

Жалпы білім беру ұйымдарына арналған жалпы білім беретін пәндердің, таңдау курстарының және факультативтердің үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 03 сәуірдегі № 115 Бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2013 жылы 10 сәуірде № 8424 тіркелді.

РҚАО-ның ескертпесі!

Бұйрықтың басын V13008424_1 қараңыз

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 319-қосымша

Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1 - 4 сыныптары үшін "Заттық-тәжірибелік әрекет" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 319-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1-4 сыныптары үшін "Заттық-тәжірибелік әрекет" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 19-бабы 1 тармағына сәйкес әзірленген.

2. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларды оқытудың негізгі мазмұны өмірлік дағдылар, әлеуметтік қолайлы мінез-құлық дағдылары болып табылады, оларды игеру оқушылардың әдеттегі тұрмыстық жағдайларда көмекке деген қажеттілігін төмендетуге ықпал етеді. Академиялық білімді қалыптастыру саласында білім алушыларда танымдық іс-әрекеттің мақсатты әдістерін қалыптастырудағы айқын қиындықтарға байланысты мүмкіндіктердің шағын ресурсы байқалады.

3. Бағдарламаның мазмұнын мұғалім, тәрбиешілер (оқушының мектепте болған барлық уақыты, режимдік сәттер ішінде) және оқушылардың ата-аналары (үйде, кез

келген өмірлік жағдайларда) жүзеге асырады. Мұғалімдер мен отбасының қызметін үйлестіруді және әрекеттердің келістілігін сынып мұғалімі жүзеге асырады.

4. Бағдарлама мақсаты-білім алушыларда балалардың қол еңбегінің қарапайым операцияларын меңгеру үшін қажетті күнделікті ұғымдарды, іс-әрекет тәсілдерін, түсініктер мен дағдыларды қалыптастыру.

5. Бағдарламаның оқу мақсаттары:

1) объектілермен практикалық әрекеттерді орындауға тұрақты мотивацияны қалыптастыру;

2) білім алушыларда мақсатты сәйкестендіру және құрал-саймандық әрекет арқылы заттық әрекеттерді қалыптастыру;

3) өз қызметін жоспарлау мен бақылаудың қарапайым дағдыларын қалыптастыру;

4) білім алушыларды әртүрлі материалдармен (адам жасаған және табиғи), олардың қасиеттері мен қолданылуымен таныстыру;

5) заттарды нақты өмірлік жағдайларда пайдалану дағдыларын дамыту.

6. Бағдарламаның түзете-дамыту міндеттері:

1) қолдың тактильді сезімдерін дамыту және тактильді тәжірибені кеңейту;

2) көру қабылдауын, көру және есту зейінін, көз-қимыл үйлестіруін дамыту;

3) жалпы моториканы, қол қимылдарын үйлестіруді, ұсақ моториканы дамыту;

4) кеңістіктік түсініктерді дамыту;

5) білім алушыларда жағымды эмоциялар мен өз сезімдерін білдіру қабілеттерін тәрбиелеуге;

6) шыдамдылыққа, табандылыққа, ұқыптылыққа тәрбиелеу;

7) коммуникативті дағдыларды (вербалды және вербалды емес), сыныптастарына көмектесу, бірлесіп жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру;

8) оқушылардың белсенділігі мен дербестігін қалыптастыру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

7. Заттық-тәжірибелік әрекет– Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушылар үшін ең түсінікті және қолжетімді. Мектеп оқушылары ересектермен ынтымақтастықты пайдалана отырып, заттық іс-әрекеттерге қосылады, ол бірте-бірте оқушылардың бір-бірімен ынтымақтастығына айналады, бұл коммуникативті дағдылар мен қоғамға қолайлы мінез-құлықтың дамуына ықпал етеді.

8. Білім алушыларда заттық-тәжірибелік әрекетті дамыту оның қалыптасуының онтогенетикалық заңдылықтарын ескере отырып жүзеге асырылуы керек. Заттық-тәжірибелік әрекет сәйкестендіру және құрал-саймандық әрекеттерді қалыптастыруды, олардың функционалдық мақсатына сәйкес нақты заттарды қолдануды қамтиды.

9. Заттық-тәжірибелік әрекетте көрнекі-тиімді ойлау, сөйлеудің әртүрлі функциялары (номинативті, реттеуші, жоспарлаушы) дамиды. Оның негізінде

репродуктивті, шаруашылық-тұрмыстық, қарапайым еңбек, ойын қызметі, өзіне-өзі қызмет көрсету қалыптасады.

10. Оқу процесін ұйымдастыру кезінде мыналарды ескеру қажет:

1) ұжымдық оқыту жағдайында оқушылардың танымдық белсенділігінің төмендігін ;

2) сабақта фронтальды жұмыста пайдаланатын мұғалімнің бағыттаушы, ынталандырушы көмегіне әлсіз әсерін;

3) сөйлеудің коммуникативті, реттеуші, жоспарлау функцияларының айқын дамымауын;

4) білім алушылардың белсенділігі мен зейінін сабақ бойы бір оқу пәнінің мазмұнында сақтай алмауын;

5) қалыптасып жатқан дағдыларды автоматтандырудағы қиындықтарды.

11. Арнайы педагогика қағидаттарына негізделген оқушыларды оқыту және тәрбиелеу процесі білім алушылардың өзіндік белсенділігін, барынша мүмкін болатын бастамасы мен дербестігін дамытуға бағытталады.

12. Мұғалімдер оқушылардың бірегей ерекшеліктерін сақтай отырып, жеке қарқынмен даму құқығын құрметтейді; өзгермелі мүмкіндіктерді үнемі зерттейді, білім беру қажеттіліктерін бағалайды, оқушылардың дағдыларын дамыту мен игерудегі минималды ілгерілеулерді тіркейді. Кез-келген прогресс оқуда оң нәтиже ретінде қарастырылады.

13. Педагогтер осы бағдарламадан әрбір оқушы үшін қолжетімді оқу мазмұнын, сондай-ақ оқушылардың білім беру, тұлғалық жетістіктерін бағалаудың жеке мүмкіндіктері мен нәтижелерін ескере отырып, оқыту әдістерін, нысандарын, құралдарын дербес таңдайды.

14. Оқу-тәрбие процесі бүкіл оқу кезеңінде заттық іс-әрекетте құрылады. Заттық ортаны құру кезінде келесі ережелер орындалады:

1) білім мен дағдыларды жаңа жағдайға көшірудің елеулі қиындықтарына байланысты осы дағдылар пайдаланылатын жағдайға барынша жақын жағдайда жүзеге асыру іскерліктері мен дағдыларын қалыптастыру;

2) дағдыларды қалыптастыру процесінде нақты объектілерді пайдалану;

3) оқушылардың өзгермелі мүмкіндіктеріне сәйкес заттық ортаны өзгерту (күрделендіру).

15. Әр сабақтың мазмұны оқушыға өз мүмкіндіктерін, әртүрлі анализаторларға сүйене отырып, жақын әлеуметтік және заттық ортаның ерекшеліктерін білуге көмектесуі керек. Мұғалімдер әртүрлі оқу пәндерінің мазмұнын бір сабаққа біріктіреді.

16. Оқытудың интеграцияланған сипаты заттық оқытуға біртіндеп көшумен мектепте оқудың алғашқы 2-4 жылында затсыз оқытумен жүзеге асырылады. Затсыз оқыту кезеңінде оқушылардың мақсатты іс-әрекетін ұйымдастыру үшін тақырыптық жоспарлау қолданылады.

17. Бағдарлама оқу жылының әр аптасы үшін түпкілікті тақырыпты анықтайды. Тақырыптар мен олардың реттілігін анықтау кезінде "мен – бала" концентрінде (оқушының өзі туралы түсініктерін қалыптастыру, өзіне деген оң көзқарасын қалыптастыру), "бала және оның әлемі" концентрінде (жақын орта: отбасы, үй, ойыншықтары, өз мектебі, сыныбы, сыныптастары туралы түсініктерді қалыптастыру) өту принципі қолданылды), әрі қарай "бала және үлкен әлем" концентрінде (өсімдіктер, жануарлар әлемі, табиғат құбылыстары).

18. Оқытылатын ұғымдарды, сөздіктерді, фразеологизмдерді, практикалық жаттығуларды қайталау және бірте-бірте кеңейтуді, күрделендіріп отыруды көздейтін шоғырлану принципіне сәйкес ортақ тақырыптар әр сыныпта қайталаынады. Мектептің педагогикалық кеңесі аймақтық ерекшеліктер мен оқушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, пәнге және тоғысқан тақырыптардың ретіне өзгерістер енгізе алады.

19. Бағдарламаның мазмұны шоғырлану қағидасына сәйкес құрылымдалған. Оқу материалы мазмұнының қайталануы оқушыларда қалыптасқан дағдыларды автоматтандыруды қамтамасыз етеді және дағдыларды басқа өмірлік жағдайларға көшіруге жағдай жасайды.

20. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушылардың сөйлеу тілінің дамуында (оның болмауына дейін) және қарым-қатынас жасауында айқын қиындықтар бар. Әрбір нақты жағдайда бар проблемалар педагогикалық құралдармен өтеледі.

21. Сөйлеуді түсінуді дамыту, вербальды және баламалы қарым-қатынас құралдарын қалыптастыру бойынша жүйелі жұмыстар жүргізіледі. Педагог тарапынан өз әрекеттерін және білім алушылардың әрекеттерін сөйлеумен сүйемелдеуі мөлшерлі және түсінікті болуы тиіс.

22. Оқыту процесі тек мазмұнды ғана емес, сонымен қатар ұйымдастырушылық формаларды да қатаң реттеуді қарастырмайды.

23. Заттық-тәжірибелік әрекетті қалыптастыру бойынша білім алушылармен педагогикалық жұмыс мұғалімнің әр білім алушымен эмоционалды байланысын орнатудан, оқушы үшін тартымды заттық іс-әрекетті таңдауға көмек көрсетуден, жұмысты жеке қарқынмен орындау мүмкіндігін қамтамасыз етуден, оны міндетті түрде аяқтауға жеткізуден және көрнекі нәтиже алудан басталады. Бұл білім алушылардың белсенділігін, дербестігін және жауапкершілігін қалыптастыруды қамтамасыз етеді.

24. Сабактың нақты кеңістіктік-мезгілдік құрылымы болады. Әрекеттің белгілі бір түрлері сынып бөлмесіндегі белгілі бір орынмен байланыста қарастырылады (мысалы, сумен және сусымалы заттармен жаттығулар). Күрделі тапсырмалар қарапайым тапсырмалармен, ал ширығу босаңсумен кезектестірілуге тисті.

25. Білім алушыларда дағдыларды қалыптастыру өте көп жаттығуларды орындауды талап етеді. Педагогтың көмегі біртіндеп азая түседі: бірлескен әрекеттен еліктеу бойынша әрекетке, ары қарай үлгі бойынша әрекетке, ең соңында ересек адамның сөздік нұсқауы бойынша орындалатын әрекеттерге ауысады. Зияты орташа түрде

зақымдалған білім алушылар үшін педагогтың заттық әрекеттің орындалуын, құралдарды пайдалану тәсілдерін, бұйымды, белгілі бір жұмысты орындау бірізділігін анық, асықпай көрсеткені маңызды.

26. Білім алушылар үшін мұғалімнің пәндік іс-әрекетті, құралдарды пайдалану тәсілін, белгілі бір қол жұмысын орындау ретін нақты баяу көрсетуі маңызды.

27. Оқу сабағын ұйымдастырған кезде әр оқушыда осындай қажеттілік туындаған кезде қызмет түрін өзгерту немесе демалу мүмкіндігі қамтамасыз етіледі.

28. Білім алушыларға сабақ барысында сынып бөлмесінде еркін қозғалуға, оқу тапсырмаларын үстел басында, кілемде, тұрып, сыныптастарымен бірлесіп немесе сыныптастарының жұмысын бақылап отыруға мүмкіндік беріледі.

29. М.Монтессоридің педагогикалық жүйесін арнайы дайындалған заттық дамытушы ортада басқа арнайы педагогикалық әдістер мен технологиялармен бірге қолдану ұсынылады.

30. Заттық әрекеттерді қалыптастыру үшін арнайы дайындалған пәндік дамытушы ортада құюға, қасықпен себуге, еденнен қоқыстарды, үстелден шаңды жинауға арналған жиынтықтар, түймеліктері бар жақтаулар жиынтығы (түймелер, сырмалар, түйреуіштер, ілгектер, ілмек, шілтерлер, баулар), аяқ киімді тазалауға арналған жиынтық орналастырылады.

31. Оқытуда оқушылардың ойын және практикалық іс-әрекеттеріне мөлшерленген ауызша оқыту әдістерін шектеулі пайдалана отырып, ойын әдістері қолданылады.

32. Дидактикалық ойындар, ойыншықтарды қолданатын сюжетті ойындар, өмірлік жағдаяттарды драматизациялау ойындары кеңінен қолданылады. Ойындарды өткізу кезінде ойын жаттығуларын оқушыларға сұрақтармен қанықтырмай, өлшенген қарқынды сақтау қажет. Мектеп оқушыларын мұғалім мен сыныптастарының іс-әрекетін байқауға, осы әрекеттерді қайталауға, сыныптастарының жауаптарын тыңдауға, ортақ ойынға қатысу үшін өз кезегін күтуге үйрету керек.

33. Сыныптағы сабақтар мектептің басқа аумақтарында да, одан тыс жерлерде де жүргізілетін экскурсиялармен, бақылаулармен кезектесіп отырады.

34. Заттық-тәжірибелік әрекетті игерудің маңызды шарты мұғалімнің, тәрбиешінің және оқушылардың ата-аналарының (заңды өкілдерінің) іс-әрекеттерінің келісімділігі болып табылады. Оқушыларда сабақта қалыптасатын дағдылар отбасында бекітіледі. Ата-аналар мұғалімдерге пәндік қызметті, отбасы мен қоғам жағдайындағы мінез-құлық мәдениетін пайдаланудың сәттілігі туралы үнемі ақпарат беріп отыруы керек.

35. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушылардың жетістіктерін бағалау үшін оқушы жетістіктерінің сапалық көрсеткіші болып табылатын сипаттамалық бағалау қолданылады. Жетістіктерді бағалауды мұғалім, тәрбиешілер, ата-аналар әр оқушының іс-әрекетін бақылау негізінде жүзеге асырады.

36. Жетістік картасында білім алушылардың жетістіктерін сипаттау кезінде дағдылардың өзін-өзі қамтамасыз ету дәрежесі көрсетілуі тиіс: өз бетінше; үлгі бойынша; еліктеу арқылы; мұғаліммен (ата-анамен) бірлескен әрекеттердің көмегімен.

37. Бағдарламада оқу пәнінің мазмұнын анықтау үшін нұсқаулық негіз болатын және оқушылардың жеке оқу бағдарламаларын құру кезінде мұғалімді басшылыққа алатын оқыту мақсаттарының жүйесі тұжырымдалған. Белгілі бір сабаққа оқу мақсаттарын таңдағанда, оларды нақтылауға, дағдыларды қалыптастыру кезеңдеріне және оқушының нақты жетістіктеріне сәйкес бірнеше бөлікке бөлуге болады.

3-тарау. "Заттық-тәжірибелік әрекет" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

Параграф 1. "Заттық-тәжірибелік әрекет" пәнінің мазмұны

38. "Заттық-тәжірибелік әрекет" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 1 -сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 66 сағатты;
- 2) 2 -сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;
- 3) 3 -сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;
- 4) 4 -сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты құрайды.

Пән бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына байланысты (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

39. "Заттық-тәжірибелік әрекет" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) "Заттық-тәжірибелік әрекет";
- 2) "Құрастыру".

40. "Заттық-тәжірибелік әрекет" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сәйкестендіру әрекеті;
- 2) құрал-саймандық әрекет;
- 3) заттарды таңдау және топтастыру.

41. "Құрастыру" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) құрастыру.

42. 1-сыныпқа арналған "Заттық-тәжірибелік әрекет" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) заттық-тәжірибелік әрекет. Сәйкестендіру әрекеттері: қорапқа, тостағанға, дорбаға, бөтелкеге, шелекке заттарды (шарлар, текшелер, конустар) салу (шығару, алу). Кең және тар мойны бар ыдыстарды ұсақ заттармен толтыру. Сеген тақталарына геометриялық фигуралардың модельдерін салу. Панельді бірдей және әртүрлі түсті мозаикамен толтыру. Ашу және жабу: есіктерді, әр түрлі мөлшердегі және пішіндегі қораптарды қақпақтармен; су шүмегін, сөмкедегі және киімдегі сырманы; матрешканы,

маркерлерді, желімді. Үнсіз ұқыпты жылжыту, орындықты, заттары бар науаны (су құмыра, қораптар, дидактикалық материалдар) тасымалдау. Ұқыпты итеру, тарту, затты жылжыту, доңғалақты арбаларды, сөмкелерді, доңғалақты чемоданды итеріп жылжыту. Құтының, бөтелкенің, үлкен сомындардың қақпағын бұрап ашу-бұрап жабу. Үлкен және кішкентай сақиналарды ілмек өзекке тізу, жабысқақ қапсырманы, шыртылдақтарды және түймелерді салу шешу, ағыту. Жіпті домалатып орау, жіпті шарғыға орау. Күзгі жапырақтар мен тірі гүлдерден гүлшоқ жасау. Құрал-саймандық әрекет: құмырадан құмыраға, кесеге, стақанға жарманы ауыстырып салу (суды құю); қасықпен құю, күйғыш арқылы құю және салу. Жармаларды електен өткізу. Бекіту (ажырату) пластмассадан, ағаштан жасалған киім қыстырғыштары. Көбікті көпірту. Үстелге төгілген суды шүберекпен сүрту, жерге төгілген суды швабрамен сүрту. Сөрелердің, үстелдердің, жабық өсімдіктердің жапырақтарының шаңын шүберекпен, сорғышпен сүрту. Заттарды таңдау және топтау: тану, табу, көрсету, жұптастырылған объектілерді таңдау ("бірдей"). Затты суреттегі, фотодағы бейнесімен сәйкестендіру Түсі, өлшемі, пішіні бірдей заттарды (геометриялық пішіндер, таяқшалар, шарлар) бірнеше заттардың ішінен таңдау. Мата қиындыларын, жіптерді сұрыптау. Жиналған табиғи материалдарды тану, атау (жапырақтар, емен жаңғақтары, талшын жаңғақтары, бүршіктер, жаңғақтар, тұқым, гүлдер). Табиғи материалдарды сұрыптау, сақтауға арналған жәшіктерге, құтыларға, дорбаларға салу. Үстел ойындары (лото, домино және т.б.);

2) құрастыру. Еліктеу, үлгі бойынша құрылыс материалдарынан құрылыстарды орындау (мұнаралар, жолдар, үйлер, қақпалар, рельстер, үстел, орындық, басқалар). Мұғалімнің басшылығымен жағдаятты ойын ойнау. Контурлық кескінге санау таяқшаларын қою. Таныс заттардың (қақпа, жолдар, үй, қоршау, орындық, үстел, әткеншек) еліктеу мен бейнесінің үлгісі бойынша санау таяқшаларымен салу. Үлгіні алдын ала қарап, тігінен, көлденеңінен кесілген екі бөліктен тұратын бөлінген суреттерді құрастыру.

43. 2-сыныпқа арналған "Заттық-тәжірибелік әрекет" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) заттық-тәжірибелік әрекет. сәйкестендіру әрекеттері: емен, талшын жаңғақтарын, бұршақтарды бір ыдыстан екіншісіне ауыстыру. Үрмебұршақты (жемістің сүйектерін, шақаларды) қораптың кішкентай тесігіне екі саусақпен (шымши ұстау тәсілімен) итере салу. Геометриялық денелерді қораптың сәйкес ойықтарына түсіру. Сеген тақталарына геометриялық фигуралардың үлгілерін кірістіру, түймелер тақтасында бір түсті мозаикаларды қатарға қою. Есіктерді, су шүмектерін, есік құлыптарының әртүрлі түрлерін, киімдер мен сөмкелердегі сырмаларды, матрешканы, фломастерді, желімді ұқыпты ашу және жабу. Орындықты жылжыту, итеру және тарту, науаны заттармен жылжыту (су құмыра, қораптар, дидактикалық материалдар). Доңғалақтардағы арбаны, сөмкені, чемоданды ұқыпты итеру, тарту, тасымалдау. Банкалардың, бөтелкелердің, үлкен сомындардың қақпағын бұрап алу (бұрау). Үлкен моншақтарды сымға өткізу.

Үстел үстіндегі кішкентай зырылдауықты айналдыру. Жапсырма түймеліктерді, түймелерді ағыту, ашу (түймелеу). Бірнеше қалың жіптерді біреуіне ширату. Жіптерді қорапқа салу. Жіптерді үзу. Бау тоқу, белдік, қол сөмкесінің тұтқасын жасау. Матаның қиындыларын қорапқа, сөмкеге салу. Матаға әр түрлі пішінді заттарды орау. Күзгі жапырақтар мен тірі гүлдерден гүлшоқ жасау. Олармен орындалған заттар мен әрекеттерді атау. Құрал-саймандық әрекет: жарманы бір ыдыстан екіншісіне қасықпен, қалақшамен салу; суды құмырадан құмыраға, кесеге, стақанға құю; қасықпен құю, құйғыш арқылы құю (салу). Жармаларды електен өткізу. Бекіту (ажырату) пластмассадан, ағаштан жасалған киім қыстырғыштары. Көбікті көпірту. Үстелге төгілген суды шүберекпен сүрту, жерге төгілген суды швабрамен сүрту. Сөрелердің, үстелдердің, жабық өсімдіктердің жапырақтарының шаңын шүберек пен сорғышпен сүрту. Заттарды таңдау және топтау: тану, табу, көрсету, жұптастырылған объектілерді таңдау ("бірдей"). Затты суреттегі, фотодағы бейнесімен сәйкестендіру Түсі, өлшемі, пішіні бірдей заттарды (геометриялық пішіндер, таяқшалар, шарлар) бірнеше заттардың ішінен таңдау. Мата қиындыларын, жіптерді сұрыптау. Жиналған табиғи материалдарды тану, атау (жапырақтар, емен жаңғақтары, талшын жаңғақтары, бүршіктер, жаңғақтар, тұқым, гүлдер). Табиғи материалдарды сұрыптау, сақтауға арналған жәшіктерге, банкаларға, дорбаларға салу. Үстел ойындары (лото, домино және т.б.), үстел ойындарының атауы мен аталуы бойынша көрсету;

2) құрастыру. Еліктеу, үлгі бойынша құрылыс материалдарынан ғимараттарды жасау (мұнаралар, жолдар, үйлер, қақпалар, рельстер, үстел, орындық, диван, төсек, басқалар). Мұғалімнің басшылығымен жағдаятты ойынға айналдыру. Контурлық кескінге санау таяқшаларын қою. Таныс заттардың бейнелерін (қақпа, жолдар, үй, қоршау, орындық, үстел, әткеншек, ағаш, бұта, баспалдақ, басқалар) еліктеу, үлгі, ауызша нұсқаулық бойынша санау таяқшаларынан құрастыру. Көлденең және тігінен 3-4 бөлікке кесілген, диагональ бойынша 2 бөлікке кесілген, басқатырғыштарды еліктеу және үлгі бойынша бөлінген суреттерді құрастыру. Құрастырылған ғимараттарды атауы, алынған кескіндер, суреттердің бөліктерін атауы бойынша көрсету.

44. 3 сыныпқа арналған "Заттық-тәжірибелік әрекет" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) заттық-тәжірибелік әрекет. сәйкестендіру әрекеттері: ұсақ тастарды, қабыршықтарды бір ыдыстан екіншісіне ауыстыру. Таяқтарды, шырпыларды қораптағы кішкене тесіктерге салу. Су шүмегін, есіктің әртүрлі үлгідегі құлыптары, сөмкедегі сырма, киім-кешек, матрешка, фломастер, желім ашу (жабу). Арбаларды, сөмкелерді, чемодандарды дөңгелектерімен итеру, тарту, тасымалдау. Бөтелкелердің, үлкен сомындардың қақпақтарын бұрап алу (бұрау). Моншақтарды жіпке тізу. Жұмыс үстелінің шағын үстіңгі бетін ашу. Түймелерді (түймелеу) жапсырма түймелікті, ілмектерді ашу (жабу). Заттарды атау және олармен орындалатын әрекеттер. Бауды, белдікті түрлі түсті қалың жіптерден жасау. Кітаптарға бетбелгі жасау, жіптерді байлау, жуан жіптерді бантикке байлау. Табиғи материалдардан бұйымдарды көрсету, үлгі,

ермексазды қолдану арқылы бөлшектерді қосу. Орындалған жұмыстың кезеңдері туралы мұғалімнің сұрақтарына жауап беру (алғаш не істедің? Одан кейін не істедің?). Құрал-саймандық әрекет: жармаларды (суды) бір ыдыстан басқасына ауыстырып салу (күю): құманнан құманға, тостағанға, стақанға; қасықпен күю, құйғышпен күю. Жармаларды електен өткізу. Шарларды електен су құйылған ыдыстан жұмыртқа контейнеріне ауыстыру. Бекіту (ажырату) пластмассадан, ағаштан жасалған киім қыстырғыштары. Бұлғауышпен көпірту. Үстелге төгілген суды шүберекпен сүрту, жерге төгілген суды швабрамен сүрту. Сөрелердің, үстелдердің, жабық өсімдіктердің жапырақтарының шаңын шүберек пен сорғышпен сүрту. Айнаны сорғышпен, жуғыш затпен, шүберекпен жуу. Қалың жіптерді, маталарды қайшымен қию. Матаны киім (орамал) және күнделікті өмірде (майлық, дастархан) ретінде пайдалану. Заттарды таңдау және топтау: тақырыпты суреттегі, фотосуреттегі, контурлық немесе көлеңкелі кескінмен байланыстыру. Бір түсті, өлшемдегі, бірнеше пішіндегі заттарды (геометриялық фигуралар, таяқшалар, шарлар, басқалар) таңдау. Заттарды түсі, өлшемі, пішіні бойынша топтастыру. Жіптерді ұзындығы, қалыңдығы, түсі бойынша топтастыру. Жіптің түсі, қалыңдығы, құрылымы бойынша топтастыру. Әрекеттер орындалатын заттардың атауы, олардың қасиеттері (мөлшері, түсі, формасы). Жиналған табиғи материалдарды тану, атау. Табиғи материалдарды сұрыптау, сақтау үшін қораптарға, банкаларға, сөмкелерге салу. Үстел ойындары (лото, домино, мемори, басқалар). Үстел ойындарының атауы мен аталуы бойынша көрсету.

2) құрастыру. Көрсетілім мен үлгі бойынша 5-6 көлемді фигураларды құрастыру (екі қабатты үй, қақпа, гараж, пойыз, вагон). Ауызша нұсқау бойынша таныс ғимараттарды жасау. Мұғалімнің жетекшілігімен жағдаятты ойнауға айналдыру. Көрсету бойынша, үлгі бойынша, ауызша нұсқау бойынша жазық геометриялық пішіндерден заттардың суреттерін құрастыру. Үлгі, сурет, сөйлеу нұсқаулығы бойынша санау таяқшаларынан заттардың, өрнектердің, фигуралардың кескіндерін құрастыру. Панельге әртүрлі түсті мозаикалардың екі параллель қатарын төсеу. 5-7 бөліктен бөлінген суреттерді құрастыру. Ертегілер иллюстрацияларындағы кесінділерді кесілген бөліктермен толтыру. Құрамдас бөліктерден (бас, дене, құйрық, аяқ-қол) қарапайым кескіндерді құрастыру. Пазлдарды құрастыру. Құрастырылған ғимараттарды атау, нәтижесінде алынған кескіндер, атаулары бойынша кескіндердің бөліктерін көрсету.

45. 4 сыныпқа арналған "Заттық-тәжірибелік әрекет" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) заттық-тәжірибелік әрекет. сәйкестендіру әрекеттері: Шыны шарларды ұяшықтарға, ұсақ моншақтарды шыны саутқа (Монтессори материалдары) салу. Су шүмегін, есіктің әртүрлі үлгідегі құлыптары, сөмкедегі, киімдегі сырма, матрешка, фломастер, желімді ашу (жабу). Науаны заттармен (су құмырасы, қораптар, дидактикалық материалдар) жайлап жылжыту. Арбаларды, сөмкелерді, чемодандарды дөңгелектерімен итеру, тарту, тасымалдау. Бөтелкелердің, үлкен сомындардың қақпақтарын бұрап алу (тарту). Үстел үстіндегі кішкентай зырылдауықты айналдырыру

. Ұсақ моншақтарды, майда моншақтарды жіпке өткізу. Жапсырма түймеліктерді, батырма түймеліктерді ағыту (түймелеу). Панельге әр түрлі түсті мозаикаларды бір қатарға қою, түстерді белгілі бір ретпен ауыстырып қою. Заттарды атау және олармен орындалатын әрекеттер. Қалың жіптерден бау жасау, жуан жіпке түйін, бантик байлау. Орындалатын жұмыстың кезеңдері туралы мұғалімнің сұрақтарына жауап беру (алғаш не істедің? Содан кейін не істедің?) Орамал байлау (шешу). Құрал-саймандық әрекет: сұйықтықты құманнан (шәйнектен) стақанға; тостағанға, кесеге құю. Суды бір табақтан екінші табаққа сорғыш арқылы ауыстыру. Көбікті көпірту. Заттарды бір ыдыстан екінші ыдысқа қысқышпен, пинцетпен тасымалдау. Үстелге төгілген суды шүберекпен, еденге суды швабрамен сүрту. Сөрелердің, үстелдердің, жабық өсімдіктердің жапырақтарының шаңын шүберекпен сорғышпен сүрту. Инемен тігу, түйін байлау. Инемен "ине төмен-ине жоғары" тігісін орындау. Мұғалімнің көмегімен екі тесігі бар түймені қадап тігу. Матаны қайшымен қию. Заттарды таңдау және топтастыру: суреттегі объектінің кескінінің, фотоның оның контурымен немесе көлеңкелі кескінімен сәйкестендіру. Объектіні оның контурымен немесе көлеңкелі кескінімен салыстыру. Түсі, өлшемі, пішіні бірдей заттарды (геометриялық пішіндер, таяқшалар, шарлар) бірнеше заттардың ішінен таңдау. Заттарды түсі, өлшемі, пішіні бойынша топтастыру. Әрекеттер орындалатын заттарды, олардың қасиеттерін атау (көлемі, түсі, пішіні). Заттарды шамасы бойынша саралау (кішіден үлкенге, үлкеннен кішіге). Үстел ойындары (лото, домино, мемори, басқалар). Үстел ойындарының атауы мен аталуы бойынша көрсету.

2) құрастыру. Көрсету, үлгі, ауызша нұсқау, жоспар бойынша 6-10 бөлікке дейінгі құрылыс материалдарынан құрылысты орындау (жасау). Жағдаятты мұғалімнің жетекшілігімен ойнаға айналдыру. Көрсету бойынша, үлгі бойынша, ауызша нұсқау бойынша жалпақ геометриялық пішіндерден заттың бейнесін салу. Үлгі, сурет, сөйлеу нұсқаулығы бойынша санау таяқшаларынан әртүрлі фигуралар, өрнектер, таныс әріптер, сандар құрастыру. Кесілген нысан мен сюжетті суреттерді құрастыру. Құрастырылған ғимараттарды атау, нәтижесінде алынған кескіндер, атаулары бойынша кескіндердің бөліктерін көрсету. Пазлдар құрастыру. Көрсету, үлгі, ауызша нұсқау бойынша жолақ, шаршы, шеңбердегі геометриялық пішіндерден өрнектер құрастыру.

46. Бағдарламаның мазмұны және оқу материалын сыныптар бойынша бөлу ұсынымдық сипатқа ие, мұғалім сыныптың әрбір білім алушының мүмкіндіктері мен ерекше білім беру қажеттіліктеріне сәйкес оны оқыту мазмұны мен оқу қарқынына кез келген өзгерістер енгізуге құқылы.

Параграф 2. Оқу мақсаттарының жүйесі

47. Бағдарламада оқыту мақсаттары әр сыныпқа кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін,

төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 1.1.1.4 "1" – сынып, "1.1" – бөлімше, "4" – оқу мақсаты.

48. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлімдер мен сыныптар бойынша берілген:

1) "Заттық-тәжірибелік әрекет":

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	1 - сынып	2 - сынып	3 - сынып	4 - сынып
	1.1.1.1 заттарды (шар, текше, бүр) қорапқа, ыдысқа салу	2.1.1.1 шетен, емен жаңғақтарын қалақпен (қолмен) бір сауыттан басқа сауытқа салу	3.1.1.1 ұсақ тастарды қасықпен бір сауыттан басқа сауытқа салу	4.1.1.1 шыны шарларды ұяшықтарға салу
	1.1.1.2 заттарды қолмен (уыстап және біртіндеп) қораптан, сауыттан, дорбадан алып шығу	2.1.1.2 үрмебұршақты қасықпен (қолмен) бір сауыттан басқа сауытқа салу	3.1.1.2 кішкентай шарларды елекпен су құйылған сауыттан жұмыртқа салатын сауытқа салу	4.1.1.2 ұсақ моншақтарды шыны сауытқа салу
	1.1.1.3 аузы кең және тар сауыттарды ұсақ заттармен толтыру	2.1.1.3 үрмебұршақты (жемістің сүйектерін, шақаларды) қораптың кішкентай тесігіне екі саусакпен (шымши ұстау тәсілімен) итере салу	3.1.1.3 таяқшаларды, шырпыларды кішкентай тесіктерге итере салу	4.1.1.3 су құбырының шүмегін ашу және жабу
	1.1.1.4 көлемді геометриялық денелерді қораптың тиісті саңылауларына түсіру	2.1.1.4 геометриялық денелерді қораптың тиісті саңылауларына түсіру	3.1.1.4 су құбырының шүмегін ашу және жабу	4.1.1.4 есіктің әр түрлі құлыптарын ашу және жабу
	1.1.1.5 Сеген тақтасына геометриялық фигуралардың модельдерін салу	2.1.1.5 Сеген тақтасына геометриялық фигуралардың модельдерін салу	3.1.1.5 есіктің әр түрлі құлыптарын ашу және жабу	4.1.1.5 киімнің және сөмкенің сырмасын ашу және жабу
	1.1.1.6 есікті дыбыссыз ашу және жабу	2.1.1.6 есікті дыбыссыз ашу және жабу	3.1.1.6 киімнің және сөмкенің сырмасын ашу және жабу	4.1.1.6 матрешканы, фломастерді, желімді ашу және жабу
	1.1.1.7 көлемдері мен пішіндері әр түрлі қораптарды сәйкес қақпақтармен жабу және ашу	2.1.1.7 су құбырының шүмегін ашу және жабу	3.1.1.7 матрешканы, фломастерді, желімді ашу және жабу	4.1.1.7 заттарды, заттар (суы бар құмыра, қораптар, дидактикалық материалдар) салынған подносты үстелге, сөреге абайлап апару және қою

1.1. Сәйкестендіру әрекеті

1.1.1.8 су құбырының шүмегін ашу және жабу	2.1.1.8 есіктің әр түрлі құлыптарын ашу және жабу	3.1.1.8 заттарды, заттар (суы бар құмыра, қораптар, дидактикалық материалдар) салынған подносты үстелге, сөреге абайлап апару және қою	4.1.1.8 затты, арбаны, сөмкені, дөңгелекті шемоданды итеру, тарту, тасымалдау
1.1.1.9 киімнің және сөмкенің сырмасын ашу және жабу	2.1.1.9 киімнің және сөмкенің сырмасын ашу және жабу	3.1.1.9 арбаны, сөмкені, дөңгелекті шемоданды итеру, тарту, тасымалдау	4.1.1.9 түрлі түсті мозаикаларды белгілі бір ретпен түстерді ауыстыра отырып, панельге қатарынан орналастыру
1.1.1.10 матрешканы, фломастерді, желімді ашу және жабу	2.1.1.10 матрешканы, фломастерді, желімді ашу және жабу	3.1.1.10 құтының, бөтелкенің қақпағын бұрап ашу-бұрап жабу	4.1.1.10 құтының, бөтелкенің қақпағын бұрап ашу-бұрап жабу
1.1.1.11 орындықты дыбыссыз қозғау, итеру және басқа жерге апару	2.1.1.11 орындықты дыбыссыз қозғау, итеру және басқа жерге апару	3.1.1.11 үлкен сомындарды бұрап жабу-бұрап ашу	4.1.1.11 үлкен сомындарды бұрап жабу-бұрап ашу
1.1.1.12 заттарды, заттар (суы бар құмыра, қораптар, дидактикалық материалдар) салынған подносты үстелге, сөреге абайлап апару және қою	2.1.1.12 заттарды, заттар (суы бар құмыра, қораптар, дидактикалық материалдар) салынған подносты үстелге, сөреге абайлап апару және қою	3.1.1.12 зырылдауықты айналдыру	4.1.1.12 кішкентай үстел үсті зырылдауықты айналдыру
1.1.1.13 арбаны, сөмкені, дөңгелекті шемоданды итеру, тарту, тасымалдау	2.1.1.13 арбаны, сөмкені, дөңгелекті шемоданды итеру, тарту, тасымалдау	3.1.1.13 моншақтарды бауға тізу	4.1.1.13 ұсақ моншақтарды, шытыра моншақты қармақ бауға, жіпке тізу
1.1.1.14 құтының, бөтелкенің қақпағын бұрап ашу-бұрап жабу	2.1.1.14 құтының, бөтелкенің қақпағын бұрап ашу-бұрап жабу	3.1.1.14 жабысқақ қапсырманы, шыртылдақтарды және түймелерді салу шешу, ағыту	4.1.1.14 жабысқақ қапсырманы, шыртылдақтарды және түймелерді, айылбастарды, түйреуіштерді салу шешу, ағыту
1.1.1.15 үлкен сомындарды бұрап жабу-бұрап ашу	2.1.1.15 үлкен сомындарды бұрап жабу-бұрап ашу	3.1.1.15 қалың жіптерден бау, белдік жасау	4.1.1.15 қалың жіптерден бау жасау
1.1.1.16 резенкелерді жуан түтік өзекке тізу	2.1.1.16 зырылдауықты айналдыру	3.1.1.16 түстері әртүрлі екі жуан жіптен бау тоқу	4.1.1.16 қалың жіпке түйін, бантик байлау

1.1.1.17 үлкен және кішкентай сақиналарды ілмек өзекке тізу	2.1.1.17 ірі моншақтарды бауға тізу	3.1.1.17 кітапқа бетбелгі жасау	4.1.1.17 әр түрлі байлау түрлерін орындау
1.1.1.18 пирамиданың сақиналарын тізу	2.1.1.18 жабысқақ қапсырманы, шыртылдақтарды және түймелерді салу шешу, ағыту	3.1.1.18 жіптерді байлау, қалың жіптерді бантикпен байлау	4.1.1.18 орамалды шешу және байлау
1.1.1.19 жабысқақ қапсырманы, шыртылдақтарды және түймелерді салу шешу, ағыту	2.1.1.19 бірнеше жуан жіпті бір жіп етіп шиыру	3.1.1.19 матаны киім (шарф) және тұрмыстық заттар (майлық, дастархан) ретінде пайдалану	4.1.1.19 үлгі, көрсету бойынша т а б и ғ и материалдардан бұйымдар жасау; бөлшектерді пластилинмен біріктіру
1.1.1.20 панельдерді бірдей және әртүрлі түсті мозаикамен толтыру	2.1.1.20 панельге бір түсті мозаикаларды қатарға қою	3.1.1.20 панельге әр түрлі түсті мозаиканың екі параллель қатарын қою	4.1.1.20 көрсетілім бойынша, үлгі бойынша, ауызша нұсқаулыққа сәйкес т а б и ғ и материалдардан композициялар жасау
1.1.1.21 жіпті домалатып орау	2.1.1.21 жіптерді қорапқа салу	3.1.1.21 көрсетілім бойынша, үлгі бойынша, ауызша нұсқаулыққа сәйкес т а б и ғ и материалдардан композициялар жасау	4.1.1.21 олармен орындалған заттар мен әрекеттерді атау
1.1.1.22 жіпті шарғыға орау	2.1.1.22 жіпті үзу	3.1.1.22 матаға, қағазға әр түрлі пішінді заттарды орау	4.1.1.22 орындалатын жұмыстың кезеңдері туралы мұғалімнің сұрақтарына жауап беру (алғаш не істедің? Ары қарай не істедің?)
1.1.1.23 күзгі жапырақтар мен тірі гүлдерден гүлшоқ жасау	2.1.1.23 жжуан жіптерді шиыру, бау өру, белбеу, сөмкенің ұстағышын жасау	3.1.1.23 күзгі жапырақтар мен тірі гүлдерден гүлшоқ жасау	4.1.1.23 аяқ киімді байлау
	2.1.1.24 мата қиықтарын қорапқа, дорбаға салу	3.1.1.24 олармен орындалған заттар мен әрекеттерді атау	4.1.1.24 қалың жіптерден немесе сымнан өрім жасау

		2.1.1.25 матаға, қағазға әр түрлі пішінді заттарды орау	3.1.1.25 орындалатын жұмыстың кезеңдері туралы мұғалімнің сұрақтарына жауап беру (алғаш не істедің? Ары қарай не істедің?)	4.1.1.25 матаға, қағазға әр түрлі пішінді заттарды орау
		2.1.1.26 күзгі жапырақтар мен тірі гүлдерден гүлшоқ жасау		
		2.1.1.27 олармен орындалған заттар мен әрекеттерді атау		
	1.1.2.1 жарманы құмырадан құмыраға төгу	2.1.2.1 жарманы құмырадан құмыраға төгу	3.1.2.1 жарманы қасықпен салу	4.1.2.1 жарманы қасықпен салу
	1.1.2.2 жарманы қасықпен салу	2.1.2.2 жарманы қасықпен салу	3.1.2.2 құйғыш арқылы жарманы төгу	4.1.2.2 құйғыш арқылы жарманы төгу
	1.1.2.3 құйғыш арқылы жарманы төгу	2.1.2.3 құйғыш арқылы жарманы төгу	3.1.2.3 жарманы елеуішпен елеу	4.1.2.3 жарманы елеуішпен елеу
	1.1.2.4 жарманы елеуішпен елеу	2.1.2.4 жарманы елеуішпен елеу	3.1.2.4 суды құмырадан құмыраға құю	4.1.2.4 суды құмырадан (шәйнектен) стақанға, кесеге құю
	1.1.2.5 суды құмырадан құмыраға құю	2.1.2.5 суды құмырадан құмыраға құю	3.1.2.5 суды құмырадан (шәйнектен) стақанға, кесеге құю	4.1.2.5 ыдыс жуғыш жөкенің көмегімен (сорғыш) суды бір сауыттан басқасына ауыстыру
	1.1.2.6 суды құмырадан (шәйнектен) стақанға, кесеге құю	2.1.2.6 суды құмырадан (шәйнектен) стақанға, кесеге құю	3.1.2.6 ыдыс жуғыш жөкенің көмегімен (сорғыш) суды бір сауыттан басқасына ауыстыру	4.1.2.6 бұлғауышпен көпірту
	1.1.2.7 ыдыс жуғыш жөкенің көмегімен (сорғыш) суды бір сауыттан басқасына ауыстыру	2.1.2.7 ыдыс жуғыш жөкенің көмегімен (сорғыш) суды бір сауыттан басқасына ауыстыру	3.1.2.7 бұлғауышпен көпірту	4.1.2.7 қысқыштарды, пинцеттерді пайдаланып заттарды бір ыдыстан екіншісіне ауыстыру
	1.1.2.8 бұлғауышпен көпірту	2.1.2.8 бұлғауышпен көпірту	3.1.2.8 үстелге төгілген суды шүберекпен сүрту	4.1.2.8 үстелге төгілген суды шүберекпен сүрту

1.2.
Құрал-саймандық
әрекет

1.1.2.9 үстелге төгілген суды шүберекпен сүрту	2.1.2.9 үстелге төгілген суды шүберекпен сүрту	3.1.2.9 еденге төгілген суды швабрамен сүрту	4.1.2.9 еденге төгілген суды швабрамен сүрту
1.1.2.10 еденге төгілген суды швабрамен сүрту	2.1.2.10 еденге төгілген суды швабрамен сүрту	3.1.2.10 шүберек пен жөкені пайдалана отырып, үстелдің, сөренің, бөлме өсімдіктері жапырақтарының шаңын сүрту	4.1.2.10 шүберек пен жөкені пайдалана отырып, үстелдің, сөренің, бөлме өсімдіктері жапырақтарының шаңын сүрту
1.1.2.11 шүберек пен жөкені пайдалана отырып, үстелдің, сөренің, бөлме өсімдіктері жапырақтарының шаңын сүрту	2.1.2.11 шүберек пен жөкені пайдалана отырып, үстелдің, сөренің, бөлме өсімдіктері жапырақтарының шаңын сүрту	3.1.2.11 пластмассадан, ағаштан жасалған к и і м қыстырғыштарын бекіту-ағыту	4.1.2.11 инеге жіп сабақтау, жіпті тую
1.1.2.12 пластмассадан, ағаштан жасалған к и і м қыстырғыштарын бекіту-ағыту	2.1.2.12 пластмассадан, ағаштан жасалған к и і м қыстырғыштарын бекіту-ағыту	3.1.2.12 жуан жіптерді қайшымен кесу	4.1.2.12 инемен "ине төмен-ине жоғары" тігісін орындау
	2.1.2.13 әрекеттерді және олар орындалатын заттарды (құралдарды) атау	3.1.2.13 матаны қайшымен кесу	4.1.2.13 педагогтің көмегімен екі тесікті түймені қадау
		3.1.2.14 сабынды пайдалана отырып, айнаны жуу	4.1.2.14 матаны қайшымен кесу
		3.1.2.15 әрекеттерді және олар орындалатын заттарды (айнаны жуу құралдарды) атау	4.1.2.15 сабынды пайдалана отырып, айнаны жуу
			4.1.2.16 әрекеттерді және олар орындалатын заттарды (құралдарды) атау
1.1.3.1 жұп заттарды тану, табу, көрсету, таңдау ("дәл осындай")	2.1.3.1 жұп заттарды тану, табу, көрсету, таңдау ("дәл осындай")	3.1.3.1 бірнеше түстен бір түсті заттарды таңдау	4.1.3.1 бірнеше түстен бір түсті заттарды таңдау
1.1.3.2 заттың оның суреттегі, фотодағы бейнесімен ара қатынасын табу	2.1.3.2 заттың оның суреттегі, фотодағы бейнесімен ара қатынасын табу	3.1.3.2 заттарды түсі бойынша топтастыру	4.1.3.2 заттарды түсі бойынша топтастыру
		3.1.3.3 бірнеше заттың ішінен	4.1.3.3 бірнеше заттың ішінен

1.3. Заттарды таңдау және топтастыру

1.1.3.3 бірнеше түстен бір түсті заттарды таңдау	2.1.3.3 бірнеше түстен бір түсті заттарды таңдау	мөлшері сондай заттарды таңдау	мөлшері сондай заттарды таңдау
1.1.3.4 үлгі ретінде бірнеше заттың ішінен мөлшері сондай заттарды таңдау	2.1.3.4 заттарды түсі бойынша топтастыру	3.1.3.4 заттарды көлемі бойынша топтастыру	4.1.3.4 заттарды көлемі бойынша топтастыру
1.1.3.5 үлгі ретінде бірнеше заттың ішінен пішіні сондай заттарды таңдау	2.1.3.5 бірнеше заттың ішінен мөлшері сондай заттарды таңдау	3.1.3.5 бірнеше заттың ішінен пішіні сондай заттарды таңдау	4.1.3.5 заттарды көлемі бойынша сұрыптау
1.1.3.6. бір түстісанау таяқшаларды таңдау	2.1.3.6 заттарды көлемі бойынша топтастыру	3.1.3.6 заттарды пішіні бойынша топтастыру	4.1.3.6 бірнеше заттың ішінен пішіні сондай заттарды таңдау
1.1.3.7 мата қиықтары мен жіптерді түсіне қарай топтастыру	2.1.3.7 бірнеше заттың ішінен пішіні сондай заттарды таңдау	3.1.3.7 заттың оның суреттегі, фотодағы бейнесімен ара қатынасын табу	4.1.3.7 заттарды пішіні бойынша топтастыру
1.1.3.8 жиналған табиғи материалдарды тану, атау	2.1.3.8 заттарды пішіні бойынша топтастыру	3.1.3.8 заттың оның суреттегі, фотодағы сұлбасы немесе көлеңкелі бейнесімен ара қатынасын табу	4.1.3.8 заттарды және олардың қасиеттерін (өлшемі, түсі, пішіні) атау
1.1.3.9 табиғи материалдарды сұрыптау, оларды сақтау үшін қораптарға, құтыларға, дорбаларға салу	2.1.3.9 жіптерді түсі бойынша сұрыптау	3.1.3.9 жіптерді ұзындығы, қалыңдығы, түсі бойынша топтау	4.1.3.9 заттың оның суреттегі, фотодағы сұлбасы немесе көлеңкелі бейнесімен ара қатынасын табу
1.1.3.10 үстел ойындарын ойнау (лото, домино, жұптық суреттер)	2.1.3.10 мата қиындыларын түсі мен құрылымы бойынша сұрыптау	3.1.3.10 мата қиындыларын түсі мен құрылымы, қалыңдығы бойынша топтастыру	4.1.3.10 заттың сұлбасы немесе көлеңкелі бейнесімен ара қатынасын табу
	2.1.3.11 жиналған табиғи материалдарды тану, атау	3.1.3.11 табиғи материалдарды тану, атау	4.1.3.11 жиналған табиғи материалдарды тану, атау
	2.1.3.12 табиғи материалдарды сұрыптау, оларды сақтау үшін қораптарға, құтыларға, дорбаларға салу	3.1.3.12 табиғи материалдарды сұрыптау, оларды сақтау үшін қораптарға, құтыларға, дорбаларға салу	4.1.3.12 табиғи материалдарды сұрыптау, оларды сақтау үшін қораптарға, құтыларға, дорбаларға салу

	2.1.3.13 үстел ойындарын ойнау (лото, домино, жұптық суреттер, басқалар)	3.1.3.13 үстел ойындарын ойнау (лото, домино, мемориал, жұптық суреттер, басқалар)	4.1.3.13 үстел ойындарын ойнау (лото, домино, мемориал, жұптық суреттер, басқалар)
	2.1.3.14 заттарды және олардың қасиеттерін (өлшемі, түсі, пішіні) атау	3.1.3.14 заттарды және олардың қасиеттерін (өлшемі, түсі, пішіні) атау	4.1.3.14 үстел ойындарын көрсету және атау
	2.1.3.15 үстел ойындарын көрсету және атау	3.1.3.15 үстел ойындарын көрсету және атау	

2) "Құрастыру":

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	1 - сынып	2 - сынып	3 - сынып	4 - сынып
1.2.1.1 құрылыс материалдарынан ғимараттарды еліктеу, үлгі бойынша орындау: мұнаралар, жолдар, үйлер, қақпалар, рельстер, үстел, орындық	2.2.1.1 құрылыс материалдарынан ғимараттарды еліктеу, үлгі бойынша орындау: мұнаралар, жолдар, үйлер, қақпалар, рельстер, үстел, орындық, диван, кереует	3.2.1.1 көрсету бойынша, үлгі бойынша 5-6 көлемді пішіндерден екі қабатты үй, тұрақ салу, қақпа, пойыз, автомобиль жасау	4.2.1.1 көрсету бойынша, үлгі бойынша, сөздік нұсқау бойынша, ойша 6-10 бөлікті материалдардан құрылыс жасау	
1.2.1.2 мұғалімнің басшылығымен құрастыру ойын ойнау	2.2.1.2 мұғалімнің басшылығымен құрастыру ойын ойнау	3.2.1.2 сөздік нұсқау бойынша таныс құрылыс жұмыстарын орындау	4.2.1.2 мұғалімнің басшылығымен құрастыру ойын ойнау	
1.2.1.3 санау таяқшаларын сұлбалық бейнелерге салу	2.2.1.3 санау таяқшаларын түстерін есепке ала отырып, сұлбалық бейнелерге салу	3.2.1.3 мұғалімнің басшылығымен құрастыру ойын ойнау	4.2.1.3 көрсету бойынша, үлгі бойынша, сөздік нұсқау бойынша жазық геометриялық пішіндерден бейнелер құрастыру	
1.2.1.4 үлгі бойынша, сурет бойынша, сөздік нұсқау бойынша санау таяқшаларынан үй, қақпа, жол, қабырға, үстел, орындық, әткеншектерді құрастыру	2.2.1.4 үлгі бойынша, сурет бойынша, сөздік нұсқау бойынша санау таяқшаларынан ағаш, бұта, шырша, жемсалғыш, сатыны құрастыру	3.2.1.4 көрсету бойынша, үлгі бойынша, сөздік нұсқау бойынша жазық геометриялық пішіндерден бейнелер құрастыру	4.2.1.4 үлгі бойынша, сурет бойынша, сөздік нұсқау бойынша санау таяқшаларынан өрнектерді, таныс әріптерді, цифрларды құрастыру	
1.2.1.5 алдын ала үлгіні қарай отырып	2.2.1.5 еліктеу бойынша, үлгі бойынша	3.2.1.5 сөздік нұсқау бойынша санау таяқшаларынан		

2.1. Құрастыру	, кесінді суреттердің көлденеңінен , тігінен қиылған екі бөлігін қосу	көлденеңінен , тігінен қиылған 3-4 бөлікке, қиғаш 2 бөлікке қиылған суреттерді құрастыру	көрсету бойынша, үлгі бойынша, сөздік нұсқау бойынша өрнектер мен пішіндерді құрастыру	4.2.1.5 бөлінген тақырыптық және сюжеттік суреттерді құрастыру
1.2.1.6	Құрастырылған ғимараттарды , алынған суреттерді атау	2.2.1.6 пазлдарды құрастыру	3.2.1.6 5-7 бөліктен тұратын суреттерді құрастыру	4.2.1.6 көрсету, үлгі бойынша, сөздік нұсқау бойынша геометриялық пішіндерден жолақта, шаршыда, дөңгелекте өрнек құрау
	2.2.1.7	Құрастырылған ғимараттарды , алынған суреттерді атау, суреттердің бөліктерін атауы бойынша көрсету	3.2.1.7 ертегілер суреттеріндегі қойындыларды кесілген бөліктермен толтыру	4.2.1.7 кесілген фрагменттері бар ертегі суреттеріндегі қойындыларды толтыру
			3.2.1.8 құрылымдық бөліктерден (бас, дене, құйрық, аяқ-қол) қарапайым бейнелерді құрастыру	4.2.1.8 құрамдас бөліктерден жануарлардың, адамдардың, өсімдіктердің қарапайым суреттерін құрастыру
			3.2.1.9 пазлдарды құрастыру	4.2.1.9 пазлдарды құрастыру
			3.2.1.10	4.2.1.10
			Құрастырылған ғимараттарды , алынған суреттерді атау, суреттердің бөліктерін көрсету және атау	Құрастырылған ғимараттарды , алынған суреттерді атау, суреттердің бөліктерін көрсету және атау

49. Бағдарлама Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1-4 сыныптары үшін "Заттық-тәжірибелік әрекет" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

50. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Параграф 3. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1-4 сыныптары үшін "Заттық-тәжірибелік әрекет" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспары

1) 1 - сынып:

--	--	--	--

Ортақ тақырыптар	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары	
1- тоқсан			
<p>1-2 апта: Білім алушыларды бақылау және тексеру; 3 апта "Мен, менің денем"; 4 апта "Жемістер, жидектер"; 5 апта "Көкөністер"; 6 апта "Менің ойыншықтарым"; 7 апта "Менің отбасым"; 8 апта "Менің үйім" 9 апта "Менің мектебім"</p>	<p>1.1. Сәйкестендіру әрекеті</p>	<p>1.1.1.1 заттарды (шар, текше, бүр) қорапқа, ыдысқа салу 1.1.1.2 заттарды қолмен (уыстап және біртіндеп) қораптан, сауыттан, дорбадан алып шығу 1.1.1.3 аузы кең және тар сауыттарды ұсақ заттармен толтыру 1.1.1.4 көлемді геометриялық денелерді қораптың тиісті саңылауларына түсіру 1.1.1.5 Сегена тақтасына геометриялық фигуралардың модельдерін салу 1.1.1.6 есікті дыбыссыз ашу және жабу 1.1.1.23 күзгі жапырақтар мен тірі гүлдерден гүлшоқ жасау</p>	
	<p>1.2. Құрал-саймандық әрекет</p>	<p>1.1.2.1 жарманы құмырадан құмыраға төгу 1.1.2.2 жарманы қасықпен салу 1.1.2.3 құйғыш арқылы жарманы төгу</p>	
	<p>1.3. Заттарды таңдау және топтастыру</p>	<p>1.1.3.1 жұп заттарды тану, табу, көрсету, таңдау ("дәл осындай") 1.1.3.2 заттың оның суреттегі, фотодағы бейнесімен ара қатынасын табу 1.1.3.8 жиналған табиғи материалдарды тану, атау 1.1.3.9 табиғи материалдарды сұрыптау, оларды сақтау үшін қораптарға, құтыларға, дорбаларға салу</p>	
	<p>2.1. Құрастыру</p>	<p>1.2.1.1 құрылыс материалдарынан ғимараттарды еліктеу, үлгі бойынша орындау: мұнаралар, жолдар, үйлер, қақпалар, рельстер, үстел, орындық 1.2.1.2 мұғалімнің басшылығымен құрастыру ойын ойнау</p>	
	2- тоқсан		
			<p>1.1.1.7 көлемдері мен пішіндері әртүрлі қораптарды сәйкес қақпақтармен жабу және ашу</p>

<p>1 апта"Менің киімім"; 2 апта "Менің аяқ киімім"; 3 апта"Азық-түлік"; 4 апта "Шай ыдыстары"; 5 апта"Жиһаз"; 6 апта "Жаңа жыл мерекесі"; 7 апта"Жаңа жыл мерекесі"</p>	1.1. Сәйкестендіру әрекеті	1.1.1.8 су құбырының шүмегін ашу және жабу
		1.1.1.9 киімнің және сөмкенің сырмасын ашу және жабу
		1.1.1.10 матрешканы, фломастерді, желімді ашу және жабу
		1.1.1.11 орындықты дыбыссыз қозғау, итеру және басқа жерге апару
		1.1.1.12 заттарды, заттар (суы бар құмыра, қораптар, дидактикалық материалдар) салынған подносты үстелге, сөреге абайлап апару және қою
	1.2. Құрал-саймандық әрекет	1.1.2.4 жарманы елеуішпен елеу
		1.1.2.5 суды құмырадан құмыраға құю
		1.1.2.6 суды құмырадан (шәйнектен) стаканға, кесеге құю
	1.3. Заттарды таңдау және топтастыру	1.1.3.3 бірнеше түстен бір түсті заттарды таңдау
		1.1.3.4 бірнеше заттың ішінен мөлшері сондай заттарды таңдау, как образец
2.1. Құрастыру	1.2.1.1 құрылыс материалдарынан ғимараттарды еліктеу, үлгі бойынша орындау: мұнаралар, жолдар, үйлер, қақпалар, рельстер, үстел, орындық	
	1.2.1.2 мұғалімнің басшылығымен құрастыру ойын ойнау	
3- тоқсан		
	1.1. Сәйкестендіру әрекеті	1.1.1.13 арбаны, сөмкені, дөңгелекті шемоданды итеру, тарту, тасымалдау
		1.1.1.14 құтының, бөтелкенің қақпағын бұрап ашу-бұрап жабу
		1.1.1.15 үлкен сомындарды бұрап жабу-бұрап ашу
		1.1.1.16 резенкелерді жуан түтік өзекке тізу
		1.1.1.17 үлкен және кішкентай сақиналарды ілмек өзекке тізу
		1.1.1.18 пирамиданың сақиналарын тізу
		1.1.2.5 суды құмырадан құмыраға құю

<p>1 апта "Қыс қызықтары"; 2 апта "Қысқы киім және аяқ киім"; 3 апта "Үй жануарлары"; 4 апта "Жабайы жануарлар"; 5 апта "Үй құстары"; 6 апта "Жабайы құстар"; 7 апта "Көлік"; 8 апта "Анамның мерекесі"; "Наурыз мерекесі"</p>	<p>1.2. Құрал-саймандық әрекет</p>	<p>1.1.2.6 суды құмырадан (шәйнектен) стаканға, кесеге құю 1.1.2.7 ыдыс жуғыш жөкенің көмегімен (сорғыш) суды бір сауыттан баскасына ауыстыру 1.1.2.8 бұлғауышпен көпірту 1.1.2.9 үстелге төгілген суды шүберекпен сүрту</p>
	<p>1.3. Заттарды таңдау және топтастыру</p>	<p>1.1.3.5 үлгі ретінде бірнеше заттың ішінен пішіні сондай заттарды таңдау 1.1.3.6. бір түсті санау таяқшаларын (басқа заттар) таңдау 1.1.3.7 мата қиықтары мен жіптерді түсіне қарай топтастыру</p>
	<p>2.1. Құрастыру</p>	<p>1.2.1.1 құрылыс материалдарынан ғимараттарды еліктеу, үлгі бойынша орындау: мұнаралар, жолдар, үйлер, қақпалар, рельстер, үстел, орындық 1.2.1.2 мұғалімнің басшылығымен құрастыру ойын ойнау 1.2.1.3 санау таяқшаларын сұлбалық бейнелерге салу</p>
<p>4- тоқсан</p>		
	<p>1.1. Сәйкестендіру әрекеті</p>	<p>1.1.1.19 жабысқақ қапсырманы, шыртылдақтарды және түймелерді салу шешу, ағыту 1.1.1.20 панельдерді бірдей және әртүрлі түсті мозаикамен толтыру 1.1.1.21 жіпті домалатып орау 1.1.1.22 жіпті шарғыға орау 1.1.1.23 тірі гүлдерден гүл шоқтарын жасау</p>
	<p>1.2. Құрал-саймандық әрекет</p>	<p>1.1.2.5 суды құмырадан құмыраға құю 1.1.2.6 суды құмырадан (шәйнектен) стаканға, кесеге құю 1.1.2.7 ыдыс жуғыш жөкенің көмегімен (сорғыш) суды бір сауыттан баскасына ауыстыру 1.1.2.10 еденге төгілген суды швабрамен сүрту 1.1.2.11 шүберек пен жөкені пайдалана отырып, үстелдің, сөренің, бөлме өсімдіктері жапырақтарының шаңын сүрту</p>

1 апта "Ағаштар"; 2 апта "Гүлдер"; 3 апта "Жәндіктер"; 4 апта " Көктемге арналған киім"; 5 апта " Балықтар"; 6 апта "Жемістер"; 7 апта "Көкөністер"; 8 апта " Жидектер"; 9 апта "Жазға арналған киім"; "Балалардың жазғы қызықтары"	1.3. Заттарды таңдау және топтастыру	1.1.2.12 пластмассадан, ағаштан жасалған киім қыстырғыштарын бекіту-ағыту
		1.1.3.8 жиналған табиғи материалдарды тану, атау
		1.1.3.9 табиғи материалдарды (ақжелкен, талшын жаңғағын, қабық, тастар, жаңғақ) сұрыптау, оларды сақтау үшін қораптарға, құтыларға, дорбаларға салу
	2.1. Құрастыру	1.1.3.10 үстел ойындарын ойнау (лото, домино, жұптық суреттер)
		1.2.1.1 құрылыс материалдарынан ғимараттарды еліктеу, үлгі бойынша орындау: мұнаралар, жолдар, үйлер, қақпалар, рельстер, үстел, орындық
		1.2.1.2 мұғалімнің басшылығымен құрастыру ойын ойнау
1.2.1.3 санау таяқшаларын сұлбалық бейнелерге салу		
		1.2.1.4 үлгі бойынша, сурет бойынша, сөздік нұсқау бойыншасанау таяқшаларынан үй, қақпа, жол, қабырға , үстел, орындық, әткеншектерді құрастыру
		1.2.1.5 алдын ала үлгіні қарай отырып, кесінді суреттердің көлденеңінен , тігінен қиылған екі бөлігін қосу

2) 2 - сынып:

Ортақ тақырыптар	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1- тоқсан		
	1.1. Сәйкестендіру әрекеті	2.1.1.1 шетен, емен жаңғақтарын қалақпен (қолмен) бір сауыттан басқа сауытқа салу
		2.1.1.2 үрмебұршақты қасықпен (қолмен) бір сауыттан басқа сауытқа салу
		2.1.1.3 үрмебұршақты (жемістің сүйектерін, шақаларды) қораптың кішкентай тесігіне екі саусақпен (шымши ұстау тәсілімен) итере салу
		2.1.1.4 геометриялық денелерді қораптың тиісті саңылауларына түсіру

<p>1-2 апта Білім алушыларды бақылау және тексеру; 3 апта "Мен және менің отбасым"; 4 апта "Менің денем" "Мен ұлмын", "мен қызбын"; 5 апта "Көкөністер"; 6 апта "Жемістер, жидектер"; 7 апта "Менің ойыншықтарым"; 8 апта "Менің үйім"; 9 апта "Менің мектебім"</p>		2.1.1.5 Сеген тақтасына геометриялық фигуралардың модельдерін салу
		2.1.1.6 есікті дыбыссыз ашу және жабу
		2.1.1.26 күзгі жапырақтардан гүлшоқ жасау
		2.1.1.27 олармен орындалған заттар мен әрекеттерді атау
	1.2. Құрал-саймандық әрекет	2.1.2.1 жарманы құмырадан құмыраға төгу
		2.1.2.2 жарманы қасықпен салу
		2.1.2.3 құйғыш арқылы жарманы төгу
		2.1.2.4 жарманы елеуішпен елеу
		2.1.2.13 әрекеттерді және олар орындалатын заттарды (құралдарды) атау
		2.1.3.1 жұп заттарды тану, табу, көрсету, таңдау ("дәл осындай")
		2.1.3.11 жиналған табиғи материалдарды тану, атау
		3.1.3.12 табиғи материалдарды сұрыптау, оларды сақтау үшін қораптарға, құтыларға, дорбаларға салу
	1.3. Заттарды таңдау және топтастыру	2.1.3.4 заттарды түсі бойынша топтастыру
		2.1.3.5 бірнеше заттың ішінен мөлшері сондай заттарды таңдау
		2.1.3.6 заттарды көлемі бойынша топтастыру
	2.1.3.7 бірнеше заттың ішінен пішіні сондай заттарды таңдау	
	2.1.3.8 заттарды пішіні бойынша топтастыру	
	2.1.3.2 заттың оның суреттегі, фотодағы бейнесімен ара қатынасын табу	
	2.1.3.13 үстел ойындарын ойнау (лото, домино, жұптық суреттер, басқалар)	
	2.1.3.14 заттарды және олардың қасиеттерін (өлшемі, түсі, пішіні) атау	
	2.1.3.15 үстел ойындарын көрсету және атау	

	2.1. Құрастыру	<p>2.2.1.1 құрылыс материалдарынан ғимараттарды еліктеу, үлгі бойынша орындау: мұнаралар, жолдар, үйлер, қақпалар, рельстер, үстел, орындық, диван, кереует</p> <p>2.2.1.2 мұғалімнің басшылығымен құрастыру ойын ойнау</p> <p>2.2.1.3 санау таяқшаларын түстерін есепке ала отырып, сұлбалық бейнелерге салу</p> <p>2.2.1.7 Құрастырылған ғимараттарды , алынған суреттерді атау, суреттердің бөліктерін атауы бойынша көрсету</p>
2- тоқсан		
	1.1. Сәйкестендіру әрекеті	<p>2.1.1.7 су құбырының шүмегін ашу және жабу</p> <p>2.1.1.8 есіктің әр түрлі құлыптарын ашу және жабу</p> <p>2.1.1.9 киімнің және сөмкенің сырмасын ашу және жабу</p> <p>2.1.1.10 матрешканы, фломастерді, желімді ашу және жабу</p> <p>2.1.1.11 орындықты дыбыссыз қозғау, итеру және басқа жерге апару</p> <p>2.1.1.12 заттарды, заттар (суы бар құмыра, қораптар, дидактикалық материалдар) салынған подносты үстелге, сөреге абайлап апару және қою</p> <p>2.1.1.27 олармен орындалған заттар мен әрекеттерді атау</p>
		<p>2.1.2.5 суды құмырадан құмыраға құю</p> <p>2.1.2.6 суды құмырадан (шәйнектен) стаканға, кесеге құю</p> <p>2.1.2.7 ыдыс жуғыш жөкенің көмегімен (сорғыш) суды бір сауыттан басқасына ауыстыру</p> <p>2.1.2.8 бұлғауышпен көпірту</p> <p>2.1.2.9 үстелге төгілген суды шүберекпен сүрту</p> <p>2.1.2.10 еденге төгілген суды швабрамен сүрту</p>

1.2. Құрал-саймандық әрекет

- 1 апта "Менің киімім";
- 2 апта "Менің аяқ киімім";
- 3 апта "Азық-түлік";
- 4 апта "Шай ыдыстары"; 5 апта "Жиһаз";
- 6 апта "Жаңа жыл мерекесі";
- 7 апта "Жаңа жыл мерекесі"

		орындалатын заттарды (құралдарды) атау	
	1.3. Заттарды таңдау және топтастыру	2.1.3.2 заттың оның суреттегі, фотодағы бейнесімен ара қатынасын табу	
		2.1.3.3 бірнеше түстен бір түсті заттарды таңдау	
		2.1.3.4 заттарды түсі бойынша топтастыру	
		2.1.3.5 бірнеше заттың ішінен мөлшері сондай заттарды таңдау	
		2.1.3.6 заттарды көлемі бойынша топтастыру	
		2.1.3.7 бірнеше заттың ішінен пішіні сондай заттарды таңдау	
		2.1.3.8 заттарды пішіні бойынша топтастыру	
		2.1.3.9 жіптерді түсі бойынша сұрыптау	
		2.1.3.13 үстел ойындарын ойнау (лото, домино, жұптық суреттер, басқалар)	
		2.1.3.14 заттарды және олардың қасиеттерін (өлшемі, түсі, пішіні) атау	
		2.1.3.15 үстел ойындарын көрсету және атау	
		2.1. Құрастыру	2.2.1.1 құрылыс материалдарынан ғимараттарды еліктеу, үлгі бойынша орындау: мұнаралар, жолдар, үйлер, қақпалар, рельстер, үстел, орындық, диван, кереует
			2.2.1.2 мұғалімнің басшылығымен құрастыру ойын ойнау
			2.2.1.3 санау таяқшаларын түстерін есепке ала отырып, сұлбалық бейнелерге салу
	2.2.1.4 үлгі бойынша, сурет бойынша, сөздік нұсқау бойынша санау таяқшаларынан ағаш, бұта, шырша, жемсалғыш, сатыны құрастыру		
	2.2.1.7 Құрастырылған ғимараттарды, алынған суреттерді атау, суреттердің бөліктерін атауы бойынша көрсету		
3- тоқсан			

<p>1 апта "Қыс қызықтары" 2 апта "Қысқы киім және аяқ киім"</p> <p>3 апта "Үй жануарлары" 4 апта "Үй құстары"</p> <p>5 апта "Жабайы жануарлар" 6 апта "Жабайы құстар"</p> <p>7 апта "Көлік" 8 апта "Анамның мерекесі"</p> <p>9 апта "Наурыз мерекесі"</p>	1.1. Сәйкестендіру әрекеті	<p>2.1.1.13 арбаны, сөмкені, дөңгелекті шемоданды итеру, тарту, тасымалдау</p> <p>2.1.1.14 құтының, бөтелкенің қақпағын бұрап ашу-бұрап жабу</p> <p>2.1.1.15 үлкен сомындарды бұрап жабу-бұрап ашу</p> <p>2.1.1.16 зырылдауықты айналдыру</p> <p>2.1.1.17 ірі моншақтарды бауға тізу</p> <p>2.1.1.18 жабысқақ қапсырманы, шыртылдақтарды және түймелерді салу шешу, ағыту</p> <p>2.1.1.19 бірнеше жуан жіпті бір жіп етіп шиыру</p> <p>2.1.1.27 олармен орындалған заттар мен әрекеттерді атау</p>
	1.2. Құрал-саймандық әрекет	<p>2.1.2.5 суды құмырадан құмыраға құю</p> <p>2.1.2.6 суды құмырадан (шәйнектен) стаканға, кесеге құю</p> <p>2.1.2.7 ыдыс жуғыш жөкенің көмегімен (сорғыш) суды бір сауыттан басқасына ауыстыру</p> <p>2.1.2.8 бұлғауышпен көпірту</p> <p>2.1.2.9 үстелге төгілген суды шүберекпен сүрту</p> <p>2.1.2.10 еденге төгілген суды швабрамен сүрту</p> <p>2.1.2.11 шүберек пен жөкені пайдалана отырып, үстелдің, сөренің, бөлме өсімдіктері жапырақтарының шаңын сүрту</p> <p>2.1.2.13 әрекеттерді және олар орындалатын заттарды (құралдарды) атау</p>
	1.3. Заттарды таңдау және топтастыру	<p>2.1.3.8 заттарды пішіні бойынша топтастыру</p> <p>2.1.3.9 жіптерді түсі бойынша сұрыптау</p> <p>2.1.3.10 мата қиындыларын түсі мен құрылымы бойынша сұрыптау</p> <p>2.1.3.11 жиналған табиғи материалдарды тану, атау</p> <p>2.1.3.2 заттың оның суреттегі, фотодағы бейнесімен ара қатынасын табу</p>

		2.1.3.13 үстел ойындарын ойнау (лото, домино, жұптық суреттер, басқалар)
		2.1.3.14 заттарды және олардың қасиеттерін (өлшемі, түсі, пішіні) атау
		2.1.3.15 үстел ойындарын көрсету және атау
	2.1. Құрастыру	2.2.1.1 құрылыс материалдарынан ғимараттарды еліктеу, үлгі бойынша орындау: мұнаралар, жолдар, үйлер, қақпалар, рельстер, үстел, орындық, диван, кереует
		2.2.1.2 мұғалімнің басшылығымен құрастыру ойын ойнау
		2.2.1.3 санау таяқшаларын түстерін есепке ала отырып, сұлбалық бейнелерге салу
		2.2.1.4 үлгі бойынша, сурет бойынша, сөздік нұсқау бойынша санау таяқшаларынан ағаш, бұта, шырша, жемсалғыш, сатыны құрастыру
		2.2.1.5 еліктеу бойынша, үлгі бойынша көлденеңінен , тігінен қиылған 3-4 бөлікке, қиғаш 2 бөлікке қиылған суреттерді құрастыру
		2.2.1.6 пазлдарды құрастыру
		2.2.1.7 Құрастырылған ғимараттарды , алынған суреттерді атау, суреттердің бөліктерін атауы бойынша көрсету
4- тоқсан		
	1.1. Сәйкестендіру әрекеті	2.1.1.20 панельге бір түсті мозаикаларды қатарға қою
		2.1.1.21 жіптерді қорапқа салу
		2.1.1.22 жіпті үзу
		2.1.1.23 жуан жіптерді шиыру, бау өру, белбеу, сөмкенің ұстағышын жасау
		2.1.1.24 мата қиықтарын қорапқа, дорбаға салу
		2.1.1.25 матаға әр түрлі пішінді заттарды орау
		2.1.1.26 тірі гүлдерден гүл шоқтарын жасау

		2.1.1.27 олармен орындалған заттар мен әрекеттерді атау		
	1.2. Құрал-саймандық әрекет	2.1.2.6 суды құмырадан (шәйнектен) стақанға, кесеге құю		
		2.1.2.7 ыдыс жуғыш жөкенің көмегімен (сорғыш) суды бір сауыттан басқасына ауыстыру		
		2.1.2.8 бұлғауышпен көпірту		
		2.1.2.9 үстелге төгілген суды шүберекпен сүрту		
		2.1.2.10 еденге төгілген суды швабрамен сүрту		
		2.1.2.11 шүберек пен жөкені пайдалана отырып, үстелдің, сөренің, бөлме өсімдіктері жапырақтарының шаңын сүрту		
		2.1.2.12 пластмассадан, ағаштан жасалған киім қыстырғыштарын бекіту-ағыту		
		2.1.2.13 әрекеттерді және олар орындалатын заттарды (құралдарды) атау		
1 апта "Ағаштар"; 2 апта "Гүлдер"; 3 апта "Жәндіктер"; 4 апта "Көктемге арналған киім"; 5 апта "Балықтар"; 6 апта "Жемістер"; 7 апта "Көкөністер"; 8 апта "Жидектер"; 9 апта "Жазға арналған киім"; " Балалардың жазғы қызықтары"	1.3. Заттарды таңдау және топтастыру	2.1.3.2 заттың оның суреттегі, фотодағы бейнесімен ара қатынасын табу		
		2.1.3.3 бірнеше түстен бір түсті заттарды таңдау		
		2.1.3.4 заттарды түсі бойынша топтастыру		
		2.1.3.5 бірнеше заттың ішінен мөлшері сондай заттарды таңдау		
		2.1.3.6 заттарды көлемі бойынша топтастыру		
		2.1.3.7 бірнеше заттың ішінен пішіні сондай заттарды таңдау		
		2.1.3.8 заттарды пішіні бойынша топтастыру		
		2.1.3.9 жіптерді түсі бойынша сұрыптау		
		2.1.3.14 заттарды және олардың қасиеттерін (өлшемі, түсі, пішіні) атау		
		2.1.3.13 үстел ойындарын ойнау (лото, домино, жұптық суреттер, басқалар)		
		2.1.3.15 үстел ойындарын көрсету және атау		

	2.1. Құрастыру	<p>2.2.1.1 құрылыс материалдарынан ғимараттарды еліктеу, үлгі бойынша орындау: мұнаралар, жолдар, үйлер, қақпалар, рельстер, үстел, орындық, диван, кереует</p> <p>2.2.1.2 мұғалімнің басшылығымен құрастыру ойын ойнау</p> <p>2.2.1.3 санау таяқшаларын түстерін есепке ала отырып, сұлбалық бейнелерге салу</p> <p>2.2.1.4 үлгі бойынша, сурет бойынша, сөздік нұсқау бойынша санау таяқшаларынан ағаш, бұта, шырша, жемсалғыш, сатыны құрастыру</p> <p>2.2.1.5 еліктеу бойынша, үлгі бойынша көлденеңінен , тігінен қиылған 3-4 бөлікке, қиғаш 2 бөлікке қиылған суреттерді құрастыру</p> <p>2.2.1.6 пазлдарды құрастыру</p> <p>2.2.1.7 Құрастырылған ғимараттарды , алынған суреттерді атау, суреттердің бөліктерін атауы бойынша көрсету</p>
--	----------------	---

3) 3 - сынып:

Ортақ тақырыптар	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1- тоқсан	1.1. Сәйкестендіру әрекеті	<p>3.1.1.1 ұсақ тастарды қасықпен бір сауыттан басқа сауытқа салу</p> <p>3.1.1.2 кішкентай шарларды елекпен су құйылған сауыттан жұмыртқа салатын сауытқа салу</p> <p>3.1.1.3 таяқшаларды, шырпыларды кішкентай тесіктерге итере салу</p> <p>3.1.1.4 су құбырының шүмегін ашу және жабу</p> <p>3.1.1.5 есіктің әр түрлі құлыптарын ашу және жабу</p> <p>3.1.1.6 киімнің және сөмкенің сырмасын ашу және жабу</p> <p>3.1.1.20 панельге әр түрлі түсті мозаиканың екі параллель қатарын қою</p> <p>3.1.1.23 күзгі жапырақтардан гүл шоқтарын жасау</p> <p>3.1.1.21 көрсетілім бойынша, үлгі бойынша, ауызша нұсқаулыққа</p>

<p>1-2 апта Білім алушыларды бақылау және тексеру</p> <p>3 апта "Мен және менің отбасым"</p> <p>4 апта "Менің денем". "Мен ұлмын", "мен қызбын"</p> <p>5 апта "Көкөністер"</p> <p>6 апта "Жемістер, жидектер"</p> <p>7 апта "Менің сүйікті ойындарым"</p> <p>8 апта "Менің үйім"</p> <p>9 апта "Менің мектебім"</p>		сәйкес табиғи материалдардан композициялар жасау
		3.1.1.24 олармен орындалған заттар мен әрекеттерді атау
		3.1.1.25 орындалатын жұмыстың кезеңдері туралы мұғалімнің сұрақтарына жауап беру (алғаш не істедің? Ары қарай не істедің?)
	1.2. Құрал-саймандық әрекет	3.1.2.1 жарманы қасықпен салу
		3.1.2.2 құйғыш арқылы жарманы төгу
		3.1.2.3 жарманы елеуішпен елеу
		3.1.2.4 суды құмырадан құмыраға құю
		3.1.2.5 суды құмырадан (шәйнектен) стақанға, кесеге құю
		3.1.2.6 ыдыс жуғыш жөкенің көмегімен (сорғыш) суды бір сауыттан басқасына ауыстыру
		3.1.2.15 әрекеттерді және олар орындалатын заттарды (құралдарды) атау
	1.3. Заттарды таңдау және топтастыру	3.1.3.1 бірнеше түстен бір түсті заттарды таңдау
		3.1.3.2 заттарды түсі бойынша топтастыру
		3.1.3.3 бірнеше заттың ішінен мөлшері сондай заттарды таңдау
		3.1.3.4 заттарды көлемі бойынша топтастыру
		3.1.3.5 бірнеше заттың ішінен пішіні сондай заттарды таңдау
3.1.3.6 заттарды пішіні бойынша топтастыру		
3.1.3.14 заттарды және олардың қасиеттерін (өлшемі, түсі, пішіні) атау		
3.1.3.7 заттың оның суреттегі, фотодағы бейнесімен ара қатынасын табу		
3.1.3.11 табиғи материалдарды тану, атау		
3.1.3.12 табиғи материалдарды сұрыптау, оларды сақтау үшін қораптарға, құтыларға, дорбаларға салу		
	3.1.3.15 үстел ойындарын көрсету және атау	

	2.1. Құрастыру	<p>3.2.1.1 көрсету бойынша, үлгі бойынша 5-6 көлемді пішіндерден екі қабатты үй, тұрақ салу, қақпа, пойыз, автомобиль жасау</p> <p>3.2.1.2 сөздік нұсқау бойынша таныс құрылыс жұмыстарын орындау</p> <p>3.2.1.3 мұғалімнің басшылығымен құрастыру ойын ойнау</p> <p>3.2.1.8 құрылымдық бөліктерден (бас, дене, құйрық, аяқ-кол) қарапайым бейнелерді құрастыру</p> <p>3.2.1.9 пазлдарды құрастыру</p> <p>3.2.1.10 Құрастырылған ғимараттарды , алынған суреттерді атау, суреттердің бөліктерін көрсету және атау</p>
2- тоқсан		
	1.1. Сәйкестендіру әрекеті	<p>3.1.1.7 матрешканы, фломастерді, желімді ашу және жабу</p> <p>3.1.1.8 заттарды, заттар (суы бар құмыра, қораптар, дидактикалық материалдар) салынған подносты үстелге, сөреге абайлап апару және қою</p> <p>3.1.1.9 арбаны, сөмкені, дөңгелекті шемоданды итеру, тарту, тасымалдау</p> <p>3.1.1.10 құтының, бөтелкенің қақпағын бұрап ашу-бұрап жабу</p> <p>3.1.1.11 үлкен сомындарды бұрап жабу-бұрап ашу</p> <p>3.1.1.12 зырылдауықты айналдыру</p> <p>3.1.1.13 ірі моншақтарды бауға тізу</p> <p>3.1.1.14 жабысқақ қапсырманы, шыртылдақтарды және түймелерді салу шешу, ағыту</p> <p>3.1.1.24 олармен орындалған заттар мен әрекеттерді атау</p> <p>3.1.1.25 орындалатын жұмыстың кезеңдері туралы мұғалімнің сұрақтарына жауап беру (алғаш не істедің? Ары қарай не істедің?)</p> <p>3.1.2.4 суды құмырадан құмыраға құю</p> <p>3.1.2.5 суды құмырадан (шәйнектен) стақанға, кесеге құю</p>

<p>1 апта "Менің киімім"; 2 апта "Менің аяқ киімім"; 3 апта "Азық-түлік"; 4 апта "Шай ыдыстары"; 5 апта "Жиһаз"; 6 апта "Жаңа жыл мерекесі"; 7 апта "Жаңа жыл мерекесі"</p>	1.2. Құрал-саймандық әрекет	3.1.2.6 ыдыс жуғыш жөкенің көмегімен (сорғыш) суды бір сауыттан баскасына ауыстыру
		3.1.2.7 бұлғауышпен көпірту
		3.1.2.8 үстелге төгілген суды шүберекпен сүрту
		3.1.2.9 еденге төгілген суды швабрамен сүрту
		3.1.2.10 шүберек пен жөкені пайдалана отырып, үстелдің, сөренің, бөлме өсімдіктері жапырақтарының шаңын сүрту
		3.1.2.15 әрекеттерді және олар орындалатын заттарды (құралдарды) атау
	1.3. Заттарды таңдау және топтастыру	3.1.3.7 заттың оның суреттегі, фотодағы бейнесімен ара қатынасын табу
		3.1.3.8 заттың оның суреттегі, фотодағы сұлбасы немесе көлеңкелі бейнесімен ара қатынасын табу
		3.1.3.9 жіптерді ұзындығы, қалыңдығы, түсі бойынша топтау
		3.1.3.10 мата қиындыларын түсі мен құрылымы, қалыңдығы бойынша топтастыру
3.1.3.14 заттарды және олардың қасиеттерін (өлшемі, түсі, пішіні) атау		
3.1.3.13 үстел ойындарын ойнау (лото, домино, мемориал, жұптық суреттер, басқалар)		
3.1.3.15 үстел ойындарын көрсету және атау		
2.1. Құрастыру	3.2.1.4 көрсету бойынша, үлгі бойынша, сөздік нұсқау бойынша жазық геометриялық пішіндерден бейнелер құрастыру	
	3.2.1.5 сөздік нұсқау бойынша санау таяқшаларынан көрсету бойынша, үлгі бойынша, сөздік нұсқау бойынша өрнектер мен пішіндерді құрастыру	
	3.2.1.6 5-7 бөліктен тұратын суреттерді құрастыру	
	3.2.1.10 Құрастырылған ғимараттарды , алынған	

		суреттерді атау, суреттердің бөліктерін көрсету және атау	
3- тоқсан			
<p>1 апта "Қыс қызықтары" 2 апта "Қысқы киім және аяқ киім"</p> <p>3 апта "Үй жануарлары" 4 апта "Үй құстары"</p> <p>5 апта "Жабайы жануарлар" 6 апта "Жабайы құстар"</p> <p>7 апта "Көлік" 8 апта "Анамның мерекесі"</p> <p>9 апта "Наурыз мерекесі"</p>	1.1. Сәйкестендіру әрекеті	<p>3.1.1.13 моншақтарды бауға тізу</p> <p>3.1.1.14 жабысқақ қапсырманы, шыртылдақтарды және түймелерді салу шешу, ағыту</p> <p>3.1.1.15 қалың жіптерден бау, белдік жасау</p> <p>3.1.1.16 түстері әртүрлі екі жуан жіптен бау тоқу</p> <p>3.1.1.17 кітапқа бетбелгі жасау</p> <p>3.1.1.18 жіптерді байлау, қалың жіптерді бантикпен байлау</p> <p>3.1.1.20 панельге әр түрлі түсті мозаиканың екі параллель қатарын қою</p> <p>3.1.1.22 матаға, қағазға әр түрлі пішінді заттарды орау</p> <p>3.1.1.24 олармен орындалған заттар мен әрекеттерді атау</p> <p>3.1.1.25 орындалатын жұмыстың кезеңдері туралы мұғалімнің сұрақтарына жауап беру (алғаш не істедің? Ары қарай не істедің?)</p>	
	1.2. Құрал-саймандық әрекет	<p>3.1.2.11 пластмассадан, ағаштан жасалған киім қыстырғыштарын бекіту-ағыту</p> <p>3.1.2.2 күйғыш арқылы жарманы төгу</p> <p>3.1.2.3 жарманы елеуішпен елеу</p> <p>3.1.2.4 суды құмырадан құмыраға құю</p> <p>3.1.2.5 суды құмырадан (шәйнектен) стақанға, кесеге құю</p> <p>3.1.2.14 сабынды пайдалана отырып, айнаны жуу</p> <p>3.1.2.13 матаны қайшымен кесу</p> <p>3.1.2.15 әрекеттерді және олар орындалатын заттарды (құралдарды) атау</p>	
			<p>3.1.3.1 бірнеше түстен бір түсті заттарды таңдау</p> <p>3.1.3.2 заттарды түсі бойынша топтастыру</p> <p>3.1.3.3 бірнеше заттың ішінен мөлшері сондай заттарды таңдау</p>

	<p>1.3. Заттарды таңдау және топтастыру</p>	<p>3.1.3.4 заттарды көлемі бойынша топтастыру</p> <p>3.1.3.5 бірнеше заттың ішінен пішіні сондай заттарды таңдау</p> <p>3.1.3.6 заттарды пішіні бойынша топтастыру</p> <p>3.1.3.14 заттарды және олардың қасиеттерін (өлшемі, түсі, пішіні) атау</p> <p>3.1.3.13 үстел ойындарын ойнау (лото, домино, мемориал, жұптық суреттер, баскалар)</p> <p>3.1.3.15 үстел ойындарын көрсету және атау</p>
	<p>2.1. Құрастыру</p>	<p>3.2.1.2 сөздік нұсқау бойынша таныс құрылыс жұмыстарын орындау</p> <p>3.2.1.3 мұғалімнің басшылығымен құрастыру ойын ойнау</p> <p>3.2.1.4 көрсету бойынша, үлгі бойынша, сөздік нұсқау бойынша жазық геометриялық пішіндерден бейнелер құрастыру</p> <p>3.2.1.7 ертегілер суреттеріндегі қойындыларды кесілген бөліктермен толтыру</p> <p>3.2.1.8 құрылымдық бөліктерден (бас, дене, құйрық, аяқ-кол) қарапайым бейнелерді құрастыру</p> <p>3.2.1.10 Құрастырылған ғимараттарды, алынған суреттерді атау, суреттердің бөліктерін көрсету және атау</p> <p>3.2.1.9 пазлдарды құрастыру</p>
4- тоқсан		
		<p>3.1.1.9 арбаны, сөмкені, дөңгелекті шемоданды итеру, тарту, тасымалдау</p> <p>3.1.1.10 құтының, бөтелкенің қақпағын бұрап ашу-бұрап жабу</p> <p>3.1.1.11 үлкен сомындарды бұрап жабу-бұрап ашу</p> <p>3.1.1.18 жіптерді байлау, қалың жіптерді бантикпен байлау</p> <p>3.1.1.19 матаны киім (шарф) және тұрмыстық заттар (майлық, дастархан) ретінде пайдалану</p>

<p>1 апта "Ағаштар"; 2 апта Гүлдер"; 3 апта "Жәндіктер"; 4 апта "Көктемге арналған киім"; 5 апта "Балықтар"; 6 апта "Жемістер"; 7 апта "Көкөністер"; 8 апта "Жидектер"; 9 апта "Жазға арналған киім"; "Балалардың жазғы қызықтары"</p>	1.1. Сәйкестендіру әрекеті	3.1.1.20 панельге әр түрлі түсті мозаиканың екі параллель қатарын қою
	3.1.1.21 көрсетілім бойынша, үлгі бойынша, ауызша нұсқаулыққа сәйкес табиғи материалдардан композициялар жасау	
	3.1.1.22 матаға, қағазға әр түрлі пішінді заттарды орау	
	3.1.1.24 олармен орындалған заттар мен әрекеттерді атау	
	3.1.1.25 орындалатын жұмыстың кезеңдері туралы мұғалімнің сұрақтарына жауап беру (алғаш не істедің? Ары қарай не істедің?)	
	1.2. Құрал-саймандық әрекет	3.1.2.14 сабынды пайдалана отырып, айнаны жуу
	3.1.2.4 суды құмырадан құмыраға құю	
	3.1.2.5 суды құмырадан (шәйнектен) стаканға, кесеге құю	
	3.1.2.9 еденге төгілген суды швабрамен сүрту	
	3.1.2.10 шүберек пен жөкені пайдалана отырып, үстелдің, сөренің, бөлме өсімдіктері жапырақтарының шаңын сүрту	
	3.1.2.11 пластмассадан, ағаштан жасалған киім қыстырғыштарын бекіту-ағыту	
	3.1.2.12 жуан жіптерді қайшымен кесу	
	3.1.2.13 матаны қайшымен кесу	
	3.1.2.15 әрекеттерді және олар орындалатын заттарды (құралдарды) атау	
	1.3. Заттарды таңдау және топтастыру	3.1.3.7 заттың оның суреттегі, фотодағы бейнесімен ара қатынасын табу
3.1.3.8 заттың оның суреттегі, фотодағы сұлбасы немесе көлеңкелі бейнесімен ара қатынасын табу		
3.1.3.9 жіптерді ұзындығы, қалыңдығы, түсі бойынша топтау		
3.1.3.10 мата қиындыларын түсі мен құрылымы, қалыңдығы бойынша топтастыру		

		3.1.3.11 табиғи материалдарды тану, атау
		3.1.3.12 табиғи материалдарды сұрыптау, оларды сақтау үшін қораптарға, құтыларға, дорбаларға салу
		3.1.3.13 үстел ойындарын ойнау (лото, домино, мемориал, жұптық суреттер, баскалар)
		3.1.3.15 үстел ойындарын көрсету және атау
	2.1. Құрастыру	3.2.1.6 5-7 бөліктен тұратын суреттерді құрастыру
		3.2.1.7 ертегілер суреттеріндегі қойындыларды кесілген бөліктермен толтыру
		3.2.1.8 құрылымдық бөліктерден (бас, дене, құйрық, аяқ-кол) қарапайым бейнелерді құрастыру
		3.2.1.9 пазлдарды құрастыру
		3.2.1.1 көрсету бойынша, үлгі бойынша 5-6 көлемді пішіндерден екі қабатты үй, тұрақ салу, қақпа, пойыз, автомобиль жасау
		3.2.1.10 Құрастырылған ғимараттарды, алынған суреттерді атау, суреттердің бөліктерін көрсету және атау

4) 4 - сынып:

Ортақ тақырыптар	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1- тоқсан		
	1.1. Сәйкестендіру әрекеті	4.1.1.1 шыны шарларды ұяшықтарға салу
		4.1.1.2 ұсақ моншақтарды шыны сауытқа салу
		4.1.1.3 су құбырының шүмегін ашу және жабу
		4.1.1.4 есіктің әр түрлі құлыптарын ашу және жабу
		4.1.1.5 киімнің және сөмкенің сырмасын ашу және жабу
		4.1.1.19 үлгі, көрсету бойынша табиғи материалдардан бұйымдар жасау; бөлшектерді пластилинмен біріктіру
		4.1.1.20 көрсетілім бойынша, үлгі бойынша, ауызша нұсқаулыққа

<p>1-2 апта Білім алушыларды бақылау және тексеру</p> <p>3 апта "Мен және менің отбасым"</p> <p>4 апта "Менің денем" "Мен ұлмын", "мен қызбын"</p> <p>5 апта "Көкөністер"</p> <p>6 апта "Жемістер, жидектер"</p> <p>7 апта "Менің сүйікті ойындарым"</p> <p>8 апта "Менің үйім"</p> <p>9 апта "Менің мектебім"</p>		сәйкес табиғи материалдардан композициялар жасау
		4.1.1.23 аяқ киімді байлау
		4.1.1.24 қалың жіптерден немесе сымнан өрім жасау
		4.1.1.25 матаға, қағазға әр түрлі пішінді заттарды орау
		4.1.1.21 олармен орындалған заттар мен әрекеттерді атау
		4.1.1.22 орындалатын жұмыстың кезеңдері туралы мұғалімнің сұрақтарына жауап беру (алғаш не істедің? Ары қарай не істедің?)
	1.2. Құрал-саймандық әрекет	4.1.2.1 жарманы қасықпен салу
		4.1.2.2 құйғыш арқылы жарманы төгу
		4.1.2.3 жарманы елеуішпен елеу
		4.1.2.4 суды құмырадан (шәйнектен) стаканға, кесеге құю
		4.1.2.5 ыдыс жуғыш жөкенің көмегімен (сорғыш) суды бір сауыттан басқасына ауыстыру
		4.1.2.6 бұлғауышпен көпірту
		4.1.2.8 үстелге төгілген суды шүберекпен сүрту
		4.1.2.9 еденге төгілген суды швабрамен сүрту
		4.1.2.16 әрекеттерді және олар орындалатын заттарды (құралдарды) атау
		1.3. Заттарды таңдау және топтастыру
	4.1.3.2 заттарды түсі бойынша топтастыру	
	4.1.3.3 бірнеше заттың ішінен мөлшері сондай заттарды таңдау	
	4.1.3.4 заттарды көлемі бойынша топтастыру	
4.1.3.5 заттарды көлемі бойынша сұрыптау		
4.1.3.8 заттарды және олардың қасиеттерін (өлшемі, түсі, пішіні) атау		
4.1.3.11 жиналған табиғи материалдарды тану, атау		
4.1.3.12 табиғи материалдарды сұрыптау, оларды сақтау үшін		

		қораптарға, құтыларға, дорбаларға салу
		4.1.3.13 үстел ойындарын ойнау (лото, домино, мемориал, жұптық суреттер, басқалар)
		4.1.3.14 үстел ойындарын көрсету және атау
	2.1. Құрастыру	4.2.1.1 көрсету бойынша, үлгі бойынша, сөздік нұсқау бойынша, ойша 6-10 бөлікті материалдардан құрылыс жасау
		4.2.1.2 мұғалімнің басшылығымен құрастыру ойын ойнау
		4.2.1.3 көрсету бойынша, үлгі бойынша, сөздік нұсқау бойынша жазық геометриялық пішіндерден бейнелер құрастыру
		4.2.1.4 үлгі бойынша, сурет бойынша, сөздік нұсқау бойынша санау таяқшаларынан өрнектерді, таныс әріптерді, цифрларды құрастыру
		4.2.1.10 Құрастырылған ғимараттарды, алынған суреттерді атау, суреттердің бөліктерін көрсету және атау
2- тоқсан		
	1.1.Сәйкестендіру әрекеті	4.1.1.6 матрешканы, фломастерді, желімді ашу және жабу
		4.1.1.7 заттарды, заттар (суы бар құмыра, қораптар, дидактикалық материалдар) салынған подносты үстелге, сөреге абайлап апару және қою
		4.1.1.8 затты, арбаны, сөмкені, дөңгелекті шемоданды итеру, тарту, тасымалдау
		4.1.1.9 түрлі түсті мозаикаларды белгілі бір ретпен түстерді ауыстыра отырып, панельге қатарынан орналастыру
		4.1.1.10 құтының, бөтелкенің қақпағын бұрап ашу-бұрап жабу
		4.1.1.19 үлгі, көрсету бойынша табиғи материалдардан бұйымдар жасау; бөлшектерді пластилинмен біріктіру
		4.1.1.20 көрсетілім бойынша, үлгі бойынша, ауызша нұсқаулыққа

<p>1 апта "Менің киімім"; 2 апта "Менің аяқ киімім"; 3 апта "Азық-түлік"; 4 апта "Шай ыдыстары"; 5 апта "Жиһаз"; 6 апта "Жаңа жыл мерекесі"; 7 апта "Жаңа жыл мерекесі"</p>		сәйкес табиғи материалдардан композициялар жасау
		4.1.1.23 аяқ киімді байлау
		4.1.1.24 қалың жіптерден немесе сымнан өрім жасау
		4.1.1.21 олармен орындалған заттар мен әрекеттерді атау
		4.1.1.22 орындалатын жұмыстың кезеңдері туралы мұғалімнің сұрақтарына жауап беру (алғаш не істедің? Ары қарай не істедің?)
	1.2. Құрал-саймандық әрекет	4.1.2.7 қысқыштарды, пинцеттерді пайдаланып заттарды бір ыдыстан екіншісіне ауыстыру
		4.1.2.10 шүберек пен жөкені пайдалана отырып, үстелдің, сөренің, бөлме өсімдіктері жапырақтарының шаңын сүрту
		4.1.2.11 инеге жіп сабақтау, жіпті түйю
		4.1.2.12 инемен "ине төмен-ине жоғары" тігісін орындау
		4.1.2.13 педагогтің көмегімен екі тесікті түймені қадау
		4.1.2.14 матаны қайшымен кесу
		4.1.2.15 сабынды пайдалана отырып, айнаны жуу
	4.1.2.16 әрекеттерді және олар орындалатын заттарды (құралдарды) атау	
	1.3. Заттарды таңдау және топтастыру	4.1.3.5 заттарды көлемі бойынша сұрыптау
		4.1.3.6 бірнеше заттың ішінен пішіні сондай заттарды таңдау
		4.1.3.7 заттарды пішіні бойынша топтастыру
4.1.3.8 заттарды және олардың қасиеттерін (өлшемі, түсі, пішіні) атау		
4.1.3.9 заттың оның суреттегі, фотодағы сұлбасы немесе көлеңкелі бейнесімен ара қатынасын табу		
4.1.3.10 заттың сұлбасы немесе көлеңкелі бейнесімен ара қатынасын табу		

	2.1. Құрастыру	<p>4.1.3.13 үстел ойындарын ойнау (лото, домино, мемориал, жұптық суреттер, басқалар)</p> <p>4.1.3.14 үстел ойындарын көрсету және атау</p> <p>4.2.1.5 бөлінген тақырыптық және сюжеттік суреттерді құрастыру</p> <p>4.2.1.6 өрсету, үлгі бойынша, сөздік нұсқау бойынша геометриялық пішіндерден жолақта, шаршыда, дөңгелекте өрнек құрау</p> <p>4.2.1.7 кесілген фрагменттері бар ертегі суреттеріндегі қойындыларды толтыру</p> <p>4.2.1.8 құрамдас бөліктерден жануарлардың, адамдардың, өсімдіктердің қарапайым суреттерін құрастыру</p> <p>4.2.1.9 пазлдарды құрастыру</p> <p>4.2.1.10 Құрастырылған ғимараттарды, алынған суреттерді атау, суреттердің бөліктерін көрсету және атау</p>
3- тоқсан		
	1.1. Сәйкестендіру әрекеті	<p>4.1.1.11 үлкен сомындарды бұрап жабу-бұрап ашу</p> <p>4.1.1.12 кішкентай үстел үсті зырылдауықты айналдыру</p> <p>4.1.1.13 ұсақ моншақтарды, шытыра моншақты қармақ бауға, жіпке тізу</p> <p>4.1.1.14 жабысқақ қапсырманы, шыртылдақтарды және түймелерді, айылбастарды, түйреуіштерді салу шешу, ағыту</p> <p>4.1.1.15 қалың жіптерден бау жасау</p> <p>4.1.1.23 аяқ киімді байлау</p> <p>4.1.1.24 қалың жіптерден немесе сымнан өрім жасау</p> <p>4.1.1.25 матаға, қағазға әр түрлі пішінді заттарды орау</p> <p>4.1.1.19 үлгі, көрсету бойынша табиғи материалдардан бұйымдар жасау; бөлшектерді пластилинмен біріктіру</p> <p>4.1.1.20 көрсетілім бойынша, үлгі бойынша, ауызша нұсқаулыққа</p>

<p>1 апта "Қыс қызықтары" 2 апта "Қысқы киім және аяқ киім"</p> <p>3 апта "Үй жануарлары" 4 апта "Үй құстары"</p> <p>5 апта "Жабайы жануарлар" 6 апта "Жабайы құстар"</p> <p>7 апта "Көлік" 8 апта "Анамның мерекесі"</p> <p>9 апта "Наурыз мерекесі"</p>		сәйкес табиғи материалдардан композициялар жасау	
		4.1.1.21 олармен орындалған заттар мен әрекеттерді атау	
		4.1.1.22 орындалатын жұмыстың кезеңдері туралы мұғалімнің сұрақтарына жауап беру (алғаш не істедің? Ары қарай не істедің?)	
	1.2. Құрал-саймандық әрекет		4.1.2.1 жарманы қасықпен салу
			4.1.2.2 құйғыш арқылы жарманы төгу
			4.1.2.3 жарманы елеуішпен елеу
			4.1.2.4 суды құмырадан (шәйнектен) стаканға, кесеге құю
			4.1.2.5 ыдыс жуғыш жөкенің көмегімен (сорғыш) суды бір сауыттан басқасына ауыстыру
			4.1.2.6 бұлғауышпен көпірту
			4.1.2.8 үстелге төгілген суды шүберекпен сүрту
			4.1.2.9 еденге төгілген суды швабрамен сүрту
			4.1.2.16 әрекеттерді және олар орындалатын заттарды (құралдарды) атау
		1.3. Заттарды таңдау және топтастыру	
			4.1.3.2 заттарды түсі бойынша топтастыру
			4.1.3.3 бірнеше заттың ішінен мөлшері сондай заттарды таңдау
			4.1.3.4 заттарды көлемі бойынша топтастыру
			4.1.3.5 заттарды көлемі бойынша сұрыптау
			4.1.3.8 заттарды және олардың қасиеттерін (өлшемі, түсі, пішіні) атау
			4.1.3.11 жиналған табиғи материалдарды тану, атау
			4.1.3.12 табиғи материалдарды сұрыптау, оларды сақтау үшін қораптарға, құтыларға, дорбаларға салу
	4.1.3.13 үстел ойындарын ойнау (лото, домино, мемориал, жұптық суреттер, басқалар)		

	2.1. Құрастыру	<p>4.1.3.14 үстел ойындарын көрсету және атау</p> <p>4.2.1.1 көрсету бойынша, үлгі бойынша, сөздік нұсқау бойынша, ойша 6-10 бөлікті материалдардан құрылыс жасау</p> <p>4.2.1.2 мұғалімнің басшылығымен құрастыру ойын ойнау</p> <p>4.2.1.3 көрсету бойынша, үлгі бойынша, сөздік нұсқау бойынша жазық геометриялық пішіндерден бейнелер құрастыру</p> <p>4.2.1.4 үлгі бойынша, сурет бойынша, сөздік нұсқау бойынша санау таяқшаларынан өрнектерді, таныс әріптерді, цифрларды құрастыру</p> <p>4.2.1.10 Құрастырылған ғимараттарды, алынған суреттерді атау, суреттердің бөліктерін көрсету және атау</p>
4- тоқсан		
	1.1. Сәйкестендіру әрекеті	<p>4.1.1.14 жабысқақ қапсырманы, шыртылдақтарды және түймелерді, айылбастарды, түйреуіштерді салу шешу, ағыту</p> <p>4.1.1.15 қалың жіптерден бау жасау</p> <p>4.1.1.16 қалың жіпке түйін, бантик байлау</p> <p>4.1.1.17 әр түрлі байлау түрлерін орындау</p> <p>4.1.1.18 орамалды шешу және байлау</p> <p>4.1.1.23 аяқ киімді байлау</p> <p>4.1.1.24 қалың жіптерден немесе сымнан өрім жасау</p> <p>4.1.1.19 үлгі, көрсету бойынша табиғи материалдардан бұйымдар жасау; бөлшектерді пластилинмен біріктіру</p> <p>4.1.1.20 көрсетілім бойынша, үлгі бойынша, ауызша нұсқаулыққа сәйкес табиғи материалдардан композициялар жасау</p> <p>4.1.1.21 олармен орындалған заттар мен әрекеттерді атау</p> <p>4.1.1.22 орындалатын жұмыстың кезеңдері туралы мұғалімнің</p>

<p>1 апта "Ағаштар"; 2 апта "Гүлдер"; 3 апта "Жәндіктер"; 4 апта "Көктемге арналған киім"; 5 апта "Балықтар"; 6 апта "Жемістер"; 7 апта "Көкөністер"; 8 апта "Жидектер"; 9 апта "Жазға арналған киім"; "</p> <p>Балалардың жазғы қызықтары"</p>	<p>1.2. Құрал-саймандық әрекет</p>	<p>сұрақтарына жауап беру (алғаш не істедің? Ары қарай не істедің?)</p>	
		<p>4.1.2.7 қысқыштарды, пинцеттерді пайдаланып заттарды бір ыдыстан екіншісіне ауыстыру</p>	
		<p>4.1.2.10 шүберек пен жөкені пайдалана отырып, үстелдің, сөренің, бөлме өсімдіктері жапырақтарының шаңын сүрту</p>	
		<p>4.1.2.11 инеге жіп сабақтау, жіпті түйю</p>	
		<p>4.1.2.12 инемен "ине төмен-ине жоғары" тігісін орындау</p>	
		<p>4.1.2.13 педагогтің көмегімен екі тесікті түймені қадау</p>	
		<p>4.1.2.14 матаны қайшымен кесу</p>	
		<p>4.1.2.15 сабынды пайдалана отырып, айнаны жуу</p>	
		<p>4.1.2.16 әрекеттерді және олар орындалатын заттарды (құралдарды) атау</p>	
		<p>1.3. Заттарды таңдау және топтастыру</p>	<p>4.1.3.5 заттарды көлемі бойынша сұрыптау</p>
			<p>4.1.3.6 бірнеше заттың ішінен пішіні сондай заттарды таңдау</p>
			<p>4.1.3.7 заттарды пішіні бойынша топтастыру</p>
			<p>4.1.3.8 заттарды және олардың қасиеттерін (өлшемі, түсі, пішіні) атау</p>
			<p>4.1.3.9 заттың оның суреттегі, фотодағы сұлбасы немесе көлеңкелі бейнесімен ара қатынасын табу</p>
			<p>4.1.3.10 заттың сұлбасы немесе көлеңкелі бейнесімен ара қатынасын табу</p>
			<p>4.1.3.13 үстел ойындарын ойнау (лото, домино, мемориал, жұптық суреттер, басқалар)</p>
	<p>4.1.3.14 үстел ойындарын көрсету атау</p>		
	<p>4.2.1.5 бөлінген тақырыптық және сюжеттік суреттерді құрастыру</p> <p>4.2.1.6 өрсету, үлгі бойынша, сөздік нұсқау бойынша геометриялық пішіндерден жолақта, шаршыда, дөңгелекте өрнек құрау</p>		

	2.1. Құрастыру	4.2.1.7 кесілген фрагменттері бар ертегі суреттеріндегі қойындыларды толтыру 4.2.1.8 құрамдас бөліктерден жануарлардың, адамдардың, өсімдіктердің қарапайым суреттерін құрастыру 4.2.1.9 пазлдарды құрастыру 4.2.1.10 Құрастырылған ғимараттарды, алынған суреттерді атау, суреттердің бөліктерін көрсету және атау
--	----------------	--

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№115 бұйрығына 320-қосымша

Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1 - 4 сыныптары үшін "Музыка және ырғақ" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 320-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1 - 4 сыныптары үшін "Музыка және ырғақ" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 19-бабы 1 тармағына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты – білім алушылардың музыкалық іс-әрекеті барысында тыңдау, орындаушылық және қозғалыс қабілеттерін дамыту, қарапайым эстетикалық сезімдерін қалыптастыру.

3. Бағдарламаның оқу міндеттері:

- 1) музыкалық сабақтарға оң көзқарас қалыптастыру;
- 2) музыкаға деген эмоционалдық ықыластылыққа және музыкамен қимыл ырғағына тәрбиелеу;
- 3) музыкалық-орындаушылық дағдыларды қалыптастыру;
- 4) би қимылдарын үйрету.

4. Бағдарламаның түзету-дамыту міндеттері:

- 1) ырғақ сезімін, музыкалық есте сақтауды дамыту;
- 2) білім алушылардың әншілік тыныс алуын, әншілік аппаратын дамыту;
- 3) моторикалық ептілікті, тепе-теңдік сезімін, кеңістікте бағдарлануды, қозғалыстарды үйлестіруді қалыптастыру;
- 4) эмоционалдық-ерікті саланы және оң жеке қасиеттерді дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдер

5. Оқу процесін ұйымдастыру кезінде мыналар ескеріледі:

- 1) ұжымдық оқыту жағдайында білім алушылардың танымдық белсенділігінің төмендігі;
- 2) алдыңғы жұмыста қолданылатын педагогтің көмегін ынталандыратын бағыттаушыға төмен реакция;
- 3) білім алушылардың сабақ бойы өз белсенділігін және оқу материалының мазмұнына зейін қойып сақтаудың шағын ресурсы;
- 4) қалыптасатын дағдыларды автоматтандырудың қиындықтары.

6. Білім алушылардың ерекшелігі мынадай сөйлеудегі елеулі бұзылыстар болып табылады: сөйлеуді түсінудегі қиындықтар, тар сөздік қоры, дыбыстық айтылымның бұзылысы және сөйлеудің грамматикалық құрылымы, білім алушылардың бір бөлігінде белсенді сөйлеудің толық болмауы байқалады. Білім алушыларға ән мәтінінің мағынасын түсіну, оны жатқа есте сақтау қиын.

7. Оқу процесін ұйымдастыру арнайы педагогика қағидаларына негізделген.

8. Педагогтар білім алушылардың бірегей ерекшеліктерін сақтай отырып, жеке қарқынмен даму құқығын құрметтейді; өзгермелі мүмкіндіктерді үнемі зерттейді, білім беру қажеттіліктерін бағалайды, білім алушылардың дағдыларын дамыту мен оны игерудегі минималды ілгерілеулерді бекітеді. Кез-келген прогресс оқудағы оң нәтиже ретінде қарастырылады.

9. Педагогтар осы Бағдарламадан әрбір білім алушы үшін қолжетімді оқу мазмұнын, сондай-ақ білім алушылардың білім беру, тұлғалық жетістіктерін бағалаудың жеке мүмкіндіктері мен нәтижелерін ескере отырып, оқыту әдістерін, нысандарын, құралдарын дербес таңдайды.

10. Сабақты ұйымдастыру кезінде әр білім алушыда қажеттілік туындаған кезде қызмет түрін өзгерту мүмкіндігі қамтамасыз етіледі. Жеке жұмысты жеке қарқынмен орындау, педагогтың жеке көмегін алу үшін жағдайлар қамтамасыз етіледі.

11. Музыка және ырғақ сабақтарын дайындау және өткізу барысында педагог мынадай талаптарды ұстануы тиіс:

- 1) музыкалық материалды оның тәрбиелік мәнін, эстетикалық құндылығын, білім алушылардың даму деңгейіне сәйкестігін ескере отырып таңдау;

2) музыкалық шығарманы орындаудың жоғары деңгейі (оның ішінде жазбада ойнатылатын);

3) музыкалық шығарманың мазмұнымен танысқан кезде білім алушылармен қолжетімді қысқа сөздік қарым-қатынас;

4) музыканы тыңдау кезінде бейнелі көрнекілікті кеңінен қолдану (бейнесюжеттер, иллюстрациялар, драмаландыру, шығарманың мазмұнына сәйкес келетін суреттер сериясы);

5) музыкалық шығарманың ритмді бейнесін, қарқынын, динамикасын жақсы меңгеруге ықпал ететін білім алушылардың қозғалыс белсенділігін ұйымдастыру.

12. Білім алушыларды музыкаға тәрбиелеудің негізі музыкалық қабілеттерін дамытудың ең белсенді әдісі ретінде ән айту болып табылады. Маңызды түзету-дамыту құралы хормен ән айту болып табылады. Ән мәтіндері, әуендердің әсемдігі білім алушылардың эмоционалдық әсерленушілігін қалыптастыруға ықпал етеді.

13. Педагог әндерді таңдайды және білім алушылардың музыкалық және әншілік дайындығына, олардың даму деңгейіне байланысты олармен жұмыс істеу ретін белгілейді. Бүкіл әнді орындау қиынға соғатын білім алушылармен жұмыс істегенде, педагог оларға әннің жеке бөліктерін айтуды ұсынады.

14. Сөйлемейтін білім алушылар әнге еліктейді, әуен ырғағыға тербеледі, ритмдік қимылдарды қолдарымен орындайды, әуен ырғағыға енеді.

15. Ән айтуға дайындық жаттығулары логопедиялық ырғақ жаттығулары, артикуляциялық жаттығу, тыныс алу жаттығулары болып табылады. Құстардың, жануарлардың, көліктің, музыкалық аспаптардың дыбыстарына еліктеу педагогке мектептегі білім алушыларды қызықтыруға және сабақты түрлендіруге көмектеседі.

16. Әр сабақтың ажырамас бөлігі білім алушылардың музыкалық көкжиегін кеңейтуге және олардың музыкалық қабылдауын қалыптастыруға ықпал ететін музыканы тыңдау болып табылады.

17. Музыканы тыңдау бойынша жұмыстың мазмұны мен ұйымдастырылуы білім алушылардың жасына және психофизикалық ерекшеліктеріне байланысты. Білім алушылар назарының ерекшеліктерін ескере отырып, шаршап қалуларын болдырмау үшін музыкалық шығарманың дыбысы 1,5-2 минуттан аспауы керек.

18. Музыка тыңдау бүкіл сабақ арқылы өтеді, жаңа шығармамен танысу барысында балалар музыка тыңдайды, музыкалық экспрессивтіліктің әртүрлі құралдарымен, жанрларымен, музыкалық аспаптардың дыбысымен танысады.

19. Музыкалық шығарманы бірнеше сабақта және сабақтан тыс уақытта қайталап тыңдаған дұрыс. Шығарманы қайта тыңдаған кезде әртүрлі ойын қимылдарын, шу оркестріндегі ойынды енгізген пайдалы. Мұндай әдістер білім алушыларға шығарманың құрылымын, оның қарқынын, ырғақтың суретін, әуеннің қозғалыс бағытын анықтауға көмектеседі. Әр қайта тыңдаған кезде музыкалық шығарма барған сайын танымал бола бастайды, оң эмоциялар тудырады.

20. Музыкалық материал сабақтың келесі кезеңдерінде біртіндеп күрделене отырып, ән айтуды қиындатып, содан кейін қозғалыстар қосуға болатындай етіп таңдалады.

21. Музыкалық-ырғақты жаттығулар процесінде білім алушылар залдың ішінде жүріп, шеңбер жасап тұрады, жұптасып тұрады, бейнелік қимылдар жасайды. Мұғалім ырғақты сезімін, би қимылдарын дәйекті қалыптастыру үшін арналған жаттығулар, музыкалық ойындар жүйесін таңдайды.

22. Музыка және ырғақ сабақтары музыкалық аспаптармен (фортепиано, баян, аккордеон), оның ішінде білім алушыларға арналған (музыкалық балға, асатаяқ (немесе сылдырмақ), дабыл, тайтұяқ (немесе маракас), металлофон, үрмелі гармоника, пианино, сыбызғы, домбыра, музыкалық орталықпен, музыкалық шығармалардың аудио жиынтығымен, иллюстрациялық және бейнежазба материалдармен жабдықталуы тиіс.

23. Бағдарлама зейін қою қағидасына сәйкес құрылған, бұл оқытудың әрбір жылында бұрын алған дағдыларды қайталауға, бекітуге, жетілдіруге мүмкіндік береді.

24. Бағдарламаның мазмұны ұсынымдық сипатта болады. Педагог білім алушылардың жеке мүмкіндіктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, кез келген өзгерістер енгізуге құқылы. Музыкалық-ырғақты құралдар жүйесі білім алушылардың қозғалыс саласының жағдайын ескере отырып, сабақтарда әртүрлі болады.

25. Оқу жетістіктерін балдық бағалау қолданылмайды. Жетістіктерді бағалау үшін сипаттамалық бағалау қолданылады.

3-тарау. "Музыка және ырғақ" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Музыка және ырғақ" оқу пәнінің мазмұны

26. Пән бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 1-сыныпта - аптасына 2 сағат, оқу жылында 66 сағат;
- 2) 2-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 3) 3-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 4) 4-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

Пән бойынша оқу жүктемесінің көлемі Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің № 500 "Қазақстан Республикасының бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" бұйрығымен (нормативтік құқықтық актілерді Мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген) бекітілген үлгілік оқу жоспарына байланысты.

27. "Музыка және ырғақ" оқу пәнінің негізгі мазмұны келесідей бөлімдерді қамтиды :

- 1) "Музыка тыңдау";
- 2) "Ән айту";
- 3) "Музыкалық-ырғақты жаттығулар".

28. "Музыка тыңдау" бөліміне мынадай кіші бөлім кіреді:

1) музыка тыңдау.

29. "Ән айту" бөлімі мынадай шағын бөлімді қамтиды:

1) ән айту.

30. "Музыкалық-ырғақты жаттығулар" бөлімі мынадай шағын бөлімді қамтиды:

1) музыкалық-ырғақты жаттығулар.

31.1-сыныпқа арналған "Музыка және ырғақ" оқу пәнінің негізгі мазмұны:

1) музыка тыңдау. Музыка тыңдау кезіндегі ережелер, мультфильмдерден әуендер тыңдау, музыканың дыбыстық күшін анықтау (қатты, ақырын), музыкалық жанрды тану (бесік жыры), музыкалық аспаптардың дыбысталуын тану (музыкалық балға, қоңырау, сылдырмақ);

2) ән айту. Ән айту ережелері, ересектермен ән айту, жеңіл мәтінді қысқа әндер, құстардың дауысына еліктеу (балапан, әтеш, үйрек), артикуляциялық жаттығу (бет, ерін, тіл), дауысты дыбыстардағы әнді айту (а, у, о);

3) музыкалық-ырғақты жаттығулар. Музыкалық-ырғақты жаттығуларды орындау кезіндегі ережелер, шеңбер жасап тұру, шеңбер бойымен қозғалу (жабу, ашу), шеңбер бойымен қозғалу (еркін қадаммен, аяқтың ұшымен, аяқтың ұшымен жүгірумен, кішкентай секірумен, бір-бірінің қолдарын ұстаумен және бір-бірден). Заттармен (ойыншықтармен) қозғалыстарды орындау. Қозғалыстарды ауыстыру, құстардың қозғалысына еліктеу (балапан, әтеш, үйрек). Еліктеу қимылдары және музыкалық аспаптарда ойнау (музыкалық балға, қоңырау, сылдырмақ), шу оркестрі.

Ұсынылатын музыкалық материал: "Әлди әлди" мультфильмнен Жазира Байырбекованың "Әлди әлди" әні, "Умка" мультфильмінен Е.Крылатовтың, Ю.Яковлевтің "Колыбельная медведицы" әні, "В лесу родилась Ылочка" мультфильмінен Л.Бекман, Р.Кудашеваның "В лесу родилась Ылочка" әні, "Как львенок и черепаха пели песню" мультфильмінен Г.Гладковтың, С.Козловтың "Песенка львенка и черепахи" әні, "Чебурашка и крокодил Гена" мультфильмінен В.Шаинскийдің, Эдуард Успенскийдің "Голубой вагон" әні, Ю.Селиверстованың "Весна и малыши", Ю.Селиверстованың "Мы с игрушками попляшем", "Мамонтенок" мультфильмінен В.Шаинский мен Д.Непомнящийдің "Песня про маму" әні, "Крошка Енот" мультфильмінен В.Шаинский мен М.Пляцковский "От улыбки" әні, "Приключения поросенка Фунтика" мультфильмінен В.Львовский мен В.Шульжиктің "Доброта" әні, И.Брамстың "Колыбельная"; музыкасын жазған А.Островский, сөзін жазған З.Петрова "Спят усталые игрушки"; музыкасын жазған И.Кишкон, сөзін жазған И.Планид "Осень"; Ю.Селиверстованың "Вот гуляем мы с дружкой"; Ю.Селиверстованың "Становись скорей в кружок"; музыкасын жазған Т.Потатенко, сөзін жазған Н.Найденова "Ұлка"; Ю.Островский мен Е.Тиличеваның "Спи мой мишка" әні.

32. 2-сыныпқа арналған "Музыка және ырғақ" оқу пәнінің негізгі мазмұны:

1) музыка тыңдау. Музыкалық шығармаларды тыңдау кезіндегі ережелер, балалар әндерінің әуендерін тыңдау, музыканың дыбыстық күшін анықтау (қатты, ақырын). Музыкалық шығармалардың жылдамдығын анықтау (баяу, жылдам), музыкалық шығарманың сипатын тану (көңілді, мұңды), музыкалық жанрларды тану (бесік жыры, ән), музыкалық аспаптардың дыбысталуын тану (музыкалық балға, қоңырау, сылдырмақ, дабыл, барабан, маракас);

2) ән айту. Ән айту кезіндегі ережелер, әннің басталуы мен аяқталуын анықтау, әннің сипатын анықтау (көңілді, мұңды). Жануарлар дыбысына еліктеу (мысық, қасқыр, аю), артикуляциялық жаттығу, тыныс алу жаттығулары, дауысты дыбыстарды әндету (а, у, о, и, э, ы);

3) музыкалық-ырғақты жаттығулар. Музыкалық-ырғақты жаттығуларды орындау кезіндегі ережелер, шахмат тәртібін құру, әуеннің басы мен соңындағы қозғалыстар, қимылдар (басты төмен еңкейту және бұрулар, қолды сермеу қимылдары, денемен еңкею және иілу, орнында тұрып секіру қимылдары). Заттармен (лентамен) жасалатын қозғалыстарды орындау. Қимылдарды ауыстыру, би қимылдары (денемен бұрылу арқылы жартылай отыру). Жануарлардың қимылдарына еліктеу (мысық, аю, қасқыр). Еліктеу қимылдары және музыкалық аспаптарда ойнау (музыкалық балға, қоңырау, сылдырмақ, дабыл, барабан, маракас), шу оркестрі.

Ұсынылатын музыкалық материал: Б.Байкадамова, М.Алимбаева "Кел, билейік", қазақ күйі "Аққу" күйші Сүгір Әліұлы, Н.Фаустовтың "Колыбельная"; М.Раухвергтің "Гуляем и пляшем"; музыкасын жазған М.Красев, сөзін жазған З.Александрова "Маленькой Ўлочке холодно зимой"; музыкасын жазған М.Красев, сөзін жазған О.Высотская "Саночки"; музыкасын жазған Е.Тиличива "Березка"; музыкасын жазған В.Герчик "Песенка друзей"; музыкасын жазған З.Левина, сөзін жазған Л.Некрасова "Что нам осень принесет"; музыкасын жазған А.Филиппенко, сөзін жазған Т.Вагина "Новогодний хоровод"; Л.Бетховеннің "Весело. Грустно"; П.И.Чайковскийдің "Грустная песенка"; музыкасын жазған Е.А.Гомонов, сөзін жазған А.Ануфриев "Пляска медвежат"; Ю.Селиверстованың "Становись скорей в кружок"; Ю.Селиверстованың "Танец с листочками" әні.

33. 3-сыныпқа арналған "Музыка және ырғақ" оқу пәнінің негізгі мазмұны:

1) музыка тыңдау. Музыкалық шығармаларды тыңдау кезіндегі ережелер, шығарманы фрагменттер бойынша тану, музыкалық шығармалардың ұзақтығын анықтау (қысқа, ұзын), музыкалық жанрды тану (бесік жыры, ән, би), музыкалық аспаптардың дыбыстарын ажырату (музыкалық балға, қоңырау, сылдырмақ, дабыл, барабан, маракас, пианино, металлофон);

2) ән айту. Әнді орындау кезіндегі ережелер, иллюстрация бойынша әндер, дирижерлік қимыл (назар, бастама, ән айту). Көлік дыбыстарын ажырату (жеңіл көлік, пойыз, ұшақ), артикуляциялық жаттығу, тыныс алу жаттығулары, дауысты дыбыстарды әндету (а, у, о), дауыс күшімен (қатты, ақырын);

3) музыкалық-ырғақты жаттығулар. Музыкалық-ырғақты жаттығуларды орындау кезіндегі ережелер, жұптасып тұру, шеңбер бойымен жұптасып қозғалу (еркін кадаммен, аяқтың ұшымен, аяқтың ұшымен жүгіру), бір-біріне қарама-қарсы жұптасып қозғалу (секіру, басты төмен еңкейту және бұрулар, қолды сермеу қимылдары, денемен бұрылу арқылы жартылай отыру). Қадамдардың түрлері (ұзын кадам, қысқа кадам), жұптардың тізбектей қозғалысы. Заттармен (гулдермен) қозғалыстарды орындау. Көлікке еліктеу қимылы (автомобиль, пойыз, ұшақ), еліктеу қимылдары және музыкалық аспаптарда ойнау (музыкалық балға, қоңырау, сылдырмақ, асаяқ (немесе сылдырмақ), дабыл, тайтұяқ (немесе маракас), барабан, пианино, металлофон), шу оркестрі.

Ұсынылатын музыкалық материал: Ә.Дүйсенбиев, Ә.Бейсеуов - Ақ маман, қазақ халық күйі "Салқыма", чех халық музыкасы "Парная пляска"; музыкасын жазған Е.Зарицкая, сөзін жазған И.Шевчук "Раз ладошка, два ладошка"; В.Шаинскийдің " Антошка"; А.Филиппенконың "Веселый музыкант"; Л.Мироновтың "Мы запели песенку"; М.Красевтің "Падают листья"; Ю.Селиверстованың "Грибочки", " Ылочка-малышка", "Зайки танцевали", "Зарядка", "Летка-енька", "На пороге новый год", "Наши дети в санки сели", "Солнечная поляка", "Танец басенок", "У меня, у тебя, звонкие ладошки", "Хороши весной в саду цветочки" әні.

34. 4-сыныпқа арналған "Музыка және ырғақ" оқу пәнінің негізгі мазмұны:

1) музыка тыңдау. Музыкалық шығармаларды, кіріспе бойынша шығармаларды тыңдау кезіндегі ережелері. Дыбыстарды дыбыс биіктігі бойынша ажырату (төмен, жоғары), музыкалық жанрларды тану (бесік жыры, ән, би, марш), музыкалық аспаптардың дыбыстарын ажырату (музыкалық балға, қоңырау, сылдырмақ, дабыл, барабан, маракас, пианино, металлофон, домбыра, сыбызғы, үрмелі гармоника);

2) ән айту. Ән айту кезіндегі ережелер, мұғаліммен бірге ән айту (жеке, хор, до1-ля1 диапазонында), артикуляциялық жаттығу, тыныс алу жаттығулары, дауысты дыбыстарды әнге салып айту (и, э, ы), дауыс күшімен (қатты, ақырын);

3) музыкалық-ырғақты жаттығулар. Музыкалық-ырғақты жаттығуларды орындау кезіндегі ережелер, шеңбер бойымен бір жұпта қозғалу, отырумен және толық бойымен қозғалыстар (төмен, жоғары), қозғалыстар (марш кадамы, бүйірлік кадам, бүйірлік шоқырақ, тікелей шоқырақ), орнында, қимылда, жұпта. Қимылдарды ауыстыру, дәйекті қозғалыстар. Еліктеу қимылдары және музыкалық аспаптарда ойнау (музыкалық балға, қоңырау, сылдырмақ, дабыл, барабан, маракас, пианино, металлофон, домбыра, сыбызғы, үрмелі гармоника). Шу оркестрі, пианинода бір саусақпен белгіленген до1-до2 пернелер бойынша гамма ойыны.

Ұсынылатын музыкалық материал: Р. Рымбаева "Айгөлек", С.Құрманғазы "Перовский марш", қазақ халық күйі "Ақ желкен", М.Глинканың "Поляка"; С.Рахманиновтың "Итальянская поляка"; В.Шаинскийдің "Вместе весело шагать"; А.Филиппенконың "Бравые солдаты"; П.И.Чайковскийдің "Марш деревянных

солдатиков"; сөзін жазған Н.Френкель, С.Тиличев "Лошадка"; Ю.Селиверстованың " Дед мороз в зале музыкальном", "Ласковая песенка", "Лесной оркестр", "Научите танцевать", "Песни осени поем", "Снег-снежок", "Солнечный зайчик", "Танец гномиков", "Танец по кругу" әндері.

35. Бағдарламаның мазмұнын оқу жылдары (сыныптар) бойынша бөлу үлгілік сипатқа ие. Педагог оқу мақсаттарының көлемі мен күрделілігін өз бетінше анықтауға, музыкалық материалды (мүмкіндігінше өтпелі тақырыптарға сәйкес), сондай-ақ сынып оқушыларының мүмкіндіктерін ескере отырып, дағдыларды қалыптастыру үшін қажетті уақытты таңдауға құқылы.

2-параграф. Оқыту мақсаттарының жүйесі

36. Бағдарламадағы оқу мақсаттары кодтау арқылы ұсынылған. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бағдарламаның бөлімі мен шағын бөлімін, төртінші сан оқу мақсатының нөмірленуін көрсетеді. Мысалы, кодтаудағы 1.2.1.4 "1" – сынып, "2.1" – бөлім және шағын бөлім, "4" – оқу мақсатын нөмірлеу.

37. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлімдер мен сыныптар бойынша берілген:

1) "Музыка тыңдау" бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары			
	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
	1.1.1.1 музыкалық материалды тыңдау кезінде дұрыс отыру, тұру, тыңдау	2.1.1.1 музыкалық шығарманы дұрыс отырып соңына дейін мұқият тыңдау	3.1.1.1 музыка тыңдау мәдениетін орындау (алаңдамау, шығарманы соңына дейін тыңдау)	4.1.1.1 музыкалық шығарманы тыңдау, музыканың көңіл-күйін, сипатын дұрыс сезіну
	1.1.1.2 мультфильмдерден ойнатылған әуендерді тану	2.1.1.2 балалар әндерінен ойнатылған таныс әуендерді тану	3.1.1.2 фрагменттерден ойнатылған таныс шығармаларды тану	4.1.1.2 кіріспе шығармалар арқылы таныс шығармаларды тану
	1.1.1.3 дыбыс күшіндегі өзгерістерді байқау (қатты, ақырын)	2.1.1.3 дыбыс күшіндегі өзгерістерді ажырату (қатты, ақырын)	3.1.1.3 дыбыс күшіндегі өзгерістерді байқау және атау (қатты, ақырын)	4.1.1.3 дыбыстың күшіндегі өзгерістерді тану, атау (қатты, ақырын)
	1.1.1.4 музыкалық шығарманың мәнерлі құралдарын байқау (баяу, жылдам)	2.1.1.4 музыкалық шығарманың мәнерлі құралдарын ажырату (баяу, жылдам)	3.1.1.4 музыкалық шығарманың мәнерлі құралдарын байқау және атау (баяу, жылдам)	4.1.1.4 музыкалық шығарманың мәнерлі құралдарын тану және атау (баяу, жылдам)
	1.1.1.5 музыкалық шығарманың	2.1.1.5 музыкалық шығарманың	3.1.1.5 дыбыстардың биіктігі бойынша өзгеретін (төмен, жоғары) музыкалық экспрессивтіліктің	4.1.1.5 дыбыстардың дыбыстық биіктігі бойынша өзгеретін (төмен, жоғары) музыкалық

1.1. Музыка тыңдау

сипатын байқау (көңілді, мұңды)	сипатын тану (көңілді, мұңды)	әртүрлі құралдарын байқау	экспрессивтіліктің әртүрлі құралдарын ажырату
1.1.1.6 музыкалық шығарманың сипатын ажырату (көңілді, мұңды)	2.1.1.6 музыкалық шығарманың дыбысталу ұзақтығын байқау (қысқа, ұзақ)	3.1.1.6 музыкалық шығарманың дыбысталу ұзақтығын ажырату (қысқа, ұзақ)	4.1.1.6 музыкалық шығарманың дыбысталу ұзақтығын байқау және ажырату (қысқа, ұзақ)
1.1.1.7 музыкалық жанрды тыңдау (бесік жыры)	2.1.1.7 музыкалық жанрды тыңдау (ән)	3.1.1.7 музыкалық жанрды тыңдау (би)	4.1.1.7 музыкалық жанрды тыңдау (марш)
1.1.1.8 музыкалық жанрды тану (бесік жыры)	2.1.1.8 музыкалық жанрды тану (ән)	3.1.1.8 жеке музыкалық жанрларды тану (бесік жыры, би)	4.1.1.8 жеке музыкалық жанрларды тану (ән, марш)
1.1.1.9 музыкалық аспаптарды (музыкалық балға) үлгі бойынша, атауы бойынша тану	2.1.1.9 музыкалық аспаптарды (дабыл) үлгі бойынша, атауы бойынша тану	3.1.1.9 жеке музыкалық жанрларды тану (ән, би)	4.1.1.9 жеке музыкалық жанрларды ажырату және атау (би, марш)
1.1.1.10 музыкалық аспаптарды (қоңырау (асатаяқ)) үлгі бойынша, атауы бойынша тану	2.1.1.10 музыкалық аспаптарды (барабан) үлгі бойынша, атауы бойынша тану	3.1.1.10 музыкалық аспаптарды (пианино) үлгі бойынша, атауы бойынша тану	4.1.1.10 жеке музыкалық жанрларды тану (ән, би, марш)
1.1.1.11 музыкалық аспаптарды (қоңырау, (асатаяқ)) үлгісі бойынша, атауы бойынша тану	2.1.1.11 музыкалық аспаптарды (маракас (тайтұяқ)) үлгісі бойынша, атауы бойынша тану	3.1.1.11 музыкалық аспаптарды (металлофон) үлгісі бойынша, атауы бойынша тану	4.1.1.11 музыкалық аспаптарды (домбыра) үлгісі бойынша, атауы және дыбысталуы бойынша тану
1.1.1.12 музыкалық аспаптардың (музыкалық балға, қоңырау; (асатаяқ)) дыбысын есту арқылы ажырату	2.1.1.12 музыкалық аспаптардың (барабан, сылдырмақ) дыбысын есту арқылы ажырату	3.1.1.12 музыкалық аспаптардың (пианино, металлофон) үндерін ажырату: үлгісі бойынша, атауы және дыбысталуы бойынша	4.1.1.12 музыкалық аспаптарды (сыбызғы) үлгісі бойынша, атауы және дыбысталуы бойынша тану
1.1.1.13 музыкалық аспаптардың (музыкалық балға, сылдырмақ) дыбысын есту арқылы ажырату	2.1.1.13 музыкалық аспаптардың (барабан, сылдырмақ, маракас (тайтұяқ)) дыбысын есту арқылы ажырату	3.1.1.13 музыкалық аспаптардың (пианино, барабан, сылдырмақ, маракас (тайтұяқ)) дыбысын есту арқылы ажырату	4.1.1.13 музыкалық аспаптарды (үрмелі гармоника) үлгісі бойынша, атауы бойынша тану

1.1.1.14 музыкалық аспаптардың (қоңырау, сылдырмақ) дыбысын есту арқылы ажырату	2.1.1.14 музыкалық аспаптардың (барабан, музыкалық балға, қоңырау) дыбысын есту арқылы ажырату	3.1.1.14 музыкалық аспаптардың (металлофон, барабан, сыбызғы, маракас (тайтұяқ)) дыбысын есту арқылы ажырату	4.1.1.14 музыкалық аспаптардың (домбыра, сыбызғы) дыбысын есту арқылы ажырату
1.1.1.15 музыкалық аспаптардың (музыкалық балға, қоңырау, сылдырмақ) дыбысын есту арқылы ажырату	2.1.1.15 музыкалық аспаптардың (барабан, сыбызғы, маракас, музыкалық балға, қоңырау) дыбысын есту арқылы ажырату		4.1.1.15 музыкалық аспаптардың (домбыра, үрмелі гармоника) дыбысын есту арқылы ажырату
			4.1.1.16 музыкалық аспаптардың (сыбызғы, үрмелі гармоника, домбыра) дыбысын есту арқылы ажырату
			4.1.1.17 музыкалық аспаптардың (домбыра, сыбызғы, үрмелі гармоника) дыбысын есту арқылы ажырату
			4.1.1.18 музыкалық аспаптардың (домбыра, сыбызғы, үрмелі гармоника, пианино, металлофон) дыбысын есту арқылы ажырату

2) "Ән айту" бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары			
	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
1.2.2.1 ән айтқан кезде дұрыс қалыпты қабылдауға тырысу – денеге және мойын бұлшықетіне күш түсірмей, иықты жазу арқылы отыру немесе тұру	2.2.2.1 ән айту кезінде өз орнын тану, дұрыс отыру, тұру	3.2.2.1 ән айтқан кезде дене мүсінін дұрыс ұстау	4.2.2.1 ән айту үшін орнында тұру және дайындалу	
1.2.2.2 әнді педагогпен бірге айтуға тырысу,	2.2.2.2 педагогпен бірге дауысты дыбыстар мен бұындарды созып	3.2.2.2 педагогпен бірге дауысты дыбыстар мен бұындарды созып әндету, таныс	4.2.2.2 "и" дыбысына әуендерді әндету,	

2.2. Ән айту

педагогтың дауысын тыңдау	әндету, әуеннің басталуын және аяқталуын сезу	әндерді тану және иллюстрация арқылы атау және көрсету	дыбыстың түрлі күшімен (ақырын, қатты)
1.2.2.3 педагогпен бірге дауысты дыбыстарды (а, о, у) әндетуге тырысу	2.2.2.3 педагогпен бірге дауысты дыбыстарды (а, о, у, и, э, ы) әндетуге тырысу, әндетуді уақытында бастау және аяқтау	3.2.2.3 дауысты дыбыстарды (а, о, у) дыбыстың түрлі күшімен (ақырын, қатты) әндету	4.2.2.3 "э" дыбысына әуендерді әндету, дыбыстың түрлі күшімен (ақырын, қатты)
1.2.2.4 әнді педагогпен бірге тыныш қалыпты қарқынмен және дауыстап, бірқалыпты, күш түсірмей айтуға тырысу	2.2.2.4 әннің сипатын тану (көңілді, мұңды)	3.2.2.4 "назар аудар, бастау, ән айту" дирижерлік қимылын тану	4.2.2.4 "ы" дыбысына әуендерді әндету, дыбыстың түрлі күшімен (ақырын, қатты)
1.2.2.5 беттің бөліктерін (бет, ерін, мұрын, ауыз, көз, маңдай, қас) тану және көрсету	2.2.2.5 беттің бөліктерін (бет, ерін, мұрын, ауыз, көз, маңдай, қас) көрсету және атау	3.2.2.5 бет пен дененің бөліктерін көрсету және атау (бет, ерін, мұрын, ауыз, көз, маңдай, қас, құлақ, бас, мойын, иық, кеуде, іш, арқа, қол, шынтак, қолдың білезігі, алақан, саусақтар, аяқ, тізе, табан, аяқтың ұшы, өкше)	4.2.2.5 ойыншықтардағы дене бөліктерін тану және көрсету (бас, мойын, кеуде, арқа, іш, қол, аяқ, тізе, табан)
1.2.2.6 педагогпен бірге құстардың дыбыстарына еліктеу (балапан)	2.2.2.6 педагогпен бірге жануарлардың дыбыстарына еліктеу (мысық)	3.2.2.6 педагогпен бірге көліктердің дыбыстарына еліктеу (автомобиль)	4.2.2.6 педагогпен бірге музыкалық аспаптың дыбыстарына еліктеу (барабан)
1.2.2.7 педагогпен бірге құстардың дыбыстарына еліктеу (әтеш)	2.2.2.7 педагогпен бірге жануарлардың дыбыстарына еліктеу (қасқыр)	3.2.2.7 педагогпен бірге көліктердің дыбыстарына еліктеу (поезд)	4.2.2.7 педагогпен бірге музыкалық аспаптың дыбыстарына еліктеу (сыбызғы)
1.2.2.8 педагогпен бірге құстардың дыбыстарына еліктеу (үйрек)	2.2.2.8 педагогпен бірге жануарлардың дыбыстарына еліктеу (аю)	3.2.2.8 педагогпен бірге көліктердің дыбыстарына еліктеу (ұшақ)	4.2.2.8 ән айту алдында артикуляциялық жаттығуды көрсету арқылы орындау
1.2.2.9 педагогтың артынан бетке арналған	2.2.2.9 ән айтпас бұрын педагогтың артынан	3.2.2.9 ән айтпас бұрын артикуляциялық	4.2.2.9 педагогтың артынан музыкалық сүйемелдеумен

артикуляциялық жаттығуды қайталауға тырысу	артикуляциялық жаттығуды қайталау	жаттығуларды орындау	тыныс алу жаттығуларын орындау
1.2.2.10 педагогтың артынан ерінге арналған артикуляциялық жаттығуды қайталауға тырысу	2.2.2.10 педагогтың артынан тыныс алу жаттығуларын қайталау	3.2.2.10 педагогтың артынан еліктеуші тыныс алу жаттығуларын қайталау	4.2.2.10 педагогпен бірге қысқа қарапайым әндерді айту
1.2.2.11 педагогтың артынан тілге арналған артикуляциялық жаттығуды қайталауға тырысу	2.2.2.11 и –дауысты дыбыстағы әуендерді айту	3.2.2.11 а –дауысты дыбыстағы әуендерді әртүрлі дауыс күшімен айту (қатты, ақырын)	4.2.2.11 до1-ля1 диапазонында педагогпен бірге қысқа қарапайым әндерді айту (соло, хормен)
1.2.2.12 а – дауысты дыбыстағы әуендерді айтуға тырысу	2.2.2.12 э – дауысты дыбыстағы әуендерді айту	3.2.2.12 у –дауысты дыбыстағы әуендерді әртүрлі дауыс күшімен айту (қатты, ақырын)	4.2.2.12 педагогпен бірге қарапайым, қысқа әндерді айту
1.2.2.13 у – дауысты дыбыстағы әуендерді айтуға тырысу	2.2.2.13 ы – дауысты дыбыстағы әуендерді айту	3.2.2.13 о –дауысты дыбыстағы әуендерді әртүрлі дауыс күшімен айту (қатты, ақырын)	
1.2.2.14 о – дауысты дыбыстағы әуендерді айтуға тырысу			

3) "Музыкалық-ырғақты жаттығулар" бөлімі:

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
1.3.3.1 музыкалық-ырғақты жаттығуларды тірек нүктелер бойынша орындау үшін сапта (шеңберде) өз орнына тұру	2.3.3.1 музыкалық-ырғақты жаттығуларды орындау үшін сапта (шахмат тәртібімен) өз орнында болу	3.3.3.1 музыкалық-ырғақты жаттығуларды орындау үшін сапқа тұрып, бастапқы қалыпқа тұру	4.3.3.1 музыкалық-ырғақты жаттығулар жасау үшін орнында тұру және дайындалу	
1.3.3.2 педагогпен бірге, қолыстасып, музыканың әуенімен шеңберді жабуға және ашуға тырысу	2.3.3.2 музыкамен бос жерге қозғалу, дыбыстық сигнал бойынша өз орындарына тұру	3.3.3.2 жұптасып тұру, өз жұбын тану	4.3.3.2 музыкамен шеңбер бойымен бір-бірден қозғалу және сигнал бойынша жұп болып тұру	
1.3.3.3 қол ұстасып, еркін қадаммен шеңбер бойымен қозғалуға тырысу	2.3.3.3 музыкамен қозғалу, әуен дыбысының басы мен соңына дейін әрекет ету	3.3.3.3 музыкамен қозғалу, әуен дыбысының басы мен соңына дейін әрекет ету	4.3.3.3 отырудағы, толық бойымен тұрудағы қозғалысты ажырату (төмен, жоғары)	

1.3.3.4 қол ұстасып, аяқтың ұшымен шеңбер бойымен музыкамен қозғалуға тырысу	2.3.3.4 музыкамен қозғалысты уақтылы бастау және аяқтау	3.3.3.4 музыкамен аяқтың ұшымен шеңбер бойымен жұптасып қозғалу	4.3.3.4 бір орында тұрып, музыкаға марш қадамын орындау (жалаушамен, жалаусыз)
1.3.3.5 қол ұстасып, аяқтың ұшымен жүгіріп, шеңбер бойымен қозғалуға тырысу	2.3.3.5 педагогтың артынан музыкаға басты еңкейтуді және бұруды орындау (лентамен, лентасыз)	3.3.3.5 музыкамен шеңбер бойымен жұп болып аяқтың ұшымен жүгіру	4.3.3.5 музыкаға марш қадамын орындап алға жылыжу (жалаушамен, жалаусыз)
1.3.3.6 бір-біріне кедергі жасамай, еркін қадаммен шеңбер бойымен, бір-бірден қозғалуға тырысу (ойыншықтармен, ойыншықтарсыз)	2.3.3.6 педагогтың артынан музыкаға қолды сермеу қимылдарын орындау (лентамен, лентасыз)	3.3.3.6 музыкамен бір-біріне қарама-қарсы жерде жұппен секіру	4.3.3.6 музыкамен жұптасып алға жылжу үшін марш қадамын орындау
1.3.3.7 музыкамен шеңбер бойымен, бір-біріне кедергі жасамай, аяқтың ұшымен қозғалуға тырысу	2.3.3.7 баяу музыкамен басты еңкейтуді және бұруды, ал жылдам музыкамен қолды сермеу қимылын орындау (лентамен, лентасыз)	3.3.3.7 музыкамен бір-біріне қарама-қарсы жұпта басты еңкейтуді және бұруды орындау	4.3.3.7 музыкамен бүйірлік қадаммен қозғалу (жалаушамен, жалаусыз)
1.3.3.8 музыкамен шеңбер бойымен, бір-біріне кедергі келтірмей, аяқтың ұшымен жүгіруге тырысу (ойыншықпен, ойыншықсыз)	2.3.3.8 педагогтың артынан музыкамен денемен еңкеюді және иілуді орындау (лентамен, лентасыз)	3.3.3.8 бір-біріне қарама-қарсы жұпта музыкамен қолды сермеу қимылдарын орындау	4.3.3.8 музыкамен жұптасып бүйірлік қадаммен қозғалу
1.3.3.9 шеңбер бойымен қозғалуға тырысу, бір-бірден, бір-біріне кедергі жасамай, шағын секірулермен (ойыншықпен, ойыншықсыз)	2.3.3.9 педагогтың артынан орнында тұрып музыкамен секіру қимылдарын орындау (лентамен, лентасыз)	3.3.3.9 бір-біріне қарама-қарсы жұпта, орнында тұрып музыкамен секіру қимылдарын орындау	4.3.3.9 музыкамен бүйірімен шоқырақтап қозғалу (жалаушамен, жалаусыз)
1.3.3.10 музыкамен еркін қадамды, сигнал бойынша аяқтың ұшымен қадамды кезектесіп жасауға тырысу	2.3.3.10 педагогтың артынан музыкамен би қимылын орындау (денемен бұрылумен жартылай отыру)	3.3.3.10 бір-біріне қарама-қарсы жұпта музыкаға денені бұрып жартылай отыруды орындау (гүлмен, гүлсіз)	4.3.3.10 музыкамен жұптасып бүйірімен шоқырақтап қозғалу
1.3.3.11 музыкамен еркін қадамды	2.3.3.11 музыкамен еңкеюді, басты		4.3.3.11 музыкамен тікелей шоқырақтап

3.3.
Музыкалық-ырғақт
ы жаттығулар

кезектесіп жасауға, сигнал бойынша жүгіруге тырысу	сигнал бойынша қолды сермеу қимылдарымен бұруды кезектестіру	3.3.3.11 педагогтың артынан музыкамен қайталау (ұзақ кадам, қысқа кадам)	қозғалу (жалаушамен, жалаусыз)
1.3.3.12 музыкамен аяқтың ұшымен кадамды, сигнал бойынша орнында тұрып секіруді кезектестіруге тырысу	2.3.3.12 музыкамен орнында тұрып секіру арқылы денемен сигнал бойынша еңкеюді және иілуді кезектестіру	3.3.3.12 ұзын кадамды, қысқа кадамды орындау (гүлмен, гүлсіз)	4.3.3.12 музыкамен жұптасып тікелей шоқырақтап қозғалу
1.3.3.13 музыкамен қозғалыстарды кезектілікпен орындауға тырысу (еркін кадам, аяқтың ұшымен кадам, жүгіру, секіру), сигнал бойынша қозғалысты өзгерту	2.3.3.13 музыкамен қимылдарды кезектілікпен орындау (еңкеюлер, басты бұру, қолды сермеу қимылы, денемен еңкею және иілу, секіру), сигнал бойынша қозғалысты өзгерту	3.3.3.13 музыкамен қимылдарды жұптасып кезектілікпен орындау (еркін кадам, аяқтың ұшымен кадам, жүгіру, секіру), сигнал бойынша қозғалысты өзгерту	4.3.3.13 музыкамен марштық кадамды, бүйірлік кадамды, сигнал бойынша шоқырақ кадамды кезектестіру
1.3.3.14 музыкамен еліктеу қимылдарын жасауға тырысу (балапан)	2.3.3.14 музыкамен еліктеу қимылдарын жасауға тырысу (мысық)	3.3.3.14 музыкамен қимылдарды жұптасып кезектілікпен орындау (еңкею, басты бұру, қолды сермеу қимылдары, денемен еңкею және иілу, секіру), сигнал бойынша қозғалысты өзгерту	4.3.3.14 музыкамен марштық кадамды, бүйірлік кадамды, сигнал бойынша шоқырақ кадамды кезектестіру
1.3.3.15 музыкамен еліктеу қимылдарын жасауға тырысу (әтеш)	2.3.3.15 музыкамен еліктеу қимылдарын жасауға тырысу (аю)	3.3.3.15 музыкамен еліктеу қимылдарын жасауға тырысу (автомобиль)	4.3.3.15 музыкамен марштық кадамды, бүйірлік кадамды, сигнал бойынша шоқырақ кадамды кезектестіру
1.3.3.16 музыкамен еліктеу қимылдарын жасауға тырысу (үйрек)	2.3.3.16 музыкамен еліктеу қимылдарын жасауға тырысу (қасқыр)	3.3.3.16 музыкамен еліктеу қимылдарын жасауға тырысу (поезд)	4.3.3.16 музыкамен марштық кадамды, бүйірлік кадамды, сигнал бойынша шоқырақ кадамды кезектестіру
1.3.3.17 музыкалық аспапта (музыкалық балға) музыкамен ойын қимылына еліктеуге тырысу	2.3.3.17 музыкалық аспапта (сылдырмақ) музыкамен ойын қимылына еліктеу	3.3.3.17 музыкамен еліктеу қимылдарын жасауға тырысу (ұшақ)	4.3.3.17 музыкалық аспапта (домбыра) музыкамен ойын қимылына еліктеуге тырысу
1.3.3.18 музыкалық аспапта (музыкалық балға) музыканы	2.3.3.18 музыкалық аспапта (сылдырмақ) музыканы еркін	3.3.3.18 музыкалық аспапта (пианино)	4.3.3.18 музыкалық аспапта (домбыра) музыканы еркін

еркін түрде ойнауға тырысу	түрде ойнауға тырысу	музыкамен ойын қимылына еліктеу	түрде ойнауға тырысу
1.3.3.19 музыкалық аспапта (қоңырау) музыкамен ойын қимылына еліктеуге тырысу	2.3.3.19 музыкалық аспапта (барабан) музыкамен ойын қимылына еліктеу	3.3.3.19 музыкалық аспапта (пианино) музыканы еркін түрде ойнау	4.3.3.19 музыкалық аспапта (сыбызғы) музыкамен ойын қимылына еліктеу
1.3.3.20 музыкалық аспапта (қоңырау) музыканы ойнауға тырысу	2.3.3.20 музыкалық аспапта (барабан) м у з ы к а шығарманың ырғақты бейнесін шығару	3.3.3.20 музыкалық аспапта (металлофон) музыканы еркін түрде ойнау	4.3.3.20 музыкалық аспапта (сыбызғы) музыканы еркін түрде ойнау
1.3.3.21 музыкалық аспапта (сылдырмақ) музыкамен ойын қимылына еліктеуге тырысу	2.3.3.21 музыкалық аспапта музыка шығарманың ырғақты бейнесін шығару (маракас)	3.3.3.21 музыкалық аспаптарда (фортепиано, металлофон) бір уақытта барлық сыныппен бірге шығарманың ырғақты бейнесін орындау	4.3.3.21 музыкалық аспаптарда (домбыра, сыбызғы, үрмелі гармоника) бір уақытта бүкіл сыныппен музыканы еркін түрде ойнау
1.3.3.22 музыкалық аспапта (сылдырмақ) музыканы еркін түрде ойнауға тырысу	2.3.3.22 музыкалық аспаптарда (сылдырмақ, барабан, маракас) бір уақытта бүкіл сыныппен ойнау		4.3.3.22 музыкалық аспапта (фортепиано) бір саусақпен до1-до2 белгіленген пернелер бойынша гамма ойнау
1.3.3.23 музыкалық аспаптарда (музыкалық балға, қоңырау, сылдырмақ) музыканы бір уақытта бүкіл сыныппен еркін түрде ойнау			

38. Бағдарлама Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1-4 сыныптары үшін "Музыка және ырғақ" оқу пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарында әрбір бөлім бойынша жүзеге асырылатын оқу мақсаттарының көлемі көрсетілген.

39. Оқу мақсаттарын сыныптар мен тоқсандар бойынша бөлу ұсынымдық сипатта болады. Педагог өз мүмкіндіктерін ескере отырып, әр білім алушы үшін қолжетімді оқу мақсаттарын дербес анықтайды.

Параграф 3. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1-4 сыныптары үшін "Музыка және ырғақ" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 1-сынып:

Өтпелі ортақ тақырып	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
<p>1-2-ші апта: білім алушыларды бақылау және тексеру; 3-ші апта "Мен, менің денем"; 4-апта "Жеміс-жидектер"; 5-апта " Көкөністер"; 6-апта "Менің ойыншықтарым"; 7-апта "Менің отбасым"; 8-апта " Менің үйім" 9-апта "Менің мектебім"</p>	1.1. Музыка тыңдау	<p>1.1.1.1 музыкалық материалды тыңдау кезінде дұрыс отыру, тұру, тыңдау</p> <p>1.1.1.2 мультфильмдерден ойналатын әуендерді тану</p> <p>1.1.1.3 дыбыс күшінің өзгеруін байқау (қатты, ақырын)</p> <p>1.1.1.4 музыкалық шығарманың мәнерлі құралдарын байқау (баяу, жылдам)</p> <p>1.1.1.5 музыкалық шығарманың сипатын байқау (көңілді, мұңды)</p> <p>1.1.1.7 музыкалық жанрды тыңдау (бесік жыры)</p> <p>1.1.1.9 музыкалық аспаптарды (музыкалық балға) үлгісі бойынша, атауы бойынша тану</p>
	1.2. Ән айту	<p>1.2.2.1 ән айтқан кезде дұрыс қалыпты қабылдауға тырысу – денеге және мойын бұлшықеттеріне күш түсірмей, иықты жазу арқылы отыру немесе тұру</p> <p>1.2.2.2 әнді педагогпен бірге айтуға тырысу, педагогтың дауысын тыңдау</p> <p>1.2.2.3 педагогпен бірге дауысты дыбыстарды (а, о, у) әндетуге тырысу</p> <p>1.2.2.4 педагогпен бірге тыныш, қалыпты қарқынмен және дауыспен, баяу, күш түсірмей ән айтуға тырысу</p> <p>1.2.2.5 беттің бөліктерін (бет, ерін, мұрын, ауыз, көз, маңдай, қас) тану және көрсету</p> <p>1.2.2.6 педагогпен бірге құстардың дыбыстарына еліктеу (балапан)</p> <p>1.2.2.12 а – дауысты дыбыстағы әуендерді айтуға тырысу</p>

	<p>1.3. Музыкалық-ырғақты жаттығулар</p>	<p>1.3.3.1 музыкалық-ырғақты жаттығуларды тірек нүктелер бойынша орындау үшін сапта (шеңберде) өз орнына тұру</p> <p>1.3.3.2 педагогпен бірге, қолыстасып, музыканының әуенімен шеңберді жабуға және ашуға тырысу</p> <p>1.3.3.3 қол ұстасып, еркін қадаммен музыкамен шеңбер бойымен қозғалуға тырысу</p> <p>1.3.3.6 бір-біріне кедергі жасамай, еркін қадаммен шеңбер бойымен, бір-бірден қозғалуға тырысу (ойыншықтармен, ойыншықтарсыз)</p> <p>1.3.3.14 музыкамен қимылдарға еліктеуге тырысу (балапан)</p> <p>1.3.3.17 музыкалық аспапта ойнайтын (музыкалық балға) музыкамен қимылдауға еліктеуге тырысу</p> <p>1.3.3.18 музыкалық аспапта (музыкалық балға) музыканы еркін түрде ойнауға тырысу</p>
2-тоқсан		
	<p>1.1. Музыка тыңдау</p>	<p>1.1.1.1 музыкалық материалды тыңдау кезінде дұрыс отыру, тұру, тыңдау</p> <p>1.1.1.2 мультфильмдерден ойналатын әуендерді тану</p> <p>1.1.1.3 дыбыс күшінің өзгеруін байқау (қатты, ақырын)</p> <p>1.1.1.4 музыкалық шығарманың мәнерлі құралдарын байқау (баяу, жылдам)</p> <p>1.1.1.5 музыкалық шығарманың сипатын байқау (көңілді, мұңды)</p> <p>1.1.1.7 музыкалық жанрды тыңдау (бесік жыры)</p> <p>1.1.1.10 музыкалық аспаптарды (қоңырау, (асатаяқ)) үлгісі бойынша, атауы бойынша тану</p> <p>1.1.1.12 музыкалық аспаптардың (музыкалық балға, қоңырау, (асатаяқ)) дыбысын есту арқылы ажырату</p>
		<p>1.2.2.1 ән айтқан кезде дұрыс қалыпты қабылдауға тырысу –</p>

<p>1-апта "Менің киімдерім"; 2-апта " Менің аяқ киімдерім"; 3-апта " Азық-түлік"; 4-апта "Шай ыдыстары"; 5-апта " Жиназ"; 6-апта "Жаңа жыл мерекесі"; 7- апта "Жаңа жыл мерекесі"</p>	<p>1.2. Ән айту</p>	<p>денеге және мойын бұлшықеттеріне күш түсірмей, иықты жазу арқылы отыру немесе тұру</p> <p>1.2.2.2 әнді педагогпен бірге айтуға тырысу, педагогтың дауысын тыңдау</p> <p>1.2.2.3 педагогпен бірге дауысты дыбыстарды (а, о, у) әндетуге тырысу</p> <p>1.2.2.4 педагогпен бірге тыныш, қалыпты қарқынмен және дауыспен, баяу, күш түсірмей ән айтуға тырысу</p> <p>1.2.2.7 педагогпен бірге құстардың дыбыстарына еліктеу (әтеш)</p> <p>1.2.2.9 педагогтың артынан бетке арналған артикуляциялық жаттығуды қайталауға тырысу</p> <p>1.2.2.13 у – дауысты дыбыстағы әуендерді айтуға тырысу</p>
	<p>1.3. Музыкалық-ырғақты жаттығулар</p>	<p>1.3.3.1 музыкалық-ырғақты жаттығуларды тірек нүктелер бойынша орындау үшін сапта (шеңберде) өз орнында тұру</p> <p>1.3.3.4 қол ұстасып, аяқтың ұшымен шеңбер бойымен музыкамен қозғалуға тырысу</p> <p>1.3.3.7 музыкамен шеңбер бойымен, бір-біріне кедергі жасамай, аяқтың ұшымен қозғалуға тырысу</p> <p>1.3.3.10 музыкамен еркін қадамды, сигнал бойынша аяқтың ұшымен қадамды кезектестіруге тырысу</p> <p>1.3.3.15 музыкамен қимылға еліктеуге тырысу (әтеш)</p> <p>1.3.3.19 музыкалық аспапта (қоңырау) ойын музыкасымен қозғалуға еліктеуге тырысу</p> <p>1.3.3.20 музыкалық аспаптағы (қоңырау) музыканы ойнауға тырысу</p>
<p>3-тоқсан</p>		
		<p>1.1.1.1 музыкалық материалды тыңдау кезінде дұрыс отыру, тұру, тыңдау</p> <p>1.1.1.2 мультфильмдерден ойналатын әуендерді тану</p>

<p>1-апта "Қысқы ойындар"; 2-апта "Қысқы киімдер және аяқ киімдер"; 3-апта "Үй жануарлары"; 4-апта "Жабайы жануарлар" 5-апта "Үй құстары"; 6-апта "Жабайы құстар" ; 7-апта "Көлік"; 8-апта "Аналар мерекесі"; "Наурыз мерекесі"</p>	1.1. Музыка тыңдау	1.1.1.3 дыбыс күшінің өзгеруін байқау (қатты, ақырын)
		1.1.1.4 музыкалық шығарманың мәнерлі құралдарын байқау (баяу, жылдам)
		1.1.1.6 музыкалық шығарманың сипатын ажырату (көңілді, мұңды)
		1.1.1.8 музыкалық жанрды тану (бесік жыры)
		1.1.1.11 музыкалық аспаптарды (сылдырмақ, (асатаяқ)) үлгісі бойынша, атауы бойынша тану
		1.1.1.13 музыкалық аспаптардың (музыкалық балға, сылдырмақ) дыбысын есту арқылы ажырату
		1.1.1.14 музыкалық аспаптардың (қоңырау, сылдырмақ, (асатаяқ)) дыбысын есту арқылы ажырату
	1.2. Ән айту	1.2.2.1 ән айтқан кезде дұрыс қалыпты қабылдауға тырысу – денеге және мойын бұлшықеттеріне күш түсірмей, иықты жазу арқылы отыру немесе тұру
		1.2.2.2 әнді педагогпен бірге айтуға тырысу, педагогтың дауысын тыңдау
		1.2.2.3 педагогпен бірге дауысты дыбыстарды (а, о, у) әндетуге тырысу
		1.2.2.4 педагогпен бірге тыныш, қалыпты қарқынмен және дауыспен, баяу, күш түсірмей ән айтуға тырысу
		1.2.2.8 педагогпен бірге құстардың дыбыстарына еліктеу (үйрек)
		1.2.2.10 педагогтың артынан ерінге арналған артикуляциялық жаттығуды қайталауға тырысу
		1.2.2.14 о – дауысты дыбыстағы әуендерді айтуға тырысу
	1.3.3.1 музыкалық-ырғақты жаттығуларды тірек нүктелер бойынша орындау үшін сапта (шеңберде) өз орнына тұру	
	1.3.3.5 қол ұстасып, аяқтың ұшымен шеңбер бойымен музыкамен қимылдауға тырысу	

	<p>1.3. Музыкалық-ырғақты жаттығулар</p>	<p>1.3.3.8 музыкамен шеңбер бойымен, бір-біріне кедергі келтірмей, аяқтың ұшымен жүгіруге тырысу (ойыншықпен, ойыншықсыз)</p> <p>1.3.3.11 музыкамен еркін кадамды, сигнал бойынша жүгіруді кезектестіруге тырысу</p> <p>1.3.3.16 музыкамен қимылға еліктеуге тырысу (үйрек)</p> <p>1.3.3.21 музыкалық аспаптағы (сылдырмақ) ойын музыкасымен қозғалуға еліктеуге тырысу</p> <p>1.3.3.22 музыкалық аспаптағы (сылдырмақ) музыканы еркін түрде ойнауға тырысу</p>
4-тоқсан		
<p>1-апта "Ағаштар"; 2-апта "Гүлдер"; 3-апта "Жәндіктер"; 4-апта "Көктемге арналған киімдер"; 5-апта "Балықтар"; 6-апта "Жеміс-жидектер"; 7-апта "</p>	<p>1.1. Музыка тыңдау</p> <p>1.2. Ән айту</p>	<p>1.1.1.1 музыкалық материалды тыңдау кезінде дұрыс отыру, тұру, тыңдау</p> <p>1.1.1.2 мультфильмдерден ойналатын әуендерді тану</p> <p>1.1.1.3 дыбыс күшінің өзгеруін байқау (қатты, ақырын)</p> <p>1.1.1.4 музыкалық шығарманың мәнерлі құралдарын байқау (баяу, жылдам)</p> <p>1.1.1.6 музыкалық шығарманың сипатын ажырату (көңілді, мұңды)</p> <p>1.1.1.8 музыкалық жанрды тану (бесік жыры)</p> <p>1.1.1.15 музыкалық аспаптардың (музыкалық балға, қоңырау, сылдырмақ) дыбысын есту арқылы ажырату</p> <p>1.2.2.1 ән айтқан кезде дұрыс қалыпты қабылдауға тырысу – денеге және мойын бұлшықеттеріне күш түсірмей, иықты жазу арқылы отыру немесе тұру</p> <p>1.2.2.2 әнді педагогпен бірге айтуға тырысу, педагогтың дауысын тыңдау</p> <p>1.2.2.3 педагогпен бірге дауысты дыбыстарды (а, о, у) әндетуге тырысу</p> <p>1.2.2.4 педагогпен бірге тыныш, қалыпты қарқынмен және</p>

Көкөністер"; 8-апта "Жидектер"; 9-апта "Жазға арналған киімдер"; "Балалардың жазғы ойындары"		дауыспен, баяу, күш түсірмей ән айтуға тырысу
		1.2.2.11 педагогтың артынан тілге арналған артикуляциялық жаттығуды қайталауға тырысу
		1.2.2.14 о – дауысты дыбыстағы әуендерді айтуға тырысу
1.3. Музыкалық-ырғақты жаттығулар		1.3.3.1 музыкалық-ырғақты жаттығуларды тірек нүктелер бойынша орындау үшін сапта (шеңберде) өз орнына тұру
		1.3.3.9 шеңбер бойымен қозғалуға тырысу, бір-бірден, бір-біріне кедергі жасамай, шағын секірулермен (ойыншықпен, ойыншықсыз)
		1.3.3.12 музыкамен аяқтың ұшымен қадамды, сигнал бойынша орнында секіруді кезектестіруге тырысу
		1.3.3.13 музыкамен қозғалыстарды кезектестіріп орындауға тырысу (еркін қадам, аяқтың ұшымен қадам, жүгіру, секіру), сигнал бойынша қозғалысты өзгерту
		1.3.3.23 музыкалық аспаптарда (музыкалық балға, қоңырау, сылдырмақ) бір уақытта бүкіл сыныппен музыкамен еркін түрде ойнауға тырысу

2) 2-сынып:

Өтпелі ортақ тақырып	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
	2.1. Музыка тыңдау	2.1.1.1 музыкалық шығарманы дұрыс отырып соңына дейін мұқият тыңдау
		2.1.1.2 балалар әндерінен айналатын таныс әуендерді тану
		2.1.1.3 дыбыс күшінің өзгеруін ажырату (қатты, ақырын)
		2.1.1.4 музыкалық шығарманың мәнерлі құралдарын ажырату (баяу, жылдам)
		2.1.1.5 музыкалық шығарманың сипатын тану (көңілді, мұңды)
		2.1.1.7 музыкалық жанрды (ән) тыңдау

<p>1-2-ші апта білім алушыларды бақылау және тексеру; 3-апта "Мен және менің отбасым"; 4-апта "Менің денем. Мен - ұлмын , мен - қызбын"; 5-апта "Көкөністер"; 6-апта "Жеміс-жидектер"; 7-апта " Менің ойыншықтарым"; 8-апта "Менің үйім"; 9-апта "Менің мектебім"</p>	<p>2.2. Ән айту</p>	<p>2.1.1.9 музыкалық аспаптарды (сылдырмақ) үлгісі бойынша, атауы бойынша тану</p>
		<p>2.2.2.1 ән айтуды орындау кезінде өз орнын тану, дұрыс отыру, тұру</p>
		<p>2.2.2.2 педагогпен бірге дауысты дыбыстар мен бұындарды созып әндету, әуеннің басталуын және аяқталуын сезу</p>
		<p>2.2.2.3 педагогпен бірге дауысты дыбыстарды (а, о, у, и, э, ы) әндетуге тырысу, әндетуді уақытында бастау және аяқтау</p>
		<p>2.2.2.4 әннің сипатын тану (көңілді, мұңды)</p>
		<p>2.2.2.5 беттің бөліктерін көрсету және атау (бет, ерін, мұрын, ауыз, көз, маңдай, қас)</p>
		<p>2.2.2.6 педагогпен бірге жануарлардың дыбыстарына еліктеу (мысық)</p>
	<p>2.3. Музыкалық-ырғақты жаттығулар</p>	<p>2.2.2.11 и –дауысты дыбыстағы әуендерді айту</p>
		<p>2.3.3.1 музыкалық-ырғақты жаттығуларды орындау үшін сапта өз орнында (шахмат тәртібімен) тұру</p>
		<p>2.3.3.2 музыкамен бос жерге жылжу және дыбыстық сигнал бойынша өз орындарында тұру</p>
		<p>2.3.3.3 музыкамен қозғалу, әуен дыбысының басы мен соңына дейін әрекет ету</p>
		<p>2.3.3.4 музыкамен қозғалысты уақтылы бастау және аяқтау</p>
		<p>2.3.3.5 педагогтың артынан музыкаға басты еңкейтуді және бұруды орындау (лентамен, лентасыз)</p>
		<p>2.3.3.14 музыкамен қимылдарға еліктеу (мысық)</p>
<p>2.3.3.17 музыкалық аспаптағы (сылдырмақ) ойын музыкасымен қозғалуға еліктеу</p>		
<p>2.3.3.18 музыкалық аспаптағы (сылдырмақ) музыканы еркін түрде ойнау</p>		
<p>2-тоқсан</p>		

	2.1. Музыка тыңдау	<p>2.1.1.1 музыкалық шығарманы дұрыс отырып соңына дейін мұқият тыңдау</p> <p>2.1.1.2 балалар әндерінен ойналатын таныс әуендерді тану</p> <p>2.1.1.3 дыбыс күшінің өзгеруін ажырату (қатты, ақырын)</p> <p>2.1.1.4 музыкалық шығарманың мәнерлі құралдарын ажырату (баяу, жылдам)</p> <p>2.1.1.5 музыкалық шығарманың сипатын тану (көңілді, мұңды)</p> <p>2.1.1.7 музыкалық жанрды (ән) тыңдау</p> <p>2.1.1.10 музыкалық аспаптарды (барабан) үлгісі бойынша, атауы бойынша тану</p> <p>2.1.1.12 музыкалық аспаптардың (барабан, сылдырмақ) дыбысын есту арқылы ажырату</p> <p>2.1.1.14 музыкалық аспаптардың (барабан, музыкалық балға, қоңырау) дыбысын есту арқылы ажырату</p>
<p>1-апта "Менің киімдерім"; 2-апта "Менің аяқ киімдерім"; 3-апта "Азық-түлік";</p> <p>4-апта "Шай ыдыстары"; 5-апта "Жиһаз";</p> <p>6-апта "Жаңа жыл мерекесі"; 7-апта "Жаңа жыл мерекесі"</p>	2.2. Ән айту	<p>2.2.2.1 ән айту кезінде өз орнын тану, дұрыс отыру, тұру</p> <p>2.2.2.2 педагогпен бірге дауысты дыбыстар мен бұындарды созып әндету, әуеннің басталуын және аяқталуын сезу</p> <p>2.2.2.3 педагогпен бірге дауысты дыбыстарды (а, о, у, и, э, ы) әндетуге тырысу, әндетуді уақытында бастау және аяқтау</p> <p>2.2.2.4 әннің сипатын тану (көңілді, мұңды)</p> <p>2.2.2.7 педагогпен бірге жануарлардың дыбыстарына еліктеу (қасқыр)</p> <p>2.2.2.11 и – дауысты дыбысындағы әуендерді айту</p>
		<p>2.3.3.1 музыкалық-ырғақты жаттығуларды орындау үшін сапта өз орнында (шахмат тәртібімен) тұру</p> <p>2.3.3.2 музыкамен бос жерге жылжу және дыбыстық сигнал бойынша өз орындарында тұру</p>

	<p>2.3. Музыкалық-ырғақты жаттығулар</p>	<p>2.3.3.3 музыкамен қозғалу, әуен дыбысының басы мен соңына дейін әрекет ету</p> <p>2.3.3.6 педагогтың артынан музыкаға қолды сермеу қимылдарын орындау (лентамен, лентасыз)</p> <p>2.3.3.7 баяу музыкамен басты еңкейтуді және бұруды, ал жылдам музыкамен қолды жылдам сермеу қимылдарын орындау (лентамен, лентасыз)</p> <p>2.3.3.11 музыкамен басты еңкейтуді, бұруды және сигнал бойынша қолды сермеу қимылдарын кезектестіру</p> <p>2.3.3.16 музыкамен қимылдарға еліктеу (қасқыр)</p> <p>2.3.3.19 музыкалық аспаптағы (барабан) ойын музыкасымен қозғалуға еліктеу</p> <p>2.3.3.20 музыкалық аспапта (барабан) музыка шығарманың ырғақты бейнесін шығару</p>
3-тоқсан		
	<p>2.1. Музыка тыңдау</p>	<p>2.1.1.1 музыкалық шығарманы дұрыс отырып соңына дейін мұқият тыңдау</p> <p>2.1.1.2 балалар әндерінен айналатын таныс әуендерді тану</p> <p>2.1.1.3 дыбыс күшінің өзгеруін ажырату (қатты, ақырын)</p> <p>2.1.1.4 музыкалық шығарманың мәнерлі құралдарын ажырату (баяу, жылдам)</p> <p>2.1.1.5 музыкалық шығарманың сипатын тану (көңілді, мұңды)</p> <p>2.1.1.6 музыкалық шығарманың дыбысталу ұзақтығын байқау (қысқа, ұзақ)</p> <p>2.1.1.8 музыкалық жанрды (ән) тану</p> <p>2.1.1.11 музыкалық аспаптарды (маракас (тайтұяқ)) үлгісі бойынша, атауы бойынша тану</p> <p>2.1.1.13 музыкалық аспаптардың (барабан, сылдырмақ, маракас (тайтұяқ)) дыбысын есту арқылы ажырату</p>

<p>1-апта "Қысқы ойындар" 2-апта "Қысқы киімдер және аяқ киімдер" 3-апта "Үй жануарлары" 4-апта "Үй құстары" 5-апта "Жабайы жануарлар" 6-апта "Жабайы құстар" 7-апта "Көлік" 8-апта "Аналар мейрамы" 9 апта "Наурыз мейрамы"</p>	<p>2.2. Өн айту</p>	2.2.2.1 Өн айту кезінде өз орнын тану, дұрыс отыру, тұру	
		2.2.2.2 педагогпен бірге дауысты дыбыстар мен бұындарды созып әндету, әуеннің басталуын және аяқталуын сезу	
		2.2.2.3 педагогпен бірге дауысты дыбыстарды (а, о, у, и, э, ы) әндетуге тырысу, әндетуді уақытында бастау және аяқтау	
		2.2.2.4 өннің сипатын тану (көңілді, мұңды)	
		2.2.2.8 педагогпен бірге жануарлардың дыбыстарына еліктеу (аю)	
		2.2.2.9 өн айту алдында педагогтың артынан артикуляциялық жаттығуды қайталау	
		2.2.2.10 педагогтың артынан тыныс алу жаттығуларын қайталау	
		2.2.2.13 ы – дауысты дыбысындағы әуендерді айту	
			2.3.3.1 музыкалық-ырғақты жаттығуларды орындау үшін сапта өз орнында тұру (шахмат тәртібі)
			2.3.3.2 музыкамен бос жерге жылжу және дыбыстық сигнал бойынша өз орындарына тұру
	2.3.3.4 музыкамен қимылды уақтылы бастау және аяқтау		
	2.3.3.8 педагогтың артынан музыкамен денемен еңкеюді және иіледі орындау (лентамен, лентасыз)		
	2.3.3.9 педагогтың артынан музыкамен орнында тұрып секіру қимылдарын орындау (лентамен, лентасыз)		
		2.3.3.12 музыкамен еңкеюді және сигнал бойынша орнында тұрып секірумен және денемен иіледі кезектестіру	
		2.3.3.15 музыкамен жануарлар қимылдарына еліктеу (аю)	

2.3.3.21 музыкалық аспапта

2.3. Музыкалық-ырғақты
жаттығулар

		музыка шығарманың ырғақты бейнесін шығару (маракас)
4-тоқсан		
1-апта "Ағаштар"; 2-апта "Гүлдер"; 3-апта "Жәндіктер"; 4-апта "Көктемге арналған киімдер"; 5-апта "Балықтар"; 6-апта "Жемістер"; 7-апта; "Көкөністер"; 8-апта "Жидектер"; 9-апта "Жазға арналған киімдер"; "Балалардың жазғы ойындары"	2.1. Музыка тыңдау	2.1.1.1 музыкалық шығарманы дұрыс отырып соңына дейін мұқият тыңдау
		2.1.1.2 балалар әндерінен айналатын таныс әуендерді тану
		2.1.1.3 дыбыс күшінің өзгеруін ажырату (қатты, ақырын)
		2.1.1.4 музыкалық шығарманың мәнерлі құралдарын ажырату (баяу, жылдам)
		2.1.1.5 музыкалық шығарманың сипатын тану (көңілді, мұңды)
		2.1.1.6 музыкалық шығарманың дыбысталу ұзақтығын байқау (қысқа, ұзақ)
		2.1.1.8 музыкалық жанрды (ән) тану
	2.2. Ән айту	2.1.1.15 музыкалық аспаптардың (барабан, сылдырмақ, маракас, музыкалық балға, қоңырау) дыбысын есту арқылы ажырату
		2.2.2.1 ән айту кезінде өз орнын тану, дұрыс отыру, тұру
		2.2.2.2 педагогпен бірге дауысты дыбыстар мен бұындарды созып әндету, әуеннің басталуын және аяқталуын сезу
		2.2.2.3 педагогпен бірге дауысты дыбыстарды (а, о, у, и, э, ы) әндетуге тырысу, әндетуді уақытында бастау және аяқтау
		2.2.2.4 әннің сипатын тану (көңілді, мұңды)
		2.2.2.9 ән айту алдында педагогтың артынан артикуляциялық жаттығуды қайталау
	2.3.3. Музыкалық-ырғақты жаттығуларды орындау үшін сапта өз орнында (шахмат тәртібімен) тұру	2.2.2.13 ы – дауысты дыбысындағы әуендерді айту
		2.3.3.1 музыкалық-ырғақты жаттығуларды орындау үшін сапта өз орнында (шахмат тәртібімен) тұру
2.3.3.2 музыкамен бос жерге жылжу және дыбыстық сигнал бойынша өз орындарына тұру		

		2.3.3.4 музыкамен қимылды уақтылы бастау және аяқтау
	2.3. Музыкалық-ырғақты жаттығулар	2.3.3.10 педагогтың артынан музыкамен би қимылын орындау (денемен бұрылу арқылы жартылай отыру)
		2.3.3.13 музыкамен қимылдарды кезектілікпен орындау (еңкею, басты бұру, қолды сермеу қимылы, денемен еңкею және иілу, секіру), сигнал бойынша қозғалысты өзгерту
		2.3.3.22 музыкалық аспаптарда (сылдырмақ, барабан, маракас) бір мезгілде бүкіл сыныппен еркін түрде ойнау

3) 3-сынып:

Өтпелі ортақ тақырып	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
	3.1. Музыка тыңдау	<p>3.1.1.1 музыка тыңдау мәдениетін орындау (аландау, шығарманы соңына дейін тыңдау)</p> <p>3.1.1.2 фрагменттерден таныс шығармаларды тану</p> <p>3.1.1.3 дыбыс күшінің өзгерістерін байқау және атау (қатты, ақырын)</p> <p>3.1.1.4 музыкалық шығарманың мәнерлі құралдарын байқау және атау (баяу, жылдам)</p> <p>3.1.1.5 дыбыстардың биіктігі бойынша өзгеруімен (төмен, жоғары) музыкалық мәнерліліктің әртүрлі құралдарын байқау</p> <p>3.1.1.6 музыкалық шығарманың дыбысталу ұзақтығын ажырату (қысқа, ұзақ)</p> <p>3.1.1.7 музыкалық жанрды (би) тыңдау</p> <p>3.1.1.10 музыкалық аспаптарды (пианино) үлгісі бойынша, атауы бойынша тану</p>
		<p>3.2.2.1 ән айтқан кезде дене мүсінін дұрыс ұстау</p> <p>3.2.2.2 педагогпен бірге дауысты дыбыстар мен бұындарды созып әндету, таныс әндерді тану және иллюстрация арқылы атау және көрсету</p>
1-2-апта білім алушыларды бақылау және тексеру; 3-апта "Мен және менің отбасым"		

<p>4-апта "Менің денем. Мен - ұлмын , мен - қызбын"</p> <p>5-апта "Көкөністер" 6-апта " Жеміс-жидектер" 7-апта "Менің сүйікті ойындарым" 8-апта "Менің үйім"</p> <p>9-апта "Менің мектебім"</p>	<p>3.2. Ән айту</p>	<p>3.2.2.3 дауысты дыбыстарды (а, о, у) дыбыстың түрлі күшімен (ақырын, қатты) әндету</p> <p>3.2.2.5 бет пен дененің бөліктерін көрсету және атау (бет, ерін, мұрын, ауыз, көз, маңдай, қас, құлақ, бас, мойын, иық, кеуде, іш, арқа, қол, шынтақ, қолдың білезігі , алақан, саусақтар, аяқ, тізе, табан , аяқтың ұшы, өкше)</p> <p>3.2.2.6 педагогпен бірге көлік дыбыстарына еліктеу (автомобиль)</p> <p>3.2.2.9 ән айту алдында артикуляциялық жаттығуларды орындау</p>
	<p>3.3. Музыкалық-ырғақты жаттығулар</p>	<p>3.3.3.1 музыкалық-ырғақты жаттығуларды орындау үшін сапқа тұрып, бастапқы қалыпқа тұру</p> <p>3.3.3.2 жұптасып тұру, өзінің жұбын тану</p> <p>3.3.3.3 музыкамен еркін қадаммен шеңбер бойымен жұптасып қозғалу</p> <p>3.3.3.7 музыкамен бір-біріне қарама-қарсы жұпта басты еңкейтуді және бұруды орындау</p> <p>3.3.3.15 педагогпен бірге көлік қимылдарына еліктеу (автомобиль)</p> <p>3.3.3.18 музыкалық аспаптағы (пианино) ойын музыкасымен қозғалуға еліктеу</p>
<p>2-тоқсан</p>		
	<p>3.1. Музыка тындау</p>	<p>3.1.1.1 музыка тындау мәдениетін орындау (алаңдау, шығарманы соңына дейін тындау)</p> <p>3.1.1.2 фрагменттерден таныс шығармаларды тану</p> <p>3.1.1.3 дыбыс күшінің өзгерістерін байқау және атау (қатты, ақырын)</p> <p>3.1.1.4 музыкалық шығарманың мәнерлі құралдарын байқау және атау (баяу, жылдам)</p> <p>3.1.1.5 дыбыстардың биіктігі бойынша өзгеруімен (төмен, жоғары) музыкалық мәнерліліктің әртүрлі құралдарын байқау</p>

<p>1-апта "Менің киімдерім" 2-апта " Менің аяқ киімдерім" 3-апта " Азық-түлік"; 4-апта "Шай ыдыстары"; 5-апта " Жиһаз" 6-апта "Жаңа жыл мерекесі"; 7- апта "Жаңа жыл мерекесі"</p>	<p>3.2. Өн айту</p> <p>3.3. Музыкалық-ырғақты жаттығулар</p>	<p>3.1.1.6 музыкалық шығарманың дыбысталу ұзақтығын ажырату (қысқа, ұзақ)</p> <p>3.1.1.11 музыкалық аспаптарды (металлофон) үлгісі бойынша, атауы бойынша тану</p> <p>3.2.2.1 ән айтқан кезде дене мүсінін дұрыс ұстау</p> <p>3.2.2.2 педагогпен бірге дауысты дыбыстар мен бұындарды созып әндету, таныс әндерді тану және иллюстрация арқылы атау және көрсету</p> <p>3.2.2.7 педагогпен бірге көлік дыбыстарына еліктеу (автомобиль)</p> <p>3.2.2.9 ән айту алдында артикуляциялық жаттығуларды орындау</p> <p>3.2.2.11 а – дауысты дыбысындағы әуендерді әртүрлі дауыс күшімен (қатты, ақырын) айту</p> <p>3.3.3.1 музыкалық-ырғақты жаттығуларды орындау үшін сапқа тұрып, бастапқы қалыпқа тұру</p> <p>3.3.3.4 музыкамен аяқтың ұшымен шеңбер бойымен жұптасып қозғалу</p> <p>3.3.3.8 музыкамен бір-біріне карама-қарсы жұпта қолды сермеу қимылын орындау</p> <p>3.3.3.11 педагогтың артынан музыкамен қайталау (ұзақ қадам, қысқа қадам), (гүлмен, гүлсіз)</p> <p>3.3.3.16 музыкамен көлік қозғалыстарына еліктеу (поезд)</p> <p>3.3.3.20 музыкалық аспапта (металлофон) музыкамен еркін түрде ойнау</p>
<p>3-тоқсан</p>		
		<p>3.1.1.1 музыка тыңдау мәдениетін орындау (алаңдау, шығарманы соңына дейін тыңдау)</p> <p>3.1.1.2 фрагменттерден таныс шығармаларды тану</p> <p>3.1.1.3 дыбыс күшінің өзгерістерін байқау және атау (қатты, ақырын)</p>

	3.1. Музыка тыңдау	<p>3.1.1.4 музыкалық шығарманың мәнерлі құралдарын байқау және атау (баяу, жылдам)</p> <p>3.1.1.5 дыбыстардың биіктігі бойынша өзгеруімен (төмен, жоғары) музыкалық мәнерліліктің әртүрлі құралдарын байқау</p> <p>3.1.1.6 музыкалық шығарманың дыбысталу ұзақтығын ажырату (қысқа, ұзақ)</p> <p>3.1.1.8 жеке музыкалық жанрларды тану (бесік жыры, би)</p> <p>3.1.1.12 музыкалық аспаптардың (пианино, металлофон) үндерін ажырату: үлгісі бойынша, атауы және дыбысталуы бойынша</p> <p>3.1.1.13 музыкалық аспаптардың (пианино, барабан, сылдырмақ, маракас (тайтұяқ)) дыбысын есту арқылы ажырату</p>
<p>1-апта "Қысқы ойындар" 2-апта "Қысқы киімдер және аяқ киімдер"; 3-апта "Үй жануарлары"; 4-апта "Үй құстары"; 5-апта "Жабайы жануарлар"; 6-апта "Жабайы құстар"; 7-апта "Көлік"; 8-апта "Аналар мейрамы"; 9 апта "Наурыз мейрамы"</p>	3.2. Ән айту	<p>3.2.2.1 ән айтқан кезде дене мүсінін дұрыс ұстау</p> <p>3.2.2.2 педагогпен бірге дауысты дыбыстар мен бұйындарды созып әндету, таныс әндерді тану және иллюстрация арқылы атау және көрсету</p> <p>3.2.2.4 дирижерлік қимылды тану (назар аудару, бастау, ән айту)</p> <p>3.2.2.8 педагогпен бірге көлік дыбыстарына еліктеу (ұшақ)</p> <p>3.2.2.9 ән айту алдында артикуляциялық жаттығуларды орындау</p> <p>3.2.2.12 у – дауысты дыбысындағы әуендерді әртүрлі дауыс күшімен (қатты, ақырын) айту</p>
		<p>3.3.3.1 музыкалық-ырғақты жаттығуларды орындау үшін сапқа тұрып, бастапқы қалыпқа тұру</p> <p>3.3.3.2 жұптасып тұру, өз жұбын тану</p> <p>3.3.3.5 музыкамен шеңбер бойымен жұп болып аяқтың ұшымен жүгіру</p>

	3.3. Музыкалық-ырғақты жаттығулар	<p>3.3.3.9 бір-біріне қарама-қарсы жұпта музыкамен орнында тұрып секіру қимылдарын орнындау</p> <p>3.3.3.12 қимылдарды орындау (қысқа кадам, ұзын кадам) (гүлмен, гүлсіз)</p> <p>3.3.3.17 музыкамен көлік қозғалыстарына еліктеу (ұшақ)</p> <p>3.3.3.19 музыкалық аспапта (пианино) музыкамен еркін түрде ойнау</p>
4-тоқсан		
<p>1-апта "Ағаштар"; 2-апта "Гүлдер"; 3-апта "Жәндіктер"; 4-апта "Көктемге арналған киімдер"; 5-апта "Балықтар"; 6-апта "Жемістер"; 7-апта "Көкөністер"; 8-апта "Жидектер"; 9-апта "Жазға</p>	3.1. Музыка тыңдау	<p>3.1.1.1 музыка тыңдау мәдениетін орындау (алаңдау, шығарманы соңына дейін тыңдау)</p> <p>3.1.1.2 фрагменттерден таныс шығармаларды тану</p> <p>3.1.1.3 дыбыс күшінің өзгерістерін байқау және атау (қатты, ақырын)</p> <p>3.1.1.4 музыкалық шығарманың мәнерлі құралдарын байқау және атау (баяу, жылдам)</p> <p>3.1.1.5 дыбыстардың биіктігі бойынша өзгеруімен (төмен, жоғары) музыкалық мәнерліліктің әртүрлі құралдарын байқау</p> <p>3.1.1.6 музыкалық шығарманың дыбысталу ұзақтығын ажырату (қысқа, ұзақ)</p> <p>3.1.1.9 жеке музыкалық жанрларды тану (ән, би)</p> <p>3.1.1.14 музыкалық аспаптардың (металлофон, барабан, сыбызғы, маракас (гайтұяқ)) дыбысын есту арқылы ажырату</p>
	3.2. Ән айту	<p>3.2.2.1 ән айтқан кезде дене мүсінін дұрыс ұстау</p> <p>3.2.2.2 педагогпен бірге дауысты дыбыстар мен бұындарды созып әндету, таныс әндерді тану және иллюстрация арқылы атау және көрсету</p> <p>3.2.2.9 ән айту алдында артикуляциялық жаттығуларды орындау</p> <p>3.2.2.10 педагогтың артынан еліктеуші тыныс алу жаттығуларын қайталау</p>

арналған киімдер"; "Балалардың жазғы ойындары"		3.2.2.13 о – дауысты дыбысындағы әуендерді әртүрлі дауыс күшімен (қатты, ақырын) айту
	3.3. Музыкалық-ырғақты жаттығулар	3.3.3.1 музыкалық-ырғақты жаттығуларды орындау үшін сапқа тұрып, бастапқы қалыпқа тұру
		3.3.3.2 жұптасып тұру, өз жұбын тану
		3.3.3.6 музыкамен бір-біріне қарама-қарсы жерде жұппен секіру
		3.3.3.10 бір-біріне қарама-қарсы жұпта музыкаға денені бұрып жартылай отыруды орындау (гүлмен, гүлсіз)
		3.3.3.13 музыкамен қимылдарды жұп болып кезектілікпен орындау (еркін қадам, аяқтың ұшымен қадам, жүгіру, секіру), сигнал бойынша қозғалысты өзгерту
		3.3.3.14 музыкамен қимылдарды жұп болып кезектілікпен орындау (еңкею, басты бұру, қолмен сермеу қимылдары, денемен еңкею және иілу), сигнал бойынша қозғалысты өзгерту
	3.3.3.21 музыкалық аспаптарда (фортепиано, металлофон) бір уақытта барлық сыныппен бірге шығарманың ырғақты бейнесін орындау	

4) 4-сынып:

Өтпелі ортақ тақырып	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
	4.1. Музыка тыңдау	4.1.1.1 музыкалық шығарманы тыңдау, музыканың көңіл-күйін, сипатын дұрыс сезіну
		4.1.1.2 кіріспе арқылы таныс шығармаларды тану
		4.1.1.3 дыбыс күшінің өзгерістерін тану, атау (қатты, ақырын)
		4.1.1.4 музыкалық шығарманың мәнерлі құралдарын тану және атау (баяу, жылдам)
		4.1.1.5 дыбыстардың биіктігі бойынша өзгеруімен (төмен,

1-апта "Менің киімдерім"; 2-апта " Менің аяқ киімдерім"; 3-апта " Азық-түлік"; 4-апта "Шай ыдыстары"; 5-апта " Жиназ"; 6-апта "Жаңа жыл мерекесі"; 7- апта "Жаңа жыл мерекесі"	4.1. Музыка тыңдау	4.1.1.4 музыкалық шығарманың мәнерлі құралдарын тану және атау (баяу, жылдам)
		4.1.1.5 дыбыстардың биіктігі бойынша өзгеруімен (төмен, жоғары) музыкалық мәнерліліктің әртүрлі құралдарын ажырату
		4.1.1.6 музыкалық шығарманың дыбысталу ұзақтығын байқау және ажырату (қысқа, ұзақ)
		4.1.1.8 жеке музыкалық жанрларды (ән, марш) тану
		4.1.1.12 музыкалық аспаптарды (сыбызғы) үлгісі бойынша, атауы және дыбысталуы бойынша тану
		4.1.1.14 музыкалық аспаптардың (домбыра, сыбызғы) дыбысын есту арқылы ажырату
	4.2. Ән айту	4.2.2.1 ән айтуға тұру және дайындалу
		4.2.2.2 "и" дыбысына әуендерді әндету, дыбыстың түрлі күшімен (ақырын, қатты)
		4.2.2.3 "э" дыбысына әуендерді әндету, дыбыстың түрлі күшімен (ақырын, қатты)
		4.2.2.8 ән айту алдында көрсету бойынша артикуляциялық жаттығуды орындау
	4.3. Музыкалық-ырғақты жаттығулар	4.2.2.10 педагогпен бірге қысқа қарапайым әндерді айту
		4.3.3.1 музыкалық-ырғақты жаттығулар жасауға орнында тұру және дайындалу
4.3.3.6 музыкамен жұптасып алға жылжу үшін марш қадамын орындау		
4.3.3.7 музыкамен бүйірлік қадаммен қозғалу (жалаушамен, жалаусыз)		
4.3.8 музыкамен бүйірлік қадаммен жұптасып қозғалуға тырысу		
4.3.3.19 музыкалық аспапта (сыбызғы) ойын музыкасының қимылдарына еліктеу		
	4.3.3.20 музыкалық аспапта (сыбызғы) музыкамен еркін түрде ойнау	

<p>1-апта "Қысқы ойындар"; 2-апта "Қысқы киімдер және аяқ киімдер"; 3-апта "Үй жануарлары"; 4-апта "Үй құстары" 5-апта "Жабайы жануарлар"; 6-апта "Жабайы құстар"; 7-апта "Көлік"; 8-апта "Аналар мерекесі"; 9 апта "Наурыз мерекесі"</p>	<p>4.1. Музыка тыңдау</p>	<p>4.1.1.1 музыкалық шығарманы тыңдау, музыканың көңіл-күйін, сипатын дұрыс сезіну</p> <p>4.1.1.2 кіріспе арқылы таныс шығармаларды тану</p> <p>4.1.1.3 дыбыс күшінің өзгерістерін тану, атау (қатты, ақырын)</p> <p>4.1.1.4 музыкалық шығарманың мәнерлі құралдарын тану және атау (баяу, жылдам)</p> <p>4.1.1.5 дыбыстардың биіктігі бойынша өзгеруімен (төмен, жоғары) музыкалық мәнерліліктің әртүрлі құралдарын ажырату</p> <p>4.1.1.6 музыкалық шығарманың дыбысталу ұзақтығын байқау және ажырату (қысқа, ұзақ)</p> <p>4.1.1.9 жеке музыкалық жанрларды (би, марш) тану</p> <p>4.1.1.13 музыкалық аспаптарды (үрмелі гармоника) үлгісі бойынша, атауы бойынша тану</p> <p>4.1.1.15 музыкалық аспаптардың (домбыра, үрмелі гармоника) дыбысын есту арқылы ажырату</p> <p>4.1.1.16 музыкалық аспаптардың (сыбызғы, үрмелі гармоника) дыбысын есту арқылы ажырату</p>
	<p>4.2. Ән айту</p>	<p>4.2.2.1 ән айтуға тұру және дайындалу</p> <p>4.2.2.2 "и" дыбысына әуендерді әндету, дыбыстың түрлі күшімен (ақырын, қатты)</p> <p>4.2.2.3 "э" дыбысына әуендерді әндету, дыбыстың түрлі күшімен (ақырын, қатты)</p> <p>4.2.2.6 педагогпен бірге музыкалық аспаптың (барабан) дыбыстарына еліктеу</p> <p>4.2.2.8 ән айту алдында көрсету бойынша артикуляциялық жаттығуды орындау</p> <p>4.2.2.9 педагогтың артынан музыкалық сүйемелдеумен тыныс алу жаттығуларын орындау</p> <p>4.2.2.11 до1-ля1 диапазонында педагогпен бірге қысқа қарапайым әндерді айту (соло, хормен)</p>

	<p>4.3. Музыкалық-ырғақты жаттығулар</p>	<p>4.3.3.1 музыкалық-ырғақты жаттығулар жасауға орнында тұру және дайындалу</p> <p>4.3.3.3 отырудағы, толықтай бойымен тұрғандағы қимылдарды (төмен, жоғары) ажырату</p> <p>4.3.3.9 музыкамен бүйірімен шоқырақтап қозғалу (жалаушамен, жалаусыз)</p> <p>4.3.3.10 музыкамен жұптасып бүйірімен шоқырақтап қозғалу</p> <p>4.3.3.11 музыкамен тігінен шоқырақтап қозғалу (жалаушамен, жалаусыз)</p> <p>4.3.3.12 музыкамен жұптасып тігінен шоқырақтап қозғалу</p> <p>4.3.3.21 музыкалық аспаптарда (домбыра, сыбызғы, үрмелі гармоника) музыкамен бір мезгілде бүкіл сыныппен еркін түрде ойнау</p>
4-тоқсан		
	<p>4.1. Музыка тыңдау</p>	<p>4.1.1.1 музыкалық шығарманы тыңдау, музыканың көңіл-күйін, сипатын дұрыс сезіну</p> <p>4.1.1.2 кіріспе арқылы таныс шығармаларды тану</p> <p>4.1.1.3 дыбыс күшінің өзгерістерін тану, атау (қатты, ақырын)</p> <p>4.1.1.4 музыкалық шығарманың мәнерлі құралдарын тану және атау (баяу, жылдам)</p> <p>4.1.1.5 дыбыстардың биіктігі бойынша өзгеруімен (төмен, жоғары) музыкалық мәнерліліктің әртүрлі құралдарын ажырату</p> <p>4.1.1.6 музыкалық шығарманың дыбысталу ұзақтығын байқау және ажырату (қысқа, ұзақ)</p> <p>4.1.1.10 жеке музыкалық жанрларды (эн, би, марш) тану</p> <p>4.1.1.17 музыкалық аспаптардың (домбыра, сыбызғы, үрмелі гармоника) дыбысын есту арқылы ажырату</p> <p>4.1.1.18 музыкалық аспаптардың (домбыра, сыбызғы, үрмелі гармоника, пианино, металлофон) дыбысын есту арқылы ажырату</p>

1-апта "Ағаштар"; 2-апта "Гүлдер"; 3-апта "Жәндіктер"; 4-апта "Көктемге арналған киімдер"; 5-апта "Балықтар"; 6-апта "Жемістер"; 7-апта "Көкөністер" 8-апта "Жидектер"; 9-апта "Жазға арналған киімдер"; "Балалардың жазғы ойындары"	4.2. Ән айту	4.2.2.1 ән айтуға тұру және дайындалу
		4.2.2.4 ы" дыбысына әуендерді әндету, дыбыстың түрлі күшімен (ақырын, қатты)
		4.2.2.7 педагогпен бірге музыкалық аспаптың (сыбызғы) дыбысына еліктеу
		4.2.2.8 ән айту алдында көрсету бойынша артикуляциялық жаттығуды орындау
		4.2.2.12 педагогпен бірге қарапайым, қысқа әндерді айту
	4.3. Музыкалық-ырғақты жаттығулар	4.3.3.1 музыкалық-ырғақты жаттығу жасауға орнында тұру және дайындалу
		4.3.3.13 музыкамен марштық қадамды, бүйірлік қадамды, сигнал бойынша бүйірімен шоқырақтауды кезектестіру
		4.3.3.14 музыкамен марштық қадамды, бүйірлік қадамды, сигнал бойынша тікелей шоқырақтауды кезектестіру
		4.3.3.15 музыкамен марштық қадамды, бүйірлік қадамды, бүйірлік қадамды, сигнал бойынша тікелей шоқырақтауды кезектестіру бойынша қимылдарды орындау
		4.3.3.16 музыкамен марштық қадамды, бүйірлік қадамды, бүйірлік қадамды, сигнал бойынша тікелей шоқырақтауды кезектестіру бойынша жұптасқан қимылдарды орындау
		4.3.3.22 музыкалық аспапта (фортепиано) бір саусақпен белгіленген до1-до2 пернелері бойынша гамманы ойнау

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 321-қосымша

Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1 - 4 сыныптары үшін " Бейнелеу өнері" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 321-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім

беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1 - 4 сыныптары үшін "Бейнелеу өнері" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 19-бабы 1 тармағына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты – бастапқы бейнелеу қабілеттері мен дағдылардың, оқушыларға қолжетімді бейнелеу және сәндік өнер түрлерін қабылдау, жинақталған бейнелеу өнерінің тәжірибесін оқу және өмірлік жағдайларда пайдалану жүйесін қалыптастыру.

3. Бағдарламаның оқу мақсаттары:

1) қарапайым бейнелеу қабілеттері мен дағдыларын әртүрлі бейнелеу техникасында қалыптастыру және алған дағдыларын практикалық-маңызды әрекеттерде қолдану;

2) пластикалық материалдарды қолдану және олардан пішіндер жасау дағдыларын қалыптастыру және дамыту;

3) аппликация жасауға арналған формаларды дұрыс орналастыру және жапсыру дағдыларын қалыптастыру;

4) бейнелеу әрекеті процесінде сөйлеудің сүйемелдеу және реттеуші функцияларын дамыту.

4. Бағдарламаның түзету-дамыту міндеттері:

1) көру-қозғалыс координациясын дамыту;

2) бейнелейтін заттарды жан-жақты зерттеу (полисенсорлық негізде), қоршаған ортадағы заттарды салыстыру, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарды табу қабілеттерін қалыптастыру;

3) бейнелеу әрекеті аясында оқушыларға қолжетімді вербалды (заттардың, олармен жасалған іс-әрекеттердің, заттардың белгілерінің сөз-атаулары) және вербалды емес (ым-ишара, мимика, пантомимика) формаларда сөйлеу дағдыларын қалыптастыру;

4) құрдастар мен мұғалімге қатысты эмоционалды жағымды қабылдауды қалыптастыру;

5) бірлескен іс-әрекет барысында үлкендермен және сыныптастарымен ынтымақтаса білу қабілетін қалыптастыру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Оқу процесін ұйымдастыру кезінде мыналар ескеріледі:

1) ұжымдық оқыту жағдайында танымдық белсенділіктің төмендігі;

2) фронтальды жұмыста қолданылатын мұғалімнің бағыттаушы, ынталандырушы көмегіне әлсіз реакция;

3) білім алушылардың қырық бес минут бойы бір оқу пәнінің мазмұнына назар аударып, белсенді болуының шағын ресурсы;

4) қалыптасып жатқан дағдыларды автоматтандырудағы қиындықтар.

6. Педагогикалық іс-шаралар қажетті алғышарттарды, дағдылардың, соның ішінде ересектермен және балалармен ынтымақтаста әрекет жасаудың амалдарын қалыптастыруға бағытталған.

7. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларды оқыту мен тәрбиелеу процесін ұйымдастыру арнайы педагогика принциптеріне негізделеді.

8. Педагогтер оқушылардың өзіндік ерекшеліктерін сақтай отырып, өзіндік қарқынмен даму құқығын құрметтейді; балалардың мүмкіндіктерінің өзгеруін үнемі зерттеп қадағалайды, оқушылардың білім беру қажеттіліктерін бағалайды және дағдыларды меңгеру мен дамуындағы минималды болса да жетістіктерін бақылайды және тіркейді. Кез келген прогресс оқудың оң нәтижесі ретінде қарастырылады .

9. Педагогтер осы Бағдарламадан әрбір білім алушы үшін қолжетімді оқу мазмұнын , сондай-ақ білім алушылардың жеке мүмкіндіктері мен оқу, жеке жетістіктерін бағалау нәтижелерін ескере отырып, әдістерді, нысандарды, оқу-әдістемелік құралдарды дербес тандайды.

10. Білім берудің интеграцияланған сипаты мектептегі оқудың алғашқы 2-4 жылында пәндік емес білім беру арқылы жүзеге асырылады, кейін ол пәндік оқытуға кезең-кезеңімен ауысады. Оқушылардың пәндік емес оқыту кезінде мақсатты іс-әрекетін ұйымдастыру үшін өтпелі тақырыптық жоспарлау қолданылады.

11. Бағдарламада оқу жылының әр аптасы үшін өтпелі тақырып белгіленген. Тақырыптарды және олардың реттілігін анықтау кезінде "Мен баламын" концентрінен (оқушының өзі туралы түсініктерін қалыптастыру, өзіне деген оң көзқарасын қалыптастыру) "Бала және оның әлемі" концентріне (жақын ортасы жайлы: оның отбасы, үйі, ойыншықтары, мектебі, сыныбы, сыныптастары туралы түсінік қалыптастыру) және одан әрі "Бала және үлкен әлем" концентріне (өсімдіктер, жануарлар әлемі, табиғат құбылыстары) өту принципі қолданылған.

12. Қайталауды және бірте-бірте кеңейтуді, оқытылатын ұғымдарды, лексиканы, фразеологизмдерді, практикалық жаттығуларды күрделендіріп отыруды көздейтін концентрлік принципке сәйкес өтпелі тақырыптар әр сыныпта ортақ тақырып ретінде қайталаынады. Мектептің педагогикалық кеңесі аймақтық ерекшеліктерді және оқушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, пәнге және ортақ тақырыптардың ретіне өзгерістер енгізе алады.

13. Білім алушыларда ойлаудың, қарым-қатынастың, сөйлеу тілінің (оның жоқтығына дейін) дамуында спецификалық проблемалары бар. Бұл проблемаларды компенсациялау әрбір жеке жағдайда педагогикалық құралдар арқылы жүзеге асады. Сөйлеуді түсінуді дамыту, вербальды және баламалы қарым-қатынас құралдарын қалыптастыру, оқушылардың бейнелеу-әрекеттік ойлауын дамыту бойынша жүйелі жұмыстар бірізділікпен жүргізіледі. Мұғалімнің сөйлеуі, өзінің және балалардың іс-әрекетін сөйлеумен сүйемелдеуі мөлшерлі және оқушыларға түсінікті болуы керек.

14. Оқыту процесі тек мазмұнды ғана емес, ұйымдастыру формаларын да қатаң реттеуді қарастырмайды.

15. Сабақты ұйымдастырып жүргізген кезде әр оқушы үшін қажеттілік туындаған сәтте іс-әрекет түрін өзгертуге мүмкіндіктің болуын қамтамасыз етеді. Жеке жұмысты орындау, жеке қарқынмен жұмыс жасау, мұғалімнің жеке көмегін алу үшін жағдайлар жасалады. Оқушыларға сабақ барысында сыныпта еркін қозғалуға мүмкіндік беріледі.

16. Бейнелеу өнерін оқыту құзыреттілік негізінде құрылады.

1) әлеуметтік құзыреттілік оқушылардың адамдарға, жалпы бейнелеу өнеріне, халықтық және сәндік-қолданбалы өнер туындыларына, табиғатқа, іс-әрекет өнімдеріне, сабақта және оқу іс-әрекетінен тыс уақытта қауіпсіз өмір сүру ережелерін сақтауға оң көзқарасын қалыптастыру жұмыстарын қамтиды;

2) коммуникативті құзіреттілік сөйлеуді түсінуді дамытудан, оқушылардың сөздік қорын байытудан, бейнелеу әрекеті аясында балаларға қол жетімді вербалды (заттардың, олармен жасалған іс-әрекеттердің, заттардың белгілерінің сөз-атаулары) немесе вербалды емес (ым-ишара, мимика, пантомима және т.б.) формаларында қарым-қатынастың мақсаты мен жағдайына сәйкес сөйлеу іс-әрекетін тіл арқылы жүзеге асыру дағдыларын қалыптастырудан тұрады.

3) танымдық-ақпараттық құзіреттілік оқушылардың бейнелейтін нысанды жан-жақты (полисенсорлық негізде) зерттеу дағдыларын, қоршаған ортадағы заттарды салыстыру, ұқсастықтары мен айырмашылықтарын табу, алған білімдері мен дағдыларын өзінің практикалық іс-әрекетінде қолдану дағдыларын қалыптастыру бойынша жұмысты қамтиды;

4) көрнекі құзыреттілік – бейнелеу құралдарымен және материалдарымен жұмыс істеудің қарапайым дағдыларын қалыптастыру мен дамытуды, бейнелеу әрекетінің дағдыларын меңгеруді, мұғаліммен бірлескен іс-әрекетте қоршаған орта нысандарын еліктеу негізінде, тікелей заттың өзіне қарап, үлгі бойынша қол жетімді деңгейде бейнелеу қабілетін дамытуды; жұмыс орнын ұйымдастыру дағдыларын қалыптастыруды қамтиды.

17. Сабақтарды жоспарлау кезінде оқушылардың жеке ерекшеліктеріне сәйкес көмек алуға мүмкіндік беретін саралау және дараландыру принципі сақталады.

18. Сабақтың құрылымы мен оқыту әдістемесі дидактикалық мақсаттар мен оқу материалының мазмұны негізінде және сыныптағы әрбір оқушының психофизиологиялық мүмкіндіктеріне қарай құрылады.

19. Бейнелеу өнері сабағының құрылымы:

1) ұйымдастыру кезеңі – кабинеттің дайындығы; сабақтың басталуын ұйымдастыру; оқушылардың сабаққа дайындығы; жұмысқа мақсат қою; ойын элементтерін қосу;

2) жаңа оқу материалмен таныстыру – зерттелетін заттар мен құбылыстардағы басты нәрсені бөліп көрсету; көрнекі құралдарды қолдану, пәнаралық байланыстарын пайдалану; жаттығуларды орындау;

3) практикалық жұмыс;

4) қорытындылау – жұмыстардың көрмесі; жұмысты талдау; оқушының іс-әрекетін мұғалімнің бағалауы.

20. Сабақта оқушылардың бейнелеу әрекетін ұйымдастыру үшін әртүрлі әдістер мен тәсілдер қолданылады:

1) зерттеу, жан-жақты қарастыру,

2) бақылау,

3) бейнеленетін заттармен ойнау;

4) еліктеу әрекеттері,

5) бірлескен әрекеттер;

6) үлгі бойынша әрекет;

7) сөздік нұсқау бойынша оқушының өз іс-әрекеті.

21. Сабақтарға музыкалық терапия, арт-терапия, ертегі терапиясы, музыкаға сурет салу, жасалған қолөнер бұйымдармен ойнау элементтерін енгізу оқу-тәрбиелік бағытта да, түзету-дамыту бағытында да сабақтың тиімділігін арттырады.

22. Оқытудың аудиовизуалды құралдары ең күшті оқыту әсерге ие, олар оқылатын материалды бейнелі қабылдауын және оны көрнекі нақтылауын қабылдау мен есте қалдыру үшін неғұрлым қолжетімді формада қамтамасыз етеді, өйткені өмір құбылыстарын көрсету көркемдік құралдармен (кино және фотосурет, көркем оқу, сурет салу, музыка) жүзеге асады.

23. Сабақта міндетті түрде оқушылардың сөйлеу тілін дамыту бойынша арнайы жұмыс жүргізіледі: көзбен қабылданатын бейне мен оның ауызша белгіленуі арасында байланыс орнатылады, сөз мағынасын түсіну, әр оқушының мұғалім мен құрбылары туралы эмоционалды жағымды қабылдауын қалыптастыру, бірлескен іс-әрекет кезінде ынтымақтастық қарым-қатынас орнату, іс-әрекет процесі мен нәтижесінен жағымды эмоцияларды білдіре білу жұмыстары жүргізіледі.

24. Оқушылардың сенсомоторлы сферасын дамытуға, бұлшық ет тонусын қалыпқа келтіруге, көру-қозғалыс координациясын, саусақтардың сараланған қимыл-қозғалысын, көру арқылы бақылауын дамытуға бағытталған жаттығуларын өткізу сабақтың міндетті құрамдас бөлігі болып табылады.

25. Бейнелеу іс-әрекетпен айналысуға арналған сынып кеңістігін функционалдық аймақтарға бөлуді ұйымдастырады:

- 1) мұғалім үшін жұмыс аймағы;
- 2) оқушыларға арналған жұмыс аймағы;
- 3) жеке гигиена аймағы (ыстық және суық сумен);

4) экспозиция үшін және арнайы құрал-жабдықтар мен материалдарды, табиғи және әдістемелік қорды, сабаққа арналған оқу-әдістемелік кешендерді жалпы сақтауға арналған аймақ.

26. Кеңсенің қолайлы орналасуы солтүстік немесе солтүстік-батыс жағы; кеңсенің жеткілікті жарықтандырылуы, кеңседегі қабырғалар мен жиһаздың бірыңғай ахроматикалық ашық түсті схемасы; кеңсенің декоративті дизайны (фрескалар, мозаика, макеттер, сәндік-қолданбалы өнер туындылары); уақытша экспозициялар (бейнелеу өнерінің әртүрлі түрлері мен жанрларына арналған балалар жұмыстарының көрмелері, репродукциялар, стендтер) қамтамасыз етіледі.

27. 1-3 сыныпта бейнелеу әрекетіне қажетті негізгі дағдыларды қалыптастырады (бейнелеу алды іс-әрекет): сенсомоторлық дағдыларды дамыту; кеңістікте бағдарлау, пішінді, өлшемді, түсті қабылдау; көрнекі іс-әрекеттің материалдарымен және құралдарымен танысу, көрнекі бақылау мен көру-қозғалыс координациясын дамыту.

28. Бейнелеу өнері туындыларын демонстрациялау сабақ аясында тоқсанына 1-2 рет өткізіледі. Демонстрацияға алынатын өнер туындылардың саны 1-2 картинадан, немесе 1 шағын мүсіннен, немесе 2-3 иллюстрациядан немесе сәндік-қолданбалы өнер туындылардан артық емес болғаны шарт. Шығарманың сюжеті, мазмұны оқушыларға түсінікті болуы керек.

29. Сабақ барысында мінез-құлық дағдыларын қалыптастыру және жұмыс орнын ұйымдастыру бойынша арнайы жұмыстар жүргізіледі.

30. Бағдарламаның мазмұны ұсынымдық сипатта берілген, мұғалім сыныптағы әрбір оқушының мүмкіндіктері мен нақты жетістіктеріне сәйкес оқыту мазмұны мен оқу қарқынына кез келген өзгерістер енгізуге құқылы.

31. Бағдарламада оқу пәнінің мазмұнын анықтау үшін бағдарлы негіз болатын және білім алушыларды оқытудың жеке бағдарламаларын құру кезінде мұғалім басшылыққа алатын оқыту мақсаттарының жүйесі тұжырымдалған. Белгілі бір сабаққа оқу мақсаттарын таңдағанда оларды бірнеше бөліктерге бөліп нақтылауға болады.

32. Жетістіктерді бағалау үшін сипаттамалық бағалау қолданылады, ол білім алушылардың жетістіктерінің сапалық көрсеткіші болып табылады. Оқушылардың жетістіктерін сипаттау кезінде дағдыларды меңгерудегі балалардың дербестік дәрежесін көрсету керек: өз бетінше, үлгі бойынша, еліктеу арқылы, мұғаліммен бірлескен әрекеттердің көмегімен.

3-тарау. "Бейнелеу өнері" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

Параграф 1. "Бейнелеу өнері" оқу пәнінің мазмұны

33. Пән бойынша оқу жүктемесінің көлемі :

- 1) 1-сыныпта – аптасына 2 сағат , оқу жылында 66 сағатты;
- 2) 2-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;
- 3) 3-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;
- 4) 4-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

Пәннің оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" ҚР Білім және ғылым министрінің № 500 (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде №8170 болып тіркелген) бұйрығымен бекітілген типтік оқу жоспарына байланысты.

34. "Бейнелеу өнері" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) "Еңбекті ұйымдастыру мәдениеті";
- 2) "Бейнелеу алды іс-әрекет" (1, 2, 3 сыныптар);
- 3) "Бейнелеу өнері туындыларын қабылдау";
- 4) "Мүсіндеу" (1, 2, 3, 4-сыныптар).
- 5) "Апликация" бөлімі (1, 2, 3, 4-сыныптар).
- 6) "Сурет салу" бөлімі (1, 2, 3, 4-сыныптар).

35. "Еңбекті ұйымдастыру мәдениеті" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

- 1) қауіпсіздік ережелері мен мінез-құлық ережелерін сақтау.

36. "Бейнелеу алды іс-әрекет" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) заттың негізгі белгілері – пішіні, өлшемі, түсі;
- 2) кеңістік туралы түсініктер;
- 3) уақыттық түсініктер;
- 4) нүкте, штрих, сызық, таңба.

37. "Бейнелеу өнері туындыларын қабылдау" келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) халық қолданбалы өнер бұйымдары;
- 2) иллюстрациялар;
- 3) сурет салу, мүсін, сәулет өнерлерінің бұйымдары.

38. "Мүсіндеу" бөлімі мынадай келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) ермексаздан сурет салу;
- 2) кең көлемді өнімдер;
- 3) композиция.

39. "Апликация" бөлімі мынадай келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) заттық аппликация;
- 2) сәндік аппликация;
- 3) сюжеттік аппликация.

40. "Сурет салу" бөлімі мынадай келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) заттық сурет салу;
- 2) сәндік сурет салу;
- 3) сюжеттік сурет салу.

41. 1-сыныпқа арналған "Бейнелеу өнері" пәнінің базалық мазмұны:

1) еңбекті ұйымдастыру мәдениеті. Өнер кабинетінде қауіпсіздік техникасы мен тәртіп ережелерін сақтау: тәртіп ережелерін сақтау бойынша мұғалімнің іс-әрекетін бақылау (бір-біріне кедергі жасамай қатарлас жұмыс істеу; бөтен құралдарды алмау; құралдар мен материалдарды ауызға салмау., оларды еденге және сыныптастарына лақтырмау; рұқсатсыз тұрмау, мұғалімнің үстелінен ештеңе алмау, кабинеттен шықпау, практикалық жұмысты тұрып орындауға рұқсат беріледі). Жұмыс орнын ұйымдастыру бойынша жаттығуларды орындау: ұсынылған қызмет түріне арналған құралдар мен материалдарды бірігіп немесе көрсету арқылы алып орналастыру, құралдар мен материалдарды жұмыстан кейін өз орындарына жинау. Жұмыстан кейін қолды жуу немесе дымқыл шүберекпен сүрту, қоқысты белгіленген орынға шығару;

2) бейнелеу алды іс-әрекет. Заттың негізгі белгілері (пішіні, өлшемі, түсі): затты тактильді-визуалды зерттеу. Мұғалімнің іс-әрекетіне еліктеу арқылы, үлгі бойынша және ауызша нұсқаулар бойынша түс (қызыл, көк, сары), пішін (текше, шар), өлшем (үлкен, кішкентай) белгілерін қоршаған ортадағы нысандарынан, ойын жағдайында, суреттерден (мысалы, ... сияқты тап) тауып белгілеу. Табиғи заттарды олардың көлемдік және жазық кескіндермен үйлестіріп байланыстыру, заттарды ойында қолдану, олардың функционалдық мақсатын анықтау. Пішіні немесе түсі, немесе өлшемі бойынша бірдей заттарды, фигураларды біріктіру. Әртүрлі көлемдегі (түсті) заттармен және ойыншықтармен практикалық әрекеттерді орындау. Шарды кез келген көпбұрыштан ажырату. Үстел үстінде дөңгелек заттарды домалату; жазық және көлемді фигуралар үшін сәйкес тесіктерді табу (Монтессори жабдықтары, Сеген тақталары). Әр түрлі құрылыс жинақтарымен ойындар. Кеңістікте қозғалу, дене мүшелерінің қалыптарын өзгерту (қолды көтеру, алға созу, бір қолды көтеру т.б.) мұғалімнің іс-әрекетіне еліктеу бойынша, үлгі бойынша, ауызша нұсқау бойынша әртүрлі ойын жаттығуларын орындау. Әртүрлі заттардың орналасуы, парақ бетіне (жоғарыға, астына, ортасына) сызба нүктелерін мұғаліммен бірігіп, көрсету бойынша, ауызша нұсқау бойынша салу. Дененің, беттің негізгі бөліктерін қуыршақтан, өзіңнен тауып, көрсету, атау. Мұғалімнің көмегімен алақан мен саусақтардың контурын қарындашпен сызу, әртүрлі ойын жаттығулары кезінде қолды контурлық кескінмен салыстыру ("Саусақтар сәлемдеседі" және т.б.). Жыл мезгілдерін, ауа райының қарапайым құбылыстарын (суық, жылы, жаңбыр жауды, қар жауды) оларға тән белгілерінің негізінде (табиғаттағы бақылаулар бойынша, суреттегі бейнелеуден) қарап тану, мүмкіншілігіне қарай атау. Табиғат құбылыстарын оларға сәйкес еліктеу қимылдары арқылы бейнелеу (суық – қабағын түйіп, бүрісу, жылы – күлімсіреу, жаңбыр – "тырс, тырс" деп үстелдің бетін саусақтармен тақылдату және т.б.). Күн мен

айды табиғаттан және иллюстрациялардан тану. Суреттерден, адамдардың іс-әрекетінен тәулік уақытын тану. Нүкте, сызық, таңба: әртүрлі текстуралы сусыма заттың бетіне (ұнтақ жарма, құм) сызықтар салу. Сурет салу техникасын меңгеру: жетекші қолға қарындашты, фломастерді, борды, қылқаламды дұрыс ұстау (мұғалімнің көмегімен). Бос қолмен парақты басу, берілген контур бойынша қарындаш, қалам, фломастер арқылы сызықтар салу. Қылқаламға гуашь бояуын ала білу. Қылқаламды қағаздан ажыратпай ұстап, бүкіл бетімен сызықтар салу. Әр түрлі сызықтарды (тік, көлденең, көлбеу), штрихтарды, таңбаларын (қара және түсті) қағаз парағына шетінен асырмай салу. Қарама-қарсы түсті қағазға бормен, ақ гуашь алынға қылқаламмен сызықтар, нүктелер, штрихтар салу. Нүктелерді саусақтармен, мақта таяқшасымен салу. Дақтармен сурет салу (екі рет бүктелген парақтың бүктемесіне гуашь бояуын жағады, парақты бүктейді, содан кейін ашады). Парақты кең сызықтармен, штрихтармен бояу (саусақ, қылқалам, борлар);

3) өнер туындыларын қабылдау. Өнер туындыларын қоршаған ортадан танып белгілеу, зерттеп қарау (ағаш және саздан жасалған ойыншықтар), ойын жағдаятына қосу, жағымды эмоция, қызығушылық таныту. Атақты халық ертегілеріне иллюстрацияларды қарау. Салынған дейнелерді және негізгі бейнелеудің әсерлілік құралдарын (түсі, пішінін, өлшемін) тану, көрсету және мүмкіндігінше атау. Туыстарының фотосуреттерін қарау;

4) мүсіндеу. Ермексаздың негізгі қасиеттерімен танысу үшін тапсырмасыз мүсіндеу : пластилинді екі қолмен илеу, төсемнің үстінде мүсіндеу. Кесу формаларын, саусақтарды пайдаланып, ермексазда із қалдыру. Ермексаз кесегінен түйіршіктерді саусақтармен жұлу және шымшу, бір түсті ермексаз түйіршігін қатты негізде жағу, қарапайым контурлық кескіннің ішіне қызыл, сары, көк, жасыл, ақ, қара түсті ермексазды жағу (мұғаліммен бірге немесе оған еліктеу арқылы). Көлемді бұйымдар: мұғалімнің көрсетуі бойынша пластикалық материалдармен жұмыс істеудің қарапайым әдістерін (балауыз ермексаз, шарикті пластилин, саз балшық, тұзды қамыр, модельдеу пастасы, мүсіндеу массасы) бақылау. Пластикалық массасын қолдармен илеу, ермексаз кесегін алақанның тік және айналмалы қозғалыстарымен үстел үстінде жаймалау. Дөңгелек пішінді ермексаз кесегін жалпайту, домаланған пішіннің ұштарын біріктіру. Ермексаздың кесегінен түйіршіктерді жұлып алып, оларды табаққа салу (үлкенін үлкенге, кішкентайларды кішіге). Бұйымды мүсіндеп жатқан мұғалімнің іс-әрекетін бақылау, нақты затты табу, мүсіндеу алдында көлемді пішіндерді визуалды - тактильді тексеріп қарау (тұтас қабылдау, ойнау, пішінді, түсті анықтау). 1-2 бөліктен тұратын бұйымдарды мүсіндеу. Композиция: мұғалімнің көмегімен ұжымдық композициялар құрастыру, жасаған бұйымдармен ойнау;

5) аппликация. Заттық аппликация: дайын пішіндерден мүсіндеу тәсілдерін көрсету кезіндегі мұғалімнің іс-әрекетін бақылау, парақтың барлық бетіне қарама-қарсы түсті дайын пішіндерді қойып орналастыру жаттығулары. Қолдануға қажетті

құрал-жабдықтармен (желім таяқшасы, қағаз, төсегіш, майлық, дайын дайындамалар) танысу. Қағазды жырту, бұғу арқылы дайындамалар жасау. Мұғалімнің көмегімен негізгі жұмыс тәсілдерін орындау жаттығулары: дайын дайындаманың теріс жағының бүкіл бетіне желім жағу тек төсегіштің бетінде, дайындаманы қағазға желімдеу, дайындаманы майлықпен қағазға басу, дайындаманы бір қолмен басу, әрекеттерді екі қолмен жасау. 1-2 бөліктен тұратын қарапайым заттарды жапсыру. Сәндік аппликация: бір элементтің қайталануынан тұратын өрнекті қағаздың бүкіл бетіне және көлденең жолаққа жапсыру. Пішіндері бірдей, бірақ түсі әртүрлі 2 элементті қайталау арқылы аппликация өрнегін жапсыру. Сюжеттік аппликация: дайын пішіндерді алдынала дайындалған негізге желімдеу, мұғалімнің көмегімен, көрсетуі бойынша пішіндерді парақ кеңістігінде мақсатқа сай орналастыру. Педагогпен бірге ұжымдық аппликацияны жасау;

б) сурет салу. Мұғалімнің тақтада, қағазда, құмда сурет салу кезінде іс-әрекетін бақылау. Суретте көрсетілген нақты затты табу. Сызылған заттарын ойын іс-әрекетіне қосу. Сурет салу алдында заттарды қарау: тұтас қабылдау, ойнату, заттың контур бойымен сипау арқылы пішінін анықтау, заттың түсін анықтау. Дәстүрлі емес бейнелеу әдістерімен сурет салу: саусақпен кескіндемесі (саусақпен, алақанмен сурет салу), картоптан, көбіктен, мақта тампондарынан жасалған штамп басу арқылы қағаз парағына бояуларды түсіру, бүкіл қағаз парағына бедерлі таңбаларды ырғақпен басу (қағаз парағының шетінен шықпай). Трафарет арқылы контурлы және түрлі-түсті бейнелерді қарындашпен салу; бейнеленетін заттарды қағаз парақтың бүкіл бетіне салу (қағаз парағының шетінен шықпай). Қағаз парағын бояу: көбікті резеңке тампондармен, губкамен айналмалы, тік, көлденең қозғалыстармен бояу. Дөңгелек заттардың суретін дайын контур арқылы салу. Дайын контур бойымен пішіндері бірдей, бірақ өлшемдері әртүрлі бөліктерден тұратын заттардың суретін салу (аққала). Ұсақ бөлшектері жоқ заттар салыңған контурлық суреттерді бояу, тұзды қамырдан фигураларды бояу, басқалардың арасында өз суретін тану. Сәндік сурет салу: мақта таяқшасымен және гуашьпен нүктелерден өрнек салу. Дөңгелек заттарды нүктелер өрнегімен безендіру. Сюжеттік сурет салу: ұсақ бөлшектерсіз қарапайым сюжетті дайын контурлық суреттерді (бояғыш парақтарды) бояу.

42. 2-сыныпқа арналған "Бейнелеу өнері" пәнінің базалық мазмұны:

1) еңбекті ұйымдастыру мәдениеті. Бейнелеу өнері кабинетіндегі қауіпсіздік техникасы мен тәртіп ережелерін сақтау. Мұғалімнің талаптарын орындау, қарапайым нұсқауларды орындау, жұмыс орнын ұйымдастыру жаттығуларын орындау: ұсынылған іс-әрекет түріне арналған құралдар мен материалдарды көрсету бойынша, ауызша нұсқау бойынша жайып қою, жұмыстан кейін құрал-саймандар мен материалдарды өз орындарында жинап қою, ермексаз қалдықтарын түстері бойынша бөліктерге мыжып жинау, жұмыстан кейін қолды жуу немесе дымқыл шүберекпен сүрту, қоқысты белгіленген орынға шығару;

2) бейнелеу алды іс-әрекет. Заттың негізгі белгілері (пішіні, өлшемі, түсі). Затты тактильді-визуалды зерттеп қарау: үлгі бойынша және ауызша нұсқау бойынша заттардағы түс (қызыл, көк, сары, жасыл), пішін (текше, шар, шаршы, шеңбер), өлшемі (үлкен, кішкентай) белгілерін қоршаған ортадан, ойын жағдаяттарында, суреттерден тауып белгілеу, олардың функционалдық мақсатын анықтау. Табиғи заттарды олардың көлемді және жазық кескіндерімен үйлестіріп байланыстыру. Пішіні мен түсі, пішіні мен өлшемі бойынша бірдей заттарды, фигураларды біріктіре отырып, ойын жағдаятында қолдану. Түсі бірдей пішіндері әртүрлі заттармен және ойыншықтармен практикалық әрекеттерді орындау (қызыл текшелерді үстелге, ал қызыл шарларды қорапқа сал). Шеңберді кез келген көпбұрыштан ажырату. Монтессори жабдықтары, Сеген тақталары секілді жабдықтарда жазық және көлемді фигураларға сәйкес тесіктерді табу. Трафареттер арқылы шеңбердің, шаршының контурларын сызу және оларды бояу (мұғаліммен бірігіп, мұғалімнің жартылай көмегімен және өз бетімен). Кеңістікте қозғалуға арналған әртүрлі ойын жаттығуларын орындау, дене мүшелерінің қалпыларын өзгерту (оң қолды көтеру, жоғары қарау, т.б.) мұғалімнің іс-әрекетіне еліктеу, үлгі бойынша, ауызша нұсқау бойынша. Үстел үстіндегі әртүрлі заттардың орналасуы, паракқа нүктелерді мұғаліммен бірге, көрсету бойынша, ауызша нұсқау арқылы сызу (оң, сол, орта жақтарына). Жыл мезгілін оған тән белгілеріне (адамдардың киімдері, суреттегі бейнелері бойынша) қарай тану және мүмкін болса атау. Көрнекіліктер бойынша күн мен айды тәулік уақытының белгісі ретінде тану және анықтау. Суреттерден, адамдардың іс-әрекетінен тәулік уақытын тану, атау. Нүкте, сызық, таңба: сурет салу техникасын жетілдіру. Қарындашты, фломастерді, борды, қылқаламды жетекші қолмен дұрыс ұстау. Бос қолмен паракты басып отыру, берілген контур бойынша қарындаш, қалам, фломастер арқылы сызықтар салу. Қылқаламды қағаздан ажыратпай, бүкіл түгімен сызықтар салу. Әр түрлі сызықтарды (тік, көлденең, қиғаш, сынық сызықтар), штрихтарды, нүктелерді, дақтарды (қара және түрлі-түсті) қағаз парағына шетінен асырмай салу. Қарама-қарсы түсті қағазға бормен, ақ гуашь алынған қылқаламмен сызықтар, нүктелер, штрихтар салу. Мақта таяқшасымен нүктелерді салу. Паракты гуашь жағылған қылқаламмен кең сызықтар салып бояу;

3) бейнелеу өнері туындыларын қабылдау. Халық қолданбалы өнерінің бұйымдары: қоршаған ортадан өнер туындыларын іріктеп алу, зерделеп қарау, халық шеберлерінің киізден жасаған бұйымдарындағы көркем бейнелеу құралдарын (түсі, өлшемі) іріктеп қарау, ойынға айналдыру, жағымды эмоцияларды, қызығушылықты білдіру. Көрнекіліктер: әйгілі халық ертегілеріне жасалған иллюстрацияларды қарау. Бейнеленген заттарды, әрекеттерді тану, көрсету және мүмкін болса атау. Кескіндеме, мүсін, сәулет өнерінің бұйымдары: таныс адамдардың, әр түрлі жыл мезгіліндегі таныс пейзаждардың фотосуреттері;

4) мүсіндеу. Ермексаз кескіндемесі: мұғалімнің көмегімен және дауыспен берілген ырғақ бойынша кесу формамен ермексазда ырғақты із қалдыру (мысалы, тық, тық).

Ермексаз кесегінен кішкентай түйіршіктерін жұлып, оларды қатты негіздің үстіне қойылған қарапайым контурлық суреттің ішіне мұғаліммен бірге немесе еліктеу арқылы жағу. Көлемді бұйымдар: пластикалық материалдарының қасиеттері туралы түсініктерін бекіту үшін тапсырмасыз мүсіндеу, екі қолмен ермексазды езу, төсегіш үстінде мүсіндеу. Пластикалық материалдармен жұмыс істеудің қарапайым әдістерін көрсету: пластикалық массаны қолдармен илеу, үстел үстінде алақандардың тура және айналмалы қозғалыстармен ермексаз бөлігін домалатып жаю; дөңгелек пішінді ермексаз бөлігін басып жалпайту. Ермексаз бөліктерін бөлу әдістері: шымшу, бұрап алу, кесу. Бұйым бөлшектерін қосудың амалдары: басып қосу. Мұғалімнің бұйымды мүсіндеу бойынша орындайтын іс-әрекетін бақылау және мүсіндеудің нақты затын табу. Мүсіндеу алдында үш өлшемді пішіндерді визуалды-тактильді тексеру (біртұтас қабылдау, ойнау, пішінді, түсті анықтау). Дөңгелек және сопақ пішінді заттарды, екі бөліктен жасалған заттарды мүсіндеу. Композиция: мұғалімнің көмегімен ұжымдық композициялар құрастыру, оларды ойын жағдаятында қолдану;

5) аппликация. Заттық аппликация: мұғалімнің үлгіні талдауы, талқылауы және мүмкіншілігінше, аппликацияның бөлшектерін тану, көрсету, атау деңгейінде оқушыларды талқылауға ынталандыру. Әр түрлі пішіндегі (өлшемдері, түстері) дайын дайындамалардың кең көлденең жолағында орналастыруды жаттықтыру, белгілі бір ретпен көрсетілімге сәйкес, мұғаліммен бірігіп, мұғалімнің көмегімен. Қағазға дайындамаларды жапсыру жаттығулары. 2-3 бөліктен тұратын қарапайым заттық суретті көрсетілім бойынша құрастыруды жаттықтыру. 2-3 бөліктен тұратын қарапайым заттық аппликацияны көрсетілімнен кейін құрастыруды және жабыстыруды жаттықтыру. Дайын пішіндерден аппликация жасау тәсілдерін демонстрациялау кезінде мұғалімнің іс-әрекетін, қағазды жырту, мыжу арқылы дайындамалар жасау тәсілдерін бақылау. Түстердің белгіленуімен берілген контурға жыртылған қағаз дайындамаларды салып және желімдеп, екі түсті аппликацияны мұғаліммен бірігіп құрастыру. Мұғалімнің көмегімен берілген контур бойынша мыжылған қағаз дайындамаларынан (1-2 түсті) аппликацияларды құрастыру және жапсыру. Сәндік аппликация: үш-төрт бірдей элементтерден тұратын көлденең жолаққа бүкіл қағаз бетіне өрнек салу, содан кейін көрсетілім және үлгі бойынша желімдеу. Көлденең жолаққа 1 элементтің қайталануынан тұратын кезектесуді сақтай отырып, өрнек құрастыру және жапсыру, мұғаліммен бірігіп. Сюжетті аппликация: үлгі бойынша 2-3 бөліктен қарапайым сюжетті аппликацияны құрастыру және жапсыру;

б) сурет салу. Заттық салу салу: сурет салу техникасын сақтау: жетекші қолында қарындаш, фломастер, қылқаламды дұрыс ұстау, қағазды бір қолмен басып ұстау, сурет салуда қолдың қозғалысын көзбен сүйемелдеу, қарындашқа қатты баспау, қағазды жыртып қоймау, қағазда анық сызықтар қалдыру, қылқаламның түгін жалбыратпай, бояуда қылқаламға қатты баспау. Түстерді ажырату және бейнелеу процесінде қолдану: қызыл, көк, сары, жасыл, ақ, қара. Тақтада, қағазда, құмда сурет салу кезінде

мұғалімнің іс-әрекетін бақылау. Қағаз парағының бетіне тапсырмасыз сурет салу (қағаздың бетіне толықтай, шетінен шықпай). Салған суреттерді ойынға қосу. Сурет салу алдында заттарды қарау: тұтас қабылдау, ойынға қосу, контур бойымен сипау арқылы пішінді анықтау, түсін анықтау. Трафарет арқылы контурлық және түрлі-түсті бейнелерді қарындашпен салу. Поролон тампондарын, губканы қолдану арқылы қағаз парағын гуашьпен бояу үшін айналмалы, тік, көлденең қозғалыстарын орындау және боялған парақты аппликация негізі ретінде қолдану. Берілген контур бойымен дөңгелек, шаршы, үшбұрышты ("үй шатыры" деп белгіленеді) формаларын салу. Берілген контур бойынша әртүрлі көлемдегі 2 пішіннен тұратын заттардың суретін салу: мұғаліммен бірігу іс-әрекетінде немесе мұғалімнің көмегімен жүзеге асырылады. Контурдың шетінен шықпай, үлкен заттық суреттердің контурын бояу. Тұзды қамырдан фигураларды (дөңгелек тоқаштарды) бояу, мұғалімнің көмегін пайдалана білу, өз жұмысын және сыныптастарының салған суреттерін жан-жақты қарау, өз суретін өзге суреттердің арасынан тану. Сәндік сурет: дәстүрлі емес бейнелеу әдістерімен сурет салу. Картоптан жасалған штамппен басып сурет салу, қағаз парақтың шетінен өтпей, толықтай бетіне штамппен ырғақты басып, сурет салу. Педагогтың көмегімен кең көлденең жолаққа гуашь жағылған жапырақтармен басып өрнек салу. Бірлесіп немесе мұғалімнің көмегімен гуашьпен мөр басып өрнек салу (парақ, штамп, губка). Бозғылт түспен берілген ою-өрнекті мұғалімнің көмегімен, көрсетілгенүлгі бойынша бояу. Сюжеттік сурет: тірек сызықтар бойымен контур суреттің бөлшектерін салу; ұсақ бөлшектерсіз, сюжеті қарапайым дайын контурлық суретті бояу.

43. 3-сыныпқа арналған "Бейнелеу өнері" пәнінің базалық мазмұны:

1) еңбекті ұйымдастыру мәдениеті. Бейнелеу өнері кабинетінде қауіпсіздік техникасы мен тәртіп ережелерін сақтау: құралдармен және материалдармен жұмыс істеу кезінде тәртіп ережелерін және қауіпсіздік техникасын сақтау. Қайшымен жұмыс кезінде қауіпсіздік техникасын сақтау дағдыларын қалыптастыруға арналған жаттығуларды орындау. Жұмыс үстелінде тәртіпті сақтау, қажетті қызмет түріне арналған құралдар мен материалдарды ауызша нұсқаулар бойынша және/немесе сурет бойынша орналастыру, жұмыстан кейін құралдар мен материалдарды өз орындарына қою, ермексаз қалдықтарын түсі бойынша бір бөлікке (кесекке) біріктіріп жинау, жұмыстан кейін қолды жуу немесе дымқыл шүберекпен сүрту, қоқыстарды белгіленген орынға шығару. Кезекшінің міндеттерімен танысу, ауызша нұсқауларға сәйкес кабинеттегі жұмыстарды орындау (шүберек сулау, үстелді сүрту, құралдарды шығарып қою немесе жинау және т.б) кезекші орындайтын жұмыс алгоритмін жаттықтыру;

2) бейнелеу алды әрекет. Заттың негізгі белгілері (пішіні, өлшемі, түсі). Мұғалімнің азғана көмегін пайдаланып затты тактильді-визуалды зерттеу. Табиғи затты көлемдік және жазық кескіндермен үйлестіру, затты ойында қолдану, функционалдық мақсатын анықтау. Заттардың, фигуралардың пішіні, түсі, өлшемі бойынша ажырату. Заттарды

ұқсас белгілері бойынша біріктіру. Әртүрлі заттармен практикалық әрекеттерді орындау (барлық қызыл заттарды оңға, көк заттарды солға және т.б. қою). Шеңбер мен шарды, шаршы мен текшені ажырату. Геометриялық фигуралардың контурын шаблондар бойынша сызу және бояу (мұғалімнің жартылай көмегімен және өз бетімен). Жұмыс барысында қызыл, көк, сары, жасыл, қара, ақ түстерді ажырату және пайдалану. Кеңістікті бейнелеу: орналастыру жері туралы ауызша нұсқау бойынша парақ бетіне нүктелерді салу; ауызша нұсқау бойынша затты үстел үстіне, сынып ішінде орналастыру бойынша практикалық әрекеттерді орындау. Қарама-қарсы жыл мезгілдерін (қыс және жаз) және тәулік бөліктерін (күн мен түн) табиғаттағы бақылаулар, суреттердегі бейнелер, сипатты белгілері бойынша тану және атау;

3) өнер туындыларын қабылдау. Халық қолданбалы өнерінің бұйымдары: қоршаған ортадан өнер туындыларын іріктеп алу, жаң-жақты қарау, халық шеберлерінің қыштан жасалған бұйымдарындағы көркем бейнелеу құралдарын (түсі, өлшемі) аңықтау, оларды ойында қолдану, жағымды эмоциялар, қызығушылық таныту. Иллюстрациялар: Қазақстан халқының ұлттық киімдері бейнеленген иллюстрацияларды қарау, бейнеленген заттарды тану, көрсету, мүмкіндігінше атау. Кескіндеме, мүсін, сәулет өнерінің бұйымдары: аймақтың көрнекті ғимараттары (фотосуреттер, картиналар, нақты ғимараттар). Шағын мүсіндік пішіндер;

4) мүсіндеу. Ермексаз кескіндемесі: ермексаз кесегінен кішкентай түйіршіктерін жұлып, оларды қатты негіздің үстіне қойылған қарапайым контурлық суреттің ішіне мұғалімге еліктеу бойынша жағу. Қатты негіздің үстінде дайын контур ішіне көлемді ермексаз аппликацияны мүсіндеу мұғаліммен бірлесіп. Көлемді бұйымдар: мүсіндеу алдында заттарды зерттеп қарап алу (нысанды қарау, сипап сезіну, ондағы негізгі және қосымша бөліктердің пішіні мен түсін белгілеу) мұғалімнің көмегімен. Мұғалімнің бұйымды мүсіндеуін бақылау. Мүсіндерді тану, атау, шынайы затпен салыстыру. Ермексаздың бір тұтас кесегінен 1 бөлшектен тұратын ыдыстарды алдынала зерттеп болғаннан кейін, тікелей ыдыстың өзіне қарап мүсіндеу, олардың негізгі белгілерін домалату, басу, тегістеу, тарту тәсілдері арқылы көрсете білу; сюжетті ойындарда дайын бұйымдарды пайдалану. Объектіні конструктор жинау секілді түрінде (2-3 бөліктен тұратын) еліктеу бойынша мүсіндеу, мұғалімнің көмегін пайдалану арқылы формасын шығару, үлгімен салыстыру. Композиция: мұғалімнің көмегімен оқушылардың жасаған қолөнер бұйымдарынан ұжымдық композициялар құрастыру, орындалған шығармалармен ойнау;

5) аппликация. Заттық аппликация: мұғалімнің үлгіні талдауы, талқылауы және мүмкіншілігінше, аппликацияның бөлшектерін тану, көрсету, атау деңгейінде оқушыларды талқылауға ынталандыру. Қағазды жырту, мыжу арқылы дайындамалар жасау. Дайын фонға үлгі бойынша, сөйлеу нұсқаулығы бойынша дайындамаларды орналастыру және жапсыру. Берілген контурдағы жыртылған дайындамалардан аппликацияларды құрастыру және жапсыру. Берілген контурда мыжылған қағаз

дайындамаларынан (1-2 түсті) үш өлшемді аппликация жасау және жапсыру. Сәндік аппликация: берілген түзу бойымен қағазды қию жаттығулары. Берілген сызық бойынша жолақтарды кесу жаттығулары. Бір өлшемді, екі түсті жолақтар түрінде аппликацияға арналған дайындаманы кесу. Қағаз бетіне 3-4 жолақты түстерін белгілі кезекпен ауыстырып жабыстыру арқылы 2 бөлітен тұратын өрнекті құрастыру және оларды көрсету және/немесе үлгі бойынша жапсыру. Сюжетті аппликация: үлгі бойынша мұғалімнің көмегімен қарапайым сюжеттік аппликацияны құрастыру және жапсыру;

б) сурет салу. Заттық сурет салу: сурет салу техникасын сақтау. Түстерді ажырату және бейнелеу процесінде қолдану: қызыл, көк, сары, жасыл, ақ, қара. Тақтада, қағазда, құмда сурет салу кезінде мұғалімнің іс-әрекетін бақылау. Қағаз парағының бетіне тапсырмасыз сурет салу (қағаздың бетіне толықтай, шетінен шықпай). Сурет салу алдында заттарды қарау: тұтас қабылдау, ойынға қосу, контур бойымен сипау арқылы пішінді анықтау, түсін анықтау. Сурет салу алдында заттарды тексеру (біртұтас қабылдау, ойнату, контур бойымен калька арқылы пішінді анықтау, түсін анықтау). Трафаретте, шаблонда контур және түрлі-түсті бейнелерді қарындашпен салу. Трафарет, шаблон арқылы сызылған заттарды қарындашпен сызықтан шықпай бояу. Акварельмен бояуды үйрету. қағаз парағын бояуды кең щеткамен жағып бояу, бояуда көлденең қозғалыстарды орындау, боялған парақты кейін аппликация жасауға қолдану. Берілген контур бойымен әр түрлі формадағы: дөңгеленген, төртбұрышты, үшбұрышты ("үй шатыры" деп белгіленген) заттардың қарындашпен суретін салу. Берілген контур бойымен әртүрлі пішіндерден (дөңгелек және бұрыштық) тұратын заттарды қарындашпен салу: мұғаліммен бірігіп немесе мұғалімнің көмегімен жүзеге асырылады. Сызба шекарасынан шықпай, үлкен контурлық суреттерді бояу. Тұзды қамырдан жасалған фигураларды бояу. Суреттегі заттың тірек сызықтармен берілген бөлшектерін сызықтарды жалғастырып сызу. Өз жұмысын мен сыныптастардың суреттерін қарастыру, басқалардың арасында өз суретін тану. Сәндік сурет салу: дәстүрлі емес бейнелеу әдістерімен сурет салу. Көлденең кең жолаққа картоптан жасалған штамппен басып 1 элементтен тұратын өрнек салу. Педагогтың көмегімен кең көлденең жолаққа гуашь жағылған жапырақтармен басып өрнек салу. Бірлесіп немесе мұғалімнің көмегімен бояумен мөр басып өрнек салу (парақ, штамп, губка). Алдынала бояуы бозғылт түспен дайындалған ұлттық ою-өрнекті мұғалімнің көмегімен, көрсетілген үлгі бойынша бояу. Мұғалімнің көмегімен тірек нүктелерінің бойымен көлденең жолаққа қылқаламмен сүйкеп өту техникасын қолданып бояуды сілтей жағу арқылы өрнек салу. Контурлық суреттегі заттарды безендіру. Сюжетті сызба: қарапайым сюжеттік сызықпен контурлық сызбаларды (бояғыш беттерді) бояу.

44. 4-сыныпқа арналған "Бейнелеу өнері" пәнінің базалық мазмұны:

1) еңбекті ұйымдастыру мәдениеті. Бейнелеу өнері кабинетінде қауіпсіздік техникасы мен тәртіп ережелерін сақтау: сабақта мұғаліммен бірігіп жұмыс істеу,

құралдармен жұмыс істеу кезіндегі тәртіп пен қауіпсіздік ережелерін сақтау, қайшымен жұмыс кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтауға жаттығулар жасау. Оқушылардың қайшымен жұмыс жасау кезіндегі өз әрекеттерін көрсету және дауыстап айту (мүмкіндігінше). Жұмыс орнындағы тәртіпті сақтау, ұсынылған қызмет түріне арналған құралдар мен материалдарды ауызша нұсқаулар мен сызба бойынша орналастыру, жұмыстан кейін құралдар мен материалдарды өз орындарына дұрыс қою, ермексаз қалдықтарын түстері бойынша жинап біріктіру, жұмыстан кейін қолды жуу немесе дымқыл шүберекпен сүрту, қоқыстарды белгіленген орынға шығару. Кезекшінің іс-әрекет алгоритмін ауызша нұсқау бойынша немесе өз бетінше орындау;

2) өнер туындыларын қабылдау. Халық қолданбалы өнерінің бұйымдары: қоршаған ортадан өнер туындыларын танып көрсету, қарастыра білу, көркем бейнелеу құралдарын ажырату (түсі, өлшемі). Халық шеберлерінің бұйымдарындағы ұлттық ою-өрнектер, жағымды эмоцияларды, қызығушылықты білдіру. Иллюстрациялар: балалар әдебиетіндегі иллюстрациялар. Бейнеленген заттарды, сюжетті тану, көрсету және мүмкін болса атау. Кескіндеме, мүсін, сәулет өнерінің бұйымдары: шағын мүсіндік пішіндер, қазақ суретшілерінің картиналары (А. Қастеев "Киіз үйдің ішкі көрінісі");

3) мүсіндеу. Ермексаз кескіндемесі: ермексаз кесегінен кішкентай түйіршіктерін жұлып, оларды қатты негіздің үстіне қойылған қарапайым контурлық суреттің ішіне мұғалімге еліктеу бойынша жағу. Қатты негіздің үстінде дайын контур ішіне көлемді ермексаз аппликацияны мүсіндеу мұғаліммен бірлесіп. Көлемді бұйымдар: мүсіндеу алдында заттарды зерттеп қарап алу (затты қарау, сипап сезіну, ондағы негізгі және қосымша бөліктердің пішіні мен түсін белгілеу) мұғалімнің көмегімен. Мұғалімнің бұйымдарды мүсіндеуін бақылау. Мүсіндерді тану, атау, шынайы затпен салыстыру. Ермексаздың бір тұтас кесегінен 1 бөлшектен тұратын ыдыстарды алдынала зерттеп болғаннан кейін, тікелей ыдыстың өзіне қарап мүсіндеу, олардың негізгі белгілерін домалату, басу, тегістеу, тарту тәсілдері арқылы көрсете білу; дайын бұйымдарды сюжетті ойындарда пайдалану. 2-3 бөліктен тұратын затты конструкторлық әдіспен еліктеу бойынша мүсіндеу, мұғалімнің көмегін пайдалану арқылы формасын шығару, үлгімен салыстыру. Композиция: мұғалімнің көмегімен оқушылардың жасаған қолөнер бұйымдарынан ұжымдық композициялар құрастыру, орындалған шығармалармен ойнау;

4) аппликация. Заттық аппликация: тану, көрсету, аппликацияның бөлшектерін атау және орындау ретілігін айту деңгейінде талқылауға оқушыларды қатыстыра отырып, мұғалімнің үлгіні талдауы. Дайын фонға үлгі бойынша, сөйлеу нұсқаулығы бойынша дайындамаларды орналастыру және жапсыру жаттығулары. Қағаз парағының кеңістігінде бағдарлау жаттығулары: жоғарғы, төменгі, оң, сол, орта. Коллаж техникасын меңгеру: мұғалімнің көмегімен қағаз негізін бояу және дайын формалардан аппликация жасау. Дайын формалардан аппликация жасау және "саусақпен сурет салу"

, мұғаліммен біріккен іс-әрекетінде, мұғалімнің көмегімен. Коллаж техникасын көрсету бойынша мұғалімнің іс-әрекетін бақылау. Қағазды жырту, мыжу арқылы дайындамалар жасау. Жыртылған дайындамалардан аппликацияларды құрастыру және оларды берілген контурға жапсыру. Мыжылған қағаз дайындамаларынан (1-2 түсті) көлемді аппликацияны құрастыру және берілген контурға жапсыру. Сәндік аппликация: берілген сызық бойынша қағазды қию жаттығулары. Шаршыны қиып алуды үйрену жаттығулары. Бір өлшемді, екі түсті төртбұрышты аппликация үшін дайындаманы қиып дайындау. Көлденең жолаққа 3-4 шаршыдан тұратын ою-өрнекті түр-түсін кезектестіріп құрастыру, одан кейін оларды көрсетілім мен үлгі бойынша жапсыру. Сюжетті қосымша: мұғалімнің көмегімен және үлгі бойынша қарапайым сюжеттік аппликацияны құрастыру және жапсыру. Мұғалімнің көмегімен, үлгі бойынша ұжымдық сюжеттік аппликацияны құрастыру және жапсыру; коммуникативті дағдыларды және топта жұмыс істеу қабілетін дамыту;

5) сурет салу. Заттық сурет салу: сурет салу техникасын сақтау және жетілдіру. Түстерді ажырату және бейнелеу процесінде қолдану: қызыл, көк, сары, жасыл, ақ, қара. Мұғалімнің суреттерді тақтада, қағазда орындау кезіндегі іс-әрекетін бақылау. Қағаз парағының барлық жағына тапсырмасыз сурет салу (қағаз парағының шетінен шықпай). Сурет салу алдында заттарды зерттеп қарау. Қоршаған ортадағы нысандарға тікелей қарап, солардың суретін салу мұғаліммен бірге, мұғалімнің көмегімен. Берілген контур бойымен және/немесе мұғалімнің көмегімен екі түрлі пішіннен тұратын заттардың суретін салу. Трафаретте, шаблон арқылы контурлық және түрлі-түсті бейнелерді қарындашпен салу. Трафарет, шаблон арқылы салынған суреттерді қарындашпен сызықтан шықпай бояу. Берілген контур бойымен жылдың әр мезгіліндегі ағаштардың суретін салу. Тұзды қамырдан жасалған фигураларды, заттық силуэттік формаларын гуашьпен бояу (киім, жиһаз, ыдыс-аяқ; халық ойыншықтары). Суретте бейнеленген заттың тірек сызықтарымен белгіленген бөлшектерін салып, суретті бітіру. Өзінің жұмысын және сыныптастарының салған суреттерін мұқият қарастыру. Мұғалімнің көмегімен өзінің және өзгенің жұмысын бағалау. Сәндік сурет салу: ақшыл түспен берілген ұлттық ою-өрнектің суретін, үлгідегідей, мұғалімнің көмегімен бояу. Мұғалімнің көмегімен тірек нүктелерінің бойымен көлденең жолаққа қылқаламмен бояуды сілтей жағу (сүйкеп өту техникасы) және нүктелер (қылқаламның ұшымен) қою арқылы өрнек салу. Сюжетті сурет салу: ұсақ бөлшектері жоқ қарапайым сюжеттік контурлық суреттерді (бояуға арналған дайын кітапша беттерін) бояу.

Параграф 2. Оқу мақсаттарының жүйесі

45. Бағдарламадағы оқу мақсаттары кодтау арқылы берілген. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бағдарламаның бөлімі мен бөлімшесін, төртінші сан білім беру мақсатының нөмірленуін көрсетеді. Мысалы, 1.2.1.4 кодтауында "1" – сынып, "2.1" – кіші бөлім, "4" – оқу мақсатының нөмірленуі.

46. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлімдер мен сыныптар бойынша берілген:

1) "Еңбекті ұйымдастыру мәдениеті" бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары			
	1- сынып	2 -сынып	3- сынып	4 сынып
1.1. Бейнелеу өнері кабинетінде қауіпсіздік техникасы мен тәртіп ережелерін сақтау	1.1.1.1 тәртіп ережелерін сақтау	2.1.1.1 тәртіп ережелерін сақтау	3.1.1.1 тәртіп ережелерін сақтау	4.1.1.1 тәртіп ережелерін сақтау
	1.1.1.2 жұмыс орнын берілген қызмет түріне дайындау мұғалімнің көрсетуі, үлгі бойынша	2.1.1.2 мұғалімнің өтініштерін, талаптар мен тапсырмаларын орындау	3.1.1.2 мұғалімнің өтініштерін, талаптар мен тапсырмаларын орындау	4.1.1.2 мұғалімнің өтініштерін, талаптар мен тапсырмаларын орындау
	1.1.1.3 жұмыс аяқталғаннан кейін жұмыс орнын жинап ретке келтіру: көрсетілгендей, үлгі бойынша	2.1.1.3 берілген қызмет түріне қарай жұмыс орнын дайындау: еліктеу бойынша, көрсетілгендей, үлгі бойынша	3.1.1.3 берілген қызмет түріне қарай жұмыс орнын дайындау	4.1.1.3 берілген қызмет түріне қарай жұмыс орнын дайындау
	1.1.1.4 құралдарды, материалдарды, олармен жасалатын әрекеттерді тану және көрсету: көрсетілгендей, үлгі бойынша	2.1.1.4 үлгі бойынша шоу бойынша жұмыс аяқталғаннан кейін жұмыс орнын ретке келтіру	3.1.1.4 жұмысты аяқтағаннан кейін жұмыс орнын ретке келтіру	4.1.1.4 жұмысты аяқтағаннан кейін жұмыс орнын ретке келтіру
	1.1.1.5 пластикалық материалдармен жұмыс істегенде қауіпсіздік ережелерін сақтау	2.1.1.5 пластикалық материалдармен жұмыс істегенде қауіпсіздік ережелерін сақтау	3.1.1.5 кезекшінің міндеттерін орындау	4.1.1.5 бейнелеу өнері кабинетінде кезекшінің міндеттерін орындау
			3.1.1.6 пластикалық материалдармен жұмыс жасауда қауіпсіздік ережелерін сақтау	4.1.1.6 пластикалық материалдармен жұмыс істегенде қауіпсіздік ережелерін сақтау
			3.1.1.7 қайшымен жұмыс істегенде қауіпсіздік ережелерін сақтау	4.1.1.7 қайшымен жұмыс істегенде қауіпсіздік ережелерін сақтау

2) "Алдын ала бейнелеу әрекеті" бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары			
	1- сынып	2 -сынып	3- сынып	4 сынып
	1.2.1.1 түстерді (қызыл, көк, сары) үлгі бойынша, атауы бойынша тану және көрсету	2.2.1.1 заттарды қарастыру: қоршаған ортада, ойын жағдайында, суреттерде түстерді тану, көрсету, атау	3.2.1.1 мұғалімнің азғана көмегі арқылы затты зерттеп қарау	

2.1. Заттың негізгі белгілері – пішіні, өлшемі, түсі

<p>1.2.1.2 форманы (текше, шар) үлгісіне сәйкес, атауына сәйкес тану және көрсету</p>	<p>2.2.1.2. заттарға зерделеп қарау: заттардың формаларын үлгісіне сәйкес, атауына сәйкес қоршаған ортада, ойын жағдайында, суретте тану, көрсету және атау</p>	<p>3.2.1.2 формасы, түсі, көлемі бойынша әртүрлі заттарды, фигураларды ажырату</p>	
<p>1.2.1.3. өлшемді (үлкен, кішкентай) үлгісіне сәйкес, атауына сәйкес тану және көрсету</p>	<p>2.2.1.3 заттарға зерделеп қарау: өлшемді үлгісіне сәйкес, атауына сәйкес қоршаған ортада, ойын жағдайында, суретте тану, көрсету және атау</p>	<p>3.2.1.3 заттарды ұқсас белгілері бойынша біріктіру (көлемі, формасы, түсі, мақсат-маңызы)</p>	
<p>1.2.1.4 заттарды мұғалімнің көмегімен бір белгісі бойынша біріктіру (көлемі, түсі, пішіні бойынша)</p>	<p>2.2.1.4 нақты заттарды суреттегі көлемді, жазық кескіндермен үйлестіру</p>	<p>3.2.1.4 әр түрлі заттармен практикалық әрекеттерді орындау (заттың не үшін екендігін біліп , онымен қалай әрекет ететінін көрсету)</p>	
<p>1.2.1.5 заттармен практикалық әрекеттерді орындау (заттарды кішіден үлкенге қарай бір қатарға, үлкен – кіші – үлкен тәртібімен көрсетілгендей, үлгі бойынша қою</p>	<p>2.2.1.5 заттардың функционалдық мақсатын анықтау</p>	<p>3.2.1.5 шеңбер мен шарды, шаршы мен текшені ажырату</p>	
<p>1.2.1.6 шарды кез келген көпбұрыштан ажырату</p>	<p>2.2.1.6 бір түсті әртүрлі пішіндегі заттармен практикалық әрекеттерді орындау</p>	<p>3.2.1.6 әр түрлі өлшемдегі геометриялық фигураларды (шаршы, шеңбер, сопақ) шаблон арқылы сызу және бояу</p>	
	<p>2.2.1.7 шеңберді, шаршыны трафарет</p>	<p>3.2.1.7 заттың көлемін (үлкен, кіші) сипаттайтын сын есімдерді зат есімдермен жақ түрінде, жекеше, көпше түрінде</p>	

		арқылы сызу және бояу	үйлестіру: мұғалімге еліктеу арқылы, өз бетінше белсенді сөйлеуінде	
			3.2.1.8 бейнелеу процесінде қызыл, сары, жасыл, қара, ақ түстерді ажырату және қолдану	
	1.2.2.1 дене мүшелерінің кеңістіктегі орнын өзгерту тапсырмаларын көрсетілім бойынша орындау	2.2.2.1 дене мүшелерінің кеңістіктегі орнын өзгерту тапсырмаларын көрсетілім бойынша орындау	3.2.2.1 орналастыру туралы ауызша нұсқау бойынша паракқа нүктелерді салу	
	1.2.2.2 қолды оның контурлық бейнесімен салыстыру	2.2.2.2 паракқа нүктелерді (жоғары, төмен, ортасына, оң, сол жаққа) салу: көрсетілім бойынша, үлгі бойынша	3.2.2.2. ауызша нұсқау бойынша затты сынып ішінде, үстел үстінде орналастыру бойынша практикалық әрекеттерді орындау	
	1.2.2.3 заттарды орналастыру, паракқа нүктелерді салу (жоғарғы, төмен, орта): үлгі бойынша, көрсету бойынша	2.2.2.3 сұрақтарға жауап беру арқылы дене мүшелерінің орналасуын көрсету: жоғарғы жағында не бар? - бас, мойын, кеуде; Төменде не бар? - аяқ; Алдында не бар - бет, кеуде, асқазан; Артқы жағында не бар? - желке, арқа, мұғалім көрсетуі, өтініші бойынша	3.2.2.3 заттарды (ойыншықтарды) жақын кеңістікке өзіне қатысты: алыс, жақын, жақын, жоғары, төмен, алдында (өзінің алдына), артына орналастыру: көрсету бойынша, үлгі бойынша, сәйкес ауызша нұсқауға	
		2.2.2.4 заттарды (ойыншықтарды) жақын кеңістікке өзіне қатысты: алыс, жақын, жанында, жоғары, төмен, алдына (алдына), артына орналастыру: көрсету бойынша, мұғалім үлгісі бойынша, ауызша нұсқауларға сәйкес	3.2.2.4 өтініш бойынша дене мүшелерінің орналасуын көрсету: "Маған оң – сол қол, аяқ, көз, құлақ, щекке көрсет".	

2.2. Кеңістік туралы түсініктер	2.2.2.5 "Қайда ...?" деген сұраққа жауап беруде "алыс, жақын, қасында, жоғары, төменде, алдымда, артымда" сөздерін қолдану	3.2.2.5 екі, үш затты бір-біріне қатысты " алдында, артында, арасында, ішінде, үстінде" орналастыру: еліктеу, үлгі бойынша, ауызша нұсқау арқылы		
	2.2.2.6 заттарды (ойыншықтарды) бір қатарға қою: " Ойыншықтарды бір қатарға қой" өтінішті орындау, нұсқауы бойынша бірнеше заттарды (ойыншықтарды) шоу бойынша, үлгі бойынша, қатарға қою.	3.2.2.6 берілген бағытта қозғалу: " алға, артқа, оңға, солға, бүйірге" еліктеу, ауызша нұсқау арқылы		
			3.2.2.7 заттарды (мысалы, ойыншықты, допты) "алға, артқа, жоғары, төмен, оңға, солға, бір жаққа" жылжыту: көрсету бойынша, ауызша нұсқауларға сәйкес	
			3.2.2.8 "алыс, жақын, жанында, жоғары, төменде, алдымда, артымда" сөздерін қолданып "Қайда?" деген сұраққа жауап беру	
			3.2.2.9 бірнеше затты (ойыншықтарды), олардың бейнелерін (суреттерін) бір қатарға қою: көрсету бойынша, үлгі бойынша, " Ойыншықтарды бір қатарға қою" нұсқаулығы бойынша	
			3.2.2.10 "шеткі, бірінші, соңғы, дейін, кейін артта" кезектілігінің	

			тәртібін бақылау: мұғалімнің көрсетуі және ауызша нұсқауы бойынша	
2.3. Уақыттық түсініктер	1.2.3.1 жыл мезгілдеріне сәйкес табиғаттағы өзгерістерді бақылау	2.2.3.1 жыл мезгіліне тән белгілерді адамдардың киімдері, суреттегі бейнелері бойынша тану, атау	3.2.3.1 карама-қарсы жыл мезгілдерін (жаз және қыс) және күн бөліктерін тану (күн мен түн) (табиғаттағы бақылаулардан, суреттердегі бейнелерден, сипаттық белгілерден) және атау	
	1.2.3.2 өз өміріндегі оқиғаларды, режим сәттерін "танертең", "күндіз түсте", "кешке", "түнде" сөздерімен үйлестіру	2.2.3.2 күн мен айды тәулік уақытының белгісі ретінде тану және белгілеу	3.2.3.2 жыл мезгілдерін бейнелейтін суреттерді біріктіру (қыс, көктем, жаз, күз)	
		2.2.3.3 өз өміріндегі оқиғаларды, күн тәртібіндегі сәттерді "алдымен - содан кейін", "кешке", "бүгін", "ертең", "танертең", "түнде" сөздерімен ұйқастыру	3.2.3.3 күн бөліктерін бейнелейтін суреттерді біріктіру (күн, түн, танертең, кеш)	
		2.2.3.4 мұғалімнің/ ересектердің "алдымен - содан кейін" сөздері бар нұсқауларын орындау	3.2.3.4 өз өміріндегі оқиғаларды, режим сәттерін "алдымен - содан кейін", "қазір - кейін", "кешке", "бүгін", "ертең", "танертең", "күндіз", "кешке", "түнде"	
		2.2.3.5 "... қашан ...?" деген сұраққа жауап беруде "алдымен - содан кейін", "кешке", "бүгін", "ертең", "танертең", "түнде" сөздерді қолдану	3.2.3.5 мұғалімнің/ ересектердің "алдымен - содан кейін", "қазір - кейін" сөздері бар нұсқауларын орындау	
		2.2.3.6 иллюстрациялық	3.2.3.6 "...қашан ...?" деген сұраққа жауап беруде "	

		материалды (алдымен - содан визуалды кесте) пайдалана отырып сабақта режим сәттерінің, іс-әрекет түрлерінің ретін (тәртібін) сақтау	(алдымен - содан кейін", "қазір-кейін" , "кеше", "бүгін", "ертең", "таңертең", "күндіз", "түстен кейін", "кешке", " түнде" сөздерін қолдану	
			3.2.3.7 иллюстрациялық материалды (визуалды кесте) пайдалана отырып сабақта іс-әрекет түрлерінің ретін (тәртібін) сақтау	
			3.2.3.8 иллюстрациялық материалды (визуалды кесте) пайдалана отырып сабақта режим сәттерінің, іс-әрекет түрлерінің ретін (тәртібін) " Суреттерді рет-ретімен орналастыр, алдымен не, келесі не" нұсқау бойынша орнату	
	1.2.4.1 сусымалы заттың бетіне саусақтармен, таяқшалармен сызықтар салу	2.2.4.1 нүктелерді, түзу, қисық сызықтарды саусақпен құм, жарма бетіне сызу: еліктеу арқылы, үлгі бойынша, атауы бойынша	3.2.4.1 фигулардағы нүктелер санын қайта санаусыз айту : 1, 2, 3, 4, 5	
	1.2.4.2 сурет салу техникасын сақтау	2.2.4.2 тақтаға бормен нүкте, түзу, қисық сызықтар салу: еліктеу, үлгі, атауы бойынша	3.2.4.2 1 ден 5дейін сандарды ретпен атау: мұғалімнің артынан қайталап, өз бетінше есте сақтау бойынша	
	1.2.4.3 бояу жаққышқа гуашь алу	2.2.4.3 қарындашты, фломастерді, борды, қылқаламды басым қолмен дұрыс ұстау ; паракты бос қолмен басып туру	3.2.4.3 берілген контурдың бойымен нүкте бойынша қарындашпен сызықтар сызу	

2.4. Нүкте, штрих, сызық, таңба	1.2.4.4 қарындашпен ерікті бағытта сызықтар салу: үлгі бойынша, көрсетілім бойынша	2.2.4.4 берілген контур бойымен қарындашпен сызықтарды көрсетілім бойынша сызу	3.2.4.4 қағаздан қол үзбей қылқаламмен, қарындашпен, фломастермен сызықтар сызу	
	1.2.4.5 қағаздан қол үзбей қылқаламмен, сурет салу: үлгі бойынша көрсетілім бойынша	2.2.4.5 қағаздан қол үзбей қылқаламмен сызу, сурет салу	3.2.4.5 қағаздың шетінен шықпай сызықтар салу	
	1.2.4.6 саусақпен, мақта таяқшасымен үлгіге сәйкес, көрсету бойынша сурет салу	2.2.4.6 қағаз парағының шетінен шықпай сызықтар салу: үлгі бойынша көрсету бойынша	3.2.4.6 еліктеу, көрсету, үлгі бойынша сызықтар салу	
		2.2.4.7 гуаш бояуы бар жалпақ жаққышпен кең сызықтар салып, паракты бояу үлгіге сәйкес	3.2.4.7 атаулары бойынша сызықтар салу (түзу, толқынды, қисық)	
		2.2.4.8 үлгі бойынша көрсетілім бойынша мақта таяқшасымен нүктелерді салу		

3) "Бейнелеу өнері туындыларын қабылдау" бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары			
	1- сынып	2-сынып	3- сынып	4 сынып
3.1. Халық қолданбалы өнер бұйымдары	1.3.1.1 оң эмоцияларды, өнер нысандарына қызығушылық таныту	2.3.1.1 оң эмоцияларды, өнер нысандарына қызығушылық таныту	3.3.1.1 оң эмоцияларды, өнер нысандарына қызығушылық таныту	4.3.1.1 оң эмоцияларды, өнер нысандарына қызығушылық таныту
	1.3.1.2 ағаш және керамикалық ойыншықтарды өңдеу	2.3.1.2 қарастыру киізден жасалған бұйымдар	3.3.1.2 қарастыру қыштан жасалған халық шеберлерінің бұйымдары	4.3.1.2 халық шеберлерінің бұйымдарындағы ұлттық ою-өрнек элементтерін тану және көрсету
	1.3.1.3 үлгі бойынша халық ойыншықтарын қоршаған ортадан оқшаулау	2.3.1.3 сынама бойынша киіз бұйымдарын қоршаған ортадан бөліп алу	3.3.1.3 керамикалық бұйымдарды тексеру (түсі, өлшемі, мақсаты)	4.3.1.3 қарастыру әшекейлі халық шеберлерінің бұйымдары
	1.3.1.4 ағаш, керамикалық	2.3.1.4 киізден жасалған бұйымдарды	3.3.1.4 керамикалық бұйымдарды қоршаған ортадан	4.3.1.4 халық шеберлерінің бұйымдарындағы

	ойыншықтарды соғу	тексеру (түсі, өлшемі, мақсаты)	үлгі бойынша, атауы бойынша оқшаулау	ұлттық ою-өрнек элементтерін танып, көрсету
		2.3.1.5 киізден жасалған бұйымдармен ойнау	3.3.1.5 керамикадан жасалған бұйымдармен ойнау	4.3.1.5 ою-өрнектері бар бұйымдарды қоршаған ортадан ажырату
3.2. Иллюстрациялар	1.3.2.1 иллюстрацияны зерттеп қарау	2.3.2.1 иллюстрацияны зерттеп қарау	3.3.2.1 иллюстрацияны зерттеп қарау	4.3.2.1 иллюстрацияны зерттеп қарау
	1.3.2.2 бейнеленген заттарды көрсету, атау (мүмкіндігінше).	2.3.2.2 көрсету, иллюстрацияда бейнеленген кейіпкерлерді ата	3.3.2.2 бейнеленген заттарды, олардың түсін, пішінін, өлшемін тану, көрсету, атау	4.3.2.2 бейнеленген заттарды, олардың түсін, пішінін, өлшемін тану, көрсету, атау
	1.3.2.3 бейнеленген заттардың түсін, пішінін, өлшемін көрсету, атау (мүмкіндігінше)	2.3.2.3 иллюстрацияда белгілі бір әрекеттерді орындайтын кейіпкерлерді көрсету (отыру, тұру, жату)	3.3.2.3 "Суреттерді рет-ретімен орналастыр, біріншісі не, келесісі" деген нұсқау бойынша иллюстрациялық материалды (көрнекі кесте) пайдалана отырып сабақтағы іс-әрекеттер ретін белгілеу.	4.3.2.3 бөліктеріне тән өзіндік іс-әрекет түрлерін тану : танертең, түстен кейін, кешке, түнде
	1.3.2.4 вербалды емес коммуникация құралдарын қолдану (басты нысанға бұру, ымдау және т.б.)			4.3.2.4 ауызша нұсқауларды орындау тәртібін белгілеу ("Шалқан" ертегісі бойынша иллюстрациялар) "Қайда?" деген сұраққа жауап беріңіз. "бірінші, соңғы, кейін, бұрын" сөздерін қолдану
				4.3.2.5 мұғалімнің көрсетуі және ауызша нұсқауы бойынша заттардың және олардың кескіндерінің бірізділігін сақтау: "шеткі, бірінші, соңғы, арасында".
				4.3.2.6 мұғалімнің талабы бойынша иллюстрацияда бірінші, соңғы,

			шеткі нысанды, кез келгеннен кейінгі, кез келгеннің алдында тұрған нысанды көрсету
			4.3.2.7 шығармашылық жеке және топтық жұмыстарды орындау кезінде фланелографта, магниттік тақтада, парақта еліктеу, үлгі бойынша (ортада, ортада, жоғарыда, төменде, оңда, сол жақта) жазық кескіндерді орналастыру
			4.3.2.8 ойын жағдаятында бірізділік тәртібін қолдану
			4.3.2.9 шығармашылық жеке және топтық жұмыстарды орындау кезінде фланелографта, магниттік тақтада, парақта еліктеу, үлгі бойынша (ортада, ортасында, жоғарыда, төменде, оңда, сол жақта) жазық кескіндерді орналастыру.
	2.3.3.1 фотосуреттердегі таныс адамдарды тану, көрсету және атау	3.3.3.1 өлкенің көрнекті ғимараттарын мұғалімнің көмегімен тану, көрсету және атау	4.3.3.1 қарастыру, тану, мұғалімнің көмегімен суреттердегі кейбір заттарды атау
			4.3.3.2 ұсақ мүсіндік пішіндерді мұғалімнің көмегімен зерделеп қарастыру
			4.3.3.3 көркем шығармалардағы нақты заттарды тану және атау

3.3. Сурет салу, мүсін, сәулет өнерлерінің бұйымдары	1.3.3.1 фотосуреттерден туыстарын тану, көрсету және атау	2.3.3.2 пейзаждық кескіндемедегі жыл мезгілін тану және атау	3.3.3.2 ұсақ мүсіндік пішіндерді мұғалімнің көмегімен тексеру, тану, атау	4.3.3.4 заттарды өзіне қатысты ең жақын кеңістікке орналастыру: алыс, жақын, қасында, жоғары, төмен, алдына (өзінің алдында), артына көрсету бойынша, үлгі бойынша, сөздік нұсқау
				4.3.3.5 екі, үш затты бір-біріне қатысты орналастыру: " алдында, артында, арасында, ішінде, үстінде, астында" көрсету бойынша, үлгі бойынша, ауызша нұсқау бойынша.
				4.3.3.6 берілген бағытта қозғалу: " алға, артқа, оңға, солға" көрсетілімге сәйкес, ауызша нұсқауларға сәйкес
				4.3.3.7 затты (мысалы, көлікті, допты): ауызша нұсқауларға сәйкес көрсетілімге бойынша "алға, артқа, жоғары, төмен, оңға, солға" жылжыту
				4.3.3.8 " Ойыншықтарды бір қатарға қой" нұсқауы бойынша, үлгі бойынша, көрсетілімге сәйкес бірнеше заттарды (ойыншықтарды) қатарға қою.

4) "Мүсіндеу" бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары			
	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
	1.4.1.1 мүсіндеу, илеу, бұрап үзіп алу	2.4.1.1 ермексаздың бір бөлігін үзіп алу үшін ритмикалық таңбаларды	3.4.1.1 ермексазды аппликациялауды	

4.1. Ермексаздан сурет салу	, бояу әдістерімен мүсіндеу	пішіннің ішінде қалдыру	жағу әдісімен орындау	4.4.1.1 ермексазды аппликацияны жағу әдісімен орындау
		2.4.1.2 контурлық суреттің ішінде жағу әдісімен ермексазбен сурет салу	3.4.1.2 дайын контурдың ішінде көлемді аппликацияны мүсіндеу	4.4.1.2 дайын контурдың ішінде көлемді аппликацияны мүсіндеу
	1.4.2.1 мұғалімнің көмегімен мүсіндеу алдында затты тексеріп алу	2.4.2.1 тапсырмасыз өз бетінше мүсіндеу	3.4.2.1 текшені, шарды үлгісі бойынша, атауы бойынша тану	4.4.2.1 мүсіндеу алдында заттарды тексеріп алу
	1.4.2.2 кесектерді тақтай үстінде домалатып жаю, жалпақтау, біріктіру, үзіп алу әдістерінің көмегімен мүсіндеу	2.4.2.2 мұғалімнің көмегімен мүсіндеу алдында затты тексеріп алу	3.4.2.2 иллюстрациядағы, фотосуреттегі текшені, білеуді, шарды үлгісі бойынша, атауы бойынша тану	4.4.2.2 текшені, шарды, білеуді үлгісі бойынша, атауы бойынша тану
	1.4.2.3 мұғалімнің әрекетін бақылау	2.4.2.3 текше мен шардың пішінін көзбен көру және ұстап көру арқылы зерттеу	3.4.2.3 ойын жағдайындағы жеке сөздерде геометриялық денелердің атауларын (текше, білеу, шар) қолдану	4.4.2.3 иллюстрациядағы, фотосуреттегі текшені, білеуді, шарды үлгісі бойынша, атауы бойынша тану
	1.4.2.4 шардың пішінін көзбен көру және ұстап көру арқылы зерттеу	2.4.2.4 текше мен шардың домалайтын немесе домаламайтын қасиеттерін зерттеу	3.4.2.4 мүсіндеу алдында заттарды тексеріп алу	4.4.2.4 мұғалімнің жасаған мүсінін бақылау, нақты заттың атауын білу, атау және салыстыру
	1.4.2.5 текшенің пішінін көзбен көру және ұстап көру арқылы зерттеу	2.4.2.5 геометриялық денелерден текшені, шарды үлгісі бойынша, атауы бойынша таңдау	3.4.2.5 мұғалімнің жасаған мүсінін бақылау, нақты заттың атауын білу, атау және салыстыру	4.4.2.5 пластикалық материалдың (ермексаз, саз, қамыр) көмегімен 1-7 сандарын (мүмкіндігінше 0, 8, 9) үлгілеу
	1.4.2.6 геометриялық денелерден шарды үлгісі бойынша, атауы бойынша таңдау	2.4.2.6 ұсынылған заттар мен ойыншықтардан текшенің, шардың пішініне ұқсас заттарды таңдау ("текшеге ұқсас, шар, соған ұқсас")	3.4.2.6 ермексаздың тұтас кесегінен бұйымдық ыдыстар мүсіндеу	4.4.2.6 көзбен көру және ұстап көру арқылы 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 (мүмкіндігінше 8,9,10) сандарын үлгісі бойынша, атауы бойынша тану
	1.4.2.7 геометриялық денелерден текшені	2.4.2.7 иллюстрациядағы, фотосуреттегі текшені, шарды	3.4.2.7 жаймалау, қысу, жалпайту,	

4.2. Кең көлемді өнімдер	үлгісі бойынша, атауы бойынша таңдау	үлгісі бойынша, атауы бойынша тану	созу әдістерімен мүсіндеу	4.4.2.7 санау қызметін 7 шегінде пайдалану
	1.4.2.8 ұсынылған заттар мен ойыншықтардан шардың пішіні бар заттарды таңдау ("шарға ұқсас, сондай")	2.4.2.8 жеке сөздерде геометриялық денелердің атауларын (текше, шар) қолдану	3.4.2.8 1, 2, 3, 4, 5 сандарын ұстап көру және көзбен көру арқылы үлгісі бойынша тану	4.4.2.8 1-ден бастап 7-ге дейінгі (мүмкіндігінше 10-ға дейін) есептік сан есімдерді педагогтың артынан еске түсіру арқылы сандық қатарға сүйене отырып, рет-ретімен атау
	1.4.2.9 ұсынылған заттар мен ойыншықтардан текше пішіндес заттарды таңдау ("текшеге ұқсас, сондай")	2.4.2.9 үстелдің үстінде түзу және дөңгелектеп домалату, жіңішкелеп кесу, бұрау, үзіп алу, қысу мүсіндеу әдістерін қолдану	3.4.2.9 пластикалық материалдың (ермексаз, саз, қамыр) көмегімен 1-5 сандарын үлгілеу	4.4.2.9 ермексаздың тұтас кесегінен бұйымдық ыдысты мүсіндеу
	1.4.2.10 1-2 бөліктен тұратын безендірілмеген бұйымдарды мүсіндеу	2.4.2.10 сопақша және дөңгелек пішіндегі заттарды мүсіндеу	3.4.2.10 сюжеттік ойындарда дайын бұйымдарды қолдану	4.4.2.10 жаймалау, қысу, жалпайту, созу әдістерімен мүсіндеу
	1.4.2.11 дөңгелек пішіндегі заттарды мүсіндеу		3.4.2.11 заттарды конструктивтік әдіспен мүсіндеу (1-2 бөліктен)	4.4.2.11 сюжеттік ойындарда дайын бұйымдарды ұтып алу
			3.4.2.12 бұйымды үлгімен салыстыру	4.4.2.12 ойын жағдайында жеке сөздерде геометриялық денелердің атауларын (текше, білеу, шар) қолдану
				4.4.2.13 көрсету бойынша, үлгі бойынша құрастыру үшін геометриялық фигуралардың модельдерін пайдалану
				4.4.2.14 заттарды конструктивтік әдіспен мүсіндеу (2-3 бөліктен)
				4.4.2.15 бұйымды үлгімен салыстыру

4.3. Композиция	1.4.3.1 ұжымдық композицияны жасауға қатысу	2.4.3.1 ұжымдық композицияны жасауға қатысу 2.4.3.2 композицияны ойынға қосу	3.4.3.1 ұжымдық композицияны жасауға қатысу 3.4.3.2 композицияны ойынға қосу	4.4.3.1 ұжымдық композицияны жасауға қатысу 4.4.3.2 композицияны ойынға қосу
-----------------	---	---	---	---

5) "Апликация" бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары			
	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
	1.5.1.1 шеңбердің жазықтық модельдерін ұстап көру және көзбен көру арқылы зерттеу	2.5.1.1 мұғалімнің үлгіні тану, көрсету, бөлшектерді атау деңгейінде талдауына қатысу	3.5.1.1 мұғалімнің үлгіні тану, көрсету, бөлшектерді атау деңгейінде талдауына қатысу	4.5.1.1 мұғалімнің үлгіні бөлшектерді, апликациямен жұмыс тәртібін атау деңгейінде талдауына қатысу
	1.5.1.2 шаршының жазықтық модельдерін ұстап көру және көзбен көру арқылы зерттеу	2.5.1.2 шеңбердің, сопақшаның, шаршының, үшбұрыштың жазықтық модельдерін ұстап көру және көзбен көру арқылы зерттеу	3.5.1.2 әртүрлі көлемдегі үшбұрыштардың жазықтық модельдерін ұстап көру және көзбен көру арқылы зерттеу	4.5.1.2 парақ кеңістігінде (оң, сол, жоғарғы, төменгі, ортаңғы) көрсету бойынша, үлгі бойынша, ауызша нұсқаулар бойынша бағдарлау
	1.5.1.3 сопақшаның жазықтық модельдерін ұстап көру және көзбен көру арқылы зерттеу	2.5.1.3 көрсету бойынша, үлгі бойынша таяқшалардың көмегімен шаршыны, үшбұрышты үлгілеу	3.5.1.3 көрсету бойынша, үлгі бойынша қағазды жырты, мыжу әдістерімен дайындамалар жасау	4.5.1.3 бейнеленген затты бояу, үлгі бойынша, көрсетілім бойынша дайын бөліктерден апликация, коллаж жасау тәсілдерін қолдану
	1.5.1.4 геометриялық пазлдарды жинау, жиектемеге дөңгелек, сопақша және төртбұрышты қосымшаларды салу	2.5.1.4 дайын пішіндерді (1 белгі бойынша әртүрлі) бүкіл қағаздың парағына көрсету бойынша, үлгі бойынша орналастыру	3.5.1.4 геометриялық пазлдарды жинау, жиектемеге дөңгелек, сопақша және төртбұрышты қосымшаларды салу	4.5.1.4 қағаз парағында саусақпен сурет салу техникасын, коллаж жасау үшін дайын бөліктерден үлгі бойынша, көрсетілім бойынша апликация жасау техникасын қолдану
	1.5.1.5 көрсету бойынша, үлгі бойынша дайын бірдей пішіндерді бүкіл қағаздың парағына орналастыру	2.5.1.5 геометриялық пазлдарды жинау, жиектемеге дөңгелек, сопақша және үшбұрышты қосымшаларды салу	3.5.1.5 геометриялық фигуралардың модельдерінен әртүрлі өлшемдегі шеңберлерді, сопақшаларды,	4.5.1.5 көрсетілім бойынша, үлгі бойынша берілген контурда мыжылған қағаз (2-3 түсті) дайындамалардан көлемді апликация

5.1. Заттық аппликация			шаршыларды және тіктөртбұрыштарды таңдау	құрастыру және жабыстыру
	1.5.1.6 дайын пішіндерден аппликациялаудың негізгі әдістерін орындау	2.5.1.6 геометриялық фигуралардың модельдерінен үлгі бойынша, атауы бойынша шеңберлерді, шаршыларды және үшбұрыштарды таңдау	3.5.1.6 көрсету бойынша, үлгі бойынша дайын ф о н ғ а дайындамаларды орналастыру және жабыстыру	
	1.5.1.7 1-2 бөліктен тұратын таныс заттың аппликациясын орындау	2.5.1.7 көрсеткеннен кейін 2-3 бөліктен тұратын заттық суретті жасау және жабыстыру	3.5.1.7 мұғаліммен бірге берілген контурда мыжылған қ а ғ а з дайындамалардан (1-2 түсті) көлемді аппликация жасау және жабыстыру	
		2.5.1.8 көрсету бойынша, үлгі бойынша қағазды жырту, мыжу әдістерімен дайындамалар жасау	3.5.1.8 ойын жағдайында жеке сөздерде шеңбер, сопақша, шаршы, үшбұрыш геометриялық фигуралардың атауларын қолдану	
		2.5.1.9 көрсетілім бойынша, үлгі бойынша түстері белгіленген контурға жыртылған дайындамалардан (2 түсті) аппликация жасау		
		2.5.1.10 көрсету бойынша, үлгі бойынша берілген контурға мыжылған қ а ғ а з дайындамалардан жасалған аппликацияны (1-2 түсті) жабыстыру		
	1.5.2.1 көрсету бойынша, үлгі бойынша бүкіл параққа 1-2	2.5.2.1 көрсету бойынша, үлгі бойынша үш-төрт бірдей элементтен тұратын қағаздың	3.5.2.1 көрсету бойынша қағазды берілген сызықпен кесу 3.5.2.2 көрсету	4.5.2.1 ұстап көру арқылы әртүрлі өлшемдегі шеңберлердің, сопақшалардың,

5.2. Сәндік
 аппликация

элементті қайталаумен өрнекті жабыстыру	бүкіл парағына артынан желімдеумен өрнек жасау	бойынша қағаздың жолағын берілген сызықпен кесу	шаршылардың, тіктөртбұрыштардың, үшбұрыштардың жазықтық модельдерін зерттеу
1.5.2.2 көрсету бойынша, үлгі бойынша көлденең жолақта 1-2 элементті қайталаумен өрнекті жабыстыру	2.5.2.2 көрсету бойынша, үлгі бойынша үш-төрт бірдей элементтен тұратын көлденең жолақта артынан желімдеумен өрнек жасау		4.5.2.2 геометриялық фигуралардың модельдерін түсі, пішіні, өлшемі бойынша топтастыру
		3.5.2.3 көрсету бойынша, үлгі бойынша 3-4 жолақтан тұратын өрнекті қағаз параққа түсі бойынша кезектесіп орналастыру	4.5.2.3 геометриялық пазлдарды жинау, жиектемеге қосымшаларды салу
			4.5.2.4 геометриялық фигуралардың модельдерінен үлгі бойынша, атауы бойынша шеңберлердің, сопақшалардың, шаршылардың, үшбұрыштардың түсін таңдау
			4.5.2.5 жеке сөздерде шеңбер, сопақша, шаршы, үшбұрыш, тіктөртбұрыш геометриялық фигуралардың атауларын қолдану
			4.5.2.6 қағазды берілген сызықпен кесу
			4.5.2.7 шаршыны контурмен кесу
			4.5.2.8 түсі бойынша 3-4 шаршы жолаққа артынан желімдеумен өрнек салу

5.3. Сюжеттік аппликация	1.5.3.1 көрсету бойынша, үлгі бойынша дайын негізге дайын пішіндерді желімдеу	2.5.3.1 көрсету бойынша, үлгі бойынша 1-2 бөліктен тұратын қарапайым сюжеттік аппликацияны жасау және желімдеу	3.5.3.1 көрсету бойынша, үлгі бойынша 2-3 бөліктен тұратын қарапайым сюжеттік аппликацияны жасау және желімдеу	4.5.3.1 көрсету бойынша, үлгі бойынша өз ойынан 3-4 бөліктен тұратын қарапайым сюжеттік аппликацияны жасау және желімдеу
	1.5.3.2 көрсету бойынша, үлгі бойынша парақта пішіндерді бөлу	2.5.3.2 мұғалімнің көмегімен ұжымдық композициялар жасауға қатысу	3.5.3.2 үлгі бойынша, көрсету бойынша ұжымдық композициялар жасауға қатысу	4.5.3.2 ұжымдық композициялар жасауға қатысу
	1.5.3.3 мұғалімнің көмегімен ұжымдық композициялар жасауға қатысу			4.5.3.3 командамен араласу және жұмыс істеу
				4.5.3.4 композицияны ойынға қосу

б) "Сурет салу" бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары			
	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
1.6.1.1 мұғалімнің бейнелеу әрекетін бақылау	2.6.1.1 сурет салу техникасын сақтау	3.6.1.1 сурет салу техникасын сақтау	4.6.1.1 сурет салу техникасын сақтау	
1.6.1.2 нақты затты суреттегі бейнесімен үйлестіру	2.6.1.2 сурет салу процесінде қызыл, көк, сары, жасыл, ақ, кара түстерді ажырату және қолдану	3.6.1.2 қағаз парағында еркін сурет салу	4.6.1.2 сурет салу процесінде қызыл, көк, сары, жасыл, ақ, кара түстерді ажырату және қолдану	
1.6.1.3 сурет салу алдында затты тексеріп көру	2.6.1.3 бүкіл параққа тапсырмасыз сурет салу	3.6.1.3 сурет салу алдында затты тексеріп көру	4.6.1.3 мұғалімнің бейнелеу әрекетін бақылау	
1.6.1.4 көрсету бойынша, үлгі бойынша саусақпен, алақанмен сурет салу	2.6.1.4 сурет салу алдында затты тексеріп көру	3.6.1.4 көрсету бойынша, үлгі бойынша трафаретпен контурлық кескіндерді қарындашпен салу	4.6.1.4 бүкіл параққа тапсырмасыз сурет салу	
1.6.1.5 көрсету бойынша, үлгі	2.6.1.5 көрсету бойынша, үлгі бойынша	3.6.1.5 көрсету бойынша, үлгі бойынша 1-5	4.6.1.5 көрсету бойынша, үлгі бойынша, еліктеу бойынша құмда, ұнтақ жармасында нүктелерді, түзулерді, қисық	

6.1. Заттық сурет салу

бойынша құралдар мен бояу арқылы бедерлеме жасау	контурлық кескіндерді трафаретпен қарындашпен салу	сандарының контурлық суреттерін бояу, штрихтау, сызу	сызықтарды, шеңберлерді, сопақшаларды, шаршыларды, үшбұрыштарды, тіктөртбұрыштарды саусақпен бейнелеу
1.6.1.6 көрсету бойынша, үлгі бойынша контурлық кескіндерді трафаретпен салу	2.6.1.6 көрсету бойынша, үлгі бойынша қағаз парақты поролон тампонмен бояу	3.6.1.6 қағаз парақты қылқаламмен және бояумен бояу	4.6.1.6 көрсету бойынша, үлгі бойынша еліктеу бойынша сызығы жоқ қағазда нүктелерді, түзулерді, қисық сызықтарды, шеңберлерді, сопақшаларды, шаршыларды, үшбұрыштарды, тіктөртбұрыштарды фломастермен, қарындашпен, қаламсаппен бейнелеу
1.6.1.7 көрсету бойынша, үлгі бойынша қағаз парақты поролон тампонмен бояу	2.6.1.7 көрсету бойынша, үлгі бойынша берілген контурмен шеңберлі, шаршылы, үшбұрышты пішіндегі заттарды салу	3.6.1.7 берілген контур бойынша шеңберлі, шаршылы, үшбұрышты пішіндегі заттарды салу	4.6.1.7 көрсету бойынша, өз бетінше шеңбердің, сопақшаның, шаршының, үшбұрыштың, тіктөртбұрыштың шаблону мен трафаретін айналдыра бояу
1.6.1.8 көрсету бойынша, үлгі бойынша шеңбер пішіндегі заттарды салу	2.6.1.8 берілген контур бойынша әртүрлі мөлшердегі 2 пішіннен тұратын заттардың суретін салу	3.6.1.8 берілген контур бойынша дөңгелек және бұрыштық пішіндерден тұратын заттарды қарындашпен салу	4.6.1.8 көрсету бойынша, өз бетінше шеңбер, сопақша, шаршы, үшбұрыш, тіктөртбұрыш контурының ішінде штрихтауды орындау
1.6.1.9 көрсету бойынша, үлгі бойынша тұзды қамырдан жасалған пішінді поролон тампонмен саусақпен бояу	2.6.1.9 көрсету бойынша, үлгі бойынша тұзды қамырдан жасалған пішінді қылқаламды немесе поролон тампонды қолданып акварельмен бояу	3.6.1.9 үлкен заттық контурлық суреттерді бояу	4.6.1.9 сандардың контурлық кескіндерін бояу, штрихтау, айналдыра сызу
1.6.1.10 көрсету бойынша, үлгі			

бойынша контурлық заттық суреттерді қарындашпен ұсақ бөлшектерсіз бояу	2.6.1.10 өз жұмысын және сыныптастарының суреттерін қарау	3.6.1.10. тұзды қамырдан жасалған пішіндерді қылқаламды қолданып акварельмен бояу	4.6.1.10 сурет салу алдында затты тексеріп алу
1.6.1.11 көрсету бойынша, үлгі бойынша берілген контурмен 2 бірдей бөліктен тұратын дөңгелек заттың суретін салу		3.6.1.11 көрсету бойынша, үлгі бойынша заттың кескін бөлшектерін тірек сызықтары бойынша салып бітіру	4.6.1.11 берілген контур бойынша екі түрлі пішіндегі заттарды салу
1.6.1.12 басқалардың арасынан өз суретінді тану			4.6.1.12 контурлық кескіндерді трафарет, шаблон бойынша қарындашпен салу және бояу
			4.6.1.13 жылдың әр мезгілінде ағаштардың суретін салу
			4.6.1.14 заттық силуэттерді (киім, жиһаз, ыдыс-аяқ; халық ойыншықтары) гуашпен бояу
			4.6.1.15 заттың кескінінің бөлшектерін тірек сызықтары бойынша салып бітіру
1.6.2.1 мақта тампонымен нүктелерден өрнек салу	2.6.2.1 дәстүрлі емес техникада сурет салу	3.6.2.1 көрсету бойынша, үлгі бойынша дәстүрлі емес техникада сурет салу	4.6.2.1 өрнек жасау үшін пайдаланылған заттардың санын 1-5 шегінде есептеуді жүзеге асыру
1.6.2.2 нүктелерден жасалған шеңбер пішінді өрнекті безендіру	2.6.2.2 мұғаліммен бірге жолақтағы өрнекті үлгіде басып шығару	3.6.2.2 көрсету бойынша, үлгі бойынша жолақтағы өрнекті үлгіде басып шығару	4.6.2.2 өрнек жасау үшін пайдаланылған заттар санын 1-5 шегінде белгілеу

2.6.2.3 элементтері
ақшыл түспен
берілген ою-өрнекті
бояу

3.6.2.3
жапырақтарға
бояуды салып,
көлденең жолақта
мөр басып өрнек
шығару: көрсетілім
бойынша, үлгі
бойынша

6.2. Сәндік сурет
салу

			дайындамадағы ұлттық өрнекті бояу	
		3.6.2.4. көрсетілімге сәйкес, үлгі бойынша бояумен мөр басып ауыспалы элементтерінен (жапырақ, штамп, жапырақ, штамп) тұратын ою-өрнекті шығару	4.6.2.4 нүктелерден тұратын өрнекті қылқаламның ұшымен және көлденең жолақта суретті сулау әдісімен қылқаламмен бояу арқылы салу	
		3.6.2.5. дайын дайындамада элементтері ақшыл түспен көрсетілген ұлттық ою-өрнекті үлгіге сәйкес, көрсетілгендей бояу	4.6.2.5 көрсету бойынша, үлгі бойынша нүктелерден тұратын контурлық суреттердегі өрнекті заттарды қылқаламның ұшымен безендіру	
		3.6.2.6 көрсету бойынша, үлгі бойынша өрнекті жолақта суретті сулау әдісімен қылқаламмен салу		
		3.6.2.7 көрсету бойынша, үлгі бойынша нүктелерден тұратын контурлық суреттердегі өрнекті заттарды мақта тампондармен безендіру		
6.3. Сюжеттік сурет салу	1.6.3.1 көрсету бойынша, үлгі бойынша контурлық суреттерді қарапайым сюжетпен ұсақ бөлшектерсіз бояу	2.6.3.1 көрсету бойынша, үлгі бойынша контурлық суреттің бөлшектерін тірек сызықтары бойынша салып бітіру	3.6.3.1 контурлық суреттерді қарапайым сюжетпен ұсақ бөлшектерсіз бояу	4.6.3.1 контурлық суреттерді қарапайым сюжетпен ұсақ бөлшектерсіз бояу
		2.6.3.2 контурлық суреттерді қарапайым сюжетпен ұсақ бөлшектерсіз бояу	3.6.3.2 суретті шеттен шықпай бояу	4.6.3.2 суреттің шекарасын сақтау
				4.6.3.3 штрихтың бағытын сақтау

			4.6.3.4 үлгі бойынша, өз бетінше контурлық сюжеттік суреттің бөлшектерін салып бітіру
--	--	--	---

47. Бағдарлама Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1-4 сыныптары үшін "Бейнелеу өнері" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарында әрбір бөлім бойынша оқу мақсаттарының көлемі көрсетілген.

48. Бағдарламада оқу материалын оқу жылдары (сыныптар) және тоқсандар бойынша бөлу шамамен берілген. Мұғалім әрбір оқушының мүмкіндіктері мен нақты жетістіктерін ескере отырып, оқу материалының күрделілігін азайту немесе көбейту, оқу материалының көлемін ұлғайту немесе азайту үшін оқу материалын бір тоқсаннан (сыныптан) екіншісіне ауыстыруға құқылы.

Параграф 3. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1-4 сыныптары үшін "Бейнелеу өнері" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 1- сынып :

Ортақ өтпелі тақырыптар	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1 тоқсан		
	1.1. Бейнелеу өнері кабинетінде қауіпсіздік техникасы мен тәртіп ережелерін сақтау	1.1.1.1 тәртіп ережелерін сақтау
		1.1.1.2 жұмыс орнын берілген қызмет түріне дайындау мұғалімнің көрсетуі, үлгі бойынша
		1.1.1.3 жұмыс аяқталғаннан кейін жұмыс орнын жинап ретке келтіру : көрсетілгендей, үлгі бойынша
		1.1.1.4 құралдарды, материалдарды, олармен жасалатын әрекеттерді тану және көрсету: көрсетілгендей, үлгі бойынша
		1.1.1.5 пластикалық материалдармен жұмыс істегенде қауіпсіздік ережелерін сақтау
	3.3. Сурет салу, мүсін, сәулет өнерлерінің бұйымдары	1.3.3.1 фотосуреттерден туыстарын тану, көрсету және атау
		1.3.1.1 оң эмоцияларды, өнер нысандарына қызығушылық таныту

<p>1-2 апта _ Оқушыларды бақылау және тексеру</p> <p>3 апта "Мен, менің денем"</p> <p>4 апта "Жеміс-жидектер"</p> <p>5 апта "Көкөністер"</p> <p>6 апта "Менің ойыншықтарым"</p> <p>7 апта "Менің отбасым"</p> <p>8 апта "Менің үйім"</p> <p>9-апта "Менің сыныбым, менің сыныптастарым"</p>	3.1. Халық қолданбалы өнер бұйымдары	1.3.1.2 ағаш және керамикалық ойыншықтарды өңдеу
		1.3.1.3 үлгі бойынша халық ойыншықтарын қоршаған ортадан оқшаулау
		1.3.1.4 ағаш, керамикалық ойыншықтарды соғу
	2.1. Заттың негізгі белгілері – пішіні, өлшемі, түсі	1.2.1.1 түстерді (қызыл, көк, сары) үлгі бойынша, атауы бойынша тану және көрсету
		1.2.1.2 форманы (текше, шар) үлгісіне сәйкес, атауына сәйкес тану және көрсету
		1.2.1.3. өлшемді (үлкен, кішкентай) үлгісіне сәйкес, атауына сәйкес тану және көрсету
		1.2.1.4 заттарды мұғалімнің көмегімен бір белгісі бойынша біріктіру (көлемі, түсі, пішіні бойынша)
		1.2.1.5 заттармен практикалық әрекеттерді орындау (заттарды кішіден үлкенге қарай бір қатарға, үлкен – кіші – үлкен тәртібімен көрсетілгендей, үлгі бойынша қою
		1.2.1.6 шарды кез келген көпбұрыштан ажырату
	2.2. Кеңістік туралы түсініктер	1.2.2.1 дене мүшелерінің кеңістіктегі орнын өзгерту тапсырмаларын көрсетілім бойынша орындау
		1.2.2.2 қолды оның контурлық бейнесімен салыстыру
		1.2.2.3 заттарды орналастыру, паракқа нүктелерді салу (жоғарғы, төмен, орта): үлгі бойынша, көрсету бойынша
	2.3. Уақыттық түсініктер	1.2.3.1 жыл мезгілдеріне сәйкес табиғаттағы өзгерістерді бақылау
		1.2.3.2 өз өміріндегі оқиғаларды, режим сәттерін "таңертең", "күндіз түсте", "кешке", "түнде" сөздерімен үйлестіру
		1.2.4.1 сусымалы заттың бетіне саусақтармен, таяқшалармен сызықтар салу
	1.2.4.2 сурет салу техникасын сақтау	

2.4. Нүкте, штрих, сызық, таңба	<p>1.2.4.3 бояу жаққышқа гуашь алу</p> <p>1.2.4.4 қарындашпен ерікті бағытта сызықтар салу: үлгі бойынша, көрсетілім бойынша</p> <p>1.2.4.5 қағаздан қол үзбей қылқаламмен, сурет салу: үлгі бойынша көрсетілім бойынша</p> <p>1.2.4.6 саусақпен, мақта таяқшасымен үлгіге сәйкес, көрсету бойынша сурет салу</p>
4.1. Ермексаздан сурет салу	1.4.1.1 мүсіндеу, илеу, бұрап үзіп алу, бояу әдістерімен мүсіндеу
4.2. Кең көлемді өнімдер	<p>1.4.2.1 мұғалімнің көмегімен мүсіндеу алдында затты тексеріп алу</p> <p>1.4.2.2 кесектерді тақтайүстінде домалатып жаю, жалпақтау, біріктіру, үзіп алу әдістерінің көмегімен мүсіндеу</p> <p>1.4.2.3 мұғалімнің әрекетін бақылау</p> <p>1.4.2.4 шардың пішінін көзбен көру және ұстап көру арқылы зерттеу</p> <p>1.4.2.5 текшенің пішінін көзбен көру және ұстап көру арқылы зерттеу</p> <p>1.4.2.6 геометриялық денелерден шарды үлгісі бойынша, атауы бойынша таңдау</p> <p>1.4.2.7 геометриялық денелерден текшені үлгісі бойынша, атауы бойынша таңдау</p> <p>1.4.2.8 ұсынылған заттар мен ойыншықтардан шардың пішіні бар заттарды таңдау ("шарға ұқсас, сондай)</p> <p>1.4.2.9 ұсынылған заттар мен ойыншықтардан текше пішіндес заттарды таңдау ("текшеге ұқсас, сондай)</p> <p>1.4.2.10 1-2 бөліктен тұратын безендірілмеген бұйымдарды мүсіндеу</p> <p>1.4.2.11 дөңгелек пішіндегі заттарды мүсіндеу</p>
4.3. Композиция	1.4.3.1 ұжымдық композицияны жасауға қатысу
2 тоқсан	

<p>1 апта "Менің киімім"</p> <p>2 апта "Менің аяқ-киімім"</p> <p>3 апта "Азық-түлік"</p> <p>4 апта "Шай ыдыстары"</p> <p>5 апта "Жиһаздар"</p> <p>6 апта "Жаңа жыл мерекесі"</p> <p>7 апта " Жаңа жыл мерекесі"</p>	<p>5.1. Заттық аппликация</p>	<p>1.5.1.1 шеңбердің жазықтық модельдерін ұстап көру және көзбен көру арқылы зерттеу</p>	
		<p>1.5.1.2 шаршының жазықтық модельдерін ұстап көру және көзбен көру арқылы зерттеу</p>	
		<p>1.5.1.3 сопақшаның жазықтық модельдерін ұстап көру және көзбен көру арқылы зерттеу</p>	
		<p>1.5.1.4 геометриялық пазлдарды жинау, жиектемеге дөңгелек, сопақша және төртбұрышты қосымшаларды салу</p>	
		<p>1.5.1.5 көрсету бойынша, үлгі бойынша дайын бірдей пішіндерді бүкіл қағаздың парағына орналастыру</p>	
		<p>6.1. Заттық сурет салу</p>	<p>1.5.1.6 дайын пішіндерден аппликациялаудың негізгі әдістерін орындау</p>
			<p>1.5.1.7 1-2 бөліктен тұратын таныс заттың аппликациясын орындау</p>
			<p>1.6.1.1 мұғалімнің бейнелеу әрекетін бақылау</p>
			<p>1.6.1.2 нақты затты суреттегі бейнесімен үйлестіру</p>
			<p>1.6.1.3 сурет салу алдында затты тексеріп көру</p>
		<p>1.6.1.4 көрсету бойынша, үлгі бойынша саусақпен, алақанмен сурет салу</p>	
		<p>1.6.1.5 көрсету бойынша, үлгі бойынша құралдар мен бояу арқылы бедерлеме жасау</p>	
	<p>3 тоқсан</p>		
	<p>3.2. Иллюстрациялар</p>	<p>1.3.2.1 иллюстрацияны қарастырыңыз</p>	
		<p>1.3.2.2 бейнеленген заттарды көрсету, атау (мүмкіндігінше)</p>	
		<p>1.3.2.3 бейнеленген заттардың түсін, пішінін, өлшемін көрсету, атау (мүмкіндігінше)</p>	
		<p>1.3.2.4 вербалды емес коммуникация құралдарын қолдану (басты нысанға бұру, ымдау және т.б.)</p>	
		<p>1.5.1.1 шеңбердің жазықтық модельдерін ұстап көру және көзбен көру арқылы зерттеу</p>	

<p>1 апта "Қысқы қызықтар" 2 апта "Қысқы киім және аяқ киім" 3 апта "Үй жануарлары" 4 апта "Жабайы жануарлар" 5 апта "Үй құстары" 6 апта "Жабайы құстар" 7 апта "Көлік" 8 апта "Аналар мерекесі"; "Наурыз мейрамы"</p>	5.2. Сәндік аппликация	1.5.1.2 шаршының жазықтық модельдерін ұстап көру және көзбен көру арқылы зерттеу
	6.1. Заттық сурет салу	1.6.1.1 мұғалімнің бейнелеу әрекетін бақылау
		1.6.1.2 нақты затты суреттегі бейнесімен үйлестіру
		1.6.1.3 сурет салу алдында затты тексеріп көру
		1.6.1.6 көрсету бойынша, үлгі бойынша контурлық кескіндерді трафаретпен салу
	5.3. Сюжеттік аппликация	1.6.1.7 көрсету бойынша, үлгі бойынша қағаз парақты поролон тампонмен бояу
		1.5.3.1 көрсету бойынша, үлгі бойынша дайын негізге дайын пішіндерді желімдеу
		1.5.3.2 көрсету бойынша, үлгі бойынша паракта пішіндерді бөлу
	4.2. Кең көлемді өнімдер	1.5.3.3 мұғалімнің көмегімен ұжымдық композициялар жасауға қатысу
		1.4.2.11 дөңгелек пішіндегі заттарды мүсіндеу
6.1. Заттық сурет салу	1.6.1.8 көрсету бойынша, үлгі бойынша шеңбер пішіндегі заттарды салу	
	1.6.1.9 көрсету бойынша, үлгі бойынша тұзды қамырдан жасалған пішінді поролон тампонмен саусақпен бояу	
<p>1 апта "Ағаштар" 2 апта "Гүлдер" 3 апта " Жәндіктер" 4 апта " Көктемге арналған киімдер" 5 апта Балықтар 6 апта "Жемістер" 7 апта "Көкөністер" 8 апта "Жидектер" 9 апта "Жазғы киімдер";</p>	4 тоқсан	
	6.1. Заттық сурет салу	1.6.1.10 көрсету бойынша, үлгі бойынша контурлық заттық суреттерді қарындашпен ұсақ бөлшектерсіз бояу
		1.6.1.11 көрсету бойынша, үлгі бойынша берілген контурмен 2 бірдей бөліктен тұратын дөңгелек заттың суретін салу
		1.6.1.12 басқалардың арасынан өз суретіңді тану
	3.3. Сурет салу, мүсін, сәулет өнерлерінің бұйымдары	1.3.3.1 фотосуреттерден туыстарын тану, көрсету және атау
	6.2. Сәндік сурет салу	1.6.2.1 мақта тампонымен нүктелерден өрнек салу

"Балаларға арналған жазғы қызықтар"		1.6.2.2 нүктелерден жасалған шеңбер пішінді өрнекті безендіру
	6.3. Сюжеттік сурет салу	1.6.3.1 көрсету бойынша, үлгі бойынша контурлық суреттерді қарапайым сюжетпен ұсақ бөлшектерсіз бояу

2) 2 сынып :

Ортақ өтпелі тақырыптар	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1 тоқсан		
	1.1. Бейнелеу өнері кабинетінде қауіпсіздік техникасы мен тәртіп ережелерін сақтау	2.1.1.1 тәртіп ережелерін сақтау
		2.1.1.2 мұғалімнің өтініштерін, талаптар мен тапсырмаларын орындау
		2.1.1.3 берілген қызмет түріне қарай жұмыс орнын дайындау: еліктеу бойынша, көрсетілгендей, үлгі бойынша
		2.1.1.4 үлгі бойынша шоу бойынша жұмыс аяқталғаннан кейін жұмыс орнын ретке келтіру
	3.1. Халық қолданбалы өнер бұйымдары	2.3.1.1 жағымды эмоциялар, қызығушылық таныту
		2.3.1.2 киізден жасалған бұйымдарды қарастыру
		2.3.1.3 киізден жасалған бұйымдарды қоршаған ортадан оқшаулау
		2.3.1.4 киізден жасалған бұйымдарды тексеру (түсі, өлшемі, мақсаты)
		2.3.1.5 киізден жасалған бұйымдармен ойнау
	2.1. Заттың негізгі белгілері – пішіні, өлшемі, түсі	2.2.1.1 заттарды қарастыру: қоршаған ортада, ойын жағдайында, суреттерде түстерді тану, көрсету, атау
		2.2.1.2. заттарды зерделеп қарау: формаларды үлгісіне сәйкес, атауына сәйкес қоршаған ортада, ойын жағдайында, суретте тану, көрсету және атау
		2.2.1.3 заттарды зерделеп қарау: өлшемді үлгісіне сәйкес, атауына сәйкес қоршаған ортада, ойын жағдайында, суретте тану, көрсету және атау
		2.2.1.4 нақты заттарды суреттегі көлемді, жазық кескіндермен үйлестіру

<p>1-2 апта _ оқушыларды бақылау және тексеру</p> <p>3 апта "Мен және менің отбасым"</p> <p>4 апта "Менің денем. Мен ұлмын, мен қызбын"</p> <p>5 апта "Көкөністер"</p> <p>6 апта "Жеміс-жидектер"</p> <p>7 апта "Менің ойыншықтарым"</p> <p>8 апта "Менің үйім"</p> <p>9 апта "Менің мектебім"</p>		2.2.1.5 заттардың функционалдық мақсатын анықтау
		2.2.1.6 бір түсті әртүрлі пішіндегі заттармен практикалық әрекеттерді орындау
		2.2.1.7 шеңберді, шаршыны трафарет арқылы сызу және бояу
	2.2. Кеңістік туралы түсініктер	2.2.2.1 дене мүшелерінің кеңістіктегі орнын өзгерту тапсырмаларын көрсетілім бойынша орындау
		2.2.2.2 параққа нүктелерді (жоғары, төмен, ортасына, оң, сол жаққа) салу: көрсетілім бойынша, үлгі бойынша
		2.2.2.3 сұрақтарға жауап беру арқылы дене мүшелерінің орналасуын көрсету: жоғарғы жағында не бар? - бас, мойын, кеуде; Төменде не бар? - аяқ; Алдында не бар - бет, кеуде, асқазан; Артқы жағында не бар? - желке, арқа, мұғалім көрсетуі, өтініші бойынша
		2.2.2.4 заттарды (ойыншықтарды) жақын кеңістікке өзіне қатысты: алыс, жақын, жанында, жоғары, төмен, алдына (алдына), артына орналастыру: көрсету бойынша, мұғалім үлгісі бойынша, ауызша нұсқауларға сәйкес
		2.2.2.5 "Қайда ...?" деген сұраққа жауап беруде "алыс, жақын, қасында, жоғары, төменде, алдымда, артымда" сөздерін қолдану
		2.2.2.6 заттарды (ойыншықтарды) бір қатарға қою: "Ойыншықтарды бір қатарға қой" өтінішті орындау, нұсқауы бойынша бірнеше заттарды (ойыншықтарды) шоу бойынша, үлгі бойынша, қатарға қою.
	3.3. Сурет салу, мүсін, сәулет өнерлерінің бұйымдары	2.3.3.1 фотосуреттердегі таныс адамдарды тану, көрсету және атау
2.3.3.2 пейзаждық кескіндемедегі жыл мезгілін тану және атау		
		2.2.3.1 жыл мезгіліне тән белгілерді адамдардың киімдері,

	2.3. Уақыттық түсініктер	<p>суреттегі бейнелері бойынша тану , атау</p> <p>2.2.3.2 күн мен айды тәулік уақытының белгісі ретінде тану және белгілеу</p> <p>2.2.3.3 өз өміріндегі оқиғаларды, күн тәртібіндегі сәттерді " алдымен - содан кейін", "кеше", " бүгін", "ертең", "танертең", "түнде " сөздерімен ұйқастыру</p> <p>2.2.3.4 мұғалімнің/ ересектердің " алдымен - содан кейін" сөздері бар нұсқауларын орындау</p> <p>2.2.3.5 "... қашан ...?" деген сұраққа жауап беруде "алдымен - содан кейін", "кеше", "бүгін", " ертең", "таңертең", "түнде" сөздерді қолдану</p> <p>2.2.3.6 иллюстрациялық материалды (визуалды кесте) пайдалана отырып сабақта режим сәттерінің, іс-әрекет түрлерінің ретін (тәртібін) сақтау</p>
	2.4. Нүкте, штрих, сызық, таңба	<p>2.2.4.1 нүктелерді, түзу, қисық сызықтарды саусақпен құм, жарма бетіне сызу: еліктеу арқылы, үлгі бойынша, атауы бойынша</p> <p>2.2.4.2 тақтаға бормен нүкте, түзу, қисық сызықтар салу: еліктеу, үлгі , атауы бойынша</p> <p>2.2.4.3 қарындашты, фломастерді, борды, қылқаламды басым қолмен дұрыс ұстау; паракты бос қолмен басып туру</p> <p>2.2.4.4 берілген контур бойымен қарындашпен сызықтарды көрсетілім бойынша сызу</p> <p>2.2.4.5 қағаздан қол үзбей қылқаламмен сызу, сурет салу</p> <p>2.2.4.6 қағаз парағының шетінен шықпай сызықтар салу: үлгі бойынша көрсету бойынша</p> <p>2.2.4.7 гуаш бояуы бар жалпақ жаққышпен кең сызықтар салып паракты бояу үлгіге сәйкес</p> <p>2.2.4.8 үлгі бойынша көрсетілім бойынша мақта таяқшасымен нүктелерді салу</p>
	2 тоқсан	

1 апта " Менің киімім"
 2 апта "Менің аяқ-киімім"
 3 апта "Азық-түлік"
 4 апта "Шай ыдыстары"
 5 апта "Жиһаздар"
 6 апта Жаңа жыл түні
 7 апта " Жаңа жыл мерекесі"

1.1. Бейнелеу өнері кабинетінде қауіпсіздік техникасы мен тәртіп ережелерін сақтау	2.1.1.5 Пластикалық материалдармен жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтау
4.1. Ермексаздан сурет салу	2.4.1.1 ермексаздың бір бөлігін үзіп алу үшін ритмикалық таңбаларды пішіннің ішінде қалдыру 2.4.1.2 контурлық суреттің ішінде жағу әдісімен ермексазбен сурет салу
4.2. Кең көлемді өнімдер	2.4.2.1 тапсырмасыз өз бетінше мүсіндеу 2.4.2.2 мұғалімнің көмегімен мүсіндеу алдында затты тексеріп алу 2.4.2.3 текше мен шардың пішінін көзбен көру және ұстап көру арқылы зерттеу 2.4.2.4 текше мен шардың домалайтын немесе домаламайтын қасиеттерін зерттеу 2.4.2.5 геометриялық денелерден текшені, шарды үлгісі бойынша, атауы бойынша таңдау 2.4.2.6 ұсынылған заттар мен ойыншықтардан текшенің, шардың пішініне ұқсас заттарды таңдау ("текшеге ұқсас, шар, соған ұқсас") 2.4.2.7 иллюстрациядағы, фотосуреттегі текшені, шарды үлгісі бойынша, атауы бойынша тану 2.4.2.8 жеке сөздерде геометриялық денелердің атауларын (текше, шар) қолдану 2.4.2.9 үстелдің үстінде түзу және дөңгелектеп домалату, жінішкелеп кесу, бұрау, үзіп алу, қысу мүсіндеу әдістерін қолдану 2.4.2.10 сопақша және дөңгелек пішіндегі заттарды мүсіндеу
6.1. Заттық сурет салу	2.6.1.9 көрсету бойынша, үлгі бойынша тұзды қамырдан жасалған пішінді қылқаламды немесе поролон тампонды қолданып акварельмен бояу

	4.3. Композиция	2.4.3.1 ұжымдық композицияны жасауға қатысу 2.4.3.2 композицияны ойынға қосу
	3 тоқсан	
	3.2. Иллюстрациялар	2.3.2.1 иллюстрацияны зерттеп қарау 2.3.2.2 көрсету, иллюстрацияда бейнеленген кейіпкерлерді ата 2.3.2.3 иллюстрацияда белгілі бір әрекеттерді орындайтын кейіпкерлерді көрсету (отыру, тұру, жату)
1 апта "Қысқы қызықтар" 2 апта "Қысқы киім және аяқ киім" 3 апта "Үй жануарлары" 5 апта "Үй құстары" 6 апта "Жабайы құстар" 7 апта " Көлік" 8 апта " Аналар мерекесі" 9 апта "Наурыз мейрамы "	5.1. Заттық аппликация	2.5.1.1 мұғалімнің үлгіні тану, көрсету, бөлшектерді атау деңгейінде талдауына қатысу 2.5.1.2 шеңбердің, сопақшаның, шаршының, үшбұрыштың жазықтық модельдерін ұстап көру және көзбен көру арқылы зерттеу 2.5.1.3 көрсету бойынша, үлгі бойынша таяқшалардың көмегімен шаршыны, үшбұрышты үлгілеу 2.5.1.4 дайын пішіндерді (1 белгі бойынша әртүрлі) бүкіл қағаздың парағына көрсету бойынша, үлгі бойынша орналастыру 2.5.1.5 геометриялық паздарды жинау, жиектемеге дөңгелек, сопақша және үшбұрышты қосымшаларды салу 2.5.1.6 геометриялық фигуралардың модельдерінен үлгі бойынша, атауы бойынша шеңберлерді, шаршыларды және үшбұрыштарды таңдау 2.5.1.7 көрсеткеннен кейін 2-3 бөліктен тұратын заттық суретті жасау және жабыстыру 2.5.1.8 көрсету бойынша, үлгі бойынша қағазды жырту, мыжу әдістерімен дайындамалар жасау 2.5.1.9 көрсетілім бойынша, үлгі бойынша түстері белгіленген контурға жыртылған дайындамалардан (2 түсті) аппликация жасау 2.5.1.10 көрсету бойынша, үлгі бойынша берілген контурға мыжылған қағаз дайындамалардан

		жасалған аппликацияны (1-2 түсті) жабыстыру
	5.2. Сәндік аппликация	2.5.2.1 көрсету бойынша, үлгі бойынша үш-төрт бірдей элементтен тұратын қағаздың бүкіл парағына артынан желімдеумен өрнек жасау 2.5.2.2 көрсету бойынша, үлгі бойынша үш-төрт бірдей элементтен тұратын көлденең жолақта артынан желімдеумен өрнек жасау
	5.3. Сюжеттік аппликация	2.5.3.1 көрсету бойынша, үлгі бойынша 1-2 бөліктен тұратын қарапайым сюжеттік аппликацияны жасау және желімдеу 2.5.3.2 мұғалімнің көмегімен ұжымдық композициялар жасауға қатысу
	6.1. Заттық сурет салу	2.6.1.1 сурет салу техникасын сақтау 2.6.1.2 сурет салу процесінде қызыл, көк, сары, жасыл, ақ, кара түстерді ажырату және қолдану 2.6.1.3 бүкіл параққа тапсырмасыз сурет салу 2.6.1.4 сурет салу алдында затты тексеріп көру 2.6.1.5 көрсету бойынша, үлгі бойынша контурлық кескіндерді трафаретпен қарындашпен салу
	4 тоқсан	
	3.3. Сурет салу, мүсін, сәулет өнерлерінің бұйымдары	2.3.3.2 пейзаждық кескіндемедегі жыл мезгілін тану және атау
		2.6.1.6 көрсету бойынша, үлгі бойынша қағаз парақты поролон тампонмен бояу 2.6.1.7 көрсету бойынша, үлгі бойынша берілген контурмен шеңберлі, шаршылы, үшбұрышты пішіндегі заттарды салу 2.6.1.8 берілген контур бойынша әртүрлі мөлшердегі 2 пішіннен тұратын заттардың суретін салу 2.6.1.9 көрсету бойынша, үлгі бойынша тұзды қамырдан жасалған пішінді қылқаламды
1 апта "Ағаштар" 2 апта "Гүлдер" 3 апта " Жәндіктер" 4 апта "Көктемге арналған киімдер" 5 апта Балықтар 6 апта "Жемістер "		

7 апта "Көкөністер" 8 апта "Жидектер" 9 апта "Жазғы киімдер"; "Балаларға арналған жазғы қызықтар"	6.1. Заттық сурет салу	немесе поролон тампонды қолданып акварельмен бояу
	6.2. Сәндік сурет салу	2.6.2.1 дәстүрлі емес техникада сурет салу
		2.6.2.2 мұғаліммен бірге жолақтағы өрнекті үлгіде басып шығару
		2.6.2.3 элементтері ақшыл түспен берілген ою-өрнекті бояу
	6.3. Сюжетті сурет салу	2.6.3.1 көрсету бойынша, үлгі бойынша контурлық суреттің бөлшектерін тірек сызықтары бойынша салып бітіру
		2.6.3.2 контурлық суреттерді қарапайым сюжетпен ұсақ бөлшектерсіз бояу

3) 3 -сынып :

Ортақ өтпелі тақырыптар	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1 тоқсан		
	1.1. Бейнелеу өнері кабинетінде қауіпсіздік техникасы мен тәртіп ережелерін сақтау	3.1.1.1 тәртіп ережелерін сақтау 3.1.1.2 мұғалімнің өтініштерін, талаптар мен тапсырмаларын орындау 3.1.1.3 берілген қызмет түріне қарай жұмыс орнын дайындау 3.1.1.4 жұмысты аяқтағаннан кейін жұмыс орнын ретке келтіру 3.1.1.5 кезекшінің міндеттерін орындау
	2.1. Заттың негізгі белгілері – пішіні, өлшемі, түсі	3.2.1.1 мұғалімнің азғана көмегі арқылы затты зерттеп қарау 3.2.1.2 формасы, түсі, көлемі бойынша әртүрлі заттарды, фигураларды ажырату 3.2.1.3 заттарды ұқсас белгілері бойынша біріктіру (көлемі, формасы, түсі, мақсат-маңызы) 3.2.1.4 әр түрлі заттармен практикалық әрекеттерді орындау (заттың не үшін екендігін біліп, онымен қалай әрекет ететінін көрсету) 3.2.1.5 шеңбер мен шарды, шаршы мен текшені ажырату 3.2.1.6 әр түрлі өлшемдегі геометриялық фигураларды (шаршы, шеңбер, сопақ) шаблон арқылы сызу және бояу

		<p>3.2.1.7 заттың көлемін (үлкен, кіші) сипаттайтын сын есімдерді зат есімдермен жақ түрінде, жекеше, көпше түрінде үйлестіру: мұғалімге еліктеу арқылы, өз бетінше белсенді сөйлеуінде</p>
	<p>2.2. Кеңістік туралы түсініктер</p>	<p>3.2.1.8 бейнелеу процесінде қызыл , сары, жасыл, қара, ақ түстерді ажырату және қолдану</p> <p>3.2.2.1 орналастыру туралы ауызша нұсқау бойынша параққа нүктелерді салу</p> <p>3.2.2.2. ауызша нұсқау бойынша затты сынып ішінде, үстел үстінде орналастыру бойынша практикалық әрекеттерді орындау</p> <p>3.2.2.3 заттарды (ойыншықтарды) жақын кеңістікке өзіне қатысты: алыс, жақын, жақын, жоғары, төмен, алдында (өзінің алдына), артына орналастыру: көрсету бойынша, үлгі бойынша, сәйкес ауызша нұсқауға</p> <p>3.2.2.4 өтініш бойынша дене мүшелерінің орналасуын көрсету: "Маған оң – сол қол, аяқ, көз, құлақ, щекке көрсет".</p> <p>3.2.2.5 екі, үш затты бір-біріне қатысты "алдында, артында, арасында, ішінде, үстінде" орналастыру: еліктеу, үлгі бойынша, ауызша нұсқау арқылы</p> <p>3.2.2.6 берілген бағытта қозғалу: " алға, артқа, оңға, солға, бүйірге" еліктеу, ауызша нұсқау арқылы</p> <p>3.2.2.7 заттарды (мысалы, ойыншықты, допты) "алға, артқа, жоғары, төмен, оңға, солға, бір жаққа" жылжыту: көрсету бойынша, ауызша нұсқауларға сәйкес</p> <p>3.2.2.8 "алыс, жақын, жанында, жоғары, төменде, алдында, артымда" сөздерін қолданып " Қайда?" деген сұраққа жауап беру</p> <p>3.2.2.9 бірнеше затты (ойыншықтарды), олардың бейнелерін (суреттерін) бір қатарға қою: көрсету бойынша,</p>

<p>1-2 апта _ Оқушыларды бақылау және тексеру</p> <p>3 апта "Мен және менің отбасым"</p> <p>4 апта "Менің денем. Мен ұлмын, мен қызбын"</p> <p>5 апта "Көкөністер"</p> <p>6 апта "Жеміс-жидектер"</p> <p>7 апта "Менің ойыншықтарым"</p> <p>8 апта "Менің үйім"</p> <p>9 апта "Менің мектебім"</p>	<p>2.3. Уақыттық түсініктер</p>	<p>үлгі бойынша, "Ойыншықтарды бір қатарға қою" нұсқаулығы бойынша</p>
		<p>3.2.2.10 "шеткі, бірінші, соңғы, дейін, кейін артта" кезектілігінің тәртібін бақылау: мұғалімнің көрсетуі және ауызша нұсқауы бойынша</p>
		<p>3.2.3.1 қарама-қарсы жыл мезгілдерін (жаз және қыс) және күн бөліктерін тану (күн мен түн) (табиғаттағы бақылаулардан, суреттердегі бейнелерден, сипаттық белгілерден) және атау</p>
		<p>3.2.3.2 жыл мезгілдерін бейнелейтін суреттерді біріктіру (қыс, көктем, жаз, күз)</p>
		<p>3.2.3.3 күн бөліктерін бейнелейтін суреттерді біріктіру (күн, түн, таңертең, кеш)</p>
		<p>3.2.3.4 өз өміріндегі оқиғаларды, режим сәттерін "алдымен - содан кейін", "қазір - кейін", "кеше", "бүгін", "ертең", "таңертең", "күндіз", "кешке", "түнде"</p>
		<p>3.2.3.5 мұғалімнің/ ересектердің "алдымен - содан кейін", "қазір - кейін" сөздері бар нұсқауларын орындау</p>
		<p>3.2.3.6 "...қашан ...?" деген сұраққа жауап беруде "алдымен - содан кейін", "қазір-кейін", "кеше", "бүгін", "ертең", "таңертең", "күндіз", "түстен кейін", "кешке", "түнде" сөздерін қолдану</p>
		<p>3.2.3.7 иллюстрациялық материалды (визуалды кесте) пайдалана отырып сабақта іс-әрекет түрлерінің ретін (тәртібін) сақтау</p>
		<p>3.2.3.8 иллюстрациялық материалды (визуалды кесте) пайдалана отырып сабақта режим сәттерінің, іс-әрекет түрлерінің ретін (тәртібін) "Суреттерді рет-ретімен орналастыр, алдымен не, келесі не" нұсқау бойынша орнату</p>
<p>3.2.4.1 фигуралдағы нүктелер санын қайта санаусыз айту: 1, 2, 3, 4, 5</p>		

2.4. Нүкте, штрих, сызық, таңба	3.2.4.2 1 ден 5дейін сандарды ретпен атау: мұғалімнің артынан қайталап, өз бетінше есте сақтау бойынша
	3.2.4.3 берілген контурдың бойымен нүкте бойынша қарындашпен сызықтар сызу
	3.2.4.4 қағаздан қол үзбей қылқаламмен, қарындашпен, фломастермен сызықтар сызу
	3.2.4.5 қағаздың шетінен шықпай сызықтар салу
	3.2.4.6 еліктеу, көрсету, үлгі бойынша сызықтар салу
	3.2.4.7 атаулары бойынша сызықтар салу (түзу, толқынды, қисық)
	1.1. Бейнелеу өнері кабинетінде қауіпсіздік техникасы мен тәртіп ережелерін сақтау
4.1. Ермексаздан сурет салу	3.4.1.1 ермексазды аппликациялауды жағу әдісімен орындау
	3.4.1.2 дайын контурдың ішінде көлемді аппликацияны мүсіндеу
4.2. Кең көлемді өнімдер	3.4.2.1 текшені, шарды үлгісі бойынша, атауы бойынша тану
	3.4.2.2 иллюстрациядағы, фотосуреттегі текшені, білеуді, шарды үлгісі бойынша, атауы бойынша тану
	3.4.2.3 ойын жағдайындағы жеке сөздерде геометриялық денелердің атауларын (текше, білеу, шар) қолдану
	3.4.2.4 мүсіндеу алдында заттарды тексеріп алу
	3.4.2.5 мұғалімнің жасаған мүсінін бақылау, нақты заттың атауын білу, атау және салыстыру
	3.4.2.6 ермексаздың тұтас кесегінен бұйымдық ыдыстар мүсіндеу
	3.4.2.7 жаймалау, қысу, жалпайту, созу әдістерімен мүсіндеу
	3.4.2.8 1, 2, 3, 4, 5 сандарын ұстап көру және көзбен көру арқылы үлгісі бойынша тану

		3.4.2.9 пластикалық материалдың (ермексаз, саз, қамыр) көмегімен 1-5 сандарын үлгілеу
		3.4.2.10 сюжеттік ойындарда дайын бұйымдарды ұтып алу
		3.4.2.11 заттарды конструктивтік әдіспен мүсіндеу (1-2 бөліктен)
		3.4.2.12 бұйымды үлгімен салыстыру
	3.1. Халық қолданбалы өнер бұйымдары	3.3.1.1 оң эмоцияларды, өнер нысандарына қызығушылық таныту
		3.3.1.2 қарастыру қыштан жасалған халық шеберлерінің бұйымдары
		3.3.1.3 керамикалық бұйымдарды тексеру (түсі, өлшемі, мақсаты)
		3.3.1.4 керамикалық бұйымдарды қоршаған ортадан үлгі бойынша, атауы бойынша оқшаулау
		3.3.1.5 керамикадан жасалған бұйымдармен ойнау
	2 тоқсан	
	4.2. Кең көлемді өнімдер	3.4.2.4 мүсіндеу алдында заттарды тексеріп алу
		3.4.2.5 мұғалімнің жасаған мүсінін бақылау, нақты заттың атауын білу, атау және салыстыру
		3.4.2.6 ермексаздың тұтас кесегінен бұйымдық ыдыстар мүсіндеу
		3.4.2.11 заттарды конструктивтік әдіспен мүсіндеу (1-2 бөліктен)
		3.4.2.12 бұйымды үлгімен салыстыру
		3.4.2.10 сюжеттік ойындарда дайын бұйымдарды қолдану
		3.4.2.12 бұйымды үлгімен салыстыру
	4.3. Композиция	3.4.3.1 ұжымдық композицияны жасауға қатысу
		3.4.3.2 композицияны ойынға қосу
		3.5.1.1 мұғалімнің үлгіні тану, көрсету, бөлшектерді атау деңгейінде талдауына қатысу
		3.5.1.2 әртүрлі көлемдегі үшбұрыштардың жазықтық

<p>1 апта "Менің киімім"</p> <p>2 апта "Менің аяқ киімім"</p> <p>3 апта "Азық-түлік"</p> <p>4 апта "Шай ыдыстары"</p> <p>5 апта "Жиһаздар"</p> <p>6 апта Жаңа жыл түні</p> <p>7 апта "Жаңа жыл мерекесі"</p>	<p>5.1. Заттық аппликация</p>	<p>модельдерін ұстап көру және көзбен көру арқылы зерттеу</p>
		<p>3.5.1.3 көрсету бойынша, үлгі бойынша қағазды жырту, мыжу әдістерімен дайындамалар жасау</p>
		<p>3.5.1.4 геометриялық пазларды жинау, жиектемеге дөңгелек, сопақша және төртбұрышты қосымшаларды салу</p>
		<p>3.5.1.5 геометриялық фигуралардың модельдерінен әртүрлі өлшемдегі шеңберлерді, сопақшаларды, шаршыларды және тіктөртбұрыштарды таңдау</p>
		<p>3.5.1.6 көрсету бойынша, үлгі бойынша дайын фонға дайындамаларды орналастыру және жабыстыру</p>
		<p>3.5.1.7 мұғаліммен бірге берілген контурда мыжылған қағаз дайындамалардан (1-2 түсті) көлемді аппликация жасау және жабыстыру</p>
		<p>3.5.1.8 ойын жағдайында жеке сөздерде шеңбер, сопақша, шаршы, үшбұрыш геометриялық фигуралардың атауларын қолдану</p>
		<p>1.1. Бейнелеу өнері кабинетінде қауіпсіздік техникасы мен тәртіп ережелерін сақтау</p>
<p>5.2. Сәндік аппликация</p>	<p>3.5.2.1 Көрсетілім бойынша берілген сызық бойынша қағазды қию</p>	
	<p>3.5.2.2 көрсету үшін берілген сызық бойымен қағаз жолақтарын кесу</p>	
	<p>3.5.2.3 3-4 жолақты қағаз бетіне ауыспалы түстермен өрнек салу және оларды көрсетілім бойынша және үлгі бойынша жапсыру</p>	
<p>5.3. Сюжеттік аппликация</p>	<p>3.5.3.1 көрсету бойынша, үлгі бойынша 2-3 бөліктен тұратын қарапайым сюжеттік аппликацияны жасау және желімдеу</p>	
	<p>3.5.3.2 үлгі бойынша, көрсету бойынша ұжымдық композициялар жасауға қатысу</p>	
	<p>3 тоқсан</p>	

<p>1 апта " Қысқы қызықтар"</p> <p>2 апта " Қысқы киім және аяқ киім "</p> <p>3 апта " Үй жануарлары" 4 апта " Үй құстары"</p> <p>5 апта "Жабайы жануарлар"</p> <p>6 апта "Жабайы құстар"</p> <p>7 апта "Көлік"</p> <p>8 апта "Аналар мерекесі"</p> <p>9 апта "Наурыз мейрамы"</p>	<p>3.3. Сурет салу, мүсін, сәулет өнерлерінің бұйымдары</p>	<p>3.3.3.1 өлкенің көрнекті ғимараттарын мұғалімнің көмегімен тану, көрсету және атау</p> <p>3.3.3.2 ұсақ мүсіндік пішіндерді мұғалімнің көмегімен тексеру, тану, атау</p>
	<p>6.1. Заттық сурет салу</p>	<p>3.6.1.1 сурет салу техникасын сақтау</p> <p>3.6.1.2 қағаз парағында еркін сурет салу</p> <p>3.6.1.3 сурет салу алдында затты тексеріп көру</p> <p>3.6.1.4 көрсету бойынша, үлгі бойынша трафаретпен контурлық кескіндерді қарындашпен салу</p> <p>3.6.1.5 көрсету бойынша, үлгі бойынша 1-5 сандарының контурлық суреттерін бояу, штрихтау, сызу</p> <p>3.6.1.6 қағаз парақты қылқаламмен және бояумен бояу</p> <p>3.6.1.7 берілген контур бойынша шеңберлі, шаршылы, үшбұрышты пішіндегі заттарды салу</p> <p>3.6.1.9 үлкен заттық контурлық суреттерді бояу</p> <p>3.6.1.10. тұзды қамырдан жасалған пішіндерді қылқаламды қолданып акварельмен бояу</p> <p>3.6.1.11 көрсету бойынша, үлгі бойынша заттың кескін бөлшектерін тірек сызықтары бойынша салып бітіру</p>
	<p>3.2. Иллюстрациялар</p>	<p>3.3.2.1 иллюстрацияны зерттеп қарау</p> <p>3.3.2.2 бейнеленген заттарды, олардың түсін, пішінін, өлшемін тану, көрсету, атау</p> <p>3.3.2.3 "Суреттерді рет-ретімен орналастыр, біріншісі не, келесісі" деген нұсқау бойынша иллюстрациялық материалды (көрнекі кесте) пайдалана отырып сабақтағы іс-әрекеттер ретін белгілеу.</p>
		<p>3.6.2.5. дайын дайындамада элементтері ақшыл түспен көрсетілген ұлттық ою-өрнекті үлгіге сәйкес, көрсетілгендей бояу</p>

	6.2. Сәндік сурет салу	3.6.2.6 көрсету бойынша, үлгі бойынша өрнекті жолақта суретті сулау әдісімен қылқаламмен салу
		3.6.2.7 көрсету бойынша, үлгі бойынша нүктелерден тұратын контурлық суреттердегі өрнекті заттарды мақта тампондармен безендіру
1 апта "Ағаштар" 2 апта "Гүлдер" 3 апта "Жәндіктер" 4 апта "Көктемге арналған киімдер" 5 апта Балықтар 6 апта "Жемістер" 7 апта "Көкөністер" 8 апта "Жидектер" 9 апта "Жазғы киімдер"; "Балаларға арналған жазғы қызықтар"	4 тоқсан	
	6.2. Сәндік сурет салу	3.6.2.1 көрсету бойынша, үлгі бойынша дәстүрлі емес техникада сурет салу
		3.6.2.2 көрсету бойынша, үлгі бойынша жолақтағы өрнекті үлгіде басып шығару
		3.6.2.3 жапырақтарға бояуды салып, көлденең жолақта мөр басып өрнек шығару: көрсетілім бойынша, үлгі бойынша
		3.6.2.4. көрсетілімге сәйкес, үлгі бойынша бояумен мөр басып ауыспалы элементтерінен (жапырақ, штамп, жапырақ, штамп) тұратын ою-өрнекті шығару
		3.6.2.5. дайын дайындамада элементтері ақшыл түспен көрсетілген ұлттық ою-өрнекті үлгіге сәйкес, көрсетілгендей бояу
		3.6.2.6 көрсету бойынша, үлгі бойынша өрнекті жолақта суретті сулау әдісімен қылқаламмен салу
		3.6.2.7 көрсету бойынша, үлгі бойынша нүктелерден тұратын контурлық суреттердегі өрнекті заттарды мақта тампондармен безендіру
	3.3. Сурет салу, мүсін, сәулет өнерлерінің бұйымдары	3.3.3.2 ұсақ мүсіндік пішіндерді мұғалімнің көмегімен тексеру, тану, атау
	6.3 Сюжеттік сурет салу	3.6.3.1 контурлық суреттерді қарапайым сюжетпен ұсақ бөлшектерсіз бояу
3.6.3.2 суретті шеттен шықпай бояу		

4) 4- сынып:

Ортақ өтпелі тақырыптар	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1 тоқсан		
		4.1.1.1 тәртіп ережелерін сақтау

<p>1-2 апта _ Оқушыларды бақылау және тексеру</p> <p>3 апта " Мен және менің отбасым "</p> <p>4 апта " Менің денем. Мен ұлмын, мен қызбын "</p> <p>5 апта "Көкөністер"</p> <p>6 апта "Жеміс-жидектер"</p> <p>7 апта " Менің ойыншықтарым "</p> <p>8 апта "Менің үйім"</p> <p>9 апта "Менің мектебім"</p>	<p>1.1. Бейнелеу өнері кабинетінде қауіпсіздік техникасы мен тәртіп ережелерін сақтау</p>	<p>4.1.1.2 мұғалімнің өтініштерін, талаптар мен тапсырмаларын орындау</p>
		<p>4.1.1.3 берілген қызмет түріне қарай жұмыс орнын дайындау</p>
		<p>4.1.1.4 жұмысты аяқтағаннан кейін жұмыс орнын ретке келтіру</p>
		<p>4.1.1.5 бейнелеу өнері кабинетінде кезекшінің міндеттерін орындау</p>
	<p>3.3. Сурет салу, мүсін, сәулет өнерлерінің бұйымдары</p>	<p>4.3.3.2 ұсақ мүсіндік пішіндерді мұғалімнің көмегімен зерделеп қарастыру</p>
		<p>4.3.3.3 көркем шығармалардағы нақты заттарды тану және атау</p>
		<p>4.3.3.4 заттарды өзіне қатысты ең жақын кеңістікке орналастыру: алыс, жақын, жақын, жоғары, төмен, алдына (өзінің алдында), артына көрсету бойынша, үлгі бойынша, сөздік нұсқау</p>
		<p>4.3.3.5 екі, үш затты бір-біріне қатысты орналастыру: "алдында, артында, арасында, ішінде, үстінде, үстінде, астында" көрсету бойынша, үлгі бойынша, ауызша нұсқау бойынша.</p>
		<p>4.3.3.6 берілген бағытта қозғалу: " алға, артқа, оңға, солға" көрсетілімге сәйкес, ауызша нұсқауларға сәйкес</p>
		<p>4.3.3.7 затты (мысалы, көлікті, допты): ауызша нұсқауларға сәйкес көрсетілімге бойынша " алға, артқа, жоғары, төмен, оңға, солға" жылжыту</p>
		<p>4.3.3.8 "Ойыншықтарды бір қатарға қой" нұсқауы бойынша, үлгі бойынша, көрсетілімге сәйкес бірнеше заттарды (ойыншықтарды) қатарға қою.</p>
	<p>4.1. Ермексаздан сурет салу</p>	<p>4.4.1.1 ермексазды аппликацияны жағу әдісімен орындау</p>
		<p>4.4.1.2 дайын контурдың ішінде көлемді аппликацияны мүсіндеу</p>
		<p>4.4.2.1 мүсіндеу алдында заттарды тексеріп алу</p>
		<p>4.4.2.2 текшені, шарды, білеуді үлгісі бойынша, атауы бойынша тану</p>

	4.2. Кең көлемді өнімдер	<p>4.4.2.3 иллюстрациядағы, фотосуреттегі текшені, білеуді, шарды үлгісі бойынша, атауы бойынша тану</p> <p>4.4.2.4 мұғалімнің жасаған мүсінін бақылау, нақты заттың атауын білу, атау және салыстыру</p> <p>4.4.2.5 пластикалық материалдың (ермексаз, саз, қамыр) көмегімен 1-7 сандарын (мүмкіндігінше 0, 8, 9) үлгілеу</p> <p>4.4.2.6 көзбен көру және ұстап көру арқылы 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 (мүмкіндігінше 8,9,10) сандарын үлгісі бойынша, атауы бойынша тану</p> <p>4.4.2.7 санау қызметін 7 шегінде пайдалану</p> <p>4.4.2.8 1-ден бастап 7-ге дейінгі (мүмкіндігінше 10-ға дейін) есептік сан есімдерді педагогтың артынан еске түсіру арқылы сандық қатарға сүйене отырып, рет-ретімен атау</p> <p>4.4.2.9 ермексаздың тұтас кесегінен бұйымдық ыдысты мүсіндеу</p> <p>4.4.2.10 жаймалау, қысу, жалпайту, созу әдістерімен мүсіндеу</p> <p>4.4.2.11 сюжеттік ойындарда дайын бұйымдарды ұтып алу</p>
	<p>2 тоқсан</p> <p>3.3. Сурет салу, мүсін, сәулет өнерлерінің бұйымдары</p> <p>4.2. Кең көлемді өнімдер</p>	<p>4.3.3.1 қарастыру, тану, мұғалімнің көмегімен суреттердегі кейбір заттарды атау</p> <p>4.3.3.2 мұғалімнің көмегімен шағын мүсіндік пішіндерді тексеру</p> <p>4.4.2.12 ойын жағдайында жеке сөздерде геометриялық денелердің атауларын (текше, білеу, шар) қолдану</p> <p>4.4.2.13 көрсету бойынша, үлгі бойынша құрастыру үшін геометриялық фигуралардың модельдерін пайдалану</p> <p>4.4.2.14 заттарды конструктивтік әдіспен мүсіндеу (2-3 бөліктен)</p>

<p>1 апта Менің киімім"; 2 апта "Менің аяқ киімім"; 3 апта "Азық-түлік" 4 апта "Шай ыдыстары"; 5 апта "Жиһаздар"; 6 апта Жаңа жыл түні; 7 апта "Жаңа жыл мерекесі"</p>		4.4.2.15 бұйымды үлгімен салыстыру
	4.3. Композиция	4.4.3.1 ұжымдық композицияны жасауға қатысу
		4.4.3.2 композицияны ойынға қосу
	5.1. Заттық аппликация	4.5.1.1 мұғалімнің үлгіні бөлшектерді, аппликациямен жұмыс тәртібін атау деңгейінде талдауына қатысу
		4.5.1.2 парақ кеңістігінде (оң, сол, жоғарғы, төменгі, ортаңғы) көрсету бойынша, үлгі бойынша, ауызша нұсқаулар бойынша бағдарлау
		4.5.1.3 бейнеленген затты бояу, үлгі бойынша, көрсетілім бойынша дайын бөліктерден аппликация, коллаж жасау тәсілдерін қолдану
4.5.1.4 қағаз парағында саусақпен сурет салу техникасын, коллаж жасау үшін дайын бөліктерден үлгі бойынша, көрсетілім бойынша аппликация жасау техникасын қолдану		
4.5.1.5 көрсету бойынша, үлгі бойынша берілген контурда мыжылған қағаз (2-3 түсті) дайындамалардан көлемді аппликация жасау және жабыстыру		
	3 тоқсан	
	1.1. Бейнелеу өнері кабинетінде қауіпсіздік техникасы мен тәртіп ережелерін сақтау	4.1.1.6 пластикалық материалдармен жұмыс істегенде қауіпсіздік ережелерін сақтау
5.2. Сәндік аппликация		4.5.2.1 ұстап көру арқылы әртүрлі өлшемдегі шеңберлердің, сопақшалардың, шаршылардың, тіктөртбұрыштардың, үшбұрыштардың жазықтық модельдерін зерттеу
		4.5.2.2 геометриялық фигуралардың модельдерін түсі, пішіні, өлшемі бойынша топтастыру
		4.5.2.3 геометриялық пазлдарды жинау, жиектемеге қосымшаларды салу
		4.5.2.4 геометриялық фигуралардың модельдерінен үлгі

		бойынша, атауы бойынша шеңберлердің, сопақшалардың, шаршылардың, үшбұрыштардың түсін таңдау
		4.5.2.5 жеке сөздерде шеңбер, сопақша, шаршы, үшбұрыш, тіктөртбұрыш геометриялық фигуралардың атауларын қолдану
		4.5.2.6 қағазды берілген сызықпен кесу
		4.5.2.7 шаршыны контурмен кесу
		4.5.2.8 түсі бойынша 3-4 шаршы жолаққа артынан желімдеумен өрнек салу
	3.2. Иллюстрациялар	4.3.2.1 иллюстрацияны зерттеп қарау
		4.3.2.2 бейнеленген заттарды, олардың түсін, пішінін, өлшемін тану, көрсету, атау
		4.3.2.3 бөліктеріне тән өзіндік іс-әрекет түрлерін тану : таңертең, түстен кейін, кешке, түнде
		4.3.2.4 ауызша нұсқауларды орындау тәртібін белгілеу ("Шалқан" ертегісі бойынша иллюстрациялар) "Қайда?" деген сұраққа жауап беру. "бірінші, соңғы, кейін, бұрын" сөздерін қолдану
		4.3.2.5 мұғалімнің көрсетуі және ауызша нұсқауы бойынша заттардың және олардың кескіндерінің бірізділігін сақтау: "төтенше, бірінші, соңғы, арасында".
		4.3.2.6 мұғалімнің талабы бойынша иллюстрацияда бірінші, соңғы, шеткі нысанды, кез келгеннен кейінгі, кез келгеннің алдында тұрған нысанды көрсету
		4.3.2.7 шығармашылық жеке және топтық жұмыстарды орындау кезінде фланелографта, магниттік тақтада, парақта еліктеу, үлгі бойынша (ортада, ортада, жоғарыда, төменде, онда, сол жақта) жазық кескіндерді орналастыру.
		4.3.2.8 ойын жағдаятында бірізділік тәртібін қолдану

- 1 апта "Қысқы қызықтар";
- 2 апта "Қысқы киім және аяқ киім";
- 3 апта "Үй жануарлары";
- 4 апта "Үй құстары";
- 5 апта "Жабайы жануарлар";
- 6 апта "Жабайы құстар";
- 7 апта "Көлік";

8 апта "Аналар мерекесі";
9 апта "Наурыз мейрамы"

	4.3.2.9 шығармашылық жеке және топтық жұмыстарды орындау кезінде фланелографта, магниттік тақтада, парақта еліктеу, үлгі бойынша (ортада, ортасында, жоғарыда, төменде, онда, сол жақта) жазық кескіндерді орналастыру.
5.3. Сюжеттік аппликация	4.5.3.1 көрсету бойынша, үлгі бойынша өз ойынан 3-4 бөліктен тұратын қарапайым сюжеттік аппликацияны жасау және желімдеу
	4.5.3.2 ұжымдық композициялар жасауға қатысу
	4.5.3.3 командаламен араласу және жұмыс істеу
	4.5.3.4 композицияны ойынға қосу
6.1. Заттық сурет салу	4.6.1.1 сурет салу техникасын сақтау
	4.6.1.2 сурет салу процесінде қызыл, көк, сары, жасыл, ақ, кара түстерді ажырату және қолдану
	4.6.1.3 мұғалімнің бейнелеу әрекетін бақылау
	4.6.1.4 бүкіл параққа тапсырмасыз сурет салу
	4.6.1.5 көрсету бойынша, үлгі бойынша, еліктеу бойынша құмда, ұнтақ жармасында нүктелерді, түзулерді, қисық сызықтарды, шеңберлерді, сопақшаларды, шаршыларды, үшбұрыштарды, тіктөртбұрыштарды саусақпен бейнелеу
	4.6.1.6 көрсету бойынша, үлгі бойынша, еліктеу бойынша сызығы жоқ қағазда нүктелерді, түзулерді, қисық сызықтарды, шеңберлерді, сопақшаларды, шаршыларды, үшбұрыштарды, тіктөртбұрыштарды фломастермен, қарындашпен, қаламсаппен бейнелеу
	4.6.1.7 көрсету бойынша, өз бетінше шеңбердің, сопақшаның, шаршының, үшбұрыштың, тіктөртбұрыштың шаблону мен трафаретін айналдыра бояу
	4.6.1.8 көрсету бойынша, өз бетінше шеңбер, сопақша, шаршы,

		<p>үшбұрыш, тіктөртбұрыш контурының ішінде штрихтауды орындау</p> <p>4.6.1.9 сандардың контурлық кескіндерін бояу, штрихтау, айналдыра сызу</p> <p>4.6.1.10 сурет салу алдында затты тексеріп алу</p> <p>4.6.1.11 берілген контур бойынша екі түрлі пішіндегі заттарды салу</p> <p>4.6.1.12 контурлық кескіндерді трафарет, шаблон бойынша қарындашпен салу және бояу</p>
	4 тоқсан	
	6.1. Заттық сурет салу	<p>4.6.1.13 жылдың әр мезгілінде ағаштардың суретін салу</p> <p>4.6.1.14 заттық силуэттерді (киім, жиһаз, ыдыс-аяқ; халық ойыншықтары) гуашпен бояу</p> <p>4.6.1.15 заттың кескінінің бөлшектерін тірек сызықтары бойынша салып бітіру</p>
	3.1. Халық қолданбалы өнерінің бұйымдары	<p>4.3.1.1 оң эмоцияларды, өнер нысандарына қызығушылық таныту</p> <p>4.3.1.2 халық шеберлерінің бұйымдарындағы ұлттық ою-өрнек элементтерін тану және көрсету</p> <p>4.3.1.3 қарастыру әшекейлі халық шеберлерінің бұйымдары</p> <p>4.3.1.4 халық шеберлерінің бұйымдарындағы ұлттық ою-өрнек элементтерін танып, көрсету</p>
1 апта "Ағаштар"; 2 апта "Гүлдер"; 3 апта "Жәндіктер"; 4 апта "Көктемге арналған киімдер"; 5 апта Балықтар; 6 апта "Жемістер"; 7 апта "Көкөністер" 8 апта "Жидектер"; 9 апта "Жазғы киімдер"; "Балаларға арналған жазғы қызықтар"	6.2. Сәндік сурет салу	<p>4.6.2.1 ою-өрнекті жасауға қолданылған заттардың санын 5 ішінде санау</p> <p>4.6.2.2 ою-өрнекті құрастыру үшін қолданылатын заттардың санын 5 ішінде сандармен көрсетіңіз</p> <p>4.6.2.3 дайын берілген ұлттық ою-өрнекті бояу</p> <p>4.6.2.4 тірек нүктелерінің бойымен көлденең жолаққа жабыстыру арқылы қылқаламның ұшымен және қылшық штрихтарымен нүктелер үлгісін салу</p>

	4.6.2.5 контурлық сызбалардағы заттарды үлгі бойынша көрсетілімге сәйкес қылқалам ұшымен нүктелер үлгісімен безендіру
6.3. Сюжетті сурет салу	4.6.3.1 контурлық суреттерді қарапайым сюжетпен ұсақ бөлшектерсіз бояу
	4.6.3.2 суреттің шекарасын сақтау
	4.6.3.3 штрихтың бағытын сақтау
	4.6.3.4 үлгі бойынша, өз бетінше контурлық сюжеттік суреттің бөлшектерін салып бітіру

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 322-қосымша

Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1 - 4 сыныптары үшін " Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 322-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1 - 4 сыныптары үшін "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 19-бабы 1 тармағына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты - білім алушылардың денсаулығын нығайту және сақтау, дене бітімінің дамуын қамтамасыз ету, әлеуметтік мінез-құлық, қарым-қатынас дағдыларын қалыптастыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) денсаулықты нығайтуға жағдай жасау, жалпы дене бітімінің дұрыс дамуына жәрдемдесу, ағзаның қоршаған ортаның қолайсыз әсерлеріне төзімділігін арттыру;

2) қозғалыс техникасының негіздерін үйрету, өмірлік қажетті дағдылар мен біліктілікті қалыптастыру;

3) қозғалыс (шартты және үйлесімді) қабілеттерін және физикалық қабілеттерін дамыту;

4) қарапайым қозғалыстар қорын олардың біртіндеп күрделенуімен кеңейту; әлеуметтік-тұрмыстық және еңбек дағдыларын дамыту үшін негіз болып табылатын қозғалыс әрекеттерін зерттеу және жетілдіру;

5) кеңістіктегі қабылдау мен бағдарлауды дамыту;

6) қажетті білім, білік және гигиеналық дағдыларды қалыптастыру;

7) дене жаттығуларымен өз бетінше айналысуға, оларды демалу, жаттығу, өнімділікті арттыру мақсатында саналы түрде қолдануға қажеттілік пен қабілеттілікке тәрбиелеу.

4. Түзете – дамыту міндеттері:

1) негізгі қозғалыс техникасын түзету – жүру, жүгіру, секіру, өрмелеу, лақтыру, симметриялы және асимметриялық қозғалыстар, заттармен жаттығулар;

2) үйлесімділік қабілеттерін дамыту және түзету, кеңістіктегі бағдарлау, қозғалыстардың ырғақтығы мен дәлдігі, бұлшықет-буын сезімі, қол-көз координациясы ;

3) жоғалған немесе бұзылған функциялардың орнын толтыру, сақталған функциялардың есебінен қозғалыстың жаңа түрлерін қалыптастыру;

4) соматикалық бұзылулардың алдын алу және түзету-қалып, сколиоз, жалпақ табан , дене бітімі, тыныс алу және жүрек-тамыр жүйесі, суық тию мен жұқпалы аурулардың, жарақаттану мен микротравмалардың алдын алу;

5) көру және есту сигналдарының (күші, қашықтығы, бағыты бойынша) тактильді сезімдерімен тері – кинестетикалық қабылдаудың саралауы, көру және есту жадысының вестибулярлық тітіркенуге төзімділіктің дамуы секілді сенсорлық жүйелерді дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Оқу процесін ұйымдастыру кезінде ескеріледі:

1) ұжымдық оқыту жағдайында төмен танымдық белсенділік;

2) фронтальды жұмыста қолданылатын мұғалімнің көмегін ынталандырушы және бағыттаушыға әлсіз реакция;

3) білім алушылардың өз белсенділігін сақтаудағы және қырық бес минут ішінде бір оқу пәнінің мазмұнына зейінін шоғырландырудағы шағын ресурсы;

4) қалыптасатын дағдыларды автоматтандырудың қиындықтары.

6. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдерінің негізінде зиятының орташа бұзылуы бар адамдардың өмірін "қалыпқа келтіру" тұжырымдамасы жатыр. Жеке даму, әлеуметтік тәжірибені қалыптастыру, оқушыларды қоршаған адамдарға, заттарға, іс-әрекеттерге, қарым-қатынастарға тарту үшін жағдай жасау көзделеді.

7. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларды оқыту және тәрбиелеу процесін ұйымдастыру арнайы педагогика қағидаттарына негізделген.

8. Мұғалімдер оқушылардың бірегей ерекшеліктерін сақтай отырып, жеке қарқынмен даму құқығын құрметтейді; үнемі өзгеріп отыратын мүмкіндіктерді зерттейді, білім беру қажеттіліктерін бағалайды, оқушылардың дағдыларын дамыту мен игерудегі минималды ілгерілеулерді тіркейді. Кез келген жетістік оқуда оң нәтиже ретінде қарастырылады.

9. Педагогтар осы бағдарламадан әрбір оқушы үшін қолжетімді оқу мазмұнын, сондай-ақ оқушылардың білім беру, тұлғалық жетістіктерін бағалаудың жеке мүмкіндіктері мен нәтижелерін ескере отырып, оқыту әдістерін, нысандарын, құралдарын дербес таңдайды.

10. Оқу-тәрбие процесі бүкіл оқу кезеңінде пәндік іс-әрекетте құрылады. Оқушылардың қажеттіліктеріне сәйкес пәндік ортаны құру кезінде келесі ережелер орындалады:

1) білім мен дағдыларды жаңа жағдайға көшірудің айтарлықтай қиындықтарына байланысты осы дағдылар қолданылатын жағдайға мүмкіндігінше жақын жағдайда жүзеге асыру дағдылары мен біліктіліктерін қалыптастыру;

2) сабақтарды ұйымдастыруға арналған жабдықтар нақты өмірлік жағдайларды көрсетуі керек;

3) білім алушылардың өзгермелі мүмкіндіктеріне сәйкес пәндік ортаны өзгерту (қиындату, кеңейту).

11. Әлеуметтену құралы ретінде ойлауды, тілді және коммуникацияны дамыту қағидасы. Зияты орташа түрде зақымдалған балаларда сөйлеуді (оның болмауына дейін), ойлауды, қарым-қатынасты дамытуда ерекше проблемалар бар. Әрбір нақты жағдайда туындаған мәселені басқа педагогикалық құралдармен өтеледі. Сөйлеуді түсінуді кеңейту, ауызша және балама қарым-қатынас құралдарын қалыптастыру, білім алушылардың көрнекі-әрекеттік ойлауын дамыту бойынша дәйекті жұмыс құрылуда. Педагог тарапынан білім алушылар әрекетін сөйлеу арқылы сүйемелдеу оларға қолжетімді және түсінікті болуы қажет.

12. Оқыту процесі ұйымдастырушылық формаларымен қатар, мазмұнын да қатаң түрде реттеуді қарастырмайды. Қайталауды және бірте-бірте кеңейтуді, оқытылатын ұғымдарды, лексиканы, фразеологизмдерді, практикалық жаттығуларды күрделендіріп отыруды көздейтін концентрлік принципке сәйкес өтпелі тақырыптар әр сыныпта ортақ тақырып ретінде қайталаынады. Мектептің педагогикалық кеңесі аймақтық ерекшеліктерді және оқушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, пәнге және ортақ тақырыптардың ретіне өзгерістер енгізе алады.

13. Сабақты ұйымдастырған кезде әр оқушының қажеттілігі туындаған кезде қызмет түрін өзгерту мүмкіндігі қамтамасыз етіледі. Жеке жұмысты жеке қарқынмен

орындау, педагогтің жеке көмегін алу үшін жағдайлар қамтамасыз етіледі. Білім алушыларға сабақ барысында сынып бөлмесінде еркін қозғалуға мүмкіндік беріледі.

14. Арнайы педагогика қағидаттарына сәйкес құрылған педагогикалық іс-шаралар білім алушылардың өзіндік белсенділігін, олардың бастамалары мен дербестігін дамытуға бағытталған.

15. Білім алушылардың белсенділігі мен дербестігінің дамуы келесі дидактикалық шарттар орындалған кезде орын алады:

1) қозғалыс әрекеттерін кішкене қадамдарға бөлу. Жаңа қозғалыстарды үйрену кезінде әр түрлі қозғалыс нұсқаларын қолдану (әр түрлі бастапқы позициялар, әр түрлі орындау қарқыны, амплитудасы);

2) саусақтардың нәзік қимылдарын ерікті түрде реттеуге мүмкіндік беретін жаттығуларды ұсыну;

3) ерікті реттеудің күнделікті қозғалыстарын қолдану;

4) танымдық қызметті дамытуға бағытталған арнайы педагогикалық әдістерді қолдану (қозғалыс атауларын, қарқыны бойынша қозғалыс комбинацияларын, көлемін, күшті есте сақтау; ойын ережелерін түсіну);

5) спорттық құрал-жабдықтарды (кегльдер, әртүрлі диаметрлі доптар) пайдалану кезінде, топтағы серіктестермен өзара әрекеттесу кезінде, эмоцияларды басқару кезінде білім алушылардың мотор мүмкіндіктерін кеңейту, қабылдау;

6) болашақта өмірде қолданылатын қолданбалы моториканы қалыптастыру (шаңғы тебу, велосипед тебу, жақын туризм, жүзу) ;

7) дене қасиеттерін жетілдіру (күш, жылдамдық, төзімділік, икемділік, ептілікті дамытуға арналған жаттығулар);

8) қоғамға интеграциялау үшін алғышарттар жасайтын спорттық іс-шараларды (интеграциялық спорт топтары, білім алушылардың дене мүмкіндіктері бойынша спорттық жарыстар) өткізу;

9) көркем-музыкалық жаттығуларды: ырғақ, би, хореография жәнеырғақпластика элементтерін; танымдық қызметті белсендіретін өлеңдер, жұмбақтар, санамақтарқолдану;

10) жаттығуларды бірнеше рет қайталау, дұрыс көрсетіліммен біріктіру, қарапайым қозғалыстардан тұратын спорттық ойындарды таңдау;

11) адам денесінің құрылымы туралы идеяларды бекіту: бас-бет, бастың артқы жағы, маңдай, иек, мойын; Кеуде бөлігі-арқа, кеуде, іш, бүйір; қолдар-иық, шынтақ, қол, саусақтар; аяқтар-жамбас, тізе, аяқ, өкше, шұлық, саусақтар;

12) мұғалімнің білім алушылармен өзара әрекеттесуінің әртүрлі формаларын қолдану: мұғалімнің жетекшілігімен жеке орындалатын жаттығулар, жұптар мен шағын топтарда орындалатын жаттығулар.

16. Бейімделген дене шынықтыру сабағын ұйымдастырған кезде қажет:

1) әр оқушының жеке ерекшеліктерін ескеру (морфофункционалды даму, сақталған функциялардың жай-күйі, медициналық қарсы көрсеткіштер, қозғалыс функциялары мен үйлестіру қабілеттерінің жай-күйі, дене шынықтыру деңгейі, қимылдарды үйрену қабілеті, дене шынықтырумен айналысуға деген көзқарас);

2) сабақтардың эмоционалдылығын қамтамасыз ету (музыка, ойын әдістері, дәстүрлі емес жабдықтар);

4) тапсырмаларды нақты орындау үшін жағдай жасау, көмек көрсету, қауіпсіздікті қамтамасыз ету;

5) кішкентай жетістіктері үшін мектеп оқушыларын мадақтау, мақұлдау, қолдау;

6) оқу-танымдық үдеріс нәтижелерінің динамикасын және оқушылардың функционалды жағдайын бақылау.

17. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушылардың жетістіктерін бағалау үшін сипаттамалық бағалау пайдаланылады, бұл білім алушының жетістіктерінің сапалық көрсеткіші болып табылады. Білім алушылардың жетістіктерін сипаттау кезінде дағдыларды меңгерудің дербестік дәрежесі міндетті түрде көрсетіледі: дербес, үлгі бойынша, еліктеу бойынша, педагогпен бірлескен іс-қимылдардың көмегімен.

18. Бағдарламада оқу пәнінің мазмұнын анықтау үшін бағдарлы негіз болатын және білім алушыларды оқытудың жеке бағдарламаларын құру кезінде мұғалімді басшылыққа алатын оқыту мақсаттарының жүйесі тұжырымдалған. Белгілі бір сабаққа оқу мақсаттарын таңдағанда, оларды нақтылауға, бірнеше бөлікке бөлуге болады.

19. Бағдарламаның мазмұны ұсынымдық сипатқа ие, мұғалім әр сынып оқушысының мүмкіндіктері мен нақты жетістіктеріне сәйкес оқу мазмұны мен қарқынына кез-келген өзгерістер енгізуге құқылы.

3-тарау. "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

Параграф 1. "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің мазмұны

20. Пән бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 1 сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылына 99 сағатты;

2) 2 сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылына 102 сағатты;

3) 3 сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылына 102 сағатты;

4) 4 сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылына 102 сағатты құрайды.

Пән бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына байланысты (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

21. "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) "Қозғалыс қызметін ұйымдастыру;
- 2) "Қауіпсізмінез-құлықжәне салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыру".

22. "Қозғалыс қызметін ұйымдастыру" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) негізгі қозғалыс дағдыларын дамыту;
- 2) тыныс алу жаттығулары;
- 3) жүктеменің әртүрлі түрлерін реттеу;
- 4) бұлшықет тонусын нығайту;
- 5) қозғалыс ойындар және спорттық ойындардың элементтері.

23. "Қауіпсізмінез-құлықжәне салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыру" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) қауіпсіз мінез-құлық және салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыру.

24. 1-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінің базалық мазмұны:

1) қозғалыс қызметін ұйымдастыру. Жалпы дамыту жаттығулары, "Сапқа тұр!", қатарға, бағанға тұру. Доптарды, құрсауларды ұстау. Үлгі және еліктеу, мұғалімнің нұсқаулары мен командаларын бойынша орындау. Бағанда бір-бірден жүру, бір қатарға салу, гимнастикалық орындық бойынша қозғалу, жалпы дамытушы командаларды орындау: "Сапқа тұрамыз!", "Алға адым бас!", "Жүгіру маршы", "Тоқта!", "Шеңберге тұр!", "Отыр!", "Тұр!", "Жаттығуды баста!". Жүгірумен қатар жүру. Бір және екі аяқпен секіру. Доптарды екі қолмен, бір қолмен сыныптасына беру. Еденде әртүрлі көлемдегі шарларды домалату. Доптарды бір қолмен бір жерден лақтыру. Мұғалімнің жетекшілігімен ашық ойындардағы мақсатты әрекеттер. Ішпен, арқамен, төрт аяқпен жорғалау, домалату (бөрене тәрізді). Гимнастикалық төсеніштерде жорғалау: жату, тізерлеу, еңкейу. Өрмелеу және өрмелеп түсу. Гимнастикалық баспалдақтың төменгі рельсімен бүйірлік баспалдақтармен жағына жылжу. Іште, арқада жатқан бастапқы позициядан денені бұру. Дене бүйіріне қарай домалайды. Аяқтың саусақтарынан өкшеге қарай айналдыру арқылы көтеру. Кедергілерден өту, баспалдақпен және тіреусіз түсу және көтерілу;

2) қауіпсіздік мінез-құлық және салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыру. Дене шынықтыру сабақтарында күн тәртібін және жеке гигиенаны, қауіпсіздік ережелерін сақтау; тек арнайы дене шынықтыру киіммен келу, мұғалімге еліктеу жаттығуларын орындау. Жаттығуды орындау кезінде дененің дұрыс орналасуы және қалпы. Құрал-жабдықтардың атауы. Тыныс алу түрлері: кеуде, іш және аралас тыныс алу. Дұрыс қалыпты бақылау.

25. 2-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінің базалық мазмұны:

1) қозғалыс қызметін ұйымдастыру. Жалпы дамыту жаттығулары – бір-бірден бағанды құру және қайта құру, тік тұру, бағанға қайта құру, "Оңға!", "Солға!", "Тұр!", "Кеттік!", "Жүгір!", "Тоқта!". Қол және иық белдеуіне, бас пен мойынға, денеге, аяққа арналған жаттығулар. Бұлшықет тонусын күшейту – бұлшық еттерді босаңсыту жаттығулары, саусақтардың және қолдардың бұлшықеттерін күшейтуге арналған

жаттығулар, бастың, қолдың, дененің қозғалыстары сигнал бойынша тоқтау бойынша тобық буындарының бұлшықеттерін күшейтуге арналған жаттығулар. Кеңістік-уақыт бағдарын дамыту – бір-бірден бағанада жүру, буындарды құру, жүрумен кезектесіп жүгіру. Гимнастикалық орындақта сызылған белгілер бойынша жүріп, көрнекі бақылаусыз бағдарларға бұрылады. Бір жерден белгіленген бағдарға ұзындыққа секіру және оны көрнекі бағдарсыз көшіру. Ауызша нұсқау бойынша қолдың, дененің, аяқтың бастапқы қалпын бекіту. Жеңіл атлетика арқылы моторикасын дамыту – бірінен соң бірі және жұппен жүру, қозғалыс қарқынын жылдамдату және баяулату, мұғалімнің артындағы бұралмалы жолмен жүру, көлбеу тақтамен жүру. Тепе-теңдік жаттығулары – орындақта. Мұғалімнің белгісі бойынша бұрылады; аяқтың саусақтарымен, өкшелерімен, аяқтың ішкі және сыртқы жақтарымен залды айналып жүгіру (жүру). Арақашықтықта орналасқан заттардың (ойыншықтар, кегльдер, тіректер) арасында бағанға жүгіру. Басына зат қойып орындақта жүру. 20-30 см биіктіктен секіру, екі аяқпен жолда, сызылған жолда, заттармен және заттарсыз, тікелей жүгіруден биіктікте секіру, гимнастикалық орындақтан секіру, ұзын және қысқа арқанмен секіру. Лақтыру-допты екі қолмен ұстауға ынталану және оны лақтыру. Допты басынан жоғары ұстап лақтыру. Әр түрлі импровизацияланған заттарды (құм дорбасы, доп, резеңке ойыншық) оң және сол қолыңызбен қашықтыққа лақтыру. Допты сақинаға лақтыру. Өрмелеу, өрмелеп түсу, заттарды (орындақ, бөрене, тақта) қолдана отырып және заттарсыз төрт аяқпен жорғалау. Қозғалыс, спорттық, ұлттық ойындар-мұғалімнің жетекшілігімен қозғалыс және спорттық ойындарда қарапайым ережелерді орындау;

2) қауіпсіз мінез-құлық және салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыру. Күн тәртібін және жеке гигиенаны сақтау. Сабақ кезінде қауіпсіз жүріс-тұрыс ережелері: мұғалім айтқандай және көрсеткендей тек сол жаттығуларды орындау және мұғалімнің рұқсатынсыз алған спорттық жабдықтармен кез-келген жаттығуды орындайтын оқушыға жақындамау қажет және белгіленген ережелерді сақтау. Жаттығуларды орындау кезінде дененің, кеудені дұрыс ұстау қалпы; құрал-жабдықтар атауы; бөрене, арқан, гимнастикалық қабырға. Негізгі спорттық терминология. Тыныс алудың дамуы-қозғалыс сипатына сәйкес тыныс алу тереңдігі мен қарқынының өзгеруі (еліктеу, қол шапалақтау, санау); Жату, тұру, отыру позицияларында диафрагмалық, қабырға және аралас тыныс алу жаттығулары (еліктеу, қол шапалақтау, санау). Кеуде, іш және аралас тыныс алу. Дене қалпын бақылау.

26. 3-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінің базалық мазмұны:

1) қозғалыс қызметін ұйымдастыру. Жалпы дамыту жаттығулары – сапқа тұру және қайта құру ережелері: бағанға бір-бірден тұру, бастың артқы жағындағы теңестіру. Бір қатарға тұру, белгілеу бойынша теңестіру. Бағдарлар бойынша бұрылыстар. Команда беру: "Тұр!", "Отыр!", "Кеттік!", "Біз жүгірдік!", "Тоқта!". Гимнастикалық таяқшалармен, жалаулармен, шағын шеңберлермен жаттығулар кешені. Бұлшықет тонусын нығайту: бұлшықеттерді босаңсыту жаттығулары, саусақтар мен қолдардағы,

тобықтағы, кеуде қуысының бұлшықеттерін күшейту жаттығулары, бастың, қолдың, кеуденің әртүрлі қимылдары сигнал бойынша тоқтайды. Гимнастикалық жаттығуларды заттармен (гимнастикалық таяқшалар, жалаулар, үлкен және кіші доптар, кіші құрсаулар), үлкен және кіші шарлармен орындау. Белгіленген (сызылған) дәліз бойынша баяу қарқынмен төрт аяқпен жорғалау, гимнастикалық қабырғаға өрмелеу, кедергіге көтерілу, кедергіден өту. Тепе-теңдік жаттығулары: тақтада, орындықта, бір аяқпен жүру. Тепе-теңдік жаттығуларын орындау: мұғалімнің сигналы бойынша бұрылыстары бар түзу орындықта. Кеңістіктік-уақыттық бағдарлауды дамыту: белгіленген жерде құрылыс жаттығуларын орындау, бағдар бойынша шеңбер құру, бағдарлар бойынша жүру, екі аяқтың нүктесінен сызылған бағдар бойынша ұзындыққа секіру. Қимыл-қозғалыс дағдыларын дамыту: жұппен бірінен соң бірі жүру, қозғалыс қарқынын жылдамдату және баяулату, мұғалімнің артындағы бұралмалы жолмен, көлбеу тақтаның бойымен, аяқтың саусақтарымен, өкшелерімен, аяқтың ішкі және сыртқы жақтарымен бөлмеде жүру. Арақашықтықта орналастырылған объектілер арасында баған бойынша жүгіру; 20-30 см биіктіктен секіру. Сызылған жол бойымен екі аяқпен секіру. Секіру – заттармен және заттарсыз. Аяқтан аяққа секіру, ілулі тұрған затты түртіп орнында секіру. Бір жерден ұзындыққа, ұзын және қысқа арқан арқылы секіру. Заттарды (орындық, бөрене, тақтай) және оларсыз әртүрлі әдістермен өрмелеу, өрмелеп түсу, төрт аяқпен жорғалау жаттығулары. Допты бастың артынан, оң және сол қолмен қашықтыққа лақтыру. Допты жерден әртүрлі биіктікте бекітілген сақинаға лақтыру. Ойында диаметрі әртүрлі допты ерікті түрде лақтыру. Волейбол добын (баскетбол, қол добы) лақтыру және қағып алу. Доп тұрған жерден қабырғаға оң, сол қолмен лақтыру. Қозғалыс ойындар – жалпы дамыту жаттығуларының элементтері бар ойындар, жүгіру және секіру, лақтыру, доп алу ойындары. Түзету және ұжымдық ойындар. Спорттық ойындардың элементтері: пионерболда, волейболда допты лақтыру және беру; футболда пас беру, дриблинг, допты соғу, әр түрлі қашықтықтан қақпаға соғу. Баскетбол ойынында допты беру, лақтыру. Дриблинг, пас беру, допты гандбол қақпасына лақтыру. Спорттық ойындар элементтері бар мобильді ойындар. Қазақтың ұлттық ойындары: мұғалімнің жетекшілігімен "Асық ату", "Бес тас" ойындарындағы технология элементтері, әдісі;

2) қауіпсіз мінез-құлық және салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыру. Күн тәртібін және жеке бас гигиенасын сақтау; сабақ кезіндегі қауіпсіздік ережелерін; дененің дұрыс орналасуы, жаттығуларды орындау кезіндегі қалпы; құрал-жабдықтардың атауы: баскетбол тақтасы, волейбол торы (стенд), тепе-теңдік арқалығы, гимнастикалық орындық, қабырға. Тыныс алуды дамыту – негізгі ережелерді жүзеге асыру және тыныс алу жаттығуларына арналған қозғалыстардың комбинациясы, әртүрлі бастапқы позицияларда мұрын және ауыз арқылы тыныс алу - отыру, тұру,

жату қалпында. Дем шығару кезінде дыбыстардың айтылуымен жүру кезіндегі тыныс алу жаттығулары: кеуде, құрсақ және аралас тыныс алу. Позаны бақылау. Өзінің де, сыныптастарының да денсаулығына ұқыпты, жауапты және сауатты қатынасу.

27. 4-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінің базалық мазмұны:

1) қозғалыс қызметін ұйымдастыру. Жалпы дамыту жаттығулары – мұғалімнің нұсқауы бойынша бағанға, сапқа тұрғызу, санау арқылы бір орнында (оң, сол) бұрылу. Қадамдар жасау арқылы қосылу және бөліну. Бұрылыспен қозғалыста залдың ортасы арқылы бір-бірден бағандардан екі бағанға дейін қайта құру. Командаларды орындау: "Кеңірек қадам!", "Жиі қадам!". Қолдың, аяқтың, дененің, бастың негізгі позициялары орнында және қозғалыста орындалады. Қолдың бірдей және қарама-қарсы қимылдарымен аяқтың, дененің қимылдарын біріктіруге арналған жаттығулар. "Тік тұр!", "Сапқа тұр!", "Еркін тұр!", "Оңға!", "Солға!" командаларын орындау. Бұлшықет тонусын күшейту – қол мен саусақ бұлшық еттерін дамытуға, бұлшықеттерді босаңсытуға, дұрыс дене қалпын қалыптастыруға, тобық буындары мен аяқтардың, дененің бұлшықеттерін күшейтуге арналған жаттығулар. Гимнастикалық таяқшалармен жаттығулар кешендері. Арқасымен "көпір" жату қалпында 2-3 домалау (қатаң жеке) Кіші құрсаумен, үлкенді-кішілі доптармен, секіргішпен, үрленген доптармен жаттығулар. Өрмелеу жаттығулары – гимнастикалық қабырғаға қарама-қарсы және ұқсас тәсілдермен жоғары және төмен, бүйірлік баспалдақтармен бүйірге, аяқ пен қолға сүйеніп көлбеу гимнастикалық орындықта (бұрыш 20-30 градус) орындау. Гимнастикалық шеңберлер арқылы өрмелеу; ілу жаттығулары - гимнастикалық қабырғада бүгілген қолдармен. Орындыққа баса назар аудару. Тепе-теңдікті сақтау жаттығулары – гимнастикалық орындықта заттың үстінен басып жүру, еденнен зат алу. Қолдың әртүрлі позицияларымен бір аяққа тұру. Кеңістіктік – уақыттық бағдарды дамыту - көрнекі бақылаусыз оңға, солға бұрылу белгілеріне сәйкес шеңберден шаршыға қайта құру. Көзбен бақылай отырып, көзді жұмып жаттығуларды ойнатумен (тұру, жату) белгілер бойынша денені бүгуге және белгілі бір биіктікке шығаруға арналған жаттығулар. Көзді жұмып гимнастикалық орындықта төрт аяқпен жорғалау. Допты берілген биіктікке секіретіндей етіп еденге соғу күшін мөлшерлеу: тізеге, белге, иыққа. Қимыл-қозғалыс дағдыларын дамыту - басқа қарқынмен, қол жаттығуларымен, көзбен бақылаумен және бақылаусыз жүру. 3 минутқа дейін баяу жүгіру. (оқушылардың физикалық мүмкіндіктеріне қарай). Жүрумен кезектесіп жүгіру, шаттлмен жүгіру. 30 м-ге дейінгі жылдамдықпен жүгіру. Алға жылжып аяқтан аяққа секіру, аяқты ұзындыққа бүгу, жүгіруден басып өту. Кішкентай допты оң және сол қолмен қашықтықтан көлденең және тік нысанаға бір жерден лақтыру; бірте-бірте күрделенетін заттардың астына, заттардың үстіне өрмелеу және өрмелеп түсу жаттығулары. Ұялы, спорттық, ұлттық ойындар. Спорттық ойындар – футбол, волейбол, баскетбол, гандбол (мұғалімнің таңдауы бойынша);

2) қауіпсіз мінез-құлық және салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыру. Күн тәртібін және жеке гигиенаны сақтау (жаттығудан кейін қолды, бетті жуу). Сабақ кезіндегі қауіпсіздік ережелері. Дененің дұрыс орналасуы, жаттығуларды орындау кезіндегі қалпы. Құрал-жабдықтардың аты. Салауатты және қауіпсіз өмір салты құндылықтарын қабылдау және жүзеге асыру, спорт және сауықтыру іс-шаралары сабақтарында дене бітімін өзін-өзі жетілдіру қажеттілігі. Адам денсаулығына кері әсерін тигізетін факторлар туралы түсініктерді меңгеру, жаман әдеттерді өмірден шығару. Тыныс алуды дамыту – тыныс алу жаттығуларының негізгі ережелері мен қимыл-қозғалыстарын үйлестіруді жүзеге асыру, әртүрлі бастапқы қалыптарда мұрын және ауыз арқылы тыныс алу – отыру, тұру, жату қалпы, жүру кезінде дыбыстарды тыныс шығаруда айту, кеудемен тыныс алы, ішпен тыныс алу, аралас тыныс алу жаттығулары. Кеудені дұрыс ұстауын бақылау. Өзінің де, сыныптастарының да денсаулығына ұқыпты, жауапты және құзыретті көзқарас.

Параграф 2. Оқу мақсаттарының жүйесі

28. Оқыту мақсаттары бағдарламада кодтаумен ұсынылған. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан – бағдарламаның бөлімдері мен бөлімшелері, төртінші сан оқу мақсатының нумерациясын көрсетеді. Мысалы, 1.2.1.4: "1"–сынып, "2.1" - бөлімше, "1" –бөлімше, "4" –оқу мақсатының нумерациясы.

29. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлімдер мен сыныптар бойынша берілген:

1) "Қозғалыс қызметін ұйымдастыру" бөлімі:

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып
	1.1.1.1 жаттығу залында өзін-өзі ұстау ережелерін сақтау	2.1.1.1 сабақта өзін-өзі ұстау ережелерін сақтау	3.1.1.1 жаттығу залында өзін-өзі ұстау ережелерін сақтау	4.1.1.1 жаттығу залында жүріс-тұрыс және қозғалыс ережелерін сақтау
	1.1.1.2 мұғалімнің бұйрықтарын орындап, бір-бірден бағанды құру және қайта құру, бастың артқы жағына туралау	2.1.1.2 сапқа тұру және қайта құрылу ережесін сақтау: басты тік ұстау арқылы бір-бірден бағанға тұру, белгілеу бойынша бір қатарға тұру	3.1.1.2 қол ұстасып, бір сызықтан шеңберге дейін қайта құруды орындау; сапта, бағанада қолдарын созу; командаларды орындау: "Бұрыл!", "Тік тұр!", "Еркін тұр!", "Орында, адыммен жүр!", "Адамдық марш!", "Керемет, тоқта!".	4.1.1.2 санау арқылы бір орнында (оң, сол) бұрылу. Қадамдар жасау арқылы қосылу және бөліну; бұрылыспен қозғалыста залдың ортасы арқылы бір-бірден бағандардан екі бағанға дейін қайта құру
		2.1.1.3 бір-бірден, шағын топтарда және бүкіл		4.1.1.3 бағанада, жұппен залдың

1.1. Негізгі қимыл дағдыларын дамыту

1.1.1.3 бір-бірінің соңынан еру; шеңбер бойымен жұппен жүру; шеңберге сапқа тұру	сыныппен түзу сызықта жүру; ойыншықтар арасындағы орама сызық бойымен жүру; өз орнына сапқа тұру	3.1.1.3 аяқтың ұшымен шеңбер бойымен жүру; өз орнына сапқа тұру	ортасынан жүріп өту, буындар бойынша сапқа тұру ; өз орнына сапқа тұру
1.1.1.4 команданы орындау: "Сапқа тұр!", "Адамдық марш!", "Жүгір!".	2.1.1.4 Тұр!", "Отыр!", "Жүгір!", "Токта!" командаларын орындау.	3.1.1.4 мұғалімнің артынан қозғала отырып, бағаннан бір-бірден шеңберге қайта құру; қол ұстасып бағаннан ортасынан екі бағанға бір-бірден тұру	4.1.1.4 бір қатардан екіге және керісінше қайта құру
1.1.1.5 мұғалімнің жетекшілігімен қол мен иық белдеуіне, бас пен мойынға, денеге, аяққа арналған қарапайым жаттығулар жиынтығын орындау	2.1.1.5 мұғалімнің нұсқауымен қолдың, аяқтың, дененің, бастың негізгі позицияларын орнында және қозғалыста орындау	3.1.1.5 гимнастикалық таяқтармен, шағын шеңберлермен, үлкен және кіші доптармен жаттығулар кешенін орындау	4.1.1.5 жалпы дамыту және түзету жаттығуларының қарапайым кешендерін өз бетінше орындау
1.1.1.6 дене мүшелерін көрсету: кеуде қуысы, бас, мойын, қолдар, аяқ	2.1.1.6 қол мен иық белдеуінің, кеуде қуысының, аяқтың бұлшықеттерін дамытуға арналған жаттығулар жасау	3.1.1.6 қол және иық белдеуі, кеуде қуысы, тобық бұлшықеттерін дамытуға арналған жаттығулар жасау	4.1.1.6 шама келетін жаттығуларды өзбетінше орындау
1.1.1.7 биік емес (5 см) заттардан, арқаннан атап өту	2.1.1.7 тар жолдан жүру (ені 25 см)	3.1.1.7 аяқтың ұшымен жүру, заттар арасында ирек жолмен жүру	4.1.1.7 жүгіруді жаяу жүруді кезекпен орындау
1.1.1.8 жолда жүгіру (ені 30-40 см, ұзындығы 7 м); бір-бірден, топпен жүгіру	2.1.1.8 еденге қойылған арқан бойымен бір-бірінің артынан жүгіру	3.1.1.8 аяқтың ұшымен жүру, заттар арасында ирек жолмен жүру	4.1.1.8 топтармен және бір-бірден 15-20 м жүгіруді орындау
1.1.1.9 төмен заттардан секіру (биіктігі 15 см)	2.1.1.9 орнында екі аяқпен секіру, орындықтың айналасында екі аяқпен секіру	3.1.1.9 қол ұстасып, бірге секіру	4.1.1.9 орнынан ұзындыққа секіру
1.1.1.10 шарларды бір-біріне домалату (1,5м қашықтық); доптарды 1,5-2 м	2.1.1.10 лақтыру жаттығуын орындау : допты, құм дорбаларын (допты)	3.1.1.10 допты қорапқа, себетке лақтыру (биіктігі 1 м); доптарды себетке басынан жоғары қарай	4.1.1.10 доптарды түйреуіштер арасында айналдыру (қашықтық 3 м, қақпаның ені 30 см) ; доптарды бастың

	қашықтықтан қақпаға айналдыру	қашықтыққа лақтыру	лақтыру (себеттің биіктігі 1-2 м, қашықтық 1,5 м)	артынан себетке лақтыру (жеке белгілі бір қашықтықта)
	1.1.1.11 түзу сызық бойымен еңбектеу, тақтаймен (ені 30 см, ұзындығы 1,5 м) жорғалау, доғаның астына көтерілу (биіктігі 60 см)	2.1.1.11 ені 30 см, ұзындығы 1,5 м көлбеу жазықтықта (тақтада) тізеге көтерілу	3.1.1.11 аяқтың бір ұшымен 30 см көтерілген жиі рельстері бар көлбеу баспалдаққа көтерілу; көлбеу баспалдаққа көтерілу және одан түсу	4.1.1.11 тік гимнастикалық қабырғаға көтерілу және одан ерікті түрде түсу (биіктігі 1,5 м)
1.2. Тыныс алу жаттығулары	1.1.2.1 жату, тұру, отыру позицияларында диафрагмалық, қабырға және аралас тыныс алу жаттығуларын орындау (еліктеу, қол шапалақтау, санау)	2.1.2.1 тыныс алу жаттығуларының орындау	3.1.2.1 тыныс алу жаттығулар кешендерін орындау	4.1.2.1 кеуде қуысының қозғалысымен тыныс алуды күшейту
	1.1.2.2 тыныс алуды әртүрлі қозғалыстармен үйлестіру	2.1.2.2 мұрын мен ауыз арқылы тыныс алуды әртүрлі бастапқы позицияларда орындау – отыру, тұру, жату	3.1.2.2 тыныс алуды әртүрлі қозғалыстармен үйлестіру	4.1.2.2 жүру, жүгіру, секіру кезінде ырғақты тыныс алу
	1.1.2.3 мұғаліммен бірге жүру кезінде тыныс алу жаттығуларын жасау	2.1.2.3 дем шығару кезінде дыбыстарды айту арқылы серуендеу кезінде тыныс алу жаттығуларын жасау	3.1.2.3 жалпы даму жаттығуларын орындау кезінде тыныс алу тереңдігі мен қарқынын өзгерту	4.1.2.3 қозғалыс сипатына сәйкес тыныс алу тереңдігі мен қарқынының ерікті өзгеруін қадағалау
	1.1.2.4 қозғалыс сипатына сәйкес тыныс алу тереңдігі мен қарқынын өзгерту (еліктеу, шапалақтау, санау)	2.1.2.4 қозғалыс әрекеттерін орындау кезінде тыныс алу жаттығуларын орындау	3.1.2.4 әр түрлі қарқынмен қарапайым жаттығуларды орындау кезінде дұрыс тыныс алуды қадағалау	4.1.2.4 әр түрлі бағыттағы жаттығулар кешенін орындау кезінде дұрыс тыныс алу
	1.1.3.1 мұғалімнің басшылығымен қарапайым қимылдарды орындау кезінде туындауы мүмкін	2.1.3.1 мұғалімнің басшылығымен және қарапайым физикалық жаттығуларды орындау кезінде	3.1.3.1 қарапайым және өзгертілген физикалық жаттығуларды	4.1.3.1 қарапайым және өзгертілген физикалық жаттығуларды

	қиындықтарды жеңу	туындауы мүмкін қиындықтарды өз бетінше жеңу	орындау кезінде қиындықтарды жеңу	орындау кезінде қиындықтарды жеңу
1.3. Жүктеменің әртүрлі түрлерін реттеу	1.1.3.2 мұғалімнің сигналы бойынша аялдамалармен жүру ("Тоқта!", ысқырық, шапалақ)	2.1.3.2 еденнен, қабырғадан секіргеннен кейін допты ұстап алу	3.1.3.2 гимнастикалық таяқшаны екі қолмен, төменнен ұстап, көлденең күйде лақтыру және ұстау	4.1.3.2 көлемі, пішіні, түсі, ауырлығы бойынша заттарды таңдаумен жаттығулар жасау
	1.1.3.3 заттарды жинау (көрсетілген белгілер бойынша: мөлшері, түсі, формасы)	2.1.3.3 мұғалімнің бұйрығымен қозғалыс әрекеттерін орындау ("Қадам Жаса!", "Тоқта!"), сигнал (ысқырық, шапалақ, музыка), ыммен	3.1.3.3 жетекші қолда шеңберді айналдыруды, әртүрлі сигналдар (шапалақтау, ысқырық, команда) бойынша басынан бастап жүгіруді, бақылау	4.1.3.3 допты еденге секіру биіктігіне соғу және гимнастикалық таяқшаны екі қолмен жоғарыдан ұстап алу, лақтыру және аулау; бір қолмен ұстау
			3.1.3.4 көзбен бақылаудың көмегінсіз нақты биіктікке және қозғалыс жасау арқылы қолды көтеруді орындау	
	1.1.4.1 мұғалімнің жетекшілігімен бұлшықеттерді босаңсыту жаттығуларын орындау	2.1.4.1 мұғалімнің ауызша нұсқауы бойынша бұлшықеттерді босаңсыту тапсырмаларын орындау	3.1.4.1 мұғалімнің ауызша нұсқауларына сәйкес жаттығулар жасау: қолдар мен саусақтардың, тобық пен аяқтың, кеуде қуысының бұлшықеттерін дамыту және босаңсыту	4.1.4.1 өз бетінше жаттығулар жасау: қолдар мен саусақтардың, тобық буындары мен аяқтардың бұлшықеттерін дамыту және босаңсыту, денені нығайту, дұрыс позыны қалыптастыру
1.1.4.2 саусақтар мен қолдардағы бұлшықеттерді күшейту жаттығуларын орындау кезінде қысымды сезіну		2.1.4.2 бұлшықетті босаңсыту жаттығуларын орындау	3.1.4.2 гимнастикалық таяқтармен, жалаулармен, кішкентай жаттығулармен жаттығулар кешенін орындау	4.1.4.2 мұғалімнің көмегімен (алға, артқа) айналу комбинациясын орындау, "көпір" жасау

1.4. Бұлшықет
тонусын нығайту

1.1.4.3 іште, арқада
жатып бастапқы
қалыптан дененің
айналуын орындау

2.1.4.3 жұмсақ беті
бар көлбеу
жазықтықта
домалап, дененің
айналуын орындау

3.1.4.3 бір аяқпен
отырып, екінші
аяқтың ұшымен
өкшесін көтеріп
топпен арқада
жатып домалауды
орындау

4.1.4.3 бір аяқпен,

				екіншісімен еденге параллель орындау
	1.1.4.4 денені бір жақтан екінші жаққа домалату, өкшені айналдыра отырып, аяқтың ұшымен көтеруді орындау	2.1.4.4 топтастыруды бір аяқта тұрып, екінші аяқты тіреуіште сүйеніп, арқаға жату арқылы орындау	3.1.4.4 бір тіректің бетінен екіншісіне атап өту: гимнастикалық төсеніштер, орындықтар бойымен	4.1.4.4 қолды жан-жаққа қою арқылы орындау жаттығулар:" Қарлығаш, көлбеу жұмсақ бетінен бүйірге қарай айналдыру
1.5. Қозғалыс ойындар және спорттық жаттығулар элементтері	1.1.5.1 қозғалыс ойындар және спорттық жаттығулар элементтерін орындау кезінде өз денсаулығы туралы хабарлау	2.1.5.1 қозғалыс ойындар және спорттық жаттығулар элементтерін орындау кезінде өз денсаулығы туралы хабарлау	3.1.5.1 қозғалыс ойындар және спорттық жаттығулар элементтерін орындау кезінде пайда болатын денсаулықтағы ақауларды, жайсыз сезімдері туралы хабарлау	4.1.5.1 қозғалыс ойындар және спорттық жаттығулар элементтерін орындау кезінде өз денсаулығы туралы хабарлау
	1.1.5.2 таза ауада серуенге қатысу	2.1.5.2 таңертеңгілік жаттығулар, дене шынықтыру минуттары, дене шынықтыру сабақтары, денсаулықты нығайту жаттығуларын орындау	3.1.5.2 оқу жылында болатын дене шынықтыру-сауықтыру шараларына, ашық алаңда және ғимарат та болатын қозғалыс ойындарына қатысу	4.1.5.2 өзінің оқу және мектептен тыс қызметін ескере отырып, күн тәртібін сақтау
	1.1.5.3 дене шынықтыруға арналған киім мен жабдықты ажырату	2.1.5.3 дене шынықтыруға арналған киім мен жабдықты атау және ажырату	3.1.5.3 сабақты өткізу шарттарына байланысты киім мен аяқ киімді таңдау	4.1.5.3 сабақты өткізу шарттарына байланысты киім мен аяқ киімді таңдау
	1.1.5.4 "Картоп отырғызу", "Пойыз", "Қоңыздар", "Құрсауға түс" ойын жаттығуларын орындау	2.1.5.4 "Көліктен сақ бол", "Балықшылар", "Машиналар", "Құрсауды қуып жет", "Допты итер" ойын жаттығуларын орындау	3.1.5.4 "Үкі", "Парашютшілер", "Жолақтармен секіру", ойын жаттығуларын орындау	4.1.5.4 "Мысық пен тышқан", "Тарт-тартамыз", "Допты дәл түсір", "Такси" ойын жаттығуларын орындау
	1.1.5.5 "Ыстық доп" "Шеңбер бойымен допты лақтыру", "Құлама!" "Орамал бұлғады", "Түйреуіштерге дәл	2.1.5.5 "Текшелерді ізде", "Допты түсіріп алма", "Қорапты ұр", "Кегельбан", "Бір, екі, сол — сарбаздар сияқты", "Кірді шай", "Суды шайқау"	3.1.5.5 "Бірінші бол", "Паравоз", "Құлатып алма", "Отырықшы футбол", "Кегельбан", "Слалом", "Тышқан	4.1.5.5 "Тәртіпті доп", "Құрсау арқылы", "Тірі себет", "Дөнгелек доп", "Түйреуіштерге дәл салу", "Бір, екі,

салу" ойын жаттығуларын орындау	ойын жаттығуларын орындау	қақпаны" ойын жаттығуларын орындау	жоғарғы!" ойын жаттығуларын орындау
---------------------------------	---------------------------	------------------------------------	-------------------------------------

2) "Қауіпсіз мінез-құлық және салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыру" бөлімі:

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып
2.1. Қауіпсіз мінез-құлық және салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыру	1.2.1.1 денеге қысым түсіру барысында ауырсыну немесе ыңғайсыздық сезімі туралы қол жетімді тәсілдермен хабарлау	2.2.1.1 денеге қысым түсіру барысында ауырсыну немесе ыңғайсыздық сезімі туралы қол жетімді тәсілдермен хабарлау	3.2.1.1 қарқынды жаттығуларды орындауда ауырсыну немесе ыңғайсыздық сезімі туралы қол жетімді тәсілдермен хабарлау	4.2.1.1 жаттығу кезінде ауырсынуды өз бетіңізше анықтау
	1.2.1.2 дене жаттығуын орындау кезінде қауіпсіз мінез-құлықты таныту	2.2.1.2 дене жаттығу кезінде қауіпсіз мінез-құлық және жарақаттанудың алдын алу дағдыларын таныту	3.2.1.2 дене жаттығу кезінде қауіпсіз мінез-құлық және жарақаттанудың алдын алу дағдыларын таныту	4.2.1.2 дене жаттығу кезінде қауіпсіз мінез-құлық және жарақаттанудың алдын алу дағдыларын таныту
	1.2.1.3 ересек адамның көмегімен спорт залында, киім ауыстыратын бөлмеде, дәретханада бағдарлана алу	2.2.1.3 жарақат алғанда қолдан келерлік көмек көрсете алу	3.2.1.3 спорттық бөлмелердің, спорттық жабдықтардың (доп, гантель, арқан) және құралдар (бөрене, гимнастикалық орындық, қабырға) қызметін түсіну	4.2.1.3 дене шынықтыру залында бағдарлана алу, дене шынықтыру бөлмелерінің қызметін, дене шынықтыру құралдарын (баскетбол қалқаны, волейбол торы (тірек), бөрене, гимнастикалық орындық, қабырға) және инвентаряны түсіну
	1.2.1.4 құрдастарымен қарым-қатынас кезінде мінез-құлық ережелерін сақтау	2.2.1.4 дене шынықтыру залында бағдарлана алу	3.2.1.4 физикалық іс-әрекетке әртүрлі контексте қатысу мүмкіндіктерін анықтау	4.2.1.4 моторикасын ескере отырып әртүрлі контексте физикалық іс-әрекетке қатысу мүмкіндігін анықтау
		2.2.1.5 денеге қысым түсіру қызметке өз мүмкіндіктерін дербес анықтау	3.2.1.5 сабақ барысында құдастарына мейірімділік таныту	4.2.1.5 сабақ барысында құрдастарына мейірімділік таныту
		2.2.1.6 құрдастарымен		

	қарым-қатынас жасау кезінде дұрыс мінез-құлық ережелерін сақтау	
--	--	--

30. Бағдарлама Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1-4 сыныптары үшін "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

31. Оқу мақсаттарын сыныптар мен тоқсандар бойынша бөлу ұсыныс түрінде берілген. Мұғалім оқу материалының күрделілігін төмендету немесе арттыру, әрбір білім алушының мүмкіндіктері мен нақты жетістіктерін ескере отырып, оқу материалының көлемін ұлғайту немесе азайту үшін оқу материалын бірінші тоқсаннан (сыныптан) екінші тоқсанға ауыстыра алады.

Параграф 3. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1-4 сыныптары үшін "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 1-сынып:

Өтпелі ортақ тақырыптар	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
1-2 апта:білім алушыларды бакылау және зерттеу; 3 апта "Мен және менің дене бітімім; 4 –апта "Жеміс-жидектер";	1.1. Негізгі қозғалыс дағдыларын дамыту	1.1.1.1 жаттығу залында өзін-өзі ұстау ережелерін сақтау 1.1.1.2 мұғалімнің бұйрықтарын орындап, бір-бірден бағанды құру және қайта құру, бастың артқы жағына туралау 1.1.1.3 бір-бірінің соңынан еру; шеңбер бойымен жұппен жүру; шеңберге сапқа тұру 1.1.1.4 команданы орындау: "Сапқа тұр!", "Адамдық марш!", "Жүгір!" 1.1.1.5 мұғалімнің жетекшілігімен қол мен иық белдеуіне, бас пен мойынға, денеге, аяққа арналған қарапайым жаттығулар жиынтығын орындау 1.1.1.6 дене мүшелерін көрсету: кеуде қуысы, бас, мойын, колдар, аяқ 1.1.1.7 биік емес (5 см) заттардан, арқаннан атап өту 1.1.1.8 жолда жүгіру (ені 30-40 см, ұзындығы 7 м); бір-бірден, топпен жүгіру

<p>5 - апта "Көкіністер"; 6-апта " Менің ойыншықтарым"; 7 –апта "Менің отбасым"; 8-апта "Менің үйім" 9 –апта " Менің мектебім"</p>		<p>1.1.1.9 төмен заттардан секіру (биіктігі 15 см)</p> <p>1.1.1.10 шарларды бір-біріне домалату (1,5м қашықтық); доптарды 1,5-2 м қашықтықтан қақпаға айналдыру</p> <p>1.1.1.11 төрт аяғымен түзу сызықпен, тақтаймен (ені 30 см, ұзындығы 1,5 м) жорғалау, доғаның астына көтерілу (биіктігі 60 см)</p>
	<p>1.2. Тыныс алу жаттығулары</p>	<p>1.1.2.1 жату, тұру, отыру позицияларында диафрагмалық, қабырға және аралас тыныс алу жаттығуларын орындау (еліктеу, қол шапалақтау, санау)</p> <p>1.1.2.2 тыныс алуды әртүрлі қозғалыстармен үйлестіру</p> <p>1.1.2.3 мұғаліммен бірге жүру кезінде тыныс алу жаттығуларын жасау</p> <p>1.1.2.4 қозғалыс сипатына сәйкес тыныс алу тереңдігі мен қарқынын өзгерту (еліктеу, шапалақтау, санау)</p>
	<p>2-тоқсан</p>	
<p>1-апта "Менің киімім"; 2-апта "Менің аяқ киімім"; 3-апта "Азық түлік"; 4 –апта "Шайыдыстары"; 5 – апта "Жиһаз"; 6 - апта "Жаңа жыл мерекесі"; 7 - апта "Жаңа жыл мерекесі"</p>	<p>1.3. Жүктеменің әртүрлі түрлерін реттеу</p>	<p>1.1.2.1 мұғалімнің басшылығымен қарапайым қимылдарды орындау кезінде туындауы мүмкін қиындықтарды жеңу</p> <p>1.1.3.2 мұғалімнің сигналы бойынша аялдамалармен жүру ("Тоқта!", ысқырық, шапалақ)</p> <p>1.1.3.3 заттарды жинау (көрсетілген белгілер бойынша: мөлшері, түсі, формасы)</p>
	<p>1.4. Бұлшықет тонусын нығайту</p>	<p>1.1.4.1 мұғалімнің жетекшілігімен бұлшықеттерді босаңсыту жаттығуларын орындау</p> <p>1.1.4.2 саусақтар мен қолдардағы бұлшықеттерді күшейту жаттығуларын орындау кезінде қысымды сезіну</p> <p>1.1.4.3 іште, арқада жатып бастапқы қалыптан дененің айналуын орындау</p> <p>1.1.4.4 денені бір жақтан екінші жаққа домалату, өкшені айналдыра отырып, аяқтың ұшымен көтеруді орындау</p>

<p>1 – апта "Қысқы қызықтар"; 2-апта "Қысқы киім мен аяқ киім"; 3 –апта "Үй жануарлар"; 4 – апта "Жабайы жануарлар" 5- апта "Үй құстары"; 6 –апта "Жабайы құстар"; 7 - апта "Транспорт"; 8-апта "Анамыздың мерекесі"; "Наурыз мерекесі"</p>	3-тоқсан	
	1.5. Қозғалыс ойындар және спорттық ойындардың элементтері	1.1.5.1 қозғалыс ойындар және спорттық жаттығулар элементтерін орындау кезінде өз денсаулығы туралы хабарлау
		1.1.5.2 таза ауада серуенге қатысу
		1.1.5.3 спортқа арналған киім мен инвентарді ажырату
		1.1.5.4 "Картоп отырғызу", " Пойыз", "Қоңыздар", "Құрсауға түс" ойын жаттығуларын орындау
		1.1.5.5 "Ыстық доп", "Шеңбер бойымен допты лақтыру", " Құлама!", "Орамал бұлғады", " Түйреуіштерге дәл салу" ойын жаттығуларын орындау
	1.2. Тыныс алу жаттығулары	1.1.2.1 жату, тұру, отыру позицияларында диафрагмалық, қабырға және аралас тыныс алу жаттығуларын орындау (еліктеу, қол шапалақтау, санау)
		1.1.2.2 тыныс алуды әртүрлі қозғалыстармен үйлестіру
		1.1.2.3 мұғаліммен бірге жүру кезінде тыныс алу жаттығуларын жасау
		1.1.2.4 қозғалыс сипатына сәйкес тыныс алу тереңдігі мен қарқынын өзгерту (еліктеу, шапалақтау, санау)
	2.1 Қауіпсіз мінез-құлық және салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыру	1.2.1.1 денеге қысым түсіру барысында ауырсыну немесе ыңғайсыздық сезімі туралы қол жетімді тәсілдермен хабарлау
	1.1. Негізгі қозғалыс дағдыларын	1.1.1.7 биік емес (5 см.) заттардан, арқаннан атап өту
		1.1.1.8 жолда жүгіру (ені 30-40 см., ұзындығы 7 м.); бір-бірден, топпен жүгіру
		1.1.1.9 төмен заттардан секіру (биіктігі 15 см.)
		1.1.1.10 шарларды бір-біріне домалату (1,5 м. қашықтық); доптарды 1,5-2 м. қашықтықтан қақпаға айналдыру
1.1.1.11 түзу сызық бойымен еңбектеу, тақтаймен (ені 30 см., ұзындығы 1,5 м.) жорғалау,		

	дамыту	доғаның астына көтерілу (биіктігі 60 см.)
<p>1 – апта "Ағаш"; 2 – апта "Гүлдер"; 3 – апта "Жәндіктер"; 4 - апта "Көктем мезгіліне арналған киімдер"; 5 – апта "Балықтар"; 6 – апта "Жемістер"; 7 – апта "Көкіністер"; 8 – апта "Жеміс-жидектер"; 9 – апта "Жаз мезгіліне арналған киімдер"; "Балалардың жаз мезгіліндегі қызықтары"</p>	4 – тоқсан	
	1.5. Қозғалыс ойындар және спорттық ойындардың элементтері	1.1.5.1 қозғалыс ойындар және спорттық жаттығулар элементтерін орындау кезінде өз денсаулығы туралы хабарлау
		1.1.5.2 таза ауада серуенге қатысу
		1.1.5.3 дене шынықтыруға арналған киім мен жабдықты ажырату
		1.1.5.4 "Картоп отырғызу", "Пойыз", "Қоңыздар", "Құрсауға түс" ойын жаттығуларын орындау
		1.1.5.5 "Ыстық доп" "Шеңбер бойымен допты лақтыру", "Құлама!", "Орамал бұлғады", "Түйреуіштерге дәл салу" ойын жаттығуларын орындау
2.1. Қауіпсіз мінез-құлық және салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыру	1.2.1.2 сабақ барысында дене жаттығуларын орындауда қауіпсіз мінез-құлық таныту	
	1.2.1.3 ересек адамның көмегімен спорт залында, киім ауыстыратын бөлмеде, дәретханада бағдарлана алу	
	1.2.1.4 құрдастарымен қарым-қатынас кезінде мінез-құлық ережелерін сақтау	

2) 2- сынып:

Өтпелі ортақ тақырыптар	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
		2.1.1.1 сабақта өзін-өзі ұстау ережелерін сақтау
		2.1.1.2 сапқа тұру және қайта құрылу ережесін сақтау: басты тік ұстау арқылы бір-бірден бағанға тұру, белгілеу бойынша бір қатарға тұру
		2.1.1.3 бір-бірден, шағын топтарда және бүкіл сыныппен тұзу

<p>1-2 апта: білім алушыларды бақылау және зерттеу; апта "Мен және менің отбасым; 4 –апта "Менің дене бітімім. Мен-ұлмым, Мен-қызбын";</p> <p>5-апта "Көкіністер"; 6 –апта "Жеміс-жидектер";</p> <p>7 –апта "Менің ойыншықтарым";</p> <p>8 – апта "Менің үйім"; 9 –апта "Менің мектебім"</p>	<p>1.1. Негізгі қозғалыс дағдыларын дамыту</p>	<p>сызықта жүру; ойыншықтар арасындағы орама сызық бойымен жүру; өз орнына сапқа тұру</p>	
		<p>2.1.1.4 Тұр!", "Отыр!", "Жүгір!", "Тоқта!" командаларын орындау</p>	
		<p>2.1.1.5 мұғалімнің нұсқауымен қолдың, аяқтың, дененің, бастың негізгі позицияларын орнында және қозғалыста орындау</p>	
		<p>2.1.1.6 қол мен иық белдеуінің, кеуде қуысының, аяқтың бұлшықеттерін дамытуға арналған жаттығулар жасау</p>	
		<p>2.1.1.7 тар жолдан жүру (ені 25 см)</p>	
		<p>2.1.1.8 еденге қойылған арқан бойымен бір-бірінің артынан жүгіру</p>	
		<p>2.1.1.9 орнында екі аяқпен секіру, орындықтың айналасында екі аяқпен секіру</p>	
		<p>2.1.1.10 лақтыру жаттығуын орындау: допты, құм дорбаларын (допты) кашықтыққа лақтыру</p>	
		<p>2.1.1.11 ені 30 см, ұзындығы 1,5 м көлбеу жазықтықта (тақтада) тізеге көтерілу</p>	
		<p>1.2. Тыныс алу жаттығулары</p>	<p>2.1.2.1 тыныс алу жаттығуларының орындау</p>
			<p>2.1.2.2 мұрын мен ауыз арқылы тыныс алуды әртүрлі бастапқы позицияларда орындау – отыру, тұру, жату</p>
<p>2.1.2.3 дем шығару кезінде дыбыстарды айту арқылы серуендеу кезінде тыныс алу жаттығуларын жасау</p>			
<p>2.1.2.4 қозғалыс әрекеттерін орындау кезінде тыныс алу жаттығуларын орындау</p>			
<p>II тоқсан</p>	<p>1.3. Жүктеменің әртүрлі түрлерін реттеу</p>	<p>2.1.3.1 мұғалімнің басшылығымен және қарапайым физикалық жаттығуларды орындау кезінде туындауы мүмкін қиындықтарды өз бетінше жеңу</p>	
		<p>2.1.3.2 еденнен, қабырғадан секіргеннен кейін допты ұстап алу</p>	
		<p>2.1.3.3 мұғалімнің бұйрығымен қозғалыс әрекеттерін орындау ("</p>	

<p>1-апта "Менің киімім"; 2-апта "Менің аяқ киімім"; 3 – апта "Азық-түлік"; 4 –апта "Шай ыдыстары"; 5 – апта "Жиһаз"; 6 - апта "Жаңа жыл мерекесі"; 7 - апта "Жаңа жыл мерекесі"</p>	<p>1.4 .Бұлшықет тонусын нығайту</p>	<p>Қадам Жаса!", "Токта!".), сигнал (ысқырық, шапалақ, музыка), ыммен</p> <p>2.1.4.1 мұғалімнің ауызша нұсқауы бойынша бұлшықеттерді босаңсыту тапсырмаларын орындау</p> <p>2.1.4.2 бұлшықетті босаңсыту жаттығуларын орындау</p> <p>2.1.4.3 жұмсақ беті бар көлбеу жазықтықта домалап, дененің айналуын орындау</p> <p>2.1.4.4 топтастыруды бір аяқта тұрып, екінші аяқты тіреуіште сүйеніп, арқаға жату арқылы орындау</p>
<p>1 – апта "Қысқы қызықтар"; 2-апта "Қысқы киім мен аяқ киім"; 3 –апта "Үй жануарлар"; 4 – апта "Жабайы жануарлар" 5- апта "Үй құстары"; 6 –апта "Жабайы құстар"; 7 - апта "Транспорт"; 8-апта "Анамыздың мерекесі"; 9-апта "Наурыз мерекесі"</p>	<p>III тоқсан</p> <p>1.5. Қозғалыс ойындар және спорттық ойындардың элементтері</p> <p>1.2. Тыныс алу жаттығулары</p>	<p>2.1.5.1 қозғалыс ойындар және спорттық жаттығулар элементтерін орындау кезінде өз денсаулығы туралы хабарлау</p> <p>2.1.5.2 таңертеңгілік жаттығулар, дене шынықтыру минуттары, дене шынықтыру сабақтары, денсаулықты нығайту жаттығуларын орындау</p> <p>2.1.5.3 дене шынықтыруға арналған киім мен жабдықты атау және ажырату</p> <p>2.1.5.4 "Көліктен сақ бол", "Балықшылар", "Машиналар", "Құрсауды қуып жет", "Допты итер" ойын жаттығуларын орындау</p> <p>2.1.5.5 "Текшелерді ізде", "Допты түсіріп алма", "Қорапты ұр", "Кегельбан", "Бір, екі, сол — сарбаздар сияқты", "Кірді шай", "Суды шайқау" ойын жаттығуларын орындау</p> <p>2.1.2.1 тыныс алу жаттығуларының орындау</p> <p>2.1.2.2 мұрын мен ауыз арқылы тыныс алуды әртүрлі бастапқы позицияларда орындау – отыру, тұру, жату</p> <p>2.1.2.3 дем шығару кезінде дыбыстарды айту арқылы серуендеу кезінде тыныс алу жаттығуларын жасау</p>

		2.1.2.4 қозғалыс әрекеттерін орындау кезінде тыныс алу жаттығуларын орындау
	2.1. Қауіпсіз мінез-құлық және салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыру	2.2.1.1 денеге қысым түсіру барысында ауырсыну немесе ыңғайсыздық сезімі туралы қол жетімді тәсілдермен хабарлау
	1.1. Негізгі қозғалыс дағдыларын дамыту	2.1.1.7 тар жолдан жүру (ені 25 см.)
		2.1.1.8 еденге қойылған арқан бойымен бір-бірінің артынан жүгіру
		2.1.1.9 орнында екі аяқпен секіру, орындықтың айналасында екі аяқпен секіру
		2.1.1.10 лақтыру жаттығуын орындау: допты, құм дорбаларын (допты) қашықтыққа лақтыру
		2.1.1.11 ені 30 см., ұзындығы 1,5 м . көлбеу жазықтықта (тақтада) тізеге көтерілу
	4-тоқсан	
1 – апта "Ағаш"; 2 – апта "Гүлдер"; 3 – апта "Жәндіктер"; 4 - апта "Көктем мезгіліне арналған киімдер"; 5 – апта "Балықтар"; 6 – апта "Жемістер"; 7 – апта "Көкіністер"; 8 – апта "Жеміс-жидектер"; 9 – апта "Жаз мезгіліне арналған киімдер"; "Балалардың жаз мезгіліндегі қызықтары"	1.5. Қозғалыс ойындар және спорттық ойындардың элементтері	2.1.5.1 қозғалыс ойындар және спорттық жаттығулар элементтерін орындау кезінде өз денсаулығы туралы хабарлау
		2.1.5.2 таңертеңгілік жаттығулар, дене шынықтыру минуттары, дене шынықтыру сабақтары, денсаулықты нығайту жаттығуларын орындау
		2.1.5.3 дене шынықтыруға арналған киім мен жабдықты атау және ажырату
		2.1.5.4 "Көліктен сақ бол", "Балықшылар", "Машиналар", "Құрсауды қуып жет", "Допты итер" ойын жаттығуларын орындау
		2.1.5.5 "Текшелерді ізде", "Допты түсіріп алма", "Қорапты ұр", "Кегельбан", "Бір, екі, сол — сарбаздар сияқты", "Кірді шай", "Суды шайқау" ойын жаттығуларын орындау
		2.2.1.2 дене жаттығу кезінде қауіпсіз мінез-құлық және жарақаттанудың алдын алу дағдыларын таныту

	2.Қауіпсіз мінез-құлық және салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыру	2.2.1.3 жарақат алғанда көмек көрсете алу
		2.2.1.4 дене шынықтыру залында бағдарлана алу
		2.2.1.5 денеге қысым түсіру қызметке өз мүмкіндіктерін дербес анықтау
		2.2.1.6 құрдастарымен қарым-қатынас жасау кезінде дұрыс мінез-құлық ережелерін сақтау

3) 3-сынып:

Өтпелі ортақ тақырыптар	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
I тоқсан		
<p>1-2 апта: білім алушыларды бақылау және зерттеу;</p> <p>3-апта "Мен және менің отбасым;</p> <p>4 –апта "Менің дене бітімім. Мен-ұлмым, Мен-қызбын";</p> <p>5-апта "Көкіністер"; 6 –апта " Жеміс-жидектер";</p> <p>7 –апта "Менің сүйікті ойыншықтарым";</p> <p>8 – апта "Менің үйім";</p> <p>9 –апта "Менің мектебім"</p>	1.1. Негізгі қозғалыс дағдыларын дамыту	3.1.1.1 жаттығу залында өзін-өзі ұстау ережелерін сақтау
		3.1.1.2 қол ұстасып, бір сызықтан шеңберге дейін қайта құруды орындау; сапта, бағанада қолдарын созу; командаларды орындау: "Бұрыл!" "Тік тұр!", " Еркін тұр!", "Орында, адыммен жүр!", "Адамдық марш!", " Керемет, тоқта!"
		3.1.1.3 аяқтың ұшымен шеңбер бойымен жүру; өз орнына сапқа тұру
		3.1.1.4 мұғалімнің артынан қозғала отырып, бағаннан бір-бірден шеңберге қайта құру; қол ұстасып бағаннан ортасынан екі бағанға бір-бірден тұру
		3.1.1.5 гимнастикалық таяқтармен, шағын шеңберлермен, үлкен және кіші доптармен жаттығулар кешенін орындау
		3.1.1.6 қол және иық белдеуі, кеуде қуысы, тобық бұлшықеттерін дамытуға арналған жаттығулар жасау
		3.1.1.7 аяқтың ұшымен жүру, заттар арасында ирек жолмен жүру
		3.1.1.8 аяқтың ұшымен жүру, заттар арасында ирек жолмен жүру
		3.1.1.9 қол ұстасып, бірге секіру
		3.1.1.10 допты қорапқа, себетке лақтыру (биіктігі 1 м.); доптарды

		себетке басынан жоғары қарай лақтыру (себеттің биіктігі 1-2 м., қашықтық 1,5 м.)
		3.1.1.1 аяқтың бір ұшымен 30 см. көтерілген жиі рельстері бар көлбеу баспалдаққа көтерілу; көлбеу баспалдаққа көтерілу және одан түсу
	1.2. Тыныс алу жаттығулары	3.1.2.1 тынысалу жаттығулар кешендерін орындау
		3.1.2.2 тыныс алуды әртүрлі қозғалыстармен үйлестіру
		3.1.2.3 жалпы даму жаттығуларын орындау кезінде тыныс алу тереңдігі мен қарқынын өзгерту
		3.1.2.4 әр түрлі қарқынмен қарапайым жаттығуларды орындау кезінде дұрыс тыныс алуды қадағалау
1-апта "Менің киімім"; 2-апта "Менің аяқ киімім"; 3 – апта "Азық-түлік"; 4 – апта "Шай ыдыстары"; 5 – апта "Жиһаз"; 6 - апта "Жаңа жыл мерекесі"; 7 - апта "Жаңа жыл мерекесі"	2-тоқсан	
	1.3. Жүктеменің әртүрлі түрлерін реттеу	3.1.3.1 қарапайым және өзгертілген физикалық жаттығуларды орындау кезінде қиындықтарды жеңу
		3.1.3.2 гимнастикалық таяқшаны екі қолмен, төменнен ұстап, көлденең күйде лақтыру және ұстау
		3.1.3.3 жетекші қолда шеңберді айналдыруды, әртүрлі сигналдар (шапалақтау, ысқырық, команда) бойынша басынан бастап жүгіруді, бақылау
		3.1.3.4 көзбен бақылаудың көмегінсіз нақты биіктікке және қозғалыс жасау арқылы қолды көтеруді орындау
	1.4. Бұлшықет тонусын нығайту	3.1.4.1 мұғалімнің ауызша нұсқауларына сәйкес жаттығулар жасау: қолдар мен саусақтардың, тобық пен аяқтың, кеуде қуысының бұлшықеттерін дамыту және босаңсыту
		3.1.4.2 гимнастикалық таяқтармен, жалаулармен, кішкентай жаттығулармен жаттығулар кешенін орындау
		3.1.4.3 бір аяқпен отырып, екінші аяқтың ұшымен өкшесін көтеріп

		топпен аркада жатып домалауды орындау
		3.1.4.4 Бір тіректің бетінен екіншісіне атап өту: гимнастикалық төсеніштер, орындықтар бойымен
	3-тоқсан	
	1.5. Қозғалыс ойындар және спорттық ойындардың элементтері	3.1.5.1 қозғалыс ойындар және спорттық жаттығулар элементтерін орындау кезінде пайда болатын денсаулықтағы ақауларды, жайсыз сезімдері туралы хабарлау
		3.1.5.2 оқу жылында болатын дене шынықтыру-сауықтыру шараларына, ашық алаңда және ғимарат та болатын қозғалыс ойындарына қатысу
		3.1.5.3 сабақты өткізу шарттарына байланысты киім мен аяқ киімді таңдау
		3.1.5.4 "Үкі", "Парашютшілер", " Жолақтармен секіру", ойын жаттығуларын орындау
		3.1.5.5 "Бірінші бол", "Паравоз", " Құлатып алма", "Отырықшы футбол", "Кегельбан", "Слалом", " Тышқан қақпаны" ойын жаттығуларын орындау
1 – апта "Қысқы қызықтар"; 2-апта "Қысқы киім мен аяқ киім"; 3 –апта "Үй жануарлар"; 4 – апта "Жабайы жануарлар" 5- апта "Үй құстары"; 6 –апта "Жабайы құстар"; 7 - апта "Транспорт"; 8-апта "Анамыздың мерекесі"; 9 апта "Наурыз мерекесі"	1.2. Тыныс алу жаттығулары	3.1.2.1 тынысалу жаттығулар кешендерін орындау
		3.1.2.2 тыныс алуды әртүрлі қозғалыстармен үйлестіру
		3.1.2.3 жалпы даму жаттығуларын орындау кезінде тыныс алу тереңдігі мен қарқынын өзгерту
		3.1.2.4 әр түрлі қарқынмен қарапайым жаттығуларды орындау кезінде дұрыс тыныс алуды қадағалау
	2.1. Қауіпсіз мінез-құлық және салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыру	3.2.1.1 қарқынды жаттығуларды орындауда ауырсыну немесе ыңғайсыздық сезімі туралы қол жетімді тәсілдермен хабарлау
		3.1.1.7 аяқтың ұшымен жүру, заттар арасында ирек жолмен жүру
		3.1.1.8 аяқтың ұшымен жүру, заттар арасында ирек жолмен жүру

	1.1. Негізгі қозғалыс дағдыларын дамыту	3.1.1.9 қол ұстасып, бірге секіру 3.1.1.10 допты қорапқа, себетке лақтыру (биіктігі 1 м.); доптарды себетке басынан жоғары қарай лақтыру (себеттің биіктігі 1-2 м., қашықтық 1,5 м.) 3.1.1.11 аяқтың бір ұшымен 30 см көтерілген жиі рельстері бар көлбеу баспалдаққа көтерілу; көлбеу баспалдаққа көтерілу және одан түсу
1 – апта "Ағаш"; 2 – апта "Гүлдер"; 3 – апта "Жәндіктер"; 4 - апта "Көктем мезгіліне арналған киімдер"; 5 – апта "Балықтар"; 6 – апта "Жемістер"; 7 – апта "Көкіністер"; 8 – апта "Жеміс-жидектер"; 9 – апта "Жаз мезгіліне арналған киімдер"; "Балалардың жаз мезгіліндегі қызықтары"	4-тоқсан	
	1.5. Қозғалыс ойындар және спорттық ойындардың элементтері	3.1.5.1 қозғалыс ойындар және спорттық жаттығулар элементтерін орындау кезінде пайда болатын денсаулықтағы ақауларды, жайсыз сезімдері туралы хабарлау
		3.1.5.2 оқу жылында болатын дене шынықтыру-сауықтыру шараларына, ашық алаңда және ғимарат та болатын қозғалыс ойындарына қатысу
		3.1.5.3 сабақты өткізу шарттарына байланысты киім мен аяқ киімді таңдау
		3.1.5.4 "Үкі", "Парашютшілер", "Жолақтармен секіру", ойын жаттығуларын орындау
2.1. Қауіпсіз мінез-құлық және салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыру	3.1.5.5 "Бірінші бол", "Паравоз", "Құлатып алма", "Отырықшы футбол", "Кегельбан", "Слалом", "Тышқан қақпаны" ойын жаттығуларын орындау	
	3.2.1.2 дене жаттығу кезінде қауіпсіз мінез-құлық және жарақаттанудың алдын алу дағдыларын таныту	
	3.2.1.3 спорттық бөлмелердің, спорттық жабдықтардың (доп, гантель, арқан) және құралдар (бөрене, гимнастикалық орындық, қабырға) қызметін түсіну	
	3.2.1.4 физикалық іс-әрекетке әртүрлі контексте қатысу мүмкіндіктерін анықтау	
	3.2.1.5 сабақ барысында құдастарына мейірімділік таныту	

4) 4-сынып:

Өтпелі ортақ тақырыптар	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
-------------------------	------------	----------------

<p>1-2 апта: білім алушыларды бақылау және зерттеу; 3-апта "Мен және менің отбасым; 4 –апта "Менің дене бітімім. Мен-ұлмым, Мен-қызбын"; 5-апта "Көкіністер"; 6 –апта " Жеміс-жидектер"; 7 –апта "Менің сүйікті ойыншықтарым"; 8 – апта "Менің үйім"; 9 –апта "Менің мектебім"</p>	<p>1.1. Негізгі қозғалыс дағдыларын дамыту</p>	<p>4.1.1.1 жаттығу залында жүріс-тұрыс және қозғалыс ережелерін сақтау</p> <p>4.1.1.2 санау арқылы бір орнында (оң, сол) бұрылу. Қадамдар жасау арқылы қосылу және бөліну; бұрылыспен қозғалыста залдың ортасы арқылы бір-бірден бағандардан екі бағанға дейін қайта құру</p> <p>4.1.1.3 бағанада, жұппен залдың ортасынан жүріп өту, буындар бойынша сапқа тұру; өз орнына сапқа тұру</p> <p>4.1.1.4 бір қатардан екіге және керісінше қайта құру</p> <p>4.1.1.5 жалпы дамыту және түзету жаттығуларының қарапайым кешендерін өз бетінше орындау</p> <p>4.1.1.6 шама келетін жаттығуларды өзбетінше орындау</p> <p>4.1.1.7 жүгіруді жаяу жүруді кезекпен орындау</p> <p>4.1.1.8 топтармен және бір-бірден 15-20 м. жүгіруді орындау</p> <p>4.1.1.9 орнынан ұзындыққа секіру</p> <p>4.1.1.10 доптарды түйреуіштер арасында айналдыру (қашықтық 3 м., қақпаның ені 30 см.); доптарды бастың артынан себетке лақтыру (жеке белгілі бір қашықтықта)</p> <p>4.1.1.11 тік гимнастикалық қабырғаға көтерілу және одан ерікті түрде түсу (биіктігі 1,5 м.)</p>
	<p>1.2. Тыныс алу жаттығулары</p>	<p>4.1.2.1 кеуде қуысының қозғалысымен тыныс алуды күшейту</p> <p>4.1.2.2 жүру, жүгіру, секіру кезінде ырғақты тыныс алу</p> <p>4.1.2.3 қозғалыс сипатына сәйкес тыныс алу тереңдігі мен қарқынының ерікті өзгеруін қадағалау</p> <p>4.1.2.4 әр түрлі бағыттағы жаттығулар кешенін орындау кезінде дұрыс тыныс алу</p>
	<p>2-тоқсан</p>	

<p>1-апта "Менің киімім"; 2-апта "Менің аяқ киімім"; 3 – апта "Азық-түлік"; 4 –апта "Шай ыдыстары"; 5 – апта "Жиһаз"; 6 - апта "Жаңа жыл мерекесі"; 7 - апта "Жаңа жыл мерекесі"</p>	<p>1.3. Жүктеменің әртүрлі түрлерін реттеу</p>	<p>4.1.3.1 қарапайым және өзгертілген физикалық жаттығуларды орындау кезінде қиындықтарды жеңу</p> <p>4.1.3.2 көлемі, пішіні, түсі, ауырлығы бойынша заттарды таңдаумен жаттығулар жасау</p> <p>4.1.3.3 допты еденге секіру биіктігіне соғу және гимнастикалық таяқшаны екі қолмен жоғарыдан ұстап алу, лақтыру және аулау; бір қолмен ұстау</p>
	<p>1.4. Бұлшықет тонусын нығайту</p>	<p>4.1.4.1 өз бетінше жаттығулар жасау: қолдар мен саусақтардың, тобық буындары мен аяқтардың бұлшықеттерін дамыту және босаңсыту, денені нығайту, дұрыс позаны қалыптастыру</p> <p>4.1.4.2 мұғалімнің көмегімен (алға, артқа) айналу комбинациясын орындау, "көпір" жасау</p> <p>4.1.4.3 бір аяқпен, екіншісімен еденге параллель орындау</p> <p>4.1.4.4 қолды жан-жаққа қою арқылы орындау жаттығулар: Қарлығаш, көлбеу жұмсақ бетінен бүйірге қарай айналдыру</p>
<p>1 – апта "Қысқы қызықтар";</p>	<p>3-тоқсан</p> <p>1.5 Қозғалыс ойындар және спорттық ойындардың элементтері</p>	<p>4.1.5.1 қозғалыс ойындар және спорттық жаттығулар элементтерін орындау кезінде өз денсаулығы туралы хабарлау</p> <p>4.1.5.2 өзінің оқу және мектептен тыс қызметін ескере отырып, күн тәртібін сақтау</p> <p>4.1.5.3 сабақты өткізу шарттарына байланысты киім мен аяқ киімді таңдау</p> <p>4. 1.5.4 "Мысық пен тышқан", "Тарт-тартамыз", "Допты дәл түсір", "Такси" ойын жаттығуларын орындау</p> <p>4. 1.5.5 Мысық пен тышқан", "Тарт-тартамыз", "Допты дәл түсір", "Такси" ойын жаттығуларын орындау</p> <p>4.1.2.1 кеуде қуысының қозғалысымен тыныс алуды күшейту</p>

<p>2-апта "Қысқы киім мен аяқ киім"; 3 –апта "Үй жануарлар"; 4 – апта "Жабайы жануарлар" 5- апта "Үй құстары"; 6 –апта "Жабайы құстар"; 7 - апта "Транспорт"; 8-апта "Анамыздың мерекесі"; 9 апта "Наурыз мерекесі"</p>	<p>1.2. Тыныс алу жаттығулары</p>	<p>4.1.2.2 жүру, жүгіру, секіру кезінде ырғақты тыныс алу 4.1.2.3 қозғалыс сипатына сәйкес тыныс алу тереңдігі мен қарқынының ерікті өзгеруін қадағалау 4.1.2.4 әр түрлі бағыттағы жаттығулар кешенін орындау кезінде дұрыс тыныс алу</p>
	<p>2.1. Қауіпсіз мінез-құлық және салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыру</p>	<p>4.2.1.1 қозғалыс белсенділігін оқытудың әртүрлі кезеңдерінде қиындықтарды жену дағдылары мен біліктіліктерін жетілдіру</p>
	<p>1.1. Негізгі қозғалыс дағдыларын дамыту</p>	<p>4.1.1.7 жүгіруді жаяу жүруді кезекпен орындау 4.1.1.8 топтармен және бір-бірден 15-20 м. жүгіруді орындау 4.1.1.9 орнынан ұзындыққа секіру 4.1.1.10 доптарды түйреуіштер арасында айналдыру (қашықтық 3 м., қақпаның ені 30 см); доптарды бастың артынан себетке лақтыру (жеке белгілі бір қашықтықта) 4.1.1.11 тік гимнастикалық қабырғаға көтерілу және одан ерікті түрде түсу (биіктігі 1,5 м.)</p>
<p>1 – апта "Ағаш"; 2 –апта "Гүлдер"; 3 – апта "Жәндіктер"; 4 - апта "Көктем мезгіліне арналған киімдер"; 5 – апта "Балықтар"; 6 –апта "Жемістер"; 7 – апта "Көкіністер"; 8 – апта "Жеміс-жидектер";</p>	<p>4-тоқсан</p> <p>1.5. Қозғалыс ойындар және спорттық ойындардың элементтері</p>	<p>4.1.5.1 қозғалыс ойындар және спорттық жаттығулар элементтерін орындау кезінде өз денсаулығы туралы хабарлау 4.1.5.2 өзінің оқу және мектептен тыс қызметін ескере отырып, күн тәртібін сақтау 4.1.5.3 сабақты өткізу шарттарына байланысты киім мен аяқ киімді таңдау 4. 1.5.4 "Мысық пен тышқан", "Тарт-тартамыз", "Допты дәл түсір", "Такси" ойын жаттығуларын орындау 4. 1.5.5 "Мысық пен тышқан", "Тарт-тартамыз", "Допты дәл түсір", "Такси" ойын жаттығуларын орындау 4.2.1.2 дене жаттығу кезінде қауіпсіз мінез-құлық және жарақаттанудың алдын алу дағдыларын таныту</p>

9 –апта "Жаз мезгіліне арналған киімдер"; "Балалардың жаз мезгіліндегі қызықтары"	2.1. Қауіпсіз мінез-құлық және салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыру	4.2.1.3 дене шынықтыру залында бағдарлана алу, дене шынықтыру бөлмелерінің қызметін, дене шынықтыру құралдарын (баскетбол қалқаны, волейбол торы (тірек), бөрене, гимнастикалық орындық, қабырға) және инвентаряны түсіну 4.2.1.4 моторикасын ескере отырып әртүрлі контексте физикалық іс-әрекетке қатысу мүмкіндігін анықтау 4.2.1.5 сабақ барысында құрдастарына мейірімділік таныту
---	---	---

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 323-қосымша

Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1 - 4 сыныптары үшін " Сенсорлық даму" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 323-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1 - 4 сыныптары үшін "Сенсорлық даму" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) " Білім туралы" Заңының 19-бабы 1 тармағына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты – сенсорлық ерекшеліктер, қасиеттер, белгілер жиынтығында әр объектінің интеллектісі орташа бұзылған білім алушылар үшін қоршаған шындық туралы көп қырлы көпфункционалды идея, қоғамдағы психикалық даму мен әлеуметтенуді оңтайландыру үшін оңтайлы жағдайлар жасау.

3. Бағдарламаның оқу міндеттері:

1) әртүрлі анализаторларға мақсатты жүйелі әсер ету арқылы сенсорлық тәжірибені байыту;

2) кеңістіктік-уақыттық бағдарды қалыптастыру және дамыту;

3) графомоторлық дағдыларды қалыптастыру және дамыту;

4) өнімді қызметтің әртүрлі түрлеріне (оқу, бейнелеу, тұрмыстық және еңбек) негіз болатын қарапайым қызмет әдістерін қалыптастыру және дамыту.

4. Бағдарламаның түзету-дамыту міндеттері:

1) көру, есту, кинестетикалық және кинетикалық қабылдауды, қоршаған объектілердің ерекше қасиеттерін қабылдауды дамыту-жаңалықтар;

2) қоршаған әлемді оның объектілерінің барлық қасиеттерінде, қасиеттері мен белгілерінде (түсі, пішіні, жетегі, қашықтығы, дәмі, иісі, дыбысы, ритағы және т. б.) қабылдау қабілетін қалыптастыру;

3) көз-қимыл және мотор үйлестіруді дамыту;

4) кеңістіктік бағдарлауды дамыту;

5) ірі және ұсақ моториканы дамыту;

6) ерікті мінез-құлықты, эмоционалдық саланы түзету және дамыту;

7) танымдық процестерді түзету және дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Оқу процесін ұйымдастыру кезінде мыналарды ескеру қажет:

1) ұжымдық оқыту жағдайында оқушылардың танымдық белсенділігінің төмендігі;

2) алдыңғы жұмыста қолданылатын мұғалімнің көмегін ынталандыратын бағыттаушыға әлсіз реакция;

3) коммуникативтік, реттеуші, жоспарлаушы сөйлеу функцияларының өрескел дамымауы;

4) бастауыш сынып оқушыларының өз белсенділігін сақтаудағы және қырық бес минут ішінде бір оқу пәнінің мазмұнына зейінін шоғырландырудағы шағын ресурсы;

5) қалыптасатын дағдыларды автоматтандырудың қиындықтары.

6. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдерінің негізінде зияты айқын бұзылған адамдардың өмірін "қалыпқа келтіру" тұжырымдамасы жатыр. Жеке даму, әлеуметтік тәжірибені қалыптастыру, оқушыларды қоршаған адамдарға, заттарға, іс-әрекеттерге, қарым-қатынастарға тарту үшін жағдай жасау көзделеді.

7. Бастауыш сыныптарда педагогикалық іс - шаралар практикалық дағдыларды игеру тәсілдерін қалыптастыруға бағытталған-мұғалімнің іс-әрекетіне еліктеу, үлгі бойынша жұмыс істеу, ересектер мен балалармен ынтымақтастық.

8. Мұғалімдер оқушылардың бірегей ерекшеліктерін сақтай отырып, жеке қарқынмен даму құқығын құрметтейді; үнемі өзгеріп отыратын мүмкіндіктерді зерттейді, білім беру қажеттіліктерін бағалайды, дағдыларды дамыту мен игерудегі шағын жетістіктерді тіркейді. Кез-келген прогресс оқуда оң нәтиже ретінде қарастырылады.

9. Педагогтер осы бағдарламадан әрбір оқушы үшін қолжетімді оқу мазмұнын, сондай-ақ оқушылардың жеке мүмкіндіктері мен білім беру, жеке жетістіктерін бағалау

нәтижелерін ескере отырып, оқыту әдістерін, нысандарын, құралдарын дербес таңдайды.

10. Оқу-тәрбие процесі зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларды оқытудың бүкіл кезеңі ішінде пәндік іс-әрекетте құрылады. Оқушылардың қажеттіліктеріне сәйкес пәндік ортаны құру кезінде келесі ережелер орындалады:

1) білім мен дағдыларды жаңа жағдайға көшірудің елеулі қиындықтарына байланысты осы дағдылар пайдаланылатын жағдайға барынша жақын жағдайда жүзеге асыру іскерліктері мен дағдыларын қалыптастыру;

2) сабақтарды ұйымдастыруға арналған ғимарат ішін жарақтандыру нақты өмірлік жағдайларды көрсетуі тиіс;

3) мектептегі әлеуметтік-тұрмыстық және пәндік-дамытушы орта білім алушылардың психофизиологиялық ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып ұйымдастырылады (қозғалыс белсенділігі үшін, демалу үшін орындар қажет).

4) заттық орта білім алушылардың мүмкіндіктерінің өзгеруіне сәйкес өзгеруге тиіс.

11. Мұғалім әр түрлі оқу пәндерінің мазмұнын бір сабаққа біріктіреді. Оқытудың интеграцияланған сипаты заттық оқытуға біртіндеп көшумен мектепте оқудың алғашқы 2-4 жылында затсыз оқытумен жүзеге асырылады.

12. Затсыз оқыту кезеңінде оқушылардың мақсатты іс-әрекетін ұйымдастыру үшін тақырыптық жоспарлау қолданылады. Бағдарлама оқу жылының әр аптасы үшін түпкілікті тақырыпты анықтайды. Әр сыныпта әр сыныпта қайталанатын және біртіндеп кеңейді, зерттелетін ұғымдардың, сөздіктің, фразеологизмнің, практикалық жаттығулардың күрделілігін қамтитын концентрация принципіне сәйкес қайталады. Мектептің педагогикалық кеңесі оқушылардың аймақтық ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, тақырыптар мен тақырыптар тізбегіне өзгерістер енгізе алады.

13. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларда сөйлеуді дамытуда (оның болмауына дейін) және қарым-қатынаста айқын қиындықтар бар. Сөйлеуді түсінуді дамыту, ауызша және балама қарым-қатынас құралдарын қалыптастыру бойынша дәйекті жұмыс құрылуда.

14. Оқытудың алғашқы кезеңдерінде оқушылардың ойын және практикалық іс-әрекетіне енгізілген мөлшерленген ауызша оқыту әдістерін қолдана отырып, негізінен ойын, практикалық және көрнекі әдістер қолданылады. Сөйлеудің өзіндік іс-әрекеті мен мұғалім тарапынан оқушылардың әрекеті мөлшерлі және түсінікті болуы керек.

15. Сенсорлық стандарттарды объективті әлемде бағдарлау әдісі ретінде игеру, сенсорлық-перцептивті әрекеттерді қалыптастыру біртіндеп сөзбен бекітілуі керек: балаларға өз іс-әрекеттерін сөйлеумен сүйемелдеуге, өз іс-әрекеттерін және басқалардың іс-әрекеттерін жоспарлауға және бағалауға үйретеді.

16. Оқыту процесі тек мазмұнды ғана емес, сонымен қатар ұйымдастырушылық формаларды да қатаң реттеуді қарастырмайды. Оқу сабағын ұйымдастырған кезде әр оқушыда осындай қажеттілік туындаған кезде қызмет түрін өзгерту немесе демалу мүмкіндігі қамтамасыз етіледі. Жеке жұмысты жеке қарқынмен орындау, педагогтің жеке көмегін алу үшін жағдайлар қамтамасыз етіледі.

17. Оқушыларға сабақ барысында сыныпта еркін қозғалуға, оқу тапсырмаларын үстел басында, кілемде отырып, тұрып, сыныптастарымен бірлесе отырып немесе сыныптастарының жұмысын бақылап орындауға мүмкіндік беріледі.

18. М.Монтессоридің педагогикалық жүйесін арнайы дайындалған заттық дамытушылық ортада басқа арнайы педагогикалық әдістер мен технологиялармен ұштастыра пайдалану ұсынылады.

19. Бағдарламаны игеру кезінде білім алушылардың белсенділігі мен дербестігі қалыптасатын негізгі қызмет түрлері:

- 1) тірі және жансыз табиғат пен әлеуметтік өмір құбылыстарын байқау;
- 2) заттық-тәжірибелік әрекет;
- 3) ойын әрекеттері және ойын қызметі;
- 4) білім алушылардың шаруашылық-еңбек қызметі;
- 5) әлеуметтік-тұрмыстық қызмет;
- 6) жақын ортадағы (микросоциум) балалармен және ересектермен қарым-қатынас;
- 7) оқу қызметі (білім алушылардың мүмкіндіктеріне сәйкес).

20. Оқушыларға дидактикалық ойындар, өмірлік жағдаяттарды драматизациялау ойындары ұсынылады. Ойындарды өткізу кезінде белгілі бір қарқынды сақтау керек, ойын жаттығуларын оқушыларға сұрақтармен асыра толтырмау керек. Мектеп оқушыларын мұғалім мен сыныптастарының іс-әрекетін байқауға, сыныптастарының жауаптарын тыңдауға, ортақ ойынға қатысу үшін өз кезегін күтуге үйрету керек.

21. "Сенсорлық даму" пәні аясындағы түзету жұмыстары әр оқу жылында білім мен тәрбиенің бүкіл процесіне енеді. Сыныптағы сабақтар мектептің басқа аумақтарында да, одан тыс жерлерде де (дүкен, пошта, алаң, саябақ, спорт алаңы, тұрғын бұрыш, кітапхана және т.б.) жүргізілетін экскурсиялармен, бақылаулармен кезектесіп отырады.

22. Сабақтарды өткізу процесінде келесі жұмыс түрлерін қолдануға болады: дидактикалық ойындар, арт-терапия, графикалық, динамикалық және көз қимылдату жаттығулары, саусақ ойындары, мобильді және компьютерлік оқу ойындары мен бағдарламалары. Сенсомоторлық дағдылар балалар шығармашылығының әртүрлі түрлерінде тиімді дамиды: сурет салу, аппликация, модельдеу, дизайн, өру, тоқу, кесте тігу, тігу, мозаикаларды құрастыру, жіппен жазу, оригами.

23. "Сенсорлық даму" тақырыбындағы түзету сабақтары зияты орташа түрде зақымдалған білім алушылардың мектеп білімін барынша толық меңгеруіне, қоршаған шындықты білуіне және әлеуметтенуіне негіз жасауға арналған.

24. Оқытушы зияты орташа түрде зақымдалған білім алушының өмірді қалыпқа келтіруге қажетті білім, білік, дағдыларды меңгеруіне кедергі болатын нақты қиындықтарды зерделеуі қажет. Бұл ретте іс-әрекеттің мотивациялық-бағдарлық, операциялық, бақылау және бағалау сияқты компоненттерін меңгеру деңгейін бағалау талап етіледі.

25. Сауалнама нәтижелері оқушылардың қазіргі даму деңгейінің анықталған аймағы негізінде құрылатын және жылжымалы құрамға ие топшаларды қалыптастыруда шешуші болып табылады. Жеке оқушылар үшін белгілі бір кезеңге жеке түзету сабақтары жоспарланған.

26. Арнайы түзету және дамыту жұмыстары уақыт өте келе әртүрлі заттар мен материалдармен ерікті мақсатты әрекеттерге айналатын қарапайым нақты манипуляцияларды қалыптастырудан басталатын заттық-тәжірибелік қызметтің әртүрлі түрлерін қалыптастыруға бағытталған.

27. Бағдарламаның мазмұны ұсынымдық сипатта болады, өйткені зияты орташа түрде зақымдалған білім алушының дамуы біркелкі еместігімен, жоғары психикалық функциялардың дамуының жеке қарқынымен және оның жеке тәжірибесімен сипатталады. Педагог психофизикалық дамудың өзекті деңгейін және білім алушының қажеттіліктерін ескере отырып, кез келген өзгерістер енгізуге құқылы.

28. Игерудің жеке және пәндік жоспарланған нәтижелері білім алушылардың жеке мүмкіндіктері мен нақты білім беру қажеттіліктеріне сәйкес келетін мүмкін (шамамен) ретінде қарастырылуы керек. Пән бойынша оқу жетістіктерін балдық бағалау пайдаланылмайды. Жетістіктерді бағалау үшін сипаттамалық бағалау қолданылады.

3-тарау. "Сенсорлық даму" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

Параграф 1. "Сенсорлық даму" оқу пәнінің мазмұны

29. "Сенсорлық даму" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 1 -сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 66 сағатты;
- 2) 2 -сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;
- 3) 3 -сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;
- 4) 4 -сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты құрайды.

Пән бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазіпқстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына байланысты (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

30. "Сенсорлық даму" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) "Сенсорлық процестерді дамыту";
- 2) "Кеңістікте бағдарлауды дамыту";

3) "Ұсақ моториканы дамыту".

31. "Сенсорлық процестерді дамыту" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) көріп қабылдау және зейін;
- 2) түс, пішін, өлшемді ажырату;
- 3) есту қабылдау және зейін;
- 4) тактильді-қозғалысты дамыту;
- 5) кинестетикалық және кинетикалық даму.

32. "Кеңістікте бағдарлауды дамыту" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) өз денесінде бағдарлау;
- 2) қоршаған кеңістікте бағдарлау;
- 3) қағаз парағында, үстел бетінде бағдарлау.

33. "Ұсақ моториканы дамыту" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) қол және саусақты дамыту.

34. 1-сыныпқа арналған "Сенсорлық даму" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) Сенсорлық процестерді дамыту. Көріп қабылдау және зейін: көзқарасты бекіту, қозғалмайтын және қозғалмалы объектіні көзбен қадағалау, объектілерді тану. Заттың оның кескінімен байланысы. Қарапайым объектілерді имитациялау, ою-өрнектер жасау. Бірқатар заттардағы өзгерістерді анықтау. Заттардың қасиеттерін зерттеу: негізгі түстерді ажырату, екі қарама-қарсы заттарды өлшемі, қалыңдығы, биіктігі, ені бойынша ажырату. Есту қабылдау және зейін: сөйлеу және сөйлеуге жатпайтын дыбыстарға реакциялар, дыбыстың басталуы мен аяқталуы, дыбысқа еліктеуді ажырату. Тактильді-моторлық қабылдау және заттардың ерекше қасиеттерін қабылдау: бағдарлаудың іздеу әдістері (әр түрлі жағынан қарау, сезіну, қолдану, қабаттасу). Тағамның дәмін тану. Үлгі бойынша көлемді фигуралар мен заттарды, иістерге реакцияны анықтау. Кинестетикалық және кинетикалық даму: адамның жанасуына реакциялар, материалдармен жанасу, дене бетіне қысым. Адамдар мен жануарлардың қозғалысын бақылау:

2) Кеңістікте бағдарлауды дамыту. Өз денесінде бағдарлау. дене мүшелерін ажырату. Қоршаған кеңістіктегі бағдарлау: нұсқау қимылымен "мұнда-анда", "алға-артқа", "осында", "жақын" объектілерінің орналасуын ажырату. "Қуыршақ қайда?". Сынып бөлмесіндегі бағдарлау. Мұғалімнің көмегімен кеңістіктік қатынастарды модельдеу. Қағаз парағына, үстел бетіне бағдарлау: заттарды көрсетілім бойынша қатарға орналастыру, қағаз парақта фишкаларды еліктеу арқылы орналастыру, үлгі бойынша орналастыру, үлгі бойынша 2 бөліктен тұратын тақырыптық суреттер құрастыру. Геометриялық пішіндерді бояу;

3) Ұсақ моториканы дамыту. Қол және саусақты дамыту: саусақ ойындары, жазу құралдарын ұстауға және қолдануға арналған арнайы жаттығулар. Мозаикадан еліктеу, үлгі бойынша өрнектер құрастыру. Сопакшаны, шарларды домалату кезіндегі пішіндеу қозғалыстары.

35. 2 -сыныпқа арналған "Сенсорлық даму" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) Сенсорлық процестерді дамыту. Көріп қабылдау және көру зейін: заттарды, адамдарды, жануарларды (негізгі элементтер, объект бөлшектері) қарау. Үй ішіндегі және суреттердегі заттарды іздеу. Өзгелер мен өз заттарын ажырату. Үлгі бойынша геометриялық фигуралардан, таяқшалардан, моншақтардан ою-өрнектер жасау. Қатардағы заттардың орналасу ретін есте сақтау. Көлемді және жазықтық геометриялық фигураларды ажырату (шар, текше, шеңбер, шаршы, сопақ, үшбұрыш). Үлкен және кішкентай, қалың және жұқа заттарды көрсету, ауызша нұсқаулық бойынша, өз бетінше салыстыру. Есту қабылдау және зейін: дыбыстарды ажырату, музыкалық ойыншықтардың локализациясы мен дыбыстық сипатын анықтау (дыбыс деңгейі, бір-көп), таныс дауыстарды тану, дыбысқа еліктеуді ажырату. Заттардың тактильді-моторлы қабылдауы және ерекше қасиеттерін қабылдау: арнайы тексеру қозғалыстары (сипау, илеу, түрту, қысу). Сұйық және қатты тағамдардың (ыстық, суық) контрастты температурасын ажырату. Үлгі бойынша көлемді және жазық заттарды жұптастыру. Қарама-қарсы иістерді ажырату (жағымды және жағымсыз). Кинестетикалық және кинетикалық даму: вербалды емес коммуникациялар (мимика, пантомимика). Объектілерден келетін дірілге реакция. Еліктеу қимылдарын орындау, дене қимылдарына еліктеу, мимика;

2) Кеңістікте бағдарлауды дамыту. Дене бөліктерінің кеңістіктік орналасуына бағдарлау: бас-жоғарғы, аяқтар-төменгі, кеуде - ортасында, қолдар - дененің жанында. Оң және сол қолды ажырату. Заттардың өздеріне және бір-біріне қатысты орналасуы: алыс, жақын, айналасында, жоғарыда, төменде, өзінен (өзінен) бұрын, өзінен кейін, көрсетілім бойынша, үлгі бойынша. Нұсқау бойынша мұғалімнің, басқа балалардың артынан ғимарат ішінде орын ауыстыру. Еліктеу арқылы кеңістіктік қатынастарды модельдеу (ғимараттар, құрылыс). Үлгі бойынша 3 бөліктен тұратын тақырыптық суреттерді құрастыру;

3) Ұсақ моториканы дамыту. Қолдар мен саусақтардың қозғалысын дамыту, саусақ ойындары, трафареттерді штрихтау. Үлгі бойынша мозаикадан өрнектер жасау. Геометриялық пішіндер мен қарапайым заттарды ермексазбен мүсіндеу. Сурет: үлгі бойынша сызық шегінде түзу, көлбеу, сынған сызықтардан тұратын жиектер, нүктелер бойынша сызықтар.

36. 3 -сыныпқа арналған "Сенсорлық даму" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) Сенсорлық процестерді дамыту. Көріп қабылдау және зейін: заттарды, бөлшектерді, бөліктерін көріп зерттеу, қасиеттерін анықтау. Бірдей заттардың жұбын табу. Бөлшектерімен ерекшеленетін тақырыптық және сюжеттік суреттерді салыстыру. Сурет контуры бойынша таныс заттарды тану. Суреттегі геометриялық фигуралардың құрылысы. Көзге арналған гимнастика қимылдары. Түсті әрекетке сигнал ретінде пайдалану. Геометриялық пішіндердің жіктелуі. Көрсету, үлгі, ауызша нұсқаулық бойынша өз бетінше заттарды ені бойынша салыстыру кезінде қолдану тәсілдері,

қабаттасу, беттестіру. Есту қабылдау және зейін: 2-3 таңдау кезінде шулы және музыкалық аспаптардың дыбысын ажырату; ерлер, әйелдер, балалар дауыстарының айырмашылығы. Шуларға эмоционалды реакция. Сөзсіз дыбыстардың ұзақтығы (ұзақ-қысқа), әуеннің сипаты (көңілді, қайғылы), музыкалық ойыншықтардағы дыбыстарды ойнату бойынша ажырату. Мимика мен пантомимикамен бірге жүретін қоршаған орта дыбыстарына еліктеу. Заттардың тактильді-моторлы қабылдауы және ерекше қасиеттерін қабылдау: бағдарлаудың іздеу әдістері (сезіну, сипау, илеу, түрту, қысу). Сөз бойынша заттарды табу. Заттардың салмағын ажырату. Сөйлеу немесе пантомимикалық құралдар арқылы иісті таңдаудағы артықшылықтар. Кинестетикалық және кинетикалық даму: жануарлар мен адамдардың қозғалыстарына, табиғи құбылыстарға, эмоционалды күйді көрсететін бет қимылдарына еліктеу. Құрылымы мен тұтқырлығы әртүрлі материалдармен жанасу. Дененің орналасуына реакциялар (көлденең, тік). Команда бойынша қозғалысты орындау;

2) Кеңістікте бағдарлауды дамыту. Қағаз парақта бағдарлау (ортасы, ортасында, жоғарғы, төменгі, сол жақта, оң жақта). Дененің оң және сол жақтарын ажырату. Заттардың өздеріне қатысты орналасуын анықтау: алыс, жақын, айналасында, жоғарыда, төменде, өзіңнің алдында, өзіңнің артында, үлгі бойынша. Мектеп бөлмесінде бағдарлау. Жобалау кезінде кеңістіктік қатынастарды модельдеу (конструкторлардың көлемді бөліктерінен құрылыстар);

3) Ұсақ моториканы дамыту. Қолдар мен саусақтардың қозғалысын дамыту: саусақ ойындары; баулар мен бантикті байлау және шешу, жақтаудағы тік, көлденең және көлбеу сызықтармен үлгі бойынша штрихтау. Сурет салу: шекаралар, ою-өрнектер. Сызылған нүктелер бойынша бастырып сызу. Затты тану, ойластыру бойынша мозаикадан үлгі жасау.

37. 4 -сыныпқа арналған "Сенсорлық даму" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) Сенсорлық процестерді дамыту. Көріп қабылдау және зейін: бағдарлаудың іздеу әдістері (жоспарлы бақылау) затты оның жеке бөліктері бойынша, қабаттасқан немесе суретте тану. Заттардың сыртқы қасиеттері мен құрамына назар аудару (сынақ және қателік, практикалық сынау). Сипаттама бойынша затты тану. Сурет бойынша, табиғаттан, дизайн, схема бойынша геометриялық фигуралардан құрылыс). Схема бойынша геометриялық фигуралардан, таяқшалардан, моншақтардан ою-өрнектер жасау. Көзге арналған гимнастика. Негізгі түстерді ажырату (қызыл, жасыл, көк, сары, ақ, қара). Заттардың суреттеріндегі текшені, шарды тану. Заттарды екі белгі бойынша біріктіру (үлкен қызыл шарлар). Көріп, сипап сезу арқылы қабаттасуды қолдана отырып, шамасы, ұзындығы, биіктігі, ені, қалыңдығы, тереңдігі бойынша затты салыстыру. Есту қабылдау және зейін: 4-5-тен таңдау кезінде дыбыстық сипаты бойынша күрт ерекшеленетін ойыншықтарды есту арқылы ажырату. Күлкі, жылау, айқайлау, сыбырлау, дыбыс қарқынын ажырату және тану. Ойынды дыбыстық ойыншықтарда буындарды айту, шапалақтау, соғу арқылы ойнату. Сигналдарға

реакция (тоқта, автомобильдің дыбысы). Тактильді-моторлы қабылдау және заттардың ерекше қасиеттерін қабыл алу: әр түрлі қызмет түрлеріндегі тактильді-қозғалыс сезімталдығы (мүсіндеу, саусақпен сурет салу, саусақ ойындары). Әр түрлі өнімдерді консистенциясы бойынша ажырату (сұйық, қатты, тұтқыр, борпылдақ). Заттардың жанасу қасиеттері (жұмсақ, қатты, тегіс, өрескел). Иістерді ажырату (гүл, цитрус, қылқан жапырақты, ваниль, кофе). Кинестетикалық және кинетикалық даму: ертегі кейіпкерлеріне, мультфильмдер мен фильмдерге еліктеу. Дененің әртүрлі беттермен жанасуына реакция. Ойдан шығарылған заттармен әрекеттер. Қозғалыстар тізбегін өз бетінше орындау (2-3-тен). Позалар мен қозғалыстарды ойнату ("Айна" типті ойындар). Мимика мен пантомимикамен эмоцияларды кейіпкерлерді ертегілер мен мультфильмдерді жеткізу;

2) Кеңістікте бағдарлауды дамыту. Өзіне және фотосуретке дене мүшелерін, басқа адамдардың, жануарлардың дене мүшелерін ажырату және атау. Дененің оң және сол жақтарын, дене бөліктерін алдыңғы және артқы жағынан көрсету және атау. Заттардың өзіне қатысты орналасуын, заттардың бір-біріне қатысты орналасуын анықтау: алыс, жақын, айналасында, жоғарыда, төменде, өзінің алдында/алдында/артында, жоғарыда, төменде, астында. Мектеп учаскесінде бағдарлау. Дизайн және схема бойынша кеңістіктік қатынастарды модельдеу. Қағаз парағында бағдарлау (ортасы, жоғарғы, төменгі, сол, оң, бұрыш, сол жақ бұрыштар, жоғарғы оң жақ бұрыш);

3) Ұсақ моториканы дамыту. Қолдар мен саусақтардың қозғалысын дамыту, саусақ ойындары. Әр түрлі сызықтармен штрихтау. Сурет контурын көшіру. Үлгі бойынша мозаикадан заттың бейнесін жасау. Жануарларды, адамдарды, қоршаған орта объектілерін ермексазбен мүсіндеу. Қиғаш түзу және нүктелі сызықтардың әртүрлі конфигурацияларының толқынды сызықтарын жүргізу. Конфигурациясы бойынша баспа әріптерінің элементтеріне ұқсас фигураларды салу.

Параграф 2. Оқу мақсаттарының жүйесі

38. Бағдарламада оқыту мақсаттары әр сыныпқа кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 1.2.1.4 "1" – сынып, "2.1" – бөлімше, "4" – оқу мақсаты.

39. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлімдер мен сыныптар бойынша берілген:

1) "Сенсорлық процестерді дамыту" бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары			
	1 -сынып	2 -сынып	3 -сынып	4 -сынып
	1.1.1.1 адамның бетіне, қозғалмалы және қозғалмайтын	2.1.1.1 заттарды, адамдарды, жануарларды қарау:	3.1.1.1 заттарды мақсатты түрде зерттеу, көріп зерттеу, негізгі элементтерді,	4.1.1.1 бағдарлаудың іздеу

1.1. Көріп қабылдау және зейін

заттарға назар аудару	объектінің негізгі элементтері, бөлшектері	бөлшектерді, қасиеттерді оқшаулау	тәсілдерін қолдану (жоспарлы бақылау)
1.1.1.2 қозғалатын затты көзбен қадағалау (көлденең, тігінен, шеңбер бойымен, алға / артқа)	2.1.1.2 сұраныс бойынша затты іздеу (доп қайда?)	3.1.1.2 жұп заттарды табу (осындай бер)	4.1.1.2 затты оның жеке бөліктері арқылы тану
1.1.1.3 өз заттарын іздеу, тану және табу	2.1.1.3 бөлмеден, жиынтықтан берілген затты табу	3.1.1.3 объектілердің сыртқы қасиеттері мен сапасына іс жүзінде назар аудару (сынау және қателік әдісі)	4.1.1.3 объектілердің сыртқы қасиеттері мен сапасына іс жүзінде назар аудару (сынау және қателесу әдісі, тәжірибелік қолдану)
1.1.1.4 затты оның бейнесімен байланыстыру	2.1.1.4 суреттерден тиісті затты немесе әрекетті табу (кім жүгіреді?)	3.1.1.4 бөлшектерімен ерекшеленетін заттық және сюжеттік суреттерді салыстыру	4.1.1.4 сюжеттік суреттерде сюжеттік желіні, ұйқаспайтын жерін бөліп көрсету (болады, болмайды)
1.1.1.5 сөз бойынша көптеген басқалардың ішінен затты іздеу және тез табу	2.1.1.5 суреттегі көптеген басқалардың ішінен затты іздеу және тез табу	3.1.1.5 суреттің контуры бойынша таныс затты тану	4.1.1.5 қабаттасқан немесе шулы кескіндегі таныс нысанды тану
1.1.1.6 нұсқаулыққа сәйкес бөлмедегі затты табыңыз: қуыршақ қайда?	2.1.1.6 өзінің және басқа адамдардың киімдерін, шкафын, үстелін ажырату	3.1.1.6 нұсқауларға сәйкес затты табу: барлық қызыл түсті көрсету	3.1.1.6 сипаттама бойынша затты табу: жасыл, тәтті, дөңгелек
1.1.1.7 еліктеу бойынша геометриялық фигуралардан құрастыру (үй, қоршау)	2.1.1.7 табиғаттан алынған геометриялық пішіндерден құрастыру	3.1.1.7 сурет бойынша геометриялық фигуралардан құрастыру	4.1.1.7 геометриялық пішіндерден сурет бойынша, табиғаттан, жоспар, сызба бойынша құрастыру
1.1.1.8 еліктеу арқылы геометриялық фигуралардан, таяқшалардан, моншақтардан ою-өрнектер жасау	2.1.1.8 үлгі бойынша геометриялық фигуралардан, таяқшалардан, моншақтардан ою-өрнектер жасау	3.1.1.8 геометриялық пішіндерден, таяқшалардан, моншақтардан үлгі мен сөз бойынша ою-өрнек жасау	4.1.1.8 схема бойынша геометриялық пішіндерден, таяқшалардан, моншақтардан ою-өрнектер жасау
		3.1.1.9 көзге арналған	4.1.1.9 нұсқау бойынша өз бетінше еліктеу арқылы көзге арналған гимнастика

			гимнастика қимылдарын орындау	қимылдарын орындау
	1.1.1.9 заттар қатарындағы өзгерістерді анықтау (не жоғалып кетті?)	2.1.1.9 қатардағы заттардың орналасу ретін есте сақтау	3.1.1.9 заттардың орналасқан орнын еске түсіру	4.1.1.9 кейінге қалдырылған кескіндер мен конструкцияларды жасау
1.2. Түс, пішін, өлшемді ажырату	1.1.2.1 түсі бойынша күрт ерекшеленетін үлгіге сәйкес заттарды таңдау - басым белгі (2 карама-қарсы түс)	2.1.2.1 түсі бойынша күрт ерекшеленетін үлгіге сәйкес заттарды таңдау - басым белгі (3 карама-қарсы түс)	3.1.2.1 заттарды түсі бойынша үлгісі бойынша біріктіру	4.1.2.1 негізгі түстерді ажырату (қызыл, жасыл, көк, сары, ак, кара)
	1.1.2.2 қоршаған ортада таныс түстерді табу	2.1.2.2 аппликация мен құрастыру заттарды орналастыру кезінде түстерді үлгі бойынша ауыстыру	3.1.2.2 түстерді әрекет сигналы ретінде пайдалану	4.1.2.2 сөз бойынша сәйкес түсті табу, таныс заттардың түсін атау
	1.1.2.3 пішіні бойынша күрт ерекшеленетін заттарды үлгі бойынша таңдау (осындай бер)	2.1.2.3 үлгі бойынша текшені, шар, брус тану	3.1.2.3 текшені, шар, брус аты бойынша табу	4.1.2.3 геометриялық денелердің (текше, шар, брус) атауларын өз сөзінде қолдану
	1.1.2.4 шар мен текшенің қасиеттерін зерттеу: шар домалайды, текше домаламайды	2.1.2.4 шар мен текшенің қасиеттерін ажырату (шар дөңгелек, дөңгелектерді көрсет)	3.1.2.4 заттар мен ойыншықтардан геометриялық пішіндерді тану (шарға ұқсас, бірдей)	4.1.2.4 заттардың суреттеріндегі текшені, шарды тану
	1.1.2.5 шеңбердің, сопақшаның, квадраттың жазықтық модельдерін сипап сезу және визуалды түрде ажырату	2.1.2.5 шеңбердің, сопақшаның, квадраттың, үшбұрыштың жазықтық модельдерін сипап сезу және визуалды түрде ажырату	3.1.2.5 геометриялық фигуралардың атауларын қолдану шеңбер, сопақ, шаршы, үшбұрыш	4.1.2.5 шеңбер, сопақша, шаршы, үшбұрыш, тіктөртбұрышты әртүрлі көлемдегі, түсті фигуралардан (үлгі бойынша, аты бойынша) ажырату
	1.1.2.6 геометриялық пазылдарды құрастыру, жақтауларға дөңгелек, сопақ және төртбұрышты кірістірулерді салу	2.1.2.6 геометриялық пазылдарды құрастыру, дөңгелек, сопақ, шаршы, үшбұрышты, тікбұрышты кірістірулерді салу	3.1.2.6 геометриялық пішіндерді жіктеу	4.1.2.6 заттарды екі белгі бойынша біріктіру (үлкен қызыл шарлар)
	1.1.2.7 үлкен және кішкентай көлемді			4.1.2.7 екі затты өлшемі, ұзындығы,

	заттарды көрсету, ауызша нұсқаулық, өз бетінше салыстыру кезінде көзбен сәйкестендіру	2.1.2.7 көрсетілім бойынша ауызша нұсқаулық, өз бетінше қалың және жұқа заттарды салыстыру кезінде көріп байланыстыру	3.1.2.7 заттарды ені бойынша салыстыру кезінде көзбен көріп салыстыру әдістерін қолдану	биіктігі, ені, қалыңдығы, тереңдігі бойынша көріп салыстыру, қабаттастыру арқылы салыстыру
	1.1.2.8 көрсетілімге, үлгіге, ауызша нұсқаулыққа сәйкес үлкен және кішкентай жалпақ заттарды салыстыру кезінде қабаттасуды қолдану	2.1.2.8 сұраныс бойынша екі заттың қалың, жұқа затын тану және көрсету	3.1.2.8 өз бетінше, үлгі, ауызша нұсқау бойынша заттарды ені бойынша салыстыру кезінде қабаттастыру, беттестіру әдістерін қолдану	4.1.2.8 атауы бойынша ажырату: үлкен-кішкентай, биік-төмен, қалың-жұқа, ұзын-қысқа, кең-тар терең-таяз
	1.1.2.9 өлшемі бойынша қарама-қарсы 2 затты ажырату (үлкен, кіші)	2.1.2.9 2 затты өлшемі бойынша әртүрлі тәсілдермен салыстыру (үлкен, кішірек, салыстыру)	3.1.2.9 3 затты өлшемі бойынша салыстыру (үлкен, кіші, ең кішкентай)	4.1.2.9 біртекті заттарды кішіден үлкенге қарай орналастыру
1.3. Есту қабылдау және зейін	1.1.3.1 қоршаған орта дыбыстарына жауап беру: сөйлеу, музыка, шу	2.1.3.1 2-ден таңдау кезінде ойыншықтардың дыбыстарының табиғаты бойынша күрт ерекшеленетінін есту арқылы ажырату: барабан-сырнай	3.1.3.1 2-3-тен таңдау кезінде шу мен музыкалық аспаптардың дыбыстарын ажырату	4.1.3.1 4-5-тен таңдау кезінде ойыншықтардың табиғаты бойынша күрт ерекшеленетін дыбыстарын естіп ажырату
	1.1.3.2 таныс адамдардың дауысына жауап беру	2.1.3.2 таныс адамдардың дауыстарын тану, көрсету немесе атымен атау	3.1.3.2 ерлер, әйелдер, балалар дауыстарын есту арқылы ажырату	4.1.3.2 күлу, жылау, айқайлау, сыбырлауды ажырату және шығару
	1.1.3.3 құлақ, иық, бел деңгейінде орналасқан қозғалмайтын дыбыс көзінің орнын анықтау	1.1.3.3 локализацияны анықтау және дыбыс көзінің қозғалысын қадағалау	3.1.3.3 шуларға эмоционалды түрде жауап беру: қолмен қатты және жағымсыз шудан қорғану, жағымды дыбыстарға қуанышты мимикамен, есту зейінімен, қимылдармен жауап беру	4.1.3.3 сигналдарға жауап беру (тоқта, автомобильдің дыбысы және т. б.)
	1.1.3.4 музыкалық ойыншықтардың дыбысының	2.1.3.4 сөзсіз дыбыстарды дыбыс деңгейі бойынша ажырату (қатты және тыныш),	3.1.3.4 сөзсіз дыбыстарды ұзақтығы бойынша ажырату (ұзақ-қысқа),	4.1.3.4 дыбыстың қарқынын есту арқылы ажырату; (дыбыстық ойыншықтарда

	басталуы мен аяқталуына жауап беру	музыкалық ойыншықтарда ойнау	музыкалық ойыншықтарда ойнау	буындарды айту, шапалақтау, соғу арқылы ойнау
	1.1.3.5 дыбысқа еліктеу мен қоршаған орта дыбыстарын ажырату, дыбыстың шығу көзімен сәйкестендіру	2.1.3.5 дыбысқа еліктеуді ажырату, дыбыс көзімен байланыстыру және атау (не естілді?)	3.1.3.5 мимика және пантомима сүйемелдеуімен қоршаған ортаның дыбыстарына еліктеу	4.1.3.5 қоршаған ортаның таныс дыбыстарында еркін бағдарлау
		2.1.3.6 дыбыстардың санын есту арқылы ажырату: біреуі көп; музыкалық ойыншықтарда ойнау	3.1.3.6 музыкалық ойыншықтар мен кимылдар арқылы әуеннің табиғатын (көңілді, мұңды) ажырату және жаңғырту	4.1.3.6 еліктеу арқылы қарапайым ырғақтарды ойнату
1.4. Тактильді-моторлық қабылдау және заттардың ерекше қасиеттерін қабылдау	1.1.4.1 бағдарлаудың іздеу әдістерін қолдану: әр түрлі жағынан қарау, сипап сезіну, қабаттасу	2.1.4.1 арнайы тексеру қозғалыстарын қолдану (сипау, илеу, түрту, қысу)	3.1.4.1 бағдарлаудың іздеу әдістерін қолдану: сезіну, сипау, илеу, түрту, соғу, қысу	4.1.4.1 әр түрлі әрекет түрлерінде тактильді-моторлық сезімталдықты қолдану: модельдеу; саусақпен сурет салу; саусақ ойындары
	1.1.4.2 тағамды дәміне қарай тану (алма, нан, кәмпит)	2.1.4.2 сұйық және қою тағамдардың (ыстық, суық) қарама-қарсы температуралық режимдерін ажырату	3.1.4.2 өнімдердің негізгі дәмдік қасиеттерін ажырату (ащы, тәтті, қышқыл, тұзды)	4.1.4.2 консистенциясы әртүрлі өнімдерді ажыратыңыз (сұйық, қатты, тұтқыр, борпылдақ))
	1.1.4.3 үлгі бойынша жанасу кезінде көлемді фигуралар мен заттарды анықтау (Ғажайып дорба)	2.1.4.3 саны ұлғайған кезде үлгі бойынша көлемді және жалпақ затқа жұпты жанасу арқылы таңдау	3.1.4.3 сөз бойынша затты сипап сезу арқылы табу	4.1.4.3 үлгіге, сөзге, суретке сәйкес жұбын табу үшін санын көбейту кезінде таңдау
	1.1.4.4 үлгі бойынша заттардың мөлшері мен пішінін жанасу арқылы ажырату	2.1.4.4 әр түрлі заттардың контраст температурасын ажырату	3.1.4.4 заттарды салмағы бойынша ажырату (ауыр-жеңіл)	4.1.4.4 заттардың қасиеттерін ажырату (жұмсақ, қатты, тегіс, өрескел)
	1.1.4.5 иістерді сезу	2.1.4.5 қарама-қарсы иістерді ажырату (жағымды және жағымсыз)	3.1.4.5 сөйлеу немесе пантомима құралдарының көмегімен иісті таңдау кезінде артықшылықтарды білдіру	4.1.4.5 иістерді ажырату (гүлді, цитрустық, қылқан жапырақты, ванильді, кофе)
			2.1.5.1 вербалды е м е с	

1.5. Кинестетикалық және кинетикалық даму	1.1.5.1 адамның жанасуына барабар эмоционалды-моторлы жауап беру	қарым-қатынастарды әртүрлі тәсілдермен білдіру (мимика, пантомимика)	3.1.5.1 жануарлар мен адамдардың қозғалысына еліктеу (қоян сияқты)	4.1.5.1 ертегі кейіпкерлеріне, мультфильмдер мен фильмдердің кейіпкерлеріне еліктеу
	1.1.5.2 материалдармен (ағаш, металл, су және т. б.) жанасуға барабар жауап беру	2.1.5.2 әртүрлі температурадағы материалдармен жанасуға адекватты жауап беру	3.1.5.2 текстурасы мен тұтқырлығы бойынша әртүрлі материалдармен жанасуға барабар жауап беру	4.1.5.2 дененің әртүрлі беттермен жанасуына барабар жауап беру
	1.1.5.3 дене бетіндегі қысымға барабар жауап беру	2.1.5.3 объектілерден келетін дірілге барабар жауап беру	3.1.5.3 дененің жағдайына адекватты жауап беру (көлденең, тік)	4.1.5.3 ойдан шығарылған заттармен әрекет ету
	1.1.5.4 басқа адамдардың қимылдарының орындалуын бақылау және қозғалыстарды қайталау	2.1.5.4 еліктеу арқылы қимылдарды орындау	3.1.5.4 бұйрық бойынша қозғалыстарды орындау	4.1.5.4 қозғалыстардың реттілігін өз бетінше орындау (2-3-тен)
	1.1.5.5 жануарлардың қозғалысын бақылау	2.1.5.5 жануарлардың қозғалысына еліктеу	3.1.5.5 табиғи құбылыстарға еліктеу (жаңбыр, жел)	4.1.5.5 позалар мен қозғалыстарды жасау ("Айна" сияқты ойындар)
		2.1.5.6 еліктеу арқылы мимикалық қозғалыстарды жасау	3.1.5.6 эмоционалды күйді көрсететін мимикалық қозғалыстарды қайталау	4.1.5.6 ертегі мен мультфильм кейіпкерлерінің эмоцияларын мимикамен және пантомимикамен жеткізу

2) "Кеңістікте бағдарлауды дамыту" бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары			
	1 -сынып	2 -сынып	3 -сынып	4 -сынып
2.1. Өз денесінде бағдарлау	1.2.1.1 дене мүшелерін ажырату (мұрын, көз көрсет)	2.2.1.1 дене бөліктерінің кеңістіктік орналасуын бағдарлау: басы-жоғарыда, аяқтары-төменде, денесі-ортасында, қолдары-дененің жанында	3.2.1.1 дененің оң және сол жақтарын ажырату, бұл алдыңғы, артқы	4.2.1.1 өзінде және фотосуретте дене бөліктерін, басқа адамдардың, жануарлардың дене бөліктерін, дененің оң және сол жақтарын, алдыңғы, артқы жағын ажырату және атау
		2.2.1.2 оң және сол қолды ажырату		
				4.1.1.2 заттардың өздеріне қатысты

2.2. Қоршаған кеңістікте бағдарлау	1.2.2.1 меңзеу қимылы арқылы " мұнда – сонда", " алға-артқа", " осында", "қасында" заттардың орнын ажырату	2.1.2.1. заттардың өздеріне қатысты орналасуын ажырату: алыс, жа қ ы н , айналасында, жоғарыда, төменде, өзінен бұрын (алдында), артында көрсетілім бойынша , мұғалімнің үлгісі бойынша	3.1.2.1. көрсетілім бойынша, үлгі бойынша заттардың өздеріне қатысты орналасуын ажырату: алыс, жақын, жоғарыда, төменде, алдында, артында	орналасуын, заттардың бөліктерінің өзара орналасуын ажырату: алыс, жа қ ы н , айналасында, жоғарыда, төменде, өзінің алдында / артында, жоғарыда, төменде, астында
	1.2.2.2 "Қуыршақ қайда?" деген сұраққа жеспен көрсету	2.2.2.2 көрсетілім бойынша заттардың бір-біріне қатысты орналасуын ажырату:" алдында, артында, арасында, ішінде, үстінде, астында "	3.2.2.2 бір-біріне қатысты 2-3 затты орналастыру: " бұрын, артында, арасында, ішінде, үстінде, астында" көрсетілім бойынша , үлгі бойынша, ауызша нұсқаулық бойынша	4.2.2.2. бір-біріне қатысты 2-3 затты орналастыру: " алдында, артында, арасында, ішінде, үстінде, астында" көрсетілім бойынша , үлгі бойынша, ауызша нұсқау бойынша
	1.2.2.3 сынып бөлмесінде бағдарлау, өзінің үстел, орындығын табу	2.2.2.3 мұғалімнің, басқа балалардың артынан үй-жайда мұғалімнің нұсқауы бойынша қозғалу	3.2.2.3 мектепте бағдарлау, сынып, дәретхана, асхана табу	4.2.2.3 мектеп ауласында бағдарлау, мектептің кіреберісіне, қақпаға апаратын жолды табу және т.б.
	1.2.2.4 мұғалімнің көмегімен кеңістіктік қарым-қатынастарды модельдеу (қуыршақ жиһазын орналастыру, үстелдің жайылуы және т.б.)	2.2.2.4 еліктеу арқылы кеңістіктік қатынастарды модельдеу (ғимараттар, құрылыс және т. б.)	3.2.2.4 табиғаттан кеңістіктік қатынастарды модельдеу (ғимараттар, құрылыстар, т.б.)	4.2.2.4 жоспарланған және схема бойынша кеңістіктік қатынастарды модельдеу
1.2.3.1 көрсетілім бойынша бірнеше заттарды қатарға қ о й : ойыншықтарды қатарға қой"	2.2.3.1 үстелге жазық және көлемді заттарды үлгі бойынша тік және көлденең бағытта, құрылым бойынша (солдан-оңға, жоғарыдан-төменге, орталықта) қою	3.2.3.1 затты "алға, артқа, жоғары, төмен, оңға, солға, бүйірге " көрсетілім бойынша, ауызша нұсқау бойынша жылжыту	4.2.3.1 сұрақтарға жауап беру: "қай жерде? Қайда ..?"(алға, артқа, жоғары, төмен, оңға, солға, бүйірге)	
	1.2.3.2 еліктеу, үлгі б о й ы н ш а	2.2.3.2 қағаз парақта бағдарлау (ортасы,	3.2.3.2 қағаз парақта бағдарлау (ортасы,	4.2.3.2 қағаз парақта бағдарлау (ортасы, ортасында, жоғарғы , төменгі, сол, оң, бұрыш, сол жақ

2.3. Қағаз парағында, үстел бетінде бағдарлау	үлестірмелі қағаздарды параққа қою	ортасында, жоғарғы, төменгі, сол, оң)	ортасында, жоғарғы, төменгі, сол, оң)	бұрыштар, жоғарғы оң жақ бұрыш)
	1.2.3.3 үлгіге еліктеу бойынша 2 бөліктен заттық суреттер құрастыру	2.2.3.3 үлгі бойынша 3 бөліктен заттық суреттер құрастыру	3.2.3.3 үлгі бойынша 4 бөліктен заттық суреттер құрастыру	4.2.3.3 сөз бойынша 4 бөліктен заттық сурет құрастыру
	1.2.3.4. фишкалар мен геометриялық фигураларды орнын көрсете отырып, еліктеп қағаз парағында орналастыру	2.2.3.4 үлгі бойынша фишкаларды қағаз парағына орналастыру	3.2.3.4 нұсқаулыққа сәйкес қағаз парақта фишкаларды орналастыру	4.2.3.4 фишкалар мен геометриялық фигуралардың орналасуына түсінік беру
	1.2.3.5 геометриялық фигураларды бояу	2.2.3.5 заттық суреттерді бояу	3.2.3.5 суреттің жетіспейтін бөліктерін аяқтау	3.2.3.5 суреттің жетіспейтін бөліктерін аяқтау

3) "Ұсақ моториканы дамыту" бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары			
	1 -сынып	2 -сынып	3 -сынып	4 -сынып
3.1. Қол мен саусақты дамыту	1.3.1.1 мұғаліммен саусақ ойындарын ойнау (саусақтарды жұдырықпен қысу, саусақтарды ашу, саусағыңызбен көрсету, заттың контурын сызу және саусақпен сурет салу, т.б.)	2.3.1.1 түймелерді, үлкен моншақтарды жіпке тізу, жарманы сұрыптау; түймелерді, сырманы, түймелерді, ілмектерді бекіту және ашу	3.3.1.1 бауларды, бантикті байлау және шешу	4.3.1.1 күнделікті өмірде және сабақта нақты қимылдар жасау (байлау, шешу, бекіту)
	1.3.1.2 жазу құралдарын ұстау үшін арнайы жаттығулар жасау	2.3.1.2 трафареттерді ерікті түрде штрихтау	3.3.1.2 жақтауда тік, көлденең және көлбеу сызықтармен үлгі бойынша штрихтау	4.3.1.2 әртүрлі типтегі сызықтармен штрихтау
	1.3.1.3 тік көлденең және тік сызықтарды сызу	2.3.1.3 суреттерді контур бойымен сызу	3.3.1.3 суреттерді қойылған нүктелер бойынша бастырып сызу	4.3.1.3 суреттің контурын көшіру
	1.3.1.4 еліктеу, үлгі бойынша мозаикадан өрнек құрастыру	2.3.1.4 үлгі бойынша мозаикадан өрнек құрастыру	3.3.1.4 мозаикадан жоспар бойынша өрнек құрастыру	4.3.1.4 үлгі бойынша мозаикадан заттың суретін жасау
	1.3.1.5 сопақшаны, шарларды айналдыру кезінде қалыптау қозғалыстарын жасау	2.3.1.5 ермексаздан геометриялық пішіндерді, қарапайым заттарды мүсіндеу (домалау, шымшу, басу, тегістеу)	3.3.1.5 ермексаздан қарапайым заттарды, жануарларды, адамдарды мүсіндеу	4.3.1.5 ермексаздан жануарларды, адамдарды, қоршаған орта объектілерін мүсіндеу

1.3.1.6 түзу көлденең сызықтар сызу	2.3.1.6 сызық ішінде түзу, көлбеу, сынған сызықтардан тұратын жиектерді салу	3.3.1.6 үйренген элементтердің шекараларын салу	4.3.1.6 әр түрлі конфигурациялардың толқынды, көлбеу түзу және нүктелі сызықтар сызу
1.3.1.7 бағытты өзгерте отырып, шектеулі кеңістікте сызықтар жүргізу	2.3.1.7 осы үлгі бойынша нүктелер бойынша сызықтар жүргізу	3.3.1.7 ырғақты ою-өрнектерді салу	3.3.1.7 конфигурациясы бойынша баспа әріптерінің элементтеріне ұқсас фигураларды салу

42. Бағдарлама зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1-4 сыныптары үшін "Сенсорлық даму" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспар әр бөлімдегі оқу мақсаттарының шамамен көлемін көрсетеді.

43. Оқу мақсаттарын сыныптар мен тоқсандар бойынша бөлу ұсынымдық сипатта болады. Мұғалім әр оқушының қабілетін ескере отырып, оқу мақсаттарын жеке анықтайды.

Параграф 3. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1-4 сыныптары үшін "Сенсорлық даму" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспары

1) 1 -сынып:

Өтпелі ортақ тақырып	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1 -тоқсан		
	1.1. Көріп қабылдау және зейін	1.1.1.1 адамның бетіне, қозғалмалы және қозғалмайтын заттарға назар аудару
		1.1.1.2 қозғалатын затты көзбен қадағалау (көлденең, тігінен, шеңбер бойымен, алға / артқа)
	1.2. Түс, пішін, өлшемді ажырату	1.1.2.1 түсі бойынша күрт ерекшеленетін үлгіге сәйкес заттарды таңдау - басым белгі (2 қарама-қарсы түс)
		1.1.2.2 қоршаған ортадан таныс түстерді табу
1.3. Есту қабылдау және зейін	1.1.3.1 қоршаған орта дыбыстарына жауап беру: сөйлеу, музыка, шу	
1-2 апта: Білім алушыларды бакылау және тексеру; 3 апта "Мен, менің денем"; 4 апта "Жемістер, жидектер"; 5 апта "Көкөністер"; 6 апта "Менің ойыншықтарым";	1.4. Тактильді-моторлық қабылдау және заттардың ерекше қасиеттерін қабылдау	1.1.4.1 бағдарлаудың іздеу әдістерін қолдану: әр түрлі жағынан қарау, сипап сезіну, қабаттасу

7 апта "Менің отбасым"; 8 апта "Менің үйім" 9 апта "Менің мектебім"	1.5. Кинестетикалық және кинетикалық даму	1.1.5.1 адамның жанасуына барабар эмоционалды-моторлы жауап беру
	2.1. Өз денесінде бағдарлау	1.2.1.1 дене мүшелерін ажырату (мұрын, көз көрсет)
	2.2. Қоршаған кеңістікте бағдарлау	1.2.2.1 меңзеу қимылы арқылы "мұнда – сонда", "алға-артқа", "осында", "қасында" заттардың орнын ажырату
	2.3. Қағаз парағында, үстел бетінде бағдарлау	1.2.3.1 көрсетілім бойынша бірнеше заттарды қатарға қой: "ойыншықтарды қатарға қой"
	3.1. Қол мен саусақты дамыту	1.3.1.1 мұғаліммен саусақ ойындарын ойнау (саусақтарды жұдырықпен қысу, саусақтарды ашу, саусағыңызбен көрсету, заттың контурын сызу және саусақпен сурет салу, т.б.)
1 апта "Менің киімім"; 2 апта "Менің аяқ киімім"; 3 апта "Азық-түлік"; 4 апта "Шай ыдыстары"; 5 апта "Жиһаз"; 6 апта "Жаңа жыл мерекесі"; 7 апта "Жаңа жыл мерекесі"	2 -тоқсан	
	1.1. Көріп қабылдау және зейін	1.1.1.3 өз заттарын іздеу, тану және табу
		1.1.1.4 затты оның бейнесімен байланыстыру
	1.2. Түс, пішін, өлшемді ажырату	1.1.2.3 пішіні бойынша күрт ерекшеленетін заттарды үлгі бойынша таңдау (осындай бер)
		1.1.2.4 шар мен текшенің қасиеттерін зерттеу: доп домалайды, текше домаламайды
	1.3. Есту қабылдау және зейін	1.1.3.2 таныс адамдардың дауысына жауап беру
	1.4. Тактильді-моторлық қабылдау және заттардың ерекше қасиеттерін қабылдау	1.1.4.2 тағамды дәміне қарай тану (алма, нан, кәмпит)
	1.5. Кинестетикалық және кинетикалық даму	1.1.5.2 материалдармен (ағаш, металл, су және т. б.) жанасуға барабар жауап беру
	2.1. Өз денесінде бағдарлау	1.2.1.1 дене мүшелерін ажырату
	2.2. Қоршаған кеңістікте бағдарлау	1.2.2.2 "Қуыршақ қайда?" деген сұраққа жестпен көрсету
	2.3. Қағаз парағында, үстел бетінде бағдарлау	1.2.3.2 еліктеу, үлгі бойынша үлестіргемелі қағаздарды паракқа қою
	3.1. Қол мен саусақты дамыту	1.3.1.2 жазу құралдарын ұстау үшін арнайы жаттығулар жасау
		1.3.1.3 тік көлденең және тік сызықтарды сызу
3 -тоқсан		

1 апта "Қыс қызықтары;
 2 апта "Қысқы киім және аяқ киім";
 3 апта "Үй жануарлары";
 4 апта "Жабайы жануарлар"
 5 апта "Үй құстары";
 6 апта "Жабайы құстар";
 7 апта "Көлік";
 8 апта "Анамның мерекесі";
 "Наурыз мерекесі"

1.1. Көріп қабылдау және зейін	1.1.1.5 сөз бойынша көптеген басқалардың ішінен затты іздеу және тез табу
	1.1.1.6 нұсқаулыққа сәйкес бөлмедегі затты табыңыз: қуыршақ қайда?
1.2. Түс, пішін, өлшемді ажырату	1.1.2.5 шеңбердің, сопақшаның, квадраттың жазықтық модельдерін сипап сезу және визуалды түрде ажырату
	1.1.2.6 геометриялық паздарды құрастыру, жақтауларға дөңгелек, сопақ және төртбұрышты кірістірулерді салу
1.3. Есту қабылдау және зейін	1.1.3.3 құлақ, иық, бел деңгейінде орналасқан қозғалмайтын дыбыс көзінің орнын анықтау
	1.1.3.4 музыкалық ойыншықтардың дыбысының басталуы мен аяқталуына жауап беру
1.4. Тактильді-моторлық қабылдау және заттардың ерекше қасиеттерін қабылдау	1.1.4.3 үлгі бойынша жанасу кезінде көлемді фигуралар мен заттарды анықтау (Ғажайып дорба)
	1.1.4.4 үлгі бойынша заттардың мөлшері мен пішінін жанасу арқылы ажырату
1.5. Кинестетикалық және кинетикалық даму	1.1.5.3 дене бетіндегі қысымға барабар жауап беру
	1.1.5.4 басқа адамдардың қимылдарының орындалуын бақылау және қозғалыстарды қайталау
2.1. Өз денесінде бағдарлау	1.2.1.1 дене мүшелерін ажырату
2.2. Қоршаған кеңістікте бағдарлау	1.2.2.3 сынып бөлмесінде бағдарлау, өзінің үстел, орындығын табу
2.3. Қағаз парағында, үстел бетінде бағдарлау	1.2.3.3 үлгіге еліктеу бойынша 2 бөліктен заттық суреттер құрастыру
	1.2.3.4. фишкалар мен геометриялық фигураларды орнын көрсете отырып, еліктеп қағаз парағында орналастыру
	1.3.1.4 еліктеу, үлгі бойынша мозаикадан өрнек құрастыру

1.3.1.5 сопақшаны, шарларды

3.1. Қол мен саусақты дамыту

		айналдыру кезінде қалыптау қозғалыстарын жасау
<p>1 апта "Ағаштар"; 2 апта "Гүлдер"; 3 апта "Жәндіктер"; 4 апта "Көктемге арналған киім"; 5 апта "Балықтар"; 6 апта "Жемістер"; 7 апта "Көкөністер"; 8 апта "Жидектер"; 9 апта "Жазға арналған киім"; "Балалардың жазғы қызықтары"</p>	4 -тоқсан	
	1.1. Көріп қабылдау және зейін	1.1.1.7 еліктеу бойынша геометриялық фигуралардан құрастыру (үй, қоршау)
		1.1.1.8 еліктеу арқылы геометриялық фигуралардан, таяқшалардан, моншақтардан ою-өрнектер жасау
		1.1.1.9 заттар қатарындағы өзгерістерді анықтау (не жоғалып кетті?)
	1.2. Түс, пішін, өлшемді ажырату	1.1.2.7 үлкен және кішкентай көлемді заттарды көрсету, ауызша нұсқаулық, өз бетінше салыстыру кезінде көзбен сәйкестендіру
		1.1.2.8 көрсетілімге, үлгіге, ауызша нұсқаулыққа сәйкес үлкен және кішкентай жалпақ заттарды салыстыру кезінде қабаттасуды қолдану
		1.1.2.9 өлшемі бойынша қарама-қарсы 2 затты ажырату (үлкен, кіші)
	1.3. Есту қабылдау және зейін	1.1.3.5 дыбысқа еліктеу мен қоршаған орта дыбыстарын ажырату, дыбыстың шығу көзімен сәйкестендіру
	1.4. Тактильді-моторлық қабылдау және заттардың ерекше қасиеттерін қабылдау	1.1.4.5 иістерді сезу
	1.5. Кинестетикалық және кинетикалық даму	1.1.5.5 жануарлардың қозғалысын бақылау
	2.1. Өз денесінде бағдарлау	1.2.1.1 дене мүшелерін ажырату
	2.2. Қоршаған кеңістікте бағдарлау	1.2.2.4 мұғалімнің көмегімен кеңістіктік қарым-қатынастарды модельдеу (қуыршақ жиһазын орналастыру, үстелдің жайылуы және т.б.)
	2.3. Қағаз парағында, үстел бетінде бағдарлау	1.2.3.5 геометриялық фигураларды бояу
3.1. Қол мен саусақты дамыту	1.3.1.6 түзу көлденең сызықтар сызу	
	1.3.1.7 бағытты өзгерте отырып, шектеулі кеңістікте сызықтар жүргізу	

2) 2 -сынып:

Өтпелі ортақ тақырып	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
----------------------	------------	----------------

<p>1-2 апта Білім алушыларды бақылау және тексеру; 3 апта "Мен және менің отбасым"; 4 апта "Менің денем". "Мен ұлмын, мен қызбын"; 5 апта "Көкөністер"; 6 апта "Жемістер, жидектер"; 7 апта "Менің ойыншықтарым"; 8 апта "Менің үйім"; 9 апта "Менің мектебім"</p>	1.1. Көріп қабылдау және зейін	<p>2.1.1.1 заттарды, адамдарды, жануарларды қарау: объектінің негізгі элементтері, бөлшектері</p> <p>2.1.1.2 сұраныс бойынша затты іздеу (доп қайда?)</p>
	1.2. Түс, пішін, өлшемді ажырату	<p>2.1.2.1 түсі бойынша күрт ерекшеленетін үлгіге сәйкес заттарды таңдау - басым белгі (3 карама-қарсы түс)</p> <p>2.1.2.2 аппликация мен құрастыру заттарды орналастыру кезінде түстерді үлгі бойынша ауыстыру</p>
	1.3. Есту қабылдау және зейін	2.1.3.1 2-ден таңдау кезінде ойыншықтардың дыбыстарының табиғаты бойынша күрт ерекшеленетінін есту арқылы ажырату: барабан-сырнай
	1.4. Тактильді-моторлық қабылдау және заттардың ерекше қасиеттерін қабылдау	2.1.4.1 арнайы тексеру қозғалыстарын қолдану (сипау, илеу, тұрту, қысу)
	1.5. Кинестетикалық және кинетикалық даму	2.1.5.1 вербалды емес қарым-қатынасты (мимика, пантомимика) әртүрлі тәсілдермен білдіру
	2.1. Өз денесінде бағдарлау	2.2.1.1 дене бөліктерінің кеңістіктік орналасуын бағдарлау: басы-жоғарыда, аяқтары-төменде, денесі-ортасында, қолдары-дененің жанында
	2.2. Қоршаған кеңістікте бағдарлау	2.1.2.1. заттардың өздеріне қатысты орналасуын ажырату: алыс, жақын, айналасында, жоғарыда, төменде, өзінен бұрын (алдында), артында көрсетілім бойынша, үлгі бойынша
	2.3. Қағаз парағында, үстел бетінде бағдарлау	2.2.3.1 үстелге жазық және көлемді заттарды үлгі бойынша тік және көлденең бағытта, құрылым бойынша (солдан-оңға, жоғарыдан-төменге, орталықта) қою
	3.1. Қол мен саусақты дамыту	<p>2.3.1.1 түймелерді, үлкен моншақтарды жіпке тізу, жарманы сұрыптау; түймелерді, сырманы, түймелерді, ілмектерді бекіту және ашу</p> <p>2.3.1.2 трафареттерді ерікті түрде штрихтау</p>
		2 -тоқсан

<p>1 апта "Менің киімім"; 2 апта "Менің аяқ киімім"; 3 апта "Азық-түлік"; 4 апта "Шай ыдыстары"; 5 апта "Жиһаз"; 6 апта "Жаңа жыл мерекесі"; 7 апта "Жаңа жыл мерекесі"</p>	1.1. Көріп қабылдау және зейін	2.1.1.3 бөлмеден, жиынтықтан берілген затты табу
		2.1.1.4 суреттерден тиісті затты немесе әрекетті табу (кім жүгіреді?)
	1.2. Түс, пішін, өлшемді ажырату	2.1.2.3 үлгі бойынша текшені, шар, брус тану
		2.1.2.4 шар мен текшенің қасиеттерін ажырату (шар дөңгелек, дөңгелектерді көрсет)
	1.3. Есту қабылдау және зейін	2.1.3.2 таныс адамдардың дауыстарын тану, көрсету немесе атымен атау
	1.4. Тактильді-моторлық қабылдау және заттардың ерекше қасиеттерін қабылдау	2.1.4.2 сұйық және қою тағамдардың (ыстық, суық) қарама-қарсы температуралық режимдерін ажырату
	1.5. Кинестетикалық және кинетикалық даму	2.1.5.2 әртүрлі температурадағы материалдармен жанасуға адекватты жауап беру
	2.1. Өз денесінде бағдарлау	2.2.1.1 дене бөліктерінің кеңістіктік орналасуын бағдарлау: басы-жоғарыда, аяқтары-төменде, денесі-ортасында, қолдары-дененің жанында
	2.2. Қоршаған кеңістікте бағдарлау	2.2.2.2 көрсетілім бойынша заттардың бір-біріне қатысты орналасуын ажырату:" алдында, артында, арасында, ішінде, үстінде, астында "
	2.3. Қағаз парағында, үстел бетінде бағдарлау	2.2.3.2 қағаз парақта бағдарлау (ортасы, ортасында, жоғарғы, төменгі, сол, оң)
3.1. Қол мен саусақты дамыту	2.3.1.3 суреттерді контур бойымен сызу	
	2.3.1.4 үлгі бойынша мозаикадан өрнек құрастыру	
3 -тоқсан		
1.1. Көріп қабылдау және зейін	2.1.1.5 суреттегі көптеген басқалардың ішінен затты іздеу және тез табу	
	2.1.1.6 өзінің және басқа адамдардың киімдерін, шкафын, үстелін ажырату	
	2.1.2.5 шеңбердің, сопақшаның, квадраттың, үшбұрыштың жазықтық модельдерін сипап сезу және визуалды түрде ажырату	

<p>1 апта "Қыс қызықтары; 2 апта "Қысқы киім және аяқ киім"; 3 апта "Үй жануарлары"; 4 апта "Жабайы жануарлар" 5 апта "Үй құстары"; 6 апта "Жабайы құстар"; 7 апта "Көлік"; 8 апта "Анамның мерекесі"; "Наурыз мерекесі"</p>	1.2. Түс, пішін, өлшемді ажырату	<p>2. 1.2.6 геометриялық пазылдарды құрастыру, дөңгелек, сопақ, шаршы, үшбұрышты, тікбұрышты кірістірулерді салу</p> <p>2.1.2.7 көрсетілім бойынша ауызша нұсқаулық, өз бетінше қалың және жұқа заттарды салыстыру кезінде көріп байланыстыру</p>
	1.3. Есту қабылдау және зейін	<p>1.1.3.3 локализацияны анықтау және дыбыс көзінің қозғалысын бақылау</p> <p>2.1.3.4 сөзсіз дыбыстарды дыбыс деңгейі бойынша ажырату (қатты және тыныш), музыкалық ойыншықтарда ойнау</p>
	1.4. Тактильді-моторлық қабылдау және заттардың ерекше қасиеттерін қабылдау	<p>2.1.4.3 саны ұлғайған кезде үлгі бойынша көлемді және жалпақ затқа жұпты жанасу арқылы таңдау</p> <p>2.1.4.4 әр түрлі заттардың контраст температурасын ажырату</p>
	1.5. Кинестетикалық және кинетикалық даму	<p>2.1.5.3 объектілерден келетін дірілге барабар жауап беру</p> <p>2.1.5.4 еліктеу арқылы қимылдарды орындау</p>
	2.1. Өз денесінде бағдарлау	2.2.1.2 оң және сол қолды ажырату
	2.2. Қоршаған кеңістікте бағдарлау	2.2.2.3 мұғалімнің, басқа балалардың артынан үй-жайда мұғалімнің нұсқауы бойынша қозғалу
	2.3. Қағаз парағында, үстел бетінде бағдарлау	<p>2.2.3.3 үлгі бойынша 3 бөліктен заттық суреттер құрастыру</p> <p>2.2.3.4 үлгі бойынша фишкаларды қағаз парағына орналастыру</p>
	3.1. Қол мен саусақты дамыту	<p>2.3.1.5 ермексаздан геометриялық пішіндерді, қарапайым заттарды мүсіндеу (домалау, шымшу, басу, тегістеу)</p> <p>2.3.1.6 сызық ішінде түзу, көлбеу, сынған сызықтардан тұратын жиектерді салу</p>
	4 -тоқсан	
	1.1. Көріп қабылдау және зейін	<p>2.1.1.7 табиғаттан алынған геометриялық пішіндерден құрастыру</p> <p>2.1.1.8 үлгі бойынша геометриялық фигуралардан,</p>

1 апта "Ағаштар"; 2 апта "Гүлдер"; 3 апта "Жәндіктер"; 4 апта "Көктемге арналған киім"; 5 апта "Балықтар"; 6 апта "Жемістер"; 7 апта "Көкөністер"; 8 апта "Жидектер"; 9 апта "Жазға арналған киім"; "Балалардың жазғы қызықтары"		таяқшалардан, моншақтардан ою-өрнектер жасау
		2.1.1.9 қатардағы заттардың орналасу ретін есте сақтау
	1.2. Түс, пішін, өлшемді ажырату	2.1.2.8 сұраныс бойынша екі заттың қалың, жұқа затын тану және көрсету
		2.1.2.9 2 затты өлшемі бойынша әртүрлі тәсілдермен салыстыру (үлкен, кішірек, салыстыру)
	1.3. Есту қабылдау және зейін	2.1.3.5 дыбысқа еліктеуді ажырату, дыбыс көзімен байланыстыру және атау (не естілді?)
		2.1.3.6 дыбыстардың санын есту арқылы ажырату: біреуі көп; музыкалық ойыншықтарда ойнау
	1.4. Тактильді-моторлық қабылдау және заттардың ерекше қасиеттерін қабылдау	2.1.4.5 қарама-қарсы иістерді ажырату (жағымды және жағымсыз)
	1.5. Кинестетикалық және кинетикалық даму	2.1.5.5 жануарлардың қозғалысына еліктеу
		2.1.5.6 еліктеу арқылы мимикалық қозғалыстарды жасау
	2.1. Өз денесінде бағдарлау	2.2.1.2 оң және сол қолды ажырату
2.2. Қоршаған кеңістікте бағдарлау	2.2.2.4 еліктеу арқылы кеңістіктік қатынастарды модельдеу (ғимараттар, құрылыс және т. б.)	
2.3. Қағаз парағында, үстел бетінде бағдарлау	2.2.3.5 заттық суреттерді бояу	
3.1. Қол мен саусақты дамыту	2.3.1.7 осы үлгі бойынша нүктелер бойынша сызықтар жүргізу	

3) 3 - сынып:

Өтпелі ортақ тақырып	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1 -тоқсан		
	1.1. Көріп қабылдау және зейін	3.1.1.1 заттарды мақсатты түрде зерттеу, көріп зерттеу, негізгі элементтерді, бөлшектерді, қасиеттерді окшаулау
		3.1.1.2 жұп заттарды табу (осындай бер)
	1.2. Түс, пішін, өлшемді ажырату	3.1.2.1 заттарды түсі бойынша үлгісі бойынша біріктіру
		3.1.2.2 түстерді әрекет сигналы ретінде пайдалану
	1.3. Есту қабылдау және зейін	3.1.3.1 2-3-тен таңдау кезінде шу мен музыкалық аспаптардың дыбыстарын ажырату

<p>1-2 апта Білім алушыларды бақылау және тексеру; 3 апта "Мен және менің отбасым"; 4 апта "Менің денем". "Мен ұлмын, мен қызбын"; 5 апта "Көкөністер"; 6 апта "Жемістер, жидектер"; 7 апта "Менің ойыншықтарым"; 8 апта "Менің үйім"; 9 апта "Менің мектебім"</p>	<p>1.4. Тактильді-моторлық қабылдау және заттардың ерекше қасиеттерін қабылдау</p> <p>1.5. Кинестетикалық және кинетикалық даму</p> <p>2.1. Өз денесінде бағдарлау</p> <p>2.2. Қоршаған кеңістікте бағдарлау</p> <p>2.3. Қағаз парағында, үстел бетінде бағдарлау</p> <p>3.1. Қол мен саусақты дамыту</p>	<p>3.1.4.1 бағдарлаудың іздеу әдістерін қолдану: сезіну, сипау, илеу, тұрту қысу</p> <p>3.1.5.1 жануарлар мен адамдардың қозғалысына еліктеу (қоян сияқты)</p> <p>3.2.1.1 дененің оң және сол жақтарын ажырату, бұл алдыңғы, артқы</p> <p>3.1.2.1. көрсетілім бойынша, үлгі бойынша заттардың өздеріне қатысты орналасуын ажырату: алыс, жақын, жоғарыда, төменде, алдында, артында</p> <p>3.2.3.1 затты "алға, артқа, жоғары, төмен, оңға, солға, бүйірге " көрсетілім бойынша, ауызша нұсқау бойынша жылжыту</p> <p>3.3.1.1 бауларды, бантикті байлау және шешу</p> <p>3.3.1.2 жақтауда тік, көлденең және көлбеу сызықтармен үлгі бойынша штрихтау</p>
<p>1 апта "Менің киімім"; 2 апта "Менің аяқ киімім"; 3 апта "Азық-түлік"; 4 апта "Шай ыдыстары"; 5 апта "Жиһаз"; 6 апта "Жаңа жыл мерекесі"; 7 апта "Жаңа жыл мерекесі"</p>	<p>2 -тоқсан</p> <p>1.1. Көріп қабылдау және зейін</p> <p>1.2. Түс, пішін, өлшемді ажырату</p> <p>1.3. Есту қабылдау және зейін</p> <p>1.4. Тактильді-моторлық қабылдау және заттардың ерекше қасиеттерін қабылдау</p> <p>1.5. Кинестетикалық және кинетикалық даму</p> <p>2.1. Өз денесінде бағдарлау</p>	<p>3.1.1.3 объектілердің сыртқы қасиеттері мен сапасына іс жүзінде назар аудару (сынау және қателік әдісі)</p> <p>3.1.1.4 бөлшектерімен ерекшеленетін заттық және сюжеттік суреттерді салыстыру</p> <p>3.1.2.3 текшені, шар, брус аты бойынша табу</p> <p>3.1.2.4 заттар мен ойыншықтардан геометриялық пішіндерді тану (шарға ұқсас, бірдей)</p> <p>3.1.3.2 ерлер, әйелдер, балалар дауыстарын есту арқылы ажырату</p> <p>3.1.4.2 өнімдердің негізгі дәмдік қасиеттерін ажырату (ащы, тәтті, қышқыл, тұзды)</p> <p>3.1.5.2 текстурасы мен тұтқырлығы бойынша әртүрлі материалдармен жанасуға барабар жауап беру</p> <p>3.2.1.1 дененің оң және сол жақтарын ажырату, бұл алдыңғы, артқы</p>

	2.2. Қоршаған кеңістікте бағдарлау	3.2.2.2 бір-біріне қатысты 2-3 затты орналастыру: "бұрын, артында, арасында, ішінде, үстінде, астында" көрсетілім бойынша, үлгі бойынша, ауызша нұсқаулық бойынша
	2.3. Қағаз парағында, үстел бетінде бағдарлау	3.2.3.2 қағаз паракта бағдарлау (ортасы, ортасында, жоғарғы, төменгі, сол, оң)
	3.1. Қол мен саусақты дамыту	3.3.1.3 суреттерді қойылған нүктелер бойынша бастырып сызу
		3.3.1.4 мозаикадан жоспар бойынша өрнек құрастыру
1 апта "Қыс қызықтары"; 2 апта "Қысқы киім және аяқ киім"; 3 апта "Үй жануарлары"; 4 апта "Үй құстары"; 5 апта "Жабайы жануарлар"; 6 апта "Жабайы құстар"; 7 апта "Көлік"; 8 апта "Анамның мерекесі"; 9 апта "Наурыз мерекесі"	3 -тоқсан	
	1.1. Көріп қабылдау және зейін	3.1.1.5 суреттің контуры бойынша таныс затты тану
		3.1.1.6 нұсқауларға сәйкес затты табу: барлық қызыл түсті көрсету
		3.1.1.7 сурет бойынша геометриялық фигуралардан құрастыру
	1.2. Түс, пішін, өлшемді ажырату	3.1.2.5 геометриялық фигуралардың атауларын қолдану шеңбер, сопақ, шаршы, үшбұрыш
		3.1.2.6 геометриялық пішіндерді жіктеу
		3.1.2.7 заттарды ені бойынша салыстыру кезінде көзбен көріп салыстыру әдістерін қолдану
	1.3. Есту қабылдау және зейін	3.1.3.3 шуларға эмоционалды түрде жауап беру: қолмен қатты және жағымсыз шудан қорғану, жағымды дыбыстарға қуанышты мимикамен, есту зейінімен, қимылдармен жауап беру
		3.1.3.4 сөзсіз дыбыстарды ұзақтығы бойынша ажырату (ұзақ-қысқа), музыкалық ойыншықтарда ойнау
	1.4. Тактильді-моторлық қабылдау және заттардың ерекше қасиеттерін қабылдау	3.1.4.3 сөз бойынша затты сипап сезу арқылы табу
3.1.4.4 заттарды салмағы бойынша ажырату (ауыр-жеңіл)		
1.5. Кинестетикалық және кинетикалық даму	3.1.5.3 дененің жағдайына адекватты жауап беру (көлденең, тік)	
	3.1.5.4 бұйрық бойынша қозғалыстарды орындау	

	2.1. Өз денесінде бағдарлау	3.2.1.1 дененің оң және сол жақтарын ажырату, бұл алдыңғы, артқы
	2.2. Қоршаған кеңістікте бағдарлау	3.2.2.3 мектепте бағдарлау, сынып , дәретхана, асхана табу
	2.3. Қағаз парағында, үстел бетінде бағдарлау	3.2.3.3 үлгі бойынша 4 бөліктен тұратын заттық суретті құрастыру
		3.2.3.4 нұсқаулыққа сәйкес қағаз паракта фишкаларды орналастыру
	3.1. Қол мен саусақты дамыту	3.3.1.5 ермексаздан қарапайым заттарды, жануарларды, адамдарды мүсіндеу
		3.3.1.6 үйренген элементтердің шекараларын салу
	4 -тоқсан	
	1.1. Көріп қабылдау және зейін	3.1.1.8 геометриялық пішіндерден, таяқшалардан, моншақтардан үлгі мен сөз бойынша ою-өрнек жасау
		3.1.1.9 көзге арналған гимнастика қимылдарын орындау
		3.1.1.10 заттардың орналасқан жерлерін еске түсіру
	1.2. Түс, пішін, өлшемді ажырату	3.1.2.8 өз бетінше, үлгі, ауызша нұсқау бойынша заттарды ені бойынша салыстыру кезінде қабаттастыру, беттестіру әдістерін қолдану
		3.1.2.9 3 затты өлшемі бойынша салыстыру (үлкен, кіші, ең кішкентай)
1 апта "Ағаштар"; 2 апта "Гүлдер"; 3 апта "Жәндіктер"; 4 апта "Көктемге арналған киім"; 5 апта "Балықтар"; 6 апта "Жемістер"; 7 апта "Көкөністер"; 8 апта "Жидектер"; 9 апта "Жазға арналған киім"; "Балалардың жазғы қызықтары"	1.3. Есту қабылдау және зейін	3.1.3.5 мимика және пантомима сүйемелдеуімен қоршаған ортаның дыбыстарына еліктеу
		3.1.3.6 музыкалық ойыншықтар мен қимылдар арқылы әуеннің табиғатын (көңілді, мұңды) ажырату және жаңғырту
	1.4. Тактильді-моторлық қабылдау және заттардың ерекше қасиеттерін қабылдау	3.1.4.5 сөйлеу немесе пантомима құралдарының көмегімен иісті таңдау кезінде артықшылықтарды білдіру
	1.5. Кинестетикалық және кинетикалық даму	3.1.5.5 табиғи құбылыстарға еліктеу (жаңбыр, жел)
		3.1.5.6 эмоционалды күйді көрсететін мимикалық қозғалыстарды қайталау
	2.1. Өз денесінде бағдарлау	3.2.1.1 дененің оң және сол жақтарын ажырату, бұл алдыңғы, артқы

	2.2. Қоршаған кеңістікте бағдарлау	3.2.2.4 табиғаттан кеңістіктік қатынастарды модельдеу (ғимараттар, құрылыстар, т.б.)
	2.3. Қағаз парағында, үстел бетінде бағдарлау	3.2.3.5 суреттің боялмаған бөлігін бояу
	3.1. Қол мен саусақты дамыту	3.3.1.7 ырғақты ою-өрнектерді салу

4) 4 -сынып:

Өтпелі ортақ тақырып	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары	
1 -тоқсан			
1-2 апта Білім алушыларды бақылау және тексеру; 3 апта "Мен және менің отбасым"; 4 апта "Менің денем". "Мен ұлмын, мен қызбын"; 5 апта "Көкөністер"; 6 апта "Жемістер, жидектер"; 7 апта "Менің ойыншықтарым"; 8 апта "Менің үйім"; 9 апта "Менің мектебім"	1.1. Көріп қабылдау және зейін	4.1.1.1 бағдарлаудың іздеу тәсілдерін қолдану (жоспарлы бақылау) 4.1.1.2 затты оның жеке бөліктері арқылы тану	
	1.2. Түс, пішін, өлшемді ажырату	4.1.2.1 негізгі түстерді ажырату (қызыл, жасыл, көк, сары, ақ, қара) 4.1.2.2 сөз бойынша сәйкес түсті табу, таныс заттардың түсін атау	
	1.3. Есту қабылдау және зейін	4.1.3.1 4-5-тен таңдау кезінде ойыншықтардың табиғаты бойынша күрт ерекшеленетін дыбыстарын естіп ажырату	
	1.4. Тактильді-моторлық қабылдау және заттардың ерекше қасиеттерін қабылдау	4.1.4.1 әр түрлі әрекет түрлерінде тактильді-моторлы сезімталдықты қолдану: модельдеу; саусақпен сурет салу; саусақ ойындары	
	1.5. Кинестетикалық және кинетикалық даму	4.1.5.1 ертегі кейіпкерлеріне, мультфильмдер мен фильмдердің кейіпкерлеріне еліктеу	
	2.1. Өз денесінде бағдарлау	4.2.1.1 өзінде және фотосуретте дене бөліктерін, басқа адамдардың, жануарлардың дене бөліктерін, дененің оң және сол жақтарын, алдыңғы, артқы жағын ажырату және атау	
	2.2. Қоршаған кеңістікте бағдарлау	4.1.1.2 заттардың өздеріне қатысты орналасуын, заттардың бөліктерінің өзара орналасуын ажырату: алыс, жақын, айналасында, жоғарыда, төменде, өзіңнің алдында / артында, жоғарыда, төменде, астында	
	2.3. Қағаз парағында, үстел бетінде бағдарлау	4.2.3.1 сұрақтарға жауап беру: "Қай жерде? Қайда ..?" (алға, артқа, жоғары, төмен, оңға, солға, бүйірге)	

	3.1. Қол мен саусақты дамыту	4.3.1.1 күнделікті өмірде және сабақта нақты қимылдар жасау (байлау, шешу, бекіту) 4.3.1.2 әртүрлі типтегі сызықтармен штрихтау
	2 -тоқсан	
1 апта "Менің киімім"; 2 апта "Менің аяқ киімім"; 3 апта "Азық-түлік"; 4 апта "Шай ыдыстары"; 5 апта "Жиһаз"; 6 апта "Жаңа жыл мерекесі"; 7 апта "Жаңа жыл мерекесі"	1.1. Көріп қабылдау және зейін	4.1.1.3 объектілердің сыртқы қасиеттері мен сапасына іс жүзінде назар аудару (сынау және қателесу әдісі, тәжірибелік қолдану) 4.1.1.4 сюжеттік суреттерде сюжеттік желіні, ұйқаспайтын жерін бөліп көрсету (болады, болмайды)
	1.2. Түс, пішін, өлшемді ажырату	4.1.2.3 геометриялық денелердің (текше, шар, брус) атауларын өз сөзінде қолдану 4.1.2.4 заттардың суреттеріндегі текшені, шарды тану
	1.3. Есту қабылдау және зейін	4.1.3.2 күлу, жылау, айқайлау, сыбырлауды ажырату және шығару
	1.4. Тактильді-моторлық қабылдау және заттардың ерекше қасиеттерін қабылдау	4.1.4.2 консистенциясы әртүрлі өнімдерді ажыратыңыз (сұйық, қатты, тұтқыр, борпылдақ) 4.1.4.3 үлгіге, сөзге, суретке сәйкес жұбын табу үшін санын көбейту кезінде таңдау
	1.5. Кинестетикалық және кинетикалық даму	4.1.5.2 дененің әртүрлі беттермен жанасуына барабар жауап беру
	2.1. Өз денесінде бағдарлау	4.2.1.1 өзінде және фотосуретте дене бөліктерін, басқа адамдардың, жануарлардың дене бөліктерін, дененің оң және сол жақтарын, алдыңғы, артқы жағын ажырату және атау
	2.2. Қоршаған кеңістікте бағдарлау	4.2.2.2. бір-біріне қатысты 2-3 затты орналастыру: "алдында, артында, арасында, ішінде, үстінде, астында" көрсетілім бойынша, үлгі бойынша, ауызша нұсқау бойынша
	2.3. Қағаз парағында, үстел бетінде бағдарлау	4.2.3.2 қағаз парақта бағдарлау (ортасы, ортасында, жоғарғы, төменгі, сол, оң, бұрыш, сол жақ бұрыштар, жоғарғы оң жақ бұрыш)
		4.3.1.3 суреттің контурын көшіру

	3.1. Қол мен саусақты дамыту	4.3.1.4 үлгі бойынша мозаикадан заттың суретін жасау
<p>1 апта "Қыс қызықтары"; 2 апта "Қысқы киім және аяқ киім"; 3 апта "Үй жануарлары"; 4 апта "Үй құстары"; 5 апта "Жабайы жануарлар"; 6 апта "Жабайы құстар"; 7 апта "Көлік"; 8 апта "Анамның мерекесі"; 9 апта "Наурыз мерекесі"</p>	3 -тоқсан	
	1.1. Көріп қабылдау және зейін	4.1.1.5 қабаттасқан немесе шулы кескіндегі таныс нысанды тану
		3.1.1.6 сипаттама бойынша затты табу: жасыл, тәтті, дөңгелек
		4.1.1.7 геометриялық пішіндерден сурет бойынша, табиғаттан, жоспар, сызба бойынша құрастыру
	1.2. Түс, пішін, өлшемді ажырату	4.1.2.5 шеңбер, сопақша, шаршы, үшбұрыш, тіктөртбұрышты әртүрлі көлемдегі, түсті фигуралардан (үлгі бойынша, аты бойынша) ажырату
		4.1.2.6 заттарды екі белгі бойынша біріктіру (үлкен қызыл шарлар)
		4.1.2.7 екі затты өлшемі, ұзындығы, биіктігі, ені, қалыңдығы, тереңдігі бойынша көріп салыстыру, қабаттастыру арқылы салыстыру
	1.3. Есту қабылдау және зейін	4.1.3.3 сигналдарға жауап беру (тоқта, автомобильдің дыбысы және т. б.)
		4.1.3.4 дыбыстың қарқынын есту арқылы ажырату; дыбыстық ойыншықтарда буындарды айту, шапалақтау, соғу арқылы ойнау
	1.4. Тактильді-моторлық қабылдау және заттардың ерекше қасиеттерін қабылдау	4.1.4.4 заттардың қасиеттерін ажырату (жұмсақ, қатты, тегіс, өрескел)
	1.5. Кинестетикалық және кинетикалық даму	4.1.5.3 ойдан шығарылған заттармен әрекет ету
		4.1.5.4 қозғалыстардың реттілігін өз бетінше орындау (2-3-тен)
2.1. Өз денесінде бағдарлау	4.2.1.1 өзінде және фотосуретте дене бөліктерін, басқа адамдардың, жануарлардың дене бөліктерін, дененің оң және сол жақтарын, алдыңғы, артқы жағын ажырату және атау	
2.2. Қоршаған кеңістікте бағдарлау	4.2.2.3 мектеп ауласында бағдарлау, мектептің кіреберісіне, қақпаға апаратын жолды табу және т.б.	
	4.2.3.3 сөз бойынша 4 бөліктен заттық сурет құрастыру	

	2.3. Қағаз парағында, үстел бетінде бағдарлау	4.2.3.4 фишкалар мен геометриялық фигуралардың орналасуына түсінік беру
	3.1. Қол мен саусақты дамыту	4.3.1.5 ермексаздан жануарларды, адамдарды, қоршаған орта объектілерін мүсіндеу 4.3.1.6 әр түрлі конфигурациялардың толқынды, көлбеу түзу және нүктелі сызықтар сызу
1 апта "Ағаштар"; 2 апта "Гүлдер"; 3 апта "Жәндіктер"; 4 апта "Көктемге арналған киім"; 5 апта "Балықтар"; 6 апта "Жемістер"; 7 апта "Көкөністер"; 8 апта "Жидектер"; 9 апта "Жазға арналған киім"; "Балалардың жазғы қызықтары"	4 -тоқсан	
	1.1. Көріп қабылдау және зейін	4.1.1.8 схема бойынша геометриялық пішіндерден, таяқшалардан, моншақтардан ою-өрнектер жасау 4.1.1.9 нұсқау бойынша өз бетінше еліктеу арқылы көзге арналған гимнастика қимылдарын орындау
	1.2. Түс, пішін, өлшемді ажырату	4.1.2.8 атауы бойынша ажырату: үлкен-кішкентай, биік-төмен, қалың-жұқа, ұзын-қысқа, кең-тар терең-таяз 4.1.2.9 біртекті заттарды кішіден үлкенге қарай орналастыру
	1.3. Есту қабылдау және зейін	4.1.3.5 қоршаған ортаның таныс дыбыстарында еркін бағдарлау 4.1.3.6 еліктеу арқылы қарапайым ырғақтарды ойнату
	1.4. Тактильді-моторлық қабылдау және заттардың ерекше қасиеттерін қабылдау	4.1.4.5 иістерді ажырату (гүлді, цитрустық, қылқан жапырақты, ванильді, кофе)
	1.5. Кинестетикалық және кинетикалық даму	4.1.5.5 позалар мен қозғалыстарды жасау ("Айна" сияқты ойындар) 4.1.5.6 ертегі мен мультфильм кейіпкерлерінің эмоцияларын мимикамен және пантомимикамен жеткізу
	2.1. Өз денесінде бағдарлау	4.2.1.1 өзінде және фотосуретте дене бөліктерін, басқа адамдардың, жануарлардың дене бөліктерін, дененің оң және сол жақтарын, алдыңғы, артқы жағын ажырату және атау
	2.2. Қоршаған кеңістікте бағдарлау	4.2.2.4 жоспарланған және схема бойынша кеңістіктік қатынастарды модельдеу
	2.3. Қағаз парағында, үстел бетінде бағдарлау	3.2.3.5 суреттің жетіспейтін бөліктерін аяқтау

Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1-4 сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін)

Ескерту. Бұйрық 323-1-қосымшамен толықтырылды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1-4 сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі - Бағдарлама) "Білім туралы" Заңының 19-бабы 1 тармағына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты –оқушы үшін қол жетімді әр түрлі әлеуметтік өзара әрекеттесу тәжірибесін, жеке психофизикалық мүмкіндіктер мен танымдық қабілеттерді ескере отырып, оқу іс-әрекетіне сәтті бейімделу және одан әрі әлеуметтену үшін байланыс құралдарын қалыптастыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) тіл біліктерін дамытудың алғышарттарын қалыптастыру: тілдің дыбысталуына назарын аудару, сөйлеу кезіндегі ырғақты сезінуін, артикуляторлы қимыл-қозғалыстарға еліктеу біліктерін, дауыстау пен тыныс алуын, сөйлеу элементтерін есте сақтап, кейін қайталау, ана тілінің 4 немесе одан да көп дыбыстарын танып қайталауын дамыту;

2) адекватты вербалды тәртібінің алғышартты дағдыларын дамыту;

3) қарапайым мәтінді тындап, түсіну дағдыларын қалыптастыру, оны мәтіннің мазмұнымен сәйкестендіру білігі;

4) осы Бағдарламада және басқа арнайы оқу бағдарламалары аясында зияты орташа түрде зақымдалған білім алушылардың сөздік қорын анықтау және дамыту.

4. Бағдарламаның түзете-дамыту міндеттері:

1) білім алушыларды вербалды, бейвербалды және альтернативті құралдар арқылы қатынасқа түсуді, ересектермен және басқа балалармен тіл арқылы әрекеттесуге қажеттілігін ояту;

2) оқыту нысанының сөйлеу тұйықтығын жою мақсатында функционалды рөлін меңгеруге жағдай жасау;

3) сөйлеу тілінің психомоторлы базасының элементтерін қол жетерлік деңгейде қалыптастыру: сенсорлы-перцептивті процестер, көру-моторлы тепе теңдік, қолдың және саусақтардың еркін қимылдары, кеңістік туралы түсініктері, жоғарғы психикалық қызметтердің элементтері.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Бұл бағдарламаның мазмұны өмірлік маңызды бейімделу және сөйлеу дағдыларын игеруге тәжірибелік бағытталған.

6. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушылардағы когнитивті және сөйлеу дамуының кемшіліктері олардың басқалармен толыққанды коммуникативті байланыстарының қалыптасуына кедергі келтіреді, мінез-құлықтың бұзылуына және әлеуметтік бейімделуге әкеледі, нәтижесінде "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" сабақтарында сөйлеу дағдылары сөйлеу тілінің барлық функциялары аясында жүзеге асырылады: коммуникативті, танымдық, реттеуші.

7. Бір сыныптың оқушылары ақыл ойы мен психофизикалық дамудың бұзылуының әртүрлі деңгейімен, белгілі бір психикалық функцияның, практикалық дағдылардың қалыптасу деңгейімен сипатталады.

8. Оқу процесін ұйымдастыру кезінде білім алушылардың ерекше жалпы психофизикалық ерекшеліктері ескеріледі:

1) психикалық бұзылулардың психикалық және соматикалық аурулармен, эмоционалды-ерік аясының бұзылуымен үйлесуі;

2) көру, есту, тірек-қимыл аппаратының жергілікті немесе жүйелі бұзылуларының болуы;

3) дамудың біркелкі дамуы және негізгі жүйке процестерінің тепе-теңдігінің бұзылуы-тежелуі мен қозу: кейбіреулерінде баяу қарқын, сәйкессіздік, сөйлеу қозғалыстарының ыңғайсыздығы байқалады, ал басқаларында ретсіз, мақсатсыз әрекеттермен үйлесетін қозғыштық жоғарылайды;

4) сөйлеу тілінің барлық құрылымдық компоненттерінің вариативті бұзылыстары: фонетикалық-фонематикалық, лексикалық және грамматикалық, бұл ауызша және жазбаша сөйлеуді қалыптастыруды қиындатады немесе мүмкін емес етеді, вербалды емес және балама коммуникацияның әртүрлі құралдарын қолдануды талап етеді.

9. Ауызша сөйлеу тілін меңгерген мектеп оқушыларына қолдың және артикуляциялық мүшелердің ұсақ, дәл сараланған қозғалыстарын жүзеге асыруда айтарлықтай қиындықтары тән, олар: бір қалыпты ұстап тұру, затты қолмен ұстап алу, тілдің ұшын жоғары немесе төмен бүгу, дыбысты айтуының бұзылыстарын, сөйлеу тілінің анықтылығын түзету процесін қиындататын, бір қалыптан екінші қалыпқа ауысу.

10. Осы санаттағы білім алушылардың ауызша сөйлеу тіліне төмендегілер тән: импрессивті және экспрессивті аграмматизмдер (сөйлеу тілінде сөзжасам мен

сөзгерту жоқ), сөз таптарын қайталау, басқа адамдардың сөздері мен сөз тіркестерін семантикалық мазмұнын ескермей (механикалық түрде) қолдану, эхолалия.

11. Зияты орташа түрде зақымдалған оқушыларды оқыту және тәрбиелеу ересектермен және басқа балалармен ынтымақтастық арқылы тәжірибелік сөйлеу дағдыларын қалыптастыруды қамтиды.

12. Осы бағдарлама аясында ауызша және жазбаша сөйлеу тілінің бұзылыстарын түзету жұмысының бағыттылығы жалпы дидактикалық және арнайы қағидаларды белгілейді:

1) гуманизм – оқушының мүмкіндіктеріне сену, субъекттілі, позитивті ықпал ету;

2) жүйелілік – білім алушыны тұтас, сапал бірлігіні, динамикалық түрле дамуға қабілетті нысан ретінде қарастыру; оның сөйлеу мүмкіндіктерін психикалық дамудың басқа жақтарымен байланыста қарастыру;

3) реализм қағидасы – оқушының нақты мүмкіндіктері мен оның дамуының жағдайын, диагностикалау мен түзете-дамыту жұмысының ескеру;

4) онтогенетикалық - логопедиялық ықпал ету әдістемесін құрастырған кезде қалыпты жағдайда тілдің әртүрлерінің қызметтері мен қалыптасу заңдылықтарын ескеру;

5) этиопатогенез қағидасы – логопедтің оқушының ерекше білім алуға қажеттілігін белгілеу үшін сөйлеу тілі бұзылыстарының жеке механизмдері мен себептерін ескеру.

13. Бағдарламаның тиімді іске асырылуын оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық ықпал ету қамтамасыздандырады:

1) іс-әрекеттік ықпал ету, осыған сәйкес, логопед түзете-дамыту жұмысы барысында бала жасына сай жетекші әрекетке сүйенеді;

2) жекеше-дифференциалды ықпал ету, осыған сәйкес логопед оқушының жеке мүмкіндіктеріне қарай, түзете-дамыту жұмысының мақсатын, мазмұнын, формаларын, тәсілдерін бейімдейді;

3) жүйелі ықпал ету, осыған сәйкес, түзете-дамытуда міндетті түрде дыбыс айту, фонематикалық процестерге, лексика мен грамматикалық жағына әсер етуді көздейді.

14. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушылармен логопедиялық жұмыстың ерекшеліктері:

1) оқытудың арнайы әдістері мен құралдарын пайдалану, "айналма жолдарды" құру, мысалы, баспа бейнелерді, заттық және графикалық алгоритмдерді, электрондық коммуникация құралдарын, сыртқы ынталандыруларды пайдалану;

2) визуалды, аудиалды және тактильді айқындылықты пайдалана отырып, анализаторларды барынша қосу;

3) саусақтардың нәзік қимылдарының манипулятивті әрекеттерін сөзбен байланыстыруын дамыту;

4) оқушылардың еліктеу қабілеттеріне және көрнекі-әрекеттік ойлаудың сақталған мүмкіндіктеріне сүйене отырып логопедиялық ырғақ элементтерін кеңінен қолдану;

5) танымдық қажеттіліктерді қоздыру үшін негізгі эмоцияларды өзектендіру;

6) материалды қарапайым элементтерге нақтылап бөлу: оқыту әр элемент бойынша жүргізіледі, содан кейін ғана олар тұтастай біріктіріледі, ал білім алушылар жалпылауға үйренеді;

7) логопедиялық материалдың жиі қайталануы, оны жаңа жағдайда қолдану;

8) оқушының сәл де болса оқу жетістіктерін міндетті түрде ескеру және эмоционалды бағалау;

9) білім беру ортасының ерекше кеңістіктік, уақыттық және семантикалық ұйымдастырумен оқытуды сапалы жекешелендіру: мысалы, ақыл ой бұзылыстарымен ұштастыра отырып, аутистік спектрі бар зияты зақымдалған білім алушылар топтық сабақтарға дейін, ең алдымен кезеңділікпен қоршаған орта құбылыстарының өзара байланыстылығын түсінуге мүмкіндік беретін, білім беру кеңістігі мен уақытты құруда жеке дайындыққа мұқтаж,

10) білім беру кеңістігінің шекарасын белгілеу өз кезегінде білім беру кеңістігін максималды кеңейту мен қажеттілікті ескеруді көздей отырып, білім беру ұйымынан тыс жерде әлеуметтік қарым-қатынасқа түсу дағдыларын қалыптастыру: дүкендерде, кафе, емхана, қоғамдық көліктерде.

15. Түзету-логопедиялық жұмыс нәтижелілігін қамтамасыз ету үшін мұғалім-логопед арнайы әдіс-тәсілдерді қолданады:

а) тәжірибелік (жаттығулар: еліктеу-орындау, жаттықтыру, түзеу, шығармашылық; ойындар: дидактикалық, сюжетті-рөлді, іскерлік; заттық моделдеу);

б) көрнекілік (графикалық, символдық, иллюстрациялық, шынайы);

в) өзінің тілегін, білімін, әрекеттерін сұрақ-жауапты үлгілерді меңгеру үшін, лексикалық материалды бірлесіп, ілесіп қайталау тәсілі арқылы, сөздік (сөз, логопедтің әңгімесі, әңгіме, сөйлеу тілін талдау), жаттанды фразаны қайталау.

16. ҚР БҒМ 22.01.2016 жылғы № 70 бұйрығына сәйкес, білім алушылардың ынтасын арттыру, өмірлік және оқу дағдыларын неғұрлым сапалы қалыптастыру мақсатында, логопедиялық сабақтарда әртүрлі көрнекілікті пайдалана отырып, анализаторларды барынша қосу үшін дидактикалық дамытушы ортаны орынды реттеу жағдайында оқытудың техникалық құралдары қолданылады:

1) логопедиялық сабақтардың бөліктері немесе тұтас сабақтар "Интербелсенді дыбыстық тақта (дыбысты машықтандыру, логиканы дамыту, ойын терапиясы мен дыбыстың сапасы, күші, бағытын ажырату)", "Акустикалық тактильді тақта" қолдану арқылы, сенсорлы бөлмеде өткізілуі мүмкін

2) мультимедиялық интербелсенді дамытушы бағдарламалық-әдістемелік кешеннің үшөлшемді аксессуарлары мен карточкалары бар электронды ресурс, интербелсенді тақтатәжірибелік тілді дамыту жұмысында кеңінен пайдаланылады;

3) Түзетуде сергіту сәттерінде, әсіресе дизартрия мен ринофониясы бар балалармен жұмыста "Логопедиялық жаттықтырғыш" дыбыстық белгіні көрнекілікпен сәйкестендіруде өзіндік сөйлеу тілін бақылауда кеңінен қолданылады;

4) "Тілдік қатынасты меңгеру және дамытуға арналған тілдік жаттықтырғыш" құралын мұғалім-логопед фразалық сөйлеу тілін меңгермеген білім алушылармен жұмыста қолданады.

17. Оқушылардың психофизикалық, неврологиялық ерекшеліктерін ескеріп, сөйлеу қабілетінің полиморфты және тереңдігі аясында олардың жұмыс қабілеттілігінің төмендеуін ескере отырып, логопед-мұғалім мультимедиялық, электронды құрылғыларды санитарлық нормалар мен ережелерге қатаң сәйкес, шектеулі және қатаң мөлшерде қолданады, алайда, дәстүрлі (нақты) дидактикалық ресурстарды кеңінен қолданады:

1) жануарларды, ертегі кейіпкерлерін, тұрмыстық заттарды бейнелейтін ойыншықтар;

2) жазықтық және үлестірме материал (карточкалар, суреттер, пазлдар);

3) қуыршақ – сахналау және ойын-драматизациялар және ұлттық ойындар үшін ұлттық костюмдер, декорациялар мен аксессуарлар;

4) оқушылардың мүмкіндіктеріне сәйкес келетін әдебиеттер, оның ішінде суреттері, әңгімелері, өлеңдері бар кітаптар; халық және авторлық ертегілер.

18. Бағдарлама бірқатар шарттарды орындау кезінде жалпы білім берудің негізін қалайды:

1) сабақтарда пәндер бойынша өтпелі тақырыптық жоспарлауға сәйкес дидактикалық материал пайдаланылады;

2) жалпы білім беретін пәндер бойынша мұғалім-логопедтің басшылығымен сабақтар мен сабақтарға өзара қатысу үдерісінде және қорытындылары бойынша білім алушылардың әрқайсысының сөйлеу дамуының жай-күйі, әлеуетті мүмкіндіктері мен болжамы туралы кәсіби білімнің толық бейнесін қалыптастырады;

3) "Айналадағы әлем", "Музыка және ырғақ", "Қол еңбегі" "Бейнелеу өнері", "Сенсорлық даму", "Сөйлеу және коммуникацияны дамыту", "Заттық -тәжірибелік әрекет" оқу пәндерімен пәнаралық өзара байланыс орнатылады, оларды зерделеу кезінде логопедиялық сабақтарда қалыптастырылатын коммуникативтік және басқа да сөйлеу дағдылары бекітіледі және дамиды.

19. Зияты орташа түрінде зақымдалған балаларда академиялық тілдік білімді қалыптастыруға бағытталған логопедиялық сабақтың дәстүрлі өткізілуінің тиімділігі төмен, сол себепті тіл дамуының кемшіліктерін түзету процесі мазмұнды және/немесе ұйымдық нысандарды қатаң реттеуді көздемейді.

20. Сабақ барысында логопед әр оқушыда осындай қажеттілік туындаған сәтте – жеке жұмысты орындауға жағдай жасау үшін, жеке қарқынмен, мұғалімнің жеке көмегін алу үшін қызмет түрінің өзгеруін қамтамасыз етеді.

21. Білім алушыларға сабақ барысында логопедиялық кабинеттің кеңістігінде еркін қозғалуға мүмкіндік беріледі.

22. Орташа ақыл ойы кемістігі бар білім алушылардың тіл дамуының кемшіліктерін түзету бойынша оқу іс-әрекетінің барлық нысандары мен түрлері өздерінің белсенділігін, бастамашылығы мен дербестігін қалыптастыруға бағытталған.

23. Орташа ақыл ойы кемістігі бар білім алушылардың жетістіктерін бағалау сипаттамалық квалиметриялық құралдарды пайдалана отырып жүргізіледі: жеке сөйлеу картасында міндетті түрде сөйлеу дағдысын меңгерудің дербестік дәрежесі (дербес, үлгі бойынша, еліктеу бойынша, педагогпен бірлескен іс-қимылдардың көмегімен) және үлгі бойынша іс-әрекеттерді орындау кезінде көрсетілетін педагогикалық көмек түрі көрсетіледі (ұйымдастырушы, бағыттаушы, эмоционалды).

24. Бағдарламада оқушылардың тіл дамуының кемшіліктерін түзету бойынша жеке бағдарламаларының мазмұнын анықтауға бағыттаушы негіз болатын оқыту мақсаттарының жүйесі тұжырымдалған. Мектептің педагогикалық кеңесі оқушылардың аймақтық ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, тақырыптар мен өтпелі тақырыптар тізбегіне өзгерістер енгізе алады.

25. Тіл дамуының кемшіліктерін түзетудің жеке бағдарламасы логопед-мұғалім белгіленген тәртіппен жүргізетін логопедиялық диагностика негізінде жасалады.

3-тарау. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

Параграф 1. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" оқу пәнінің мазмұны

26. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" оқу пәні бойынша 1-4 сыныптарда оқу жүктемесі:

- 1) 1-сыныпта – аптасына 4 сағат, оқу жылында 132 сағатты құрайды;
- 2) 2-сыныпта – аптасына 4 сағат, оқу жылында 136 сағатты құрайды;
- 3) 3-сыныпта – аптасына 4 сағат, оқу жылында 136 сағатты құрайды;
- 4) 4-сыныпта – аптасына 4 сағат, оқу жылында 136 сағатты құрайды.

Пәннің оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" ҚР Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығына өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы үлгілік оқу жоспарына сәйкес жасалды (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

27. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" оқу пәнінің Бағдарлама мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

- 1) "Сөйлеу тілінің психомоторлық негізі";
- 2) "Қатынас";
- 3) "Тілдің дыбысталуы";
- 4) "Оқылым мен жазылым".

28. "Сөйлеу тілінің психомоторлық негізі" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сенсорлы тәжірибе;
- 2) моторика және кеңістіктік туралы түсініктері.

29. "Қатынас" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) вербалды қатынас;
- 2) бейвербалды қатынас.

30. "Тілдің дыбысталуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) дыбысталған тілді түсіну;
- 2) айтылым.

31. "Оқылым мен жазылым" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) балама оқу;
- 2) графика және жазу.

32. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің 1 сыныптағы базалық мазмұны:

1) сөйлеу тілінің психомоторлық негізі. Қоршаған орта дыбыстарын тыңдау, есту зейінін көрсету, қимылдармен және ым ишарамен негізгі өмірлік функцияларды көрсету (тыныс алу, қарау, тыңдау, иіскеу, сөйлеу, тамақтану). Белгілі бір және дерексіз кескіндердегі (пиктограммалардағы) таныс заттардың визуалды бейнелерін тану – тұтастай алғанда, бөлшектері бойынша, оларға тән дыбыстары бойынша. Музыка тыңдау кезінде қарама-қарсы эмоцияларды білдіретін дене және бет қимылдарын тану;

2) қатынас. Таныс қарым-қатынас жағдайында ересектермен және құрдастарымен қол жетімді байланыс құралдары арқылы қатынасқа түсу (баламаларын қоса). Ересектермен және құрдастарымен қарым-қатынас жасауға қызығушылық таныту. Мұғалімді, балаларды және ертегі кейіпкерлерін қарсы алу үшін қолды пайдалану. Ересек адамның сөйлеуіне қызығушылық және мәтінді оқу процесінде оның дауысына назар аудару. Қаратпа сөйлеуге оңды жауап беру (мимика-ым-ишара және вербалды құралдар);

3) тілдің дыбысталуы. Нұсқау бойынша бірінші тақырыптық концентр шеңберіндегі екі - үш заттың және/немесе суреттердің арасынан бір затты табу – "Мен баламын: менің денем. Менің сезімдерім мен қажеттіліктерім". Нұсқауларды түсіну, бірлескен іс-қимыл деңгейінде тыныс алу-дауыстық және артикуляциялық жаттығуларды орындау. Тақырыптың сурет, пиктограмма және сөзбен байланысы. Есту арқылы тану, берілген дыбыстың айтылуы (А, Т, Ә, О, Ө, У, И, М). Айтылым кемшіліктерін жою, сөйлеу кезіндегі тыныс алуын, дауыс, артикуляциялық қозғалыстардың кинетикалық және кинестетикалық негізін дамыту, дикциялық жаттығулар және дыбыстарды мүмкіндігінше қол жетімді жеке айқындық деңгейінде айту;

4) оқылым және жазылым. Есту зейіні мен естіуін шоғырландыруын дамыту. Ересектерге иллюстрациялары бар шағын мәтіндерді оқуға деген қызығушылықты

қалыптастыру, үстел үсті ойынын таңдауға оң көзқарасты білдіру. Қылқаламмен, саусақпен, алақанмен бояу, әртүрлі жазу элементтерін таңдау және пайдалану. Көрсету және үлгі бойынша қарапайым тапсырмаларды орындау, бірінші концентр тақырыбы бойынша пиктограммаларды тану және ажырату (ұсынылған екі суреттің бірі)-"Мен баламын".

33. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің 2 сыныптағы базалық мазмұны:

1) сөйлеу тілінің психомоторлық негізі. Затқа назар аударып, көз үзбей қарау, белгілі және дерексіз кескіндердегі (пиктограммалардағы) таныс заттардың визуалды бейнелерін тану. Өзінің дене бөліктерін өзінде және пиктограммада көрсету, әртүрлі пішінде ұсынылған ұқсас немесе берілген заттарды және олардың бейнелерін тану сәтін көрсету;

2) қатынас. Өзінің қажеттіліктері мен тілектерің қол жетімді құралдармен білдіру, қуаныш, қайғы, таңданудың бет-әлпеті арқылы көргендеріне деген көзқарасын көрсету. Ойын жағдайында қатынастық белсенділіктің көрінісі, өзара әрекеттесудің қол жетімді тәсілдері аясында "серіктестің" әлеуметтік рөлін түсіну. Қатынастық мақсаттар үшін қарапайым белгілерді пайдалану. Ынталандырушы интонацияны түсіну. Кеңістікке қатысты сөздердің мағынасын түсіну және орындау. Сөзбен сүйемелдеу арқылы саусақ ойындары процесінде ересек адамның іс-әрекетіне еліктеу бойынша ойын әрекеттерін орындау, сөзбен біргелестіріп, ойыншықпен тақырыптық-ойын және бейнелеу әрекеттерін орындау;

3) тілдің дыбысталуы. Тыңдалған мәтіннің жалпы нақты мазмұнын қабылдау және түсіну, ересек адамның сөйлеген сөзіне оң жауап беру (ым-ишара және вербалды құралдар). Айтылым кемшіліктерін түзету, сөйлеу кезінде тыныс алуын, дауыс, артикуляциялық қозғалыстардың кинетикалық және кинестетикалық негізін дамыту, дикциялық жаттығулар және дыбыстарды мүмкіндігінше қол жетімді жеке айқындық деңгейінде еліктеу арқылы айту. Бірінші-екінші типтегі буындық құрылымы бар сөздерді қайталау, әртүрлі заттарды атау, олардың суреттері және осы заттарды негізгі белгілері бойынша сипаттау;

4) оқылым және жазылым. Оқу тәжірибесінде қолжетімді біліктерді игеру, әліпбиді жаттау (А, Т, У, П, Н), графикалық ұқсастығы бар (А және М) әріптердің жұптарын ажырату. Нақты жағдайда нұсқау бойынша, жазатын затпен бағытталған әрекеттер орындап жаттығу. Қарапайым графо-моторлы біліктерді қалыптастыру, бірінші және екінші концентр тақырыптары бойынша пиктограммаларды (ұсынылған үш-төртеуінен біреуін) тану және ажырату-"Мен баламын", "Бала және жақын орта".

34. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің 3 сыныптағы базалық мазмұны:

1) сөйлеу тілінің психомоторлық негізі. Дыбыстық ынталандыру заттарды күші, сапасы және бағыты бойынша ажырату. Ұқсас заттарды сипап сезіп, ажыратып және

атауын атау, еліктеуіш ойындар: қозғалыста қуыршақтардың, жануарлардың, құстардың бейнелерін көрсету. Дабыл, қарапайым дыбыстық-сөздік сүйемелдеуімен барабан соққыларына арналған жолдар мен кілемшелермен ырғақты жүру;

2) қатынас. Логикалық негіздеме жасауға тырысып, күнделікті жағдайларда және жеке тәжірибеде жалпы қабылданған бейвербалды қарым - қатынас құралдарын игеру - адамға қажетті киім мен аяқ киімді сыртқы келбеті бойынша, көңіл - күйі бойынша, дәлелмен тандау (үлкен ағай-үлкен етік, көңілді Шалқар-қызыл жейде), өнімді орнату, қолдау және байланыстың аяқталуы. Қатынастың баламалы құралдарымен танысу. Ертегі кейіпкерінің ойын жағдайына эмоционалды оң реакцияны көрсету. Ересек адамның қимылдары мен кейіпкерлердің іс-әрекеттерін бақылау және түсіну, ертегі кейіпкерлеріне ойын әрекетіне жауап беру (ым-ишара құралдары мен әрекеттері). "Отбасы", "Көлікте", "Дәрігерде", "Көшеде" және т. б. сюжеттермен өзін ойын ролінде атай отырып, қарапайым рөлдік диалогты орындау;

3) тілдің дыбысталуы. Айтылымның жеке кемшіліктерін жою, сөйлеу кезіндегі тыныс алуын, дауысын, артикуляциялық қимылдардың кинетикалық және кинестетикалық негіздерін дамыту. Аса қолжетімді анықтық деңгейде үлгі және еліктеу бойынша дыбыстарды айту және дикциялық жаттығуларды орындау. Буындық құрылымдардың бірінші-екінші типтеріне жататын сөздерді бір буыннан екіншіге біртіндеп ауысу арқылы, қайталау. Сын есім, зат есім және жиі қолданатын етістіктермен сөздік қорын молайту. Өз атынан үлгі бойынша екі сөзден құралған сөлемдерді моделдеу және құру;

4) оқылым және жазылым. Иллюстрация мен оның элементтерінің ересек адам оқыған таныс мәтінмен байланыстыру. Қолжетімді вербалды, бейвербалды құралдарды (сөзбен, дыбыспен, қимылмен, іс-қимылмен), баламалы құралдарды (графикалық, баспа, электрондық құрылғы бейнелері) пайдалана отырып, ойын әрекеттерінің ережелерін, тәртібін есте сақтау. Бірінші, екінші және үшінші концентр тақырыбына арналған пиктограммаларды тану, ажырату (ұсынылған төрт-бес суреттің бір-екеуі)- "Мен баламын", "Бала және оны қоршаған жақын орта", "Бала және үлкен әлем". Бастырып сызу, штрихтау және сурет салу, бетті қара, түрлі-түсті қарындаштармен, шарикті қаламдармен сызу, АТ, АТАТ, ААТТААТТ, ААТААТ сызбасы бойынша шаршы, шеңбер, жолақшада кезектесіп, дайын элементтерден өрнектер жасау.

35. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің 4 сыныптағы базалық мазмұны:

1) сөйлеу тілінің психомоторлық негізі. Марш ырғағымен музыкалық бөлімнің ырғақты негізін қайталау. Кеңістіктік және уақыттық түсініктерін анықтау, бір уақытта ұсынылған екі-үш элементтен тұратын қатарды қайталау. Үлгі бойынша үш массаж элементтерін қолданып, өз қолының саусақтарына массаж жасау. "Көз- қол" атты тепе-теңдікті дамытуға арналған жаттығу, тізбектерді құру;

2) қатынас. Ертегі кейіпкерінің атынан ересек адамның сөйлеген сөзіне және заттық-ойын әрекеттеріне оң жауап (ым-ишара және ауызша құралдарарқылы). Көрсету қимыл мен сөйлеу тілін қолдана отырып, өзінің фотосуретін (немесе жалпы фотосуреттен) басқалардан табу. Қысқа ертегілерді тыңдау, ертегі кейіпкерлерін таңдау, қол жетімді вербалды және бейвербалды құралдарды (көзқараспен, ым-ишарамен, қимылмен, іс-әрекетпен) қолдана отырып, сюжеттік ойыншықты ойнауға қызығушылық таныту, бөлімнің мазмұны әр оқушының әр түрлі өзара әрекеттесу жағдайларындағы жеке мүмкіндіктерін ескере отырып талданады. Оқу әрекеттеріне арналған бір-екі сатылы нұсқауларды дәл орындау: тыңдауы, өлеңдер мен ертегілердің мәтінінен суреттер мен пиктограммаларды табуы. Өзгелердің назарын өзіне, сыртқы келбетіне және іс-әрекеттеріне, репликалар арқылы тартуы, бағалауды күтуі;

3) тілдің дыбысталуы. Сөйлеу тілін немесе пиктограммаларды қолдана отырып, ойыншықтар, сүйікті заттар, оқушылар үшін қызықты жағдайлар мен оқиғалар туралы қысқаша сипаттама әңгімелер құрастыру. Таныс балалар мен ересектердің есімдерін білдіретін сөздерді тану және айту (5-6 есім). Бірінші - бесінші типтегі буындық құрылымы бар сөздерді бір буыннан екіншісіне, дауыссыз дыбыстар қатар келген сөздерде бір дауыссыз дыбыстан екіншісіне өтіп, қайталау. Суреттер, бақылаулар, көрген, бастан кешкен және естіген/оқығаны туралы әңгімелер. Монологтік және диалогтік формаларда "мәлімдеме" құру, сөйлеу тілінің дыбысталуының негізгі ережелерін сақтауы (ырғақ, екпін, қарқын, темп, әуезділік, интонация, кідіру), кім? не? сұрақтары бойынша сөйлемді аяқтау білігі. Осы сұрақтың сөздеріне сүйене отырып, қойылған сұраққа жауаптар, моделдер мен үлгілер бойынша екі-үш сөз тіркестерін дербес құру;

4) оқылым және жазылым. Ойын ережелерін білім алушыға әр түрлі қол жетімді тәсілдер арқылы жеткізу (бірлескен іс-әрекеттер, көрсету және еліктеу, өз бетінше әрекет етуі). Қарапайым графикалық тапсырмаларды түрлі-түсті қарындаштармен орындау, үлкен қағаз парақтарына фломастерлермен, щеткалармен, қарындаштармен түзу және қисық сызықтарды, бұрышты нысандарды салу. Тіректер бойынша А, О, Т әріптерінің "хаты": трафареттер (биіктігі 10 см), нүктелер, сызықша іздері - дербес немесе мұғалімнің көмегімен.

36.Бағдарламаның мазмұнын оқу жылдары (сыныптар) бойынша бөлу шамамен болады. Логопед оқу мақсаттарының көлемі мен күрделілігін, сондай-ақ әрбір білім алушының қабілеттері мен мүмкіндіктерін, нақты жетістіктерін ескере отырып, дағдыларды қалыптастыру үшін қажетті уақытты жекебелгілеуге құқылы.

Параграф 2. Оқу мақсаттарының жүйесі

37. Бағдарламада ұсынылған оқыту мақсаттары кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгіде бірінші белгі – сыныбын, екінші және үшінші белгі – бөлімнің және бөлімшенің

реттік санын, төртінші белгі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 1.1.2.1 кодында "1" - сыныбы, "1.2" - бөлім және бөлімше, "1" - оқыту мақсатының реттік саны

38. Бөлімдер мен сыныптар бойынша оқу мақсаттарының жүйесі:

1) "Сөйлеу тілінің психомоторлық негізі" бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары			
	1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып
1.1. Сенсорлы тәжірибе.	1.1.1.1 жақында қозғалып келе жатқан затты көзімен бақылау (жазықтықта, тігінен, дөңгелек бойына, алға/артқа) 1 минут ішінде	2.1.1.1 1 минут бойы баланың алдында (баланың оң жағында, сол жағында) жоғары, төмен және көз деңгейінде орналасқан қозғалмайтын затқа көзді тоқтату	3.1.1.1 белгілі бір түсті, бейнені және толық емес, шатасқан суреттегі таныс заттарды 10-15 секундта тану	4.1.1.1 заттық суреттердегі, сюжеттік суреттердегі, Равен матрицасындағы, қарапайым пазл-композициялардағы бөлшек пен бүтінді сәйкестендіру
	1.1.1.2 адамның бетіне, фотосуретке 30 секундқа қарау	2.1.1.2 мұғаліммен бірге дене бөліктерін фотосуретте және өзіңізде көрсету	3.1.1.2 қозғалатын қашықтағы нысанды көзбен қадағалау	4.1.1.2 сөзге қатысы жоқ дыбыстардың күшін ажырату: табиғат дыбыстары мен дауыстарына еліктеп қатты және ақырын дыбыстау
	1.1.1.3 суреттерден ойыншықтарды табу (түрлі-түсті сурет-иллюстрация, оқушының көзінше ересек адам салған сурет, екі-төрт бөліктен тұратын сурет)	2.1.1.3 дене бөліктері бейнеленген пиктограммаларды іріктеп, дене бөліктерін өзінде, қуыршақта көрсету, суретте, пиктограммада бөліктерді атауға тырысу	3.1.1.3 нысандардың түстері (қызыл, көк, сары, жасыл, қара, қоңыр) түсі бойынша тану (ажырату) заттар мен суреттерді, қарындашты таңдау	4.1.1.3 стандарттарды қолдана отырып, шөпке, аспанға, күнге, суға, қарға (тән түсті бөлектеу), нысанды түс, түс (жануарларды) белгісі бойынша тану
	1.1.1.4 таныс ойыншықты жеке бөлшектері, оған тән дыбыстары бойынша (дыбыстық ойыншықтар), сипап сезу арқылы тану	2.1.1.4 көлемі, құрылымы жағынан ұқсас таныс заттарды сипап сезу (арқылы тану, дыбыспен, ым-ишарамен, қозғалыспен тану, көрсету	3.1.1.4 ағаш, металл, пластмасса, желіммен, әртүрлі температурадағы сумен жанасуда әртүрлі реакция білдіру, температурадағы су	4.1.1.4 заттарды жалпы белгісі бойынша стереогноз процесінде топтастыру: "Кедір-бұдыр (тегіс) затты көрсет, ата")
	1.1.1.5 құлақ (иық, бел) тұсында тұрған дыбыстың	2.1.1.5 табиғат дыбыстарын (жаңбыр, құстар мен андардың дауысы) және музыкалық аспаптардың	3.1.1.5 дыбыстың қозғалмайтын алыста тұрған көзін нысанмен	4.1.1.5 бөліктің ырғақты негізін марш ырғағымен

	қозғалмайтын көзін табу	дыбысын (ысқырық, барабан, ысқырық) тану	сәйкестендіріп, табу және дыбысталуы бірдейлерді табу	сәкестендіріп, қайталау
1.2.Моторика және кеңістік туралы түсініктері.	1.1.2.1 педагогпен бірлесіп, статикалық және динамикалық тепе теңдікке арналған саусақ жаттығуларын орындау	2.1.2.1 педагогпен бірлесіп, өзінің қол саусақтарына массаж жасау (үлгі бойынша 3 тәсілден тұратын массаж)	3.1.2.1 оң және сол қолдарының саусақтарын кезекпен, ырғақпен жақындатып, қосып, айқастыруды қайталау	4.1.2.1 үлгі бойынша, үш массаж тәсілін қолданып, массаж құралымен, өзінің қол саусақтарына массаж жасау
	1.1.2.2 педагогпен бірге, еліктеу бойынша жұдырықтарды жұму, ашу	2.1.2.2 жұдырықтарды ырғақты түрде жұму, ашу, заттарды әртүрлі ұстау әрекетін жасай отырып, ұсақ заттарды сұрыптау	3.1.2.2 жылы су құйылған ыдысқа қолын салып, жылыту, түгі бар орамалмен сүртіп, құрғату	4.1.2.2 құрастырғыш және құру-шашу, ойыншықтармен ойнау: педагогпен бірге немесе еліктеу бойынша
	1.1.2.3 кабинет кеңістігінде бағдарлау, алдыға, артқа бағыттарын көрсету	2.1.2.3 кеңістігінде бағдарлау, алдыға, жоғары төмен, алдыға артқа бағыттарын көрсету	3.1.2.3 имитация-ойындарын ойнау: қуыршақ, жануарлардың қимылдарын келтіру	4.1.2.3 педагог атаған бағыт бойынша қозғалу: алдыға артқа, жоғары, төмен
	1.1.2.4 педагог берген бағыт және қолдан ұстау бойынша сенсорлы жолдармен қозғалу	2.1.2.4 педагогтің әрекеттеріне еліктеу және үлгі бойынша қимылдың бағытын көрсету	3.1.2.4 беттің/бастың бөліктерін көрсету және нұсқау бойынша атау: көздер, мұрын, ауыз, құлақтар, шаш	4.1.2.4 ірі және ұсақ қимылдардан тұратын қарама қарсы әрекеттерді дамыту үшін "керісінше" ойынын ойнау-
	1.1.2.5 берілген бағытта ойыншықпен (сылдырмақ, таяқшасы бар лента), сенсорлы және ойын жолдарымен жүру	2.1.2.5 аудио-қимыл жаттығуларды орындау "Тында және биле..." (тақпақтың мәтініне сәйкес)	3.1.2.5 жолдармен, кілемшемен жүру "Топ-топ", барабанның соққысына сәйкес "топ-топ" деп аяқпен топылдатып жүру	4.1.2.5 екі жалпы қимылдар қатарын, екі элементтен тұратын қозғалысты екі қолмен, бір ұсынғаннан қайталау

2) "Қатынас" бөлімі:

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары			
	1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып
1.2.1.1 ойыншықтарды қолданып, қатынастың бейвербалды құралдарын қолданып, арнайы ұйымдастырылған	2.2.1.1 негізгі эмоцияларды білдіретін және олардың негізгі белгілерін бейнелейтін суреттермен ойнау (көздің қимылдарын	3.2.1.1 айна алдында бет әлпеті бойынша тану эмоционалды жағдайларды атай білу: күледі, жылайды, мимикалық	4.2.1.1 досы, педагогі, өзіндегі киімдерді, заттарды қарап, көрсету атау-айнаға қарап, суреттен,	

	ойын жағдайында өз нәтижелеріне қол жеткізгеніне қуанышын білдіру	сәйкес ерін мен қастың қимылдарымен сәйкестендіру)	қимылдарды адекватты пантомимикамен толықтыру	пиктограмма, фото, видео бойынша
2.1. Бейвербалды қатынас.	1.2.1.2 ым-ишара, патомимикамен көрсету: "Мен: көремін, естимін, тыныс аламын, иіскеймін, айтамын, тамақтанамын", "Қолдарым – мен бәрін жасай аламын", "Аяқтар — мен жүремін", "Мен көңілдімін, күлемін, жылаймын", "Мен ойнаймын, менің ойыншықтарым"	2.2.1.2 сөйлеу тілінің анықтылығын есту, сұраулы ояту интонациясына сәйкес мимикалық реакцияларды түсіну	3.2.1.2 өзін айнадан көру, өзін, өзінің бейнесін айнадан көрсету, суланған қылқалам, саусақпен өзінің айнадағы бейнесін сызу	4.2.1.2 айнаға қарау, өзінің сыртқы бейнесін бағалау, өз киімінің, шаш үлгісінің кемшіліктерін түзеу, бой түзеу
	1.2.1.3 музыка тындау кезінде эмоциялардың ым-ишара қимылдарын "оқу"	2.2.1.3 педагог бетінің қимылдарына еліктеу (айна алдында немесе онсыз) және оның қимылдарын еліктеу (аяйды, құшақтайды, басынан сипайды; қуанады-қол шапалақтайды)	3.2.1.3 педагог ұсынған бейнеге сәйкес берілген үш ойыншықтан біреуін тандайды	4.2.1.3 ым-ишара ойындарын ойнайды, педагогтің соңынан, фрагмент, ойыншық немесе суретті көрсету бойынша қоян, аю, түлкінің қимылдарын қайталайды
2.2. Вербалды қатынас.	1.2.2.1 бір әрекеттік нұсқауды түсіну (Ал! Отыр! Бер!)	2.2.2.1 айтылған бір әрекеттік кеңістікке қатысты сөздермен нұсқауды түсіну және орындау	3.2.2.1 жеке гигиена, оған қажетті заттар туралы тақпақтарды қатынастың вербалды және бейвербалды құралдарды қолдану арқылы айту	4.2.2.1 ойын рөлінде өзін атауы қажет рөлдік диалог құру ("Ана мен бала", "Отбасы" ойындары)
	1.2.2.2 аты мен фамилиясына аудио және сөйлеу реакцияларын білдіру	2.2.2.2 өзін атау және арнайы жасалған жағдайда, атын естігенде жауап беру	3.2.2.2 жеке гигиена заттарын және ойын-драматизацияға арналған заттарды тақпақ сөздеріне қарай іріктеу	4.2.2.2 педагогтің көмегімен үйдегі тұрмыс, табиғат, көшедегі ("Дәрігерде", "Көшеден жүргінші жолымен өтеміз") қарапайым сюжеттерді моделдеу
	1.2.2.3 қоршағандармен әртүрлі			4.2.2.3 оқу әрекеттерін орындауға қатысты бір-екі сатылы

	жағдайларда тұрмыста, мерекелерде қарапайым сөз арқылы қатынасқа дайындығын көрсету ("Иә ма жоқ па?")	2.2.2.3 сөз арқылы рөлдік ойындарға екі сөзден құралған сөйлемдерді қолданып, жұптасып қатысу	3.2.2.3 рөлдік ойында өзін атап, қарапайым рөлдік диалог орнату ("Отбасы", "Автобуста", "Дәрігер", "Көше"	нұсқауларды мұқият тындап, орындау: тындау, тапқақтар мен ертегі мәтіндері бойынша пиктограммалар мен суреттерді табу
	1.2.2.4 мультимедия құралдары көмегімен жазылған сөздерді (тапқақтар, ертегілер) қызығуын көрсетіп тындауын	2.2.2.4 отбасы мүшелерінің бір біріне сүйіспеншілікпен қарап, қатынасын білдіретін рөлдік ойындарды ым-ишара, сөздер арқылы білдіріп, ойнау	3.2.2.4 киімдер үлгілерін қолданып, сюжеті бірнеше әрекеттен тұратын ойындарды топпен 2-3 адам болып ойнау: "Мен жүргізушімін", "Мен-дәрігермін", "Мен аспазбын"	4.2.2.4 репликалардың көмегімен басқалардың назарын өзіне, сыртқы келбетіне және олардың бағалауын күте отырып, өз іс-әрекеттеріне аудару білу

3) "Тілдің дыбысталуы" бөлімі:

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары			
	1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып
3.1. Тілдің дыбысталуы.	1.3.1.1 ойындарға арналған заттарды қолдану мүмкіндіктерін ұсыну: қуыршақтармен, диванда, орындықтарда, үстелде жұмсақ пішінді ойыншықтармен ойнау	2.3.1.1 вербалды және бейвербалды қатынас құралдарын қолданып, мұғалімнің ауызша өтініші бойынша заттарды және олардың суреттерін көрсету, атау	3.3.1.1 таныс ойыншықтарды және олармен байланысты әрекеттерді мұғалімнің қысқаша ауызша және ым-ишара сипаттамасы бойынша тану	4.3.1.1 педагогтің қысқаша ауызша сипаттамасы бойынша таныс заттарды, табиғат пен тұрмыс нысандарын бір немесе екі тән белгілер бойынша тану және көрсету
	1.3.1.2 "Мен-баламын" ("Менің денем және Мен", "Менің сезімдерім мен қажеттіліктерім") тақырыптық шеңбердегі заттар мен суреттерді үш заттың ішінен нұсқаулыққа сәйкес тауып, оларды көрсету, атау	"2.3.1.2 үш зат пен суреттің арасынан "Бала әлемі" тақырыбы (менің ойыншықтарым, үйім, Отбасым, мектебім және достарым) ішіндегі заттарды табу: қуыршақ, доп, аю, текшелер, барабан, машина, шелек, көрсету және атау	3.3.1.2 өмірдегі және суреттердегі негізгі эмоционалды күйлердің атауларын түсіну және ажырату: күлу, жылау, қуану, мұңаю	4.3.1.2 тыңдалған мәтіннің жалпы нақты мазмұнын затпен, суретпен, пиктограмманың мазмұнымен сәйкестендіріп, түсіну және тану
		2.3.2.1 айна алдында ерін мен	3.3.2.1 "Бақа" қимылдарын сөздік нұсқау бойынша -	4.3.2.1 дыбыстарды айту кезінде олардың дыбыссыз артикуляциясын қабылдау негізінде

3.2. Айтылым.

<p>1.3.2.1 өзінің тыныс алу, дауыс шығару және артикуляция мүшелерін табу және көрсету, дауыс перделерінің дірілін сезіну</p>	<p>тілге арналған жаттығуларды орындау: күлу-түтікше, тілді көрсету-тілді жасыру (үлгі бойынша) еліктеу бойынша.</p>	<p>тілін шығарып, көзін бақырайтып, "Қоян" - қорқақтығын көрсету, орнында секіру, "Кеме" - тілді жоғарғы және төменгі тістер арасына қысып тұрып үілдеу</p>	<p>және еріннің орнын бейнелейтін суреттерге, заттық сурет-таңбаларға сүйене отырып, [произношение заданного звука (а, ә, о, ө, у, и)] дыбыстарын ажырату, ырғақты және анық айту.</p>
<p>1.3.2.2 бірлескен іс-қимыл деңгейінде тыныс алу-дауыстық және артикуляциялық жаттығуларды орындау</p>	<p>2.3.2.2 аузы ашылатын, тілі қимылдайтын, Бибабо қуыршағының (логопед қимылдатып тұрған) қимылдарын "оқу", аузын ашып, тілін қозғалтып, қимылдарды қайталау</p>	<p>3.3.2.2 (а, ә, о, ө, у, и)] дыбыстарын оңаша күйде дұрыс айту (қыз ән айтады: а-а, қасқыр айқайлайды: оо-оо-оо); дыбысқа еліктеу материалы негізінде ерте және орта онтогенездегі дауыссыз дыбыстардың артикуляциясын жасау</p>	<p>4.3.2.2 қысқа және үнсіз тыныс алу (иығын көтермей), тыныш және біркелкі дем шығару (ұртқа үрлемей)</p>
<p>1.3.2.3 [а, ә, у, и, о, ө] дыбыстарын жеке дұрыс айту {қыз ән айтады: а-а-а, Қасқыр ұлиды: у-у-у); дыбысқа еліктеу, тақпақтар материалында</p>	<p>2.3.2.3 а, ә, у, о, ө, м, н, х дыбыстарымен дауыссыздан дауыстыға, бір буыннан екіншісіне біртіндеп ауысып, сөздің буындық құрылымын сақтап, буындарды еліктеу арқылы және логопедпен бірге ДДс, ДДс, Дс+Дс моделдерін қайталап және еліктеп (ат, от, ма, та, ах, өт, мама, на) айту</p>	<p>3.3.2.3 дыбыстарды анық айту: а, ә, у, о, ө, м, н дыбыстарын анық айту, буын мен сөздегі кез-келген орында Д-Дс (ат, ата, та-та-та), ДсД+ДсД+ДсД</p>	<p>4.3.2.3 сөздің буындық құрылымын бір буыннан екінші буынға, бір дауыссыздан екінші буынға біртіндеп модел бойынша қайталау: ДсД+ДДс</p>
<p>1.3.2.4 ерте және орта онтогенез дауыссыздарын тік буындарды айту: қа-қа-қа, та-та-та</p>	<p>2.3.2.4 атау септігінде меңгерген зат есімдерден, есімдіктерден модел бойынша сұрақ-жауаптар құру (Бұл не?) және жауап беру (Міне қуыршақ.)</p>	<p>3.3.2.4 қойылған дыбыстарды буындарда, сөздерде анық айту (жеке көрсеткіштері бойынша), педагогпен бірге қысқа тақпақтарды айту</p>	<p>4.3.2.4 екі-үш бөліктен құралған буындар тізбегін ырғақты, екпінді ауыстыра отырып, қайталау</p>

1.3.2.5 дауысты, тірек дауыссыз дыбыстардың орнын ауыстырып, буындар серияларын құрып, айту (қойылған дыбыстардың бәрін дұрыс айту)	2.3.2.5 заттық сурет-белгілерге сүйеніп, [а, ә, у, о, ө] дауысты дыбыстарды артикуляциясын көрсетіп, дауыссыз айтуда ажырату (еріндердің қалпы салынған сурет бойынша)	3.3.2.5 екі сөзден құралған сөйлемдерді хабарлама түрінде құрып, педагогтің эмоционалды ынталандыруы негізінде өз атынан айту ("Мен..", "Біз..."), екінші жақта ("Сен..."), "Сендер..."), үшінші жақта ("Ол..", "Олар..."), графикалық сызбаларды қолданып	4.3.2.5 жеке гигиена, гигиеналық құралдар туралы екі-төрт жол тақпақтарын айту (вербалды және бейвербалды құралдарды қолдану арқылы)
1.3.2.6 ынталандыруға жауап беру, ересектерді атымен және әкесінің атымен (есімдерімен) атау, фразаны қарым-қатынастың бейвербалды құралдарымен толықтыру (мимика, қимыл)	2.3.2.6 дыбыстап (сөйлеуді тыңдау, тыныш және қатты, баяу және жылдам сөйлеуді ажырату)	3.3.2.6 мазмұны мен суреттер сериясын алдын-ала талқылауға негізделген шағын мәтіндерді айтып беру (оқушылардың жеке мүмкіндіктеріне сүйене отырып)	4.3.2.6 логопедпен бірге сурет жоспарын, пиктограммалар мен сөйлеу тілін қолданып, ойыншықтар, сүйікті заттар, қызықты жағдайлар туралы қысқаша сипаттама әңгімелер құру
1.3.2.7 тілек, өтініш білдіру кезінде сөйлеу этикетінің қарапайым формаларын қолданып, сенсорлық планшетті қолданып сұрақтарды тыңдау және түсіну	2.3.2.7 үлгі бойынша фразаны үлгі бойынша толықтыру, жетілдіру: зат есім+ етістік	3.3.2.7 ілік септігіндегі зат есім + "Жоқ"... моделін қолдану арқылы екі сөзден құралған сөйлем құру (Аюдың төлі ме? Жоқ. Аюдың төлі емес.)	4.3.2.7 есімдіктерді қолдана отырып, экскурсия іздері бойынша диалогты бастап, жүргізу

4) "Оқылым және жазылым" бөлімі:

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары			
	1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып
1.4.1.1 ойыншықтар", "куыршақ", "доп", "машина" пиктограммаларын тану және ажырату	" 2.4.1.1 "мама", "папа", "бала", "ата", "әже" пиктограммаларын тану және пайдалану	3.4.1.1 "ағаш", "шырша", "гүл" пиктограммаларын тану және пайдалану	4.4.1.1 "Мектеп пәндері" сериясындағы пиктограммалармен жұмыс істеу: "дәптер", "қарындаш", "бояулар", "санау", "жазу", "сурет салу"	

4.1. Балама оқу.	1.4.1.2 көлденең, тік, қиғаш сызықтар мен сопақшаларды салыстыру, ажырату және сызу	2.4.1.2 "аға", "апай", "ит", "ат", "мысық", "қар" "жаңбыр" "ауыз", "аяқ", "жылау", "тамақтану" пиктограммаларын фотосуреттермен сәйкестендіру	3.4.1.2 А-ны тану (контур бойымен кесілген әріп - биіктігі 10 және 5 см)	4.4.1.2 сөздегі "А", "Ә", "Ө", "У", "М", "Н" дыбыстарының орнын анықтау (сөздің басында немесе соңында)
	1.4.1.3 антропоморфты ойыншықтармен және суреттермен визуалды және аудио жаттығулар жасау: "Қоян мен аюды мұқият қарап, тыңдап, көрсет..."	2.4.1.3 нысандардың егжей-тегжейін көрсету үшін (қоянның құлағы) - немесе олардың суреті бар суретті таңдау	3.4.1.3 "Жануарлар" сериясынан пиктограммаларды тану және оларды суреттермен және көлемді моделдермен сәйкестендіру	4.4.1.3 элементтерден құрастыру, қайта құру, "А", "У", "Ә", "Ө", "Т" әріптерін оқу
	1.4.1.4 өлеңнің әр жолына екі суреттің бірін таңдау	2.4.1.4 Етістік бойынша нұсқауларын түсіну "Дұрыстап қара ... тыңда және көрсет" және "Атап шық, ал мен көрсетемін" орындау	3.4.1.4 басқалардың ішінен екі бірдей пиктограмманы таңдау (мысалы, "қуыршақ" — "аю" — "машина" — "қуыршақ" және т.б.)	4.4.1.4 "Медициналық кабинет", "Жаяу жүргіншілер өткелі", "Жаяу жүргіншілер қозғалысына тыйым салынады" деген ақпараттық, ескерту және тыйым салу белгілерін таңдау, бағдаршам сигналдарын "оқу"
	1.4.2.1 жазу үшін заттарды қарастыру және көзін тоқтату, оларды барлық жағынан қарау үшін қолына ұстап жылжыту (мұғаліммен бірге)	2.4.2.1 үлкен щеткамен, губкамен, қолмен түрлі-түсті дақтар жасау және оларды нақты заттармен (күн, бұлт) байланыстыру, оларды мұғалімнің көмегімен атау	3.4.2.1 қарапайым, түрлі-түсті қарындаштармен, шарикті қаламмен сызу және бояу, қағаз парағын бояумен бояу (үлкен щеткамен)	4.4.2.1 қылқаламның ұшымен бояу және жанасу әдістерімен бояулармен сурет салу, үлгі бойынша жолақшада нүктелермен өрнектер салу
1.4.2.3 заттық бейнелермен балалардың бейнелерін қуыршақтың, доптың, аюдың, текшелердің, барабанның, машинаның, шелектің бейнелерімен сәйкестендіру	2.4.2.3 альбом бетінде маркермен, қарындаштармен дөңгелектелген заттарды салу және оларды мұғалімнің көмегімен бояу (доп, бағдаршам).	3.4.2.3 қылқаламның ұшын пайдаланып бояулармен бояу ("Үйде шамдар жанды", "Ағаштар бүршік атты", "Жапырақтар гүлдеді")	4.4.2.3 нүктелер мен үзілмелі нүктелер бойынша тік және көлденең түзу және қисық сызықтарды "жазу"	

4.2. Графика және жазылым.	1.4.2.4 "Көліктің жолы", "Суда қаз жүзеді", "Тамшылар" сызықтарын ажырату	2.4.2.4 бормен тақтаға, дымқыл саусақпен түрлі-түсті қағазда дөңгелек пішіндермен сызықтарды ауызша нұсқау бойынша ырғақты түрде сурет салу	3.4.2.4 жолақшада нүктелерден оюларды сызу	4.4.2.4 текше, шеңберде, жолақта дайын элементтердің үлгілерін құру
	1.4.2.5 жарқын дақтарға, бояуларға, штрихтарға, соққыларға эмоционалды түрде жауап беру, нақты заттармен, оқушылармен байланыстыру	2.4.2.5 ішкі трафареттерге, металл пішіндерге кара қарындашпен айналдыра сызу (М. Монтессори материалдары)	3.4.2.5 дайын элементтерден АТАТ, ААТТААТТ сызбасы бойынша оюларды текшеде, жолақшада жазу	4.4.2.5 элементтерді АТАТ, ААТТААТТ сызбасы бойынша жазу ("Анамның моншақтары" АТАТ, ААТТААТТ, ААТААТ, тізбектегі элементтерді ауыстыру
	1.4.2.6 қарындашты жұдырықпен қысып, қағазды бос қолмен ұстап, щетканы немесе қарындашты дұрыс ұстау	2.4.2.6 нүктені тану, "жазу": әр түрлі контейнерлерге (науаға, ыдысқа) салынған жармаға (құмға) саусақпен, маркер, фломастермен қағаз парағында музыкалық аспаптардың ырғақты соққыларына немесе мұғалімнің шапалақтарына сәйкес "жазу"	3.4.2.6 жолақта және шеңберде мұғалімнің іс-әрекетіне еліктеп және үлгі бойынша өрнек салу (орманда-үлкен және кішкентай шыршалар; көшеде-биік және төмен үйлер	4.4.2.6 үлкен қағаз парақтарында маркермен, щеткалармен, қарындаштармен түзу және қисық сызықтарды салу
			3.4.2.7 мұғалімнің көмегімен және өз бетінше сызғыш бойынша парақты сызып шығу	4.4.2.7 А, Ә, О, Ө, Т, М, Н, (биіктігі 10 см) трафарет бойынша өз бетінше немесе мұғалімнің көмегімен "жазу"

39. Бағдарлама зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1-4 сыныптары үшін "Белсенді қозғалуға бағытталған жеке және топтық сабақтар" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақмерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

40. Оқу мақсаттарын сыныптар мен тоқсандар бойынша бөлу ұсыныс түрінде берілген. Мұғалім әр оқушының мүмкіндіктерін ескере отырып, оқу мақсаттарын жеке анықтайды.

Параграф 3. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1-4 сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемпіліктерін түзету" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспары

1) 1 сынып

Өтпелі ортақ тақырыптар	Бөлімшелер / Оқу мақсаты			
	Сөйлеу тілінің психомоторлық негізі	Қатынас	Тілдің дыбысталуы	Оқылым және жазылым
1 тоқсан				
1-2 апта: оқушыларды бақылау және тексеру; 3-ші апта "Мен, менің денем"; 4-ші апта "Жемістер, жидектер"; 5 –ші апта "Көкөністер"; 6-ші апта "Менің ойыншықтарым"; 7 –ші апта "Менің отбасым"; 8-ші апта "Менің үйім" 9-ші апта "Менің мектебім"	1.1.1.1 жақында қозғалып келе жатқан затты көзімен бақылау (жазықтықта, тігінен , дөңгелек бойына, алға/артқа) 1 минут ішінде	1.1.2.1 педагогпен бірлесіп, статикалық және динамикалық тепе тендікке арналған с а у с а қ жаттығуларын орындау	1.3.1.1 ойындарға арналған заттарды қолдану мүмкіндіктерін ұ с ы н у : қуыршақтармен, диванда, орындықтарда, үстелде жұмсақ пішінді ойыншықтармен ойнау	1.4.1.1 " ойыншықтар", " қуыршақ", "доп", " м а ш и н а " пиктограммаларын тану және ажырату
	1.1.2.1 педагогпен бірлесіп, статикалық және динамикалық тепе тендікке арналған с а у с а қ жаттығуларын орындау	1.2.2.2 аты мен фамилиясына аудио және сөйлеу реакцияларын білдіру		1.4.2.1 жазу үшін заттарды қарастыру және көзін тоқтату, оларды барлық жағынан қарау үшін қолына ұстап жылжыту (мұғаліммен бірге)
2 тоқсан				
1 –ші апта "Менің киімім"; 2 –ші апта "Менің аяқ киімім"; 3-ші апта "Азық түлік"; 4 –ші апта " Ыдыстар"; 5 –ші апта "Жиһаз";	1.1.1.2 адамның бетіне, фотосуретке 30 секундқа қарау	1.2.1.2 ым-ишара, патомимикамен көрсету: "Мен: көремін, естимін, тыныс аламын, иіскеймін, айтамын, тамақтанамын", " Қолдарым – мен бәрін жасай аламын ", "Аяқтар — мен жүремін", "Мен көңілдімін, күлемін, жылаймын", "Мен ойнаймын, менің ойыншықтарым"	1.3.1.2 " Мен-баламын" (" Менің денем және Мен", "Менің сезімдерім мен қажеттіліктерім") тақырыптық шеңбердегі заттар мен суреттерді үш заттың ішінен нұсқаулыққа сәйкес тауып, оларды көрсету, атау	1.4.1.2 көлденең, тік , қиғаш сызықтар мен сопақшаларды салыстыру, ажырату және сызу
		1.2.2.3 қоршағандармен әртүрлі		1.4.2.3 заттық бейнелермен балалардың бейнелерін

6-ші апта "Шырша мерекесі"; 7 –ші апта "Шырша мерекесі"	1.1.2.2 педагогпен бірге, еліктеу бойынша жұдырықтарды жұму, ашу	жағдайларда тұрмыста, мерекелерде қарапайым сөз арқылы қатынасқа дайындығын көрсету	1.3.2.1 өзінің тыныс алу, дауыс шығару және артикуляция мүшелерін табу және көрсету, дауыс перделерінің дірілін сезіну	куыршақтың, доптың, аюдың, текшелердің, барабанның, машинаның, шелектің бейнелерімен сәйкестендіру
	1.1.2.3 кабинет кеңістігінде бағдарлау, алдыға, артқа бағыттарын көрсету			
3 тоқсан				
1-ші апта "Қыс қызығы"; 2 –ші апта "Қыстық киім және аяқ киім"; 3-ші апта "Үй жануарлары"; 4- апта "Жабайы аңдар" 5 –ші апта "Үй құстары"; 6-ші апта "Жабайы құстар"; 7-ші апта "Көлік"; 8-ші апта "М Анамының мерекесі"; "Наурыз мерекесі"	1.1.1.3 суреттерден ойыншықтарды табу (түрлі-түсті сурет-иллюстрация, оқушының көзінше ересек адам салған сурет, екі-төрт бөліктен тұратын сурет)	1.2.1.3 музыка тындау кезінде эмоциялардың ым-мшара қимылдарын "оқу"	1.3.2.1 өзінің тыныс алу, дауыс шығару және артикуляция мүшелерін табу және көрсету, дауыс перделерінің дірілін сезіну	1.4.1.3 антропоморфты ойыншықтармен және суреттермен визуалды және аудио жаттығулар жасау
	1.1.1.4 таныс ойыншықты жеке бөлшектері, оған тән дыбыстары бойынша (дыбыстық ойыншықтар), сипап сезу арқылы тану	1.2.2.4 мультимедия құралдары көмегімен жазылған (сөздерді (тақпақтар, ертегілер) қызығуын көрсетіп тындауын	1.3.2.3 [а, ә, у, и, о, ө] дыбыстарын жеке дұрыс айту {қыз ән айтады: а-а-а, Қасқыр ұлиды: у-у-у); дыбысқа еліктеу, тақпақтар материалында	1.4.2.4 "Көліктің жолы", "Суда қаз жүзеді", "Тамшылар" сызықтарын ажырату
	1.1.2.4 педагог берген бағыт және қолдан ұстау бойынша сенсорлы жолдармен қозғалу		1.3.2.5 дауысты, тірек дауыссыз дыбыстардың орнын ауыстырып, буындар серияларын құрып, айту (қойылған дыбыстардың бәрін дұрыс айту)	1.4.2.5 жарқын дақтарға, бояуларға, штрихтарға, соққыларға эмоционалды түрде жауап беру, нақты заттармен, оқушылармен байланыстыру
4 тоқсан				
1-ші апта "Ағаштар"; 2-ші апта "Гүлдер";	1.1.1.5 құлақ (иық, бел) тұсында тұрған дыбыстың қозғалмайтын көзін табу	1.2.2.1 бір әрекеттік нұсқауды түсіну (Ал! Отыр! Бер!)	1.3.2.4 ерте және орта онтогенез дауыссыздарын тік буындарды айту: қа-қа-қа, та-та-та	1.4.1.4 өлеңнің әр жолына екі суреттің бірін таңдау
	1.1.2.5 берілген бағытта		1.3.2.6 ынталандыруға жауап беру, ересектерді атымен және әкесінің	1.4.2.6 қарындашты жұдырықпен қысып

3-ші апта "Жәндіктер"; 4-ші "Көктем киімдері"; 5 –ші апта "Балықтар"; 6-ші апта "Жемістер"; 7-ші апта "Көкөністер"; 8-ші апта "Жидектер"; 9-ші апта "Жаздық киімдер"; "Балалардың жаздық ойындары"	ойыншықпен (сылдырмақ, таяқшасы бар лента), сенсорлы және ойын жолдарымен жүру		атымен (, қағазды бос есімдерімен) атау, фразаны қарым-қатынастың бейвербалды құралдарымен толықтыру (мимика, кимыл)	қолмен ұстап, щетканы немесе қарындашты дұрыс ұстау
			1.3.2.7 тілек, өтініш білдіру кезінде сөйлеу этикетінің қарапайым формаларын қолданып, сенсорлық планшетті қолданып сұрақтарды тыңдау және түсіну	

Төртінші тоқсанның соңғы екі аптасы: Білім алушылардың сөйлеу құралдарының жағдайын логопедиялық тексеруден өткізу.

2) 2сынып

Өтпелі ортақ тақырыптар	Бөлімшелер / Оқыту мақсаты			
	Сөйлеу тілінің психомоторлық негізі	Қатынас	Тілдің дыбысталуы	Оқылым және жазылым
	1 тоқсан			
1-2 –ші апта оқушыларды бақылау және тексеру; 3 –ші апта "Менің отбасым"; 4-ші апта "Мен, менің денем" "Мен ұлым, мен қызбын"; 5-ші апта "Көкөністер" 6-шы апта "Жемістер, жидектер"; 7-ші апта "Менің ойыншықтарым"; 8-ші апта "Менің үйім" 9-ші апта "Менің мектебім"	2.1.1.1 1 минут бойы баланың алдында (баланың оң жағында, сол жағында) жоғары, төмен және көз деңгейінде орналасқан қозғалмайтын затқа көзді тоқтату	2.2.1.1 негізгі эмоцияларды білдіретін эне олардың негізгі белгілерін бейнелейтін суреттермен ойнау (көздің қимылдарын сәйкес ерін мен қ а с т ы н қимылдарымен сәйкестендіру)	2.3.1.1 вербалды және бейвербалды қатынас құралдарын қолданып, мұғалімнің ауызша өтініші бойынша заттарды және олардың суреттерін көрсету, атау	2.4.1.1 "мама", "папа", "бала", "ата", " ә ж е " пиктограммаларын тану және пайдалану
	2.1.2.1 педагогпен бірлесіп, өзінің қол саусақтарына массаж жасау (үлгі бойынша 3 тәсілден тұратын массаж)	2.2.2.2 өзін атау және арнайы жасалған жағдайда, атын естігенде жауап беру	2.3.2.1 айна алдында ерін мен тілге арналған жаттығуларды орындау: күлу-түтікше, тілді көрсету-тілді жасыру (үлгі бойынша) еліктеу бойынша.	2.4.2.1 үлкен щеткамен, губкамен , қолмен түрлі-түсті дақтар жасау және оларды нақты заттармен (күн, бұлт) байланыстыру , оларды мұғалімнің көмегімен атау
	2 тоқсан			
			2.3.1.2 үш зат пен суреттің арасынан "	

<p>1 –ші апта "Менің киімім";</p> <p>2 –ші апта "Менің аяқ киімім";</p> <p>3-ші апта "Азық түлік"; 4 –ші апта " Ыдыстар";</p> <p>5 –ші апта "Жиһаз";</p> <p>6-ші апта "Шырша мерекесі";</p> <p>7 –ші апта "Шырша мерекесі"</p>	<p>2.1.1.2 мұғаліммен бірге дене бөліктерін фотосуретте және өзіңізде көрсету</p>	<p>2.2.1.2 сөйлеу тілінің анықтылығын есту, сұрулы ояту интонациясына сәйкес мимикалық реакцияларды түсіну</p>	<p>Бала әлемі" тақырыбы (менің ойыншықтарым, үйім, Отбасым, мектебім және достарым) ішіндегі заттарды табу: қуыршақ, доп, аю, текшелер, барабан, машина, шелек, көрсету және атау</p>	<p>2.4.1.2 "аға", "апай", "ит", "ат", "мысық", "қар" "жаңбыр" " ауыз", "аяқ", " жылау", "тамақтану "</p> <p>пиктограммаларын фотосуреттермен сәйкестендіру</p>
	<p>2.1.2.2 жұдырықтарды ырғақты түрде жұму, ашу, заттарды әртүрлі ұстау әрекетін жасай отырып, ұсақ заттарды сұрыптау</p>	<p>2.2.2.3 сөз арқылы рөлдік ойындарға екі сөзден құралған сөйлемдерді қолданып, жұптасып қатысу</p>	<p>2.3.2.2 аузы ашылатын, тілі қимылдайтын, Б и б а б о қуыршағының (л о г о п е д қимылдатып тұрған) қимылдарын "оқу" , аузын ашып, тілін қозғалтып, қимылдарды қайталау</p>	<p>2.4.2.3 альбом бетінде маркермен, (қарындаштармен дөңгелектелген заттарды салу және оларды мұғалімнің көмегімен бояу (доп , бағдаршам).</p>
	<p>2.1.2.4 педагогтің әрекеттеріне еліктеу және үлгі бойынша қимылдың бағытын көрсету</p>			
<p>3 тоқсан</p>				
<p>1-ші апта "Қыс қызығы"</p> <p>2-ші апта "Қыстық киім және аяқ киім"</p> <p>3-ші апта "Үй жануарлары" 4-ші апта "Үй құстары"</p> <p>5-ші апта "Жабайы аңдар"</p> <p>6-ші апта "Жабайы құстар"</p> <p>7-ші апта "Көлік" 8-ші апта "Анамның мейрамы"</p>	<p>2.1.1.3 дене бөліктері бейнеленген пиктограммаларды іріктеп, дене бөліктерін өзінде, қуыршақта көрсету, суретте, пиктограммада бөліктерді атауға тырысу</p>	<p>2.2.1.3 педагог бетінің қимылдарына еліктеу (айна алдында немесе онсыз) және оның қимылдарын еліктеу (аяйды, құшақтайды, басынан сипайды; қуанады-қол шапалақтайды)</p>	<p>2.3.2.3 а, ә, у, о, ө, м, н, х дыбыстарымен дауыссыздан дауыстыға, бір буыннан екіншісіне біртіндеп ауысып, сөздің буындық құрылымын сақтап, буындарды еліктеу арқылы және логопедпен бірге ДДс, ДДс, Дс+Дс моделдерін қайталап және еліктеп (ат, от, ма, та, ах, өт, мама, на) айту</p>	<p>2.4.1.3 нысандардың егжей-тегжейін көрсету үшін (қоянның құлағы) - немесе олардың суреті бар суретті таңдау</p>
	<p>2.1.1.4 көлемі, құрылымы жағынан ұқсас таныс заттарды сипап сезу арқылы тану, дыбыспен,</p>	<p>2.2.2.4 отбасы мүшелерінің бір біріне сүйіспеншілікпен қарап, қатынасын білдіретін рөлдік ойындарды</p>	<p>2.3.2.4 атау септігінде меңгерген зат есімдерден, есімдіктерден модел бойынша сұрақ-жауаптар</p>	

9 апта "Наурыз мерекесі"	ым-ишарамен, қозғалыспен тану, көрсету	ым-ишара, сөздер арқылы білдіріп, ойнау	құру (Бұл не?) және жауап беру (Міне қуыршақ.)	
	2.1.2.3 кеңістігінде бағдарлау, алдыға, жоғары төмен, алдыға артқа бағыттарын көрсету вперед, назад			2.4.2.5 ішкі графаларға, металл пішіндерге қара қарындашпен айналдыра сызу (М. Монтессори материалдары)

4 тоқсан

1-ші апта "Ағаштар"; 2-ші апта "Гүлдер"; 3-ші апта "Жәндіктер"; 4-ші "Көктем киімдері"; 5 –ші апта "Балықтар"; 6-ші апта "Жемістер"; 7-ші апта "Көкөністер"; 8-ші апта "Жидектер"; 9-ші апта "Жаздық киімдер"; "Балалардың жаздық ойындары"	2.1.1.5 табиғат дыбыстарын (жаңбыр, құстар мен аңдардың дауысы) және музыкалық аспаптардың дыбысын (ысқырық, барабан, ысқырық) тану	2.2.2.1 айтылған бір әрекеттік кеңістікке қатысты сөздермен нұсқауды түсіну және орындау	2.3.2.5 заттық сурет-белгілерге сүйеніп, [а, ә, у, о, ө] дауысты дыбыстарды артикуляциясын көрсетіп, дауыссыз айтуда ажырату (еріндердің қалпы салынған сурет бойынша)	2.4.1.4 Етістік бойынша нұсқауларын түсіну "Дұрыстап қара ... тында және көрсет" және "Атап шық, ал мен көрсетемін" орындау	
	2.1.2.5 аудио-қимыл жатығуларды орындау "Тында және биле..." (тақпақтың мәтініне сәйкес)			2.3.2.6 дыбыстап сөйлеуді тыңдау, тыныш және қатты, баяу және жылдам сөйлеуді ажырату	2.4.2.6 нүктені тану, "жазу": әр түрлі контейнерлерге (науаға, ыдысқа) салынған жармаға (құмға) саусақпен, маркер, фломастермен қағаз парағында музыкалық аспаптардың ырғақты соққыларына немесе мұғалімнің шапалақтарына сәйкес "жазу"
				2.3.2.7 үлгі бойынша фразаны үлгі бойынша толықтыру, жетілдіру: зат есім+ етістік	

Төртінші тоқсанның соңғы екі аптасы: Білім алушылардың сөйлеу құралдарының жағдайын логопедиялық тексеруден өткізу.

3) 3 сынып

Өтпелі ортақ тақырыптар	Бөлімшелер / Оқыту мақсаты			
	Сөйлеу тілінің психомоторлық негізі	Қатынас	Тілдің дыбысталуы	Оқылым және жазылым

	1 тоқсан			
1-2 апта: оқушыларды бақылау және тексеру; 3-ші апта "Мен, менің отбасым"; 4-ші апта "Мен және менің денем. Мен ұлмын, мен қызбын", "Жемістер, жидектер"; 5 –ші апта "Көкөністер"; 6-ші апта "Жемістер мен жидектер"; 7 –ші апта "Мен жақсы көретін ойындар"; 8-ші апта "Менің үйім" 9-ші апта "Менің мектебім"	3.1.1.1 белгілі бір түсті, бейнені және толық емес, шатасқан суреттегі таныс заттарды 10-15 секундта тану	3.2.1.1 айна алдында бет әлпеті бойынша тану эмоционалды жағдайларды атай білу: күледі, жылайды, мимикалық қимылдарды адекватты пантомимикамен толықтыру	3.3.1.1 таныс ойыншықтарды және олармен байланысты әрекеттерді мұғалімнің қысқаша ауызша және ым-ишара сипаттамасы бойынша тану	3.4.1.1 "ағаш", "шырша", "гүл" пиктограммаларын тану және пайдалану
	3.1.2.1 оң және сол колдарының саусақтарын кезекпен, ырғақпен жақындатып, қосып, айкастыруды қайталау	3.2.2.2 жеке гигиена заттарын және ойын-драматизацияға арналған заттарды тақпақ сөздеріне қарай іріктеу	3.3.2.1 "Бақа" қимылдарын сөздік нұсқау бойынша - тілін шығарып, көзін бақырайтып, "Қоян" - қорқақтығын көрсету, орнында секіру, "Кеме" - тілді жоғарғы және төменгі тістер арасына қысып тұрып уілдеу	3.4.2.1 қарапайым, түрлі-түсті қарындаштармен, шарикті қаламмен сызу және бояу, қағаз парағын бояумен бояу (үлкен щеткамен)
				3.4.2.3 қылқаламның ұшын пайдаланып бояулармен бояу ("Үйде шамдар жанды", "Ағаштар бүршік атты", "Жапырақтар гүлдеді")
	2 тоқсан			
1 –ші апта "Менің киімім"; 2 –ші апта "Менің аяқ киімім";	3.1.1.2 қозғалатын қашықтағы нысанды көзбен қадағалау	3.2.1.2 өзін айнадан көру, өзін, өзінің бейнесін айнадан көрсету, суланған қылқалам, саусақпен өзінің айнадағы бейнесін сызу	3.3.1.2 өмірдегі және суреттердегі негізгі эмоционалды күйлердің атауларын түсіну және ажырату: күлу, жылау, қуану, мұңаю	3.4.1.2 А-ны тану (контур бойымен кесілген әріп - биіктігі 10 және 5 см)
	3.1.2.2 жылы су құйылған ыдысқа қолын салып, жылыту, түгі бар орамалмен сүртіп, құрғату			
			3.3.2.2 (а, ә, о, ө, у, и)] дыбыстарын	

<p>3-ші апта "Азық түлік"; 4 –ші апта " Ыдыстар"; 5 –ші апта "Жиһаз"; 6-ші апта "Шырша мерекесі"; 7 –ші апта "Шырша мерекесі"</p>			<p>оңаша күйде дұрыс айту (қыз ән айтады : а-а, қасқыр айқайлайды: оо-оо-оо); дыбысқа еліктеу материалы негізінде ерте және орта онтогенездегі дауыссыз дыбыстардың артикуляциясын жасау</p>	<p>3.4.2.4 жолақшада нүктелерден оюларды сызу</p> <p>3.4.2.5 дайын элементтерден АТАТ, ААТТААТТ сызбасы бойынша оюларды текшеде, жолақшада жазу</p>
3 тоқсан				
<p>1-ші апта "Қыс қызығы" 2-ші апта " Қыстық киім және аяқ киім" 3-ші апта "Үй жануарлары" 4-ші апта "Үй құстары "</p> <p>5-ші апта "Жабайы аңдар" 6-ші апта "Жабайы құстар" 7-ші апта "Көлік" 8-ші апта "Анамның мейрамы" 9 ші апта "Наурыз мерекесі"</p>	<p>3.1.1.3 нысандардың түстері (қызыл, көк, сары, жасыл, қара, қоңыр) түсі бойынша тану (ажырату) заттар мен суреттерді, қарындашты таңдау</p> <p>3.1.1.4 ағаш, металл, пластмасса, желіммен, әртүрлі температурадағы сумен жанасуда әртүрлі реакция білдіру, температурадағы су</p> <p>3.1.2.3 имитация-ойындарын ойнау: қуыршақ, жануарлардың қимылдарын келтіру</p>	<p>3.2.1.3 педагог ұсынған бейнеге сәйкес берілген үш ойыншықтан біреуін тандайды</p> <p>3.2.2.3 рөлдік ойында өзін атап, қарапайым рөлдік диалог орнату ("Отбасы", "Автобуста", "Дәрігер", "Көше"</p>	<p>3.3.2.3 дыбыстарды анық айту: а, ә, у, о, ө, м, н дыбыстарын анық айту, буын мен сөздегі кез-келген орында Д-Дс (ат, ата, та-та-та), ДсД+ДсД +ДсД</p> <p>3.3.2.4 қойылған дыбыстарды буындарда, сөздерде анық айту (жеке көрсеткіштері бойынша), педагогпен бірге қысқа такпақтарды айту</p>	<p>3.4.1.3 "Жануарлар" сериясынан пиктограммаларды тану және оларды суреттермен және көлемді моделдермен сәйкестендіру</p> <p>3.4.2.6 жолақта және шеңберде мұғалімнің іс-әрекетіне еліктеп және үлгі бойынша өрнек салу (орманда-үлкен және кішкентай шыршалар; көшеде-биік және төмен үйлер</p>
4 тоқсан				
	<p>3.1.1.5 дыбыстың қозғалмайтын алыста тұрған көзін</p>	<p>3.2.2.1 жеке гигиена , оған қажетті заттар</p>	<p>3.3.2.5 екі сөзден құралған сөйлемдерді хабарлама түрінде құрып, педагогтің эмоционалды</p>	<p>3.4.1.4 басқалардың ішінен екі бірдей</p>

1-ші апта "Ағаштар"; 2-ші апта "Гүлдер"; 3-ші апта "Жәндіктер"; 4-ші "Көктем киімдері"; 5 –ші апта "Балықтар"; 6-ші апта "Жемістер"; 7-ші апта "Көкөністер"; 8-ші апта "Жидектер"; 9-ші апта "Жаздық киімдер"; Балалардың жаздық ойындары"	нысанмен сәйкестендіріп, табу және дыбысталуы бірдейлерді табу	туралы тақпақтарды қатынастың вербалды және бейвербалды құралдарды қолдану арқылы айту	ынталандыруы негізінде өз атынан айту ("Мен..", "Біз..."), екінші жақта ("Сен...", "Сендер..."), үшінші жақта ("Ол..", "Олар..."), графикалық сызбаларды қолданып	пиктограмманы таңдау (мысалы, "куыршақ" — "аю" — "машина" — "куыршақ" және т.б.)
	3.1.2.4 беттің/бастың бөліктерін көрсету және нұсқау бойынша атау: көздер, мұрын, ауыз, құлақтар, шаш	3.2.2.4 киімдер үлгілерін қолданып, сюжеті бірнеше әрекеттен тұратын ойындарды топпен 2-Задам болып ойнау: "Мен жүргізушімін", "Мен-дәрігермін", "Мен аспазбын"	3.3.2.6 мазмұны мен суреттер сериясын алдын-ала талқылауға негізделген шағын мәтіндерді айтып беру (оқушылардың ж е к е мүмкіндіктеріне сүйене отырып)	3.4.2.7 мұғалімнің көмегімен және өз бетінше сызғыш бойынша паракты сызып шығу
	3.1.2.5 жолдармен, кілемшемен жүру "Топ-топ", барабанның сокқысына сәйкес "топ-топ" деп аяқпен топылдатып жүру		3.3.2.7 Ілік септігіндегі зат есім + "Жоқ"... моделін қолдану арқылы екі сөзден құралған сөйлем құру (Аюдың төлі ме? Жоқ. Аюдың төлі емес.)	

Төртінші тоқсанның соңғы екі аптасы: Білім алушылардың сөйлеу құралдарының жағдайын логопедиялық тексеруден өткізу.

4 сынып

Бөлімшелер/Оқыту мақсаттары

Өтпелі ортақ тақырып	Сөйлеу тілінің психомоторлық негізі	Қатынас	Тілдің дыбысталуы	Оқылым және жазылым
	1 тоқсан			
1-2 апта: оқушыларды бақылау және тексеру; 3-ші апта "Мен және менің отбасым"; 4-ші апта "Менің денем. Мен ұлмын. Мен қызбын"; 5 –ші апта "Көкөністер"; 6-ші апта "Жемістер, жидектер";	4.1.1.1 заттық суреттердегі, сюжеттік суреттердегі, Равен матрицасындағы, қарапайым пазл-композициялардағы бөлшек пен бүтінді сәйкестендіру	4.2.1.1 досы, педагогі, өзіндегі киімдерді, заттарды қарап, көрсету атау-айнаға қарап, суреттен, пиктограмма, фото, видео бойынша	4.3.1.1 педагогтің қысқаша ауызша сипаттамасы бойынша таныс заттарды, табиғат пен тұрмыс нысандарын бір немесе екі тән белгілер бойынша тану және көрсету	4.4.1.1 "Мектеп пәндері" сериясындағы пиктограммалармен жұмыс істеу: "дәптер", "қарындаш", "бояулар", "саналу", "жазу", "сурет салу"
	4.1.2.1 үлгі бойынша, үш массаж тәсілін	4.2.2.2 педагогтің көмегімен үйдегі тұрмыс, табиғат, көшедегі ("		4.4.2.1 қылқаламның ұшымен бояу және жанасу әдістерімен

7 –ші апта "Мен жақсы көретін ойындарым"; 8-ші апта "Менің үйім" 9 -ші апта "Менің мектебім"	колданып, массаж құралымен, өзінің кол саусақтарына массаж жасау	Дәрігерде", "Көшеден жүргінші жолымен өтеміз") қарапайым сюжеттерді моделдеу		бояулармен сурет салу, үлгі бойынша жолақшада нүктелермен өрнектер салу
2 тоқсан				
1 –ші апта "Менің киімім"; 2 –ші апта "Менің аяқ киімім"; 3-ші апта "Азық түлік"; 4 –ші апта "Ыдыстар"; 5 –ші апта "Жиһаз"; 6-ші апта "Шырша мерекесі"; 7 –ші апта "Шырша мерекесі"	4.1.1.2 сөзге қатысы жоқ дыбыстардың күшін ажырату: табиғат дыбыстары мен дауыстарына еліктеп қатты және ақырын дыбыстау	4.2.1.2 айнаға қарау, өзінің сыртқы бейнесін бағалау, өз киімінің, шаш үлгісінің кемшіліктерін түзеу , бой түзеу	4.3.1.2 тыңдалған мәтіннің жалпы нақты мазмұнын затпен, суретпен, пиктограмманың мазмұнымен сәйкестендіріп, түсіну және тану	4.4.1.2 сөздегі "А", "Ә", "Т", "Ө", "У", "М", "Н" дыбыстарының орнын анықтау (сөздің басында немесе соңында)
	4.1.2.2 құрастырғыш және құру-шашу манипулировать ойыншықтарымен ойнау: педагогпен бірге немесе еліктеу бойынша	4.2.2.3 оқу әрекеттерін орындауға қатысты бір-екі сатылы нұсқауларды мұқият тындап, орындау: тындау, тапқақтар мен ертегі мәтіндері бойынша пиктограммалар мен суреттерді табу	4.3.2.4 екі-үш бөліктен құралған буындар тізбегін ырғақты, екпінді ауыстыра отырып, қайталау	4.4.2.3 нүктелер мен үзілмелі нүктелер бойынша тік және көлденең түзу және қисық сызықтарды " жазу"
	4.1.2.3 Педагог атаған бағыт бойынша қозғалу: алдыға артқа, жоғары. төмен			
3 тоқсан				
1-ші апта "Қыс қызығы" 2-ші апта "Қыстық киім және аяқ киім" 3-ші апта "Үй жануарлары" 4-ші апта "Үй құстары" 5-ші апта "Жабайы аңдар"	4.1.1.3 стандарттарды колдана отырып, шөпке, аспанға, күнге, суға, қарға тән түсті бөлектеу), нысанды түс, түс (жануарларды) белгісі бойынша тану	4.2.1.3 ым-ишара ойындарын ойнайды, педагогтің соңынан, фрагмент, ойыншық немесе суретті көрсету бойынша қоян, аю, түлкінің қимылдарын қайталайды	4.3.2.1 дыбыстарды айту кезінде олардың дыбыссыз артикуляциясын қабылдау негізінде және еріннің орнын бейнелейтін суреттерге, заттық сурет-таңбаларға сүйене отырып, [произношение заданного звука (а, ә, о, ө, у, и)] дыбыстарын ажырату, ырғақты және анық айту.	4.4.1.3 элементтерден құрастыру, қайта құру, "А", "Ә", "Ө", "У", "Т" әріптерін оқу
	4.1.1.4 заттарды жалпы белгісі бойынша		4.3.2.2 қысқа және үнсіз тыныс алу (иығын көтермей),	4.4.2.3 нүктелер мен үзілмелі нүктелер

6-ші апта "Жабайы құстар"	стереогноз процесінде		тыныш және біркелкі дем шығару (ұртқа үрлемей)	бойынша тік және көлденең түзу және қисық сызықтарды " жазу"
7-ші апта "Көлік" 8-ші апта "Анамның мейрамы"	топтастыру: " Кедір-бұдыр (тегіс) затты көрсет, ата")			
9 –ші апта "Наурыз мерекесі"				4.4.2.5 элементтерді АТАТ, ААТТААТТ сызбасы бойынша жазу ("Анамның моншақтары" АТАТ , ААТТААТТ, ААТААТ, тізбектегі элементтерді ауыстыру
4 тоқсан				
1-ші апта "Ағаштар" ; 2-ші апта "Гүлдер"; 3-ші апта " Жәндіктер"; 4-ші " Көктем киімдері"; 5 –ші апта " Балықтар"; 6-ші апта "Жемістер"; 7-ші апта "Көкөністер "; 8-ші апта " Жидектер"; 9-ші апта "Жаздық киімдер"; " Балалардың жаздық ойындары"	4.1.1.5 бөліктің ырғақты негізін марш ырғағымен сәкестендіріп, қайталау	4.2.2.1 ойын рөлінде өзін атауы қажет рөлдік диалог құру ("Ана мен бала", "Отбасы" ойындары)	4.3.2.3 сөздің буындық құрылымын бір буыннан екінші буынға, бір дауыссыздан екінші буынға біртіндеп модел бойынша қайталау: ДсД+ДДс	4.4.1.4 " Медициналық кабинет", "Жаяу жүргіншілер өткелі" , " Ж а я у жүргіншілер қозғалысына тыйым салынады" деген ақпараттық, ескерту және тыйым салу белгілерін тандау, бағдаршам сигналдарын "оқу"
	4.1.2.4 ірі және ұсақ қимылдардан тұратын қарама қарсы әрекеттерді дамыту үшін " керісінше" ойынын ойнау-	4.2.2.4 репликалардың көмегімен басқалардың назарын өзіне, сыртқы келбетіне және олардың бағалауын күте отырып, өз іс-әрекеттеріне аудару білу	4.3.2.5 жеке гигиена , гигиеналық құралдар туралы екі-төрт жол такпақтарын айту (вербалды және бейвербалды құралдарды қолдану арқылы)	4.4.2.4 текше, шеңберде, жолақта д а й ы н элементтердің үлгілерін құру; 4.4.2.6 үлкен қағаз парақтарында маркермен, щеткалармен, қарындаштармен түзу және қисық сызықтарды салу
	4.1.2.5 екі жалпы қимылдар қатарын, екі элементтен тұратын қозғалысты екі қолмен, бір ұсынғаннан қайталау		4.3.2.6 логопедпен бірге сурет жоспарын, пиктограммалар мен сөйлеу тілін қолданып, ойыншықтар, сүйікті заттар, қызықты жағдайлар туралы қысқаша сипаттама әңгімелер құру	

		4.3.2.7 есімдіктерді қолдана отырып, экскурсия іздері бойынша диалогты бастап, жүргізу	4.4.2.7 А, Ә, О, Ө, Т, М, Н, (биіктігі 10 см) трафарет бойынша өз бетінше немесе мұғалімнің көмегімен "жазу"
Төртінші тоқсанның соңғы екі аптасы: Білім алушылардың сөйлеу құралдарының жағдайын логопедиялық тексеруден өткізу.			

Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1 - 4 сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде)

Ескерту. Бұйрық 323-2-қосымшамен толықтырылды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1 - 4 сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (әрі қарай бағдарлама) "Білім туралы" Заңының 19-бабы 1 тармағына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – оқушы үшін қол жетімді әр түрлі әлеуметтік өзара әрекеттесу тәжірибесін, жеке психофизикалық мүмкіндіктер мен танымдық қабілеттерді ескере отырып, оқу іс-әрекетіне сәтті бейімделу және одан әрі әлеуметтену үшін байланыс құралдарын қалыптастыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) тіл біліктерін дамытудың алғышарттарын қалыптастыру: тілдің дыбысталуына назарын аудару, сөйлеу кезіндегі ырғақты сезінуін, артикуляторлы қимыл-қозғалыстарға еліктеу біліктерін, дауыстау пен тыныс алуын, сөйлеу элементтерін есте сақтап, кейін қайталау, ана тілінің 4 немесе одан да көп дыбыстарын танып қайталауын дамыту;

2) адекватты вербалды тәртібінің алғышартты дағдыларын дамыту;

3) қарапайым мәтінді тындап, түсіну дағдыларын қалыптастыру, оны мәтіннің мазмұнымен сәйкестендіру білігі;

4) осы Бағдарламада және басқа арнайы оқу бағдарламалары аясында зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларды сөздік қорын анықтау және дамыту.

4. Бағдарламаның түзете-дамыту міндеттері:

1) білім алушыларды вербалды, бейвербалды және альтернативті құралдар арқылы қатынасқа түсуді, ересектермен және басқа балалармен тіл арқылы әрекеттесуге қажеттілігін ояту;

2) оқыту нысанының сөйлеу тұйықтығын жою мақсатында функционалды рөлін меңгеруге жағдай жасау;

3) сөйлеу тілінің психомоторлы базасының элементтерін қол жетерлік деңгейде қалыптастыру: сенсорлы-перцептивті процестер, көру-моторлы тепе теңдік, қолдың және саусақтардың еркін қимылдары, кеңістік туралы түсініктері, жоғарғы психикалық қызметтердің элементтері.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Бұл бағдарламаның мазмұны өмірлік маңызды бейімделу және сөйлеу дағдыларын игеруге тәжірибелік бағытталған.

6. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушылардағы когнитивті және сөйлеу дамуының кемшіліктері олардың басқалармен толыққанды коммуникативті байланыстарының қалыптасуына кедергі келтіреді, мінез-құлықтың бұзылуына және әлеуметтік бейімделуге әкеледі, нәтижесінде "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" сабақтарында сөйлеу дағдылары сөйлеу тілінің барлық функциялары аясында жүзеге асырылады: коммуникативті, танымдық, реттеуші.

7. Бір сыныптың оқушылары ақыл ойы мен психофизикалық дамудың бұзылуының әртүрлі деңгейімен, белгілі бір психикалық функцияның, практикалық дағдылардың қалыптасу деңгейімен сипатталады.

8. Оқу процесін ұйымдастыру кезінде білім алушылардың ерекше жалпы психофизикалық ерекшеліктері ескеріледі:

1) психикалық бұзылулардың психикалық және соматикалық аурулармен, эмоционалды-ерік аясының бұзылуымен үйлесуі;

2) көру, есту, тірек-қимыл аппаратының жергілікті немесе жүйелі бұзылуларының болуы;

3) дамудың біркелкі дамуы және негізгі жүйке процестерінің тепе-теңдігінің бұзылуы-тежелуі мен қозу: кейбіреулерінде баяу қарқын, сәйкессіздік, сөйлеу қозғалыстарының ыңғайсыздығы байқалады, ал басқаларында ретсіз, мақсатсыз әрекеттермен үйлесетін қозғыштық жоғарылайды;

4) сөйлеу тілінің барлық құрылымдық компоненттерінің вариативті бұзылыстары: фонетикалық-фонематикалық, лексикалық және грамматикалық, бұл ауызша және жазбаша сөйлеуді қалыптастыруды қиындатады, вербалды емес және балама коммуникацияның әртүрлі құралдарын қолдануды талап етеді.

9. Ауызша сөйлеу тілін меңгерген мектеп оқушыларына қолдың және артикуляциялық мүшелердің ұсақ, дәл сараланған қозғалыстарын жүзеге асыруда айтарлықтай қиындықтары тән, олар: бір қалыпты ұстап тұру, затты қолмен ұстап алу, тілдің ұшын жоғары немесе төмен бүгу, дыбысты айтуының бұзылыстарын, сөйлеу тілінің анықтылығын түзету процесін қиындататын, бір қалыптан екінші қалыпқа ауысу.

10. Осы санаттағы білім алушылардың ауызша сөйлеу тіліне төмендегілер тән: импрессивті және экспрессивті аграмматизмдер (сөйлеу тілінде сөзжасам мен

сөзгерту жоқ), сөз таптарын қайталау, басқа адамдардың сөздері мен сөз тіркестерін семантикалық мазмұнын ескермей (механикалық түрде) қолдану, эхолалия.

11. Зияты орташа түрде зақымдалған оқушыларды оқыту және тәрбиелеу ересектермен және басқа балалармен ынтымақтастық арқылы тәжірибелік сөйлеу дағдыларын қалыптастыруды қамтиды.

12. Осы бағдарлама аясында ауызша және жазбаша сөйлеу тілінің бұзылыстарын түзету жұмысының бағыттылығы жалпы дидактикалық және арнайы қағидаларды белгілейді:

1) гуманизм – оқушының мүмкіндіктеріне сену, субъекттілі, позитивті ықпал ету;

2) жүйелілік – білім алушыны тұтас, сапал бірлігіны, динамикалық түрле дамуға қабілетті нысан ретінде қарастыру; оның сөйлеу мүмкіндіктерін психикалық дамудың басқа жақтарымен байланыста қарастыру;

3) реализм қағидасы – оқушының нақты мүмкіндіктері мен оның дамуының жағдайын, диагностикалау мен түзете-дамыту жұмысының ескеру;

4) онтогенетикалық - логопедиялық ықпал ету әдістемесін құрастырған кезде қалыпты жағдайда тілдің әртүрлерінің қызметтері мен қалыптасу заңдылықтарын ескеру;

5) этиопатогенез қағидасы – логопедтің оқушының ерекше білім алуға қажеттілігін белгілеу үшін сөйлеу тілі бұзылыстарының жеке механизмдері мен себептерін ескеру.

13. Бағдарламаның тиімді іске асырылуын оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық ықпал ету қамтамасыздандырады:

1) іс-әрекеттік ықпал ету, осыған сәйкес, логопед түзете-дамыту жұмысы барысында бала жасына сай жетекші әрекетке сүйенеді;

2) жекеше-дифференциалды ықпал ету, осыған сәйкес логопед оқушының жеке мүмкіндіктеріне қарай, түзете-дамыту жұмысының мақсатын, мазмұнын, формаларын, тәсілдерін бейімдейді;

3) жүйелі ықпал ету, осыған сәйкес, түзете-дамытуда міндетті түрде дыбыс айту, фонематикалық процестерге, лексика мен грамматикалық жағына әсер етуді көздейді.

14. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушылармен логопедиялық жұмыстың ерекшеліктері:

1) оқытудың арнайы әдістері мен құралдарын пайдалану, "айналма жолдарды" құру, мысалы, баспа бейнелерді, заттық және графикалық алгоритмдерді, электрондық коммуникация құралдарын, сыртқы ынталандыруларды пайдалану;

2) визуалды, аудиалды және тактильді айқындылықты пайдалана отырып, анализаторларды барынша қосу;

3) саусақтардың нәзік қимылдарының манипулятивті әрекеттерін сөзбен байланыстыруын дамыту;

4) оқушылардың еліктеу қабілеттеріне және көрнекі-әрекеттік ойлаудың сақталған мүмкіндіктеріне сүйене отырып логопедиялық ырғақ элементтерін кеңінен қолдану;

5) танымдық қажеттіліктерді қоздыру үшін негізгі эмоцияларды өзектендіру;

6) материалды қарапайым элементтерге нақтылап бөлу: оқыту әр элемент бойынша жүргізіледі, содан кейін ғана олар тұтастай біріктіріледі, ал білім алушылар жалпылауға үйренеді;

7) логопедиялық материалдың жиі қайталануы, оны жаңа жағдайда қолдану;

8) оқушының сәл де болса оқу жетістіктерін міндетті түрде ескеру және эмоционалды бағалау;

9) білім беру ортасының ерекше кеңістіктік, уақыттық және семантикалық ұйымдастырумен оқытуды сапалы жекешелендіру: мысалы, ақыл ой бұзылыстарымен ұштастыра отырып, аутистік спектрі бар зияты зақымдалған білім алушылар топтық сабақтарға дейін, ең алдымен кезеңділікпен қоршаған орта құбылыстарының өзара байланыстылығын түсінуге мүмкіндік беретін, білім беру кеңістігі мен уақытты құруда жеке дайындыққа мұқтаж,

10) білім беру кеңістігінің шекарасын белгілеу өз кезегінде білім беру кеңістігін максималды кеңейту мен қажеттілікті ескеруді көздей отырып, білім беру ұйымынан тыс жерде әлеуметтік қарым-қатынасқа түсу дағдыларын қалыптастыру: дүкендерде, кафе, емхана, қоғамдық көліктерде.

15. Түзету-логопедиялық жұмыс нәтижелілігін қамтамасыз ету үшін мұғалім-логопед арнайы әдіс-тәсілдерді қолданады:

а) тәжірибелік (жаттығулар: еліктеу-орындау, жаттықтыру, түзеу, шығармашылық; ойындар: дидактикалық, сюжетті-рөлді, іскерлік; заттық моделдеу);

б) көрнекілік (графикалық, символдық, иллюстрациялық, шынайы);

в) өзінің тілегін, білімін, әрекеттерін сұрақ-жауапты үлгілерді меңгеру үшін, лексикалық материалды бірлесіп, ілесіп қайталау тәсілі арқылы, сөздік (сөз, логопедтің әңгімесі, әңгіме, сөйлеу тілін талдау), жаттанды фразаны қайталау.

16. ҚР БҒМ 22.01.2016 жылғы №70 бұйрығына сәйкес, білім алушылардың ынтасын арттыру, өмірлік және оқу дағдыларын неғұрлым сапалы қалыптастыру мақсатында, логопедиялық сабақтарда әртүрлі көрнекілікті пайдалана отырып, анализаторларды барынша қосу үшін дидактикалық дамытушы ортаны орынды реттеу жағдайында оқытудың техникалық құралдары қолданылады:

1) логопедиялық сабақтардың бөліктері немесе тұтас сабақтар "Интербелсенді дыбыстық тақта (дыбысты машықтандыру, логиканы дамыту, ойын терапиясы мен дыбыстың сапасы, күші, бағытын ажырату)", "Акустикалық тактильді тақта" қолдану арқылы, сенсорлы бөлмеде өткізіледі.

2) мультимедиялық интербелсенді дамытушы бағдарламалық-әдістемелік кешеннің үшөлшемді аксессуарлары мен карточкалары бар электронды ресурс, интербелсенді тақтатәжірибелік тілді дамыту жұмысында кеңінен пайдаланылады;

3) Түзетуде сергіту сәттерінде, әсіресе дизартрия мен ринофониясы бар балалармен жұмыста "Логопедиялық жаттықтырғыш" дыбыстық белгіні көрнекілікпен сәйкестендіруде өзіндік сөйлеу тілін бақылауда кеңінен қолданылады;

4) "Тілдік қатынасты меңгеру және дамытуға арналған тілдік жаттықтырғыш" құралын мұғалім-логопед фразалық сөйлеу тілін меңгермеген білім алушылармен жұмыста қолданады.

17. Оқушылардың психофизикалық, неврологиялық ерекшеліктерін ескеріп, сөйлеу қабілетінің полиморфты және тереңдігі аясында олардың жұмыс қабілеттілігінің төмендеуін ескере отырып, логопед-мұғалім мультимедиялық, электронды құрылғыларды санитарлық нормалар мен ережелерге қатаң сәйкес, шектеулі және қатаң мөлшерде қолданады, алайда, дәстүрлі (нақты) дидактикалық ресурстарды кеңінен қолданады:

1) жануарларды, ертегі кейіпкерлерін, тұрмыстық заттарды бейнелейтін ойыншықтар;

2) жазықтық және үлестіріме материал (карточкалар, суреттер, пазлдар);

3) қуыршақ – сахналау және ойын-драматизациялар және ұлттық ойындар үшін ұлттық костюмдер, декорациялар мен аксессуарлар;

4) оқушылардың мүмкіндіктеріне сәйкес келетін әдебиеттер, оның ішінде суреттері, әңгімелері, өлеңдері бар кітаптар; халық және авторлық ертегілер.

18. Бағдарлама бірқатар шарттарды орындау кезінде жалпы білім берудің негізін қалайды:

1) сабақтарда пәндер бойынша өтпелі тақырыптық жоспарлауға сәйкес дидактикалық материал пайдаланылады;

2) жалпы білім беретін пәндер бойынша мұғалім-логопедтің басшылығымен сабақтар мен сабақтарға өзара қатысу үдерісінде және қорытындылары бойынша білім алушылардың әрқайсысының сөйлеу дамуының жай-күйі, әлеуетті мүмкіндіктері мен болжамы туралы кәсіби білімнің толық бейнесін қалыптастырады;

3) "Айналадағы әлем", "Музыка және ырғақ", "Қол еңбегі" "Бейнелеу өнері", "Сенсорлық даму", "Сөйлеу және коммуникацияны дамыту", "Заттық -тәжірибелік әрекет" оқу пәндерімен пәнаралық өзара байланыс орнатылады, оларды зерделеу кезінде логопедиялық сабақтарда қалыптастырылатын коммуникативтік және басқа да сөйлеу дағдылары бекітіледі және дамиды.

19. Зияты орташа түрде зақымдалған балаларда академиялық тілдік білімді қалыптастыруға бағытталған логопедиялық сабақтың дәстүрлі өткізілуінің тиімділігі төмен, сол себепті тіл дамуының кемшіліктерін түзету процесі мазмұнды және/немесе ұйымдық нысандарды қатаң реттеуді көздемейді.

20. Сабақ барысында логопед әр оқушыда осындай қажеттілік туындаған сәтте – жеке жұмысты орындауға жағдай жасау үшін, жеке қарқынмен, мұғалімнің жеке көмегін алу үшін қызмет түрінің өзгеруін қамтамасыз етеді.

21. Білім алушыларға сабақ барысында логопедиялық кабинеттің кеңістігінде еркін қозғалуға мүмкіндік беріледі.

22. Орташа ақыл ойы кемістігі бар білім алушылардың тіл дамуының кемшіліктерін түзету бойынша оқу іс-әрекетінің барлық нысандары мен түрлері өздерінің белсенділігін, бастамашылығы мен дербестігін қалыптастыруға бағытталған.

23. Орташа ақыл ойы кемістігі бар білім алушылардың жетістіктерін бағалау сипаттамалық квалиметриялық құралдарды пайдалана отырып жүргізіледі: жеке сөйлеу картасында міндетті түрде сөйлеу дағдысын меңгерудің дербестік дәрежесі (дербес, үлгі бойынша, еліктеу бойынша, педагогпен бірлескен іс-қимылдардың көмегімен) және үлгі бойынша іс-әрекеттерді орындау кезінде көрсетілетін педагогикалық көмек түрі көрсетіледі (ұйымдастырушы, бағыттаушы, эмоционалды).

24. Бағдарламада оқушылардың тіл дамуының кемшіліктерін түзету бойынша жеке бағдарламаларының мазмұнын анықтауға бағыттаушы негіз болатын оқыту мақсаттарының жүйесі тұжырымдалған. Мектептің педагогикалық кеңесі оқушылардың аймақтық ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, тақырыптар мен өтпелі тақырыптар тізбегіне өзгерістер енгізе алады.

25. Тіл дамуының кемшіліктерін түзетудің жеке бағдарламасы логопед-мұғалім белгіленген тәртіппен жүргізетін логопедиялық диагностика негізінде жасалады.

3-тарау. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

Параграф 1. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" оқу пәнінің мазмұны

26. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" оқу пәні бойынша 1-4 сыныптарда оқу жүктемесі:

- 1) 1-сыныпта – аптасына 4 сағат, оқу жылында 132 сағатты құрайды;
- 2) 2-сыныпта – аптасына 4 сағат, оқу жылында 136 сағатты құрайды;
- 3) 3-сыныпта – аптасына 4 сағат, оқу жылында 136 сағатты құрайды;
- 4) 4-сыныпта – аптасына 4 сағат, оқу жылында 136 сағатты құрайды.

Пәннің оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" ҚР Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығына өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы типтік оқу жоспарына сәйкес жасалды (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде №8170 болып тіркелген).

27. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" оқу пәнінің Бағдарлама мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

- 1) "Сөйлеу тілінің психомоторлық негізі";
- 2) "Қатынас";
- 3) "Тілдің дыбысталуы";
- 4) "Оқылым мен жазылым".

28. "Сөйлеу тілінің психомоторлық негізі" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сенсорлы тәжірибе;
- 2) моторика және кеңістіктік туралы түсініктері.

29. "Қатынас" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) вербалды қатынас;
- 2) бейвербалды қатынас.

30. "Тілдің дыбысталуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) дыбысталған тілді түсіну;
- 2) айтылым.

31. "Оқылым мен жазылым" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) балама оқу;
- 2) графика және жазу.

32. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің 1 сыныптағы базалық мазмұны:

1) сөйлеу тілінің психомоторлық негізі. Қоршаған орта дыбыстарын тыңдау, есту зейінін көрсету, қимылдармен және ым ишарамен негізгі өмірлік функцияларды көрсету (тыныс алу, қарау, тыңдау, иіскеу, сөйлеу, тамақтану). Белгілі бір және дерексіз кескіндердегі (пиктограммалардағы) таныс заттардың визуалды бейнелерін тану – тұтастай алғанда, бөлшектері бойынша, оларға тән дыбыстары бойынша. Музыка тыңдау кезінде қарама-қарсы эмоцияларды білдіретін дене және бет қимылдарын тану;

2) қатынас. Таныс қарым-қатынас жағдайында ересектермен және құрдастарымен қол жетімді байланыс құралдары арқылы қатынасқа түсу (баламаларын қоса). Ересектермен және құрдастарымен қарым-қатынас жасауға қызығушылық таныту. Мұғалімді, балаларды және ертегі кейіпкерлерін қарсы алу үшін қолды пайдалану. Ересек адамның сөйлеуіне қызығушылық және мәтінді оқу процесінде оның дауысына назар аудару. Қаратпа сөйлеуге оңды жауап беру (мимика-ым-ишара және вербалды құралдар);

3) тілдің дыбысталуы. Нұсқау бойынша бірінші тақырыптық концентр шеңберіндегі екі - үш заттың және/немесе суреттердің арасынан бір затты табу – "Мен баламын: менің денем. Менің сезімдерім мен қажеттіліктерім". Нұсқауларды түсіну, бірлескен іс-қимыл деңгейінде тыныс алу-дауыстық және артикуляциялық жаттығуларды орындау. Тақырыптың сурет, пиктограмма және сөзбен байланысы. Есту арқылы тану, берілген дыбыстың айтылуы (А, Т, Ә, О, Ө, У, И, М). Айтылым кемшіліктерін жою, сөйлеу кезіндегі тыныс алуын, дауыс, артикуляциялық қозғалыстардың кинетикалық және кинестетикалық негізін дамыту, дикциялық жаттығулар және дыбыстарды мүмкіндігінше қол жетімді жеке айқындық деңгейінде айту;

4) оқылым және жазылым. Есту зейіні мен естіуін шоғырландыруын дамыту. Ересектерге иллюстрациялары бар шағын мәтіндерді оқуға деген қызығушылықты

қалыптастыру, үстел үсті ойынын таңдауға оң көзқарасты білдіру. Қылқаламмен, саусақпен, алақанмен бояу, әртүрлі жазу элементтерін таңдау және пайдалану. Көрсету және үлгі бойынша қарапайым тапсырмаларды орындау, бірінші концентр тақырыбы бойынша пиктограммаларды тану және ажырату (ұсынылған екі суреттің бірі)-"Мен баламын".

33. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің 2 сыныптағы базалық мазмұны:

1) сөйлеу тілінің психомоторлық негізі. Затқа назар аударып, көз үзбей қарау, белгілі және дерексіз кескіндердегі (пиктограммалардағы) таныс заттардың визуалды бейнелерін тану. Өзінің дене бөліктерін өзінде және пиктограммада көрсету, әртүрлі пішінде ұсынылған ұқсас немесе берілген заттарды және олардың бейнелерін тану сәтін көрсету;

2) қатынас. Өзінің қажеттіліктері мен тілектерің қол жетімді құралдармен білдіру, қуаныш, қайғы, таңданудың бет-әлпеті арқылы көргендеріне деген көзқарасын көрсету. Ойын жағдайында қатынастық белсенділіктің көрінісі, өзара әрекеттесудің қол жетімді тәсілдері аясында "серіктестің" әлеуметтік рөлін түсіну. Қатынастық мақсаттар үшін қарапайым белгілерді пайдалану. Ынталандырушы интонацияны түсіну. Кеңістікке қатысты сөздердің мағынасын түсіну және орындау. Сөзбен сүйемелдеу арқылы саусақ ойындары процесінде ересек адамның іс-әрекетіне еліктеу бойынша ойын әрекеттерін орындау, сөзбен біргелестіріп, ойыншықпен тақырыптық-ойын және бейнелеу әрекеттерін орындау;

3) тілдің дыбысталуы. Тыңдалған мәтіннің жалпы нақты мазмұнын қабылдау және түсіну, ересек адамның сөйлеген сөзіне оң жауап беру (ым-ишара және вербалды құралдар). Айтылым кемшіліктерін түзету, сөйлеу кезінде тыныс алуын, дауыс, артикуляциялық қозғалыстардың кинетикалық және кинестетикалық негізін дамыту, дикциялық жаттығулар және дыбыстарды мүмкіндігінше қол жетімді жеке айқындық деңгейінде еліктеу арқылы айту. Бірінші-екінші типтегі буындық құрылымы бар сөздерді қайталау, әртүрлі заттарды атау, олардың суреттері және осы заттарды негізгі белгілері бойынша сипаттау;

4) оқылым және жазылым. Оқу тәжірибесінде қолжетімді біліктерді игеру, әліпбиді жаттау (А, Т, У, П, Н), графикалық ұқсастығы бар (А және М) әріптердің жұптарын ажырату. Нақты жағдайда нұсқау бойынша, жазатын затпен бағытталған әрекеттер орындап жаттығу. Қарапайым графо-моторлы біліктерді қалыптастыру, бірінші және екінші концентр тақырыптары бойынша пиктограммаларды (ұсынылған үш-төртеуінен біреуін) тану және ажырату-"Мен баламын", "Бала және жақын орта".

34. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің 3 сыныптағы базалық мазмұны:

1) сөйлеу тілінің психомоторлық негізі. Дыбыстық ынталандыру заттарды күші, сапасы және бағыты бойынша ажырату. Ұқсас заттарды сипап сезіп, ажыратып және

атауын атау, еліктеуіш ойындар: қозғалыста қуыршақтардың, жануарлардың, құстардың бейнелерін көрсету. Дабыл, қарапайым дыбыстық-сөздік сүйемелдеуімен барабан соққыларына арналған жолдар мен кілемшелермен ырғақты жүру;

2) қатынас. Логикалық негіздеме жасауға тырысып, күнделікті жағдайларда және жеке тәжірибеде жалпы қабылданған бейвербалды қарым - қатынас құралдарын игеру - адамға қажетті киім мен аяқ киімді сыртқы келбеті бойынша, көңіл - күйі бойынша, дәлелмен тандау (үлкен ағай-үлкен етік, көңілді Шалқар-қызыл жейде), өнімді орнату, қолдау және байланыстың аяқталуы. Қатынастың баламалы құралдарымен танысу. Ертегі кейіпкерінің ойын жағдайына эмоционалды оң реакцияны көрсету. Ересек адамның қимылдары мен кейіпкерлердің іс-әрекеттерін бақылау және түсіну, ертегі кейіпкерлеріне ойын әрекетіне жауап беру (ым-ишара құралдары мен әрекеттері). "Отбасы", "Көлікте", "Дәрігерде", "Көшеде" және т. б. сюжеттермен өзін ойын ролінде атай отырып, қарапайым рөлдік диалогты орындау;

3) тілдің дыбысталуы. Айтылымның жеке кемшіліктерін жою, сөйлеу кезіндегі тыныс алуын, дауысын, артикуляциялық қимылдардың кинетикалық және кинестетикалық негіздерін дамыту. Аса қолжетімді анықтық деңгейде үлгі және еліктеу бойынша дыбыстарды айту және дикциялық жаттығуларды орындау. Буындық құрылымдардың бірінші-екінші типтеріне жататын сөздерді бір буыннан екіншіге біртіндеп ауысу арқылы, қайталау. Сын есім, зат есім және жиі қолданатын етістіктермен сөздік қорын молайту. Өз атынан үлгі бойынша екі сөзден құралған сөлемдерді моделдеу және құру;

4) оқылым және жазылым. Иллюстрация мен оның элементтерінің ересек адам оқыған таныс мәтінмен байланыстыру. Қолжетімді вербалды, бейвербалды құралдарды (сөзбен, дыбыспен, қимылмен, іс-қимылмен), баламалы құралдарды (графикалық, баспа, электрондық құрылғы бейнелері) пайдалана отырып, ойын әрекеттерінің ережелерін, тәртібін есте сақтау. Бірінші, екінші және үшінші концентр тақырыбына арналған пиктограммаларды тану, ажырату (ұсынылған төрт-бес суреттің бір-екеуі)- "Мен баламын", "Бала және оны қоршаған жақын орта", "Бала және үлкен әлем". Бастырып сызу, штрихтау және сурет салу, бетті қара, түрлі-түсті қарындаштармен, шарикті қаламдармен сызу, АТ, АТАТ, ААТТААТТ, ААТААТ сызбасы бойынша шаршы, шеңбер, жолақшада кезектесіп, дайын элементтерден өрнектер жасау.

35. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің 4 сыныптағы базалық мазмұны:

1) сөйлеу тілінің психомоторлық негізі. Марш ырғағымен музыкалық бөлімнің ырғақты негізін қайталау. Кеңістіктік және уақыттық түсініктерін анықтау, бір уақытта ұсынылған екі-үш элементтен тұратын қатарды қайталау. Үлгі бойынша үш массаж элементтерін қолданып, өз қолының саусақтарына массаж жасау. "Көз- қол" атты тепе-теңдікті дамытуға арналған жаттығу, тізбектерді құру;

2) қатынас. Ертегі кейіпкерінің атынан ересек адамның сөйлеген сөзіне және заттық-ойын әрекеттеріне оң жауап (ым-ишара және ауызша құралдарарқылы). Көрсету қимыл мен сөйлеу тілін қолдана отырып, өзінің фотосуретін (немесе жалпы фотосуреттен) басқалардан табу. Қысқа ертегілерді тыңдау, ертегі кейіпкерлерін таңдау, қол жетімді вербалды және бейвербалды құралдарды (көзқараспен, ым-ишарамен, қимылмен, іс-әрекетпен) қолдана отырып, сюжеттік ойыншықты ойнауға қызығушылық таныту, бөлімнің мазмұны әр оқушының әр түрлі өзара әрекеттесу жағдайларындағы жеке мүмкіндіктерін ескере отырып талданады. Оқу әрекеттеріне арналған бір-екі сатылы нұсқауларды дәл орындау: тыңдауы, өлеңдер мен ертегілердің мәтінінен суреттер мен пиктограммаларды табуы. Өзгелердің назарын өзіне, сыртқы келбетіне және іс-әрекеттеріне, репликалар арқылы тартуы, бағалауды күтуі;

3) тілдің дыбысталуы. Сөйлеу тілін немесе пиктограммаларды қолдана отырып, ойыншықтар, сүйікті заттар, оқушылар үшін қызықты жағдайлар мен оқиғалар туралы қысқаша сипаттама әңгімелер құрастыру. Таныс балалар мен ересектердің есімдерін білдіретін сөздерді тану және айту (5-6 есім). Бірінші - бесінші типтегі буындық құрылымы бар сөздерді бір буыннан екіншісіне, дауыссыз дыбыстар қатар келген сөздерде бір дауыссыз дыбыстан екіншісіне өтіп, қайталау. Суреттер, бақылаулар, көрген, бастан кешкен және естіген/оқығаны туралы әңгімелер. Монологтік және диалогтік формаларда "мәлімдеме" құру, сөйлеу тілінің дыбысталуының негізгі ережелерін сақтауы (ырғақ, екпін, қарқын, темп, әуезділік, интонация, кідіру), кім? не? сұрақтары бойынша сөйлемді аяқтау білігі. Осы сұрақтың сөздеріне сүйене отырып, қойылған сұраққа жауаптар, моделдер мен үлгілер бойынша екі-үш сөз тіркестерін дербес құру;

4) оқылым және жазылым. Ойын ережелерін білім алушыға әр түрлі қол жетімді тәсілдер арқылы жеткізу (бірлескен іс-әрекеттер, көрсету және еліктеу, өз бетінше әрекет етуі). Қарапайым графикалық тапсырмаларды түрлі-түсті қарындаштармен орындау, үлкен қағаз парақтарына фломастерлермен, щеткалармен, қарындаштармен түзу және қисық сызықтарды, бұрышты нысандарды салу. Тіректер бойынша А, О, Т әріптерінің "хаты": трафареттер (биіктігі 10 см), нүктелер, сызықша іздері - дербес немесе мұғалімнің көмегімен.

36.Бағдарламаның мазмұнын оқу жылдары (сыныптар) бойынша бөлу шамамен болады. Логопед оқу мақсаттарының көлемі мен күрделілігін, сондай-ақ әрбір білім алушының қабілеттері мен мүмкіндіктерін, нақты жетістіктерін ескере отырып, дағдыларды қалыптастыру үшін қажетті уақытты жекебелгілеуге құқылы.

Параграф 2. Оқу мақсаттарының жүйесі

37. Бағдарламада ұсынылған оқыту мақсаттары кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгіде бірінші белгі – сыныбын, екінші және үшінші белгі – бөлімнің және бөлімшенің

реттік санын, төртінші белгі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 1.1.2.1 кодында "1" - сыныбы, "1.2" - бөлім және бөлімше, "1" - оқыту мақсатының реттік саны

38. Бөлімдер мен сыныптар бойынша оқу мақсаттарының жүйесі:

1) "Сөйлеу тілінің психомоторлық негізі" бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары			
	1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып
1.1. Сенсорлы тәжірибе.	1.1.1.1 жақында қозғалып келе жатқан затты көзімен бақылау (жазықтықта, тігінен, дөңгелек бойына, алға/артқа) 1 минут ішінде	2.1.1.1 1 минут бойы баланың алдында (баланың оң жағында, сол жағында) жоғары, төмен және көз деңгейінде орналасқан қозғалмайтын затқа көзді тоқтату	3.1.1.1 белгілі бір түсті, бейнені және толық емес, шатасқан суреттегі таныс заттарды 10-15 секундта тану	4.1.1.1 заттық суреттердегі, сюжеттік суреттердегі, Равен матрицасындағы, қарапайым пазл-композициялардағы бөлшек пен бүтінді сәйкестендіру
	1.1.1.2 адамның бетіне, фотосуретке 30 секундқа қарау	2.1.1.2 мұғаліммен бірге дене бөліктерін фотосуретте және өзіңізде көрсету	3.1.1.2 қозғалатын қашықтағы нысанды көзбен қадағалау	4.1.1.2 сөзге қатысы жоқ дыбыстардың күшін ажырату: табиғат дыбыстары мен дауыстарына еліктеп қатты және ақырын дыбыстау
	1.1.1.3 суреттерден ойыншықтарды табу (түрлі-түсті сурет-иллюстрация, оқушының көзінше ересек адам салған сурет, екі-төрт бөліктен тұратын сурет)	2.1.1.3 дене бөліктері бейнеленген пиктограммаларды іріктеп, дене бөліктерін өзінде, қуыршақта көрсету, суретте, пиктограммада бөліктерді атауға тырысу	3.1.1.3 нысандардың түстері (қызыл, көк, сары, жасыл, қара, қоңыр) түсі бойынша тану (ажырату) заттар мен суреттерді, қарындашты таңдау	4.1.1.3 стандарттарды қолдана отырып, шөпке, аспанға, күнге, суға, қарға (тән түсті бөлектеу), нысанды түс, түс (жануарларды) белгісі бойынша тану
	1.1.1.4 таныс ойыншықты жеке бөлшектері, оған тән дыбыстары бойынша (дыбыстық ойыншықтар), сипап сезу арқылы тану	2.1.1.4 көлемі, құрылымы жағынан ұқсас таныс заттарды сипап сезу (арқылы тану, дыбыспен, ым-ишарамен, қозғалыспен тану, көрсету)	3.1.1.4 ағаш, металл, пластмасса, желіммен, әртүрлі температурадағы сумен жанасуда әртүрлі реакция білдіру, температурадағы су	4.1.1.4 заттарды жалпы белгісі бойынша стереогноз процесінде топтастыру: "Кедір-бұдыр (тегіс) затты көрсет, ата")
	1.1.1.5 құлақ (иық, бел) тұсында тұрған дыбыстың	2.1.1.5 табиғат дыбыстарын (жаңбыр, құстар мен андардың дауысы) және музыкалық аспаптардың	3.1.1.5 дыбыстың қозғалмайтын алыста тұрған көзін нысанмен	4.1.1.5 бөліктің ырғақты негізін марш ырғағымен

	қозғалмайтын көзін табу	дыбысын (ысқырық, барабан, ысқырық) тану	сәйкестендіріп, табу және дыбысталуы бірдейлерді табу	сәкестендіріп, қайталау
1.2. Моторика және кеңістік туралы түсініктері.	1.1.2.1 педагогпен бірлесіп, статикалық және динамикалық тепе-теңдікке арналған саусақ жаттығуларын орындау	2.1.2.1 педагогпен бірлесіп, өзінің қол саусақтарына массаж жасау (үлгі бойынша 3 тәсілден тұратын массаж)	3.1.2.1 оң және сол қолдарының саусақтарын кезекпен, ырғақпен жақындатып, қосып, айқастыруды қайталау	4.1.2.1 үлгі бойынша, үш массаж тәсілін қолданып, массаж құралымен, өзінің қол саусақтарына массаж жасау
	1.1.2.2 педагогпен бірге, еліктеу бойынша жұдырықтарды жұму, ашу	2.1.2.2 жұдырықтарды ырғақты түрде жұму, ашу, заттарды әртүрлі ұстау әрекетін жасай отырып, ұсақ заттарды сұрыптау	3.1.2.2 жылы су құйылған ыдысқа қолын салып, жылыту, түгі бар орамалмен сүртіп, құрғату	4.1.2.2 құрастырғыш және құру-шашу, ойыншықтармен ойнау: педагогпен бірге немесе еліктеу бойынша
	1.1.2.3 кабинет кеңістігінде бағдарлау, алдыға, артқа бағыттарын көрсету	2.1.2.3 кеңістігінде бағдарлау, алдыға, жоғары төмен, алдыға артқа бағыттарын көрсету	3.1.2.3 имитация-ойындарын ойнау: қуыршақ, жануарлардың қимылдарын келтіру	4.1.2.3 педагог атаған бағыт бойынша қозғалу: алдыға артқа, жоғары, төмен
	1.1.2.4 педагог берген бағыт және қолдан ұстау бойынша сенсорлы жолдармен қозғалу	2.1.2.4 педагогтің әрекеттеріне еліктеу және үлгі бойынша қимылдың бағытын көрсету	3.1.2.4 беттің/бастың бөліктерін көрсету және нұсқау бойынша атау: көздер, мұрын, ауыз, құлақтар, шаш	4.1.2.4 ірі және ұсақ қимылдардан тұратын қарама-қарсы әрекеттерді дамыту үшін "керісінше" ойынын ойнау-
	1.1.2.5 берілген бағытта ойыншықпен (сылдырмақ, таяқшасы бар лента), сенсорлы және ойын жолдарымен жүру	2.1.2.5 аудио-қимыл жаттығуларды орындау "Тында және биле..." (тақпақтың мәтініне сәйкес)	3.1.2.5 жолдармен, кілемшемен жүру "Топ-топ", барабанның соққысына сәйкес "топ-топ" деп аяқпен топылдатып жүру	4.1.2.5 екі жалпы қимылдар қатарын, екі элементтен тұратын қозғалысты екі қолмен, бір ұсынғаннан қайталау

2) "Қатынас" бөлімі:

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары			
	1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып
1.2.1.1 ойыншықтарды қолданып, қатынастың бейвербалды құралдарын қолданып, арнайы ұйымдастырылған	2.2.1.1 негізгі эмоцияларды білдіретін және олардың негізгі белгілерін бейнелейтін суреттермен ойнау (көздің қимылдарын	3.2.1.1 айна алдында бет әлпеті бойынша тану эмоционалды жағдайларды атай білу: күледі, жылайды, мимикалық	4.2.1.1 досы, педагогі, өзіндегі киімдерді, заттарды қарап, көрсету атау-айнаға қарап, суреттен,	

	ойын жағдайында өз нәтижелеріне қол жеткізгеніне қуанышын білдіру	сәйкес ерін мен қастың қимылдарымен сәйкестендіру)	қимылдарды адекватты пантомимикамен толықтыру	пиктограмма, фото, видео бойынша
2.1. Бейвербалды қатынас.	1.2.1.2 ым-ишара, патомимикамен көрсету: "Мен: көремін, естимін, тыныс аламын, иіскеймін, айтамын, тамақтанамын", "Қолдарым – мен бәрін жасай аламын", "Аяқтар — мен жүремін", "Мен көңілдімін, күлемін, жылаймын", "Мен ойнаймын, менің ойыншықтарым"	2.2.1.2 сөйлеу тілінің анықтылығын есту, сұраулы ояту интонациясына сәйкес мимикалық реакцияларды түсіну	3.2.1.2 өзін айнадан көру, өзін, өзінің бейнесін айнадан көрсету, суланған қылқалам, саусақпен өзінің айнадағы бейнесін сызу	4.2.1.2 айнаға қарау, өзінің сыртқы бейнесін бағалау, өз киімінің, шаш үлгісінің кемшіліктерін түзеу, бой түзеу
	1.2.1.3 музыка тындау кезінде эмоциялардың ым-ишара қимылдарын "оқу"	2.2.1.3 педагог бетінің қимылдарына еліктеу (айна алдында немесе онсыз) және оның қимылдарын еліктеу (аяйды, құшақтайды, басынан сипайды; қуанады-қол шапалақтайды)	3.2.1.3 педагог ұсынған бейнеге сәйкес берілген үш ойыншықтан біреуін тандайды	4.2.1.3 ым-ишара ойындарын ойнайды, педагогтің соңынан, фрагмент, ойыншық немесе суретті көрсету бойынша қоян, аю, түлкінің қимылдарын қайталайды
2.2. Вербалды қатынас.	1.2.2.1 бір әрекеттік нұсқауды түсіну (Ал! Отыр! Бер!)	2.2.2.1 айтылған бір әрекеттік кеңістікке қатысты сөздермен нұсқауды түсіну және орындау	3.2.2.1 жеке гигиена, оған қажетті заттар туралы тақпақтарды қатынастың вербалды және бейвербалды құралдарды қолдану арқылы айту	4.2.2.1 ойын рөлінде өзін атауы қажет рөлдік диалог құру ("Ана мен бала", "Отбасы" ойындары)
	1.2.2.2 аты мен фамилиясына аудио және сөйлеу реакцияларын білдіру	2.2.2.2 өзін атау және арнайы жасалған жағдайда, атын естігенде жауап беру	3.2.2.2 жеке гигиена заттарын және ойын-драматизацияға арналған заттарды тақпақ сөздеріне қарай іріктеу	4.2.2.2 педагогтің көмегімен үйдегі тұрмыс, табиғат, көшедегі ("Дәрігерде", "Көшеден жүргінші жолымен өтеміз") қарапайым сюжеттерді моделдеу
	1.2.2.3 қоршағандармен әртүрлі			4.2.2.3 оқу әрекеттерін орындауға қатысты бір-екі сатылы

	жағдайларда тұрмыста, мерекелерде қарапайым сөз арқылы қатынасқа дайындығын көрсету ("Иә ма жоқ па?")	2.2.2.3 сөз арқылы рөлдік ойындарға екі сөзден құралған сөйлемдерді қолданып, жұптасып қатысу	3.2.2.3 рөлдік ойында өзін атап, қарапайым рөлдік диалог орнату ("Отбасы", "Автобуста", "Дәрігер", "Көше"	нұсқауларды мұқият тындап, орындау: тындау, тапқақтар мен ертегі мәтіндері бойынша пиктограммалар мен суреттерді табу
	1.2.2.4 мультимедия құралдары көмегімен жазылған сөздерді (тапқақтар, ертегілер) қызығуын көрсетіп тындауын	2.2.2.4 отбасы мүшелерінің бір біріне сүйіспеншілікпен қарап, қатынасын білдіретін рөлдік ойындарды ым-ишара, сөздер арқылы білдіріп, ойнау	3.2.2.4 киімдер үлгілерін қолданып, сюжеті бірнеше әрекеттен тұратын ойындарды топпен 2-3 адам болып ойнау: "Мен жүргізушімін", "Мен-дәрігермін", "Мен аспазбын"	4.2.2.4 репликалардың көмегімен басқалардың назарын өзіне, сыртқы келбетіне және олардың бағалауын күте отырып, өз іс-әрекеттеріне аудару білу

3) "Тілдің дыбысталуы" бөлімі:

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары			
	1 сынып	2 сынып	2 сынып	4 сынып
3.1. Тілдің дыбысталуы.	1.3.1.1 ойындарға арналған заттарды қолдану мүмкіндіктерін ұсыну: қуыршақтармен, диванда, орындықтарда, үстелде жұмсак пішінді ойыншықтармен ойнау	2.3.1.1 вербалды және бейвербалды қатынас құралдарын қолданып, мұғалімнің ауызша өтініші бойынша заттарды және олардың суреттерін көрсету, атау	3.3.1.1 таныс ойыншықтарды және олармен байланысты әрекеттерді мұғалімнің қысқаша ауызша және ым-ишара сипаттамасы бойынша тану	4.3.1.1 педагогтің қысқаша ауызша сипаттамасы бойынша таныс заттарды, табиғат пен тұрмыс нысандарын бір немесе екі тән белгілер бойынша тану және көрсету
	1.3.1.2 "Мен-баламын" ("Менің денем және Мен", "Менің сезімдерім мен қажеттіліктерім") тақырыптық шеңбердегі заттар мен суреттерді үш заттың ішінен нұсқаулыққа сәйкес тауып, оларды көрсету, атау	"2.3.1.2 үш зат пен суреттің арасынан "Бала әлемі" тақырыбы (менің ойыншықтарым, үйім, Отбасым, мектебім және достарым) ішіндегі заттарды табу: қуыршақ, доп, аю, текшелер, барабан, машина, шелек, көрсету және атау	3.3.1.2 өмірдегі және суреттердегі негізгі эмоционалды күйлердің атауларын түсіну және ажырату: күлу, жылау, қуану, мұңаю	4.3.1.2 тыңдалған мәтіннің жалпы нақты мазмұнын затпен, суретпен, пиктограмманың мазмұнымен сәйкестендіріп, түсіну және тану
		2.3.2.1 айна алдында ерін мен	3.3.2.1 "Бақа" қимылдарын сөздік нұсқау бойынша -	4.3.2.1 дыбыстарды айту кезінде олардың дыбыссыз артикуляциясын қабылдау негізінде

3.2. Айтылым.

<p>1.3.2.1 өзінің тыныс алу, дауыс шығару және артикуляция мүшелерін табу және көрсету, дауыс перделерінің дірілін сезіну</p>	<p>тілге арналған жаттығуларды орындау: күлу-түтікше, тілді көрсету-тілді жасыру (үлгі бойынша) еліктеу бойынша.</p>	<p>тілін шығарып, көзін бақырайтып, "Қоян" - қорқақтығын көрсету, орнында секіру, "Кеме" - тілді жоғарғы және төменгі тістер арасына қысып тұрып үілдеу</p>	<p>және еріннің орнын бейнелейтін суреттерге, заттық сурет-таңбаларға сүйене отырып, [произношение заданного звука (а, ә, о, ө, у, и)] дыбыстарын ажырату, ырғақты және анық айту.</p>
<p>1.3.2.2 бірлескен іс-қимыл деңгейінде тыныс алу-дауыстық және артикуляциялық жаттығуларды орындау</p>	<p>2.3.2.2 аузы ашылатын, тілі қимылдайтын, Бибабо қуыршағының (логопед қимылдатып тұрған) қимылдарын "оқу", аузын ашып, тілін қозғалтып, қимылдарды қайталау</p>	<p>3.3.2.2 (а, ә, о, ө, у, и)] дыбыстарын оңаша күйде дұрыс айту (қыз ән айтады: а-а, қасқыр айқайлайды: оо-оо-оо); дыбысқа еліктеу материалы негізінде ерте және орта онтогенездегі дауыссыз дыбыстардың артикуляциясын жасау</p>	<p>4.3.2.2 қысқа және үнсіз тыныс алу (иығын көтермей), тыныш және біркелкі дем шығару (ұртқа үрлемей)</p>
<p>1.3.2.3 [а, ә, у, и, о, ө] дыбыстарын жеке дұрыс айту {қыз ән айтады: а-а-а, Қасқыр ұлиды: у-у-у); дыбысқа еліктеу, тақпақтар материалында</p>	<p>2.3.2.3 а, ә, у, о, ө, м, н, х дыбыстарымен дауыссыздан дауыстыға, бір буыннан екіншісіне біртіндеп ауысып, сөздің буындық құрылымын сақтап, буындарды еліктеу арқылы және логопедпен бірге ДДс, ДДс, Дс+Дс моделдерін қайталап және еліктеп (ат, от, ма, та, ах, өт, мама, на) айту</p>	<p>3.3.2.3 дыбыстарды анық айту: а, ә, у, о, ө, м, н дыбыстарын анық айту, буын мен сөздегі кез-келген орында Д-Дс (ат, ата, та-та-та), ДсД+ДсД+ДсД</p>	<p>4.3.2.3 сөздің буындық құрылымын бір буыннан екінші буынға, бір дауыссыздан екінші буынға біртіндеп модел бойынша қайталау: ДсД+ДДс</p>
<p>1.3.2.4 ерте және орта онтогенез дауыссыздарын тік буындарды айту: қа-қа-қа, та-та-та</p>	<p>2.3.2.4 атау септігінде меңгерген зат есімдерден, есімдіктерден модел бойынша сұрақ-жауаптар құру (Бұл не?) және жауап беру (Міне қуыршақ.)</p>	<p>3.3.2.4 қойылған дыбыстарды буындарда, сөздерде анық айту (жеке көрсеткіштері бойынша), педагогпен бірге қысқа тақпақтарды айту</p>	<p>4.3.2.4 екі-үш бөліктен құралған буындар тізбегін ырғақты, екпінді ауыстыра отырып, қайталау</p>

1.3.2.5 дауысты, тірек дауыссыз дыбыстардың орнын ауыстырып, буындар серияларын құрып, айту (қойылған дыбыстардың бәрін дұрыс айту)	2.3.2.5 заттық сурет-белгілерге сүйеніп, [а, ә, у, о, ө] дауысты дыбыстарды артикуляциясын көрсетіп, дауыссыз айтуда ажырату (еріндердің қалпы салынған сурет бойынша)	3.3.2.5 екі сөзден құралған сөйлемдерді хабарлама түрінде құрып, педагогтің эмоционалды ынталандыруы негізінде өз атынан айту ("Мен..", "Біз..."), екінші жақта ("Сен..."), "Сендер..."), үшінші жақта ("Ол..", "Олар..."), графикалық сызбаларды қолданып	4.3.2.5 жеке гигиена, гигиеналық құралдар туралы екі-төрт жол тақпақтарын айту (вербалды және бейвербалды құралдарды қолдану арқылы)
1.3.2.6 ынталандыруға жауап беру, ересектерді атымен және әкесінің атымен (есімдерімен) атау, фразаны қарым-қатынастың бейвербалды құралдарымен толықтыру (мимика, қимыл)	2.3.2.6 дыбыстап (сөйлеуді тыңдау, тыныш және қатты, баяу және жылдам сөйлеуді ажырату)	3.3.2.6 мазмұны мен суреттер сериясын алдын-ала талқылауға негізделген шағын мәтіндерді айтып беру (оқушылардың жеке мүмкіндіктеріне сүйене отырып)	4.3.2.6 логопедпен бірге сурет жоспарын, пиктограммалар мен сөйлеу тілін қолданып, ойыншықтар, сүйікті заттар, қызықты жағдайлар туралы қысқаша сипаттама әңгімелер құру
1.3.2.7 тілек, өтініш білдіру кезінде сөйлеу этикетінің қарапайым формаларын қолданып, сенсорлық планшетті қолданып сұрақтарды тыңдау және түсіну	2.3.2.7 үлгі бойынша фразаны үлгі бойынша толықтыру, жетілдіру: зат есім+ етістік	3.3.2.7 ілік септігіндегі зат есім + "Жоқ"... моделін қолдану арқылы екі сөзден құралған сөйлем құру (Аюдың төлі ме? Жоқ. Аюдың төлі емес.)	4.3.2.7 есімдіктерді қолдана отырып, экскурсия іздері бойынша диалогты бастап, жүргізу

4) "Оқылым және жазылым" бөлімі:

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары			
	1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып
1.4.1.1 ойыншықтар", "куыршақ", "доп", "машина" пиктограммаларын тану және ажырату	" 2.4.1.1 "мама", "папа", "бала", "ата", "әже" пиктограммаларын тану және пайдалану	3.4.1.1 "ағаш", "шырша", "гүл" пиктограммаларын тану және пайдалану	4.4.1.1 "Мектеп пәндері" сериясындағы пиктограммалармен жұмыс істеу: "дәптер", "қарындаш", "бояулар", "санау", "жазу", "сурет салу"	

4.1. Балама оқу.	1.4.1.2 көлденең, тік, қиғаш сызықтар мен сопақшаларды салыстыру, ажырату және сызу	2.4.1.2 "аға", "апай", "ит", "ат", "мысық", "қар" "жаңбыр" "ауыз", "аяқ", "жылау", "тамақтану" пиктограммаларын фотосуреттермен сәйкестендіру	3.4.1.2 А-ны тану (контур бойымен кесілген әріп - биіктігі 10 және 5 см)	4.4.1.2 сөздегі "А", "Ә", "Ө", "У", "М", "Н" дыбыстарының орнын анықтау (сөздің басында немесе соңында)
	1.4.1.3 антропоморфты ойыншықтармен және суреттермен визуалды және аудио жаттығулар жасау: "Қоян мен аюды мұқият қарап, тыңдап, көрсет..."	2.4.1.3 нысандардың егжей-тегжейін көрсету үшін (қоянның құлағы) - немесе олардың суреті бар суретті таңдау	3.4.1.3 "Жануарлар" сериясынан пиктограммаларды тану және оларды суреттермен және көлемді моделдермен сәйкестендіру	4.4.1.3 элементтерден құрастыру, қайта құру, "А", "У", "Ә", "Ө", "Т" әріптерін оқу
	1.4.1.4 өлеңнің әр жолына екі суреттің бірін таңдау	2.4.1.4 Етістік бойынша нұсқауларын түсіну "Дұрыстап қара ... тында және көрсет" және "Атап шық, ал мен көрсетемін" орындау	3.4.1.4 басқалардың ішінен екі бірдей пиктограмманы таңдау (мысалы, "қуыршақ" — "аю" — "машина" — "қуыршақ").	4.4.1.4 "Медициналық кабинет", "Жаяу жүргіншілер өткелі", "Жаяу жүргіншілер қозғалысына тыйым салынады" деген ақпараттық, ескерту және тыйым салу белгілерін таңдау, бағдаршам сигналдарын "оқу"
	1.4.2.1 жазу үшін заттарды қарастыру және көзін тоқтату, оларды барлық жағынан қарау үшін қолына ұстап жылжыту (мұғаліммен бірге)	2.4.2.1 үлкен щеткамен, губкамен, қолмен түрлі-түсті дақтар жасау және оларды нақты заттармен (күн, бұлт) байланыстыру, оларды мұғалімнің көмегімен атау	3.4.2.1 қарапайым, түрлі-түсті қарындаштармен, шарикті қаламмен сызу және бояу, қағаз парағын бояумен бояу (үлкен щеткамен)	4.4.2.1 қылқаламның ұшымен бояу және жанасу әдістерімен бояулармен сурет салу, үлгі бойынша жолақшада нүктелермен өрнектер салу
	1.4.2.3 заттық бейнелермен балалардың бейнелерін қуыршақтың, доптың, аюдың, текшелердің, барабанның, машинаның, шелектің бейнелерімен сәйкестендіру	2.4.2.3 альбом бетінде маркермен, қарындаштармен дөңгелектелген заттарды салу және оларды мұғалімнің көмегімен бояу (доп, бағдаршам).	3.4.2.3 қылқаламның ұшын пайдаланып бояулармен бояу ("Үйде шамдар жанды", "Ағаштар бүршік атты", "Жапырақтар гүлдеді")	4.4.2.3 нүктелер мен үзілмелі нүктелер бойынша тік және көлденең түзу және қисық сызықтарды "жазу"

4.2. Графика және жазылым.	1.4.2.4 "Көліктің жолы", "Суда қаз жүзеді", "Тамшылар" сызықтарын ажырату	2.4.2.4 бормен тақтаға, дымқыл саусақпен түрлі-түсті қағазда дөңгелек пішіндермен сызықтарды ауызша нұсқау бойынша ырғақты түрде сурет салу	3.4.2.4 жолақшада нүктелерден оюларды сызу	4.4.2.4 текше, шеңберде, жолақта дайын элементтердің үлгілерін құру
	1.4.2.5 жарқын дақтарға, бояуларға, штрихтарға, соққыларға эмоционалды түрде жауап беру, нақты заттармен, оқушылармен байланыстыру	2.4.2.5 ішкі трафареттерге, металл пішіндерге кара қарындашпен айналдыра сызу (М. Монтессори материалдары)	3.4.2.5 дайын элементтерден АТАТ, ААТТААТТ сызбасы бойынша оюларды текшеде, жолақшада жазу	4.4.2.5 элементтерді АТАТ, ААТТААТТ сызбасы бойынша жазу ("Анамның моншақтары" АТАТ, ААТТААТТ, ААТААТ, тізбектегі элементтерді ауыстыру
	1.4.2.6 қарындашты жұдырықпен қысып, қағазды бос қолмен ұстап, щетканы немесе қарындашты дұрыс ұстау	2.4.2.6 нүктені тану, "жазу": әр түрлі контейнерлерге (науаға, ыдысқа) салынған жармаға (құмға) саусақпен, маркер, фломастермен қағаз парағында музыкалық аспаптардың ырғақты соққыларына немесе мұғалімнің шапалақтарына сәйкес "жазу"	3.4.2.6 жолақта және шеңберде мұғалімнің іс-әрекетіне еліктеп және үлгі бойынша өрнек салу (орманда-үлкен және кішкентай шыршалар; көшеде-биік және төмен үйлер	4.4.2.6 үлкен қағаз парақтарында маркермен, щеткалармен, қарындаштармен түзу және қисық сызықтарды салу
			3.4.2.7 мұғалімнің көмегімен және өз бетінше сызғыш бойынша парақты сызып шығу	4.4.2.7 А, Ә, О, Ө, Т, М, Н, (биіктігі 10 см) трафарет бойынша өз бетінше немесе мұғалімнің көмегімен "жазу"

39. Бағдарлама зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1-4 сыныптары үшін "Белсенді қозғалуға бағытталған жеке және топтық сабақтар" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

40. Оқу мақсаттарын сыныптар мен тоқсандар бойынша бөлу ұсыныс түрінде берілген. Мұғалім әр оқушының мүмкіндіктерін ескере отырып, оқу мақсаттарын жеке анықтайды.

Параграф 3. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1-4 сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемпіліктерін түзету" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспары

1) 1 сынып

Өтпелі ортақ тақырыптар	Бөлімшелер / Оқу мақсаты			
	Сөйлеу тілінің психомоторлық негізі	Қатынас	Тілдің дыбысталуы	Оқылым және жазылым
1 тоқсан				
1-2 апта: оқушыларды бақылау және тексеру; 3-ші апта "Мен, менің денем"; 4-ші апта "Жемістер, жидектер"; 5 –ші апта "Көкөністер"; 6-ші апта "Менің ойыншықтарым"; 7 –ші апта "Менің отбасым"; 8-ші апта "Менің үйім" 9-ші апта "Менің мектебім"	1.1.1.1 жақында қозғалып келе жатқан затты көзімен бақылау (жазықтықта, тігінен , дөңгелек бойына, алға/артқа) 1 минут ішінде	1.1.2.1 педагогпен бірлесіп, статикалық және динамикалық тепе теңдікке арналған с а у с а қ жаттығуларын орындау	1.3.1.1 ойындарға арналған заттарды қолдану мүмкіндіктерін ұ с ы н у : қуыршақтармен, диванда, орындықтарда, үстелде жұмсақ пішінді ойыншықтармен ойнау	1.4.1.1 " ойыншықтар", " қуыршақ", "доп", " м а ш и н а " пиктограммаларын тану және ажырату
	1.1.2.1 педагогпен бірлесіп, статикалық және динамикалық тепе теңдікке арналған с а у с а қ жаттығуларын орындау	1.2.2.2 аты мен фамилиясына аудио және сөйлеу реакцияларын білдіру		1.4.2.1 жазу үшін заттарды қарастыру және көзін тоқтату, оларды барлық жағынан қарау үшін қолына ұстап жылжыту (мұғаліммен бірге)
2 тоқсан				
1 –ші апта "Менің киімім"; 2 –ші апта "Менің аяқ киімім"; 3-ші апта "Азық түлік"; 4 –ші апта " Ыдыстар"; 5 –ші апта "Жиһаз"; 6-ші апта "Шырша мерекесі"; 7 –ші апта "Шырша мерекесі"	1.1.1.2 адамның бетіне, фотосуретке 30 секундқа қарау	1.2.1.2 ым-ишара, патомимикамен көрсету: "Мен: көремін, естимін, тыныс аламын, иіскеймін, айтамын, тамақтанамын", " Қолдарым – мен бәрін жасай аламын ", "Аяқтар — мен жүремін", "Мен көңілдімін, күлемін, жылаймын", "Мен ойнаймын, менің ойыншықтарым"	1.3.1.2 " Мен-баламын" (" Менің денем және Мен", "Менің сезімдерім мен қажеттіліктерім") тақырыптық шеңбердегі заттар мен суреттерді үш заттың ішінен нұсқаулыққа сәйкес тауып, оларды көрсету, атау	1.4.1.2 көлденең, тік , қиғаш сызықтар мен сопақшаларды салыстыру, ажырату және сызу
		1.2.2.3 қоршағандармен әртүрлі		1.4.2.3 заттық бейнелермен балалардың бейнелерін

	1.1.2.2 педагогпен бірге, еліктеу бойынша жұдырықтарды жұму, ашу	жағдайларда тұрмыста, мерекелерде қарапайым сөз арқылы қатынасқа дайындығын көрсету	1.3.2.1 өзінің тыныс алу, дауыс шығару және артикуляция мүшелерін табу және көрсету, дауыс перделерінің дірілін сезіну	қуыршақтың, доптың, аюдың, текшелердің, барабанның, машинаның, шелектің бейнелерімен сәйкестендіру
	1.1.2.3 кабинет кеңістігінде бағдарлау, алдыға, артқа бағыттарын көрсету			
3 тоқсан				
1-ші апта "Қыс қызығы"; 2-ші апта "Қыстық киім және аяқ киім"; 3-ші апта "Үй жануарлары"; 4-апта "Жабайы аңдар"; 5-ші апта "Үй құстары"; 6-ші апта "Жабайы құстар"; 7-ші апта "Көлік"; 8-ші апта "М Анамының мерекесі"; "Наурыз мерекесі"	1.1.1.3 суреттерден ойыншықтарды табу (түрлі-түсті сурет-иллюстрация, оқушының көзінше ересек адам салған сурет, екі-төрт бөліктен тұратын сурет)	1.2.1.3 музыка тындау кезінде эмоциялардың ым-мшара қимылдарын "оқу"	1.3.2.1 өзінің тыныс алу, дауыс шығару және артикуляция мүшелерін табу және көрсету, дауыс перделерінің дірілін сезіну	1.4.1.3 антропоморфты ойыншықтармен және суреттермен визуалды және аудио жаттығулар жасау
	1.1.1.4 таныс ойыншықты жеке бөлшектері, оған тән дыбыстары бойынша (дыбыстық ойыншықтар), сипап сезу арқылы тану	1.2.2.4 мультимедия құралдары көмегімен жазылған (сөздерді (тақпақтар, ертегілер) қызығуын көрсетіп тындауын	1.3.2.3 [а, ә, у, и, о, ө] дыбыстарын жеке дұрыс айту {қыз ән айтады: а-а-а, Қасқыр ұлиды: у-у-у); дыбысқа еліктеу, тақпақтар материалында	1.4.2.4 "Көліктің жолы", "Суда қаз жүзеді", "Тамшылар" сызықтарын ажырату
	1.1.2.4 педагог берген бағыт және қолдан ұстау бойынша сенсорлы жолдармен қозғалу		1.3.2.5 дауысты, тірек дауыссыз дыбыстардың орнын ауыстырып, буындар серияларын құрып, айту (қойылған дыбыстардың бәрін дұрыс айту)	1.4.2.5 жарқын дақтарға, бояуларға, штрихтарға, соққыларға эмоционалды түрде жауап беру, нақты заттармен, оқушылармен байланыстыру
4 тоқсан				
1-ші апта "Ағаштар"; 2-ші апта "Гүлдер";	1.1.1.5 құлақ (иық, бел) тұсында тұрған дыбыстың қозғалмайтын көзін табу	1.2.2.1 бір әрекеттік нұсқауды түсіну (Ал! Отыр! Бер!)	1.3.2.4 ерте және орта онтогенез дауыссыздарын тік буындарды айту: қа-қа-қа, та-та-та	1.4.1.4 өлеңнің әр жолына екі суреттің бірін таңдау
	1.1.2.5 берілген бағытта		1.3.2.6 ынталандыруға жауап беру, ересектерді атымен және әкесінің	1.4.2.6 қарындашты жұдырықпен қысып

3-ші апта "Жәндіктер"; 4-ші "Көктем киімдері"; 5 –ші апта "Балықтар"; 6-ші апта "Жемістер"; 7-ші апта "Көкөністер"; 8-ші апта "Жидектер"; 9-ші апта "Жаздық киімдер"; "Балалардың жаздық ойындары"	ойыншықпен (сылдырмақ, таяқшасы бар лента), сенсорлы және ойын жолдарымен жүру		атымен (, қағазды бос есімдерімен) атау, фразаны қарым-қатынастың бейвербалды құралдарымен толықтыру (мимика, кимыл)	қолмен ұстап, щетка немесе қарындашты дұрыс ұстау
			1.3.2.7 тілек, өтініш білдіру кезінде сөйлеу этикетінің қарапайым формаларын қолданып, сенсорлық планшетті қолданып сұрақтарды тыңдау және түсіну	

Төртінші тоқсанның соңғы екі аптасы: Білім алушылардың сөйлеу құралдарының жағдайын логопедиялық тексеруден өткізу.

2) 2сынып

Өтпелі ортақ тақырыптар	Бөлімшелер / Оқыту мақсаты			
	Сөйлеу тілінің психомоторлық негізі	Қатынас	Тілдің дыбысталуы	Оқылым және жазылым
	1 тоқсан			
1-2 –ші апта оқушыларды бақылау және тексеру; 3 –ші апта "Менің отбасым"; 4-ші апта "Мен, менің денем" "Мен ұлым, мен қызбын"; 5-ші апта "Көкөністер" 6-шы апта "Жемістер, жидектер"; 7-ші апта "Менің ойыншықтарым"; 8-ші апта "Менің үйім" 9-ші апта "Менің мектебім"	2.1.1.1 1 минут бойы баланың алдында (баланың оң жағында, сол жағында) жоғары, төмен және көз деңгейінде орналасқан қозғалмайтын затқа көзді тоқтату	2.2.1.1 негізгі эмоцияларды білдіретін және олардың негізгі белгілерін бейнелейтін суреттермен ойнау (көздің қимылдарын сәйкес ерін мен қ а с т ы н қимылдарымен сәйкестендіру)	2.3.1.1 вербалды және бейвербалды қатынас құралдарын қолданып, мұғалімнің ауызша өтініші бойынша заттарды және олардың суреттерін көрсету, атау	2.4.1.1 "мама", "папа", "бала", "ата", " ә ж е " пиктограммаларын тану және пайдалану
	2.1.2.1 педагогпен бірлесіп, өзінің қол саусақтарына массаж жасау (үлгі бойынша 3 тәсілден тұратын массаж)	2.2.2.2 өзін атау және арнайы жасалған жағдайда, атын естігенде жауап беру	2.3.2.1 айна алдында ерін мен тілге арналған жаттығуларды орындау: күлу-түтікше, тілді көрсету-тілді жасыру (үлгі бойынша) еліктеу бойынша.	2.4.2.1 үлкен щеткамен, губкамен , қолмен түрлі-түсті дақтар жасау және оларды нақты заттармен (күн, бұлт) байланыстыру , оларды мұғалімнің көмегімен атау
	2 тоқсан			
			2.3.1.2 үш зат пен суреттің арасынан "	

<p>1 –ші апта "Менің киімім"; 2 –ші апта "Менің аяқ киімім"; 3-ші апта "Азық түлік"; 4 –ші апта " Ыдыстар"; 5 –ші апта "Жиһаз"; 6-ші апта "Шырша мерекесі"; 7 –ші апта "Шырша мерекесі"</p>	<p>2.1.1.2 мұғаліммен бірге дене бөліктерін фотосуретте және өзіңізде көрсету</p>	<p>2.2.1.2 сөйлеу тілінің анықтылығын есту, сұрулы ояту интонациясына сәйкес мимикалық реакцияларды түсіну</p>	<p>Бала әлемі" тақырыбы (менің ойыншықтарым, үйім, Отбасым, мектебім және достарым) ішіндегі заттарды табу: қуыршақ, доп, аю, текшелер, барабан, машина, шелек, көрсету және атау</p>	<p>2.4.1.2 "аға", "апай", "ит", "ат", "мысық", "қар" "жаңбыр" " ауыз", "аяқ", " жылау", "тамақтану " пиктограммаларын фотосуреттермен сәйкестендіру</p>
	<p>2.1.2.2 жұдырықтарды ырғақты түрде жұму, ашу, заттарды әртүрлі ұстау әрекетін жасай отырып, ұсақ заттарды сұрыптау</p>	<p>2.2.2.3 сөз арқылы рөлдік ойындарға екі сөзден құралған сөйлемдерді қолданып, жұптасып қатысу</p>	<p>2.3.2.2 аузы ашылатын, тілі қимылдайтын, Б и б а б о қуыршағының (л о г о п е д қимылдатып тұрған) қимылдарын "оқу" , аузын ашып, тілін қозғалтып, қимылдарды қайталау</p>	<p>2.4.2.3 альбом бетінде маркермен, (қарындаштармен дөңгелектелген заттарды салу және оларды мұғалімнің көмегімен бояу (доп , бағдаршам).</p>
	<p>2.1.2.4 педагогтің әрекеттеріне еліктеу және үлгі бойынша қимылдың бағытын көрсету</p>			
<p>3 тоқсан</p>				
<p>1-ші апта "Қыс қызығы" 2-ші апта "Қыстық киім және аяқ киім" 3-ші апта "Үй жануарлары" 4-ші апта "Үй құстары" 5-ші апта "Жабайы аңдар" 6-ші апта "Жабайы құстар" 7-ші апта "Көлік" 8-ші апта "Анамның мейрамы"</p>	<p>2.1.1.3 дене бөліктері бейнеленген пиктограммаларды іріктеп, дене бөліктерін өзінде, қуыршақта көрсету, суретте, пиктограммада бөліктерді атауға тырысу</p>	<p>2.2.1.3 педагог бетінің қимылдарына еліктеу (айна алдында немесе онсыз) және оның қимылдарын еліктеу (аяйды, құшақтайды, басынан сипайды; қуанады-қол шапалақтайды)</p>	<p>2.3.2.3 а, ә, у, о, ө, м, н, х дыбыстарымен дауыссыздан дауыстыға, бір буыннан екіншісіне біртіндеп ауысып, сөздің буындық құрылымын сақтап, буындарды еліктеу арқылы және логопедпен бірге ДДс, ДДс, Дс+Дс моделдерін қайталап және еліктеп (ат, от, ма, та, ах, өт, мама, на) айту</p>	<p>2.4.1.3 нысандардың егжей-тегжейін көрсету үшін (қоянның құлағы) - немесе олардың суреті бар суретті таңдау</p>
	<p>2.1.1.4 көлемі, құрылымы жағынан ұқсас таныс заттарды сипап сезу арқылы тану, дыбыспен,</p>	<p>2.2.2.4 отбасы мүшелерінің бір біріне сүйіспеншілікпен қарап, қатынасын білдіретін рөлдік ойындарды</p>	<p>2.3.2.4 атау септігінде меңгерген зат есімдерден, есімдіктерден модел бойынша сұрақ-жауаптар</p>	

9 –ші апта "Наурыз мерекесі"	ым-ишарамен, қозғалыспен тану, көрсету	ым-ишара, сөздер арқылы білдіріп, ойнау	құру (Бұл не?) және жауап беру (Міне қуыршақ.)	
	2.1.2.3 кеңістігінде бағдарлау, алдыға, жоғары төмен, алдыға артқа бағыттарын көрсету вперед, назад			2.4.2.5 ішкі графаларға, металл пішіндерге қара қарындашпен айналдыра сызу (М. Монтессори материалдары)

4 тоқсан

1-ші апта "Ағаштар"; 2-ші апта "Гүлдер"; 3-ші апта "Жәндіктер"; 4-ші "Көктем киімдері"; 5 –ші апта "Балықтар"; 6-ші апта "Жемістер"; 7-ші апта "Көкөністер"; 8-ші апта "Жидектер"; 9-ші апта "Жаздық киімдер"; "Балалардың жаздық ойындары"	2.1.1.5 табиғат дыбыстарын (жаңбыр, құстар мен аңдардың дауысы) және музыкалық аспаптардың дыбысын (ысқырық, барабан, ысқырық) тану	2.2.2.1 айтылған бір әрекеттік кеңістікке қатысты сөздермен нұсқауды түсіну және орындау	2.3.2.5 заттық сурет-белгілерге сүйеніп, [а, ә, у, о, ө] дауысты дыбыстарды артикуляциясын көрсетіп, дауыссыз айтуда ажырату (еріндердің қалпы салынған сурет бойынша)	2.4.1.4 Етістік бойынша нұсқауларын түсіну "Дұрыстап қара ... тында және көрсет" және "Атап шық, ал мен көрсетемін" орындау	
	2.1.2.5 аудио-қимыл жатығуларды орындау "Тында және биле..." (тақпақтың мәтініне сәйкес)			2.3.2.6 дыбыстап сөйлеуді тыңдау, тыныш және қатты, баяу және жылдам сөйлеуді ажырату	2.4.2.6 нүктені тану, "жазу": әр түрлі контейнерлерге (науаға, ыдысқа) салынған жармаға (құмға) саусақпен, маркер, фломастермен қағаз парағында музыкалық аспаптардың ырғақты соққыларына немесе мұғалімнің шапалақтарына сәйкес "жазу"
				2.3.2.7 үлгі бойынша фразаны үлгі бойынша толықтыру, жетілдіру: зат есім+ етістік	

Төртінші тоқсанның соңғы екі аптасы: Білім алушылардың сөйлеу құралдарының жағдайын логопедиялық тексеруден өткізу.

3) 3 сынып

Өтпелі ортақ тақырыптар	Бөлімшелер / Оқыту мақсаты			
	Сөйлеу тілінің психомоторлық негізі	Қатынас	Тілдің дыбысталуы	Оқылым және жазылым

	1 тоқсан			
1-2 апта: оқушыларды бақылау және тексеру; 3-ші апта "Мен, менің отбасым"; 4-ші апта "Мен және менің денем. Мен ұлмын, мен қызбын", "Жемістер, жидектер"; 5 –ші апта "Көкөністер"; 6-ші апта "Жемістер мен жидектер"; 7 –ші апта "Мен жақсы көретін ойындар"; 8-ші апта "Менің үйім" 9-ші апта "Менің мектебім"	3.1.1.1 белгілі бір түсті, бейнені және толық емес, шатасқан суреттегі таныс заттарды 10-15 секундта тану	3.2.1.1 айна алдында бет әлпеті бойынша тану эмоционалды жағдайларды атай білу: күледі, жылайды, мимикалық қимылдарды адекватты пантомимикамен толықтыру	3.3.1.1 таныс ойыншықтарды және олармен байланысты әрекеттерді мұғалімнің қысқаша ауызша және ым-ишара сипаттамасы бойынша тану	3.4.1.1 "ағаш", "шырша", "гүл" пиктограммаларын тану және пайдалану
	3.1.2.1 оң және сол қолдарының саусақтарын кезекпен, ырғақпен жақындатып, қосып, айкастыруды қайталау	3.2.2.2 жеке гигиена заттарын және ойын-драматизацияға арналған заттарды тақпақ сөздеріне қарай іріктеу	3.3.2.1 "Бақа" қимылдарын сөздік нұсқау бойынша - тілін шығарып, көзін бақырайтып, "Қоян" - қорқақтығын көрсету, орнында секіру, "Кеме" - тілді жоғарғы және төменгі тістер арасына қысып тұрып уілдеу	3.4.2.1 қарапайым, түрлі-түсті қарындаштармен, шарикті қаламмен сызу және бояу, қағаз парағын бояумен бояу (үлкен щеткамен)
				3.4.2.3 қылқаламның ұшын пайдаланып бояулармен бояу ("Үйде шамдар жанды", "Ағаштар бүршік атты", "Жапырақтар гүлдеді")
	2 тоқсан			
1 –ші апта "Менің киімім"; 2 –ші апта "Менің аяқ киімім";	3.1.1.2 қозғалатын қашықтағы нысанды көзбен қадағалау	3.2.1.2 өзін айнадан көру, өзін, өзінің бейнесін айнадан көрсету, суланған қылқалам, саусақпен өзінің айнадағы бейнесін сызу	3.3.1.2 өмірдегі және суреттердегі негізгі эмоционалды күйлердің атауларын түсіну және ажырату: күлу, жылау, қуану, мұңаю	3.4.1.2 А-ны тану (контур бойымен кесілген әріп - биіктігі 10 және 5 см)
	3.1.2.2 жылы су құйылған ыдысқа қолын салып, жылыту, түгі бар орамалмен сүртіп, құрғату			
			3.3.2.2 (а, ә, о, ө, у, и)] дыбыстарын	

<p>3-ші апта "Азық түлік"; 4 –ші апта " Ыдыстар"; 5 –ші апта "Жиһаз"; 6-ші апта "Шырша мерекесі"; 7 –ші апта "Шырша мерекесі"</p>			<p>оңаша күйде дұрыс айту (қыз ән айтады : а-а, қасқыр айқайлайды: оо-оо-оо); дыбысқа еліктеу материалы негізінде ерте және орта онтогенездегі дауыссыз дыбыстардың артикуляциясын жасау</p>	<p>3.4.2.4 жолақшада нүктелерден оюларды сызу</p> <p>3.4.2.5 дайын элементтерден АТАТ, ААТТААТТ сызбасы бойынша оюларды текшеде, жолақшада жазу</p>
3 тоқсан				
<p>1-ші апта "Қыс қызығы" 2-ші апта " Қыстық киім және аяқ киім" 3-ші апта "Үй жануарлары" 4-ші апта "Үй құстары "</p> <p>5-ші апта "Жабайы аңдар" 6-ші апта "Жабайы құстар" 7-ші апта "Көлік" 8-ші апта "Анамның мейрамы" 9 ші апта "Наурыз мерекесі"</p>	<p>3.1.1.3 нысандардың түстері (қызыл, көк, сары, жасыл, қара, қоңыр) түсі бойынша тану (ажырату) заттар мен суреттерді, қарындашты таңдау</p> <p>3.1.1.4 ағаш, металл, пластмасса, желіммен, әртүрлі температурадағы сумен жанасуда әртүрлі реакция білдіру, температурадағы су</p> <p>3.1.2.3 имитация-ойындарын ойнау: қуыршақ, жануарлардың қимылдарын келтіру</p>	<p>3.2.1.3 педагог ұсынған бейнеге сәйкес берілген үш ойыншықтан біреуін тандайды</p> <p>3.2.2.3 рөлдік ойында өзін атап, қарапайым рөлдік диалог орнату ("Отбасы", "Автобуста", "Дәрігер", "Көше"</p>	<p>3.3.2.3 дыбыстарды анық айту: а, ә, у, о, ө, м, н дыбыстарын анық айту, буын мен сөздегі кез-келген орында Д-Дс (ат, ата, та-та-та), ДсД+ДсД +ДсД</p> <p>3.3.2.4 қойылған дыбыстарды буындарда, сөздерде анық айту (жеке көрсеткіштері бойынша), педагогпен бірге қысқа такпақтарды айту</p>	<p>3.4.1.3 "Жануарлар" сериясынан пиктограммаларды тану және оларды суреттермен және көлемді моделдермен сәйкестендіру</p> <p>3.4.2.6 жолақта және шеңберде мұғалімнің іс-әрекетіне еліктеп және үлгі бойынша өрнек салу (орманда-үлкен және кішкентай шыршалар; көшеде-биік және төмен үйлер</p>
4 тоқсан				
	<p>3.1.1.5 дыбыстың қозғалмайтын алыста тұрған көзін</p>	<p>3.2.2.1 жеке гигиена , оған қажетті заттар</p>	<p>3.3.2.5 екі сөзден құралған сөйлемдерді хабарлама түрінде құрып, педагогтің эмоционалды</p>	<p>3.4.1.4 басқалардың ішінен екі бірдей пиктограмманы</p>

1-ші апта "Ағаштар"; 2-ші апта "Гүлдер"; 3-ші апта "Жәндіктер"; 4-ші "Көктем киімдері"; 5 –ші апта "Балықтар"; 6-ші апта "Жемістер"; 7-ші апта "Көкөністер"; 8-ші апта "Жидектер"; 9-ші апта "Жаздық киімдер"; "Балалардың жаздық ойындары"	нысанмен сәйкестендіріп, табу және дыбысталуы бірдейлерді табу	туралы тақпақтарды қатынастың вербалды және бейвербалды құралдарды қолдану арқылы айту	ынталандыруы негізінде өз атынан айту ("Мен..", "Біз..."), екінші жақта ("Сен...", "Сендер..."), үшінші жақта ("Ол..", "Олар..."), графикалық сызбаларды қолданып	таңдау (мысалы, "куыршақ" — "аю" — "машина" — "куыршақ").
	3.1.2.4 беттің/бастың бөліктерін көрсету және нұсқау бойынша атау: көздер, мұрын, ауыз, құлақтар, шаш	3.2.2.4 киімдер үлгілерін қолданып, сюжеті бірнеше әрекеттен тұратын ойындарды топпен 2-Задам болып ойнау: "Мен жүргізушімін", "Мен-дәрігермін", "Мен аспазбын"	3.3.2.6 мазмұны мен суреттер сериясын алдын-ала талқылауға негізделген шағын мәтіндерді айтып беру (оқушылардың мүмкіндіктеріне сүйене отырып)	3.4.2.7 мұғалімнің көмегімен және өз бетінше сызғыш бойынша паракты сызып шығу
	3.1.2.5 жолдармен, кілемшемен жүру "Топ-топ", барабанның сокқысына сәйкес "топ-топ" деп аяқпен топылдатып жүру		3.3.2.7 Ілік септігіндегі зат есім + "Жоқ"... моделін қолдану арқылы екі сөзден құралған сөйлем құру (Аюдың төлі ме? Жоқ. Аюдың төлі емес.)	

Төртінші тоқсанның соңғы екі аптасы: Білім алушылардың сөйлеу құралдарының жағдайын логопедиялық тексеруден өткізу.

•4 сынып

Бөлімшелер/Оқыту мақсаттары

Өтпелі ортақ тақырып	Сөйлеу тілінің психомоторлық негізі	Қатынас	Тілдің дыбысталуы	Оқылым және жазылым
	1 тоқсан			
1-2 апта: оқушыларды бақылау және тексеру; 3-ші апта "Мен және менің отбасым"; 4-ші апта "Менің денем. Мен ұлмын. Мен қызбын";	4.1.1.1 заттық суреттердегі, сюжеттік суреттердегі, Равен матрицасындағы, қарапайым пазл-композициялардағы бөлшек пен бүтінді сәйкестендіру	4.2.1.1 досы, педагогі, өзіндегі киімдерді, заттарды қарап, көрсету атау-айнаға қарап, суреттен, пиктограмма, фото, видео бойынша	4.3.1.1 педагогтің қысқаша ауызша сипаттамасы бойынша таныс заттарды, табиғат пен тұрмыс нысандарын бір немесе екі тән белгілер бойынша тану және көрсету	4.4.1.1 "Мектеп пәндері" сериясындағы пиктограммалармен жұмыс істеу: "дәптер", "қарындаш", "бояулар", "саналу", "жазу", "сурет салу"
5 –ші апта "Көкөністер"; 6-ші апта "Жемістер, жидектер";	4.1.2.1 үлгі бойынша, үш массаж тәсілін	4.2.2.2 педагогтің көмегімен үйдегі тұрмыс, табиғат, көшедегі ("		4.4.2.1 қылқаламның ұшымен бояу және жанасу әдістерімен

7 –ші апта "Мен жақсы көретін ойындарым"; 8-ші апта "Менің үйім" 9 -ші апта "Менің мектебім"	колданып, массаж құралымен, өзінің қол саусақтарына массаж жасау	Дәрігерде", "Көшеден жүргінші жолымен өтеміз") қарапайым сюжеттерді моделдеу		бояулармен сурет салу, үлгі бойынша жолақшада нүктелермен өрнектер салу
2 тоқсан				
1 –ші апта "Менің киімім"; 2 –ші апта "Менің аяқ киімім"; 3-ші апта "Азық түлік"; 4 –ші апта "Ыдыстар"; 5 –ші апта "Жиһаз"; 6-ші апта "Шырша мерекесі"; 7 –ші апта "Шырша мерекесі"	4.1.1.2 сөзге қатысы жоқ дыбыстардың күшін ажырату: табиғат дыбыстары мен дауыстарына еліктеп қатты және ақырын дыбыстау 4.1.2.2 құрастырғыш және құру-шашу манипулировать ойыншықтарымен ойнау: педагогпен бірге немесе еліктеу бойынша 4.1.2.3 Педагог атаған бағыт бойынша қозғалу: алдыға артқа, жоғары. төмен	4.2.1.2 айнаға қарау, өзінің сыртқы бейнесін бағалау, өз киімінің, шаш үлгісінің кемшіліктерін түзеу , бой түзеу 4.2.2.3 оқу әрекеттерін орындауға қатысты бір-екі сатылы нұсқауларды мұқият тындап, орындау: тындау, тапқақтар мен ертегі мәтіндері бойынша пиктограммалар мен суреттерді табу	4.3.1.2 тыңдалған мәтіннің жалпы нақты мазмұнын затпен, суретпен, пиктограмманың мазмұнымен сәйкестендіріп, түсіну және тану 4.3.2.4 екі-үш бөліктен құралған буындар тізбегін ырғақты, екпінді ауыстыра отырып, қайталау	4.4.1.2 сөздегі "А", "Ә", "Т", "Ө", "У", "М", "Н" дыбыстарының орнын анықтау (сөздің басында немесе соңында) 4.4.2.3 нүктелер мен үзілмелі нүктелер бойынша тік және көлденең түзу және қисық сызықтарды " жазу"
3 тоқсан				
1-ші апта "Қыс қызығы" 2-ші апта "Қыстық киім және аяқ киім" 3-ші апта "Үй жануарлары" 4-ші апта "Үй құстары" 5-ші апта "Жабайы аңдар"	4.1.1.3 стандарттарды колдана отырып, шөпке, аспанға, күнге, суға, қарға тән түсті бөлектеу), нысанды түс, түс (жануарларды) белгісі бойынша тану 4.1.1.4 заттарды жалпы белгісі бойынша	4.2.1.3 ым-ишара ойындарын ойнайды, педагогтің соңынан, фрагмент, ойыншық немесе суретті көрсету бойынша қоян, аю, түлкінің қимылдарын қайталайды	4.3.2.1 дыбыстарды айту кезінде олардың дыбыссыз артикуляциясын қабылдау негізінде және еріннің орнын бейнелейтін суреттерге, заттық сурет-таңбаларға сүйене отырып, [произношение заданного звука (а, ә, о, ө, у, и)] дыбыстарын ажырату, ырғақты және анық айту. 4.3.2.2 қысқа және үнсіз тыныс алу (иығын көтермей),	4.4.1.3 элементтерден құрастыру, қайта құру, "А", "Ә", "Ө", "У", "Т" әріптерін оқу 4.4.2.3 нүктелер мен үзілмелі нүктелер

6-ші апта "Жабайы құстар"	стереогноз процесінде		тыныш және біркелкі дем шығару (ұртқа үрлемей)	бойынша тік және көлденең түзу және қисық сызықтарды " жазу"
7-ші апта "Көлік" 8-ші апта "Анамның мейрамы"	топтастыру: " Кедір-бұдыр (тегіс) затты көрсет, ата")			
9 ші апта "Наурыз мерекесі"				4.4.2.5 элементтерді АТАТ, ААТТААТТ сызбасы бойынша жазу ("Анамның моншақтары" АТАТ , ААТТААТТ, ААТААТ, тізбектегі элементтерді ауыстыру
4 тоқсан				
	4.1.1.5 бөліктің ырғақты негізін марш ырғағымен сәкестендіріп, қайталау	4.2.2.1 ойын рөлінде өзін атауы қажет рөлдік диалог құру ("Ана мен бала", "Отбасы" ойындары)	4.3.2.3 сөздің буындық құрылымын бір буыннан екінші буынға, бір дауыссыздан екінші буынға біртіндеп модел бойынша қайталау: ДсД+ДДс	4.4.1.4 " Медициналық кабинет", "Жаяу жүргіншілер өткелі" , " Ж а я у жүргіншілер қозғалысына тыйым салынады" деген ақпараттық, ескерту және тыйым салу белгілерін тандау, бағдаршам сигналдарын "оқу"
1-ші апта "Ағаштар" ; 2-ші апта "Гүлдер"; 3-ші апта " Жәндіктер"; 4-ші " Көктем киімдері"; 5 –ші апта " Балықтар"; 6-ші апта "Жемістер"; 7-ші апта "Көкөністер "; 8-ші апта " Жидектер"; 9-ші апта "Жаздық киімдер"; "Балалардың жаздық ойындары"	4.1.2.4 ірі және ұсақ қимылдардан тұратын қарама қарсы әрекеттерді дамыту үшін " керісінше" ойынын ойнау-	4.2.2.4 репликалардың көмегімен басқалардың назарын өзіне, сыртқы келбетіне және олардың бағалауын күте отырып, өз іс-әрекеттеріне аудару білу	4.3.2.5 жеке гигиена , гигиеналық құралдар туралы екі-төрт жол такпақтарын айту (вербалды және бейвербалды құралдарды қолдану арқылы)	4.4.2.4 текше, шеңберде, жолақта д а й ы н элементтердің үлгілерін құру; 4.4.2.6 үлкен қағаз парақтарында маркермен, щеткалармен, қарындаштармен түзу және қисық сызықтарды салу
	4.1.2.5 екі жалпы қимылдар қатарын, екі элементтен тұратын қозғалысты екі қолмен, бір ұсынғаннан қайталау		4.3.2.6 логопедпен бірге сурет жоспарын, пиктограммалар мен сөйлеу тілін қолданып, ойыншықтар, сүйікті заттар, қызықты жағдайлар туралы қысқаша сипаттама әңгімелер құру	

		4.3.2.7 есімдіктерді қолдана отырып, экскурсия іздері бойынша диалогты бастап, жүргізу	4.4.2.7 А, Ә, О, Ө, Т, М, Н, (биіктігі 10 см) трафарет бойынша өз бетінше немесе мұғалімнің көмегімен "жазу"
Төртінші тоқсанның соңғы екі аптасы: Білім алушылардың сөйлеу құралдарының жағдайын логопедиялық тексеруден өткізу.			

бұйрығына
29-қосымша

Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1 - 4 сыныптары үшін " Белсенді қозғалуға бағытталған жеке және топтық сабақтар" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 323-3-қосымшамен толықтырылды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1 - 4 сыныптары үшін "Белсенді қозғалуға бағытталған жеке және топтық сабақтар" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" Заңының 19-бабы 1 тармағына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты – білім алушылардың денсаулығын жақсарту және олардың өмірдің әртүрлі салаларында (оқу, тұрмыстық, еңбек) барынша өзін-өзі жүзеге асыруын қамтамасыз ететін қимыл-қозғалыс қабілеттері мен жеке қасиеттерін дамытудың жеке қол жетімді деңгейіне қол жеткізу.

3. Бағдарламаның оқу мақсаттары:

1) қозғалыс белсенділігін ынталандыру, қозғалыс дағдыларын қалыптастыру, дене қасиеттерін дамыту;

2) қозғалыс ауқымын кеңейту және ықтимал бұзылыстардың алдын алу; сенсорлық-перцептивті іс-әрекетін жетілдіру;

3) қозғалыстар мен әрекеттердің дәлдігі мен мақсаттылығын қалыптастыру;

4) спорттық терминологияны қолдану негізінде балалардың сөздік қорын байыту;

5) ойын және ерікті қозғалыс әрекетін қалыптастыру үшін оңтайлы қозғалыс режимін және педагогикалық жағдайларды қамтамасыз ету;

4. Бағдарламаның түзете-дамыту міндеттері:

1) әлеуметтік тұрмыстық және еңбек дағдылары мен икемдерін дамытудың негізі болып табылатын қозғалыс әрекеттерін зерделеу және жетілдіру;

2) дене дамуының бұзылуын түзету; координациялау қабілеттерін дамыту; көру-қозғалыс координациясын жақсарту;

3) дененің жұмыс қабілетінің тұрақты көрсеткіштерін қол жеткізілген деңгейде сақтау;

4) вербалды және вербалды емес қарым-қатынас дағдыларын дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Оқу процесін ұйымдастыру кезінде мыналарды ескеру қажет:

1) ұжымдық оқыту жағдайында оқушылардың танымдық белсенділігінің төмендігі;

2) алдыңғы жұмыста қолданылатын мұғалімнің көмегін ынталандыратын бағыттаушыға әлсіз реакция;

3) коммуникативтік, реттеуші, жоспарлаушы сөйлеу функцияларының өрескел дамымауы;

4) бастауыш сынып оқушыларының өз белсенділігін сақтаудағы және қырық бес минут ішінде бір оқу пәнінің мазмұнына зейінін шоғырландырудағы шағын ресурсы;

5) қалыптасатын дағдыларды автоматтандырудың қиындықтары.

6. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдерінің негізінде зияты айқын және орташа бұзылған адамдардың өмірін "қалыпқа келтіру" тұжырымдамасы жатыр. Оқушылардың жеке дамуына, әлеуметтік тәжірибені қалыптастыруына жағдай жасау және оларды қоршаған ортадағы адамдарға, заттарға, іс-әрекеттерге, қарым-қатынастарға тарту көзделеді.

7. Бастауыш сыныптарда педагогикалық іс-шаралар эмпирикалық білімді меңгеру үшін қажетті алғышарттарды, психикалық құралдар мен әдістерді, соның ішінде ересектермен және балалармен ынтымақтастықты құруға бағытталған.

8. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларды оқыту мен тәрбиелеу процесін ұйымдастыру арнайы педагогика принциптеріне негізделеді.

9. Оқушының өзіндік ерекшеліктерін сақтай отырып, жеке қарқынмен даму құқығын тану принципі. Педагогтар үнемі өзгеріп отыратын мүмкіндіктерді зерттейді, білім беру қажеттіліктерін бағалайды және оқушылардың дағдыларын дамыту мен меңгерудегі минималды жетістіктерді тіркейді. Кез келген прогресс оқудың оң нәтижесі ретінде қарастырылады.

10. Мұғалімнің әрбір оқушының жеке мүмкіндіктері мен оқу, жеке жетістіктерін бағалау нәтижелерін ескере отырып, оқытудың мазмұнын, әдістерін, формаларын, дидактикалық құралдарын өз бетінше таңдау принципі.

11. Оқушылардың практикалық іс-әрекеті мен әлеуметтік дағдыларын қалыптастыру үшін тиісті мектеп ортасын құру принципі:

1) икемдер мен дағдыларды қалыптастыру осы дағдылар қолданылатын жағдайға барынша жақын жағдайда жүзеге асырылады, бұл білім мен дағдыларды жаңа жағдайға ауыстырудағы елеулі қиындықтарға байланысты;

2) сабақтарды ұйымдастыруға арналған бөлмелердің жабдықталуы әртүрлі өмірлік жағдайларды бейнелейді;

3) мектептегі әлеуметтік-тұрмыстық және пәндік-дамытушы орта оқушылардың психофизиологиялық ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып ұйымдастырылады (дене жаттығулары үшін, демалыс үшін ұйымдастырылған, санитарлық- гигиеналық орындар қажет).

4) оқушылардың қажеттіліктерін өзгеруіне қарай пәндік орта да өзгереді .

12. Бағдарламаны іске асырудың дидактикалық тәсілдері :

1) ынтымақтастықта оқу;

2) көпдеңгейлі және сараланған тәсіл;

3) денсаулықты сақтау, ойын, тұлғаға бағытталу, ақпараттық-коммуникациялық тәсілдер;

4) арнайы жабдықтар мен құрылғыларды пайдалану.

13. Білім алушымен нақты жеке және шағын топтық жұмыстың мазмұны оның психофизикалық жай-күйінің ерекшеліктерін зерттеудің (диагностиканың) нәтижелерімен анықталады.

14. Тексеру барысында қол жеткізілген даму деңгейі ғана емес, міндетті түрде жақын даму аймағы да анықталады. Сонымен қатар, іс-әрекет компоненттерін меңгеру деңгейі бағаланады, оның ішінде: мотивациялық-бағдарлық, операциялдық, бақылау және бағалау.

15. Диагностика нәтижелері жеке және/немесе топтық сабақ жүргізу үшін топтарды және топшаларды құруда шешуші фактор болып табылады.

16. Сабақтарды өткізу әдістемесі мыналарды қамтиды:

1) оқу-тәрбие процесінің коррекциялық бағыттылығы;

2) қарапайым қозғалыс әрекеттерін қалыптастыру үшін қажетті уақытты жоспарлау, кейіннен алынған дағдыларды жаңа жағдайлар мен жағдаяттарда қайта-қайта бекіту, жаңа дағдыларды қалыптастыру барысында да оларды үнемі қайталау;

3) оқушының қимыл-қозғалыс тәжірибесінде автоматтандырылған, жеткілікті түрде меңгерілген икемдер мен дағдылар негізінде жаңа қимыл-қозғалыстар мен әрекеттерге көшу ;

4) оқушылардың жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, бүкіл сабақтың немесе жеке жаттығулардың дене белсенділігін реттеу (тапсырмалардың көлемі, қарқындылығы және күрделілігі).

17. Түзете-дамыту жұмыс сапасының негізгі өлшемі оқушылардың қозғалыс дағдыларын меңгеруінің оң динамикасы және денсаулық жағдайы болып табылады. Оқушының моторикасының дамуы мен денсаулығының жай-күйі мен динамикасын бақылау міндетті болып табылады. Осы мақсатта жыл сайын әр оқушыға "Дене дамуының жеке картасы" жүргізіледі.

18. Сабақтар санитарлық-гигиеналық және өрт қауіпсіздігі талаптарына сай келетін арнайы жабдықталған спорттық-сауықтыру залдарында өткізіледі. Бөлмелер

Бағдарламаны іске асыру үшін қажетті спорттық құрал-жабдықтармен және инвентарлармен жабдыкталады.

19. Бағдарламаны іске асыруға арналған техникалық құралдар мен жабдықтар: жұмсақ модульдер, гамак, әткеншек, сенсорлық интеграцияға арналған тренажерлар, қол және аяқ массажерлері; әртүрлі мөлшердегі және конфигурациядағы фитболдар; қол, білезік, қос әрекет эспандерлері; іздік, массаж жолдары; механикотерапиялық тренажерлар; доптар, медицинболдар; гимнастикалық таяқтар, құрсаулар (әртүрлі қалыңдықтағы және өлшемдегі); сенсорлық, теңгеруші жолдары; құрғақ бассейн; тактильді жолдар мен шарлар; ұсақ моториканы жаттықтыу құрылғылар, аспалы платформалар, арқандар, сақиналар, өрмелеуге арналған түтіктер, өрмелеуге арналған " бөшкелер", шарикті бассейндер, құрылысқа арналған жұмсақ модульдер, Үкінің шұлығы, салмақты көрпелер, шарфтар, теңгергіш және тактильді жолсызықтары, жалғыз қалуға арналған бұрыш (шатыр, үйшік).

20. Бағдарламаның мазмұны ұсыныс түрінде берілген. Мұғалім оқушылардың жеке мүмкіндіктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, бағдарлама мазмұнына кез келген өзгерістер енгізуге құқылы. Қайталауды және бірте-бірте кеңейтуді, оқытылатын ұғымдарды, лексиканы, фразеологизмдерді, практикалық жаттығуларды күрделендіріп отыруды көздейтін концентрлік принципке сәйкес өтпелі тақырыптар әр сыныпта ортақ тақырып ретінде қайталаынады. Мектептің педагогикалық кеңесі аймақтық ерекшеліктерді және оқушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, пәнге және ортақ тақырыптардың ретіне өзгерістер енгізе алады

21. Бағдарламаның мазмұны жеке бағдарламаларды дайындауға негіз болып табылады. Жеке бағдарлама арнайы білім беру қажеттіліктерін бағалау негізінде құрастырылады, оны мұғалімдер белгіленген тәртіппен жүргізеді.

22. Оқу жетістіктерін баллдық бағалау қолданылмайды. Жетістікті бағалау үшін сипаттамалық бағалау қолданылады.

3-тарау. "Белсенді қозғалуға бағытталған жеке және топтық сабақтар" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

Параграф 1. "Белсенді қозғалуға бағытталған жеке және топтық сабақтар" оқу пәнінің мазмұны

23. "Белсенді қозғалуға бағытталған жеке және топтық сабақтар" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 1-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 33 сағат;
- 2) 2-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 3) 3-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 4) 4-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат.

Пән бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына байланысты (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

24. "Белсенді қозғалуға бағытталған жеке және топтық сабақтар" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) "Қимыл-қозғалыс дағдыларын және арқаны тік ұстауды қалыптастыру";
- 2) "Қозғалыстардың координациясы мен үйлесімділігін дамыту".

25. "Қимыл- қозғалыс дағдыларын және арқаны тік ұстауды қалыптастыру" бөлімі келесідегідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) арқаны тік ұстауды және тепе-теңдікті ұстауды дамыту;
- 2) жалпы моториканы дамыту;
- 3) ұсақ моториканы дамыту;
- 4) тыныс алуды қалыпқа келтіру;
- 5) тактильді-моторлы қабылдауды қалыптастыру.

26. "Қозғалыстардың координациясы мен үйлесімділігін дамыту" бөлімі келесідегідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) өз денесінде бағдарлану;
- 2) кеңістікті бағдарлау;
- 3) қозғалыстардың координациясын дамыту;
- 4) дененің әрекеттері мен қимылдарын үйлестіруді дамыту.

27. "Белсенді қозғалуға бағытталған жеке және топтық сабақтар" пәнінің 1-сыныпқа арналған базалық мазмұны:

1) "Қимыл-қозғалыс дағдыларын және арқаны тік ұстауды қалыптастыру" бөлімі. Киім формасы, сабақта өзін-өзі ұстау және қозғалыс ережелері, жеке бас гигиенасы ережелері туралы білім негіздері. Дене мүсінін тік ұстау параметрлері және оны мұғалімнің жетекшілігімен тексеру. Жаттығу кезінде тыныс алу, қалпына келтіретін тыныс алу. Мұғалімнің жетекшілігімен қарапайым жаттығулар мен тыныс алу жаттығуларының элементтерін орындау арқылы денсаулықты нығайту және денені шынықтыру. Жалпы моториканы дамыту: мұғалімнің (көрсету, сөздік) нұсқауы бойынша әрекеттер, қозғалыстар жасау, бұрылыстар, қол қимылдарымен бұрылыстар, бағытты өзгертіп жүру. "Із іздеуші" ойыны, жорғалау, отырып тұру, аяқты ырғалып басу, теңселу, еңкею, сапқа тұру және қайта тұру. Сөйлеу сүйемелдеумен саусақ гимнастикасы. Екі қолдың жұмысын синхрондауға арналған жаттығулар: (үлкен кіші) шарды алу. Заттардың және жазық фигуралардың өлшемдерін сипалап қарау арқылы анықтау: үлкен – кіші, "Ғажайып қап" ойыны. Дененің, аяқ-қолдардың әртүрлі қалыптарын сезіну түйсіктерді қалыптастыру, "Теңіз толқиды" ойыны;

2) "Қозғалыстардың координациясы мен үйлесімділігін дамыту" бөлімі. Мұғалімнің жетекшілігімен қозғалыстың кеңістіктік-уақыттық дифференциациясын және дәлдігін дамытуға арналған жаттығулар. Тепе-теңдік жаттығулары: "Аяқ ізі"; қол және көз қимылдарын үйлестіруді дамыту, заттармен жаттығулар (доп, секіру жібі, құрсау, гимнастикалық таяқ, жалаушалар, ленталар). Еліктеу арқылы баспен, қолмен, денемен қозғалыстарды, қалыптарды орындау. Релаксация, босаңсу, кернеу, созылу жаттығуларын орындау. Жатып, отырып, тұрып тыныс алу жаттығулары. Сезімдерді вербализациялау, "Көрсет және тап" ойыны (жануарлардың қимылдарына еліктеу). Теңгергіштерді, әткеншектерді, гамакты, ілулі платформаны, допты бассейнді, Үкі шұлығын, салмақты көрпелерді, шарфты пайдаланып жаттығуларды орындау. Жұмсақ модульдерден құрастыру.

28. "Белсенді қозғалуға бағытталған жеке және топтық сабақтар" пәнінің 2-сыныпқа арналған базалық мазмұны:

1) "Қимыл-қозғалыс дағдыларын және арқаны тік ұстауды қалыптастыру" бөлімі. Киім формасы, сабақта өзін-өзі ұстау және қозғалыс ережелері, жеке бас гигиенасы ережелері туралы білім негіздері. Дене мүсінін тік ұстау параметрлері және оны мұғалімнің жетекшілігімен тексеру. Биіктігі 10-15 см заттардың үстінен асып жүру, жылдамдықты бірте-бірте азайтып жүгіруден жылдам жүруге көшу. Көру талдауды қалыптастыру (2-3 бөліктен тұратын заттарды зерделеу), ойын: "Заттарды салыстыр", "Қандай бөлік жетіспейді?" (шелектің тұтқасы, қуыршақтың қолы). Жорғалау, өрмелеу: объектіге жету үшін, 2 метрге дейін қашықтыққа, тартылған жіптің астынан (биіктігі 50 см), диаметрі 50 см құрсаудың ішімен өрмелеп өту, гимнастикалық баспалдақпен ересектердің сақтандырумен өрмелеу - жоғары және төмен (биіктігі 2 м-ге дейін), қолдың көмегімен, қолдың көмегінсіз тартылған жіптен асып өрмелеу. Затты көтеру және лақтыру дағдысын қалыптастыру, затты ұстап тұру және басқа орынға апару, құм салынған дорбаны итеру, допты алға итеру, допты (диаметрі 25 см) тұру, отыру қалыптан алға қарай домалату, мұғаліммен жұптасып; допты алып жүру, (диаметрі 6-8 см) допты астыға қарай, қашықтыққа лақтыру. Қасында тұрған (отырған) адамға оңға – солға бұрылыстар жасау арқылы заттарды беру, алға және оңға-солға еңкеюі;

2) "Қозғалыстардың координациясы мен үйлесімділігін дамыту" бөлімі. Өз денесінде бағдарлау (аяқ, қол, бас, іш), жаттығу залында бағдарлау: берілген бағытта қозғалу (алға, артқа). Жаяу жүру және тепе-теңдікті сақтау жаттығулары: еденде жатқан жолсызығымен түзу бағытта жүру, бір ұшы еденнен 5 см-ге көтерілген тақтаның үстінде ересек адамның көмегімен жоғары және аяғына дейін төмен қарай жүру (тақтайдың ені 25 см, ұзындығы 1,5 - 2 м), гимнастикалық орындыққа көтерілу және түсу, жерде жатқан арқанның немесе таяқтың үстінен аттап өту. Босаңсу, кернеу, созылу жаттығуларын орындау. Жатып, отырып, тұрып тыныс алу жаттығуларын жасау. Роликті тақтайға ішпен жату калпында алға жылжу. Теңгергіштерді, әткеншектерді, гамакты, ілулі платформаны, допты бассейнді, Үкі шұлығын, салмақты

көрпелерді, шарфты пайдаланып жаттығуларды орындау. Жұмсақ модульдерден құрастыру.

29. "Белсенді қозғалуға бағытталған жеке және топтық сабақтар" пәнінің 3-сыныпқа арналған базалық мазмұны:

1) "Қимыл-қозғалыс дағдыларын және арқаны тік ұстауды қалыптастыру" бөлімі. Мұғалімнің көмегімен топшаларға бөлініп немесе бүкіл топпен бір-бірден колоннаға, сапта, шеңберге көрнекі бағдар (сызылған шеңбер, сызық, реттеліп қойылған кеглилер), ауызша нұсқаулар бойынша тұру. Қол буын жаттығулары, иық белдеуінің бұлшықеттерін дамыту және күшейту: жаңғақтарды домалату, шарларды уқалау, балаларға арналған экспандер немесе резеңке сақинамен қолды қысу және ашу, "Саусақтардың сәлемдесуі" ойыны, денеге жақындатып, алыстатып қолды бұғу және созу, қолды жалауша ұстап көтеру және бастың үстінен жалашамен бұлғау (сол және оң қолды кезектестіру), екі қолды бастың үстінен жоғары бірдей көтеру, оларды бұлғау, заттарды бір қолдан екіншісіне ауыстыру алдында, артында, бастың үстінде. Дұрыс дене мүсінін қалыптастыруға, арқа бұлшықеттерін дамыту мен нығайтуға, омыртқаның икемділігін арттыруға және жалпақ аяқтың алдын алуға арналған жаттығулар: допты бір-біріне бастың үстінде алға-артқа беру, "Велосипед" жаттығуы, аяқтың ұшымен жүру, мұғалімнің артынан көрнекі бағыттау құралы бойынша (жалау, дыбыстық доп) жұппен әртүрлі бағытта жүру, мұғалімнің артынан жұппен шеңбер бойымен жүру, жыланша ирелендеп, заттардың арасында бытырап шашылып еркін жүру, сымның, текшелердің үстінен аттап өту. Фактуралық сырты бетпен жүру (массаж төсеніші, массаж жолсызығы), көлденең күйден тік күйге өз-бетінше көтерілу және керісінше. Жануарлардың тыныс алуына еліктеу (ит дем алады, тышқан дем алады), еліктеу элементтері бар мұғалім көрсеткен қимылдары бойынша қозғалу: "үлкен допты үрлеу", "доптың желі шығып кетті", "үлпекке үрлеу", "әлсіз жел", "қатты жел";

2) "Қозғалыстардың координациясы мен үйлесімділігін дамыту" бөлімі. Өз денесінде бағдарлау (аяқ, қол). Спортзалда бағдарлау: берілген бағытта қозғалыс (алға, артқа). Жаяу жүру және тепе-теңдік жаттығулары: еденде жатқан жолмен түзу бағытта жүру, бір ұшы еденнен 5 см-ге көтерілген тақтадың бойымен ересек адамның көмегімен үстімен ары-бері жүру (тақтайдың ені 25 см, ұзындығы 1,5 – 2м.), гимнастикалық орындықта көтерілу және түсу, жерде жатқан арқанның немесе таяқтың үстінен өту. Босансу, кернеу, созылу жаттығуларын орындау. Жату, отыру, тұру тыныс алу жаттығулары. Ішпен роликті тақтайда жатып, алға қарай жылжу. Дене мүсінін тік ұстау (вертикалды заттарға сүйеніп, еденде жатқан кезінде), көмекші құралдарсыз дұрыс дене қалпын ұстау. Теңгергіштерді, әткеншектерді, гамакты, ілулі платформаны, допты бассейнді, Үкі шұлығын, салмақты көрпелерді, шарфты пайдаланып жаттығуларды орындау. Жұмсақ модульдерден құрастыру.

30. "Белсенді қозғалуға бағытталған жеке және топтық сабақтар" пәнінің 4-сыныпқа арналған базалық мазмұны:

1) "Қимыл-қозғалыс дағдыларын және арқаны тік ұстауды қалыптастыру" бөлімі. Плинтусы жоқ қабырғаның қасында денені тік ұстап тұру (бастың артқы жағы, жауырлар, бөкселер, өкшелер қабырғаға тиеді). Арқа бұлшық еттерін нығайтуға арналған жаттығулар: "Мысық", "Кітап", "Құс". Жалпақтабанды алдын алу жаттығулары: аяқты бүгу және жазу, аяқтың өкшесімен тұрып ұшымен тұруға ауысу, аяқ саусақтарын қозғалту, аяқ өкшелерін, ұштарын біріктіру және ажырату. Аяқ басын саусақтарды қозғалту арқылы жылжыту, аяқ басын екінші аяқтың бойымен сырғыту, тобық буынның айналмалы қозғалысы. Жаттығулар: "Жүру", "Ат". Көз қозғалыстары: жоғары, төмен, солдан оңға қарай және кері қарай, бір жағына және екінші жағына қарай, көзді қатты жабу, ашу және жылдам-жылдап жыпылықтату. Тыныс алу гимнастикасы: мұғалімнің нұсқауы бойынша дем алу және дем шығару ұзақтығын өзгерту, қолды екі жағына созып жоғары көтеру – бүкіл денемен жоғары созылу - дем алу, қолды төмен түсіру - босаңсу - дем шығару, диафрагмалық тыныс алуды үйрену, ойын тәрізді жаттығулар: "Гүлді иіске", "Қолымызды жылытамыз";

2) "Қозғалыстардың координациясы мен үйлесімділігін дамыту" бөлімі. Вестибулярлық аппаратты ынталандыратын тепе-теңдік жаттығуларын орындау. Мұғалімнің жетекшілігімен жүрудің әртүрлі түрлерінің комбинациясын жасау: жамбастың жоғары көтерілуімен, жартылай жүрелеп жүру. Еденде аяқ ұшымен тұру, гимнастикалық орындықта тұру. Жаттығулар: "Дегелек", "Қарлығаш". Қол қозғалыстарымен үйлестіріп кеудені еңкейту, бұру. Аяқты алға, артқа жатқан қалпында сермеу, аяқты кезекпен көтеру. Релаксация, кернеу, созылу жаттығуларын орындау. Жатып, отырып, тұрып тыныс алу жаттығулары. Етпетінен жату қалыпта: басты көтеру, қолды тіреп артқа қарай иілу. Теңгергіштерді, әткеншектерді, гамақты, ілулі платформаны, допты бассейнді, Үкі шұлығын, салмақты көрпелерді, шарфты, оңаша қалу бұрышты (шатыр, үйшік) пайдаланып жаттығуларды орындау. Жұмсақ модульдерден құрастыру.

Параграф 2. Оқу мақсаттарының жүйесі

31. Бағдарламадағы оқу мақсаттары кодпен берілген. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бағдарламаның бөлімі мен бөлімшесін, төртінші сан білім беру мақсатының нөмірленуін көрсетеді. Мысалы, 1.2.1.4 кодтауында "1" – сынып, "2.1" – бөлімше, "4" – оқу мақсатының нөмірленуі.

32. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлімдер мен сыныптар бойынша берілген:

1) "Қимыл-қозғалыс дағдыларын және арқаны тік ұстауды қалыптастыру" бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары			
	1- сынып	2-сынып	3-сынып	4 сынып
	1.1.1.1 ішпен жатып арқаға қарай	2.1.1.1 ішпен жатып арқаға қарай және	3.1.1.1 ішпен жатып арқаға қарай	4.1.1.1 ішпен жатып арқаға қарай және

1.1. Арқаны тік ұстауды және тепе-теңдікті ұстауды дамыту	айналып мұғалімнің көмегімен ауысу	кері қарай айналып мұғалімнің көмегімен ауысу	мұғалімнің нұсқасы бойынша айналып ауысу	кері қарай айналып ауысу
	1.1.1.2 мұғалімнің артынан ені 1 метр дәліз бойымен жүру	2.1.1.2 мұғалімнің басшылығымен түзу бағытпен жүру	3.1.1.2 мұғалімнің жетекшілігімен белгіленген бағдаршамдар бойынша жүру	4.1.1.2 белгіленген белгілер бойынша жүру
	1.1.1.3 гимнастикалық орындықта мұғалімнің көмегімен жүру	2.1.1.3 мұғалімнің бақылауымен гимнастикалық орындықтың үстінде жүру	3.1.1.3 мұғалімнің бақылауымен гимнастикалық орындықтың үстінде жүру	4.1.1.3 гимнастикалық орындықта жүру
1.2. Жалпы моториканы дамыту	1.1.2.1 ересек адамның көрсетуі бойынша әрекеттерді орындау: "Іздер жолы"	2.1.2.1 ересек адамның көрсетуі бойынша әрекеттерді орындау: бұрылыстар, сапка қайта тұру	3.1.2.1 ересек адамның көрсетуі бойынша жаттығуларды орындау: бұрылыстар, сапты қайта құру, тепетеңдікті сақтау жаттығулары	4.1.2.1 сөйлеу нұсқаулығы бойынша заттармен және заттарсыз тізбектелген қозғалыстар қатарын орындау
	1.1.2.2 мұғалімнің жетекшілігімен бір қатарға тұру	2.1.2.2 мұғалімнің жетекшілігімен қатарға тұру, сапка тұру	3.1.2.2 еліктеу бойынша жаттығуларды орындау	4.1.2.2 сигнал бойынша сапта өз орнын табу
	1.1.2.3 мұғалімнің жетекшілігімен сапка тұру	2.1.2.3 мұғалімнің жетекшілігімен бір-бірден бағанға тұру	3.1.2.3 жүгіруге бірқалыпты ауыса отырып, аяқ саусақтарымен, өкшелерімен және аяқтың ішкі доғаларымен жүру	4.1.2.3 жүгіруге бірқалыпты ауыса отырып, аяқ саусақтарымен, өкшелерімен және аяқтың ішкі доғаларымен жүру
	1.1.2.4 еліктеу арқылы бір орнында тұрып секіру	2.1.2.4 еліктеу арқылы бір орнында тұрып секіру	3.1.2.4 үлкен және орташа өлшемді доптарды қағып алу және лақтыру	4.1.2.4 5 м қашықтықтан доптылақтырып нысанаға тигізу
	1.1.2.5 шеңберде тұрып допты қолдан қолға беру	2.1.2.5 шеңберде тұрып бір үлкен допты бір-біріне беру	3.1.2.5 шеңберде тұрып бір үлкен допты бір-біріне беру	4.1.2.5 допты жерден алу, лақтыру және қағып алу
	1.1.2.6 мұғалімнің мысалы ретін көрсетуі бойынша құм салынған дорбаны лақтыру	2.1.2.6 мұғалімнің көрсеткен үлгісі бойынша құм салынған дорбаны (теннис добын) лақтыру	3.1.2.6 құм дорбасын ауызша нұсқау бойынша лақтыру	4.1.2.6 құм салынған дорбаны нысанаға лақтыру
	1.1.2.7 мұғалімнің көмегімен	2.1.2.7 мұғалімнің көмегімен жаттығуларды орындау: ішпен	3.1.2.7 мұғалімнің көмегімен жаттығуларды орындау: ішпен	4.1.2.7 мұғалімнің жетекшілігімен жаттығуларды орындау: ішпен

	жаттығуларды орындау: ішпен жатып, аяқты кезекпен көтеру, арқамен жатып, "велосипед" жасау	жатып, аяқты кезектесіп және бірге көтеру, арқамен жатып, аяқты кезекпен көтеру, "велосипед" жасау	жатып, аяқты кезектесіп және бірге көтеру, басты көтеру, арқамен жатып, аяқты кезекпен көтеру, "велосипед" жасау, денені көтеру	жатып, аяқты кезектесіп және бірге көтеру, басты көтеру, арқамен жатып, аяқты кезекпен көтеру, "велосипед" жасау, денені көтеру
1.3. Ұсақ моториканы дамыту	1.1.3.1 сөйлеу сүйемелдеуімен саусақ жаттығуларын еліктеу арқылы орындау: бір, екі, үш, төрт, бес, саусақтарды ез-ез. Бір, екі, үш, төрт, бес саусақтарды санаймыз тез-тез-тез	2.1.3.1 логомоториканы мұғаліммен бірге орындау – әр саусақтың жұмсақ ұшыарын бас бармақпен кезекпен жалғау арқылы "Сакина" құрастыру	3.1.3.1 мұғаліммен бірге "Мүйіздер" ойынын ойнау	4.1.3.1 "Крестик-нолик", "Жұдырық-қабырғалақан" ойынын мұғаліммен бірге орындау
	1.1.3.2 заттармен саусақ гимнастикасын мұғалімнің артынан қайталап орындау (кыстырғыштар, қырлы қарындаш, бүршіктер, суджок доп)	2.1.3.2 заттармен саусақ гимнастикасын мұғалімнің жетекшілігімен орындау (кыстырғыштар, қырлы қарындаш, бүршіктер, суджок доп)	3.1.3.2 заттармен саусақ гимнастикасын орындау (кыстырғыштар, қырлы қарындаш, бүршіктер, суджок доп)	4.1.3.2 заттармен саусақ гимнастикасын орындау (кыстырғыштар, қырлы қарындаш, бүршіктер, суджок доп)
1.4. Тыныс аруды калыпқа келтіру	1.1.4.1 тегіс созылыңқы, ұзақ дем шығаруды дамытуға арналған жаттығуларды мұғаліммен бірге орындау	2.1.4.1 тегіс созылыңқы, ұзақ дем шығаруды дамытуға арналған жаттығуларды мұғаліммен бірге орындау	3.1.4.1 тегіс созылыңқы, ұзақ дем шығаруды дамытуға арналған жаттығуларды мұғалімнің жетекшілігімен орындау	4.1.4.1 тегіс созылыңқы, ұзақ дем шығаруды дамытуға арналған жаттығуларды орындау
	1.1.4.2 сөйлеу кезіндегі дұрыс тыныс алуға арналған жаттығуларды мұғалімнің артынан қайталап орындау	2.1.4.2 сөйлеу кезіндегі дұрыс тыныс алуға арналған жаттығуларды, тақпақ түріндегі жаттығуларды мұғаліммен бірге орындау	3.1.4.2 сөйлеу кезіндегі дұрыс тыныс алуға арналған жаттығуларды, тақпақ түріндегі жаттығуларды мұғалімнің жетекшілігімен орындау	4.1.4.2 сөйлеу кезіндегі дұрыс тыныс алуға арналған жаттығуларды, тақпақ түріндегі жаттығуларды орындау
	1.1.4.3 дұрыс тыныс алу арқылы бұлшық еттерін босаңсыту жаттығуларын	2.1.4.3 дұрыс тыныс алу арқылы бұлшық еттерін босаңсыту	3.1.4.3 дұрыс тыныс алу арқылы бұлшық еттерін босаңсыту жаттығуларын	4.1.4.3 дұрыс тыныс алу арқылы бұлшықеттерін

	мұғалімге еліктеп, артынан қайталап орындау	жаттығуларын мұғалімге еліктеп орындау	мұғалімнің бақылауымен орындау	босаңсыту жаттығуларын орындау
	1.1.4.4 дем шығаруда чу-чу-чу (паровоз), ш-ш-ш (вагондар), у-у-у (ұшак), ш-ш-ш (қ о ң ы з) дыбыстардың айтылумен тыныс алу жаттығуларын еліктеу арқылы орындау	2.1.4.4 мұрын және ауыз арқылы тыныс алуды әртүрлі бастапқы қалыпта: отыруда, тұруда, жатуда жаттықтыру жаттығуларын мұғалімнің жетекшілігімен орындау	3.1.4.4 әртүрлі бастапқы қалыпта: отыруда, тұруда, жатуда мұрын және ауыз арқылы тыныс алу жаттығуларын, жүру кезінде дем шығаруда дыбыстарды айтылумен тыныс алу жаттығуларын мұғалімнің жетекшілігімен орындау	4.1.4.4 әртүрлі бастапқы қалыпта: жатуда, отыруда, тұруда мұрын және ауыз арқылы тыныс алу жаттығуларын, жүру кезінде дем шығаруда дыбыстарды айтылумен тыныс алу жаттығуларын орындау
1.5. Тактильді-моторлы қабылдауды қалыптастыру	1.1.5.1 пластилинді домалату жаттығуларын мұғалімге еліктеп, артынан қайталап орындау	2.1.5.1 пластилинді домалату жаттығуларын ауызша нұсқау бойынша орындау	3.1.5.1 мозаикамен жаттығуларды орындау: "Қандай түс жоқ болып кетті", "Гүлді жина"	4.1.5.1 заттар мен ж а з ы қ фигуралардың өлшемін сипалау арқылы анықтау: үлкен – кіші, "Ғажайып қап" ойыны
	1.1.5.2 тактильді сезгіштікті дамыту жаттығуларын мұғалімге еліктеу арқылы орындау	2.1.5.2 тактильді сезгіштікті дамыту жаттығуларын мұғалімнің жетекшілігімен орындау	3.1.5.2 тактильді сезгіштікті дамыту жаттығуларын мұғалімнің жетекшілігімен орындау	4.1.5.2 тактильді сезгіштікті дамыту жаттығуларын мұғалімнің жетекшілігімен орындау

2) "Қозғалыстардың координациясы мен үйлесімділігін дамыту" бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары			
	1 сынып	2-сынып	3-сынып	4 сынып
	1.2.1.1 оң, сол қолдың қозғалыстарын мұғалімнің артынан қайталау	2.2.1.1 мұғалімнің көмегімен қозғалыстарды орындау (қолды жоғары көтеру, алға созу)	3.2.1.1 мұғалімнің көмегімен қозғалыстарды орындау (қолды жоғары, алға, бүйірге, иыққа)	4.2.1.1 сөйлеу нұсқауы бойынша қимыл-қозғалыстарды орындау (қолды жоғары, алға, бүйірге, иыққа, бастың артына)
	1.2.1.2 мұғалімге еліктеп және артынан қайталап бет сызбасында бағдарлауға арналған жаттығуларды	2.2.1.2 мұғалімге еліктеп, артынан қайталап бет сызбасында бағдарлауға арналған жаттығуларды орындау: "Менің бетімде не бар" "	3.2.1.2 мұғалімге еліктеп, артынан қайталап бет сызбасында бағдарлауға арналған жаттығуларды орындау: "Менің бетімде не бар" "	4.2.1.2 мұғалімге еліктеу арқылы бет сызбасында бағдарлауға арналған жаттығуларды орындау: "Менің бетімде не бар" " Сен жасау білесін

2.1. Өз денесінде бағдарлану	орындау: "Менің бетімде не бар"	Сен жасау білесің бе?"	Сен жасай аласың ба?", "Менің денем"	бе?" "Менің денем", "Қолдан аяққа"
	1.2.1.3 босаңсу жаттығуларын жатып орындау	2.2.1.3 тіп-тік созылып жату, босаңсу жаттығуларын орындау	3.2.1.3 босаңсу жаттығуларын орындау	4.2.1.3 қолдың, аяқтың бұлшық еттерін босаңсыту жаттығуларын орындау
	1.2.1.4 мұғалімге еліктеп, артынан қайталап қолдың бұлшық еттерін босаңсыту жаттығуларын орындау	2.2.1.4 қолдың бұлшық еттерін босаңсыту жаттығуларын орындау	3.2.1.4 қолдың бұлшық еттерін босаңсыту жаттығуларын орындау	4.2.1.4 қолдың бұлшық еттерін босаңсыту жаттығуларын орындау
	1.2.1.5 салмақты заттарды (көрпе, шарф) қолданумен жаттығуларды, Үкі шұлығында отыруды еліктеу арқылы орындау	2.2.1.5 Үкі шұлығын қолданумен жаттығуларды орындау: шұлықта аунап жүру немесе жорғалау, "Теңіз толқиды, бір!"	3.2.1.5 Үкі шұлығын қолданып жаттығуларды орындау	4.2.1.5 Үкі шұлығын қолданып жаттығуларды орындау
	1.2.1.6 сенсорлық теңгеру жолын қолданып жаттығуларды орындау	2.2.1.6 құрғақ бассейнді, тактильді жолдар мен кіші шарларды қолданып жаттығуларды орындау	3.2.1.6 ұсақ моториканы дамытуға арналған тренажерларды, ілулі платформаларын, арқандарды қолданып жаттығуларды орындау	4.2.1.6 теңгергішті, тактильді жолдарды, оңаша қалу бұрышты (шатыр, үй) қолданып жаттығуларды орындау
	1.2.2.1 өз денесінде бағдарлау жаттығуларын мұғалімге еліктеп, артынан қайталап орындау	2.2.2.1 жақын ортада бағдарлау жаттығуларын мұғалімге еліктеп орындау	3.2.2.1 жақын ортада бағдарлау жаттығуларын мұғалімнің жетекшілігімен орындау	4.2.2.1 жақын ортада бағдарлау жаттығуларын орындау
1.2.2.2 белгіленген жерде (шеңберлерде, шаршыларда) қатарға тұруды оқытушының жетекшілігімен орындау	2.2.2.2 белгіленген жерде (шеңберлерде, шаршыларда) созылған қол аралықпен бір лек қатарға тұруды мұғалімнің жетекшілігімен орындау	3.2.2.2 белгіленген жерде (шеңберлерде, шаршыларда) созылған қол аралықпен бір лек қатарға, бағдар бойынша шеңберге тұруды мұғалімнің жетекшілігімен орындау	4.2.2.2 белгіленген жерде (шеңберлерде, шаршыларда) созылған қол аралықпен бір лек қатарға, бағдар бойынша шеңберге тұруды орындау	
1.2.2.3 қол кимылдарымен	2.2.2.3 алға, артқа, бір жаққа қарай жылжу арқылы шеңберді кеңейтіп,	3.2.2.3 алға, артқа, бір жаққа қарай жылжу арқылы шеңберді кеңейтіп,	4.2.2.3 алға, артқа, бір жаққа қарай жылжу арқылы	

2.2. Кеңістікті бағдарлау	бұрылыстарды, бағытты өзгертіп жүруді мұғалімге еліктеп, артынан қайталап орындау	кішірейтіп белгіленген жерде (шеңберлерде, шаршыларда) қатарға тұруды мұғалімнің жетекшілігімен орындау	кішірейтіп белгіленген жерде (шеңберлерде, шаршыларда) қатарға тұруды мұғалімнің жетекшілігімен орындау	шеңберді кеңейтіп, кішірейтіп белгіленген жерде (шеңберлерде, шаршыларда) қатарға тұруды орындау
	1.2.2.4 сызылған бағдарға қарай аттауды мұғалімге еліктеп, артынан қайталап орындау	2.2.2.4 сызылған бағдарға қарай секіруді мұғалімнің көмегімен орындау	3.2.2.4 сызылған белгіге қарай екі аяқпен серпу арқылы бір жерден ұзындыққа секіруді мұғалімнің көмегімен орындау	4.2.2.4 еденде сызылған бағдарлар бойынша жүру
	1.2.2.5 екі буынды нұсқау бойынша мақсатты әрекеттерді орындау	2.2.2.5 2-3 бөліктен тұратын заттарды зерттеу және салыстыру	3.2.2.5 2-3 бөліктен тұратын заттарды зерттеп қарау, дидактикалық ойын: "Қандай бөлік жетіспейді?"	4.2.2.5 сызылған белгіге қарай екі аяқпен серпу арқылы бір жерден ұзындыққа секіру 4.2.2.6 2-3 бөліктен тұратын заттарды тексеру, "Не өзгерді?" дидактикалық ойыны
2.3. Қозғалыстардың координациясын дамыту	1.2.3.1 гимнастикалық қабырғада ұсталып тұру	2.2.3.1 орындықта ерікті түрде жорғалау	3.2.3.1 орындықтардың, қақпалардың, әртүрлі құрылыстардың астына жорғалау	4.2.3.1 гимнастикалық қабырғада ұсталып тұру және жоғары, төмен көтерілу, түсу
	1.2.3.2 гимнастикалық орындықта төрт аяқпен жорғалау	2.2.3.2 орындықтың үстінен өрмелеу өту	3.2.3.2 орындықтың, қақпаның, әртүрлі құрылымдардың үстінен өрмелеп өту	4.2.3.2 қолды алға, екі жаққа созып, тақта мен орындықтың үстімен жүру
	1.2.3.3 мұғалімнің көмегімен орындықта ерікті түрде жорғалау	2.2.3.3 оқытушының көмегімен орындықтың үстінде жорғалау және оның астынан жорғалап өту	3.2.3.3 мұғалімнің көмегімен орындықтың үстінде жорғалау және оның астынан жорғалап өту	4.2.3.3 орындықтың үстімен және астынан жорғалау
	1.2.3.4 мұғалімнің көмегімен керме үстінде ұсталып тұра алу	2.2.3.4 мұғалімнің көмегімен керме үстінде ұсталып тұра алу (10 сек)	3.2.3.4 текшелерді, "кірпіштерді" басып жүру; тізені жоғары көтеріп құтан тәрізді жүру	4.2.3.4 аяқтың ұшымен таяқтан аттап жүру
	1.2.3.5 мұғалімнің жетекшілігімен жұмсақ модульдерден құрастыру	2.2.3.5 мұғалім көрсеткендей жұмсақ модульдерден құрастыру	3.2.3.5 үлгі бойынша жұмсақ модульдерден құрастыру	4.2.3.5 жоба бойынша жұмсақ модульдерден құрастыру

	1.2.3.6 моншақтарды қармақ жібіне тізу	2.2.3.6 қозғалыс координациясын дамытуға арналған жаттығуларды орындау	3.2.3.6 қол қозғалыстардың координациясын дамытуға арналған жаттығуларын орындау	4.2.3.6 объектілерді салмақ бойынша салыстыру жаттығуларын орындау, "Жеңіл-ауыр", "Сегіздік" ойыны
	1.2.3.7 мұғалім көрсеткендей туннельдермен өрмелеп шығу	2.2.3.7 мұғалімнің ауызша нұсқауы бойынша туннельдерден жорғалап шығу	3.1.4.7 әткеншек тебу үшін тербелу жаттығуларын орындау	4.2.3.7 әткеншекте, гамакта тербелу үшін жаттығуларды орындау
2.4. Дененің әрекеттері мен қимылдарын үйлестіруді дамыту	1.2.4.1 қимыл-қозғалыстарды үйлестіру жаттығуларын мұғалімге еліктеп, артынын қайталап орындау	2.2.4.1 қимыл-қозғалыстарды үйлестіру жаттығуларын мұғалімге еліктеп, артынын қайталап орындау	3.2.4.1 қимыл-қозғалыстарды үйлестіру жаттығуларын мұғалімнің нұсқауы бойынша орындау	4.2.4.1 геометриялық фигуралары бар сенсорлық жол бойымен қозғалыстарды орындау және мұғалімнің нұсқауына сәйкес қозғалыс бағытын өзгерту
	1.2.4.2 қол және аяқтардың қимылдары мен қалыптарын затпен және затсыз мұғалім көрсеткендей орындау	2.2.4.2 бас пен дененің қимылдары мен қалпын мұғалім көрсеткендей орындау, "Теңіз уайымдады" ойыны	3.2.4.2 мұғалімнің екі және үш буынды нұсқауы бойынша әрекеттерді орындау (2 қадам алға – оңға бұрылу, бір қадам артқа)	4.2.4.2 қозғалыстардың статикалық координациясын дамытуға арналған жаттығуларды орындау
			3.2.4.3 екі қолдың жұмысын үйлестіру жаттығуларды орындау (шнурмен, моншақтармен, түймелермен)	4.2.4.3 әртүрлі сапалары мен қасиеттеріне қарай заттарды сипалау арқылы ажырату жаттығуларын орындау ("Ғажайып дорба": дөңес, ойыс, тікенді, тегіс)

33. Бағдарлама зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1-4 сыныптары үшін "Белсенді қозғалуға бағытталған жеке және топтық сабақтар" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

34. Оқу мақсаттарын сыныптар мен тоқсандар бойынша бөлу ұсыныс түрінде берілген. Мұғалім әр оқушының мүмкіндіктерін ескере отырып, оқу мақсаттарын жеке анықтайды.

Параграф 3. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 1-4 сыныптары үшін "Белсенді қозғалуға бағытталған жеке және топтық сабақтар" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 1- сынып:

Ортақ тақырыптар	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары	
1 тоқсан			
1-2 апта: білім алушыларды бақылау және тексеру; 3 апта "Мен, менің денем"; 4 апта "Жемістер, жидектер"; 5-апта "Көкөністер"; 6-апта "Менің ойыншықтарым"; 7-апта "Менің отбасым"; 8-апта "Менің үйім" 9-апта "Менің мектебім"	1.1. арқаны тік ұстауды және тепе-теңдікті ұстауды дамыту	1.1.1.1 ішпен жатып арқаға қарай айналып мұғалімнің көмегімен ауысу 1.1.1.2 мұғалімнің артынан ені 1 метр дәліз бойымен жүру 1.1.1.3 гимнастикалық орындықта мұғалімнің көмегімен жүру	
	1.2. жалпы моториканы дамыту	1.1.2.1 ересек адамның көрсетуі бойынша әрекеттерді орындау: "Іздер жолы"	
		1.1.2.2 мұғалімнің жетекшілігімен бір қатарға тұру	
		1.1.2.3 мұғалімнің жетекшілігімен сапқа тұру	
		1.1.2.4 еліктеу арқылы бір орнында тұрып секіру	
	1.3. ұсақ моториканы дамыту	1.1.3.1 еліктеу арқылы сөйлеу сүйемелдеуімен саусақ жаттығуларын орындау: Бір, екі, үш, төрт, бес, Саусақтар серуендеуге шықты . Бір екі үш төрт бес, Саусақтарды санайық	
		1.1.3.2 мұғалімнің артындағы заттармен (киім түйреуіш, қырлы қарындаш, конус, сужок доп) саусақ гимнастикасын орындау	
	2 тоқсан		
	1 апта "Менің киімдерім"; 2-апта "Менің аяқ киімім"; 3 апта "Тағам"; 4 апта "Шәй ыдыстары";	1.4. тыныс алуды қалыпқа келтіру	1.1.4.1 тегіс созылыңқы, ұзақ дем шығаруды дамытуға арналған жаттығуларды мұғаліммен бірге орындау
			1.1.4.2 сөйлеу кезіндегі дұрыс тыныс алуға арналған жаттығуларды мұғалімнің артынан кайталап орындау
1.1.4.3 дұрыс тыныс алу арқылы бұлшық еттерін босаңсыту жаттығуларын мұғалімге еліктеп, артынан кайталап орындау			

<p>5 апта "Жиһаз"; 6-апта "Жаңа жыл мерекесі"; 7-апта "Жаңа жыл мерекесі"</p>	<p>1.5. тактильді-моторлы қабылдауды қалыптастыру</p>	<p>1.1.4.4 дем шығаруда чу-чу-чу (паровоз), ш-ш-ш (вагондар), у-у-у (ұшак), ш-ш-ш (қоңыз) дыбыстардың айтылумен тыныс алу жаттығуларын еліктеу арқылы</p> <p>1.1.5.1 пластилинді домалату жаттығуларын мұғалімге еліктеп, артынан қайталап орындау</p> <p>1.1.5.2 тактильді сезгіштікті дамыту жаттығуларын мұғалімге еліктеу арқылы орындау</p>
<p>1 апта "Қысқы қызықтар"; 2-апта "Қысқы киім және аяқ киім"; 3-апта "Үй жануарлары"; 4-апта "Жабайы жануарлар" 5-апта "Құс еті"; 6-апта "Жабайы құстар"; 7-апта "Көлік"; 8-ші апта "Аналар мерекесі"; "Наурыз мейрамы"</p>	<p>3 тоқсан</p> <p>2.1. өз денесінде бағдарлану</p> <p>1.2. жалпы моториканы дамыту</p> <p>2.2. кеңістікті бағдарлау</p>	<p>1.2.1.1 оң, сол қолдың қозғалыстарын мұғалімнің артынан қайталау</p> <p>1.2.1.2 мұғалімге еліктеп және артынан қайталап бет сызбасында бағдарлауға арналған жаттығуларды орындау: "Менің бетімде не бар"</p> <p>1.2.1.3 денені босаңсыту жаттығуларын жатып орындау</p> <p>1.2.1.4 мұғалімге еліктеп, артынан қайталап қолдың бұлшық еттерін босаңсыту жаттығуларын орындау</p> <p>1.2.1.5 салмақты заттарды (көрпе, шарф) қолданумен жаттығуларды, Үкі шұлығында отыруды еліктеу арқылы орындау</p> <p>1.2.1.6 сенсорлық теңгеру жолын қолданып жаттығуларды орындау</p> <p>1.1.2.5 шеңберде тұрып допты қолдан қолға беру</p> <p>1.1.2.6 мұғалімнің мысалы ретін көрсетуі бойынша құм салынған дорбаны лақтыру</p> <p>1.1.2.7 мұғалімнің көмегімен жаттығуларды орындау: ішпен жатып, аяқты кезекпен көтеру, арқамен жатып, "велосипед" жасау</p> <p>1.2.2.1 өз денесінде бағдарлау жаттығуларын мұғалімге еліктеп, артынан қайталап орындау</p> <p>1.2.2.2 белгіленген жерде (шеңберлерде, шаршыларда) қатарға тұруды мұғалімнің жетекшілігімен орындау</p>

		1.2.3.1 гимнастикалық қабырғада ұсталып тұра алу
	2.3. қозғалыстардың координациясын дамыту	1.2.3.2 гимнастикалық орындықта төрт аяқпен жорғалау
		1.2.3.3 мұғалімнің көмегімен орындықта ерікті түрде жорғалау
		1.2.3.4 мұғалімнің көмегімен керме үстінде ұсталып тұра алу
		1.2.3.5 мұғалімнің жетекшілігімен жұмсақ модульдерден құрастыру
	4 тоқсан	
1 апта "Ағаштар"; 2 апта Гүлдер"; 3-апта "Жәндіктер"; 4-апта "Көктемге арналған киімдер"; 5-ші апта "Балықтар"; 6-апта "Жемістер"; 7-апта "Көкөністер"; 8-апта "Жидектер"; 9-апта "Жазғы киімдер"; Балаларға арналған жазғы қызықтар"	1.2. жалпы моториканы дамыту	1.1.2.4 мұғалім сияқты құм салынған дорбаны лақтыру
		1.1.2.5 шеңберде тұрып допты қолдан қолға беру
		1.1.2.7 мұғалімнің көмегімен жаттығуларды орындау: ішпен жатып, аяқты кезекпен көтеру, арқамен жатып, "велосипед" жасау
	2.2. кеңістікті бағдарлау	1.2.2.3 қол қимылдарымен бұрылыстарды, бағытты өзгертіп жүруді мұғалімге еліктеп, артынан қайталап орындау
		1.2.2.4 сызылған бағдарға қарай аттауды мұғалімге еліктеп, артынан қайталап
		1.2.2.5 екі буынды нұсқау бойынша мақсатты әрекеттерді орындау
	1.5. тактильді-моторлы қабылдауды қалыптастыру	1.1.5.1 пластилинді домалату жаттығуларын мұғалімге еліктеп, артынан қайталап орындау
		1.1.5.2 тактильді сезгіштікті дамыту жаттығуларын мұғалімге еліктеу арқылы орындау
	2.3. қозғалыстардың координациясын дамыту	1.2.3.6 моншақтарды қармақ жібіне тізу
		1.2.3.7 мұғалім көрсеткендей туннельдермен өрмелеп шығу
2.4. дененің әрекеттері мен қимылдарын үйлестіруді дамыту	1.2.4.1 қимыл-қозғалыстарды үйлестіру жаттығуларын мұғалімге еліктеп, артынын қайталап орындау	
	1.2.4.2 қол және аяқтардың қимылдары мен қалыптарын затпен және затсыз мұғалім көрсеткендей	

2) 2 сынып:

Ортақ тақырыптар	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары	
1 тоқсан			
<p>1-2 апта оқушыларды бақылау және тексеру; 3-апта "Мен және менің отбасым"; 4-апта Менің денем. Мен ұлмын, мен қызбын"; 5-апта "Көкөністер"; 6 апта "Жемістер, жидектер"; 7-апта "Менің ойыншықтарым"; 8 апта "Менің үйім"; 9-апта "Менің мектебім"</p>	<p>1.1. арқаны тік ұстауды және тепе-теңдікті ұстауды дамыту</p>	<p>2.1.1.1 ішпен жатып арқаға қарай және кері қарай айналып мұғалімнің көмегімен ауысу 2.1.1.2 мұғалімнің басшылығымен түзу бағытпен жүру 2.1.1.3 мұғалімнің бақылауымен гимнастикалық орындықтың үстінде жүру</p>	
	<p>1.2. жалпы моториканы дамыту</p>	<p>2.1.2.1 ересек адамның көрсетуі бойынша әрекеттерді орындау: бұрылыстар, сапқа қайта тұру 2.1.2.2 мұғалімнің жетекшілігімен қатарға тұру, сапқа тұру 2.1.2.3 мұғалімнің жетекшілігімен бір-бірден бағанға тұру 2.1.2.4 еліктеу арқылы бір орнында тұрып секіру</p>	
	<p>1.3. ұсақ моториканы дамыту</p>	<p>2.1.3.1 логомоториканы мұғаліммен бірге орындау – әр саусақтың жұмсақ ұшыарын бас бармақпен кезекпен жалғау арқылы "Сакина" құрастыру 2.1.3.2 заттармен саусақ гимнастикасын мұғалімнің жетекшілігімен орындау (қыстырғыштар, қырлы қарындаш, бүршіктер, суджок доп)</p>	
	2 тоқсан		
	<p>1 апта "Менің киімдерім"; 2-апта "Менің аяқ киімім"; 3 апта "Тағам"; 4 апта "Шәй ыдыстары"; 5 апта "Жиһаз"; 6-апта "Жаңа жыл мерекесі"; 7-апта "Жаңа жыл мерекесі"</p>	<p>1.2. жалпы моториканы дамыту</p>	<p>2.1.2.5 шеңберде тұрып бір үлкен допты бір-біріне беру 2.1.2.6 мұғалімнің көрсеткен үлгісі бойынша құм салынған дорбаны (теннис добын) лақтыру 2.1.2.7 мұғалімнің көмегімен жаттығуларды орындау: ішпен жатып, аяқты кезектесіп және бірге көтеру, арқамен жатып, аяқты кезекпен көтеру, "велосипед" жасау</p>
			<p>2.1.4.1 тегіс созылыққы, ұзақ дем шығаруды дамытуға арналған жаттығуларды мұғаліммен бірге орындау 2.1.4.2 сөйлеу кезіндегі дұрыстыныс алуға арналған жаттығуларды, тақпақ түріндегі</p>

	1.4. тыныс алуды қалыпқа келтіру	<p>жаттығуларды мұғаліммен бірге орындау</p> <p>2.1.4.3 дұрыс тыныс алу арқылы бұлшық еттерін босаңсыту жаттығуларын мұғалімге еліктеп орындау</p> <p>2.1.4.4 мұрын және ауыз арқылы тыныс алуды әртүрлі бастапқы қалыпта: отыруда, тұруда, жатуда жаттықтыру жаттығуларын мұғалімнің жетекшілігімен орындау</p>
	3 тоқсан	
	1.5. тактильді-моторлы қабылдауды қалыптастыру	<p>2.1.5.1 пластилинді домалату жаттығуларын ауызша нұсқау бойынша орындау</p> <p>2.1.5.2 тактильді сезгіштікті дамыту жаттығуларын мұғалімнің жетекшілігімен орындау</p>
	2.1. өз денесінде бағдарлану	<p>2.2.1.1 мұғалімнің көмегімен қозғалыстарды орындау (қолды жоғары көтеру, алға созу)</p> <p>2.2.1.2 мұғалімге еліктеп, артынан қайталап бет сызбасында бағдарлауға арналған жаттығуларды орындау: "Менің бетімде не бар" "Сен жасау білесің бе?"</p> <p>2.2.1.3 тіп-тік созылып жату, босансу жаттығуларын орындау</p>
1 апта "Қысқы қызықтар" 2-апта "Қысқы киім және аяқ киім" 3-апта "Үй жануарлары" 4-апта "Құс еті" 5-апта "Жабайы жануарлар" 6-апта "Жабайы құстар" 7-апта "Көлік" 8-апта "Аналар күні" 9 апта "Наурыз мейрамы"	2.2. кеңістікті бағдарлау	<p>2.2.2.1 жақын ортада бағдарлау жаттығуларын мұғалімге еліктеп орындау</p> <p>2.2.2.2 белгіленген жерде (шеңберлерде, шаршыларда) созылған қол аралықпен бір лек қатарға тұруды мұғалімнің жетекшілігімен орындау</p>
	2.3. қозғалыстардың координациясын дамыту	<p>2.2.3.1 орындықта ерікті түрде жорғалау</p> <p>2.2.3.2 орындықтың үстінен өрмелеу өту</p> <p>2.2.3.3 оқытушының көмегімен орындықтың үстінде жорғалау және оның астынан жорғалап өту</p>
		2.2.4.1 қимыл-қозғалыстарды үйлестіру жаттығуларын мұғалімге еліктеп, артынын қайталап орындау

	2.4. дененің әрекеттері мен қимылдарын үйлестіруді дамыту	2.2.4.2 бас пен дененің қимылдары мен қалпын мұғалім көрсеткендей орындау, "Теңіз уайымдады" ойыны
	4 тоқсан	
1 апта "Ағаштар"; 2-апта "Гүлдер"; 3-апта "Жәндіктер"; 4-апта "Көктемге арналған киімдер"; 5-ші апта "Балықтар"; 6-апта "Жемістер"; 7-апта "Көкөністер"; 8-апта "Жидектер"; 9-апта "Жазғы киімдер"; Балаларға арналған жазғы қызықтар"	2.1. өз денесінде бағдарлану	2.2.1.4 қолдың бұлшық еттерін босаңсыту жаттығуларын орындау 2.2.1.5 Үкі шұлығын қолданумен жаттығуларды орындау: шұлықта аунап жүру немесе жорғалау, "Теңіз толқиды, бір!" 2.2.1.6 құрғақ бассейнді, тактильді жолдар мен кіші шарларды қолданып жаттығуларды орындау
	2.2. кеңістікті бағдарлау	2.2.2.3 алға, артқа, бір жаққа қарай жылжу арқылы шеңберді кеңейтіп, кішірейтіп белгіленген жерде (шеңберлерде, шаршыларда) қатарға тұруды мұғалімнің жетекшілігімен орындау 2.2.2.4 сызылған бағдарға қарай секіруді мұғалімнің көмегімен орындау 2.2.2.5 2-3 бөліктен тұратын заттарды зерттеу және салыстыру
	2.3. қозғалыстардың координациясын дамыту	2.2.3.4 мұғалімнің көмегімен керме үстінде ұсталып тұра алу (10 сек) 2.2.3.5 мұғалім көрсеткендей жұмсақ модульдерден құрастыру 2.2.3.6 қозғалыс координациясын дамытуға арналған жаттығуларды орындау 2.2.3.7 мұғалімнің ауызша нұсқауы бойынша туннельдерден жорғалап шығу
	2.4. дененің әрекеттері мен қимылдарын үйлестіруді дамыту	2.2.4.1 қимыл-қозғалыстарды үйлестіру жаттығуларын мұғалімге еліктеп, артынын кайталап орындау 2.2.4.2 бас пен дененің қимылдары мен қалпын мұғалім көрсеткендей орындау, "Теңіз уайымдады" ойыны

3) 3 -сынып:

Ортақ тақырыптар	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1 тоқсан		

<p>1-2 апта студенттерді бақылау және тексеру 3-апта Мен және менің отбасым 4-апта Менің денем. Мен ұлмын, мен қызбын" 5-апта "Көкөністер" 6-апта "Жемістер, жидектер" 7-апта "Менің сүйікті ойындарым" 8-апта "Менің үйім" 9-апта "Менің мектебім"</p>	1.1. дене қалпын және тепе-теңдікті дамыту	3.1.1.1 ішпен жатып арқаға қарай мұғалімнің нұсқасы бойынша айланып ауысу	
		3.1.1.2 мұғалімнің жетекшілігімен белгіленген бағдаршамдар бойынша жүру	
		3.1.1.3 мұғалімнің бақылауымен гимнастикалық орындықтың үстінде жүру	
	1.2. жалпы моториканы дамыту	3.1.2.1 ересек адамның көрсетуі бойынша жаттығуларды орындау: бұрылыстар, сапты қайта құру, тепе-теңдікті сақтау жаттығулары	
		3.1.2.2 еліктеу бойынша жаттығуларды орындау	
		3.1.2.3 жүгіруге бірқалыпты ауыса отырып, аяқ саусақтарымен, өкшелерімен және аяқтың ішкі доғаларымен жүру	
		3.1.2.4 үлкен және орташа өлшемді доптарды қағып алу және лақтыру	
	1.3. ұсақ моториканы дамыту	3.1.3.1 мұғаліммен бірге " Мүйіздер" ойынын ойнау	
		3.1.3.2 заттармен саусақ гимнастикасын орындау (қыстырғыштар, қырлы қарындаш, бүршіктер, суджок доп)	
<p>1 апта "Менің киімдерім" 2-апта "Менің аяқ киімім" 3-апта "Тағам" 4-апта "Шәй ыдысы" 5-апта "Жиһаз" 6-апта "Жаңа жыл мерекесі" 7-апта "Жаңа жыл мерекесі"</p>	2 тоқсан		
	1.2. жалпы моториканы дамыту	3.1.2.5 шеңберде тұрып бір үлкен допты бір-біріне беру	
		3.1.2.6 құм дорбасын ауызша нұсқау бойынша лақтыру	
		3.1.2.7 мұғалімнің көмегімен жаттығуларды орындау: ішпен жатып, аяқты кезектесіп және бірге көтеру, басты көтеру, арқамен жатып, аяқты кезекпен көтеру, "велосипед" жасау, денені көтеру	
	1.3. ұсақ моториканы дамыту	3.1.3.1 мұғаліммен бірге " Мүйіздер" ойынын ойнау	
		3.1.3.2 заттармен саусақ гимнастикасын орындау (қыстырғыштар, қырлы қарындаш, бүршіктер, суджок доп)	
			3.1.4.1 тегіс созылықты, ұзақ дем шығаруды дамытуға арналған

		жаттығуларды мұғалімнің жетекшілігімен орындау
	1.4. тыныс алуды қалыпқа келтіру	3.1.4.2 сөйлеу кезіндегі дұрыс тыныс алуға арналған жаттығуларды, такпақ түріндегі жаттығуларды мұғалімнің жетекшілігімен
		3.1.4.3 дұрыс тыныс алу арқылы бұлшық еттерін босаңсыту жаттығуларын мұғалімнің бақылауымен орындау
	3 тоқсан	
	2.1. өз денесінде бағдарлану	3.2.1.1 мұғалімнің көмегімен қозғалыстарды орындау (қолды жоғары, алға, бүйірге, иыққа)
		3.2.1.2 мұғалімге еліктеп, артынан қайталап бет сызбасында бағдарлауға арналған жаттығуларды орындау: "Менің бетімде не бар" "Сен жасай аласың ба?", "Менің денем".
		3.2.1.3 босаңсу жаттығуларын орындау
	1.4. тыныс алуды қалыпқа келтіру	3.2.1.4 қолдың бұлшық еттерін босаңсыту жаттығуларын орындау
	1.5. тактильді-моторлы қабылдауды қалыптастыру	3.1.5.1 мозаикамен жаттығуларды орындау: "Қандай түс жоқ болып кетті", "Гүлді жина"
		3.1.5.2 тактильді сезгіштікті дамыту жаттығуларын мұғалімнің жетекшілігімен орындау
1 апта "Қысқы қызықтар"		
2-апта "Қысқы киім және аяқ киім"		
3-апта "Үй жануарлары"		
4-апта "Құс еті" 5-апта "Жабайы жануарлар"		
6-апта "Жабайы құстар"	2.2. кеңістікті бағдарлау	3.2.2.1 жақын ортада бағдарлау жаттығуларын мұғалімнің жетекшілігімен орындау
7-апта "Көлік" 8-апта "Аналар күні"		3.2.2.2 белгіленген жерде (шеңберлерде, шаршыларда) созылған қол аралықпен бір лек қатарға, бағдар бойынша шеңберге тұруды мұғалімнің жетекшілігімен орындау
9 апта "Наурыз мейрамы"		
	2.3. қозғалыстардың координациясын дамыту	3.2.3.6 қол қозғалыстардың координациясын дамытуға арналған жаттығуларын орындау
		3.1.4.7 әткеншек тебу үшін тербелу жаттығуларын орындау
		3.2.4.1 қимыл-қозғалыстарды үйлестіру жаттығуларын мұғалімнің нұсқауы бойынша орындау

	2.4. дененің әрекеттері мен қимылдарын үйлестіруді дамыту	3.2.4.2 мұғалімнің екі және үш буынды нұсқауы бойынша әрекеттерді орындау (2 қадам алға – оңға бұрылу, бір қадам артқа) 3.2.4.3 екі қолдың жұмысын үйлестіру жаттығуларды орындау (шнурмен, моншақтармен, түймелермен)
1 апта "Ағаштар" 2-апта "Гүлдер" 3-апта "Жәндіктер" 4-апта "Көктемге арналған киімдер" 5-апта Балықтар 6-апта "Жемістер" 7-апта "Көкөністер" 8-апта "Жидектер" 9-апта "Жазғы киімдер"; " Балаларға арналған жазғы қызықтар"	4 тоқсан	
	2.1. өз денесіндегі бағдарлау	3.2.1.4 қолдың бұлшық еттерін босаңсыту жаттығуларын орындау
		3.2.1.5 Үкі шұлығын қолданып жаттығуларды орындау
		3.2.1.6 ұсақ моториканы дамытуға арналған тренажерларды, ілулі платформаларын, арқандарды қолданып жаттығуларды орындау
	2.2. кеңістікте бағдарлану	3.2.2.3 алға, артқа, бір жаққа қарай жылжу арқылы шеңберді кеңейтіп, кішірейтіп белгіленген жерде (шеңберлерде, шаршыларда) қатарға тұруды мұғалімнің жетекшілігімен орындау
		3.2.2.4 сызылған белгіге қарай екі аяқпен серпу арқылы бір жерден ұзындыққа секіруді мұғалімнің көмегімен орындау
		3.2.2.5 2-3 бөліктен тұратын заттарды зерттеп қарау, дидактикалық ойын: "Қандай бөлік жетіспейді?"
	2.3. қозғалыс координациясын дамыту	3.2.3.1 орындықтардың, қақпалардың, әртүрлі құрылыстардың астына жорғалау
		3.2.3.2 орындықтың, қақпаның, әртүрлі құрылымдардың үстінен өрмелеп өту
		3.2.3.3 мұғалімнің көмегімен орындықтың үстінде жорғалау және оның астынан жорғалап өту
3.2.3.4 текшелерді, "кірпіштерді" басып жүру; тізені жоғары көтеріп құтан тәрізді жүру		
3.2.3.5 үлгі бойынша жұмсақ модульдерден құрастыру		
		3.2.4.2 мұғалімнің екі және үш буынды нұсқауы бойынша әрекеттерді орындау (2 қадам алға – оңға бұрылу, бір қадам артқа)

	2.4. дененің әрекеттері мен қимылдарын үйлестіруді дамыту	3.2.4.3 екі қолдың жұмысын үйлестіру жаттығуларды орындау (шнурмен, моншақтармен, түймелермен)
--	---	--

4) 4- сынып :

Ортақ тақырыптар	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1 тоқсан		
<p>1-2 апта студенттерді бақылау және тексеру; 3-апта "Мен және менің отбасым"; 4-апта Менің денем. Мен ұлмын, мен қызбын"; 5-апта "Көкөністер"; 6 апта "Жемістер, жидектер"; 7-апта "Менің сүйікті ойындарым"; 8 апта "Менің үйім"; 9-апта "Менің мектебім"</p>	1.1. дене қалпын және тепе-теңдікті дамыту	4.1.1.1 ішпен жатып арқаға қарай және кері қарай айналып ауысу 4.1.1.2 белгіленген белгілер бойынша жүру 4.1.1.3 гимнастикалық орындықта жүру
	1.2. жалпы моторикасын дамыту	4.1.2.1 сөйлеу нұсқаулығыбойынша заттармен және заттарсыз тізбектелген қозғалыстар қатарын орындау
		4.1.2.2 сигнал бойынша сапта өз орнын табу
		4.1.2.3 жүгіруге бірқалыпты ауыса отырып, аяқ саусақтарымен, өкшелерімен және аяқтың ішкі доғаларымен жүру
		4.1.2.4 5м қашықтықтан доптылақтырып нысанаға тигізу
	1.3. ұсақ моториканы дамыту	4.1.3.1 "Крестик-нолик", "Жұдырық-қабырға-алақан" ойынын мұғаліммен бірге орындау
		4.1.3.2 заттармен саусақ гимнастикасын орындау (қыстырғыштар, қырлы қарындаш, бүршіктер, суджок доп)
	2.1. өз денесіндегі бағдарлау	4.2.1.1 сөйлеу нұсқауы бойынша қимыл-қозғалыстарды орындау (қолды жоғары, алға, бүйірге, иыққа, бастың артына)
		4.2.1.2 мұғалімге еліктеу арқылы бет сызбасында бағдарлауға арналған жаттығуларды орындау: "Менің бетімде не бар" "Сен жасау білесін бе?" "Менің денем", "Қолдан аяққа"
	2 тоқсан	
		4.1.2.5 допты жерден алу, лақтыру және қағып алу
		4.1.2.6 құм салынған дорбаны нысанаға лақтыру

<p>1 апта "Менің киімдерім" 2-апта "Менің аяқ киімім" 3-апта "Тағам" 4-апта "Шәй ыдысы" 5-апта "Жиһаз" 6-апта "Жаңа жыл мерекесі" 7-апта "Жаңа жыл мерекесі"</p>	1.2. жалпы моториканы дамыту	4.1.2.7 мұғалімнің жетекшілігімен жаттығуларды орындау: ішпен жатып, аяқты кезектесіп және бірге көтеру, басты көтеру, арқамен жатып, аяқты кезекпен көтеру, "велосипед" жасау, денені көтеру
	1.3. ұсақ моториканы дамыту	4.1.3.1 "Крестик-нолик", "Жұдырық-қабырға-алақан" ойынын мұғаліммен бірге орындау
		4.1.3.2 заттармен саусақ гимнастикасын орындау (кыстырғыштар, қырлы қарындаш, бүршіктер, суджок доп)
	1.4. тыныс алуды қалыпқа келтіру	4.1.4.1 тегіс созылыңқы, ұзақ дем шығаруды дамытуға арналған жаттығуларды орындау
4.1.4.2 сөйлеу кезіндегі дұрыс тыныс алуға арналған жаттығуларды, таппақ түріндегі жаттығуларды орындау		
<p>3 тоқсан</p>	1.1 дененің әрекеттері мен қимылдарын үйлестіруді дамыту	4.1.1.1 Асқазаннан арқаға және керісінше айналдыру
		4.1.1.2 Белгіленген белгілер бойынша жүру
		4.1.1.3 Гимнастикалық орындықта жүру
	1.4 тыныс алуды қалыпқа келтіру	4.1.4.3 дұрыс тыныс алу арқылы бұлшықеттерін босансыту жаттығуларын орындау
		4.1.4.4 әртүрлі бастапқы қалыпта: жатуда, отыруда, тұруда мұрын және ауыз арқылы тыныс алу жаттығуларын, жүру кезінде дем шығаруда дыбыстарды айтылумен тыныс алу жаттығуларын орындау
	1.5. тактильді-моторлы қабылдауды қалыптастыру	4.1.5.1 заттар мен жазық фигуралардың өлшемін сипалау арқылы анықтау: үлкен – кіші, "Ғажайып қап" ойыны
4.1.5.2 тактильді сезгіштікті дамыту жаттығуларын мұғалімнің жетекшілігімен орындау		
<p>1 апта "Қысқы қызықтар" 2-апта "Қысқы киім және аяқ киім" 3-апта "Үй жануарлары"</p>		4.2.1.1 сөйлеу нұсқауы бойынша қимыл-қозғалыстарды орындау (қолды жоғары, алға, бүйірге, иыққа, бастың артына)

<p>4-апта "Құс еті" 5-апта "Жабайы жануарлар" 6-апта "Жабайы құстар" 7-апта "Көлік" 8-апта "Аналар күні" 9 апта "Наурыз мейрамы"</p>	2.1. өз денесінде бағдарлану	4.2.1.2 мұғалімге еліктеу арқылы бет сызбасында бағдарлауға арналған жаттығуларды орындау: "Менің бетімде не бар" "Сен жасау білесін бе?" "Менің денем", "Қолдан аяққа"
		4.2.1.3 қолдың, аяқтың бұлшық еттерін босаңсыту жаттығуларын орындау
	2.2 кеңістікті бағдарлау	4.2.2.1 жақын ортада бағдарлау жаттығуларын орындау
		4.2.2.2 белгіленген жерде (шеңберлерде, шаршыларда) созылған қол аралықпен бір лек қатарға, бағдар бойынша шеңберге тұру
		4.2.2.3 алға, артқа, бір жаққа қарай жылжу арқылы шеңберді кеңейтіп, кішірейтіп белгіленген жерде (шеңберлерде, шаршыларда) қатарға тұруды орындау
	2.3. қозғалыстардың координациясын дамыту	4.2.3.1 Гимнастикалық қабырғада тұру, оны жоғары және төмен көтеру
		4.2.3.2 қолды әр жаққа созып, тақта мен орындықта жүру, алға
		4.2.3.3 орындықтың үстімен және астымен жорғалау
		4.2.3.4 таяқпен аяқтың ұшымен жүру
	4 тоқсан	1.2. жалпы моториканы дамыту
4.1.2.5 допты алу, лақтыру және қағып алу		
4.1.2.6 құм салынған дорбаны нысанаға лақтыру		
1.3. ұсақ моториканы дамыту		4.1.4.2 сөйлеу кезіндегі дұрыс тыныс алуға арналған жаттығуларды, такпақ түріндегі жаттығуларды орындау
		4.1.4.3 дұрыс тыныс алу арқылы бұлшықеттерін босаңсыту жаттығуларын орындау
		4.2.1.3 қолдың, аяқтың бұлшық еттерін босаңсыту жаттығуларын орындау

<p>1 апта "Ағаштар" 2-апта "Гүлдер" 3-апта "Жәндіктер" 4-апта "Көктемге арналған киімдер" 5-апта Балықтар 6-апта "Жемістер" 7-апта "Көкөністер" 8-апта "Жидектер" 9-апта "Жазғы киімдер"; "Балаларға арналған жазғы қызықтар"</p>	2.1. өз денесінде бағдарлану	4.2.1.5 Үкі шұлығын қолданып жаттығуларды орындау
		4.2.1.6 теңгергішті, тактильді жолдарды, оңаша қалу бұрышты (шатыр, үй) қолданып жаттығуларды орындау
	2.2. кеңістікті бағдарлау	4.2.2.4 еденде сызылған бағдарлар бойынша жүру
		4.2.2.5 сызылған белгіге қарай екі аяқпен серпу арқылы бір жерден ұзындыққа секіру
		4.2.2.6 2-3 бөліктен тұратын заттарды тексеру, "Не өзгерді?" дидактикалық ойыны
	2.3. қозғалыстардың координациясын дамыту	4.2.3.5 жоба бойынша жұмсақ модульдерден құрастыру
		4.2.3.6 объектілерді салмақ бойынша салыстыру жаттығуларын орындау, "Жеңіл-ауыр", "Сегіздік" ойыны
		4.2.3.7 әткеншекте, гамакта тербелу үшін жаттығуларды орындау
	2.4. дененің әрекеттері мен кимылдарын үйлестіруді дамыту	4.2.4.1 геометриялық фигуралары бар сенсорлық жол бойымен қозғалыстарды орындау және мұғалімнің нұсқауына сәйкес қозғалыс бағытын өзгерту
		4.2.4.2 қозғалыстардың статикалық координациясын дамытуға арналған жаттығуларды орындау
		4.2.4.3 әртүрлі сапалары мен қасиеттеріне қарай заттарды сипалау арқылы ажырату жаттығуларын орындау ("Ғажайып дорба": дөнес, ойыс, тікенді, тегіс)

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 324-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Сөйлеу тілін қалыптастыру және есту түйсігін дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 324-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 325-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 - 10 сыныптары үшін "Сөйлеу тілін қалыптастыру және есту түйсігін дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 325-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі);); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 326-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Ым-ишаралық тіл" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 326-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 327-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Ым-ишаралық тіл" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 327-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 328-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Сөйлеу-тұрмыстық тіл" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 328-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 329-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Сөйлеу-тұрмыстық тіл" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 329-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім

беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 330-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Сөйлеу тілін қалыптастыру және есту түйсігін дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 330-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 331-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Сөйлеу тілін қалыптастыру және есту түйсігін дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 331-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 332-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститіндер, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7 сыныптары үшін "Түзету ырғағы" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

(оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 332-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 333-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститіндер, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7 сыныптары үшін "Түзету ырғағы" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

(оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 333-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 334-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Емдік дене шынықтыру" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 334-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 334-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Қалдық көру қабілеті мен көру түйсігін дамыту және сақтау" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 334-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 336-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 336-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 337-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Кеңістіктік бағдар" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы
(оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 337-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 338-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Кеңістіктік бағдар" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы
(оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 338-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 339-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы
(оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 339-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 340-қосымша

**Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы
(оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)**

Ескерту. Бұйрық 340-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 341-қосымша

**Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы
(оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)**

Ескерту. Бұйрық 341-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019,

11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 342-қосымша

**Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы
(оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)**

Ескерту. Бұйрық 342-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 343-қосымша

Тірек-қозғалыс аппаратында бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 343-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 344-қосымша

Тірек-қозғалыс аппаратында бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Емдік дене шынықтыру" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 344-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 345-қосымша

Психикалық даму тежелісі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 345-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 346-қосымша

Психикалық даму тежелісі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-сыныбы үшін "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

(оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 346-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019,

11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 347-қосымша

Психикалық даму тежелісі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-сыныбы үшін "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 347-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 348-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 348-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 349-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс тілі" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 349-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 350-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 - 10 сыныптары үшін "Оқу және тіл дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 350-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 351-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Оқу және тіл дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 351-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019,

11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 115-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс тілі" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде емес)

Ескерту. Бұйрық 115-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 353-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 - 10 сыныптары үшін "Қазақ тілі" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде емес)

Ескерту. Бұйрық 353-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 354-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9 сыныптары үшін "Қазақстан тарихы" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 354-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 355-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Математика" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 355-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 356-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-сыныбы үшін "Айналадағы әлем" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 356-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 357-қосымша

Жеңіл ақыл- ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 6-9 сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 357-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 358-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 6-9 сыныптары үшін "География" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 358-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 359-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-8 сыныптары үшін "Бейнелеу өнері" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 359-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 360-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7 сыныптары үшін "Музыка" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 360-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 361-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар оқушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9 сыныптары үшін "Тәртіп мәдениеті" пәнінен типтік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 361-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 362-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 - 9 сыныптары үшін "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 362-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019,

11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 363-қосымша

Жеңіл ақыл- ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 - 6 сыныптары үшін "Жалпы еңбек дайындығы" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 363-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 364-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7 - 9 сыныптары үшін "Кәсіби-еңбекке баулу" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 364-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 365-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 - 6 сыныптары үшін "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 365-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ауызша және жазбаша сөйлеу тілінің бұзылыстарын түзетіп және дамытып, қарым-қатынас құралдары ретінде қолданып, әлеуметтік ортаға бейімдеу.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) сөйлеу тіліндегі дыбыстарды дұрыс айтып, ажырату;

2) сөз қорын анықтау, кеңейту, толықтыру;

3) сөзжасам, сөз өзгерту дағдыларын меңгеріп, белсенді сөз қорында қолдану;

4) сөздің буындық, дыбыстық құрамын сөйлемді талдау, жинақтау дағдыларын жетілдіру;

5) сөйлем құрау дағдыларын жетілдіру;

6) байланыстырып сөйлеуін дамыту;

7) өтілген ережелерді сақтап сөздерді, сөйлемдерді дұрыс жазуға үйрету;

8) жазбаша сөйлеу тіл бұзылыстарын түзету.

4. Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған мектептің оқу жүйесінің маңызды бағытына логопедиялық жұмыс жатады. Өйткені балаларда кездесетін тіл бұзылыстары күрделі және тұрақты болып келеді. Сонымен қатар, сөйлеудің бүкіл функционалды жүйесі бұзылады. Ондай балаларға дыбыс айтуының бұзылуы, фонематикалық қабылдау, фонематикалық талдау мен жинақтау, сөзжасам, сөз өзгерту процестерінің жетілмеуі, байланыстырып сөйлеуінің, оқу мен жазу дағдыларының қалыптасуы тән.

5. Аталған бұзылыстар өз бетімен жойылмайды, бұл бағытта арнайы жұмыс жүргізу талап етіледі. Осыған байланысты бастауыш сыныптарда жүргізілген "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" пәні бойынша өзара логикалық байланысқан түзету жұмысын 5-6 сыныптарда жалғастыру көзделген.

6. Логопедиялық сабақтар кешенді түрде келесі бағыттар бойынша жүргізілуі тиіс:

1) артикуляциялық, ұсақ және жалпы моториканы дамыту;

- 2) графо-моторлық дағдыларын жетілдіру;
- 3) оптикалық-кеңістіктік бағдарлауын;
- 4) сөйлеу тілінің барлық компоненттерін (дыбыс айту, сөз қоры, грамматикалық жағын);
- 5) просодикалық компоненттерін;
- 6) психикалық процестерін дамыту;
- 7) сөзсіз функцияларды жетілдіру;
- 8) жазбаша сөйлеу тілі бұзылыстарын түзету.

7. Бағдарлама жалпы педагогиканың қағидаларын, сонымен қатар арнайы педагогиканың келесідей:

- 1) онтогенетикалық;
- 2) дамуында ауытқуы бар балалардың психикалық процестерімен сөйлеу тілінің даму ерекшеліктерін ескеру;
- 3) сақталған анализаторларға сүйеніп, түзету жұмысын ұйымдастыру;
- 4) кешенді ықпал ету;
- 5) концентрлік қағидаларын басшылыққа ала отырып құрастырылды.

8. Оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 2) 6-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

9. Логопедиялық жұмысты ұйымдастыру түрлері:

1) "Тіл дамуы кемшіліктерін түзету" бойынша бағдарлама жеке, шағын және топтық логопедиялық сабақтар түрінде жүзеге асырылады;

2) логопедиялық топтық сабақтарда ауызша және жазбаша сөйлеу тілін түзету жұмыстары қатар жүргізілуі тиіс;

3) қажет болса, дисграфиясы, дислексиясы бар балалармен шағын, топпен жұмыс жүргізуге болады;

4) жоқ дыбыстарды қою, машықтандыру жеке сабақтарда жүзеге асырылады.

10. Пәнаралық байланыстар:

1) "Тіл дамуы кемшіліктерін түзету" курсы сөйлеу тілінің ауызша және жазбаша түрлерінің дағдыларын қалыптастырады, білім алушылардың психикалық процестерін дамытып, олардың тұлғалық қалыптасуын қамтамасыз етеді. Бағдарламадағы қарастырылған міндеттерді іске асыру курстың барлық жалпы білім беру пәндерімен тығыз байланысты болуын талап етеді;

2) "Қазақ тілі": логопедиялық сабақтарда қазақ тіліндегі дыбыстарды дұрыс айтып, ажырату, сөздің дыбыстық, буындық құрамын талдау дағдыларын қалыптастыру, грамматикалық категориялар бойынша сөз қорын анықтау, молайту, сөйлем құру, қолдану, оқу мен жазу дағдыларын бағдарлама талаптарына сай қалыптастырады; сөйтіп "Қазақ тілі" пәнін ойдағыдай меңгеруге мүмкіндік береді;

3) "Айналамен таныстыру": әлеуметтік ортадағы, табиғаттағы құбылыстарды, өзгерістерді әртүрлі процестерді бақылап, талдап, сөзбен жеткізуге үйреніп, қоршаған орта туралы түсініктерін молайтуға әсерін тигізеді;

4) "Математика" білім алушылардың фраза, сөйлем, мәтінді дұрыс түсініп, меңгеруін және өз ойын ауызша жеткізуін қалыптастырады;

5) "Бейнелеу өнері", "Музыка": сабақтарында жалпы және қолдың ұсақ моторикасы, кеңістікте бағдарлау, тыныс алу, дауыс шығару дағдылары дамиды.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

11. "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" жеке, шағын топтық сабақтары.

12. Білім алушыларды тексеру (6 сағат):

1) дәстүрлі әдістерді қолданып, білім алушылардың ауызша, жазбаша сөйлеу тілін тексеру. Сөйлеу картасын толтыру, жеке дамыту бағдарламасын құрау.

13. Сөйлеу тілінің дыбыс айтуын жетілдіру (8 сағат):

1) сақталған (айта алатын) дауысты, дауыссыз дыбыстарының айтылуын анықтау. Дыбыстарды айтуда, естуде, жазуда ажырата білу біліктілігін қалыптастыру, бекіту;

2) үндестік заңына байланысты дыбыстардың жуан және жіңішке айтылуы;

3) дауысты дыбыстардың буын құраудағы маңызды рөлі;

4) жоқ және бұзып айтатын дыбыстарды қою және түзету, машықтандыру, ажырату, белсенді сөз қорына енгізу;

5) қатаң, ұяң дыбыстар (б-п, т-д, к-қ, с-з, ш-ж) айтылуы, ажыратуы, дұрыс жазуы;

6) дыбыс пен әріпті сәйкестендіріп, дұрыс қолдануын жетілдіру;

7) әріптің оптикалық-кеңістіктік және графикалық белгілерін талдау; графомоторлық дағдыларын дамыту;

8) дыбыстық құрамы күрделі сөздерді дұрыс айтуын, жазуын жетілдіру;

9) сөздің дыбыстық, буындық құрамын талдауын дамыту; әртүрлі буын түрлеріндегі сөздегі дауысты, дауыссыз дыбыстардың орнын, санын, кезектілігін анықтау, көмекші құралдардың көмегімен (текше, сызба) көмегінсіз анықтап, талдай білу;

10) әртүрлі буыннан тұратын сөздердің құрамын сызба арқылы көрсету;

11) сөздегі екпін түсетін дыбыстарды атау, сөздегі екпін түскен буынды табу;

12) сөйлеу тілінің жылдамдығын, әуезділігін, мәнерлігін дұрыс пайдалануын қалыптастыру.

14. Сөздің семантикалық, морфологиялық құрылымын қалыптастыру, жетілдіру (6 сағат):

1) сөз түсінігін дамыту; 2-3 сатылық нұсқауларды түсіну, орындау, қайталау; заттың атын, қимылын, іс-әрекетін, сынын білдіретін сөздердің, жалпылама сөздердің мағынасын түсініп, белсенді сөз қорында қолдануға жаттықтыру;

2) сұрақ қою арқылы сөздерді ажырата білу.

15. Сөз қорын молайту (8 сағат). Лексикалық тақырыптар, мәтіндерді өту барысында сөз қорын кеңейту жұмысын келесі бағыттар бойынша жүргізу:

- 1) сөздің номинативті функциясын дамыту;
- 2) сөздің мағынасын түсінуін дамыту;
- 3) сөздің ассоциативтік байланысын дамыту;
- 4) сөздің семантикалық аясын кеңейту;
- 5) сөз өзгерту дағдыларын қалыптастыру;
- 6) сөз қорын бекіту.

16. Сөзжасау процестерінің кейбір түрлерін меңгеру арқылы сөз қорын молайту (8 сағат):

1) қос сөзден тұратын сөздерді қолдану (балмұздақ, шаңсорғыш, мұздатқыш, елбасы) мағынасын түсіндіру, берілген сөздерден бір сөз құрау (жан - ұя, ата-мекен, жол-серік);

2) зат есімнен зат есім тудыратын жұрнақтарды пайдаланып сөздерді өзгерту: шы – хатшы, ші – суретші, хана- асхана, емхана, кер-гер – дәрігер, қызметкер;

3) зат есімнің кішірейту, еркелету мағынасын тудыратын жұрнақтарды қолданып сөзөзгерту: шік, шық – көпшік, қапшық; ша, ше – көрпеше, қобдиша;

4) әртүрлі сөз таптары бойынша синоним, антоним, омоним сөздерді қолдану арқылы сөз қорын молайту;

5) сөздің көпмағыналығы туралы түсінік беру: ара –сайман, ара –жәндік, ара – кеңістік мөлшері. Негізгі түр-түстерді, олардың реңкін анықтау, атау "қандай" деген сұраққа жауап беру, сұрақ қою. Кеңістікті білдіретін сөздердің мағынасын түсіну, белсенді сөз қорында қолдану. Жалпылама сөздердің мағынасын анықтау, қолдану (өсімдіктер, сусындар, мамандықтар, туыстар).

17. Сөздің морфологиялық құрылымын талдау, жинақтау (6 сағат):

- 1) түбірлес сөздерді табу;
- 2) жалғау, жұрнақтарды ажырату;
- 3) түбір, қосымша;
- 4) қосымша арқылы түбірлес сөздерді құрастыру.

18. Сөйлеу тілінің грамматикалық жағын дамыту (6 сағат):

1) сөзжасам процестерін белсендіру;

2) кішірейту-еркелету және үлкейту мағынасын білдіретін сөздерді түсіну, қолдану: қай-қан, шақ-шек, дай-дей жұрнақтарын үлгі бойынша пайдаланып сөздерді өзгерту мағынасына көңіл бөлу (бала-балақай, балақан; құлын-құлыншақ; тау-таудай);

3) сын есім тудыратын жұрнақтарды пайдаланып сөзөзгерту: сыз- сіз (сусыз, жұмыссыз), ті-ты (күшті, жауынды), уық- уік (жылауық, еріншек); шақ-шек (мақтаншақ, еріншек);

4) күрделі сөздердің мағынасын түсіну, қолдану (өртсөндіруші, кемпірқосақ, қосаяқ).

5) зат есімнің септік жалғауларын дұрыс қолдану, сұрақ қоя білу;

6) етістіктің шақтарын дұрыс түсініп, қолдану, сұрақ бойынша ажырату, сұрақ қоя білу (не істеді? не істеп отыр? не істейді?);

7) есімдіктің жақтарын өзгертіп, қолдану (Мен жаздым, сен жаздың, ол жазды).

19. Қарапайым сөйлем құру дағдыларын бекіту (сұрақ, іс-әрекет, сурет, үлгі бойынша, сызба бойынша) (4 сағат):

1) сөйлемдерді өзгертіп айту (уақытын, басты кейіпкерлерін, оқиғаның орнын өзгертіп);

2) күрделі сөйлемдерді құрастыру (ретсіз берілген сөздерден, екі жай сөйлемнен);

3) сөйлемдегі сөздердің санын, орнын анықтау, сөйлемнің сызбасын сызу;

4) сөйлемге бірыңғай мүшелерді қосу арқылы сөйлемді кеңейту;

5) зат есімнің орнына жіктеу есімдіктерін қоя білу (мен, сен, ол).

20. Байланыстырып сөйлеуін дамыту (4 сағат):

1) диалогтық сөйлеуін дамыту. Этикалық норманы сақтап, диалогты қостай білу, сұрақ қою, тындау;

2) ілеспелі сюжетті суреттер, іс-әрекеттер бойынша шағын әңгімелер құрастыру (сұраққа, жоспарға, сызбаға сүйеніп);

3) әңгіменің кіріспесін, аяғын өзгертіп, қосымша эпизодтар қосып, әңгімені күрделендіріп айтуға үйрету;

4) өтілген синтаксистік құрылымдарды (конструкцияларды) әңгіме барысында қолдануын бекіту;

5) затты ерекше белгілері бойынша сипаттап, әңгіме құрастыру;

6) тақпақ, жұмбақ, жаңылтпаштар жаттау.

21. Мәтінмен жұмыс (мазмұнын сұрақ, жоспар бойынша айту, мәтіндегі ретсіз берілген сөйлемдерді реттеп айту, жазу) (4 сағат):

1) шағын мазмұндама жазу (топпен құрастырған жоспар бойынша немесе мұғалімнің басшылығымен);

2) мәтіндегі себеп-салдарды талдауға, анықтауға үйрету.

22. Жазбаша сөйлеу тілін жетілдіру, түзету (8 сағат):

1) сөзсіз функцияларды жетілдіру, дамыту, бекіту (кеңістікті, уақытты бағдарлау, көріп қабылдауын дамыту);

2) артикуляциялық, жалпы және қолдың ұсақ моторикасын дамыту; графо-моторлы дағдыларын дамыту;

3) фонематикалық қабылдауын, сөздің дыбыстық құрамын талдау және жинақтау дағдыларын жетілдіру, бекіту. Талданған сөздерді өздігінен жазу;

4) мектеп бағдарламасында қарастырылған, өтілген орфографиялық, үндестік заңы, ережелерді сақтап әртүрлі жазба жұмыстарды дұрыс жазуға жаттығу, оқу дағдыларын дамыту;

5) сабақта өтілген дыбыстар, тақырыптар бойынша әртүрлі жазбаша жаттығуларды жатқа жазу;

6) есту, көру диктант түрлерін орындау. Сөйлемнің құрылымын сызба арқылы көрсету;

7) акустикалық, артикуляциялық, оптикалық, кинетикалық ұқсастығы бар дыбыстарды жазуда, айтуда, естуде ажырату;

8) психикалық функцияларын (есте сақтау, зейінін) дамыту.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

23. "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" жеке, шағын топтық сабақтары.

24. Білім алушыларды тексеру (6 сағат). Дәстүрлі әдістерді қолданып, білім алушылардың ауызша, жазбаша сөйлеу тілін тексеру. Сөйлеу картасын толтыру, жеке дамыту бағдарламасын құрау.

25. Сөйлеу тілінің дыбыс айту жағын жетілдіру (12 сағат):

1) қойылған дыбыстарды ауызекі сөйлеу тілінде машықтандырып, бекіту жұмысын жалғастыру;

2) естуде, сөйлеуде, жазуда артикуляциясы мен акустикалық жағынан ұқсас дыбыстарды ажыратуын жетілдіру;

3) күрделі буынды сөздерді дұрыс айтуға жаттықтыру;

4) сөйлеу тілінің ырғақтылығын, жылдамдылығын, әуезділігін, мәнерлілігін дамыту жұмысын жалғастыру;

5) бұзылған дыбыстар болса түзету жұмысын ұйымдастыру.

26. Сөздің семантикалық, морфологиялық құрылымын жетілдіру (14 сағат):

1) сөз таптарын (зат есім, етістік, есімдік, сын есім) практикалық түрде меңгеру, септік жалғаулардың мағынасын түсіну, дұрыс қолдану, сұрақ қоя білу;

2) жаңа мәтінді өту, сөзжасам дағдыларын дамыту арқылы сөз қорын молайту, кеңейту;

3) лексикалық тақырыптарға сүйеніп сөздің мағынасын анықтау және молайту;

4) әртүрлі сөз таптары бойынша синоним, антоним сөздерін ауызша сөйлеу тілінде қолдануын жетілдіру;

5) астарлы сөздердің мағынасын түсіндіріп, сөйлеуде қолдануға үйрету (ақжүрек, қолы алтын, ұялғаннан жерге кірді);

6) сын есімнің салыстырмалы түрлерін түсіну, қолдану (биік – биігірек, ыстық - ыстығырақ);

7) жалпылама сөздерді (бақша өсімдіктері, қысқы киімдер) ауызша сөйлеу тілінде қолдануын бекіту;

8) сөздің морфологиялық құрылымымен жұмыс жүргізу, сөздің құрамын (түбір, жалғау, жұрнақ) талдау;

9) түбірлес сөздердің мағынасын түсіну (балапанның аяғы, үстелдің аяғы) ауызша сөйлеу тілінде дұрыс қолдану;

10) түбірлес сөздерді мәтіннен табу, сөздер ойлау, мысал келтіру.

27. Сөйлеу тілінің грамматикалық жағын дамыту (12 сағат):

1) сөзжасам, сөзөзгерту дағдыларын тәжірибелік түрде, үлгі бойынша белсендіру, бекіту;

2) зат есім тудыратын жұрнақтарды пайдаланып сөз жасау ма-ме- (аялдама), ба-бе (сүзбе), қыш-ғыш (жапқыш, сызғыш), уыш-уыш (тырнауыш, өлшеуіш);

3) сын есімнің салыстырмалы түрлерін түсіну, қолдану: жылдам- жылдамырақ, тез–тезірек, қысқа–қысқарак;

4) етістіктің шақтарын, есімдіктің жақтарын өзгерту, қолдану;

5) грамматикалық категорияларды өзгертуін дамыту (мамандықтардың атауларын түсіну, қолдану. Мысалы: өртсөндіруші өртті сөндіреді, тәрбиеші балаларды тәрбиелейді, би-биші, оқу-оқушы, оқытушы, оқулық; септік жалғауларды дұрыс қолдануға жаттықтыру);

6) сөйлем құрау дағдыларын жетілдіру, сөйлемнің бірыңғай мүшелерін қолданып сөйлемде кеңейту;

7) берілген сөздерден (ретпен, ретсіз) сөйлем құрау; тірек сөздермен сөйлем құрау;

8) сөйлемді сызбамен сәйкестендіру, талдау.

28. Байланыстырып сөйлеуін дамыту (12 сағат):

1) затты ерекше белгілері бойынша салыстырып, сипаттау, жұмбақ құрастыру;

2) ілеспелі, сюжетті суреттер бойынша әңгіме құрастыруын жетілдіру, бекіту;

3) әңгімені бөлімдерге бөліп, олардың арасындағы себеп-салдарды, уақыт кезектілігін анықтап, талдауын бекіту;

4) заттарды өзара салыстырып, әңгіме құрастыру дағдысын жетілдіру, бекіту;

5) мәтін, ертегі, әңгімелердің мазмұнын айту дағдысын жетілдіру жұмысын жалғастыру: сөйлемдерді кеңейту, қосымша эпизодтар қосу, мазмұнына жаңа деректер, өз пікірін қосу;

6) тақпақ, жаңылтпаштар жаттау.

29. Жазбаша сөйлеу тілін жетілдіру, түзету (12 сағат):

1) оптикалық-кеңістікте бағдарлауын дамытуды жалғастыру;

2) графо-моторлық дағдыларын жетілдіру;

3) дыбыс ұғымын сипаттайтын барлық терминдерді меңгеріп, дұрыс қолдану, ажырату;

4) өтілген әріптердің графикалық және оптикалық-кеңістіктік белгілері бойынша талдау және ажырату дағдыларын қалыптастыру, бекіту;

5) сөздің дыбыстық-буындық дағдыларын жетілдіру;

6) сөз құрамын талдау (түбір, жұрнақ, жалғау);

7) буындық құрамы күрделі сөздерді талдау, дұрыс айту, жазу;

8) сөздегі, буындағы әріптерді алмастыру, қосу немесе алып тастау арқылы буынды, сөзді өзгерту дағдысын қалыптастыру (су-шу, түлкі-күлкі, ана-шана, шай –сай, қасық-қашық, күш –күс, қас-қаш), мағынасын түсіну, қолдану, жазу;

9) сөйлемдегі сөздердің санын және кезектілігін анықтау, сызбасын сызу, кеспе әріптерден құрастырып оқу, жазу;

10) сабақ тақырыптары бойынша жазбаша жаттығулар, жатқа жазу, өзіндік жұмыс түрлерін (мазмұндама, шығарма) жазғызу. Өтілген ережелерді сақтап жазу;

11) танымдық процестерін (есте сақтау, зейінін) жазуда, оқуда өзін өзі бағалауын жетілдіру;

12) жылдам, саналы оқу дағдыларын дамыту.

4-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

30. Пәндік нәтижелер.

31. Білім алушылар:

1) дыбыс айтуын жетілдіру бөлімі бойынша негізгі терминдерді (сөз, сөйлем, буын, дауысты дыбыс, дауыссыз дыбыстар, ызың дыбыстар, ысқырық дыбыстар, қатаң, ұяң, әріп, артикуляция) түсіне, қолдана;

2) сөйлеу тілі ағымында ана тіліндегі дыбыстарды нақты айтып ажыратуды (сөйлеу аппаратының күрделі органикалық зақымдалуы бар балалардан басқа) және әріп пен дыбысты сәйкестендіріп жазуда дұрыс белгілеуді;

3) қарапайым сөздің дыбыстық құрамын талдауды, жинақтауды;

4) ауызша сөйлеуде сөздің буындық құрамын сақтауды;

5) ауызша өздігінен сөйлегенде жайылма, бірыңғай мүшелері бар сөйлемдерді қолдануды; айту мақсаты бойынша сөйлемдерді ажыратуды (сұраулы, лепті, хабарлы) біледі деп күтіледі.

32. Білім алушылар:

1) диалогтық сөйлеуге қатысуды, толық жауап беруді;

2) шағын әңгімелер құрастырып, қарапайым мәтіннің мазмұнын айтуды;

3) қосымшаларды қолданып сөзжасам, сөзөзгерту дағдыларының (сұрақ, үлгі) қарапайым түрлерін тәжірибе жүзінде;

4) қарым-қатынаста әртүрлі сөз таптарын (зат есім, етістік, есімдік, сын есім) қолдануды;

5) антоним, синоним сөздердің мағынасын, ынталандыру, белсендіру арқылы белсенді сөз қорын пайдалануды;

6) әртүрлі тәсілдер арқылы түбір сөздер жасауды;

7) мектеп бағдарламасының талабына сай оқу мен жазу дағдыларын меңгеруді;

8) сөйлеу этикетін сақтап, сәлемдесу, қоштасу, диалогқа қатысуды меңгереді деп күтіледі.

5-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

33. Пәндік нәтижелер.

34. Логопедиялық жұмыс нәтижесінде білім алушылардың ауызша және жазбаша сөйлеу тілінің біліктері мен дағдылары қалыптасуы тиіс. Білім алушылар:

- 1) фонематикалық қабылдауды, сөздің дыбыстық-буындық құрамын талдау, жинақтауды;
- 2) дыбыс ұғымын білдіретін терминдерді;
- 3) ауызекі сөйлеуде дыбыстарды дұрыс, анық айтуды;
- 4) өтілген сөзжасам, сөзөзгерту дағдыларын меңгеруді;
- 5) синоним, антоним, жалпылама сөздерді ауызша сөйлеу тілінде өзбетімен қолдануды;
- 6) әртүрлі құрылымды сөйлемдерді ауызша сөйлеу тілінде қолдануды, жазуды;
- 7) әртүрлі тақырыптар бойынша өзбетімен шағын әңгімелер құрастыруды, жазуды;
- 8) әртүрлі тәсілдерді қолдану нәтижесінде мәтіннің мазмұнын айтуды, жазуды;
- 9) берілген тақырыпқа қысқа әңгімелер (шығарма) құрауды, жазуды;
- 10) шағын мәтіндерді көшіріп жазуды, жатқа жазуды;
- 11) әріптерді оптикалық-кеңістік, графикалық белгілері бойынша ажырата, талдай, дұрыс жаза;
- 12) өтілген ережелерді сақтап дұрыс жаза;
- 13) оқу бағдарламасында қарастырылған мәтіндерді саналы түрде, жылдам оқу дағдыларын;
- 14) сөйлеу жылдамдығын, ырғақтылығы мен интонациясын сақтауды;
- 15) сөйлеу мәдениетін сақтап диалогқа қатысуды біледі деп күтіледі.

35. Білім алушылар:

- 1) фонематикалық түсініктерді (тіл дыбыстарын естіп, ажырату, анық айту, сөздің дыбыстық құрамын талдау, жинақтау дағдылары);
- 2) өтілген тақырыптар аясындағы жаңа сөздерді қолжетімді сөзжасам дағдыларын, жалпылама, антоним, синоним сөздерді игеру арқылы енжар, белсенді сөз қорын;
- 3) әртүрлі сөйлем құрау дағдыларын;
- 4) диалогтық және монологтық сөйлеуін;
- 5) оқу, жазу дағдыларын меңгереді деп күтіледі.

36. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) сөйлеу мәдениетін сақтап айналасындағылармен сыпайы қарым-қатынас жасауын қалыптастыру;
- 2) Отанға, халқына, үлкендерге деген сүйіспеншілігін арттыру, сыйлауға үйрету; патриоттық сезімін қалыптастыру;
- 3) басқа адамдарға жанашырлық, түсінушілік;

4) ұлттық құндылықтарды (салт-дәстүр, тағылым) үйрену, түсіну, күнделікті өмірде сақтау, қолдану, өз әрекетін бақылау, бағалау дағдыларын танытады деп күтіледі.

37. Жүйелік – әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) түзету жұмыс нәтижесінде білім алушылардың тіл дыбыстарын анық айту, естуде, айтуда ажыратуынан;

2) әртүрлі сөз таптары бойынша сөз қорының молаюынан; сөзжасам, сөз өзгерту дағдыларын меңгеруінен;

3) әртүрлі сөйлем түрлерін құрастырып қолдануынан;

4) шағын әңгіме құрастыру, мәтіннің мазмұнын түсіну, ауызша жеткізу; өтілген ережелерді сақтап дұрыс жазу; саналы, жылдам оқу дағдыларын қалыптастыруынан көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 366-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 - 6 сыныптары үшін "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 366-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Глава 1. Пояснительная записка

1. Учебная программа разработана в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом среднего образования (начального, основного среднего, общего среднего образования), утвержденным постановлением Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года №1080 и с учетом особых образовательных потребностей обучающихся с легкой умственной отсталостью.

2. Цель учебного предмета - формирование и систематическое совершенствование речевых умений на основе полноценной системы языковых средств обучающихся.

3. Задачи учебного предмета:

1) создавать условия для коррекции и развития познавательной деятельности обучающихся: сенсомоторных и высших психических функций, приемов умственных действий, учебных навыков;

2) формировать внимание и интерес к звучащей речи, стремление анализировать свою речь и речь окружающих;

- 3) развивать полноценное фонематическое восприятие, анализ и синтез;
- 4) совершенствовать звуко-слоговую, семантическую и морфемную структуру слова;
- 5) расширять грамматические представления, создавая условия для порождения связного высказывания - устно и на письме;
- 6) направлять и стимулировать коммуникативно-речевую, познавательно - речевую и регулятивно - речевую активность;
- 7) содействовать планомерному накоплению и систематизации знаний, относящихся к смысловым, звуковым, морфологическим, синтаксическим закономерностям языка.

4. Недостатки когнитивного и речевого развития у детей с легкой умственной отсталостью препятствуют становлению у них полноценных коммуникативных связей с окружающими, подчас приводят к нарушениям поведения и социальной дезадаптации. Нарушения речи у таких детей носят характер системного недоразвития средней и тяжелой степени. Для системного недоразвития речи характерны нарушения всех компонентов: звукопроизношения, фонематического восприятия, грамматического строя речи, словарного запаса и фразовой связной речи в целом; при этом практически отсутствует словотворчество, трудно формируются навыки словообразования.

5. Для обучающихся с легкой умственной отсталостью характерны расстройства произношения по типу полиморфной органической дислалии, стойкой псевдобульбарной дизартрии, ринофонии. Недоразвитие слоговой и семантической структуры слова проходит на фоне стойкого морфемно-структурного аграмматизма. Письменную речь детей с нарушением интеллекта характеризует выраженная дислексия, смешанная дисграфия, стойкие орфографические ошибки.

6. Указанные нарушения в развитии речи детей с легкой умственной отсталостью спонтанно не преодолеваются. Они требуют от педагогов школы специально организованной, планомерной и систематической коррекционной работы. В связи с этим в учебный план для обучающихся с легкой умственной отсталостью введен предмет "Коррекция недостатков развития речи". Программа по данному предмету реализуется с подготовительного по шестой классы в форме индивидуальных и групповых занятий с логопедом в специально оборудованном кабинете.

7. В системе сложной и многообразной логопедической деятельности в пятом и шестом классах основное место занимает работа по формированию и коррекции связной речи обучающихся, что обусловлено самой структурой дефекта и определенными учебными достижениями по программе за курс начальной школы, когда основное внимание уделялось коррекции произносительной стороны речи. Особенность данной программы состоит в том, что речевые навыки детей с легкой

умственной отсталостью на занятиях по "Коррекции недостатков развития речи" отрабатываются в контексте всех функций речи: коммуникативной, познавательной, регулятивной.

8. В программе реализованы:

1) общепедагогические принципы: научности, целостности и системности, гуманистической направленности, педагогической экологии, деятельностного подхода;

2) принципы специальной педагогики, основными из которых являются следующие: онтогенетический, предполагающий, что при разработке методики логопедического воздействия необходимо учитывать закономерности и последовательность формирования различных форм и функций речи в онтогенезе, и этиопатогенетический принцип, предполагающий, что логопедом учитываются факторы и механизмы индивидуальных речевых нарушений.

9. Материал программы структурирован с соблюдением принципа концентричности. Основным дидактическим компонентом программы на каждом занятии является связное высказывание и текст. Работа над текстом включена во все этапы обучения, с постепенным наращиванием объема грамматических сведений и усложнением практических речевых умений. К пятому - шестому классу в речи обучающихся с легкой умственной отсталостью при правильно организованной работе остаются лишь единичные нарушения произношения на фоне недоразвития слоговой структуры слов. Логопед эту работу планирует сугубо индивидуально, в соответствии с результатами логопедического обследования на начало года.

10. Программа содержит разделы, определяющие направления работы с обучающимися: развитие звуко-слоговой структуры слова, развитие семантической и морфемной структуры слова, работа над фразой и диалогом, формирование связной речи. Работа в рамках всех направлений ведется как устно, так и письменно.

11. Объем учебной нагрузки:

1) 5 класс – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;

2) 6 класс – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году.

12. Для оценки динамики освоения задач обучения и продвижения ребенка по программе "Коррекция недостатков развития речи" балльная отметка не применяется, но обязательно используется квалиметрическое (описательное) оценивание.

13. Курс "Коррекции недостатков развития речи" закладывает фундамент общеобразовательной подготовки, необходимой для усвоения основ наук и формирования научных представлений о мире. Эффективность логопедических занятий и перенос полученных навыков в учебную обстановку значительно повышается, если используется дидактический материал в соответствии с темой программы, которая изучается в классе. Наиболее тесная взаимосвязь предполагается с учебными предметами:

1) "Русский язык", "Чтение и развитие речи", обусловленная тем, что целенаправленная коррекция нарушений речи позволит детям более успешно усваивать программу по русскому языку и чтению, подготовит их к усвоению морфологических и синтаксических категорий на практическом уровне в условиях фронтальной работы в классе, будет способствовать развитию техники чтения (темп, плавность, понимание, интонационная выразительность) и письма;

2) "Мир вокруг" и "Естествознание", так как в ходе логопедических занятий обучающиеся получают практическую речевую подготовку и приучаются наблюдать, анализировать и обобщать различные явления окружающей действительности с помощью речи, что поднимает процесс формирования представлений о природе на качественно новый уровень;

3) "Математика", так как плановая и целенаправленная работа над структурой фразы, предложением, текстом формирует у детей правильное понимание содержания текстовых задач, отвлеченных понятий; помогает различать оттенки значений математических слов-терминов, выраженные в приставках, суффиксах и окончаниях;

4) "Музыка" - в связи с тем, что укрепление дыхательно-голосового и артикуляционного аппарата в процессе специально организованных вокальных упражнений подготавливает физиологическую базу для развития интонационно-мелодической стороны речи. В то же время логопедические занятия способствуют лучшему усвоению текстов песен и музыкальных терминов, правильному произношению и запоминанию имен, фамилий великих композиторов и музыкантов;

5) "Общетрудовая подготовка" - так как это напрямую связано с задачей социальной адаптации и трудовой абилитации выпускника специальной школы; кроме того, именно в пятом-шестом классах лексический материал логопедических занятий наиболее активно обогащается трудовой лексикой, используемой на уроках трудового обучения, в связи с тем, что значительную часть трудовой лексики составляет предикативный (глагольный) словарь, развитие которого, согласно последним научным данным, активизирует всю речевую деятельность обучающегося;

6) "Культура поведения" - так как на логопедических занятиях активно отрабатываются формы культурного речевого поведения в тематических и ситуативных диалогах; в сознании обучающихся укрепляется представление о том, что культурная речь одна из основных составляющих культурного поведения.

Глава 2. Базовое содержание учебного предмета для 5 класса

14. Логопедическое обследование (4 часа).

15. Повторение и обобщение языковых знаний и речевых умений за курс начальной школы (8 часов):

1) звуко-слоговая структура слова и его буквенный образ: быстрое узнавание знакомых предметов в конкретном и абстрактном изображениях; различение и конструирование букв, отличающихся добавочным знаком (и - ц, ш - щ), похожих кинетически (и - у) и зеркально (з - е, с - э), трансформация букв, упражнения на развитие координации "глаз-рука"; уточнение в словах звуков, дефектно произносимых ранее, в соответствии с индивидуальными затруднениями детей;

2) семантическая и морфемная структура слова: нахождение и установление значения слов, группировка словаря по принципу морфемного сходства, сходства по составу, практические упражнения по морфемному анализу и синтезу слов: существительные мужского рода с суффиксами – ик-, -ок-, -онок-, -Унок- и женского рода с суффиксами -к-, -очк-, -ечк-;

3) фраза и диалог: дифференциация понятий "слово", "словосочетание", "предложение", признаки предложения; практические упражнения в составлении предложений модели: "прилагательное плюс существительное плюс глагол: (Хмурый день наступил) и в самостоятельном распространении предложений определениями: (от "День наступил" к "Хмурый день наступил"). Связь слов в предложении; упражнения на развитие диалогической речи: ситуативные диалоги-инсценировки на материале известных сказок;

4) связная речь: распознавание на слух образцов связной речи, сравнение рассказа с набором слов из него, сравнение рассказа с бессмысленным набором предложений, сравнение рассказа и его деформированного варианта; пересказ короткого текста с иллюстрациями.

16. Лексические средства межфразовой связи: прямые лексические повторы (14 часов):

1) развитие звуко-слоговой структуры слова и его буквенного образа: буквы, обозначающие мягкость согласного на письме; слог, речевые (слоговые) и неречевые ритмы, ударные и безударные слоги. Перенос слов, отработка, различение на слух и на письме гласных и согласных звуков и букв, входящих в состав слов-паронимов. Отработка двусложных слоговых структур с закрытым слогом и стечением согласных (компот, павлин, верблюд, беркут); слоговые ряды с ускорением темпа и изменением последовательности звуков в ряду, воспроизведение слоговых рядов с различным ударением, скороговорки;

2) развитие семантической и морфемной структуры слова: пополнение индикативного словаря по темам: "Осенние изменения в живой и неживой природе"; "Демисезонная одежда и обувь", группировка номинативного и предикативного словаря по темам: "Труд людей осенью". Подбор родственных слов, относящихся к различным грамматическим категориям; упражнения в практическом словообразовании и

морфемном анализ существительных общего рода с суффиксами -ишк- (трусишка, шалунишка), -ищ- (ножище), существительных женского рода с суффиксом -ниц-, обозначающим вместилище (сахарница, хлебница);

3) работа над фразой и диалогом: понимание двух-трехступенчатых инструкций, включающих фразы с предлогами в, под, над, из-за, из-под; различение предложений распространенных и нераспространенных. Составление и распространение предложений. Связь слов в предложении; нахождение и установление значения слов из контекста; нахождение главных и второстепенных членов простого распространенного предложения; однородные члены предложения и перечислительная интонация. Жесты и мимика при перечислении значимых признаков чего-либо или кого-либо;

4) формирование связной речи: выделение признаков связного текста: тематическое единство, логическая цельность и причинно-следственная обусловленность, наличие средств межфразовой связи; тема текста; подбор заголовка к тексту в связи с выделенной темой или с отражением его темы; прямые лексические повторы. Формирование умения преодолевать разрыв в 2-3 предложениях, связанных по смыслу, путем изменения порядка слов, употребления лексических повторов.

17. "Лексические средства межфразовой связи: лексические повторы с употреблением однокоренных слов" (14 часов):

1) развитие звуко-слоговой структуры слова и его буквенного образа: правильное произношение двухсложных и трехсложных слов с закрытыми слогами, стечением согласных и наличием оппозиционных звуков (телефон, спасибо, солнышко, Кокшетау) и отдельных четырехсложных (статуэтка) употребление заученных слов в составе предложений; сравнение букв с одинаковым рисунком, но разным количеством элементов (и – ш; м – л), проведение усложненного звукового анализа и синтеза слов с йотированными гласными; сильная и слабая позиция гласной в слове;

2) развитие семантической и морфемной структуры слова: пополнение, систематизация и обобщение словаря всех грамматических категорий по теме: "Независимая и свободная страна". Толкование сочетаний: история становления, права человека, ближнее зарубежье, дальнее зарубежье; работа с дополнительной справочной литературой, текстами казахских народных сказок, географической картой; узнавание слова с безударным корнем среди цепочки однокоренных слов, предъявляемых на слух; подбор проверочного слова для корня с безударной гласной или сомнительной согласной по образцу и алгоритму. Написание корня в любой речевой ситуации. Правописание слов с разделительными "ъ и ь";

3) работа над фразой и диалогом: работа над смысловой и интонационной законченностью предложений; предложения вопросительные и повествовательные: сопоставление по интонации, цели высказывания, обыгрывание вопросительных фраз в прямой и косвенной речи; организация коммуникативных взаимоотношений с использованием адекватных вербальных и невербальных средств в процессе

совместной со сверстником игровой, предметно-практической, продуктивной деятельности;

4) формирование связной речи: организация наблюдения за использованием повторов как средства межфразовой связи; использование однокоренных слов для связи двух-трех предложений между собой. Основная мысль текста. Короткий, на основе трех сюжетных картинок, рассказ. Более длинный, на основе четырех - пяти сюжетных картинок. Рассказ с использованием повторов родственных слов как средства межфразовой связи. Выделение основной мысли текста.

18. "Лексические средства межфразовой связи: использование личных местоимений" (14 часов):

1) развитие звуко-слоговой структуры слова и его буквенного образа: произношения слов различной слоговой структуры, дикционные тренировки; отработка внятности, темпа и плавности на материале стечений взрывных согласных: бгда, бгду, бгды, бгдэ; преодоление индивидуальных произносительных нарушений обучающихся; развитие осознанности движений артикуляционного аппарата, необходимых для правильного и четкого произношения звуков, усвоение механизмов звукообразования;

2) развитие семантической и морфемной структуры слова: пополнение, систематизация и обобщение словаря всех грамматических категорий, включая причастия и деепричастия, по темам: "Я и моё тело: личная гигиена", "Я и моя семья", "События вокруг меня и средства массовой информации". Подбор группы глаголов к существительному. Многозначные слова, подбор синонимов (дуть в трубу - играть, дуть на чай - остужать) и антонимов (ветреный ребенок - серьезный ребенок, ветреная погода - спокойная погода);

3) работа над фразой и диалогом: составление предложений из слов, данных в начальной форме, составление сложного предложения с союзом "который". Составление диалогов на основе просмотра видеосюжетов (без звука) с участием знакомых лиц (детей, взрослых) в бытовой, учебной, продуктивной, игровой деятельности;

4) формирование связной речи: работа с деформированным текстом выборочный пересказ, составление коротких рассказов-повествований и рассказов-описаний с использованием личных местоимений как средств межфразовой связи.

19. "Лексические средства межфразовой связи: использование слов-синонимов" (14 часов):

1) развитие звуко-слоговой структуры слова и его буквенного образа: произношение трех-четырёхсложных слов со стечениями и закрытыми слогами. Дикционные тренировки; отработка внятности, темпа и плавности на материале скороговорок с оппозиционными согласными. Преодоление индивидуальных

произносительных нарушений обучающихся. Развитие осознанности движений артикуляционного аппарата. Понятие о звуковой культуре; дифференциация мягких и твердых, звонких и глухих согласных с опорой на слух;

2) развитие семантической и морфемной структуры слов: пополнение, систематизация и обобщение словаря всех грамматических категорий, включая практические упражнения с причастиями и деепричастиями, по темам: "Труд и профессии", "Моё село, мой город", "Рынок. Торговля". Морфемный анализ, определение сильных и слабых согласных фонем в корне. Правописание согласной в различных частях слова; составление словообразовательных гнезд;

3) работа над фразой и диалогом: составление сложносочиненных предложений по моделям, отработка приемов адекватного речевого поведения в ситуациях "приветствие и прощание", "благодарность", "вежливый отказ";

4) формирование связной речи: составление рассказов-описаний и рассказов-повествований по схеме с использованием слов-синонимов в качестве средств межфразовой связи. Текст, тема текста, основная мысль текста, опорные слова, тип текста.

Глава 3. Базовое содержание учебного предмета для 6 класса

20. Логопедическое обследование (4 часа).

21. Повторение и обобщение языковых знаний и речевых умений за курс начальной школы (8 часов):

1) звуко-слоговая структура слова и его буквенного образа: актуализация навыка звукового анализа слов, наблюдение за расхождениями в произношении и написании слов, рифмирование слов, графемные дифференцировки;

2) семантическая и морфемная структура слова: упражнение в образовании существительных и глаголов известными способами, дополнение ряда родственных слов; подбор родственных слов при решении орфографической задачи по правописанию безударной гласной в корне;

3) фраза и диалог: составление простых и сложных предложений по известным моделям, преодоление индивидуальных проявлений структурно-морфемного и морфемно-структурного аграмматизма, бытовой тематический диалог на тему из школьной жизни, закрепление навыка отвечать на вопросы, задавать вопросы по ситуации ("О чем можно и нужно спросить в данной ситуации?");

4) формирование связной речи: пересказ по цепочке, пересказ в лицах типа простой драматизации, составление коротких рассказов с использованием известных средств межфразовой связи.

22. "Лексические средства межфразовой связи, использование притяжательных местоимений" (14 часов):

1) развитие звуко-слоговой структуры слова и его буквенного образа: дифференциация оппозиционных фонем и графем на материале самостоятельных письменных высказываний. Актуализация навыка языкового анализа сложных форм; работа по преодолению индивидуальных проявлений нарушения слоговых структур (персеверации, метатезы, антиципации, контаминации);

2) развитие семантической и морфемной структуры слова: образование глаголов с помощью синонимичной приставки (отплыть-уплыть) и глаголов от междометий и звукоподражаний (кукует, ахает). Толкование оттенков значений, выраженных в глагольных приставках; группировка номинативного и предикативного словаря по темам: "Труд людей на селе и в городе", "Сезонные изменения в природе";

3) работа над фразой и диалогом: составление предложений по заданной модели: прилагательное + существительное + глагол + наречие, с элементами подчинительной связи и союзами "поэтому" и "потому что". Этикет интернет-переписки;

4) формирование связной речи: компрессия текста; составление рассказа-повествования из 4-5 предложений с использованием притяжательных местоимений в качестве средств межфразовой связи. Составление рассказа на основе нескольких текстов на данную тему.

23. "Лексические средства межфразовой связи, использование указательных местоимений" (14 часов):

1) развитие звуко-слоговой структуры слова и его буквенного образа: осознание различий в механизмах образования гласных и согласных; выделение гласных после шипящих, наблюдение за различием в произношении и написании гласной после шипящей и "ц"; воспроизведение твердых и мягких, звонких и глухих согласных по описанию уклада органов артикуляции, по звучанию, по механизму (взрыв, смычка). Подбор слов по заданному количеству мягких, твердых, звонких и глухих; дифференциация ж-з, ш-с, ж-ш, ч – щ;

2) развитие семантической и морфемной структуры слова: образование глаголов от существительных и прилагательных с помощью суффикса -нича- (бездельничать), образование родственных слов по аналогии; пополнение и актуализация предметного, предикативного и индикативного словаря по темам, "Школьная жизнь"; образование слов с обобщенным значением (молодежь) и отвлеченным значением (бегство);

3) работа над фразой и диалогом: формулирование оценочных высказываний сначала логопеда, потом участников диалога по отношению к дополнительному коммуниканту: "Молодец, Женя, что интересуешься, правильно ли понял просьбу; подумайте, за что еще можно похвалить Женю в этом разговоре, похвалите!";

4) формирование связной речи: элементарный семантический, структурный и языковой анализ текстов. Тексты – повествования с элементами рассуждения на тему о пользе знаний; составление подробного пересказа и изложения по картинно-графическому плану.

24. "Жанры и виды текстов, различные средства межфразовой связи в текстах разных видов" (14 часов):

1) развитие звуко-слоговой структуры слова и его буквенного образа: распознавание на слух слов и предложений с сочетаниями жи, ши, ча, ща, чк, чн, нч, оро, оло; дифференциация слов, требующих проверки правильного написания и слов, не требующих проверки. Узнавание слова-эталона из двух- трех – четырех, предложенных на слух, по ритмико-интонационной структуре;

2) развитие семантической и морфемной структуры слова: суффиксальный способ образования прилагательных с помощью суффиксов: -е- (большой - больше), -ее- (красный-краснее), -н- (для обозначения времени: зимний, места: лесной, материала: железный, вида продукта: клубничный), -ов- (еловый, сосновый), -ив- (красивый), -ск- (мартовский), -оват- (грязноватый); выбор главного слова в словообразовательном гнезде, замена целого словосочетания одним словом; группировка словаря и обогащение абстрактной лексики в рамках тем "Мои увлечения", "Мои друзья", "Свободное время", "Культура и искусство", практическое употребление деепричастий в речи;

3) работа над фразой и диалогом: отработка всех видов предложно-падежного управления, согласования имени существительного с другими частями речи: именем прилагательным, именем числительным, местоимением, причастием, в роде, числе и падеже; диалог: определение общей цели совместной деятельности или общения, отработка приемов адекватного вербального поведения в процессе личностно-значимой формы совместной деятельности;

4) формирование связной речи: литературные тексты-описания с элементами рассуждения на тему о природе родного края (семантический, языковой и структурный анализ); членение непунктированного текста на предложения; составление текста - описания с элементами рассуждения по картинно-графическому плану.

25. "Создание замысла и реализация смысловой программы" (14 часов):

1) развитие звуко-слоговой структуры слова и его буквенного образа: преодоление индивидуальных затруднений в произношении слов различного звуко-слогового состава, совершенствование навыка выявления тонких дифференцировок внутри одной фонемы. Выявление фонем в функционально сильных и функционально слабых позициях. Решение орфографической задачи по алгоритму, работа с линейными и позиционными моделями слов;

2) развитие семантической и морфемной структуры слова: совершенствование навыка морфемного анализа; образование слов при помощи суффиксов, приставок и соединения слов или корней слов, адекватный выбор словообразовательного средства; работа над семантикой и синонимией слов, обозначающих свойства человеческого характера;

3) работа над фразой и диалогом: диалог, усложненный сообщением новой информации или желанием узнать её, выражением согласия или несогласия с мнением говорящего; создание замысла и программы диалога по вопросительному слову, реализация смысловой программы в творческой сюжетно-ролевой игре;

4) формирование связной речи: создание замысла и программы повествования, рассуждения и описания, составление карты-схемы по тематике, реализация смысловой программы с использованием всех известных средств межфразовой связи: прямых и косвенных повторов, личных местоимений, слов-синонимов, указательных, притяжательных местоимений, местоименных наречий; составление коллективного письма, коллективного рассказа, сказки.

Глава 4. Ожидаемые результаты по завершении 5 класса

26. Предметные результаты.

27. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

1) названия и роль артикуляционных органов при произнесении гласных звуков, а также звонких, глухих, твердых и мягких согласных;

2) названия и отличительные признаки всех фонем и графем русского языка;

3) дифференциальные признаки понятий "слово", "словосочетание", "предложение", "текст";

4) алгоритм решения орфографической задачи по написанию безударной гласной в корне слова;

5) формы личных местоимений для использования их в качестве средств межфразовой связи;

6) оттенки значений, выраженные в глагольных приставках, в суффиксах существительных и прилагательных;

7) фразы-клише речевого этикета для ситуаций: "приветствие и прощание", "благодарность", "вежливый отказ".

28. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

1) четко и слитно, с нарастанием темпа произносить цепочку слогов со стечением трех–четырех согласных (всхли, всхла, всхро), включающих оппозиционные звуки;

2) четко, слитно, с правильным ударением произносить трех-четырех сложные слова, состоящие из недефектных фонем, со стечением согласных в середине и на конце слов (почтальон, перепорхнуть, однозначное, двузначное, пространство);

3) проводить фонематический и буквенный анализ, графемные и фонемные дифференцировки при письме под диктовку, включая слова с дефектно произносимыми звуками;

4) проводить морфемный анализ слов с целью решения орфографической задачи;

5) строить по модели, произносить с интонацией перечисления простые распространенные предложения с однородными главными и второстепенными членами ;

6) инициировать ситуативный диалог на заданную тему по образцу, участвовать в диалоге, демонстрируя адекватное вербальное поведение, выражать интерес к теме и уважение к собеседнику, использовать жесты, мимику и необходимую интонацию, поддерживать информативность диалога;

7) составлять рассказ - повествование из четырех - пяти предложений по картинно-графическому плану с использованием личных местоимений, синонимов и прямых лексических повторов в качестве средств межфразовой связи.

Глава 5. Ожидаемые результаты по завершении 6 класса

29. Предметные результаты.

30. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

1) различия в механизмах образования гласных и согласных, шипящих и свистящих, твердых и мягких, звонких и глухих фонем;

2) алгоритм решения орфографической задачи по написанию сомнительной согласной в корне словам на конце приставки;

3) термины, относящиеся к программе по математике, русскому языку, общетрудовой подготовке и другим предметам;

4) переносное значение слов, смысловые оттенки, выраженные в приставках и суффиксах;

5) формы притяжательных и указательных местоимений для использования их в качестве средств межфразовой связи;

6) жанры, типы и виды текстов.

31. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

1) четко и слитно в речевом потоке произносить простые распространенные предложения из слов различной сложности с соблюдением правильной интонации и ударения;

2) выстраивать парадигму словоизменения и проводить словообразование для решения орфографической задачи;

3) сравнивать людей, предметы и явления по их характерным признакам, употребляя для этого наречия, имена существительные, числительные, причастия, обозначающие эмоциональную оценку действия;

4) понимать, толковать и использовать в речи слова и фразы с абстрактным, обобщенным и переносным значением;

5) сообщать о календарных датах, предстоящих или прошедших событиях с указанием времени событий и собственной эмоциональной оценки, поддерживать

беседу по тематике урока, по образцу конструировать диалоги от лица персонажей сюжетных картин;

б) составлять по собственному замыслу рассказ - повествование из пяти - шести предложений по картинно-графическому плану с использованием притяжательных и указательных местоимений в качестве средств межфразовой связи.

32. Личностные результаты обучения. Ожидается, что обучающиеся проявят:

1) целостный, конструктивный, социально-ориентированный взгляд на мир и человека;

2) уважительное отношение к иному мнению, эмоционально-нравственную отзывчивость, понимание и сопереживания чувствам других людей; умения консолидироваться и договариваться;

3) эстетические потребности, ценности и чувства;

4) бережное отношение к материальным и духовным ценностям, к результатам своего и чужого труда.

33. Системно-деятельностные результаты обучения. Ожидается, что обучающиеся овладеют:

1) способностью принимать и сохранять учебную цель, планировать под руководством педагога свою деятельность, контролировать и оценивать свои действия;

2) приемами использования знаково-символических средств, в том числе моделирования;

3) различными способами поиска информации;

4) действиями сравнения, анализа, синтеза, обобщения, классификации по родовидовым признакам, установления аналогий и причинно-следственных связей, построения рассуждений, отнесения к известным понятиям.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 367-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 - 6 сыныптары үшін "Түзету ырғағы" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 367-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 368-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 - 6 сыныптары үшін "Түзету ырғағы" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 368-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 369-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 - 9 сыныптары үшін "Танымдық әрекетін түзеу" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 369-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 370-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-сыныбы үшін "Емдік дене шынықтыру" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 370-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге

қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 371-қосымша

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9 сыныптары үшін "Оқу, жазу және тіл дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 371-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 372-қосымша

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9 сыныптары үшін "Оқу, жазу және тіл дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 372-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 373-қосымша

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9 сыныптары үшін "Санау" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 373-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 374-қосымша

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-сыныбы үшін "Айналадағы әлем" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 374-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 375-қосымша

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9 сыныптары үшін "Бейнелеу" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 375-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 376-қосымша

**Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9 сыныптары үшін "Музыка және ырғақ" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы**

Ескерту. Бұйрық 376-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 377-қосымша

**Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9 сыныптары үшін "Тәртіп мәдениеті" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы**

Ескерту. Бұйрық 377-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 378-қосымша

**Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9 сыныптары үшін "Шаруашылық еңбек" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы**

Ескерту. Бұйрық 378-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019,

11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 379-қосымша

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9 сыныптары үшін "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 379-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 380-қосымша

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9 сыныптары үшін "Кәсіп" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 380-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 381-қосымша

Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 5-7-сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" оқу пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 381-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім

беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 5-7-сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" оқу пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (ары қарай – Бағдарлама) "Білім туралы" Заңы 1 бап, 19 тармағына сәйкес әзірленді.

2. Бағдарлама мақсаты – білім алушылардың жеке психофизикалық және танымдық қабілеттерін ескере отырып, табысты әлеуметтену үшін сөйлеу дағдыларын жетілдіру арқылы коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру.

3. Бағдарламаның оқу міндеттері:

1) сенсорлы-перцептивті қабілетін, дыбысталған сөйлеу тіліне зейіні мен қызығушылығын дамыту;

2) қарым-қатынастың вербалды және бейвербалды құралдарын қолдану қажеттілігін, сөйлеу кезіндегі тәртіп негіздерін қалыптастыру;

3) қарапайым мәтінді тындап, түсіну дағдыларын, оның мазмұнын суреттермен сәйкестендіру білігін жетілдіру;

4) сөздердің дыбыстық-буындық құрамын қалыптастыру үшін ырғақты сезімін, дауыс пен тыныс алуын дамыту;

5) аталмыш Бағдарлама мазмұнына және зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған басқа оқу бағдарламаларына сәйкес, сөздік қорын анықтау және дамыту;

6) тіл арқылы қарым-қатынаста адекватты вербалды оқыту тәсілдерін жетілдіру.

4. Бағдарламаның түзете-дамыту міндеттері:

1) көру-моторлы тепе-теңдігін, ұсақ және артикуляциялық моториканы, жоғарғы психикалық функцияларды дамыту;

2) сөйлеу тілінің мағыналық қызметін дамытуға әрекеттесу;

3) сөйлеу тілінің реттеуші қызметін дамыту негізінде тәртіптің ерікті реттелуін қалыптастыру;

4) әріптер мен цифрлардың бейнесін жазуға дайындық ретінде, қолжетерлік деңгейде графомоторлы дағдыларын дамыту;

5) ынтымақтастыққа қосу үшін білім алушылардың сөйлеу тұйықтығын жеңуге ықпал ету.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Бұл бағдарламаның мазмұны өмірлік маңызды бейімделу және сөйлеу дағдыларын игеруге практикалық тұрғыдан бағытталған;

6. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушылардың сөйлеу тілін дамыту ерекшеліктері келесі факторларға байланысты:

- 1) ойлау іс-әрекетінің бұзылуы;
- 2) жалпы және ұсақ моториканың кемшіліктері;
- 3) қоршаған ортамен өзара іс-әрекеттергі қиындықтар;
- 4) қарым-қатынас тәсілдері мен құралдарын өзгерту;
- 5) сөзбен белгілеу және вербализациялау жеткіліксіздігі;
- 6) қоршаған ортаны танудың бұрмалануы;
- 7) әлеуметтік тәжірибенің кедейлігі, тұлғаның қалыптасуындағы өзгерістер.

7. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларда сөйлеу тілі дамуының кемшіліктері жүйелі болып табылады: дыбыс айтуы, фонематикалық қабылдау, грамматикалық құрылым, сөздік қоры және фразалық үйлесімді сөйлеу тұтастай алғанда бұзылудың орташа және ауыр түрімен байланысты.

8. Білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтау кезінде әлеуметтік коммуникация мақсатында сөйлеу тілін меңгеру деңгейін ескеру маңызды:

1) Қарапайым сөйлеу тілін меңгерген: қарапайым сөздермен және сөйлемдермен өз қажеттіліктерін білдіре алады, орындалған іс-әрекет туралы хабарлай алады, ересек адамның сұрағына жеке сөздермен, сөз тіркестерімен немесе сөз тіркестерімен жауап бере алады;

2) сөйлеу тілінің сипаты: сөйлеу тілі кеңейтілген сөйлеу деңгейінде дамыған болады, бірақ көбінесе әлеуметтік коммуникация мәселелерін шешуге бағытталмайды;

3) балама қатынас басым: сөйлеу тілін меңгермеген, табиғи ым-ишаралар, графикалық бейнелер, вокализациялар, жеке буындар және стереотиптік сөздер жиынтығы арқылы байланыс жасай алады;

4) сөйлеу тілін меңгермеген: коммуникацияны жүзеге асырмайды бұл ретте сөзшығармашылығы, сөзжасам іс жүзінде жоқ.

9. Бір сыныптың оқушылары зият пен психофизикалық дамудың бұзылуының әр түрлі деңгейімен, белгілі бір психикалық функцияның, практикалық дағдылардың қалыптасу деңгейінің теңсіздігімен сипатталады, бұл сөйлеу тілінің дамуын өзекті деңгейіне сүйене отырып, логопедиялық жұмысты жүргізу тиімділігін анықтайды.

10. Оқу процесін ұйымдастыру кезінде білім алушылардың неғұрлым жалпы психофизикалық ерекшеліктері ескеріледі:

1) психикалық бұзылулардың психикалық және соматикалық аурулармен, эмоционалды-ерікті саланың бұзылуымен үйлесуі;

2) көру, есту, тірек-қимыл аппаратының жергілікті немесе жүйелі бұзылуларының болуы;

3) дамудың біркелкі дамуы және негізгі жүйке процестерінің тепе-теңдігінің бұзылуы-тежелу және қозу: кейбіреулерінде баяу қарқын, сәйкессіздік, сөйлеу қозғалыстарының ыңғайсыздығы байқалады, ал басқаларында ретсіз, мақсатсыз әрекеттермен үйлесетін қозғыштық жоғарылайды;

4) сөйлеудің барлық құрылымдық компоненттерінің вариативті бұзылыстары: фонетикалық-фонематикалық, лексикалық және грамматикалық, бұл ауызша және жазбаша сөйлеуді қалыптастыруды қиындатады немесе мүмкін емес етеді, бейвербалды және балама коммуникацияның әртүрлі құралдарын қолдануды талап етеді.

11. Ауызша сөйлеу тілін меңгерген оқушылар үшін қолдың және артикуляциялық мүшелердің ұсақ дәл сараланған қозғалыстарын жүзеге асырудағы қиындықтары тән: затты ұстау, позаны ұстап тұру, тілдің ұшын жоғары немесе төмен бұгу, бір позициядан екіншісіне ауысу, бұл дыбыс айтуды түзету процесін, мұрыннан сөйлеуді жоюды қиындатады.

12. Осы санаттағы білім алушылардың ауызша сөйлеу тілі мыналармен сипатталады : импрессивті және экспрессивті тілдегі аграмматизмдер (сөйлеу тілінде кейбір сөз таптары жоқ, септік, тәуелдік, көптік, жіктік жалғаулар арқылы сөз өзгерту, сөзжасау дағдылары жетілмеген), сөйлеу тілі бұрылыстарының қайталануы кезінде, басқа адамдардың сөздері мен сөз тіркестерін семантикалық мазмұнын ескермей (механикалық) қолдану, эхололия.

13. Зияты орташа түрде зақымдалған оқушыларды оқыту және тәрбиелеу ересектермен және басқа балалармен ынтымақтастық арқылы практикалық сөйлеу дағдыларын қалыптастыруды қамтиды.

14. Осы бағдарлама аясында ауызша және жазбаша тілдің бұзылуын жою бойынша жұмыстың бағыты жалпы дидактикалық және арнайы принциптерді анықтайды:

1) гуманизм-оқушының мүмкіндігіне деген сенім, субъективті, оң көзқарас;

2) логопедиялық әсердің ғылымы-балалардың мүмкіндіктері туралы жаңа ғылыми деректерді пайдалану, бей дәстүрлі озық әдістемелерді қолдану;

3) жүйелілік - білім алушыны тұтас, сапалы өзіндік, серпінді дамытушы субъект ретінде қарау; оның сөйлеу бұзылыстарын психикалық дамудың басқа жақтарымен өзара байланыста қарау;

4) реализм-оқушының нақты мүмкіндіктерін және оның даму жағдайын, диагностика мен түзету-дамыту жұмысының бірлігін есепке алу;

5) балалардың саналылығы мен белсенділігі-әртүрлі материалда және әртүрлі жағдайларда ұқсас әрекеттерді ойын сипатындағы әртүрлі тапсырмалары арқылы, бірнеше рет орындау;

6) онтогенез-логопедиялық әсер ету әдістемесін әзірлеу кезінде нормада сөйлеудің әртүрлі нысандары мен функцияларын қалыптастырудың заңдылықтары мен реттілігінің ескерілуі;

7) этиопатогенез-логопед ерекше білім беру қажеттіліктерін айқындау үшін жеке сөйлеу бұзылыстарының факторлары мен тетіктерін ескеруі.

15. Бағдарламаны тиімді іске асырылуын оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері қамтамасыз етеді:

1) іс-әрекеттік ықпал ету - түзете-дамыту жұмысы барысында мұғалім- логопед баланың жасына сай жетекші қызмет түріне сүйенуі;

2) кешенді ықпал- барлық мамандардың келісілген іс-әрекеттерін қамтамасыз ете отырып, әртүрлі технологиялардың (психологиялық, педагогикалық, медициналық ұсынымдарды ескере отырып) бір объектіге кешенді әсері ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыста неғұрлым тиімділігін арттыру;

3) жүйелі ықпал ету – мұғалім- логопед өз жұмысында дыбыстың айтылуына, фонематикалық процестерге, сөз қорына және сөйлеудің грамматикалық құрылымына түзете-дамыту әсерлерінің міндетті өзара байланысын жүзеге асыратын;

4) жеке-дифференциалды ықпал ету – мұғалім- логопед білім алушының жеке ерекшеліктеріне, жұмыс мақсаттарына байланысты түзете-дамыту жұмысының мазмұнын, нысандары мен тәсілдерін өзгертуі.

16. Білім алушылармен логопедиялық жұмыстың ерекшеліктері:

1) визуалды, аудиалды және тактильді көрнекілікті пайдалана отырып, анализаторларды барынша қосу;

2) оқытудың арнайы әдістері мен құралдарын пайдалану, "айналма жолдарды" құру, мысалы, баспа кескіндерін, заттық және графикалық алгоритмдерді, электрондық коммуникация құралдарын, сыртқы ынталандыруларды пайдалану;

3) манипуляциялық әрекеттерді сөз арқылы саусақтардың ұсақ қимылдарын дамыту ;

4) оқушылардың еліктеу қабілеттеріне және көрнекі-әрекеттік ойлаудың сақталған мүмкіндіктеріне сүйене отырып, логопедиялық ырғақ элементтерін кеңінен қолдану;

5) негізгі эмоцияларды өзектендіру-танымдық қажеттіліктерді қоздыру үшін;

6) материалды қарапайым элементтерге егжей-тегжейлі бөлу: оқыту әр элемент бойынша жүргізіледі, содан кейін ғана олар тұтастай біріктіріледі, ал білім алушыларды жалпылауға оқыту;

7) логопедиялық материалдың көп қайталануы, оны жаңа жағдайда қолдану;

8) оқушының ең қарапайым оқу жетістіктерін міндетті түрде тіркеу және эмоционалды бағалау;

9) білім беру ортасын ерекше кеңістіктік, уақытша және семантикалық ұйымдастырумен оқытуды сапалы жекелендіру. Мысалы, аутизм спектрінің бұзылуымен бірге интеллектуалды бұзылулары бар білім алушылар бастапқыда топтық сабақтарды жүзеге асырмас бұрын жеке дайындықты қажет етеді, атап айтқанда оларға білім беру кеңістігі мен уақытын құрылымдау кезең-кезеңмен ("қадам-қадаммен") бірізділікті және қоршаған орта құбылыстары мен оқиғаларының байланысы;

10) білім беру кеңістігінің шекараларын айқындау, бұл білім беру кеңістігін барынша кеңейтуге, оны табиғи жағдайларда: дүкенде, кафеде, емханада, қоғамдық көлікте әлеуметтік қарым-қатынас дағдыларын қалыптастыру үшін білім беру ұйымынан тыс жерге шығаруға қажеттілікті ескеруді көздейді.

17. Логопедиялық көмектің тиімділігін қамтамасыз ету үшін логопед-мұғалім арнайы әдістер мен тәсілдерді қолданады:

1) практикалық (жаттығу, еліктеу-орындаушылық жаттығулар, соның ішінде ойын түзету тыныс алу, дикциялық және мимикалық жаттығулар, шығармашылық ойындар; дидактикалық, сюжеттік-рөлдік, іскерлік ойындар; заттық модельдеу);

2) көрнекі (графикалық, символдық, иллюстрациялық, табиғи);

3) сөздік (логопедтің әңгімесі, хабарлама әңгіме, қайталау - жатталған сөз тіркестерін айту) - лексикалық материалды логопедпен бірге және оның соңынан қайталап айтуын қолдана отырып, өз тілектерін, білімдерін, іс-әрекеттерін сұрақ немесе жауап түрінде ауызша ресімдеу үлгілерін игеру.

18. ҚР БҒМ 22.01.2016 жылғы №70 бұйрығына сәйкес білім алушылардың ынтасын арттыру, өмірлік және оқу дағдыларын неғұрлым сапалы қалыптастыру, логопедиялық сабақтарда әртүрлі көрнекілікті пайдалана отырып, анализаторларды барынша қосу үшін дидактикалық дамытушы ортаны орынды ұйымдастыру жағдайында оқытудың техникалық құралдары қолданылады:

1) логопедиялық сабақтардың бөліктері немесе тұтас сабақтар сенсорлық бөлме жағдайында "дыбыстық әсер ету, логиканы дамыту, ойын терапиясы және дыбыстың сапасын, күші мен бағытын ажырату үшін "Интербелсенді дыбыстық тақта", "Акустикалық тактильді тақта" қолдана отырып жүргізілуі мүмкін;

2) практикалық сөйлеу жұмысын ұйымдастыруға арналған интерактивті панельді, үшөлшемді аксессуарлары мен карточкаларды қамтитын мультимедиялық интерактивті оқыту бағдарламалық-әдістемелік кешенінің электрондық ресурсы барынша кеңінен қолданылады;

3) дыбыстық сигналды визуализациялайтын "Логопедиялық жаттықтырғыш" арнайы тыныс алу және дауыс жаттығуларын жүргізу кезінде, әсіресе дизартриялық компоненті және ринофониясы бар білім алушылармен жұмыста сөйлеу тілін тиімді дамыту, өзін-өзі бақылау үшін пайдаланылады;

4) "Тілдік қатынасты меңгеру және дамытуға арналған тілдік жаттықтырғыш" ассоциативті (қолдаушы) құралын мұғалім-логопед фразалық сөйлеу тілін меңгермеген білім алушылармен жұмыста қолданады.

19. Оқушылардың психофизикалық, неврологиялық ерекшеліктерін ескеріп, сөйлеу қабілетінің полиморфты және тереңдігі аясында олардың жұмыс қабілеттілігінің төмендеуін ескере отырып, логопед-мұғалім мультимедиялық, электронды

құрылғыларды санитарлық нормалар мен ережелерге қатаң сәйкес, шектеулі және қатаң мөлшерде қолданады, алайда, дәстүрлі (нақты) дидактикалық ресурстарды кеңінен қолданады:

- 1) жануарларды, ертегі кейіпкерлерін, тұрмыстық заттарды бейнелейтін ойыншықтар;
- 2) жазықтық және үлестірме материал (карточкалар, суреттер, басқатырғыштар);
- 3) Би-ба-бо және ұлттық киім киген қуыршақтар, декорациялар мен аксессуарлар – сахналау, ойын-драматизациялар және ұлттық ойындар үшін;
- 4) оқушылардың мүмкіндіктеріне сәйкес әдебиеттер, сонымен қоса, суретті кітаптар, ертегілер, әңгімелер, тақпақтар; халық және авторлық ертегілер.

20. Бағдарлама бірқатар шарттарды орындау кезінде жалпы білім беруге дайындықтың негізін қалайды:

1) мұғалім- логопед ПМПК ұсынымдарына сәйкес әр баламен жұмысты жоспарлайды және жүзеге асырады;

2) мұғалім- логопедтің басшылығымен осы сыныптың білім алушыларымен жұмыс істейтін барлық педагогтер мен психологтар сабақтарға өзара қатысу, бақылауларды талдау үдерісінде және қорытындылары бойынша еркін сындарлы диалог негізінде білім алушылардың әрқайсысының сөйлеу дамуының жай-күйі, әлеуетті мүмкіндіктері мен перспективалары туралы кәсіби білімнің толық бейнесін қалыптастырады;

3) мұғалім- логопед білім алушылардың ата-аналарына (заңды өкілдеріне) баланың сөйлеу тілін дамыту мәселелері бойынша ақпараттық, консультациялық және әдістемелік көмек көрсетеді, бағдарлама ата-аналардың белсенді қатысуымен іске асырылады;

4) бағдарламалық талаптарды іске асыруда "Тіл дамыту және қатынас", "Адам және әлем", "Айналадағы әлем", "Танымдық даму", "Музыка және ырғақ", "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" оқу пәндерімен пәнаралық өзара байланыс орнатылады, оларды зерделеу кезінде логопедиялық сабақтарда қалыптастырылатын коммуникативтік және басқа да сөйлеу дағдылары бекітіледі және дамытылады.

5) мектеп әкімшілігінің өкілдері мен мұғалім- логопед түзете-дамыту жұмыстарының сапасын бағалау мониторингін, талдауын және өзін-өзі талдауын жүргізеді.

21. Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзетудің жеке бағдарламасы мұғалім логопед белгіленген тәртіппен жүргізетін логопедиялық диагностика негізінде жасалады.

22. Зиятының орташа түрде бұзылыстары балаларда академиялық тілдік білімді қалыптастыруға бағытталған логопедиялық сабақтың дәстүрлі өткізілуінің тиімділігі төмен, осыған байланысты сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету процесі мазмұнды және/немесе ұйымдық нысандарды қатаң реттеуді көздемейді.

23. Сабақ барысында мұғалім- логопед әр оқушыда осындай қажеттілік туындаған сәтте – жеке жұмысты орындауға жағдай жасау үшін, жеке қарқынмен, мұғалімнің жеке көмегін алу үшін қызмет түрінің өзгеруін қамтамасыз етеді.

24. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушылардың сөйлеу тілі дамытудағы кемшіліктерді түзету бойынша оқу іс-әрекетінің барлық нысандары мен түрлері өздерінің белсенділігін, бастамашылығы мен дербестігін қалыптастыруға бағытталған,

25. Сөйлеу тілі дамуындағы кемшіліктерді түзету бойынша сабақтарды мұғалім-логопед жабдықталған кабинетте, біртекті сөйлеу тілі бұзылыстары, даму деңгейі бар үш-бес адамнан тұратын топтарды жинақтай отырып жүргізеді. Сөйлеу патологиясының күрделілігіне және түзету кезеңіне байланысты білім алушы аптасына 2-3 рет логопед сабақтарына қатысады.

26. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушылардың жетістіктерін бағалау сипаттамалық бағалауды пайдалана отырып жүргізіледі. Жеке сөйлеу картасында сөйлеу қабілетінің жеке деңгейі (өз бетінше, үлгі бойынша, еліктеу бойынша, мұғаліммен бірлескен іс-әрекеттердің көмегімен) және үлгі бойынша іс-әрекеттерді орындау кезінде көрсетілетін педагогикалық көмек түрі міндетті түрде көрсетіледі (ұйымдастырушы, бағыттаушы, эмоционалды), білім алушылардың жетістіктерінің балдық белгісі пайдаланылмайды.

27. Бағдарламада логопедиялық диагностика деректерімен қатар оқушылардың сөйлеу тілін дамытудағы кемшіліктерді түзетудің жеке бағдарламаларының мазмұнын анықтауға бағыттаушы негіз болатын оқыту мақсаттарының жүйесі тұжырымдалған.

3-тарау. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің мазмұны

28. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" оқу пәні бойынша 5-7 сыныптардағы оқу жүктемесі:

- 1) 5-сыныпта – аптасына 4 сағат, оқу жылында -136 сағат;
- 2) 6-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылына -68 сағат;
- 3) 7-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында - 68 сағат.

Пәннің оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" ҚР Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығына өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы типтік оқу жоспарына сәйкес жасалды (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде №8170 болып тіркелген).

29."Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" оқу пәнінің Бағдарлама мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) "Тілдің психологиялық базасы";
- 2) "Сөздерді түсіну және айту";

3) "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас";

4) "Оқу және жазу".

30. "Тілдің психологиялық базасы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) сенсорлы гнозис және праксис;

2) жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері.

31. "Сөздерді түсіну және айту" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) сөздің дыбыстық-буындық құрамы;

2) сөздің семантикалық құрылымы.

32. "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) сөйлем және мәтін;

2) вербалды және бейвербалды қатынас.

33. "Оқу және жазу" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) балама оқу;

2) графика және жазу.

34. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің 5 сыныптағы базалық мазмұны:

1) тілдің психологиялық базасы.

Қоршаған ортаның дыбыстарын тыңдау, естуінің шоғырлануын көрсету, белгілі бір және дерексіз бейнелердегі таныс заттардың визуалды бейнелерін тез тану. Дыбыстық ынталандыруды күші, сапасы және бағыты бойынша ажырату. Таныс заттардың символдық және нүктелік кескіндерін тану. Жанасу үшін саралау және ұқсас заттарды атау. Әртүрлі модальдікті қабылдау процесінде заттарды топтастыру. Музыкалық фрагментті негізін марш пен вальс ырғағымен қайталау. Ырғақты құрылымдарды қайталау: екіден төртке дейін ырғақты сигналдар. Сөзге қатысы жоқ дыбыстарды тану, әртүрлі формалармен, дыбыстармен, ырғақты қозғалыстармен танысу-үлгі бойынша таңдау, тану, салыстыру, топтарға біріктіру, еліктеу және қарапайым үлгі бойынша қайталау. Логикалық жаттығулар – адамға қажетті киім мен аяқ киімді сыртқы түріне, көңіл – күйіне қарай таңдау– түсіндірумен: үлкен ағайда-үлкен етік, көңілді Асхатта-қызыл жейде. Зейінді шоғырландыру және қоршаған оқиғаларға жауап беру. Схемалық сенсорлық жоспар бойынша тақырыпты бақылау және зерттеу. Затты, суретті және пиктограмманы сәйкестендіру. Түсті қағаз жолақтарын қолдану арқылы түс белгісі бойынша киім заттарын таңдау;

2) сөздерді түсіну және айту. Еліктеуге арналған тыныс алу- дауыстық және артикуляциялық жаттығулар. Дұрыс физиологиялық (диафрагмалық-қабырға) тыныс алуды, қысқа және үнсіз тыныс алуды (иықты көтермей), тыныш және бірқалыпты (ұртты толтырмай) дем шығаруды бекіту. Дауысты дыбыстарды біртіндеп айта білу, олардың санын көбейту. Артикуляциялық аппараттың және саусақ моторикасының қозғалғыштығын дамыту. Бір буыннан екіншісіне біркелкі ауысу. Ысқырық және ызың

фонемалардың дифференциациясы (с-ш, з-ж, ц-с). Дыбыстардың жеке айтылу бұзылыстарын түзету: ысқырық, ызың және сонор дыбыстарды қою, бекіту және анықтау. Әріптер мен дыбыстармен танысу: а, ә, у, о, і, т, м, с, х, оларды жеке күйде дұрыс және айқын айту, оларды әр түрлі интонациясы мен қарқыны бар сөздердің басында немесе соңында ажырату (еліктеуге негізделген). Йот дауысты дыбыстары бар сөздер (а, е), дифтонгтың орнын анықтау. Екі буынды сөздерді жабық буынмен және ортасында дауыссыз дыбыстар қатар келген жағдайда машықтандыру (Нұрлан, Арлан). Бір, екі, үш буынды сөздердің ырғақ үлгісін қайталау, үш буынды сөздерді дауыссыз дыбыстар қатар келмейтін жағдайда және жабық буында (телефон, қалашық), дауыссыз дыбыстар қатар келген жағдайда (ескерткіш, бастық, сатушы, Ақмарал) машықтандыру. Қатаң және ұяң дауыссыздарды ажырату, сөздерді жасау ау, уа, ах, ух, үх, – олардың мағынасын нақтылау, сюжеттік бейнелермен және етістіктермен байланыстыру (қоңырау шалу, жылау, таңдану, шаршау). Предикативті сөздікті жүйелеу, дауысты дыбыстар қатарын көбейте отырып, біртіндеп айта білу, бір буыннан екіншісіне біртіндеп ауысу. Берілген дыбыспен (әріппен) сөздерді оқыған кезде оны дыбыстың жеке фонетикалық қиындықтарын (ц-с, сағ-т, сағ-щ) ескеріп, естіп "табу".

Сөздікті белсендіру (мимика), адамның көңіл-күйі (жақсы, жаман, қалыпты), оның эмоциялары және олардың көрінісі (қуаныш, күлкі, таңдану, немқұрайлылық, өкініш, қайғы, қайғы, қайғы, жылау, ашу), жеке сезімдер (жақсы көру, нәзіктік). Енжар және белсенді заттық сөздікті молайту: көкөністер (шалқан), жидектер (құлпынай және таңқурай) - атау, тану, түсі, пішіні мен дәмі бойынша салыстыру, ағаштар (шырша, карағай) - жапырақтары (инелері), жаңғақтары мен тұқымдары бойынша, саңырауқұлақтар-жеуге жарамды және жеуге жарамсыз, бөлме өсімдіктері мен үй жануарлары. Іс-әрекеттің мағынасы бар етістік лексикасы. Осы және өткен шақ зат есімдері мен етістіктерінің көпше түрін түсіну және қолдану, екпінсіз көпше түрі, кішірейткіш мән беретін жұрнақтар. Етістіктерді ажырату: жуу, сұрту, тазалау, шаю, жанармай құю, түзету, кептіру –табыс септігіндегі тәуелді зат есімдермен бірге. Жиһаз және төсек-орын бұйымдарының атауы және оларға күтім жасау (тазалау, жинау, дымқыл, құрғақ шүберек). Дене мүшелерін және олардың функцияларын өзінде, қуыршақта табу, нұсқауларға сәйкес көрсету және атау. Тазалық заттары, жеке белгілер мен сыртқы қасиеттерді білдіретін сын есімдер, етістіктер: жуыну, шомылу, киіну, шешіну, тарақ. Етістік жұрнақтарының мағынасын түсіну –ші, -ше, -шек, -ша, - дай, - дей, -тай, -тей, -хана;

3) фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас. Адекватты вербалды қатынас пен тәртіп элементтерін дамыту (денесін түзу ұстай білу, сөйлеушінің бетіне қарау, оған біреу қарағанда мән беру, назар аудару). Қарым-қатынас кезінде мимикалық, жест-ишара және пантомимикалық позалар (тану, қайта құру) тиісті сөзбен, позамен, ым-ишарамен және мимикамен сезімдер мен көңіл-күйді сүйемелдеу). Жақсы таныс заттардың атауларын қосып, сөз тіркестерін құру. Иелік есімдіктері бар көп сатылы

нұсқаулықты түсіну (менікі – сенікі), салыстырмалы түрде сапалы сын есімдер (аз – көп, қалыңырақ – жұқа). Қысқа қарапайым сюжеттердің (ертегілер, шағын такпақтар, санамақтар) мағынасын түсінуді қалыптастыру. Үлгі, модель және графикалық сызба бойынша қарапайым фразаны құрастыру. Өтініштерді білдіретін жеке сөздерді айтуға және қайталауға мотивацияны дамыту. Затты беруді сұрай білу. Модельдер бойынша фразаны тұжырымдау: бұйрық райындағы етістік (Суғар!), етістік қосу табыс септігіндегі зат есім (таңқурайды жина!), зат есім қосу етістік (Нұрлан жуды). Қимыл-қозғалыстармен бірге, қоса, хормен айтылғанды септіктерде қолдануға арналған практикалық жаттығулар. Модельдер бойынша фразаны тұжырымдау: есім қосу зат есім қосу етістік, сын есім қосу зат есім қосу етістік: мен көзімді жуамын, кітапты көремін, мұрныммен гүлді иіскеймін. Педагогтің сөзіне кез-келген сөздік-дыбыстық өрнектерде сөйлеу еліктеуін белсендіру, мұғалім – логопедтен кейін қысқа өлеңдер, сөйлеу, моторлы әрекеттерімен бірге сөйлеу-эмоционалды бірлік, өзара әрекеттесу аясында қайталап айту. Логопедпен бірге жоспар, сызба, фото және бейнематериал бойынша сипаттама- әңгіме құру. "Үй өсімдіктеріне күтім жасау" (жапырақтардың шанын жуу, суару) модель бойынша әңгіме, "үй жануарлары (қоян, мысық, ит)" сенсорлы жоспары бойынша сипаттама-әңгіме құрастыру.

Табиғат туралы әңгімеге белсенді қатысу, саябақта тәртіп ережелерін орындау. Тыйым салу белгілерін ұжыммен бояу (саябаққа экскурсия бойынша). Киім элементтерінің атауларын белсенді қолдану (жаға, қалта), киім заттарын салыстыру, үйлестіру: көгілдір жемпір, қара шалбар (жаттау). Ұжымдық әңгіме құрастыру- " Досымның портреті" сипаттамасы. Қызығушылықтар мен хобби туралы әңгімелер. Сенсорлы жоспар бойынша "Менің сүйікті тағамым", "Менің Отаным", "Менің қалам", "Туған өлкенің көрікті жерлері" сипаттамасын құрастыру. Графикалық жоспар бойынша өзінің және бір-бірінің, тәрбиешінің немесе ата-ананың портреттерін түсіндіріп салу, құралдар мен палитраны таңдау, бір-бірінің портреттерімен бөлісу және суреттерді тану. Сұрақ бойынша сөйлемді аяқтай білу: кім? не? Осы сұрақтың сөздеріне сүйене отырып қойылған сұраққа жауап беру;

4) "Оқу және жазу". Символ мен пиктограмманы қолдану "Мен –өзім, менің денем", "Үй тұрмысындағы заттар". "Тамақ даярлау", "дастархан жаю" пиктограммалармен танысу. "Мен атаймын, сен көрсет" "Бірдей суреттерді тап" пиктограммаларды қолданып жаттығулар орындау. Кеспелі әліпби әріптерімен, моделдермен жұмыс, графикалық жазуларды жүргізу. Мұғалім-логопедпен бірге көрнекі көлемді және жазықтық модельдердің көмегімен картиналар мен суреттердің мазмұнын ойнау. Өлеңдер мен ертегілерді, қысқа әңгімелер мен кейіпкерлердің есімдерін тыңдау және қарапайым талқылау (иллюстрациялар бойынша көрсету). Тыңдау кезінде өлеңдерді басын логопед айтса, жалғастырған түрде айту, содан кейін өзін-өзі қайталау (барлық қол жетімді байланыс құралдарын қолдана отырып). Әріптер мен сөздерді оқу (" жаһандық оқу" – бағдарламаның екінші бөлімімен интеграциялау).

Дауысты дыбыстарды ажырату [а, ә, у, и, о, у, і, е] дыбыстарды айту кезінде еріннің орнын бейнелейтін дыбыстардың дыбыссыз артикуляциясын қабылдау негізінде тақырыптық суреттерге-символдарға сүйене отырып және оларды А, Ә, О, Ө, У, И, Ы, І, Е суреттер арасында әріптердің бірі бар карточканы таңдау, тиісті заттар мен суреттерге бекітілген карточкалар бойынша сөздерді "оқу" ("визуалды сканерлеу" және кескінге сүйену негізінде), белгілі бір суреттегі осы сөздермен карточкаларды орналастыру немесе оларды тақтаға, терезеге бекіту және т. б. п., пиктограммалармен қол қойылған сөздерді оқу: үй, мұрын, терезе, тақта, үстел, орындық және А, Ә, О, Ө, У, И, У, Е әріптерін қабаттастыру (төсеу) – сөздегі екпінді дауыстыға сәйкес, оларды және басқа таныс сөздерді нақты заттармен, суреттермен және пиктограммалармен байланыстыру. Суреттерден затты, аналогтық ойыншықты табу (түрлі-түсті сурет – иллюстрация, контурлық сурет, оқушыға мұғалім салған сурет, төрт бөліктен тұратын сурет-кітаптағы мұғаліммен бірге тыңдалған немесе "оқылған" мәтінге).

Суретті пиктограммалармен байланыстыру бейвербалды және ауызша қарым-қатынас құралдарын қолдану арқылы атау. Гигиена ережелері, тұрмыстық заттар, ересектердің жұмысы, қауіпсіз мінез-құлық туралы бейнеленген суреттерді, балалар кітаптарын таңдау жаттығулары (мұғалімнің көмегімен). Ақпаратты, ескерту және тыйым салу белгілерін таңдаудағы жаттығулар: "Дәріхана", "Мектеп", "Аурухана", "Балалар", "Жаяу жүргіншілер жолы", "Жаяу жүргіншілер өткелі", "Жаяу жүргіншілер қозғалысына тыйым салынады", "Автобус және (немесе) троллейбус аялдамасы", "Медициналық кабинет". Үш және екі секциялы бағдаршамның сигналдарын "оқу". Саусақ, үстел, қолғап театрының кейіпкерлері, бибабо қуыршақтары, "Ересектер еңбегі" сериясындағы картиналар мазмұнының көрнекі көлемді және жазықтық үлгілері арқылы оқушылармен бірлесіп ойнау. Мұғалім оқыған ертегілер, әңгімелер немесе өлеңдер (иллюстрацияларды көрсетпей) негізінде өткізілетін ойындарға қатысу, онда оқушылар осы шығармалардың кейіпкерлерін таниды және атайды (көрсетеді, бейнелейді). Оқушыларды мұғалім оқыған мәтін бойынша әрекеттерді бейнелеуге тарту.

Сыртқы және ішкі трафареттерді қолданатын жаттығулар (әр түрлі өлшемдегі бір сурет): қарапайым, түрлі-түсті қарындаштармен, шарикті қаламдармен штрихтау және көлеңкелеу. Парақтағы тақырыптық аппликация элементтерінің кеңістіктік орналасуы. АБАБ, ААББ АББА, ААБААБ схемасы бойынша мұғалім-логопедпен бірлесіп немесе оның ең аз көмегі арқылы квадратта, шеңберде, жолақта дайын элементтерден қарапайым үлгілерді құрастыру. Әр түрлі әдістерді қолдана отырып, қағаз парағының бетін бояу кезінде қолдың дұрыс қимылдарын бекіту. Графомоторлық дағдыларды дамытуға арналған жаттығулар: үлкен қағаз парақтарына киізден жасалған қаламдармен, щеткалармен, қарындаштармен түзу және бұралмалы сызықтар салу, нүктелерді, соққыларды, шеңберлерді, кресттерді, толқынды сызықтарды қағазға, құмға (жармаға) қайталау және кезектестіру жаттығулары. Саусақтармен,

қарындаштармен, қаламдармен арнайы таңдалған музыкаға контурлық кескін бойынша "жазу" – темпті қарқындалумен. Нүктелер бойынша және өз бетінше жазу.

Парақты (көлденең және тік сызықтар) торкөздер түрінде (мұғалім-логопедтің көмегімен) сызғыш бойымен созу. Өз алақаныңызды сызу және алынған суреттерден композиция жасау (төртінші сыныпты, екінші жартыжылдықты қараңыз), сөйлеу түрінде мұғалім-логопедпен бірге барлық әрекеттерге түсініктеме беру. Қарындашпен, қаламмен сызғыш бойынша "жазу" (оқушылардың жеке мүмкіндіктеріне сүйене отырып), А, Ә, О, Ө, У, И, Е, У әріптерінің трафареттері бойынша "жазу" (әріптердің өлшемі – 5-10 см), ұқсас әріптерді ажырату және салу.

35. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің 6 сыныптағы базалық мазмұны:

1) тілдің психологиялық базасы. Сызықтық естіп есте сақтау жаттығулары: сөйлемдегі сөздерді құрастыру, содан кейін бірлесіп қайталау (тізбек бойынша: Мен – Мен қалаймын – мен жүргім келеді – Мен жалғыз жүргім келеді). Берілген ырғақпен сөйлеумен бірге қол қимылдарын дамыту. Кішкентай заттарды бір уақытта екі қолмен әртүрлі ұстап қорапқа салу. Себеп пен салдарды анықтау, сюжеттік суреттер бойынша құбылыстар мен оқиғалардың логикасы (басында не болды, содан кейін не болды). Есту қабілетін дамыту: сөзге қатысы жоқ дыбыстарды тембральды қабылдауды, зейінді , ырғақ сезімін қалыптастыруға, дыбыс көзін табуға, сөзге қатысы жоқ дыбыстардың қарқыны мен ритағына еліктеуге бағытталған дыбыстың күшін, қарқыны мен дыбысталуын ажырату.

Ырғақты құрылымдарды қайталау (екіден беске дейін ырғақты сигналдар). Дененің әртүрлі бөліктерінің, бастың, артикуляциялық органдардың, саусақтар мен қолдардың ерікті қозғалыстарын үлгі бойынша және ауызша нұсқаулар бойынша дамыту: жеке, ауыспалы, дәйекті қозғалыстар және бірқатар қозғалыстар. Әр түрлі массажерлерді (арнайы және импровизацияланған) қолдана отырып, қолдың өзін-өзі массаж жасау дағдыларын қалыптастыру және осы дағдыларды бекіту. Екі қолмен және бір қолмен көру бақылауымен сезіну тәсілдерімен заттарды көзбен-тактильді тексеру;

2) сөздерді түсіну және айту. Басында немесе соңында дауыссыздар қатар келген (қант, серт) бір буынды сөздерді жинақтау. Жеке айтылу қиындықтарын жеңу. "Әдептілік" тақырыбындағы етістік, номинативті және атрибутивті сөздікті белсендіру: дұрыс жүру (тегіс), отыру (түзу), тұру, тұру (тез, бірақ асықпай), қолды ұстау, тіке қарау, кезекте тыныш отыру, тыныштық пен ренжімеу, жол беру, есікті ашу, болу мейірімді (содан кейін олар сізге бірдей жауап береді, сыпайы – жағымды, әдепсіз – жағымсыз), "рахмет", "кешіріңіз" деп айту. Сөздікті белсендіру: "мерекелік киім", "зергерлік бұйымдар", "моншақтар", "шаш үлгісі", "өзін-өзі күту" (қолдар, шаштар, тістер), "гигиена", "гигиеналық құралдар", "суық", "жылы", "ыңғайлы", "спорт", "дене шынықтыру", "жаттығу";

3) фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас. Практикалық әрекеттер бойынша әңгіме құрастыру. Сурет-графикалық жоспарды өз бетінше құру (қажетті суреттерді таңдап, ретке келтіріңіз), модельді пысықтау: сын есім плюс зат есім плюс предлог плюс үстеу немесе зат есім (сыпайы бала дәрігерге алғыс айтады). Модель бойынша сюжеттік сурет бойынша сөйлемдер құрастыру: зат есім (есімдік) плюс етістік – есімдік және предикативті компоненті жоқ сын есім (ол күреседі – ол зұлым). Дұрыс әрекеттермен бірге жүретін жолдарды пайдалану (есіктерді ашу, ауыр салмақты көтеруге көмектесу, өз орныңызды алуды ұсыну). Сюжеттік суреттер мен іс-әрекеттерден мінез ерекшеліктерін анықтау. Киім үлгілері, шаш үлгілері бейнеленген журналдарды қарау және оларды талқылау.

"Қуыршақты киіндір" әңгіме-ойынына қатысу. Өмірлік жағдайларды талдау элементтерімен Диалог, әңгімелесушілердің мәлімдемелерін өз бақылауларымен толықтыру, дау ережелері (сөйлеуді білмейтін балалар диалогқа вербалды емес қарым – қатынас құралдары-пиктограмма, қимыл, мимика арқылы қатысады). Суреттерде бейнеленген әңгімелер туралы әңгімелесу қабілеті ("кімдікі дұрыс, кімдікі дұрыс емес?"), білім алушылардың артықшылықтары мен кемшіліктерін ұжымдық талқылау ("Мен туралы бәрін айт", "Менің Отаным", "Менің қалам", "Туған өлкенің көрікті жерлері" немесе "Жақсылық пен жамандық еліне саяхат" ойындары барысында, онда білім алушы көзін жұмып, Жақсылық пен жамандықты білдіреді және былай деп жазады: "жақсылық – бұл" + сурет, "жамандық – бұл" + сурет). Жаман әдеттер туралы маскалар мен костюмдерді ұжымдық дайындауға қатысу. Суреттерді, пиктограммаларды және сөйлеу құралдарын қолдана отырып, тамақ туралы қысқаша сипаттамалық әңгімелер құрастыру. "Бұл кім?", "Сатушы не істейді?", "Дүкеннің осы бөлімінде қандай өнімдер сатылады?", "Сіз шайға печенье немесе бауырсақ сатып аласыз ба?". Білім алушыларды өз атынан ("Мен нан сатып аламын", "Біз мерекеге торт сатып аламыз"), екінші және үшінші тұлғалардан ("Ол...", "Олар...") "графикалық анықтамаларды", символдық бейнелерді және басқа да көрнекі тіректерді пайдалана отырып;

4) оқылым және айтылым. Қосымша элементтермен (и-ш, о-а), элементтердің кеңістіктік орналасуымен (б-д), сондай-ақ сызу қиын (з, к) ерекшеленетін, өтілген дыбыстар мен әріптердің, сызбасы ұқсас әріптердің қайталануы. Сөйлемнің басында және соңында бас әріппен жазу дағдысы. Азық-түлік, жануарлар, балықтар, табиғат, адамдардың кәсіптері (Сатушы, кассир, сауыншы, балықшы, цирк) бейнеленген суреттерді қолданатын аудио және визуалды жаттығулар. Екі-үш суреттен қажетті суретті таңдау және Өлеңді тыңдауға, қысқа әңгімеге немесе әрекетті бейнелейтін суретті көрсетуге негізделген қимылдарды орындау. Мұғалім-логопед жасаған тақырыптық пиктографиялық стендтерден ақпаратты "оқу" (тамақ, күн тәртібі, демалу және т.б. туралы), тыңдау кезінде өлеңдерді келісу (коньюгация), содан кейін оларды өз бетінше баяндау. Оқушыларды мұғалім оқыған мәтін бойынша іс-әрекетке шақыру. Әріптер мен сөздерді оқу ("жаһандық оқу"). М, Н, Ң, П, Б әріптерімен танысу (өлшемі

5 және 3 см контур бойымен кесілген), артикуляцияны визуалды бақылаусыз есту қабылдауына негізделген әріптерді көрсету, суреттер мен сандар арасында әріптері бар карточканы таңдау. "Визуалды сканерлеу" және кескінге сүйену негізінде тиісті заттар мен суреттерге бекітілген карточкалар бойынша сөздерді "оқу".

Таныс әріптерден (Ана, ата, апа) тұратын сөздер басылған карточкалармен танысу. Тиісті суреттерге сөздермен карточкаларды орналастыру немесе оларды нақты заттарға бекіту: тақтаға, терезеге және т. б., таныс сөздерді заттармен, суреттермен байланыстыру пиктограммалардың астындағы сөздерді оқу және А, Ә, О, Ө, У, И, Е, Ы, І, М, Н, П, Б әріптерін осындай әріптерге қою (төсеу) сөздердегі әріптер. Журналдарды "оқу": журнал беттерін ашу, қарау, "иллюстрациялармен", "мақала атауларымен" және "мәтіндермен" танысу, оқушыларға балалар мен ата-аналарға арналған заманауи журналдардан және басқа журналдардан мақалалар көрсету және оқу. Ауызша және вербалды емес қарым-қатынас құралдарын қолдана отырып, суреттерді атау және жағдайларды сахналау.

Дауысты дыбыстарды белгілермен белгілеу: [а] – шеңбер, [о] – сопақ, [у] – кішкентай шеңбер, [ы] – көлденең созылған кең сопақ, [и] – көлденең созылған тар сопақ, [э] – тігінен созылған сопақ. Барлық дыбыстардың белгілермен, содан кейін сәйкес басылған әріптермен дәйекті байланысы (дыбыстар әр түрлі дауыс күшімен, интонациямен айтылады). Зерттелген сөздердегі әріптерді тану (ана, әке, әйел, орындық, үстел, үй).

Ағаштан, пластмассадан, картоннан жасалған ішкі және сыртқы трафареттерді қарапайым және түрлі-түсті қарындаштармен, шарикті қаламдармен штрихтау және көлеңкелеу, мұғаліммен бірге бояулармен сурет салу (қылқаламмен жағу, жағу, қылқаламның ұшымен түрту). Қағаз жолағындағы, квадраттағы, шеңбердегі, сопақшадағы нүктелер мен соққылардан үлгі бойынша өрнектер жасау (үлгіні көбейту алдында алдын ала талдаумен). Пішіні бірдей, бірақ мөлшері әртүрлі бөліктерден тұратын заттарды салу. А, О, У, И, Е, Ы, М, Н әріптерінің трафареттері бойынша "хат" (оқушылардың жеке мүмкіндіктеріне қарай), мектеп керек-жарақтарының "өшіргіш", "қарындаш", "дәптер", "қалам" пиктограммаларымен арақатынасы. "Еркін жазу" қағидаты бойынша әріптердің "хаты" (М.Монтессори бойынша). Бастапқы, екі және бірнеше тірек нүктелері бойынша көлденең, тік, қисық сызықтарды салу. Музыкалық аспаптардың ыырғақты соққыларына немесе мұғалімнің шапалақтарына сәйкес торкөз және жол дәптеріне сызықтар жазу — >.

36. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің 7 сыныптағы базалық мазмұны:

1) тілдің психологиялық базасы. Кинестетикалық праксис пен гнозисті топтастыру үшін типтік жалпыламалар. "Л" и "А" әріптердің моделінің стереогнозы. Қарым-қатынас кезінде мимикалық позалар мен қуаныш, таңдану, сәлемдесу қимылдары, таңдану, қорқыныш, қайғы реакцияларын түсіну және қолдану. Сериялау

операциялары, оның бөліктерінен объектіні синтездеу, таныс заттардың стереогнозы, бейнелеу жағдайындағы әрекеттер (табиғат дыбыстары – сөйлеу дыбыстары). Көлемді, дәлдікті, жылдамдықты, белсенділікті, үйлестіруді сақтай отырып, қозғалтқыш бағдарламасын дәл орындау. Белгілі бір бұлшықет топтарына бағытталған моторлық импульстарды ынталандыру, кинестетикалық талдау және синтез процестерін қалыптастыру, саусақтардың қозғалыстарының кинестетикалық афферентациясы, еліктеу және ауызша Нұсқау бойынша мимикалық бұлшықеттердің қозғалысын дамыту негізінде (еліктеу, үлгі бойынша) және өздігінен (ауызша нұсқау бойынша) саусақтардың қозғалысын кинестетикалық ұйымдастыруды дамыту (көзді қысу, ұртқа үрлеу, қастарды көтеру және қабағын түйу). Сөйлеудің интонациялық экспрессивтілігін қолдану және басқалардың сөйлеу мәнерлілігін есту қабілеті. Заттарды (текшелер, басқатырғыштар, мозаика) манипуляциялау процесінде конструктивті праксисті, қол-көз координациясын және моторлы жадын дамыту.

Оқушылардың қозғалыс стереотиптері мен графикалық қабілеттерін дамыту (көлеңкелеу, сурет салу, графикалық қатарлар). Әрекеттер мен қозғалыстардың етістіктермен және "Көңілді адамдар" ойын түрі бойынша кеңістіктік координаттарды білдіретін сөздермен байланысын бекіту;

2) сөздері түсіну және айтылым. Қарама-қарсы дауысты дыбыстарды ([и-у], [и-о], [а-у], [е – у]) және артикуляцияға жақын дауыссыз дыбыстарды ашық буындарда (жұмсақ таңдайдың қатысуымен-[м-б], [н-д]) ажырату жаттығулары негізінде фонематикалық қабылдауды дамыту, білім беру орны бойынша – [п-т], [пт], [м-н]). Жүйелі ұйымдастырылған қозғалыстарды орындау кезінде ауызша праксистің даму процесінде артикуляциялық қозғалыстардың кинестетикалық негізін қалыптастыру (артикуляциялық гимнастиканың арнайы кешендері). Дұрыс айтылатын дыбыстарды артикуляциялау кезінде әртүрлі артикуляциялық органдардың жағдайын нақтылау арқылы мотор-кинестетикалық кері байланысты дамыту, қажетті артикуляциялық қалыпты (артикуляциялық гимнастиканың арнайы кешендері) табу және ұстау процесінде дыбыстардың нормативтік артикуляциялық тәсілдерін қалыптастыру, дыбыс шығаруға дайындық кезеңінде арнайы жаттығуларды орындау барысында артикуляциялық мүшелерінің нормативтік құрылымдарын қалыптастыру; жеке қиындықтарды жеңу. Дауысты және дауыссыз дыбыстарды (дауысты және дауыссыз, қатты және жұмсақ) қайталау, оларды ажырату, "Р және Л, М және Б" артикуляциялық ұқсас дыбыстарды, мұрын және ауыз дауыссыз дыбыстарын ажырату (ауа ағынының бағытын кинестетикалық бақылау). Деформацияланған сөзбен жұмыс, сөз бен схеманың, сөз бен модельдің арақатынасы. Екі буынды сөздермен жұмыс (пана), төрт буынды ашық буынды сөздермен). Дауысты және дауыссыз, қатты және жұмсақ дауыссыз дыбыстарды ажырату.

Жұмыста, танертең, түстен кейін, кешке сәлемдесу сөздерін қолдану, "Сәлем" және "Қайырлы күн" реңктерін ажырату. Қоштасу кезінде белгілер мен мимиканы қолдану: "

Қайырлы күн, сәлем, сәлем (көңілді)". Стикерлермен жұмыс істеу қабілеті (сюжеттер бойынша сәлемдесу жолдарын оқу және тарату). "Күлімсіреу" және "күлкі" ұғымдарын ажырату. "Туған күн" тақырыбындағы сөздікті жандандыру (дастархан, сыйлық, алғыс сөздер), оқу пәндерінің атаулары, тұрмыстық заттар, тамақтану нормалары мен режимі, Негізгі тамақ өнімдері (нан, жарма, ұн өнімдері, сүт және сүт өнімдері, қант, көкөністер, жемістер, балық) көкөністер мен жемістерді өңдеудегі реттілік (сұрыптау, жуу, сақтау). -Ші-жұрнағы, зат есімнің сөзжасамы, сын есімдердің сөзжасамы арқылы зат есімдердің сөзжасамына бақылау жасау. "Театр" тақырыбындағы сөздікті белсендіру (талғампаз, әдемі, пальто, гардероб, бағдарлама сатып алыңыз, фойеде). Ситуациялық телефон диалогында предикативті сөздікті белсендіру (айту, телефонды алу, теру, ұялы телефон, тыңдау, өзін таныстыру үшін сөздер мен сөз тіркестері, тікелей телефонға сөйлеу, анық, сыбырламай, айқайламай). Септік жалғаулармен көрсетілген кеңістіктік қатынастарды түсіну, заттардың, әрекеттердің, күйлердің, белгілердің, қасиеттер мен қасиеттердің (түс, пішін, шама, дәм) атауларын білдіретін сөздердің мағыналарын нақтылау және оларды пиктограммалармен байланыстыру негізінде оқушылардың экспрессивті сөздігін кеңейту. Сөз қорына объектілерді елеулі белгілері бойынша ажырату және жалпылау негізінде бөлінген қарапайым ұғымдарды білдіретін сөздерді, сондай-ақ түрлерді, жалпы және дерексіз жалпыланған ұғымдарды білдіретін сөздерді (жақсылық, жамандық, сұлулық) енгізу, экспрессивті сөздікте сан есімдерін бекіту (қалыптасқан сандық көріністер шегінде), қысқаша сипаттамалық әңгімелер құрастыру жемістер, жидектер, көкөністер;

3) фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас. Бейтаныс ересек адамға сөйлейтін сөз тіркестерін қолдану: тиісті ережелерді есте сақтау негізінде көлікке отыруға шақырудан сыпайы бас тарту (ешқашан бейтаныс адаммен жүруге келіспе, әрқашан отбасыңа немесе достарыңа қайда бара жатқаныңызды және кіммен бірге екенінді айт, өз атыңды айту керек және қашан болмайтын жағдайларды ажырата біл). Құттықтауларды, тілектерді құттықтау хатына жаза білу, кіші және үлкен сыйлықтарды тапсыру кезінде сөз тіркестерін, сыйлықты қабылдау кезінде сөз тіркестерін айта білу. Отбасы мүшелерінің күнделікті тұрмыстық қызметіне қатысу: сатып алу, тамақ дайындау, тазалау, жуу, жуу, ұсақ жөндеу. Үй-жайлардың, жиһаздардың, функциялардың, безендірудің мақсатын сипаттайтын, сөз тіркестерін бір-екі сөзбен, көрсетумен, қимылмен, сөз тіркестерін түрлендірумен толықтыратын "Пәтерге экскурсия (фотосуреттер немесе бейнелер бойынша)" үйлесімді әңгіме құру (жасыл кастрөл шкафта тұр. Көк кастрөл үстелде тұр. Шәйнектің артында сары кастрөл тұр). Модель бойынша фразаны жаттықтыру: зат есім (есімдік) плюс сын есім плюс етістік (мен театрда әдемі киінемін). Фотосуреттердің реттілігін орнату арқылы мұғалімнің сұрақтары бойынша әңгіме құрастыру – экскурсияның іздері бойынша, суреттерді көшірмелерге жабыстыру, бірнеше ұсынылған нұсқалардың ішінен стильге сәйкес келетін көшірмені таңдау.

Арнайы ұйымдастырылған коммуникативті жағдайларда диалогтық сөйлеуді мақсатты түрде оқыту (әңгімеде, тапсырмаларды орындау кезінде, үстел үсті ойындарымен сабақ барысында және т.б.). Жақсы таныс ертегілер мен әңгімелерді пиктографиялық кодтар, сөйлеу құралдары, мұғалімнің көмегімен әңгімелеу, сипаттамалық әңгімелерді бірлесіп құрастыру (ойыншық, сурет бойынша). Сөздік және сөзге қатысы жоқ қарым-қатынас құралдарын қолдана отырып, күнделікті мазмұны бар сюжеттік суреттер сериясы бойынша баяндау әңгімелерін құрастыру (пиктограммалар, сурет немесе заттың егжей-тегжейін көрсететін мұғалім-логопедтің қимылдары бойынша). Жеке тәжірибеден (мектеп медициналық кабинетінде, емханада, дәріханада дәрігерге бару) сұрақ-жауап формасы негізінде қысқа әңгімелер құрастыру. Рөлдік ойындарға қатысу "Біздің театр. Біздің қойылым" (сұраққа жауап Сіздікі қай орын?), "Телефонмен сөйлесу" (атыңды ата, қайдан қоңырау шалдың, не болғанын айт, қай жерде болғанын айт, ересек адамның айтқанын мұқият тыңда, айтқанын жаса), "Супермаркет" (белгілі бір тауарларды табуға көмектесуді сұра), "Туған күн" (Ерлан Сауле мен Сапарды шақырды және олар Ерланның ата-анасына өздері туралы айтып берді. "Комикстермен" жұмыс – "бұлтқа" өз атыңды, тегіңді, мекен-жайыңды, кімге және не беру керектігін жазу). "Менің Отаным", "Менің қалам", "Туған өлкенің көрікті жерлері" тақырыптарында әңгімелесу, сұрақтарға жауап беру және оларды қою мүмкіндігі ("Сен қай қалада тұрасың", "Қанша адам", "Қандай жиһаз", "Қандай бөлме", "Не істегенді ұнатасың?"), пиктограммалар немесе суреттер түрінде "Мен үйде не істеймін" әңгімесін, "Мен және менің отбасым" коллажын құрастыра отырып, олардың отбасы өміріндегі оқиғаларға ұқсас оқиғаларды бейнелейтін журналдар мен газеттерден фотосуреттер, суреттер тандаңыз. Диалогты бастау (еліктеу бойынша) немесе ұйымдастырушы бағыттаушы көмекпен);

4) оқу және жазу. Е, е, және, ю, мен әріптерімен жұмсақтықты белгілеу кезінде қатты және жұмсақ дауыссыздарды ажырату, сөздің соңы мен ортасындағы дауыссыздардың жұмсақтығын білдіретін ь әрпі. Қолжазба материалын оқу дағдысы, жалпы қауіпсіздік белгілері мен ақпараттарды Жаһандық оқу (тану) (тоқтату, қауіпті, улану, жеуге жарамсыз, ауысу, дүкен, дәріхана). Мұғалім-логопедтің көмегімен тақырыптық пиктографиялық стендтер құру және оқушылардың сабақтарда осы стендтерде ұсынылған ақпаратты "оқу", "жинау", "жұлу", "суару" пиктограммаларымен танысу. Пиктограммалармен жаттығулар. Әдеби шығармаларды оқу, иллюстрациялар мен картиналарды қарау, ертегілерді, өлеңдерді, қысқа әңгімелерді тыңдау, шығармалардың кейіпкерлерін атау (иллюстрацияларда көрсету). Тыңдау барысында өлеңдерді үйлестіру, содан кейін оларды барлық қол жетімді құралдармен дербес айту. Мұғалім-логопед оқыған мәтін бойынша драматизация ойындары, әріптер мен сөздерді оқу ("жаһандық оқу"), дауысты дыбыстардың артикуляциясын тиісті белгішелермен белгілеп "оқу", жазылған дыбыстарды әр түрлі дауыс күшімен, интонациямен айту. Белгілі бір суреттерге сәйкес сөздермен карталарды ашу: жаңбыр, қыс, қар, көктем, жаз

. Пиктограммалармен қол қойылған сөздерді оқу және сөздердегі сол әріптерге А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ, И, Е, П, Б, М, Т, Д, Н, Ң әріптерін қабаттастыру (төсеу). Танысқан сөздердегі әріптерді тану (ана, әке, әйел, орындық, үстел, үй). Дауысты дыбыстардың дыбыссыз артикуляциясы және оларды символдық кескіндер мен әріптермен байланыстыру. Таныс сөздерді заттармен, суреттермен, пиктограммалармен байланыстыру. Әріптерді буынға дәйекті түрде қосу-біріктіру (ма, му, мы, мо, ми), содан кейін кері буынға (бөлінген алфавит әріптерінен буындарды құрастыру), таныс сөздерден буындарды таңдау (ана, пана, атта, атпа), басылған\жазылған сөздегі тиісті буынға буыны бар картаны қолдану, инсульт және қарапайым Түрлі-түсті қарындаштармен, шарикті қаламдармен. Әріптер мен сандардың контурлық кескіндерін қағаз парағына, екі параққа — сандар мен әріптерге, А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ, И, Е, У, П, Б, М, Т, Д, Н әріптерінің трафареттері бойынша "хат" (әріптердің мөлшері — 1-3 см) желімдеу. Контур сызықтары (нүктелері) бойынша әріптерді жазу, музыкалық аспаптардың ырғағы соққыларына немесе мұғалімнің шапалақтауына сай торкөз және жол дәптерге сызықтарды "жазу": ұзын сызық және қысқа сызық, бірдей сызықтар. Мектеп керек-жарақтарын пиктограммалармен байланыстыру, тиісті пәнді және оған арналған пиктограмманы таңдау: "Бормен қайда жазуға болады?", "Олар қағазға не жазады?", "Қарындашты қағаздан қалай өшіруге болады?".

Параграф 2. Оқыту мақсаттарының жүйесі

37. Бағдарламада ұсынылған оқыту мақсаттары кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгіде бірінші белгі – сыныбын, екінші және үшінші белгі – бөлімнің және бөлімшенің реттік санын, төртінші белгі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.1.1.1 кодында "05 - сыныбы, "1.1" - бөлім және бөлімше, "1" - оқыту мақсатының реттік саны.

38. Оқу мақсаттары бөлімдер мен сыныптар бойынша берілген:

1) "Тілдің психологиялық базасы" бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары		
	5 сынып	6 сынып	7 сынып
	5.1.1.1 қоршаған орта дыбыстарын тындау, естуінің шоғырлануын көрсету	6.1.1.1 берілген темппен ырғақта қол саусақтарын айналдырып киымлдар жасау	7.1.1.1 әртүрлі массажерларды (арнайы және алмастырушы) қолданып, өз бетінше 2-3 тәсілден массаж жасау
	5.1.1.2 жақын жерде қозғалып келе жатқан затты көзімен бақылау (көлденеңінен, тігінен, шеңбер бойынша, алдыға /артқа) бір минут	6.1.1.2 қорапқа ұсақ заттарды бір мезгілде үлгі бойынша, әртүрлі тәсілмен, екі қолмен салу	7.1.1.2 таныс заттарды нақты түрлі түсті, бейнелік, толық емес, бір-біріне салынған суреттерден 10-15 секундта тану
		6.1.1.3 дене мүшелері, басымен, артикуляция	

1.1. Сенсорлы гнозис және праксис	5.1.1.3 адамның түріне, фотосуретіне 30 секунд көзін тоқтату	мүшелері, саусақтарымен үлгі және сөздік нұсқау бойынша ерікті қимылдар орындау: жеке, кезектескен, бірінен соң бірі, қимылдар сериясы	7.1.1.3 қимылдарды етістіктермен, кеңістіктік координаталарды білдіретін сөздермен " Көңілді адамдар" типі бойынша үйлестіру
	5.1.1.4 таныс затты жеке бөліктері, оларға тән дыбыстары (дыбыс шығаратын ойыншықтар) бойынша, сипап сезіп тану	6.1.1.4 дыбыс көзін табу және орнын белгілеп, көрсету	7.1.1.4 сөзге қатысы жоқ дыбыстардың күшін (қатты-ақырын) және алыстығын (алыс-жақын) табиғат дыбыстарын ажырату
	5.1.1.5 ырғақты суретті дыбыстың күшін ажырата отырып қайталау (екіден төртке дейінгі сигналдар)		
	5.1.1.6 қозғалыссыз көзден жоғары, төмен, көз бойындағы, қарама-қарсы тұрған затты көзімен бақылау 1 минут бойы		
1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	5.1.2.1 адамға қажетті киім мен аяқ киімді сыртқы түріне, көңіл-күйіне қарай-дәлелмен таңдау	6.1.2.1 бөлік пен бүтінді тақырыптық суреттерде, сюжеттік картиналарда, Равен матрицаларында, қарапайым басқатырғыштар композицияларында байланыстыру	7.1.2.1 топтастыру моделі спецификациясы бойынша түрліне қарай жалпылау
	5.1.2.2 тиісті мимикалық және пантомимикалық позаларды қабылдап, зейінді көрсету және қоршаған оқиғаларға жауап беру	6.1.2.2 бірізділік бойынша есту жадының жеткілікті көлемді көрсете отырып,, сөйлемдегі сөздерді құрастыру, содан кейін қайталанатын қайталау-тізбек бойынша : Мен; Мен қалаймын; Мен жүргім келеді	7.1.2.2 адекватты интонацияға сәйкес келетін мимикалық реакцияларды тану
	5.1.2.3 схемалық сенсорлық жоспар бойынша тақырыпты тыңдау, қарау және тактильді зерттеу	6.1.2.3 құбылыстар мен оқиғалардың себептері мен салдарын, логикасын анықтау: басында не болды, содан кейін не болды-4-5 сюжеттік суреттер сериясы бойынша	7.1.2.3 бір ұсыныстан екі-үш жалпы қозғалыс тізбегін, заттарды екі қолмен ұстап тұрған екі элементтің тіркесімін қайталау
			7.1.2.4 адамдардың сезімдері мен қажеттіліктері туралы

5.1.2.4 өткен тақырыптар бойынша зат, сурет және пиктограмманы сәйкестендіру	6.1.2.4 айнаға өзіне қарап, сыртқы келбетіне сын көзбен қарау, бағалау, жөндеуге тырысу (шашын, киімін, т.б.)	тыңдалған мәтіннің жалпы нақты мазмұнын тиісті мимикалық (позамен, мазмұнның тақырыппен, суретпен, пиктограммамен және сөзбен байланысын түсіну
5.1.2.5 практикалық іс-әрекет процесінде жануарларға қамқорлық пен қауіпсіз мінез-құлықты көрсету		
5.1.2.6 қызығушылық пен қызығушылықты көрсете отырып, қоршаған оқиғаларға, диалогтарға көрнекі назар мен реакцияны шоғырландыру		

2) "Сөздерді түсіну және айту" бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары		
	5 сынып	6 сынып	7 сынып
	5.2.1.1 еліктеуге арналған тыныс алу- дауыстық және артикуляциялық жаттығулар. Дұрыс физиологиялық (диафрагмалық-қабырға) тыныс алуды, қысқа және үнсіз тыныс алуды (иықты көтермей), тыныш және бірқалыпты (ұртты толтырмай) дем шығаруды бекіту	6.2.1.1 жалпы артикуляциялық гимнастика жаттығуларын орындау процесінде берілген позаны ұстаңыз (еліктеу және ауызша нұсқау бойынша)	7.2.1.1 карама-қарсы дауысты дыбыстарды ([и-у], [и-о], [а-у], [е-у]) және артикуляцияға жақын дауыссыз дыбыстарды ашық буындарда (жұмсақ таңдайдың қатысуымен: [м-б], [н-д]; жасалу орны бойынша: [п-т], [тна], [м-н])
	5.2.1.2 дауысты дыбыстарды біртіндеп айта білу, олардың санын көбейту.	6.2.1.2 дыбыстарды айту кезінде еріннің орналасуын бейнелейтін суреттерге сүйене отырып, олардың дыбыссыз артикуляциясын қабылдау негізінде объективті суреттер-символдарға сүйене отырып, дыбыстарды айту	7.2.1.2 саналы түрде дұрыс айтылатын дыбыстарды артикуляциялау кезінде әртүрлі артикуляциялық мүшелерінің қалпын (позицияларын) көбейту
		6.2.1.3 ақаулы фонемалары жоқ ашық буындардың	7.2.1.3 саналы түрде қажетті артикуляциялық позаны табу және ұстап тұру процесінде дыбыстардың

2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы

5.2.1.3 үлгі бойынша дыбыстау процесінде бір буыннан екіншісіне біркелкі ауысу	кұрылымының үш буынды сөздерін анық және тұтас айту (Асық ал , ата!"	нормативтік артикуляциялық тәсілдерін жаңғырту (артикуляциялық гимнастиканың арнайы кешендері)
5.2.1.4 ысқырық және ызың фонемалардың жеке айтылуын дифференциациялау (с-ш , з-ж, ц-с)	6.2.1.4 ерте және орта онтогенездің дауыссыз дыбыстарымен дауысты дыбыстардың тіркесімін айту [м,б,п, т, д, н, к, г, х, в, ф]	7.2.1.4 3-4 элементтен (артикуляциялық гимнастиканың арнайы кешендері) жүйелі түрде жасалған қозғалыстарды орындау
5.2.1.5 қойылған дыбыстарды айту кезінде күш-жігерді, дыбыстарды , буындарды, сөздерді анық және нақты айтуға ұмтылуды көрсету	6.2.1.5 жеке айтылу қиындықтарын жеңе отырып, басында немесе соңында (нан, тас) бір буынды сөздерді анық айту	7.2.1.5 дауысты дыбыстарды, жұптасқан дауысты және дауыссыз, қатты және жұмсақ дауыссыздарды ажырату, артикуляциялық ұқсас дыбыстарды [Р және Л], [М және Б] ажырату, мұрын және ауыз дауыссыз дыбыстары, ауа ағынының бағытын кинестетикалық бақылауды жүзеге асыру
5.2.1.6 дыбыстарды жеке күйде дұрыс және айқын айту, дауыстылар [а, ә, у, о, і], дауыссыздар [т, м, с, х], оларды сөздің басы мен соңында ажырату		
5.2.1.7 екі-үш буынды сөздерді дауыссыз дыбыстар қатар келмейтін жағдайда және жабық буында (шана, телефон, қалашық), дауыссыз дыбыстар қатар келген жағдайда (алма, ескерткіш, бастық, сатушы, Ақмарал) анық айту, йот дауысты дыбыстары бар сөздер (а, е), дифтонгтың орнын анықтау		
5.2.1.8 екі буынды сөздерді тұйық буынмен және ортасында (Нұрлан, Асқар), үш буынды сөздерді тұйық буынмен (телефон, қалампыр) анық айту		

	5.2.1.9 бір, екі, үш буынды сөздердің ырғақты үлгісін үлгі бойынша көбейту		
	5.2.1.10 артикуляция мүшелерінің орналасуын атау және білу		
	5.2.2.1 ата-аналардың, мұғалімдердің аты-жөнін, жасын, атын және әкесінің атын, айналасындағылардың, өмірге қажетті заттардың аттарын білу және сұрау бойынша атай білу	6.2.2.1 үйіңнің мекен-жайын, мектептің (балалар үйінің) мекен-жайын, елдің, астананың атауларын білу және сұрау бойынша атай білу	7.2.2.1 жақын сөздер мен сөз тіркестерінің мағыналарының реңктерін ажырату: "күлімсіреу" және "күлкі", "сәлем" және "Қайырлы күн", қоштасу және сәлемдесу кезінде мимиканы қайталау ("Қайырлы күн, сәлем, сәлем (көңілді және көңілді)
	5.2.2.2 сөйлеуде адамның бет-әлпетін, эмоциясын, көңіл-күйін (жақсы, жаман, қалыпты), эмоциясын (қуаныш), қайғысын (мұңаюын), білдіретін сөздерді белсенді қолдану), күйлер (қайғыру, ауыру, біреуді сағыну)	6.2.2.2 сөйлеуде "әдептілік" тақырыбында етістік, номинативті және атрибутивті сөздікті қолдану: қалай дұрыс жүру керек (тура), отыру (түзу), тұру (тез, бірақ асықпау), қолды ұстау, қарау, жөтелу, түшкіру, күлу, тұру, кезекте тұру, жол беру, есікті ашу, мейірімді болу	7.2.2.2 "Туған күн" тақырыбы бойынша әртүрлі грамматикалық категориялардың сөздерін түсіну және белсенді қолдану: үстел, сыйлық, алғыс сөздерін қою
	5.2.2.3 практикалық материалда сөзжасау дағдыларын қолдану	6.2.2.3 "Әдептілік" тақырыбы бойынша сын есімге жұпты саналы түрде таңдау: әдепсіз-жағымсыз, сыпайы-жағымды	7.2.2.3 мұғалім-логопедпен бірге бақылау және –шы жұрнағы арқылы сөзжасау
	5.2.2.4 көкөністерді, жемістерді, ағаштарды, саңырауқұлақтарды, бөлме өсімдіктерін және үй жануарларын атау, тану, түсі, пішіні және дәмі бойынша салыстыру	6.2.2.4 сөйлеу этикетінің сөздерін саналы және белсенді қолданыңыз: рахмет, кешіріңіз, өтінемін	7.2.2.4 оқу пәндерінің, тұрмыстық заттардың, негізгі тағамдардың атауларын ажырату және қолдану: нан, жарма, ұн өнімдері, сүт және сүт өнімдері, қант, көкөністер, жемістер, балық, тамақтану нормалары мен режимі туралы түсінікке ие болу
	5.2.2.5 бөлме өсімдіктері мен жануарларға, жиһазға, киімге күтім жасау әрекеттерінің	6.2.2.5 "Киім және сән" тақырыбы аясында әртүрлі грамматикалық	7.2.2.5 мұғалім-логопедтің көмегімен көрнекі тіректер арқылы етістіктерде көбейте білу

2.2. Сөздің семантикалық құрылымы

<p>мағынасы бар етістік және номинативті лексиканы түсіну және белсенді қолдану, жуу, сұрту, тазалау, шаю, жуу, жанармай құю, түзету, жасау (тазалау) сөздерінің мағыналарын ажырату, септіктердің жалғауларын түсіну</p>	<p>категориялардың сөздерін түсіну, саналы және белсенді қолдану: мерекелік киім, зергерлік бұйымдар, моншақтар, шаш үлгісі, қол, шаш күтімі, тарақ, өзін-өзі күту, суық, жылы, ыңғайлы</p>	<p>және көкөністер мен жемістерді өңдеудегі жүйелілік: сұрыптау, жуу ; сақтау (тамақ), етістіктердің префиксальды сөзжасамын қадағалау(жуу, сақтау, сұрыптау, тастау)</p>
<p>5.2.2.6 осы және өткен шақ зат есімдері мен етістіктерінің көптік жалғауын көпше жалғауымен түсіну және қолдану</p>	<p>6.2.2.6 "Денсаулық" тақырыбы аясында әртүрлі грамматикалық категориялардың сөздерін түсіну, саналы және белсенді қолдану: спорт, дене шынықтыру, жаттығу)</p>	<p>7.2.2.6 "Театр" тақырыбы бойынша әр түрлі грамматикалық категориялардың сөздерін ажырату және қолдану: талғампаз, әдемі , пальто, гардероб, бағдарлама сатып алыңыз , фойеде</p>
<p>5.2.2.7 зат есімнің кішіреіткіш мән беретін жұрнақтардың мағынасын түсіну және қолдану (-ше,- ша)</p>	<p>6.2.2.7 адамның негізгі сезімдерін, тәжірибелері мен қажеттіліктерін білдіретін әртүрлі грамматикалық категориялардың (тыныштал, кейбір жағдайларда ренжіме, кездейсоқ ауырған немесе ренжіткен, қиындық тудырған, мейірімді, сюжеттік суреттерден мінез-құлық ерекшеліктерін анықтайтын жағдайлар сөздерін түсіну, саналы және белсенді қолдану</p>	<p>7.2.2.7 кеңістіктік жағдайларды септік жалғауларын түсіну</p>
<p>5.2.2.8 "Менің денем және мен", "Менің үйім, менің отбасым" (дымқыл, құрғақ) тақырыптары бойынша сын есімдер мен зат есімдерді, дене мүшелерінің атаулары мен белгілерін және олардың функцияларын, сыртқы түрі мен сипатын , дәретхана заттарын қолдана отырып, " сәйкестік" байланыс түрімен сөз тіркестерін құрастыру</p>		<p>7.2.2.8 ситуациялық телефон диалогында предикативті сөздік пен ілеспе үстеулер мен зат есімдерді ажырату және қолдану: айту, телефонды көтеру, теру, ұялы телефон, тыңдау, үшін таныстыру ("Ақмарал тыңдайды", "Әңгімені аяқтайды"), тікелей телефонға сөйлеу, анық, сыбырламау, айқайламау, мұқият тыңдау</p>
		<p>7.2.2.9 абстрактілі және жалпылау ұғымдарын</p>

5.2.2.9 сөйлеу кезінде етістіктерді қолданыңыз: жуыну, шомылу, киіну, шешіну, тарау		білдіретін сөздердің мағыналарын түсіну және ажырату (жақсылық, жамандық, сұлулық)
5.2.2.10 әр түрлі интонациясы мен қарқыны бар сөздерді анық айту (еліктеуге негізделген)		7.2.2.10 сандық атауларды түсіну, ажырату және белсенді қолдану (қалыптасқан сандық көріністер шегінде)
5.2.2.11 үш буынды сөздерді қиылысқан және жабық буынмен (ескерткіш, бастық, сатушы, Ақмарал) анық айту		

3) "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас" бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары		
	5 сынып	6 сынып	7 сынып
5.3.1.1 Өз атынан эмоциямен (педагогтың көмегімен) хабарлама түріндегі екі сөзден құралған сөйлемдерді құру ("Мен...", "Біз..."), екінші жақтан ("Сен...", "Сендер..."), үшінші жақтан ("Ол...", "Олар..."), "графикалық көмекті" символикалық суреттерді, бсқа да көрнекіліктерді қолданып	6.3.1.1 басшылық көмекпен практикалық әрекеттер туралы әңгіме құрастыру	7.3.1.1 бейтаныс ересек адамға айтатын сөз тіркестерін білу, суреттерден сыпайы бас тарту туралы сөздерді білу және айту	
5.3.1.2 сөздерді, сын есімдерді септіктерде дұрыс қолданып, жақсы таныс заттарды қолданып, жай жайылма сөйлемдер құру	6.3.1.2 сурет-графикалық жоспар құру (қажетті суреттерді немесе диаграммаларды таңдап, ретке келтіріп)	7.3.1.2 өткен тақырыптар бойынша фразалық модельдерді қолдана отырып, үй - жайлардың, жиһаздардың, безендірудің сыртқы түрі мен мақсатын сипаттай отырып, "Пәтерге саяхат (фотосуреттер немесе бейнелер бойынша)" үйлесімді әңгіме құрастыру	
	6.3.1.3 моделге сәйкес сөз тіркесін жасау: сын есім плюс зат есім плюс зат	7.3.1.3 сөз тіркесін бір-екі сөзбен, көрсетумен, қимылмен толықтыру, түрлендіру, предикаттың бетін, уақыты мен санын, субъектінің немесе толықтырудың бетін, санын және жынысын	

	5.3.1.3 логопед соңынан тақпақ, санамақтарды қайталау	есім (есім сөз)плюс етістік (Әдепті бала дәрігерге алғыс айтады) мұғалім-логопедтің басшылығымен	өзгерту, белгілер мен сөздер-заттарды ауыстыру, грамматикалық және тақырыптық контекстті өзгертпей (шкафта Жасыл кастрөл бар. Көк кастрөл үстелде тұр. Шәйнектің артында сары кастрөл тұр)
	5.3.1.4 қысқа қарапайым ертегілердің, әңгімелердің сюжеттерін иллюстрацияға сүйене отырып қол жетімді деңгейде түсіну және өз сөзімен жеткізу	6.3.1.4 есіктердің ашылуымен бірге жүретін жол беру, ауыр салмақ көтеруге көмектесу, өз орныңызды алу туралы ұсыныс жасау	7.3.1.4 модель бойынша сөз тіркестерін құру: зат есім (есімдік) плюсзат есім плюс етістік "Кино" тақырыбындағы зат есім. Театр. Көрме" (Мен театрға әдемі киінемін. Анам пальтосын гардеробқа тапсырады)
	5.3.1.5 сөйлеу әрекетіне қызығушылық таныту, жеке сөздерді, сөз тіркестерін айтуға және қайталауға деген ұмтылыс – эмоционалды бірлік аясында, табиғат немесе отбасы туралы әңгімеде өзара әрекеттесуге ұмтылу	6.3.1.5 адамның мінезін анықтау сюжеттік сурет бойынша, модель бойынша сөйлемдер құрастыру кезіндегі оның әрекеттері: зат есім (есімдік) плюс етістік-есімдік плюс сын есім (Ол төбелеседі-ол зұлым), ойын-әңгімеге қатысу	7.3.1.5 Мұғалім-логопедтің сұрақтары бойынша фотосуреттердің реттілігін орнатып, кезінде-экскурсияның іздері бойынша арқылы әңгіме құру, суреттерді көшірмелерге жапсыру
3.1. Сөйлем және мәтін	5.3.1.6 “Үй өсімдіктеріне күтім жасау” туралы модель бойынша әңгіме (3-5 сөйлемнен)	6.3.1.6 киім үлгілері, шаш үлгілері бейнеленген журналдарды қарауды және талқылауды бастау, киім үлгілері мен шаш үлгілерін талқылау бойынша диалогқа қатысу, "Қуыршақты киіндір" ойынын ойнау	7.3.1.6 ұсынылған бірнеше жолдан стильге сәйкес келетін репликаны таңдау арқылы әңгімелер құру
	5.3.1.7 “Үй жануарлары (қоян, мысық, ит)” сенсорлық жоспары, фото және бейнематериалы бойынша сипаттама-әңгіме құру, "Менің сүйікті тағамым"	6.3.1.7 суреттерде бейнеленген өмірлік жағдайларды талдау элементтерімен "Кімдікі дұрыс, кімдікі дұрыс емес?", дауды жүргізу ережелерін сақтай отырып, әңгімелесушілердің мәлімдемелерін өз бақылауларымен толықтыру	7.3.1.7 тапсырмаларды орындау кезінде, үстел үсті ойындарымен сабақ барысында әңгімені бастау және өрістету
		6.3.1.8 бірінші, екінші және үшінші жақтан	

5.3.1.8 жалпы талаптар мен ережелерді саналы түрде орындай отырып, тыйым салу белгілерін ұжымдасып, бояуға қатысу (саябаққа экскурсия ізімен)	ұйымдастырушылық және бағыттаушы көмекті пайдалана отырып: графикалық кеңестер, символдық бейнелер және басқа да көрнекі тіректер арқылы қысқаша сипаттама әңгімелер құрастыру ("Мен нан сатып аламын", "Біз мерекеге торт сатып аламыз", "Ол...", "Олар...") -	7.3.1.8 жақсы таныс ертегілер мен әңгімелерді пиктографиялық кодтардың, сөйлеу құралдарының көмегімен-мұғалімнің басшылығымен айтып беру
5.3.1.9 модельдер бойынша сөз тіркестерін тұжырымдау: зат есім плюс зат есім, зат есім плюс етістік, сын есім плюс зат есім плюс етістік: Менің көзім бар, кітапты көремін, мұрным бар , гүлді иіскеймін (тексеру)	6.3.1.9 жеке тәжірибеден сұрақ-жауап сөйлеу формасы негізінде қысқа әңгімелер құрастыру	7.3.1.9 мұғалім-логопед бірге пішіні, түсі, мөлшері, дәмі көрсетілген сипаттамалық әңгімелер құру- жемістер, жидектер , көкөністер туралы (нақты тақырып бойынша, муляж, сурет бойынша)
5.3.1.10 бояғышты таңдау , киім элементтерін бейнелеу және атау: жаға, қалта, жең, сын есімдермен үйренген келісімдерді қолдана отырып, киім заттарын салыстыру арқылы портреттерді, досыңызды , тәрбиеші немесе ата-ананды түсіндіруге қатыс: көгілдір куртка, ал шалбар қара		7.3.1.10 сөздік және сөзге қатысы жоқ қарым-қатынас құралдарын қолдана отырып, күнделікті мазмұны бар сюжеттік суреттер сериясы бойынша баяндау әңгімелерін (сурет немесе заттың егжей-тегжейін көрсететін мұғалім-логопедтің пиктограммалары, қимылдары бойынша) – мұғалім- логопедпен бірлесіп жасау
5.3.1.11 қызығушылықтары туралы әңгімелерге қатысу		
5.3.1.12 табыс септігінде (кімге?неге?) сөйлемді аяқтау сұрақтың сөздеріне сүйене отырып тұжырымдау		
5.3.2.1 денені тік ұстау, әңгімелесушінің көзіне тік қарау, мимика,	6.3.2.1 екі - төрт сатылы нұсқауларды орындау кезінде мимика, қимыл	7.3.2.1 рөлдік ойындарда бейтаныс ересек адамға айтатын сөз тіркестерін түсіну, білу және белсенді қолдану, көлікке

3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас

ым-ишара, патомимика қолданып, сұраққа жауап беру	арқылы есту зейінін және бағытталған сөйлеуге назар аудару	отыруға шақырудан сыпайы бас тарту, оның "мейірімді" бетіне қарама
5.3.2.2 тану, қайта құру өз сезімдері мен көңіл-күйлерін барабар сөзбен сүйемелдеу	6.3.2.2 өмірлік жағдайларды талдау элементтерімен диалогты бастау, дау ережелерін сақтай отырып, әңгімелесушілердің мәлімдемелерін өз бақылауларымен толықтыру (сөйлеуді білмейтін балалар ауызша емес қарым-қатынас құралдары арқылы диалогқа қатысады: пиктограмма, қимыл, мимика)	7.3.2.2 "Бейтаным адамдармен мінез-құлық ережелерін" жатқа білу, рәміздерге, суреттерге сүйене отырып (хормен) көбейту
5.3.2.3 көп сатылы нұсқауды түсіну (менің – сенің)	6.3.2.3 "Дүкенде" сюжеттік картинасы бойынша сұрақтарға жауап беру: "Бұл кім?", "Сатушы не істейді?", "Дүкеннің осы бөлімінде қандай өнімдер сатылады?", "Сен шайға печенье немесе бауырсақ аласың ба?"- ситуациялық ойында пысықталған сөз тіркестері мен интонацияларды кейіннен жандандыра отыру	7.3.2.3 өз атың атауың керек болған кезде, ал жоқ кезде, сыпайы бас тартудың үйренген тұжырымдамаларын қолдана отырып, рөлдік ойындарда суреттерді талдау кезінде ережелерді білетіндігінді көрсету
5.3.2.4 модельдер бойынша сөз тіркестерін тұжырымдай отырып, тақырыпты беруді сұрау: бұйрық райындағы етістік (Суғар!), зат есім плюс табыс септігінде етістік, хормен және қимылмен үйлестіру	6.3.2.4 "Дәрігердің қабылдауын күту" сюжетті-рөлді ойынын бастау, жүргізу және логикалық түрде аяқтау	7.3.2.4 құттықтауларды, тілектерді құттықтау хатына (қағаз және виртуалды\цифрлық) жазу, кіші және үлкен сыйлықтарды тапсыру және қабылдау жағдайына үйренген сөз тіркестерін, мимикалық позалар мен қимылдарды пайдалану
	6.3.2.5 өз суреттерімен пайымдауларды нығайта отырып, өз бойындағы және басқа да білім алушылардың артықшылықтары мен	7.3.2.5 күнделікті өмір, отбасы мүшелерінің қызметі: сатып алу, тамақ дайындау, тазалау, жуу, жуу, ұсақ жөндеу тақырыбындағы рөлдік

		кемшіліктерін ұжымдық талқылауға қатысу	ойындарды бастау, ашу, қолдау және қисынды түрде аяқтау
--	--	---	---

4) "Оқу және жазу" бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары		
	5 сынып	6 сынып	7 сынып
	5.4.1.1 "Мен, менің денем"; "Тұрмыстық заттар" тақырыптары аясында символдар мен пиктограммаларды оқу	6.4.1.1 сөйлемнің басында бас әріп жазу ережесін және сөйлемнің соңындағы нүктені сақтау	7.4.1.1 қатты және жұмсақ дауыссыздарды ажырату (е, Ұ, и, ю, я, ь) 7.4.1.2 орфоэпия ережелерін сақтай отырып оқу, қолжазба материалы
	5.4.1.2 "пісіру", "дастархан жаю" пиктограммаларын біліп, қолдану	6.4.1.2 тыңдалған мәтінге суреттерді таңдау азық-түлік, жануарлар, балық, табиғат, адамдардың кәсіптері, іс-әрекеттері (Сатушы, кассир, сауыншы, балықшы, цирк қызметкері)	7.4.1.3 жалпы қауіпсіздік белгілері мен ақпараттарды тану-таңбаларды жаһандық "оқу": тоқтау, қауіпті, улану; жеуге жарамсыз; ауысу, дүкен, дәріхана)
	5.4.1.3 суреттер мен суреттердің мазмұнын "Мәтін бойынша мен не атайтынымды көрсет", "Бірдей суреттерді тап" пиктограммаларын қолдана отырып, оқылған мазмұнға қатысты көрнекі көлемді және жазықтық модельдер арқылы айту	6.4.1.3 тақпақ немесе қысқа әңгіменің тыңдалған мәтініне сәйкес қимылдарды орындау	7.4.1.4 мұғалім- логопед жасаған тақырыптық пиктографиялық стендтерде (тамақ, жыл мезгілдері және табиғат құбылыстары туралы, мұғалім- логопедтің көмегімен стендтен ақпаратты "оқу") бағдарлау; мәтінді тындап, оқығанда сәйкес пиктограммаларды таңдау "жинау", "жұлу", "суғару" сөздерді тану
	5.4.1.4 логопед-мұғаліммен бірге шығармалардың кейіпкерлерін атаңыз, оларды иллюстрацияларда көрсетіп қарапайым деңгейде тақпақтар мен ертегілерді, қысқа әңгімелерді тындап, талқылау	6.4.1.4 мұғалім- логопед жасаған тақырыптық пиктографиялық стендтерде (тамақ, күн тәртібі, демалыс және т. б. туралы), мұғалім- логопедтің көмегімен стендтен ақпаратты "оқу" арқылы бағдарлау	
	5.4.1.5 тыңдау кезінде өлең жолындағы соңғы сөзді келісу, содан кейін барлық қол жетімді		7.4.1.5 әдеби шығармаларды оқу, иллюстрациялар мен

4.1. Балама оқу

байланыс құралдарын қолдана отырып, дербес қайталау	6.4.1.5 М, Н әріптерін атау (5-және 3см контуры бойынша кесілген)	суреттерге мақсатты түрде қарау, талқылауға қатысу
5.4.1.6 дыбыстардың дыбыссыз артикуляциясын қабылдау негізінде, дыбыстарды айту кезінде еріннің орнын бейнелейтін суреттерге сүйене отырып, жартылай жаһандық және жаһандық оқуды (АУ, УА-УА, ОО) қолдана отырып, а, О, У, И, Е, У, буындар мен сөздерді оқу	6.4.1.6 "көру сканерлеуі" негізінде тиісті пәндер мен суреттерге тіркелген карточкалар бойынша М, Н әріптері бар сөздерді "оқу" ("жаһандық оқу")	7.4.1.6 бейтаныс ертегілерді, өлеңдерді, қысқа әңгімелерді тыңдау, кейіпкерлерді шығармаларға арналған иллюстрацияларда алдын-ала көрсету
5.4.1.7 суреттердің, әріптер мен сандары бар карточкалардың арасынан А, Ә, О, Ө немесе У әрпі бар карточкаларды таңдау	6.4.1.7 тиісті суреттерге сөздермен карточкаларды орналастыру немесе оларды нақты заттарға бекіту: тактаға, терезеге және т. б., пиктограммалардың астындағы сөздерді оқып, сөздердегі бірдей әріптерге А,Ә, О, Ө, У,У, Ұ, И, Е, Ы, М, Н әріптерін қою	7.4.1.7 өз бетінше өлең жолындағы соңғы 1-2 сөзді-семантикалық болжам бойынша немесе тыңдау барысында рифмо-ырғақтық ассоциация бойынша, содан кейін барлық қол жетімді құралдарды қолдана отырып, өлеңдерді өз бірлесіп аяқтап айту
5.4.1.8 тиісті заттар мен суреттерге бекітілген карточкалар бойынша сөздерді "оқу" ("визуалды сканерлеу" және кескінге сүйену негізінде)	6.4.1.8 балалар мен ата-аналар туралы журналдарды, сән журналдарын қызығушылықпен "оқыңыз": иллюстрацияларды, мақала атауларын қарау, "зерттеу"	7.4.1.8 алғаш естіген мәтінге негізделген драмалық ойындарды бастау, сюжетті ашу, іс-әрекеттерді ойлап табу
5.4.1.9 танысқан сөздері бар карточкаларды белгілі бір суреттерге салыңыз немесе оларды тактаға, терезеге бекіту	6.4.1.9 артикуляцияны визуалды бақылаусыз есту қабылдауына негізделген Б, П әріптерін көрсету, суреттер мен сандар арасында Б, П әріптері бар карталарды іріктеу	7.4.1.9 суреттер мен сандар арасында Т, Д әріптері бар карталарды таңдау, Т, Д әріптерін оқу, оларды әр түрлі дауыс күшімен, интонациямен айту
5.4.1.10 пиктограммалармен жазылған сөздерді оқыңыз: үй, мұрын, терезе, такта, орындық, жаһандық оқу әдісін	6.4.1.10 таныс әріптерден сөздердің құрамын білу: ана, әке, апа, үй осы сөздермен карталарды ажырату, мұғалім-логопедтің тапсырмасы	7.4.1.10 "жаңбыр, қыс, қар, көктем, жаз, ана, әке, үйе т. б." сөздерін жаһандық түрде оқып, пиктограммалармен қол қойып, А, Ә, О, Ө, У, Ұ, Ү, И, Е, Ы, П, Б, М, Т, Д, Н әріптерін қою 7.4.1.11

	қолдана отырып, оларды нақты заттармен байланыстыру	бойынша қажетті сөзді таңдау, жаңа және таныс сөздерді заттармен, суреттермен, пиктограммалармен байланыстыру	сөздеріндегі сол әріптерге әріптерді дыбыссыз артикуляция арқылы тану және оларды символдық бейнелермен сәйкестендіру
	5.4.1.11 А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ, И, Э әріптерін екпінге қарай басып кою	6.4.1.11 дауысты дыбыстардың белгілерін графикалық белгілермен білу және ажырату: әр дыбысты белгішемен, содан кейін сәйкес басылған әріппен дәйекті т ү р д е байланыстыру-дыбыстар әр түрлі дауыстық күшпен, интонациямен айтылады, оқытылған сөздердегі әріптерді тану	
	5.4.1.12 суреттегі затты, ойыншықты - аналогты (түрлі-түсті сурет-иллюстрация, контурлық сурет, оқушыға мұғалім салған сурет, төрт бөліктен тұратын сурет – кітаптағы мұғаліммен бірге тыңдалған немесе " оқылған" мәтінге) табу		
	5.4.2.1 кеспелі әліпби әріптерін графикалық көшіру (А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ)	6.4.2.1 кеспелі әліпби әріптерін графикалық көшіру (А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ)	7.4.2.1 әріптерді буынға біріктіру (ма, му, біз, мо, ми), содан кейін бөлінген алфавит әріптерінен буындарды құрастыру кезінде кері (ат, ом, ум, аң) буынға дәйекті түрде қосу
	5.4.2.2 мұғалім-логопедтің нұсқауы бойынша өткен А, О, Ө, У, Ү, Ұ, Е әріптерінің үлгілері мен моделдерін (5-10 см) қара, түрлі-түсті қарындаштар, шарикті қаламдар айнала сызып бояу	6.4.2.2 танысқан П,Б,С,Т, Л,Д,М әріптерін ағаштан, пластмассадан, картоннан жасалған модельдерді, трафареттер мен шаблондарды (5-10 см) айнала сызу	7.4.2.2 таныс сөздерден буындарды таңдау (ана, шана), басылған\ жазылған сөздегі тиісті ұяға буын бар карталарды салу
	5.4.2.3 АБАБ, ААББ АББА, ААБББААБ сызбасы бойынша мұғалім-логопедпен		7.4.2.3 трафареттер, контурлы сызықтар (

4.2. Графика және жазу

<p>бірлесіп немесе оның азғана көмегі арқылы шаршы, шеңберде, жолақта дайын элементтерден қарапайым өрнектер жасау</p>	<p>6.4.2.3 қағаз жолағында нүктелер мен соққылардың үлгілерін жасай отырып, бояулармен өрнектер жасау</p>	<p>нүктелер) бойынша "жазу" А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ, И, Э, Ы, І, П, Б, М, Т, Д, Н (әріптердің өлшемі — 1-3 см)</p>
<p>5.4.2.4 әртүрлі әдістерді қолдана отырып, қағаз парағының бетін бояған кезде қарындашты дұрыс ұстай отырып, жұмыс қолыңызды дұрыс жылжыту</p>	<p>6.4.2.4 бірдей пішінді, бірақ мөлшері әртүрлі бөліктерден тұратын заттарды салу, үлгіні қайталамас бұрын талдай отырып, жолақта, шаршыда, шеңберде, сопақшада (үлгі бойынша) үлгі жасау</p>	<p>7.4.2.4 мектеп керек-жарақтарын білдіретін сөздерді пиктографиялық түрде "жазу", заттарды пиктограммалармен байланыстыру, сұрақ бойынша оған сәйкес пән мен пиктограмманы таңдау; "сұрақ-нұсқауға" жауапты тауып оқу: "Бормен қай жерге жазуға болады?", "Қағазға немен жауға болады?", "Қарындашты қағаздан қалай өшіруге болады?"</p>
<p>5.4.2.5 үлкен қағаз парақтарына қылқаламмен, қарындаш, қаламмен түзу және қисық сызықтар салу</p>	<p>6.4.2.5 А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ, И, Э, Ы, І, М, Н, Ң әріптерін трафарет бойынша жазу (әріптердің өлшемі — 3 см) —балалардың жеке мүмкіндіктеріне қарай</p>	
<p>5.4.2.6 қағазда, құмда (жармада) нүктелерді, сызбаларды, шеңберлерді, кресттерді, толқынды сызықтарды қайталау және кезектестіру жаттығуларын орындау</p>	<p>6.4.2.6 музыкалық аспаптардың ырғақты соққыларына немесе мұғалімнің шапалақтарына сәйкес, арнайы торкөз және жол дәптеріне көлденең, тік, сынған сызықтарды бастапқы, екі және бірнеше тірек нүктелерін салу</p>	
<p>5.4.2.7 саусақтармен, қарындаштармен, қаламдармен контурлық кескін бойынша арнайы таңдалған музыкамен – жылдамдықпен, нүктелермен және өз бетіңізше "жазу"</p>	<p>6.4.2.7 сызықтарды жазу: —></p>	
<p>5.4.2.8 парақты тігінен және көлденеңінен сызғышпен және</p>	<p>6.4.2.8 қосымша элементтермен ерекшеленетін ұқсас графемаларды ажырату:</p>	

торкөздер бойынша сызу линейке в виде клеточек (мұғалім-логопедтің көмегімен)	и-ш, о-а, о-ө, к-к, ү-ү элементтердің кеңістіктік орналасуы: б-д-в сызбасы қиын з, к	
5.4.2.9 өз алақанын саусақпен сызу және алынған суреттерден композиция жасаңыз		

39. Бағдарлама зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7 сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақмерзімді жоспарының негізінде жүзеге асырылады.

40. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы негізінде мұғалім-логопед оқушылардың жеке қажеттіліктерін ескеріп, жеке бағдарламалар құрастырады

Параграф 3. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 5-7-сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" оқу пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақмерзімді жоспар (оқыту қазақ тілінде)

1) 5 сынып:

1-кесте

Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1 тоқсан		
1. "Тілдің психологиялық базасы"	1.1. Сенсорлы гнозис және праксис	5.1.1.1 қоршаған орта дыбыстарын тындау, естуінің шоғырлануын көрсету ; 5.1.1.2 жақын жерде қозғалып келе жатқан затты көзімен бақылау (көлденеінен, тігінен, шеңбер бойынша, алдыға/артқа) бір минут
	1.2. жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	5.1.2.1 адамға қажетті киім мен аяқ киімді сыртқы түріне, көңіл-күйіне қарай-дәлелмен таңдау ; 5.1.2.2; тиісті мимикалық және пантомимикалық позаларды қабылдап, зейінді көрсету және қоршаған оқиғаларға жауап беру
		5.2.1.1 еліктеуге арналған тыныс алу- дауыстық және артикуляциялық жаттығулар. Дұрыс физиологиялық (диафрагмалық-қабырға) тыныс алуды, қысқа және үнсіз тыныс алуды (иықты көтермей), тыныш

2. "Сөздерді түсіну және айту"	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	және бірқалыпты (ұртты толтырмай) дем шығаруды бекіту; 5.2.1.2 дауысты дыбыстарды біртіндеп айта білу, олардың санын көбейту; 5.2.1.3 үлгі бойынша дыбыстау процесінде бір буыннан екіншісіне біркелкі ауысу
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	5.2.2.1 ата-аналардың, мұғалімдердің аты-жөнін, жасын, атын және әкесінің атын, айналасындағылардың, өмірге қажетті заттардың аттарын білу және сұрау бойынша атай білу; 5.2.2. 2 сөйлеуде адамның бет-әлпетін, эмоциясын, көңіл-күйін (жақсы, жаман, қалыпты), эмоциясын (қуаныш), қайғысын (мұңаюын), білдіретін сөздерді белсенді қолдану), күйлер (қайғыру, ауыру, біреуді сағыну); 5.2.2.3 практикалық материалда сөзжасау дағдыларын қолдану
3. "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас"	3.1. Сөйлем және мәтін	5.3.1.1 Өз атынан эмоциямен (педагогтың көмегімен) хабарлама түріндегі екі сөзден құралған сөйлемдерді құру ("Мен...", "Біз..."), екінші жақтан ("Сен...", "Сендер ..."), үшінші жақтан ("Ол...", "Олар ..."), "графикалық көмекті" символикалық суреттерді, бсқа да көрнекіліктерді қолданып; 5.3.1.2 сөздерді, сын есімдерді септіктерде дұрыс қолданып, жақсы таныс заттарды қолданып, жай жайылма сөйлемдер құру; 5.3.1.3 логопед соңынан тақпақ, санамақтарды қайталау
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	5.3.2.1 денені тік ұстау, әңгімелесушінің көзіне тік қарау, мимика, ым-ишара, патомимика қолданып, сұраққа жауап беру
	4.1. Балама оқу	5.4.1.1 "Мен, менің денем"; "Тұрмыстық заттар" тақырыптары аясында символдар мен пиктограммаларды оқу; 5.4.1.2 "пісіру", "дастархан жаю" пиктограммаларын біліп, қолдану; 5.4.1.3 суреттер мен суреттердің мазмұнын "Мәтін бойынша мен не атайтынымды көрсет", "Бірдей

4. "Оқу және жазу"		суреттерді тап" пиктограммаларын қолдана отырып, оқылған мазмұнға қатысты көрнекі көлемді және жазықтық модельдер арқылы айту
	4.2. Графика және жазу	5.4.2.1 кеспелі әліпби әріптерін графикалық көшіру (А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ); 5.4.2.2 мұғалім-логопедтің нұсқауы бойынша өткен А, О, Ө, У, Ү, Ұ, Е әріптерінің үлгілері мен моделдерін (5-10 см) қара, түрлі-түсті қарындаштар, шарикті қаламдар айнала сызып бояу
2 четверть		
1. "Тілдің психологиялық базасы"	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	5.1.1.3 адамның түріне, фотосуретіне 30 секунд көзін тоқтату
	1.2. жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	5.1.2.3 схемалық сенсорлық жоспар бойынша тақырыпты тыңдау, қарау және тактильді зерттеу
2. "Сөздерді түсіну және айту"	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	5.2.1.4 ысқырық және ызың фонемалардың жеке айтылуын дифференциациялау (с-ш, з-ж, ц-с) ; 5.2.1.5 қойылған дыбыстарды айту кезінде күш-жігерді, дыбыстарды, буындарды, сөздерді анық және нақты айтуға ұмтылуды көрсету
	Сөздің семантикалық құрылымы	5.2.2.4 көкөністерді, жемістерді, ағаштарды, саңырауқұлақтарды, бөлме өсімдіктерін және үй жануарларын атау, тану, түсі, пішіні және дәмі бойынша салыстыру; 5.2.2.5 бөлме өсімдіктері мен жануарларға, жиһазға, киімге күтім жасау әрекеттерінің мағынасы бар етістік және номинативті лексиканы түсіну және белсенді қолдану, жуу, сүрту, тазалау, шаю, жуу, жанармай құю, түзету, жасау (тазалау) сөздерінің мағыналарын ажырату, септіктердің жалғауларын түсіну
		5.3.1.4 қысқа қарапайым ертегілердің, әңгімелердің сюжеттерін иллюстрацияға сүйене отырып қол жетімді деңгейде түсіну және өз сөзімен жеткізу;

3. "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас"	3.1. Сөйлем және мәтін	<p>5.3.1.5 сөйлеу әрекетіне қызығушылық таныту, жеке сөздерді, сөз тіркестерін айтуға және қайталауға деген ұмтылыс – эмоционалды бірлік аясында, табиғат немесе отбасы туралы әңгімеде өзара әрекеттесуге ұмтылу;</p> <p>5.3.1.6 "Үй өсімдіктеріне күтім жасау" туралы модель бойынша әңгіме (3-5 сөйлемнен)</p>
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	5.3.2.2 тану, қайта құру өз сезімдері мен көңіл-күйлерін барабар сөзбен сүйемелдеу
4. "Оқу және жазу"	4.1. Балама оқу	<p>5.4.1.4 логопед-мұғаліммен бірге шығармалардың кейіпкерлерін атаңыз, оларды иллюстрацияларда көрсетіп қарапайым деңгейде тақпақтар мен ертегілерді, қысқа әңгімелерді тыңдап, талқылау;</p> <p>5.4.1.5 тыңдау кезінде өлең жолындағы соңғы сөзді келісу, содан кейін барлық қол жетімді байланыс құралдарын қолдана отырып, дербес қайталау;</p> <p>5.4.1.6 дыбыстардың дыбыссыз артикуляциясын қабылдау негізінде, дыбыстарды айту кезінде еріннің орнын бейнелейтін суреттерге сүйене отырып, жартылай жаһандық және жаһандық оқуды (АУ, УА-УА, ООО) қолдана отырып, А, О, У, И, Е, У, буындар мен сөздерді оқу</p>
	4.2. Графика және жазу	<p>5.4.2.4 әртүрлі әдістерді қолдана отырып, қағаз парағының бетін бояған кезде қарындашты дұрыс ұстай отырып, жұмыс қолыңызды дұрыс жылжыту;</p> <p>5.4.2.5 үлкен қағаз парақтарына қылқаламмен, қарындаш, қаламмен түзу және қисық сызықтар салу; 5.4.2.6 қағазда, құмда (жармада) нүктелерді, сызбаларды, шеңберлерді, кресттерді, толқынды сызықтарды қайталау және кезектестіру жаттығуларын орындау</p>
3 тоқсан		
		5.1.1.4 таныс затты жеке бөліктері, оларға тән дыбыстары (дыбыс

1. "Тілдің психологиялық базасы"	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	шығаратын ойыншықтар) бойынша, сипап сезіп тану; 5.1.1.5 ырғақты суретті дыбыстың күшін ажырата отырып қайталау (екіден төртке дейінгі сигналдар)
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	5.1.2.4 өткен тақырыптар бойынша зат, сурет және питограмманы сәйкестендіру; 5.1.2.5 практикалық іс-әрекет процесінде жануарларға қамқорлық пен қауіпсіз мінез-құлықты көрсету
2. "Сөздерді түсіну және айту"	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	5.2.1.6 дыбыстарды жеке күйде дұрыс және айқын айту, дауыстылар [а, ә, у, о, і], дауыссыздар [т, м, с, х], оларды сөздің басы мен соңында ажырату; 5.2.1.7 екі-үш буынды сөздерді дауысыз дыбыстар қатар келмейтін жағдайда және жабық буында (шана, телефон, қалашық), дауыссыз дыбыстар қатар келген жағдайда (алма, ескерткіш, бастық, сатушы, Ақмарал) анық айту, йот дауысты дыбыстары бар сөздер (а, е), дифтонгтың орнын анықтау; 5.2.1.8 екі буынды сөздерді тұйық буынмен және ортасында (Нұрлан, Асқар), үш буынды сөздерді тұйық буынмен (телефон, қалампыр) анық айту
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	5.2.2.6 осы және өткен шақ зат есімдері мен етістіктерінің көптік жалғауын көпше жалғауымен түсіну және қолдану; 5.2.2.7 зат есімнің кішірейткіш мән беретін жұрнақтардың мағынасын түсіну және қолдану (-ше,- ша); 5.2.2.8 "Менің денем және мен", "Менің үйім, менің отбасым" (дымқыл, құрғақ) тақырыптары бойынша сын есімдер мен зат есімдерді, дене мүшелерінің атаулары мен белгілерін және олардың функцияларын, сыртқы түрі мен сипатын, дәретхана заттарын қолдана отырып, "сәйкестік" байланыс түрімен сөз тіркестерін құрастыру
		5.3.1.7 "Үй жануарлары (қоян, мысық, ит)" сенсорлық жоспары,

3. "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас"	3.1. Сөйлем және мәтін	<p>фото және бейнематериалы бойынша сипаттама-әңгіме құру, "Менің сүйікті тағамым";</p> <p>5.3.1.8 жалпы талаптар мен ережелерді саналы түрде орындай отырып, тыйым салу белгілерін ұжымдасып, бояуға қатысу (саябаққа экскурсия ізімен);</p> <p>5.3.1.9 модельдер бойынша сөз тіркестерін тұжырымдау: зат есім плюс зат есім, зат есім плюс етістік, сын есім плюс зат есім плюс етістік: Менің көзім бар, кітапты көремін, мұрным бар , гүлді иіскеймін (тексеру)</p>
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	5.3.2.3 көп сатылы нұсқауды түсіну (менің –сенің)
4. "Оқу және жазу"	4.1. Балама оқу	<p>5.4.1.7 суреттердің, әріптер мен сандары бар карточкалардың арасынан А, Ә, О, Ө немесе У әрпі бар карточкаларды таңдау;</p> <p>5.4.1.8 тиісті заттар мен суреттерге бекітілген карточкалар бойынша сөздерді "оқу" ("визуалды сканерлеу" және кескінге сүйену негізінде);</p> <p>5.4.1.9 танысқан сөздері бар карточкаларды белгілі бір суреттерге салыңыз немесе оларды тақтаға, терезеге бекіту</p>
	4.2. Графика және жазу	<p>5.4.2.6 қағазда, құмда (жармада) нүктелерді, сызбаларды, шеңберлерді, кресттерді, толқынды сызықтарды қайталау және кезектестіру жаттығуларын орындау;</p> <p>5.4.2.7 саусақтармен, қарындаштармен, қаламдармен контурлық кескін бойынша арнайы таңдалған музыкамен – жылдамдықпен, нүктелермен және өз бетіңізше "жазу"</p>
4 тоқсан		
1. "Тілдің психологиялық базасы"	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	5.1.1.6 қозғалыссыз көзден жоғары, төмен, көз бойындағы, қарама-қарсы тұрған затты көзімен бақылау 1 минут бойы;
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	5.1.2.6 қызығушылық пен қызығушылықты көрсете отырып, қоршаған оқиғаларға, диалогтарға көрнекі назар мен реакцияны шоғырландыру

2. "Сөздерді түсіну және айту"	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	5.2.1.9 бір, екі, үш буынды сөздердің ырғақты үлгісін үлгі бойынша көбейту; 5.2.1.10 артикуляция мүшелерінің орналасуын атау және білу
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	5.2.2.9 сөйлеу кезінде етістіктерді қолданыңыз: жуыну, шомылу, киіну, шешіну, тарау; 5.2.2.10 әр түрлі интонациясы мен қарқыны бар сөздерді анық айту (еліктеуге негізделген); 5.2.2.11 үш буынды сөздерді қиылысқан және жабық буынмен (ескерткіш, бастық, сатушы, Ақмарал) анық айту
3. "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас"	3.1. Сөйлем және мәтін	5.3.1.10 бояғышты таңдау, киім элементтерін бейнелеу және атау: жаға, қалта, жең, сын есімдермен үйренген келісімдерді қолдана отырып, киім заттарын салыстыру арқылы портреттерді, досыңызды, тәрбиеші немесе ата-анаңды түсіндіруге қатыс: көгілдір куртка, ал шалбар қара; 5.3.1.11 қызығушылықтары туралы әңгімелерге қатысу; 5.3.1.12 табыс септігінде (кімге? неге?) сөйлемді аяқтау ;сұрақтың сөздеріне сүйене отырып тұжырымдау
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	5.3.2.4 модельдер бойынша сөз тіркестерін тұжырымдай отырып, тақырыпты беруді сұрау: бұйрық райындағы етістік (Суғар!), зат есім плюс табыс септігінде етістік, хормен және қимылмен үйлестіру
4. "Оқу және жазу"	4.1. Балама оқу	5.4.1.10 пиктограммалармен жазылған сөздерді оқыңыз: үй, мұрын, терезе, тақта, орындық, жаһандық оқу әдісін қолдана отырып, оларды нақты заттармен байланыстыру; 5.4.1.11 А, Ә, О, Ө, У,Ү, Ұ, И, Э әріптерін екпінге қарай басып қою ; 5.4.1.12 суреттегі затты, ойыншықты - аналогты (түрлі-түсті сурет-иллюстрация, контурлық сурет, оқушыға мұғалім салған сурет, төрт бөліктен тұратын сурет – кітаптағы мұғаліммен бірге

		тыңдалған немесе "оқылған" мәтінге) табу
	4.2. Графика және жазу	5.4.2.8 парақты тігінен және көлденеңінен сызғышпен және торкөздер бойынша сызу линейке в виде клеточек (мұғалім-логопедтің көмегімен; 5.4.2.9 өз алақанын саусақпен сызу және алынған суреттерден композиция жасаңыз

2) 6 -сынып:

Кесте- 2

Бөлім	Бөлімше	Оқу мақсаттары
1 тоқсан		
1. "Тілдің психологиялық базасы"	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	6.1.1.1 берілген темппен ырғақта қол саусақтарын айналдырып қиымдар жасау
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	6.1.2.1 бөлік пен бүтінді тақырыптық суреттерде, сюжеттік картиналарда, Равен матрицаларында, қарапайым басқатырғыштар композицияларында байланыстыру
2. "Сөздерді түсіну және айту"	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	6.2.1.1 жалпы артикуляциялық гимнастика жаттығуларын орындау процесінде берілген позыны ұстаңыз (еліктеу және ауызша нұсқау бойынша)
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	6.2.2.1 үйінің мекен-жайын, мектептің (балалар үйінің) мекен-жайын, елдің, астананың атауларын білу және сұрау бойынша атай білу 6.2.2.2 сөйлеуде "әдептілік" тақырыбында етістік, номинативті және атрибутивті сөздікті қолдану : қалай дұрыс жүру керек (тура), отыру (түзу), тұру (тез, бірақ асықпау), қолды ұстау, қарау, жөтелу, түшкіру, күлу, тұру, кезекте тұру, жол беру, есікті ашу, мейірімді болу
3. "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас"	3.1. Сөйлем және мәтін	6.3.1.1 басшылық көмекпен практикалық әрекеттер туралы әңгіме құрастыру;
		6.3.1.2 сурет-графикалық жоспар құру (қажетті суреттерді немесе диаграммаларды таңдап, ретке келтіріп)

	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	6.3.2.1 екі - төрт сатылы нұсқауларды орындау кезінде мимика, қимыл арқылы есту зейінін және бағытталған сөйлеуге назар аудару
4. "Оқу және жазу"	4.1. Балама оқу	6.4.1.1 сөйлемнің басында бас әріп жазу ережесін және сөйлемнің соңындағы нүктені сақтау; 6.4.1.2 тыңдалған мәтінге суреттерді таңдау; азық-түлік, жануарлар, балық, табиғат, адамдардың кәсіптері, іс-әрекеттері (Сағушы, кассир, сауыншы, балықшы, цирк қызметкері); 6.4.1.3 тақпақ немесе қысқа әңгіменің тыңдалған мәтініне сәйкес қимылдарды орындау
	4.2. Графика және жазу	6.4.2.1 кеспелі әліпби әріптерін графикалық көшіру (А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ); 6.4.2.2 танысқан П,Б,С,Т,Л,Д,М әріптерін ағаштан, пластмассадан, картоннан жасалған модельдерді, трафареттер мен шаблондарды (5-10 см) айнала сызу
2 тоқсан		
1. "Тілдің психологиялық базасы"	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	6.1.1.2 қорапқа ұсақ заттарды бір мезгілде үлгі бойынша, әртүрлі тәсілмен, екі қолмен салу
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	6.1.2.1 бөлік пен бүтінді тақырыптық суреттерде, сюжеттік картиналарда, Равен матрицаларында, қарапайым басқатырғыштар композицияларында байланыстыру
2. "Сөздерді түсіну және айту"	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	6.2.1.2 дыбыстарды айту кезінде еріннің орналасуын бейнелейтін суреттерге сүйене отырып, олардың дыбыссыз артикуляциясын қабылдау негізінде объективті суреттер-символдарға сүйене отырып, дыбыстарды айту
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	6.2.2.3 "Әдептілік" тақырыбы бойынша сын есімге жұпты саналы түрде таңдау: әдепсіз-жағымсыз, сыпайы-жағымды

3. "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас"	3.1. Сөйлем және мәтін	6.3.1.3 моделге сәйкес сөз тіркесін жасау: сын есім плюс зат есім плюс зат есім (есім сөз)плюс етістік (Өдепті бала дәрігерге алғыс айтады) мұғалім-логопедтің басшылығымен; 6.3.1.4 есіктердің ашылуымен бірге жүретін жол беру, ауыр салмақ көтеруге көмектесу, өз орныңызды алу туралы ұсыныс жасау
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	6.3.2.2 өмірлік жағдайларды талдау элементтерімен диалогты бастау, дау ережелерін сақтай отырып, әңгімелесушілердің мәлімдемелерін өз бақылауларымен толықтыру (сөйлеуді білмейтін балалар ауызша емес қарым-қатынас құралдары арқылы диалогқа қатысады: пиктограмма, қимыл, мимика)
4. "Оқу және жазу"	4.1. Балама оқу	6.4.1.4 мұғалім- логопед жасаған тақырыптық пиктографиялық стендтерде (тамақ, күн тәртібі, демалыс және т. б. туралы), мұғалім- логопедтің көмегімен стендтен ақпаратты "оқу" арқылы бағдарлау 6.4.1.5 М, Н әріптерін атау (5-және 3см контуры бойынша кесілген)
	4.2. Графика және жазу	6.4.2.3 қағаз жолағында нүктелер мен соққылардың үлгілерін жасай отырып, бояулармен өрнектер жасау
3 тоқсан		
1. "Тілдің психологиялық базасы"	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	6.1.1.3 дене мүшелері, басымен, артикуляция мүшелері, саусақтарымен үлгі және сөздік нұсқау бойынша ерікті қимылдар орындау: жеке, кезектескен, бірінен соң бірі, қимылдар сериясы
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	6.1.2.3 құбылыстар мен оқиғалардың себептері мен салдарын, логикасын анықтау: басында не болды, содан кейін не болды-4-5 сюжеттік суреттер сериясы бойынша
		6.2.1.3 ақаулы фонемалары жоқ ашық буындардың құрылымының

<p>2. "Сөздерді түсіну және айту"</p>	<p>2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы</p>	<p>үш буынды сөздерін анық және тұтас айту (Асық ал, ата!"; 6.2.1.4 ерте және орта онтогенездің дауыссыз дыбыстарымен дауысты дыбыстардың тіркесімін айту [м,б, п, т, д, н, к, г, х, в, ф]</p>
	<p>2.2. Сөздің семантикалық құрылымы</p>	<p>6.2.2.4 сөйлеу этикетінің сөздерін саналы және белсенді қолданыңыз : рахмет, кешіріңіз, өтінемін; 6.2.2.5 "Киім және сән" тақырыбы аясында әртүрлі грамматикалық категориялардың сөздерін түсіну, саналы және белсенді қолдану: мерекелік киім, зергерлік бұйымдар, моншақтар, шаш үлгісі, қол, шаш күтімі, тарақ, өзін-өзі күту, суық, жылы, ыңғайлы 6.2.2.6 "Денсаулық" тақырыбы аясында әртүрлі грамматикалық категориялардың сөздерін түсіну, саналы және белсенді қолдану: спорт, дене шынықтыру, жаттығу)</p>
<p>3. "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас"</p>	<p>3.1. Сөйлем және мәтін</p>	<p>6.3.1.5 адамның мінезін анықтау сюжеттік сурет бойынша, модель бойынша сөйлемдер құрастыру кезіндегі оның әрекеттері: зат есім (есімдік) плюс етістік-есімдік плюс сын есім (Ол төбелеседі-ол зұлым), ойын-әңгімеге қатысу; 6.3.1.6 киім үлгілері, шаш үлгілері бейнеленген журналдарды қарауды және талқылауды бастау, киім үлгілері мен шаш үлгілерін талқылау бойынша диалогқа қатысу, "Қуыршақты киіндір" ойынын ойнау; 6.3.1.7 суреттерде бейнеленген өмірлік жағдайларды талдау элементтерімен "Кімдікі дұрыс, кімдікі дұрыс емес?", дауды жүргізу ережелерін сақтай отырып , әңгімелесушілердің мәлімдемелерін өз бақылауларымен толықтыру</p>
		<p>6.3.2.3 "Дүкенде" сюжеттік картинасы бойынша сұрақтарға жауап беру: "Бұл кім?", "Сатушы не істейді?", "Дүкеннің осы бөлімінде қандай өнімдер сатылады?", "Сен шайға печенье немесе бауырсақ аласың ба?"-ситуациялық ойында пысықталған</p>

	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	сөз тіркестері мен интонацияларды кейіннен жандандыра отыру; 6.3.2.4 "Дәрігердің қабылдауын күту" сюжетті-рөлді ойынын бастау, жүргізу және логикалық түрде аяқтау
4. "Оқу және жазу"	4.1. Балама оқу	6.4.1.6 "көру сканерлеуі" негізінде тиісті пәндер мен суреттерге тіркелген карточкалар бойынша М, Н әріптері бар сөздерді "оқу" ("жаһандық оқу"); 6.4.1.7 тиісті суреттерге сөздермен карточкаларды орналастыру немесе оларды нақты заттарға бекіту: тақтаға, терезеге және т. б., пиктограммалардың астындағы сөздерді оқып, сөздердегі бірдей әріптерге А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ, И, Е, Ы, М, Н әріптерін қою; 6.4.1.8 балалар мен ата-аналар туралы журналдарды, сән журналдарын қызығушылықпен "оқыңыз": иллюстрацияларды, мақала атауларын қарау, "зерттеу"
	4.2. Графика және жазу	6.4.2.4 бірдей пішінді, бірақ мөлшері әртүрлі бөліктерден тұратын заттарды салу, үлгіні қайталамас бұрын талдай отырып, жолақта, шаршыда, шеңберде, сопақшада (үлгі бойынша) үлгі жасау; 6.4.2.6 музыкалық аспаптардың ырғақты соққыларына немесе мұғалімнің шапалақтарына сәйкес, арнайы торкөз және жол дәптеріне көлденең, тік, сынған сызықтарды бастапқы, екі және бірнеше тірек нүктелерін салу
4 тоқсан		
1. "Тілдің психологиялық базасы"	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	6.1.1.4 дыбыс көзін табу және орнын белгілеп, көрсету
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	6.1.2.4 айнаға өзіне қарап, сыртқы келбетіне сын көзбен қарау, бағалау, жөндеуге тырысу (шашын, киімін, т.б.)
2. "Сөздерді түсіну және айту"	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	6.2.1.5 жеке айтылу қиындықтарын жеңе отырып, басында немесе соңында (нан, тас) бір буынды сөздерді анық айту
		6.2.2.6 "Денсаулық" тақырыбы аясында әртүрлі грамматикалық

	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	категориялардың сөздерін түсіну, саналы және белсенді қолдану: спорт, дене шынықтыру, жаттығу)
3. "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас"	3.1. Сөйлем және мәтін	6.3.1.8 бірінші, екінші және үшінші жақтан ұйымдастырушылық және бағыттаушы көмекті пайдалана отырып: графикалық кеңестер, символдық бейнелер және басқа да көрнекі тіректер арқылы қысқаша сипаттама әңгімелер құрастыру ("Мен нан сатып аламын", "Біз мерекеге торт сатып аламыз", "Ол...", "Олар..."); 6.3.1.9 жеке тәжірибеден сұрақ-жауап сөйлеу формасы негізінде қысқа әңгімелер құрастыру
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	6.3.2.5 өз суреттерімен пайымдауларды нығайта отырып, өз бойындағы және басқа да білім алушылардың артықшылықтары мен кемшіліктерін ұжымдық талқылауға қатысу
4. "Оқу және жазу"	4.1. Балама оқу	6.4.1.9 артикуляцияны визуалды бақылаусыз есту қабылдауына негізделген Б, П әріптерін көрсету, суреттер мен сандар арасында Б, П әріптері бар карталарды іріктеу 6.4.1.10 таныс әріптерден сөздердің құрамын білу: ана, әке, апа, үй осы сөздермен карталарды ажырату, мұғалім- логопедтің тапсырмасы бойынша қажетті сөзді таңдау, жаңа және таныс сөздерді заттармен, суреттермен, пиктограммалармен байланыстыру; 6.4.1.11 дауысты дыбыстардың белгілерін графикалық белгілермен білу және ажырату: әр дыбысты белгішемен, содан кейін сәйкес басылған әріппен дәйекті түрде байланыстыру-дыбыстар әр түрлі дауыстық күшпен, интонациямен айтылады, оқытылған сөздердегі әріптерді тану
	4.2. Графика және жазу	6.4.2.7 сызықтарды жазу: 6.4.2.8 қосымша элементтермен ерекшеленетін ұқсас графемаларды ажырату: и-ш, о-а, о-ө, к-қ, ү-ұ элементтердің

3) 7-сынып:
кесте 3

Бөлім	Бөлімше	Оқу мақсаттары
1 -тоқсан		
1. "Тілдің психологиялық базасы"	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	7.1.1.1 әртүрлі массажерларды (арнайы және алмастырушы) қолданып, өз бетінше 2-3 тәсілден массаж жасау
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	7.1.2.1 топтастыру моделі спецификациясы бойынша түрліне қарай жалпылау
2. "Сөздерді түсіну және айту"	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	7.2.1.1 қарама-қарсы дауысты дыбыстарды ([и-у], [и-о], [а-у], [е-у]) және артикуляцияға жақын дауыссыз дыбыстарды ашық буындарда (жұмсақ таңдайдың қатысуымен: [м-б], [н-д]; жасалу орны бойынша: [п-т], [тна], [м-н])
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	7.2.2.1 жақын сөздер мен сөз тіркестерінің мағыналарының реңктерін ажырату: "күлімсіреу" және "күлкі", "сәлем" және "Қайырлы күн", қоштасу және сәлемдесу кезінде мимиканы қайталау ("Қайырлы күн, сәлем, сәлем (көңілді және көңілді); 7.2.2.2 "Туған күн" тақырыбы бойынша әртүрлі грамматикалық категориялардың сөздерін түсіну және белсенді қолдану: үстел, сыйлық, алғыс сөздерін қою
3. "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас"	3.1. Сөйлем және мәтін	7.3.1.1 бейтаныс ересек адамға айтатын сөз тіркестерін білу, суреттерден сыпайы бас тарту туралы сөздерді білу және айту; 7.3.1.2 өткен тақырыптар бойынша фразалық модельдерді қолдана отырып, үй - жайлардың, жиһаздардың, безендірудің сыртқы түрі мен мақсатын сипаттай отырып, "Пәтерге саяхат (фотосуреттер немесе бейнелер бойынша)" үйлесімді әңгіме құрастыру; 7.3.1.3 сөз тіркесін бір-екі сөзбен, көрсетумен, қимылмен толықтыру, түрлендіру, предикаттың бетін, уақыты мен санын, субъектінің немесе толықтырудың бетін,

		санын және жынысын өзгерту, белгілер мен сөздер-заттарды ауыстыру, грамматикалық және тақырыптық контекстті өзгертпей (шкафта Жасыл кастрөл бар. Көк кастрөл үстелде тұр. Шәйнектің артында сары кастрөл тұр)
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	7.3.2.1 рөлдік ойындарда бейтаныс ересек адамға айтатын сөз тіркестерін түсіну, білу және белсенді қолдану, көлікке отыруға шақырудан сыпайы бас тарту, оның "мейірімді" бетіне қарама
4. "Оқу және жазу"	4.1. Балама оқу	7.4.1.1 қатты және жұмсақ дауыссыздарды ажырату (е, Ұ, и, ю, я, ь); 7.4.1.3 жалпы қауіпсіздік белгілері мен ақпараттарды тану-таңбаларды жаһандық "оқу": тоқтау, қауіпті, улану; жеуге жарамсыз; ауысу, дүкен, дәріхана)
	4.2. Графика және жазу	7.4.2.1 әріптерді буынға біріктіру (ма, му, біз, мо, ми), содан кейін бөлінген алфавит әріптерінен буындарды құрастыру кезінде кері буынға дәйекті түрде қосыңыз
2 тоқсан		
1. "Тілдің психологиялық базасы"	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	7.1.1.2 таныс заттарды нақты түрлі түсті, бейнелік, толық емес, бір-біріне салынған суреттерден 10-15 секундта тану
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	7.1.2.2 адекватты интонацияға сәйкес келетін мимикалық реакцияларды тану
2. "Сөздерді түсіну және айту"	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	7.2.1.2 саналы түрде дұрыс айтылатын дыбыстардың артикуляциясы кезінде әртүрлі артикуляциялық органдардың позицияларын көбейту
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	7.2.2.3 мұғалім-логопедпен бірге бақылау және –шы жұрнағы арқылы сөзжасау; 7.2.2.4 оқу пәндерінің, тұрмыстық заттардың, негізгі тағамдардың атауларын ажырату және қолдану: нан, жарма, ұн өнімдері, сүт және сүт өнімдері, қант, көкөністер, жемістер, балық, тамақтану нормалары мен режимі туралы түсінікке ие болу

3. ""Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас"	3.1. Сөйлем және мәтін	7.3.1.4 модель бойынша сөз тіркестерін құру: зат есім (есімдік) плюсзат есім плюс етістік "Кино" тақырыбындағы зат есім. Театр. Көрме" (Мен театрға әдемі киінемін. Анам пальтосын гардеробқа тапсырады); 7.3.1.5 Мұғалім-логопедтің сұрақтары бойынша фотосуреттердің реттілігін орнатып, кезінде-экскурсияның іздері бойынша арқылы әңгіме құру, суреттерді көшірмелерге жапсыру
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	7.3.2.2 "Бейтаныс адамдармен мінез-құлық ережелерін" жатқа білу, рәміздерге, суреттерге сүйене отырып (хормен) көбейту
4. "Оқу және жазу"	4.1. Балама оқу	7.4.1.4 мұғалім- логопед жасаған тақырыптық пиктографиялық стендтерде (тамақ, жыл мезгілдері және табиғат құбылыстары туралы, мұғалім- логопедтің көмегімен стендтен ақпаратты " оқу") бағдарлау; мәтінді тындап, оқығанда сәйкесе пиктограммаларды тандау " жинау", "жұлу", "суғару" сөздерді тану
	4.2. Графика және жазу	7.4.2.2 таныс сөздерден буындарды тандау (ана, шана), басылған\жазылған сөздегі тиісті ұяға буын бар карталарды салу
3 тоқсан		
1. "Тілдің психологиялық базасы"	1.1. Сенсорлы гнозис және праксис	7.1.1.3 қимылдарды етістіктермен, кеңістіктік координаталарды білдіретін сөздермен "Көңілді адамдар" типі бойынша үйлестіру
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	7.1.2.3 бір ұсыныстан екі-үш жалпы қозғалыс тізбегін, заттарды екі қолмен ұстап тұрған екі элементтің тіркесімін қайталау
	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	7.2.1.3 саналы түрде қажетті артикуляциялық позыны табу және ұстап тұру процесінде дыбыстардың нормативтік артикуляциялық тәсілдерін жаңғырту (артикуляциялық гимнастиканың арнайы кешендері); 7.2.1.4 3-4 элементтен (артикуляциялық гимнастиканың

<p>2. "Сөздерді түсіну және айту"</p>	<p>2.2. Сөздің семантикалық құрылымы</p>	<p>арнайы кешендері) жүйелі түрде жасалған қозғалыстарды орындау</p> <p>7.2.2.5 мұғалім- логопедтің көмегімен көрнекі тіректер арқылы етістіктерде көбейте білу және көкөністер мен жемістерді өңдеудегі жүйелілік: сұрыптау, жуу; сақтау (тамақ), етістіктердің префиксальды сөзжасамын қадағалау (жуу, сақтау, сұрыптау, тастау);</p> <p>7.2.2. "Театр" тақырыбы бойынша әр түрлі грамматикалық категориялардың сөздерін ажырату және қолдану: талғампаз, әдемі, пальто, гардероб, бағдарлама сатып ал, фойеде;</p> <p>7.2.2.7 кеңістіктік жағдайларды септік жалғауларын түсіну</p>
<p>3. "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас"</p>	<p>3.1. Сөйлем және мәтін</p> <p>3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас</p>	<p>7.3.1.6 ұсынылған бірнеше жолдан стильге сәйкес келетін репликаны таңдау арқылы әңгімелер құру;</p> <p>7.3.1.7 тапсырмаларды орындау кезінде, үстел үсті ойындарымен сабақ барысында әңгімені бастау және өрістету;</p> <p>7.3.1.8 жақсы таныс ертегілер мен әңгімелерді пиктографиялық кодтардың, сөйлеу құралдарының көмегімен-мұғалімнің басшылығымен айтып беру;</p> <p>7.3.2.3 өз атың атауың керек болған кезде, ал жоқ кезде, сыпайы бас тартудың үйренген тұжырымдамаларын қолдана отырып, рөлдік ойындарда суреттерді талдау кезінде ережелерді білетіндігінді көрсету;</p> <p>7.3.2.4 құттықтауларды, тілектерді құттықтау хатына (қағаз және виртуалды\цифрлық) жазу, кіші және үлкен сыйлықтарды тапсыру және қабылдау жағдайына үйренген сөз тіркестерін, мимикалық позалар мен қимылдарды пайдалану</p>
		<p>7.4.1.5 әдеби шығармаларды оқу, иллюстрациялар мен картиналарды мақсатты түрде қарау, талқылауға қатысу;</p> <p>7.4.1.6 бейтаныс ертегілерді, өлеңдерді, қысқа әңгімелерді тыңдау, кейіпкерлерді</p>

4. "Оқу және жазу"	4.1. Балама оқу	шығармаларға арналған иллюстрацияларда алдын-ала көрсету; 7.4.1.7 өз бетінше өлең жолындағы соңғы 1-2 сөзді-семантикалық болжам бойынша немесе тыңдау барысында рифмо-ырғақтық ассоциация бойынша, содан кейін барлық қол жетімді құралдарды қолдана отырып, өлеңдерді өз бірлесіп аяқтап айту
	4.2. Графика және жазу	7.4.2.3 трафареттер, контурлы сызықтар (нүктелер) бойынша "жазу" А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ, И, Э, Ы, І, П, Б, М, Т, Д, Н (әріптердің өлшемі — 1-3 см)
4 тоқсан		
1. "Тілдің психологиялық базасы"	1.1. Сенсорлы гнозис және праксис	7.1.1.4 сөзге қатысы жоқ дыбыстардың күшін (қатты-ақырын) және алыстығын (алыс-жақын) табиғат дыбыстарын ажырату
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	7.1.2.4 адамдардың сезімдері мен қажеттіліктері туралы тыңдалған мәтіннің жалпы нақты мазмұнын тиісті мимикалық позамен, мазмұнның тақырыппен, суретпен, пиктограммамен және сөзбен байланысын түсіну
2. "Сөздерді түсіну және айту"	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	7.2.1.5 дауысты дыбыстарды, жұптасқан дауысты және дауыссыз, қатты және жұмсақ дауыссыздарды ажырату, артикуляциялық ұқсас дыбыстарды [Р және Л], [М және Б] ажырату, мұрын және ауыз дауыссыз дыбыстары, ауа ағынының бағытын кинестетикалық бақылауды жүзеге асыру
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	7.2.2.8 ситуациялық телефон диалогында предикативті сөздік пен ілеспе үстеулер мен зат есімдерді ажырату және қолдану: айту, телефонды көтеру, теру, ұялы телефон, тыңдау, үшін таныстыру ("Ақмарал тыңдайды", "Өңгімені аяқтайды"), тікелей телефонға сөйлеу, анық, сыбырламау, айқайламау, мұқият тыңдау;

		<p>7.2.2.9 абстрактілі және жалпылау ұғымдарын білдіретін сөздердің мағыналарын түсіну және ажырату (жақсылық, жамандық, сұлулық)</p> <p>7.2.2.10 сандық атауларды түсіну, ажырату және белсенді қолдану (қалыптасқан сандық көріністер шегінде)</p>
<p>3. "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас"</p>	<p>3.1. Сөйлем және мәтін</p>	<p>7.3.1.9 мұғалім-логопед бірге пішіні, түсі, мөлшері, дәмі көрсетілген сипаттамалық әңгімелер құру- жемістер, жидектер, көкөністер туралы (нақты тақырып бойынша, муляж, сурет бойынша);</p> <p>7.3.1.10 сөздік және сөзге қатысы жоқ қарым-қатынас құралдарын қолдана отырып, күнделікті мазмұны бар сюжеттік суреттер сериясы бойынша баяндау әңгімелерін (сурет немесе заттың егжей-тегжейін көрсететін мұғалім- логопедтің пиктограммалары, қимылдары бойынша) –мұғалім- логопедпен бірлесіп жасау</p>
	<p>3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас</p>	<p>7.3.2.5 күнделікті өмір, отбасы мүшелерінің қызметі: сатып алу, тамақ дайындау, тазалау, жуу, жуу, ұсақ жөндеу тақырыбындағы рөлдік ойындарды бастау, ашу, қолдау және қисынды түрде аяқтау</p>
<p>4. "Оқу және жазу"</p>	<p>4.1. Балама оқу</p>	<p>7.4.1.8 алғаш естіген мәтінге негізделген драмалық ойындарды бастау, сюжетті ашу, іс-әрекеттерді ойлап табу;</p> <p>7.4.1.9 суреттер мен сандар арасында Т, Д әріптері бар карталарды таңдау, Т, Д әріптерін оқу, оларды әр түрлі дауыс күшімен, интонациямен айту;</p> <p>7.4.1.10 "жаңбыр, қыс, қар, көктем, жаз, ана, әке, үйе т. б." сөздерін жаһандық түрде оқып, пиктограммалармен қол қойып, А, Ә, О, Ө, У, Ұ, Ү, И, Е, Ы, П, Б, М, Т, Д, Н әріптерін қою;</p> <p>7.4.1.11 сөздеріндегі сол әріптерге әріптерді дыбыссыз артикуляция</p>

	арқылы тану және оларды символдық бейнелермен сәйкестендіру
4.2. Графика және жазу	7.4.2.4 мектеп керек-жарақтарын білдіретін сөздерді пиктографиялық түрде "жазу", заттарды пиктограммалармен байланыстыру, сұрақ бойынша оған сәйкес пән мен пиктограмманы таңдау; "сұрақ-нұсқауға" жауапты тауып оқу: "Бормен қай жерге жазуға болады?", "Қағазға немен жауға болады?", "Қарындашты қағаздан қалай өшіруге болады?"

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 382-қосымша

Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 5-7-сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" оқу пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде)

Ескерту. Бұйрық 382-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 5-7-сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" оқу пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (ары қарай – Бағдарлама) "Білім туралы" Заңы 1 бап, 19 тармағына сәйкес әзірленді.

2. Бағдарлама мақсаты – білім алушылардың жеке психофизикалық және танымдық қабілеттерін ескере отырып, табысты әлеуметтену үшін сөйлеу дағдыларын жетілдіру арқылы коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру.

3. Бағдарламаның оқу міндеттері:

1) сенсорлы-перцептивті қабілетін, дыбысталған сөйлеу тіліне зейіні мен қызығушылығын дамыту;

2) қарым-қатынастың вербалды және бейвербалды құралдарын қолдану қажеттілігін, сөйлеу кезіндегі тәртіп негіздерін қалыптастыру;

3) қарапайым мәтінді тындап, түсіну дағдыларын, оның мазмұнын суреттермен сәйкестендіру білігін жетілдіру;

4) сөздердің дыбыстық-буындық құрамын қалыптастыру үшін ырғақты сезімін, дауыс пен тыныс алуын дамыту;

5) аталмыш Бағдарлама мазмұнына және зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған басқа оқу бағдарламаларына сәйкес, сөздік қорын анықтау және дамыту;

6) тіл арқылы қарым-қатынаста адекватты вербалды оқыту тәсілдерін жетілдіру.

4. Бағдарламаның түзете-дамыту міндеттері:

1) көру-моторлы тепе-теңдігін, ұсақ және артикуляциялық моториканы, жоғарғы психикалық функцияларды дамыту;

2) сөйлеу тілінің мағыналық қызметін дамытуға әрекеттесу;

3) сөйлеу тілінің реттеуші қызметін дамыту негізінде тәртіптің ерікті реттелуін қалыптастыру;

4) әріптер мен цифрлардың бейнесін жазуға дайындық ретінде, қолжетерлік деңгейде графомоторлы дағдыларын дамыту;

5) ынтымақтастыққа қосу үшін білім алушылардың сөйлеу тұйықтығын жеңуге ықпал ету.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Бұл бағдарламаның мазмұны өмірлік маңызды бейімделу және сөйлеу дағдыларын игеруге практикалық тұрғыдан бағытталған;

6. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушылардың сөйлеу тілін дамыту ерекшеліктері келесі факторларға байланысты:

1) ойлау іс-әрекетінің бұзылуы;

2) жалпы және ұсақ моториканың кемшіліктері;

3) қоршаған ортамен өзара іс-әрекеттергі қиындықтар;

4) қарым-қатынас тәсілдері мен құралдарын өзгерту;

5) сөзбен белгілеу және вербализациялау жеткіліксіздігі;

6) қоршаған ортаны танудың бұрмалануы;

7) әлеуметтік тәжірибенің кедейлігі, тұлғаның қалыптасуындағы өзгерістер.

7. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларда сөйлеу тілі дамуының кемшіліктері жүйелі болып табылады: дыбыс айтуы, фонематикалық қабылдау, грамматикалық құрылым, сөздік қоры және фразалық үйлесімді сөйлеу тұтастай алғанда бұзылудың орташа және ауыр түрімен байланысты.

8. Білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтау кезінде әлеуметтік коммуникация мақсатында сөйлеу тілін меңгеру деңгейін ескеру маңызды:

1) Қарапайым сөйлеу тілін меңгерген: қарапайым сөздермен және сөйлемдермен өз қажеттіліктерін білдіре алады, орындалған іс-әрекет туралы хабарлай алады, ересек адамның сұрағына жеке сөздермен, сөз тіркестерімен немесе сөз тіркестерімен жауап бере алады;

2) сөйлеу тілінің сипаты: сөйлеу тілі кеңейтілген сөйлеу деңгейінде дамыған болады, бірақ көбінесе әлеуметтік коммуникация мәселелерін шешуге бағытталмайды;

3) балама қатынас басым: сөйлеу тілін меңгермеген, табиғи ым-ишаралар, графикалық бейнелер, вокализациялар, жеке буындар және стереотиптік сөздер жиынтығы арқылы байланыс жасай алады;

4) сөйлеу тілін меңгермеген: коммуникацияны жүзеге асырмайды бұл ретте сөзшығармашылығы, сөзжасам іс жүзінде жоқ.

9. Бір сыныптың оқушылары зият пен психофизикалық дамудың бұзылуының әртүрлі деңгейімен, белгілі бір психикалық функцияның, практикалық дағдылардың қалыптасу деңгейінің теңсіздігімен сипатталады, бұл сөйлеу тілінің дамуын өзекті деңгейіне сүйене отырып, логопедиялық жұмысты жүргізу тиімділігін анықтайды.

10. Оқу процесін ұйымдастыру кезінде білім алушылардың неғұрлым жалпы психофизикалық ерекшеліктері ескеріледі:

1) психикалық бұзылулардың психикалық және соматикалық аурулармен, эмоционалды-ерікті саланың бұзылуымен үйлесуі;

2) көру, есту, тірек-қимыл аппаратының жергілікті немесе жүйелі бұзылуларының болуы;

3) дамудың біркелкі дамуы және негізгі жүйке процестерінің тепе-теңдігінің бұзылуы-тежелу және қозу: кейбіреулерінде баяу қарқын, сәйкессіздік, сөйлеу қозғалыстарының ыңғайсыздығы байқалады, ал басқаларында ретсіз, мақсатсыз әрекеттермен үйлесетін қозғыштық жоғарылайды;

4) сөйлеудің барлық құрылымдық компоненттерінің вариативті бұзылыстары: фонетикалық-фонематикалық, лексикалық және грамматикалық, бұл ауызша және жазбаша сөйлеуді қалыптастыруды қиындатады немесе мүмкін емес етеді, бейвербалды және балама коммуникацияның әртүрлі құралдарын қолдануды талап етеді.

11. Ауызша сөйлеу тілін меңгерген оқушылар үшін қолдың және артикуляциялық мүшелердің ұсақ дәл сараланған қозғалыстарын жүзеге асырудағы қиындықтары тән: затты ұстау, позаны ұстап тұру, тілдің ұшын жоғары немесе төмен бүгу, бір позициядан екіншісіне ауысу, бұл дыбыс айтуды түзету процесін, мұрыннан сөйлеуді жоюды қиындатады.

12. Осы санаттағы білім алушылардың ауызша сөйлеу тілі мыналармен сипатталады : импрессивті және экспрессивті тілдегі аграмматизмдер (сөйлеу тілінде кейбір сөз таптары жоқ, септік, тәуелдік, көптік, жіктік жалғаулар арқылы сөз өзгерту, сөзжасау дағдылары жетілмеген), сөйлеу тілі бұрылыстарының қайталануы кезінде, басқа

адамдардың сөздері мен сөз тіркестерін семантикалық мазмұнын ескермей (механикалық) қолдану, эхололия.

13. Зияты орташа түрде зақымдалған оқушыларды оқыту және тәрбиелеу ересектермен және басқа балалармен ынтымақтастық арқылы практикалық сөйлеу дағдыларын қалыптастыруды қамтиды.

14. Осы бағдарлама аясында ауызша және жазбаша тілдің бұзылуын жою бойынша жұмыстың бағыты жалпы дидактикалық және арнайы принциптерді анықтайды:

1) гуманизм-оқушының мүмкіндігіне деген сенім, субъективті, оң көзқарас;

2) логопедиялық әсердің ғылымы-балалардың мүмкіндіктері туралы жаңа ғылыми деректерді пайдалану, бей дәстүрлі озық әдістемелерді қолдану;

3) жүйелілік - білім алушыны тұтас, сапалы өзіндік, серпінді дамытушы субъект ретінде қарау; оның сөйлеу бұзылыстарын психикалық дамудың басқа жақтарымен өзара байланыста қарау;

4) реализм-оқушының нақты мүмкіндіктерін және оның даму жағдайын, диагностика мен түзету-дамыту жұмысының бірлігін есепке алу;

5) балалардың саналылығы мен белсенділігі-әртүрлі материалда және әртүрлі жағдайларда ұқсас әрекеттерді ойын сипатындағы әртүрлі тапсырмалары арқылы, бірнеше рет орындау;

6) онтогенез-логопедиялық әсер ету әдістемесін әзірлеу кезінде нормада сөйлеудің әртүрлі нысандары мен функцияларын қалыптастырудың заңдылықтары мен реттілігінің ескерілуі;

7) этиопатогенез-логопед ерекше білім беру қажеттіліктерін айқындау үшін жеке сөйлеу бұзылыстарының факторлары мен тетіктерін ескеруі.

15. Бағдарламаны тиімді іске асырылуын оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері қамтамасыз етеді:

1) іс-әрекеттік ықпал ету - түзете-дамыту жұмысы барысында мұғалім- логопед баланың жасына сай жетекші қызмет түріне сүйенуі;

2) кешенді ықпал- барлық мамандардың келісілген іс-әрекеттерін қамтамасыз ете отырып, әртүрлі технологиялардың (психологиялық, педагогикалық, медициналық ұсынымдарды ескере отырып) бір объектіге кешенді әсері ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыста неғұрлым тиімділігін арттыру;

3) жүйелі ықпал ету – мұғалім- логопед өз жұмысында дыбыстың айтылуына, фонематикалық процестерге, сөз қорына және сөйлеудің грамматикалық құрылымына түзете-дамыту әсерлерінің міндетті өзара байланысын жүзеге асыратын;

4) жеке-дифференциалды ықпал ету – мұғалім- логопед білім алушының жеке ерекшеліктеріне, жұмыс мақсаттарына байланысты түзете-дамыту жұмысының мазмұнын, нысандары мен тәсілдерін өзгертуі.

16. Білім алушылармен логопедиялық жұмыстың ерекшеліктері:

- 1) визуалды, аудиалды және тактильді көрнекілікті пайдалана отырып, анализаторларды барынша қосу;
- 2) оқытудың арнайы әдістері мен құралдарын пайдалану, "айналма жолдарды" құру, мысалы, баспа кескіндерін, заттық және графикалық алгоритмдерді, электрондық коммуникация құралдарын, сыртқы ынталандыруларды пайдалану;
- 3) манипуляциялық әрекеттерді сөз арқылы саусақтардың ұсақ қимылдарын дамыту ;
- 4) оқушылардың еліктеу қабілеттеріне және көрнекі-әрекеттік ойлаудың сақталған мүмкіндіктеріне сүйене отырып, логопедиялық ырғақ элементтерін кеңінен қолдану;
- 5) негізгі эмоцияларды өзектендіру-танымдық қажеттіліктерді қоздыру үшін;
- 6) материалды қарапайым элементтерге егжей-тегжейлі бөлу: оқыту әр элемент бойынша жүргізіледі, содан кейін ғана олар тұтастай біріктіріледі, ал білім алушыларды жалпылауға оқыту;
- 7) логопедиялық материалдың көп қайталануы, оны жаңа жағдайда қолдану;
- 8) оқушының ең қарапайым оқу жетістіктерін міндетті түрде тіркеу және эмоционалды бағалау;
- 9) білім беру ортасын ерекше кеңістіктік, уақытша және семантикалық ұйымдастырумен оқытуды сапалы жекелендіру. Мысалы, аутизм спектрінің бұзылуымен бірге интеллектуалды бұзылулары бар білім алушылар бастапқыда топтық сабақтарды жүзеге асырмас бұрын жеке дайындықты қажет етеді, атап айтқанда оларға білім беру кеңістігі мен уақытын құрылымдау кезең-кезеңмен ("қадам-қадаммен") бірізділікті және қоршаған орта құбылыстары мен оқиғаларының байланысы;
- 10) білім беру кеңістігінің шекараларын айқындау, бұл білім беру кеңістігін барынша кеңейтуге, оны табиғи жағдайларда: дүкенде, кафеде, емханада, қоғамдық көлікте әлеуметтік қарым-қатынас дағдыларын қалыптастыру үшін білім беру ұйымынан тыс жерге шығаруға қажеттілікті ескеруді көздейді.

17. Логопедиялық көмектің тиімділігін қамтамасыз ету үшін логопед-мұғалім арнайы әдістер мен тәсілдерді қолданады:

- 1) практикалық (жаттығу, еліктеу-орындаушылық жаттығулар, соның ішінде ойын түзету тыныс алу, дикциялық және мимикалық жаттығулар, шығармашылық ойындар; дидактикалық, сюжеттік-рөлдік, іскерлік ойындар; заттық модельдеу);
- 2) көрнекі (графикалық, символдық, иллюстрациялық, табиғи);
- 3) сөздік (логопедтің әңгімесі, хабарлама әңгіме, қайталау - жатталған сөз тіркестерін айту) - лексикалық материалды логопедпен бірге және оның соңынан қайталап айтуын қолдана отырып, өз тілектерін, білімдерін, іс-әрекеттерін сұрақ немесе жауап түрінде ауызша ресімдеу үлгілерін игеру.

18. ҚР БҒМ 22.01.2016 жылғы №70 бұйрығына сәйкес білім алушылардың ынтасын арттыру, өмірлік және оқу дағдыларын неғұрлым сапалы қалыптастыру, логопедиялық сабақтарда әртүрлі көрнекілікті пайдалана отырып, анализаторларды барынша қосу

үшін дидактикалық дамытушы ортаны орынды ұйымдастыру жағдайында оқытудың техникалық құралдары қолданылады:

1) логопедиялық сабақтардың бөліктері немесе тұтас сабақтар сенсорлық бөлме жағдайында "дыбыстық әсер ету, логиканы дамыту, ойын терапиясы және дыбыстың сапасын, күші мен бағытын ажырату үшін "Интербелсенді дыбыстық тақта", "Акустикалық тактильді тақта" қолдана отырып жүргізілуі мүмкін;

2) практикалық сөйлеу жұмысын ұйымдастыруға арналған интерактивті панельді, үшөлшемді аксессуарлары мен карточкаларды қамтитын мультимедиялық интерактивті оқыту бағдарламалық-әдістемелік кешенінің электрондық ресурсы барынша кеңінен қолданылады;

3) дыбыстық сигналды визуализациялайтын "Логопедиялық жаттықтырғыш" арнайы тыныс алу және дауыс жаттығуларын жүргізу кезінде, әсіресе дизартриялық компоненті және ринофониясы бар білім алушылармен жұмыста сөйлеу тілін тиімді дамыту, өзін-өзі бақылау үшін пайдаланылады;

4) "Тілдік қатынасты меңгеру және дамытуға арналған тілдік жаттықтырғыш" ассоциативті (қолдаушы) құралын мұғалім-логопед фразалық сөйлеу тілін меңгермеген білім алушылармен жұмыста қолданады.

19. Оқушылардың психофизикалық, неврологиялық ерекшеліктерін ескеріп, сөйлеу қабілетінің полиморфты және тереңдігі аясында олардың жұмыс қабілеттілігінің төмендеуін ескере отырып, логопед-мұғалім мультимедиялық, электронды құрылғыларды санитарлық нормалар мен ережелерге қатаң сәйкес, шектеулі және қатаң мөлшерде қолданады, алайда, дәстүрлі (нақты) дидактикалық ресурстарды кеңінен қолданады:

1) жануарларды, ертегі кейіпкерлерін, тұрмыстық заттарды бейнелейтін ойыншықтар;

2) жазықтық және үлестірме материал (карточкалар, суреттер, басқатырғыштар);

3) Би-ба-бо және ұлттық киім киген қуыршақтар, декорациялар мен аксессуарлар – сахналау, ойын-драматизациялар және ұлттық ойындар үшін;

4) оқушылардың мүмкіндіктеріне сәйкес әдебиеттер, сонымен қоса, суретті кітаптар, ертегілер, әңгімелер, такпақтар; халық және авторлық ертегілер.

20. Бағдарлама бірқатар шарттарды орындау кезінде жалпы білім беруге дайындықтың негізін қалайды:

1) мұғалім- логопед ПМПК ұсынымдарына сәйкес әр баламен жұмысты жоспарлайды және жүзеге асырады;

2) мұғалім- логопедтің басшылығымен осы сыныптың білім алушыларымен жұмыс істейтін барлық педагогтер мен психологтар сабақтарға өзара қатысу, бақылауларды талдау үдерісінде және қорытындылары бойынша еркін сындарлы диалог негізінде білім алушылардың әрқайсысының сөйлеу дамуының жай-күйі, әлеуетті мүмкіндіктері мен перспективалары туралы кәсіби білімнің толық бейнесін қалыптастырады;

3) мұғалім- логопед білім алушылардың ата-аналарына (заңды өкілдеріне) баланың сөйлеу тілін дамыту мәселелері бойынша ақпараттық, консультациялық және әдістемелік көмек көрсетеді, бағдарлама ата-аналардың белсенді қатысуымен іске асырылады;

4) бағдарламалық талаптарды іске асыруда "Тіл дамыту және қатынас", "Адам және әлем", "Айналадағы әлем", "Танымдық даму" , "Музыка және ырғақ", "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" оқу пәндерімен пәнаралық өзара байланыс орнатылады, оларды зерделеу кезінде логопедиялық сабақтарда қалыптастырылатын коммуникативтік және басқа да сөйлеу дағдылары бекітіледі және дамытылады.

5) мектеп әкімшілігінің өкілдері мен мұғалім- логопед түзете-дамыту жұмыстарының сапасын бағалау мониторингін, талдауын және өзін-өзі талдауын жүргізеді.

21. Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзетудің жеке бағдарламасы мұғалім логопед белгіленген тәртіппен жүргізетін логопедиялық диагностика негізінде жасалады.

22. Зияты орташа түрде зақымдалған балаларда академиялық тілдік білімді қалыптастыруға бағытталған логопедиялық сабақтың дәстүрлі өткізілуінің тиімділігі төмен, осыған байланысты сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету процесі мазмұнды және/немесе ұйымдық нысандарды қатаң реттеуді көздемейді.

23. Сабақ барысында мұғалім- логопед әр оқушыда осындай қажеттілік туындаған сәтте – жеке жұмысты орындауға жағдай жасау үшін, жеке қарқынмен, мұғалімнің жеке көмегін алу үшін қызмет түрінің өзгеруін қамтамасыз етеді.

24. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушылардың сөйлеу тілі дамытудағы кемшіліктерді түзету бойынша оқу іс-әрекетінің барлық нысандары мен түрлері өздерінің белсенділігін, бастамашылығы мен дербестігін қалыптастыруға бағытталған,

25. Сөйлеу тілі дамуындағы кемшіліктерді түзету бойынша сабақтарды мұғалім-логопед жабдықталған кабинетте, біртекті сөйлеу тілі бұзылыстары, даму деңгейі бар үш-бес адамнан тұратын топтарды жинақтай отырып жүргізеді. Сөйлеу патологиясының күрделілігіне және түзету кезеңіне байланысты білім алушы аптасына 2-3 рет логопед сабақтарына қатысады.

26. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушылардың жетістіктерін бағалау сипаттамалық бағалауды пайдалана отырып жүргізіледі. Жеке сөйлеу картасында сөйлеу қабілетінің жеке деңгейі (өз бетінше, үлгі бойынша, еліктеу бойынша, мұғаліммен бірлескен іс-әрекеттердің көмегімен) және үлгі бойынша іс-әрекеттерді орындау кезінде көрсетілетін педагогикалық көмек түрі міндетті түрде көрсетіледі (ұйымдастырушы, бағыттаушы, эмоционалды), білім алушылардың жетістіктерінің балдық белгісі пайдаланылмайды.

27. Бағдарламада логопедиялық диагностика деректерімен қатар оқушылардың сөйлеу тілін дамытудағы кемшіліктерді түзетудің жеке бағдарламаларының мазмұнын анықтауға бағыттаушы негіз болатын оқыту мақсаттарының жүйесі тұжырымдалған.

3-тарау. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің мазмұны

28. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" оқу пәні бойынша 5-7 сыныптардағы оқу жүктемесі:

- 1) 5-сыныпта – аптасына 4 сағат, оқу жылында -136 сағат;
- 2) 6-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылына -68 сағат;
- 3) 7-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында - 68 сағат.

Пәннің оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" ҚР Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығына өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы типтік оқу жоспарына сәйкес жасалды (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде №8170 болып тіркелген).

29."Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" оқу пәнінің Бағдарлама мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) "Тілдің психологиялық базасы";
- 2) "Сөздерді түсіну және айту";
- 3) "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас";
- 4) "Оқу және жазу".

30. "Тілдің психологиялық базасы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сенсорлы гнозис және праксис;
- 2) жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері.

31. "Сөздерді түсіну және айту" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сөздің дыбыстық-буындық құрамы;
- 2) сөздің семантикалық құрылымы.

32. "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сөйлем және мәтін;
- 2) вербалды және бейвербалды қатынас.

33. "Оқу және жазу" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) балама оқу;
- 2) графика және жазу.

34. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің 5 сыныптағы базалық мазмұны:

1) тілдің психологиялық базасы. Қоршаған ортаның дыбыстарын тыңдау, естуінің шоғырлануын көрсету, белгілі бір және дерексіз бейнелердегі таныс заттардың визуалды бейнелерін тез тану. Дыбыстық ынталандыруды күші, сапасы және бағыты бойынша ажырату. Таныс заттардың символдық және нүктелік кескіндерін тану. Жанасу үшін саралау және ұқсас заттарды атау. Әртүрлі модальділікті қабылдау процесінде заттарды топтастыру. Музыкалық фрагментті негізін марш пен вальс ырғағымен қайталау. Ырғақты құрылымдарды қайталау: екіден төртке дейін ырғақты сигналдар. Сөзге қатысы жоқ дыбыстарды тану, әртүрлі формалармен, дыбыстармен, ырғақты қозғалыстармен танысу-үлгі бойынша таңдау, тану, салыстыру, топтарға біріктіру, еліктеу және қарапайым үлгі бойынша қайталау. Логикалық жаттығулар – адамға қажетті киім мен аяқ киімді сыртқы түріне, көңіл – күйіне қарай таңдау– түсіндірумен: үлкен ағайда-үлкен етік, көңілді Асхатта-қызыл жейде. Зейінді шоғырландыру және қоршаған оқиғаларға жауап беру. Схемалық сенсорлық жоспар бойынша тақырыпты бақылау және зерттеу. Затты, суретті және пиктограмманы сәйкестендіру. Түсті қағаз жолақтарын қолдану арқылы түс белгісі бойынша киім заттарын таңдау;

2) сөздерді түсіну және айту. Еліктеуге арналған тыныс алу- дауыстық және артикуляциялық жаттығулар. Дұрыс физиологиялық (диафрагмалық-қабырға) тыныс алуды, қысқа және үнсіз тыныс алуды (иықты көтермей), тыныш және бірқалыпты (ұртты толтырмай) дем шығаруды бекіту. Дауысты дыбыстарды біртіндеп айта білу, олардың санын көбейту. Артикуляциялық аппараттың және саусақ моторикасының қозғалғыштығын дамыту. Бір буыннан екіншісіне біркелкі ауысу. Ысқырық және ызың фонемалардың дифференциациясы (с-ш, з-ж, ц-с). Дыбыстардың жеке айтылу бұзылыстарын түзету: ысқырық, ызың және сонор дыбыстарды қою, бекіту және анықтау. Әріптер мен дыбыстармен танысу: а, у, о, м, с, х, оларды жеке күйде дұрыс және айқын айту, оларды әр түрлі интонациясы мен қарқыны бар сөздердің басында немесе соңында ажырату (еліктеуге негізделген). Йот дауысты дыбыстары бар сөздер (а, е), дифтонгтың орнын анықтау. Екі буынды сөздерді жабық буынмен және ортасында дауыссыз дыбыстар қатар келген жағдайда машықтандыру (Нұрлан, Павлик). Бір, екі, үш буынды сөздердің ырғақ үлгісін қайталау, үш буынды сөздерді дауыссыз дыбыстар қатар келмейтін жағдайда және жабық буында (телефон, қалашық), дауыссыз дыбыстар қатар келген жағдайда (ескерткіш, бастық, сатушы, Ақмарал) машықтандыру. Қатаң және ұяң дауыссыздарды ажырату, сөздерді жасау ау, уа, ах, ух, – олардың мағынасын нақтылау, сюжеттік бейнелермен және етістіктермен байланыстыру (қоңырау шалу, жылау, таңдану, шаршау). Предикативті сөздікті жүйелеу, дауысты дыбыстар қатарын көбейте отырып, біртіндеп айта білу, бір буыннан екіншісіне біртіндеп ауысу. Берілген дыбыспен (әріппен) сөздерді оқыған кезде оны дыбыстың жеке фонетикалық қиындықтарын (ц-с, ч-ть, ч-щ) ескеріп, естіп "табу".

Сөздікті белсендіру (мимика), адамның көңіл-күйі (жақсы, жаман, қалыпты), оның эмоциялары және олардың көрінісі (қуаныш, күлкі, таңдану, немқұрайлылық, өкініш, қайғы, қайғы, қайғы, жылау, ашу), жеке сезімдер (жақсы көру, нәзіктік). Енжар және белсенді заттық сөздікті молайту: көкөністер (шалқан), жидектер (құлпынай және таңқурай) - атау, тану, түсі, пішіні мен дәмі бойынша салыстыру, ағаштар (шырша, карағай) - жапырақтары (инелері), жаңғақтары мен тұқымдары бойынша, саңырауқұлақтар-жеуге жарамды және жеуге жарамсыз, бөлме өсімдіктері мен үй жануарлары. Іс-әрекеттің мағынасы бар етістік лексикасы. Осы және өткен шақ зат есімдері мен етістіктерінің көпше түрін түсіну және қолдану, екпінсіз көпше түрі, кішірейткіш мән беретін жұрнақтар. Етістіктерді ажырату: жуу, сұрту, тазалау, шаю, жанармай құю, түзету, кептіру –табыс септігіндегі тәуелді зат есімдермен бірге. Жиһаз және төсек-орын бұйымдарының атауы және оларға күтім жасау (тазалау, жинау, дымқыл, құрғақ шүберек). Дене мүшелерін және олардың функцияларын өзінде, қуыршақта табу, нұсқауларға сәйкес көрсету және атау. Тазалық заттары, жеке белгілер мен сыртқы қасиеттерді білдіретін сын есімдер, етістіктер: жуыну, шомылу, киіну, шешіну, тарак; -онок-, -Ұнок- жұрнақтарының мағынасын түсіну, -к-, -ок-, -чик- (ручка, ножка, пальчик, гребешок);

3) фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас. Адекватты вербалды қатынас пен тәртіп элементтерін дамыту (денесін түзу ұстай білу, сөйлеушінің бетіне қарау, оған біреу қарағанда мән беру, назар аудару). Қарым-қатынас кезінде мимикалық, жест-ишара және пантомимикалық позалар (тану, қайта құру) тиісті сөзбен, позамен, ым-ишарамен және мимикамен сезімдер мен көңіл-күйді сүйемелдеу). Жақсы таныс заттардың атауларын қосып, сөз тіркестерін құру. Иелік есімдіктері бар көп сатылы нұсқаулықты түсіну (менікі – сенікі), салыстырмалы түрде сапалы сын есімдер (аз – көп, қалыңырақ – жұқа). Қысқа қарапайым сюжеттердің (ертегілер, шағын тақпақтар, санамақтар) мағынасын түсінуді қалыптастыру. Үлгі, модель және графикалық сызба бойынша қарапайым фразаны құрастыру. Өтініштерді білдіретін жеке сөздерді айтуға және қайталауға мотивацияны дамыту. Затты беруді сұрай білу. Модельдер бойынша фразаны тұжырымдау: бұйрық райындағы етістік (Суғар!), етістік қосу табыс септігіндегі зат есім (таңқурайды жина!), зат есім қосу етістік (Нұрлан жуды). Қимыл-қозғалыстармен бірге, қоса, хормен айтылғанды септіктерде қолдануға арналған практикалық жаттығулар. Модельдер бойынша фразаны тұжырымдау: есім қосу зат есім қосу етістік, сын есім қосу зат есім қосу етістік: мен көзімді жуамын, кітапты көремін, мұрныммен гүлді иіскеймін. Педагогтің сөзіне кез-келген сөздік-дыбыстық өрнектерде сөйлеу еліктеуін белсендіру, мұғалім – логопедтен кейін қысқа өлеңдер, сөйлеу, моторлы әрекеттерімен бірге сөйлеу-эмоционалды бірлік, өзара әрекеттесу аясында қайталап айту. Логопедпен бірге жоспар, сызба, фото және

бейнематериал бойынша сипаттама- әңгіме құру. "Үй өсімдіктеріне күтім жасау" (жапырақтардың шанын жуу, суару) модель бойынша әңгіме, "үй жануарлары (қоян, мысық, ит)" сенсорлы жоспары бойынша сипаттама-әңгіме құрастыру.

Табиғат туралы әңгімеге белсенді қатысу, саябақта тәртіп ережелерін орындау. Тыйым салу белгілерін ұжыммен бояу (саябаққа экскурсия бойынша). Киім элементтерінің атауларын белсенді қолдану (жаға, қалта), киім заттарын салыстыру, үйлестіру: көгілдір жемпір, қара шалбар (жаттау). Ұжымдық әңгіме құрастыру- " Досымның портреті" сипаттамасы. Қызығушылықтар мен хобби туралы әңгімелер. Сенсорлы жоспар бойынша "Менің сүйікті тағамым", "Менің Отаным", "Менің қалам", "Туған өлкенің көрікті жерлері" сипаттамасын құрастыру. Графикалық жоспар бойынша өзінің және бір-бірінің, тәрбиешінің немесе ата-ананың портреттерін түсіндіріп салу, құралдар мен палитраны таңдау, бір-бірінің портреттерімен бөлісу және суреттерді тану. Сұрақ бойынша сөйлемді аяқтай білу: кім? не? Осы сұрақтың сөздеріне сүйене отырып қойылған сұраққа жауап беру;

4) "Оқу және жазу". Символ мен пиктограмманы қолдану "Мен –өзім, менің денем", "Үй тұрмысындағы заттар". "Тамақ даярлау", "дастархан жаю" пиктограммалармен танысу. "Мен атаймын, сен көрсет" "Бірдей суреттерді тап" пиктограммаларды қолданып жаттығулар орындау. Кеспелі әліпби әріптерімен, моделдермен жұмыс, графикалық жазуларды жүргізу. Мұғалім-логопедпен бірге көрнекі көлемді және жазықтық модельдердің көмегімен картиналар мен суреттердің мазмұнын ойнау. Өлеңдер мен ертегілерді, қысқа әңгімелер мен кейіпкерлердің есімдерін тыңдау және қарапайым талқылау (иллюстрациялар бойынша көрсету). Тыңдау кезінде өлеңдерді басын логопед айтса, жалғастырған түрде айту, содан кейін өзін-өзі қайталау (барлық қол жетімді байланыс құралдарын қолдана отырып). Әріптер мен сөздерді оқу (" жаһандық оқу" – бағдарламаның екінші бөлімімен интеграциялау).

Дауысты дыбыстарды ажырату [а, у, и, о, ы, э] дыбыстарды айту кезінде еріннің орнын бейнелейтін дыбыстардың дыбыссыз артикуляциясын қабылдау негізінде тақырыптық суреттерге-символдарға сүйене отырып және оларды А, О, У, И, Ы, Э. суреттер арасында әріптердің бірі бар карточканы таңдау, тиісті заттар мен суреттерге бекітілген карточкалар бойынша сөздерді "оқу" ("визуалды сканерлеу" және кескінге сүйену негізінде), белгілі бір суреттегі осы сөздермен карточкаларды орналастыру немесе оларды тақтаға, терезеге бекіту және т. б. п., пиктограммалармен қол қойылған сөздерді оқу: үй, мұрын, терезе, тақта, үстел, орындық және А, О, У, И, Ы, Э әріптерін қабаттастыру (төсеу) – сөздегі екпінді дауыстыға сәйкес, оларды және басқа таныс сөздерді нақты заттармен, суреттермен және пиктограммалармен байланыстыру. Суреттерден затты, аналогтық ойыншықты табу (түрлі-түсті сурет – иллюстрация, контурлық сурет, оқушыға мұғалім салған сурет, төрт бөліктен тұратын сурет-кітаптағы мұғаліммен бірге тыңдалған немесе "оқылған" мәтінге).

Суретті пиктограммалармен байланыстыру бейвербалды және ауызша қарым-қатынас құралдарын қолдану арқылы атау. Гигиена ережелері, тұрмыстық заттар, ересектердің жұмысы, қауіпсіз мінез-құлық туралы бейнеленген суреттерді, балалар кітаптарын таңдау жаттығулары (мұғалімнің көмегімен). Ақпаратты, ескерту және тыйым салу белгілерін таңдаудағы жаттығулар: "Дәріхана", "Мектеп", "Аурухана", "Балалар", "Жаяу жүргіншілер жолы", "Жаяу жүргіншілер өткелі", "Жаяу жүргіншілер қозғалысына тыйым салынады", "Автобус және (немесе) троллейбус аялдамасы", "Медициналық кабинет". Үш және екі секциялы бағдаршамның сигналдарын "оқу". Саусақ, үстел, қолғап театрының кейіпкерлері, бибабо қуыршақтары, "Ересектер еңбегі" сериясындағы картиналар мазмұнының көрнекі көлемді және жазықтық үлгілері арқылы оқушылармен бірлесіп ойнау. Мұғалім оқыған ертегілер, әңгімелер немесе өлеңдер (иллюстрацияларды көрсетпей) негізінде өткізілетін ойындарға қатысу, онда оқушылар осы шығармалардың кейіпкерлерін таниды және атайды (көрсетеді, бейнелейді). Оқушыларды мұғалім оқыған мәтін бойынша әрекеттерді бейнелеуге тарту.

Сыртқы және ішкі трафареттерді қолданатын жаттығулар (әр түрлі өлшемдегі бір сурет): қарапайым, түрлі-түсті қарындаштармен, шарикті қаламдармен штрихтау және көлеңкелеу. Парақтағы тақырыптық аппликация элементтерінің кеңістіктік орналасуы. АБАБ, ААББ АББА, ААБААБ схемасы бойынша мұғалім-логопедпен бірлесіп немесе оның ең аз көмегі арқылы квадратта, шеңберде, жолақта дайын элементтерден қарапайым үлгілерді құрастыру. Әр түрлі әдістерді қолдана отырып, қағаз парағының бетін бояу кезінде қолдың дұрыс қимылдарын бекіту. Графомоторлық дағдыларды дамытуға арналған жаттығулар: үлкен қағаз парақтарына киізден жасалған қаламдармен, щеткалармен, қарындаштармен түзу және бұралмалы сызықтар салу, нүктелерді, соққыларды, шеңберлерді, кресттерді, толқынды сызықтарды қағазға, құмға (жармаға) қайталау және кезектестіру жаттығулары. Саусақтармен, қарындаштармен, қаламдармен арнайы таңдалған музыкаға контурлық кескін бойынша "жазу" – темпті қарқындатумен. Нүктелер бойынша және өз бетінше жазу.

Парақты (көлденең және тік сызықтар) торкөздер түрінде (мұғалім-логопедтің көмегімен) сызғыш бойымен созу. Өз алақаныңызды сызу және алынған суреттерден композиция жасау (төртінші сыныпты, екінші жартыжылдықты қараңыз), сөйлеу түрінде мұғалім-логопедпен бірге барлық әрекеттерге түсініктеме беру. Қарындашпен, қаламмен сызғыш бойынша "жазу" (оқушылардың жеке мүмкіндіктеріне сүйене отырып), А, О, У, И, Э, Ы әріптерінің трафареттері бойынша "жазу" (әріптердің өлшемі – 5-10 см), ұқсас әріптерді ажырату және салу.

35. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің 6 сыныптағы базалық мазмұны:

1) тілдің психологиялық базасы. Сызықтық естіп есте сақтау жаттығулары: сөйлемдегі сөздерді құрастыру, содан кейін бірлесіп қайталау (тізбек бойынша: Мен –

Мен қалаймын – мен жүргім келеді – Мен жалғыз жүргім келеді). Берілген ырғақпен сөйлеумен бірге қол қимылдарын дамыту. Кішкентай заттарды бір уақытта екі қолмен әртүрлі ұстап қорапқа салу. Себеп пен салдарды анықтау, сюжеттік суреттер бойынша құбылыстар мен оқиғалардың логикасы (басында не болды, содан кейін не болды). Есту қабілетін дамыту: сөзге қатысы жоқ дыбыстарды тембральды қабылдауды, зейінді , ырғақ сезімін қалыптастыруға, дыбыс көзін табуға, сөзге қатысы жоқ дыбыстардың қарқыны мен ритағына еліктеуге бағытталған дыбыстың күшін, қарқыны мен дыбысталуын ажырату. Ырғақты құрылымдарды қайталау (екіден беске дейін ырғақты сигналдар). Дененің әртүрлі бөліктерінің, бастың, артикуляциялық органдардың, саусақтар мен қолдардың ерікті қозғалыстарын үлгі бойынша және ауызша нұсқаулар бойынша дамыту: жеке, ауыспалы, дәйекті қозғалыстар және бірқатар қозғалыстар. Әртүрлі массажерлерді (арнайы және импровизацияланған) қолдана отырып, қолдың өзін-өзі массаж жасау дағдыларын қалыптастыру және осы дағдыларды бекіту. Екі қолмен және бір қолмен көру бақылауымен сезіну тәсілдерімен заттарды көзбен-тактильді тексеру;

2) сөздерді түсіну және айту. Басында немесе соңында дауыссыздар қатар келген (кант, серт) бір буынды сөздерді жинақтау. Жеке айтылу қиындықтарын жеңу. "Әдептілік" тақырыбындағы етістік, номинативті және атрибутивті сөздікті белсендіру: дұрыс жүру (тегіс), отыру (түзу), тұру, тұру (тез, бірақ асықпай), қолды ұстау, тіке қарау, кезекте тыныш отыру, тыныштық пен ренжімеу, жол беру, есікті ашу, болу мейірімді (содан кейін олар сізге бірдей жауап береді, сыпайы – жағымды, әдепсіз – жағымсыз), "рахмет", "кешіріңіз" деп айту. Сөздікті белсендіру: "мерекелік киім", "зергерлік бұйымдар", "моншақтар", "шаш үлгісі", "өзін-өзі күту" (қолдар, шаштар, тістер), "гигиена", "гигиеналық құралдар", "суық", "жылы", "ыңғайлы", "спорт", "дене шынықтыру", "жаттығу";

3) фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас. Практикалық әрекеттер бойынша әңгіме құрастыру. Сурет-графикалық жоспарды өз бетінше құру (қажетті суреттерді таңдап, ретке келтіріңіз), модельді пысықтау: сын есім плюс зат есім плюс предлог плюс үстеу немесе зат есім (сыпайы бала дәрігерге алғыс айтады). Модель бойынша сюжеттік сурет бойынша сөйлемдер құрастыру: зат есім (есімдік) плюс етістік – есімдік және предикативті компоненті жоқ сын есім (ол күреседі – ол зұлым). Дұрыс әрекеттермен бірге жүретін жолдарды пайдалану (есіктерді ашу, ауыр салмақты көтеруге көмектесу, өз орныңызды алуды ұсыну). Сюжеттік суреттер мен іс-әрекеттерден мінез ерекшеліктерін анықтау. Киім үлгілері, шаш үлгілері бейнеленген журналдарды қарау және оларды талқылау.

"Қуыршақты киіндір" әңгіме-ойынына қатысу. Өмірлік жағдайларды талдау элементтерімен Диалог, әңгімелесушілердің мәлімдемелерін өз бақылауларымен толықтыру, дау ережелері (сөйлеуді білмейтін балалар диалогқа вербалды емес қарым – қатынас құралдары-пиктограмма, қимыл, мимика арқылы қатысады). Суреттерде

бейнеленген әңгімелер туралы әңгімелесу қабілеті ("кімдікі дұрыс, кімдікі дұрыс емес?"), білім алушылардың артықшылықтары мен кемшіліктерін ұжымдық талқылау ("Мен туралы бәрін айт", "Менің Отаным", "Менің қалам", "Туған өлкенің көрікті жерлері" немесе "Жақсылық пен жамандық еліне саяхат" ойындары барысында, онда білім алушы көзін жұмып, Жақсылық пен жамандықты білдіреді және былай деп жазады: "жақсылық – бұл" + сурет, "жамандық – бұл" + сурет). Жаман әдеттер туралы маскалар мен костюмдерді ұжымдық дайындауға қатысу. Суреттерді, пиктограммаларды және сөйлеу құралдарын қолдана отырып, тамақ туралы қысқаша сипаттамалық әңгімелер құрастыру. "Бұл кім?", "Сатушы не істейді?", "Дүкеннің осы бөлімінде қандай өнімдер сатылады?", "Сіз шайға печенье немесе бауырсақ сатып аласыз ба?". Білім алушыларды өз атынан ("Мен нан сатып аламын", "Біз мерекеге торт сатып аламыз"), екінші және үшінші тұлғалардан ("Ол...", "Олар...") "графикалық анықтамаларды", символдық бейнелерді және басқа да көрнекі тіректерді пайдалана отырып;

4) оқылым және айтылым. Қосымша элементтермен (и-ш, о-а), элементтердің кеңістіктік орналасуымен (б-д), сондай-ақ сызу қиын (з, к) ерекшеленетін, өтілген дыбыстар мен әріптердің, сызбасы ұқсас әріптердің қайталануы. Сөйлемнің басында және соңында бас әріппен жазу дағдысы. Азық-түлік, жануарлар, балықтар, табиғат, адамдардың кәсіптері (Сатушы, кассир, сауыншы, балықшы, цирк) бейнеленген суреттерді қолданатын аудио және визуалды жаттығулар. Екі-үш суреттен қажетті суретті таңдау және Өлеңді тыңдауға, қысқа әңгімеге немесе әрекетті бейнелейтін суретті көрсетуге негізделген қимылдарды орындау. Мұғалім-логопед жасаған тақырыптық пиктографиялық стендтерден ақпаратты "оқу" (тамақ, күн тәртібі, демалу және т.б. туралы), тыңдау кезінде өлеңдерді келісу (конъюгация), содан кейін оларды өз бетінше баяндау. Оқушыларды мұғалім оқыған мәтін бойынша іс-әрекетке шақыру. Әріптер мен сөздерді оқу ("жаһандық оқу"). М, Н, П, Б әріптерімен танысу (өлшемі 5 және 3 см контур бойымен кесілген), артикуляцияны визуалды бақылаусыз есту қабылдауына негізделген әріптерді көрсету, суреттер мен сандар арасында әріптері бар карточканы таңдау. "Визуалды сканерлеу" және кескінге сүйену негізінде тиісті заттар мен суреттерге бекітілген карточкалар бойынша сөздерді "оқу".

Таныс әріптерден (МАМА, ПАПА, БАБА) тұратын сөздер басылған карточкалармен танысу. Тиісті суреттерге сөздермен карточкаларды орналастыру немесе оларды нақты заттарға бекіту: тақтаға, терезеге және т. б., таныс сөздерді заттармен, суреттермен байланыстыру пиктограммалардың астындағы сөздерді оқу және А, О, У, И, Э, Ы, М, Н, П, Б әріптерін осындай әріптерге қою (төсеу) сөздердегі әріптер. Журналдарды "оқу": журнал беттерін ашу, қарау, "иллюстрациялармен", "мақала атауларымен" және "мәтіндермен" танысу, оқушыларға балалар мен ата-аналарға арналған заманауи журналдардан және басқа журналдардан мақалалар көрсету және оқу. Ауызша және вербалды емес қарым-қатынас құралдарын қолдана отырып, суреттерді атау және жағдайларды сахналау.

Дауысты дыбыстарды белгілермен белгілеу: [а] – шеңбер, [о] – сопақ, [у] – кішкентай шеңбер, [ы] – көлденең созылған кең сопақ, [и] – көлденең созылған тар сопақ, [э] – тігінен созылған сопақ. Барлық дыбыстардың белгілермен, содан кейін сәйкес басылған әріптермен дәйекті байланысы (дыбыстар әр түрлі дауыс күшімен, интонациямен айтылады). Зерттелген сөздердегі әріптерді тану (ана, әке, әйел, орындық, үстел, үй).

Ағаштан, пластмассадан, картоннан жасалған ішкі және сыртқы трафареттерді қарапайым және түрлі-түсті қарындаштармен, шарикті қаламдармен штрихтау және көлеңкелеу, мұғаліммен бірге бояулармен сурет салу (қылқаламмен жағу, жағу, қылқаламның ұшымен түрту). Қағаз жолағындағы, квадраттағы, шеңбердегі, сопақшадағы нүктелер мен соққылардан үлгі бойынша өрнектер жасау (үлгіні көбейту алдында алдын ала талдаумен). Пішіні бірдей, бірақ мөлшері әртүрлі бөліктерден тұратын заттарды салу. А, О, У, И, Э, Ы, М, Н әріптерінің трафареттері бойынша "хат" (оқушылардың жеке мүмкіндіктеріне қарай), мектеп керек-жарақтарының "өшіргіш", "қарындаш", "дәптер", "қалам" пиктограммаларымен арақатынасы. "Еркін жазу" қағидаты бойынша әріптердің "хаты" (М.Монтессори бойынша). Бастапқы, екі және бірнеше тірек нүктелері бойынша көлденең, тік, қисық сызықтарды салу. Музыкалық аспаптардың ыырғақты соққыларына немесе мұғалімнің шапалақтарына сәйкес торкөз және жол дәптеріне сызықтар жазу — >.

36. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің 7 сыныптағы базалық мазмұны:

1) тілдің психологиялық базасы. Кинестетикалық праксис пен гнозисті топтастыру үшін типтік жалпыламалар. "Л" и "А" әріптердің моделінің стереогнозы. Қарым-қатынас кезінде мимикалық позалар мен қуаныш, таңдану, сәлемдесу қимылдары, таңдану, қорқыныш, қайғы реакцияларын түсіну және қолдану. Сериялау операциялары, оның бөліктерінен объектіні синтездеу, таныс заттардың стереогнозы, бейнелеу жағдайындағы әрекеттер (табиғат дыбыстары – сөйлеу дыбыстары). Көлемді, дәлдікті, жылдамдықты, белсенділікті, үйлестіруді сақтай отырып, қозғалтқыш бағдарламасын дәл орындау. Белгілі бір бұлшықет топтарына бағытталған моторлық импульстарды ынталандыру, кинестетикалық талдау және синтез процестерін қалыптастыру, саусақтардың қозғалыстарының кинестетикалық афферентациясы, еліктеу және ауызша Нұсқау бойынша мимикалық бұлшықеттердің қозғалысын дамыту негізінде (еліктеу, үлгі бойынша) және өздігінен (ауызша нұсқау бойынша) саусақтардың қозғалысын кинестетикалық ұйымдастыруды дамыту (көзді қысу, ұртқа үрлеу, қастарды көтеру және қабағын түйу). Сөйлеудің интонациялық экспрессивтілігін қолдану және басқалардың сөйлеу мәнерлілігін есту қабілеті. Заттарды (текшелер, басқатырғыштар, мозаика) манипуляциялау процесінде конструктивті праксисті, қол-көз координациясын және моторлы жадын дамыту.

Оқушылардың қозғалыс стереотиптері мен графикалық қабілеттерін дамыту (көлеңкелеу, сурет салу, графикалық қатарлар). Әрекеттер мен қозғалыстардың етістіктермен және "Көңілді адамдар" ойын түрі бойынша кеңістіктік координаттарды білдіретін сөздермен байланысын бекіту;

2) сөздері түсіну және айтылым. Қарама-қарсы дауысты дыбыстарды ([и-у], [и-о], [а-у], [э – у]) және артикуляцияға жақын дауыссыз дыбыстарды ашық буындарда (жұмсақ таңдайдың қатысуымен-[м-б], [н-д]) ажырату жаттығулары негізінде фонематикалық қабылдауды дамыту, білім беру орны бойынша – [п-т], [тнқ], [м-н]). Жүйелі ұйымдастырылған қозғалыстарды орындау кезінде ауызша праксистің даму процесінде артикуляциялық қозғалыстардың кинестетикалық негізін қалыптастыру (артикуляциялық гимнастиканың арнайы кешендері). Дұрыс айтылатын дыбыстарды артикуляциялау кезінде әртүрлі артикуляциялық органдардың жағдайын нақтылау арқылы мотор-кинестетикалық кері байланысты дамыту, қажетті артикуляциялық қалыпты (артикуляциялық гимнастиканың арнайы кешендері) табу және ұстау процесінде дыбыстардың нормативтік артикуляциялық тәсілдерін қалыптастыру, дыбыс шығаруға дайындық кезеңінде арнайы жаттығуларды орындау барысында артикуляциялық мүшелерінің нормативтік құрылымдарын қалыптастыру; жеке қиындықтарды жеңу. Дауысты және дауыссыз дыбыстарды (дауысты және дауыссыз, қатты және жұмсақ) қайталау, оларды ажырату, "Р және Л, М және Б" артикуляциялық ұқсас дыбыстарды, мұрын және ауыз дауыссыз дыбыстарын ажырату (ауа ағынының бағытын кинестетикалық бақылау). Деформацияланған сөзбен жұмыс, сөз бен схеманың, сөз бен модельдің арақатынасы. Екі буынды сөздермен жұмыс (пана), төрт буынды ашық буынды сөздермен). Дауысты және дауыссыз, қатты және жұмсақ дауыссыз дыбыстарды ажырату.

Жұмыста, таңертең, түстен кейін, кешке сәлемдесу сөздерін қолдану, "Сәлем" және "Қайырлы күн" реңктерін ажырату. Қоштасу кезінде белгілер мен мимиканы қолдану: "Қайырлы күн, сәлем, сәлем (көңілді)". Стикерлермен жұмыс істеу қабілеті (сюжеттер бойынша сәлемдесу жолдарын оқу және тарату). "Күлімсіреу" және "күлкі" ұғымдарын ажырату. "Туған күн" тақырыбындағы сөздікті жандандыру (дастархан, сыйлық, алғыс сөздер), оқу пәндерінің атаулары, тұрмыстық заттар, тамақтану нормалары мен режимі, Негізгі тамақ өнімдері (нан, жарма, ұн өнімдері, сүт және сүт өнімдері, қант, көкөністер, жемістер, балық) көкөністер мен жемістерді өңдеудегі реттілік (сұрыптау, жуу, сақтау). -Ник-жұрнағы, зат есімнің сөзжасамы, сын есімдердің сөзжасамы арқылы зат есімдердің сөзжасамына бақылау жасау. "Театр" тақырыбындағы сөздікті белсендіру (талғампаз, әдемі, пальто, гардероб, бағдарлама сатып алыңыз, фойеде). Ситуациялық телефон диалогында предикативті сөздікті белсендіру (айту, телефонды алу, теру, ұялы телефон, тыңдау, өзін таныстыру үшін сөздер мен сөз тіркестері, тікелей телефонға сөйлеу, анық, сыбырламай, айқайламай). Септік жалғаулармен көрсетілген кеңістіктік қатынастарды түсіну, заттардың, әрекеттердің, күйлердің, белгілердің, қасиеттер мен

қасиеттердің (түс, пішін, шама, дәм) атауларын білдіретін сөздердің мағыналарын нақтылау және оларды пиктограммалармен байланыстыру негізінде оқушылардың экспрессивті сөздігін кеңейту. Сөз қорына объектілерді елеулі белгілері бойынша ажырату және жалпылау негізінде бөлінген қарапайым ұғымдарды білдіретін сөздерді, сондай-ақ түрлерді, жалпы және дерексіз жалпыланған ұғымдарды білдіретін сөздерді (жақсылық, жамандық, сұлулық) енгізу, экспрессивті сөздікте сан есімдерін бекіту (калыптасқан сандық көріністер шегінде), қысқаша сипаттамалық әңгімелер құрастыру жемістер, жидектер, көкөністер;

3) фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас. Бейтаныс ересек адамға сөйлейтін сөз тіркестерін қолдану: тиісті ережелерді есте сақтау негізінде көлікке отыруға шақырудан сыпайы бас тарту (ешқашан бейтаныс адаммен жүруге келіспе, әрқашан отбасыңа немесе достарыңа қайда бара жатқаныңызды және кіммен бірге екенінді айт, өз атыңды айту керек және қашан болмайтын жағдайларды ажырата біл). Құттықтауларды, тілектерді құттықтау хатына жаза білу, кіші және үлкен сыйлықтарды тапсыру кезінде сөз тіркестерін, сыйлықты қабылдау кезінде сөз тіркестерін айта білу. Отбасы мүшелерінің күнделікті тұрмыстық қызметіне қатысу: сатып алу, тамақ дайындау, тазалау, жуу, ұсақ жөндеу. Үй-жайлардың, жиһаздардың, функциялардың, безендірудің мақсатын сипаттайтын, сөз тіркестерін бір-екі сөзбен, көрсетумен, қимылмен, сөз тіркестерін түрлендірумен толықтыратын "Пәтерге экскурсия (фотосуреттер немесе бейнелер бойынша)" үйлесімді әңгіме құру (жасыл кастрөл шкафта тұр. Көк кастрөл үстелде тұр. Шәйнектің артында сары кастрөл тұр). Модель бойынша фразаны жаттықтыру: зат есім (есімдік) плюс сын есім плюс етістік (мен театрда әдемі киінемін). Фотосуреттердің реттілігін орнату арқылы мұғалімнің сұрақтары бойынша әңгіме құрастыру – экскурсияның іздері бойынша, суреттерді көшірмелерге жабыстыру, бірнеше ұсынылған нұсқалардың ішінен стильге сәйкес келетін көшірмені таңдау.

Арнайы ұйымдастырылған коммуникативті жағдайларда диалогтық сөйлеуді мақсатты түрде оқыту (әңгімеде, тапсырмаларды орындау кезінде, үстел үсті ойындарымен сабақ барысында және т.б.). Жақсы таныс ертегілер мен әңгімелерді пиктографиялық кодтар, сөйлеу құралдары, мұғалімнің көмегімен әңгімелеу, сипаттамалық әңгімелерді бірлесіп құрастыру (ойыншық, сурет бойынша). Сөздік және сөзге қатысы жоқ қарым-қатынас құралдарын қолдана отырып, күнделікті мазмұны бар сюжеттік суреттер сериясы бойынша баяндау әңгімелерін құрастыру (пиктограммалар, сурет немесе заттың егжей-тегжейін көрсететін мұғалім-логопедтің қимылдары бойынша). Жеке тәжірибеден (мектеп медициналық кабинетінде, емханада, дәріханада дәрігерге бару) сұрақ-жауап формасы негізінде қысқа әңгімелер құрастыру. Рөлдік ойындарға қатысу "Біздің театр. Біздің қойылым" (сұраққа жауап Сіздікі қай орын?), "Телефонмен сөйлесу" (атыңды ата, қайдан қоңырау шалдың, не болғанын айт, қай жерде болғанын айт, ересек адамның айтқанын мұқият тыңда, айтқанын жаса), "

Супермаркет" (белгілі бір тауарларды табуға көмектесуді сұра), "Туған күн" (Ерлан Сауле мен Сапарды шақырды және олар Ерланның ата-анасына өздері туралы айтып берді. "Комикстермен" жұмыс – "бұлтқа" өз атыңды, тегіңді, мекен-жайыңды, кімге және не беру керектігін жазу). "Менің Отаным", "Менің қалам", "Туған өлкенің көрікті жерлері" тақырыптарында әңгімелесу, сұрақтарға жауап беру және оларды қою мүмкіндігі ("Сен қай қалада тұрасың", "Қанша адам", "Қандай жиһаз", "Қандай бөлме", "Не істегенді ұнатасың?"), пиктограммалар немесе суреттер түрінде "Мен үйде не істеймін" әңгімесін, "Мен және менің отбасым" коллажын құрастыра отырып, олардың отбасы өміріндегі оқиғаларға ұқсас оқиғаларды бейнелейтін журналдар мен газеттерден фотосуреттер, суреттер тандаңыз. Диалогты бастау (еліктеу бойынша) немесе ұйымдастырушы бағыттаушы көмекпен);

4) оқу және жазу. Е, Ұ, и, ю, я, әріптерімен жұмсақтықты белгілеу кезінде қатты және жұмсақ дауыссыздарды ажырату, сөздің соңы мен ортасындағы дауыссыздардың жұмсақтығын білдіретін ь әрпі. "Чи", "ши", "ча", "ша", "чу", "шу" тіркестерін дұрыс жаза білу. Қолжазба материалын оқу дағдысы, жалпы қауіпсіздік белгілері мен ақпараттарды Жаһандық оқу (тану) (тоқтату, қауіпті, улану, жеуге жарамсыз, ауысу, дүкен, дәріхана). Мұғалім-логопедтің көмегімен тақырыптық пиктографиялық стендтер құру және оқушылардың сабақтарда осы стендтерде ұсынылған ақпаратты "оқу", "жинау", "жұлу", "суару" пиктограммаларымен танысу. Пиктограммалармен жаттығулар. Әдеби шығармаларды оқу, иллюстрациялар мен картиналарды қарау, ертегілерді, өлеңдерді, қысқа әңгімелерді тыңдау, шығармалардың кейіпкерлерін атау (иллюстрацияларда көрсету). Тыңдау барысында өлеңдерді үйлестіру, содан кейін оларды барлық қол жетімді құралдармен дербес айту. Мұғалім-логопед оқыған мәтін бойынша драматизация ойындары, әріптер мен сөздерді оқу ("жаһандық оқу"), дауысты дыбыстардың артикуляциясын тиісті белгішелермен белгілеп "оқу", жазылған дыбыстарды әр түрлі дауыс күшімен, интонациямен айту.

Белгілі бір суреттерге сәйкес сөздермен карталарды ашу: жаңбыр, қыс, қар, көктем, жаз. Пиктограммалармен қол қойылған сөздерді оқу және сөздердегі сол әріптерге А, О, У, И, Э, Ы, П, Б, М, Т, Д, Н әріптерін қабаттастыру (төсеу). Танысқан сөздердегі әріптерді тану (ана, әке, әйел, орындық, үстел, үй). Дауысты дыбыстардың дыбыссыз артикуляциясы және оларды символдық кескіндер мен әріптермен байланыстыру. Таныс сөздерді заттармен, суреттермен, пиктограммалармен байланыстыру. Әріптерді буынға дәйекті түрде қосу-біріктіру (ма, му, мы, мо, ми), содан кейін кері буынға (бөлінген алфавит әріптерінен буындарды құрастыру), таныс сөздерден буындарды тандау (ана, пана, атта, атпа), басылған\жазылған сөздегі тиісті буынға буыны бар картаны қолдану, инсульт және қарапайым Түрлі-түсті қарындаштармен, шарикті қаламдармен. Әріптер мен сандардың контурлық кескіндерін қағаз парағына, екі паракқа — сандар мен әріптерге, А, О, У, И, Э, Ы, П, Б, М, Т, Д, Н әріптерінің трафареттері бойынша "хат" (әріптердің мөлшері — 1-3 см) желімдеу. Контур

сызықтары (нүктелері) бойынша әріптерді жазу, музыкалық аспаптардың ырғағы соққыларына немесе мұғалімнің шапалақтауына сай торкөз және жол дәптерге сызықтарды "жазу": ұзын сызық және қысқа сызық, бірдей сызықтар. Мектеп керек-жарақтарын пиктограммалармен байланыстыру, тиісті пәнді және оған арналған пиктограмманы таңдау: "Бормен қайда жазуға болады?", "Олар қағазға не жазады?", "Қарындашты қағаздан қалай өшіруге болады?".

Параграф 2. Оқыту мақсаттарының жүйесі

37. Бағдарламада ұсынылған оқыту мақсаттары кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгіде бірінші белгі – сыныбын, екінші және үшінші белгі – бөлімнің және бөлімшенің реттік санын, төртінші белгі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.1.1.1 кодында "05 - сыныбы, "1.1" - бөлім және бөлімше, "1" - оқыту мақсатының реттік саны.

38. Оқу мақсаттары бөлімдер мен сыныптар бойынша берілген:

1) "Тілдің психологиялық базасы" бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары		
	5 сынып	6 сынып	7 сынып
1.1. Сенсорлы гнозис және праксис	5.1.1.1 қоршаған орта дыбыстарын тындау, естуінің шоғырлануын көрсету	6.1.1.1 берілген темппен ырғақта қол саусақтарын айналдырып киымлдар жасау	7.1.1.1 әртүрлі массажерларды (арнайы және алмастырушы) қолданып, өз бетінше 2-3 тәсілден массаж жасау
	5.1.1.2 жақын жерде қозғалып келе жатқан затты көзімен бақылау (көлденеңінен, тігінен, шеңбер бойынша, алдыға /артқа) бір минут	6.1.1.2 қорапқа ұсақ заттарды бір мезгілде үлгі бойынша, әртүрлі тәсілмен, екі қолмен салу	7.1.1.2 таныс заттарды нақты түрлі түсті, бейнелік, толық емес, бір-біріне салынған суреттерден 10-15 секундта тану
	5.1.1.3 адамның түріне, фотосуретіне 30 секунд көзін тоқтату	6.1.1.3 дене мүшелері, басымен, артикуляция мүшелері, саусақтарымен үлгі және сөздік нұсқау бойынша ерікті қимылдар орындау: жеке, кезектескен, бірінен соң бірі, қимылдар сериясы	7.1.1.3 қимылдарды етістіктермен, кеңістіктік координаталарды білдіретін сөздермен "Көңілді адамдар" типі бойынша үйлестіру
	5.1.1.4 таныс затты жеке бөліктері, оларға тән дыбыстары (дыбыс шығаратын ойыншықтар) бойынша, сипап сезіп тану	6.1.1.4 дыбыс көзін табу және орнын белгілеп, көрсету	7.1.1.4 сөзге қатысы жоқ дыбыстардың күшін (қатты-ақырын) және алыстығын (алыс-жақын) табиғат дыбыстарын ажырату
	5.1.1.5 ырғақты суретті дыбыстың күшін		

	ажырата отырып қайталау (екіден төртке дейінгі сигналдар)		
	5.1.1.6 қозғалыссыз көзден жоғары, төмен, көз бойындағы, қарама-қарсы тұрған затты көзімен бақылау 1 минут бойы		
1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	5.1.2.1 адамға қажетті киім мен аяқ киімді сыртқы түріне, көңіл-күйіне қарай-дәлелмен таңдау	6.1.2.1 бөлік пен бүтінді тақырыптық суреттерде, сюжеттік картиналарда, Равен матрицаларында, қарапайым басқатырғыштар композицияларында байланыстыру	7.1.2.1 топтастыру моделі спецификациясы бойынша түрліне қарай жалпылау
	5.1.2.2 тиісті мимикалық және пантомимикалық позаларды қабылдап, зейінді көрсету және қоршаған оқиғаларға жауап беру	6.1.2.2 бірізділік бойынша есту жадының жеткілікті көлемді көрсете отырып,, сөйлемдегі сөздерді құрастыру, содан кейін қайталанатын қайталау-тізбек бойынша : Мен; Мен қалаймын; Мен жүргім келеді	7.1.2.2 адекватты интонацияға сәйкес келетін мимикалық реакцияларды тану
	5.1.2.3 схемалық сенсорлық жоспар бойынша тақырыпты тыңдау, қарау және тактильді зерттеу	6.1.2.3 құбылыстар мен оқиғалардың себептері мен салдарын, логикасын анықтау: басында не болды, содан кейін не болды-4-5 сюжеттік суреттер сериясы бойынша	7.1.2.3 бір ұсыныстан екі-үш жалпы қозғалыс тізбегін, заттарды екі қолмен ұстап тұрған екі элементтің тіркесімін қайталау
	5.1.2.4 өткен тақырыптар бойынша зат, сурет және пиктограмманы сәйкестендіру	6.1.2.4 айнаға өзіне қарап , сыртқы келбетіне сын көзбен қарау, бағалау, жөндеуге тырысу (шашын, киімін, т.б.)	7.1.2.4 адамдардың сезімдері мен қажеттіліктері туралы тыңдалған мәтіннің жалпы нақты мазмұнын тиісті мимикалық (позамен, мазмұнның тақырыппен, суретпен, пиктограммамен және сөзбен байланысын түсіну
	5.1.2.5 практикалық іс-әрекет процесінде жануарларға қамқорлық пен қауіпсіз мінез-құлықты көрсету		

5.1.2.6 қызығушылық пен қызығушылықты көрсете отырып, қоршаған оқиғаларға, диалогтарға көрнекі назар мен реакцияны шоғырландыру		
---	--	--

2) "Сөздерді түсіну және айту" бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары		
	5 сынып	6 сынып	7 сынып
	5.2.1.1 еліктеуге арналған тыныс алу- дауыстық және артикуляциялық жаттығулар. Дұрыс физиологиялық (диафрагмалық-қабырға) тыныс алуды, қысқа және үнсіз тыныс алуды (иықты көтермей), тыныш және бірқалыпты (ұртты толтырмай) дем шығаруды бекіту	6.2.1.1 жалпы артикуляциялық (гимнастика жаттығуларын орындау процесінде берілген позаны ұстаңыз (еліктеу және ауызша нұсқау бойынша)	7.2.1.1 қарама-қарсы дауысты дыбыстарды ([и-у], [и-о], [а-у], [е-у]) және артикуляцияға жақын дауыссыз дыбыстарды ашық буындарда (жұмсақ таңдайдың қатысуымен: [м-б], [н-д]; жасалу орны бойынша: [п-т], [тнк], [м-н])
	5.2.1.2 дауысты дыбыстарды біртіндеп айта білу, олардың санын көбейту.	6.2.1.2 дыбыстарды айту кезінде еріннің орналасуын бейнелейтін суреттерге сүйене отырып, олардың дыбыссыз артикуляциясын қабылдау негізінде объективті суреттер-символдарға сүйене отырып, дыбыстарды айту	7.2.1.2 саналы түрде дұрыс айтылатын дыбыстарды артикуляциялау кезінде әртүрлі артикуляциялық мүшелерінің қалпын (позицияларын) көбейту
	5.2.1.3 үлгі бойынша дыбыстау процесінде бір буыннан екіншісіне біркелкі ауысу	6.2.1.3 ақаулы фонемалары жоқ ашық буындардың құрылымының үш буынды сөздерін анық және тұтас айту (Асық ал, ата!"	7.2.1.3 саналы түрде қажетті артикуляциялық позаны табу және ұстап тұру процесінде дыбыстардың нормативтік артикуляциялық тәсілдерін жаңғырту (артикуляциялық гимнастиканың арнайы кешендері)
	5.2.1.4 ысқырық және ызың фонемалардың жеке айтылуын дифференциациялау (с-ш, з-ж, ц-с)	6.2.1.4 ерте және орта онтогенездің дауыссыз дыбыстарымен дауысты дыбыстардың тіркесімін айту [м,б,п, т, д, н, к, г, х, в, ф]	7.2.1.4 3-4 элементтен (артикуляциялық гимнастиканың арнайы кешендері) жүйелі түрде жасалған қозғалыстарды орындау

<p>2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы</p>	<p>5.2.1.5 қойылған дыбыстарды айту кезінде күш-жігерді, дыбыстарды, буындарды, сөздерді анық және нақты айтуға ұмтылуды көрсету</p>	<p>6.2.1.5 жеке айтылу қиындықтарын жеңе отырып, басында немесе соңында (нан, тас) бір буынды сөздерді анық айту</p>	<p>7.2.1.5 дауысты дыбыстарды, жұптасқан дауысты және дауыссыз, қатты және жұмсақ дауыссыздарды ажырату, артикуляциялық ұқсас дыбыстарды [Р және Л], [М және Б] ажырату, мұрын және ауыз дауыссыз дыбыстары, ауа ағынының бағытын кинестетикалық бақылауды жүзеге асыру</p>
	<p>5.2.1.6 дыбыстарды жеке күйде дұрыс және айқын айту, дауыстылар [а, у, о], дауыссыздар [м, с, х], оларды сөздің басы мен соңында ажырату</p>		
	<p>5.2.1.7 екі-үш буынды сөздерді дауысыз дыбыстар қатар келмейтін жағдайда және жабық буында (шана, телефон, қалашық), дауыссыз дыбыстар қатар келген жағдайда (алма, ескерткіш, бастық, сатушы, Ақмарал) анық айту, йот дауысты дыбыстары бар сөздер (я, е), дифтонгтың орнын анықтау</p>		
	<p>5.2.1.8 екі буынды сөздерді тұйық буынмен және ортасында, үш буынды сөздерді тұйық буынмен (телефон, қалампыр) анық айту</p>		
	<p>5.2.1.9 бір, екі, үш буынды сөздердің ырғақты үлгісін үлгі бойынша көбейту</p>		
	<p>5.2.1.10 артикуляция мүшелерінің орналасуын атау және білу</p>		
	<p>5.2.2.1 ата-аналардың, мұғалімдердің аты-жөнін, жасын, атын және әкесінің атын,</p>	<p>6.2.2.1 үйіңнің мекен-жайын, мектептің (балалар үйінің) мекен-жайын, елдің, астананың атауларын</p>	<p>7.2.2.1 жақын сөздер мен сөз тіркестерінің мағыналарының реңктерін ажырату: "күлімсіреу" және "күлкі", "сәлем" және "Қайырлы"</p>

	айналасындағылардың, өмірге қажетті заттардың аттарын білу және сұрау бойынша атай білу	білу және сұрау бойынша атай білу	күн", қоштасу және сәлемдесу кезінде мимиканы қайталау ("Қайырлы күн, сәлем, сәлем (көңілді және көңілді)
	5.2.2.2 сөйлеуде адамның бет-әлпетін, эмоциясын, көңіл-күйін (жақсы, жаман, қалыпты), эмоциясын (қуаныш), қайғысын (мұңаюын), білдіретін сөздерді белсенді қолдану), күйлер (қайғыру, ауыру, біреуді сағыну)	6.2.2.2 сөйлеуде "әдептілік" тақырыбында етістік, номинативті және атрибутивті сөздікті қолдану: қалай дұрыс жүру керек (тура), отыру (түзу), тұру (тез, бірақ асықпау), қолды ұстау, қарау, жөтелу, түшкіру, күлу, тұру, кезекте тұру, жол беру, есікті ашу, мейірімді болу	7.2.2.2 "Туған күн" тақырыбы бойынша әртүрлі грамматикалық категориялардың сөздерін түсіну және белсенді қолдану: үстел, сыйлық, алғыс сөздерін қою
	5.2.2.3 практикалық материалда сөзжасау дағдыларын қолдану	6.2.2.3 "Әдептілік" тақырыбы бойынша сын есімге жұпты саналы түрде таңдау: әдепсіз-жағымсыз, сыпайы-жағымды	7.2.2.3 логопед мұғаліммен бірлесе отырып -ник- жұрнағын, ал сын есімдерді -п-, -пп- жұрнақтарын қолданып, зат есімнен сөзжасамды практикалық жүргізу
	5.2.2.4 көкөністерді, жемістерді, ағаштарды, саңырауқұлақтарды, бөлме өсімдіктерін және үй жануарларын атау, тану, түсі, пішіні және дәмі бойынша салыстыру	6.2.2.4 сөйлеу этикетінің сөздерін саналы және белсенді қолданыңыз: рахмет, кешіріңіз, өтінемін	7.2.2.4 оқу пәндерінің, тұрмыстық заттардың, негізгі тағамдардың атауларын ажырату және қолдану: нан, жарма, ұн өнімдері, сүт және сүт өнімдері, қант, көкөністер, жемістер, балық, тамақтану нормалары мен режимі туралы түсінікке ие болу
	5.2.2.5 бөлме өсімдіктері мен жануарларға, жиһазға, киімге күтім жасау әрекеттерінің мағынасы бар етістік және номинативті лексиканы түсіну және белсенді қолдану, жуу, сүрту, тазалау, шаю, жуу, жанармай құю, түзету, жасау (тазалау) сөздерінің мағыналарын ажырату, септіктердің жалғауларын түсіну	6.2.2.5 "Киім және сән" тақырыбы аясында әртүрлі грамматикалық категориялардың сөздерін түсіну, саналы және белсенді қолдану: мерекелік киім, зергерлік бұйымдар, моншақтар, шаш үлгісі, қол, шаш күтімі, тарақ, өзін-өзі күту, суық, жылы, ыңғайлы	7.2.2.5 мұғалім-логопедтің көмегімен көрнекі тіректер арқылы етістіктерде көбейте білу және көкөністер мен жемістерді өңдеудегі жүйелілік: сұрыптау, жуу; сақтау (тамақ), етістіктердің префиксальды сөзжасамын қадағалау(жуу, сақтау, сұрыптау, тастау)
2.2. Сөздің семантикалық құрылымы		6.2.2.6 "Денсаулық" тақырыбы аясында	7.2.2.6 "Театр" тақырыбы бойынша әр түрлі грамматикалық

5.2.2.6 осы және өткен шақ зат есімдері мен етістіктерінің көптік жалғауын көпше жалғауымен түсіну және қолдану	әртүрлі грамматикалық категориялардың сөздерін түсіну, саналы және белсенді қолдану: спорт, дене шынықтыру, жаттығу)	категориялардың сөздерін ажырату және қолдану: талғампаз, әдемі, пальто, гардероб, бағдарлама сатып алыңыз, фойеде
5.2.2.7 зат есімнің кішірейткіш жұрнақтарын қолдану (-онок-, -Ұнок-, -чек-, -чик-, -к-, -ок-)	6.2.2.7 адамның негізгі сезімдерін, тәжірибелері мен қажеттіліктерін білдіретін әртүрлі грамматикалық категориялардың (тыныштал, кейбір жағдайларда ренжіме, кездейсоқ ауырған немесе ренжіткен, қиындық тудырған, мейірімді, сюжеттік суреттерден мінез-құлық ерекшеліктерін анықтайтын жағдайлар сөздерін түсіну, саналы және белсенді қолдану	7.2.2.7 кеңістіктік жағдайларды септік жалғауларын түсіну
5.2.2.8 "Менің денем және мен", "Менің үйім, менің отбасым" (дымқыл, құрғақ) тақырыптары бойынша сын есімдер мен зат есімдерді, дене мүшелерінің атаулары мен белгілерін және олардың функцияларын, сыртқы түрі мен сипатын, дәретхана заттарын қолдана отырып, "сәйкестік" байланыс түрімен сөз тіркестерін құрастыру		7.2.2.8 ситуациялық телефон диалогында предикативті сөздік пен ілеспе үстеулер мен зат есімдерді ажырату және қолдану: айту, телефонды көтеру, теру, ұялы телефон, тыңдау, үшін таныстыру ("Ақмарал тыңдайды", "Әңгімені аяқтайды"), тікелей телефонға сөйлеу, анық, сыбырламау, айқайламау, мұқият тыңдау
5.2.2.9 сөйлеу кезінде етістіктерді қолданыңыз: жуыну, шомылу, киіну, шешіну, тарау		7.2.2.9 абстрактілі және жалпылау ұғымдарын білдіретін сөздердің мағыналарын түсіну және ажырату (жақсылық, жамандық, сұлулық)
5.2.2.10 әр түрлі интонациясы мен қарқыны бар сөздерді анық айту (еліктеуге негізделген)		7.2.2.10 сандық атауларды түсіну, ажырату және белсенді қолдану (калыптасқан сандық көріністер шегінде)
5.2.2.11 үш буынды сөздерді қиылысқан және жабық буынмен (		

ескерткіш, бастық, сатушы, Ақмарал) анық айту

3) "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас" бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары		
	5 сынып	6 сынып	7 сынып
	5.3.1.1 Өз атынан эмоциямен (педагогтың көмегімен) хабарлама түріндегі екі сөзден құралған сөйлемдерді құру ("Мен...", "Біз..."), екінші жақтан ("Сен...", "Сендер..."), үшінші жақтан ("Ол...", "Олар...") , "графикалық көмекті" символикалық суреттерді , бсқа да көрнекіліктерді қолданып	6.3.1.1 басшылық көмекпен практикалық әрекеттер туралы әңгіме құрастыру	7.3.1.1 бейтаныс ересек адамға айтатын сөз тіркестерін білу, суреттерден сыпайы бас тарту туралы сөздерді білу және айту
	5.3.1.2 сөздерді, сын есімдерді септіктерде дұрыс қолданып, жақсы таныс заттарды қолданып , жай жайылма сөйлемдер құру	6.3.1.2 сурет-графикалық жоспар құру (қажетті суреттерді немесе диаграммаларды таңдап, ретке келтіріп)	7.3.1.2 өткен тақырыптар бойынша фразалық модельдерді қолдана отырып, үй - жайлардың, жиһаздардың, безендірудің сыртқы түрі мен мақсатын сипаттай отырып, "Пәтерге саяхат (фотосуреттер немесе бейнелер бойынша)" үйлесімді әңгіме құрастыру
	5.3.1.3 логопед соңынан тақпақ, санамақтарды қайталау	6.3.1.3 моделге сәйкес сөз тіркесін жасау: сын есім плюс зат есім плюс зат есім (есім сөз)плюс етістік (Әдепті бала дәрігерге алғыс айтады) мұғалім-логопедтің басшылығымен	7.3.1.3 сөз тіркесін бір-екі сөзбен, көрсетумен, қимылмен толықтыру, түрлендіру, предикаттың бетін, уақыты мен санын, субъектінің немесе толықтырудың бетін, санын және жынысын өзгерту, белгілер мен сөздер-заттарды ауыстыру , грамматикалық және тақырыптық контексті өзгертпесей (шкафта Жасыл кастрөл бар. Көк кастрөл үстелде тұр. Шәйнектің артында сары кастрөл тұр)
	5.3.1.4 қысқа қарапайым ертегілердің,		7.3.1.4 модель бойынша сөз тіркестерін құру: зат есім (есімдік) плюсзат

3.1. Сөйлем және мәтін

<p>әңгімелердің сюжеттерін иллюстрацияға сүйене отырып қол жетімді деңгейде түсіну және өз сөзімен жеткізу</p>	<p>6.3.1.4 есіктердің ашылуымен бірге жүретін жол беру, ауыр салмақ көтеруге көмектесу, өз орныңызды алу туралы ұсыныс жасау</p>	<p>есім плюс етістік "Кино" тақырыбындағы зат есім. Театр. Көрме" (Мен театрға әдемі киінемін. Анам пальтосын гардеробқа тапсырады)</p>
<p>5.3.1.5 сөйлеу әрекетіне қызығушылық таныту, жеке сөздерді, сөз тіркестерін айтуға және қайталауға деген ұмтылыс – эмоционалды бірлік аясында, табиғат немесе отбасы туралы әңгімеде өзара әрекеттесуге ұмтылу</p>	<p>6.3.1.5 адамның мінезін анықтау сюжеттік сурет бойынша, модель бойынша сөйлемдер құрастыру кезіндегі оның әрекеттері: зат есім (есімдік) плюс етістік-есімдік плюс сын есім (Ол төбелеседі-ол зұлым), ойын-әңгімеге қатысу</p>	<p>7.3.1.5 Мұғалім-логопедтің сұрақтары бойынша фотосуреттердің реттілігін орнатып, кезінде-экскурсияның іздері бойынша арқылы әңгіме құру, суреттерді көшірмелерге жапсыру</p>
<p>5.3.1.6 “Үй өсімдіктеріне күтім жасау” туралы модель бойынша әңгіме (3-5 сөйлемнен)</p>	<p>6.3.1.6 киім үлгілері, шаш үлгілері бейнеленген журналдарды қарауды және талқылауды бастау, киім үлгілері мен шаш үлгілерін талқылау бойынша диалогқа қатысу, "Қуыршақты киіндір" ойынын ойнау</p>	<p>7.3.1.6 ұсынылған бірнеше жолдан стильге сәйкес келетін репликаны таңдау арқылы әңгімелер құру</p>
<p>5.3.1.7 “Үй жануарлары (қоян, мысық, ит)” сенсорлық жоспары, фото және бейнематериалы бойынша сипаттама-әңгіме құру, "Менің сүйікті тағамым"</p>	<p>6.3.1.7 суреттерде бейнеленген өмірлік жағдайларды талдау элементтерімен "Кімдікі дұрыс, кімдікі дұрыс емес?", дауды жүргізу ережелерін сақтай отырып, әңгімелесушілердің мәлімдемелерін өз бақылауларымен толықтыру</p>	<p>7.3.1.7 тапсырмаларды орындау кезінде, үстел үсті ойындарымен сабақ барысында әңгімені бастау және өрістету</p>
<p>5.3.1.8 жалпы талаптар мен ережелерді саналы түрде орындай отырып, тыйым салу белгілерін ұжымдасып, бояуға қатысу (саябаққа экскурсия ізімен)</p>	<p>6.3.1.8 бірінші, екінші және үшінші жақтан ұйымдастырушылық және бағыттаушы көмекті пайдалана отырып: графикалық кеңестер, символдық бейнелер және басқа да көрнекі тіректер арқылы қысқаша сипаттама әңгімелер құрастыру ("Мен нан сатып аламын", "Біз мерекеге торт сатып аламыз", "Ол...", "Олар...")</p>	<p>7.3.1.8 жақсы таныс ертегілер мен әңгімелерді пиктографиялық кодтардың, сөйлеу құралдарының көмегімен-мұғалімнің басшылығымен айтып беру</p>

<p>5.3.1.9 модельдер бойынша сөз тіркестерін тұжырымдау: зат есім плюс зат есім, зат есім плюс етістік, сын есім плюс зат есім плюс етістік: Менің көзім бар, кітапты көремін, мұрным бар , гүлді иіскеймін (тексеру)</p>	<p>6.3.1.9 жеке тәжірибеден сұрақ-жауап сөйлеу формасы негізінде қысқа әңгімелер құрастыру</p>	<p>7.3.1.9 мұғалім-логопед бірге пішіні, түсі, мөлшері, дәмі көрсетілген сипаттамалық әңгімелер құру- жемістер, жидектер , көкөністер туралы (нақты тақырып бойынша, муляж, сурет бойынша)</p>
<p>5.3.1.10 бояғышты таңдау , киім элементтерін бейнелеу және атау: жаға, қалта, жең, сын есімдермен үйренген келісімдерді қолдана отырып, киім заттарын салыстыру арқылы портреттерді, досыңызды , тәрбиеші немесе ата-ананды түсіндіруге қатыс: көгілдір куртка, ал шалбар қара</p>		<p>7.3.1.10 сөздік және сөзге қатысы жоқ қарым-қатынас құралдарын қолдана отырып, күнделікті мазмұны бар сюжеттік суреттер сериясы бойынша баяндау әңгімелерін (сурет немесе заттың егжей-тегжейін көрсететін мұғалім-логопедтің пиктограммалары, қимылдары бойынша) – мұғалім- логопедпен бірлесіп жасау</p>
<p>5.3.1.11 қызығушылықтары туралы әңгімелерге қатысу</p>		
<p>5.3.1.12 табыс септігінде (кімге?неге?) сөйлемді аяқтау сұрақтың сөздеріне сүйене отырып тұжырымдау</p>		
<p>5.3.2.1 денені тік ұстау, әңгімелесушінің көзіне тік қарау, мимика, ым-ишара, патомимика қолданып, сұраққа жауап беру</p>	<p>6.3.2.1 екі - төрт сатылы нұсқауларды орындау кезінде мимика, қимыл арқылы есту зейінін және бағытталған сөйлеуге назар аудару</p>	<p>7.3.2.1 рөлдік ойындарда бейтаныс ересек адамға айтатын сөз тіркестерін түсіну, білу және белсенді қолдану, көлікке отыруға шақырудан сыпайы бас тарту, оның " мейірімді" бетіне қарама</p>
<p>5.3.2.2 тану, қайта құру өз сезімдері мен көңіл-күйлерін барабар сөзбен сүйемелдеу</p>	<p>6.3.2.2 өмірлік жағдайларды талдау элементтерімен диалогты бастау, дау ережелерін сақтай отырып, әңгімелесушілердің мәлімдемелерін өз бақылауларымен толықтыру (сөйлеуді білмейтін балалар</p>	<p>7.3.2.2 "Бейтаныс адамдармен мінез-құлық ережелерін" жатқа білу,</p>

3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас		ауызша емес қарым-қатынас құралдары арқылы диалогқа қатысады: пиктограмма, қимыл, мимика)	рәміздерге, суреттерге сүйене отырып (хормен) көбейту
	5.3.2.3 көп сатылы нұсқауды түсіну (менің – сенің)	6.3.2.3 "Дүкенде" сюжеттік картинасы бойынша сұрақтарға жауап беру: "Бұл кім?", "Сатушы не істейді?", "Дүкеннің осы бөлімінде қандай өнімдер сатылады?", "Сен шайға печенье немесе бауырсақ аласың ба?"- ситуациялық ойында пысықталған сөз тіркестері мен интонацияларды кейіннен жандандыра отыру	7.3.2.3 өз атың атауың керек болған кезде, ал жоқ кезде, сыпайы бас тартудың үйренген тұжырымдамаларын қолдана отырып, рөлдік ойындарда суреттерді талдау кезінде ережелерді білетіндігінді көрсету
	5.3.2.4 модельдер бойынша сөз тіркестерін тұжырымдай отырып, тақырыпты беруді сұрау: бұйрық райындағы етістік (Суғар!), зат есім плюс табыс септігінде етістік, хормен және қимылмен үйлестіру	6.3.2.4 "Дәрігердің қабылдауын күту" сюжетті-рөлді ойынын бастау, жүргізу және логикалық түрде аяқтау	7.3.2.4 құттықтауларды, тілектерді құттықтау хатына (қағаз және виртуалды\цифрлық) жазу, кіші және үлкен сыйлықтарды тапсыру және қабылдау жағдайына үйренген сөз тіркестерін, мимикалық позалар мен қимылдарды пайдалану
		6.3.2.5 өз суреттерімен пайымдауларды нығайта отырып, өз бойындағы және басқа да білім алушылардың артықшылықтары мен кемшіліктерін ұжымдық талқылауға қатысу	7.3.2.5 күнделікті өмір, отбасы мүшелерінің қызметі: сатып алу, тамақ дайындау, тазалау, жуу, жуу, ұсақ жөндеу тақырыбындағы рөлдік ойындарды бастау, ашу, қолдау және қисынды түрде аяқтау

4) "Оқу және жазу" бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары		
	5 сынып	6 сынып	7 сынып
	5.4.1.1 "Мен, менің денем"; "Тұрмыстық заттар" тақырыптары аясында символдар мен пиктограммаларды оқу	6.4.1.1 сөйлемнің басында бас әріп жазу ережесін және сөйлемнің соңындағы нүктені сақтау	7.4.1.1 қатты және жұмсақ дауыссыздарды ажырату (е, Ұ, и, ю, я, ь)
		6.4.1.2 тыңдалған мәтінге суреттерді таңдау азық-түлік, жануарлар,	

5.4.1.2 "пісіру", "дастархан жаю" пиктограммаларын біліп, қолдану	балық, табиғат, адамдардың кәсіптері, іс-әрекеттері (Сатушы, кассир, сауыншы, балықшы, цирк қызметкері)	7.4.1.2 орфоэпия ережелерін сақтай отырып оқу, қолжазба материалы
5.4.1.3 суреттер мен суреттердің мазмұнын “Мәтін бойынша мен не атайтынымды көрсет”, “Бірдей суреттерді тап” пиктограммаларын қолдана отырып, оқылған мазмұнға қатысты көрнекі көлемді және жазықтық модельдер арқылы айту	6.4.1.3 тақпақ немесе қысқа әңгіменің тыңдалған мәтініне сәйкес қимылдарды орындау	7.4.1.3 жалпы қауіпсіздік белгілері мен ақпараттарды тану-таңбаларды жаһандық "оқу": тоқтау, қауіпті, улану; жеуге жарамсыз; ауысу, дүкен, дәріхана)
5.4.1.4 логопед-мұғаліммен бірге шығармалардың кейіпкерлерін атаңыз, оларды иллюстрацияларда көрсетіп қарапайым деңгейде тақпақтар мен ертегілерді, қысқа әңгімелерді тыңдап, талқылау	6.4.1.4 мұғалім- логопед жасаған тақырыптық пиктографиялық стендтерде (тамақ, күн тәртібі, демалыс және т. б. туралы), мұғалім-логопедтің көмегімен стендтен ақпаратты "оқу" арқылы бағдарлау	7.4.1.4 мұғалім- логопед жасаған тақырыптық пиктографиялық стендтерде (тамақ, жыл мезгілдері және табиғат құбылыстары туралы, мұғалім- логопедтің көмегімен стендтен ақпаратты "оқу") бағдарлау; мәтінді тыңдап, оқығанда сәйкес пиктограммаларды тандау "жинау", "жұлу", "суғару" сөздерді тану
5.4.1.5 тыңдау кезінде өлең жолындағы соңғы сөзді келісу, содан кейін барлық қол жетімді байланыс құралдарын қолдана отырып, дербес қайталау	6.4.1.5 М, Н әріптерін атау (5-және 3см контуры бойынша кесілген)	7.4.1.5 әдеби шығармаларды оқу, иллюстрациялар мен суреттерге мақсатты түрде қарау, талқылауға қатысу
5.4.1.6 дыбыстардың дыбыссыз артикуляциясын қабылдау негізінде, дыбыстарды айту кезінде еріннің орнын бейнелейтін суреттерге сүйене отырып, жартылай жаһандық және жаһандық оқуды (АУ, УА-УА, ОО) қолдана отырып, а, О, У, И, Е, У, буындар мен сөздерді оқу	6.4.1.6 "көру сканерлеуі" негізінде тиісті пәндер мен суреттерге тіркелген карточкалар бойынша М, Н әріптері бар сөздерді "оқу" ("жаһандық оқу")	7.4.1.6 бейтаныс ертегілерді, өлеңдерді, қысқа әңгімелерді тыңдау, кейіпкерлерді шығармаларға арналған иллюстрацияларда алдын-ала көрсету
		7.4.1.7 өз бетінше өлең жолындағы соңғы 1-2

4.1. Балама оқу	5.4.1.7 суреттердің, әріптер мен сандары бар карточкалардың арасынан А, Ә, О, Ө немесе У әрпі бар карточкаларды таңдау	6.4.1.7 тиісті суреттерге сөздермен карточкаларды орналастыру немесе оларды нақты заттарға бекіту: тақтаға, терезеге және т. б., пиктограммалардың астындағы сөздерді оқып, сөздердегі бірдей әріптерге А, О, У, И, Э, Ы, М, Н әріптерін қою	сөзді-семантикалық болжам бойынша немесе тыңдау барысында рифмо-ырғақтық ассоциация бойынша, содан кейін барлық қол жетімді құралдарды қолдана отырып, өлеңдерді өз бірлесіп аяқтап айту
	5.4.1.8 тиісті заттар мен суреттерге бекітілген карточкалар бойынша сөздерді "оқу" ("визуалды сканерлеу" және кескінге сүйену негізінде)	6.4.1.8 балалар мен ата-аналар туралы журналдарды, сән журналдарын қызығушылықпен "оқыңыз": иллюстрацияларды, мақала атауларын қарау, "зерттеу"	7.4.1.8 алғаш естіген мәтінге негізделген драмалық ойындарды бастау, сюжетті ашу, іс-әрекеттерді ойлап табу
	5.4.1.9 танысқан сөздері бар карточкаларды белгілі бір суреттерге салыңыз немесе оларды тақтаға, терезеге бекіту	6.4.1.9 артикуляцияны визуалды бақылаусыз есту қабылдауына негізделген Б, П әріптерін көрсету, суреттер мен сандар арасында Б, П әріптері бар карталарды іріктеу	7.4.1.9 суреттер мен сандар арасында Т, Д әріптері бар карталарды таңдау, Т, Д әріптерін оқу, оларды әр түрлі дауыс күшімен, интонациямен айту
	5.4.1.10 пиктограммалармен жазылған сөздерді оқыңыз: үй, мұрын, терезе, такта, орындық, жаһандық оқу әдісін қолдана отырып, оларды нақты заттармен байланыстыру	6.4.1.10 таныс әріптерден сөздердің құрамын білу: ана, әке, апа, үй осы сөздермен карталарды ажырату, мұғалім-логопедтің тапсырмасы бойынша қажетті сөзді таңдау, жаңа және таныс сөздерді заттармен, суреттермен, пиктограммалармен байланыстыру	7.4.1.10 "жаңбыр, қыс, қар, көктем, жаз, ана, әке, үйе т. б." сөздерін жаһандық түрде оқып, пиктограммалармен қол қойып, А, О, У, И, Э, Ы, П, Б, М, Т, Д, Н әріптерін қою
	5.4.1.11 А, О, У, И, Э, әріптерін екпінге қарай басып қою	6.4.1.11 дауысты дыбыстардың белгілерін графикалық белгілермен білу және ажырату: әр дыбысты белгішемен, содан кейін сәйкес басылған әріппен дәйекті түрде байланыстыру-дыбыстар әр түрлі дауыстық күшпен, интонациямен айтылады, оқытылған сөздердегі әріптерді тану	7.4.1.11 сөздеріндегі сол әріптерге әріптерді дыбыссыз артикуляция арқылы тану және оларды символдық бейнелермен сәйкестендіру

	5.4.1.12 суреттегі затты, ойыншықты - аналогты (түрлі-түсті сурет-иллюстрация, контурлық сурет, оқушыға мұғалім салған сурет, төрт бөліктен тұратын сурет – кітаптағы мұғаліммен бірге тыңдалған немесе " оқылған" мәтінге) табу		
4.2. Графика және жазу	5.4.2.1 кеспелі әліпби әріптерін графикалық көшіру (А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ)	6.4.2.1 кеспелі әліпби әріптерін графикалық көшіру (А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ)	7.4.2.1 әріптерді буынға біріктіру (ма, му, біз, мо, ми), содан кейін бөлінген алфавит әріптерінен буындарды құрастыру кезінде кері (ат, ом, ум, аң) буынға дәйекті түрде қосу
	5.4.2.2 мұғалім-логопедтің нұсқауы бойынша өткен А, О, У, Ы, Э, И, әріптерінің үлгілері мен моделдерін (5-10 см) қара , түрлі-түсті қарындаштар, шарикті қаламдар айнала сызып бояу	6.4.2.2 танысқан П,Б,С,Т, Л,Д,М әріптерін ағаштан, пластмассадан, картоннан жасалған модельдерді, трафареттер мен шаблондарды (5-10 см) айнала сызу	7.4.2.2 таныс сөздерден буындарды таңдау (ана, шана), басылған\ жазылған сөздегі тиісті ұяға буын бар карталарды салу
	5.4.2.3 АБАБ, ААББ АББА, ААБББААБ сызбасы бойынша мұғалім-логопедпен бірлесіп немесе оның азғана көмегі арқылы шаршы, шеңберде, жолақта дайын элементтерден қарапайым өрнектер жасау	6.4.2.3 қағаз жолағында нүктелер мен соққылардың үлгілерін жасай отырып, бояулармен өрнектер жасау	7.4.2.3 трафареттер, контурлы сызықтар (нүктелер) бойынша "жазу " А, О, У, И, Э, Ы, П, Б, М, Т, Д (әріптердің өлшемі — 1-3 см)
	5.4.2.4 әртүрлі әдістерді қолдана отырып, қағаз парағының бетін бояған кезде қарындашты дұрыс ұстай отырып, жұмыс қолыңызды дұрыс жылжыту	6.4.2.4 бірдей пішінді, бірақ мөлшері әртүрлі бөліктерден тұратын заттарды салу, үлгіні қайталамас бұрын талдай отырып, жолақта, шаршыда, шеңберде, сопақшада (үлгі бойынша) үлгі жасау	7.4.2.4 мектеп керек-жарақтарын білдіретін сөздерді пиктографиялық түрде " жазу", заттарды пиктограммалармен байланыстыру, сұрақ бойынша оған сәйкес пән мен пиктограмманы таңдау; "сұрақ-нұсқауға" жауапты тауып оқу: " Бормен қай жерге жазуға болады?", "Қағазға немен

		жауға болады?", "Қарындашты қағаздан қалай өшіруге болады?"
5.4.2.5 үлкен қағаз парақтарына қылқаламмен, қарындаш, қаламмен түзу және қисық сызықтар салу	6.4.2.5 А, О, У, И, Э, Ы, М, Н әріптерін трафарет бойынша жазу (әріптердің өлшемі — 3 см) —балалардың жеке мүмкіндіктеріне қарай	
5.4.2.6 қағазда, құмда (жармада) нүктелерді, сызбаларды, шеңберлерді, кресттерді, толқынды сызықтарды қайталау және кезектестіру жаттығуларын орындау	6.4.2.6 музыкалық аспаптардың ырғақты соққыларына немесе мұғалімнің шапалақтарына сәйкес, арнайы торкөз және жол дәптеріне көлденең, тік, сынған сызықтарды бастапқы, екі және бірнеше тірек нүктелерін салу	
5.4.2.7 саусақтармен, қарындаштармен, қаламдармен контурлық кескін бойынша арнайы таңдалған музыкамен – жылдамдықпен, нүктелермен және өз бетіңізше "жазу"	6.4.2.7 сызықтарды жазу: —>	
5.4.2.8 парақты тігінен және көлденеңінен сызғышпен және торкөздер бойынша сызу линейке в виде клеточек (мұғалім-логопедтің көмегімен)	6.4.2.8 қосымша элементтермен ерекшеленетін ұқсас графемаларды ажырату: и-ш, о-а, о-ө, к-к, ү-ұ элементтердің кеңістіктік орналасуы: б-д-в сызбасы қиын з, к	
5.4.2.9 өз алақанын саусақпен сызу және алынған суреттерден композиция жасаңыз		

39. Бағдарлама зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 5-7 сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақмерзімді жоспарының негізінде жүзеге асырылады.

40. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы негізінде мұғалім-логопед оқушылардың жеке қажеттіліктерін ескеріп, жеке бағдарламалар құрастырады

Параграф 3. Зияты орташа түрде зақымдалған білім алушыларға арналған 5-7-сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" оқу пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақмерзімді жоспар (оқыту орыс тілінде)

1) 5 сынып:

1-кесте

Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1 тоқсан		
1. "Тілдің психологиялық базасы"	1.1. Сенсорлы гнозис және праксис	5.1.1.1 қоршаған орта дыбыстарын тындау, естуінің шоғырлануын көрсету ; 5.1.1.2 жақын жерде қозғалып келе жатқан затты көзімен бақылау (көлденеңінен, тігінен, шеңбер бойынша, алдыға/артқа) бір минут
	1.2. жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	5.1.2.1 адамға қажетті киім мен аяқ киімді сыртқы түріне, көңіл-күйіне қарай-дәлелмен таңдау ; 5.1.2.2; тиісті мимикалық және пантомимикалық позаларды қабылдап, зейінді көрсету және қоршаған оқиғаларға жауап беру
2. "Сөздерді түсіну және айту"	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	5.2.1.1 еліктеуге арналған тыныс алу- дауыстық және артикуляциялық жаттығулар. Дұрыс физиологиялық (диафрагмалық-қабырға) тыныс алуды, қысқа және үнсіз тыныс алуды (иықты көтермей), тыныш және бірқалыпты (ұртты толтырмай) дем шығаруды бекіту; 5.2.1.2 дауысты дыбыстарды біртіндеп айта білу, олардың санын көбейту; 5.2.1.3 үлгі бойынша дыбыстау процесінде бір буыннан екіншісіне біркелкі ауысу
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	5.2.2.1 ата-аналардың, мұғалімдердің аты-жөнін, жасын, атын және әкесінің атын, айналасындағылардың, өмірге қажетті заттардың аттарын білу және сұрау бойынша атай білу; 5.2.2. 2 сөйлеуде адамның бет-әлпетін, эмоциясын, көңіл-күйін (жақсы, жаман, қалыпты), эмоциясын (қуаныш), қайғысын (мұңаюын), білдіретін сөздерді белсенді қолдану),

		күйлер (қайғыру, ауыру, біреуді сағыну); 5.2.2.3 практикалық материалда сөзжасау дағдыларын қолдану
3. "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас"	3.1. Сөйлем және мәтін	5.3.1.1 Өз атынан эмоциямен (педагогтың көмегімен) хабарлама түріндегі екі сөзден құралған сөйлемдерді құру ("Мен...", "Біз..."), екінші жақтан ("Сен...", "Сендер..."), үшінші жақтан ("Ол...", "Олар..."), "графикалық көмекті" символикалық суреттерді, бсқа да көрнекіліктерді қолданып; 5.3.1.2 сөздерді, сын есімдерді септіктерде дұрыс қолданып, жақсы таныс заттарды қолданып, жай жайылма сөйлемдер құру; 5.3.1.3 логопед соңынан тақпақ, санамақтарды қайталау
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	5.3.2.1 денені тік ұстау, әңгімелесушінің көзіне тік қарау, мимика, ым-ишара, патомимика қолданып, сұраққа жауап беру
4. "Оқу және жазу"	4.1. Балама оқу	5.4.1.1 "Мен, менің денем"; "Тұрмыстық заттар" тақырыптары аясында символдар мен пиктограммаларды оқу; 5.4.1.2 "пісіру", "дастархан жаю" пиктограммаларын біліп, қолдану; 5.4.1.3 суреттер мен суреттердің мазмұнын "Мәтін бойынша мен не атайтынымды көрсет", "Бірдей суреттерді тап" пиктограммаларын қолдана отырып, оқылған мазмұнға қатысты көрнекі көлемді және жазықтық модельдер арқылы айту
	4.2. Графика және жазу	5.4.2.1 кеспелі әліпби әріптерін графикалық көшіру (А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ); 5.4.2.2 мұғалім-логопедтің нұсқауы бойынша өткен А, О, У, Ы, Э, И, әріптерінің үлгілері мен моделдерін (5-10 см) қара, түрлі-түсті қарындаштар, шарикті қаламдар айнала сызып бояу
2 четверть		
1. "Тілдің психологиялық базасы"	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	5.1.1.3 адамның түріне, фотосуретіне 30 секунд көзін тоқтату
		5.1.2.3 схемалық сенсорлық жоспар бойынша тақырыпты

	1.2. жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	тыңдау, қарау және тактильді зерттеу
2. "Сөздерді түсіну және айту"	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	5.2.1.4 ысқырық және ызың фонемалардың жеке айтылуын дифференциациялау (с-ш, з-ж, ц-с) ; 5.2.1.5 қойылған дыбыстарды айту кезінде күш-жігерді, дыбыстарды, буындарды, сөздерді анық және нақты айтуға ұмтылуды көрсету
	Сөздің семантикалық құрылымы	5.2.2.4 көкөністерді, жемістерді, ағаштарды, саңырауқұлақтарды, бөлме өсімдіктерін және үй жануарларын атау, тану, түсі, пішіні және дәмі бойынша салыстыру; 5.2.2.5 бөлме өсімдіктері мен жануарларға, жиһазға, киімге күтім жасау әрекеттерінің мағынасы бар етістік және номинативті лексиканы түсіну және белсенді қолдану, жуу, сұрту, тазалау, шаю, жуу, жанармай құю, түзету, жасау (тазалау) сөздерінің мағыналарын ажырату, септіктердің жалғауларын түсіну
3. "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас"	3.1. Сөйлем және мәтін	5.3.1.4 қысқа қарапайым ертегілердің, әңгімелердің сюжеттерін иллюстрацияға сүйене отырып қол жетімді деңгейде түсіну және өз сөзімен жеткізу; 5.3.1.5 сөйлеу әрекетіне қызығушылық таныту, жеке сөздерді, сөз тіркестерін айтуға және қайталауға деген ұмтылыс – эмоционалды бірлік аясында, табиғат немесе отбасы туралы әңгімеде өзара әрекеттесуге ұмтылу; 5.3.1.6 "Үй өсімдіктеріне күтім жасау" туралы модель бойынша әңгіме (3-5 сөйлемнен)
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	5.3.2.2 тану, қайта құру өз сезімдері мен көңіл-күйлерін барабар сөзбен сүйемелдеу
		5.4.1.4 логопед-мұғаліммен бірге шығармалардың кейіпкерлерін атаңыз, оларды иллюстрацияларда көрсетіп қарапайым деңгейде тақпақтар мен ертегілерді, қысқа әңгімелерді тыңдап, талқылау;

4. "Оқу және жазу"	4.1. Балама оқу	<p>5.4.1.5 тыңдау кезінде өлең жолындағы соңғы сөзді келісу, содан кейін барлық қол жетімді байланыс құралдарын қолдана отырып, дербес қайталау;</p> <p>5.4.1.6 дыбыстардың дыбыссыз артикуляциясын қабылдау негізінде, дыбыстарды айту кезінде еріннің орнын бейнелейтін суреттерге сүйене отырып, жартылай жаһандық және жаһандық оқуды (АУ, УА-УА, ОО) қолдана отырып, А, О, У, И, Е, У, буындар мен сөздерді оқу</p>
	4.2. Графика және жазу	<p>5.4.2.4 әртүрлі әдістерді қолдана отырып, қағаз парағының бетін бояған кезде қарындашты дұрыс ұстай отырып, жұмыс қолыңызды дұрыс жылжыту;</p> <p>5.4.2.5 үлкен қағаз парақтарына қылқаламмен, қарындаш, қаламмен түзу және қисық сызықтар салу; 5.4.2.6 қағазда, құмда (жармада) нүктелерді, сызбаларды, шеңберлерді, кресттерді, толқынды сызықтарды қайталау және кезектестіру жаттығуларын орындау</p>
3 тоқсан		
1. "Тілдің психологиялық базасы"	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	<p>5.1.1.4 таныс затты жеке бөліктері, оларға тән дыбыстары (дыбыс шығаратын ойыншықтар) бойынша, сипап сезіп тану;</p> <p>5.1.1.5 ырғақты суретті дыбыстың күшін ажырата отырып қайталау (екіден төртке дейінгі сигналдар)</p>
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	<p>5.1.2.4 өткен тақырыптар бойынша зат, сурет және пиетограмманы сәйкестендіру;</p> <p>5.1.2.5 практикалық іс-әрекет процесінде жануарларға қамқорлық пен қауіпсіз мінез-құлықты көрсету</p>
		<p>5.2.1.6 дыбыстарды жеке күйде дұрыс және айқын айту, дауыстылар [а, у, о], дауыссыздар [м, с, х], оларды сөздің басы мен соңында ажырату;</p> <p>5.2.1.7 екі-үш буынды сөздерді дауыссыз дыбыстар қатар келмейтін жағдайда және жабық буында (шана, телефон, қалашық),</p>

2. "Сөздерді түсіну және айту"	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	дауыссыз дыбыстар қатар келген жағдайда (алма, ескерткіш, бастық, сатушы, Ақмарал) анық айту, йот дауысты дыбыстары бар сөздер (я, е), дифтонгтың орнын анықтау; 5.2.1.8 екі буынды сөздерді тұйық буынмен және ортасында, үш буынды сөздерді тұйық буынмен (телефон, қалампыр) анық айту
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	5.2.2.6 осы және өткен шақ зат есімдері мен етістіктерінің көптік жалғауын көпше жалғауымен түсіну және қолдану; 5.2.2.7 зат есімнің кішірейткіш жұрнақтарын қолдану (-онок-, -Ұнок-, -чек-, -чик-, -к-, -ок-); 5.2.2.8 "Менің денем және мен", " Менің үйім, менің отбасым" (дымқыл, құрғақ) тақырыптары бойынша сын есімдер мен зат есімдерді, дене мүшелерінің атаулары мен белгілерін және олардың функцияларын, сыртқы түрі мен сипатын, дәретхана заттарын қолдана отырып, " сәйкестік" байланыс түрімен сөз тіркестерін құрастыру
3. "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас"	3.1. Сөйлем және мәтін	5.3.1.7 "Үй жануарлары (қоян, мысық, ит)" сенсорлық жоспары, фото және бейнематериалы бойынша сипаттама-әңгіме құру, " Менің сүйікті тағамым"; 5.3.1.8 жалпы талаптар мен ережелерді саналы түрде орындай отырып, тыйым салу белгілерін ұжымдасып, бояуға қатысу (саябаққа экскурсия ізімен); 5.3.1.9 модельдер бойынша сөз тіркестерін тұжырымдау: зат есім плюс зат есім, зат есім плюс етістік, сын есім плюс зат есім плюс етістік: Менің көзім бар, кітапты көремін, мұрным бар, гүлді иіскеймін (тексеру)
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	5.3.2.3 көп сатылы нұсқауды түсіну (менің –сенің)
		5.4.1.7 суреттердің, әріптер мен сандары бар карточкалардың арасынан А, Ә, О, Ө немесе У әрпі бар карточкаларды таңдау; 5.4.1.8 тиісті заттар мен суреттерге бекітілген карточкалар бойынша сөздерді "оқу" ("

4. "Оқу және жазу"	4.1. Балама оқу	визуалды сканерлеу" және кескінге сүйену негізінде); 5.4.1.9 танысқан сөздері бар карточкаларды белгілі бір суреттерге салыңыз немесе оларды тактаға, терезеге бекіту
	4.2. Графика және жазу	5.4.2.6 қағазда, құмда (жармада) нүктелерді, сызбаларды, шеңберлерді, кресттерді, толқынды сызықтарды қайталау және кезектестіру жаттығуларын орындау; 5.4.2.7 саусақтармен, қарындаштармен, қаламдармен контурлық кескін бойынша арнайы таңдалған музыкамен – жылдамдықпен, нүктелермен және өз бетіңізше "жазу"
4 тоқсан		
1. "Тілдің психологиялық базасы"	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	5.1.1.6 қозғалыссыз көзден жоғары, төмен, көз бойындағы, қарама-қарсы тұрған затты көзімен бақылау 1 минут бойы;
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	5.1.2.6 қызығушылық пен қызығушылықты көрсете отырып, қоршаған оқиғаларға, диалогтарға көрнекі назар мен реакцияны шоғырландыру
2. "Сөздерді түсіну және айту"	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	5.2.1.9 бір, екі, үш буынды сөздердің ырғақты үлгісін үлгі бойынша көбейту; 5.2.1.10 артикуляция мүшелерінің орналасуын атау және білу
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	5.2.2.9 сөйлеу кезінде етістіктерді қолданыңыз: жуыну, шомылу, киіну, шешіну, тарау; 5.2.2.10 әр түрлі интонациясы мен қарқыны бар сөздерді анық айту (еліктеуге негізделген); 5.2.2.11 үш буынды сөздерді қиылысқан және жабық буынмен (ескерткіш, бастық, сатушы, Ақмарал) анық айту
	3.1. Сөйлем және мәтін	5.3.1.10 бояғышты таңдау, киім элементтерін бейнелеу және атау: жаға, қалта, жең, сын есімдермен үйренген келісімдерді қолдана отырып, киім заттарын салыстыру арқылы портреттерді, досыңызды, тәрбиеші немесе ата-анаңды түсіндіруге қатыс: көгілдір куртка, ал шалбар қара;

3. "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас"		5.3.1.11 қызығушылықтары туралы әңгімелерге қатысу; 5.3.1.12 табыс септігінде (кімге? неге?) сөйлемді аяқтау ;сұрақтың сөздеріне сүйене отырып тұжырымдау
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	5.3.2.4 модельдер бойынша сөз тіркестерін тұжырымдай отырып, тақырыпты беруді сұрау: бұйрық райындағы етістік (Суғар!), зат есім плюс табыс септігінде етістік, хормен және қимылмен үйлестіру
4. "Оқу және жазу"	4.1. Балама оқу	5.4.1.10 пиктограммалармен жазылған сөздерді оқыңыз: үй, мұрын, терезе, тақта, орындық, жаһандық оқу әдісін қолдана отырып, оларды нақты заттармен байланыстыру; 5.4.1.11 А, О, У, И, Э, әріптерін екпінге қарай басып қою; 5.4.1.12 суреттегі затты, ойыншықты - аналогты (түрлі-түсті сурет-иллюстрация, контурлық сурет, оқушыға мұғалім салған сурет, төрт бөліктен тұратын сурет – кітаптағы мұғаліммен бірге тыңдалған немесе "оқылған" мәтінге) табу
	4.2. Графика және жазу	5.4.2.8 парақты тігінен және көлденеңінен сызғышпен және торкөздер бойынша сызу линейке в виде клеточек (мұғалім-логопедтің көмегімен; 5.4.2.9 өз алақанын саусақпен сызу және алынған суреттерден композиция жасаңыз

2) 6 -сынып:

Кесте- 2

Бөлім	Бөлімше	Оқу мақсаттары
1 тоқсан		
1. "Тілдің психологиялық базасы"	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	6.1.1.1 берілген темппен ырғақта қол саусақтарын айналдырып қиымлдар жасау
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	6.1.2.1 бөлік пен бүтінді тақырыптық суреттерде, сюжеттік картиналарда, Равен матрицаларында, қарапайым басқатырғыштар композицияларында байланыстыру

2. "Сөздерді түсіну және айту"	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	6.2.1.1 жалпы артикуляциялық гимнастика жаттығуларын орындау процесінде берілген позаны ұстаңыз (еліктеу және ауызша нұсқау бойынша)
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	6.2.2.1 үйінің мекен-жайын, мектептің (балалар үйінің) мекен-жайын, елдің, астананың атауларын білу және сұрау бойынша атай білу 6.2.2.2 сөйлеуде "әдептілік" тақырыбында етістік, номинативті және атрибутивті сөздікті қолдану : қалай дұрыс жүру керек (тура), отыру (түзу), тұру (тез, бірақ асықпау), қолды ұстау, қарау, жөтелу, түшкіру, күлу, тұру, кезекте тұру, жол беру, есікті ашу, мейірімді болу
3. "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас"	3.1. Сөйлем және мәтін	6.3.1.1 басшылық көмекпен практикалық әрекеттер туралы әңгіме құрастыру; 6.3.1.2 сурет-графикалық жоспар құру (қажетті суреттерді немесе диаграммаларды таңдап, ретке келтіріп)
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	6.3.2.1 екі - төрт сатылы нұсқауларды орындау кезінде мимика, қимыл арқылы есту зейінін және бағытталған сөйлеуге назар аудару
4. "Оқу және жазу"	4.1. Балама оқу	6.4.1.1 сөйлемнің басында бас әріп жазу ережесін және сөйлемнің соңындағы нүктені сақтау; 6.4.1.2 тыңдалған мәтінге суреттерді таңдау; азық-түлік, жануарлар, балық, табиғат, адамдардың кәсіптері, іс-әрекеттері (Сатушы, кассир, сауыншы, балықшы, цирк қызметкері); 6.4.1.3 тақпақ немесе қысқа әңгіменің тыңдалған мәтініне сәйкес қимылдарды орындау
	4.2. Графика және жазу	6.4.2.1 кеспелі әліпби әріптерін графикалық көшіру (А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ); 6.4.2.2 танысқан П,Б,С,Т,Л,Д,М әріптерін ағаштан, пластмассадан, картоннан жасалған модельдерді, трафареттер мен шаблондарды (5-10 см) айнала сызу

1. "Тілдің психологиялық базасы"	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	6.1.1.2 қорапқа ұсақ заттарды бір мезгілде үлгі бойынша, әртүрлі тәсілмен, екі қолмен салу
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	6.1.2.1 бөлік пен бүтінді тақырыптық суреттерде, сюжеттік картиналарда, Равен матрицаларында, қарапайым басқатырғыштар композицияларында байланыстыру
2. "Сөздерді түсіну және айту"	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	6.2.1.2 дыбыстарды айту кезінде еріннің орналасуын бейнелейтін суреттерге сүйене отырып, олардың дыбыссыз артикуляциясын қабылдау негізінде объективті суреттер-символдарға сүйене отырып, дыбыстарды айту
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	6.2.2.3 "Әдептілік" тақырыбы бойынша сын есімге жұпты саналы түрде таңдау: әдепсіз-жағымсыз, сыпайы-жағымды
3. "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас"	3.1. Сөйлем және мәтін	6.3.1.3 моделге сәйкес сөз тіркесін жасау: сын есім плюс зат есім плюс зат есім (есім сөз)плюс етістік (Әдепті бала дәрігерге алғыс айтады) мұғалім-логопедтің басшылығымен; 6.3.1.4 есіктердің ашылуымен бірге жүретін жол беру, ауыр салмақ көтеруге көмектесу, өз орныңызды алу туралы ұсыныс жасау
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	6.3.2.2 өмірлік жағдайларды талдау элементтерімен диалогты бастау, дау ережелерін сақтай отырып, әңгімелесушілердің мәлімдемелерін өз бақылауларымен толықтыру (сөйлеуді білмейтін балалар ауызша емес қарым-қатынас құралдары арқылы диалогқа қатысады: пиктограмма, қимыл, мимика)
	4.1. Балама оқу	6.4.1.4 мұғалім- логопед жасаған тақырыптық пиктографиялық стендтерде (тамақ, күн тәртібі, демалыс және т. б. туралы),

4. "Оқу және жазу"		мұғалім- логопедтің көмегімен стендтен ақпаратты "оқу" арқылы бағдарлау 6.4.1.5 М, Н әріптерін атау (5-және 3см контуры бойынша кесілген)
	4.2. Графика және жазу	6.4.2.3 қағаз жолағында нүктелер мен сокқылардың үлгілерін жасай отырып, бояулармен өрнектер жасау
3 тоқсан		
1. "Тілдің психологиялық базасы"	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	6.1.1.3 дене мүшелері, басымен, артикуляция мүшелері, саусақтарымен үлгі және сөздік нұсқау бойынша ерікті қимылдар орындау: жеке, кезектескен, бірінен соң бірі, қимылдар сериясы
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	6.1.2.3 құбылыстар мен оқиғалардың себептері мен салдарын, логикасын анықтау: басында не болды, содан кейін не болды-4-5 сюжеттік суреттер сериясы бойынша
2. "Сөздерді түсіну және айту"	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	6.2.1.3 ақаулы фонемалары жоқ ашық буындардың құрылымының үш буынды сөздерін анық және тұтас айту (Асық ал, ата!"; 6.2.1.4 ерте және орта онтогенездің дауыссыз дыбыстарымен дауысты дыбыстардың тіркесімін айту [м,б, п, т, д, н, к, г, х, в, ф]
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	6.2.2.4 сөйлеу этикетінің сөздерін саналы және белсенді қолданыңыз : рахмет, кешіріңіз, өтінемін; 6.2.2.5 "Киім және сән" тақырыбы аясында әртүрлі грамматикалық категориялардың сөздерін түсіну, саналы және белсенді қолдану: мерекелік киім, зергерлік бұйымдар, моншақтар, шаш үлгісі, қол, шаш күтімі, тарақ, өзін-өзі күту, суық, жылы, ыңғайлы 6.2.2.6 "Денсаулық" тақырыбы аясында әртүрлі грамматикалық категориялардың сөздерін түсіну, саналы және белсенді қолдану: спорт, дене шынықтыру, жаттығу)
		6.3.1.5 адамның мінезін анықтау сюжеттік сурет бойынша, модель бойынша сөйлемдер құрастыру кезіндегі оның әрекеттері: зат есім

3. "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас"	3.1. Сөйлем және мәтін	<p>(есімдік) плюс етістік-есімдік плюс сын есім (Ол төбелеседі-ол зұлым), ойын-әңгімеге қатысу;</p> <p>6.3.1.6 киім үлгілері, шаш үлгілері бейнеленген журналдарды қарауды және талқылауды бастау, киім үлгілері мен шаш үлгілерін талқылау бойынша диалогқа қатысу, "Қуыршақты киіндір" ойынын ойнау;</p> <p>6.3.1.7 суреттерде бейнеленген өмірлік жағдайларды талдау элементтерімен "Кімдікі дұрыс, кімдікі дұрыс емес?", дауды жүргізу ережелерін сақтай отырып, әңгімелесушілердің мәлімдемелерін өз бақылауларымен толықтыру</p>
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	<p>6.3.2.3 "Дүкенде" сюжеттік картинасы бойынша сұрақтарға жауап беру: "Бұл кім?", "Сатушы не істейді?", "Дүкеннің осы бөлімінде қандай өнімдер сатылады?", "Сен шайға печенье немесе бауырсақ аласың ба?"-ситуациялық ойында пысықталған сөз тіркестері мен интонацияларды кейіннен жандандыра отыру;</p> <p>6.3.2.4 "Дәрігердің қабылдауын күту" сюжетті-рөлді ойынын бастау, жүргізу және логикалық түрде аяқтау</p>
4. "Оқу және жазу"	4.1. Балама оқу	<p>6.4.1.6 "көру сканерлеуі" негізінде тиісті пәндер мен суреттерге тіркелген карточкалар бойынша М, Н әріптері бар сөздерді "оқу" ("жаһандық оқу");</p> <p>6.4.1.7 тиісті суреттерге сөздермен карточкаларды орналастыру немесе оларды нақты заттарға бекіту: тақтаға, терезеге және т. б., пиктограммалардың астындағы сөздерді оқып, сөздердегі бірдей әріптерге А, О, У, И, Э, Ы, М, Н әріптерін қою;</p> <p>6.4.1.8 балалар мен ата-аналар туралы журналдарды, сән журналдарын қызығушылықпен "оқыңыз": иллюстрацияларды, мақала атауларын қарау, "зерттеу"</p>
		6.4.2.4 бірдей пішінді, бірақ мөлшері әртүрлі бөліктерден

	4.2. Графика және жазу	<p>тұратын заттарды салу, үлгіні қайталамас бұрын талдай отырып, жолақта, шаршыда, шеңберде, сопақшада (үлгі бойынша) үлгі жасау;</p> <p>6.4.2.5 А, О, У, И, Э, Ы, М, Н әріптерін трафарет бойынша жазу (әріптердің өлшемі — 3 см) — балалардың жеке мүмкіндіктеріне қарай</p> <p>6.4.2.6 музыкалық аспаптардың ырғақты соққыларына немесе мұғалімнің шапалақтарына сәйкес, арнайы торкөз және жол дәптеріне көлденең, тік, сынған сызықтарды бастапқы, екі және бірнеше тірек нүктелерін салу</p>
4 тоқсан		
1. "Тілдің психологиялық базасы"	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	6.1.1.4 дыбыс көзін табу және орнын белгілеп, көрсету
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	6.1.2.4 айнаға өзіне қарап, сыртқы келбетіне сын көзбен қарау, бағалау, жөндеуге тырысу (шашын, киімін, т.б.)
2. "Сөздерді түсіну және айту"	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	6.2.1.5 жеке айтылу қиындықтарын жеңе отырып, басында немесе соңында (нан, тас) бір буынды сөздерді анық айту
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	6.2.2.6 "Денсаулық" тақырыбы аясында әртүрлі грамматикалық категориялардың сөздерін түсіну, саналы және белсенді қолдану: спорт, дене шынықтыру, жаттығу)
3. "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас"	3.1. Сөйлем және мәтін	6.3.1.8 бірінші, екінші және үшінші жақтан ұйымдастырушылық және бағыттаушы көмекті пайдалана отырып: графикалық кеңестер, символдық бейнелер және басқа да көрнекі тіректер арқылы қысқаша сипаттама әңгімелер құрастыру ("Мен нан сатып аламын", "Біз мерекеге торт сатып аламыз", "Ол...", "Олар...");
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	6.3.1.9 жеке тәжірибеден сұрақ-жауап сөйлеу формасы негізінде қысқа әңгімелер құрастыру
		6.3.2.5 өз суреттерімен пайымдауларды нығайта отырып, өз бойындағы және басқа да білім алушылардың артықшылықтары

		мен кемшіліктерін ұжымдық талқылауға қатысу
4. "Оқу және жазу"	4.1. Балама оқу	6.4.1.9 артикуляцияны визуалды бақылаусыз есту қабылдауына негізделген Б, П әріптерін көрсету , суреттер мен сандар арасында Б, П әріптері бар карталарды іріктеу 6.4.1.10 таныс әріптерден сөздердің құрамын білу: ана, әке, апа, үй осы сөздермен карталарды ажырату, мұғалім- логопедтің тапсырмасы бойынша қажетті сөзді таңдау, жаңа және таныс сөздерді заттармен, суреттермен, пиктограммалармен байланыстыру; 6.4.1.11 дауысты дыбыстардың белгілерін графикалық белгілермен білу және ажырату: әр дыбысты белгішемен, содан кейін сәйкес басылған әріппен дәйекті түрде байланыстыру-дыбыстар әр түрлі дауыстық күшпен, интонациямен айтылады, оқытылған сөздердегі әріптерді тану
	4.2. Графика және жазу	6.4.2.7 сызықтарды жазу: 6.4.2.8 қосымша элементтермен ерекшеленетін ұқсас графемаларды ажырату: и-ш, о-а, о-ө, к-қ, ү-ұ элементтердің кеңістіктік орналасуы: б-д-в сызбасы қиын з, қ

3) 7-сынып:
кесте 3

Бөлім	Бөлімше	Оқу мақсаттары
1 -тоқсан		
1. "Тілдің психологиялық базасы"	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	7.1.1.1 әртүрлі массажерларды (арнайы және алмастырушы) қолданып, өз бетінше 2-3 тәсілден массаж жасау
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	7.1.2.1 топтастыру моделі спецификациясы бойынша түрліне қарай жалпылау
	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	7.2.1.1 қарама-қарсы дауысты дыбыстарды ([и-у], [и-о], [а-у], [е-у]) және артикуляцияға жақын дауыссыз дыбыстарды ашық буындарда (жұмсақ таңдайдың қатысуымен: [м-б], [н-д]; жасалу орны бойынша: [п-т], [тнк], [м-н]

2. "Сөздерді түсіну және айту"	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	<p>7.2.2.1 жақын сөздер мен сөз тіркестерінің мағыналарының реңктерін ажырату: "күлімсіреу" және "күлкі", "сәлем" және "Қайырлы күн", қоштасу және сәлемдесу кезінде мимиканы қайталау ("Қайырлы күн, сәлем, сәлем (көңілді және көңілді);</p> <p>7.2.2.2 "Туған күн" тақырыбы бойынша әртүрлі грамматикалық категориялардың сөздерін түсіну және белсенді қолдану: үстел, сыйлық, алғыс сөздерін қою</p>
3. "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас"	3.1. Сөйлем және мәтін	<p>7.3.1.1 бейтаныс ересек адамға айтатын сөз тіркестерін білу, суреттерден сыпайы бас тарту туралы сөздерді білу және айту;</p> <p>7.3.1.2 өткен тақырыптар бойынша фразалық модельдерді қолдана отырып, үй - жайлардың, жиһаздардың, безендірудің сыртқы түрі мен мақсатын сипаттай отырып, "Пәтерге саяхат (фотосуреттер немесе бейнелер бойынша)" үйлесімді әңгіме құрастыру;</p> <p>7.3.1.3 сөз тіркесін бір-екі сөзбен, көрсетумен, қимылмен толықтыру, түрлендіру, предикаттың бетін, уақыты мен санын, субъектінің немесе толықтырудың бетін, санын және жынысын өзгерту, белгілер мен сөздер-заттарды ауыстыру, грамматикалық және тақырыптық контекстті өзгертпей (шкафта Жасыл кастрөл бар. Көк кастрөл үстелде тұр. Шәйнектің артында сары кастрөл тұр)</p>
4. "Оқу және жазу"	4.1. Балама оқу	<p>7.3.2.1 рөлдік ойындарда бейтаныс ересек адамға айтатын сөз тіркестерін түсіну, білу және белсенді қолдану, көлікке отыруға шақырудан сыпайы бас тарту, оның "мейірімді" бетіне қарама</p> <p>7.4.1.1 қатты және жұмсақ дауыссыздарды ажырату (е, Ұ, и, ю, я, ь);</p> <p>7.4.1.3 жалпы қауіпсіздік белгілері мен ақпараттарды тану-таңбаларды жаһандық "оқу": тоқтау, қауіпті, улану; жеуге жарамсыз; ауысу, дүкен, дәріхана)</p>

	4.2.Графика және жазу	7.4.2.1 әріптерді буынға біріктіру (ма, му, біз, мо, ми), содан кейін бөлінген алфавит әріптерінен буындарды құрастыру кезінде кері буынға дәйекті түрде қосыңыз
2 тоқсан		
1. "Тілдің психологиялық базасы"	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	7.1.1.2 таныс заттарды нақты түрлі түсті, бейнелік, толық емес, бір-біріне салынған суреттерден 10-15 секундта тану
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	7.1.2.2 адекватты интонацияға сәйкес келетін мимикалық реакцияларды тану
2. "Сөздерді түсіну және айту"	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	7.2.1.2 саналы түрде дұрыс айтылатын дыбыстардың артикуляциясы кезінде әртүрлі артикуляциялық органдардың позицияларын көбейту
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	7.2.2.3 логопед мұғаліммен бірлесе отырып -ник- жұрнағын, ал сын есімдерді -п-, -пп- жұрнақтарын қолданып, зат есімнен сөзжасамды практикалық жүргізу; 7.2.2.4 оқу пәндерінің, тұрмыстық заттардың, негізгі тағамдардың атауларын ажырату және қолдану: нан, жарма, ұн өнімдері, сүт және сүт өнімдері, қант, көкөністер, жемістер, балық, тамақтану нормалары мен режимі туралы түсінікке ие болу
3. ""Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас"	3.1. Сөйлем және мәтін	7.3.1.4 модель бойынша сөз тіркестерін құру: зат есім (есімдік) плюссат есім плюс етістік "Кино" тақырыбындағы зат есім. Театр. Көрме" (Мен театрға әдемі киінемін. Анам пальтосын гардеробқа тапсырады); 7.3.1.5 Мұғалім-логопедтің сұрақтары бойынша фотосуреттердің реттілігін орнатып, кезінде-экскурсияның іздері бойынша арқылы әңгіме құру, суреттерді көшірмелерге жапсыру
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	7.3.2.2 "Бейтаныс адамдармен мінез-құлық ережелерін" жатқа білу, рәміздерге, суреттерге сүйене отырып (хормен) көбейту
		7.4.1.4 мұғалім- логопед жасаған тақырыптық пиктографиялық

4. "Оқу және жазу"	4.1. Балама оқу	стендтерде (тамақ, жыл мезгілдері және табиғат құбылыстары туралы, мұғалім- логопедтің көмегімен стендтен ақпаратты " оқу") бағдарлау; мәтінді тындап, оқығанда сәйкес пиктограммаларды тандау " жинау", "жұлу", "суғару" сөздерді тану
	4.2. Графика және жазу	7.4.2.2 таныс сөздерден буындарды таңдау (ана, шана), басылған\жазылған сөздегі тиісті ұяға буын бар карталарды салу
3 тоқсан		
1. "Тілдің психологиялық базасы"	1.1. Сенсорлы гнозис және праксис	7.1.1.3 қимылдарды етістіктермен, кеңістіктік координаталарды білдіретін сөздермен "Көңілді адамдар" типі бойынша үйлестіру
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	7.1.2.3 бір ұсыныстан екі-үш жалпы қозғалыс тізбегін, заттарды екі қолмен ұстап тұрған екі элементтің тіркесімін қайталау
2. "Сөздерді түсіну және айту"	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	7.2.1.3 саналы түрде қажетті артикуляциялық позаны табу және ұстап тұру процесінде дыбыстардың нормативтік артикуляциялық тәсілдерін жаңғырту (артикуляциялық гимнастиканың арнайы кешендері); 7.2.1.4 3-4 элементтен (артикуляциялық гимнастиканың арнайы кешендері) жүйелі түрде жасалған қозғалыстарды орындау
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	7.2.2.5 мұғалім- логопедтің көмегімен көрнекі тіректер арқылы етістіктерде көбейте білу және көкөністер мен жемістерді өңдеудегі жүйелілік: сұрыптау, жуу; сактау (тамақ), етістіктердің префиксальды сөзжасамын қадағалау (жуу, сактау, сұрыптау, тастау); 7.2.2. "Театр" тақырыбы бойынша әр түрлі грамматикалық категориялардың сөздерін ажырату және қолдану: талғампаз, әдемі, пальто, гардероб, бағдарлама сатып ал, фойеде; 7.2.2.7 кеңістіктік жағдайларды септік жалғауларын түсіну

3. "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас"	3.1. Сөйлем және мәтін	<p>7.3.1.6 ұсынылған бірнеше жолдан стильге сәйкес келетін репликаны таңдау арқылы әңгімелер құру;</p> <p>7.3.1.7 тапсырмаларды орындау кезінде, үстел үсті ойындарымен сабақ барысында әңгімені бастау және өрістету;</p> <p>7.3.1.8 жақсы таныс ертегілер мен әңгімелерді пиктографиялық кодтардың, сөйлеу құралдарының көмегімен-мұғалімнің басшылығымен айтып беру;</p>
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	<p>7.3.2.3 өз атың атауың керек болған кезде, ал жоқ кезде, сыпайы бас тартудың үйренген тұжырымдамаларын қолдана отырып, рөлдік ойындарда суреттерді талдау кезінде ережелерді білетіндігінді көрсету;</p> <p>7.3.2.4 құттықтауларды, тілектерді құттықтау хатына (қағаз және виртуалды/цифрлық) жазу, кіші және үлкен сыйлықтарды тапсыру және қабылдау жағдайына үйренген сөз тіркестерін, мимикалық позалар мен қимылдарды пайдалану</p>
4. "Оқу және жазу"	4.1. Балама оқу	<p>7.4.1.5 әдеби шығармаларды оқу, иллюстрациялар мен картиналарды мақсатты түрде қарау, талқылауға қатысу;</p> <p>7.4.1.6 бейтаныс ертегілерді, өлеңдерді, қысқа әңгімелерді тыңдау, кейіпкерлерді шығармаларға арналған иллюстрацияларда алдын-ала көрсету;</p> <p>7.4.1.7 өз бетінше өлең жолындағы соңғы 1-2 сөзді-семантикалық болжам бойынша немесе тыңдау барысында рифмо-ырғақтық ассоциация бойынша, содан кейін барлық қол жетімді құралдарды қолдана отырып, өлеңдерді өз бірлесіп аяқтап айту</p>
	4.2. Графика және жазу	7.4.2.3 трафареттер, контурлы сызықтар (нүктелер) бойынша " жазу" А, О, У, И, Э, Ы, П, Б, М, Т, Д (әріптердің өлшемі — 1-3 см)
4 тоқсан		

1. "Тілдің психологиялық базасы"	1.1. Сенсорлы гнозис және праксис	7.1.1.4 сөзге қатысы жоқ дыбыстардың күшін (қатты-ақырын) және алыстығын (алыс-жақын) табиғат дыбыстарын ажырату
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	7.1.2.4 адамдардың сезімдері мен қажеттіліктері туралы тыңдалған мәтіннің жалпы нақты мазмұнын тиісті мимикалық позамен, мазмұнның тақырыппен, суретпен, пиктограммамен және сөзбен байланысын түсіну
2. "Сөздерді түсіну және айту"	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	7.2.1.5 дауысты дыбыстарды, жұптасқан дауысты және дауыссыз, қатты және жұмсақ дауыссыздарды ажырату, артикуляциялық ұқсас дыбыстарды [Р және Л], [М және Б] ажырату, мұрын және ауыз дауыссыз дыбыстары, ауа ағынының бағытын кинестетикалық бақылауды жүзеге асыру
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	7.2.2.8 ситуациялық телефон диалогында предикативті сөздік пен ілеспе үстеулер мен зат есімдерді ажырату және қолдану: айту, телефонды көтеру, теру, ұялы телефон, тыңдау, үшін таныстыру ("Ақмарал тыңдайды", "Әңгімені аяқтайды"), тікелей телефонға сөйлеу, анық, сыбырламау, айқайламау, мұқият тыңдау; 7.2.2.9 абстрактілі және жалпылау ұғымдарын білдіретін сөздердің мағыналарын түсіну және ажырату (жақсылық, жамандық, сұлулық) 7.2.2.10 сандық атауларды түсіну, ажырату және белсенді қолдану (қалыптасқан сандық көріністер шегінде)
	3.1. Сөйлем және мәтін	7.3.1.9 мұғалім-логопед бірге пішіні, түсі, мөлшері, дәмі көрсетілген сипаттамалық әңгімелер құру- жемістер, жидектер, көкөністер туралы (нақты тақырып бойынша, муляж, сурет бойынша); 7.3.1.10 сөздік және сөзге қатысы жоқ қарым-қатынас құралдарын қолдана отырып, күнделікті

3. "Фразалық сөйлеу тілі және қарым-қатынас"		мазмұны бар сюжеттік суреттер сериясы бойынша баяндау әңгімелерін (сурет немесе заттың егжей-тегжейін көрсететін мұғалім- логопедтің пиктограммалары, қимылдары бойынша) –мұғалім- логопедпен бірлесіп жасау
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	7.3.2.5 күнделікті өмір, отбасы мүшелерінің қызметі: сатып алу, тамақ дайындау, тазалау, жуу, жуу, ұсақ жөндеу тақырыбындағы рөлдік ойындарды бастау, ашу, қолдау және қисынды түрде аяқтау
4. "Оқу және жазу"	4.1. Балама оқу	7.4.1.8 алғаш естіген мәтінге негізделген драмалық ойындарды бастау, сюжетті ашу, іс-әрекеттерді ойлап табу; 7.4.1.9 суреттер мен сандар арасында Т, Д әріптері бар карталарды таңдау, Т, Д әріптерін оқу, оларды әр түрлі дауыс күшімен, интонациямен айту; 7.4.1.10 "жаңбыр, қыс, қар, көктем, жаз, ана, әке, үйе т. б." сөздерін жаһандық түрде оқып, пиктограммалармен қол қойып, А, О, У, И, Э, Ы, П, Б, М, Т, Д, Н әріптерін қою; 7.4.1.11 сөздеріндегі сол әріптерге әріптерді дыбыссыз артикуляция арқылы тану және оларды символдық бейнелермен сәйкестендіру
	4.2. Графика және жазу	7.4.2.4 мектеп керек-жарақтарын білдіретін сөздерді пиктографиялық түрде "жазу", заттарды пиктограммалармен байланыстыру, сұрақ бойынша оған сәйкес пән мен пиктограмманы таңдау; "сұрақ-нұсқауға" жауапты тауып оқу: "Бормен қай жерге жазуға болады?", "Қағазға немен жауға болады?", "Қарындашты қағаздан қалай өшіруге болады?"

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 383-қосымша

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9 сыныптары үшін "Психомотрика мен сенсорлық үдерістерін дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 383-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 384-қосымша

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7 сыныптары үшін "Емдік дене шынықтыру" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 384-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 385-қосымша

Көру қабілеті зақымдалған (көрмейтін, нашар көретін) білім алушыларға арналған жалпы орта білім беру деңгейінің 11 - 12 сыныптары үшін "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 385-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); жаңа

редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" оқу пәнінің үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – бағдарлама) "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. Бағдарламаның мақсаты - қоршаған әлем туралы тұтас көзқарас негізінде қоғамдық мінез-құлық жүйесін қалыптастыру; көру қабілеті зақымдалған тұлғаларды қазіргі өмір жағдайларына әлеуметтік-психологиялық және тұрмыстық бейімдеу болып табылады.

3. Бағдарламаның міндеттері:

- 1) көру қабілеті зақымдалған білім алушыларда өзіне-өзі қызмет көрсетудің, жеке гигиенаның, әлеумет пен тұрмыста бағдарлаудың дағдыларын әдетке айналдыру;
- 2) әлеуметтік ортаның ерекшеліктерін адекватты бағалау біліктерін және өзін-өзі бақылау мен өз тәртібін реттеу дағдыларын жетілдіру;
- 3) мінез-құлықтың этикалық нормаларын ұғындыру, эстетикалық тәрбиелеу;
- 4) әлеуметтік мәдени бағыттағы ұйымдармен, кәсіпорындармен тәжірибеде танысу;
- 5) адамгершілік-даралық қасиеттерді тәрбиелеу: еңбексүйгіштік, жанашырлық, үлкендерге құрмет, қазақ халқының салт-дәстүрлері мен әдет-ғұрыптарын ұстану;
- 6) өз бетінше жұмыс іздеу мен жұмысқа орналасу қажетті біліктіліктерге ие болу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. Бағдарлама концентрикалық қағида бойынша әзірленген, онда оқу материалы келесі сыныпта мазмұнын одан әрі кеңейту және күрделендіру, оның жеке элементтерін тереңдету және нақтылау арқылы қайталанады.

5. Көрмейтін, нашар көретін білім алушыларды оқыту құндылықты-бағдарлау, тұлғалық-бағдарланған, іс-әрекеттік, дифференциациялық, коммуникативтік тәсілдемелер негізінде жүзеге асырылады.

6. Оқытудағы құндылықты-бағдарлау тәсілдемесі оқыту процесінде қазақ халқының ұлттық салт-дәстүрлері мен әдет-ғұрыптарын құрметтеуге; Қазақстан Республикасының Конституциясында, Бала құқықтары туралы, мүгедектердің

құқықтары туралы заңдарда жазылған құқықтар мен міндеттерді білуіне бағытталады. Басым құндылықтарды таңдау білім алушыларға білім беруде, қолжетімді кәсіптік қызметте және әлеуметте өз мүмкіндіктерін тиімді іске асыруға мүмкіндік береді, бұл өз елінің лайықты азаматы және патриоты болуға көмектеседі.

7. Тұлғалық-бағдарланған тәсілдеме әлеуметтегі күнделікті өмірге дайын адамның мінез-құлық үлгісін қалыптастыруға, сабақтарда адамның әлеуметтік маңызды қасиеттерін тәрбиелеуге, эмоциялық-жігерлік саланы, психикалық процестерді дамытуға ықпал етеді.

8. Іс-әрекеттік тәсілдеме негізінде өзіне-өзі, отбасына қызмет көрсету, қазіргі қоғамда бейімделу, әлеумет пен тұрмыста бағдарлану, өз бетінше жұмыс іздеу және жұмысқа орналасу үшін жеткілікті практикалық біліктер мен дағдыларды дамытуда іске асырылады. Оқытуда жеке заттық-тәжирибелік қызмет, күнделікті өмір жағдайын модельдеу, ситуациялық-рөлдік ойындар, сауда, тұрмыстық және мәдени мекемелерге экскурсиялар мен тренингтер қолданылады.

9. Дифференциялық тәсілдеме білім алушылардың әртүрлі топтары үшін оқу процесінің саралауды білдіреді: көрмейтіндер, қалдық көруі бар, нашар көретіндер. Сараланымдық жұмысты ұйымдастырудың шарты - күрделілігімен, танымдық қызығушылығымен, мұғалім тарапынан көмек сипатымен ерекшеленетін сараланған тапсырмаларды қолдана отырып, ұжымдық, топтық және жеке жұмыс болып табылады.

10. Коммуникативтік тәсілдеме әдептілік, ақ пейілділік, сыпайылық, жанжалсыздық сезіміне негізделген тұлғааралық әрекеттестікті болжайды; сөздік қатынас процесінде білім алушылар оқу және іскерлік ынтымақтастық орнатады, ұстанымдарды үйлестіру және өзара мүдделерді ескеру негізінде ортақ шешім табады, құрдастарының пікірін құрметтейді.

11. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (АКТ) пайдалану Интернет-ресурстарды пайдалана отырып, ақпаратты іздеуді, өңдеуді және алмасуды оқытуға бағытталған, бұл оқу процесін жаңғыртуға және белсендіруге, сондай-ақ білім алушылар мен педагог арасындағы ынтымақтастық пен қарым-қатынасқа ықпал етеді.

12. ӘТБ бағдарламасының материалдары бірнеше оқу пәндерімен байланысты: география, тарих, химия, биология, информатика, қазақ тілі, технология, бейімделген дене тәрбиесі, кеңістіктік бағдарлау, мимика мен пантомимиканы дамыту.

13. Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған сыныптарда келесі тифлотехникалық құралдарды пайдалану көзделген:

- 1) дауыс сүйемелдеуі бар тұрмыстық техника және тұрмыстық аспаптар;
- 2) "JAWS" бағдарламалық жасақтамасы бар ноутбук;
- 3) JawsforWindows ақпаратына визуалды емес қолжетімділікті дыбыстаушы бағдарламасы бар компьютер;
- 4) сканерлеу және оқуға арналған "Книголюб" бағдарламасы, диктофон;

5) жеке оптикалық түзету құралдары (еселігі әртүрлі лупалар), электрондық ұлғайтқыш құрылғылар – портативті және стационарлық;

6) әртүрлі өлшемдегі таяқтар (пластикалық, металл, жиналмалы, телескопиялық, лазерлік, жарық, локациялық);

7) лавсан қабықшасының парақтары бар "Школьник" аспабы, "Графика", "Ориентир" аспаптары, жазуға арналған аспап, Брайль приборы мен қағазы, грифельдер, тактильді белгілері бар сызғыш, трафареттер.

14. Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау бойынша сабақтар Бағдарламада көзделген теориялық және практикалық жұмыстардың барлық түрлерінің толық көлемде орындалуын қамтамасыз ететін арнайы жабдықталған кабинетте өткізіледі. Кабинеттің пәндік ортасын ұйымдастыру кезінде санитарлық-гигиеналық нормалар мен қауіпсіздік техникасы ережелері ескеріледі. Кабинет дауыс сүйемелдеуі бар тұрмыстық техникамен және тұрмыстық аспаптармен жабдықталады.

15. Білім алушылардың жетістіктерін бағалау сапалық-сипаттамалы сипатқа ие және оқытудың табыстылығын мониторингтеуге негізделеді, бұл оқыту нәтижесін үш деңгей бойынша қадағалауды көздейді:

1) меңгеріп алуға ұмтылады;

2) көмекпен меңгереді (ересек, құрдас);

3) жетекші құзыреттер бойынша дербес өзі меңгереді.

3-тарау. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

Параграф 1. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" оқу пәнінің мазмұны

16. Оқу жүктемесінің көлемі құрайды:

1) 11-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;

2) 12-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты.

Пәннің оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" ҚР Білім және ғылым министрінің № 500 бұйрығына өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы типтік оқу жоспарына сәйкес жасалды (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

17. Бағдарламаның мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

1) "Жеке гигиена";

2) "Киім және аяқ киім кию мәдениеті";

3) "Тұрғын үй";

4) "Қазақстандық отбасы";

5) "Мінез-құлық мәдениеті";

6) "Сауда";

7) "Байланыс құралдары";

8) "Тұрмыстық мекемелер";

9) "Көлік";

10) "Ерекше білім алу қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері" бөлімі;

11) "Тамақтану және аспаздық" бөлімі;

12) "Медициналық көмек" бөлімі.

18. "Жеке гигиена" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) жастардың жеке гигиена ережелері;

2) көз гигиенасы;

3) күтім және косметика;

4) денсаулық.

19. "Киім және аяқ киім кию мәдениеті" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) сән және стиль;

2) киім мен аяқ киімге күнделікті күтім жасау.

20. "Тұрғын үй" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) пәтердегі жиһазды тиімді орналастыру. Интерьер;

2) үй-жайды таза ұстау.

21. "Қазақстандық отбасы" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) отбасылық қарым-қатынас;

2) 1 жастан 3 жасқа дейінгі балаға күтім жасау;

3) отбасы бюджеті.

22. "Мінез-құлық мәдениеті" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

1) жалпы мәдени құзыреттер.

23. "Сауда" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

1) сауда мекемелері.

24. "Байланыс құралдары" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) ұялы байланыс. Интернет;

2) интернет-сауда;

3) ақша аударымдары.

25. "Тұрмыстық мекемелер" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

1) тұрмыстық мекемелер және олардың мақсаты.

26. "Көлік" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

1) қалааралық көлік.

27. "Ерекше білім алу қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) нормативтік құжаттар;

2) әлеуметтік мекемелер;

3) қаланың оқу орындары;

4) жұмысқа орналастыру.

28. "Тамақтану және аспаздық" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) тамақтану өнімдерінің әртүрлілігі және олардың маңызы;
- 2) ас үй жабдығы, ыдыс-аяқ және асхана аспаптары;
- 3) тамақ дайындау.

29. "Медициналық көмек" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) инфекциялық аурулар;
- 2) алғашқы медициналық көмек көрсету.

30. 11-сыныпқа арналған "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" пәнінің базалық мазмұны:

"Жеке гигиена" бөлімі:

- 1) жастардың жеке гигиена ережелері;
- 2) үйде, мектепте, экскурсия кезінде жеке гигиена ережелері;
- 3) дене мен шашқа күтім жасау;
- 4) қол күтімі;
- 5) көз гигиенасы;
- 6) көруді қорғау;
- 7) күтім және косметика;
- 8) бет терісіне күтім жасаудың қажеттілігі мен маңыздылығы;
- 9) косметикалық құралдар; макияж;
- 10) адамгершілік және денсаулық;

11) жыныстық жолмен берілетін аурулар топтары, аурудың белгілері мен симптомдары;

- 12) ерте жыныстық байланыстардың алдын алу, ерте жүктіліктің алдын алу;
- 13) зиянды әдеттер және олардың адам денсаулығына әсері;

"Киім және аяқ киім кию мәдениеті" бөлімі:

- 1) сән және стиль;
- 2) сатып алу кезінде киім мен аяқ киімді таңдау;
- 3) киімді жаңарту нұсқалары (ұсақ бөлшектерді ауыстыру);
- 4) тауарларды қайтару және айырбастау қағидалары;
- 5) киім мен аяқ киімге күнделікті күтім жасау;
- 6) нұсқаулық бойынша жуу кезінде тұрмыстық техниканы пайдалану;
- 7) электр аспаптарымен, кесетін құралдармен қауіпсіз жұмыс істеу қағидалары;
- 8) киімді үтіктеу;

"Тұрғын үй" бөлімі:

- 1) пәтердегі жиһазды тиімді орналастыру;
- 2) Интерьер: интерьер детальдары;
- 3) үй-жайды таза ұстау;
- 4) тұрғын үй-жайды үнемі және маусымдық тазалау;
- 5) пәтерлерді тазалауға арналған жуу құралдары;

"Қазақстандық отбасы" бөлімі:

- 1) отбасылық қатынастар;
- 2) отбасын құру шарттары, негізгі отбасылық қатынастар;
- 3) отбасындағы бос уақытты, демалысты ұйымдастыру нысандары;
- 4) шаруашылық жүргізу бойынша міндеттерді бөлу;
- 5) 1 жастан 3 жасқа дейінгі балаға күтім жасау;
  - б) емшектегі балаға күтім жасау қағидалары (қуыршақты тамақтандыру, шомылдыру, киіндіру);
- 7) балалар төсек-орнын, ыдыс-аяқты, ойыншықтарды, киімді күтіп-ұстауға қойылатын санитариялық-гигиеналық талаптар;
- 8) отбасы бюджеті;
- 9) табыс көздерінің түрлері: отбасы мүшелерінің жалақысы, зейнетақы, стипендия, мемлекеттік дотациялар (жәрдемақылар);
- 10) бюджет пен отбасы құрамын ескере отырып, шығыстарды жоспарлау;
- 11) жалақы немесе зейнетақы алуға сенімхат жасау;

"Мінез-құлық мәдениеті" бөлімі:

- 1) жалпы мәдени құзыреттер;
- 2) мәдениет мекемелеріндегі мінез-құлық эстетикасы;
- 3) сөйлеу этикеті;

"Сауда" бөлімі:

- 1) сауда мекемелері, олардың мақсаты: сауда мекемелері;
- 2) сауда секциялары мен бөлімдері;
- 3) түрлі тауарлардың түрлері мен құны;
- 4) дүкендегі тәртіп ережелері;

"Байланыс құралдары" бөлімі:

- 1) ұялы байланыстың негізгі түрлері. Интернет;
- 2) интернет желісіндегі қауіпсіздік;
- 3) интернет - дүкен;
- 4) интернет-дүкендердің қызметтері;
- 5) ақша аударымдары;
- 6) картадан картаға онлайн - аударымдар;

"Тұрмыстық мекемелер" бөлімі:

- 1) тұрмыстық мекемелер және олардың мақсаты;
- 2) сұлулық салондары және көрсетілетін қызмет түрлері: шаш күтімі, бет және дене күтімі, пилинг, массаж сияқты.

"Көлік" бөлімі:

- 1) қалалық көлік, қалааралық көлік;
- 2) қалааралық көлік мекемесінің орналасқан жері: автовокзал, теміржол вокзалы, аэровокзал.

"Мүгедектігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері":

1) нормативтік құжаттар;

2) "Мүгедектігі бар азаматтарды әлеуметтік қорғау туралы" Қазақстан Республикасының заңдары (22-бап № 287-VI);

3) әлеуметтік қызмет көрсету мекемелері;

4) жеке тұлғаның қолы, оның дәстүрлі және электронды түрлері;

5) Egov.kz электрондық үкімет қызметтері;

6) қаланың оқу орындары;

7) мамандық таңдау;

8) жоғары және орта арнаулы оқу орындары;

9) жоғары және орта арнаулы оқу орындарына түсуге арналған құжаттар;

10) жұмысқа орналастыру жөніндегі мекемелер мен бөлімдер;

11) жұмысқа орналасу үшін арналған құжаттар;

"Тамақтану және аспаздық" бөлімі:

1) тамақтану өнімдерінің әртүрлілігі және олардың маңызы;

2) ас үй жабдықтары, ыдыс-аяқ және асхана аспаптары;

3) ас үйдің механикалық құрылғылары мен электр жабдықтары (ет тартқыш, көкөніс кескіш, миксер, шырын сыққыш) және қауіпсіздік техникасы ережелері;

4) тамақ дайындау;

5) 1 жастан 3 жасқа дейінгі балалардың тамақтануы;

6) мерекелік дастарқан мәзірі;

7) мерекелік дастарқанды жабдықтау;

"Медициналық көмек" бөлімі:

1) жұқпалы аурулар;

2) ауа тамшыларымен тасымалданатын вирустық жұқпалы аурулар;

3) жұқпалы аурулардың алдын алу;

4) стандартты емес жағдайларда алғашқы медициналық көмек көрсету.

31. 12-сыныпқа арналған "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" пәнінің базалық мазмұны:

"Жеке гигиена" бөлімі:

1) жастардың жеке гигиена ережелері;

2) қырыну және депиляция ережелері;

3) маникюр мен педикюр;

4) жеке гигиена;

5) көзге күтім жасау;

6) күтім жасау: қыздар мен бозбалаларға арналған косметиканың маңызы;

7) косметикалық құралдар; макияж;

8) адамгершілік және денсаулық: жыныстық жолмен берілетін инфекциялар;

9) отбасын жоспарлау, контрацепция әдістері, түсіктің зияны;

10) салауатты өмір салты;

"Киім және аяқ киім кию мәдениеті" бөлімі:

1) сән және стиль;

2) киім стилі, сән;

3) қолданылу мақсатына сәйкес сатып алу кезінде киім мен аяқ киімді таңдау;

4) киімнің көмегімен өзін көрсете білу;

5) тұтынушының құқықтары;

6) киім мен аяқ киімге күнделікті күтім жасау;

7) үй жағдайында үлбір және күдері бұйымдарын тазалау;

8) үй жағдайында түрлі маталардан жасалған киімдегі ұсақ дақтарды кетіру құралдары мен ережелері;

9) киім мен аяқ киімді жөндеу;

"Тұрғын үй" бөлімі:

1) пәтердегі жиһазды тиімді орналастыру;

2) Интерьер: өзінің тұрғын үйін көркейту;

3) көркемдеп безендіру;

4) үй-жайды таза ұстау;

5) косметикалық жөндеу;

6) құрылыс материалдарымен, электр құралдарымен, жуу, тазалау құралдарымен жұмыс істеу кезіндегі санитарлық-гигиеналық талаптар және қауіпсіздік техникасы ережелері;

"Қазақстандық отбасы" бөлімі:

1) отбасылық қатынастар;

2) "неке" және "отбасы";

3) әр түрлі отбасылық жағдайлар;

4) отбасылық дәстүрлер;

5) 1 жастан 3 жасқа дейінгі балаға күтім жасау;

6) 1 жастан 3 жасқа дейінгі балаларға арналған дамыту ойындары;

7) отбасы бюджеті;

8) жинақ ақшалар, салымдар түрлері;

9) кредит, депозит.

"Мінез-құлық мәдениеті" бөлімі:

1) жалпы мәдени құзыреттер;

2) қоғамдық орындардағы қатынасу мен мінез-құлық этикасы.

"Сауда" бөлімі:

1) сауда мекемелері, олардың мақсаты: көтерме және бөлшек сауда мекемелері;

2) көтерме және бөлшек сауда дүкендеріндегі тауарлардың түрлері мен құны;

3) тұтынушылардың құқықтары және оларды қорғау.

"Байланыс құралдары" бөлімі:

- 1) ұялы байланыс;
- 2) Интернет;
- 3) байланыс түрлері;
- 4) интернет қосымшалары;
- 5) интернеттегі ақпараттық қауіпсіздік ережелері;
- 6) интернет – дүкен;
- 7) тауарлар каталогы;
- 8) тапсырысты рәсімдеу;
- 9) ақша аударымдары;
- 10) ақша аударымдарының түрлері;

"Тұрмыстық мекемелер" бөлімі:

- 1) тұрмыстық мекемелер және олардың мақсаты;
- 2) пәтерлерді жөндеу және жинау жөніндегі фирмалар, олардың мақсаты;

"Көлік" бөлімі:

- 1) қалааралық көлік;
- 2) қоғамдық көлік қызметтері: қалалық, қала маңындағы, қалааралық көлік;
- 3) Индрайвер, Яндекс-такси т.б. қолдану;

"Мүгедектігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері" бөлімі:

1) "Мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы" Қазақстан Республикасының заңдары (32-1 - бап. № 287-VI); әлеуметтік мекемелер;

- 2) әлеуметтік қызмет көрсету мекемелерінің орналасуы;
- 3) қаланың оқу орындары;
- 4) жоғары және орта арнаулы оқу орындары;
- 5) жоғары және орта арнаулы оқу орындарына түсу үшін арналған құжаттар;
- 6) жұмысқа орналастыру;
- 7) халықты жұмысқа орналастыру жөніндегі мекемелер;
- 8) жұмысқа орналасу үшін құжаттар;
- 9) іскерлік қағаздардың тізбесі және оларды жазуға қойылатын талаптар.

"Тамақтану және аспаздық" бөлімі:

- 1) тамақтану өнімдерінің әртүрлілігі және олардың маңызы;
- 2) дұрыс тамақтану және пайдалы өнімдер;
- 3) ас үй жабдықтары, ыдыс-аяқ және асхана аспаптары;

4) тұрмыстық электр құралдарын пайдалану кезіндегі қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқаулық: электр және газ плитасы, электр және газ тұмшапеші, микротолқынды пеш, ыдыс-аяқ жуатын машина;

- 5) тамақ дайындау;
- 6) ұлттық тағамдардың рецептері және оларды дайындау;
- 7) көкөністерді, жемістерді, жидектерді консервілеу;

"Медициналық көмек" бөлімі:

- 1) жұқпалы аурулар;
- 2) вирустық және жұқпалы аурулар топтары, аурудың белгілері мен симптомдары, жұқпалы аурулардың көздері;
- 3) алғашқы медициналық көмек;
- 4) "Жедел жәрдем" келгенге дейін жүрек және гипертониялық ұстамалар кезінде алғашқы жәрдем көрсету.

Параграф 2. Оқыту мақсаттарының жүйесі

32. Әр сыныпқа арналған бағдарламада оқыту мақсаттары кодталған. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшені, төртінші сан – оқыту мақсатының нөмірленуін білдіреді. Мысалы: 11.2.1.3 кодында "11" – бұл сынып, "2.1" – бөлімше, "3" - оқыту мақсатының нөмірленуі.

33. Мақсаттар жүйесі бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Жеке гигиена" бөлімі:

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
1.1 Жастардың жеке гигиена ережелері	11.1.1.1 үйде, мектепте, экскурсия кезінде жеке гигиена ережелерін сақтау; 11.1.1.2 денені және шашты жуу, сабын, теріні және шашты жууға арналған сусабын олардың жағдайын (майлы, құрғақ, қалыпты) ескере отырып таңдау; 11.1.1.3 тактильдік қабылдаудың негізгі құралы ретінде қолға күтім жасау және ұқыпты қарау	12.1.1.1 жастардың жеке гигиена ережелерін сақтау; 12.1.1.2 денеге және шашқа күтім жасау, қырыну, депиляция жасау; 12.1.1.3 тырнақтардың тазалығы мен тазалығын қадағалау, маникюр мен педикюр жасай алау; 12.1.1.4 маникюр, ұстара керек-жарақтарын пайдаланудың санитарлық-гигиеналық ережелерін сақтау
1.2 Көз гигиенасы	11.1.2.1 телебағдарламаларды оқу және қарау, компьютерде жұмыс істеу кезінде көру қабілетін қорғау ережелерін сақтау, жұмыс орнының жарықтандырылуын реттеу; 11.1.2.2 көз дәрігерінің көру қабілетін уақтылы тексеру, контактілі линзаларды, түзету көзілдіріктерін кию	12.1.2.1 көзді жуу және сүрту, көзге арналған қауіпсіз тамшыларын қолдану; 12.1.2.2 көзге арналған жаттығулар жасау, көз дәрігерінің ұсынған көзілдірік тренажерлерін қолдану
1.3 Күтім және косметика	11.1.3.1 терінің жай-күйін ескере отырып, косметика құралдарын (лосьон, кремдер және табиғи құралдар) пайдалана отырып, бет терісіне күтім жасай алу;	12.1.3.1 терінің күйіне, жыл мезгіліне байланысты косметиканы таңдай алу; 12.1.3.2 косметиканы таңдағанда қолда тексеріп алу, хош иістерді мұқият таңдау;

	11.1.3.2 косметика ассортиментіне назар аудару және олардың мақсатын білу; 11.1.3.3 макияжды дұрыс жағу, косметиканы қалыпты мөлшерде қолдану	12.1.3.3 қарапайым макияжды жасау және оны косметикалық құралдардың көмегімен сұрту
1.4 Адамгершілік және денсаулық	11.1.4.1 жыныстық жолмен берілетін аурулар тобын, аурудың белгілері мен симптомдарын білу; 11.1.4.2 жыныстық қатынастардың моральдық негізі мен этикалық нормаларын түсіну және ерте жыныстық қатынастарға түсу үшін заңды жауапкершілік алу; 11.1.4.1 зиянды әдеттердің (темекі шегу, алкоголь қабылдау, есірткі) адам денсаулығына кері әсерін біліп бағалау	12.1.4.1 басқа адамның саналы түрде жұқтыруы (жыныстық жолмен берілетін инфекциялар) қылмыстық құқық бұзушылық екенін түсіну; 12.1.4.2 балаларды жоспарлау туралы, контрацепция әдістері туралы, түсік түсірудің зиянды салдары туралы білу; 12.1.4.3 салауатты белсенді өмір салтын ; жаман әдеттерге қарсы тұру

2) 2-бөлім "Киім және аяқ киім кию мәдениеті":

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
2.1 Сән және стиль	11.2.1.1 өзінің өлшеміне, алдағы іс-шараның жеке ерекшеліктері мен сипатына сәйкес киім мен аяқ киімді таңдау; 11.2.1.2 ресми ресурстарда онлайн режиміндегі күн тәртібін қадағалау; 11.2.1.3 киімді ұсақ бөлшектермен жаңарту, аксессуарларды дұрыс қолдану; 11.2.1.4 тауарларды қайтару және айырбастау ережелерін білу	12.2.1.1 киімнің сәні мен стилін түсіну; 12.2.1.2 алдағы іс-шараның жеке ерекшеліктері мен сипатына сәйкес өлшемдерді білу, киім, аяқ киім киіп көру және сатып алу; 12.2.1.3 киім, аксессуарлар көмегімен өзін әдемілеу; 12.2.1.4 мақсаты мен өз мүмкіндіктерін ескере отырып, тауарларды ұтымды таңдау; тұтынушының құқықтарын пайдалану
2.2 Күнделікті киім мен аяқ киімге күтім жасау	11.2.2.1 киім мен аяқ киімді сақтауға дайындау, кремді таңдау және аяқ киімді тазалау; 11.2.2.2 кірді қолмен және кір жуғыш машинаның көмегімен жуу ; 11.2.2.3 түймелерді, киімді жыртылған тігісі бойынша, шалбарды тіге алу; сақтаулы анализаторларды пайдалана отырып, тесетін және кесетін құралдармен қауіпсіз жұмыс істеу ережелерін сақтау; 11.2.2.4 матаның қасиеттеріне байланысты киімді дұрыс үтіктеу,	12.2.2.1 киімдерді күту тәсілдерін, замш және теріден жасалған аяқ киімдерді тазалау ережелерін білу; 12.2.2.2 дақтарды әртүрлі тәсілдермен және құралдармен кетіру, санитарлық-гигиеналық талаптарды және дақтарды кетіретін құралдармен жұмыс кезінде қауіпсіздік техникасы бойынша ережелерін сақтау; 12.2.2.3 киімді қолмен сапалы жөндеу, электр аспаптарымен, кескіш құралдарымен қауіпсіз жұмыс істеу ережелерін сақтау;

	электр құрылғыларымен қауіпсіз жұмыс істеу ережелерін сақтау	12.2.2.4 киім мен аяқ киімді жөндеуге тапсыру
--	--	---

3) 3-бөлме "Тұрғын үй":

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
3.1 Пәтердегі жиһазды тиімді орналастыру. Интерьер	11.3.1.1 пәтердегі жиһаздың мөлшерін, аумағының ерекшеліктерін, бөлмелердің қызметын, жиһаздың орналасуын (макетте) ескере отырып орналастыру; 11.3.1.2 интерьер детальдарын таңдау	12.3.1.1 өз үйің көркемдей алу, интерьер детальдарын таңдай алу; 12.3.1.2 өз тұрғын үйін көркемдеп безендіру бойынша білімдерін қолдану
3.2 Үй-жайды таза ұстау	11.3.2.1 пәтердегі, мектептегі апта сайынғы, жалпы және маусымдық тазалауды толық көлемде жүргізу; 11.3.2.2 үй-жайды жинау кезінде тұрмыстық электр құралдарын және жуу, тазалау құралдарын пайдалану, қауіпсіздік ережелерін сақтау	12.3.2.1 қарапайым жөндеу жұмыстарын жүргізе алу; 12.3.2.2 құрылыс материалымен, электр аспаптарымен, жуу және тазалау құралдарымен жұмыс істеу кезінде санитарлық-гигиеналық талаптарды және қауіпсіздік техникасы қағидаларын сақтау

4) 4-бөлім "Қазақстандық отбасы":

4-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
4.1 Отбасылық қатынастар	11.4.1.1 отбасында жағымды қарым-қатынас құрудың аспектілерін білу: бірлескен демалыс пен демалысты ұйымдастыру, міндеттерді біркелкі бөлу; 11.4.1.2 отбасының мұқтаж мүшесіне назар аудару, қолдау көрсету, қолдан келгенше көмек көрсету	12.4.1.1 "Неке" және "отбасы" ұғымдарын түсіндіру; отбасылық дәстүрлерді нығайту; 12.4.1.2 әр түрлі отбасылық жағдайларды талдау және бағалау
4.2 1 жастан 3 жасқа дейінгі балаға күтім жасау	11.4.2.1 емшектегі балаға күтім жасау ережелерін білу: қуыршақты тамақтандыру, шомылдыру, киіндіру; 11.4.2.2 балалар төсек-орының, киімдерін, ыдыстарын, ойыншықтарын таза ұстау туралы, санитарлық-гигиеналық талаптарды сақтау туралы білу	12.4.2.1 балалардың әртүрлі қасиеттері мен танымдық дағдыларын дамыту үшін білім беру дамыту ойындарын білу
	11.4.3.1 отбасылық бюджет кірістерінің негізгі баптарын атау;	

4.3 Отбасы бюджеті	<p>11.4.3.2 бюджет пен отбасы құрамын ескере отырып, ағымдағы қажеттіліктерге, мәдени іс-шараларға және күтпеген сатып алуларға арналған шығыстарды ұтымды жүргізу;</p> <p>11.4.3.3 жалақы немесе зейнетақы алуға сенімхат жасау, мемлекеттік субсидиялар (жәрдемақы, субсидия және т. б.) туралы білу</p>	<p>12.4.3.1 тұтынушыға қолжетімді кредиттер мен депозиттердің түрлері туралы түсінікке ие болу;</p> <p>12.4.3.2 банкте шот ашу үшін тиімді шарттарды таңдау;</p> <p>12.4.3.3 қаржы операцияларында қызмет көрсету бойынша банк қызметкерлеріне жүгіну</p>
--------------------	--	---

5) 5-бөлім "Мінез-құлық мәдениеті":

5-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
5.1 Жалпы мәдени құзыреттер	<p>11.5.1.1 театрда, кинотеатрларда, музей залдарында, оқу залында әдеп нормаларын сақтау;</p> <p>11.5.1.2 ақсақалдармен және құрдастарымен сөйлесу кезінде әдепті болу және сыпайы әрекет ету</p>	<p>12.5.1.1 қоғамдық орындарда этикет ережелерін сақтау;</p> <p>12.5.1.2 қазақ халқының салт-дәстүрлері мен әдет-ғұрыптарын және мінез-құлық мәдениетін сақтау</p>

6) 6-бөлім "Сауда":

6-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
6.1 Сауда мекемелері, олардың мақсаты	<p>11.6.1.1 сауда мекемелерін шартты белгілер, витриналар, мандайша-атаулар, тактильді тақтайшалар бойынша есту арқылы тану;</p> <p>11.6.1.2 сауда бөлімдері мен секцияларын анықтау;</p> <p>11.6.1.3 ең қажетті тауарлардың құнын таңдау және білу, оны пайдалануға кепілдік мерзімін анықтау, чекті тауарға кепілдік мерзімі ішінде сақтау;</p> <p>11.6.1.4 дүкенде (кезекте, өнімді сатып алған кезде) мінез-құлық тактикасын таңдау</p>	<p>12.6.1.1 бөлшек сауда дүкендерінен көтерме сауда дүкендерін ажырату;</p> <p>12.6.1.2 көтерме және бөлшек сауда дүкендерінде ұсынылатын тауарлардың бағасы мен сапасын талдау;</p> <p>12.6.1.3 қажетті тауарларды оның сапасына (сыртқы түріне, дәміне), санына, бағасына сәйкес сатып алу;</p> <p>12.6.1.4 сатып алынған заттарға төлеу кезінде ақшаны, бонустық банк карталарын пайдалану;</p> <p>12.6.1.5 сатып алушының құқықтарын және сауда мекемелеріндегі тәртіп ережелерін білу (Қазақстан Республикасының Заңы. 30.12.20 ж. № 397-VI тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы)</p>

7) 7-бөлім "Байланыс құралдары":

7-кесте

	Оқыту мақсаттары	

Бөлімше	11-сынып	12-сынып
7.1 Ұялы байланыс. Интернет	11.7.1.1 негізгі байланыс құралдарын (телефон, ұялы телефон, компьютерлік, спутниктік байланыс, электрондық пошта) пайдалану; 11.7.1.2 әлеуметтік желілерді, электрондық поштаны қауіпсіз пайдалану ережелерін білу, компьютерлік алаяқтардан сақтану	12.7.1.1 байланыстың әр түрінің ерекшеліктерін және олардың қазіргі қоғам жағдайындағы қажеттілігін түсіну; 12.7.1.2 интернет-қосымша арқылы қажетті ақпаратты іздеуді жүзеге асыру; 12.7.1.3 желідегі пайдаланушының қауіпсіздік ережелерін сақтау (әлеуметтік желілердегі алаяқтық және агрессия)
7.2 Интернет – дүкен	11.7.2.1 интернет – дүкендердің қызметтері туралы білу; 11.7.2.2 көру қабілеті зақымдалған адамдар үшін Интернет – дүкендердің ыңғайлылығы мен қолжетімділігін түсіну	12.7.2.1 интернет - дүкендердің қызметтерін пайдалану; 12.7.2.2 тауарды каталог бойынша таңдау және тапсырысты интернет-дүкенде рәсімдеу
7.3 Ақша аударымдары	11.7.3.1 бір төлем жүйесінің ішінде картадан картаға ақша аудару	12.7.3.1 пошта, банк, терминал және интернет-банкінг арқылы әртүрлі тәсілдермен ақша аударымдарын жүргізу

8) 8-бөлім "Тұрмыстық мекемелер":

8-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
8.1 Тұрмыстық мекемелер және олардың мақсаты	11.8.1.1 тұрмыстық мекемелердің кәсіпорындары ұсынатын қызметтердің алуан түріне назар аудару; 11.8.1.2 тұрмыстық қызмет көрсету кәсіпорнының қызметкерлерімен қарым-қатынас нормаларын сақтау; 11.8.1.3 орындалған қызметтер үшін есеп айырысу	12.8.1.1 пәтерлерді жөндеу және жинау бойынша тұрмыстық қызмет көрсету кәсіпорындарының қызметтерін пайдалану; 12.8.1.2 тұрмыстық қызмет көрсету кәсіпорындарының қызметкерлеріне сұрақ қою және өтініш білдіру; 12.8.1.3 орындалған қызметтер үшін есеп айырысу

9) 9-бөлім "Көлік":

9-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
9.1 Қалааралық көлік	11.9.1.1 қалааралық көлік мекемелерін табу және олар: автовокзал, теміржол вокзалы, аэровокзалдарға бағдарлану;	12.9.1.1 қоғамдық көлік қызметтерінде бағдарлану: қалалық, қала маңындағы, қалааралық көлік (анықтама бюросына жүгіну, электрондық таблодағы ақпаратты және диктордың хабарландыруларын қадағалау, кассадан билеттерді

	11.9.1.2 жол қозғалысы ережелерін сақтау	сатып алу, интернет арқылы билетке тапсырыс беру және броньдау)
--	--	---

10) 10-бөлім "Мүгедектігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері":
10-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
10.1 Нормативтік құжаттар	11.10.1.1 мүгедектерге техникалық көмекші (орнын толтырушы) құралдар беру саласында "Мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы" Қазақстан Республикасының заңдарын қолдану (22-бап. № 287-VI)	12.10.1.1 көзі көрмейтін мүгедектердің құқықтары мен міндеттерін (ақылы қосымша демалыс, қысқартылған жұмыс күні, инвотакси, жеке көмекші қызметіне және әлеуметтік жәрдемақы төлеуге құқық. 32-1 - бап. № 287-VI) пайдалану
10.2 Әлеуметтік мекемелер	11.10.2.1 әлеуметтік қызмет көрсету мекемелерінің функциялары мен маңызын түсіну; 11.10.2.2 Egov.kz электрондық үкімет қызметтерін пайдалану	12.10.2.1 әлеуметтік қызмет көрсету мекемелерінің мекенжайын, сайтың білу; 12.10.2.2 жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар бөлімінің қызметкерлеріне әлеуметтік сұрақтар бойынша хабарласу
10.3 Қаланың оқу орындары	11.10.3.1 көрмейтін және нашар көретін адамдар үшін қолжетімді мамандықты анықтау және таңдаған мамандыққа бағдарлана отырып, оқу орнын таңдау; 11.10.3.2 жоғары және орта арнаулы оқу орындарына түсу үшін қажетті құжаттар тізбесін атау	12.10.3.1 таңдалған оқу орнына дейінгі бағытты анықтау; 12.10.3.2 талапкердің оқу орнына түсу шарттарын білу, жоғары және орта арнаулы оқу орындарына түсу кезінде мүгедектердің құқықтарын пайдалану; 12.10.3.3 жоғары және орта арнаулы оқу орындарына түсу үшін құжаттарды атау және іс қағаздарын рәсімдеу
10.4 Жұмысқа орналастыру	11.10.4.1 жұмысқа орналастыру мекемелері мен бөлімдерін білу; 11.10.4.2 ҚР азаматының негізгі құжаттарын атау; 11.10.4.3 жұмысқа кіру үшін құжаттар тізімін атау; 11.10.4.4 жұмысқа қабылдау туралы өтініш жазу, сауалнаманы толтыру	12.10.4.1 жұмыспен қамту мекемелері мен бөлімдерінің орналасқан жерін анықтау; 12.10.4.2 жұмысқа орналасу кезінде мекемелердің кадрлар бөліміне хабарласу; 12.10.4.3 жұмысқа орналасу кезінде ұсынылатын құжаттарды атау және іс қағаздарын (өтініш, сауалнама) рәсімдеу; 12.10.4.4 жағдайларға назар аудару: еңбек шартын жасау, еңбек өтілін ескере отырып, бір жұмыстан екінші жұмысқа ауысу, еңбекке жарамсыздық парағын рәсімдеу

11) 11-бөлім "Тамақтану және аспаздық":

11-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
11.1 Тамақтану өнімдерінің әртүрлілігі және олардың маңызы	11.11.1.1 денсаулықты сақтау үшін қажет түрлі өнімдерді пайдалану	12.11.1.1 дұрыс тамақтану және пайдалы өнімдер туралы ақпаратты синтездеу; 12.11.1.2 тамақтану режимін сақтау
11.2 Ас үй жабдықтары, ыдыс-аяқ және асхана аспаптары	11.11.2.1 ас үйдің механикалық құрылғылары мен электр жабдықтарын (ет тартқыш, көкөніс кескіш, миксер, шырын сыққыш) пайдалану және қауіпсіздік ережелерін сақтау	12.11.2.1 газ плитаны, электр және газ пешін, микротолқынды пешті, ыдыс жуғышты өз бетінше пайдалану және қауіпсіздік ережелерін сақтау
11.3 Тағам дайындау	11.11.3.1 1 жастан 3 жасқа дейінгі балаға жеке тағамдар дайындау; 11.11.3.2 мерекелік дастарқан мәзірін жасау және оны жабдықтау	12.11.3.1 ең ерекше ұлттық тағамның рецептерін жазып алу және оны дайындау; 12.11.3.2 көкөністерді, жемістерді, жидектерді консервілеу

12) 12-бөлім "Медициналық көмек":

12-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
12.1 Жұқпалы аурулар	11.12.1.1 ауа тамшыларымен тасымалданатын вирустық, жұқпалы аурулардың түрлерін, аурудың белгілері мен симптомдарын, жұқпалы аурулардың көздерін білу; 11.12.1.2 ауа тамшыларымен тасымалданатын жұқпалы аурулардың алдын-алудың қажетті шараларын қабылдау (қолды жиі жуу, қолды спирті бар антисептикпен өңдеу, бір-бірінен қауіпсіз қашықтықта болу, маска кию, үйде болу, егер өзін нашар сезінсе, медициналық көмекке жүгіну, эпидемия кезінде қоғамдық мекемелерге бармау)	12.12.1.1 вирустық және жұқпалы аурулардың топтарын, аурудың белгілері мен симптомдарын, жұқпалы аурулардың себептерін білу; 12.12.1.2 өзіңізді және айналаңыздағыларды вирустық инфекциялардан қорғау және қажетті алдын алу шараларын қабылдау; 12.12.1.3 вирустық инфекциялардың алдын - алудың ең тиімді әдісі - бұл спецификалық профилактика – вакцинация екенін білу
		12.12.2.1 "Жедел жәрдем" келгенге дейін жүрек және гипертониялық ұстамалар кезінде көмек көрсету;

12.12.2.2 дәрігерді үйге шақыру,

12.2 Алғашқы медициналық көмек көрсету

11.12.2.1 стандартты емес жағдайларда (термиялық күй, талу, үсу, жоғары температура, соғылу және сыну кезінде) алғашқы көмек көрсету;

11.12.2.2 алғашқы медициналық көмек көрсету кезінде қырағылық, жұмылғыштық жинақтылық таныту

34. Осы бағдарлама қосымшаға сәйкес көру қабілеті зақымдалған (көрмейтін, нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 11-12 сыныптары үшін "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасына ұзақ мерзімді жоспар негізінде іске асырылады.

Ұзақ мерзімді жоспарда әрбір бөлімде жүзеге асырылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

35. Бөлім мен тақырыптарды зерттеуге арналған сағаттарды бөлу мұғалімнің қалауы бойынша беріледі.

Параграф 3. Көру қабілеті зақымдалған (көрмейтін, нашар көретін) білім алушыларға арналған жалпы орта білім беру деңгейінің 11 - 12 сыныптары үшін "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар

1) 11-сынып:

1-кесте

Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
1. Жеке гигиена	1.1 Жастардың жеке гигиена ережелері	11.1.1.1 үйде, мектепте, экскурсия кезінде жеке гигиена ережелерін сақтау; 11.1.1.2 денені және шашты жуу, сабын, теріні және шашты жууға арналған сусабын, олардың жағдайын (майлы, құрғақ, қалыпты) ескере отырып таңдау; 11.1.1.3 тактильді қабылдаудың негізгі құралы ретінде қолдарға күтім жасау және ұқыпты қарау
	1.2 Көз гигиенасы	11.1.2.1 телебағдарламаларды оқу және қарау, компьютерде жұмыс істеу кезінде көру қабілетін қорғау ережелерін сақтау, жұмыс орнының жарықтандырылуын реттеу; 11.1.2.2 көз дәрігерінде көзді уақтылы тексеру, контактілі линзаларды, түзету көзілдіріктерін кию
		11.1.3.1 терінің жай-күйін ескере отырып, косметика құралдарын (лосьон, кремдер және табиғи құралдар) пайдалана отырып, бет терісіне күтім жасау;

	1.3 Күтім және косметика	11.1.3.2 косметика ассортиментіне назар аудару және олардың мақсатын білу; 11.1.3.3 макияжды дұрыс жағу, косметиканы қалыпты мөлшерде қолдану
	1.4 Адамгершілік және денсаулық	11.1.4.1 жыныстық жолмен берілетін аурулар тобын, аурудың белгілері мен симптомдарын білу; 11.1.4.2 жыныстық қатынастардың моральдық негізі мен этикалық нормаларын түсіну және ерте жыныстық қатынастарға түсу үшін заңды жауапкершілік алу; 11.1.4.1 зиянды әдеттердің (темекі шегу, алкоголь, есірткі қабылдау) адам денсаулығына кері әсерін беретінін бағалау
2. Киім және аяқ киім кию мәдениеті	2.1 Сән және стиль	11.2.1.1 алдағы іс-шараның жеке ерекшеліктері мен сипатына сәйкес киім мен аяқ киімді таңдау; 11.2.1.2 онлайн түрде сәнді күн тәртібін ресми ресурстарда бақылау; 11.2.1.3 киімді ұсақ бөлшектермен жаңарту, аксессуарларды дұрыс қолдану; 11.2.1.4 тауарларды қайтару және айырбастау ережелерін білу
	2.2 Күнделікті киім мен аяқ киімге күтім жасау	11.2.2.1 киім мен аяқ киімді сақтауға дайындау, аяқ киім кремін таңдау және аяқ киімді тазалау; 11.2.2.2 кірді қолмен және кір жуғыш машинаның көмегімен жуу ; 11.2.2.3 түймелерді , киімді жыртылған тігісі бойынша, шалбарды тіге алу; сақтаулы анализаторларды пайдалана отырып, тесетін және кесетін құралдармен қауіпсіз жұмыс істеу ережелерін сақтау; 11.2.2.4 матаның қасиеттеріне байланысты киімді дұрыс үтіктеу, электр құрылғыларымен қауіпсіз жұмыс істеу ережелерін сақтау
2-тоқсан		
		11.3.1.1 пәтердегі жиһаздың мөлшерін, аумағының ерекшеліктерін, бөлмелердің мақсатын, жиһаздың болуын (

3. Тұрғын үй	3.1 Пәтердегі жиһазды тиімді орналастыру. Интерьер	макетте) ескере отырып орналастыру; 11.3.1.2 интерьер детальдарын таңдау
	3.2 Үй-жайды таза ұстау	11.3.2.1 пәтерде, мектепте апта сайын, жалпы және маусымдық тазалауды толық көлемде жүргізу; 11.3.2.2 үй-жайды жинау кезінде тұрмыстық электр құралдарын және жуу, тазалау құралдарын пайдалану, қауіпсіздік ережелерін сақтау
4. Қазақстандық отбасы	4.1 Отбасылық қатынастар	11.4.1.1 отбасында жағымды қарым-қатынас құрудың аспектілерін білу: бірлескен демалыс пен демалысты ұйымдастыру, міндеттерді біркелкі бөлу; 11.4.1.2 отбасының мұқтаж мүшесіне назар аудару, қолдау, қолжетімді көмек көрсету
	4.2 1 жастан 3 жасқа дейінгі балаға күтім жасау	11.4.2.1 балаға күтім жасау ережелерін білу: қуыршақты тамақтандыру, шомылдыру, киіндіру; 11.4.2.2 балалар төсек-орынын, киімдерін, ыдыстарын, ойыншықтарын таза ұстау, санитарлық-гигиеналық талаптарды сақтау
	4.3 Отбасы бюджеті	11.4.3.1 отбасылық бюджет кірістерінің негізгі баптарын білу; 11.4.3.2 бюджет пен отбасы құрамын ескере отырып, ағымдағы қажеттіліктерге, мәдени іс-шараларға және күтпеген сатып алуларға шығындарды тиімді жүргізу; 11.4.3.3 жалақы немесе зейнетақы, мемлекеттік дотацияларды (жәрдемақы, субсидия және т.б.) алуға сенімхат жасау
5. Мінез-құлық мәдениеті	5.1 Жалпы мәдени құзыреттер	11.5.1.1 театрда, кинотеатрларда, музей залдарында, оқу залында этикалық нормаларды сақтау; 11.5.1.2 ақсақалдармен және құрдастарымен сөйлесу кезінде әдепті және сыпайы болу
		11.6.1.1 сауда мекемелерін шартты белгілер, витриналар,

6. Сауда	6.1 Сауда мекемелері, олардың мақсаты	мандайша-атаулар, тактильді тақтайшалар бойынша есту арқылы тану; 11.6.1.2 сауда бөлімдері мен секцияларын анықтау; 11.6.1.3 ең қажетті тауарлардың құнын таңдау және білу, оны пайдалануға кепілдік мерзімін анықтау, чекті тауарға кепілдік мерзімі ішінде сақтау; 11.6.1.4 дүкенде (кезекте, өнімді сатып алған кезде) мінез-құлық тактикасын таңдау
3-тоқсан		
7. Байланыс құралдары	7.1 Ұялы байланыс. Интернет	11.7.1.1 негізгі байланыс құралдарын (телефон, ұялы телефон, компьютерлік, спутниктік байланыс, электрондық пошта) пайдалану; 11.7.1.2 әлеуметтік желілерді, электрондық поштаны қауіпсіз пайдалану ережелерін білу, компьютерлік алаяқтардан сақтану
	7.2 Интернет – дүкен	11.7.2.1 интернет – дүкендердің қызметтері туралы білу; 11.7.2.2 көру қабілеті зақымдалған адамдар үшін интернет – дүкендердің ыңғайлылығы мен қолжетімділігін түсіну
	7.3 Ақша аударымдары	11.7.3.1 бір төлем жүйесінің ішінде картадан картаға ақша аудару
8. Тұрмыстық мекемелер	8.1 Тұрмыстық мекемелер және олардың мақсаты	11.8.1.1 тұрмыстық мекемелердің кәсіпорындары ұсынатын қызметтердің алуан түріне назар аудару; 11.8.1.2 тұрмыстық қызмет көрсету кәсіпорнының қызметкерлерімен қарым-қатынас нормаларын сақтау; 11.8.1.3 орындалған қызметтер үшін есеп айырысу
9. Көлік	9.1 Қалааралық көлік	11.9.1.1 қалааралық көлік мекемелерін табу және автовокзал, теміржол вокзалы, аэровокзалды білу; 11.9.1.2 жол қозғалысы ережелерін сақтау
		11.10.1.1 мүгедектерге техникалық көмекші (орнын толтырушы)

10. Мүгедектігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері	10.1 Нормативтік құжаттар	құралдар беру саласында " Мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы" Қазақстан Республикасының заңдарын қолдану (22-бап. № 287-VI).
	10.2 Әлеуметтік мекемелер	11.10.2.1 әлеуметтік қызмет көрсету мекемелерінің функциялары мен маңызын түсіну ; 11.10.2.2 Egov.kz электрондық үкімет қызметтерін пайдалану
	10.3 Қаланың оқу орындары	11.10.3.1 көрмейтін және нашар көретін адамдар үшін қолжетімді мамандықты анықтау және таңдаған мамандыққа бағдарлана отырып, оқу орнын таңдау; 11.10.3.2 жоғары және орта арнайы оқу орындарына түсу үшін қажетті құжаттар тізімін атау
	10.4 Жұмысқа орналастыру	11.10.4.1 жұмысқа орналастыру мекемелері мен бөлімдерін білу; 11.10.4.2 ҚР азаматының негізгі құжаттарын атау; 11. 10.4.3 жұмысқа тұру үшін құжаттар тізімін атау; 11.10.4.4 жұмысқа қабылдау туралы өтініш жазу, сауалнаманы толтыру
4-тоқсан		
11. Тамақтану және аспаздық	11.1 Тағамдардың әртүрлілігі және олардың маңызы	11.11.1.1 денсаулықты сақтау үшін қажетті түрлі өнімдерді пайдалану
	11.2 Ас үй жабдықтары, ыдыс-аяқ және асхана аспаптары	11.11.2.1 ас үйге арналған механикалық құрылғылар мен электр жабдықтарын (ет тартқыш, көкөніс кескіш, араластырғыш, шырын сыққыш) қолдану және қауіпсіздік ережелерін сақтау
	11.3 Тағам дайындау	11.11.3.1 1 жастан 3 жасқа дейінгі балаға жеке тағамдар дайындау; 11.11.3.2 мерекелік дастарқан мәзірін жасау және оны жабдықтау
		11.12.1.1 ауа тамшыларымен тасымалданатын вирустық, жұқпалы аурулардың түрлерін, аурудың белгілері мен белгілерін, жұқпалы аурулардың себептерін білу;

12. Медициналық көмек	12.1 Жұқпалы аурулар	11.12.1.2 ауа тамшыларымен тасымалданатын жұқпалы аурулардың алдын-алудың қажетті шараларын қабылдау (қолды жиі жуу, қолдарды спирті бар антисептикпен өңдеу, бір-бірінен қауіпсіз қашықтықты ұстау, маска кию, үйде болу егер сіз өзіңізді нашар сезінсеңіз, медициналық көмекке жүгіну, эпидемия кезінде қоғамдық мекемелерге бармау)
	12.2 Алғашқы медициналық көмек көрсету	11.12.2.1 стандартты емес жағдайларда алғашқы көмек көрсету (термиялық күйю, талу, үсу, жоғары температура, соғылу және сыну кезінде); 11.12.2.2 алғашқы медициналық көмек көрсету кезінде ұтқырлық таныту

2) 12-сынып:
2-кесте

Бөлім	Бөлімше	Оқу мақсаты
1-тоқсан		
1. Жеке гигиена	1.1 Жастардың жеке гигиена ережелері	12.1.1.1 жас адамдардың жеке гигиенасы ережелерін сақтау; 12.1.1.2 денеге және шашқа күтім жасау, қырыну, депиляция жасау; 12.1.1.3 тырнақтардың тазалығы мен ұқыптылығын қадағалау, маникюр мен педикюр жасау; 12.1.1.4 маникюр, қырынуға арналған керек-жарақтарын пайдаланудың санитарлық-гигиеналық ережелерін сақтау
	1.2 Көз гигиенасы	12.1.2.1 көзді жуу және сүрту, қауіпсіз тамшыларды қолдану; 12.1.2.2 көзге арналған жаттығулар жасау, көз дәрігері ұсынған көзілдірік тренажерлерін қолдану
	1.3 Күтім және косметика	12.1.3.1 терінің күйіне, жыл мезгіліне байланысты косметиканы таңдау; 12.1.3.2 косметиканы таңдағанда қолда тексеріп алу, хош иістерді мұқият таңдау;

		12.1.3.3 қарапайым макияжды жасау және оны косметиканың көмегімен сүрту
	1.4 Адамгершілік және денсаулық	12.1.4.1 басқа адамның саналы түрде жұқтыруы (жыныстық жолмен берілетін инфекциялар) қылмыстық іс екенін түсіну; 12.1.4.2 балаларды жоспарлау, контрацепция әдістері, түсік түсірудің зиянды салдары туралы білу; 12.1.4.3 салауатты өмір салтын ұстану; жаман әдеттерге қарсы тұру, белсенді өмір салтын ұстану
2. Киім және аяқ киім кию мәдениеті	2.1 Сән және стиль	12.2.1.1 киімнің сәні мен стилін білу; 12.2.1.2 алдағы іс-шараның жеке ерекшеліктері мен сипатына сәйкес өлшемдерді білу, киім, аяқ киім киіп көру және сатып алу; 12.2.1.3 киім, аксессуарлар көмегімен фигураны реттеу; 12.2.1.4 мақсаты мен өз мүмкіндіктерін ескере отырып, тауарларды ұтымды таңдау; тұтынушының құқықтарын пайдалану
	2.2 Күнделікті киім мен аяқ киімге күтім жасау	12.2.2.1 киімдерді күту тәсілдерін, күдері аяқ киімдерді тазалау ережелерін білу; 12.2.2.2 дақтарды әртүрлі тәсілдермен және құралдармен кетіру, дақтарды кетіретін құралдармен жұмыс кезінде санитарлық - гигиеналық талаптар мен қауіпсіздік ережелерін сақтау; 12.2.2.3 киімді сапалы жөндеу, электр аспаптарымен, тесу және кесу құралдарымен қауіпсіз жұмыс істеу ережелерін сақтау; 12.2.2.4 киім мен аяқ киімді жөндеуге тапсыру
2-тоқсан		
3. Тұрғын үй	3.1 Пәтердегі жиһазды тиімді орналастыру. Интерьер	12.3.1.1 өз үйіңізді жақсарту дағдыларын меңгеру, интерьер детальдарын таңдау; 12.3.1.2 өз тұрғын үйін көркемдеп безендіру бойынша білімдерін қолдану
		12.3.2.1 косметикалық жөндеу жұмыстарын жүргізу;

	3.2 Үй-жайды таза ұстау	12.3.2.2 құрылыс материалымен, электр аспаптарымен, жуу және тазалау құралдарымен жұмыс істеу кезінде санитарлық - гигиеналық талаптарды және қауіпсіздік техникасы қағидаларын сақтау
4. Қазақстандық отбасы	4.1 Отбасылық қатынастар	12.4.1.1 "неке" және "отбасы" ұғымдарын түсіндіру; отбасылық дәстүрлерді нығайту; 12.4.1.2 әр түрлі отбасылық жағдайларды талдау және бағалау
	4.2 1 жастан 3 жасқа дейінгі балаға күтім жасау	12.4.2.1 балалардың әртүрлі қасиеттері мен танымдық дағдыларын дамыту үшін білім беру ойындарын білу
	4.3 Отбасы бюджеті	12.4.3.1 тұтынушыға қолжетімді кредиттер мен депозиттердің түрлері туралы түсінікке ие болу; 12.4.3.2 банкте шот ашу үшін тиімді шарттарды таңдау; 12.4.3.3 қаржы операцияларында қызмет көрсету бойынша банк қызметкерлеріне жүгіну
5. Мінез -құлық мәдениеті	5.1 Жалпы мәдени құзыреттер	12.5.1.1 қоғамдық орындарда этикет ережелерін сақтау; 12.5.1.2 қазақ халқының салт-дәстүрін, мінез-құлық мәдениетін сақтау
6. Сауда	6.1 Сауда мекемелері, олардың мақсаты	12.6.1.1 бөлшек сауда дүкендерінен көтерме сауда дүкендерін ажырату; 12.6.1.2 көтерме және бөлшек сауда дүкендерінде ұсынылатын тауарлардың бағасы мен сапасын талдау; 12.6.1.3 қажетті тауарларды оның сапасына (сыртқы түріне, дәміне), санына, бағасына сәйкес сатып алу; 12.6.1.4 сатып алуларды төлеу кезінде ақшаны, бонустық банк карталарын пайдалану; 12.6.1.5 сатып алушының құқықтарын және сауда мекемелеріндегі тәртіп ережелерін білу (Қазақстан Республикасының Заңы.30.12.20 ж. № 397-VI тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы жарлыққа қол қойды)
3-тоқсан		

7. Байланыс құралдары	7.1 Ұялы байланыс. Интернет	12.7.1.1 байланыстың әр түрінің ерекшеліктерін және олардың қазіргі қоғам жағдайындағы қажеттілігін түсіну; 12.7.1.2 интернет-қосымша арқылы қажетті ақпаратты іздеуді жүзеге асыру; 12.7.1.3 желідегі пайдаланушының қауіпсіздік ережелерін сақтау (әлеуметтік желілердегі алаяқтық және агрессия)
	7.2 Интернет – дүкен	12.7.2.1 интернет - дүкендердің қызметтерін пайдалану; 12.7.2.2 каталог бойынша өнімді таңдау және интернет-дүкенде тапсырыс беру
	7.3 Ақша аударымдары	12.7.3.1 пошта, банк, терминал және интернет-банкинг арқылы әртүрлі тәсілдермен ақша аударымдарын жүргізу
8. Тұрмыстық мекемелер	8.1 Тұрмыстық мекемелер және олардың мақсаты	12.8.1.1 пәтерлерді жөндеу және тазалау бойынша тұрмыстық қызмет көрсету кәсіпорындарының қызметтерін пайдалану; 12.8.1.2 тұрмыстық қызмет көрсету кәсіпорындарының қызметкерлеріне сұрақ және өтініш білдіру; 12.8.1.3 орындалған қызметтер үшін есеп айырысу
9. Көлік	9.1 Қалааралық көлік	12.9.1.1 қоғамдық көлік қызметтерінде бағдарлану: қалалық, қала маңындағы, қалааралық көлік (анықтама бюросына жүгіну, электрондық таблодағы ақпаратты және диктордың хабарландыруларын қадағалау, кассадан билеттерді сатып алу, интернет арқылы билетке тапсырыс беру және броньдау).
	10.1 Нормативтік құжаттар	12.10.1.1 көзі көрмейтін мүгедектердің құқықтары мен міндеттерін пайдалану (ақылы қосымша демалыс, қысқартылған жұмыс күні, инвотакси, жеке көмекші қызметіне және әлеуметтік жәрдемақы төлеуге құқық. 32-1 бап. № 287-VI)

10. Мүгедектігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері	10.2 Әлеуметтік мекемелер	12.10.2.1 әлеуметтік қызмет көрсету мекемелерінің мекен-жайын, сайтың білу; 12.10.2.2 әлеуметтік мәселелер бойынша жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар бөлімінің қызметкерлеріне хабарласу
	10.3 Қаланың оқу орындары	12.10.3. таңдалған оқу орнына дейінгі бағытты анықтау; 12.10.3.2 талапкердің оқу орнына түсу шарттарын білу, жоғары және орта арнаулы оқу орындарына түсу кезінде мүгедектердің құқықтарын пайдалану; 12.10.3.3 жоғары және орта арнаулы оқу орындарына түсу үшін құжаттарды атау және іс қағаздарын рәсімдеу
	10.4 Жұмысқа орналастыру	12.10.4.1 мекемелер мен жұмыспен қамту бөлімдерінің орналасқан жерін анықтау; 12.10.4.2 жұмысқа орналасу кезінде мекемелердің кадрлар бөліміне хабарласу; 12.10.4.3 жұмысқа орналасу кезінде ұсынылатын құжаттарды атаңыз және іскерлік қағаздарды (өтініш, сауалнама) рәсімдеу; 12.10.4.4 жағдайларға назар аударыңыз: еңбек шартын жасау, еңбек өтілін ескере отырып, бір жұмыстан екінші жұмысқа ауысу, еңбекке жарамсыздық парағын рәсімдеу
4-тоқсан		
11. Тамақтану және аспаздық	11.1 Тағам өнімдерінің әртүрлілігі және олардың маңызы	12.11.1. дұрыс тамақтану және пайдалы өнімдер туралы ақпаратты синтездеу; 12.11.1.2 тамақтану режимін сақтау
	11.2 Ас үй жабдықтары, ыдыс-аяқ және асхана аспаптары	12.11.2.1 газ плитасын, электр және газ пешін, микротолқынды пешті, ыдыс жуғышты өз бетінше пайдалану және қауіпсіздік ережелерін сақтау
	11.3 Тағам дайындау	12.11.3.1 ең тән ұлттық тағамның рецептерін жазып, оны дайындау; 12.11.3.2 көкөністерді, жемістерді, жидектерді консервілеу

12. Медициналық көмек	12.1 Жұқпалы аурулар	12.12.1.1 вирустық және жұқпалы аурулардың топтарын, аурудың белгілері мен симптомдарын, жұқпалы аурулардың себептерін білу; 12.12.1.2 өзіңізді және айналаңыздағыларды вирустық инфекциялардан қорғау және қажетті алдын алу шараларын қабылдау; 12.12.1.3 вирустық инфекциялардың алдын-алудың ең тиімді әдісі - бұл спецификалық профилактика -вакцинация екенін түсіну
	12.2 Алғашқы медициналық көмек көрсету	12.12.2.1 "Жедел жәрдем" келгенге дейін жүрек және гипертониялық ұстамалар кезінде көмек көрсету; 12.12.2.2 дәрігерді үйге шақыру, дәрігермен қарым-қатынас жасау дағдыларын меңгеру

Ескерту:

1) бір тоқсан ішіндегі оқыту мақсаттары сөйлеу қызметінің түрлері бойынша біріктіріледі;

2) ұсынылған ұзақ мерзімді жоспар үлгі ретінде, оқушылардың оқу материалды игеру қарқынына байланысты мұғалім өзгертулер енгізе алады;

3) барлық оқу мақсаттарын концентрлік тәсілмен іске асыру ұсынылады: әрбір мақсат келесі тоқсанда кеңейтілген және/немесе күрделенген сөйлеу материалында тереңдете отырып қайталанатын.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 386-қосымша

Көру қабілеті зақымдалған (көрмейтін, нашар көретін) білім алушыларға арналған жалпы орта білім беру деңгейінің 11 - 12 сыныптары үшін "Кеңістікте бағдарлау" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 386-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019,

11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. "Кеңістікте бағдарлау" оқу пәнінің үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – бағдарлама) "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. Бағдарламаның мақсаты - көрмейтін және нашар көретін балалардың қоршаған орта туралы біртұтас түсініктерін қалыптастыру, қоғамнан оңашалануды жеңу, кеңістікте бағдарланудың жиынтық амалдарын меңгеру болып табылады.

3. Бағдарламаның міндеттері:

1) қоршаған кеңістіктегі нысандар мен құбылыстар жайлы нақты, адекватты түсініктерін жетілдіру;

2) кеңістік терминдерді түсінуді және оларды өздігінен қолдана алуын жүзеге асыру ;

3) макро- және микрокеңістік түсініктерін, ондағы заттар мен нысандардың бір-біріне қатысты орналасуы туралы елестетулерін қалыптастыру;

4) практикалық бағдарлауда кеңістік туралы түрлі полисенсорлық ақпаратты пайдалануға үйрету;

5) елді мекендер мен шағын аудандардың, жекелеген бағыттардың, үй-жайлардың макеттері және схемаларымен жұмыс жасау дағдыларын дамыту;

6) көрмейтін білім алушылардың көру қабілеті қалыпты жағдайдағы құрдастарымен және ересектермен кеңістікте бірлесе бағдарлауға үйрету, жалпымәдени, коммуникативті құзыреттіліктерді қалыптастыру;

7) тифлотехникалық құралдар көмегінің тәсілдерімен (ақ трость, локатор, дыбыстық белгілер мен бағыт беру жүйесі) кеңістікте бағдарлауды меңгеру;

8) қоғамдық орындардың, көліктердің, қала көшелерінің маршруттарын еске сақтап, еркін бағдарлай алуын дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. "Кеңістікте бағдарлау" пәнінің бағдарламасы концентрикалық қағида бойынша әзірленген, онда оқу материалы келесі сыныпта мазмұнын одан әрі кеңейту және қиындату, оның жеке элементтерін тереңдету және нақтылау арқылы қайталанатын.

5. Бағдарлама білім беру нормативтік құжатының дәстүрлі функцияларымен қатар көрмейтін және нашар көретін оқушылардың оқу үдерісін ұйымдастырудың инновациялық педагогикалық тұғырларының сипаттамасымен ерекшеленеді. Педагогикалық тұғырларын оқу процессін құрудағы негізгі нұсқаулық ретінде қарастырамыз.

6. Көрмейтін, нашар көретін білім алушыларды оқыту құндылықты-бағдарлау, тұлғалық-бағдарланған, іс-әрекеттік, дифференциациялық, коммуникативтік тәсілдемелер негізінде және коммуникативті-ақпараттық технологиялар пайдалануымен жүзеге асырылады.

7. Оқытудағы құндылықты-бағдарлау тәсілдемесі оқыту процесінде оқушылардың бойына "қазақстандық патриотизм мен азаматтық жауапкершілік", "сыйластық", "ынтымақтастық", "еңбек пен шығармашылық" тәрбиенің негізгі құндылықтарын сіңірудің негізі болып табылады. Бұл құндылықтар оқушының мінез-құлқы мен күнделікті әрекетін ынталандыратын тұрақты жеке бағдар болуға арналған.

8. Тұлғалық-бағдарланған тәсілдеме білім алушылардың келесі қасиеттерін дамытуға ықпал етеді:

1) өзінің мүмкіндіктерін ескере отырып, табысқа жету/сәтсіздік себептерін жеткілікті түрде бағалай алу;

2) қоршаған кеңістіктен қорқуды жеңу, жеке өзін-өзі бағалаудағы және басқаларға тәуелді қатынастағы жалған басымдықтарды жою;

3) дербестікке, жеке мотивацияның қалыптасуына, қызығушылық пен белсенділік танытуға.

9. Іс-әрекеттік тәсілдеме негізінде өзіне-өзі, отбасына қызмет көрсету, қазіргі қоғамда бейімделу, әлеумет пен тұрмыста бағдарлану, өз бетінше оқу орнын, жұмыс іздеу және жұмысқа орналасу үшін жеткілікті практикалық біліктер мен дағдыларды дамытуда іске асырылады. Оқытуда жеке заттық-тәжірибелік қызмет, күнделікті өмір жағдайын модельдеу, ситуациялық-рөлдік ойындар, сауда, тұрмыстық және мәдени мекемелерге экскурсиялар мен тренингтер қолданылады.

10. Іс-әрекеттік тәсілдеме үйренушіге мүмкіндік береді:

1) сұрақтар қою және қорытынды жасау; күрделілігі әр түрлі маршруттарды құруда оқу-танымдық міндеттерді шешуге арналған модельдер мен схемаларды құру, оларды қолдану және түрлендіру;

2) нәтижеге жету процесінде өз қызметін бақылау, бағдарлану мен ұтқырлыққа байланысты өзгермелі жағдайға сәйкес өз әрекеттерін реттеу; оқу тапсырмасының дұрыстығын, оны шешудің өзіндік мүмкіндіктерін бағалау.

11. Сыныптағы басым әрекет - бұл ақ трость пен навигацияны қолдана отырып, мұғалімнің көмегімен және өз бетінше қалалық/аудандық маршруттарын менгеруге арналған практикалық сабақ. Қала бойынша топпен қозғалу кезінде ассистент қатысуы мүмкін, оның рөлін ата-ана алуға болады.

12. Дифференциациялық тәсілдеме білім алушылардың әртүрлі топтары үшін оқу процесінің саралауды білдіреді:

- 1) көзі көрмейтін (толық көрмейтін);
- 2) көзі көрмейтін – көру сезімінің толық болмауы, жарық сезуі немесе қалдық көруі бар (жақсы көретін көзінде 0,04-ке дейін түзетумен);
- 3) жарық қабылдағыштық қасиеті бар;
- 4) жақсы көретін көзінде 0,04 және одан төмен қалдықты көруі бар және одан төмен ауыстырылатын түзетумен;
- 5) оптикалық түзету жағдайында жақсы көретін көзінде 0,05-0,4 көру өткірлігімен.

Көру қабілеті 0-ден 0,04-ке дейінгі оқушылардың қалдық көруімен қолданылуы шамалы немесе мүлде жоқ, сол себептен кеңістікте бағдарлауда тактильді-есту әдісін басым пайдаланады. Ал көру өткірлігі 0,05-0,4 дейін нашар көретін оқушылар бағдарлауды үйрету кезінде көріп қабылдауды қолданады, кейбіреулерінде көру аумағы тар, кеңістіктік көру зақымдалған болуы мүмкін – яғни олар реттелетін визуалды жүктемені сақтау керек.

13. Сараланымдық жұмысты ұйымдастырудың шарты - күрделілігімен, танымдық қызығушылығымен, мұғалім тарапынан көмек сипатымен ерекшеленетін сараланған тапсырмаларды қолдана отырып, ұжымдық, топтық және жеке жұмыс болып табылады.

14. Коммуникативтік тәсілдеме әдептілік, ақ пейілділік, сыпайылық сезіміне негізделген тұлғааралық әрекеттестікті болжайды; сөздік қатынас процесінде білім алушылар оқу және іскерлік ынтымақтастық орнатады, ұстанымдарды үйлестіру және өзара мүдделерді ескеру негізінде ортақ шешім табады, құрдастарының пікірін құрметтейді.

15. Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар мен GPS -навигацияны, мультимедиялық ресурстар мен бұқаралық ақпарат құралдарын, интерактивті тақталар мен тифлокомплектті қолдану оқу үдерісін жаңғыртуға және жандандыруға, сондай-ақ оқушылар мен мұғалімдер арасындағы ынтымақтастық пен қарым –қатынасты дамытуға ықпал етеді.

16. "Кеңістіктікте бағдарлау" пәні бойынша ең тиімді технологиялар мен оқыту әдістері: күнделікті өмірдің жағдайын модельдеу, ситуациялық рөлдік ойындар, тренингтер мен сауда, тұрмыстық және мәдени мекемелерге экскурсиялар; презентациялар.

17. Кеңістіктік бейнені қалыптастыру әдістемесі шартты түрде үш кезеңге бөлінеді, олардың әрқайсысы нақты міндет қояды:

1) бірінші кезеңде маршруттың бастапқы кеңістіктік бейнесі туралы түсінік беріледі : маршруттың негізгі объектілерінің орналасуы туралы жалпы түсінік (схема ретінде) жасалады; маршруттың бастапқы жері, соңы, маршруттың конфигурациясы, маршрутты құрайтын сегменттердің салыстырмалы ұзындығы туралы кеңістіктік кескін анықталады;

2) екінші кезеңде кеңістіктің тұтас бейнесі бөліктерге бөлініп, маршруттың әрбір бөлігі толығырақ зерттеледі;

3) үшінші кезеңде маршруттың зерттелген бөліктері жинақталады да тұтас бейне болып қарастырылады.

18. "Кеңістікте бағдарлау" пәні бірнеше пәндер бойынша біліктіліктерін жетілдіруге ықпал ететін курс болып табылады: "География" - топографиялық дағдылардың дамуына; "Геометрия" - кеңістікті анықтайтын кеңістіктік және геометриялық терминдердің мағынасын анықтауына; "Мимика мен пантомимика" - вербальды және вербальды емес қарым-қатынас дағдыларын қалыптасуына; "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" - өзіне-өзі қызмет ету дағдыларын қолдануға; "Бейімделген дене тәрбиесі" - еркін қимыл-қозғалыс әрекеттірін үйлестіруді жетілдіруіне ықпал етеді.

19. Кеңістікті бағдарлау сабақтары рельефті-графикалық баспа құралдарымен, көпдеңгейлі демонстрациялық материалмен (үйлер мен ағаштардың үлгілері, автомобильдердің үлгілері, жол белгілері, бағдаршам) жабдықталған арнайы жабдықталған кеңседе өтеді; оптикалық құралдар (үлкейткіштер, дүрбілер, моноклдар), тифлотехникалық құралдар: тактильді жолдар, кілемдер, әр түрлі топырақты қораптар, әр түрлі мөлшердегі таяқшалар (пластмасса, металл, жиналмалы, телескопиялық, лазер, жарық, локатор); техникалық (электронды компас, лазер) және жарық локаторлары, (тифлокомплекс) жабдықталған арнайы кабинеттерде өтуі тиіс. Макеттер құрастыру кезінде "Ориентир" "Графика" құрылғылары қолданылады.

20. Білім алушылардың жетістіктерін бағалау сапалық-сипаттамалы сипатқа ие және оқытудың табыстылығын мониторингтеуге негізделеді. Оқыту нәтижесін үш деңгей бойынша қадағалауды көздейді:

1) меңгеріп алуға ұмтылады;

2) көмекпен меңгереді (ересек адам, құрдас);

3) жетекші құзыреттер бойынша дербес өзі меңгереді.

3-тарау. "Кеңістікте бағдарлау" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

Параграф 1. "Кеңістікте бағдарлау" пәнінің мазмұны

21. "Кеңістікте бағдарлау" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 11-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

2) 12-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

Пәннің оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" ҚР Білім және ғылым министрінің № 500 бұйрығына өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы типтік оқу жоспарына сәйкес жасалды (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

22. "Кеңістікте бағдарлау" пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) "Кеңістікте бағдарлауда сақталған талдағыштарды кешенді пайдалану";
- 2) "Дұрыс жүру және денені тік ұстау";
- 3) "Алып жүрушімен бірге жүру";
- 4) "Жабық кеңістікте бағдарлау";
- 5) "Еркін кеңістікте бағдарлау";
- 6) "Қарым-қатынас мәдениеті".

23. "Кеңістікте бағдарлауда сақталған талдағыштарды кешенді пайдалану" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

- 1) қалдық көру, сипап-сезу, есту, иіс сезімдерді пайдалану.

24. "Дұрыс жүру және денені тік ұстау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) жүру кезінде денені тік ұстау;
- 2) ақ тростың көмегімен жүру.

25. "Алып жүрушімен бірге жүру" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

- 1) ересектермен және құрдастармен бірге жүру.

26. "Жабық кеңістікте бағдарлау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) денсаулық сақтау объектілері;
- 2) әлеуметтік мақсаттағы мекемелер;
- 3) білім беру ұйымдары;
- 4) сауда және ойын-сауық мекемелері.

27. "Еркін кеңістікте бағдарлау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) еркін кеңістіктің объектілері;
- 2) топографиялық дағдыларды дамыту;
- 3) жол қозғалыс ережелері;
- 4) көлік;
- 5) мен тұратын аймақ/қала;
- 6) спорт және ойын-сауық.

28. "Қарым-қатынас мәдениеті" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

- 1) қарым-қатынастағы ұлттық мәдени құндылықтар.

29. 11-сыныпқа арналған "Кеңістікте бағдарлау" пәнінің базалық мазмұны: кеңістікте бағдарлауда сақталған талдағыштарды кешенді пайдалану:

- 1) барикалық, бимануалды сипап сезу арқылы қабылдау;
- 2) сенсорлық эталондарды пайдалана алу;
- 3) дыбыстық сигналдар мен бағдаршамдарға бағдар;

4) тербелісті қабылдау арқылы кедергілерді анықтау;

5) иістерді жіктеу;

дұрыс жүру және денені тік ұстау:

1) әр түрлі қызмет түрлерінде денені тік ұстап жүрудің сақталуын бақылау;

2) "Навигация" қосымшаны пайдалана алу, онымен жүру;

3) ақ трость көмегімен баспалдақпен түсу және көтерілу, ақ трость көмегімен үй-жайға кіру және шығу;

алып жүрушімен бірге жүру:

1) алып жүрушімен қатынасу, алып жүрушінің қызметі, белгіленген пункттің негізгі бағдарларын дәл сипаттауға үйрету;

2) бірігіп кедергілерден өту, жол арқылы өту, көктайғақ, тар жол, бұрылыстар, түсу және көтерілу кезінде бірге жүру тәсілдері;

жабық кеңістікте бағдарлау:

1) ғимараттар үй-жайларының схемалары, жоспарлары;

2) объектілердің көкжиек жақтарына қатысты орналасуы;

3) негізгі қозғалыс маршруттарын талдау және сипаттау;

4) мектеп, үй, мекеме аумағында бағдарларды пайдалану;

5) тұрмыстық аспаптарды пайдалануды бағдарлау;

б) бейтаныс үй-жайларда: ауруханаларда, емханаларда, автовокзалдарда, кинотеатрларда, сұлулық салондарында, оқу ғимараттарында, азық-түлік дүкендерінде;

еркін кеңістікте бағдарлау:

1) "карта-жол" типі бойынша бағдарлау;

2) ауруханаларға, емханаларға, ЖОО-на, сұлулық салондарына, кафелерге дейін маршруттарды құру;

3) макро - және микро- кеңістік туралы, онда бір-біріне және өз денесіне қатысты заттар мен объектілердің орналасуы туралы түсініктер;

4) үй-жайлардың макеттерімен және сызбаларымен, жекелеген маршруттармен, шағын аудандар мен елді мекендердің сызбаларымен жұмыс істеу;

5) қалыптасқан топографиялық көріністерді жоспарға ауыстыруды үйрену: үй-жайлардың, маршруттардың, зерттелген кеңістіктің сызбаларын құру.

б) көзі көрмейтін және нашар көретін адамдарды бағдарлауды ескере отырып, жол қозғалысы ережелері;

7) қалалық көлік маршруттарын зерделеу;

8) әртүрлі көлік түрлерінің алғашқы және соңғы аялдамаларында, негізгі маршруттардың қиылысу аялдамаларында бағдарлау;

9) магистральдардың, көшелердің орналасуы;

10) жол қиылыстарының түрлері;

11) жол қозғалысы ережелері;

12) яндекс-таксиді пайдалану дағдылары;

13) ғимараттардың, ескерткіштердің әртүрлілігі: спорт жарыстары өткізілетін үй-жайлар;

14) театрлар мен кинотеатрлар;

15) сауда үйлері;

16) тамақтану пункттері, саябақтар, серуендеу маршруттары;

17) көру қабілеті зақымдалғанадамдардың өміріндегі спорт, спорттық және ойын-сауық іс-шаралары, ареналар, спорт алаңдары, спорт жарыстарындағы мінез-құлық ережелері, параолимпиадалық спорт түрлері.

қарым-қатынас мәдениеті:

18) әр түрлі жағдайлардағы сөйлеу этикеті.

30. 12-сыныпқа арналған "Кеңістікте бағдарлау" пәнінің базалық мазмұны: кеңістікте бағдарлауда сақталған талдағыштарды кешенді пайдалану:

1) барикалық, бимануалды сипап сезу арқылы қабылдау;

2) сенсорлық эталондарды бөлу;

3) дыбыстық маяктар мен бағдаршамдарға бағдар;

4) тербелісті қабылдау арқылы кедергілерді анықтау;

5) иістерді жіктеу;

дұрыс жүру және денені тік ұстау:

1) әр түрлі қызмет түрлерінде денені тік ұстап жүрудің сақталуын бақылау;

2) ғимарат ішінде бағдарлау;

3) навигациямен жүру;

4) ақ трость көмегімен баспалдақпен түсу және көтерілу, ақ трость көмегімен үй-жайға кіру және шығу;

алып жүрушімен бірге жүру:

1) алып жүрушінің қызметі, онымен қарым-қатынас жасау;

2) белгіленген пункттің негізгі бағдарларын дәл сипаттауға үйрету;

3) бірігіп кедергілерден өту, жол арқылы өту, көктайғақ, тар жол, бұрылыстар, түсу және көтерілу кезінде бірге жүру тәсілдері;

жабық кеңістікте бағдарлау:

1) ғимараттар үй-жайларының жоспарлары;

2) объектілердің көкжиек жақтарына қатысты орналасуы;

3) негізгі қозғалыс бағыттарын талдау және сипаттау;

4) мектеп, ЖОО, колледж, үй, әлеуметтік мақсаттағы мекемелер, сауда орталықтар аумағында бағдарларды пайдалану;

5) тұрмыстық аспаптарды пайдалануды бағдарлау;

6) бейтаныс үй-жайларда: ауруханаларда, емханаларда, автовокзалдарда, кинотеатрларда, сұлулық салондарында бағдарлау;

7) қоғамдық орындарда өзін-өзі ұстау мәдениеті;

8) іскерлік қарым-қатынас дағдылары;

- 9) оқу ғимараттарында бағдарлау;
- 10) сатып алу;
- 11) қазақ ұлттық асханасы, азық-түлік дүкендері.
еркін кеңістікте бағдарлау:
  - 1) "карта-жол" типі бойынша бағдарлауды дамыту;
  - 2) ауруханаларға, емханаларға, ЖОО-на, колледждерге сұлулық салондарына, кафелерге дейін маршруттарды құру;
  - 3) макро- және микро-кеңістікпен жұмыс істеу, онда бір-біріне және өз денесіне қатысты заттар мен объектілердің орналасуы;
  - 4) үй-жайлардың макеттерімен және сызбаларымен, жекелеген маршруттармен, шағын аудандар мен елді мекендердің сызбаларымен жұмыс істеу;
  - 5) қалыптасқан топографиялық көріністерді жоспарға ауыстыруды үйрету: үй-жайлардың, маршруттардың, зерттелген кеңістіктің сызбаларын құру;
  - 6) көзі көрмейтін және нашар көретін адамдарды бағдарлауды ескере отырып, жол қозғалысы ережелері;
  - 7) қалалық көлік маршруттарын зерделеу;
  - 8) әртүрлі көлік түрлерінің алғашқы және соңғы аялдамаларында, негізгі маршруттардың қиылысу аялдамаларында бағдарлау;
  - 9) магистральдардың, көшелердің орналасуы;
  - 10) жол қиылысы түрлері;
  - 11) жол қозғалысы ережелері;
  - 12) Яндекс-такси, Индрайвер, Уберді пайдалану дағдылары;
  - 13) ғимараттардың, ескерткіштердің әртүрлілігі: спорт жарыстары өткізілетін үй-жайлар;
  - 14) театрлар мен кинотеатрлар;
  - 15) сауда үйлері;
  - 16) тамақтану пункттері, саябақтар, серуендеу маршруттары;
  - 17) көру қабілеті зақымдалғанадамдардың өміріндегі спорт, спорттық және ойын-сауық іс-шаралары, ареналар, спорт алаңдары, спорт жарыстарындағы мінез-құлық ережелері, параолимпиадалық спорт түрлері.
  - 18) қарым-қатынас мәдениеті: әр түрлі жағдайлардағы сөйлеу этикеті.

Параграф 2. Оқыту мақсаттарының жүйесі

31. Әр сыныпқа арналған бағдарламада оқыту мақсаттары кодталған. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшені, төртінші сан – оқыту мақсатының нөмірленуін білдіреді. Мысалы: 11.2.1.3 кодында "11" – бұл сынып, "2.1" – бөлімше, "3" - оқыту мақсатының нөмірленуі.

32. Мақсаттар жүйесі бойынша күтілетін нәтижелер:

- 1) 1-бөлім "Сақталған талдағыштарды кешенді пайдалану":

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
1.1. Қалдық көру, сипап-сезу, есту, иіс сезімдерді пайдалану	<p>11.1.1.1 қоршаған болмыс объектілерін зерттеу үшін сақталған (барикалық, бимануалды, есту) талдағыштарды пайдалана алу;</p> <p>11.1.1.2 қалдық көру кезінде өзінің визуалды қабылдауының жеткіліксіздігін түсіну;</p> <p>11.1.1.3 жарық пен көлеңкені қолдана отырып, қауіпсіз қозғалу дағдыларын меңгеру;</p> <p>11.1.1.4 қоршаған ортаға тән дыбыстар мен иістердің көмегімен кеңістікті талдай алу;</p> <p>1.1.1.5 практикалық бағытта бұлшықет, есту қабілетін қолдану;</p> <p>11.1.1.6 кедергілерді тербелісті қабылдау арқылы анықтауға болатындығын түсіну</p>	<p>12.1.1.1 полисенсорлық ақпаратты практикалық бағдарлауда пайдалана алу</p> <p>12.1.1.2 қалдық көру кезінде өзінің визуалды қабылдауының жеткіліксіздігін түсіну;</p> <p>12.1.1.3 көру қабілетінің жеткіліксіздігін өтеу дағдыларын меңгеру;</p> <p>12.1.1.4 жарық пен көлеңкені қолдана отырып, қауіпсіз қозғалу дағдыларын меңгеру;</p> <p>12.1.1.5 қоршаған ортаға тән дыбыстар мен иістердің көмегімен кеңістікті талдау;</p> <p>12.1.1.6 практикалық бағытта бұлшықет, есту қабілетін қолдана білу;</p> <p>12.1.1.7 кедергілерді тербелісті қабылдау арқылы анықтау</p>

2) 2-бөлім "Дұрыс жүру және денені тік ұстау":

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
2.1. Дұрыс жүру және денені тік ұстау	<p>11.2.1.1 бүкірейіп жүрудің сәнсіз екенін түсіну;</p> <p>11.2.1.2 жүру кезінде және басқа да іс-қимылдар кезінде өз денесін тік ұстауды бақылау;</p> <p>11.2.1.3 бүкірейіп жүрудің алдын алу үшін арналған жаттығуларды білу және орындау;</p> <p>11.2.1.4 смартфондағы "Навигация" қосымшасын пайдалану</p>	<p>12.2.1.1 адамның басқалардың эстетикалық қабылдауы үшін денені тік ұстап жүрудің маңыздылығын және оның өмір саласына тиімсіз әсерін түсіну;</p> <p>12.2.1.2 денені тік ұстап жүру және басқа да іс-қимылдар кезінде өзін-өзі бақылауды жүзеге асыру;</p> <p>12.2.1.3 бүкірейіп жүрудің алдын алу үшін жаттығулар жасау;</p> <p>12.2.1.4 навигациямен жүру дағдыларын меңгеру</p>
2.2. Ақ тростьтің көмегімен жүру	<p>11.2.2.1 ақ тростьтың түрлерін тану, белгілі бір іс-қимылда өзіңіз үшін ең оңтайлысын ерекшелену;</p> <p>11.2.2.2 ақ тростьты таңдау дағдыларын меңгеру (жоғарғы ұшы қолтық асты аймағы, төменгі ұшы еденге дейін);</p> <p>11.2.2.3 ақ тростьтың көмегімен жол жабындарын (асфальт, плитка</p>	<p>12.2.2.1 ақ тростьті таңдай алу (жоғарғы ұшы қолтық асты аймағы , төменгі ұшы еденге дейін);</p> <p>12.2.2.2 өзіне Gov/kz әлеуметтік қызметтер порталынан ақ тростьты таңдау және тапсырыс беру;</p> <p>12.2.2.3 ақ трость көмегімен жол жабындарын (асфальт, плитка, тас</p>

	, тас, шөп және т.б.), құлама, айналма жолдарын анықтау; 11.2.2.4 ақ тростытың көмегімен жиектастар, арықтар, бұталар, ағаштар түріндегі кедергілерді тану, олардан өте білу	, шөп және т.б.), құлама, айналма жолдарын, ғимараттарға өту жолдарын анықтау; 12.2.2.4 ақ тростытың көмегімен жиектастар, арықтар, бұталар, ағаштар түріндегі кедергілерді тану, олардан өте білу
--	---	---

3) 3-бөлім "Алып жүрушімен бірге жүру":

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
3.1. Ересектермен және құрдастармен бірге жүру	11.3.1.1 алып жүрушінің көмегін қабылдай алу, онымен әдептілікті сақтап қарым-қатынасу; 11.3.1.2 бірге серуендеу кезінде өз қалауын түсіндіре білу, баратын жердің негізгі бағдарларын дәл сипаттау; 11.3.1.3 кедергілерден өту, жолды, тар жолды кесіп өту, түсу және көтерілу кезінде кезекшімен бірігіп жүре алу	12.3.1.1 алып жүрушінің функцияларын түсіну, қажет болған жағдайда оған жүгіну; 12.3.1.2 белгіленген пункттің негізгі бағдарларын дәл, нақты сипаттай білу; 12.3.1.3 кедергілерден өту, жол арқылы өту, көктайғақ, тар жол, бұрылыстар, түсу және көтерілу кезінде бірге жүру тәсілдерін игеру; 12.3.1.4 қозғалыс кезінде бірлескен қызметті үйлестіру; 12.3.1.5 әдеп нормаларын сақтай отырып, алып жүрушімен қатынасу

4) 4-бөлім "Жабық кеңістікте бағдарлау":

4-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
4.1. Денсаулық сақтау объектілері	11.4.1.1 жақын жерде орналасқан денсаулық сақтау объектілерін білу; 11.4.1.2 "карта-жол" типі бойынша емханаға/ ауруханаға/ дәріханаға маршрут құру; 11.4.1.3 емхана ішіндегі жүрудің негізгі маршруттарын білу: тіркеу бөлімі, дәрігерлер, талдауға арналған зертханалар, рентген және т.б.; 11.4.1.4 емхана ішінде қозғалу кезінде тактильді жолды пайдалану; 11.4.1.5 қажет болған жағдайда көмек сұрай білу	12.4.1.1 жақын жерде орналасқан денсаулық сақтау объектілерін білу 12.4.1.2 "карта-жол" типі бойынша емханаға/ ауруханаға/ дәріханаға маршрут құру; 12.4.1.3 емхана ішіндегі жүрудің негізгі маршруттарын құру: тіркеу бөлімі, дәрігерлер, талдауға арналған зертханалар, рентген және т.б.; 12.4.1.4 емхана ішінде қозғалу кезінде тактильді жолды пайдалану; 12.4.1.5 қажет болған жағдайда көмек сұрай білу; 12.4.1.6 емхана/ аурухана/дәріхана ішінде өздігінен бағдарлау

<p>4.2. Әлеуметтік мақсаттағы мекемелер</p>	<p>11.4.2.1 жақын жерде орналасқан әлеуметтік мақсаттағы объектілерді (ХҚКО, оңалту орталықтарын) білу; 11.4.2.2 ХҚКО-да қандай қызмет түрлерін алуға болатынын түсіну; 11.4.2.3 әлеуметтік мақсаттағы объектіге бармас бұрын "карта-жол" типі бойынша маршрут құру; 11.4.2.4 үй-жай ішінде қозғалу кезінде тактильді жолды пайдалану; 11.4.2.5 қажет болған жағдайда көмек сұрай білу</p>	<p>12.4.2.1 жақын жерде орналасқан әлеуметтік мақсаттағы объектілерді (ХҚКО, оңалту орталықтарын) білу; 12.4.2.2 ХҚКО-да қандай қызмет түрлерін алуға болатынын түсіну; 12.4.2.3 қашықтықтан анықтама алу, құжаттарды рәсімдеу үшін Egov/kz қосымшасын пайдалану; 12.4.2.4 әлеуметтік мақсаттағы объектіге бармас бұрын "карта-жол" типі бойынша маршрут құру; 12.4.2.5 үй-жай ішінде қозғалу кезінде тактильді жолды пайдалану; 12.4.2.6 қажет болған жағдайда көмек сұрай білу</p>
<p>4.3. Білім беру ұйымдары</p>	<p>11.4.3.1 қызықтыратын білім беру ұйымдары (колледждер, ЖОО) туралы ақпаратты таба білу; 11.4.3.2 білім беру ұйымының сайтында көзі көрмейтіндер (дыбыстау) немесе нашар көретіндер (үлкейтілген қаріп) үшін бейімделуді бар болған жағдайда пайдалану; 11.4.3.3 білім беру ұйымдарына бармас бұрын "карта-жол" типі бойынша маршрут құру және оған дейінгі маршрутты игеру; 11.4.3.5 үй-жай ішінде қозғалу кезінде тактильді жолды пайдалану; 11.4.3.6 қажет болған жағдайда көмек сұрай білу</p>	<p>12.4.3.1 қызықтыратын білім беру ұйымдары (колледждер, ЖОО) туралы ақпаратты таба білу; 12.4.3.2 білім беру ұйымының сайтында көзі көрмейтіндер (дыбыстау) немесе нашар көретіндер (үлкейтілген қаріп) үшін бейімделуді бар болған жағдайда пайдалану; 12.4.3.3 құжаттарды қашықтықтан тапсыру үшін ұйымдардың сайттарын немесе Egov/kz қосымшасын пайдалану; 12.4.3.4 білім беру ұйымдарына бармас бұрын "карта-жол" типі бойынша маршрут құру және оған дейінгі маршрутты игеру; 12.4.3.5 үй-жай ішінде қозғалу кезінде тактильді жолды пайдалану; 12.4.3.6 қажет болған жағдайда көмек сұрай білу</p>
	<p>11.4.4.1 сауда, ойын-сауық орталықтарының функцияларын түсіну; 11.4.4.2 сауда ойын-сауық орталықтарындағы негізгі бағдарларды білу: қанша кіру-шығу есіктері бар, паркингке, көшеге шығу есіктері, қабаттар саны, эскалаторлардың, фуд-кордтардың, дүкендердің орналасуы;</p>	<p>11.4.4.1 сауда, ойын-сауық орталықтарының функцияларын түсіну; 11.4.4.2 сауда ойын-сауық орталықтарындағы негізгі бағдарларды білу: қанша кіру-шығу есіктері бар, паркингке, көшеге шығу есіктері, қабаттар саны, эскалаторлардың, фуд-кордтардың, дүкендердің орналасуы; 11.4.4.3 сауда ойын-сауық мекемелерінде жақсы бағдарлау</p>

4.4. Сауда және ойын-сауық мекемелері	<p>11.4.4.3 сауда ойын-сауық мекемелерінде жақсы бағдарлау үшін айналма қозғалыспен (соның ішінде азық-түлік дүкендерінде) жүру жақсы екенін түсіну;</p> <p>11.4.4.4 сауда ойын-сауық мекемелеріне бармас бұрын "карта-жол" типі бойынша маршрут құру және маршрутты игеру;</p> <p>11.4.4.5 үй-жай ішінде қозғалу кезінде тактильді жолды пайдалану;</p> <p>11.4.4.6 қажет болған жағдайда көмек сұрай білу</p>	<p>үшін айналма қозғалыспен (соның ішінде азық-түлік дүкендерінде) жүру жақсы екенін түсіну;</p> <p>11.4.4.4 сауда ойын-сауық мекемелеріне бармас бұрын "карта-жол" типі бойынша маршрут құру және маршрутты игеру;</p> <p>11.4.4.5 үй-жай ішінде қозғалу кезінде тактильді жолды пайдалану;</p> <p>11.4.4.6 қажет болған жағдайда көмек сұрай білу;</p> <p>12.4.4.7 сауда ойын-сауық орталықтарында өздігінен бағдарлау</p>
---------------------------------------	---	--

5) 5-бөлім "Еркін кеңістікте бағдарлау":

5-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
5.1. Еркін кеңістіктің объектілері	<p>11.5.1.1 еркін кеңістік объектілері: аудандар, шағын аудандар, магистральдар, көшелер, олардың қиылыстары, жол түйістері, жол айрықтары, көпірлер туралы ақпаратты талдау және жинақтау;</p> <p>11.5.1.2 бейтаныс жерлерде: авто-теміржол вокзалдарында, әуежайларда, сұлулық салондарында, кафелерде, мейрамханаларда, саябақтарда, табиғатта және т.б. бағдарлау кезінде алдыңғы тәжірибені пайдалана алу</p>	<p>12.5.1.1 еркін кеңістік объектілері: аудандар, шағын аудандар, магистральдар, көшелер, олардың қиылысуы, жол айрықтары, көпірлер туралы тұтас түсінікке ие болу;</p> <p>12.5.1.2 бейтаныс жерлерде: авто-теміржол вокзалдарында, әуежайларда, сұлулық салондарында, кафелерде, мейрамханаларда, саябақтарда, табиғатта және т.б. бағдарлау кезінде алдыңғы тәжірибені проекциялау</p>
5.2. Топографиялық дағдыларды дамыту	<p>11.5.2.1 кез-келген ғимарат/ маршрут/ аймақ сызбаға ауыстырылуы мүмкін екенін түсіну;</p> <p>11.5.2.2 сызбалармен, үй-жайлар, маршруттар, аймақ, қала карталарымен жұмыс істей білу;</p> <p>11.5.2.3 зерттелген кеңістіктің үй-жайларының, маршруттарының сызбаларын жасау;</p> <p>12.5.2.4 белгілі бір маршрут сызбасының презентациясын дербес өзі дайындау</p>	<p>12.5.2.1. кез-келген ғимарат/ маршрут/ аймақ сызбаға ауыстырылуы мүмкін екенін түсіну;</p> <p>12.5.2.2 сызбалармен, үй-жайлар, маршруттар, аймақ, қала карталарымен жұмыс істей білу;</p> <p>12.5.2.3 зерттелген кеңістіктің үй-жайларының, маршруттарының сызбаларын жасау;</p> <p>12.5.2.4 белгілі бір маршрут сызбасының презентациясын дербес өзі дайындау</p>
	11.5.3.1 көзі көрмейтіндерді және нашар көретіндерді бағдарлауды ескере отырып, жол	12.5.3.1 көрмейтіндердің және нашар көретіндердің бағдарлауын ескере отырып, жол

5.3. Жол қозғалыс ережелері	<p>қозғалысының негізгі ережелерін сақтау;</p> <p>11.5.3.2 жол қозғалысы ережелерін бұзғаны үшін құқықтық жауапкершілікті сезіну;</p> <p>11.5.3.3 жол-көлік оқиғасы кезіндегі жүріс-тұрыстың негізгі тактикасын білу</p>	<p>қозғалысының негізгі ережелерін сақтау;</p> <p>12.5.3.2 жол қозғалысы ережелерін бұзғаны үшін құқықтық жауапкершілікті сезіну;</p> <p>12.5.3.3 жол-көлік оқиғасы кезіндегі жүріс-тұрыстың негізгі тактикасын білу</p>
5.4. Көлік	<p>11.5.4.1 қоғамдық көліктің қажетті маршруттарын білу және оларды қозғалыс кезінде пайдалану;</p> <p>11.5.4.2 бағдарларды қолдану: жол ұзындығы, дыбыстар, аялдамалар саны, бұрылыстар, диктордың түсініктемелері;</p> <p>11.5.4.3 әртүрлі көлік түрлерінің (автобус, троллейбус, метро) алғашқы және соңғы аялдамаларында бағдарлай білу;</p> <p>11.5.4.4 негізгі маршруттардың қиылысу аялдамаларында бағдарлай білу және көліктен шығу кезінде аялдаманы анықтау;</p> <p>11.5.4.5 Яндекс-такси, Убер; Индрайверді және т.б. пайдалану дағдыларына ие болу;</p> <p>11.5.4.6 қажет болған жағдайда көмек сұрай білу</p>	<p>12.5.4.1 қоғамдық көліктің қажетті маршруттарын пайдалану;</p> <p>12.5.4.2 бағдарларды қолдану: жол ұзындығы, дыбыстар, аялдамалар саны, бұрылыстар, диктордың түсініктемелері;</p> <p>12.5.4.3 әртүрлі көлік түрлерінің (автобус, троллейбус, метро) алғашқы және соңғы аялдамаларында бағдарлай білу;</p> <p>12.5.4.4 негізгі маршруттардың қиылысу аялдамаларында бағдарлай білу және көліктен шығу кезінде аялдаманы анықтау;</p> <p>12.5.4.5 Яндекс-такси, Убер; Индрайверді және т.б. пайдалану дағдыларына ие болу;</p> <p>12.5.4.6 қажет болған жағдайда көмек сұрай білу</p>
5.5. Мен тұратын аймақ/қала	<p>11.5.5.1 тұрғылықты аймақ туралы толық түсінікке ие болу: мен тұратын ауыл/қала, негізгі магистральдар, көшелер, елді мекен орталығы, негізгі көрнекі жерлер (саябақтар, ескерткіштер, өзен, көпірлер, білім беру, денсаулық сақтау, әлеуметтік мақсаттағы ұйымдардың ғимараттары, дүкендер, кафелер);</p> <p>11.5.5.2 тұрғылықты аймақтағы қозғалыстың негізгі маршруттарында еркін бағдарлау: мектеп, үй, көршілер, емхана;</p> <p>11.5.5.3 бейтаныс жерлерде: саябақтарда, табиғатта, экскурсияларда бағдарлау кезінде өткен бағдарлау тәжірибесін қолдана білу</p>	<p>12.5.5.1 тұрғылықты аймақ туралы толық түсінікке ие болу: мен тұратын ауыл/қала, негізгі магистральдар, көшелер, елді мекен орталығы, негізгі көрнекі жерлер (саябақтар, ескерткіштер, өзен, көпірлер, білім беру, денсаулық сақтау, әлеуметтік мақсаттағы ұйымдардың ғимараттары, дүкендер, кафелер);</p> <p>12.5.5.2 тұрғылықты аймақтағы қозғалыстың негізгі маршруттарында еркін бағдарлау: мектеп, үй, көршілер, емхана;</p> <p>12.5.5.3 бейтаныс жерлерде: саябақтарда, табиғатта, экскурсияларда бағдарлау кезінде таныс жерде өткен бағдарлау тәжірибесін пайдалану</p>
	<p>11.5.6.1 адам өміріндегі спорт дене шынықтыруының маңыздылығын түсіну;</p> <p>11.5.6.2 спорт түрлері, параолимпиада спорт түрлері,</p>	<p>12.5.6.1 адам өміріндегі спорт дене шынықтыруының маңыздылығын түсіну;</p> <p>12.5.6.2 спорт түрлері, параолимпиада спорт түрлері, еркін уақытты өткізудің басқа да</p>

5.6. Спорт және ойын-сауық	еркін уақытты өткізудің басқа да нысандары туралы тұтас түсінікке ие болу;	нысандары туралы тұтас түсінікке ие болу;
	11.5.6.3 спорт жарыстары өткізілетін үй-жайлардың ерекшеліктерін, жүріс-тұрыс және қауіпсіздік ережелерін білу және түсіну;	12.5.6.3 спорт жарыстары өткізілетін жерде ережелерді, жүріс-тұрыс және қауіпсіздік ережелерін сақтау;
	11.5.6.4 спорт алаңдарының мақсатын, жабдықтардың түрлерін, пайдалану ережелерін білу, спорттық іс-шараларға қатысу;	12.5.6.4 спорт алаңдарының мақсатын, жабдықтардың түрлерін, пайдалану ережелерін білу, спорттық іс-шараларға қатысу;
	11.5.6.5 негізгі серуендеу маршруттарын құру	12.5.6.5 негізгі серуендеу маршруттарын құру;
		12.5.6.6 ойын-сауық, спорттық іс-шараларды ұйымдастыра білу

б) 6-бөлім "Қарым-қатынас мәдениеті":

6-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
6.1. Қарым-қатынастағы ұлттық мәдени құндылықтар	11.6.1.1 қоғамдық орындарда: театрда, кинотеатрларда, музей залдарында, кітапханада және т.б. әдеп нормаларын сақтау; 11.6.1.2 үлкендермен және құрдастармен, қызмет көрсететін персоналмен әдепті және сыпайы сөйлесу	12.6.1.1 қоғамдық орындарда әдеп ережелерін сақтау; 12.6.1.2 қазақ халқының салт-дәстүрін, мінез-құлық мәдениетін ұстану

33. Осы бағдарлама қосымшаға сәйкес көру қабілеті зақымдалған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 11-12 сыныптары үшін "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасына ұзақ мерзімді жоспар негізінде іске асырылады.

Ұзақ мерзімді жоспарда әрбір бөлімде жүзеге асырылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

34. Бөлім мен тақырыптарды зерттеуге арналған сағаттарды бөлу мұғалімнің қалауы бойынша беріледі.

Параграф 3. Көру қабілеті зақымдалған (көрмейтін, нашар көретін) білім алушыларға арналған жалпы орта білім беру деңгейінің 11 - 12 сыныптары үшін "Кеңістікте бағдарлау" пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар

1) 11-сынып:

1-кесте

Бөлім	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
		11.1.1.1 қоршаған болмыс объектілерін зерттеу үшін

1. Сақталған талдағыштарды кешенді пайдалану	1.1. Қалдық көру, сипап-сезу, есту, иіс сезімдерді пайдалану	сақталған (барикалық, бимануалды, есту) талдағыштарды пайдалана алу; 11.1.1.2 қалдық көру кезінде өзінің визуалды қабылдауының жеткіліксіздігін түсіну; 11.1.1.3 жарық пен көлеңкені қолдана отырып, қауіпсіз қозғалу
2. Дұрыс жүру және денені тік ұстау	2.1. Дұрыс жүру және денені тік ұстау	11.2.1.1 бүкірейіп жүрудің сәнсіз екенін түсіну; 11.2.1.2 жүру кезінде және басқа да іс-қимылдар кезінде өз денесін тік ұстауды бақылау; 11.2.1.3 бүкірейіп жүрудің алдын алу үшін
	2.2. Ақ тростьтің көмегімен жүру	11.2.2.1 ақ тростьтың түрлерін тану, белгілі бір іс-қимылда өзіңіз үшін ең оңтайлысын ерекшелеу; 11.2.2.2 ақ тростьты таңдау дағдыларын меңгеру (жоғарғы ұшы қолтық асты аймағы, төменгі ұшы еденге дейін); 11.2.2.3 ақ тростьтың көмегімен жол жабындарын (асфальт, плитка, тас, шөп және т.б.), құлама, айналма жолдарын анықтау
3. Алып жүрушімен бірге жүру	3.1. Ересектермен және құрдастармен бірге жүру	11.3.1.1 алып жүрушінің көмегін қабылдай алу, онымен әдептілікті сақтап қарым-қатынасу; 11.3.1.2 бірге серуендеу кезінде өз қалауын түсіндіре білу, баратын жердің негізгі бағдарларын дәл сипаттау;
4. Жабық кеңістікте бағдарлау	4.1. Денсаулық сақтау объектілері	11.4.1.1 жақын жерде орналасқан денсаулық сақтау объектілерін білу; 11.4.1.2 "карта-жол" типі бойынша емханаға / ауруханаға / дәріханаға маршрут құру
	4.2. Әлеуметтік мақсаттағы мекемелер	11.4.2.1 жақын жерде орналасқан әлеуметтік мақсаттағы объектілерді (ХҚКО, оңалту орталықтарын) білу; 11.4.2.2 ХҚКО-да қандай қызмет түрлерін алуға болатынын түсіну; 11.4.2.3 әлеуметтік мақсаттағы объектіге бармас бұрын "карта-жол" типі бойынша маршрут құру
		11.4.3.1 қызықтыратын білім беру ұйымдары (колледждер, ЖОО) туралы ақпаратты таба білу;

	4.3. Білім беру ұйымдары	11.4.3.2 білім беру ұйымының сайтында көзі көрмейтіндер (дыбыстау) немесе нашар көретіндер (үлкейтілген қаріп) үшін бейімделуді бар болған жағдайда пайдалану
5. Еркін кеңістікте бағдарлау	5.1. Еркін кеңістіктің объектілері	11.5.1.1 еркін кеңістік объектілері: аудандар, шағын аудандар, магистральдар, көшелер, олардың қиылыстары, жол түйістері, жол айрықтары, көпірлер туралы ақпаратты талдау және жинақтау; 11.5.1.2 бейтаныс жерлерде: авто-теміржол вокзалдарында, әуежайларда, сұлулық салондарында, кафелерде, мейрамханаларда, саябақтарда, табиғатта және т.б. бағдарлау кезінде алдыңғы тәжірибені пайдалана алу
	5.3. Жол қозғалыс ережелері	11.5.3.1 көзі көрмейтіндерді және нашар көретіндерді бағдарлауды ескере отырып, жол қозғалысының негізгі ережелерін сақтау; 11.5.3.2 жол қозғалысы ережелерін бұзғаны үшін құқықтық жауапкершілікті сезіну
6. Қарым-қатынас мәдениеті	6.1. Қарым-қатынастағы ұлттық мәдени құндылықтар	11.6.1.1 қоғамдық орындарда: театрда, кинотеатрларда, музей залдарында, кітапханада және т.б. әдеп нормаларын сақтау
2-тоқсан		
1. Сақталған талдағыштарды кешенді пайдалану	1.1. Қалдық көру, сипап-сезу, есту, иіс сезімдерді пайдалану	11.1.1.1 қоршаған болмыс объектілерін зерттеу үшін сақталған (барикалық, бимануалды, есту) талдағыштарды пайдалана алу; 11.1.1.4 қоршаған ортаға тән дыбыстар мен иістердің көмегімен кеңістікті талдай алу; 11.1.1.5 практикалық бағытта бұлшықет, есту қабілетін қолдану
2. Дұрыс жүру және денені тік ұстау	2.1. Дұрыс жүру және денені тік ұстау	11.2.1.2 жүру кезінде және басқа да іс-қимылдар кезінде өз денесін тік ұстауды бақылау; 11.2.1.3 бүкірейіп жүрудің алдын алу үшін арналған жаттығуларды білу және орындау
		11.2.2.2 ақ тростьты таңдау дағдыларын меңгеру (жоғарғы

	2.2. Ақ тростьтің көмегімен жүру	<p>ұшы қолтық асты аймағы, төменгі ұшы еденге дейін);</p> <p>11.2.2.3 ақ тростьтың көмегімен жол жабындарын (асфальт, плитка, тас, шөп және т.б.), құлама, айналма жолдарын анықтау</p>
3. Алып жүрушімен бірге жүру	3.1. Ересектермен және құрдастармен бірге жүру	<p>11.3.1.1 алып жүрушінің көмегін қабылдай алу, онымен әдептілікті сақтап қарым-қатынасу;</p> <p>11.3.1.2 бірге серуендеу кезінде өз қалауын түсіндіре білу, баратын жердің негізгі бағдарларын дәл сипаттау;</p> <p>11.3.1.3 кедергілерден өту, жолды, тар жолды кесіп өту, түсу және көтерілу кезінде кезекшімен бірігіп жүре алу</p>
4. Жабық кеңістікте бағдарлау	4.1. Денсаулық сақтау объектілері	<p>11.4.1.2 "карта-жол" типі бойынша емханаға / ауруханаға / дәріханаға маршрут құру;</p> <p>11.4.1.3 емхана ішіндегі жүрудің негізгі маршруттарын білу: тіркеу бөлімі, дәрігерлер, талдауға арналған зертханалар, рентген және т.б.;</p> <p>11.4.1.4 емхана ішінде қозғалу кезінде тактильді жолды пайдалану;</p> <p>11.4.1.5 қажет болған жағдайда көмек сұрай білу</p>
	4.2. Әлеуметтік мақсаттағы мекемелер	<p>11.4.2.2 ХҚКО-да қандай қызмет түрлерін алуға болатынын түсіну;</p> <p>11.4.2.3 әлеуметтік мақсаттағы объектіге бармас бұрын "карта-жол" типі бойынша маршрут құру;</p> <p>11.4.2.4 үй-жай ішінде қозғалу кезінде тактильді жолды пайдалану;</p> <p>11.4.2.5 қажет болған жағдайда көмек сұрай білу</p>
	4.3. Білім беру ұйымдары	<p>11.4.3.2 білім беру ұйымының сайтында көзі көрмейтіндер (дыбыстау) немесе нашар көретіндер (үлкейтілген қаріп) үшін бейімделуді бар болған жағдайда пайдалану;</p> <p>11.4.3.3 білім беру ұйымдарына бармас бұрын "карта-жол" типі бойынша маршрут құру және оған дейінгі маршрутты игеру;</p>

		<p>11.4.3.5 үй-жай ішінде қозғалу кезінде тактильді жолды пайдалану;</p> <p>11.4.3.6 қажет болған жағдайда көмек сұрай білу</p>
	<p>4.4. Сауда және ойын-сауық мекемелері</p>	<p>11.4.4.1 сауда, ойын-сауық орталықтарының функцияларын түсіну;</p> <p>11.4.4.2 сауда ойын-сауық орталықтарындағы негізгі бағдарларды білу: қанша кіру-шығу есіктері бар, паркингке, көшеге шығу есіктері, қабаттар саны, эскалаторлардың, фуд-кордтардың, дүкендердің орналасуы;</p> <p>11.4.4.3 сауда ойын-сауық мекемелерінде жақсы бағдарлау үшін айналма қозғалыспен (соның ішінде азық-түлік дүкендерінде) жүру жақсы екенін түсіну</p>
<p>5. Еркін кеңістікте бағдарлау</p>	<p>5.1. Еркін кеңістіктің объектілері</p>	<p>11.5.1.1 еркін кеңістік объектілері: аудандар, шағын аудандар, магистральдар, көшелер, олардың қиылыстары, жол түйістері, жол айрықтары, көпірлер туралы ақпаратты талдау және жинақтау;</p> <p>11.5.1.2 бейтаныс жерлерде: авто-теміржол вокзалдарында, әуежайларда, сұлулық салондарында, кафелерде, мейрамханаларда, саябақтарда, табиғатта және т.б. бағдарлау кезінде алдыңғы тәжірибені пайдалана алу</p>
	<p>5.2. Топографиялық дағдыларды дамыту</p>	<p>11.5.2.1 кез-келген ғимарат/маршрут/ аймақ сызбаға ауыстырылуы мүмкін екенін түсіну;</p> <p>11.5.2.2 сызбалармен, үй-жайлар, маршруттар, аймақ, қала карталарымен жұмыс істей білу</p>
	<p>5.3. Жол қозғалысы ережелері</p>	<p>11.5.3.2 жол қозғалысы ережелерін бұзғаны үшін құқықтық жауапкершілікті сезіну;</p> <p>11.5.3.3 жол-көлік оқиғасы кезіндегі жүріс-тұрыстың негізгі тактикасын білу</p>
		<p>11.5.4.1 қоғамдық көліктің қажетті маршруттарын білу және оларды қозғалыс кезінде пайдалану;</p>

	5.4. Көлік	11.5.4.2 бағдарларды қолдану: жол ұзындығы, дыбыстар, аядамалар саны, бұрылыстар, диктордың түсініктемелері; 11.5.4.3 әртүрлі көлік түрлерінің (автобус, троллейбус, метро) алғашқы және соңғы аядамаларында бағдарлай білу
	5.6. Спорт және ойын-сауық	11.5.6.1 адам өміріндегі спорт дене шынықтыруының маңыздылығын түсіну; 11.5.6.2 спорт түрлері, параолимпиада спорт түрлері, еркін уақытты өткізудің басқа да нысандары туралы тұтас түсінікке ие болу; 11.5.6.3 спорт жарыстары өткізілетін үй-жайлардың ерекшеліктерін, жүріс-тұрыс және қауіпсіздік ережелерін білу және түсіну
6. Қарым-қатынас мәдениеті	6.1. Қарым-қатынастағы ұлттық мәдени құндылықтар	11.6.1.1 қоғамдық орындарда: театрда, кинотеатрларда, музей залдарында, кітапханада және т.б. әдеп нормаларын сақтау; 11.6.1.2 үлкендермен және құрдастармен, қызмет көрсететін персоналмен әдепті және сыпайы сөйлесу
3-тоқсан		
1. Сақталған талдағыштарды кешенді пайдалану	1.1. Қалдық көру, сипап-сезу, есту, иіс сезімдерді пайдалану	11.1.1.1 қоршаған болмыс объектілерін зерттеу үшін сақталған (барикалық, бимануалды, есту) талдағыштарды пайдалана алу; 11.1.1.4 қоршаған ортаға тән дыбыстар мен иістердің көмегімен кеңістікті талдай алу; 11.1.1.5 практикалық бағытта бұлшықет, есту қабілетін қолдану; 11.1.1.6 кедергілерді тербелісті қабылдау арқылы анықтауға болатындығын түсіну
2. Дұрыс жүру және денені тік ұстау	2.1. Дұрыс жүру және денені тік ұстау	11.2.1.4 смартфондағы "Навигация" қосымшасын пайдалану;
	2.2. Ақ тростьтің көмегімен жүру	11.2.2.3 ақ тростьтің көмегімен жол жабындарын (асфальт, плитка, тас, шөп және т.б.), құлама, айналма жолдарын анықтау; 11.2.2.4 ақ тростьтің көмегімен жиектастар, арықтар, бұталар,

		ағаштар түріндегі кедергілерді тану, олардан өте білу
3. Алып жүрушімен бірге жүру	3.1. Ересектермен және құрдастармен бірге жүру	11.3.1.1 алып жүрушінің көмегін қабылдай алу, онымен әдептілікті сақтап қарым-қатынасу; 11.3.1.3 кедергілерден өту, жолды, тар жолды кесіп өту, түсу және көтерілу кезінде кезекшімен бірігіп жүре алу
4. Жабық кеңістікте бағдарлау	4.3. Білім беру ұйымдары	11.4.3.3 білім беру ұйымдарына бармас бұрын "карта-жол" типі бойынша маршрут құру және оған дейінгі маршрутты игеру; 11.4.3.5 үй-жай ішінде қозғалу кезінде тактильді жолды пайдалану
	4.4. Сауда және ойын-сауық мекемелері	11.4.4.2 сауда ойын-сауық орталықтарындағы негізгі бағдарларды білу: қанша кіру-шығу есіктері бар, паркингке, көшеге шығу есіктері, қабаттар саны, эскалаторлардың, фуд-кордтардың, дүкендердің орналасуы; 11.4.4.3 сауда ойын-сауық мекемелерінде жақсы бағдарлау үшін айналма қозғалыспен (соның ішінде азық-түлік дүкендерінде) жүру жақсы екенін түсіну; 11.4.4.4 сауда ойын-сауық мекемелеріне бармас бұрын "карта-жол" типі бойынша маршрут құру және маршрутты игеру; 11.4.4.5 үй-жай ішінде қозғалу кезінде тактильді жолды пайдалану; 11.4.4.6 қажет болған жағдайда көмек сұрай білу
	5.1. Еркін кеңістіктің объектілері	11.5.1.1 еркін кеңістік объектілері: аудандар, шағын аудандар, магистральдар, көшелер, олардың қиылыстары, жол түйістері, жол айрықтары, көпірлер туралы ақпаратты талдау және жинақтау; 11.5.1.2 бейтаныс жерлерде: авто-теміржол вокзалдарында, әуежайларда, сұлулық салондарында, кафелерде, мейрамханаларда, саябақтарда,

5. Еркін кеңістікте бағдарлау

	табиғатта және т.б. бағдарлау кезінде алдыңғы тәжірибені пайдалана алу
5.2. Топографиялық дағдыларды дамыту	11.5.2.3 зерттелген кеңістіктің үй-жайларының, маршруттарының сызбаларын жасау
5.3. Жол қозғалысы ережелері	11.5.3.2 жол қозғалысы ережелерін бұзғаны үшін құқықтық жауапкершілікті сезіну; 11.5.3.3 жол-көлік оқиғасы кезіндегі жүріс-тұрыстың негізгі тактикасын білу
5.4. Көлік	11.5.4.3 әртүрлі көлік түрлерінің (автобус, троллейбус, метро) алғашқы және соңғы аялдамаларында бағдарлай білу; 11.5.4.4 негізгі маршруттардың қиылысу аялдамаларында бағдарлай білу және көліктен шығу кезінде аялдаманы анықтау; 11.5.4.5 Яндекс-такси, Убер; Индрайверді және т.б. пайдалану дағдыларына ие болу; 11.5.4.6 қажет болған жағдайда көмек сұрай білу
5.5. Мен тұратын аймақ/қала	11.5.5.1 тұрғылықты аймақ туралы толық түсінікке ие болу: мен тұратын ауыл/қала, негізгі магистральдар, көшелер, елді мекен орталығы, негізгі көрнекі жерлер (саябақтар, ескерткіштер, өзен, көпірлер, білім беру, денсаулық сақтау, әлеуметтік мақсаттағы ұйымдардың ғимараттары, дүкендер, кафелер); 11.5.5.2 тұрғылықты аймақтағы қозғалыстың негізгі маршруттарында еркін бағдарлау: мектеп, үй, көршілер, емхана; 11.5.5.3 бейтаныс жерлерде: саябақтарда, табиғатта, экскурсияларда бағдарлау кезінде өткен бағдарлау тәжірибесін қолдана білу
	11.5.6.2 спорт түрлері, параолимпиада спорт түрлері, еркін уақытты өткізудің басқа да нысандары туралы тұтас түсінікке ие болу; 11.5.6.3 спорт жарыстары өткізілетін үй-жайлардың

	5.6. Спорт және ойын-сауық	ерекшеліктерін, жүріс-тұрыс және қауіпсіздік ережелерін білу және түсіну; 11.5.6.4 спорт алаңдарының мақсатын, жабдықтардың түрлерін , пайдалану ережелерін білу, спорттық іс-шараларға қатысу; 11.5.6.5 негізгі серуендеу маршруттарын құру
6. Қарым-қатынас мәдениеті	6.1. Қарым-қатынастағы ұлттық мәдени құндылықтар	11.6.1.1 қоғамдық орындарда: театрда, кинотеатрларда, музей залдарында, кітапханада және т.б. әдеп нормаларын сақтау; 11.6.1.2 үлкендермен және құрдастармен, қызмет көрсететін персоналмен әдепті және сыпайы сөйлесу
4-тоқсан		
1. Сақталған талдағыштарды кешенді пайдалану	1.1. Қалдық көру, сипап-сезу, есту, иіс сезімдерді пайдалану	11.1.1.1 қоршаған болмыс объектілерін зерттеу үшін сақталған (барикалық, бимануалды, есту) талдағыштарды пайдалана алу; 11.1.1.4 қоршаған ортаға тән дыбыстар мен иістердің көмегімен кеңістікті талдай алу; 11.1.1.5 практикалық бағытта бұлшықет, есту қабілетін қолдану; 11.1.1.6 кедергілерді тербелісті қабылдау арқылы анықтауға болатындығын түсіну
2. Дұрыс жүру және денені тік ұстау	2.1. Дұрыс жүру және денені тік ұстау	11.2.1.2 жүру кезінде және басқа да іс-қимылдар кезінде өз денесін тік ұстауды бақылау; 11.2.1.3 бүкірейіп жүрудің алдын алу үшін арналған жаттығуларды білу және орындау; 11.2.1.4 смартфондағы "Навигация" қосымшасын пайдалану
	2.2. Ақ тростьтің көмегімен жүру	11.2.2.2 ақ тростьты таңдау дағдыларын меңгеру (жоғарғы ұшы қолтық асты аймағы, төменгі ұшы еденге дейін); 11.2.2.3 ақ тростьтың көмегімен жол жабындарын (асфальт, плитка, тас, шөп және т.б.), құлама, айналма жолдарын анықтау; 11.2.2.4 ақ тростьтың көмегімен жиектастар, арықтар, бұталар, ағаштар түріндегі кедергілерді тану, олардан өте білу

3. Алып жүрушімен бірге жүру	3.1. Ересектермен және құрдастармен бірге жүру	<p>11.3.1.1 алып жүрушінің көмегін қабылдай алу, онымен әдептілікті сақтап қарым-қатынасу;</p> <p>11.3.1.2 бірге серуендеу кезінде өз қалауын түсіндіре білу, баратын жердің негізгі бағдарларын дәл сипаттау;</p> <p>11.3.1.3 кедергілерден өту, жолды, тар жолды кесіп өту, түсу және көтерілу кезінде кезекшімен бірігіп жүре алу</p>
4. Жабық кеңістікте бағдарлау	4.1. Денсаулық сақтау объектілері	<p>11.4.1.1 жақын жерде орналасқан денсаулық сақтау объектілерін білу;</p> <p>11.4.1.3 емхана ішіндегі жүрудің негізгі маршруттарын білу: тіркеу бөлімі, дәрігерлер, талдауға арналған зертханалар, рентген және т.б.</p>
	4.2. Әлеуметтік мақсаттағы мекемелер	<p>11.4.2.1 жақын жерде орналасқан әлеуметтік мақсаттағы объектілерді (ХҚКО, оңалту орталықтарын) білу</p> <p>11.4.2.2 ХҚКО-да қандай қызмет түрлерін алуға болатынын түсіну</p> <p>11.4.2.3 әлеуметтік мақсаттағы объектіге бармас бұрын "карта-жол" типі бойынша маршрут құр</p>
	4.3. Білім беру ұйымдары	<p>11.4.3.1 қызықтыратын білім беру ұйымдары (колледждер, ЖОО) туралы ақпаратты таба білу;</p> <p>11.4.3.3 білім беру ұйымдарына бармас бұрын "карта-жол" типі бойынша маршрут құру және оған дейінгі маршрутты игеру</p>
	4.4. Сауда және ойын-сауық мекемелері	<p>11.4.4.2 сауда ойын-сауық орталықтарындағы негізгі бағдарларды білу: қанша кіру-шығу есіктері бар, паркингке, көшеге шығу есіктері, қабаттар саны, эскалаторлардың, фуд-кордтардың, дүкендердің орналасуы;</p> <p>11.4.4.3 сауда ойын-сауық мекемелерінде жақсы бағдарлау үшін айналма қозғалыспен (соның ішінде азық-түлік дүкендерінде) жүру жақсы екенін түсіну;</p> <p>11.4.4.4 сауда ойын-сауық мекемелеріне бармас бұрын "карта-жол" типі бойынша</p>

		маршрут құру және маршрутты игеру
5. Еркін кеңістікте бағдарлау	5.1. Еркін кеңістіктің объектілері	11.5.1.2 бейтаныс жерлерде: авто-теміржол вокзалдарында, әуежайларда, сұлулық салондарында, кафелерде, мейрамханаларда, саябақтарда, табиғатта және т.б. бағдарлау кезінде алдыңғы тәжірибені пайдалана алу
	5.2. Топографиялық дағдыларды дамыту	11.5.2.2 сызбалармен, үй-жайлар, маршруттар, аймақ, қала карталарымен жұмыс істей білу; 11.5.2.3 зерттелген кеңістіктің үй-жайларының, маршруттарының сызбаларын жасау
	5.3. Жол қозғалысы ережелері	11.5.3.2 жол қозғалысы ережелерін бұзғаны үшін құқықтық жауапкершілікті сезіну
	5.4. Көлік	11.5.4.1 қоғамдық көліктің қажетті маршруттарын білу және оларды қозғалыс кезінде пайдалану; 11.5.4.3 әртүрлі көлік түрлерінің (автобус, троллейбус, метро) алғашқы және соңғы аялдамаларында бағдарлай білу; 11.5.4.4 негізгі маршруттардың қиылысу аялдамаларында бағдарлай білу және көліктен шығу кезінде аялдаманы анықтау; 11.5.4.5 Яндекс-такси, Убер; Индрайверді және т.б. пайдалану дағдыларына ие болу; 11.5.4.6 қажет болған жағдайда көмек сұрай білу
6. Қарым-қатынас мәдениеті	6.1. Қарым-қатынастағы ұлттық мәдени құндылықтар	11.6.1.1 қоғамдық орындарда: театрда, кинотеатрларда, музей залдарында, кітапханада және т.б. әдеп нормаларын сақтау; 11.5.1.2 үлкендермен және құрдастармен, қызмет көрсететін персоналмен әдепті және сыпайы сөйлесу

2) 12-сынып:

2-кесте

Бөлім	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
		12.1.1.1 полисенсорлық ақпаратты практикалық бағдарлауда пайдалана алу;

1. Сақталған талдағыштарды кешенді пайдалану	1.1. Қалдық көру, сипап-сезу, есту, иіс сезімдерді пайдалану	12.1.1.2 қалдық көру кезінде өзінің визуалды қабылдауының жеткіліксіздігін түсіну; 12.1.1.3 көру қабілетінің жеткіліксіздігін өтеу дағдыларын меңгеру
2. Дұрыс жүру және денені тік ұстау	2.1. Дұрыс жүру және денені тік ұстау	12.2.1.1 адамның басқалардың эстетикалық қабылдауы үшін денені тік ұстап жүрудің маңыздылығын және оның өмір саласына тиімсіз әсерін түсіну; 12.2.1.2 денені тік ұстап жүру және басқа да іс-қимылдар кезінде өзін-өзі бақылауды жүзеге асыру
	2.2. Ақ тростьтің көмегімен жүру	12.2.2.1 ақ тростьті таңдай алу (жоғарғы ұшы қолтық асты аймағы , төменгі ұшы еденге дейін); 12.2.2.2 өзіне Gov/kz әлеуметтік қызметтер порталынан ақ тростьты таңдау және тапсырыс беру
3. Алып жүрушімен бірге жүру	3.1. Ересектермен және құрдастармен бірге жүру	12.3.1.1 алып жүрушінің функцияларын түсіну, қажет болған жағдайда оған жүгіну; 12.3.1.2 белгіленген пункттің негізгі бағдарларын дәл, нақты сипаттай білу 12.3.1.3 кедергілерден өту, жол арқылы өту, көктайғақ, тар жол, бұрылыстар, түсу және көтерілу кезінде бірге жүру тәсілдерін игеру
4. Жабық кеңістікте бағдарлау	4.1. Денсаулық сақтау объектілері	12.4.1.1 жақын жерде орналасқан денсаулық сақтау объектілерін білу; 12.4.1.2 "карта-жол" типі бойынша емханаға / ауруханаға / дәріханаға маршрут құру; 12.4.1.3 емхана ішіндегі жүрудің негізгі маршруттарын құру: тіркеу бөлімі, дәрігерлер, талдауға арналған зертханалар, рентген және т.б.; 12.4.1.4 емхана ішінде қозғалу кезінде тактильді жолды пайдалану
		12.4.2.1 жақын жерде орналасқан әлеуметтік мақсаттағы объектілерді (ХҚКО, оңалту орталықтарын) білу; 12.4.2.2 ХҚКО-да қандай қызмет түрлерін алуға болатынын түсіну;

	4.2. Әлеуметтік мақсаттағы мекемелер	<p>12.4.2.3 қашықтықтан анықтама алу, құжаттарды рәсімдеу үшін Egov/kz қосымшасын пайдалану;</p> <p>12.4.2.4 әлеуметтік мақсаттағы объектіге бармас бұрын "карта-жол" типі бойынша маршрут құру;</p> <p>12.4.2.5 үй-жай ішінде қозғалу кезінде тактильді жолды пайдалану;</p> <p>12.4.2.6 қажет болған жағдайда көмек сұрай білу</p>
5. Еркін кеңістікте бағдарлау	5.1. Еркін кеңістіктің объектілері	<p>12.5.1.1 еркін кеңістік объектілері: аудандар, шағын аудандар, магистральдар, көшелер, олардың қиылысуы, жол айрықтары, көпірлер туралы тұтас түсінікке ие болу;</p> <p>12.5.1.2 бейтаныс жерлерде: авто-теміржол вокзалдарында, әуежайларда, сұлулық салондарында, кафелерде, мейрамханаларда, саябақтарда, табиғатта және т.б. бағдарлау кезінде алдыңғы тәжірибені проекциялау</p>
	5.3. Жол қозғалыс ережелері	<p>12.5.3.1 көрмейтіндердің және нашар көретіндердің бағдарлауын ескере отырып, жол қозғалысының негізгі ережелерін сақтау;</p> <p>12.5.3.2 жол қозғалысы ережелерін бұзғаны үшін құқықтық</p>
	5.6. Спорт және ойын-сауық	<p>12.5.6.1 адам өміріндегі спорт дене шынықтыруының маңыздылығын түсіну;</p> <p>12.5.6.2 спорт түрлері, параолимпиада спорт түрлері, еркін уақытты өткізудің басқа да нысандары туралы тұтас түсінікке ие болу</p>
6. Қарым-қатынас мәдениеті	6.1. Қарым-қатынастағы ұлттық мәдени құндылықтар	<p>12.6.1.1 қоғамдық орындарда әдеп ережелерін сақтау;</p> <p>12.6.1.2 қазақ халқының салт-дәстүрін, мінез-құлық мәдениетін ұстану</p>
2-тоқсан		
		12.1.1.3 көру қабілетінің жеткіліксіздігін өтеу дағдыларын меңгеру;

1. Сақталған талдағыштарды кешенді пайдалану	1.1. Қалдық көру, сипап-сезу, есту, иіс сезімдерді пайдалану	12.1.1.4 жарық пен көлеңкені қолдана отырып, қауіпсіз қозғалу дағдыларын меңгеру; 12.1.1.5 қоршаған ортаға тән дыбыстар мен иістердің көмегімен кеңістікті талдау
2. Дұрыс жүру және денені тік ұстау	2.1. Дұрыс жүру және денені тік ұстау	12.2.1.3 бүкірейіп жүрудің алдын алу үшін жаттығулар жасау; 12.2.1.4 навигациямен жүру дағдыларын меңгеру
	2.2. Ақ тростьтің көмегімен жүру	12.2.2.2 өзіне Gov/kz әлеуметтік қызметтер порталынан ақ тростьты таңдау және тапсырыс беру; 12.2.2.3 ақ трость көмегімен жол жабындарын (асфальт, плитка, тас, шөп және т.б.), құлама, айналма жолдарын, ғимараттарға өту жолдарын анықтау
3. Алып жүрушімен бірге жүру	3.1. Ересектермен және құрдастармен бірге жүру	12.3.1.3 кедергілерден өту, жол арқылы өту, көктайғақ, тар жол, бұрылыстар, түсу және көтерілу кезінде бірге жүру тәсілдерін игеру; 12.3.1.4 қозғалыс кезінде бірлескен қызметті үйлестіру; 12.3.1.5 әдеп нормаларын сақтай отырып, алып жүрушімен қатынасу
4. Жабық кеңістікте бағдарлау	4.3. Білім беру ұйымдары	12.4.3.1 қызықтыратын білім беру ұйымдары (колледждер, ЖОО) туралы ақпаратты таба білу; 12.4.3.2 білім беру ұйымының сайтында көзі көрмейтіндер (дыбыстау) немесе нашар көретіндер (үлкейтілген қаріп) үшін бейімделуді бар болған жағдайда пайдалану; 12.4.3.3 құжаттарды қашықтықтан тапсыру үшін ұйымдардың сайттарын немесе Egov/kz қосымшасын пайдалану; 12.4.3.4 білім беру ұйымдарына бармас бұрын "карта-жол" типі бойынша маршрут құру және оған дейінгі маршрутты игеру; 12.4.3.5 үй-жай ішінде қозғалу кезінде тактильді жолды пайдалану; 12.4.3.6 қажет болған жағдайда көмек сұрай білу

	5.1. Еркін кеңістіктің объектілері	<p>12.5.1.1 еркін кеңістік объектілері: аудандар, шағын аудандар, магистральдар, көшелер, олардың қиылысуы, жол айрықтары, көпірлер туралы тұтас түсінікке ие болу;</p> <p>12.5.1.2 бейтаныс жерлерде: авто-теміржол вокзалдарында, әуежайларда, сұлулық салондарында, кафелерде, мейрамханаларда, саябақтарда, табиғатта және т.б. бағдарлау кезінде алдыңғы</p>
	5.2. Топографиялық дағдыларды дамыту	<p>12.5.2.1. кез-келген ғимарат/ маршрут/ аймақ сызбаға ауыстырылуы мүмкін екенін түсіну;</p> <p>12.5.2.2 сызбалармен, үй-жайлар, маршруттар, аймақ, қала карталарымен жұмыс істей білу;</p> <p>12.5.2.3 зерттелген кеңістіктің үй-жайларының, маршруттарының сызбаларын жасау;</p> <p>12.5.2.4 белгілі бір маршрут сызбасының презентациясын дербес өзі дайындау</p>
5. Еркін кеңістікте бағдарлау	5.4. Көлік	<p>12.5.4.1 қоғамдық көліктің қажетті маршруттарын пайдалану;</p> <p>12.5.4.2 бағдарларды қолдану: жол ұзындығы, дыбыстар, аялдамалар саны, бұрылыстар, диктордың түсініктемелері;</p> <p>12.5.4.3 әртүрлі көлік түрлерінің (автобус, троллейбус, метро) алғашқы және соңғы аялдамаларында бағдарлай білу;</p> <p>12.5.4.4 негізгі маршруттардың қиылысу аялдамаларында бағдарлай білу және көліктен шығу кезінде аялдаманы анықтау;</p> <p>12.5.4.5 Яндекс-такси, Убер; Индрайверді және т.б. пайдалану дағдыларына ие болу;</p> <p>12.5.4.6 қажет болған жағдайда көмек сұрай білу</p>
		<p>12.5.6.2 спорт түрлері, параолимпиада спорт түрлері, еркін уақытты өткізудің басқа да нысандары туралы тұтас түсінікке ие болу;</p>

	5.6. Спорт және ойын-сауық	12.5.6.3 спорт жарыстары өткізілетін жерде ережелерді, жүріс-тұрыс және қауіпсіздік ережелерін сақтау; 12.5.6.4 спорт аландарының мақсатын, жабдықтардың түрлерін, пайдалану ережелерін білу, спорттық іс-шараларға қатысу; 12.5.6.5 негізгі серуендеу маршруттарын құру; 12.5.6.6 ойын-сауық, спорттық іс-шараларды ұйымдастыра білу
6. Қарым-қатынас мәдениеті	6.1. Қарым-қатынастағы ұлттық мәдени құндылықтар	12.6.1.1 қоғамдық орындарда әдеп ережелерін сақтау; 12.6.1.2 қазақ халқының салт-дәстүрін, мінез-құлық мәдениетін ұстану
3-тоқсан		
1. Сақталған талдағыштарды кешенді пайдалану	1.1. Қалдық көру, сипап-сезу, есту, иіс сезімдерді пайдалану	12.1.1.5 қоршаған ортаға тән дыбыстар мен иістердің көмегімен кеңістікті талдау; 12.1.1.6 практикалық бағытта бұлшықет, есту қабілетін қолдана білу; 12.1.1.7 кедергілерді тербелісті қабылдау арқылы анықтау
2. Дұрыс жүру және денені тік ұстау	2.1. Дұрыс жүру және денені тік ұстау	12.2.1.2 денені тік ұстап жүру және басқа да іс-қимылдар кезінде өзін-өзі бақылауды жүзеге асыру; 12.2.1.3 бүкірейіп жүрудің алдын алу үшін жаттығулар жасау; 12.2.1.4 навигациямен жүру дағдыларын меңгеру
	2.2. Ақ тростьтің көмегімен жүру	12.2.2.2 өзіне Gov/kz әлеуметтік қызметтер порталынан ақ тростьты таңдау және тапсырыс беру; 12.2.2.3 ақ трость көмегімен жол жабындарын (асфальт, плитка, тас, шөп және т.б.), құлама, айналма жолдарын, ғимараттарға өту жолдарын анықтау; 12.2.2.4 ақ тростьтың көмегімен жиектастар, арықтар, бұталар, ағаштар түріндегі кедергілерді тану, олардан өте білу
		12.4.4.1 сауда, ойын-сауық орталықтарының функцияларын түсіну; 12.4.4.2 сауда ойын-сауық орталықтарындағы негізгі

4. Жабық кеңістікте бағдарлау	4.4. Сауда және ойын-сауық мекемелері	<p>бағдарларды білу: қанша кіру-шығу есіктері бар, паркингке, көшеге шығу есіктері, қабаттар саны, эскалаторлардың, фуд-кордтардың, дүкендердің орналасуы;</p> <p>12.4.4.3 сауда ойын-сауық мекемелерінде жақсы бағдарлау үшін айналма қозғалыспен (соның ішінде азық-түлік дүкендерінде) жүру жақсы екенін түсіну;</p> <p>12.4.4.4 сауда ойын-сауық мекемелеріне бармас бұрын " карта-жол" типі бойынша маршрут құру және маршрутты игеру;</p> <p>12.4.4.5 үй-жай ішінде қозғалу кезінде тактильді жолды пайдалану;</p> <p>12.4.4.6 қажет болған жағдайда көмек сұрай білу;</p> <p>12.4.4.7 сауда ойын-сауық орталықтарында өздігінен бағдарлау</p>
5. Еркін кеңістікте бағдарлау	5.1. Еркін кеңістіктің объектілері	12.5.1.1 еркін кеңістік объектілері: аудандар, шағын аудандар, магистральдар, көшелер, олардың қиылысуы, жол айрықтары, көпірлер туралы тұтас түсінікке ие болу
	5.2. Топографиялық дағдыларды дамыту	<p>12.5.2.3 зерттелген кеңістіктің үй-жайларының, маршруттарының сызбаларын жасау;</p> <p>12.5.2.4 белгілі бір маршрут сызбасының презентациясын дербес өзі дайындау</p>
	5.3. Жол қозғалысы ережелері	12.5.3.3 жол-көлік оқиғасы кезіндегі жүріс-тұрыстың негізгі тактикасын білу
	5.4. Көлік	<p>12.5.4.4 негізгі маршруттардың қиылысу аялдамаларында бағдарлай білу және көліктен шығу кезінде аялдаманы анықтау;</p> <p>12.5.4.5 Яндекс-такси, Убер; Индрайверді және т.б. пайдалану дағдыларына ие болу</p>
		12.5.5.1 тұрғылықты аймақ туралы толық түсінікке ие болу: мен тұратын ауыл/қала, негізгі магистральдар, көшелер, елді мекен орталығы, негізгі көрнекі

	5.5. Мен тұратын аймақ/қала	жерлер (саябақтар, ескерткіштер, өзен, көпірлер, білім беру, денсаулық сақтау, әлеуметтік мақсаттағы ұйымдардың ғимараттары, дүкендер, кафелер); 12.5.5.2 тұрғылықты аймақтағы қозғалыстың негізгі маршруттарында еркін бағдарлау: мектеп, үй, көршілер, емхана; 12.5.5.3 бейтаныс жерлерде: саябақтарда, табиғатта, экскурсияларда бағдарлау кезінде таныс жерде өткен бағдарлау тәжірибесін пайдалану
	5.6. Спорт және ойын-сауық	12.5.6.5 негізгі серуендеу маршруттарын құру; 12.5.6.6 ойын-сауық, спорттық іс-шараларды ұйымдастыра білу
6. Қарым-қатынас мәдениеті	6.1. Қарым-қатынастағы ұлттық мәдени құндылықтар	12.6.1.1 қазақ халқының салт-дәстүрін, мінез-құлық мәдениетін ұстану
4-тоқсан		
1. Сақталған талдағыштарды кешенді пайдалану	1.1. Қалдық көру, сипап-сезу, есту, иіс сезімдерді пайдалану	12.1.1.3 көру қабілетінің жеткіліксіздігін өтеу дағдыларын меңгеру
2. Дұрыс жүру және денені тік ұстау	2.1. Дұрыс жүру және денені тік ұстау	12.2.1.2 денені тік ұстап жүру және басқа да іс-қимылдар кезінде өзін-өзі бақылауды жүзеге асыру; 12.2.1.4 навигациямен жүру дағдыларын меңгеру
	2.2. Ақ тростьтің көмегімен жүру	12.2.2.2 өзіне Gov/kz әлеуметтік қызметтер порталынан ақ тростьты таңдау және тапсырыс беру; 12.2.2.3 ақ трость көмегімен жол жабындарын (асфальт, плитка, тас, шөп және т.б.), құлама, айналма жолдарын, ғимараттарға өту жолдарын анықтау; 12.2.2.4 ақ тростьтың көмегімен жиектастар, арықтар, бұталар, ағаштар түріндегі кедергілерді тану, олардан өте білу
3. Алып жүрушімен бірге жүру	3.1. Ересектермен және құрдастармен бірге жүру	12.3.1.2 белгіленген пункттің негізгі бағдарларын дәл, нақты сипаттай білу; 12.3.1.4 қозғалыс кезінде бірлескен қызметті үйлестіру; 12.3.1.5 әдеп нормаларын сақтай отырып, алып жүрушімен қатынасу

4. Жабық кеңістікте бағдарлау	4.1. Денсаулық сақтау объектілері	<p>12.4.1.1 жақын жерде орналасқан денсаулық сақтау объектілерін білу;</p> <p>12.4.1.2 "карта-жол" типі бойынша емханаға / ауруханаға / дәріханаға маршрут құру;</p> <p>12.4.1.3 емхана ішіндегі жүрудің негізгі маршруттарын құру: тіркеу бөлімі, дәрігерлер, талдауға арналған зертханалар, рентген және т.б.</p>
	4.2. Әлеуметтік мақсаттағы мекемелер	<p>12.4.2.1 жақын жерде орналасқан әлеуметтік мақсаттағы объектілерді (ХҚКО, оңалту орталықтарын) білу;</p> <p>12.4.2.2 ХҚКО-да қандай қызмет түрлерін алуға болатынын түсіну;</p> <p>12.4.2.3 қашықтықтан анықтама алу, құжаттарды рәсімдеу үшін Egov/kz қосымшасын пайдалану;</p> <p>12.4.2.4 әлеуметтік мақсаттағы объектіге бармас бұрын "карта-жол" типі бойынша маршрут құру;</p>
	4.3. Білім беру ұйымдары	<p>12.4.3.1 қызықтыратын білім беру ұйымдары (колледждер, ЖОО) туралы ақпаратты таба білу;</p> <p>12.4.3.2 білім беру ұйымының сайтында көзі көрмейтіндер (дыбыстау) немесе нашар көретіндер (үлкейтілген қаріп) үшін бейімделуді бар болған жағдайда пайдалану;</p> <p>12.4.3.3 құжаттарды қашықтықтан тапсыру үшін ұйымдардың сайттарын немесе Egov/kz қосымшасын пайдалану;</p> <p>12.4.3.4 білім беру ұйымдарына бармас бұрын "карта-жол" типі бойынша маршрут құру және оған дейінгі маршрутты игеру</p>
	5.1. Еркін кеңістіктің объектілері	12.5.1.2 бейтаныс жерлерде: авто-теміржол вокзалдарында, әуежайларда, сұлулық салондарында, кафелерде, мейрамханаларда, саябақтарда, табиғатта және т.б. бағдарлау кезінде алдыңғы тәжірибені проекциялау
	5.2. Топографиялық дағдыларды дамыту	12.5.2.4 белгілі бір маршрут сызбасының презентациясын дербес өзі дайындау

5. Еркін кеңістікте бағдарлау	5.3. Жол қозғалысы ережелері	12.5.3.2 жол қозғалысы ережелерін бұзғаны үшін құқықтық жауапкершілікті сезіну
	5.4.Көлік	12.5.4.2 бағдарларды қолдану: жол ұзындығы, дыбыстар, аядамалар саны, бұрылыстар, диктордың түсініктемелері
	5.5. Мен тұратын аймақ/қала	12.5.5.2 тұрғылықты аймақтағы қозғалыстың негізгі маршруттарында еркін бағдарлау: мектеп, үй, көршілер, емхана; 12.5.5.3 бейтаныс жерлерде: саябақтарда, табиғатта, экскурсияларда бағдарлау кезінде таныс жерде өткен бағдарлау тәжірибесін пайдалану
	5.6. Спорт және ойын-сауық	12.5.6.3 спорт жарыстары өткізілетін жерде ережелерді, жүріс-тұрыс және қауіпсіздік ережелерін сақтау
6. Қарым-қатынас мәдениеті	6.1. Қарым-қатынастағы ұлттық мәдени құндылықтар	12.6.1.1 қоғамдық орындарда әдеп ережелерін сақтау; 12.6.1.2 қазақ халқының салт-дәстүрін, мінез-құлық мәдениетін ұстану

Ескерту:

1) бір тоқсан ішіндегі оқыту мақсаттары сөйлеу қызметінің түрлері бойынша біріктіріледі;

2) ұсынылған ұзақ мерзімді жоспар үлгі ретінде, оқушылардың оқу материалды игеру қарқынына байланысты мұғалім өзгертулер енгізе алады;

3) барлық оқу мақсаттарын концентрлік тәсілмен іске асыру ұсынылады: әрбір мақсат келесі тоқсанда кеңейтілген және/немесе күрделенген сөйлеу материалында тереңдете отырып қайталанады.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 387-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған жалпы орта білім беру деңгейінің 11-12 сыныптары үшін "Кеңістіктік бағдар" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы
(оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Ескерту. Бұйрық 387-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге

қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 388-қосымша

Көру қабілеті зақымдалған (көрмейтін, нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 11 - 12 сыныптары үшін "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 388-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. "Мимика және пантомимиканы дамыту" оқу пәнінің үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – бағдарлама) "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. Бағдарлама мақсаты – адами өзара қарым-қатынас өнері туралы, өзіне деген, құрбыларына, ересек адамдарға қатысты эмоционалды-уәждемелік ұстанымдары туралы жүйелі білімді қалыптастыру; сонымен бірге тұлғалық дамуына септігін тигізетін, қоғамдағы адекватты тәртіп үшін қажетті коммуникативті дағдыларды, біліктілікті және тәжірибені меңгерту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) әңгімелесушінің эмоционалды жай-күйін қабылдауы мен өзінің сезімін білдіруін дамыту;

2) адамға қажетті мимиканы, мәнерлі қимылдарды, жесттер мен дене қалыптарын қабылдау және өздігінен жасау біліктілігін жетілдіру;

3) өзіндегі, әңгімелесушідегі, әдеби шағарма кейіпкеріндегі эмоциональды жай-күйін сөзбен сипаттау және олардың сыртқы көріністерін сипаттау дағдыларын дамыту;

4) қарым-қатынасқа деген және айналадағы адамдарға қызығушылығын дамыту;

5) өзінің тәртібі мен айналадағы адамдардың істерін сыртқы көріністері бойынша талдау арқылы өзін реттеу, өзін бақылау және адекватты бағалау іс-әрекетінің негіздерін қалыптастыру;

6) айналадағыларға деген өзара құрмет, өзара сенім және басқаларға жан ашу сезімін дамыту;

7) қарым-қатынастың вербалді және вербалді емес құралдарының көмегімен еркін практикалық іс-әрекетте мәдени тәртіптің қалыптасқан дағдыларын қолдану.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. Айналадағы шынайлықты көру арқылы дистанты (қашықтықта) қабылдау мүмкіндігінен айрылған және орын толтыру тәсілдеріне үйретілмеген балаларда эмоциялар, мимика, жесттер мен пантомимика туралы түсініктері беріксіз, көмескі болады, мұның барлығы тұлға аралық қарым-қатынасты, кейін әлеуметтенуді де едәуір дәрежеде қиындатады, балалар өзара әрекеттесудің түрлі жағдаятында өздерін адекватсыз жиі ұстайды, оны дұрыс бағаламайды, бұл балалар арасындағы байланыстың тоқтауына немесе ұзақтығының аз болуына әкеп соғады.

5. Бағдарлама пәннің мақсаттар жүйесімен өзара байланысы мен өзара шарттылығына негізделген тәрбиелеу мен оқытудың біртұтастығы қағидасын іске асыруды қамтамасыз етеді.

6. Бағдарлама көру қабілеті зақымдалған білім алушының коммуникативтік, танымдық және әлеуметтік тұрғыдағы белсенділігін оның компенсаторлық мүмкіндіктерін, әдістемелік тәсілдер мен оқытудың арнайы техникалық құралдарын пайдалану арқылы дамытуға мүмкіндік береді.

7. Көру қабілеті зақымдалған білім алушылардың сенсорлық көру депривация жағдайындағы таным іс-әрекетінің ерекшелігін ескере отырып, қарым-қатынастың вербалді және вербалсіз құралдарын дамыту процесін мақсатқа бағытталған түрде басқаруды қарастырады.

8. "Мимика және пантомимиканы дамыту" коррекциялық пәнін оқыту көру қабілеті зақымдалған білім алушыларды әлеуметтік ортаға, белсенді тілдік ортаға барынша енгізуді, оның қимыл-қозғалыс әрекетін жетілдіруді, эмоциональді тонусын түзетуді қамтамасыз етуге, оқу іс-әрекетінің бастапқы кезеңдерін, яғни бағдар беру кезеңін, өзін бақылау мен өзін бағалау кезеңін қалыптастыруға, оқу-танымдық іс-әрекетінің түрткісін жақсартуға мүмкіндік береді.

9. Көру қабілеті зақымдалған тұлғаларды оқыту құндылыққа бағытталған, жеке тұлғаға бағытталған, іс-әрекеттік, дифференциальді және коммуникативті тұрғылар негізінде жүзеге асады.

10. Оқытудағы құндылыққа бағытталған тәсілі – бұл белгілі құндылық тұрғысынан оқу-іс-әрекетін ұйымдастыру мен орындау, оның нәтижесін алу және қолдану тәсілі. Құндылыққа бағытталған оқу процесі білім алушы тұлғасындағы құндылықтар жүйесін мақсатты түрде қалыптастырады. Құндылық бағыттары – бұл тұлғаның өз іс-әрекетінің бағыты ретінде белгілі құндылықтарды таңдай білу қабілеті (құндылықтарда бағдарлай білуі), оларды өзіндік әлеуметтік маңызды құндылықтар ретінде ұғынып, қабылдай алуы.

11. Жеке тұлғаға бағытталған тәсіл. Жеке тұлғаға бағытталған тәсілдеменің мақсаты оқу процесін дараландыру, білім алушы тұлғасын оқыту кезінде үйлесімді қалыптастыру мен жан-жақты дамыту, білім алушының психикалық, дене дамуының дара ерекшеліктерін ескере отырып, оның шығармашылық әлеуетін, компенсаторлық мүмкіндіктерін ескере отырып, мінез-құлқының қажеттілігі мен уәждемесін толық ашу болып табылады.

12. Әрекеттік тәсіл. Өзінің білім алуының мақсаттарын өздігінен белгілей алуы, таным іс-әрекетінің жаңа міндеттерін өзі үшін айқындап қоюы, бағдарлау мен ұтқырлық іс-әрекетіндегі өзінің уәждемесі мен қызығушылығын дамыту, мимикада ыммен, еріксіз қалыпта, эмоциялармен еріктік әсерінен болатын экспрессивті қозғалыстарды, дене қозғалыстарды дамыту; мақсатқа жету жолын (альтернативті) өздігінен жоспарлай білуі, бағдарлау мен ұтқырлықтағы оқу және танымдық міндеттерін шешудің тиімді тәсілдерін таңдай алуы; өзінің әрекетін жоспарланған нәтижелерге сәйкестендіре білуі, нәтижеге жету барысында өзінің іс-әрекетін бақылауға алуы, ұсынылған шарт пен талаптар аясында әрекет ету тәсілдерін анықтауы, бағдарлау мен ұтқырлыққа байланысты өзгермелі жағдаятқа сәйкес өз әрекетін реттеуі, оқу міндеттерінің дұрыс орындалуы мен оны шешудегі өзінің мүмкіндіктерін бағалай алуы.

13. Дифференциальді тәсілі балалардың психофизикалық даму деңгейіне, көру жағдайын, қабылдау тәсіліне (тактильді, көру, есту) байланысты дифференциальді тапсырмаларын пайдалануды ұйғарады және арнайы жұмыс формалары мен әдістемелерін, төлтума оқулықтарын, көрнекі құралдарын (пиктограммалар, сюжеттік суреттер), тифлотехниканы қолдануды, сынып пен топтың сыйымдылығын азайтуды және жеке-топшада оқыту әдістемелерін қамтиды.

14 Коммуникативті тәсіл. Коммуникативті тәсілдемеге сәйкес оқу процесіне келесі дағдыларды қалыптастыруға ықпал ететін тапсырмалар кіреді:

1) мұғаліммен, құрбыларымен ынтымақтасқан және бірлескен оқу іс-әрекетін ұйымдастыру біліктілігін қалыптастыру;

2) балалардың жеке және топта жұмыс істеу, ұстанымдары мен қызығушылықтарын ескеру негізінде дау-дамайдың шешімін табу;

3) өз пікірін тұжырымдау, дәлелдеу және қорғау;

4) өз сезімін, ойын, қажеттілігін білдіру үшін, өз іс-әрекетін жоспарлау және реттеу үшін коммуникативті міндеттерге сәйкес сөйлеу тілі құралдарын саналы түрде қолдана білу дағдыларын дамыту;

5) өз қызметін жоспарлау және реттеу.

15. Ойын арқылы оқыту. Негізгі әдістемелік тәсілдер ретінде драматизация және театрландыру әдістері, ойын-қойылымдары қолданылады, рөлдік, жағдаяттық, жаттығу мен тренингтерде көрініс табады.

16. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды бағдарлау мен ұтқырлық аумағында қолдану құзыреттілігін қалыптастыру мен дамыту: мультимедиялық ресурстарды пайдалану; интернеттен мәліметтер мен ақпараттарды іздеу; оқытудың белсенді түрлерін техникалық тұрғыдан қолдау үшін интерактивті тақталарды пайдалану; білім алушылармен, мұғалімдермен жұмыс істеу үшін байланыс арналары бойынша ынтымақтастық, қарым-қатынас және ақпаратпен алмасу үшін электронды байланыстарды қолдану, онлайн форумдарына, оқытудың виртуалді ортасына қатысу.

17. Оқу іс-әрекетінің негізгі түрлері:

1) оқу, әңгімелесу, талқылау, мазмұндау, мәнерлеп сөйлеу, талдау, көрсету, демонстрациялау;

2) импровизация ойындары, ережелері бар ойындар, сюжетті ойындар, дидактикалық және театрланған ойындар, драматизация ойындары;

3) қойылым үзінділерін (эюдтарды), жаттығуларды, бейнефильмдерді, миниатюраларды, пьесаларды, театрландырылған қойылымдарды көру және талдау;

4) иллюстрацияларды, муляждарды, бедерлі портреттерді, сурет нысаналарын және сюжетті картиналарды (көру қалдығы кезінде) қарастыру және талдау;

5) психогимнастикалық жаттығулар мен ойындар;

6) ертегітерапия, арттерапия, музыкотерапия, кинезитерапия, креативті ойын элементтері бар ойындар;

7) тыныстау, көру, саусақ, мимикалық гимнастикалары;

8) жалпы моториканы дамыту үшін динамикалық үзілістер.

18. Сабақтың құрылымдық компоненттері:

1) 1-кезең – бұлшық ет тырысуын жою немесе олардың тонусын көтеру;

2) 2-кезең – мимикамен, жестпен және дене қалпымен танысу;

3) 3-кезең – бет пен дененің мәнерлі қимылдарына үйрету, іс-әрекетті вербализациялау;

4) 4-кезең – қарым-қатынастың тілдік және тілдік емес құралдарын қойылым үзіндісіне (эюдқа), ойынға, сахналауға енгізу;

5) 5-кезең – мимика және пантомимика арқылы эмоциональді жай-күйді, көңіл-күйді және мінездің жеке қасиеттерін түзетуге үйрету.

19. "Мимика мен пантомимиканы дамыту" пәні бірнеше пәндерден білімді қамтитын интеграцияланған курс болып табылады: "Кеңістіктік бағдарлау" - бағдарлау мен өмірлік дағдыларды дамыту; "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" – өзіне – өзі қызмет көрсету дағдыларын пайдалану; "Түзету ырғағы", "Бейімделгіш дене шынықтыру" - қозғалысты үйлестіруді дамыту.

20. Арнайы білім берудегі білім алушылардың "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәні бойынша жетістіктерін бағалау сапалық-сипаттамалық, эмоционалды түрде болады (өзінің мүмкіндіктеріне дұрыс қатынас қалыптастыру) және білім алушылардың коммуникативті, мимикалық, эмоционалды және сезім дағдыларының дамуы мен қалыптасуының табысты мониторингіне негізделді.

21. Бағдарлама бойынша оқыту нәтижелігі үш деңгейде қарастырылады және сипаттау түрінде беріледі:

- 1) меңгеруге тырысады;
- 2) көмекпен (ересектің, құрбысының) меңгереді;
- 3) өздігінен меңгереді; жетекші құзыреттілігі бойынша.

3-тарау. "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

Параграф 1. "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінің мазмұны

22. "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 11-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты;
- 2) 12-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты құрайды.

Пәннің оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" ҚР Білім және ғылым министрінің № 500 бұйрығына өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы типтік оқу жоспарына сәйкес жасалды (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

23. "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәннің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) "Психобұлшық ет аппаратын жаттықтыру";
- 2) "Сезімдерді қабылдау және эмоционалдық жағдайы";
- 3) "Қарым-қатынастың сөйлеу тілі және тілдік емес құралдарын практикада қолдану";
- 4) "Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту";
- 5) "Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру";
- 6) "Мимика және пантомимика құралдарымен көңіл-күйді және мінездің жеке қасиеттерін түзету".

24. Курстың барлық бөлімдері өзара байланысты, бөлімдер өзара қиыстырылуы, бір-бірін өзара толықтырыла алады. Бір сабақта бөлімдер мен оқу әрекетінің түрлері үйлестіріле алады. Мысалы, "Практикада қарым-қатынастың тілдік емес құралдарын пайдалану және оларды іс-әрекетте дұрыс жасай алу біліктілігін қалыптастыру" тарауының мазмұнын "Сөйлеу тілінің мәнерлігін дамыту" тарауының элементтерімен үйлестіруге болады.

25. "Психобұлшық ет аппаратын жаттықтыру" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

1) психобұлшық ет аппаратын жаттықтыру.

26. "Сезімдерді қабылдау және эмоционалдық жағдайы" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) сезімдермен танысу;

2) сезімдерді тану, атау, сипаттау;

3) мимика мен пантомимиканы жаңғырту бөлімшелерін қамтиды.

27. "Қарым-қатынастың сөйлеу тілі және тілдік емес құралдарын практикада қолдану" бөлімі төмендегі бөлімшелерді қамтиды:

1) жесттерді, мәнерлі қимылдарды орындауға жаттығу бөлімшесін қамтиды;

2) қылықты модельдеу.

28. "Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

1) интонациямен айтуды үйрету бөлімшесін қамтиды.

29. "Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

1) мәдени тәртіп пен қарым-қатынастың адекватты тәсілдері бөлімшесін қамтиді.

30. "Мимика және пантомимика құралдарымен көңіл-күйдің және мінездің жеке қасиеттерін түзету" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

1) көңіл-күйді және мінездің жеке қасиеттерін түзету бөлімшесін қамтиды.

31. 11-сыныпқа арналған "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінің базалық мазмұны:

психобұлшықетті жаттығулар:

1) аутогенді жаттығулар мен бейне үзінділерді қолдану арқылы организмдегі мимикалық, пантомимикалық, эмоционалды процесстерді саналы түрде түзету, көркем шығармаларды, кескіндемені, муляждарды, пиктограммаларды, бедерлі портреттерді қолдану;

2) эмоционалды жай-күйді қабылдай білуге, сәйкесінше сөйлеу мәнерімен қоса оларды мимикалық және пантомимикалық қимылдарымен жаңғыртуға үйрету:

3) дәмелену/өкіну, ақкөңілдік/қызғаныш сияқты эмоцияларын білдіруге байланысты мимикалық, пантомимикалық қимылдарды және сөйлеу интонациясын бекіту;

4) күлкінің (қызықты, табашыл, аяусыз, ұнамсыз, жасанды және риясыз) мазмұндық қырларын ажырату және орынды бағалау;

5) тұлғаның мимикалық мінездемесін сипаттау және орынды бағасын беру: күшті-әлсіз, белгісіз – үйлесімді, стереотипті – жеке;

6) мінез ерекшеліктерді, көңіл-күйді, эмоцияларды сипаттау және орынды баға беру : жағымпаздану, менсінбеушілік, тәкаппарлық, жабырқау, қайғыру, қуану, шаттану, мұңаю, жек көру, құрметтеу;

7) көңіл-күйі мен сезімін анықтау: дәмелену/өкіну; ақкөңілдік/қызғаныш;

8) күлкінің түрлерін ажырату: (жасанды, табиғи, жеңіл, кең);

9) музыкалық туындының көңіл-күйін анықтау (көңілді, жалынды, мұнды, қайғылы);

10) жүрістің түрлерін көрсету: ырғақты – ырғақтың бұзылуымен, бір қалыпты, босаң, теңселіп;

11) сюжеттік қойылым кейіпкерлерінің қалыптасушы эмоционалдық күйін жаңғырту;

қарым-қатынастың тілдік және тілдік емес құралдарын практикада пайдалану және оларды іс-әрекетте дұрыс жаңғырту біліктілігін қалыптастыру:

1) белгі – ишараттарды (біреудің қабылдауына және ақпарат беруге арналған), ишарат сигналдарды (еріксіз, өздігінен және біреудің қабылдауына арналмаған), көрнекілендірілген ишараттарды (сөйлеген сөзіне сай келетін) пайдалану;

2) өзіне сенімділік, күш ишаратын, бағалау ишаратын, жақсы көңіл-күй ишаратын, ашықтық ишаратын орынды қабылдау және көрсету;

3) эмоционалдық күйлерді, ишараттарды, сыртқы сигнал қалыптарын тану;

4) көркем шығарма кейіпкерлерінің эмоционалдық күйін сахналау, драмаландыру әдістерін қолдану;

5) ым-ишараларды формальды-динамикалық ерекшеліктері бойынша бағалау (әңгімелесушінің қашықтығына байланысты орынды амплитуданы пайдалану және ишараттарды таңдау: жақын қашықтықта – саусақтарды ғана бұгу, қашықтық ұлғайғанда – қолмен шынтақтан қозғалыс жасау, мұнда амплитуда жарты метрге дейін жетеді);

6) белгілі жағдайдағы жүріс-тұрысты модельдеу: дәмеленуді, өкінуді, ақкөңілдікті, қызғанышты орынды білдіру;

7) педагогтың, кітапханашының, аспаздың кәсіби қызметіне байланысты әрекеттерді жасап көру;

8) психотерапевттік бағыттағы этюдтер мен ойындарды ойнату: "Бұл-мен", "Өзім туралы айтамын", "Менің әлемім";

9) қарым-қатынастың пәндік-әрекеттік құралдарын пайдалану: қарым-қатынас үшін қозғалыстық және заттық қозғалыстар, қалыптарды пайдалану, жақындату, алыстату, заттарды ұсыну, басқа адамды өзіне тарту, итеру, қарсылықты, байланысқа шығудан жалтару немесе кері жағдайды, байланысқа шығуды қалауды білдіретін қалыптар;

10) би қозғалыстарын жасау, билеу, жарқын, икемді бейнені жасау;

сөйлеу тілінің интонациясын дамыту:

1) адамның дауыс ырғағын беру және ағымдағы жағдайын көрсету;

2) көпшілік алдында сөз сөйлеу кезінде басқа адамның эмоционалдық күйін дауыс ырғағын және үнін анықтай білу;

3) мысалдың, өлеңнің кейіпкерін сөйлеу интонациясы арқылы кейіпкерін анықтау; мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру:

1) қарым-қатынасты әрқайсысы қызметтің объектісі және субъектісі болатын әріптестердің ерекше өзара байланысы ретінде түсіну;

2) жаттық сезімін еңсеру, аралас ұжымдарда тұлғааралық қарым-қатынас процестің қиындығын еңсеру;

мимика және пантомимика құралдары мен көңіл-күйдің және мінездің жеке қасиеттерін түзету:

1) адамның көңіл-күйін жүрісі, мүсіні, ишараттары арқылы анықтау;

2) актерлік еркіндік жағдайына жету, белгілі бір әдеби сюжетті этюдті, суырып салмалық әдіспен ойната білу;

3) эмоцияларыңызды басқару қабілетін бекіту.

32. 12-сыныпқа арналған "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінің базалық мазмұны:

психобұлшық ет аппаратын жаттықтыру:

1) жүріс-тұрысты, сезімді, көңіл-күйді, эмоцияларды саналы түрде түзету;

2) дене қозғалысының жекелеген қимылдарын, еріннің жеңіл дірілінің шағын микро белгілерін түсіну;

3) жүріс-тұрысты, сезімді, эмоцияларды саналы түрде түзету мақсатында бет бұлшықеттерінің жағдайын басқару;

4) өз эмоциянды ажырату және олардың не себепті туындап, қандай әсерден өзгертінін түсіну, өз эмоционалдық күйінді басқару;

5) эмоционалды жай-күйді қабылдай білуге, сәйкесінше сөйлеу мәнерімен қоса оларды мимикалық және пантомимикалық қимылдарымен жаңғыртуға үйрету;

мимикалық, пантомимикалық қозғалыстарды, эмоцияны білдірумен байланысты сөйлеу интонацияларын бекіту:

1) зәрлілік, келеке, кейігіштік, ұнату, сүйсіну, елігушілік, ұмтылғыштық, түсінбестік, абыржу;

2) берілген эмоцияларды бағдарламалық көркем туындылардың материалдарынан анықтау және таныс туындылардан мәні бойынша қарама-қарсы эмоцияларды сипаттау ;

3) берілген эмоцияға миниатюра, композиция құру;

4) эмоцияларды олардың суретте, фотода, портретте бейнеленуі бойынша сипаттау және бағалау;

5) театрландырылған миниатюраларды, сюжеттік-рөлдік ойындарды, тұрмыстық миниатюраларды ойнауда жаттығуларды қолдану;

б) тілдік және тілдік емес қарым-қатынас құралдарын қолдану;

7) эмоционалды жағдайды берумен байланысты өмірлік жағдайларды модельдеу;

8) ишарат түрлерін ажырату және тиісті баға беру (ырғақты, эмоционалды, нұсқауыштық, бейнелі, символдық, көрнекі, бейімдеуіш ишараттары, "паразит" ишараттары, тиым салатын, ескертетін, қорғаныс ишараттары, зерігу, үрей, сенім ишараттары);

9) формальды-динамикалық ерекшеліктері (саны) және мазмұны бойынша бағалау және ишараттарын жасау;

10) театр түрлерін ажырату: едендегі театр, үстел театры, көлеңкелі театр;

11) ұжымдық шығармашылық дағдыларын меңгеру, ансамбль шарттарын сақтау, қисынды және өзара шартталған қарым-қатынас жасай білу;

сөйлеу тілінің интонациясын дамыту:

1) қуаныш/қамығу, тарту/итеру, жігерлендіру/қынжылту, ренжу/қорлаудың интонациялық боямасын бекіту;

2) сезімдерді, эмоционалды күйді, қуанышты, қайғы-қасіретті, тартымдылықты, ренішті, жігерлендіруді, қайғы-қасіретті, ренішті, қорлауды жеткізуде жаттығуларды қолдану;

3) өз сөзінде интонацияны, экспрессивті үзілістерді, дауысты жоғарылату немесе төмендету, семантикалық стрессті қолдануға арналған жаттығулар;

4) театр және ойын іс-әрекеті процесінде диалогтік сөйлеуді қолдану;

мика пантомимикасы арқылы мәдени мінез-құлық дағдыларын қалыптастыру:

1) театрда мәдени жүріп-тұру дағдыларын меңгеру, сахнада болып жатқан нәрселерге орынды пікір білдіру;

2) белгілі сигналдарды саналы түрде беру үшін еркін экспрессивтік қозғалыстарды пайдалану: сөйлеу барысындағы көрнекілік ретінде көз қысу, сыпайы назар салу, грим, мысқылдаған бет әлпеті, көрнекі сөйлеу;

мика және пантомимика құралдары мен көңіл-күйдің және мінездің жеке қасиеттерін түзету:

1) берілген эмоцияға өз сезімін сипаттай білу: менің әңгімелесуші адамға деген көзқарасым қандай;

2) теріс мінез ерекшеліктеріне, эмоциялардың өзгермелілігіне моральдық баға беру;

3) басқа адамға ұнатпау сезімін баса білу және оны орынды білдіру;

4) тұлғаның әлеуметтік ортада туындайтын мінезіне баға беру (сарандық, мейірімділік, адалдық, өкінушілік, опық жеу, мойынсыну, енжарлық, өзін-өзі дәріптеу).

Параграф 2. Оқыту мақсаттарының жүйесі

33. Оқыту мақсаттарын ыңғайлы қолдану үшін және мониторинг жүргізу үшін Бағдарламаға код енгізілген. Кодтағы бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар

– бөлімі мен бөлімшені, төртінші сан оқыту мақсатының нөмірленуін көрсетеді. Мысалға, 11.2.1.1 кодында: "11" - сынып, "2.1" - бөлімше, "1" - оқыту мақсатының нумерациясы.

34. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Психобұлшық ет аппаратын жаттықтыру" бөлімі:

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
1.1. Психобұлшық ет аппаратын жаттықтыру	<p>11.1.1.1 жүріс-тұрысты, сезімді, эмоцияларды саналы түрде түзету мақсатында аутогенді психобұлшықетті жаттығу жасау дағдыларын игеру;</p> <p>11.1.1.2 әдеби туындыларды ойнатуға арналған қолданбалы материалды пайдалану (суреттер, көрнекіліктер) (қалдық көру қабілеті бар оқушыларға арналған) ;</p> <p>11.1.1.3 экспрессивті-мимикалық әрекеттер жасау: күлімсіреу, көзқарас, қол мен дененің мәнерлі қозғалыстары, мәнерлі леп білдіру</p>	<p>12.1.1.1 жүріс-тұрысты, сезімді, көңіл-күйді, эмоцияларды саналы түрде түзету;</p> <p>12.1.1.2 дене қозғалысының жекелеген қимылдарын, еріннің жеңіл дірілінің шағын микро белгілерін түсіну;</p> <p>12.1.1.3 жүріс-тұрысты, сезімді, эмоцияларды саналы түрде түзету мақсатында бет бұлшықеттерінің жағдайын басқару;</p> <p>12.1.1.4 өз эмоциянды ажырату және олардың не себепті туындап, қандай әсерден өзгеретінін түсіну, өз эмоционалдық күйінді басқару</p>

2) "Сезімдерді қабылдау және эмоционалдық жағдайы" бөлімі:

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
2.1. Сезімдермен танысу	<p>11.2.1.1 Мінез ерекшелігінің, эмоциялардың түрлерін ажырату: дәмелену/өкіну, ақкөңілдік/ қызғаныш;</p> <p>11.2.1.2 Күлкінің (қызықты, табашыл, аяусыз, ұнамсыз, жасанды және риясыз) мазмұндық қырларын ажырату және орынды бағалау</p>	<p>12.2.1.1 Мінез ерекшелігінің, эмоциялардың түрлерін ажырату: зәрлілік/ келеке/ кейігіштік; ұнату/ сүйсіну/ елігушілік/ ұмтылғыштық ; түсінбестік/ абыржу;</p> <p>12.2.1.2 эмоционалдық күйін жаңғырту арқылы сюжеттік картиналардың кейіпкерлерінің мимикасын, тұрыстары мен ишарат мағынасын түсіну</p>
		<p>12.2.2.1 берілген эмоцияларды бағдарламалық көркем туындылардың материалдарынан анықтау және таныс туындылардан мәні бойынша қарама-қарсы эмоцияларды сипаттау;</p> <p>12.2.2.2 эмоционалдық күйін, сезімін ажырату: зәрлілік/ келеке/ кейігіштік, ұнату/ сүйсіну, қызығушылық/ ұмтылғыштық, түсінбестік/ абыржу;</p>

<p>2.2. Сезімдерді тану, атау, сипаттау</p>	<p>11.2.2.1 тұлғаның мимикалық мінездемесін сипаттау және орынды бағасын беру: күшті-әлсіз, белгісіз-үйлесімді, стереотипті-жеке;</p> <p>11.2.2.2 мінез ерекшеліктерді, көңіл-күйді, эмоцияларды сипаттау және орынды баға беру: жағымпаздану, менсінбеушілік, тәкаппарлық, жабырқау, қайғыру, қуану, шаттану, мұңаю, жек көру, құрметтеу;</p> <p>11.2.2.3 көңіл-күйі мен сезімін анықтау: дәмелену/ өкіну; ақкөңілдік/қызғаныш;</p> <p>11.2.2.4 күлкінің түрлерін ажырату: (жасанды, табиғи, жеңіл, кең);</p> <p>11.2.2.5 музыкалық туындының көңіл-күйін анықтау (көңілді, жалынды, мұңды, қайғылы)</p>	<p>12.2.2.3 театрландырылған композицияны, пьесаны қарау кезінде кейіпкерлердің эмоционалдық күйін бағалау;</p> <p>12.2.2.4 берілген эмоцияға миниатюра, композиция құру;</p> <p>12.2.2.5 эмоцияларды олардың суретте, фотода, портретте бейнеленуі бойынша сипаттау және бағалау;</p> <p>12.2.2.6 айналасындағылардың эмоционалдық күйін байқау, олардың айқын көріністерін ұғыну ;</p> <p>12.2.2.7 белгілі сезімдер үйлесіміне миниатюра қою;</p> <p>12.2.2.8 суретшінің эмоционалдық күйін картинасының түс үйлесімі бойынша анықтау;</p> <p>12.2.2.9 әдеби кейіпкерлердің мінез-құлқын түрлі мінез-құлықтармен модельдеу (мейірімді/ашулы, көңілді/ мұңлы);</p> <p>12.2.2.10 театрландырылған миниатюра және сюжеттік-рөлдік ойын кезінде кейіпкерлердің эмоционалдық күйін бағалау;</p> <p>12.2.2.11 сахналық бейне дағдыларын игеру: қиялдағы және шын өмірдегі заттармен ойнау;</p> <p>12.2.2.12 айналасындағылардың эмоционалдық күйін анықтау, олардың айқын көріністерін ұғыну</p>
	<p>11.2.3.1 жүрістің түрлерін көрсету: ырғақты – ырғақтың бұзылуымен, бір қалыпты, босаң, теңселіп;</p> <p>11.2.3.2 дәмелену-өкіну, келеке қылу – қулану, ақкөңілдік-қызғану сезімдерінің мимикамен және ишаратын модельдеу;</p>	<p>12.2.3.1 мінез ерекшеліктерін, эмоцияларды, сезімдерді беру: қулану, келеке қылу, зәрлілік, сүйсіну, ынталы, мысқыл, абыржу ;</p> <p>12.2.3.2 сезімдерді бере отырып, берілген эмоциялармен этюдтерді ойнату: зәрлілік, келеке, кейігіштік, ұнату, сүйсіну, ынтығу , албырттық, түсінбестік, абыржу;</p> <p>12.2.3.3 дененің пластикасын, қозғалыс бағдарларын, илгіштігін түзету;</p> <p>12.2.3.4 жүрістің түрлерін көрсету: тырпылдату, "салбыраңқы" жүріс, жылдам- баяу, ауыр салмақты " тәкаппар", "кірбіндеу", шалыну, кідіру;</p>

2.3. Мимика мен пантомимиканы жаңғырту	<p>11.2.3.3 мүсін үшін жауап беретін бұлшықеттерді жаттықтырады;</p> <p>11.2.3.4 ишаратты, тұрысты, мимиканы, пантомимиканы драматизациялау ойындарын жүргізу;</p> <p>11.2.3.5 сюжеттік қойылым кейіпкерлерінің қалыптасушы эмоционалдық күйін жаңғырту (пішінді көру болған жағдайда)</p>	<p>12.2.3.5 мінез ерекшеліктерін, эмоцияларды, сезімдерді түзету: келеке, зәрлілік, сүйсіну, ынтығу;</p> <p>12.2.3.6 сезімдерді бере отырып, берілген эмоцияда этюдтарді ойнату: мысқылдау, қулану, зәрлілік, келеке ету, кейігіштік, ұнату, сүйсіну, ынтығу, албырттық, түсінбестік, абыржу;</p> <p>12.2.3.7 өмірден алынған материалдар қолданылатын тұрмыстық сахна миниатюраларын ойнату, мимика арқылы сенімділікті, еркіндікті, батылдықты көрсету;</p> <p>12.2.3.8 басқа адамның эмоционалдық күйін пантомимикалық қозғалыстар арқылы білдіру (таспен жүріп өтеуге қорықпаймын)</p>
--	---	--

3) "Қарым-қатынастың сөйлеу тілі және тілдік емес құралдарын практикада қолдану" бөлімі:

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
<p>3.1. Ишараттарды, мәнерлі кимылдарды орындауға жаттығу</p>	<p>11.3.1.1 белгі –ишараттарды (біреудің қабылдауына және ақпарат беруге арналған), ишарат сигналды (еріксіз, өздігінен және біреудің қабылдауына арналмаған), көрнекілендірілген ишараттарды (сөйлеген сөзіне сай келетін) пайдалану;</p> <p>11.3.1.2 өзіне сенімділік, күш ишаратын, бағалау ишаратын, жақсы көңіл-күй ишаратын, ашықтық ишаратын орынды қабылдау және көрсету;</p> <p>11.3.1.3 эмоционалдық күйлерді, ишараттарды, сыртқы сигнал қалыптарын тану;</p> <p>11.3.1.4 саусақтармен бедерлі нүктелерді, штрихтарды, сызықтарды оқу, атау және сипаттау (қалдық көру қабілеті бар оқушыларға арналған);</p> <p>11.3.1.5 көркем шығарма кейіпкерлерінің эмоционалдық күйін театрландыру, драмалық әдістерін қолдану;</p>	<p>12.3.1.1 ишарат түрлерін ажырату және тиісті баға беру (ырғақты, эмоционалдық, нұсқауыштық, бейнелі, символдық, көрнекі, бейімдеуіш ишараттары, "паразит" ишараттары, тиым салатын, ескертетін, қорғаныс ишараттары, зерігу, үрей, сенім ишараттары);</p> <p>12.3.1.2 формальды динамикалық ерекшеліктер (саны) және мазмұны бойынша бағалау және ишараттарын жасау;</p> <p>12.3.1.3 табиғи құбылыстарды елестете отырып, пантомимикалық этюдтарді жасау (жел, тыныштық, жаңбыр, дауыл);</p> <p>12.3.1.4 жоқ затпен әрекеттерді жасау: сырнай, сыбызғыда ойнау;</p> <p>12.3.1.5 жиі кездесетін өмірлік жағдайларда диалог жүргізу дағдыларын қолдану;</p>

	<p>11.3.1.6 формалды динамикалық ерекшеліктер бойынша ишараттарды бағалау (қарқын, амплитуда);</p> <p>11.3.1.7 әңгімелесушінің қашықтығына байланысты орынды амплитуданы пайдалану және ишараттарды таңдау: жақын қашықтықта – саусақтарды ғана бұғу, қашықтық ұлғайғанда – қолмен шынтақтан қозғалыс жасау, мұнда амплитуда жарты метрге дейін жетеді)</p>	<p>12.3.1.6 бас қозғалыстарын орындау: болымды бас ізеу, теріс бұрылу, мінеуші тербеліс, бастың сөйлеушіге қарай бағытталуы (қалдық көру қабілеті бар оқушыларға)</p>
3.2. Қылықты модельдеу	<p>11.3.2.1 белгілі жағдайдағы жүріс-тұрысты модельдеу: дәмеленуді, өкінуді, аккөңілдікті, қызғанышты орынды білдіру;</p> <p>11.3.2.2 педагогтың, кітапханашының, аспаздың кәсіби қызметіне байланысты әрекеттерді жасап көру;</p> <p>11.3.2.3 психотерапевтік бағыттағы этюдтар мен ойындарды ойнату: "Бұл-мен", "Өзім туралы айтамын", "Менің әлемім";</p> <p>11.3.2.4 қарым-қатынастың пәндік-әрекеттік құралдарын пайдалану: қарым-қатынас үшін қозғалыстық және заттық қозғалыстар, қалыптарды пайдалану, жақындату, алыстату, заттарды ұсыну, басқа адамды өзіне тарту, итеру, қарсылықты, байланысқа шығудан жалтару немесе кері жағдайды, байланысқа шығуды қалауды білдіретін қалыптар;</p> <p>11.3.2.5 би қозғалыстарын жасау, билеу, жарқын, икемді бейнені жасау</p>	<p>12.3.2.1 театрдың түрлерін атау: едендегі театр, үстел үстіндегі театр, көлеңкелер театры;</p> <p>12.3.2.2 сюжеттік қойылымдар тақырыбына импровизация жасау, өзің шығарған хикаяларды ойлап табу;</p> <p>12.3.2.3 ұжымдық шығармашылық дағдыларын игеру, ансамбль талаптарын сақтау, қисынды және өзара шартталған қарым-қатынас жасай білу;</p> <p>12.3.2.4 мәнерлі қарым-қатынас құралдарын пайдалана отырып, еркін практикалық әрекетте мәдени қарым-қатынас жасау;</p> <p>12.3.2.5 эмоционалдық бояулы сезімнің күйін модельдеу (масаттану, ұялу, сенімділік, қымсыну, шаттану, мұңаю, таңдану)</p>

4) "Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту" бөлімі:

4-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
		<p>12.4.1.1 қуаныш/ қамығу, тарту/ итеру, жігерлендіру/ қынжылту, ренжу/ қорлаудың интонациялық боямасын анықтау;</p> <p>12.4.1.2 өз сөйлеуінде интонацияны, мәнерлі кідірістерді пайдалану, дауысты азайту немесе</p>

4.1. Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту	<p>11.4.1.1 адамның дауыс ырғағын беру және ағымдағы жағдайын көрсету;</p> <p>11.4.1.2 көпшілік алдында сөз сөйлеу кезінде басқа адамның эмоционалдық күйін дауыс ырғағын және үнін анықтай білу;</p> <p>11.4.1.3 мысалдың, өлеңнің кейіпкерін сөйлеу интонациясы арқылы кейіпкерін анықтау (қалдық көру қабілеті бар оқушылар үшін)</p>	<p>көтеру, мағыналық екпінді пайдалану;</p> <p>12.4.1.3 сөзбен ынталандыру бойынша сезімдердің, эмоционалдық күйдің реңктерін білдіру: мысқыл, түсінбестік, келемеждеу, зәрлі, ынтызарлықпен;</p> <p>12.4.1.4 азайған ишаратпен сөйлеу кезінде эмоционалды бояулы сөйлеуді пайдалану (пішінді көру қабілеті бар, зағип балалар);</p> <p>12.4.1.5 сахналық ойнату қызметінде диалогтық сөйлесуді пайдалану</p>
---	--	---

5) "Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру" бөлімі:

5-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
5.1. Мәдени тәртіп пен қарым-қатынастың адекватты тәсілдері	<p>11.5.1.1 қарым-қатынасты әрқайсысы қызметтің объектісі және субъектісі болатын әріптестердің ерекше өзара байланысы ретінде түсіну;</p> <p>11.5.1.2 жаттық сезімін еңсеру, аралас ұжымдарда тұлғааралық қарым-қатынас процестің қиындығын еңсеру (қалдық көру қабілеті бар балалар, зағип балалар)</p>	<p>12.5.1.1 театрда мәдени жүріп-тұру дағдыларын меңгеру, сахнада болып жатқанға орынды пікір білдіру;</p> <p>12.5.1.2 белгілі сигналдарды саналы түрде беру үшін еркін экспрессивтік қозғалыстарды пайдалану: сөйлеу барысындағы көрнекілік ретінде көз қысу, сыпайы назар салу, бет-аузын қисайту, мысқылдаған бет әлпеті;</p> <p>12.5.1.3 микро және макро әлеумет ішінде зәрлілік, кейігіштік, келемеждеу сезімдерін еңсере білу;</p> <p>12.5.1.4 өзінің бейвербалды мінез-құлқын талдау және баға бере білу</p>

6) "Мимика және пантомимика құралдарымен көңіл-күйдің және мінездің жеке қасиеттерін түзету" бөлімі:

6-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
		<p>12.6.1.1 берілген эмоцияға өз сезімін сипаттай білу: мен әңгімелесуші адамға деген көзқарасым қандай; кімді бағалаймын, құрметтеймін;</p> <p>12.6.1.2 теріс мінез ерекшеліктеріне моральдық баға</p>

6.1. Көңіл-күйдің және мінездің жеке қасиеттерін түзету	11.6.1.1 адамның көңіл-күйін жүрісің, мүсінің, ишараттары арқылы анықтау; 11.6.1.2 актерлік еркіндік жағдайына жету, белгілі бір әдеби сюжетті этюдті, суырып салмалық әдіспен ойната білу	беру, оларды эмоциямен ойнатып шығу; 12.6.1.3 басқа адамға ұнатпау сезімін баса білу және оны орынды білдіру; 12.6.1.4 тұлғаның әлеуметтік ортада туындайтын мінезіне баға беру (сарандық, мейірімділік, адалдық, өкінушілік, опық жеу, мойынсыну, енжарлық, өзін-өзі дәріптеу)
---	---	---

35. Осы Бағдарлама көру қабілеті зақымдалған (көрмейтін, нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 11-12 сыныптары үшін "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда сыныптар бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

36. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Параграф 3. Көру қабілеті зақымдалған (көрмейтін, нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 11 - 12 сыныптары үшін "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 11-сынып:

1-кесте

Бөлім	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. "Психобұл шық ет аппаратын жаттықтыру"	1.1. Психобұлшық ет аппаратын жаттықтыру	11.1.1.1 жүріс-тұрысты, сезімді, эмоцияларды саналы түрде түзету мақсатында аутогенді психобұлшықетті жаттығу жасау дағдыларын игеру; 11.1.1.2 әдеби туындыларды ойнатуға арналған қолданбалы материалды пайдалану (суреттер, көрнекіліктер) (қалдық көру қабілеті бар оқушыларға арналған)
	2.1. Сезімдермен танысу	11.2.1.1 Мінез ерекшелігінің, эмоциялардың түрлерін ажырату: демелену/өкіну, аккөңілдік/қызғаныш; 11.2.1.2 Күлкінің (қызықты, табашыл, аяусыз, ұнамсыз, жасанды және риясыз) мазмұндық қырларын ажырату және орынды бағалау

2. "Сезімдерді қабылдау және эмоционалдық жағдайы"	2.2. Сезімдерді тану, атау, сипаттау	<p>11.2.2.1 тұлғаның мимикалық мінездемесін сипаттау және орынды бағасын беру: күшті-әлсіз, белгісіз –үйлесімді, стереотипті – жеке;</p> <p>11.2.2.2 мінез ерекшеліктерді, көңіл-күйді, эмоцияларды сипаттау және орынды баға беру: жағымпаздану, менсінбеушілік, тәкаппарлық, жабырқау, қайғыру, қуану, шаттану, мұңаю, жек көру, құрметтеу;</p> <p>11.2.2.3 көңіл-күйі мен сезімін анықтау: дәмелену/өкіну; ақкөңілдік/қызғаныш;</p> <p>11.2.2.4 күлкінің түрлерін ажырату: (жасанды, табиғи, жеңіл, кең)</p>
	2.3. Мимика мен пантомимиканы жаңғырту	<p>11.2.3.1 жүрістің түрлерін көрсету: ырғақты – ырғақтың бұзылуымен, бір қалыпты, босаң, теңселіп;</p> <p>11.2.3.2 дәмелену-өкіну, келеке қылу – қулану, ақкөңілдік-қызғану сезімдерінің мимикамен және ишаратын модельдеу;</p> <p>11.2.3.3 мүсін үшін жауап беретін бұлшықеттерді жаттықтырады</p>
2-тоқсан		
2. "Сезімдерді қабылдау және эмоционалдық жағдайы"	2.2. Сезімдерді тану, атау, сипаттау	11.2.2.5 музыкалық туындының көңіл-күйін анықтау (көңілді, жалынды, мұңды, қайғылы)
	2.3. Мимика мен пантомимиканы жаңғырту	11.2.3.4 ишаратты, тұрысты, мимиканы, пантомимиканы драматизациялау ойындарын жүргізу
3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тілі және тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.1. Ишараттарды, мәнерлі қимылдарды орындауға жаттығу	<p>11.3.1.1 белгі –ишараттарды (біреудің қабылдауына және ақпарат беруге арналған), ишарат сигналды (еріксіз, өздігінен және біреудің қабылдауына арналмаған), көрнекілендірілген ишараттарды (сөйлеген сөзіне сай келетін) пайдалану;</p> <p>11.3.1.2 өзіне сенімділік, күш ишаратын, бағалау ишаратын, жақсы көңіл-күй ишаратын, ашықтық ишаратын орынды қабылдау және көрсету;</p> <p>11.3.1.3 эмоционалдық күйлерді, ишараттарды, сыртқы сигнал қалыптарын тану;</p>

		11.3.1.4 саусақтармен бедерлі нүктелерді, штрихтарды, сызықтарды оқу, атау және сипаттау (қалдық көру қабілеті бар оқушыларға арналған)
	3.2. Қылықты модельдеу	11.3.2.1 белгілі жағдайдағы жүріс-тұрысты модельдеу: дәмеленуді, өкінуді, ақкөңілдікті, қызғанышты орынды білдіру; 11.3.2.2 педагогтың, кітапханашының, аспаздың кәсіби қызметіне байланысты әрекеттерді жасап көру
4. "Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту"	4.1. Интонациямен айтуды үйрету	11.4.1.1 адамның дауыс ырғағын беру және ағымдағы жағдайын көрсету; 11.4.1.2 көпшілік алдында сөз сөйлеу кезінде басқа адамның эмоционалдық күйін дауыс ырғағын және үнін анықтай білу
3-тоқсан		
2. "Сезімдерді қабылдау және эмоционалдық жағдайы"	2.3. Мимика мен пантомимиканы жаңғырту	11.2.3.5 сюжеттік қойылым кейіпкерлерінің қалыптасушы эмоционалдық күйін жаңғырту (пішінді көру болған жағдайда)
3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тілі және тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.1. Ишараттарды, мәнерлі қимылдарды орындауға жаттығу	11.3.1.5 көркем шығарма кейіпкерлерінің эмоционалдық күйін сахналау, драмалық әдістерін қолдану; 11.3.1.6 формалды динамикалық ерекшеліктер бойынша ишараттарды бағалау (қарқын, амплитуда); 11.3.1.7 әңгімелесушінің қашықтығына байланысты орынды амплитуданы пайдалану және ишараттарды таңдау: жақын қашықтықта – саусақтарды ғана бұгу, қашықтық ұлғайғанда – қолмен шынтақтан қозғалыс жасау, мұнда амплитуда жарты метрге дейін жетеді)
	3.2. Қылықты модельдеу	11.3.2.3 психотерапевтік бағыттағы этюдтар мен ойындарды ойнату: "Бұл-мен", "Өзім туралы айтамын", "Менің әлемім"
4. "Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту"	4.1. Интонация мен айтуды үйрету	11.4.1.3 мысалдың, өлеңнің кейіпкерін сөйлеу интонациясы арқылы кейіпкерін анықтау (

		қалдық көру қабілеті бар оқушылар үшін)
5. "Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру"	5.1. Мәдени тәртіп пен қарым-қатынастың адекватты тәсілдері	11.5.1.1 қарым-қатынасты әрқайсысы қызметтің объектісі және субъектісі болатын әріптестердің ерекше өзара байланысы ретінде түсіну
4-тоқсан		
1. "Психобұл шық ет аппаратын жаттықтыру"	1.1. Психобұлшық ет аппаратын жаттықтыру	11.1.1.3 экспрессивті-мимикалық әрекеттер жасау: күлімсіреу, көзқарас, қол мен дененің мәнерлі қозғалыстары, мәнерлі леп білдіру
3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тілі және тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.2. Қылықты модельдеу	11.3.2.4 қарым-қатынастың пәндік-әрекеттік құралдарын пайдалану: қарым-қатынас үшін қозғалыстық және заттық қозғалыстар, қалыптарды пайдалану, жақындату, алыстату, заттарды ұсыну, басқа адамды өзіне тарту, итеру, қарсылықты, байланысқа шығудан жалтару немесе кері жағдайды, байланысқа шығуды қалауды білдіретін қалыптар; 11.3.2.5 би қозғалыстарын жасау, билеу, жарқын, икемді бейнені жасау
5."Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру"	5.1. Мәдени тәртіп пен қарым-қатынастың адекватты тәсілдері	11.5.1.2 жаттық сезімін еңсеру, аралас ұжымдарда тұлғааралық қарым-қатынас процестің қиындығын еңсеру (қалдық көру қабілеті бар балалар, зағип балалар)
6. "Мимика және пантомимика құралдарымен көңіл-күйдің және мінездің жеке қасиеттерін түзету"	6.1. Көңіл-күйді және мінездің жеке қасиеттерін түзету	11.6.1.1 адамның көңіл-күйін жүрісі, мүсіні, ишараттары арқылы анықтау; 11.6.1.2 актерлік еркіндік жағдайына жету, белгілі бір әдеби сюжетті этюдті, суырып салмалық әдіспен ойната білу

2) 12-сынып:

2-кесте

Бөлім	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. "Психобұл шық ет аппаратын жаттықтыру"	1.1. Психобұлшық ет аппаратын жаттықтыру	12.1.1.1 жүріс-тұрысты, сезімді, көңіл-күйді, эмоцияларды саналы түрде түзету; 12.1.1.2 дене қозғалысының жекелеген қимылдарын, еріннің

		жеңіл дірілінің шағын микро белгілерін түсіну
2. "Сезімдерді қабылдау және эмоционалдық жағдайы"	2.1. Сезімдермен танысу	12.2.1.1 Мінез ерекшелігінің, эмоциялардың түрлерін ажырату: зәрлілік/ келеке/ кейігіштік; ұнату/ сүйсіну/елігушілік/ ұмтылғыштық; түсінбестік/ абыржу; 12.2.1.2 эмоционалдық күйін жаңғырту арқылы сюжеттік картиналардың кейіпкерлерінің мимикасын, тұрыстары мен ишарат мағынасын түсіну
	2.2. Сезімдерді тану, атау, сипаттау	12.2.2.1 берілген эмоцияларды бағдарламалық көркем туындылардың материалдарынан анықтау және таныс туындылардан мәні бойынша қарама-қарсы эмоцияларды сипаттау; 12.2.2.2 эмоционалдық күйін, сезімін ажырату: зәрлілік/ келеке/ кейігіштік, ұнату/ сүйсіну, қызығушылық/ ұмтылғыштық, түсінбестік/ абыржу; 12.2.2.3 театрландырылған композицияны, пьесаны қарау кезінде кейіпкерлердің эмоционалдық күйін бағалау; 12.2.2.4 берілген эмоцияға миниатюра, композиция құру; 12.2.2.5 эмоцияларды олардың суретте, фотода, портретте бейнеленуі бойынша сипаттау және бағалау
	2.3. Мимика мен пантомимиканы жаңғырту	12.2.3.1 мінез ерекшеліктерін, эмоцияларды, сезімдерді беру: қулану, келеке қылу, зәрлілік, сүйсіну, ынтығу, мысқыл, абыржу ; 12.2.3.2 сезімдерді бере отырып, берілген эмоциялармен этюдтерді ойнату: зәрлілік, келеке, кейігіштік, ұнату, сүйсіну, ынтығу , албырттық, түсінбестік, абыржу; 12.2.3.3 дененің пластикасын, қозғалыс бағдарларын, илгіштігін түзету
2-тоқсан		
		12.2.2.6 айналасындағылардың эмоционалдық күйін байқау, олардың айқын көріністерін ұғыну ;

2. "Сезімдерді қабылдау және эмоционалдық жағдайы"	2.2. Сезімдерді тану, атау, сипаттау	12.2.2.7 белгілі сезімдер үйлесіміне миниатюра қою; 12.2.2.8 суретшінің эмоционалдық күйін картинасының түс үйлесімі бойынша анықтау
	2.3. Мимика мен пантомимиканы жаңғырту	12.2.3.4 жүрістің түрлерін көрсету: тырпылдату, "салбыраңқы" жүріс, жылдам- баяу, ауыр салмақты "тәкаппар", "кірбіндеу", шалыну, кідіру; 12.2.3.5 мінез ерекшеліктерін, эмоцияларды, сезімдерді түзету: келеке, зәрлілік, сүйсіну, ынтығу; 12.2.3.6 сезімдерді бере отырып, берілген эмоцияда этюдтерді ойнату: мысқылдау, қулану, зәрлілік, келеке ету, кейігіштік, ұнату, сүйсіну, ынтығу, албырттық, түсінбестік, абыржу; 12.2.3.7 өмірден алынған материалдар қолданылатын тұрмыстық сахна миниатюраларын ойнату, мимика арқылы сенімділікті, еркіндікті, батылдықты көрсету; 12.2.3.8 басқа адамның эмоционалдық күйін пантомимикалық қозғалыстар арқылы білдіру (таспен жүрі өтеуге қорықпаймын)
3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тілі және тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.1. Жесттерді, мәнерлі қимылдарды орындауға жаттығу	12.3.1.1 ишарат түрлерін ажырату және тиісті баға беру (ырғақты, эмоционалдық, нұсқауыштық, бейнелі, символдық, көрнекі, бейімдеуіш ишараттары, "паразит" ишараттары, тиым салатын, ескертетін, қорғаныс ишараттары, зерігу, үрей, сенім ишараттары); 12.3.1.2 формальды динамикалық ерекшеліктер (саны) және мазмұны бойынша бағалау және ишараттарын жасау
	3.2. Қылықты модельдеу	12.3.2.1 театрдың түрлерін атау: едендегі театр, үстел үстіндегі театр, көлеңкелер театры
4. "Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту"	4.1. Интонациямен айтуды үйрету	12.4.1.1 қуаныш/қамығу, тарту/итеру, жігерлендіру/қынжылту, ренжу/қорлаудың интонациялық боямасын анықтау; 12.4.1.2 өз сөйлеуінде интонацияны, мәнерлі кідірістерді пайдалану, дауысты

		азайту немесе көтеру, мағыналық екпінді пайдалану
3-тоқсан		
3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тіліжәне тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.1. Ишараттарды, мәнерлі қимылдарды орындауға жаттығу	12.3.1.3 табиғи құбылыстарды елестете отырып, пантомимикалық этюдтарді жасау (жел, тыныштық, жаңбыр, дауыл); 12.3.1.4 жоқ затпен әрекеттерді жасау: сырнай, сыбызғыда ойнау; 12.3.1.5 жиі кездесетін өмірлік жағдайларда диалог жүргізу дағдыларын қолдану; 12.3.1.6 бас қозғалыстарын орындау: болымды бас иезу, теріс бұрылу, мінеуші тербеліс, бастың сөйлеушіге қарай бағытталуы (қалдық көру қабілеті бар оқушыларға)
	3.2. Қылықты модельдеу	12.3.2.2 сюжеттік қойылымдар тақырыбына импровизация жасау, өзің шығарған хикаяларды ойлап табу
4. "Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту"	4.1. Интонациямен айтуды үйрету	12.4.1.3 сөзбен ынталандыру бойынша сезімдердің, эмоционалдық күйдің реңктерін білдіру: мысқыл, түсінбестік, келемеждеу, зәрлі, ынтызарлықпен; 12.4.1.4 азайған ишаратпен сөйлеу кезінде эмоционалды бояулы сөйлеуді пайдалану(пішінді көру қабілеті бар, зағип балалар); 12.4.1.5 сахналық ойнату қызметінде диалогтық сөйлесуді пайдалану
5. "Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру"	5.1. Мәдени тәртіп пен қарым-қатынастың адекватты тәсілдері	12.5.1.1 театрда мәдени жүріп-тұру дағдыларын меңгеру, сахнада болып жатқанға орынды пікір білдіру; 12.5.1.2 белгілі сигналдарды саналы түрде беру үшін еркін экспрессивтік қозғалыстарды пайдалану: сөйлеу барысындағы көрнекілік ретінде көз қысу, сыпайы назар салу, бет-аузын қисайту, мысқылдаған бет әлпеті
4-тоқсан		
		12.1.1.3 жүріс-тұрысты, сезімді, эмоцияларды саналы түрде түзету мақсатында бет бұлшықеттерінің жағдайын басқару;

1. "Психобұл шық ет аппаратын жаттықтыру"	1.1. Психобұлшық ет аппаратын жаттықтыру	12.1.1.4 өз эмоциянды ажырату және олардың не себепті туындап, қандай әсерден өзгеретінін түсіну, өз эмоционалдық күйінді басқару
2. "Сезімдерді қабылдау және эмоционалдық жағдайы"	2.2. Сезімдерді тану, атау, сипаттау	12.2.2.9 әдеби кейіпкерлердің мінез-құлқын түрлі мінез-құлықтармен модельдеу (мейірімді/ашулы, көңілді/мұңлы); 12.2.2.10 театрландырылған миниатюра және сюжеттік-рөлдік ойын кезінде кейіпкерлердің эмоционалдық күйін бағалау; 12.2.2.11 сахналық бейне дағдыларын игеру: қиялдағы және шын өмірдегі заттармен ойнау; 12.2.2.12 айналасындағылардың эмоционалдық күйін анықтау, олардың айқын көріністерін ұғыну
3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тілі және тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.2. Қылықты модельдеу	12.3.2.3 ұжымдық шығармашылық дағдыларын игеру, ансамбль талаптарын сақтау, қисынды және өзара шартталған қарым-қатынас жасай білу; 12.3.2.4 мәнерлі қарым-қатынас құралдарын пайдалана отырып, еркін практикалық әрекетте мәдени қарым-қатынас жасау; 12.3.2.5 эмоционалдық бояулы сезімнің күйін модельдеу (масаттану, ұялу, сенімділік, қымсыну, шаттану, мұңаю, таңдану)
5. "Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру"	5.1. Мәдени тәртіп пен қарым-қатынастың адекватты тәсілдері	12.5.1.3 микро және макро әлеумет ішінде зәрлілік, кейігіштік, келемеждеу сезімдерін еңсере білу; 12.5.1.4 өзінің бейвербалды мінез-құлқын талдау және баға бере білу
6. "Мимика және пантомимика құралдарымен көңіл-күйдің және мінездің жеке қасиеттерін түзету"	6.1. Көңіл-күйді және мінездің жеке қасиеттерін түзету	12.6.1.1 берілген эмоцияға өз сезімін сипаттай білу: мен әңгімелесуші адамға деген көзқарасым қандай; кімді бағалаймын, құрметтеймін; 12.6.1.2 теріс мінез ерекшеліктеріне моральдық баға беру, оларды эмоциямен ойнатып шығу; 12.6.1.3 басқа адамға ұнатпау сезімін баса білу және оны орынды білдіру;

	12.6.1.4 тұлғаның әлеуметтік ортада туындайтын мінезіне баға беру (сарандық, мейірімділік, адалдық, өкінушілік, опық жеу, мойынсыну, енжарлық, өзін-өзі дәріптеу)
--	---

Ескерту:

1) бір тоқсан ішіндегі оқыту мақсаттары сөйлеу қызметінің түрлері бойынша біріктіріледі;

2) ұсынылған ұзақ мерзімді жоспар үлгі ретінде, оқушылардың оқу материалды игеру қарқынына байланысты мұғалім өзгертулер енгізе алады;

3) барлық оқу мақсаттарын концентрлік тәсілмен іске асыру ұсынылады: әрбір мақсат келесі тоқсанда кеңейтілген және/немесе күрделенген сөйлеу материалында тереңдете отырып қайталады.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 389-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған жалпы орта білім беру деңгейінің 11-12 сыныптары үшін "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 389-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 390-қосымша

Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған жалпы орта білім беру деңгейінің 11 - 12 сыныптары үшін "Емдік дене шынықтыру" пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 390-қосымшамен толықтырылды – ҚР Білім және ғылым министрінің 27.07.2017 № 352 (1, 2, 6, 8, 9, 10,(11, 12) сыныптардың ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылары үшін 01.09.2017, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар 3-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2018, ерекше білім беруге

қажеттіліктері бар 4-сыныптың және 10-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2019, 11-сыныптың білім алушылары үшін 01.09.2020 қолданысқа енгізіледі); жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрықтарымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. "Емдік дене шынықтыру" оқу пәнінің үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – бағдарлама) "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. Бағдарламаның мақсаты тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушылардың ағзасын физикалық жағынан нығайту, қозғалыс функциялары мен танымдық қызметінің бұзылыстарын мүмкіндігінше жою және олардың үдеуін алдын алу.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) денсаулықты нығайту, ағзаны шынықтыру және сырқаттанушылықты төмендету;

2) дене мүшелерінің функционалдық деңгейін арттыру, әлсіреген бұлшықет топтарын нығайту және бұлшық ет тонусын қалыпқа келтіру, денсаулықтың оңтайлы деңгейін сақтау;

3) дене дайындығын арттыру арқылы негізгі физикалық қасиеттерді дамыту: күш, жылдамдық, төзімділік, ептілік және икемділік;

4) тірек-қимыл аппаратының көру, жүрек-тамыр, тыныс алу, жүйке жүйелерінің функционалдық бұзылыстарын түзетуді жүзеге асыру;

5) емдік дене шынықтыру сабақтарында кешенді дене жаттығуларын сауықтыру, түзету бағытында дене белсенділігінің функционалдық жағдайын бақылаудың қарапайым тәсілдері;

6) денсаулық жағдайы әлсіреген ағза жүйелерінің физиологиялық белсенділігін арттыру, оқу қызметі режимінде ақыл-ой және физикалық жұмысқа қабілеттілікті жақсартуға жәрдемдесу болып табылады;

7) дене дамуы мен дене дайындығы туралы жалпы түсініктерді қалыптастыру, дене жаттығуларымен өз бетінше айналысуға қызығушылықты дамыту, еңбек үрдістерінің элементтерін үйрету.

2-тарау. Оқу үрдісін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдер

4. "Емдік дене шынықтыру" түзету курсы білім алушыларға:

1) түзету жаттығуларының адамның физикалық және морфофункционалды жүйесіне әсері туралы білу;

2) өзінің және өзге де білім алушылардың физикалық жағдайын бағалау;

3) коммуникативтік және шығармашылық, сын тұрғысынан ойлау, проблемаларды шешу дағдыларын дамыту;

4) жеке дене қасиеттерін дамыту, қозғалыс техникасын жетілдіру бойынша дербес сабақтар өткізу үшін практикалық қызметте және күнделікті өмірде алған білімдері мен іскерліктерін қолдану;

5) дененің жеке ерекшеліктерін ескере отырып, таңертеңгілік және түзету жаттығуларының қарапайым кешендерін құру және орындау;

6) дене бітімінің дамуын, дене дамуының даярлығын бақылай отырып физикалық жүктеме режимдері мен қимыл-қозғалыс техникасы арқылы жақсаруын жүзеге асыру;

7) дене жаттығуларын орындау кезінде жүрек жиырылу жиілігінің көрсеткіштеріне бақылау жүргізу;

8) шынықтыру рәсімдерін жүргізу.

5. "Емдік дене шынықтыру" пәні бойынша оқу үрдісін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері арнайы педагогика қағидаттарына негізделіп, тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларды ерекше білім беру қажеттіліктерімен қамтамасыз етеді.

6. Білім алушылардың емдік дене шынықтыру сабақтарында қарым-қатынас жасауда қимыл-қозғалыс ойындарының маңызы зор.

7. Сабақтардың тиімділігін арттыру үшін айналар, гимнастикалық (шведтік) қабырғалар, отырғыштар, сәкілер, еңкейтілген жазықтықтар, үстел теннисіне арналған үстелдер, баспалдақтар, сатылар, із жолдары, бедерлі және қабырғалы жылжымалы тақталар, еңкейтілген тақталар, шағын батуттар, тренажерлер, арнайы жабдықтар (гравитацияға қарсы костюмдер, ФАЭТОН нейро-ортопедиялық комбинезоны, Гросс аппараты, Кобра механотерапия аппараты, аяқ-қолдарды әзірлеуге арналған тренажер (сырғумен), механотерапиялық тренажер Мотомед) қолданылады.

8. Әрбір нозология нақты жабдықтармен жабдықтауды қажет етеді. Жұлынның зақымдануы кезінде дененің бөліктерін бекіту үшін белдіктер, зығыр таспалар, манжеттер, корсеттер қолданылады.

9. Білім беру үрдісінің нәтижелері мен оқыту мақсаттарының жүйесінің басымдығына қарай классикалық білім беру негізі ретінде құндылыққа бағдарланған, іс-әрекеттік, жеке тұлғаға бағытталған, коммуникативтік, сараланған, жобалық тәсілдер және ойын жаттығулары қолданылады.

10. Құндылыққа бағытталған тәсіл:

1) құндылыққа бағдарланған оқу үрдісі білім алушының жеке басының құндылықтар жүйесін мақсатты түрде қалыптастырады;

2) құндылықтардың мәні белгілі бір қоғамның табысты жұмыс істеуі үшін қажетті нормаларды, әдеттерді, өмір салтын, мінез-құлық стилін қалыптастыру аясында көрінеді;

3) құндылықтар тұлға уәждемесінің маңызды факторы ретінде әсер ете отырып, мінез-құлық пен іс-әрекетті ынталандырады;

4) орта білім беру құндылықтары "Мәңгілік ел" ұлттық идеясына негізделген.

11. Іс-әрекет тәсілі:

1) білім алушының білімді дайын түрде алып қоймай, оны өзі ізденіп, өзінің оқу іс-әрекетінің мазмұны мен нысандарын ұғынуына, оның нормалар жүйесін түсінуіне және қабылдауына, оларды жетілдіруге белсенді қатысуына сай білімінің, оқу біліктіліктері мен кең ауқымды дағдыларының белсенді әрі табысты түрде қалыптасуына ықпал етеді;

2) арнайы мектептегі іс-әрекеттік тәсіл білім алушылардың жеке басының дамуы олардың қолжетімді қызметін (пәндік-практикалық, оқу, дене шынықтыру) ұйымдастыру сипатымен анықталатынын тануға құрастырылады.

12. Жеке тұлғаға бағытталған тәсіл:

1) жеке тұлғаға бағытталған тәсілдің мақсаты оқу үрдісін дараландыру, оқу үрдісінде білім алушының тұлғасын үйлесімді қалыптастыру және жан-жақты дамыту, оның психикалық және дене дамуының жеке ерекшеліктерін, мінез-құлық қажеттіліктері мен уәждерін ескере отырып, оның шығармашылық күш-жігерін толық ашу болып табылады;

2) әрбір білім алушының емдік дене шынықтыру бойынша бағдарламаны игеруінің жеке қарқынын құру (оқыту мен тәрбиелеудің келесі кезеңі алдыңғы кезеңнің меңгерілген мазмұнына негізделіп құрылады, әрбір оқушы дамуы бойынша қатарластарымен емес, өзімен салыстырылады).

13. Коммуникативтік тәсіл:

1) оқыту үрдісі қарым-қатынас біліктіліктерін және нақты коммуникация жағдайларына сәйкес жұмыс тәртібін қалыптастыруға септігін тигізетін тапсырмаларды қамтиды (жұптық және топтық жұмыс);

2) коммуникативтік тәсілдің әлеуметтік маңыздылығы: ақпараттың әр түрін меңгеру ; әр түрлі мәселелер бойынша пікірталас жүргізе білу, осы мәселелер бойынша өз ұстанымын қалыптастыру болып табылады;

3) коммуникативтік тәсілдің жеке маңыздылығы: достарының, сыныптастарының іс-әрекеттерін талдай білу және бағалай білу; өз күш жігерін дұрыс бағалай білу, тамақ ішуде, дене жүктемесінде, әр түрлі жағдайларда жеке бейімделу және ассистивті құралдарды пайдалана білу (көзілдірік, арнайы кресло, жеке бейімделген жұмыс орны, компьютердің арнайы пернетақталары, дәстүрлі тышқанның алмастырғыштары).

14. Саралап оқыту тәсілі:

1) саралап оқыту жұмысын ұйымдастырудың шарты мұғалім тарапынан күрделілікпен ерекшеленетін сараланған тапсырмаларды қолдану;

2) бір санаттағы білім алушыларда вариативті типологиялық ерекшеліктерінің болуына байланысты саралап оқыту тәсілі. Педагог түзету-білім беру үрдісін сипаттамасы бойынша сыныпта біртектес болып келетін топтардың болуына қарай, олардың әрқайсысы үшін жұмыстың әртүрлі көлемі, мазмұны, қарқыны, күрделілігі, әдістері мен тәсілдері, оқытуды бақылау мен ынталандырудың түрлері мен тәсілдері арқылы ұйымдастырады.

15. Саралап оқыту тәсілі үрдісінде келесі терапиялық ұсыныстарды сақтау қажет:

1) бұлшықеттердің қатты созылуын болдырмау (бұлшықет жүйесінің аурулары бар білім алушыларға қатысты) шиеленісті тудыратын жалпы дамыту жаттығулары мен ойындары кезінде пайда болады (мысалы, жүрелеп, өкшесімен отыру). Білім алушыны тұрғызу кезінде оларға бұлшықет көмегін көрсетеді немесе қосымша құралдар ұсынады.

2) спастикалық диплегиясы бар білім алушылар түзету жаттығуларын өткізу кезінде мүмкіндігінше екі қолын қолдануы ескеріледі;

3) тепе-теңдікті сақтау қабілеті нашар, бірақ жүруге қабілетті, ұршық буыны бұзылуы бар білім алушылар жоғары динамикалық жаттығулар мен ойындарға арбада отырып қатысады немесе сараланған тапсырмаларды орындайды;

4) тырысу ұстамалары (таңдамалы түрде) болатын білім алушыларға кейбір тапсырмалардың ұстамалар ықтималдығын қаншалықты арттыратынын және оларға түрткі болатындығын түсіндіру; Айналмалы қимылдарды, снарядтарда гимнастикалық жаттығуларды орындаудан аулақ болу өте маңызды;

5) күштеп басқарылмайтын қозғалыстары (гиперкинездері) бар білім алушылармен түзету жаттығуларын үш деңгейде пысықтау міндетті: айнаға қарап бақылаумен, айнаға қарап бақылаусыз, көзін жұмып.

16. Жобалап оқыту тәсілі:

1) білім алушы өз алдына проблема қояды және оны шешу жолдарын өз бетінше табуға болжам жасайды;

2) білім алушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып жүзеге асырылады. асырылады. Жобалау қызметінің алгоритмі толық сақталады. Бөлімнің мазмұнымен танысу шеңберінде білім алушылардың ұжымдық/топтық жобаларды дайындау бойынша ұйымдастырылады.

17. Ойын арқылы оқыту әдісі:

1) оқыту әдісі ретінде ойын тәсілін қолдану білім алушылардың танымдық қызығушылықтарын жандандыруға ықпал етеді;

2) оқу материалдары ойын құралы болып табылып, оқыту қызметі ойын ережелеріне бағынады. Ұжымдық қызмет түрлерін ұйымдастыруға бағытталған ойын әдістері білім алушылардың арасындағы кіші топтың басқа мүшелерінің пікірін

құрметтеуге, түпкілікті нәтижелерді болжауға, іс-әрекеттерді өз бетінше жоспарлауға, мақсаттарға жету әдістерін анықтауға үйренуіне ықпал етеді.

18. Жүктемелерді мөлшерлеу: бастапқы бағытты таңдау, қайталау саны, орындау белсенділігі, қарқыны, қозғалыс амплитудасы, орындау күрделілігі, эмоционалды фактордың болуы, тыныс алу жаттығуларының саны, заттарды, тренажерларды пайдалану.

19. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (бұдан әрі – АКТ) қолдану:

1) АКТ қолдану құзыреттілігі жұмыста, бос уақытында және қарым-қатынаста технологияларды біліктілікпен және шығармашылықпен пайдалануын қамтиды;

2) білім алушылар барлық пәндерді оқу барысында ақпаратты табу, құрастыру және басқару, мәліметтер мен идеялармен бөлісу, бірлесіп әрекет ету, түрлі жабдықтар мен қосымшаларды пайдалану арқылы өз жұмысын жетілдіре және бағалай отырып, АКТ қолдану дағдыларын дамытады;

3) бағдарлама мыналарды қамтиды: бұқаралық ақпарат құралдарының мультимедиалық ресурстары; цифрлық және ғаламтор көздері; олардың дәлдігін, сенімділігі мен маңыздылығын бағалай білу; АКТ ақпаратты құру және өңдеу үшін;

4) АКТ оқу үрдісінде білім алушылардың жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, қолданылады.

3-тарау. "Емдік дене шынықтыру" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

Параграф 1. "Емдік дене шынықтыру" пәнінің мазмұны

20. "Емдік дене шынықтыру" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 11 сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 36 сағат;

2) 12-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 36 сағат;

21. Оқу бағдарламасының мазмұны бөлім бойынша оқыту ұйымдастырылған. Әр бөлім мазмұны белгілі бір сыныпқа арналған оқу мақсаттары бойынша ұсынылған бөлімшелерден тұрады. Әрбір бөлімше ішінде жүйелі және дәйекті ұйымдастырылған оқу мақсаттары мұғалімдерге өз жұмысын жоспарлауға және білім алушылардың жетістіктерін бағалауға, оларды оқытудың келесі кезеңдері туралы хабардар етуге мүмкіндік береді.

22. Оқу пәнінің мазмұны 3 бөлімнен тұрады:

1) "Тірек-қимыл аппараттарының бұзылыстарын алдын алу және түзету";

2) "Түзете-дамыта сауықтыру арқылы шығармашылық қабілеттер мен сыни ойлау";

3) "Денсаулықты және салауатты өмір салтын сақтауға ынталандыру".

23. "Тірек-қимыл аппараты бұзылуының алдын алу және түзету" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) тірек-қимыл аппараты бұзылыстарының алдын алу және түзету және тыныс алу функциясын жақсарту;

2) негізгі қимыл-қозғалыс дағдыларын түзету үшін қозғалыс қызметін саналы басқарудағы әртүрлі жаттығулардың тізбегі;

3) дене дамуының кемшіліктерін түзетудің негізгі элементтерін өз бетінше меңгеруге үйрету;

4) аяқ буындарының қозғалғыштығын арттыру;

5) бірқатар дене жаттығуларында тактика, стратегия және құрылымдық идеялардың бірізділігін сақтау;

6) өзінің және өзгенің біліктілігін айқындау, өмірде қажетті қимыл-қозғалыс біліктіліктері мен дағдыларын қалыптастыру;

7) қозғалыс қабілеттерін жақсарту және түзету үшін оқытудың әртүрлі кезеңдерінде қозғалыс белсенділігімен байланысты қиындықтарды еңсеру және қатерлерге ден қою дағдыларын дамыту.

24. "Түзете-дамыта сауықтыру арқылы шығармашылық қабілеттер мен сыни тұрғыдан ойлау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) білім алушылардың жеке қимыл-қозғалыс мүмкіндіктерін ескере отырып, өзгермелі мән-жайларға ден қойып балама шешімдердің көмегімен қозғалысқа байланысты идеяларды, стратегиялар мен жоспарларды қолдану;

2) өздігімен және бірлесе жұмыс істеп, кезекпен командалық көшбасшы рөлін атқару арқылы белгілі бір мақсатқа қол жеткізу;

3) ағзаның жеке ерекшеліктерін ескере отырып, түзету және дамыту бағытындағы қолайлы оқу ортасын құру бойынша бірлескен жұмыс дағдыларын білу және түсіну;

4) бірқатар дене жаттығуларында ережелер мен құрылымдық тәсілдерді қолдану, жасау;

5) емдік дене шынықтыру сабағында жеке және топтық тапсырмаларды орындау кезінде патриоттық сезімін дамыту;

6) қозғалыстардың әртүрлі мәнмәтіндеріне байланысты рөлдерді орындау және олардың айырмашылықтарын білу.

25. "Денсаулықты және салауатты өмір салтын ынталандыру" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) емдік дене шынықтырудың денсаулық пен салауатты өмір салты үшін маңыздылығы туралы білу, тұрақты, дербес және жүйелі сабақтарға қызығушылықтарын арттыру;

2) қимыл-қозғалыс белсенділігін дамытуға бағытталған емдік дене жаттығуларын орындау қажеттілігін түсіну;

3) әртүрлі дене жүктемелерінің ағзадағы өзгерістерге әсерін білу және түсіну, қимыл-қозғалыс бұзылыстарын түзету;

4) дене жағдайына және орындалуына байланысты әртүрлі тыныс алу жаттығуларын орындау нәтижесінде тыныс алу функциясын қалыпқа келтіру;

5) қимыл-қозғалыс бұзылыстарының ерекшелігін ескере отырып, бірқатар физикалық жүктемелерге қатысу кезінде тиісті түрде әрекет ете отырып, қиындықтар мен тәуекелдерді анықтау;

6) емдік дене шынықтыру сабағының дәстүрлі емес түрлері, психогимнастика элементтері.

26. 11-сыныпқа арналған "Емдік дене шынықтыру" пәнінің базалық мазмұны:
білім негіздері:

1) сабақтарда өзін-өзі ұстау ережелері, шығармашылық белсенділік пен салауатты өмір салтын сақтау, адамның репродуктивті функциясын қолдау үшін емдік дене шынықтыру сабақтарының рөлі мен маңызын білу;

2) өздігінен үйде немесе мектепте емдік дене шынықтыру сабақтарына қойылатын гигиеналық талаптарды, ауа және күн ванналарын қабылдау ережелері;

3) ауа және күн ванналарын қабылдау ережелері;

4) ашық ауадағы сабақтардың, температуралық режимнің маңызы;

5) сабақтарда үйренген қимыл-қозғалыс ойындарының ережелерін білу;

диагностика:

1) дене дамуының бұзылыстарының сипатын анықтау және сараланған түзету әрекетінің құралдарын анықтау үшін тексеру;

2) денсаулық жағдайына, дене дамуы мен дене дайындығына негізделген тұрақты сауықтыру сабақтары жүйесінде жоспарлау және бақылау технологиясы;

3) жеке және өз бетінше жұмыс істеу тәсілдерін таңдау;

бұзылған функциялардың алдын алу және түзету:

1) дене бітімін түзету бойынша дербес сабақтарды ұйымдастыру және өткізу;

2) жеке жаттығуларды тренажерлар мен арнайы жабдықтарда жасау;

3) сауықтыру гимнастикалық кешені мен сауықтырудың дәстүрлі емес тәсілдерін пайдалану;

4) өзінің дене жағдайын бақылау арқылы демалу тәсілдерін жетілдіру;

5) тыныс алу мүмкіндіктерін дамыту және өздігінен массаж жасау, тірек-қимыл аппаратарының бұзылыстарын алдын алу;

сабақтың тиімділігін бағалау:

1) өзін-өзі байқау және өзін-өзі бақылау;

2) қимыл-қозғалыс техникасын бағалау, мамандандырылған жаттығуларды орындау техникасындағы қателерді анықтау және жою тәсілдері;

3) мұғалімнің бақылауымен тесттердің көмегімен ағза резервтері мен денсаулық жағдайын өлшеу (Руфье сынағасының көрсеткіштері бойынша "денсаулық индексі" есептеу).

27. 12-сыныпқа арналған "Емдік дене шынықтыру" пәнінің базалық мазмұны:

білім негіздері:

1) сабақтарда денсаулық пен салауатты өмір салтын сақтау дағдылары мен қауіпсіздік техникасын сақтауды ұйымдастыру (күн тәртібі, таңғы жаттығу, сауықтыру іс-шаралары);

2) шаршауды сыртқы белгілері бойынша анықтай білу, физикалық жай-күйдің динамикасын анықтау үшін ең тиімді құралдар мен әдістерді бағалау және таңдау;

диагностика:

1) физикалық даму бұзылыстарының сипатын анықтау;

2) дифференциалды түзетуші әсердің құралдарын анықтау және жеке жұмыс тәсілдерін таңдау;

тірек-қимыл аппаратының бұзылуларын алдын алу және түзету:

1) дене дамуының бұзылыстарын түзету;

2) түзету жаттығулар кешендерінің күрделенуі, олардың көлемін, мөлшерін және мазмұнын ұлғайту;

3) дене бітімінің бұзылыстарын түзету бойынша сабақтарды ұйымдастыру және өткізу, қимыл-қозғалыстағы бұзылыстарды түзету (үйлестірудің бұзылуы, қозғалыстағы дәлдік, тепе-теңдік);

4) қозғалыс қабілеттерін (күш, жылдамдық, ептілік, төзімділік, икемділік) дамытудағы кемшіліктерді жою;

5) дене қалпын түзету, тыныс алу және түзету гимнастикасының тәсілдерін қолдану ;

6) бұлшықет тонусын қалыпқа келтіретін арнайы жаттығулар, тренажерлар мен арнайы жабдықтардағы жеке жаттығулар, сауықтырудың дәстүрлі емес тәсілдерін пайдалану;

7) дәрігер мен ЕДШ әдіскерінің ұсыныстарына сәйкес (денсаулық жағдайын және аурудың өту сипатын ескере отырып) жаттығулар кешендерін өз бетінше құрастыру;

сабақтың тиімділігін бағалау:

1) өзін-өзі байқау және өзін-өзі бақылау;

2) қимыл-қозғалыс техникасын бағалау, мамандандырылған жаттығуларды орындау техникасындағы қателерді анықтау және жою тәсілдері, мұғалімнің бақылауымен тесттердің көмегімен ағза резервтері мен денсаулық жағдайын өлшеу (Руфье сынама-сының көрсеткіштері бойынша "денсаулық индекcін" есептеу).

Параграф 2. Оқыту мақсаттарының жүйесі

28. Оқыту бағдарламасында оқу мақсаттарын қолдануға ыңғайлы болу және мониторинг жүргізу үшін кодтық белгі енгізілген. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар - бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан - оқыту мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 11.1.2.1 кодында: "11" - сынып, "1.2" - бөлімше, "1" - оқыту мақсатының реттік саны.

29. Бөлімдер бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Тірек-қимыл аппараты бұзылыстарының алдын алу және түзету" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
1.1. Тірек-қимыл аппараты бұзылыстарының алдын алу, түзету және тыныс алу функциясын жақсарту	<p>11.1.1.1 әртүрлі емдік дене жаттығуларын орындау кезінде өзінің қимыл-қозғалыс дағдыларын талдай білу;</p> <p>11.1.1.2 омыртқаны түзету үшін әртүрлі емдік дене жаттығуларын орындау кезіндегі ептіліктері мен қозғалыс дағдыларын талдау;</p> <p>11.1.1.3 тыныс алу қызметін жақсарту үшін тыныс алу жаттығуларын қолдану (кеуде қуысының пішініне оң әсер етеді)</p>	<p>12.1.1.1 әртүрлі емдік дене жаттығуларын орындау кезінде қимыл қозғалыс дағдыларын көрсете білу;</p> <p>12.1.1.2 омыртқаны түзету үшін әртүрлі емдік дене жаттығуларын орындау кезінде қозғалыс дағдыларын көрсете білу;</p> <p>12.1.1.3 тыныс алу қызметін жақсарту үшін жаттығуларды (кеуде қуысының пішініне оң әсер ететін) практикада қолдану</p>
1.2. Негізгі қимыл-қозғалыс дағдыларын түзету үшін әртүрлі жаттығулар арқылы қозғалыс қызметін саналы басқару	<p>11.1.2.1 омыртқаны түзету үшін әртүрлі емдік дене жаттығуларын орындау кезіндегі ептіліктері мен қозғалыс дағдыларын талдау;</p> <p>11.1.2.2 дене дамуы мен дене даярлығын өздігімен бақылау және қимыл-қозғалыс комбинацияларын өз бетінше қолдану;</p> <p>11.1.2.3 өзінің дене дамуын (дене бітімін) бағалау; әртүрлі бағыттарда (кифоздар, лордоздар, сколиоздар) омыртқаның қисаюын, дене тұрқындағы ауытқуларды түзету бойынша жаттығуларды жоспарлау, жаттығулар кешендерін пайдалану;</p> <p>11.1.2.4 қалыптасқан жағдайларға байланысты өз жүрісін өздігімен бақылау және түзету</p>	<p>12.1.2.1 омыртқаны түзету үшін әртүрлі емдік дене жаттығуларын орындау кезінде қозғалыс дағдыларын көрсету;</p> <p>12.1.2.2 өзінің дене дамуы мен дене даярлығына өздігімен бақылау жасау және қимыл-қозғалыс комбинацияларының орындалуын көрсету;</p> <p>12.1.2.3 қалыптасқан жағдайларға байланысты жүрісті түзетуге әсер ететін жаттығулар кешенін талдау және көрсету;</p> <p>12.1.2.4 қалыптасқан жағдайларға байланысты жүру бұзылыстарын түзетуге арналған жаттығулар кешенін құру</p>
1.3. Дене дамуының жеткіліксіздігін түзетудің негізгі элементтерін өз бетінше меңгеруге үйрету	<p>11.1.3.1 арқа және дененің алдыңғы бөлігінің (бұлшықет корсеті) бұлшықеттерін нығайтуға, дұрыс дене қалпын қалыптастыруға арналған дамытушы физикалық жаттығуларды таңдау;</p> <p>11.1.3.2 физикалық дамуы мен қимыл-қозғалыс қателерін алдын алуға және түзетуге мүмкіндік беретін әртүрлі жүйелі жаттығуларда қимылдарды орындау сапасын бағалау;</p> <p>11.1.3.3 толық табандағы тіректі (иық буынында жазу және созу,</p>	<p>12.1.3.1 арқа және дененің алдыңғы бөлігінің (бұлшық ет корсеті) бұлшық еттерін нығайтуға, дұрыс дене қалпын қалыптастыруға арналған дамытушы дене жаттығуларын жүйелеу;</p> <p>12.1.3.2 физикалық дамуға ықпал ететін әртүрлі жүйелі жаттығулардағы қимылдарды орындау сапасын талдау және қозғалыс қателерін алдын алу және түзету;</p> <p>12.1.3.3 толық табанды тіреу (иық буынында жазу және созу, шынтақ</p>

	<p>шынтақ буынында жазу және супинация, саусақтарды жазу және үлкен саусақтың қолға апаруы, жамбас-сан буынында жазу және шығару, тізе буынында жазу, білек буынында жазу) және шектелген қимыл қозғалыстарды әзірлеуге арналған жаттығуларды қолдану</p>	<p>буынында жазу және супинация, саусақтарды жазу және үлкен саусақты қол буынына апару, жамбас-сан буынында жазу және шығару, тізе буынында жазу, сирақ-табан буынында жазу) шектеулі қозғалыстарды әзірлеуге арналған жаттығуларды талдау</p>
<p>1.4. Аяқ буындарының қозғалғыштығын арттыру</p>	<p>11.1.4.1 субъективті түйсікке сәйкес қозғалыс амплитудасы мен бұлшықет кернеуінің күшін реттеуге мүмкіндік беретін жаттығуларды жүйелеу;</p> <p>11.1.4.2 жоғарғы аяқ буындарындағы қозғалысты арттыру үшін жаттығулар кешендерін таңдау және қолдану;</p> <p>11.1.4.3 аяқ буындарының қозғалғыштығын арттыру үшін негізгі физикалық қозғалыстарды болжау;</p> <p>11.1.4.4 ұсақ моториканы түзетуге арналған заттармен жасалатын жаттығуларды үйрету үшін негізгі физикалық қозғалыстар туралы білімдерін талдау</p>	<p>12.1.4.1 субъективті сезімдерге сәйкес қозғалыс амплитудасы мен бұлшықет кернеуінің күшін реттеуге мүмкіндік беретін жаттығуларды жүйелеу және өздігімен қолдану;</p> <p>12.1.4.2 аяқ-кол буындарындағы қимыл шапшаңдығын арттыру үшін жаттығулар кешендерін құру және қолдану;</p> <p>12.1.4.3 аяқ буындарының қозғалғыштығын арттыру үшін негізгі физикалық қозғалыстарды әзірлеу;</p> <p>12.1.4.4 ұсақ моториканы түзетуге арналған заттармен жасалатын басқа да жаттығуларды үйрету үшін негізгі дене қимылдарын жіктеу</p>
<p>1.5. Бірқатар дене жаттығуларында тактика, стратегия және құрылымдық идеялардың бірізділігін сақтау</p>	<p>11.1.5.1 кең ауқымынды дене жаттығуларында түрлі тактиканы, стратегияны және композициялық идеяларды демонстрациялау</p>	<p>12.1.5.1 жаттығуларды тиімді орындау үшін кең ауқымды физикалық жаттығуларды әртүрлі тактикалармен, стратегиялармен және композициялық идеялармен байланыстыру</p>
<p>1.6. Өмірде маңызды қимыл-қозғалыс іс-әрекетіндегі дағдылары мен ептілікті қалыптастыру үшін өзінің және өзгенің қозғалыс әрекеттеріндегі ептілік пен кемшіліктерді анықтау</p>	<p>11.1.6.1 өмірлік қажетті қозғалыс ептіліктері мен дағдыларын қалыптастыру үшін қозғалыс әрекеттеріндегі кемшіліктерді жою бойынша басқа адамдардың ептіліктерін бағалау және қолдану ;</p> <p>11.1.6.2 қимыл-қозғалыс дағдыларын жүйелі дамытуға арналған арнайы жаттығуларды таңдау</p>	<p>12.1.6.1 өмірлік қажетті қозғалыс ептіліктері мен дағдыларын қалыптастыру үшін қозғалыс әрекеттеріндегі кемшіліктерді жою бойынша басқа адамдардың ептіліктерін талдау және қолдану;</p> <p>12.1.6.2 қимыл-қозғалыс дағдыларын жүйелі дамытуды жаттықтыру үшін арнайы жаттығуларды қолдану</p>
	<p>11.1.7.1 қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту және түзету үшін оқытудың әртүрлі кезеңдерінде қозғалыс белсенділігімен байланысты қиындықтарды жеңу және білу және</p>	<p>12.1.7.1 қимыл-қозғалыс белсенділігімен байланысты қиындықтарды жеңу және қауіп қатерлерге жауап қайтара білу</p>

<p>1.7. Қимыл-қозғалыс қабілеттерін жақсарту және түзету үшін оқытудың әртүрлі кезеңдерінде қиындықтарды жеңе білу және қимыл-қозғалыс белсендігімен байланысты қауіп қатерлерге жауап қайтара білу дағдыларын дамыту</p>	<p>қауіп-қатерлерге жауап қайтара білу дағдыларын талдау және оқыту барысында қолдана білу; 11.1.7.2 жеке қимыл-қозғалыс функцияларының қалыптасу деңгейін ескере отырып, қозғалыстарды дамытуда өз кезеңімен арнайы жаттығуларды жүргізу; 11.1.7.3 дене дамуы (бойы және дене салмағы) мен дене дайындығының (күш, жылдамдық, төзімділік, тепе-теңдік, икемділік) көрсеткіштерін тесттік жаттығулардың көмегімен өлшеу</p>	<p>дағдыларын талдау және оқыту барысында қолдану; 12.1.7.2 арнайы дене жаттығуларын бағалау және оларды өз кешендерінде кезең-кезеңмен қолдану; 12.1.7.3 дене дамуы мен дене дайындығының динамикалық көрсеткіштерін жүйелі бақылау үшін тесттік жаттығуларды қолдану</p>
---	---	--

2) "Түзете-дамыта сауықтыру арқылы шығармашылық қабілеттер мен сыни ойлау" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
<p>2.1. Білім алушылардың жеке қимыл-қозғалыс қажеттіліктерін ескере отырып, балама шешімдердің көмегімен қимыл-қозғалыс әрекеттерін идеялар, стратегиялар мен жоспарлар арқылы өзгермелі жағдайға жауап қайтара білуге бейімделу</p>	<p>11.2.1.1 қоршаған ортада балама шешімдерге қарай қимыл-қозғалыс әрекеттерін идеялар, стратегиялар мен жоспарлар арқылы тәжірибе ісінде талқылып және қолдана білу</p>	<p>12.2.1.1 қоршаған ортада баламалы түрде қозғалыс әрекеттеріне қарай идеялар, стратегиялар мен жоспарларды жүйелендіру және тәжірибе ісінде қолдана білу</p>
<p>2.2. Командада көшбасшылық рөлін кезектесіп орындау арқылы мақсаттарға қол жеткізу үшін өз бетімен және бірлесе жұмыс жасау</p>	<p>11.2.2.1 іс-әрекеттің дұрыс орындалуын өз бетінше бағалау және оны жүзеге асыру барысында орындауға қажетті түзетулер енгізу; 11.2.2.2 командада жұмыс істеу кезінде өзгелердің және өзінің көшбасшылық дағдыларын салыстыру</p>	<p>12.2.2.1 іс-әрекеттің орындалуын дәлелдеу және оны жүзеге асыру барысында орындауға қажетті түзетулер енгізу; 12.2.2.2 өзгелерді қолдану және командада жұмыс істеуде өзінің көшбасшылық дағдыларын көрсету</p>
<p>2.3. Ағзаның жеке ерекшеліктерін ескере отырып, түзету және дамыту бағытындағы қолайлы оқу ортасын құру бойынша бірлескен жұмыс дағдыларын білу және түсіну</p>	<p>11.2.3.1 ағзаның жеке ерекшеліктерін ескере отырып, өзгелерді талдау арқылы түзету және дамыту бағытындағы қолайлы оқу ортасын құру бойынша бірлескен тиімді жұмыс дағдыларын қолдау</p>	<p>11.2.3.1 ағзаның жеке ерекшеліктерін ескере отырып, өзгелерді зерттеу, түзету және дамыту бағытындағы қолайлы оқу ортасын құру бойынша бірлескен, тиімді жұмыс дағдыларын қолдау</p>
	<p>11.2.4.1 дене жаттығуларының мәнін түсіну және оларды өз денсаулығын жақсарту үшін қолдану;</p>	<p>12.2.4.1 дене жаттығуларын жүйелеу және оларды өз денсаулығын жақсарту үшін қолдану; 12.2.4.2 қозғалыс патологиясы бар балалардың физикалық</p>

2.4. Бірқатар дене жаттығуларында құрылымдық әдістер мен ережелерді құру, қолдану	11.2.4.2 физикалық ерекшеліктерін ескере отырып, әртүрлі дене жаттығуларын орындау кезінде ережелер мен құрылымдық тәсілдерді талдай білу және қолдана білу; 11.2.4.3 таңертеңгілік жаттығу кешендеріне арналған жаттығуларды таңдап алу және оларды зерделенген ережелерге сәйкес қолдану	ерекшеліктерін ескере отырып, әртүрлі дене жаттығуларын орындау кезінде ережелер мен құрылымдық тәсілдерді талдай білу және қолдана білу; 12.2.4.3 таңертеңгі жаттығу кешендеріне арналған жаттығуларды дайындау және оларды зерделенген ережелерге сәйкес көрсету
2.5. Емдік дене жаттығуларын орындау кезінде жеке және топтық тапсырмалар арқылы патриоттық сезімді дамыту	11.2.5.1 жеке және топтық дене жаттығуларын орындау кезінде патриотизм мен бәсекелестік сезімін көрсету және талдау	12.2.5.1 жеке және топтық дене іс-әрекетінде патриотизм мен бәсекелестік сезімін көрсету және талдау
2.6. Қимыл-қозғалыстардың әртүрлі контекстеріне байланысты рөлдерді қолдану және олардың айырмашылықтарын білу	11.2.6.1 әртүрлі рөлдермен қимылдарды орындау арқылы тәжірибе жасау, күрделі дене жаттығуларын орындау кезінде олардың айырмашылықтарын анықтау; 11.2.6.2 өз дене бітіміңіздің функцияларын басқарудың қол жетімді тәсілдерін меңгеру	12.2.6.1 қимылдарды орындау кезіндегі әртүрлі рөлдерді бағалау, күрделі физикалық жаттығуларды орындау кезінде олардың айырмашылықтарын белгілеу; 12.2.6.2 қимыл-қозғалыс бұзылыстарын (парездер, параличтер, күштеу қозғалыстары) болжау және өз денесінің функцияларын бақылаудың қолжетімді тәсілдерін жасау

3) "Денсаулықты және салауатты өмір салтын сақтауға ынталандыру" бөлімі: 3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
3.1. Тұрақты, дербес және жүйелі сабақтарға қызығушылықты арттыру, денсаулық пен салауатты өмір салты үшін емдік дене шынықтырудың маңыздылығын түсіну	11.3.1.1 денсаулықты нығайтуға ықпал ететін жаттығулардың денені сауықтырудағы пайдасы туралы өзінің және өзгенің білімін бағалай білу; 11.3.1.2 тыныс алу жүйесінің денсаулық үшін маңыздылығы туралы өзінің және өзгенің білімін талдау, оны жүзеге асыруда тыныс алу ережелерін қолдану	12.3.1.1 денсаулықты нығайтуға ықпал ететін дене жаттығулары кешендерін құру; 12.3.1.2 тыныс алу жүйесінің денсаулық үшін маңыздылығы туралы өзінің және өзгенің білімін зерттеу, тыныс алу ережелерін қолдану
3.2. Қимыл-қозғалыс белсенділігін дамытуға бағытталған емдік дене жаттығуларын орындау қажеттілігін түсіну	11.3.2.1 қимыл-қозғалыс белсенділігін дамытуға бағытталған емдік дене жаттығулары кешендерін талдау	12.3.2.1 қимыл-қозғалыс белсенділігін дамытуға бағытталған емдік дене жаттығулары кешендерін жүйелеу және құру
	11.3.3.1 алдыңғы және кейінгі жүктеменің физикалық өзгерістерін анықтау үшін, өзінің және өзгенің қолданатын стратегиясын салыстыра біліп қолдану;	12.3.3.1 жаттығуларға дейінгі және кейінгі физикалық өзгерістерді анықтау стратегиясын әзірлеу;

<p>3.3. Әртүрлі физикалық жүктемелердің ағзадағы өзгерістерге әсерін, қозғалыс ақауларын түзетуді білу және түсіну</p>	<p>11.3.3.2 бұлшықет тонусын қалыпқа келтіру және еркін қозғалыстарды жеңілдету үшін патологиялық тоникалық рефлекторлық белсенділікті тежеуге арналған жаттығуларды әзірлеу; 11.3.3.3 жаттығулардың жекелеген түрлеріне қарсы көрсетілімдерді ескере отырып, жаттығуларды күрделендіру немесе жеңілдету есебінен жүктемені мөлшерлеуді есептеу</p>	<p>12.3.3.2 бұлшықет тонусын қалыпқа келтіру және еркін қозғалыстарды жеңілдету үшін патологиялық тоникалық рефлекторлық белсенділікті тежеуге арналған жаттығуларды әзірлеу; 12.3.3.3 жаттығулардың жекелеген түрлеріне қарсы көрсетілімдерді ескере отырып, жаттығуларды күрделендіру немесе жеңілдету есебінен жүктемені мөлшерлеуді бағалау</p>
<p>3.4. Дененің орналасуына және орындалуына байланысты әртүрлі тыныс алу жаттығуларын орындау нәтижесінде тыныс алу функциясын қалыпқа келтіру</p>	<p>11.3.4.1 емдік дене жаттығуларының арнайы кешендерін орындау кезінде тыныс алу гимнастикасының әртүрлі әдістерін талдау және үйрету; 11.3.4.2 рационалды тыныс алу арқылы дене жүктемесінен туындаған ағзаның функционалдық жағдайының ауысуын қалпына келтіруге ықпал ету</p>	<p>12.3.4.1 емдік дене жаттығуларының арнайы кешендерін орындау кезінде тыныс алу гимнастикасының әртүрлі әдістерін талқылау және практикада қолдану; 12.3.4.2 рационалды тыныс алу арқылы дене жүктемесінен туындаған ағзаның функционалдық жағдайының өзгеруін қалпына келтіруді болжау</p>
<p>3.5. Қимыл-қозғалыс бұзылыстарының ерекшелігін ескере отырып, бірқатар физикалық жүктемелерге қатысу барысында сәйкес әрекет етіп, қиындықтар мен тәуекелдерді анықтау және оларды жеңе білу</p>	<p>11.3.5.1 қимыл-қозғалыс бұзылыстарының ерекшелігін ескере отырып, қауіпсіздік техникасын денсаулыққа ықтимал қауіптерді төмендету тәсілдерімен байланыстыру</p>	<p>12.3.5.1 қимыл-қозғалыс бұзылыстарының ерекшелігін ескере отырып, денсаулыққа ықтимал қауіптерді азайту тәсілдерін талдау және қауіпсіздік техникасын түсіндіру</p>
<p>3.6. Психогимнастика элементтері емдік дене шынықтыру сабағының дәстүрлі емес түрі</p>	<p>11.3.6.1 қимыл-қозғалыс бұзылыстарын ескере отырып, денсаулықты нығайтуға бағытталған психогимнастика элементтерін қолдану; 11.3.6.2 қимыл-қозғалыс бұзылыстарын ескере отырып, денсаулықты нығайтуға бағытталған емдік дене шынықтыру сабақтарының дәстүрлі емес түрлерін қолдану; 11.3.6.3 қимыл-қозғалыс бұзылыстарын ескере отырып, денсаулықты нығайтуға бағытталған өзін-өзіне массаж жасау мен релаксация элементтерін көрсету; 11.3.6.4 тренажерларда бұлшықет-буын қозғалыстарын</p>	<p>12.3.6.1 қимыл-қозғалыс бұзылыстарын ескере отырып, денсаулықты нығайтуға ықпал ететін психогимнастика элементтерін қолдану; 12.3.6.2 емдік дене шынықтыру бойынша дәстүрлі емес сабақ түрлерін және басқа да оқытылатын әдістемелерді қолдана білу; 12.3.6.3 өзіне-өзі массаж жасау мен релаксацияның басқа элементтерін өзіне-өзі қолдана білуге үйрету; 12.3.6.4 бұлшықет-буын қозғалыстарын дамыту үшін</p>

дамыту үшін жаттығулардың басқа ерекшеліктерін қолдануды үйрету

тренажерларда арнайы жаттығу алгоритмдерін әзірлеу

30. Осы оқу бағдарламасы қосымшада берілген тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға жалпы орта білім беру деңгейінің 11-12 сыныптары үшін "Емдік дене шынықтыру" оқу пәнінен үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әрбір бөлімде жүзеге асырылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

31. Бөлім мен тақырыптарды оқып-үйренуге сағаттарды бөлу мұғалімнің қалауы бойынша беріледі.

Параграф 3. Жалпы орта білім беру деңгейінің тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға 11 - 12 сыныптарына арналған "Емдік дене шынықтыру" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 11-сынып:

1-кесте

Бөлім	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1-токсан		
1. Тірек-қимыл аппараты бұзылыстарының алдын алу және түзету	1.1. Тірек-қимыл аппараты бұзылыстарының алдын алу, түзету және тыныс алу функциясын жақсарту	11.1.1.1 әртүрлі емдік дене жаттығуларын орындау кезінде өзінің қимыл-қозғалыс дағдыларын талдай білу; 11.1.1.3 тыныс алу қызметін жақсарту үшін тыныс алу жаттығуларын қолдану (кеуде қуысының пішініне оң әсер етеді)
	1.2. Негізгі қимыл-қозғалыс дағдыларын түзету үшін әртүрлі жаттығулар арқылы қозғалыс қызметін саналы басқару	11.1.2.1 омыртқаны түзету үшін әртүрлі емдік дене жаттығуларын орындау кезіндегі ептіліктері мен қозғалыс дағдыларын талдау; 11.1.2.3 өзінің дене дамуын (дене бітімін) бағалау; әртүрлі бағыттарда (кифоздар, лордоздар, сколиоздар) омыртқаның қисаюын , дене тұрқындағы ауытқуларды түзету бойынша жаттығуларды жоспарлау, жаттығулар кешендерін пайдалану
	1.3. Дене дамуының жеткіліксіздігін түзетудің негізгі элементтерін өз бетінше меңгеруге үйрету	11.1.3.1 арқа және дененің алдыңғы бөлігінің (бұлшықет корсеті) бұлшықеттерін нығайтуға , дұрыс дене қалпын қалыптастыруға арналған дамытушы физикалық жаттығуларды таңдау; 11.1.3.2 физикалық дамуы мен қимыл-қозғалыс қателерін алдын

		алуға және түзетуге мүмкіндік беретін әртүрлі жүйелі жаттығуларда қимылдарды орындау сапасын бағалау
	1.4. Аяқ буындарының қозғалғыштығын арттыру	11.1.4.1 субъективті түйсікке сәйкес қозғалыс амплитудасы мен бұлшықет кернеуінің күшін реттеуге мүмкіндік беретін жаттығуларды жүйелеу; 11.1.4.2 жоғарғы аяқ буындарындағы қозғалысты арттыру үшін жаттығулар кешендерін таңдау және қолдану
	1.7. Қимыл-қозғалыс қабілеттерін жақсарту және түзету үшін оқытудың әртүрлі кезеңдерінде қиындықтарды жеңе білу және қимыл-қозғалыс белсендігімен байланысты қауіп қатерлерге жауап қайтара білу дағдыларын дамыту	11.1.7.1 қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту және түзету үшін оқытудың әртүрлі кезеңдерінде қозғалыс белсенділігімен байланысты қиындықтарды жеңе білу және қауіп-қатерлерге жауап қайтара білу дағдыларын талдау және оқыту барысында қолдана білу
2. Түзете-дамыта сауықтыру арқылы шығармашылық қабілеттер және сыни ойлау	2.1. Білім алушылардың жеке қимыл-қозғалыс қажеттіліктерін ескере отырып, балама шешімдердің көмегімен қимыл-қозғалыс әрекеттерін идеялар, стратегиялар мен жоспарлар арқылы өзгермелі жағдайға жауап қайтара білуге бейімделу	11.2.1.1 қоршаған ортада балама шешімдерге қарай қимыл-қозғалыс әрекеттерін идеялар, стратегиялар мен жоспарлар арқылы тәжірибе ісінде талқылып және қолдана білу
	2.2. Кезекпен, командалық көшбасшы рөлін атқару, өздігімен және бірлесе жұмыс істеу арқылы мақсаттарға қол жеткізу	11.2.2.1 іс-әрекеттің дұрыс орындалуын өз бетінше бағалау және оны жүзеге асыру барысында орындауға қажетті түзетулер енгізу
	2.3. Ағзаның жеке ерекшеліктерін ескере отырып, түзету және дамыту бағытындағы қолайлы оқу ортасын құру бойынша бірлескен жұмыс дағдыларын білу және түсіну	11.2.3.1 ағзаның жеке ерекшеліктерін ескере отырып, өзгелерді талдау арқылы түзету және дамыту бағытындағы қолайлы оқу ортасын құру бойынша бірлескен тиімді жұмыс дағдыларын қолдау
	2.5. Емдік дене жаттығуларын орындау кезінде жеке және топтық тапсырмалар арқылы патриоттық сезімді дамыту	11.2.5.1 жеке және топтық дене жаттығуларын орындау кезінде патриотизм мен бәсекелестік сезімін көрсету және талдау
	3.1. Тұрақты, дербес және жүйелі сабақтарға қызығушылықты арттыру, денсаулық пен салауатты өмір салты үшін емдік дене	11.3.1.1 денсаулықты нығайтуға ықпал ететін жаттығулардың денені сауықтырудағы пайдасы туралы өзінің және өзгенің білімін бағалай білу;

3. Денсаулықты және салауатты өмір салтын сақтауға ынталандыру	шынықтырудың маңыздылығын түсіну	11.3.1.2 тыныс алу жүйесінің денсаулық үшін маңыздылығы туралы өзінің және өзгенің білімін талдау, оны жүзеге асыруда тыныс алу ережелерін қолдану
	3.2. Қимыл-қозғалыс белсенділігін дамытуға бағытталған емдік дене жаттығуларын орындау қажеттілігін түсіну	11.3.1.2 тыныс алу жүйесінің денсаулық үшін маңыздылығы туралы өзінің және өзгенің білімін талдау, оны жүзеге асыруда тыныс алу ережелерін қолдану
	3.3. Әртүрлі физикалық жүктемелердің ағзадағы өзгерістерге әсерін, қозғалыс ақауларын түзетуді білу және түсіну	11.3.3.1 алдыңғы және кейінгі жүктеменің физикалық өзгерістерін анықтау үшін, өзінің және өзгенің қолданатын стратегиясын салыстыра біліп қолдану; 11.3.3.1 алдыңғы және кейінгі жүктеменің физикалық өзгерістерін анықтау үшін, өзінің және өзгенің қолданатын стратегиясын салыстыра біліп қолдану
	3.5. Қимыл-қозғалыс бұзылыстарының ерекшелігін ескере отырып, бірқатар физикалық жүктемелерге қатысу барысында сәйкес әрекет етіп, қиындықтар мен тәуекелдерді анықтау және оларды жеңе білу	11.3.5.1 қимыл-қозғалыс бұзылыстарының ерекшелігін ескере отырып, қауіпсіздік техникасын денсаулыққа ықтимал қауіптерді төмендету тәсілдерімен байланыстыру
2-тоқсан		
	1.1. Тірек-қимыл аппараты бұзылыстарының алдын алу, түзету және тыныс алу функциясын жақсарту	11.1.1.2 омыртқаны түзету үшін әртүрлі емдік дене жаттығуларын орындау кезіндегі ептіліктері мен қозғалыс дағдыларын талдау; 11.1.1.3 тыныс алу қызметін жақсарту үшін тыныс алу жаттығуларын қолдану (кеуде қуысының пішініне оң әсер етеді)
	1.2. Негізгі қимыл-қозғалыс дағдыларын түзету үшін әртүрлі жаттығулар арқылы қозғалыс қызметін саналы басқару	11.1.2.1 омыртқаны түзету үшін әртүрлі емдік дене жаттығуларын орындау кезіндегі ептіліктері мен қозғалыс дағдыларын талдау; 11.1.2.2 дене дамуы мен дене даярлығын өздігімен бақылау және қимыл-қозғалыс комбинацияларын өз бетінше қолдану
		11.1.4.1 субъективті түйсікке сәйкес қозғалыс амплитудасы мен бұлшықет кернеуінің күшін реттеуге мүмкіндік беретін жаттығуларды жүйелеу;

<p>1. Тірек-қимыл аппараты бұзылыстарының алдын алу және түзету</p>	<p>1.4. Аяқ буындарының қозғалғыштығын арттыру</p>	<p>11.1.4.3 аяқ буындарының қозғалғыштығын арттыру үшін негізгі физикалық қозғалыстарды болжау</p>
	<p>1.5. Бірқатар дене жаттығуларында тактика, стратегия және құрылымдық идеялардың бірізділігін сақтау</p>	<p>11.1.5.1 кең ауқымынды дене жаттығуларында түрлі тактиканы, стратегияны және композициялық идеяларды демонстрациялау</p>
	<p>1.6. Өмірде маңызды қимыл-қозғалыс іс-әрекетіндегі дағдылары мен ептілікті қалыптастыру үшін өзінің және өзгенің қозғалыс әрекеттеріндегі ептілік пен кемшіліктерді анықтау</p>	<p>11.1.6.1 өмірлік қажетті қозғалыс ептіліктері мен дағдыларын қалыптастыру үшін қозғалыс әрекеттеріндегі кемшіліктерді жою бойынша басқа адамдардың ептіліктерін бағалау және қолдану</p>
	<p>1.7. Қимыл-қозғалыс қабілеттерін жақсарту және түзету үшін оқытудың әртүрлі кезеңдерінде қиындықтарды жеңе білу және қимыл-қозғалыс белсендігімен байланысты қауіп қатерлерге жауап қайтара білу дағдыларын дамыту</p>	<p>11.1.7.1 қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту және түзету үшін оқытудың әртүрлі кезеңдерінде қозғалыс белсенділігімен байланысты қиындықтарды жеңе білу және қауіп-қатерлерге жауап қайтара білу дағдыларын талдау және оқыту барысында қолдана білу</p>
<p>2. Түзету-дамыта сауықтыру арқылы шығармашылық қабілеттер және сыни ойлау</p>	<p>2.1. Білім алушылардың жеке қимыл-қозғалыс қажеттіліктерін ескере отырып, балама шешімдердің көмегімен қимыл-қозғалыс әрекеттерін идеялар, стратегиялар мен жоспарлар арқылы өзгермелі жағдайға жауап қайтара білуге бейімделу</p>	<p>11.2.1.1 қоршаған ортада балама шешімдерге қарай қимыл-қозғалыс әрекеттерін идеялар, стратегиялар мен жоспарлар арқылы тәжірибе ісінде талқылып және қолдана білу</p>
	<p>2.2. Командада көшбасшылық рөлін кезектесіп орындау арқылы мақсаттарға қол жеткізу үшін өз бетімен және бірлесе жұмыс жасау</p>	<p>11.2.2.1 іс-әрекеттің дұрыс орындалуын өз бетінше бағалау және оны жүзеге асыру барысында орындауға қажетті түзетулер енгізу; 11.2.2.2 командада жұмыс істеу кезінде өзгелердің және өзінің көшбасшылық дағдыларын салыстыру</p>
	<p>2.3. Ағзаның жеке ерекшеліктерін ескере отырып, түзету және дамыту бағытындағы қолайлы оқу ортасын құру бойынша бірлескен жұмыс дағдыларын білу және түсіну</p>	<p>11.2.3.1 ағзаның жеке ерекшеліктерін ескере отырып, өзгелерді талдау арқылы түзету және дамыту бағытындағы қолайлы оқу ортасын құру бойынша бірлескен тиімді жұмыс дағдыларын қолдау</p>
		<p>11.2.4.1 дене жаттығуларының мәнін түсіну және оларды өз денсаулығын жақсарту үшін қолдану;</p>

	2.4. Бірқатар дене жаттығуларында құрылымдық әдістер мен ережелерді құру, қолдану	11.2.4.2 физикалық ерекшеліктерін ескере отырып, әртүрлі дене жаттығуларын орындау кезінде ережелер мен құрылымдық тәсілдерді талдай білу және қолдана білу
3. Денсаулықты және салауатты өмір салтын сақтауға ынталандыру	3.2. Қимыл-қозғалыс белсенділігін дамытуға бағытталған емдік дене жаттығуларын орындау қажеттілігін түсіну	11.3.2.1 қимыл-қозғалыс белсенділігін дамытуға бағытталған емдік дене жаттығулары кешендерін талдау
	3.3. Әртүрлі физикалық жүктемелердің ағзадағы өзгерістерге әсерін, қозғалыс ақауларын түзетуді білу және түсіну	11.3.3.1 алдыңғы және кейінгі жүктеменің физикалық өзгерістерін анықтау үшін, өзінің және өзгенің қолданатын стратегиясын салыстыра біліп қолдану; 11.3.3.2 бұлшықет тонусын қалыпқа келтіру және еркін қозғалыстарды жеңілдету үшін патологиялық тоникалық рефлекторлық белсенділікті тежеуге арналған жаттығуларды әзірлеу
	3.3. Әртүрлі физикалық жүктемелердің ағзадағы өзгерістерге әсерін, қозғалыс ақауларын түзетуді білу және түсіну	11.3.3.1 алдыңғы және кейінгі жүктеменің физикалық өзгерістерін анықтау үшін, өзінің және өзгенің қолданатын стратегиясын салыстыра біліп қолдану; 11.3.3.2 бұлшықет тонусын қалыпқа келтіру және еркін қозғалыстарды жеңілдету үшін патологиялық тоникалық рефлекторлық белсенділікті тежеуге арналған жаттығуларды әзірлеу
	3.4. Дененің орналасуына және орындалуына байланысты әртүрлі тыныс алу жаттығуларын орындау нәтижесінде тыныс алу функциясын қалыпқа келтіру	11.3.4.1 емдік дене жаттығуларының арнайы кешендерін орындау кезінде тыныс алу гимнастикасының әртүрлі әдістерін талдау және үйрету
	3.5. Қимыл-қозғалыс бұзылыстарының ерекшелігін ескере отырып, бірқатар физикалық жүктемелерге қатысу барысында сәйкес әрекет етіп, қиындықтар мен тәуекелдерді анықтау және оларды жеңе білу	11.3.5.1 қимыл-қозғалыс бұзылыстарының ерекшелігін ескере отырып, қауіпсіздік техникасын денсаулыққа ықтимал қауіптерді төмендету тәсілдерімен байланыстыру
3-тоқсан		
		11.1.1.1 әртүрлі емдік дене жаттығуларын орындау кезінде

1. Тірек-қимыл аппараты бұзылыстарының алдын алу және түзету

<p>1.1. Тірек-қимыл аппараты бұзылыстарының алдын алу, түзету және тыныс алу функциясын жақсарту</p>	<p>өзінің қимыл-қозғалыс дағдыларын талдай білу; 11.1.1.2 омыртқаны түзету үшін әртүрлі емдік дене жаттығуларын орындау кезіндегі ептіліктері мен қозғалыс дағдыларын талдау</p>
<p>1.2. Негізгі қимыл-қозғалыс дағдыларын түзету үшін әртүрлі жаттығулар арқылы қозғалыс қызметін саналы басқару</p>	<p>11.1.2.2 дене дамуы мен дене даярлығын өздігімен бақылау және қимыл-қозғалыс комбинацияларын өз бетінше қолдану; 11.1.2.3 өзінің дене дамуын (дене бітімін) бағалау; әртүрлі бағыттарда (кифоздар, лордоздар, сколиоздар) омыртқаның қисаюын, дене тұрқындағы ауытқуларды түзету бойынша жаттығуларды жоспарлау, жаттығулар кешендерін пайдалану; 11.1.2.4 қалыптасқан жағдайларға байланысты өз жүрісін өздігімен бақылау және түзету</p>
<p>1.3. Дене дамуының жеткіліксіздігін түзетудің негізгі элементтерін өз бетінше меңгеруге үйрету</p>	<p>11.1.3.2 физикалық дамуы мен қимыл-қозғалыс қателерін алдын алуға және түзетуге мүмкіндік беретін әртүрлі жүйелі жаттығуларда қимылдарды орындау сапасын бағалау; 11.1.3.3 толық табандағы тіректі (иық буынында жазу және созу, шынтақ буынында жазу және супинация, саусақтарды жазу және үлкен саусақтың қолға апаруы, жамбас-сан буынында жазу және шығару, тізе буынында жазу, білек буынында жазу) және шектелген қимыл қозғалыстарды эзірлеуге арналған жаттығуларды қолдану</p>
<p>1.4. Аяқ буындарының қозғалғыштығын арттыру</p>	<p>11.1.4.2 жоғарғы аяқ буындарындағы қозғалысты арттыру үшін жаттығулар кешендерін таңдау және қолдану; 11.1.4.4 ұсақ моториканы түзетуге арналған заттармен жасалатын жаттығуларды үйрету үшін негізгі физикалық қозғалыстар туралы білімдерін талдау</p>
<p>1.6. Өмірде маңызды қимыл-қозғалыс іс-әрекетіндегі дағдылары мен ептілікті</p>	<p>11.1.6.1 өмірлік қажетті қозғалыс ептіліктері мен дағдыларын қалыптастыру үшін қозғалыс әрекеттеріндегі кемшіліктерді жою бойынша басқа адамдардың</p>

	<p>калыптастыру үшін өзінің және өзгенің қозғалыс әрекеттеріндегі ептілік пен кемшіліктерді анықтау</p>	<p>ептіліктерін бағалау және қолдану ;</p> <p>11.1.6.2 қимыл-қозғалыс дағдыларын жүйелі дамытуға арналған арнайы жаттығуларды таңдау</p>
	<p>1.7. Қимыл-қозғалыс қабілеттерін жақсарту және түзету үшін оқытудың әртүрлі кезеңдерінде қиындықтарды жеңе білу және қимыл-қозғалыс белсендігімен байланысты қауіп қатерлерге жауап қайтара білу дағдыларын дамыту</p>	<p>11.1.7.2 жеке қимыл-қозғалыс функцияларының қалыптасу деңгейін ескере отырып, қозғалыстарды дамытуда өз кезеңімен арнайы жаттығуларды жүргізу;</p> <p>11.1.7.3 дене дамуы (бойы және дене салмағы) мен дене дайындығының (күш, жылдамдық, төзімділік, тепе-теңдік, икемділік) көрсеткіштерін тесттік жаттығулардың көмегімен өлшеу</p>
<p>2. Түзете-дамыта сауықтыру арқылы шығармашылық қабілеттер мен сыни ойлау</p>	<p>2.2. Командада көшбасшылық рөлін кезектесіп орындау арқылы мақсаттарға қол жеткізу үшін өз бетімен және бірлесе жұмыс жасау</p>	<p>11.2.2.2 командада жұмыс істеу кезінде өзгелердің және өзінің көшбасшылық дағдыларын салыстыру</p>
	<p>2.4. Бірқатар дене жаттығуларында құрылымдық әдістер мен ережелерді құру, қолдану</p>	<p>11.2.4.1 дене жаттығуларының мәнін түсіну және оларды өз денсаулығын жақсарту үшін қолдану;</p> <p>11.2.4.2 физикалық ерекшеліктерін ескере отырып, әртүрлі дене жаттығуларын орындау кезінде ережелер мен құрылымдық тәсілдерді талдай білу және қолдана білу;</p> <p>11.2.4.3 таңертеңгілік жаттығу кешендеріне арналған жаттығуларды таңдап алу және оларды зерделенген ережелерге сәйкес қолдану</p>
	<p>2.5. Емдік дене жаттығуларын орындау кезінде жеке және топтық тапсырмалар арқылы патриоттық сезімді дамыту</p>	<p>11.2.5.1 жеке және топтық дене жаттығуларын орындау кезінде патриотизм мен бәсекелестік сезімін көрсету және талдау</p>
	<p>2.6. Қимыл-қозғалыстардың әртүрлі контекстеріне байланысты рөлдерді қолдану және олардың айырмашылықтарын білу</p>	<p>11.2.6.1 әртүрлі рөлдермен қимылдарды орындау арқылы тәжірибе жасау, күрделі дене жаттығуларын орындау кезінде олардың айырмашылықтарын анықтау;</p> <p>11.2.6.2 өз дене бітіміңіздің функцияларын басқарудың қол жетімді тәсілдерін меңгеру</p>

3. Денсаулықты және салауатты өмір салтын сақтауға ынталандыру	3.1. Тұрақты, дербес және жүйелі сабақтарға қызығушылықты арттыру, денсаулық пен салауатты өмір салты үшін емдік дене шынықтырудың маңыздылығын түсіну	11.3.1.1 денсаулықты нығайтуға ықпал ететін жаттығулардың денені сауықтырудағы пайдасы туралы өзінің және өзгенің білімін бағалай білу; 11.3.1.2 тыныс алу жүйесінің денсаулық үшін маңыздылығы туралы өзінің және өзгенің білімін талдау, оны жүзеге асыруда тыныс алу ережелерін қолдану
	3.4. Дененің орналасуына және орындалуына байланысты әртүрлі тыныс алу жаттығуларын орындау нәтижесінде тыныс алу функциясын қалыпқа келтіру	11.3.4.1 емдік дене жаттығуларының арнайы кешендерін орындау кезінде тыныс алу гимнастикасының әртүрлі әдістерін талдау және үйрету; 11.3.4.2 рационалды тыныс алу арқылы дене жүктемесінен туындаған ағзаның функционалдық жағдайының ауысуын қалпына келтіруге ықпал ету
	3.5. Қимыл-қозғалыс бұзылыстарының ерекшелігін ескере отырып, бірқатар физикалық жүктемелерге қатысу барысында сәйкес әрекет етіп, қиындықтар мен тәуекелдерді анықтау және оларды жеңе білу	11.3.5.1 қимыл-қозғалыс бұзылыстарының ерекшелігін ескере отырып, қауіпсіздік техникасын денсаулыққа ықтимал қауіптерді төмендету тәсілдерімен байланыстыру
	3.6. Психогимнастика элементтері емдік дене шынықтыру сабағының дәстүрлі емес түрі	11.3.6.1 қимыл-қозғалыс бұзылыстарын ескере отырып, денсаулықты нығайтуға бағытталған психогимнастика элементтерін қолдану; 11.3.6.2 қимыл-қозғалыс бұзылыстарын ескере отырып, денсаулықты нығайтуға бағытталған емдік дене шынықтыру сабақтарының дәстүрлі емес түрлерін қолдану; 11.3.6.3 қимыл-қозғалыс бұзылыстарын ескере отырып, денсаулықты нығайтуға бағытталған өзін-өзіне массаж жасау мен релаксация элементтерін көрсету; 11.3.6.4 тренажерларда бұлшықет-буын қозғалыстарын дамыту үшін жаттығулардың басқа ерекшеліктерін қолдануды үйрету
4-тоқсан		

1. Тірек-қимыл аппараты бұзылыстарының алдын алу және түзету

<p>1.2. Негізгі қимыл-қозғалыс дағдыларын түзету үшін әртүрлі жаттығулар арқылы қозғалыс қызметін саналы басқару</p>	<p>11.1.2.2 дене дамуы мен дене даярлығын өздігімен бақылау және қимыл-қозғалыс комбинацияларын өз бетінше қолдану; 11.1.2.3 өзінің дене дамуын (дене бітімін) бағалау; әртүрлі бағыттарда (кифоздар, лордоздар, сколиоздар) омыртқаның қисаюын , дене тұрқындағы ауытқуларды түзету бойынша жаттығуларды жоспарлау, жаттығулар кешендерін пайдалану; 11.1.2.4 қалыптасқан жағдайларға байланысты өз жүрісін өздігімен бақылау және түзету</p>
<p>1.3. Дене дамуының жеткіліксіздігін түзетудің негізгі элементтерін өз бетінше меңгеруге үйрету</p>	<p>11.1.3.1 арқа және дененің алдыңғы бөлігінің (бұлшықет корсеті) бұлшықеттерін нығайтуға , дұрыс дене қалпын қалыптастыруға арналған дамытушы физикалық жаттығуларды таңдау; 11.1.3.3 толық табандағы тіректі (иық буынында жазу және созу, шынтақ буынында жазу және супинация, саусақтарды жазу және үлкен саусақтың қолға апаруы, жамбас-сан буынында жазу және шығару, тізе буынында жазу, білек буынында жазу) және шектелген қимыл қозғалыстарды әзірлеуге арналған жаттығуларды қолдану</p>
<p>1.4. Аяқ буындарының қозғалғыштығын арттыру</p>	<p>11.1.4.3 аяқ буындарының қозғалғыштығын арттыру үшін негізгі физикалық қозғалыстарды болжау; 11.1.4.4 ұсақ моториканы түзетуге арналған заттармен жасалатын жаттығуларды үйрету үшін негізгі физикалық қозғалыстар туралы білімдерін талдау</p>
<p>1.5. Бірқатар дене жаттығуларында тактика, стратегия және құрылымдық идеялардың бірізділігін сақтау</p>	<p>11.1.5.1 кең ауқымынды дене жаттығуларында түрлі тактиканы, стратегияны және композициялық идеяларды демонстрациялау</p>
<p>1.6. Өмірде маңызды қимыл-қозғалыс іс-әрекетіндегі дағдылары мен ептілікті қалыптастыру үшін өзінің және өзгенің қозғалыс әрекеттеріндегі ептілік пен кемшіліктерді анықтау</p>	<p>11.1.6.2 қимыл-қозғалыс дағдыларын жүйелі дамытуға арналған арнайы жаттығуларды таңдау</p>

	<p>1.7. Қимыл-қозғалыс қабілеттерін жақсарту және түзету үшін оқытудың әртүрлі кезеңдерінде қиындықтарды жеңе білу және қимыл-қозғалыс белсендігімен байланысты қауіп қатерлерге жауап қайтара білу дағдыларын дамыту</p>	<p>11.1.7.2 жеке қимыл-қозғалыс функцияларының қалыптасу деңгейін ескере отырып, қозғалыстарды дамытуда өз кезеңімен арнайы жаттығуларды жүргізу; 11.1.7.3 дене дамуы (бойы және дене салмағы) мен дене дайындығының (күш, жылдамдық, төзімділік, тепе-теңдік, икемділік) көрсеткіштерін тесттік жаттығулардың көмегімен өлшеу</p>
<p>2. Түзете-дамыта сауықтыру арқылы шығармашылық қабілеттер және сыни ойлау</p>	<p>2.2. Командада көшбасшылық рөлін кезектесіп орындау арқылы мақсаттарға қол жеткізу үшін өз бетімен және бірлесе жұмыс жасау</p>	<p>11.2.2.1 іс-әрекеттің дұрыс орындалуын өз бетінше бағалау және оны жүзеге асыру барысында орындауға қажетті түзетулер енгізу; 11.2.2.2 командада жұмыс істеу кезінде өзгелердің және өзінің көшбасшылық дағдыларын салыстыру</p>
	<p>2.4. Бірқатар дене жаттығуларында құрылымдық әдістер мен ережелерді құру, қолдану</p>	<p>11.2.4.3 таңертеңгілік жаттығу кешендеріне арналған жаттығуларды таңдап алу және оларды зерделенген ережелерге сәйкес қолдану</p>
	<p>2.5. Емдік дене жаттығуларын орындау кезінде жеке және топтық тапсырмалар арқылы патриоттық сезімді дамыту</p>	<p>11.2.5.1 жеке және топтық дене жаттығуларын орындау кезінде патриотизм мен бәсекелестік сезімін көрсету және талдау</p>
	<p>2.6. Қимыл-қозғалыстардың әртүрлі контекстеріне байланысты рөлдерді қолдану және олардың айырмашылықтарын білу</p>	<p>11.2.6.1 әртүрлі рөлдермен қимылдарды орындау арқылы тәжірибе жасау, күрделі дене жаттығуларын орындау кезінде олардың айырмашылықтарын анықтау; 11.2.6.2 өз дене бітіміңіздің функцияларын басқарудың қол жетімді тәсілдерін меңгеру</p>
	<p>3.3. Әртүрлі физикалық жүктемелердің ағзадағы өзгерістерге әсерін, қозғалыс ақауларын түзетуді білу және түсіну</p>	<p>11.3.3.1 алдыңғы және кейінгі жүктеменің физикалық өзгерістерін анықтау үшін, өзінің және өзгенің қолданатын стратегиясын салыстыра біліп қолдану; 11.3.3.3 жаттығулардың жекелеген түрлеріне қарсы көрсетілімдерді ескере отырып, жаттығуларды күрделендіру немесе жеңілдету есебінен жүктемені мөлшерлеуді есептеу</p>

3. Денсаулықты және салауатты өмір салтын сақтауға ынталандыру	3.4. Дененің орналасуына және орындалуына байланысты әртүрлі тыныс алу жаттығуларын орындау нәтижесінде тыныс алу функциясын қалыпқа келтіру	11.3.4.2 рационалды тыныс алу арқылы дене жүктемесінен туындаған ағзаның функционалдық жағдайының ауысуын қалпына келтіруге ықпал ету
	3.6. Психогимнастика элементтері емдік дене шынықтыру сабағының дәстүрлі емес түрі	11.3.6.1 қимыл-қозғалыс бұзылыстарын ескере отырып, денсаулықты нығайтуға бағытталған психогимнастика элементтерін қолдану; қимыл-қозғалыс бұзылыстарын ескере отырып, денсаулықты нығайтуға бағытталған емдік дене шынықтыру сабақтарының дәстүрлі емес түрлерін қолдану; 11.3.6.2 қимыл-қозғалыс бұзылыстарын ескере отырып, денсаулықты нығайтуға бағытталған емдік дене шынықтыру сабақтарының дәстүрлі емес түрлерін қолдану; 11.3.6.3 қимыл-қозғалыс бұзылыстарын ескере отырып, денсаулықты нығайтуға бағытталған өзін-өзіне массаж жасау мен релаксация элементтерін көрсету; 11.3.6.4 тренажерларда бұлшықет-буын қозғалыстарын дамыту үшін жаттығулардың басқа ерекшеліктерін қолдануды үйрету

2) 12-сынып:

2-кесте

Бөлім	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
	1.1. Тірек-қимыл аппараты бұзылыстарының алдын алу, түзету және тыныс алу функциясын жақсарту	12.1.1.1 әртүрлі емдік дене жаттығуларын орындау кезінде қимыл-қозғалыс дағдыларын көрсете білу; 12.1.1.2 омыртқаны түзету үшін әртүрлі емдік дене жаттығуларын орындау кезінде қозғалыс дағдыларын көрсете білу
	1.2. Негізгі қимыл-қозғалыс дағдыларын түзету үшін әртүрлі	12.1.2.1 омыртқаны түзету үшін әртүрлі емдік дене жаттығуларын орындау кезінде қозғалыс дағдыларын көрсету; 12.1.2.2 өзінің дене дамуы мен дене даярлығына өздігімен

<p>1. Тірек-қимыл аппараты бұзылыстарының алдын алу және түзету</p>	<p>жаттығулар арқылы қозғалыс қызметін саналы басқару</p>	<p>бақылау жасау және қимыл-қозғалыс комбинацияларының орындалуын көрсету</p>
	<p>1.3. Дене дамуының жеткіліксіздігін түзетудің негізгі элементтерін өз бетінше меңгеруге үйрету</p>	<p>12.1.3.1 арқа және дененің алдыңғы бөлігінің (бұлшық ет корсеті) бұлшық еттерін нығайтуға, дұрыс дене қалпын қалыптастыруға арналған дамытушы дене жаттығуларын жүйелеу; 12.1.3.2 физикалық дамуға ықпал ететін әртүрлі жүйелі жаттығулардағы қимылдарды орындау сапасын талдау және қозғалыс қателерін алдын алу және түзету</p>
	<p>1.4. Аяқ буындарының қозғалғыштығын арттыру</p>	<p>12.1.4.1 субъективті сезімдерге сәйкес қозғалыс амплитудасы мен бұлшықет кернеуінің күшін реттеуге мүмкіндік беретін жаттығуларды жүйелеу және өздігімен қолдану; 12.1.4.2 аяқ-кол буындарындағы қимыл шапшаңдығын арттыру үшін жаттығулар кешендерін құру және қолдану</p>
	<p>1.7. Қимыл-қозғалыс қабілеттерін жақсарту және түзету үшін оқытудың әртүрлі кезеңдерінде қиындықтарды жеңу және қимыл-қозғалыс белсендігімен байланысты қауіп қатерлерге жауап қайтара білу дағдыларын дамыту</p>	<p>12.1.7.1 қимыл-қозғалыс белсенділігімен байланысты қиындықтарды жеңу және қауіп қатерлерге жауап қайтара білу дағдыларын талдау және оқыту барысында қолдану</p>
<p>2. Түзете-дамыта сауықтыру арқылы шығармашылық қабілеттер және сыни ойлау</p>	<p>2.1. Білім алушылардың жеке қимыл-қозғалыс қажеттіліктерін ескере отырып, балама шешімдердің көмегімен қимыл-қозғалыс әрекеттерін идеялар, стратегиялар мен жоспарлар арқылы өзгермелі жағдайға жауап қайтара білуге бейімделу</p>	<p>12.2.1.1 қоршаған ортада баламалы түрде қозғалыс әрекеттеріне қарай идеялар, стратегиялар мен жоспарларды жүйелендіру және тәжірибе ісінде қолдана білу</p>
	<p>2.2. Командада көшбасшылық рөлін кезектесіп орындау арқылы мақсаттарға қол жеткізу үшін өз бетімен және бірлесе жұмыс жасау</p>	<p>12.2.2.1 іс-әрекеттің орындалуын дәлелдеу және оны жүзеге асыру барысында орындауға қажетті түзетулер енгізу</p>
	<p>2.3. Ағзаның жеке ерекшеліктерін ескере отырып, түзету және дамыту бағытындағы қолайлы оқу</p>	<p>11.2.3.1 ағзаның жеке ерекшеліктерін ескере отырып, өзгелерді зерттеу, түзету және</p>

	ортасын құру бойынша бірлескен жұмыс дағдыларын білу және түсіну білу	дамыту бағытындағы қолайлы оқу ортасын құру бойынша бірлескен, тиімді жұмыс дағдыларын қолдау
	2.5. Емдік дене жаттығуларын орындау кезінде жеке және топтық тапсырмалар арқылы патриоттық сезімді дамыту	12.2.5.1 жеке және топтық дене іс-әрекетінде патриотизм мен бәсекелестік сезімін көрсету және талдау
3. Денсаулықты және салауатты өмір салтын сақтауға ынталандыру	3.1. Тұрақты, дербес және жүйелі сабақтарға қызығушылықты арттыру, денсаулық пен салауатты өмір салты үшін емдік дене шынықтырудың маңыздылығын түсіну	12.3.1.1 денсаулықты нығайтуға ықпал ететін дене жаттығулары кешендерін құру; 12.3.1.2 тыныс алу жүйесінің денсаулық үшін маңыздылығы туралы өзінің және өзгенің білімін зерттеу, тыныс алу ережелерін қолдану
	3.2. Қимыл-қозғалыс белсенділігін дамытуға бағытталған емдік дене жаттығуларын орындау қажеттілігін түсіну	12.3.2.1 қимыл-қозғалыс белсенділігін дамытуға бағытталған емдік дене жаттығулары кешендерін жүйелеу және құру
	3.3. Әртүрлі физикалық жүктемелердің ағзадағы өзгерістерге әсерін, қозғалыс ақауларын түзетуді білу және түсіну	12.3.3.1 жаттығуларға дейінгі және кейінгі физикалық өзгерістерді анықтау стратегиясын әзірлеу; 12.3.3.3 жаттығулардың жекелеген түрлеріне қарсы көрсетілімдерді ескере отырып, жаттығуларды күрделендіру немесе жеңілдету есебінен жүктемені мөлшерлеуді бағалау
	3.5. Қимыл-қозғалыс бұзылыстарының ерекшелігін ескере отырып, бірқатар физикалық жүктемелерге қатысу барысында сәйкес әрекет етіп, қиындықтар мен тәуекелдерді анықтау және оларды жеңе білу	12.3.5.1 қимыл-қозғалыс бұзылыстарының ерекшелігін ескере отырып, денсаулыққа ықтимал қауіптерді азайту тәсілдерін талдау және қауіпсіздік техникасын түсіндіру
2-тоқсан		
	1.1. Тірек-қимыл аппараты бұзылыстарының алдын алу, түзету және тыныс алу функциясын жақсарту	12.1.1.2 омыртқаны түзету үшін әртүрлі емдік дене жаттығуларын орындау кезінде қозғалыс дағдыларын көрсете білу; 12.1.1.3 тыныс алу қызметін жақсарту үшін жаттығуларды (кеуде қуысының пішініне оң әсер ететін) практикада қолдану
		12.1.2.1 омыртқаны түзету үшін әртүрлі емдік дене жаттығуларын орындау кезінде қозғалыс дағдыларын көрсету;

1. Тірек-қимыл аппараты бұзылыстарының алдын алу және түзету	1.2. Негізгі қимыл-қозғалыс дағдыларын түзету үшін әртүрлі жаттығулар арқылы қозғалыс қызметін саналы басқару	12.1.2.2 өзінің дене дамуы мен дене даярлығына өздігімен бақылау жасау және қимыл-қозғалыс комбинацияларының орындалуын көрсету
	1.4. Аяқ буындарының қозғалғыштығын арттыру	12.1.4.1 субъективті сезімдерге сәйкес қозғалыс амплитудасы мен бұлшықет кернеуінің күшін реттеуге мүмкіндік беретін жаттығуларды жүйелеу және өздігімен қолдану; 12.1.4.3 аяқ буындарының қозғалғыштығын арттыру үшін негізгі физикалық қозғалыстарды әзірлеу
	1.5. Бірқатар дене жаттығуларында тактика, стратегия және құрылымдық идеялардың бірізділігін сақтау	12.1.5.1 жаттығуларды тиімді орындау үшін кең ауқымды физикалық жаттығуларды әртүрлі тактикалармен, стратегиялармен және композициялық идеялармен байланыстыру
	1.6. Өмірде маңызды қимыл-қозғалыс іс-әрекетіндегі дағдылары мен ептілікті қалыптастыру үшін өзінің және өзгенің қозғалыс әрекеттеріндегі ептілік пен кемшіліктерді анықтау	12.1.6.1 өмірлік қажетті қозғалыс ептіліктері мен дағдыларын қалыптастыру үшін қозғалыс әрекеттеріндегі кемшіліктерді жою бойынша басқа адамдардың ептіліктерін талдау және қолдану
	1.7. Қимыл-қозғалыс қабілеттерін жақсарту және түзету үшін оқытудың әртүрлі кезеңдерінде қиындықтарды жеңу және білу және қимыл-қозғалыс белсендігімен байланысты қауіп қатерлерге жауап қайтара білу дағдыларын дамыту	12.1.7.1 қимыл-қозғалыс белсенділігімен байланысты қиындықтарды жеңу және қауіп қатерлерге жауап қайтара білу дағдыларын талдау және оқыту барысында қолдану
	2.1. Білім алушылардың жеке қимыл-қозғалыс қажеттіліктерін ескере отырып, балама шешімдердің көмегімен қимыл-қозғалыс әрекеттерін идеялар, стратегиялар мен жоспарлар арқылы өзгермелі жағдайға жауап қайтара білуге бейімделу	12.2.1.1 қоршаған ортада баламалы түрде қозғалыс әрекеттеріне қарай идеялар, стратегиялар мен жоспарларды жүйелендіру және тәжірибе ісінде қолдана білу
	2.2. Командада көшбасшылық рөлін кезектесіп орындау арқылы мақсаттарға қол жеткізу үшін өз бетімен және бірлесе жұмыс жасау	12.2.2.1 іс-әрекеттің орындалуын дәлелдеу және оны жүзеге асыру барысында орындауға қажетті түзетулер енгізу; 12.2.2.2 өзгелерді қолдану және командада жұмыс істеуде өзінің

<p>2. Түзете-дамыта сауықтыру арқылы шығармашылық қабілеттер және сыни ойлау</p>	<p>2.3. Ағзаның жеке ерекшеліктерін ескере отырып, түзету және дамыту бағытындағы қолайлы оқу ортасын құру бойынша бірлескен жұмыс дағдыларын білу және түсіну</p> <p>2.4. Бірқатар дене жаттығуларында құрылымдық әдістер мен ережелерді құру, қолдану</p>	<p>көшбасшылық дағдыларын көрсету</p> <p>12.2.3.1 ағзаның жеке ерекшеліктерін ескере отырып, өзгелерді зерттеу, түзету және дамыту бағытындағы қолайлы оқу ортасын құру бойынша бірлескен, тиімді жұмыс дағдыларын қолдау</p> <p>12.2.4.1 дене жаттығуларын жүйелеу және оларды өз денсаулығын жақсарту үшін қолдану;</p> <p>12.2.4.2 қозғалыс патологиясы бар балалардың физикалық ерекшеліктерін ескере отырып, әртүрлі дене жаттығуларын орындау кезінде ережелер мен құрылымдық тәсілдерді талдай білу және қолдана білу</p>
<p>3. Денсаулықты және салауатты өмір салтын сақтауға ынталандыру</p>	<p>3.2. Қимыл-қозғалыс белсенділігін дамытуға бағытталған емдік дене жаттығуларын орындау қажеттілігін түсіну</p> <p>3.3. Әртүрлі физикалық жүктемелердің ағзадағы өзгерістерге әсерін, қозғалыс ақауларын түзетуді білу және түсіну</p> <p>3.4. Дененің орналасуына және орындалуына байланысты әртүрлі тыныс алу жаттығуларын орындау нәтижесінде тыныс алу функциясын қалыпқа келтіру</p> <p>3.5. Қимыл-қозғалыс бұзылыстарының ерекшелігін ескере отырып, бірқатар физикалық жүктемелерге қатысу барысында сәйкес әрекет етіп, қиындықтар мен тәуекелдерді анықтау және оларды жеңе білу</p>	<p>12.3.2.1 қимыл-қозғалыс белсенділігін дамытуға бағытталған емдік дене жаттығулары кешендерін жүйелеу және құру</p> <p>12.3.3.1 жаттығуларға дейінгі және кейінгі физикалық өзгерістерді анықтау стратегиясын әзірлеу;</p> <p>12.3.3.2 бұлшықет тонусын қалыпқа келтіру және еркін қозғалыстарды жеңілдету үшін патологиялық тоникалық рефлекторлық белсенділікті тежеуге арналған жаттығуларды әзірлеу</p> <p>12.3.4.1 емдік дене жаттығуларының арнайы кешендерін орындау кезінде тыныс алу гимнастикасының әртүрлі әдістерін талқылау және практикада қолдану</p> <p>12.3.5.1 қимыл-қозғалыс бұзылыстарының ерекшелігін ескере отырып, денсаулыққа ықтимал қауіптерді азайту тәсілдерін талдау және қауіпсіздік техникасын түсіндіру</p>
<p>3-тоқсан</p>		
		<p>12.1.1.1 әртүрлі емдік дене жаттығуларын орындау кезінде</p>

	<p>1.1. Тірек-қимыл аппараты бұзылыстарының алдын алу, түзету және тыныс алу функциясын жақсарту</p>	<p>қимыл қозғалыс дағдыларын көрсете білу; 12.1.1.2 омыртқаны түзету үшін әртүрлі емдік дене жаттығуларын орындау кезінде қозғалыс дағдыларын көрсете білу</p>
	<p>1.2. Негізгі қимыл-қозғалыс дағдыларын түзету үшін әртүрлі жаттығулар арқылы қозғалыс қызметін саналы басқару</p>	<p>12.1.2.2 өзінің дене дамуы мен дене даярлығына өздігімен бақылау жасау және қимыл-қозғалыс комбинацияларының орындалуын көрсету; 12.1.2.3 қалыптасқан жағдайларға байланысты жүрісті түзетуге әсер ететін жаттығулар кешенін талдау және көрсету; 12.1.2.4 қалыптасқан жағдайларға байланысты жүру бұзылыстарын түзетуге арналған жаттығулар кешенін құру</p>
<p>1. Тірек-қимыл аппараты бұзылыстарының алдын алу және түзету</p>	<p>1.3. Дене дамуының жеткіліксіздігін түзетудің негізгі элементтерін өз бетінше меңгеруге үйрету</p>	<p>12.1.3.2 физикалық дамуға ықпал ететін әртүрлі жүйелі жаттығулардағы қимылдарды орындау сапасын талдау және қозғалыс қателерін алдын алу және түзету; 12.1.3.3 толық табанды тіреу (иық буынында жазу және созу, шынтақ буынында жазу және супинация, саусақтарды жазу және үлкен саусақты қол буынына апару, жамбас-сан буынында жазу және шығару, тізе буынында жазу, сирақ-табан буынында жазу) шектеулі қозғалыстарды әзірлеуге арналған жаттығуларды талдау</p>
	<p>1.4. Аяқ буындарының қозғалғыштығын арттыру</p>	<p>12.1.4.2 аяқ-қол буындарындағы қимыл шапшаңдығын арттыру үшін жаттығулар кешендерін құру және қолдану; 12.1.4.4 ұсақ моториканы түзетуге арналған заттармен жасалатын басқа да жаттығуларды үйрету үшін негізгі дене қимылдарын жіктеу</p>
	<p>1.6. Өмірде маңызды қимыл-қозғалыс іс-әрекетіндегі дағдылары мен ептілікті қалыптастыру үшін өзінің және</p>	<p>12.1.6.1 өмірлік қажетті қозғалыс ептіліктері мен дағдыларын қалыптастыру үшін қозғалыс әрекеттеріндегі кемшіліктерді жою бойынша басқа адамдардың ептіліктерін талдау және қолдану; 12.1.6.2 қимыл-қозғалыс дағдыларын жүйелі дамытуды</p>

	<p>өзгенің қозғалыс әрекеттеріндегі ептілік пен кемшіліктерді анықтау</p> <p>1.7. Қимыл-қозғалыс қабілеттерін жақсарту және түзету үшін оқытудың әртүрлі кезеңдерінде қиындықтарды жеңе білу және қимыл-қозғалыс белсендігімен байланысты қауіп қатерлерге жауап қайтара білу дағдыларын дамыту</p>	<p>жаттықтыру үшін арнайы жаттығуларды қолдану</p> <p>12.1.7.2 арнайы дене жаттығуларын бағалау және оларды өз кешендерінде кезең-кезеңмен қолдану;</p> <p>12.1.7.3 дене дамуы мен дене дайындығының динамикалық көрсеткіштерін жүйелі бақылау үшін тесттік жаттығуларды қолдану</p>
<p>2. Түзете-дамыта сауықтыру арқылы шығармашылық қабілеттер және сыни ойлау</p>	<p>2.2. Командада көшбасшылық рөлін кезектесіп орындау арқылы мақсаттарға қол жеткізу үшін өз бетімен және бірлесе жұмыс жасау</p> <p>2.4. Бірқатар дене жаттығуларында құрылымдық әдістер мен ережелерді құру, қолдану</p> <p>2.5. Емдік дене жаттығуларын орындау кезінде жеке және топтық тапсырмалар арқылы патриоттық сезімді дамыту</p> <p>2.6. Қимыл-қозғалыстардың әртүрлі контекстеріне байланысты рөлдерді қолдану және олардың айырмашылықтарын білу</p>	<p>12.2.2.2 өзгелерді қолдану және командада жұмыс істеуде өзінің көшбасшылық дағдыларын көрсету</p> <p>12.2.4.1 дене жаттығуларын жүйелеу және оларды өз денсаулығын жақсарту үшін қолдану;</p> <p>12.2.4.2 қозғалыс патологиясы бар балалардың физикалық ерекшеліктерін ескере отырып, әртүрлі дене жаттығуларын орындау кезінде ережелер мен құрылымдық тәсілдерді талдай білу және қолдана білу;</p> <p>12.2.4.3 таңертеңгі жаттығу кешендеріне арналған жаттығуларды дайындау және оларды зерделенген ережелерге сәйкес көрсету</p> <p>12.2.5.1 жеке және топтық дене іс-әрекетінде патриотизм мен бәсекелестік сезімін көрсету және талдау</p> <p>12.2.6.1 қимылдарды орындау кезіндегі әртүрлі рөлдерді бағалау, күрделі физикалық жаттығуларды орындау кезінде олардың айырмашылықтарын белгілеу;</p> <p>12.2.6.2 қимыл-қозғалыс бұзылыстарын (парездер, параличтер, күштеу қозғалыстары) болжау және өз денесінің функцияларын бақылаудың қолжетімді тәсілдерін жасау</p>
	<p>3.1. Тұрақты, дербес және жүйелі сабақтарға қызығушылықты арттыру, денсаулық пен салауатты</p>	<p>12.3.1.1 денсаулықты нығайтуға ықпал ететін дене жаттығулары кешендерін құру;</p> <p>12.3.1.2 тыныс алу жүйесінің денсаулық үшін маңыздылығы</p>

<p>3. Денсаулықты және салауатты өмір салтын сақтауға ынталандыру</p>	<p>өмір салты үшін емдік дене шынықтырудың маңыздылығын түсіну</p>	<p>туралы өзінің және өзгенің білімін зерттеу, тыныс алу ережелерін қолдану</p>
	<p>3.4. Дененің орналасуына және орындалуына байланысты әртүрлі тыныс алу жаттығуларын орындау нәтижесінде тыныс алу функциясын қалыпқа келтіру</p>	<p>12.3.4.1 емдік дене жаттығуларының арнайы кешендерін орындау кезінде тыныс алу гимнастикасының әртүрлі әдістерін талқылау және практикада қолдану; 12.3.4.2 рационалды тыныс алу арқылы дене жүктемесінен туындаған ағзаның функционалдық жағдайының өзгеруін қалпына келтіруді болжау</p>
	<p>3.5. Қимыл-қозғалыс бұзылыстарының ерекшелігін ескере отырып, бірқатар физикалық жүктемелерге қатысу барысында сәйкес әрекет етіп, қиындықтар мен тәуекелдерді анықтау және оларды жеңе білу</p>	<p>12.3.5.1 қимыл-қозғалыс бұзылыстарының ерекшелігін ескере отырып, денсаулыққа ықтимал қауіптерді азайту тәсілдерін талдау және қауіпсіздік техникасын түсіндіру</p>
	<p>3.6. Психогимнастика элементтері емдік дене шынықтыру сабағының дәстүрлі емес түрі</p>	<p>12.3.6.1 қимыл-қозғалыс бұзылыстарын ескере отырып, денсаулықты нығайтуға ықпал ететін психогимнастика элементтерін қолдану; 12.3.6.2 емдік дене шынықтыру бойынша дәстүрлі емес сабақ түрлерін және басқа да оқытылатын әдістемелерді қолдана білу; 11.3.6.3 өзіне-өзі массаж жасау мен релаксацияның басқа элементтерін өзіне-өзі қолдана білуге үйрету; 12.3.6.4 бұлшықет-буын қозғалыстарын дамыту үшін тренажерларда арнайы жаттығу алгоритмдерін әзірлеу</p>
<p>4-тоқсан</p>		
	<p>1.2. Негізгі қимыл-қозғалыс дағдыларын түзету үшін әртүрлі жаттығулар арқылы қозғалыс қызметін саналы басқару</p>	<p>12.1.2.3 қалыптасқан жағдайларға байланысты жүрісті түзетуге әсер ететін жаттығулар кешенін талдау және көрсету; 11.1.2.4 қалыптасқан жағдайларға байланысты жүру бұзылыстарын түзетуге арналған жаттығулар кешенін құру</p>
		<p>12.1.3.1 арқа және дененің алдыңғы бөлігінің (бұлшық ет корсеті) бұлшық еттерін</p>

1. Тірек-қимыл аппараты бұзылыстарының алдын алу және түзету	1.3. Дене дамуының жеткіліксіздігін түзетудің негізгі элементтерін өз бетінше меңгеруге үйрету	нығайтуға, дұрыс дене қалпын қалыптастыруға арналған дамытушы дене жаттығуларын жүйелеу; 12.1.3.3 толық табанды тіреу (иық буынында жазу және созу, шынтақ буынында жазу және супинация, саусақтарды жазу және үлкен саусақты қол буынына апару, жамбас-сан буынында жазу және шығару, тізе буынында жазу, сирақ-табан буынында жазу) шектеулі қозғалыстарды әзірлеуге арналған жаттығуларды талдау
	1.4. Аяқ буындарының қозғалғыштығын арттыру	12.1.4.3 аяқ буындарының қозғалғыштығын арттыру үшін негізгі физикалық қозғалыстарды әзірлеу; 12.1.4.4 ұсақ моториканы түзетуге арналған заттармен жасалатын басқа да жаттығуларды үйрету үшін негізгі дене қимылдарын жіктеу
	1.5. Бірқатар дене жаттығуларында тактика, стратегия және құрылымдық идеялардың бірізділігін сақтау	12.1.5.1 жаттығуларды тиімді орындау үшін кең ауқымды физикалық жаттығуларды әртүрлі тактикалармен, стратегиялармен және композициялық идеялармен байланыстыру
	1.6. Өмірде маңызды қимыл-қозғалыс іс-әрекетіндегі дағдылары мен ептілікті қалыптастыру үшін өзінің және өзгенің қозғалыс әрекеттеріндегі ептілік пен кемшіліктерді анықтау	12.1.6.2 қимыл-қозғалыс дағдыларын жүйелі дамытуды жаттықтыру үшін арнайы жаттығуларды қолдану
	1.7. Қимыл-қозғалыс қабілеттерін жақсарту және түзету үшін оқытудың әртүрлі кезеңдерінде қиындықтарды жеңе білу және қимыл-қозғалыс белсендігімен байланысты қауіп қатерлерге жауап қайтара білу дағдыларын дамыту	12.1.7.2 арнайы дене жаттығуларын бағалау және оларды өз кешендерінде кезең-кезеңмен қолдану; 12.1.7.3 дене дамуы мен дене дайындығының динамикалық көрсеткіштерін жүйелі бақылау үшін тесттік жаттығуларды қолдану
	2.2. Командада көшбасшылық рөлін кезектесіп орындау арқылы мақсаттарға қол жеткізу үшін өз бетімен және бірлесе жұмыс жасау	12.2.2.1 іс-әрекеттің орындалуын дәлелдеу және оны жүзеге асыру барысында орындауға қажетті түзетулер енгізу; 12.2.2.2 өзгелерді қолдану және командада жұмыс істеуде өзінің көшбасшылық дағдыларын көрсету

<p>2. Түзете-дамыта сауықтыру арқылы шығармашылық қабілеттер және сыни ойлау</p>	<p>2.4. Бірқатар дене жаттығуларында құрылымдық әдістер мен ережелерді құру, қолдану</p>	<p>12.2.4.3 таңертеңгі жаттығу кешендеріне арналған жаттығуларды дайындау және оларды зерделенген ережелерге сәйкес көрсету</p>
	<p>2.5. Емдік дене жаттығуларын орындау кезінде жеке және топтық тапсырмалар арқылы патриоттық сезімді дамыту</p>	<p>12.2.5.1 жеке және топтық дене іс-әрекетінде патриотизм мен бәсекелестік сезімін көрсету және талдау</p>
	<p>2.6. Қимыл-қозғалыстардың әртүрлі контекстеріне байланысты рөлдерді қолдану және олардың айырмашылықтарын білу</p>	<p>12.2.6.1 қимылдарды орындау кезіндегі әртүрлі рөлдерді бағалау, күрделі физикалық жаттығуларды орындау кезінде олардың айырмашылықтарын белгілеу; 12.2.6.2 қимыл-қозғалыс бұзылыстарын (парездер, параличтер, күштеу қозғалыстары) болжау және өз денесінің функцияларын бақылаудың қолжетімді тәсілдерін жасау</p>
<p>3. Денсаулықты және салауатты өмір салтын сақтауға ынталандыру</p>	<p>3.3. Әртүрлі физикалық жүктемелердің ағзадағы өзгерістерге әсерін, қозғалыс ақауларын түзетуді білу және түсіну</p>	<p>12.3.3.2 бұлшықет тонусын қалыпқа келтіру және еркін қозғалыстарды жеңілдету үшін патологиялық тоникалық рефлекторлық белсенділікті тежеуге арналған жаттығуларды әзірлеу; 12.3.3.3 жаттығулардың жекелеген түрлеріне қарсы көрсетілімдерді ескере отырып, жаттығуларды күрделендіру немесе жеңілдету есебінен жүктемені мөлшерлеуді бағалау</p>
	<p>3.4. Дененің орналасуына және орындалуына байланысты әртүрлі тыныс алу жаттығуларын орындау нәтижесінде тыныс алу функциясын қалыпқа келтіру</p>	<p>12.3.4.2 рационалды тыныс алу арқылы дене жүктемесінен туындаған ағзаның функционалдық жағдайының өзгеруін қалпына келтіруді болжау</p>
	<p>3.6. Психогимнастика элементтері емдік дене шынықтыру сабағының дәстүрлі емес түрі</p>	<p>12.3.6.1 қимыл-қозғалыс бұзылыстарын ескере отырып, денсаулықты нығайтуға ықпал ететін психогимнастика элементтерін қолдану; 12.3.6.2 емдік дене шынықтыру бойынша дәстүрлі емес сабақ түрлерін және басқа да оқытылатын әдістемелерді қолдана білу; 11.3.6.3 өзіне-өзі массаж жасау мен релаксацияның басқа</p>

	элементтерін өзіне-өзі қолдана білуге үйрету; 12.3.6.4 бұлшықет-буын қозғалыстарын дамыту үшін тренажерларда арнайы жаттығу алгоритмдерін әзірлеу
--	--

Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға негізгі орта білім беру деңгейінің 11 - 12 сыныптарына арналған "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 390-1-қосымшамен толықтырылды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" оқу пәнінің үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – бағдарлама) "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. Бағдарламаның мақсаты-тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларда әртүрлі тұрмыстық және әлеуметтік жағдайларда дербес болуға мүмкіндік беретін арнайы әлеуметтік-бейімдеу біліктері мен дағдыларын қалыптастыру, барабар қоғамдық мінез-құлық, өзін-өзі тану шекарасын кеңейту, кәсіптер әлемі туралы ақпарат беру.

3. Бағдарламаның міндеттері:

1) білім алушылардың өзіне-өзі қызмет көрсету, отбасына көмек көрсету, қазіргі заманғы қоғамда бейімделу, социум мен тұрмыстағы бағдары, өз бетінше жұмыс іздеу және жұмысқа орналасу үшін жеткілікті білімді және еңбек икемдері мен дағдыларды меңгеруі;

2) білім алушыларда әлеуметтік мекемелердің (сауда, тұрмыс, байланыс, мәдениет, медициналық көмек және қоғамдық көлік қызметтері) қызметтерін пайдалану дағдыларын қалыптастыру;

3) өзінің бос уақытын ұйымдастыру, өзіне-өзі қызмет көрсету, тамақтануды ұйымдастыру, тұрмыстық еңбек дағдыларын қалыптастыру;

4) мінез-құлықтың моральдық-этикалық нормаларын, адамгершілік-рухани құндылықтарды, адамдар арасындағы өзара қарым-қатынас мәдениетін, үлкендерді құрметтеуді қалыптастыру;

5) эстетикалық, экономикалық, экологиялық, патриоттық тәрбие беру, салауатты өмір салтының негіздерін дарыту;

6) мамандық таңдауда кәсіби өзін-өзі анықтау және дұрыс бағдарлау дағдыларын қалыптастыру;

7) оқу қызметінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану тәжірибесін алу (зерттеу, идеяларды шығармашылық іске асыру), әртүрлі ресурстар мен ақпарат көздерін зерттеу және қолдану;

8) психофизикалық даму мен ақыл-ой саласының кемшіліктерін түзету, қолдың ұсақ және үлкен моторикасын дамыту, сөйлеудің коммуникативті функциясын дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдер

4. Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушылардың қимыл-қозғалыс, танымдық және эмоционалды-тұлғалық даму ерекшеліктеріне байланысты әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлануда қиындықтарға тап болады. Оқушылардан байқалады:

1) бейтаныс адамдармен өзара әрекеттесудің және өнімді қарым-қатынастың қиындықтары, тәуелсіздік пен белсенділіктің төмендігі;

2) әлеуметтік орта туралы хабардар болудың жеткіліксіз деңгейі;

3) практикалық, өмірлік жағдайда білімді пайдаланудағы қиындықтар;

4) шаруашылық-тұрмыстық қызметке мотивтер мен мүдделердің қалыптаспауы.

5. Бағдарламаны іске асыру үрдісінде сараланған, жеке тұлғаға бағытталған, құндылыққа бағытталған, коммуникативтік, қызметтік, технологиялық, денсаулық сақтау тәсілдері пайдаланылады.

6. Сараланған тәсіл гетерогенді контингент жағдайында білім алушыларды сәтті оқыту үшін қолданылады, бұл білім алушыларды қозғалыс, танымдық, сөйлеу дамуының ерекшеліктерін ескере отырып, кіші топтарға бөлуге және оқытуда әр түрлі көлемдегі, күрделіліктегі тапсырмаларды қолдануға, белсенділік қарқыны мен мұғалімнің көмегін өзара ауыстыруға мүмкіндік береді.

7. Жеке тұлғаға бағытталған тәсіл сараланған тәсілмен үйлеседі және таңдалған топтардың әрқайсысының білім алушыларының жеке мүмкіндіктері мен қажеттіліктерін ескеруді қамтиды.

8. Құндылыққа бағытталған тәсіл оқу қызметін жоспарлау мен ұйымдастыруды, белгілі бір құндылықтар тұрғысынан оқу тапсырмаларының мазмұнын таңдауды қамтиды. Қазақстандық патриотизм, жауапкершілік, құрмет, шығармашылық және еңбексүйгіштік құндылықтар болып табылады.

9. Коммуникативті тәсіл сабақта ұйымдастырылған қарым-қатынас процесінде және жұмыстың топтық формаларын қамтитын нәтижелі іс-әрекет процесінде оқушылардың

сөйлеуін мақсатты түрде дамытуға бағытталған, пікір алмасу қажеттілігі табиғи түрде туындаған кезде топтық жұмыс түрлерін ұсыну, ақпарат алмасу, мәселелерді талқылау және шешу, пікір алмасу, өзара оқыту қажеттілігі туындайды.

10. Әрекеттік тәсіл кезінде білім алушы ақпарат көздері мен оқыту ресурстарын дербес іздестіруге, талдауға және түсіндіруге қосылады. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" пәнін оқу кезінде білім алушы әртүрлі тұрмыстық мәселелерді, тамақ дайындау технологияларын, шығармашылықтың сәндік түрлерінің техникасы мен технологияларын, тұрғын үйді жөндеуге арналған заманауи материалдарды өз бетінше зерделейді.

11. Технологиялық тәсілде оқу-танымдық іс-әрекет материалдар мен құралдардың қасиеттері, үйдің интерьерін безендіру заңдылықтары, гүл өсіру негіздері, жөндеу, жобалау, бастапқы материалдарды түпкілікті өнімге айналдыру үшін сәндік көркем шығармашылық объектілерін өндірудің технологиялық реттілігі туралы білімді қолдануға бағытталған.

12. Денсаулықты сақтау тәсілі оқушылардың шаршауын болдырмау үшін қолданылады, оқушылардың мотор сферасының жағдайын ескеру, физикалық және психоэмоционалды жүктемені мөлшерлеу болып табылады.

13. Ұсынылатын оқыту әдістері мен технологиялары:

1) әдістері: проблемалық оқыту, жеке оқыту, тәжірибе негізінде оқыту, жобалау әдісі;

2) технологиялары: шағын топтарда (командада) жұмыс істеу, кейс-стади (нақты жағдайларды талдау), рөлдік және іскерлік ойындар, ақпараттық-коммуникациялық.

14. Сабақтар зерттелетін тақырыпқа сәйкес келетін қажетті жабдықтармен және қолданылатын шығыс материалдарымен қамтамасыз етілуі керек. Қажет болған жағдайда сабақ сынып пен мектептен тыс жерде экскурсия түрінде өткізіледі, оған оқушылар алдын-ала дайындалады, ал экскурсия нәтижелері келесі сабақта талқыланады және қорытындыланады.

15. Бағдарламаны іске асыруға арналған техникалық құралдар, жабдықтар мен керек-жарақтар:

1) көмекші құралдар-қолға арналған бекіткіштер, құрал-саймандарға арналған бекіткіштер, құрал-саймандар мен материалдарға арналған тұғырықтар (ұсақ, тегіс заттарды олардың домаланып, тайып кетуін болдырмау үшін тегіс емес құрылымдағы матамен қапталған картонға салады);

2) интерактивті мультимедиалық және дәстүрлі дидактикалық жабдықтар (интерактивті тақта, жинақтауыштары бар компьютер; топтарда жұмыс істеуге арналған ноутбуктер; бейнекамера; фотоаппарат, еңбек және шығармашылық үдерістердің фрагменттері жазылған бейнефильмдер), тапсырмалары бар үлестірмелі дидактикалық материалдар, сәндік-қолданбалы шығармашылық және жөндеу бойынша жұмысқа арналған құралдар мен материалдар, демонстрациялық плакаттар;

3) азық-түлікті сақтауға және онымен жұмыс істеуге арналған асүй жабдығы, қосалқы жабдық (көкөніс кескіш, ет тартқыш, мультиварка, миксер, блендер, тостер, асүй комбайны), тамақты тазалауға және дайындауға арналған ірі және ұсақ тұрмыстық техника, Тұрмыстық электроника.

16. Білім алушылардың жетістіктерінің балдық белгісі пайдаланылмайды. Жетістіктерді бағалау сипаттамалық сипатта болады. Бақылау тапсырмаларын орындау нәтижелері жетістіктер карталарында тіркеледі және білім алушыларға жеке көзқарасты іске асыру үшін негіз болып табылады.

3-тарау. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

Параграф 1. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" пәнінің мазмұны

17. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 11 – сыныпта-аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 2) 12 – сыныпта-аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат.

Пәннің оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" ҚР Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығына өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы типтік оқу жоспарына сәйкес жасалды (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

18. Бағдарламаның мазмұны оқу бөлімдері бойынша ұйымдастырылған. Әр бөлімде мазмұны белгілі бір сыныпқа арналған оқу мақсаттары түрінде ұсынылған бөлімдер қарастырылған. Әрбір бөлімше ішінде жүйелі және дәйекті ұйымдастырылған оқу мақсаттары мұғалімдерге өз жұмысын жоспарлауға және білім алушылардың жетістіктерін бағалауға, оларды оқытудың келесі кезеңдері туралы хабардар етуге мүмкіндік береді.

19. Оқу пәнінің мазмұны 3 бөлімнен тұрады:

- 1) "Салауатты және қауіпсіз өмір салты";
- 2) "Мен және менің отбасым";
- 3) "Мен және қоғам".

20. "Салауатты және қауіпсіз өмір салты" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) денсаулық және қоршаған орта;
- 2) тамақтану;
- 3) киім және аяқ киім.

21. "Мен және менің отбасым" бөлімі келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) отбасылық және тұлғааралық қатынастар;
- 2) бос уақыт және хобби;
- 3) мерекелер, салтанаттар, салт-дәстүрлер;
- 4) отбасылық экономика.

22. "Мен және қоғам" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сауда;
- 2) тұрғын үй;
- 3) байланыс құралдары;
- 4) көлік;
- 5) жұмысқа орналастыру. Іскерлік қарым-қатынас;
- 6) оқу орындары.

23. 11-сыныпқа арналған "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) денсаулық және қоршаған орта. Салауатты өмір салтының негіздері.

Вирустық жұқпалы аурулардың алдын алу шаралары. Медициналық қызметтер туралы мобильді қосымшаны дұрыс пайдалану (дәрігердің қабылдауына жазылу, дәрігерді үйге шақыру). Науқастарды күту ережелері. Фельдшер мамандығымен танысу ;

2) тамақтану. Дұрыс тамақтанудың ерекшеліктері. Консерванттар мен бояғыштарсыз пайдалы тамақ. Тамақ өнімдерін сақтаудың негізгі ережелері. Қамырдан (тоқаштар, ірімшіктер) қарапайым пісіруді дайындау. Наубайшы мамандығымен танысу;

3) киім және аяқ киім. Негізгі тұтынушылық қасиеттері және киімге қойылатын талаптар. Киім сәні мен стилі. Түрлері бойынша аяқ киім. Құрғақ тазалауға қызмет көрсету түрлері. Қазақ ұлттық киімінің негізгі белгілері мен ерекшеліктері. Тігінші мамандығымен танысу;

4) отбасы және тұлғааралық қатынастар. Отбасындағы мінез-құлық нормалары.

Жанжалды жағдайларды шешу жолдары. Гендерлік рөл туралы түсінік.

Емшек жасындағы баланың дамуының негізгі кезеңдері. Бала күтуші мамандығымен танысу;

5) бос уақыт пен хобби. Өсімдіктерге күтім жасау. Сәндік гүл дақылдарын өсіру технологиясы. Қызығушылықтар бойынша хоббиді дұрыс таңдау. Флорист мамандығымен танысу;

6) мерекелер, салтанаттар, салт- дәстүрлер. ҚР мемлекеттік мерекелері.

Отбасылық мерекелер мен мерейтойлар. Отбасылық мерекелерді ұйымдастыру және жоспарлау. Қазақтың ұлттық үйлену салт-дәстүрлері "Ұзату той". Оларды дайындау және өткізу ерекшеліктері. Мерекелерді ұйымдастырушы мамандығымен танысу;

7) отбасылық экономика. Мүлік пен денсаулықты сақтандыру түрлері. Несиелер. Мобильді банкингіті дұрыс пайдалану. Мобильді депозитті дұрыс пайдалану. Электрондық әмиянды дұрыс пайдалану. Сақтандыру агентінің мамандығымен танысу;

8) сауда. Бөлшек сауда дүкендерінің нақты түрлері (бутик, комиссиялық дүкен, супермаркет). Дүкендердің ассортимент түрі, баға деңгейі, қызмет көрсету формасы

бойынша жіктелуі. Интернет-дүкен қызметтерін пайдалану ережелері. Мобильді таксопарк қызметін пайдалану ережелері. Сатушы-консультант мамандығымен танысу;

9) тұрғын үй. Тұрғын үйді ағымдағы жөндеу. Тұрғын үйді жөндеуге арналған заманауи материалдар. Тұрғын үйді ағымдағы жөндеудің негізгі рәсімдері. Интерьер дизайнының заманауи түрлері. Тұрғын үй сатып алу рәсімдері. Тұрмыстық техниканы жөндеу қызметтерінің түрлері. Слесарь-сантехник мамандығымен танысу;

10) байланыс құралдары. Интернет. Негізгі байланыс құралдарын (телефон, ұялы телефон, компьютерлік, спутниктік байланыс, электрондық пошта) пайдалану. Ақша қаражаттарын аудару бойынша мобильді қосымшаларды дұрыс пайдалану. ҚР жылдам төлем жүйелері. Төлем терминалдарын дұрыс пайдалану. Пошта байланыс операторы мамандығымен танысу;

11) көлік. Темір жол көлігін пайдаланудың ерекшеліктері. Вагондардың түрлері және қызмет көрсету жолдары. Интернет ресурстардың көмегімен билеттерді сатып алу ерекшеліктері. Жүк тасымалдау ережелері. Теміржолшы мамандығымен танысу;

12) жұмысқа орналасу. Іскерлік қарым-қатынас. Электрондық үкімет (ХҚКО) қызметтерін дұрыс пайдалану. Жұмысқа орналастыру жөніндегі ұйымдар мен бөлімдер. Халықты жұмыспен қамту орталықтарының қызмет түрлері. Мүгедектерге техникалық көмекші (орнын толтырушы) құралдар беру саласында "Мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы" Қазақстан Республикасының Заңын қолдану. Әлеуметтік қызмет көрсету мекемелерінің функциялары мен маңызы. Еңбек заңнамасының негіздері. Жұмыс мамандықтарының түрлерімен танысу. Оқу орындары.

24. 12-сыныпқа арналған "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) денсаулық және қоршаған орта. Жаман әдеттер. Жүрек-қан тамырлары ауруларының алдын алу шаралары. Интернет-дәріханаларды дұрыс пайдалану (дәрілік заттарға үйге тапсырыс беру). Науқастарды күту ережелері. Фармацевт мамандығымен танысу;

2) тамақтану. Күнделікті тамақтану және тағамның калория мөлшері (калорияны есептеу). Консерванттар мен тағамдық қоюландырғыштардың түрлері. Тамақ өнімдерін таңбалау мерзімі. Қарапайым ұннан жасалған кондитерлік өнімдерді (кекс, печенье) дайындау. Кондитер мамандығымен танысу;

3) киім және аяқ киім. Негізгі тұтынушылық қасиеттері және киімге қойылатын талаптар. Киім мен аяқ киімді жыл мезгіліне және мақсатына қарай жіктеу. Маусымдық аяқ киімді таңдау. Құрғақ тазалауға қызмет көрсету түрлері. Әр түрлі ұлттардың киіміндегі негізгі белгілер мен ерекшеліктер. Сәнгер мамандығымен танысу;

4) отбасылық және тұлғааралық қатынастар. Отбасылық дәстүрлер. Отбасында мейірімді микроклимат құру жолдары. Отбасының үлкен мүшелеріне құрмет көрсету туралы түсінік. Мектеп жасына дейінгі баланың дамуының негізгі кезеңдері. Тәрбиеші мамандығымен танысу;

5) бос уақыт пен хобби. Өсімдіктерге күтім жасау. Жеміс-жидек дақылдарын өсіру технологиясы. Қызығушылықтар бойынша хобби таңдау. Бағбан мамандығымен танысу;

6) мерекелер, салтанаттар, дәстүрлер. ҚР мемлекеттік мерекелері. Мерекелер мен мерейтойлар. Отбасылық мерекелерді ұйымдастыру және жоспарлау. Ұлттық салт-дәстүрлер, қазақтың ұлттық дәстүрі "Келін түсіру". Оларды дайындау және өткізу ерекшеліктері. Фриланспен жұмыс істеудің түрі және ақша табудың тәсілі ретінде танысу;

7) отбасылық экономика. Сақтандыру. Туристерді сақтандыру түрлері. Мобильді банкингті пайдалану ережелері. Мобильді депозитті пайдалану ережелері. Электрондық әмиянды пайдалану ережелері. Бухгалтер мамандығымен танысу;

8) сауда. Дүкендердің түрлері. Ассортимент түрі бойынша дүкендердің түрлері (мамандандырылған, әмбебап, аралас).

Ғаламдық виртуалды нарық. Полиграфиялық қызмет түрлері.

Мерчендайзер мамандығымен танысу;

9) тұрғын үй. Тұрғын үйді күрделі жөндеу. Тұрғын үйді жөндеуге арналған заманауи материалдар. Тұрғын үйді күрделі жөндеудің негізгі рәсімдері. Интерьер дизайнының заманауи түрлері. Тұрғын үй сатып алу рәсімдері. Пәтерлерді жөндеу қызметтерінің түрлері. Жылжымайтын мүлік агентінің мамандығымен танысу;

10) байланыс құралдары. Интернет. Байланыстың әр түрінің ерекшеліктері және олардың қазіргі қоғам жағдайындағы қажеттілігі. Ақша аудару үшін банк картасын пайдалану ережелері. ҚР жылдам төлем жүйелері. Төлем терминалдарын пайдалану ережесі. Ұялы байланыс операторының мамандығымен танысу;

11) көлік. Әуе көлігін пайдалану ерекшеліктері. Ұшақтардағы қызмет көрсету түрлері мен жайлылық деңгейлері. Интернет ресурстардың көмегімен билеттерді сатып алу ерекшеліктері. Жүк тасымалдау ережелері. Тіркеу агентінің мамандығымен танысу;

12) жұмысқа орналасу. Іскерлік қарым-қатынас. Электрондық үкімет (ХҚКО) қызметтерін пайдалану ережесі. Жұмысқа орналастыру жөніндегі ұйымдар мен бөлімдер. Халықты жұмыспен қамту орталықтарының қызмет түрлері. Мүгедектердің құқықтары мен міндеттері (ақы төленетін қосымша демалыс, қысқартылған жұмыс күні, инвотакси қызметіне құқығы, жеке көмекші қызметіне және әлеуметтік жәрдемақылар төленуге). Әлеуметтік жеңілдіктер түрлері. Еңбек тәртібі мен еңбек тәртібінің негіздері. Еңбек заңнамасының негіздері. Жұмыс мамандықтарының түрлерімен танысу. Оқу орындары.

Параграф 2. Оқыту мақсаттарының жүйесі

25. Бағдарламада оқыту мақсаттарын қолдануға ыңғайлы болу және мониторинг жүргізу үшін кодтау енгізілген. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші

сандарды - бөлімшені, төртінші сан оқу мақсатының нөмірленуін көрсетеді. Мысалы, 11.1.2.1 кодында: "11" - сынып; "1.2" - бөлімше; "1" - оқыту мақсатының нөмірленуі.

26. Бөлімдер бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Салауатты және қауіпсіз өмір салты":

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
1.1. Денсаулық және қоршаған орта	<p>11.1.1.1 салауатты өмір салтының негіздерін сақтау;</p> <p>11.1.1.2 вирустық инфекциялық аурулардың алдын алу шараларын сақтау;</p> <p>11.1.1.3 медициналық қызметтер туралы мобильді қосымшаларды пайдалану (дәрігердің қабылдауына жазылу, дәрігерді үйге шақыру);</p> <p>11.1.1.4 науқастарға күтім жасау ережелерін қолдану;</p> <p>11.1.1.5 фельдшер кәсібінің ерекшелігін сипаттау</p>	<p>12.1.1.1 зиянды әдеттердің алдын алу;</p> <p>12.1.1.2 жүрек-қан тамырлары ауруларының алдын алу шараларын сақтау;</p> <p>12.1.1.3 мобильді қосымшаларды пайдалану интернет-дәріхана (дәрілік заттарға үйге тапсырыс беру);</p> <p>12.1.1.4 науқастарға күтім жасау ережелерін қолдану;</p> <p>12.1.1.5 фармацевт кәсібінің ерекшелігін сипаттау</p>
1.2. Тамақтану	<p>11.1.2.1 дұрыс тамақтанудың ерекшеліктерін атау және қолдану ;</p> <p>11.1.2.2 консерванттар мен бояғыштарсыз пайдалы тағамдарды атау және қолдану;</p> <p>11.1.2.3 тамақ өнімдерін сақтаудың негізгі ережелерін атау;</p> <p>11.1.2.4 қамырдан (тоқаштар, ірімшікті тоқаштар) қарапайым пісіруді дайындау технологиясын қолдану;</p> <p>11.1.2.5 наубайшы мамандығының ерекшелігін сипаттау</p>	<p>12.1.2.1 тағамның тәуліктік нормасын және калориясын атау және қолдану (калорияны есептеу) ;</p> <p>12.1.2.2 консерванттар мен тағамдық қоюландырғыштардың түрлерін атау;</p> <p>12.1.2.3 тамақ өнімдерін пайдалану мерзімін таңбалау бойынша анықтау;</p> <p>12.1.2.4 қарапайым ұннан жасалған кондитерлік өнімдерді (кекс, печенье)дайындау технологиясын қолдану;</p> <p>12.1.2.5 кондитер мамандығының ерекшелігін сипаттау</p>
1.3. Киім және аяқкиім	<p>11.1.3.1 негізгі тұтынушылық қасиеттері мен киімге қойылатын талаптарды атау;</p> <p>11.1.3.2 киімнің сәні мен стилін түсіну;</p> <p>11.3 аяқ киімді түрлері бойынша таңдай білу;</p> <p>11.1.3.4 химиялық тазалаумен ұсынылатын қызмет түрлерін атау ;</p>	<p>12.1.3.1 негізгі тұтынушылық қасиеттері мен киімге қойылатын талаптарды атау;</p> <p>12.1.3.2 жіктеуді түсіну маусымға және мақсатқа сай киім мен аяқ киім;</p> <p>12.1.3.3 маусымдық аяқ киімді таңдай білу;</p> <p>12.1.3.4 химиялық тазалаумен ұсынылатын қызмет түрлерін атау ;</p>

	11.1.3.5 қазақтың ұлттық киімінің негізгі белгілері мен ерекшеліктерін атау; 11.1.3.6 тігінші мамандығының ерекшелігін сипаттау	12.1.3.5 әртүрлі ұлттардың киіміндегі негізгі белгілер мен ерекшеліктерді атау; 12.1.3.6 модельер мамандығының ерекшелігін сипаттау
--	--	--

2) "Мен және менің отбасым":

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
2.1. Отбасылық және тұлғааралық қатынастар	11.2.1.1 отбасындағы мінез-құлық нормаларын атау; 11.2.1.2 жанжалды жағдайларды шешу тәсілдерін салыстыру және талдау; 11.2.1.3 гендерлік рөлдерді түсіндіру; 11.2.1.4 емшек жасындағы баланың дамуының негізгі кезеңдерін атау; 11.2.1.5 бала күтуші мамандығының ерекшелігін сипаттау	12.2.1.1 отбасылық дәстүрлерді атау; 12.2.1.2 отбасында мейірімді микроклиматты құру тәсілдерін салыстыру және талдау; 12.2.1.3 отбасының үлкен мүшелеріне құрмет көрсету; 12.2.1.4 мектеп жасына дейінгі баланың дамуының негізгі кезеңдерін атау; 12.2.1.5 тәрбиеші кәсібінің ерекшелігін сипаттау
2.2. Бос уақыт және хобби	11.2.2.1 сәндік гүл дақылдарын өсіру технологиясын қолдану; 11.2.2.2 ақпарат көздерін таңдау және қолдану қызығушылықтары бойынша өз хоббиі; 11.2.2.3 флорист мамандығының ерекшелігін сипаттау	12.2.2.1 технологияны қолдану жеміс және жидек дақылдарын өсіру; 12.2.2.2 ақпарат көздерін таңдау және қолдану қызығушылықтары бойынша өз хоббиі; 12.2.2.3 бағбан мамандығының ерекшелігін сипаттау
2.3. Мерекелер, салтанаттар, салт-дәстүрлер	11.2.3.1 Қазақстан Республикасының мемлекеттік мерекелерін күндері бойынша атау; 11.2.3.2 отбасылық мерекелерді жоспарлауға белсенді қатысу және ұйымдастыру; 11.2.3.3 Қазақтың "Ұзату тойын" ұлттық салт-дәстүрлері мен әдет-ғұрыптарын өткізу және оларға дайындалу ерекшеліктерін сипаттау; 11.2.3.4 мерекелерді ұйымдастырушы кәсібінің ерекшелігін сипаттау	12.2.3.1 Қазақстан Республикасының мемлекеттік мерекелерін күндері бойынша атау; 12.2.3.2 отбасылық мерекелерді жоспарлауға белсенді қатысу және ұйымдастыру; 12.2.3.3 Қазақтың ұлттық "Келін түсіру" салт-дәстүрлерін сипаттау, оларды дайындау және өткізу ерекшеліктері; 12.2.3.4 фрилансер мамандығының ерекшелігін сипаттау
	11.2.4.1 мүлік пен денсаулықты сақтандыру түрлерін ажырату; 11.2.4.2 мобильді банкінгті пайдалану тәртібін атау;	12.2.4.1 туристерді сақтандыру түрлерін ажырату; 12.2.4.2 мобильді банкінгті пайдалану тәртібін атау;

2.4. Отбасылық экономика	11.2.4.3 мобильдік депозитті пайдалану тәртібін атау; 11.2.4.4 электрондық әмиянды пайдалану тәртібін атау; 11.2.4.5 сақтандыру агенті кәсібінің ерекшелігін сипаттау	12.2.4.3 мобильдік депозитті пайдалану тәртібін атау; 12.4 электрондық әмиянды пайдалану тәртібін атау; 12.2.4.5 бухгалтер мамандығының ерекшелігін сипаттау
--------------------------	---	--

3) "Мен және қоғам":
3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
3.1. Сауда	11.3.1.1 бөлшек сауда дүкендерінің ерекше түрлерін ажырату (бутик, супермаркет); 11.3.1.2 дүкендердің ассортимент түрі, баға деңгейі, қызмет көрсету түрі бойынша жіктелуін ажырату; 11.3.1.3 интернет-дүкендерді пайдалану тәртібін атау; 11.3.1.4 мобильді таксопарк қызметтерін пайдалану тәртібін атау; 11.3.1.5 сатушы-консультант кәсібінің ерекшелігін сипаттау	12.3.1.1 дүкендердің түрлері мен айырмашылықтарын ажырату; 12.3.1.2 тауарлардың түр-түрі бойынша дүкендердің түрлерін ажырату (мамандандырылған, әмбебап, құрамдастырылған); 12.3.1.3 жаһандық виртуалды сауда алаңын пайдалану тәртібін атау; 12.3.1.4 полиграфиялық қызмет түрлерін пайдалану тәртібін атау; 12.3.1.5 мерчендайзер мамандығының ерекшелігін сипаттау
3.2. Тұрғын үй	11.3.2.1 тұрғын үйді жөндеуге арналған заманауи материалдардың жалпы қасиеттері мен айырмашылықтарына бағыт алу 11.3.2.2 тұрғын үйді ағымдағы жөндеудің негізгі рәсімдерін атау; 11.3.2.3 интерьер дизайнның заманауи түрлерін атау; 11.3.2.4 негізгі тұрғын үй сатып алу рәсімдері; 11.3.2.5 тұрмыстық техниканы жөндеу қызметін пайдалану ережелерін атау; 11.3.2.6 слесарь-сантехник мамандығының ерекшелігін сипаттау	12.3.2.1 тұрғын үйді жөндеуге арналған заманауи материалдардың жалпы қасиеттері мен айырмашылықтарына бағыт алу 12.3.2.2 тұрғын үйді күрделі жөндеудің негізгі рәсімдерін атау; 12.3.2.3 интерьер дизайнның заманауи түрлерін атау; 12.3.2.4 негізгі тұрғын үй сатып алу рәсімдері; 12.3.2.5 пәтерлерді жөндеу қызметтерін пайдалану ережелерін атау; 12.3.2.6 жылжымайтын мүлік агентінің мамандық ерекшелігін сипаттау
3.3. Байланыс құралдары. Интернет	11.3.3.1 негізгі байланыс құралдарын (телефон, ұялы, компьютерлік, спутниктік байланыс, электрондық пошта) пайдалану; 11.3.3.2 ақша қаражаттарын аудару үшін мобильді қосымшаларды қолдану тәртібін атау;	12.3.3.1 байланыстың әр түрінің ерекшеліктерін және олардың қазіргі қоғамдағы өмірінің қажеттілігін атау; 12.3.3.2 ақша қаражатын аудару үшін банк картасын пайдалану тәртібін атау;

	<p>11.3.3.3 Қазақстан Республикасындағы жылдам төлемдер жүйелеріне бағыт алу;</p> <p>11.3.3.4 төлем терминалдарын пайдалану;</p> <p>11.3.3.5 пошта байланысы операторы кәсібінің ерекшелігін сипаттау</p>	<p>12.3.3.3 Қазақстан Республикасындағы жылдам төлемдер жүйелерінде бағыт алу;</p> <p>12.3.3.4 төлем терминалдарын пайдалану;</p> <p>12.3.3.5 ұялы байланыс операторы кәсібінің ерекшелігін сипаттау</p>
3.4. Көлік	<p>11.3.4.1 теміржол көлігін пайдалану ережелері мен ерекшеліктерін атау;</p> <p>11.3.4.2 вагондардың түрлері мен қызмет көрсету кластарын атау;</p> <p>11.3.4.3 интернет ресурстарын пайдалана отырып билеттерді сатып алу ережелері мен ерекшеліктерін атау;</p> <p>11.3.4.4 жүк тасымалдау ережелерін атау;</p> <p>11.3.4.5 теміржолшы мамандығының ерекшелігін сипаттау</p>	<p>12.3.4.1 авиакөлікті пайдалану ережелері мен ерекшеліктерін атау;</p> <p>12.3.4.2 ұшақтардағы қызмет көрсету түрлері мен жайлылық деңгейлерін атау;</p> <p>12.3.4.3 интернет ресурстарын пайдалана отырып билеттерді сатып алу ережелері мен ерекшеліктерін атау;</p> <p>12.3.4.4 жүк тасымалдау ережелерін атау;</p> <p>12.3.4.5 тіркеу бойынша агент кәсібінің ерекшелігін сипаттау</p>
3.5. Жұмысқа орналастыру. Искерлік қарым-қатынас	<p>11.3.5.1 электрондық үкімет (ХҚКО) қызметтерін пайдалану ережелерін атау;</p> <p>11.3.5.2 халықты жұмыспен қамту орталықтарының қызметтерін пайдалану ережелерін атау;</p> <p>11.3.5.3 Қазақстан Республикасының "Мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы" мүгедектерге техникалық көмекші (орнын толтырушы) құралдар беру;</p> <p>11.3.5.4 әлеуметтік қызмет көрсету мекемелерінің функциялары мен маңызын атау;</p> <p>11.3.5.5 еңбек заңнамасының негізгі ережелері мен негіздерін атау;</p> <p>11.3.5.6 жұмысшы кәсіптерінің ерекшелігін сипаттау</p>	<p>12.3.5.1 электрондық үкімет (ХҚКО) қызметтерін пайдалану ережелерін атау;</p> <p>12.3.5.2 халықты жұмыспен қамту орталықтарының қызметтерін пайдалану ережелерін атау;</p> <p>12.3.5.3 мүгедектердің құқықтары мен міндеттерін атау (ақылы қосымша демалыс, қысқартылған жұмыс күні, инвотакси, жеке көмекші қызметіне жүгінуіне және әлеуметтік жәрдемақы төленуіне құқығы), әлеуметтік жеңілдіктердің түрлерін білу;</p> <p>12.3.5.4 жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар орталықтарына әлеуметтік мәселелер бойынша жүгіну тәртібін атау;</p> <p>12.3.5.5 еңбек заңнамасының негізгі ережелері мен негіздерін атау;</p> <p>12.3.5.6 жұмысшы кәсіптерінің ерекшелігін сипаттау</p>
3.6. Оқу орындары	<p>11.3.6.1 өзіңіз үшін қолжетімді мамандықты анықтау және таңдаған мамандыққа бағыттала отырып, оқу орнын таңдау;</p>	<p>12.3.6.1 талапкердің оқу орнына түсу шарттарын, жоғары және орта арнаулы оқу орындарына түсу кезіндегі мүгедектердің құқықтарын атау;</p>

11.3.6.2 жоғары және орта арнаулы оқу орындарына түсу үшін қажетті құжаттар тізбесін атау

12.3.6.2 жоғары және орта арнаулы оқу орындарына түсу үшін құжаттарды атау және іс қағаздарын ресімдеу

27. Осы бағдарлама осы бағдарламаға қосымшаға сәйкес жалпы орта білім беру деңгейінің 11-12-сыныптарындағы тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушылар үшін "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасына ұзақ мерзімді жоспар негізінде іске асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әрбір бөлімде іске асырылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген

28. Бөлім мен тақырыптарды зерттеуге сағаттарды бөлу мұғалімнің қалауы бойынша беріледі.

Параграф 3. Жалпы орта білім беру деңгейінің 11 - 12 сыныптарындағы тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" пәні үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 11-сынып:

1-кесте

Бөлім	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. "Салауатты және қауіпсіз өмір салты"	1.1. Денсаулық және қоршаған орта	11.1.1.1 салауатты өмір салтының негіздерін сақтау; 11.1.1.2 вирустық инфекциялық аурулардың алдын алу шараларын сақтау; 11.1.1.3 медициналық қызметтер туралы мобильді қосымшаларды пайдалану (дәрігердің қабылдауына жазылу, дәрігерді үйге шақыру); 11.1.1.4 науқастарға күтім жасау ережелерін қолдану; 11.1.1.5 фельдшер кәсібінің ерекшелігін сипаттау
	1.2. Тамақтану	11.1.2.1 дұрыс тамақтанудың ерекшеліктерін атау және қолдану; ; 11.1.2.2 консерванттар мен бояғыштарсыз пайдалы тағамдарды атау және қолдану; 11.1.2.3 тамақ өнімдерін сақтаудың негізгі ережелерін атау; 11.1.2.4 қамырдан (тоқаштар, ірімшікті тоқаштар) қарапайым пісіруді дайындау технологиясын қолдану; 11.1.2.5 наубайшы мамандығының ерекшелігін сипаттау

	1.3. Киім және аяқ киім	<p>11.1.3.1 негізгі тұтынушылық қасиеттері мен киімге қойылатын талаптарды атау;</p> <p>11.1.3.2 киімнің сәні мен стилін түсіну;</p> <p>11.3 аяқ киімді түрлері бойынша таңдай білу;</p> <p>11.1.3.4 химиялық тазалаумен ұсынылатын қызмет түрлерін атау ;</p> <p>11.1.3.5 қазақтың ұлттық киімінің негізгі белгілері мен ерекшеліктерін атау;</p> <p>11.1.3.6 тігінші мамандығының ерекшелігін сипаттау</p>
2-тоқсан		
2. "Мен және менің отбасым"	2.1. Отбасы және тұлғааралық қатынастар	<p>11.2.1.1 отбасындағы мінез-құлық нормаларын атау;</p> <p>11.2.1.2 жанжалды жағдайларды шешу тәсілдерін салыстыру және талдау;</p> <p>11.2.1.3 гендерлік рөлдерді түсіндіру;</p> <p>11.2.1.4 емшек жасындағы баланың дамуының негізгі кезеңдерін атау;</p> <p>11.2.1.5 бала күтуші мамандығының ерекшелігін сипаттау</p>
	2.2. Бос уақыт және хобби	<p>11.2.2.1 сәндік гүл дақылдарын өсіру технологиясын қолдану</p> <p>11.2.2.2 қызығушылықтары бойынша өзінің хоббиі үшін ақпарат көздерін таңдау және қолдану</p> <p>11.2.2.3 флорист мамандығының ерекшелігін сипаттау</p>
	2.3. Мерекелер, салтанаттар, салт-дәстүрлер	<p>11.2.3.1 Қазақстан Республикасының мемлекеттік мерекелерін күндері бойынша атау;</p> <p>11.2.3.2 отбасылық мерекелерді жоспарлауға белсенді қатысу және ұйымдастыру;</p> <p>11.2.3.3 Қазақтың "Ұзату тойын" ұлттық салт-дәстүрлері мен әдет-ғұрыптарын өткізу және оларға дайындалу ерекшеліктерін сипаттау;</p> <p>11.2.3.4 мерекелерді ұйымдастырушы кәсібінің ерекшелігін сипаттау</p>

3-тоқсан	2.4. Отбасылық экономика	<p>11.2.4.1 мүлік пен денсаулықты сақтандыру түрлерін ажырату;</p> <p>11.2.4.2 мобильді банкингті пайдалану тәртібін атау;</p> <p>11.2.4.3 мобильдік депозитті пайдалану тәртібін атау;</p> <p>11.2.4.4 электрондық әмиянды пайдалану тәртібін атау;</p> <p>11.2.4.5 сақтандыру агенті кәсібінің ерекшелігін сипаттау</p>
3. "Мен және қоғам"	3.1. Сауда және қызметтер	<p>11.3.1.1 бөлшек сауда дүкендерінің ерекше түрлерін ажырату (бутик, комиссиянка, супермаркет);</p> <p>11.3.1.2 дүкендердің ассортимент түрі, баға деңгейі, қызмет көрсету түрі бойынша жіктелуін ажырату;</p> <p>11.3.1.3 интернет-дүкендерді пайдалану тәртібін атау;</p> <p>11.3.1.4 мобильді таксопарк қызметтерін пайдалану тәртібін атау;</p> <p>11.3.1.5 сатушы-консультант кәсібінің ерекшелігін сипаттау</p>
	3.2. Тұрғын үй	<p>11.3.2.1 тұрғын үйді жөндеуге арналған қазіргі заманғы материалдардың жалпы қасиеттері мен айырмашылықтарына бағыт алу;</p> <p>11.3.2.2 тұрғын үйді ағымдағы жөндеудің негізгі рәсімдерін атау;</p> <p>11.3.2.3 интерьер дизайнының заманауи түрлерін атау;</p> <p>11.3.2.4 тұрғын үй сатып алудың негізгі рәсімдерін атау;</p> <p>11.3.2.5 тұрмыстық техниканы жөндеу қызметін пайдалану ережелерін атау;</p> <p>11.3.2.6 слесарь-сантехник мамандығының ерекшелігін сипаттау</p>
4-тоқсан		<p>11.3.3.1 негізгі байланыс құралдарын (телефон, ұялы, компьютерлік, спутниктік байланыс, электрондық пошта) пайдалану;</p> <p>11.3.3.2 ақша қаражаттарын аудару үшін мобильді қосымшаларды қолдану тәртібін атау;</p>

3.3. Байланыс құралдары. Интернет	11.3.3.3 Қазақстан Республикасындағы жылдам төлемдер жүйелеріне бағыт алу; 11.3.3.4 төлем терминалдарын пайдалану; 11.3.3.5 пошта байланысы операторы кәсібінің ерекшелігін сипаттау
3.4. Көлік	11.3.4.1 теміржол көлігін пайдалану ережелері мен ерекшеліктерін атау; 11.3.4.2 вагондардың түрлері мен қызмет көрсету кластарын атау; 11.3.4.3 Билеттерді интернет ресурстарын пайдалана отырып сатып алу ережелері мен ерекшеліктерін атау; 11.3.4.4 жүк тасымалдау ережелерін атау; 11.3.4.5 теміржолшы мамандығының ерекшелігін сипаттау
3.5. Жұмысқа орналасу. Іскерлік қарым-қатынас	11.3.5.1 электрондық үкімет (ХҚКО) қызметтерін пайдалану ережелерін атау; 11.3.5.2 халықты жұмыспен қамту орталықтарының қызметтерін пайдалану ережелерін атау; 11.3.5.3 мүгедектерге техникалық көмекші (орнын толтырушы) құралдар беру саласындағы " мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы " Қазақстан Республикасы Заңының нормаларын атау; 11.3.5.4 әлеуметтік қызмет көрсету мекемелерінің функциялары мен маңызын атау; 11.3.5.5 еңбек заңнамасының негізгі ережелері мен негіздерін атау; 11.3.5.6 жұмысшы кәсіптерінің ерекшелігін сипаттау
3.6. Білім беру мекемелері	11.3.6.1 өзіңіз үшін қолжетімді мамандықты анықтау және таңдаған мамандыққа бағдарлана отырып, оқу орнын таңдау; 11.3.6.2 жоғары және орта арнаулы оқу орындарына түсу үшін қажетті құжаттар тізбесін атау

2) 12-сынып:

2-кесте

Бөлім	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. "Салауатты және қауіпсіз өмір салты"	1.1. Денсаулық және қоршаған орта	12.1.1.1 зиянды әдеттердің алдын алу; 12.1.1.2 жүрек-қан тамырлары ауруларының алдын алу шараларын сақтау; 12.1.1.3 мобильді қосымшаларды пайдалану интернет-дәріхана (дәрілік заттарға үйге тапсырыс беру); 12.1.1.4 науқастарға күтім жасау ережелерін қолдану
	1.2. Тамақтану	12.1.2.1 тағамның тәуліктік нормасын және калориясын атау және қолдану (калорияны есептеу) ; 12.1.2.2 консерванттар мен тағамдық қоюландырғыштардың түрлерін атау; 12.1.2.3 тамақ өнімдерін пайдалану мерзімін таңбалау бойынша анықтау; 12.1.2.4 қарапайым ұннан жасалған кондитерлік өнімдерді (кекс, печенье)дайындау технологиясын қолдану; 12.1.2.5 кондитер мамандығының ерекшелігін сипаттау
	1.3. Киім және аяқ киім	12.1.3.1 негізгі тұтынушылық қасиеттер мен киімге қойылатын талаптарды атау; 12.1.3.2 маусымға және мақсатқа сай киім мен аяқ киімді жіктеуді түсіну; 12.1.3.3 маусымдық аяқ киімді таңдай білу; 12.1.3.4 химиялық тазалаумен ұсынылатын қызмет түрлерін атау ; 12.1.3.5 әртүрлі ұлттардың киіміндегі негізгі белгілер мен ерекшеліктерді атау; 12.1.3.6 модельер мамандығының ерекшелігін сипаттау
2-тоқсан		
		12.2.1.1 отбасылық дәстүрлерді атау;

2. "Мен және менің отбасым"	2.1. Отбасы және тұлғааралық қатынастар	<p>12.2.1.2 отбасында мейірімді микроклиматты құру тәсілдерін салыстыру және талдау;</p> <p>12.2.1.3 отбасының үлкен мүшелеріне құрмет көрсету;</p> <p>12.2.1.4 мектеп жасына дейінгі баланың дамуының негізгі кезеңдерін атау;</p> <p>12.2.1.5 тәрбиеші мамандығының ерекшелігін сипаттау</p>
	2.2. Бос уақыт және хобби	<p>12.2.2.1 жеміс және жидек дақылдарын қолдану технологиясын қолдану;</p> <p>12.2.2.2 қызығушылықтары бойынша өзінің хоббиі үшін ақпарат көздерін таңдау және қолдану;</p> <p>12.2.2.3 бағбан мамандығының ерекшелігін сипаттау</p>
	2.3. Мерекелер, салтанаттар, салт-дәстүрлер	<p>12.2.3.1 Қазақстан Республикасының мемлекеттік мерекелерін күндері бойынша атау;</p> <p>12.2.3.2 отбасылық мерекелерді жоспарлауға белсенді қатысу және ұйымдастыру;</p> <p>12.2.3.3 Қазақтың "Келін түсіру" ұлттық салт-дәстүрлерін сипаттау, оларды дайындау және өткізу ерекшеліктері;</p> <p>12.2.3.4 фрилансер мамандығының ерекшелігін сипаттау</p>
3-тоқсан		
	2.4. Отбасылық экономика	<p>12.2.4.1 туристерді сақтандыру түрлерін ажырату;</p> <p>12.2.4.2 мобильді банкингті пайдалану тәртібін атау;</p> <p>12.2.4.3 мобильдік депозитті пайдалану тәртібін атау;</p> <p>12.2.4.4 электрондық әмиянды пайдалану тәртібін атау;</p> <p>12.2.4.5 бухгалтер мамандығының ерекшелігін сипаттау</p>
		<p>12.3.1.1 дүкендердің түрлері мен айырмашылықтарын ажырату;</p> <p>12.3.1.2 тауарлардың түр-түрі бойынша дүкендердің түрлерін ажырату (мамандандырылған, әмбебап, құрамдастырылған);</p>

3. "Мен және қоғам"	3.1. Сауда және қызметтер	<p>12.3.1.3 жаһандық виртуалды сауда алаңын пайдалану тәртібін атау;</p> <p>12.3.1.4 полиграфиялық қызмет түрлерін пайдалану тәртібін атау;</p> <p>12.3.1.5 мерчендайзер мамандығының ерекшелігін сипаттау</p>
	3.2. Тұрғын үй	<p>12.3.2.1 тұрғын үйді жөндеуге арналған қазіргі заманғы материалдардың жалпы қасиеттері мен айырмашылықтарына бағыт алу;</p> <p>12.3.2.2 тұрғын үйді күрделі жөндеудің негізгі рәсімдерін атау;</p> <p>12.3.2.3 интерьер дизайнның заманауи түрлерін атау;</p> <p>12.3.2.4 тұрғын үй сатып алудың негізгі рәсімдерін атау;</p> <p>12.3.2.5 пәтерлерді жөндеу қызметтерінің қызметтерін пайдалану ережелерін атау;</p> <p>12.3.2.6 жылжымайтын мүлік агенті мамандығының ерекшелігін сипаттау</p>
4-тоқсан		
	3.3. Байланыс құралдары. Интернет	<p>12.3.3.1 байланыстың әр түрінің ерекшеліктерін және олардың қоғам өмірінің қазіргі жағдайларындағы қажеттілігін атау;</p> <p>12.3.3.2 ақша қаражатын аудару үшін банк картасын пайдалану тәртібін атау;</p> <p>12.3.3.3 Қазақстан Республикасындағы жылдам төлемдер жүйелеріне бағын алу;</p> <p>12.3.3.4 төлем терминалдарын пайдалану;</p> <p>12.3.3.5 ұялы байланыс операторы кәсібінің ерекшелігін сипаттау</p>
	3.4. Көлік	<p>12.3.4.1 авиакөлікті пайдалану ережелері мен ерекшеліктерін атау;</p> <p>12.3.4.2 ұшақтардағы қызмет көрсету түрлері мен жайлылық деңгейлерін атау;</p> <p>12.3.4.3 Билеттерді интернет ресурстарын пайдалана отырып сатып алу ережелері мен ерекшеліктерін атау;</p>

		<p>12.3.4.4 жүк тасымалдау ережелерін атау;</p> <p>12.3.4.5 тіркеу бойынша агент кәсібінің ерекшелігін сипаттау</p>
	3.5. Жұмысқа орналасу. Іскерлік қарым-қатынас	<p>12.3.5.1 электрондық үкімет (ХҚКО) қызметтерін пайдалану ережелерін атау;</p> <p>12.3.5.2 халықты жұмыспен қамту орталықтарының қызметтерін пайдалану ережелерін атау;</p> <p>12.3.5.3 мүгедектердің құқықтары мен міндеттерін атау (ақылы қосымша демалыс, қысқартылған жұмыс күні, инвотакси, жеке көмекші қызметіне жүгінуіне және әлеуметтік жәрдемақы төленуіне құқығы), әлеуметтік жеңілдіктердің түрлерін білу;</p> <p>12.3.5.4 жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар орталықтарына әлеуметтік мәселелер бойынша жүгіну тәртібін атау;</p> <p>12.3.5.5 негізгі ережелер мен еңбек заңнамасының негіздерін атау;</p> <p>12.3.5.6 жұмысшы кәсібінің ерекшелігін сипаттау</p>
	3.6. Білім беру мекемелері	<p>12.3.6.1 талапкердің оқу орнына түсу шарттарын, жоғары және орта арнаулы оқу орындарына түсу кезіндегі мүгедектердің құқықтарын атау;</p> <p>12.3.6.2 жоғары және орта арнаулы оқу орындарына түсу үшін құжаттарды атау және іс қағаздарын ресімдеу</p>

Есту қабілеті зақымдалған (естімейтін, нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған жалпы орта білім беру деңгейінің 11 - 12 сыныптары үшін " Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 390-2-қосымшамен толықтырылды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" оқу пәнінің үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – бағдарлама) "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. Бағдарлама мақсаты – сөйлеу қарым-қатынас практикасында оқушылардың қалыптасқан есту-сөйлеу дағдыларын жетілдіру және тұрақтандыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) оқушылардың есту қабілеттеріне сай келетін дыбыс күшейткіш аппаратын үнемі қолдану арқылы және аппаратсыз арнайы құрылған есту-сөйлеу ортасы жағдайында сөйлеу қабілетін қарқынды жаттықтыру;

2) ауызша сөйлеудің айтылу компоненттерін жетілдіру үшін төмен және қалдық есту қабілетін пайдалану;

3) ауызша сөйлеудің айтылу жағын өзін-өзі саналы түрде бақылауды жетілдіру;

4) коммуникативті жағдайға сәйкес сөйлеу әрекетін сәтті реттеу және сөйлеу құзыреттілігін одан әрі дамыту;

5) өз пікірін білдіру және негіздеу үшін қазіргі әлемнің жағдайларына бейімделу, әртүрлі ақпарат көздері мен заманауи ақпараттық технологияларды пайдалану қабілеттерін қалыптастыру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. Есту қабілеті зақымдалған білім алушылардың есту қабілетінің жоғалу дәрежесі, қабылданатын жиіліктердің диапазоны әр түрлі болып келеді:

1) естімейтін оқушыларда қабылдау жиіліктерінің диапазоны қабылдаудың орташа шегі 80-85 дБ төмен емес жағдайда көбінесе 125-2000 Гц дейін. Сигналдардың қабылданатын белгілерінің шектеулілігі (сөйлеу-қимыл, акустикалық), олардың ерекшелігі (үзілуі, бұрмалануы, сөйлеу үлгілеріне тікелей сәйкестігінің бұзылуы) толық сенсорлық негізде естімейтіндерде жүйелік талдау мен келіп түсетін сигналдарды синтездеу қажеттілігін негіздейді. Пән бойынша негізгі жұмыс ауызша сөйлеуді қалыпты қарқынмен тану арқылы есту-көру негізінде жүргізіледі;

2) нашар еститін және кейіннен естімей қалған оқушыларда сөйлеу диапазонын қабылдау саласында (500-2000 Гц дейін) есту шектерінің жоғарылауы байқалады, олар 75 дБ аспайды. Сыбырлап сөйлеуді, ауызша сөйлеудің грамматикалық формаларын тану шектеулі. Қабылдаудың негізгі әдісі – есту, қиындықтар туындалған кезде есту-көру қабілеті қолданылады;

3) кохлеарлық имплантациядан кейін оқушылар барлық жиілік диапазонын қабылдай алады, бірақ сөйлеуді қабылдаудың жалпы проблемалары бар (мұғалім мен оқушылардың сөйлеуін қашықтықта, әр түрлі шу кезінде, реверберациясы бар бөлмелерде қабылдау қиындықтары). Ауызша сөйлеуді қабылдау әдісі – есту, қиындықтар туындалған кезде есту-көру қабілеті қолданылады.

5. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәнінен есту қабілеті зақымдалған 11-12 сынып оқушыларын оқыту арнайы педагогиканың келесі дидактикалық қағидаларына негізделеді:

1) жеке тұлғаға бағытталған білім беру тұжырымдамасына көшуді білдіретін білім беруді ізгілендіру қағидасы;

2) ауызша сөйлеуді қарым-қатынас және есту қабілетін дамыту құралы ретінде дамыту бірлігі қағидасы;

3) оқу материалын қабылдаудың полисенсорлық негізін құру қағидасы;

4) сөйлеу қорын кеңейтуге, байытуға, нақтылауға және өздігінен алынған сөйлеу дағдыларын түзетуге бағытталған оқыту қағидасы;

5) білім беру жағдайында қалыптасқан білім, білік, дағдыны, қарым-қатынасты өмірлік жағдайға ауыстыру қағидасы оқушының шынайы өмірде өзіндік бағдар мен белсенді қызметке дайындығын қамтамасыз етеді.

6. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәні бойынша сабақ өткізудің арнайы әдістемелік қағидалары:

1) фонетикалық жағынан дұрыс, түсінікті және мәнерлеп сөйлеудің сөйлеу дыбыстарын, сөздерді және сөйлеуді есту арқылы тануға оң әсер ететін айтылымды түзету қағидасы;

2) айтылым дағдыларын меңгерудегі сана мен белсенділік қағидасы;

3) грамматикалық қағида оқушының сөздерді емес, грамматикалық формаларды тануға бағытталғанын қамтамасыз етеді, бұл оған сөз тіркесіндегі сөздердің байланысуының нұсқаларын болжауға мүмкіндік береді, бұл дегеніміз сөйлеудің логикалық талдауын игеру;

4) оқу пәндері, тақырыптары, оқу жоспарының бөлімдері арасындағы пәнаралық байланысты ұйымдастыруды көздейтін сөйлеу материалын кіріктіру қағидасы;

5) сөйлеу материалының пайда болу жиілігінің қағидасы есту қабілеті зақымдалған мектеп оқушыларын ауызекі сөйлеу кезінде сөйлеудің әртүрлі стильдеріндегі (ауызекі, публицистикалық, ресми-іскер, ғылыми) функционалды маңызды, жиі кездесетін сөйлеу материалы бойынша оқытуды болжайды;

6) сөйлеуді есту қабілетін дамыту құралы ретінде қолдану қағидасы ми қыртысының сөйлеу орталықтарындағы бар есту бейнелерін жандандыруға, ішкі сөйлеу негізінде пайда болатын кинестетикалық бейнелермен тығыз байланысты жаңа есту көріністерін қалыптастыруға бағытталған және оның кейінгі өндіріспен байланысы;

7) іс-әрекеттің орындалуы мен оның нәтижелерін тәуелсіз бағалауды болжайтын есту қабілетінің өзін-өзі бақылауды пысықтау қағидасы.

7. Бағдарламаны жүзеге асыру барысында педагогикалық тәсілдер қолданылады:

1) сараланған тәсіл гетерогенді контингенттегі есту қабілеті төмен оқушылардың есту-сөйлеуін ойдағыдай дамыту үшін қолданылады, бұл жеке тұлғаның ерекшеліктерін, сөйлеу тілінің дамуымен есту функциясының күйін ескере отырып, балаларды кіші топтарға бөлуге мүмкіндік береді;

2) жеке тұлғаға бағытталған тәсіл оқушының ерекшеліктерін ескеріп қана қоймай, әрқайсысымен жеке дәйекті жұмыс жүргізуге мүмкіндік береді;

3) коммуникативтік-әрекеттік тәсіл қарым-қатынас және әр түрлі іс-әрекет үдірісінде қарым-қатынас құралы ретінде оқушылардың сөйлеуін дамытуды болжайды;

4) зерттеу тәсілі (мен не білемін, мен не білгім келеді, мен нені үйрендім);

5) денсаулықты сақтау тәсілі оқушылардың шаршауының алдын алады, ол есту функциясының күйін ескеру, визуалды, есту жүктемесін мөлшерлеу және сөйлеу материалын таңдаудан тұрады.

8. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәнін оқытуға ұсынылатын әдістер мен технологиялар:

1) әдіс-тәсілдер: проблемалық оқыту, жеке оқыту, алдын ала өзіндік жұмыс, пәнаралық оқыту, тәжірибе негізінде оқыту, жобалық әдіс;

2) технологиялар: жеке жұмыс, кіші топта (командада) жұмыс, кейс-стадиялар (нақты жағдайларды талдау), рөлдік және іскерлік ойындар.

9. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәніндегі тыңдау және сөйлеу тапсырмаларының мысалдары:

1) қойылған мақсатқа сәйкес тыңдалған (оқылған) мәтіндегі ақпараттарды анықтау;

2) тыңдалған (оқылған) мәтін негізінде сұрақтар қою;

3) таныс тақырыптар мен білім алушыны қызықтыратын тақырыптар бойынша пікірталас;

4) алдын-ала құрастырылған сұрақтар бойынша сұхбат алу;

5) ауызша айтылған сөздерді түсіну және сұрақтарға жауап бере алу;

6) берілген тақырып бойынша диалогті қабылдау және қайта жаңғырту;

7) интернет-ресурстармен, сөздіктермен жұмыс;

8) дикцияны және сөйлеудің ырғақты-интонациялық жағын дамытуға арналған жаттығулар;

9) әр түрлі сөйлеу әрекеттерін қолдану барысында ауызша сөйлеудің айтылу жағын өзінше бақылауға арналған жаттығулар;

10) есту-көру диктанты.

10. Оқу үдерісінде ақпараттық - коммуникациялық технологияны (бұдан әрі – АКТ) қолдану - оқу мотивациясын, материалды ұсынудың тартымдылығын арттырудың,

тапсырмалар түрлерін саралауды жүзеге асырудың, сондай-ақ кері байланыс нысандарының алуан түрлілігінің бір тәсілі.

11. Есту қабілеті зақымдалған тұлғаларға көмекші құралдарды (сурдоақпараттық құралдар) қолдану айтылымды қалыптастыру және есту қабілетін дамыту үшін фронтальды және топтық сабақтарда есту-сөйлеу ортасын құрудың маңызды шарты болып табылады:

- 1) ұжымдық пайдалануға арналған дыбысты күшейтетін стационарлық құрылғы;
- 2) әр балаға жеке есту аппараттары (бинауралды), (оқушылардың есту жаттығуларында үнемі қолдануы);
- 3) кохлеарлық имплантация жүйесі;
- 4) жеке FM - жүйесі, индукциялық ілмек;
- 5) субтитрі бар интернет-ресурстар.

12. Сынып оқушыларының есту арқылы сөйлеуді қабылдау дағдыларын тиімді қалыптастыруды қамтамасыз ету үшін экран қолданылады.

13. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәнінің " Ауызекі сөйлеу", "Қазақ тілі" және гуманитарлық цикл пәндерімен пәнаралық байланысы бірыңғай ақпараттық-коммуникативтік ортаны құруға ықпал етеді.

14. Бақылау-диагностикалық тапсырмалардың орындалу нәтижелері жетістіктер карталарында тіркеледі және білім алушыларға жеке тәсілді жүзеге асыру үшін негіз болып табылады (түзету-дамыту жұмысының жеке жоспары).

15. Білім алушының жетістіктерін бағалауда баллдық жүйе қолданылмайды. Жетістіктерді бағалау жалпылама сипатта жүреді.

3-тарау. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

Параграф 1. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәнінің мазмұны

16. Оқу жүктемесінің көлемі қоғамдық – гуманитарлық бағыттағы түзету компонентінің сағат санынан:

- 1) 11-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағат;
- 2) 12-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағат.

17. Пәннің оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" ҚР Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығына өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы типтік оқу жоспарына сәйкес жасалды (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

18. Пән мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру" ;

2) "Естіп қабылдауын дамыту".

19. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сөздік тыныс және дауыс;
- 2) дыбыстар және оның үйлесімі;
- 3) сөз және фраза.

20. "Естіп қабылдауын дамыту" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) тілдік емес дыбыстарды қабылдау;
- 2) ауызша сөйлеуді есту және естіп - көру арқылы қабылдау.

21. 11-сыныпқа арналған "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" оқу пәнінің базалық мазмұны:

"Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру" бөлімі:

1) оқушылардың дыбыстарды айту барысында жиі араласатын мұрын және ауыз дыбыстарын, шуылды және ызыңды, ұяң және қатаң, аффрикаттар мен саңылаулы дыбыстарды саралауы;

- 2) аффрикаттар мен окклюзивтер;
- 3) жуан және жұмсақ дауыссыздар;
- 4) дауыссыз дыбыстардың тіркесімдері;
- 5) мәтіндегі синтагмаларды өз бетінше таңдау;

6) әр түрлі жағдайларда ауызша және логикалық екпінге байланысты дауыс күшін модуляциялау;

7) орфоэпияның бұрын зерттелген ережелерін бекіте отырып, дыбыс құрамын сақтап, сөздерді қалыпты қарқынмен үздіксіз айту;

8) сөйлеу материалының түсінікті, табиғи, мәнерлі және эмоционалды айтылуы;

9) әртүрлі жағдайларда интонацияның барлық түрлерін жаңғырту.

"Естіп қабылдауын дамыту" бөлімі:

1) жеке есту аппараттарымен немесе КИ-мен есту арқылы және оларсыз әлеуметтік мәні бар тілдік емес дыбыстарды есту және естіп-көру арқылы қабылдау;

2) есту және естіп-көру қабілетін жеке есту аппараттарымен немесе КИ-мен және оларсыз, әр түрлі сөйлеу мәнеріндегі сөйлеу материалдарын (ауызекі, ғылыми, ресми-іскерлік, публицистикалық), табиғиға жақын кез келген жағдайда, мұғалімнің, жолдастардың дауысынан үнемі ұлғайып отыратын қашықтықта қабылдау;

3) телефон арқылы берілетін ақпараттарды, субтитрі бар бейнесюжеттерді қабылдау

22. 12-сыныпқа арналған "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және естіп қабылдауын дамыту" оқу пәнінің базалық мазмұны:

"Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру" бөлімі:

1) кез-келген жағдайда өзіндік сөйлеу кезінде артикуляцияға байланысты дыбыстардың дифференциалды айтылуын бақылау;

2) әр түрлі жағдайда өзінің айтылымын бақылау және сұхбаттасушының айтылу дұрыстығын бағалау;

3) сөйлеудің экспрессивтілігі бойынша жұмыс (фразаны семантикалық синтагмаларға дұрыс бөлу, сөздерді қалыпты қарқынмен біріктіру, дауысты модуляциялау арқылы интонациялық бояу), әр түрлі жағдайларда тәуелсіз сөйлеудегі айтылымның әр түрлі жақтарын есту және кинестетикалық өзін-өзі бақылау;

"Естіп қабылдауын дамыту" бөлімі":

1) жеке есту аппараттарымен немесе КИ-мен және оларсыз әлеуметтік мәні бар тілдік емес дыбыстарды есту және есту арқылы еркін қабылдау;

2) есту және естіп-көру қабілетін жеке есту аппараттарымен немесе КИ-мен және оларсыз, әр түрлі сөйлеу мәнеріндегі сөйлеу материалдарын (ауызекі, ғылыми, ресми-іскерлік, публицистикалық), табиғиға жақын кез келген жағдайда, мұғалімнің, жолдастардың дауысынан үнемі ұлғайып отыратын қашықтықта қабылдау;

3) телефон арқылы берілетін ақпараттарды, субтитрі бар бейнесюжеттерді еркін қабылдау.

Параграф 2. Оқыту мақсаттарының жүйесі

23. Бағдарламада оқыту мақсаттарын тиімді қолдану және мониторинг жасау үшін кодтық белгілеу енгізілді. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшені, төртінші сан оқыту мақсатының нөмірленуін көрсетеді. Мысалы, 11.2.1.1 кодында: "11" - сынып, "2.1" - бөлім және бөлімше, "1" - оқыту мақсатының реттік саны.

24. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру" бөлімі:

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
1.1. Сөздік тыныс және дауыс	11.1.1.1 сөйлеу кезінде сөйлеу тынысын өз бетінше реттеу; 11.1.1.2 синтагмаларды өз бетімен бөліп, тыныс алу үзілістерін сақтай отырып, мәтінді оқу; 11.1.1.3 диалогтар мен декламациялардағы сөздердің мағыналық байланысына сәйкес тыныс алу үшін үзіліс жасай отырып, сөйлеу барысында тыныс алуды өз бетінше реттеу; 11.1.1.4 түрлі жағдайларда сөздік екпінге байланысты дауыс күшін өз еркімен модуляциялау; 11.1.1.5 түрлі жағдайларда логикалық екпінге байланысты	12.1.1.1 сөйлеу кезінде сөйлеу тынысын өз бетінше реттеу; 12.1.1.2 оқу үдірісінде синтагмалар бөлінгенде сөйлеудегі тыныс алуды реттеу; 12.1.1.3 диалогтар мен декламациялардағы сөздердің мағыналық байланысына сәйкес тыныс алу үшін үзіліс жасай отырып, сөйлеу барысында тыныс алуды реттеу; 12.1.1.4 түрлі жағдайларда сөздік екпінге байланысты дауыс модуляциясын қадағалау;

	<p>дауыс күшін өз еркімен модуляциялау;</p> <p>11.1.1.6 түрлі жағдайларда сөйлеу дауысының күші мен биіктігін өз бетінше модуляциялау: оқу кезінде; сабақта және сабақтан тыс уақытта өз бетінше сөйлесу жағдайында сөйлеген сөздерінде</p>	<p>12.1.1.5 түрлі жағдайларда логикалық екпінге байланысты дауыс модуляциясын қадағалау;</p> <p>12.1.1.6 түрлі жағдайларда дауыс модуляциясын қадағалау: оқу кезінде; сабақта және сабақтан тыс уақытта өз бетінше сөйлесу жағдайында сөйлеген сөздерінде</p>
<p>1.2. Дыбыстар және олардың үйлесімі</p>	<p>11.1.2.1 буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен біртұтас мәтіндердегі артикуляциялық бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: тілдің ауыздың тереңдігіндегі қозғалысы бойынша дауысты дыбыстар;</p> <p>11.1.2.2 буындардағы, сөздердегі, фразалардағы және біртұтас мәтіндердегі артикуляциялық бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: тілдің артқы жағын көтеру арқылы жасалатын дауысты дыбыстар;</p> <p>11.1.2.3 буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен біртұтас мәтіндердегі артикуляциялық бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: мұрын және ауыз қуысы дауыссыз дыбыстар;</p> <p>11.1.2.4 буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен біртұтас мәтіндердегі артикуляциялық бойынша ұқсас жуан және жіңішке дауыссыз дыбыстардың бітеу буында айтылуын саралау;</p> <p>11.1.2.5 буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен біртұтас мәтіндердегі артикуляциялық бойынша ұқсас жуан және жіңішке дауыссыз дыбыстардың ашық буында айтылуын саралау;</p> <p>11.1.2.6 буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен біртұтас мәтіндердегі артикуляциялық бойынша ұқсас ұяң және қатаң дауыссыз дыбыстардың айтылуын саралау;</p> <p>11.1.2.7 буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен біртұтас мәтіндердегі артикуляциялық бойынша ұқсас ысқырған және ызың дауыссыз айтылуын саралау;</p> <p>11.1.2.8 буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен біртұтас</p>	<p>12.1.2.1 кез келген жағдайда өзіндік сөйлеуде артикуляция бойынша ұқсас дауысты дыбыстардың айтылуын қадағалау ;</p> <p>12.1.2.2 кез келген жағдайда өзіндік сөйлеуде артикуляция бойынша ұқсас мұрын және ауыз қуысы дауыссыз дыбыстардың айтылуын қадағалау;</p> <p>12.1.2.3 кез келген жағдайда өзіндік сөйлеуде артикуляция бойынша ұқсас жуан және жіңішке дауыссыз дыбыстардың ашық буында айтылуын қадағалау ;</p> <p>12.1.2.4 кез келген жағдайда өзіндік сөйлеуде артикуляция бойынша ұқсас жуан және жіңішке дауыссыз дыбыстардың бітеу буында айтылуын қадағалау;</p> <p>12.1.2.5 кез келген жағдайда өзіндік сөйлеуде артикуляция бойынша ұқсас ұяң және қатаң дауыссыз дыбыстардың айтылуын қадағалау;</p> <p>12.1.2.6 кез келген жағдайда өзіндік сөйлеуде артикуляция бойынша ұқсас ысқырған және ызың дауыссыз дыбыстардың айтылуын қадағалау;</p> <p>12.1.2.7 кез келген жағдайда өзіндік сөйлеуде артикуляция бойынша ұқсас аффрикат және саңылаулы дауыссыз дыбыстардың айтылуын қадағалау ;</p> <p>12.1.2.8 кез келген жағдайда өзіндік сөйлеуде артикуляция бойынша ұқсас аффрикат және қабысып (окклюзивті) дауыссыз дыбыстардың айтылуын қадағалау ;</p>

<p>мәтіндердегі артикуляциялық бойынша ұқсас аффрикат және саңылаулы дауыссыз дыбыстардың айтылуын саралау;</p> <p>11.1.2.9 буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен біртұтас мәтіндердегі артикуляциялық бойынша ұқсас аффрикат және қабысып (окклюзивті) дауыссыз дыбыстардың айтылуын саралау;</p> <p>11.1.2.10 буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен біртұтас мәтіндердегі артикуляциялық бойынша ұқсас аффрикаттардың айтылуын саралау;</p> <p>11.1.2.11 дауыссыз дыбыстардың тіркесімдерін өз бетінше дұрыс айту: бір сөзбен; сөздерді көмекші сөздермен тіркестіру кезінде;</p> <p>11.1.2.12 дауыссыз дыбыстардың комбинаторлық жұмсаруын өз бетінше дұрыс айту;</p> <p>11.1.2.13 өзіндік сөйлеуде өз айтылымын бақылау;</p> <p>11.1.2.14 сұхбаттасушының сөздерді дұрыс айтуына қорытынды жасау</p>	<p>12.1.2.9 кез келген жағдайда өзіндік сөйлеуде буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен біртұтас мәтіндердегі артикуляциялық бойынша ұқсас аффрикаттардың айтылуын қадағалау;</p> <p>12.1.2.10 кез келген жағдайда буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен біртұтас мәтіндердегі дауыссыз дыбыстардың комбинаторлық жұмсаруын өзіндік сөйлеуде қадағалау;</p> <p>12.1.2.11 кез келген жағдайда буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен біртұтас мәтіндердегі дыбыстардың комбинаторлық жұмсаруын өзіндік сөйлеуде қадағалау;</p> <p>12.1.2.12 өзіндік сөйлеуде өз айтылымын бақылау;</p> <p>12.1.2.13 сұхбаттасушының сөздерді дұрыс айтуына қорытынды жасау</p>
<p>11.1.3.1 сөзді өз бетінше бір қарқында, дыбыстық құрамын сақтап, біріктіріп айту;</p> <p>11.1.3.2 ұсынылған сөйлеу материалы бойынша орфоэпия ережелерін анықтау және оларды түрлі жағдайларда сақтау: оқу кезінде; диалогтарда; жатталған декламацияларда;</p> <p>сабақтарда және сабақтан тыс уақытта қарым-қатынас жағдайындағы өзіндік мәлімдемелерде;</p> <p>11.1.3.3 түрлі жағдайларда ауызша екпінді өз бетінше сақтау: оқу кезінде; диалогтарда; жатталған декламацияларда;</p> <p>сабақтарда және сабақтан тыс уақытта қарым-қатынас жағдайында өзіндік мәлімдемелерде;</p> <p>11.1.3.4 оқу пәндерімен байланысты жаңа сөздер мен айтылуы қиын терминдерде</p>	<p>12.1.3.1 кез келген жағдайда сөзді өз бетінше бір қарқында, дыбыстық құрамын сақтап, біріктіріп айтуын қадағалау;</p> <p>12.1.3.2 сөйлеу әрекетінің түрлі жағдайларында орфоэпия ережелерін сақтау;</p> <p>12.1.3.3 түрлі жағдайда өзіндік сөйлеулерде ауызша екпінді қадағалау;</p> <p>12.1.3.4 оқу пәндерін оқытумен байланысты жаңа сөздер мен айтылуы қиын терминдерді ауызша екпін мен орфоэпия нормаларын дұрыс сақтай отырып қолдану;</p>

1.3. Сөз және фраза

<p>ауызша екпін мен орфоэпия нормаларын дұрыс анықтау және сақтау;</p> <p>11.1.3.5 орфоэпиялық сөздіктер мен анықтамалықтарды пайдалану ;</p> <p>11.1.3.6 сөйлеу қарқынын сөйлеу материалының мазмұнына байланысты саралау: оқу кезінде; диалогтарда; жатталған декламацияларда; сабақтарда және сабақтан тыс уақытта қарым-қатынас жағдайында өзіндік мәлімдемелерде;</p> <p>11.1.3.7 фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді өз бетінше бөлу;</p> <p>11.1.3.8 сөйлеу материалын нақты, табиғи, мәнерлі және эмоционалды түрде айту;</p> <p>11.1.3.9 сөйлеу материалының мазмұнына байланысты интонацияның барлық түрлерін жаңғырту: жаттауларда, оқу кезінде; диалогтарда;</p> <p>11.1.3.10 сөйлеу материалының мазмұнына байланысты интонацияның барлық түрлерін жаңғырту: декламацияларда, сабақта және сабақтан тыс уақыттағы қарым-қатынас жағдайында өзіндік мәлімдемелерде;</p> <p>11.1.3.11 дұрыс қарқынмен логикалық екпінді сақтай отырып, таныс және еркін тақырыптарды талқылау;</p> <p>11.1.3.12 дұрыс қарқын мен логикалық екпінді сақтай отырып, алдын ала құрастырылған сұрақтар бойынша сұхбаттасу</p>	<p>12.1.3.5 орфоэпиялық және өзге сөздіктер мен анықтамалықтарды өз бетінше пайдалану;</p> <p>12.1.3.6 түрлі жағдайларда сөйлеудің дұрыс қарқынын таңдау : оқу кезінде; диалогтарда; жатталған декламацияларда; сабақта және сабақтан тыс уақытта қарым-қатынас жағдайында тәуелсіз мәлімдемелерде;</p> <p>12.1.3.7 фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді өз бетінше бөлу;</p> <p>12.1.3.8 сөйлеу материалын нақты, табиғи, мәнерлі және эмоционалды түрде айту;</p> <p>12.1.3.9 сөйлеу материалының мазмұнына байланысты интонацияның барлық түрлерін жаңғырту: оқу кезінде; диалогтарда; жатталған декламацияларда; сабақта және сабақтан тыс уақыттағы қарым-қатынас жағдайында өзіндік мәлімдемелерде;</p> <p>12.1.3.10 дұрыс қарқын мен логикалық екпінді сақтай отырып, таныс және еркін тақырыптарды талқылау;</p> <p>12.1.3.11 дұрыс қарқын мен логикалық екпінді сақтай отырып, алдын ала құрастырылған сұрақтар бойынша сұхбаттасу</p>
--	--

2) "Есту қабілетін дамыту" бөлімі:

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
2.1. Тілдік емес дыбыстарды қабылдау	11.2.1.1 көшеде және көлікте әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырату; 11.2.1.2 бөлмеде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырату	12.2.1.1 көшеде және көлікте әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырату; 12.2.1.2 бөлмеде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырату

2.2. Ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау

қашықтықта (нашар естушіліктің II дәрежесі) / есту аппараттарымен 7-8 м қашықтықта (нашар естушіліктің III дәрежесі) / есту аппараттарымен 6 м дейін қашықтықта (естімейтін);

11.2.2.5 түрлі жағдайларда публицистикалық стильдің сөйлеу материалын естіп - көру және есту арқылы қабылдау / есту аппараттарымен немесе кохлеарлы имплант жүйесімен 12-13 м қашықтықта(нашар естушіліктің I дәрежесі) / есту аппараттарымен 10 м астам қашықтықта (нашар естушіліктің II дәрежесі) / есту аппараттарымен 7-8 м қашықтықта (нашар естушіліктің III дәрежесі) / есту аппараттарымен 1-1,5 м оптималды қашықтықта (естімейтін);

11.2.2.6 сөйлеуді және сөйлеу элементтерін аппаратсыз естіп қабылдау (білім алушылардың жеке мүмкіндіктеріне негізделген ең жеңіл , сөз тіркестері, сөздер, буындар мен дыбыстар) / кемінде 8 м қашықтықта (есту қабілетінің нашарлауының I дәрежесі) / 4 м астам қашықтықта (есту қабілетінің нашарлауының II дәрежесі) / 0,5-0,6 м қашықтықта (есту қабілетінің нашарлауының III дәрежесі) / құлақ қалқанының жанында (естімейтін);

11.2.2.7 көлемі 130 сөзге дейінгі мәтіндерді естіп - көру және есту арқылы қабылдау; сабақ тақырыбы бойынша қабылданған мәтін бойынша диалог жүргізу;

11.2.2.8 субтитрлары бар бейнесюжетті қабылдау; сабақ тақырыбы бойынша қабылданған бейнесюжет бойынша диалог жүргізу;

11.2.2.9 естіп - көру / есту арқылы сөйлеу тіліндегі сөздердің грамматикалық формаларын соңғы қосымшалар арқылы анықтау: сөйлеу контекстінен тыс (жеке сөздер негізінде); сөйлеу мәнмәтінінде (сөз тіркестері мен фразалар негізінде);

естушіліктің III дәрежесі) / есту аппараттарымен 6 м дейін қашықтықта (естімейтін);

12.2.2.5 түрлі жағдайларда публицистикалық стильдің сөйлеу материалын естіп - көру және есту арқылы қабылдау / есту аппараттарымен немесе кохлеарлы имплант жүйесімен 12-13 м қашықтықта(нашар естушіліктің I дәрежесі) / есту аппараттарымен 10 м астам қашықтықта (нашар естушіліктің II дәрежесі) / есту аппараттарымен 7-8 м қашықтықта (нашар естушіліктің III дәрежесі) / есту аппараттарымен 1-1,5 м оптималды қашықтықта (естімейтін);

12.2.2.6 сөйлеуді және сөйлеу элементтерін аппаратсыз естіп қабылдау (білім алушылардың жеке мүмкіндіктеріне негізделген ең жеңіл , сөз тіркестері, сөздер, буындар мен дыбыстар) / кемінде 9 м қашықтықта (есту қабілетінің нашарлауының I дәрежесі) / 5 м астам қашықтықта (есту қабілетінің нашарлауының II дәрежесі) / 0,5-0,6 м қашықтықта (есту қабілетінің нашарлауының III дәрежесі) / құлақ қалқанының жанында (естімейтін);

12.2.2.7 көлемі 140 сөзге дейінгі мәтіндерді естіп - көру және есту арқылы қабылдау; сабақ тақырыбы бойынша қабылданған мәтін бойынша диалог жүргізу;

12.2.2.8 субтитрлары бар бейнесюжетті қабылдау; сабақ тақырыбы бойынша қабылданған бейнесюжет бойынша диалог жүргізу;

12.2.2.9 естіп - көру / есту арқылы сөйлеу тіліндегі сөздердің грамматикалық формаларын соңғы қосымшалар арқылы анықтау: сөйлеу контекстінен тыс (жеке сөздер негізінде); сөйлеу мәнмәтінінде (сөз тіркестері мен фразалар негізінде);

12.2.2.10 сөйлеушінің сөйлеу тапсырмасының таңдалған

11.2.2.10 сөйлеушінің сөйлеу тапсырмасының таңдалған мағыналық екпінінің сәйкестігін есту;	мағыналық екпінінің сәйкестігін есту;
11.2.2.11 ауызша-тілдік қарым-қатынасқа қатыспастан диалогтың негізгі мазмұнын тыңдау және түсіну; аудиожазбалар;	12.2.2.11 ауызша-тілдік қарым-қатынасқа қатыспастан диалогтың негізгі мазмұнын тыңдау және түсіну; аудиожазбалар;
11.2.2.12 қашықтықтан білім беру технологиялары, телефон арқылы негізгі ақпаратты қабылдау және түсіну	12.2.2.12 қашықтықтан білім беру технологиялары, телефон арқылы негізгі ақпаратты қабылдау және түсіну

25. Осы Бағдарлама есту қабілеті зақымдалған (естімейтін, нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған жалпы орта білім беру деңгейінің 11-12 сыныптары үшін "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

26. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Параграф 3. Есту қабілеті зақымдалған (естімейтін, нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған жалпы орта білім беру деңгейінің 11 - 12 сыныптары үшін " Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 11-сынып:

1-кесте

Бөлім	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
	1.1. Сөздік тыныс және дауыс	11.1.1.1 сөйлеу кезінде тыныс алуды өз бетінше реттеу; 11.1.1.2 синтагмаларды өз бетімен бөліп, тыныс алудың үзілістерін сақтай отырып, мәгінді оқып шығу; 11.1.1.3 диалогтар мен декламациялардағы сөздердің мағыналық байланысына сәйкес тыныс алу үшін үзіліс жасай отырып, сөйлеу барысында тыныс алуды өз бетінше реттеу; 11.1.1.4 түрлі жағдайларда сөздік екпінге байланысты дауыс күшін өз еркімен модуляциялау;

		<p>11.1.1.5 түрлі жағдайларда логикалық екпінге байланысты дауыс күшін өз еркімен модуляциялау;</p> <p>11.1.1.6 түрлі жағдайларда сөйлеу дауысының күші мен биіктігін өз бетінше модуляциялау: оқу кезінде; сабақта және сабақтан тыс уақытта өз бетінше сөйлесу жағдайында сөйлеген сөздерінде</p>
<p>1. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"</p>	<p>1.2. Дыбыстар және олардың үйлесімі</p>	<p>11.1.2.1 буындарда, сөздерде, сөз тіркестері мен біртұтас мәтіндерде артикуляцияға байланысты ұқсас дауысты дыбыстардың айтылуын тілдің ауыз қуысындағы қозғалысы арқылы ажырату;</p> <p>11.1.2.2 буындардағы, сөздердегі, фразалардағы және біртұтас мәтіндердегі артикуляциялық бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: тілдің артқы жағын көтеру арқылы жасалатын дауысты дыбыстар;</p> <p>11.1.2.3 буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен біртұтас мәтіндердегі артикуляциялық бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: мұрын және ауыз қуысы дауыссыз дыбыстар;</p> <p>11.1.2.11 дауыссыз дыбыстардың тіркесімдерін өз бетінше дұрыс айту: бір сөзбен; сөздерді көмекші сөздермен тіркестіру кезінде;</p> <p>11.1.2.13 өзіндік сөйлеуде өз айтылымын бақылау;</p> <p>11.1.2.14 сұхбаттасушының сөздерді дұрыс айтуына қорытынды жасау</p>
		<p>11.1.3.1 сөзді өз бетінше бір қарқында, дыбыстық құрамын сақтап, біріктіріп айту;</p> <p>11.1.3.2 ұсынылған сөйлеу материалы бойынша орфоэпия ережелерін анықтау және оларды түрлі жағдайларда сақтау: оқу кезінде; диалогтарда; жатталған декламацияларда; сабақтарда және сабақтан тыс уақытта қарым-қатынас жағдайындағы өзіндік мәлімдемелерде;</p> <p>11.1.3.3 түрлі жағдайларда ауызша екпінді өз бетінше сақтау: оқу кезінде; диалогтарда; жатталған</p>

	1.3. Сөз және фраза	<p>декламацияларда; сабақтарда және сабақтан тыс уақытта қарым-қатынас жағдайындағы өзіндік мәлімдемелерде;</p> <p>11.1.3.4 оқу пәндерімен байланысты жаңа сөздер мен айтылуы қиын терминдерде ауызша екпін мен орфоэпия нормаларын дұрыс анықтау және сақтау;</p> <p>11.1.3.5 орфоэпиялық және өзге сөздіктер мен анықтамалықтарды пайдалану;</p> <p>11.1.3.6 сөйлеу қарқынын сөйлеу материалының мазмұнына байланысты саралау: оқу кезінде; диалогтарда; жатталған декламацияларда; сабақтарда және сабақтан тыс уақытта қарым-қатынас жағдайындағы өзіндік мәлімдемелерде;</p> <p>11.1.3.7 фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді өз бетінше бөлу;</p> <p>11.1.3.8 сөйлеу материалын нақты, табиғи, мәнерлі және эмоционалды түрде айту;</p> <p>11.1.3.9 сөйлеу материалының мазмұнына байланысты интонацияның барлық түрлерін жаңғырту: жаттауларда; оқу кезінде; диалогтарда</p>
	2.1. Тілдік емес дыбыстарды қабылдау	<p>11.2.1.2 бөлмеде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырату</p> <p>11.2.2.1 сабақты ұйымдастырумен байланысты естіп-көру және есту арқылы сөйлеу материалын қабылдау / есту аппараттарымен немесе кохлеарлы имплант жүйесімен 12-13 м қашықтықта (нашар естушіліктің I дәрежесі) / есту аппараттарымен 10 м астам қашықтықта (нашар естушіліктің II дәрежесі) / есту аппараттарымен 7-8 м қашықтықта (нашар естушіліктің III дәрежесі) / есту аппараттарымен 6 м дейін қашықтықта (естімейтін);</p> <p>11.2.2.2 түрлі жағдайларда ауызекі сөйлеу стилінің сөйлеу материалын естіп - көру және есту арқылы қабылдау / есту аппараттарымен немесе</p>

<p>2. "Есту қабілетің дамыту"</p>	<p>2.2. Ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау</p>	<p>кохлеарлы имплант жүйесімен 12-13 м қашықтықта(нашар естушіліктің I дәрежесі) / есту аппараттарымен 10 м астам қашықтықта (нашар естушіліктің II дәрежесі) / есту аппараттарымен 7-8 м қашықтықта (нашар естушіліктің III дәрежесі) / есту аппараттарымен 6 м дейін қашықтықта (естімейтін); 11.2.2.7 көлемі 130 сөзге дейінгі мәтіндерді естіп - көру және есту арқылы қабылдау; сабақ тақырыбы бойынша қабылданған мәтін бойынша диалог жүргізу; 11.2.2.9 естіп - көру / есту арқылы сөйлеу тіліндегі сөздердің грамматикалық формаларын соңғы қосымшалар арқылы анықтау: сөйлеу контекстінен тыс (жеке сөздер негізінде); сөйлеу мәнмәтінінде (сөз тіркестері мен фразалар негізінде); 11.2.2.10 сөйлеушінің сөйлеу тапсырмасының таңдалған мағыналық екпінінің сәйкестігін есту; 11.2.2.11 ауызша-тілдік қарым-қатынасқа қатыспастан диалогтың негізгі мазмұнын тыңдау және түсіну; аудиожазбалар</p>
<p>2-тоқсан</p>		
	<p>1.1. Сөздік тыныс және дауыс</p>	<p>11.1.1.1 сөйлеу кезінде тыныс алуды өз бетінше реттеу; 11.1.1.2 синтагмаларды өз бетімен бөліп, тыныс алудың үзілістерін сақтай отырып, мәтінді оқып шығу; 11.1.1.3 диалогтар мен декламациялардағы сөздердің мағыналық байланысына сәйкес тыныс алу үшін үзіліс жасай отырып, сөйлеу барысында тыныс алуды өз бетінше реттеу; 11.1.1.4 түрлі жағдайларда сөздік екпінге байланысты дауыс күшін өз еркімен реттеу; 11.1.1.5 түрлі жағдайларда логикалық екпінге байланысты дауыс күшін өз еркімен реттеу; 11.1.1.6 түрлі жағдайларда сөйлеу дауысының күші мен биіктігін өз</p>

<p>1. "Дыбыстардың айтылуын калыптастыру"</p>		<p>бетінше реттеу: оқу кезінде; сабақта және сабақтан тыс уақытта өз бетінше сөйлесу жағдайында сөйлеген сөздерінде</p>
	<p>1.2. Дыбыстар және олардың үйлесімі</p>	<p>11.1.2.4 буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестерімен біртұтас мәтіндердегі артикуляциялық бойынша ұқсас жуан және жіңішке дауыссыз дыбыстардың бітеу буында айтылуын саралау; 11.1.2.5 буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен біртұтас мәтіндердегі артикуляциялық бойынша ұқсас жуан және жіңішке дауыссыз дыбыстардың ашық буында айтылуын саралау; 11.1.2.6 буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен біртұтас мәтіндердегі артикуляциялық бойынша ұқсас ұяң және қатаң дауыссыз дыбыстардың айтылуын саралау; 11.1.2.11 дауыссыз дыбыстардың тіркесімдерін өз бетінше дұрыс айту: бір сөзбен; сөздерді көмекші сөздермен тіркестіру кезінде; 11.1.2.13 өзіндік сөйлеуде өз айтылымын бақылау; 11.1.2.14 сұхбаттасушының сөздерді дұрыс айтуына қорытынды жасау</p>
		<p>11.1.3.1 сөзді өз бетінше бір қарқында, дыбыстық құрамын сақтап, біріктіріп айту; 11.1.3.2 ұсынылған сөйлеу материалы бойынша орфоэпия ережелерін анықтау және оларды түрлі жағдайларда сақтау: оқу кезінде; диалогтарда; жатталған декламацияларда; сабақтарда және сабақтан тыс уақытта қарым-қатынас жағдайындағы өзіндік мәлімдемелерде; 11.1.3.3 түрлі жағдайларда ауызша екпінді өз бетінше сақтау: оқу кезінде; диалогтарда; жатталған декламацияларда; сабақтарда және сабақтан тыс уақытта қарым-қатынас жағдайындағы өзіндік мәлімдемелерде; 11.1.3.4 оқу пәндерімен байланысты жаңа сөздер мен айтылуы қиын терминдерде</p>

	<p>1.3. Сөз және фраза</p>	<p>ауызша екпін мен орфоэпия нормаларын дұрыс анықтау және сақтау; 11.1.3.5 орфоэпиялық және өзге сөздіктер мен анықтамалықтарды пайдалану; 11.1.3.6 сөйлеу қарқынын сөйлеу материалының мазмұнына байланысты саралау: оқу кезінде; диалогтарда; жатталған декламацияларда; сабақтарда және сабақтан тыс уақытта қарым-қатынас жағдайындағы өзіндік мәлімдемелерде; 11.1.3.7 фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді өз бетінше бөлу; 11.1.3.8 сөйлеу материалын нақты, табиғи, мәнерлі және эмоционалды түрде айту; 11.1.3.9 сөйлеу материалының мазмұнына байланысты интонацияның барлық түрлерін жаңғырту: жаттауларда, оқу кезінде; диалогтарда</p>
	<p>2.1. Тілдік емес дыбыстарды қабылдау</p>	<p>11.2.1.2 бөлмеде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырату 11.2.2.1 сабақты ұйымдастырумен байланысты естіп-көру және есту арқылы сөйлеу материалын қабылдау / есту аппараттарымен немесе кохлеарлы имплант жүйесімен 12-13 м қашықтықта (нашар естушіліктің I дәрежесі) / есту аппараттарымен 10 м астам қашықтықта (нашар естушіліктің II дәрежесі) / есту аппараттарымен 7-8 м қашықтықта (нашар естушіліктің III дәрежесі) / есту аппараттарымен 6 м дейін қашықтықта (естімейтін); 11.2.2.5 түрлі жағдайларда публицистикалық стильдің сөйлеу материалын естіп - көру және есту арқылы қабылдау / есту аппараттарымен немесе кохлеарлы имплант жүйесімен 12-13 м қашықтықта(нашар естушіліктің I дәрежесі) / есту аппараттарымен 10 м астам қашықтықта (нашар естушіліктің II дәрежесі) / есту аппараттарымен 7-8 м қашықтықта (нашар</p>

2. "Есту қабілетін дамыту"	2.2. Ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау	<p>естушіліктің III дәрежесі) / есту аппараттарымен 1-1,5 м оптималды қашықтықта (естімейтін);</p> <p>11.2.2.6 сөйлеуді және сөйлеу элементтерін аппаратсыз естіп қабылдау (білім алушылардың жеке мүмкіндіктеріне негізделген ең жеңіл, сөз тіркестері, сөздер, буындар мен дыбыстар) / кемінде 8 м қашықтықта (есту қабілетінің нашарлауының I дәрежесі) / 4 м астам қашықтықта (есту қабілетінің нашарлауының II дәрежесі) / 0,5-0,6 м қашықтықта (есту қабілетінің нашарлауының III дәрежесі) / құлақ қалқанының жанында (естімейтін);</p> <p>11.2.2.7 көлемі 130 сөзге дейінгі мәтіндерді естіп - көру және есту арқылы қабылдау; сабақ тақырыбы бойынша қабылданған мәтін бойынша диалог жүргізу;</p> <p>11.2.2.8 субтитрлары бар бейнесюжетті қабылдау; сабақ тақырыбы бойынша қабылданған бейнесюжет бойынша диалог жүргізу</p>
----------------------------	---	---

3-тоқсан		
	1.1. Сөздік тыныс және дауыс	<p>11.1.1.1 сөйлеу кезінде тыныс алуды дербес реттеу;</p> <p>11.1.1.2 синтагмаларды өз бетімен бөліп, тыныс алудың үзілістерін сақтай отырып, мәтінді оқып шығу;</p> <p>11.1.1.3 диалогтар мен декламациялардағы сөздердің мағыналық байланысына сәйкес тыныс алу үшін үзіліс жасай отырып, сөйлеу барысында тыныс алуды өз бетінше реттеу;</p> <p>11.1.1.4 түрлі жағдайларда сөздік екпінге байланысты дауыс күшін өз бетінше реттеу;</p> <p>11.1.1.5 түрлі жағдайларда логикалық екпінге байланысты дауыс күшін өз бетінше реттеу;</p> <p>11.1.1.6 түрлі жағдайларда сөйлеу дауысының күші мен биіктігін өз бетінше реттеу: оқу кезінде; сабақта және сабақтан тыс</p>

<p>1. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"</p>	<p>1.2. Дыбыстар және олардың үйлесімі</p>	<p>уақытта өз бетінше сөйлесу жағдайындағы сөйлеген сөздерінде</p>
		<p>11.1.2.7 буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен біртұтас мәтіндердегі артикуляциялық бойынша ұқсас ысқырған және ызың дауыссыз дыбыстардың айтылуын саралау;</p> <p>11.1.2.8 буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен біртұтас мәтіндердегі артикуляциялық бойынша ұқсас аффрикат және саңылаулы дауыссыз дыбыстардың айтылуын саралау;</p> <p>11.1.2.9 буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен біртұтас мәтіндердегі артикуляциялық бойынша ұқсас аффрикат және қабысып (окклюзивті) дауыссыз дыбыстардың айтылуын саралау;</p> <p>11.1.2.11 дауыссыз дыбыстардың тіркесімдерін өз бетінше дұрыс айту: бір сөзбен; сөздерді көмекші сөздермен тіркестіру кезінде;</p> <p>11.1.2.13 өзіндік сөйлеуде өз айтылымын бақылау;</p> <p>11.1.2.14 сұхбаттасушының сөздерді дұрыс айтуына қорытынды жасау</p>
	<p>11.1.3.1 сөзді өз бетінше бір қарқында, дыбыстық құрамын сақтап, біріктіріп айту;</p> <p>11.1.3.4 оқу пәндерімен байланысты жаңа сөздер мен айтылуы қиын терминдерде ауызша екпін мен орфоэпия нормаларын дұрыс анықтау және сақтау;</p> <p>11.1.3.5 орфоэпиялық және өзге сөздіктер мен анықтамалықтарды пайдалану;</p> <p>11.1.3.7 фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді өз бетінше бөлу;</p> <p>11.1.3.8 сөйлеу материалын нақты, табиғи, мәнерлі және эмоционалды түрде айту;</p> <p>11.1.3.10 сөйлеу материалының мазмұнына байланысты интонацияның барлық түрлерін жаңғырту: декламацияларда, сабақта және сабақтан тыс</p>	
	<p>1.3. Сөз және фраза</p>	

		<p>уақыттағы қарым-қатынас жағдайында өзіндік мәлімдемелерде;</p> <p>11.1.3.11 дұрыс қарқын мен логикалық екпінді сақтай отырып, таныс және еркін тақырыптарды талқылау;</p> <p>11.1.3.12 дұрыс қарқын мен логикалық екпінді сақтай отырып, алдын ала құрастырылған сұрақтар бойынша сұхбаттасу</p>
<p>2. "Есту қабілетін дамыту"</p>	<p>2.1. Тілдік емес дыбыстарды қабылдау</p>	<p>11.2.1.1 көшеде және көлікте әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырату</p>
	<p>2.2. Ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау</p>	<p>11.2.2.1 сабақты ұйымдастырумен байланысты естіп-көру және есту арқылы сөйлеу материалын қабылдау / есту аппараттарымен немесе кохлеарлы имплант жүйесімен 12-13 м қашықтықта (нашар естушіліктің I дәрежесі) / есту аппараттарымен 10 м астам қашықтықта (нашар естушіліктің II дәрежесі) / есту аппараттарымен 7-8 м қашықтықта (нашар естушіліктің III дәрежесі) / есту аппараттарымен 6 м дейін қашықтықта (естімейтін);</p> <p>11.2.2.3 түрлі жағдайларда ғылыми стильдің сөйлеу материалын естіп - көру және есту арқылы қабылдау/ есту аппараттарымен немесе кохлеарлы имплант жүйесімен 12-13 м қашықтықта (нашар естушіліктің I дәрежесі) / есту аппараттарымен 10 м астам қашықтықта (нашар естушіліктің II дәрежесі) / есту аппараттарымен 7-8 м қашықтықта (нашар естушіліктің III дәрежесі) / есту аппараттарымен 6 м дейін қашықтықта (естімейтін);</p> <p>11.2.2.8 субтитрлары бар бейнесюжетті қабылдау; сабақ тақырыбы бойынша қабылданған бейнесюжет бойынша диалог жүргізу;</p> <p>11.2.2.7 көлемі 130 сөзге дейінгі мәтіндерді естіп - көру және есту арқылы қабылдау; сабақ тақырыбы бойынша қабылданған мәтін бойынша диалог жүргізу;</p>

		<p>11.2.2.6 сөйлеуді және сөйлеу элементтерін аппаратсыз естіп қабылдау (білім алушылардың жеке мүмкіндіктеріне негізделген ең жеңіл , сөз тіркестері, сөздер, буындар мен дыбыстар) / кемінде 8 м қашықтықта (есту қабілетінің нашарлауының I дәрежесі) / 4 м астам қашықтықта (есту қабілетінің нашарлауының II дәрежесі) / 0,5-0,6 м қашықтықта (есту қабілетінің нашарлауының III дәрежесі) / құлақ қалқанының жанында (естімейтін)</p>
4-тоқсан		
	<p>1.1. Сөздік тыныс және дауыс</p>	<p>11.1.1.1 сөйлеу кезінде тыныс алуды өз бетінше реттеу; 11.1.1.2 синтагмаларды өз бетімен бөліп, тыныс алудың үзілістерін сақтай отырып, мәтінді оқып шығу; 11.1.1.3 диалогтар мен декламациялардағы сөздердің мағыналық байланысына сәйкес тыныс алу үшін үзіліс сжасай отырып, сөйлеу барысында тыныс алуды өз бетінше реттеу; 11.1.1.4 түрлі жағдайларда сөздік екпінге байланысты дауыс күшін өз ркімен модуляциялау; 11.1.1.5 түрлі жағдайларда логикалық екпінге байланысты дауыс күшін өз еркімен модуляциялау; 11.1.1.6 түрлі жағдайларда сөйлеу дауысының күші мен биіктігін өз бетінше модуляциялау: оқу кезінде; сабақта және сабақтан тыс уақытта өз бетінше сөйлесу жағдайында сөйлеген сөздерінде</p>
	<p>1.2. Дыбыстар және олардың үйлесімі</p>	<p>11.1.2.10 буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен біртұтас мәтіндердегі артикуляциялық бойынша ұксас аффрикаттардың айтылуын саралау; 11.1.2.11 дауыссыз дыбыстардың тіркесімдерін өз бетінше дұрыс айту: бір сөзбен; сөздерді көмекші сөздермен тіркестіру кезінде; 11.1.2.12 дауыссыз дыбыстардың комбинаторлық жұмсаруын өз бетінше дұрыс айту;</p>

<p>1. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"</p>		<p>11.1.2.13 өзіндік сөйлеуде өз айтылымын бақылау; 11.1.2.14 сұхбаттасушының сөздерді дұрыс айтуына қорытынды жасау</p>
	<p>1.3. Сөз және фраза</p>	<p>11.1.3.1 сөзді өз бетінше бір қарқында, дыбыстық құрамын сақтап, біріктіріп айту; 11.1.3.4 оқу пәндерімен байланысты жаңа сөздер мен айтылуы қиын терминдерде ауызша екпін мен орфоэпия нормаларын дұрыс анықтау және сақтау; 11.1.3.5 орфоэпиялық және өзге сөздіктер мен анықтамалықтарды пайдалану; 11.1.3.7 фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді өз бетінше бөлу; 11.1.3.8 сөйлеу материалын нақты, табиғи, мәнерлі және эмоционалды түрде айту; 11.1.3.10 сөйлеу материалының мазмұнына байланысты интонацияның барлық түрлерін жаңғырту: декламацияларда, сабақта және сабақтан тыс уақыттағы қарым-қатынас жағдайында өзіндік мәлімдемелерде; 11.1.3.11 дұрыс қарқынмен логикалық екпінді сақтай отырып, таныс және еркін тақырыптарды талқылау; 11.1.3.12 дұрыс қарқынмен логикалық екпінді сақтай отырып, алдын ала құрастырылған сұрақтар бойынша сұхбаттасу</p>
	<p>2.1. Тілдік емес дыбыстарды қабылдау</p>	<p>11.2.1.1 көшеде және көлікте әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырату</p>
		<p>11.2.2.1 сабақты ұйымдастырумен байланысты естіп-көру және есту арқылы сөйлеу материалын қабылдау / есту аппараттарымен немесе кохлеарлы имплант жүйесімен 12-13 м қашықтықта (нашар естушіліктің I дәрежесі) / есту аппараттарымен 10 м астам қашықтықта (нашар естушіліктің II дәрежесі) / есту аппараттарымен 7-8 м қашықтықта (нашар</p>

<p>2. "Есту қабілетін дамыту"</p>	<p>2.2. Ауызша сөйледі естіп-көру және есту арқылы қабылдау</p>	<p>естушіліктің III дәрежесі) / есту аппараттарымен 6 м дейін қашықтықта (естімейтін); 11.2.2.4 түрлі жағдайларда ресми - іскери стильдің сөйлеу материалын естіп - көру және есту арқылы қабылдау / есту аппараттарымен немесе кохлеарлы имплант жүйесімен 12-13 м қашықтықта(нашар естушіліктің I дәрежесі) / есту аппараттарымен 10 м астам қашықтықта (нашар естушіліктің II дәрежесі) / есту аппараттарымен 7-8 м қашықтықта (нашар естушіліктің III дәрежесі) / есту аппараттарымен 6 м дейін қашықтықта (естімейтін); 11.2.2.7 көлемі 130 сөзге дейінгі мәтіндерді естіп - көру және есту арқылы қабылдау; сабақ тақырыбы бойынша қабылданған мәтін бойынша диалог жүргізу; 11.2.2.9 естіп - көру / есту арқылы сөйлеу тіліндегі сөздердің грамматикалық формаларын соңғы қосымшалар арқылы анықтау: сөйлеу контекстінен тыс (жеке сөздер негізінде); сөйлеу мәнмәтінінде (сөз тіркестері мен фразалар негізінде); 11.2.2.10 сөйлеушінің сөйлеу тапсырмасында таңдалған мағыналық екпінінің сәйкестігін есту; 11.2.2.11 ауызша-тілдік қарым-қатынасқа қатыспастан диалогтың негізгі мазмұнын тыңдау және түсіну; аудиожазбалар; 11.2.2.12 телефон арқылы негізгі ақпаратты қабылдау және түсіну; қашықтықтан білім беру технологиялары арқылы</p>
-----------------------------------	---	--

2) 12-сынып:

2-кесте

Бөлім	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
		<p>12.1.1.1 сөйлеу кезінде тыныс алуды дербес реттеу;</p>

	<p>1.1. Сөздік тыныс және дауыс</p>	<p>12.1.1.2 оқу үдірісінде синтагмалар бөлінгенде сөйлеудегі тыныс алуды реттеу;</p> <p>12.1.1.3 диалогтар мен декламациялардағы сөздердің мағыналық байланысына сәйкес тыныс алу үшін үзіліс жасай отырып, сөйлеу барысында тыныс алуды реттеу;</p> <p>12.1.1.4 түрлі жағдайларда сөздік екпінге байланысты дауыс модуляциясын қадағалау;</p> <p>12.1.1.5 түрлі жағдайларда логикалық екпінге байланысты дауыс модуляциясын қадағалау;</p> <p>12.1.1.6 түрлі жағдайларда дауыс модуляциясын қадағалау: оқу кезінде; сабақта және сабақтан тыс уақытта өз бетінше сөйлесу жағдайында сөйлеген сөздерінде</p>
<p>1. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"</p>	<p>1.2. Дыбыстар және олардың үйлесімі</p>	<p>12.1.2.1 кез келген жағдайда өзіндік сөйлеуде артикуляция бойынша ұқсас дауысты дыбыстардың айтылуын қадағалау ;</p> <p>12.1.2.2 кез келген жағдайда өзіндік сөйлеуде артикуляция бойынша ұқсас мұрын және ауыз қуысы дауыссыз дыбыстардың айтылуын қадағалау;</p> <p>12.1.2.11 кез келген жағдайда буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен біртұтас мәтіндердегі дыбыстардың комбинаторлық жұмсаруын өзіндік сөйлеуде қадағалау;</p> <p>12.1.2.12 өзіндік сөйлеуде өз айтылымын бақылау;</p> <p>12.1.2.13 сұхбаттасушының сөздерді дұрыс айтуына қорытынды жасау</p>
		<p>12.1.3.1 кез келген жағдайда сөзді өз бетінше бір қарқында, дыбыстық құрамын сақтап, біріктіріп айтуын қадағалау;</p> <p>12.1.3.2 сөйлеу әрекетінің түрлі жағдайларында орфоэпия ережелерін сақтау;</p> <p>12.1.3.3 түрлі жағдайда өзіндік сөйлеулерде ауызша екпінді қадағалау;</p> <p>12.1.3.4 оқу пәндерін оқытумен байланысты жаңа сөздер мен</p>

	<p>1.3. Сөз және фраза</p>	<p>айтылуы қиын терминдерді ауызша екпін мен орфоэпия нормаларын дұрыс сақтай отырып қолдану; 12.1.3.5 орфоэпиялық және өзге сөздіктер мен анықтамалықтарды өз бетінше пайдалану; 12.1.3.7 фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді өз бетінше бөлу; 12.1.3.8 сөйлеу материалын нақты, табиғи, мәнерлі және эмоционалды түрде айту; 12.1.3.9 сөйлеу материалының мазмұнына байланысты интонацияның барлық түрлерін жаңғырту: оқу кезінде; диалогтарда; жатталған декламацияларда; сабақта және сабақтан тыс уақыттағы қарым-қатынас жағдайында өзіндік мәлімдемелерде; 12.1.3.11 дұрыс қарқын мен логикалық екпінді сақтай отырып, алдын ала құрастырылған сұрақтар бойынша сұхбаттасу</p>
<p>2. "Есту қабілетін дамыту"</p>	<p>2.1. Тілдік емес дыбыстарды қабылдау</p>	<p>12.2.1.2 бөлмеде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырату 12.2.2.1 сабақты ұйымдастырумен байланысты сөйлеу материалын қабылдау / есту аппараттарымен немесе кохлеарлы имплант жүйесімен 12-13 м қашықтықта (нашар естушіліктің I дәрежесі) / есту аппараттарымен 10 м астам қашықтықта (нашар естушіліктің II дәрежесі) / есту аппараттарымен 7-8 м қашықтықта (нашар естушіліктің III дәрежесі) / есту аппараттарымен 6 м дейін қашықтықта (естімейтін); 12.2.2.2 түрлі жағдайларда ауызекі сөйлеу стилінің сөйлеу материалын қабылдау / есту аппараттарымен немесе кохлеарлы имплант жүйесімен 12-13 м қашықтықта(нашар естушіліктің I дәрежесі) / есту аппараттарымен 10 м астам қашықтықта (нашар естушіліктің II дәрежесі) / есту аппараттарымен 7-8 м қашықтықта (нашар естушіліктің III дәрежесі) / есту</p>

	<p>2.2. Ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау</p>	<p>аппараттарымен 6 м дейін қашықтықта (естімейтін);</p> <p>12.2.2.7 көлемі 140 сөзге дейінгі мәтіндерді естіп - көру және есту арқылы қабылдау; сабақ тақырыбы бойынша қабылданған мәтін бойынша диалог жүргізу;</p> <p>12.2.2.9 естіп - көру / есту арқылы сөйлеу тіліндегі сөздердің грамматикалық формаларын соңғы қосымшалар арқылы анықтау: сөйлеу контекстінен тыс (жеке сөздер негізінде); сөйлеу мәнмәтінінде (сөз тіркестері мен фразалар негізінде);</p> <p>12.2.2.10 сөйлеушінің сөйлеу тапсырмасының таңдалған мағыналық екпінінің сәйкестігін есту;</p> <p>12.2.2.11 ауызша-тілдік қарым-қатынасқа қатыспастан диалогтың негізгі мазмұнын тыңдау және түсіну; аудиожазбалар</p>
<p>2-тоқсан</p>		
	<p>1.1. Сөздік тыныс және дауыс</p>	<p>12.1.1.1 сөйлеу кезінде тыныс алуды дербес реттеу;</p> <p>12.1.1.2 оқу үдірісінде синтагмалар бөлінгенде сөйлеудегі тыныс алуды реттеу;</p> <p>12.1.1.3 диалогтар мен декламациялардағы сөздердің мағыналық байланысына сәйкес тыныс алу үшін үзіліс жасай отырып, сөйлеу барысында тыныс алуды реттеу;</p> <p>12.1.1.4 түрлі жағдайларда сөздік екпінге байланысты дауыс модуляциясын қадағалау;</p> <p>12.1.1.5 түрлі жағдайларда логикалық екпінге байланысты дауыс модуляциясын қадағалау;</p> <p>12.1.1.6 түрлі жағдайларда дауыс модуляциясын қадағалау: оқу кезінде; сабақта және сабақтан тыс уақытта өз бетінше сөйлесу жағдайында сөйлеген сөздерінде</p> <p>12.1.2.3 кез келген жағдайда өзіндік сөйлеуде артикуляция бойынша ұқсас жуан және жіңішке дауыссыз дыбыстардың ашық буында айтылуын қадағалау ;</p>

1. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"

1.2. Дыбыстар және олардың үйлесімі

12.1.2.4 кез келген жағдайда өзіндік сөйлеуде артикуляция бойынша ұқсас жуан және жіңішке дауыссыз дыбыстардың бітеу буында айтылуын қадағалау;
12.1.2.5 кез келген жағдайда өзіндік сөйлеуде артикуляция бойынша ұқсас ұяң және қатаң дауыссыз дыбыстардың айтылуын қадағалау;
12.1.2.11 кез келген жағдайда буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен байланысқан мәтіндердегі дыбыстардың комбинаторлық жұмсаруын өзіндік сөйлеуде қадағалау;
12.1.2.12 өзіндік сөйлеуде өз айтылымын бақылау;
12.1.2.13 сұхбаттасушының сөздерді дұрыс айтуына қорытынды жасау

1.3. Сөз және фраза

12.1.3.1 кез келген жағдайда сөзді өз бетінше бір қарқында, дыбыстық құрамын сақтап, біріктіріп айтуын қадағалау;
12.1.3.2 сөйлеу әрекетінің түрлі жағдайларында орфоэпия ережелерін сақтау;
12.1.3.3 түрлі жағдайда өзіндік сөйлеулерде ауызша екпінді қадағалау;
12.1.3.4 оқу пәндерін оқытумен байланысты жаңа сөздер мен айтылуы қиын терминдерді ауызша екпін мен орфоэпия нормаларын дұрыс сақтай отырып қолдану;
12.1.3.5 орфоэпиялық және өзге сөздіктер мен анықтамалықтарды өз бетінше пайдалану;
12.1.3.8 сөйлеу материалын нақты, табиғи, мәнерлі және эмоционалды түрде айту;
12.1.3.9 сөйлеу материалының мазмұнына байланысты интонацияның барлық түрлерін жаңғырту: оқу кезінде; диалогтарда; жатталған декламацияларда; сабақта және сабақтан тыс уақыттағы қарым-қатынас жағдайында өзіндік мәлімдемелерде;

		12.1.3.10 дұрыс қарқынмен логикалық екпінді сақтай отырып, таныс және еркін тақырыптарды талқылау
2. "Есту қабілетін дамыту"	2.1. Тілдік емес дыбыстарды қабылдау	11.2.1.2 бөлмеде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырату
	2.2. Ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау	<p>12.2.2.1 сабақты ұйымдастырумен байланысты сөйлеу материалын қабылдау / есту аппараттарымен немесе кохлеарлы имплант жүйесімен 12-13 м қашықтықта (нашар естушіліктің I дәрежесі) / есту аппараттарымен 10 м астам қашықтықта (нашар естушіліктің II әрежесі) / есту аппараттарымен 7-8 м қашықтықта (нашар естушіліктің III дәрежесі) / есту аппараттарымен 6 м дейін қашықтықта (естімейтін);</p> <p>12.2.2.5 түрлі жағдайларда публицистикалық стильдің сөйлеу материалын естіп - көру және есту арқылы қабылдау / есту аппараттарымен немесе кохлеарлы имплант жүйесімен 12-13 м қашықтықта(нашар естушіліктің I дәрежесі) / есту аппараттарымен 10 м астам қашықтықта (нашар естушіліктің II дәрежесі) / есту аппараттарымен 7-8 м қашықтықта (нашар естушіліктің III дәрежесі) / есту аппараттарымен 1-1,5 м оптималды қашықтықта (естімейтін);</p> <p>12.2.2.6 сөйлеуді және сөйлеу элементтерін аппаратсыз естіп қабылдау (білім алушылардың жеке мүмкіндіктеріне негізделген ең жеңіл , сөз тіркестері, сөздер, буындар мен дыбыстар) / кемінде 9 м қашықтықта (есту қабілетінің нашарлауының I дәрежесі) / 5 м астам қашықтықта (есту қабілетінің нашарлауының II дәрежесі) / 0,5-0,6 м қашықтықта (есту қабілетінің нашарлауының III дәрежесі) / құлақ қалқанының жанында (естімейтін);</p> <p>12.2.2.7 көлемі 140 сөзге дейінгі мәтіндерді естіп - көру және есту</p>

		<p>арқылы қабылдау; сабақ тақырыбы бойынша қабылданған мәтін бойынша диалог жүргізу; 12.2.2.8 субтитрлары бар бейнесюжетті қабылдау; сабақ тақырыбы бойынша қабылданған бейнесюжет бойынша диалог жүргізу</p>
3-тоқсан		
	<p>1.1. Сөздік тыныс және дауыс</p>	<p>12.1.1.1 сөйлеу кезінде тыныс алуды дербес реттеу; 12.1.1.2 оқу үдірісінде синтагмалар бөлінгенде сөйлеудегі тыныс алуды реттеу; 12.1.1.3 диалогтар мен декламациялардағы сөздердің мағыналық байланысына сәйкес тыныс алу үшін үзіліс жасай отырып, сөйлеу барысында тыныс алуды реттеу; 12.1.1.4 түрлі жағдайларда сөздік екпінге байланысты дауыс модуляциясын қадағалау; 12.1.1.5 түрлі жағдайларда логикалық екпінге байланысты дауыс модуляциясын қадағалау; 12.1.1.6 түрлі жағдайларда дауыс модуляциясын қадағалау: оқу кезінде; сабақта және сабақтан тыс уақытта өз бетінше сөйлесу жағдайында сөйлеген сөздерінде</p>
	<p>1.2. Дыбыстар және олардың үйлесімі</p>	<p>12.1.2.6 кез келген жағдайда өзіндік сөйлеуде артикуляция бойынша ұқсас ысқырық және ызың дауыссыз дыбыстардың айтылуын қадағалау; 12.1.2.7 кез келген жағдайда өзіндік сөйлеуде артикуляция бойынша ұқсас аффрикат және саңылаулы дауыссыз дыбыстардың айтылуын қадағалау ; 12.1.2.8 кез келген жағдайда өзіндік сөйлеуде артикуляция бойынша ұқсас аффрикат және қабысып (окклюзивті) дауыссыз дыбыстардың айтылуын қадағалау ; 12.1.2.11 кез келген жағдайда буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен біртұтас</p>

<p>1. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"</p>		<p>мәтіндердегі дыбыстардың комбинаторлық жұмсаруын өзіндік сөйлеуде қадағалау; 12.1.2.12 өзіндік сөйлеуде өз айтылымын бақылау; 12.1.2.13 сұхбаттасушының сөздерді дұрыс айтуына қорытынды жасау</p>
	<p>1.3. Сөз және фраза</p>	<p>12.1.3.4 оқу пәндерін оқытумен байланысты жаңа сөздер мен айтылуы қиын терминдерді ауызша екпін мен орфоэпия нормаларын дұрыс сақтай отырып қолдану; 12.1.3.5 орфоэпиялық және өзге сөздіктер мен анықтамалықтарды өз бетінше пайдалану; 12.1.3.6 түрлі жағдайларда сөйлеудің дұрыс қарқынын таңдау : оқу кезінде; диалогтарда; жатталған декламацияларда; сабақта және сабақтан тыс уақытта қарым-қатынас жағдайында тәуелсіз мәлімдемелерде; 12.1.3.7 фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді өз бетінше бөлу; 12.1.3.8 сөйлеу материалын нақты, табиғи, мәнерлі және эмоционалды түрде айту; 12.1.3.9 сөйлеу материалының мазмұнына байланысты интонацияның барлық түрлерін жаңғырту: оқу кезінде; диалогтарда; жатталған декламацияларда; сабақта және сабақтан тыс уақыттағы қарым-қатынас жағдайында өзіндік мәлімдемелерде; 12.1.3.10 дұрыс қарқын мен логикалық екпінді сақтай отырып, таныс және еркін тақырыптарды талқылау</p>
	<p>2.1. Тілдік емес дыбыстарды қабылдау</p>	<p>11.2.1.1 көшеде және көлікте әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырату</p>
		<p>12.2.2.1 сабақты ұйымдастырумен байланысты сөйлеу материалын қабылдау / есту аппараттарымен немесе кохлеарлы имплант жүйесімен 12-13 м қашықтықта (нашар естушіліктің I дәрежесі) /</p>

<p>2. "Есту қабілетін дамыту"</p>	<p>2.2. Ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау</p>	<p>есту аппараттарымен 10 м астам қашықтықта (нашар естушіліктің II дәрежесі) / есту аппараттарымен 7-8 м қашықтықта (нашар естушіліктің III дәрежесі) / есту аппараттарымен 6 м дейін қашықтықта (естімейтін);</p> <p>12.2.2.3 түрлі жағдайларда ғылыми стильдің сөйлеу материалын естіп - көру және есту арқылы қабылдау / есту аппараттарымен немесе кохлеарлы имплант жүйесімен 12-13 м қашықтықта(нашар естушіліктің I дәрежесі) / есту аппараттарымен 10 м астам қашықтықта (нашар естушіліктің II дәрежесі) / есту аппараттарымен 7-8 м қашықтықта (нашар естушіліктің III дәрежесі) / есту аппараттарымен 6 м дейін қашықтықта (естімейтін);</p> <p>12.2.2.6 сөйлеуді және сөйлеу элементтерін аппаратсыз естіп қабылдау (білім алушылардың жеке мүмкіндіктеріне негізделген ең жеңіл , сөз тіркестері, сөздер, буындар мен дыбыстар) / кемінде 9 м қашықтықта (есту қабілетінің нашарлауының I дәрежесі) / 5 м астам қашықтықта (есту қабілетінің нашарлауының II дәрежесі) / 0,5-0,6 м қашықтықта (есту қабілетінің нашарлауының III дәрежесі) / құлақ қалқанының жанында (естімейтін);</p> <p>12.2.2.7 көлемі 140 сөзге дейінгі мәтіндерді естіп - көру және есту арқылы қабылдау; сабақ тақырыбы бойынша қабылданған мәтін бойынша диалог жүргізу;</p> <p>12.2.2.8 субтитрлары бар бейнесюжетті қабылдау; сабақ тақырыбы бойынша қабылданған бейнесюжет бойынша диалог жүргізу</p>
<p>4-тоқсан</p>		
		<p>12.1.1.1 сөйлеу кезінде тыныс алуды дербес реттеу;</p> <p>12.1.1.2 оқу үдірісінде синтагмалар бөлінгенде сөйлеудегі тыныс алуды реттеу;</p>

	<p>1.1. Сөздік тыныс және дауыс</p>	<p>12.1.1.3 диалогтар мен декламациялардағы сөздердің мағыналық байланысына сәйкестігіне алу үшін үзіліс жасай отырып, сөйлеу барысында тыныс алуды реттеу;</p> <p>12.1.1.4 түрлі жағдайларда сөздік екпінге байланысты дауыс модуляциясын қадағалау;</p> <p>12.1.1.5 түрлі жағдайларда логикалық екпінге байланысты дауыс модуляциясын қадағалау;</p> <p>12.1.1.6 түрлі жағдайларда дауыс модуляциясын қадағалау: оқу кезінде; сабақта және сабақтан тыс уақытта өз бетінше сөйлесу жағдайында сөйлеген сөздерінде</p>
<p>1. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"</p>	<p>1.2. Дыбыстар және олардың үйлесімі</p>	<p>12.1.2.9 кез келген жағдайда өзіндік сөйлеуде буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен біртұтас мәтіндердегі артикуляциялық бойынша ұқсас аффрикаттардың айтылуын қадағалау;</p> <p>12.1.2.10 кез келген жағдайда буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен біртұтас мәтіндердегі дауыссыз дыбыстардың комбинаторлық жұмсаруын өзіндік сөйлеуде қадағалау;</p> <p>12.1.2.11 кез келген жағдайда буындардағы, сөздердегі, сөз тіркестері мен біртұтас мәтіндердегі дыбыстардың комбинаторлық жұмсаруын өзіндік сөйлеуде қадағалау;</p> <p>12.1.2.12 өзіндік сөйлеуде өз айтылымын бақылау;</p> <p>12.1.2.13 сұхбаттасушының сөздерді дұрыс айтуына қорытынды жасау</p>
		<p>12.1.3.2 сөйлеу әрекетінің түрлі жағдайларында орфоэпия ережелерін сақтау;</p> <p>12.1.3.3 түрлі жағдайда өзіндік сөйлеулерде ауызша екпінді қадағалау;</p> <p>12.1.3.6 түрлі жағдайларда сөйлеудің дұрыс қарқынын таңдау : оқу кезінде; диалогтарда; жатталған декламацияларда; сабақта және сабақтан тыс</p>

	<p>12.2.2.7 көлемі 140 сөзге дейінгі мәтіндерді естіп - көру және есту арқылы қабылдау; сабақ тақырыбы бойынша қабылданған мәтін бойынша диалог жүргізу;</p> <p>12.2.2.9 естіп - көру/ есту арқылы сөйлеу тіліндегі сөздердің грамматикалық формаларын соңғы қосымшалар арқылы анықтау: сөйлеу контекстінен тыс (жеке сөздер негізінде); сөйлеу мәнмәтінінде (сөз тіркестері мен фразалар негізінде);</p> <p>12.2.2.10 сөйлеушінің сөйлеу тапсырмасының таңдалған мағыналық екпінінің сәйкестігін есту;</p> <p>12.2.2.11 ауызша-тілдік қарым-қатынасқа қатыспастан диалогтың негізгі мазмұнын тыңдау және түсіну; аудиожазбалар;</p> <p>12.2.2.12 қашықтықтан білім беру технологиялары, телефон арқылы негізгі ақпаратты қабылдау және түсіну</p>
--	--

Есту қабілеті зақымдалған (естімейтін) білім алушыларға арналған жалпы орта білім беру деңгейінің 11 - 12 сыныптары үшін "Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 390-3-қосымшамен толықтырылды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы бөлім

1. "Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі" оқу пәнінің үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – бағдарлама) "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. "Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі" түзету пәнінің мақсаты - әлеуметтік өзара әрекеттесудің әр түрлі салаларында есту кемістігі бар оқушылардың коммуникативті құзыреттіліктерін жетілдіру.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

- 1) оқушылардың сөйлеу-ойлау дағдыларын жетілдіру;
- 2) сөйлеу этикетінің ережелерін сақтау;
- 3) гуманистік дүниетанымды қалыптастыруға, жас ұрпақтың жан-жақты тұлғалық дамуына ықпал ету;
- 4) оқушыларды Қазақстан Республикасы халқының мәдени мұрасымен, "Мәңгілік ел" ұлттық идеясы негізінде жалпы адамзаттық құндылықтармен таныстыру;
- 5) әлеуметтік өзара іс-қимылдың әр түрлі салаларында, кәсіби бағдарлауда, қоғамдық-саяси және мәдени-адамгершілік тәжірибеде өзара қарым-қатынасқа қажеттілік пен бастаманы белсендету;
- 6) қарым-қатынас құралы ретінде ауызекі және күнделікті сөйлеуді дамыту;
- 7) диалогтық және монологиялық ауызша және жазбаша сөйлеудің лексикалық-грамматикалық формалары мен құрылымдарының жиынтығын кеңейту;
- 8) контекстке сәйкес тілдік құралдарды қолдану қабілетін жетілдіру.

4. "Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі" оқу пәнінің мазмұны практикалық, түзетушілік, әлеуметтік бейімдеу бағытына негізделі отырып, естімейтін оқушыларға қолжетімді әлеуметтік, коммуникативтік дағдылардың кең ауқымын қалыптастыруға ықпал етеді.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдер

5. Естімейтіндер санатына туа біткен немесе ерте басталған (сөйлеуді меңгерместен бұрын) керендік болған кезде ауызша сөйлеудің табиғи дамуы мүмкін емес тұрақты екі жақты есту кемістігі бар оқушылар жатады. Арнайы жүйелі психологиялық-педагогикалық көмексіз психофизикалық дамудың барлық жолы ерекшеленіп, әлеуметтік бейімделу айтарлықтай шектеулі болады. Есту қабілеті зақымдалған оқушылардың мәнерлі сөйлеуі мәнерліліктің жеткіліксіздігімен және эмоционалды бояғыштығымен, сөйлемнің екінші дәрежелі мүшелерін (әсіресе сын есімдерді) минималды қолданумен, көсемше мен есімшені қолданудағы қиындықтармен сипатталады.

6. Қарым-қатынас дағдыларын жетілдірудің жетекші тәсілі - ауызекі және тұрмыстық сөйлеуді арнайы ұйымдастырылған, мақсатты оқыту. Ол сурдопедагогиканың келесі дидактикалық принциптеріне негізделген:

- 1) білім беруді ізгілендіру принципі - білім берудің тұлғаға бағытталған тұжырымдамасына көшу;
- 2) тренингтің коррекциялық-компенсаторлық бағыты принципі бұзылмаған анализаторларға негізделген білім беру, түзету және дамыту процесінің барлық

кезендерінде есту қабілеті төмен оқушылардың есту-сөйлеу және ақыл-ой дамуын көздейді;

3) білім берудің естімейтін оқушылар даму деңгейі мен сипаттамаларына бейімделу принципі - әртүрлі білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыру; есту кемістігі бар оқушыларды оқытуда қолдану;

4) коммуникативті бағдар принципі - есту қабілеті төмен оқушыларға оқыту процесінің практикалық бағытын анықтайды, жүйелі қарым-қатынас барысында оқушыларға тілді үйренуге мүмкіндік береді;

5) тілді оқытудың ситуациямен байланыстыру принципі: бұл қағиданы жүзеге асыру оң ынтымақтастық ортасын құрумен, сөйлеу ситуацияларын ұйымдастырумен байланысты, олардың қатысуымен сөйлеу байланысы жүзеге асырылады; ауызекі сөйлеу дағдылары жаңа сөйлеу материалы табиғи түрде енгізілетін және оны қолданудың жоғары мотивіне қол жеткізетін белгілі бір өмірлік жағдайларға қатысты машықтанады;

6) сөйлеу мен ойлауды дамытудың бірлігі қағидасы белгілі бір жүйеде қалыптасқан сөйлеу тілі негізінде оқушылардың ақыл-ой белсенділігінің дамуы қамтамасыз етілетіндігін, оны жүзеге асыру үшін сөйлеу мен тілді дәйекті түрде енгізуді білдіреді құралдардың үлкен маңызы бар;

7) сөйлеуді дамытудың барлық аспектілерін өзара байланыстыру принципі: семантикалық және грамматикалық жағын игерудің бірлігі бір сөзде емес, сөз тіркесі мен сөйлемде пайда болады, тәрбиелік мақсат үшін ол одан бөлініп, содан кейін қайта қосылады, лексика, грамматика, синтаксис, қабылдау өзара тығыз байланысты сөйлеуде, диалогтік және монологтық сөйлеу дағдыларында бекітіледі;

8) есту қабілеті мен ауызша сөйлеуді дамытудың бірлігі принципі - оқушының сұхбаттасушының оған бағытталған сөйлеу мәнерін едәуір еркін түсіну және басқаларға түсінікті, түсінікті сөйлеу қабілетін дамыту;

9) білім берудің әлеуметтік-адаптивті бағдарлау принципі зақымдалған дамуды түзету мен компенсацияны есту қабілеті төмен оқушылардың әртүрлі деңгейдегі әлеуметтік құзыреттілікке жету құралы ретінде қарастырады, қазіргі қоғамның әртүрлі салаларына ойдағыдай кіреді.

7. Ауызекі сөйлеуді дамыту бойынша жұмыс сынып-сабақ жүйесіне негізделіп, көп жағдайда ауызша және жазбаша түрде жүзеге асырылады. Оқушылар сөйлеу материалын көрнекі және естілетін етіп қабылдайды, біртіндеп мұғалімнің сөйлеуіне еліктеуінен фразаларды аналогия бойынша құруға, содан кейін өз бетінше жобалауға ауысады. Мұғалім сабақта тақырып бойынша сөздік жұмысын жүргізеді, тақырыптық сөйлеу материалын қолдана отырып, лексикалық және грамматикалық жаттығуларды ұйымдастырады.

8. Ауызекі сөйлеу сабақтарында:

1) оқушылардың психофизикалық ерекшеліктерін ескеру (есту-сөйлеу даму деңгейі, ойлау, есте сақтау, зейін, эмоционалды-ерік саласы);

2) бүтін анализаторларды қолдану (визуалды, вестибулярлық, қозғалтқыш, ішінара бүтін - есту қабілетін қоса);

3) сыныпта есту-сөйлеу ортасын құру;

4) белсенді диалогтық және монологтық сөйлеуді, шығармашылық қабілеттерін дамытуға ықпал ететін жағдайларды модельдеу;

5) мектеп оқушыларының қарқынды интеллектуалды және эмоционалды жұмысын қамтамасыз ету қажет.

9. "Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі" пәні бойынша оқытудың ұсынылатын әдістері мен тәсілдері:

1) белсенді оқыту әдістері (презентация; кейс-технология; проблемалық дәріс; дидактикалық ойын; баскет әдісі);

2) интерактивті оқыту әдістері (миға шабуыл, кластерлер, салыстырмалы сызбалар, басқатырғыштар, аудио және видео материалдарды қолданатын интерактивті сабақ, АКТ, дөңгелек үстел (пікірталас, пікірталас), іскери ойындар (соның ішінде рөлдік ойындар, имитациялар, саңылаулар), аквариум, әдіс жобалар, BarCamp немесе конференцияға қарсы);

3) проблемалық оқыту әдістері (ішінара іздеу немесе эвристикалық, проблемалық презентация, зерттеу);

4) саралап оқыту әдістері (топтық жұмыс, сараланған өзіндік жұмыс, жеке жұмыс);

5) оқу үрдісі аймақтық сипаттағы материалдарға (объектілер, кәсіпорындар, ақпарат көздері) бағдарланумен ұйымдастырылады.

10. Естімейтін оқушыларды арнайы ұйымдастырылған оқыту жағдайында олардың естіп қабылдау ерекшеліктері ескеріледі. Сақталған анализаторлардың (бірінші кезекте – көру анализаторының) және ішінара сақталған есту анализаторының жұмысына негізделген оқыту әдістері мен құралдары қолданылады.

11. Оқу кабинетінде білім алушылар сыныптастар мен мұғалімнің сөзін естіп-көріп қабылдай алатындай парталар ерекше түрде (жартылай шеңбер) орналастырылады; оқушының жұмыс орнынан тақтада орналасқан ақпаратқа тікелей қол жеткізуге мүмкіндігі болуы тиіс; білім алушыларға көрнекілік, дидактикалық материалдар қол жетімді болатындай стендтер орналастырылады.

12. Ауызекі сөйлеуді дамыту бойынша жұмыс негізінен ауызша және жазбаша түрде жүзеге асырылады. Сөйлеу материалын қабылдай отырып, оқушылар біртіндеп мұғалімнің сөйлеуіне еліктеуден аналогия бойынша фразалар құруға, содан кейін тәуелсіз дизайнға ауысады.

13. Мұғалім сабақта тақырыптар бойынша сөздік жұмысын жүргізеді, тақырыптық сөйлеу материалын қолдана отырып лексикалық және грамматикалық жаттығуларды ұйымдастырады.

14. Оқу үрдісінде АКТ-ны қолдану студенттердің оқуға деген ынтасын арттырудың тәсілдерінің бірі болып табылады, зерттеу, коммуникация, ынтымақтастық және шығармашылық үшін қолданылады, мәселелерді шешуде еркіндік береді, сыныптан тыс жерде ақпаратты іздеуге және оны табуға мүмкіндік береді.

15. Арнайы техникалық және компенсаторлық оқу құралдары: фронтальды оқу іс-әрекетіне арналған дыбысты күшейтетін стационарлық жабдық (әр сынып үшін), мультимедиялық компьютерлік сынып, әр балаға арналған жеке есту аппараттары (бинураль), кохлеарлы имплантация жүйесі, әр бала оқу жылына сәйкес оқу бағдарламасы, интернет-ресурстар, субтитрмен бейнематериалдар.

16. Тілдерді оқытудың коммуникативті жүйесі шеңберінде ауызекі және тұрмыстық сөйлеуді меңгеру барысында саңырау оқушылардың:

- 1) сұхбаттасушыны тыңдауға және диалог жүргізуге дайын болулары;
- 2) әр түрлі көзқарастарды қабылдау және әркімнің өз көзқарасына ие болу құқығын тану;
- 3) өз пікірін білдіру, өз көзқарасын дәлелдеу және оқиғаларды бағалау қабілеті.

17. Ауызекі және күнделікті сөйлеуді дамытуға арналған сабақтар құрудың негізгі принципі тақырыптық болып табылады. Жылдық оқу материалы толығымен бағдарламада анықталған жеке тақырыптар түрінде жоспарланған. Оқу кварталдарында тақырыптарды тарату кезінде жыл мезгілдерінің циклдық сипаты ескеріледі. Қалған тақырыптар мұғалімнің қалауы бойынша уақытында таратылады. Орыс тілі мен орыс әдебиеті сабақтарының тақырыптық мазмұнымен байланыс орнатылады.

18. Қорытынды бақылау тоқсанның, жылдың соңында жүзеге асырылады. Мұғалім оқу жылында байқалған әр оқушының даму және жетістік динамикасын талдайды, олар оқушылардың жетістіктерінің жиынтық карточкаларына жазылады.

19. Қарым-қатынас дағдыларын дамыту деңгейлері бағаланады:

- 1) жоғары деңгей коммуникация процесіне деген жоғары қызығушылықпен, басқалармен белсенді байланысқа түсу қабілетімен сипатталады;
- 2) орташа деңгей коммуникация процесіне қызығушылықтың жеткіліксіздігімен, ауызша және вербальды емес байланыс құралдарының шектеулі қолданылуымен сипатталады;
- 3) төменгі деңгей қарым-қатынасқа деген қызығушылықтың болмауымен және айналасындағыларға немқұрайлылықпен сипатталады.

20. Сипаттамалық бағалау қазіргі даму мен оқудың деңгейін және оқушылармен жұмыс жасаудың келесі қадамдарын анықтайды. Сипаттамалық бағалау саңырау оқушыларда адекватты өзін-өзі бағалауды қалыптастырады. Оқушылардың жетістіктерін бір-бірімен салыстыруға жол берілмейді. Оқушының жетістіктері өзінің алдыңғы жетістіктерімен салыстырылады.

21. Бағалау процедураларын қолдана отырып мұғалім алған ақпарат ептіліктер мен дағдыларды игеру процесінде туындайтын қиындықтарға уақтылы және адекватты

жауап беруге мүмкіндік береді. Мұғалім оқушыларға жеке көмек көрсетудің мазмұны мен әдістерін орынды анықтайды.

22. "Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі" оқу пәні білім беру және түзету пәндерімен интеграциялау арқылы жүзеге асырылады:

- 1) "Орыс тілі";
- 2) "Орыс әдебиеті";
- 3) "Қазақ тілі мен әдебиеті";
- 4) "Айтылымды қалыптастыру және есту қабылдауын дамыту";
- 5) "Ым тілі".

3-тарау. "Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

Параграф 1. "Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі" пәнінің мазмұны

23. "Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 11-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 2) 12-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат.

24. "Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі" пәнінің мазмұны келесі бөлімдерден тұрады:

- 1) "Диалогтық сөйлеуді дамыту";
- 2) "Монологтық сөйлеуді дамыту";
- 3) "Сөйлеу мәдениетін дамыту".

25. "Диалогтық сөйлеуді дамыту" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды.

- 1) қарым қатынас тәжірибесі.

26. "Монологтық сөйлеуді дамыту" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды.

- 1) мәлімдемелер, айтылатын сөздер.

27. "Сөйлеу мәдениетін дамыту" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды.

- 1) сөйлеу этикасы.

28. 11-сынып үшін "Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі" пәнінің негізгі мазмұны: диалогтік сөйлеуді дамыту:

1) тілдің бейнелі және экспрессивті құралдарын (мақал-мәтелдер, мақал-мәтелдер, афоризмдер) қолдана отырып, проблемалық сұрақтарға жауап беру, әр түрлі деңгейдегі контекстік сөйлеудегі мәтіндерден цитаталар алу, түсіндіру, бағалау, шығармашылық және практикалық сұрақтар;

2) сөйлеудің әр түрлі функционалды және семантикалық түрлері мен стильдерін қолдана отырып, қарым-қатынастың мақсаттары мен жағдайына сәйкес өзекті әлеуметтік-мәдени, моральдық-этикалық, күнделікті, білім беру тақырыптары бойынша ауызша және жазбаша мәлімдемелер жасау, әр түрлі ақпарат көздерінен алынған материалдарды жүйелеу, нақты тақырып, жоспар түріндегі беру мазмұны (қарапайым, күрделі), тезистер, диаграммалар, кестелер;

монологтық сөйлеуді дамыту:

1) сөйлеуге түсініктеме беру, дәлелдерді қолданудағы өзекті мәселелер бойынша өз пікірін білдіру, мәтінді қайта айту, әр түрлі тілдік құралдарды қолдана отырып, мазмұнды шығармашылық тұрғыдан қайта қарау;

2) материалды сенімділік, ақпараттың сәйкестігі, жеке пікір тұрғысынан бағалау;

3) өз бетінше жасалған жоспар мен көрнекі материалдарды қолдана отырып, айтылым құру;

4) әр түрлі дәлелдерді қарсыластар мен аудиторияға салыстыру және олардың көзқарасын талап етпеу;

сөйлеу мәдениетін дамыту:

1) белгілі бір жағдайда сөйлеу нормаларына сәйкес сөйлеу этикетінің формулаларын (сұрау, ризашылық, сәлемдесу, кешірім сөздері, өтініштер, шақырулар, құттықтаулар) қолдану, сөйлеу қарым -қатынас тәжірибесінде сақтау;

2) қазіргі орыс әдеби тілінің негізгі орфоэпиялық, лексикалық, стилистикалық нормаларын ауызша қарым-қатынас тәжірибесінде сақтау;

3) қазіргі орыс әдеби тілінің негізгі орфоэпиялық, лексикалық, стилистикалық нормаларының, интернет -коммуникацияда сөйлеу этикетінің нормаларын таңдауда аргументтерді қолдану;

4) мемлекеттік қызмет көрсетуде, іскерлік және кәсіби қарым -қатынаста, түрлі этикет құралдарын ажырату кезінде , оларды сөйлеу жағдайына байланысты сауатты қолдану.

29. Ауызекі сөйлеу және күнделікті сөйлеу дағдылары қолданылатын ұсынылатын тақырыптар:

1) "Қазақстан бейнесі: қазіргі және тарихи шолу" (3 сағат);

2) "Қазақстан Республикасының электрондық үкіметі" (2 сағат);

3) "Адам: құқықтар мен бостандықтар" (3 сағат);

4) "Бейбітшілік пен қауіпсіздік" (2 сағат);

5) "Ғылыми -техникалық прогресс" (2 сағат);

6) "Өнер мен әдебиет: Көркем сөздің әр түрлі формалары" (3 сағат);

7) "Отбасылық құндылықтар" (2 сағат);

8) "Салауатты өмір салты" (2 сағат);

9) "Демалыс және саяхат" (3 сағат);

10) "Әлеуметтік желілердегі байланыс" (2 сағат);

11) "Қызмет көрсету саласы" (2 сағат);

12) "Менің кәсіби қалауым" (2 сағат);

13) "Іс қағаздары" (3 сағат);

14) "Өмірбаян" (2 сағат);

15) "Білім беру ұйымдарына қабылдау" (3 сағат).

30. 12 сынып үшін "Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі" пәнінің негізгі мазмұны:

диалогтік сөйлеуді дамыту:

1) мақсатты аудиторияны есепке ала отырып, жеке тәжірибеге сүйене отырып, қойылған сұрақтарға дәлелді жауап беру қабілеті;

2) ғылыми-зерттеу және жобалық қызметке сұрақтар құрастыру;

3) әртүрлі көзқарастарды синтездеу және проблемаларды шешудің өзіндік жолдарын ұсыну арқылы пікірталастарға, талқылауларға, дау-дамайларға, қайшылықтарға қатысу;

4) келісілген мәтін құруға қойылатын талаптарды ескере отырып, сөйлеудің, стильдің, жанрдың әр түрінің жеке мәтіндерін құру және өңдеу;

5) сөйлеудің диалогтік түрін іс жүзінде меңгеру (мекен жайлар, сұрақтарды қолдану, нұсқауларды түсіну және орындау);

монологтық сөйлеуді дамыту:

1) орфоэпиялық нормалардың сақталуы, сөздердің орынды және мәнерлі қолданылуы тұрғысынан өзінің және басқа біреудің сөйлеуін талдау және бағалау;

2) әр түрлі көздерден алынған мазмұнды (ақпаратты) түсіндіру, оны тақырыппен, негізгі идеямен, авторлық ұстаныммен байланыстыру;

3) сөйлеуді мазмұны, лингвистикалық дизайны тұрғысынан бағалау, көпшілік алдында сөйлеу үшін кез келген тақырып бойынша егжей-тегжейлі негізделген монолог құру;

4) әлеуметтік-саяси, әлеуметтік мәдени, әлеуметтік-экономикалық және білімдік-ғылыми салалардың шеңбері, сөйлеу мәнерін мазмұны, стилистикалық ерекшеліктері мен қолданылатын тілдік құралдар тұрғысынан салыстыру;

5) сөйлеу сөздерін олардың мазмұны, стилистикалық ерекшеліктері және қолданылған тілдік құралдары тұрғысынан сәйкестендіру және салыстыру;

сөйлеу мәдениетін дамыту:

1) сөйлеу кезінде қарым -қатынас орнату және ізгі ниет пен өзара сыйластықты сақтау, сөйлеу құрылымы мен мазмұнындағы кемшіліктерді, сөйлеу кемістіктері мен грамматикалық қателерді анықтау және түзету үшін этикет өрнектерін қолдану;

2) сөздің құрылысы мен мазмұнындағы кемшіліктерді, сөйлеу кемістіктерін және грамматикалық қателерді анықтау және түзету;

3) өмірлік және оқу тәжірибесінен алынған ақпаратты пайдалана отырып, өз ұстанымын көрсету және оны жағдайға сәйкес дәлелдеу;

4) сөйлесушінің мәртебесіне, онымен таныстық дәрежесіне сәйкес сөйлеу формулаларын ажырату және таңдау.

31. Ауызекі сөйлеу және күнделікті сөйлеу дағдылары қолданылатын ұсынылатын тақырыптар:

1) "Қазақстан бейнесі: қазіргі және тарихи шолу" (2 сағат);

2) "Қазақстандағы миграция және эмиграция" (2 сағат);

3) "Менің азаматтық борышым" (3 сағат);

- 4) "Мемлекеттік қызметтер" (3 сағат);
- 5) "Халықаралық мәдениет төзімділігі мен диалогы" (3 сағат);
- 6) "Кибермәдениет және киберқауіпсіздік" (2 сағат);
- 7) "XXI ғасырдың заманауи медицинасы: бәрі адам үшін" (2 сағат);
- 8) "Спорт және саясат" (2 сағат);
- 9) "Жастар мәдениеті, субмәдениет" (3 сағат);
- 10) "Қазақстандағы туризм және экотуризм" (3 сағат);
- 11) "Жұмыспен қамту" (3 сағат);
- 12) "Сұхбат" (3 сағат);
- 13) "Менің болашағым" (3 сағат).

Мұғалім көрсетілген тақырыптарды басқа тақырыптармен толықтыруға құқылы.

Параграф 2. Оқыту мақсаттарының жүйесі

32. Бағдарламадағы оқыту мақсаттары кодтау арқылы ұсынылған. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім мен бөлімшені, төртінші сан білім беру мақсатының нөмірленуін көрсетеді. Мысалы, 11.2.1.4 кодында "11" – сынып, "2.1" – бөлімше, "4" – оқыту мақсатының нөмірі.

33. Тарау бойынша мақсаттарынан күтілетін нәтижелер:

1) "Диалогтық сөйлеуді дамыту" бөлімі:

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
1.1. Қарым- қатынас практикасы	<p>11.1.1.1 тілдің бейнелі және экспрессивті құралдарын (мақал-мәтелдер, мақал-мәтелдер, афоризмдер), мәтіндерден дәйексөздерді әртүрлі деңгейлерде қолдана отырып, проблемалық сұрақтарға жауап беру;</p> <p>11.1.1.2 түсіндіру, бағалау, шығармашылық және практикалық сұрақтар құрастыру;</p> <p>11.1.1.3 сөйлеудің әр түрлі функционалды және семантикалық түрлері мен стильдерін қолдана отырып, қарым-қатынастың мақсаттары мен жағдайына сәйкес өзекті әлеуметтік-мәдени, адамгершілік-этикалық, тұрмыстық, білім беру тақырыптары бойынша ауызша және жазбаша мәлімдемелер жасау;</p>	<p>12.1.1.1 мақсатты аудиторияны ескере отырып, жеке тәжірибеге сүйене отырып, мәтіннің мазмұнына негізделген сұрақтарға дәлелді жауаптар беру;</p> <p>12.1.1.2 ғылыми-зерттеу және жобалық жұмыстарға арналған сұрақтарды тұжырымдау;</p> <p>12.1.1.3 пікірталастарға, дауларға, полемикаларға, әртүрлі көзқарастарды синтездеуге және проблеманы шешудің өзіндік жолдарын ұсынуға қатысу;</p> <p>12.1.1.4 келісілген мәтін құруға қойылатын талаптарды ескере</p>

	11.1.1.4 мазмұнды жоспар (қарапайым, күрделі), тезистер, сызбалар, кестелер түрінде жеткізе отырып, белгілі бір тақырып бойынша әр түрлі көздерден алынған материалдарды жүйелеу	отырып, сөйлеудің, стильдің, жанрдың әртүрлі мәтіндерін жасау және өңдеу
--	--	--

2) "Монологтық сөйлеуді дамыту" бөлімі:

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
2.1. Мәлімдемелер, айтылатын сөздер	<p>11.2.1.1 сөйлеген сөздерге түсініктеме беру, өзекті мәселелер туралы өзіндік пікірін білдіру, дәлелдемелер беру;</p> <p>11.2.1.2 әр түрлі тілдік құралдарды қолдана отырып, мазмұнды шығармашылық тұрғыдан қайта қарастыра отырып, мәтінді қайта айту</p> <p>11.2.1.3 материалды сенімділік, ақпараттың өзектілігі тұрғысынан өз пікірін білдіре отырып бағалау;</p> <p>11.2.1.4 өзін-өзі құрастырған жоспар мен көрнекі материалдарды қолдана отырып мәлімдеме құру;</p> <p>11.2.1.5 қарсыластар мен аудиторияға әртүрлі аргументтерді талдау және көрсету, оларды салыстыру және өз көзқарастарын талап етпеу</p>	<p>12.2.1.1 сөздердің орынды және мәнерлі қолданылуы, орфоэпиялық нормаларға сәйкестігі тұрғысынан өзінің және басқа біреудің сөйлеуін талдау және бағалау;</p> <p>12.2.1.2 әртүрлі дереккөздерден алынған мазмұнды / ақпаратты тақырыппен, негізгі идеямен, авторлық ұстаныммен үйлестіре отырып түсіндіру</p> <p>12.2.1.3 сөйлеу мәнерін оның мазмұнын, тілдік безендірілуі тұрғысынан бағалау;</p> <p>12.2.1.4 қоғамдық-саяси, әлеуметтік-мәдени, әлеуметтік-экономикалық және білім беру және ғылыми салалардағы көпшілік алдында сөйлеу үшін кез-келген тақырып бойынша егжей-тегжейлі негізделген монолог құрастыру;</p> <p>12.2.1.5 сөйлеу айтылымдарын олардың мазмұнын, стильдік ерекшеліктерін және қолданылған тілдік құралдар тұрғысынан салыстыру</p>

3) "Сөйлеу мәдениетін дамыту" бөлімі:

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
	<p>11.3.1.1 сөйлеу этикетінің формулаларын (өтініш, алғыс, құттықтау, кешірім сөзі; өтініштер, шақырулар, құттықтаулар) белгілі бір жағдайда сөйлеу нормаларына сәйкес қолдану;</p> <p>11.3.1.2 сөздік қатынас практикасында қазіргі орыс әдеби</p>	<p>12.3.1.1 ауызекі сөйлесу кезінде байланыс орнату және ізгі ниетпен өзара сыйластықты сақтау үшін этикетті қолдану;</p> <p>12.3.1.2 айтылымның құрылымы мен мазмұнындағы кемшіліктерді, сөйлеу тіліндегі кемшіліктер мен</p>

3.1. Сөйлеу этикеті	тілінің негізгі орфоэпиялық, лексикалық, стилистикалық нормаларын сақтау; 11.3.1.3 Интернет-коммуникацияда, мемлекеттік қызметтер көрсетуде, іскерлік және кәсіби коммуникацияда сөйлеу этикеті нормаларын таңдау үшін дәлелдерді қолдану; 11.3.1.4 әр түрлі этикеттік құралдарды ажырату және қолдану, сөйлеу жағдайына байланысты оларды дұрыс қолдану	грамматикалық қателерді анықтау және түзету; 12.3.1.3 өмірден және оқу тәжірибесінен алынған ақпараттарға сүйене отырып, өз ұстанымдарын көрсетіп, оны дәлелдеу; 12.3.1.4 сөйлеу формулаларын жағдайға, әңгімелесушінің мәртебесіне, онымен танысу дәрежесіне сәйкес ажырату және таңдау
---------------------	--	--

34. Осы Бағдарлама есту қабілеті зақымдалған (естімейтін) білім алушыларға арналған жалпы орта білім беру деңгейінің 11-12 сыныптары үшін "Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

35. Бөлім мен тақырыптарды оқып-үйренуге сағат бөлу мұғалімнің қалауымен жүзеге асырылады.

Параграф 3. Есту қабілеті зақымдалған (естімейтін) білім алушыларға арналған жалпы орта білім беру деңгейінің 11 - 12 сыныптары үшін "Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 11-сынып:

1-кесте

Бөлім	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Диалогтық сөйлеуді дамыту	1.1. Қарым-қатынас тәжірибесі	11.1.1.1 тілдің бейнелі және экспрессивті құралдарын (мақал-мәтелдер, мақал-мәтелдер, афоризмдер), мәтіндерден дәйексөздерді түрлі деңгейлерде қолдана отырып, проблемалық сұрақтарға жауап беру
2. Монологиялық сөйлеуді дамыту	2.1. Мәлімдемелер, айтылатын сөздер	11.2.1.1 сөйлеген сөздерге түсініктеме беру, өзекті мәселелер туралы өзіндік пікірін білдіру, дәлелдемелер беру; 11.2.1.5 қарсылас пікірлер мен аудиторияға әртүрлі аргументтерді талдау және көрсету, оларды салыстыру және өз көзқарасын талап етпеу

3. Сөйлеу мәдениетін дамыту	3.1. Сөйлеу этикеті	11.3.1.1 сөйлеу этикетінің формулаларын (өтініш, алғыс, құттықтау, кешірім сөзі; өтініштер, шақырулар, құттықтаулар) белгілі бір жағдайда сөйлеу нормаларына сәйкес қолдану
2-тоқсан		
1. Диалогтық сөйлеуді дамыту	1.1. Қарым-қатынас тәжірибесі	11.1.1.2 түсіндірмелік, бағалауға арналған, шығармашылық және практикалық сұрақтар құрастыру
2. Монологиялық сөйлеуді дамыту	2.1. Мәлімдемелер, айтылатын сөздер	11.2.1.2 түрлі тілдік құралдарды қолдана отырып, мәтінді шығармашылық тұрғыдан қайта қарастыра отырып, оның мазмұнын айту
3. Сөйлеу мәдениетін дамыту	3.1. Сөйлеу этикеті	11.3.1.1 сөйлеу этикетінің формулаларын (өтініш, алғыс, құттықтау, кешірім сөзі; өтініштер, шақырулар, құттықтаулар) белгілі бір жағдайда сөйлеу нормаларына сәйкес қолдану; 11.3.1.2 сөздік қатынас практикасында қазіргі орыс әдеби тілінің негізгі орфоэпиялық, лексикалық, стилистикалық нормаларын сақтау
3-тоқсан		
1. Диалогтық сөйлеуді дамыту	1.1. Қарым-қатынас тәжірибесі	11.1.1.3 сөйлеудің әр түрлі функционалды және семантикалық түрлері мен стильдерін қолдана отырып, қарым-қатынастың мақсаттары мен жағдайына сәйкес өзекті әлеуметтік-мәдени, адамгершілік-этикалық, тұрмыстық, білім беру тақырыптары бойынша ауызша және жазбаша мәлімдемелер жасау
2. Монологиялық сөйлеуді дамыту	2.1. Мәлімдемелер, айтылатын сөздер	11.2.1.3 материалды сенімділік, ақпараттың өзектілігі тұрғысынан өз пікірін білдіре отырып бағалау; 11.2.1.5 қарсылас пікірлер мен аудиторияға әртүрлі аргументтерді талдау және көрсету, оларды салыстыру және өз көзқарасын талап етпеу
3. Сөйлеу мәдениетін дамыту	3.1. Сөйлеу этикеті	11.3.1.3 ғаламтор коммуникациясында, мемлекеттік қызметтер көрсетуде, іскерлік

		және кәсіби коммуникацияда сөйлеу этикетінің нормаларын таңдау үшін дәлелдерді қолдану
4-тоқсан		
1. Диалогтық сөйлеуді дамыту	1.1. Қарым-қатынас тәжірибесі	11.1.1.4 мазмұнды жоспар (қарапайым, күрделі), тезистер, сызбалар, кестелер түрінде жеткізе отырып, белгілі бір тақырып бойынша әр түрлі көздерден алынған материалдарды жүйелеу
2. Монологиялық сөйлеуді дамыту	2.1. Мәлімдемелер, айтылатын сөздер	11.2.1.4 өзін-өзі құрастырған жоспар мен көрнекі материалдарды қолдана отырып мәлімдеме құру; 11.2.1.5 қарсылас пікірлер мен аудиторияға әртүрлі аргументтерді талдау және көрсету, оларды салыстыру және өз көзқарасын талап етпеу
3. Сөйлеу мәдениетін дамыту	3.1. Сөйлеу этикеті	11.3.1.4 әр түрлі этикеттік құралдарды ажырату және қолдану, сөйлеу жағдайына байланысты оларды дұрыс қолдану

2) 12-сынып:

2-кесте

Бөлім	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Диалогтық сөйлеуді дамыту	1.1. Қарым-қатынас тәжірибесі	12.1.1.1 Мақсатты аудиторияны негізге алып, мәтіннің мазмұнына, жеке тәжірибесіне сүйене отырып, сұрақтарға дәлелді жауаптар талқылау
2. Монологиялық сөйлеуді дамыту	2.1. Мәлімдемелер, айтылатын сөздер	12.2.1.1 Орфоэпиялық нормалардың сақталуы, сөздердің орынды және мәнерлі қолданылуы тұрғысынан өзінің және басқа біреудің сөйлеуін талдау және бағалау
3. Сөйлеу мәдениетін дамыту	3.1. Сөйлеу этикеті	12.3.1.1 қарым-қатынас орнату және сөйлесу кезінде ізгілік пен өзара сыйластықты сақтау үшін этикетті қолдану
2-тоқсан		
1. Диалогтық сөйлеуді дамыту	1.1. Қарым-қатынас тәжірибесі	12.1.1.2 ғылыми-зерттеу және жобалық іс -шараларға сұрақтар құрастыру
		12.2.1.2 әр түрлі көздерден алынған мазмұнды ақпаратты

2. Монологиялық сөйлеуді дамыту	2.1. Мәлімдемелер, айтылатын сөздер	түсіндіру, оны тақырыппен, негізгі идеямен, авторлық ұстаныммен байланыстыру; 12.2.1.5 сөйлеу мәнерін мазмұны, стилистикалық ерекшеліктері мен қолданылатын тілдік құралдар тұрғысынан салыстыру
3. Сөйлеу мәдениетін дамыту	3.1. Сөйлеу этикеті	12.3.1.2 айтылымның құрылымы мен мазмұнындағы кемшіліктерді, сөйлеу кемшіліктері мен грамматикалық қателерді анықтау және түзету
3-тоқсан		
1. Диалогтық сөйлеуді дамыту	1.1. Қарым-қатынас тәжірибесі	12.1.1.3 пікірталастарға, дауларға, полемикаға қатысу, әр түрлі көзқарастарды талдау және мәселені шешудің жеке жолын ұсыну
2. Монологиялық сөйлеуді дамыту	2.1. Мәлімдемелер, айтылатын сөздер	12.2.1.3 сөйлеу мәнерін оның мазмұны, тілдік безендірілуі тұрғысынан бағалау
3. Сөйлеу мәдениетін дамыту	3.1. Сөйлеу этикеті	12.3.1.1 ауызекі сөйлесу кезінде байланыс орнату және ізгі ниетпен өзара сыйластықты сақтау үшін этикетті қолдану; 12.3.1.3 өмірден және оқу тәжірибесінен алынған ақпараттарға сүйене отырып, өз ұстанымдарын көрсетіп, оны дәлелдеу
4-тоқсан		
1. Диалогтық сөйлеуді дамыту	1.1. Қарым-қатынас тәжірибесі	12.1.1.4 келісілген мәтін құруға қойылатын талаптарды ескере отырып, сөйлеудің, стильдің, жанрдың әртүрлі мәтіндерін өзіндік жасау және өндеу;
2. Монологиялық сөйлеуді дамыту	2.1. Мәлімдемелер, айтылатын сөздер	12.2.1.4 қоғамдық-саяси, әлеуметтік-мәдени, әлеуметтік-экономикалық және білім беру және ғылыми салалардағы көпшілік алдында сөйлеу үшін кез-келген тақырып бойынша егжей-тегжейлі негізделген монолог құрастыру
3. Сөйлеу мәдениетін дамыту	3.1. Сөйлеу этикеті	12.3.1.4 сөйлеу формулаларын жағдайға, әңгімелесушінің мәртебесіне, онымен танысу дәрежесіне сәйкес ажырату және таңдау

Естімейтін білім алушыларға арналған жалпы орта білім беру деңгейінің 11 - 12 сыныптары үшін "Ым-ишараттық тіл" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бұйрық 390-4-қосымшамен толықтырылды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.11.2024 № 327 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. "Ым-ишараттық тіл" оқу пәнінің үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – бағдарлама) "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. Бағдарламаның мақсаты - ымдау тілі лингвистикасын зерделеу және ымдау және ауызша (қазақ) тілдерін салыстырмалы лингвистикалық талдау арқылы 11-12 сыныптардың естімейтін білім алушыларында көптілді сананы қалыптастыру.

3. Бағдарламаның міндеттері:

1) білім алушылардың сөйлеу тілін жетілдіру, ымдау тілі құралдарын пайдалана отырып, олардың коммуникативтік қызметінің тиімділігін арттыру;

2) ымдау және ауызша (қазақ) тілге салыстырмалы лингвистикалық талдау жасай білуді дамыту;

3) ауызша тілді меңгеру негізінде ресми жағдайда ақпаратты ымдау арқылы аударудың нысаны ретінде калькуляциялық ымдау тілін түсінуді жетілдіру;

4) тілдік құралдарды орынды пайдалана отырып, тікелей және кері ауызша-ымдау арқылы аудару дағдыларына үйрету;

5) белсенді және әлеуетті сөздік қорын, ой мен сезімді еркін білдіру үшін ымдау тілінде қолданылатын құралдардың көлемін жағдайға және қарым-қатынас стиліне барабар байыту;

6) естімейтін білім алушылардың өзін-өзі тануын, өзін-өзі сәйкестендіруге ("еститін әлемде" және "естімейтін әлемде") және өзін-өзі жүзеге асыруға ұмтылысын дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдер

4. Естімейтіндер санатына туа біткен немесе ерте пайда болған (сөйлеуді меңгергенге дейін) саңырау болған, есту қабілеті тұрақты екі жақты зақымдалған балалар жатады, ауызша сөйлеудің табиғи даму бағыты дамымайды; арнайы жүйелі

психологиялық-педагогикалық көмексіз психофизикалық дамудың бүкіл жолы ерекше болады, әлеуметтік бейімделу айтарлықтай шектеледі.

5. Естімейтін ымдау тілін оқыту тұжырымдамасының әдіснамалық негізін арнайы педагогика мен психологияның ережелері құрайды:

1) ымдау тілінің белгілік жүйе ретінде пайдалылығы, есту қабілеті депривациясы бар адамдардың эмоционалды-танымдық дамуы үшін оның маңызды рөлі туралы;

2) есту қабілеті сақталған балалардың сөз сөйлеуін және есту қабілеті зақымдалған балалардың ымдау тілін меңгеруінің жалпы лингвистикалық заңдылықтары және сөз-ымдау қостілділігінің ерекшелігі туралы;

3) тіл мен сөйлеудің бірлігі (бірақ жеке басы емес) туралы;

4) құрылымдық лингвистика тұрғысынан ымдау тілін талдау қағидаты туралы;

5) ымдау тіліндегі қарапайым және күрделі сөздердің өзгешелігі туралы.

6. Естімейтін білім алушылардың ымдау тілін дамыту сурдопедагогиканың дидактикалық қағидаттарына негізделеді:

1) жеке тұлғаға бағытталған білім беру тұжырымдамасына көшуді білдіретін білім беруді ізгілендіру қағидаты;

2) білім берудің естімейтін білім алушының даму деңгейі мен ерекшеліктеріне бейімделу қағидаты, оған сәйкес мектеп білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағдарланады; есту қабілеті зақымдалған білім алушылардың әртүрлі санаттары үшін әртүрлі құралдар мен әдістерді қолданады;

3) оқытуды саралау және дараландыру қағидаты түзету-дамыту жұмысы процесінде оқушылардың ерекшеліктерін ескере отырып, бағдарламаның іске асырылуын қамтамасыз етеді;

4) көрнекілік және ауызша оқыту құралдарының қағидаты оқу-тәрбие процесінде жаңа ұғымдарды, қорытындыларды, қағидаларды қалыптастыру негізі ретінде сезімдік бейнелерді жинақтау, жүйелеу және қорыту мақсатында байқауларды ұйымдастыруға бағытталған;

5) ғылым негіздерін ана тілін меңгерумен бірлікте меңгеру қағидаты естімейтін білім алушының тұлғалық даму барысы, оның білім берудің белгіленген көлемін меңгеруі тілдік даму деңгейімен, ақпаратты ауызша ресімдеуде қабылдау, оны барабар пайдалану мүмкіндігімен айқындалады, бұл өз кезегінде ауызша-логикалық (ұғымдық) ойлаудың қалыптасу деңгейіне байланысты болады;

6) ғылымилық принципі заманауи ымдау тілін оқытуды қамтамасыз етеді;

7) өзектілік қағидаты бағдарлама мазмұнының білім алушылардың өмірі мен қызметінің нақты жағдайларына барынша жақындығын болжайды.

7. Жалпы орта білім беру деңгейінде әлеуметтік бейімделу, оқу процесіне эмоционалды қатысуды түсіну, өз іс – әрекетін көрсету, жетістіктер мен қиындықтарды бағалау талаптарына сәйкес келетін оқушылардың ым-ишара тілін дамытуда коммуникативті-белсенділік тәсілін жүзеге асыру жалғасуда.

8. Коммуникативті тәсіл ымдау тілі сабақтарының мазмұнын анықтауда жетекші рөл атқарады және келесі принциптерге негізделген:

1) қарым-қатынастың жекелік бағдарлануы оқушылардың жеке ерекшеліктерін, олардың эмоционалды тәжірибесін, ым-ишара тілін және қоршаған орта туралы білім деңгейін, оқу қабілетін, өзін-өзі бағалау ерекшеліктерін, ұжымдағы өз жағдайын білуді ескеруді қамтиды. Жеке қарым-қатынасқа бағдарланған жағдайда коммуникативтік мотивация шақырылады, сөйлеудің мақсатты түрде қамтамасыз етілуі, ұжымдағы қарым-қатынасқа деген көзқарас қамтамасыз етіледі;

2) мәнмәтіндік (ситуативтілік) ымдау тілін оқытудың оқу процесін рөлдік ұйымдастыруды көздейді. Іс-әрекеттегі ым-ишаралардың мағынасын түсіну әлеуметтік-практикалық мәнге ие және оқушылардың модельденген кәсіби өмірлік жағдайларын шешу тұрғысынан игеріледі, бұл танымдық және кәсіби мотивацияның дамуын, оқу процесінің жеке мағынасын анықтайды;

3) коммуникативті (сөйлеу) бағыт–ым-ишара тілі арқылы сөйлеу қабілетін қалыптастыру, басқалардың ым-ишара сөздерін декодтау, оларды іс-әрекетке басшылық ретінде қабылдау (іс-әрекеттегі бағдар). Принциптің негізгі функциясы–қарым-қатынастың барлық жағдайларын жасау: қарым-қатынастың себептері, мақсаттары мен міндеттері. Коммуникативті бағыт, тілдік материалды таңдау мен ұйымдастыруды, оның ситуациялық жағдайын, сөйлеу және жаттығу жаттығуларының коммуникативті құндылығын, оқу міндеттерін коммуникативті тұжырымдауды, сабақтың ұйымдастырылуы мен құрылымын анықтайды. Бұл принцип ымдау тілін үйренудің әр сәтінде оқушылардың, сөйлеу-ойлау белсенділігі үшін жағдай жасауды қамтиды;

4) функционалдылық ұсынылған іс-әрекеттерде жеке қимылдар емес, сөйлеу бірліктерінен құралады, ал оқушылар сөйлеу әрекеттерінің мағынасын игере отырып (сұрау, сұрау, тапсырыс беру, хабарлау, күмән келтіру, таңдану, ойды растау) сөйлеу әрекетінің функциялары мен түрлерін игереді: оқу, жазу, сөйлеу, тыңдау;

5) жаңашылдық сабақтарды жаңа ақпараттық мағынамен, ерікті және еріксіз есте сақтауды қалыптастыру үшін әртүрлі белсенді жұмыс әдістерімен қамтамасыз етуді көздейді;

6) ұжымдық өзара іс - қимыл диалогтың әртүрлі түрлеріндегі рөлдерді игерудің маңыздылығын болжайды ("сұрақ – жауап", "хабарлама – сұрақ", "құттықтау – алғыс", "өтініш-кешірім").

9. Жалпы орта білім беру деңгейінде ым-ишара тілін оқытуда грамматикалық көзқарасты, ымдау тілін саналы түрде зерттеу принциптерін, ауызша тілмен салыстырғанда оның құрылымының ерекшеліктерін және сөйлеу дағдыларын практикалық жинақтауды ұсынған жөн. Ымдау тілі заңдылықтарын меңгеру жүйесін ауызша сөйлеуді дамыту, қазақ ауызша тілін меңгеру процесімен байланыстыру қажет.

10. Тікелей және кері аудару тәсілдерін меңгеру үшін қазақ ауызша және ымдау тілдеріне салыстырмалы талдау жүргізу білігін қалыптастыруға ерекше назар аудару қажет. Ымдау тілі екі тілдегі лингвистикалық құбылыстарды түсіндіруге, салыстырмалы зерттеуге қатысады.

11. Ымдау тілі сабақтарында оқушылар әлемнің екі тілдік картинасын параллель пайдалану ерекшеліктерімен байланысты ауызша-ымдау аудармасының қиындықтарын жеңеді: визуалды-кеңістіктік (ымдау) және графикалық-дыбыстық (ауызша).

12. Ауызша материалды ым-ишаратқа және керісінше саналы түрде аудару дағдыларын қалыптастыру үшін екі тілді салыстыру үшін материалды ұсына отырып, оқу жағдайларын жасау қажет.

13. Ым тілінің тиісті семантикалық реңктерін таңдағанда абай болу керек және икемді болу керек, белгілі бір сөздің немесе өрнектің мағынасын жеткізу үшін ең сәйкес және экспрессивті құралдарды таңдау керек.

14. 11-12 сынып білім алушыларында ымдау тілінің екі түрінің: калькалық ымдау тілінің және қазақ ымдау тілінің құрылымы мен жұмыс істеу ерекшеліктері туралы ұғымдарды қалыптастыруды жалғастыруда.

15. Бағдарламаның мазмұнын игеру демеуліктердің көп мағынасын ескере отырып, конструкцияларды демеуліктермен (орыс тілінде) калькуляциялық ым-ишара аудармасын игеруді және оларды ымдау тілі арқылы түсінуді қамтамасыз етеді.

16. Калькалық ымдау тілін дамыту үшін кітаппен, газетпен, журналмен жұмыс ұйымдастырылады, мұғалім ұйымдастырған оқылымды талқылау жүргізіледі.

17. Дәстүрлі ақпараттық, көрнекі, практикалық әдістер қолданылады. Білім алушыларды қосумен алуан түрлі (коммуникативтік, сөйлеу) жағдайларды жаңғыртуға мүмкіндік беретін модельдеуге ерекше рөл беріледі.

18. Жасалған жағдайлар мобильді болуы керек, олардың нақты компоненттері өзгереді. Мұндай ұтқырлық сөйлеу материалын біріктіруге, оны өзгертуге жағдай жасайды.

19. Ымдау тілін оқыту процесі әртүрлі коммуникативтік жағдайларда: еркін, бейресми сөйлесу жағдайында, неғұрлым қатаң стильді талап ететін қарым-қатынаста, сондай-ақ ресми жағдайда білім алушылардың қарым-қатынас тиімділігін арттыруға ықпал етуі тиіс.

20. Мәтіндерді оқу кезінде ым-ишара мен эмоциялар мәдениетін дамыту үшін сөйлеу қимылдарын табиғи, мәнерлі, әдемі бет-әлпетімен айту керек.

21. Диалогтік және монологиялық ымдау тілін дамыту үшін студенттерге: мұғалім мен сыныптастардың презентациясындағы әртүрлі мазмұндағы мәтіндермен жұмыс, ымдау тілін қолдана отырып мәтіндерді талдау және талқылау, диалогтар, ойлау монологтары, құрдастары мен сыныптастарына әртүрлі тақырыптар бойынша өтініштер ұсынылады.

22. Материалды зерттеу иллюстрацияны, драматизацияны, оларды өз бетінше құрастыру, толықтыру және белсенді жалғастыру үшін арнайы жасалған диалогтарды кеңінен қолдану арқылы жүзеге асырылады.

23. Сөйлеу жағдайлары-бұл жаттығудан бастап, табиғи жағдайда сөздерді шығармашылық өндіруге дейінгі аралық. Сөйлеу (ымдау) жағдайлары (олардың модельдері) оқушылардың диалогтық ым-ишарасын жақсартуға мүмкіндік береді. Олар сөйлеу этикетінің рәсімдері мен формулаларын меңгеру үшін жағдай жасайды (әңгімеге қатысудың орындылығы, әңгімелесушінің назарын аудару тәсілдері, қажет болған жағдайда ескертуді сыпайы түрде үзу).

24. Грамматика, лексика туралы білімді бірлесіп жалпылауға арналған жаттығулар сөздік қорын нақтылау және кеңейту мәселелерін шешуі керек, сонымен қатар оқушыларға сөз бен сөйлемге үнемі назар аударуға тәрбиелеу керек, бұл олардың сөйлеуін дамытуға ықпал етеді.

25. Жоғары сыныптарда ымдау тілін оқытуда оқу материалын таңдаудың кілті жоғары сынып оқушыларының ересек өмір аспектілеріне деген қызығушылығын ескеру болып табылады (жұмысқа орналасу кезінде сұхбат, оқу орындарына түсу, жүргізуші куәлігін алу, адамдар арасындағы қарым-қатынас, мінез-құлық қалыптастыру, мемлекеттік қызметтерді алу, Азаматтық қарызды орындау), әдебиетте оқылған күнделікті оқиғаларды талқылау, экранда көрсетілген мінез-құлық және моральдық жағдайларды талдау.

26. Қорытынды бақылау тоқсанның, жылдың соңында жүргізіледі. Педагог оқу жылы ішінде байқалатын әрбір білім алушы сыныптың даму серпіні мен табыстылығын талдайды, ол білім алушының жетістіктерінің жиынтық карталарында тіркеледі.

27. Бағалау процедураларын қолдана отырып, мұғалім алған ақпарат дағдылар мен дағдыларды игеру процесінде туындайтын қиындықтарға уақытында және барабар жауап беруге мүмкіндік береді. Педагог естімейтін білім алушыларға жеке көмектің мазмұны мен тәсілдерін негіздеп анықтайды.

28. Сипаттамалық бағалау дамудың және оқудың нақты деңгейін, студенттермен жұмыс істеудің келесі қадамдарын анықтайды.

29. Мұғалім қарым-қатынас дағдыларын дамыту деңгейлерін бағалайды:

1) жоғары деңгей ым-ишара арқылы басқалармен белсенді қарым-қатынас жасау қабілетімен сипатталады, ым-ишарадан ауызша сөйлеуге оңай ауысады;

2) орташа деңгей ым-ишара арқылы қарым-қатынастың жеткіліксіз өнімділігімен, ауызша емес қарым-қатынас құралдарын шектеулі қолданумен сипатталады;

3) төмен деңгей ым-ишара түріндегі коммуникативті іс-әрекетке қызығушылықтың болмауымен сипатталады.

30. Бағдарлама мазмұны оқу және түзету пәндерімен біріктіріледі: "Орыс тілі", "Орыс әдебиеті", "Қазақ тілі мен әдебиеті", "Айтылымды қалыптастыру және есту қабілетін дамыту", "Ауызекі сөйлеу".

3-тарау. "Ым-ишараттық тіл" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

Параграф 1. "Ым-ишараттық тіл" пәнінің мазмұны

31. "Ым-ишараттық тіл" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 11-сыныпта-аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 2) 12-сыныпта-аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат.

Пәннің оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" ҚР Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығына өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы типтік оқу жоспарына сәйкес жасалды (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

32. Бағдарламаның мазмұны бөлімдермен ұсынылған:

- 1) "Лингвистикалық блок";
- 2) "Коммуникативтік блок".

33. "Лингвистикалық блок" бөлімі мынадай кіші бөлімдерді қамтиды:

- 1) ымдау тілінің ерекшеліктері;
- 2) ымдау тілінің лексикасы мен грамматикасының ерекшеліктері;
- 3) ымдау және сөз тілдерінің лингвистикасын салыстырмалы талдау.

34. "Коммуникативтік блок" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) диалогтік сөйлеуді дамыту;
- 2) монологиялық сөйлеуді дамыту.

35. 11-сыныпқа арналған "Ым-ишараттық тіл" пәнінің базалық мазмұны:
лингвистикалық блок:

1) естімейтін лингвомәдениетте ымдау есімдерін қолдану ерекшеліктерін және естімейтін адам үшін қоғамдық бірлестіктердің маңыздылығын түсіну, ымдау тілінде ым-ишара жасау, сондай-ақ көркем аударма үшін негізгі экспрессивті құралдарды игеру;

2) ым-ишара тілінде балама сұрау және оң құрылымдарды құру тәсілдерін көрсету, теріске шығару тәсілдерін (теріске шығару-келіспеу, теріске шығару – мүмкіндіктің болмауы, теріске шығару-қабылдамау) білдіру, орыс ым тілінде эквивалентті және эквивалентті лексиканы және берілген қол формасымен семантикалық парадигмаларды қолдана отырып, ым-ишара байланысында қарапайым және күрделі сөздерді ажырату және қолдану, қозғалысты жіктеу бойынша бір қолмен және екі қолмен қимылдарды саралау;

3) ым-ишара және сөз тілдеріндегі сұрақ-жауап, императивті, ынталандырушы мәлімдемелерді салыстыру арқылы ым-ишара және сөз тілдері лингвистикасына салыстырмалы талдау жасау, префикстер мен ым-ишара баламаларының семантикалық ажырату функциясын орыс ымдау тіліндегі және сөз сөйлеуіндегі предлогтармен жеткізу тәсілдері;

4) орыс ымдау тіліндегі референция ұғымын және сөз сөйлеуін түсіндіру;

5) ымдау және сөз сөйлеуіндегі көптікті білдіру;

коммуникативтік блок:

1) ауызша-ым нысанында теріс пайымдауларды пайдалана отырып, бас тарту – келіспеу, мүмкіндіктің жоқтығы ретінде бас тарту, бас тарту -бас тарту мәнінің ымдау баламаларын қамтитын диалогтарды жасау, ауызша-ымдау нысанында әміршіл және түрткі конструкцияларын пайдалана отырып, орыс ымдау тілі арқылы мән-жайларға қайшы келетін іс-әрекеттермен жағдайларды модельдеу, "Менің кәсіби артықшылықтарым", "Жүргізуші куәлігін алу", "Цифрлық Қазақстан" тақырыптарында диалогтарды сахналау;

2) жас ұрпаққа есірткінің зияны туралы ым-ишара түрінде монологиялық мәлімдемелер жасау;

3) калькуляциялық ымдау арқылы таңдалған кәсіптің сипаттамасын сипаттайтын монологтар, жол қозғалысы қатысушыларына Жолдағы қауіпсіздік ережелерін сақтау туралы, орыс ымдау тілі арқылы адам өміріндегі әлеуметтік желілердің пайдасы мен зияны туралы монологтар, жазбаша түрде "Естімейтін адамдардың өміріндегі сандық технологиялар" тақырыбында монологиялық мәлімдемелер құру.

36. 12-сыныпқа арналған "Ым-ишараттық тіл" пәнінің базалық мазмұны:

лингвистикалық блок:

1) жанрлық-стилистикалық тиесілілігі әртүрлі мәтіндерді, ымдау аудармасының түрлерін (ілеспе тікелей, ізбе-із, кері ізбе-із және ілеспе, орыс ымдау тіліне парақтан аудару), бұқаралық ақпарат құралдарында орыс және қазақ тілдеріндегі калькалық ымдау аудармасын ажырату, орыс және ымдау тілдерінде тілдік құралдарды қарызға алу құбылысын түсіндіре білу;

2) Қазақстан Республикасы саңырауларының бейресми әнұранының сөздік аудармасын көрсету және ымдау тілі маманының қызметтерін ұсынуға өтінім беру алгоритмін және оның қызметтерін алу кезінде мінез-құлықтың негізгі қағидалары мен нормаларын меңгеру;

3) калькалық ым-ишара тілінде тиісті ым-ишара баламаларын таңдау кезінде көп мәнді қосымшаларды саралау, этимологиялық принцип бойынша ым-ишара сұрақтарын топтастыру, ым-ишараларды жазбаша түрде бекітуге арналған жалпы қабылданған ым-ишара белгілерін салыстыру, орыс ымдау тіліндегі локативті сөйлемдегі сөз тәртібін анықтау, бір түбір етістіктерді қамтитын ауызша құрылымдардың тікелей және кері аудармасын ажырату, орыс тіліндегі эквивалентсіз

лексиканың артикуляциясы, этимологияны түсіндіру және орыс ымдау тілінде ым-ишара фразеологизмдерін қолдану;

4) бір түбірлі етістіктерді, орыс ым-ишара тіліндегі баламасыз лексиканың артикуляциясын, этимологияны түсіндіруді және орыс ым тілінде ымдау фразеологизмдерін қолдануды қамтитын ауызша құрылымдардың тікелей және кері аудармасын ажырату;

5) ым-ишара және сөз (орыс) тілдерінде синонимдерді, антонимдерді және омонимдерді білдіру тәсілдерін зерттеу арқылы ымдау және сөз тілдерінің лингвистикасын салыстырмалы талдау, орыс тіліндегі референция қимылдарын және олардың сөз сөйлеуіндегі аналогтарын қолдану, ым-ишара және сөз тілдеріндегі пайымдауларды, тұжырымдарды, логикалық тәуелділіктерді білдіру формаларын талдау, орыс тілінің идиомалары мен фразеологизмдерін қолдана отырып, ауызша және ымдау тілдері арқылы бейнелі мағынаны беруді көрсету;

коммуникативтік блок:

1) іс-әрекетті орындауға қолайлы (немесе кедергі келтіретін) белгілі бір жағдайларда іс-әрекеттің мүмкіндігін, қалауын білдіретін диалогтарды сахналау, басқа біреудің сөзін орыс ымдау тілінде және калькалық ымдау тілінде беру кезінде тыныс белгілері мен тырнақшалардың қимылдарын қолдану, сипатталған оқиғаларға, іс-әрекеттерге қатысушылардың басқа біреудің сөйлеу ерекшеліктерін беру кезінде мимика мен пантомимиканың мағынасын түсіндіру;

2) "Мемлекеттік қызмет алу", "Қазақстандағы саяси сайлау", "Оқу орнына түсу", "Әңгімелесу тақырыптарында диалогтарға қатысу және құру;

3) әртүрлі аудитория үшін монологтарды құрастыру (орыс ымдау тілі және калькалық ымдау тілі арқылы), бөгде адамның сөйлеген сөздерінде леп, сұрау, баяндау интонациясын көрсету, біреудің сөзінің мағынасына әсер ететін қимылды орындау кезінде қозғалыс жылдамдығы мен амплитудасының маңыздылығын белгілеу;

4) "Мен естімейтін әлемде тұрмын", "Менің азаматтық парызым", "Менің болашағым" тақырыптарында, қазіргі әлемде білім алудың маңыздылығы туралы монологтарды құру.

37. Бағдарлама лексикалық тақырыптар негізінде жүзеге асырылады: "Есірткіге жол жоқ!", "Менің кәсіби артықшылықтарым", "Кәсіптер әлемінде", "Жүргізуші куәлігін алу", "Жолдағы қауіпсіздік ережелері", "Цифрлық Қазақстан", "Адам өміріндегі әлеуметтік желілер", "Естімейтін адамдар өміріндегі цифрлық технологиялар", "Мемлекеттік қызмет алу", "Мен естімейтін әлемде тұрмын", "Қазақстандағы саяси сайлау", "Менің азаматтық парызым", "Оқу орнына түсу", "Әңгімелесу", "Менің болашағым".

Параграф 2. Оқыту мақсаттарының жүйесі

38. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтаумен ұсынылған. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім мен кіші бөлімді, төртінші сан оқыту мақсатының нөмірін көрсетеді. Мысалы, 11.2.1.4 кодында: "11" – сынып, "2.1" – бөлімше, "4" – оқыту мақсатының нөмірленуі.

39. Бөлімдер бойынша болжамды нәтижелер:

1) 1-бөлім "Лингвистикалық блок":

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
1.1. Ымдап сөйлеу ерекшеліктері	<p>11.1.1.1 естімейтіндер лингвомәдениетіндегі ым-ишара атауларының пайда болуы және жұмыс істеу ерекшеліктерін түсіндіру;</p> <p>11.1.1.2 естімейтін және еститін қоғам ортасында "ымдау аты" және "лақап ат" ұғымдарын ажырату;</p> <p>11.1.1.3 Қазақстан Республикасында естімейтін қоғамдық бірлестіктерді атау;</p> <p>11.1.1.4 Қазақстан Республикасында естімейтін қоғамдық бірлестіктердің рөлі мен функцияларын анықтау;</p> <p>11.1.1.5 көркем аударма үшін негізгі ым-ишара мәнерлі құралдарын атау;</p> <p>11.1.1.6 ым-ишара сөйлеуіндегі көркем аударма үшін мимиканың, вербалды емес репертуардың рөлін түсіндіру;</p> <p>11.1.1.7 ым-ишара сөйлеуіндегі ым-ишара шығармашылығының көрінісін ажырату;</p> <p>11.1.1.8 қазақ ымдау тілінде жаңа ым-ишаралардың пайда болу тәсілдерін түсіндіру;</p> <p>11.1.1.9 жаңа ым-ишараларды қазақ ымдау тілінде және калькалық ымдау тілінде қалыптастыру тәсілдерін салыстыру</p>	<p>12.1.1.1 ым-ишара аудармасын пайдалану кезінде әр түрлі жанр-стистикалық мәтіндерді ажырату;</p> <p>12.1.1.2 ым-ишара аудармасының түрлерін ажырату: тікелей синхронды, тікелей дәйекті, кері дәйекті және синхронды, парактан қазақша ым тіліне аудару;</p> <p>12.1.1.3 бұқаралық ақпарат құралдарында орыс және казак тілдеріндегі калькалық ым-ишара аудармасын ажырату;</p> <p>12.1.1.4 қоғамның естімейтіндерге қатынасы тарихындағы ымдау тілінің рөлі мен маңызын түсіндіру;</p> <p>12.1.1.5 қазақ және ымдау тілдеріне тілдік құралдардың ену құбылысын түсіндіру;</p> <p>12.1.1.6 Қазақстан Республикасы естімейтіндердің бейресми әнұранының ауызша аудармасын айту;</p> <p>12.1.1.7 ымдау әні арқылы Қазақстан Республикасының естімейтіндердің бейресми әнұранын ойнату;</p> <p>12.1.1.8 ымдау тілі маманының қызметтерін ұсынуға өтінім беру алгоритмін түсіндіру;</p> <p>12.1.1.9 ымдау тілі маманының қызметтерін алу кезінде мінез-құлықтың негізгі ережелері мен нормаларын айту</p>
	<p>11.1.2.1 ымдау тілінде баламалы сұрау конструкцияларын белгілеу тәсілдерін көрсету;</p> <p>11.1.2.2 бас тарту өрнегінің ымдау баламаларын жіктеу: жоққа шығару-келіспеу, жоққа шығару-</p>	

<p>1.2. Ымдау тілінің лексикасы мен грамматикасының ерекшеліктері</p>	<p>мүмкіндіктің болмауы, жоққа шығару -бас тарту; 11.1.2.3 кеңейтілген оң конструкцияларды құру тәсілдерін көрсету; 11.1.2.4 ымдау коммуникациясындағы қарапайым және күрделі айту құрылымдарының кіші класстарын ажырату; 11.1.2.5 ымдау тіліндегі шылаусыз мәтелдер мен кедергі мәтелдерді салыстыру; 11.1.2.6 ымдау тіліндегі күрделі мәтелдердегі еркін қосындылармен байланысы бар конструкциялармен жұмыс істеу; 11.1.2.7 қазақ ым тілінде баламалы және баламасыз лексика ұғымдарын ажырату; 11.1.2.8 ыммен айтудағы салыстыру мағыналары мен салыстырмалы айналымдарды білдіру үшін баламасыз лексиканы қолдану; 11.1.2.9 ым-ишарат жасаудағы қимыл тәртібін мануалды емес компоненттермен байланыстыру; 11.1.2.10 берілген қол пішінімен ым-ишара мағыналық парадигмаларын көрсету; 11.1.2.11 қозғалысты жіктеу бойынша бір қолды және екі қолды қимылдарды ажырату; 11.1.2.12 құрамдас бөліктерінің бірі (конфигурациясы, локализациясы) өзгерген кезде қимыл мәнінің өзгеруін түсіндіру</p>	<p>12.1.2.1 қимыл-сұрақтарды этимологиялық принцип бойынша топтастыру; 12.1.2.2 калькалық ым-ишара сөйлеуінде тиісті ым-ишара баламаларын таңдау кезінде көп мәнді шылауларды ажырату; 12.1.2.3 ым-ишараларды жазбаша түрде бекітуге арналған жалпы арналған ым-ишарат нотацияларын салыстыру; 12.1.2.4 ым-ишараларды семантикалық белгісі мен түбірлі дактилема бойынша жіктеу; 12.1.2.5 қазақ ымдау тілінде жергілікті сөйлемдегі сөздердің тәртібін анықтау; 12.1.2.6 біртүбірлі етістіктерді қамтитын сөздік құрылымдардың тура және кері аудармасын ажырату; 12.1.2.7 қазақ ым тілінде баламасыз лексиканың артикуляциясын саралау; 12.1.2.8 ымдау тілінде ым-ишара фразеологизмдерінің этимологиясын түсіндіру; 12.1.2.9 бүтін сөздің мағынасын білдіретін баламасыз лексиканың қимылдарын анықтау</p>
	<p>11.1.3.1 ауызша тілмен салыстырғанда ымдау тілінде сұраулы сөйлемдерді құру тәсілдерін түсіндіру; 11.1.3.2 ауызша тілімен салыстырғанда ым тілінде жоққа шығару формаларын түсіндіру; 11.1.3.3 ым-ишара мен ауызша сөйлеудегі бұйрық сөйлемдердің, ынталандырушы синтаксистік құрылымдардың құрылысын салыстыру;</p>	<p>12.1.3.1 ымдау тілінде мағынасы жағынан ұқсас қарым-қатынастарды білдіру тәсілдерін және ауыз (қазақ) тіліндегі синонимдерді салыстыру ; 12.1.3.2 ымдау тілінде қарама-қарсы қатынасты білдіру тәсілдерін және антонимдерді ауыз (қазақ) тілінде салыстыру; 12.1.3.3 ым-ишарат пен омонимдердің бірдей қолдан жасалған компоненттерін ауыз (қазақ) тілінде салыстыру;</p>

<p>1.3. Ымдау және ауызша тілдер лингвистикасын салыстырмалы талдау</p>	<p>11.1.3.4 ымдау тілінің құрылымын ауызша (қазақ) тілінің синтаксистік бірліктерімен салыстыру; 11.1.3.5 ымдау және ауыз тілінде префикстердің мағыналық ажырату функциясын білдіру тәсілдерін түсіндіру; 11.1.3.6 сөйлемдердің ым-ишара баламаларын қазақ ымдау тіліндегі және ауызша сөйлеудегі шылаулармен салыстыру; 11.1.3.7 шылаулардың көп мағынасын ескере отырып, (қазақ тілінде) шылаулары бар құрылымдардың ымдау тіліне аудармасының ерекшеліктерін салыстыру 11.1.3.8 ым-ишара мағыналық парадигмаларын ауызша сөйлеудегі берілген қол формасымен бір түбір сөздермен байланыстыру; 11.1.3.9 қазақ ымдау тілі мен сөз сөйлеуіндегі референция ұғымын салыстыру; 11.1.3.10 ымдау және сөз сөйлеуде көптікті білдіру тәсілдерін түсіндіру</p>	<p>12.1.3.4 қазақ ымдау тілінде референция қимылдарын және олардың баламаларын ауызша сөйлеуде қолдануды талдау; 12.1.3.5 графикалық бейне жағынан жақын сөз – омографтарды пайдалана отырып, қимыл және сөз құрылымдарын талдау; 12.1.3.6 әр түрлі екпінге ие сөздерді қолдана отырып, ым-ишара мен сөз құрылымдарын талдау; 12.1.3.7 ым және ауыз тілдеріндегі пайымдауларды, тұжырымдарды, логикалық тәуелділіктерді білдіру формаларын салыстыру; 12.1.3.8 ымдау және ауыз тілдеріндегі логикалық тәуелділіктерді білдіру формаларын салыстыру; 12.1.3.9 ауыз тілмен салыстырғанда ымдау тілінде уақытша, кеңістіктік тәуелділіктерді салыстыру; 12.1.3.10 ауызекі және ымдау тілі құралдарымен ауыспалы мағынаны беру тәсілдерін салыстыру; 12.1.3.11 этимологиялық принцип бойынша ым-ишара идиомалары мен қазақ тілінің сөзжасамдық фразеологизмдерін салыстыру</p>
---	---	---

2) "Коммуникативтік блок" бөлімі:

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	11-сынып	12-сынып
	<p>11.2.1.1 ауызша-ымдау түрінде теріс пайымдауларды пайдалана отырып, диалогты сахналау; 11.2.1.2 теріске шығару - келіспеу, мүмкіндіктің жоқтығы ретінде теріске шығару, жоққа шығару – бас тарту мәнінің ымдау баламаларын қамтитын диалогты сахналау; 11.2.1.3 ауызша-ым түрінде бұйыру және ынталандырушы құрылымдарды қолдана отырып, диалогты сахналау;</p>	<p>12.2.1.1 калькалық ымдау тілі арқылы мемлекеттік қызмет көрсетуге өтінішті сахналау; 12.2.1.2 "Мемлекеттік қызметті алу" тақырыбына диалог құру; 12.2.1.3 әрекетті орындауға қолайлы (немесе кедергі келтіретін) белгілі бір жағдайларда іс-әрекеттің мүмкіндігін, қалауын білдірумен диалогты сахналау; 12.2.1.4 басқа біреудің сөзін қазақ ымдау тілінде және калькалық</p>

<p>2.1. Диалогтік сөйлеуді дамыту</p>	<p>11.2.1.4 диалогта "Менің кәсіби таңдауларым" тақырыбы аясында құрылымдардың ымдау баламаларын қолдану; 11.2.1.5 "Жүргізуші куәлігін алу" тақырыбындағы диалогты сөз-қимыл түрінде сахналау; 11.2.1.6 диалогта шылаулары бар конструкцияларды ымдау баламаларын пайдалану; 11.2.1.7 диалогта "Жүргізуші куәлігін алу" тақырыбы контексінде құрылымдардың ымдау баламаларын қолдану; 11.2.1.8 қазақ ымдау тілі арқылы жағдайға қарамастан іс-әрекеттермен диалог құру; 11.2.1.9 "Цифрлық Қазақстан" тақырыбындағы диалогты сөз-ымдау түрінде сахналау</p>	<p>ымдау тілінде білдіру кезінде тыныс белгілерін-тырнақшаларды қолдану; 12.2.1.5 "Қазақстандағы саяси сайлау" тақырыбында қазақ ымдау тілінде диалог құру; 12.2.1.6 "Оқу орнына түсу" тақырыбында сөз-ымдау түрінде диалог құру; 12.2.1.7 сөз-ымдау түрінде ақпарат сұрау диалогын сахналау; 12.2.1.8 сипатталған оқиғалар мен іс-әрекеттерге қатысушылардың басқа біреудің сөйлеу ерекшеліктерін жеткізудегі мимика мен пантомимиканың мағынасын түсіндіру; 12.2.1.9 сөз-ымдау түрінде "Әңгімелесу" тақырыбына диалог құру</p>
<p>2.2. Монологтік сөйлеуді дамыту</p>	<p>11.2.2.1 жас ұрпаққа есірткінің зияны туралы ым-ишарат түрінде монологтық сөз айту; 11.2.2.2 калькалық ымдау тілі арқылы таңдалған мамандықты сипаттайтын монолог-сипаттама құрастыру; 11.2.2.3 суреттелетін оқиғалардың нақты визуалды-кеңістіктік бейнесін алу үшін қимыл тәртібі мен олардың кеңістіктік орналасуының рөлін түсіндіру; 11.2.2.4 жол қозғалысы қатысушыларына Жолдағы қауіпсіздік ережелерін сақтау туралы монолог-үндеу құрастыру; 11.2.2.5 қазақ ымдау тілі арқылы адам өміріндегі әлеуметтік желілердің пайдасы мен зияны туралы монолог құрастыру; 11.2.2.6 "Естімейтін адамдардың өміріндегі цифрлық технологиялар" тақырыбына жазбаша түрде монологтық сөздер жазу</p>	<p>12.2.2.1 қазақ ымдау тілі арқылы "Мен естімейтіндер әлемінде" тақырыбына монолог-баяндау құрастыру; 12.2.2.2. сөздің мағынасына әсер ететін қимылды орындау кезінде қозғалыс жылдамдығы мен амплитудасының мәнін түсіндіру; 12.2.2.3 "Менің азаматтық парызым" тақырыбына сөз-ым түрінде монолог құрастыру; 12.2.2.4 заманауи әлемде білім алудың маңыздылығы туралы монолог құрастыру; 12.2.2.5 біреудің сөйлеуінде леп, сұрақ, баяндау интонациясын көрсету; 12.2.2.6 "Менің болашағым" тақырыбына монолог құрастыру</p>

40. Осы бағдарлама осы бағдарламаға қосымшаға сәйкес жалпы орта білім беру деңгейінің 11-12-сыныптарының есту қабілеті зақымдалған (естімейтін) білім алушылары үшін бойынша "Ым-ишараттық тіл" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасына ұзақ мерзімді жоспар негізінде іске асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әрбір бөлімде іске асырылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

41. Бөлім мен тақырыптарды зерттеуге сағаттарды бөлу мұғалімнің қалауы бойынша беріледі.

Параграф 3. Үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру бойынша жалпы орта білім беру деңгейіндегі) 11-12 сыныптардың есту қабілеті зақымдалған (естімейтін) білім алушыларына арналған "Ым-ишараттық тіл" пәні бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 11-сынып:

1-кесте

Бөлім	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Лингвистикалық блок	1.1. Ымдап сөйлеудің ерекшеліктер	11.1.1.1 естімейтіндер лингвомәдениетіндегі ым-ишара атауларының пайда болуы және жұмыс істеу ерекшеліктерін түсіндіру; 11.1.1.2 естімейтін және еститін қоғам ортасында "ымдау аты" және "лақап ат" ұғымдарын ажырату
	1.2. Ымдап сөйлеудің лексикасы мен грамматикасының ерекшеліктері	11.1.2.1 ымдау тілінде баламалы сұрау конструкцияларын белгілеу тәсілдерін көрсету; 11.1.2.2 бас тарту өрнегінің ымдау баламаларын жіктеу: жоққа шығару-келіспеу, жоққа шығару-мүмкіндіктің болмауы, жоққа шығару -бас тарту
	1.3. Ымдау және ауызша тілдер лингвистикасын салыстырмалы талдау	11.1.3.1 ауызша тілмен салыстырғанда ымдау тілінде сұраулы сөйлемдерді құру тәсілдерін түсіндіру; 11.1.3.2 ауызша тілімен салыстырғанда ым тілінде жоққа шығару формаларын түсіндіру
Коммуникативтік блок	2.1. Диалогтік сөйлеуді дамыту	11.2.1.1 ауызша-ымдау түрінде теріс пайымдауларды пайдалана отырып, диалогты сахналау; 11.2.1.2 теріске шығару - келіспеу, мүмкіндіктің жоқтығы ретінде теріске шығару, жоққа шығару – бас тарту мәнінің ымдау баламаларын қамтитын диалогты сахналау
	2.2. Монологтік сөйлеуді дамыту	11.2.2.1 жас ұрпаққа есірткінің зияны туралы ым-ишарат түрінде монологтық сөз айту
2-тоқсан		

Лингвистикалық блок	1.1. Ымдап сөйлеудің ерекшеліктер	11.1.1.3 Қазақстан Республикасында естімейтін қоғамдық бірлестіктерді атау; 11.1.1.4 Қазақстан Республикасында естімейтін қоғамдық бірлестіктердің рөлі мен функцияларын анықтау
	1.2. Ымдап сөйлеудің лексикасы мен грамматикасының ерекшеліктері	11.1.2.3 кеңейтілген оң конструкцияларды құру тәсілдерін көрсету; 11.1.2.4 ымдау коммуникациясындағы қарапайым және күрделі айту құрылымдарының кіші класстарын ажырату; 11.1.2.5 ымдау тіліндегі шылаусыз мәтелдер мен кедергі мәтелдерді салыстыру; 11.1.2.6 ымдау тіліндегі күрделі мәтелдердегі еркін қосындылармен байланысы бар конструкциялармен жұмыс істеу
	1.3. Ымдау және ауызша тілдер лингвистикасын салыстырмалы талдау	11.1.3.3 ым-ишара мен ауызша сөйлеудегі бұйрық сөйлемдердің, ынталандырушы синтаксистік құрылымдардың құрылысын салыстыру; 11.1.3.4 ымдау тілінің құрылымын ауызша (қазақ) тілінің синтаксистік бірліктерімен салыстыру
Коммуникативтік блок	2.1. Диалогтік сөйлеуді дамыту	11.2.1.3 сөз-қимыл түрінде императивті және ынталандырушы құрылымдарды қолдана отырып диалогты сахналау; 11.2.1.4 диалогта "Менің кәсіби артықшылықтарым" тақырыбы аясында құрылымдардың ымдау баламаларын қолдану
	2.2. Монологтік сөйлеуді дамыту	11.2.2.2 калькалық ымдау тілі арқылы таңдалған мамандықты сипаттайтын монолог-сипаттама құрастыру
3-тоқсан		
	1.1. Ымдап сөйлеудің ерекшеліктер	11.1.1.5 көркем аударма үшін негізгі ым-ишара мәнерлі құралдарын атау; 11.1.1.6 ым-ишара сөйлеуіндегі көркем аударма үшін мимиканың, вербалды емес репертуардың рөлін түсіндіру

Лингвистикалық блок	1.2. Ымдап сөйлеудің лексикасы мен грамматикасының ерекшеліктері	11.1.2.7 қазақ ым тілінде баламалы және баламасыз лексика ұғымдарын ажырату; 11.1.2.8 ыммен айтудағы салыстыру мағыналары мен салыстырмалы айналымдарды білдіру үшін баламасыз лексиканы қолдану; 11.1.2.9 ым-ишарат жасаудағы қимыл тәртібін мануалды емес компоненттермен байланыстыру
	1.3. Ымдау және ауызша тілдер лингвистикасын салыстырмалы талдау	11.1.3.5 ымдау және ауыз тілінде префикстердің мағыналық ажырату функциясын білдіру тәсілдерін түсіндіру; 11.1.3.6 сөйлемдердің ым-ишара баламаларын қазақ ымдау тіліндегі және ауызша сөйлеудегі шылаулармен салыстыру; 11.1.3.7 шылаулардың көп мағынасын ескере отырып, (қазақ тілінде) шылаулары бар құрылымдардың ымдау тіліне аудармасының ерекшеліктерін салыстыру
Коммуникативтік блок	2.1. Диалогтік сөйлеуді дамыту	11.2.1.5 "Жүргізуші куәлігін алу" тақырыбындағы диалогты сөз-қимыл түрінде сахналау; 11.2.1.6 диалогта шылаулары бар конструкцияларды ымдау баламаларын пайдалану; 11.2.1.7 диалогта "Жүргізуші куәлігін алу" тақырыбы контекстінде құрылымдардың ымдау баламаларын қолдану
	2.2. Монологтік сөйлеуді дамыту	11.2.2.3 суреттелетін оқиғалардың нақты визуалды-кеңістіктік бейнесін алу үшін қимыл тәртібі мен олардың кеңістіктік орналасуының рөлін түсіндіру; 11.2.2.4 жол қозғалысы қатысушыларына Жолдағы қауіпсіздік ережелерін сақтау туралы монолог-үндеу құрастыру
4-тоқсан		
	1.1. Ымдап сөйлеудің ерекшеліктері	11.1.1.7 ым-ишара сөйлеуіндегі ым-ишара шығармашылығының көрінісін ажырату; 11.1.1.8 қазақ ымдау тілінде жаңа ым-ишаралардың пайда болу тәсілдерін түсіндіру;

Лингвистикалық блок		11.1.1.9 жаңа ым-ишараларды қазақ ымдау тілінде және калькуляциялық ымдау тілінде қалыптастыру тәсілдерін салыстыру
	1.2. Ымдап сөйлеудің лексикасы мен грамматикасының ерекшеліктері	11.1.2.10 берілген қол пішінімен ым-ишара мағыналық парадигмаларын көрсету; 11.1.2.11 қозғалысты жіктеу бойынша бір қолды және екі қолды қимылдарды ажырату; 11.1.2.12 құрамдас бөліктерінің бірі (конфигурациясы, локализациясы) өзгерген кезде қимыл мәнінің өзгеруін түсіндіру
	1.3. Ымдау және ауызша тілдер лингвистикасын салыстырмалы талдау	11.1.3.8 ым-ишара мағыналық парадигмаларын ауызша сөйлеудегі берілген қол формасымен бір түбір сөздермен байланыстыру; 11.1.3.9 қазақ ымдау тілі мен сөз сөйлеуіндегі референция ұғымын салыстыру; 11.1.3.10 ымдау және сөз сөйлеуде көптікті білдіру тәсілдерін түсіндіру
Коммуникативтік блок	2.1. Диалогтік сөйлеуді дамыту	11.2.1.8 қазақ ымдау тілі арқылы жағдайға қарамастан іс-әрекеттермен диалог құру; 11.2.1.9 "Цифрлық Қазақстан" тақырыбындағы диалогты сөз-ымдау түрінде сахналау
	2.2. Монологтік сөйлеуді дамыту	11.2.2.5 қазақ ымдау тілі арқылы адам өміріндегі әлеуметтік желілердің пайдасы мен зияны туралы монолог құрастыру; 11.2.2.6 "Естімейтін адамдардың өміріндегі цифрлық технологиялар" тақырыбына жазбаша түрде монологтық сөздер жазу

2) 12-сынып:

2-кесте

Бөлім	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
		12.1.1.1 ым-ишара аудармасын пайдалану кезінде әр түрлі жанр-стилистикалық мәтіндерді ажырату; 12.1.1.2 ым-ишара аудармасының түрлерін ажырату: тікелей

Лингвистикалық блок	1.1. Ымдап сөйлеудің ерекшеліктері	синхронды, тікелей дәйекті, кері дәйекті және синхронды, парақтан қазақша ым тіліне аудару; 12.1.1.3 бұқаралық ақпарат құралдарында орыс және қазақ тілдеріндегі калькалық ым-ишара аудармасын ажырату
	1.2. Ымдап сөйлеудің лексикасы мен грамматикасының ерекшеліктері	12.1.2.1 қимыл-сұрақтарды этимологиялық принцип бойынша топтастыру; 12.1.2.2 калькалық ым-ишара сөйлеуінде тиісті ым-ишара баламаларын таңдау кезінде көп мәнді шылауларды ажырату
	1.3. Ымдау және ауызша тілдер лингвистикасын салыстырмалы талдау	12.1.3.1 ымдау тілінде мағынасы жағынан ұқсас қарым-қатынастарды білдіру тәсілдерін және ауыз (қазақ) тіліндегі синонимдерді салыстыру; 12.1.3.2 ымдау тілінде қарама-қарсы қатынасты білдіру тәсілдерін және антонимдерді ауыз (қазақ) тілінде салыстыру; 12.1.3.3 ым-ишарат пен омонимдердің бірдей қолдан жасалған компоненттерін ауыз (қазақ) тілінде салыстыру
Коммуникативтік блок	2.1. Диалогтік сөйлеуді дамыту	12.2.1.1 калькалық ымдау тілі арқылы мемлекеттік қызмет көрсетуге өтінішті сахналау; 12.2.1.2 "Мемлекеттік қызметті алу" тақырыбына диалог құру
	2.2. Монологтік сөйлеуді дамыту	12.2.2.1 қазақ ымдау тілі арқылы "Мен естімейтіндер әлемінде" тақырыбына монолог-баяндау құрастыру
2-тоқсан		
Лингвистикалық блок	1.1. Ымдап сөйлеудің ерекшеліктері	12.1.1.4 қоғамның естімейтіндерге қатынасы тарихындағы ымдау тілінің рөлі мен маңызын түсіндіру; 12.1.1.5 қазақ және ымдау тілдеріне тілдік құралдардың ену құбылысын түсіндіру
	1.2. Ымдап сөйлеудің лексикасы мен грамматикасының ерекшеліктері	12.1.2.3 ым-ишараларды жазбаша түрде бекітуге арналған жалпы арналған ым-ишарат нотацияларын салыстыру; 12.1.2.4 ым-ишараларды семантикалық белгісі мен түбірлі дактилема бойынша жіктеу;

		12.1.2.5 қазақ ымдау тілінде жергілікті сөйлемдегі сөздердің тәртібін анықтау
	1.3. Ымдау және ауызша тілдер лингвистикасын салыстырмалы талдау	12.1.3.4 қазақ ымдау тілінде референция қимылдарын және олардың баламаларын ауызша сөйлеуде қолдануды талдау; 12.1.3.5 графикалық бейне жағынан жақын сөз – омографтарды пайдалана отырып, қимыл және сөз құрылымдарын талдау
Коммуникативтік блок	2.1. Диалогтік сөйлеуді дамыту	12.2.1.3 әрекетті орындауға қолайлы (немесе кедергі келтіретін) белгілі бір жағдайларда іс-әрекеттің мүмкіндігін, қалауын білдірумен диалогты сахналау; 12.2.1.4 басқа біреудің сөзін қазақ ымдау тілінде және калькуляциялық ымдау тілінде білдіру кезінде тыныс белгілерін-тырнақшаларды қолдану; 12.2.1.5 "Қазақстандағы саяси сайлау" тақырыбында қазақ ымдау тілінде диалог құру
	2.2. Монологтік сөйлеуді дамыту	12.2.2.2 сөздің мағынасына әсер ететін қимылды орындау кезінде қозғалыс жылдамдығы мен амплитудасының мәнін түсіндіру; 12.2.2.3 "Менің азаматтық парызым" тақырыбына сөз-ым түрінде монолог құрастыру
3-тоқсан		
Лингвистикалық блок	1.1. Ымдап сөйлеудің ерекшеліктері	12.1.1.6 Қазақстан Республикасы естімейтіндердің бейресми әнұранының ауызша аудармасын айту; 12.1.1.7 ымдау әні арқылы Қазақстан Республикасының естімейтіндердің бейресми әнұранын ойнату
	1.2. Ымдап сөйлеудің лексикасы мен грамматикасының ерекшеліктері	12.1.2.6 біртүбірлі етістіктерді қамтитын сөздік құрылымдардың тура және кері аудармасын ажырату; 12.1.2.7 қазақ ым тілінде баламасыз лексиканың артикуляциясын саралау
		12.1.3.6 әр түрлі екпінге ие сөздерді қолдана отырып,

	1.3. Ымдау және ауызша тілдер лингвистикасын салыстырмалы талдау	ым-ишара мен сөз құрылымдарын талдау; 12.1.3.7 ым және ауыз тілдеріндегі пайымдауларды, тұжырымдарды, логикалық тәуелділіктерді білдіру формаларын салыстыру; 12.1.3.8 ымдау және ауыз тілдеріндегі логикалық тәуелділіктерді білдіру формаларын салыстыру
Коммуникативтік блок	2.1. Диалогтік сөйлеуді дамыту	12.2.1.6 "Оқу орнына түсу" тақырыбында сөз-ымдау түрінде диалог құру; 12.2.1.7 сөз-ымдау түрінде ақпарат сұрау диалогын сахналау; 12.2.1.8 сипатталған оқиғалар мен іс-әрекеттерге қатысушылардың басқа біреудің сөйлеу ерекшеліктерін жеткізудегі мимика мен пантомимиканың мағынасын түсіндіру
	2.2. Монологтік сөйлеуді дамыту	12.2.2.2 сөздің мағынасына әсер ететін қимылды орындау кезінде қозғалыс жылдамдығы мен амплитудасының мәнін түсіндіру; 12.2.2.4 заманауи әлемде білім алудың маңыздылығы туралы монолог құрастыру
4-тоқсан		
Лингвистикалық блок	1.1. Ымдап сөйлеудің ерекшеліктері	12.1.1.8 ымдау тілі маманының қызметтерін ұсынуға өтінім беру алгоритмін түсіндіру; 12.1.1.9 ымдау тілі маманының қызметтерін алу кезінде мінез-құлықтың негізгі ережелері мен нормаларын айту; 12.1.1.2 ым-ишара аудармасының түрлерін ажырату: тікелей синхронды, тікелей дәйекті, кері дәйекті және синхронды, парақтан қазақша ым тіліне аудару
	1.2. Ымдап сөйлеудің лексикасы мен грамматикасының ерекшеліктері	12.1.2.4 ым-ишараларды семантикалық белгісі мен түбірлі дактилема бойынша жіктеу; 12.1.2.8 ымдау тілінде ым-ишара фразеологизмдерінің этимологиясын түсіндіру; 12.1.2.9 бүтін сөздің мағынасын білдіретін баламасыз лексиканың қимылдарын анықтау
		12.1.3.9 ауыз тілмен салыстырғанда ымдау тілінде

	1.3. Ымдау және ауызша тілдер лингвистикасын салыстырмалы талдау	уақытша, кеңістіктік тәуелділіктерді салыстыру; 12.1.3.10 ауызекі және ымдау тілі құралдарымен ауыспалы мағынаны беру тәсілдерін салыстыру; 12.1.3.11 этимологиялық принцип бойынша ым-ишара идиомалары мен қазақ тілінің сөзжасамдық фразеологизмдерін салыстыру
Коммуникативтік блок	2.1. Диалогтік сөйлеуді дамыту	12.2.1.3 әрекетті орындауға қолайлы (немесе кедергі келтіретін) белгілі бір жағдайларда іс-әрекеттің мүмкіндігін, қалауын білдірумен диалогты сахналау; 12.2.1.4 басқа біреудің сөзін қазақ ымдау тілінде және калькалық ымдау тілінде білдіру кезінде тыныс белгілерін-тырнақшаларды қолдану; 12.2.1.9 сөз-ымдау түрінде "Өңгімелесу" тақырыбына диалог құру
	2.2. Монологтік сөйлеуді дамыту	12.2.2.5 біреудің сөйлеуінде леп, сұрақ, баяндау интонациясын көрсету; 12.2.2.6 "Менің болашағым" тақырыбына монолог құрастыру

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 391-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 391-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 392-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 392-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№115 бұйрығына 393-қосымша

**Жалпы білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті"
жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы**

**Ескерту. 393-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 №
399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.**

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 394-қосымша

**Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағытындағы 10-11-
сыныптарға арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасы**

**Ескерту. 394-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 №
399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.**

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 395-қосымша

**Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға
арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы**

**Ескерту. 395-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 №
399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.**

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына
395-1 қосымша

**Жалпы орта білім беру деңгейінің қазақ тілі мен әдебиетін тереңдете оқытатын
гуманитарлық бағыттағы мамандандырылған желілік "Абай мектептерінің" 10-11-
сыныптарына арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде)**

**Ескерту. 395-1-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 №
399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.**

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 396-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Орыс тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 396-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 397-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Орыс тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 397-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 398-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (жаратылыстану-математикалық бағыт, қоғамдық-гуманитарлық бағыт)

Ескерту. 398-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 399-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Орыс әдебиеті" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 399-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 400-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Орыс әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 400-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 401-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Ағылшын тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 401-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 402-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Ағылшын тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 402-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 403-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы "Неміс тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 403-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 404-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы "Француз тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 404-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 405-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағытындағы 10-11-сыныптарына арналған "Алгебра және анализ бастамалары" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 405-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 406-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағытындағы 10-11-сыныптарына арналған "Геометрия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 406-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 407-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Алгебра және анализ бастамалары" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 407-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 408-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Геометрия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 408-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 409-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Информатика" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 409-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 410-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Информатика" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 410-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 411-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 411-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 412-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 412-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 413-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағытындағы 10-11-сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 413-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 414-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағытындағы 10-11-сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 414-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 415-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 415-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 416-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 416-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 417-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "География" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 417-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 418-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "География" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 418-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 419-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарға арналған "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (жаратылыстану-математикалық бағыт, қоғамдық-гуманитарлық бағыт)

Ескерту. 419-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 420-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 420-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 421-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 421-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 422-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 422-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 423-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 423-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 424-қосымша

**Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған "Дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
(қоғамдық-гуманитарлық бағыт, жаратылыстану-математикалық бағыт)**

Ескерту. 424-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына
425-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған "Алғашқы әскери және технологиялық дайындық" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (жаратылыстану-математикалық бағыттағы, қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы)

Ескерту. 425-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№115 бұйрығына 426-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Өзбек тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту өзбек тілінде)

Ескерту. 426-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№115 бұйрығына 427-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Өзбек тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту өзбек тілінде)

Ескерту. 427-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№115 бұйрығына 428-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Тәжік тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту тәжік тілінде)

Ескерту. 428-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 429-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Тәжік тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту тәжік тілінде)

Ескерту. 429-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№115 бұйрығына 430-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Ұйғыр тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту ұйғыр тілінде)

Ескерту. 430-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 431-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Ұйғыр тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту ұйғыр тілінде)

Ескерту. 431-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 432-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Өзбек әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту өзбек тілінде)

Ескерту. 432-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 433-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Өзбек әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 433-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 434-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Тәжік әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 434-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 435-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Тәжік әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 435-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 436-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағытындағы 10-11-сыныптарына арналған "Ұйғыр әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 436-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 437-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Ұйғыр әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 437-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 438-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған "Өзін-өзі тану" оқу пәні бойынша жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (қоғамдық гуманитарлық бағыт, жаратылыстану-математика бағыты)

Ескерту. 438-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 439-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған "Кәсіпкерлік және бизнес негіздері" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы (қоғамдық-гуманитарлық бағыт, жаратылыстану-математикалық бағыт)

Ескерту. 439-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 440-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарға арналған "Графика және жобалау" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. 440-қосымша алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 № 399 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

РҚАО-ның ескертпесі!

Осы бұйрықтың жалғасын V13008424_3 қараңыз.

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК